

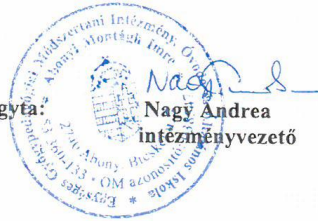
Abonyi Montágh Imre Egységes Gyógypedagógiai
Módszertani Intézmény, Óvoda és Általános Iskola

OM azonosító: 038547
Cím: 2740 Abony, Bicskei u. 2.
E-mail: montaghimre.abony@cegleditk.hu
Tel: 06-30/320-0196 (intézményvezető)
06-30/397-3116 (titkárság)
06-30/397-3304 (óvodai csoport)

Az Abonyi Montágh Imre Egységes
Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény,
Óvoda és Általános Iskola

Pedagógiai Programja 2022.

Készítette és jóváhagyta:
Nagy Andrea
intézményvezető

Abony, 2022. augusztus 30.

Az intézmény Pedagógiai Programja a fenntartó egyetértésével 2022. szeptember 01-jén hatályba lép.

Fodor Gábor
tankerületi igazgató

Cegléd, 2022. augusztus 31.

Tartalom

Az intézmény bemutatása	7
1. Az intézmény önmeghatározása	7
2. Az intézmény felépítése.....	8
3. Az intézmény története	9
3.1 Iskolánk rövid története	9
3.2 Az óvoda története	11
3.3 A módszertani intézmény története	12
4. Az iskola korábbi és jelenlegi eredményei	14
5. Tárgyi feltételek.....	15
5.1 Az iskolai tagozat tárgyi feltételei	15
5.2 Az óvodai csoport tárgyi feltételei.....	16
5.3 Az utazó gyógypedagógusi hálózat tárgyi feltételei	16
6. Személyi feltételek.....	16
6.1 Személyi feltételek munkaviszony alapján.....	16
6.2 Személyi feltételek végzettség alapján	18
7. Az intézmény kapcsolatai	21
7.1 Szakmai kapcsolatok.....	21
7.2 Kapcsolatrendszer működtetése.....	22
7.3 Szülők, tanulók, pedagógusok együttműködésének formái.....	23
7.4 Együttműködés a különböző területeken dolgozó pedagógusok, szakemberek között	26
NEVELÉSI PROGRAM	30
Általános Iskola Nevelési Programja.....	31
1. Alapelvek, célok, feladatok, eszközök, eljárások	32
1.1. Pedagógiai alapelvek, értékek.....	32
1.2. Célok.....	42
1.3 Feladatok.....	59
1.4 Nevelő-oktató munkánk eszköz-és eljárásrendszere	80
2. Az oktató-nevelő munka sikerkritériumai	84
3. Követelményrendszer	84
3.1 A tanulókkal szemben támasztott követelmények	84
3.2 A nevelőtestület számára támasztott követelmények	85
3.3 A napközi és a tanulószoba működésével kapcsolatos elvárások	85
3.4 A pedagógusok intézményi feladatai, az osztályfőnökök feladatai.....	86
4. Beilleszkedési és magatartási zavarok	87
4.1 Beilleszkedési és magatartási zavar értelmezése az értelmi fogyatékos gyermekek, tanulók esetében	87
4.2 A beilleszkedési és magatartási zavarok okai	88
4.3 A beilleszkedési és magatartási zavarok megjelenési formái, jellemzői, tünetei.....	89
4.4 Fejlesztési lehetőségek.....	90
5. A pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitáció és rehabilitáció	94
5.1 A rehabilitációs foglalkozás célja	94
5.2 A tanulásban akadályozott tanulók rehabilitációja, rehabilitációja.....	95
5.3 Az értelmileg akadályozott tanulók rehabilitációja, rehabilitációja.....	97

5.4 Az értelmi fogyatékos autista tanulók rehabilitációja, rehabilitációja.....	101
6. A tehetség, képesség kibontakozását segítő tevékenység.....	107
6.1 Alapelvek.....	107
6.2 Szakköreink.....	108
6.3 Versenyeink.....	108
7. A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok.....	108
7.1 Pedagógusaink kötelessége és felelőssége.....	109
7.2 Gyermekvédelmi felelősök kötelessége és felelőssége.....	109
7.3 A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok beillesztése a munkatervbe.....	109
7.4 Tevékenység meghatározása.....	110
7.5 A prevenció.....	111
7.6 Kapcsolatrendszer működtetése.....	111
7.7 Pénzbeli és természetbeni erőforrások felkutatása.....	112
8. Tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő programok.....	112
8.1 A problémák – hiányok diagnosztizálása.....	113
8.2 A program időtartama.....	113
8.3 A program elkészítésének módja.....	113
8.4 A tanulási kudarc jellemző területei, tünetei.....	114
9. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység.....	117
9.1 Meghatározás.....	117
9.2 A fejlesztés céljai, feladatai.....	118
10. A tanulói kulcskompetenciák fejlesztése.....	119
10.1 A NAT által meghatározott kulcskompetenciák, tudástartalmak.....	119
10.2 A kulcskompetenciák fejlesztése.....	120
10.3 A kulcskompetenciák megjelenése intézményünk oktatási – nevelési – fejlesztési rendszerében.....	121
10.4 Kompetenciaalapú oktatás.....	130
10.5 A kulcskompetenciák és nevelési hatékonyság.....	131
11. Kiemelt fejlesztési feladatok.....	135
11.1 Az erkölcsi nevelés.....	136
11.2 Nemzeti öntudat, hazafias nevelés.....	136
11.3 Állampolgárságra, demokráciára nevelés.....	137
11.4 Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése.....	137
11.5 A családi életre nevelés.....	138
11.6 A testi és lelki egészségre nevelés.....	138
11.7 Felelősségvállalás másokért, önkéntesség.....	139
11.8 Fenntarthatóság, környezettudatosság.....	139
11.9 Pályaorientáció.....	139
11.10 Gazdasági és pénzügyi nevelés.....	140
11.11 Médiatudatosságra nevelés.....	140
11.12 A tanulás tanítása.....	141
12. Az iskola egészségnevelési programja, az egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok.....	142
12.1 Célok és feladatok.....	142
12.2 Rosszullétek és balesetek az iskolában.....	145
12.3 A szülők bevonása.....	148
12.3 Az egészséges táplálkozás elvei.....	151

12.4 Témakörök	153
12.5 Rendszeres testmozgásra való igény kialakítása	154
12.6 A koordinációs képességek fejlesztésének szakaszai	156
12.7 A kondicionális képességek	156
12.8 Szűrővizsgálatok, ellenőrzések	158
12.9 Mentálhigiéné	161
12.10 Drogprevenció, kábítószer-fogyasztás	161
12.11 A szexuális magatartás	162
12.12 Kapcsolattartás az iskolaorvossal és a védőnővel	164
12.13 Audiovizuális eszközök hatása gyerekekre	165
12.14 A különleges gondoskodást, gondozást igénylő gyerekeink	166
12.15 A gyermekbántalmazás	167
12.16 A személyi higiénére való nevelés az iskolában	168
12.17 Egészségfejlesztés az integráltan foglalkoztatott értelmileg akadályozott illetve értelmi fogyatékos autista tanulók esetében	172
12.18 A mindennapos testedzés formái	174
12.19 Értékelés	175
13. Környezeti nevelési program	177
13.1 Bevezetés, alapelveink	177
13.2 Iskolánk környezeti nevelési tevékenysége	178
13.3 Környezeti nevelés a tanórákon	181
13.4 Környezeti nevelés a tanórákon kívül	183
13.5 Módszerek	185
13.6 Előélet, hagyományok	186
14. A fogyasztóvédelemmel összefüggő iskolai feladatok	186
14.1 Jogi háttér	186
14.2 A fogyasztóvédelmi oktatás célja	187
14.3 A fogyasztóvédelmi oktatás tartalmi elemei	188
14.4 A fogyasztóvédelmi oktatás színterei	190
ÓVODAI NEVELÉSI PROGRAM	193
1. Bevezető	196
2. Gyógypedagógiai nevelés indokoltsága	197
3. Általános elvek a NAT alapján	199
4. Nevelési, fejlesztési célok és azok sajátosságai	200
5. Érvényességi rendelkezés	204
6. Az óvodai nevelés területei	205
6.1 Foglalkozási formák a gyógypedagógiai óvodában	205
6.2 Kiegészítő terápiák	206
6.3 A foglalkozások heti rendszeressége	207
6.4 Szokások kialakítása	207
A szokások kialakításának területei	209
6.5 A közösségi élet szokásainak megalapozása	210
6.6 Munka jellegű tevékenységek	211
6.7 Hagyományok kialakítása	211
6.8 Képességfejlesztés a célzott foglalkoztatásokban	213
6.9 Mozgásfejlesztés	218
6.10 Elvárások az óvodáskor végén	225
6.11 Értelmi fejlődésükben közép súlyos fokban sérült gyermekek nevelése	228
6.12 Egyéni fejlesztés	247
6.13 Zenei nevelés alapjai	256

6.14 Kiegészítő speciális terápiák.....	259
7. Szervezeti és időkeretek.....	262
8. Ellenőrzés, értékelés	266
9. Személyi ellátottság	267
10. Tárgyi feltételek.....	267
11. Kapcsolatok	268
12. Záró gondolatok.....	271
AZ UTAZÓ GYÓGYPEDAGÓGUSI SZOLGÁLAT NEVELÉSI PROGRAMJA	282
1. Utazó gyógypedagógusi szolgálat	282
2. Az utazó gyógypedagógus feladata	284
2020.Az Abonyi Montágh Imre EGYMI, Óvoda és Általános Iskola Helyi Tanterve	289
Adaptált tantervek felsorolása	290
HELYI TANTERV	291
Általános iskola helyi tanterve.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
1. Az iskola egyes évfolyamain tanított tantárgyak.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
1.1 Tantárgyi rendszer és óraszámok (az enyhe értelmi fogyatékos) tanulásban akadályozott tanulók iskolái számára	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
1.2 Értelmileg akadályozott tanulók tantárgyi rendszere struktúrája és a hozzájuk tartozó óraszámok	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
1.3 Pervazív fejlődési zavarban szenvedő tanulók tantárgyi rendszere	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
A fejlesztési területek megjelenése a tantárgyak és fejlesztő programok rendszerében.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
2. Az alapképzést kiegészítő foglalkozások szerepe képzési rendszerünkben	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
2.1 Tanulásban akadályozott gyermekek tagozata	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
2.2 Az értelmileg akadályozott tanulók esetében	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
2.3 Pervazív fejlődési zavarban szenvedő értelmi fogyatékos tanulók esetében.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
3. A tanulók értékelésének rendje.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
3.1 Az értékelés célja, feladata, alapelvei, funkciói, formái	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
3.2 Az iskola magasabb évfolyamára lépés, továbbhaladás feltételei	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
3.3 Évfolyamisméltés rendje.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
3.4 Az iskolai írásbeli beszámoltatások rendje, formái, korlátai, a tanulók tudásának értékelésben betöltött szerepe, súlya	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
3.5 A tanuló magatartása, szorgalma értékelésének és minősítésének követelményei, formái	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
3.6 Jutalmazások, büntetések.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
3.7 Tanulásban akadályozott tanulók értékelési rendje .	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
3.8 Értelmileg akadályozott tanulók értékelési rendje...	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
3.9 Tanulásban és értelmileg akadályozott, autista tanulók értékelésének rendje.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
4. Az otthoni (napközis és tanulószobai) felkészüléshez előírt szóbeli és írásbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
5. Diagnosztizáló vizsga	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
6. Az alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.

7. Csoportbontások és más foglalkozások szervezésének elvei **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
 8. Tanulók fizikai állapotának mérése **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**

A program célja, hogy megvalósuljon iskolánkban a mindennapos testnevelés. **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK925

A Pedagógiai Programmal kapcsolatos egyéb intézkedések926

I. A Pedagógiai Program érvényességi ideje926

II. A Pedagógiai Program értékelése, felülvizsgálata926

III. A Pedagógiai Program módosítása926

IV. A Pedagógiai Program nyilvánosságra hozatalának rendje.....926

V. A Pedagógiai Program legitimációja926

Legitimációk

300

MELLÉKLETEK292

1. sz. melléklet - A pedagógiai program végrehajtásához szükséges nevelő-oktató munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke292

2. sz. melléklet - Az enyhén értelmi fogyatékos (tanulásban akadályozott) tanulók helyi tanterve 1-8. évfolyam292

3. sz. melléklet – Középsúlyos fokban értelmi fogyatékos (értelmileg akadályozott) tanulók helyi tanterve 1-8. évfolyam.....

1. sz. függelék - Kiegészítés a Komplex Alapprogrammal

305

Az intézmény bemutatása

1. Az intézmény önmeghatározása

Az intézmény hivatalos elnevezése:

Abonyi Montágh Imre Egységes Gyógypedagógiai Módszertani

Intézmény,

Óvoda és Általános Iskola

OM azonosító: 038547

Az intézmény címe:

Székhely: 2740 Abony, Bicskei u. 2.

Telephely: Semmelweis utca 1.

Telefon, fax:

06-30/397-3116

E-mail cím:

montaghimre.abony@cegleditk.hu

Honlapcím:

www.montagh.abony.hu

2. Az intézmény felépítése

Intézményünk több átalakulás és szervezetfejlesztés után a következőképpen működik:

- **Általános iskola**
Iskolai tagozatunkon a következő fogyatékosági csoportokba tartozó tanulók oktatása, nevelése, fejlesztése történik:
 - tanulásban akadályozottak
 - értelmileg akadályozottak
 - értelmi fogyatékos autisták } integráltan

- **Óvodai csoport**
Enyhe, közép súlyos, értelmi fogyatékos és értelmi fogyatékos autisztikus gyermekek óvodai ellátása.

- **Utazó gyógypedagógusi szolgálat**
Integráltan oktatott SNI tanulók fejlesztése

3. Az intézmény története

3.1 Iskolánk rövid története

Abony nagyközségben az 1950-es években megnőtt az értelmi fogyatékos (imbecillis-debilis) – jelenlegi terminológia szerint tanulásban, ill. értelmileg akadályozott (sajátos nevelési igényű – SNI) gyerekek létszáma. A Szelei úti Általános Iskola közvetítésével a szülők kérték ezeknek a gyerekeknek a felvételét a Pest megyéhez tartozó, Csobánkán működő Gyógypedagógiai Intézetbe. Az akkori, ottani igazgató Koncz Dezső, aki egyben a Pest Megyei Kisegítő Iskolák Megyei Főfelügyelője volt, javasolta, hogy Abonyban a Szelei úti Általános Iskola létesítsen kisegítő tagozatot egy tanulócsoporttal. 1957-58-as tanévben Polgár Lajosné tanítónő – aki évekig első osztályt tanított – vállalta az értelmi fogyatékos tanulók nevelését-oktatását. 14 különböző korú tanuló, 4 osztályból összevontan képezte az első csoportot. A Kölcsey úti tagiskolában lévő két tanteremből egyet átadott erre a célra az általános iskola.

1964-ben emelkedett a tanulók létszáma, ezért egy tanulócsoporttal bővült a kisegítő tagozat.

A létszám további emelkedése miatt 1971-ben újabb csoportok létesültek. Ezek a Szelei úti Általános Iskola udvarán lévő régi, külön épületben nyertek elhelyezést. Ebben a tanévben már délutáni napközis foglalkozásra is adódott lehetőség. Az étkeztetés az általános iskola napközis ebédlőjében történt. A Nagyközségi Tanács hozzájárult ahhoz, hogy önálló Kisegítő Iskola létesüljön. A Bicskei út 2. sz. alatti tagiskolát megkapták erre a célra. Az önállósítás után szakképzett igazgatót kapott az iskola Dr. Vass János személyében, aki 1974 januárjában a Gyógypedagógiai Főiskola tanára lett. 1974. január 1-jén Dévay Jánosné nevezték ki az igazgatói teendőket ellátására.

1977. január 1-től az új igazgató Fehér Jánosné. Közben 1979-ben a Nagyközségi Tanács a kisegítő iskolát 246 ezer forinttal támogatta, mely társadalmi összefogással, egy emeletes épülettel gazdagodott. A

tanulói létszám 70-80 fő között változott. Az oktatás mellett nagy hangsúlyt kapott a nevelés, amely a kulturális élet, a sport terén és a szülői munkaközösség bevonásával egyre szélesebb körben bontakozott ki. Ehhez kapcsolódott a továbbra is színes úttörőmozgalmi tevékenység. Az iskola tanulói eljutottak a megyei szintű versenyekre, rendezvényekre, nyári táborozásokon vettek részt. 1983-ban megszűnt az iskola önállósága, mert a tanulók létszáma erőteljesen lecsökkent. Így nem volt gazdaságos az önálló iskolát fenntartani. Ismét a Szelei úti, illetve akkor már Somogyi Imre nevét viselő általános iskolához csatolták vissza. Az intézmény 1988. február 1-én újból önálló iskola lett, Dr. Vass János vezetésével.

1992. január 1-én megszűnt a Kisegítő Iskola név, az intézmény azóta Montágh Imre Általános Iskola néven működik tovább, az enyhén fogyatékos gyerekek nevelési és oktatási feladatainak ellátása céljából. Ekkor új szervezeti feltételekkel kezdődött meg a munka. Kilenc tanulócsoport mellett egy napközis és négy tanulószobai csoport működött. Ezzel sikerült biztosítani azt, hogy az iskola teljes tanulólétszáma egész napos pedagógiai ellátást kapjon.

Ekkor a tantestület 16 fős létszámából 3 fő gyógypedagógus, 5 tanár, 4 tanító és 4 fő képesítés nélküli nevelő volt.

1993. október 1-jén megalakult a speciális óvodai csoport hat autista, három Down szindrómás és két halmozottan fogyatékos gyermek ellátásával.

1995. november 17-én András István vette át az igazgatói feladatok ellátását, az önkormányzat felkérésére. Céljai közül egyik legfontosabbnak tekintette újra szakképzett pedagógusokkal dolgozni, akik értik, elfogadják a másságot, az értelmi fogyatékoságot. Nyitott, gyermekcentrikus oktatási intézményt alakított ki a tantestülettel egyetértésben.

2005-ben az az iskola szervezete változott, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézménnyé alakult. Logopédia, gyógytestnevelés ill. gyógypedagógiai tanácsadás, fejlesztés kistérségi ellátását vállaltuk fel.

Andrási István távozását követően, 2007. november 1-től előbb, mint megbízott igazgató, 2008-tól napjainkig pedig kinevezett vezetőként Nagy Andrea látja el az intézményvezetői teendőket.

2007-ben iskolánk fennállásának 50. évfordulójáról ünnepélyes keretek között emlékeztünk meg, melynek során iskolánk névadója, Montágh Imre tiszteletére emléktáblát avattunk.

2013. január 1-jétől fenntartónk a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ, az eltelt időszakban a működtetői feladatokat is átvette. Intézményünk neve Abonyi Montágh Imre Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Óvoda és Általános Iskola lett. A jogszabályi háttér változása miatt a szakszolgálati feladatokat a Pest Megyei Pedagógiai Szakszolgálat látja el. Az EGYMI keretében utazó gyógypedagógiai szolgálatot működtetünk, melynek feladata az integráltan tanuló SNI gyermekek fejlesztése.

3.2 Az óvoda története

A városunkban élő óvodás korú – különböző fokban sérült értelmi fogyatékos gyermekek nem részesültek semmilyen ellátásban, mivel sem az akkori törvényi keretek, sem a sérülésük súlyosabb foka nem tette ezt lehetővé.

Az integráció több esetben megvalósíthatatlan volt. 1993-ban gyermekorvosok, védőnők segítségével feltérképeztük a speciális fejlesztésre szoruló gyermekeket és családtagjaikat. Az I. sz. Óvoda vezetőjével, Győri Lászlónéval pályázatot írtunk a csoport létrehozására. A pályázaton elnyert pénzből és teljes mértékű önkormányzati támogatásból a Tószegi úti Óvoda részleges átalakításával 1993. október 1-jén 10 gyermek és 4 felnőtt létszámmal kezdte meg működését a speciális óvodai csoport. Szervezetileg az óvoda egy csoportjaként, majd 1996-tól a Montágh Imre Általános Iskola óvodai csoportjaként és szakmai felügyeletével látjuk el munkánkat. Működésünk 15 éve alatt az ehhez szükséges fejlesztő-terápiás eszközöket, játékokat pályázatok segítségével sikerült

beszereznünk. A megfelelő hely kialakítása után és a fejlesztőeszközök birtokában bevezettük az általunk elsajátított terápia – Ayeres, Alapozó Terápia és a Szenzomotoros tréning – rendszeres alkalmazását. Ezen terápia, mint a mozgás értelmi, és verbális érést segítik gyermekeinknél.

3.3 A módszertani intézmény története

2005 nyarán a Montágh Imre Speciális Általános Iskola és Óvoda szervezeti átalakuláson ment át és a neve is megváltozott.

A változás oka:

Az Európai Unióhoz csatlakozás új oktatáspolitikai törekvéseket eredményezett, melyekhez kapcsolódóan megváltoztak a törvényi szabályozások.

Ez a tény rákényszerítette az összes szegregáltan működő speciális általános iskolát helyzetének átgondolására és a változtatás irányába való elmozdulásra, elsősorban a csökkenő tanuló létszám miatt.

A törvényi szabályozók a SNI terminológia bevezetésével és az integrációs törekvésekkel új kihívás elé állították a többségi általános iskolákat és egyúttal lehetőségeket kínáltak a szegregált intézményeknek az átalakulásra - a SNI tanulók további esélyegyenlőségének további megsegítése érdekében.

Lehetőség nyílt az Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézménnyé alakulásra.

Az új intézménytípus különböző foglalkoztatási formák megvalósítását teszi lehetővé. Mi a logopédia ill. a gyógytestnevelés városi szintű ellátását, valamint a gyógypedagógiai tanácsadás keretében történő segítségadást vállaltuk fel. Gyógypedagógusaink a két általános iskola között osztották meg a rendelkezésre álló órákat, két gyógypedagógiai asszisztensünk pedig heti 20 órában segítette a sajátos nevelési igényű tanulókat a többségi általános iskolákban.

A logopédia rövid története

Abonyban az első főfoglalkozású logopédus a Somogyi iskola tagjaként 1983-tól kezdte meg működését. Előtte településünk Ceglédhez tartozott. Az 1983-84-es tanévben a Somogyi iskolában ambuláns módon történtek a foglalkozások, de következő tanévtől napjainkig a három óvoda és a két általános iskola biztosítja a kezelőhelyiségeket. A 90-es évektől további két logopédus kapcsolódott be a munkába, de csak másodállásban.

2005-től Módszertani Intézménnyé alakult a Montágh Iskola, a logopédiai közösség létszáma 5 főre emelkedett, amely már minőségi javulást jelentett a kistérségi ellátás tekintetében is. Így Újszilvás, Kőröstetetlen és még Cegléd beszédhibás gyermekei is jobb ellátásban részesülhettek.

Logopédusaink szűrték és fogadták a terápiára szoruló jelentkezőket, magas szakmai színvonalon kezelték a beszédhibákat. A súlyos, problémás (SNI) gyermekeket is felvállalták és számukra külön fejlesztő-foglalkozásokat szerveztek egyéni terápia keretében.

A törvényi háttér változása miatt 2013-ban a szakszolgálati feladatok a Pest Megyei Pedagógiai Szakszolgálathoz kerültek, intézményünk ettől kezdve utazó gyógypedagógusi hálózatot működtet, ill. telephelye a PMPSZ-nek.

4. Az iskola korábbi és jelenlegi eredményei

Az iskola tanulói az 1980-as éveket megelőzően egyáltalán nem, vagy csak ritkán vettek részt kulturális és sportrendezvényeken. A '80-as évektől aztán egyre gyakrabban szerepeltek a tanulásban akadályozott tanulók számára rendezett tanulmányi, sport és kulturális rendezvényeken. Sőt, hosszú idő óta iskolánk szervezésében kerül megrendezésre a megyei asztalitenisz verseny.

Az eredményesség tekintetében 1996 után beszélhetünk kiemelkedő teljesítményekről. Iskolai csapatunk számos alkalommal bejutott a tanulásban akadályozott tanulók számára rendezett komplex tanulmányi verseny országos döntőjébe, ahol a legjobb helyezést 2014-ben érték el a gyerekek, amikor megelőzve számos nagy múltú, tekintélyes intézményt, első helyezettnek hirdettek bennünket.

Az iskolánkban zajló aktív sportéletnek köszönhetően, tanulóink iskolai, városi, megyei és országos sportrendezvények, versenyek „mindennapos” résztvevői. Számos kiváló eredményt tudhatnak magukénak. Az 1984-es első diákolimpiai aranyérmét számos hasonló követte. Tanulóink atlétikában, labdarúgásban megyei, országos rendezvényeken diadalmaskodtak ellenfeleikkel szemben, számos érmet, oklevelet, kitüntetést szerezve. A sikersportágak közé tartozó asztaliteniszben is kimagasló eredményeket tudhat magáénak intézményünk. Siklódi Sándor és Siklódi Márton 2011-ben harmadik helyezést értek el az Országos Diákolimpián, Balogh Krisztián pedig 2012-ben magyar bajnok lett ugyanebben a sportágban. 2013-ban Országos Diákolimpián több érmet szereztünk. 2014-ben Balogh Krisztián és Suki Béla játszották a döntőt és hozták el az arany, ill. az ezüstérmét is iskolánk számára.

Iskolánk tanulói a város kulturális életében is aktívan részt vettek és vesznek mind a mai napig. Szavalóversenyek, mesemondóversenyek, ünnepi megemlékezések állandó szereplői. Számos díjat, elismerést

szereztek intézményünk számára, többek között a Húsvét, Pünkösöd és más jeles napok alkalmából kiírt pályázatokon, versenyeken, városi rendezvényeken. Minden évben műsorral tisztelgünk iskolánk névadójának emléke előtt, megemlékezünk a nemzetünk sorsfordító eseményeiről. Bensőséges hangulatban ünnepeljük anyák napját és a Karácsonyt. Az abonyi református temetőben található honvéd sírok rendbetételét harmadik éve végzik tanulóink önkéntes alapon.

Komoly eredménynek tekinthető, hogy iskolánkból kikerült diákok döntő többsége a nálunk megszerzett alapokra támaszkodva eredményesen folytatta tanulmányait, szakmát szerzett és hasznos tagjává vált társadalmunknak.

5. Tárgyi feltételek

5.1 Az iskolai tagozat tárgyi feltételei

Iskolánk a város központjától és az ott elhelyezkedő iskoláktól távol, a 40. sz. út mellett található. Az oktatás helyszínéül szolgáló 3 épület állapota, mérete és felszereltsége megfelel a követelményeknek. Az egyik épület 2005-ben TEKI pályázat révén teljesen megújult, a másik két épületet folyamatosan karbantartjuk, szépítjük. 2014 nyarán működtetőnk felújította az ebédlő épület teljes tetőszerkezetét.

Intézményünk 8 osztályteremmel, 1 óvodai teremmel, informatikai szaktanteremmel, klubszobával, tornaszobával, ebédlővel, tállaló konyhával rendelkezik.

Az iskola átlagos szinten rendelkezik az oktatáshoz szükséges eszközökkel. A műszerpark korszerű, de az informatika tantárgy eredményes tanításához jelentős fejlesztések szükségesek. A nehéz gazdasági helyzet, a folyamatos megszorítások ellenére biztosítottak a feltételek a színvonalas munkához. Komoly gondot csupán az udvar állapota jelent, sem balesetvédelmi, sem esztétikai szempontból nem felel meg a kor követelményeinek.

Munkánk során folyamatosan arra törekszünk, hogy lehetőségeinkhez mérten diákjainknak kellemes környezetet, a szülőknek vonzó, pozitív iskolaképet nyújtsunk.

5.2 Az óvodai csoport tárgyi feltételei

Óvodai csoportunk a város egyik többségi óvodájának egyik csoportjában kapott helyet. Jelenleg a hely szűkös, de eszközökkel jól felszerelt. Szükség lenne további bővítésre.

A csoport játszóudvara korszerűsítése szorul.

5.3 Az utazó gyógypedagógusi hálózat tárgyi feltételei

Az utazó gyógypedagógusi hálózat pedagógusai utaznak a befogadó intézmények között, legtöbb esetben eszközeiket szállítják. A fejlesztő eszközök száma, minősége megfelelő, folyamatosan élünk a pályázati lehetőségekkel.

6. Személyi feltételek

6.1 Személyi feltételek munkaviszony alapján

Az intézmény személyi feltételei, a fenntartó által meghatározottak szerint:

- engedélyezett álláshelyek száma: 17,5

Ebből pedagógus: óvónő- 2

pedagógus (iskola) – 13

utazó gyógypedagógus- 2,5

nevelő-oktató munkát segítő: 7,25

6.2 Személyi feltételek végzettség alapján

Iskolánk tantestületének és nevelést-oktatást segítő dolgozóinak adatai a 2019/2020. tanévben

Sor sz.	Név	Hol végzett	Szakképesítés	of	beosztás	tanított tantárgy
1.	Pedagógus 1.	Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola	oligofrénpedagógia -logopédia szakos gyógypedagógiai tanár		intézmény- vezető	természetismeret, matematika,
2	Pedagógus 2.	Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola	oligofrénpedagógia -pszicopedagógia szakos gyógypedagógiai tanár	8.	intézmény- vezető- helyettes	magyar nyelv és irodalom,
3.	Pedagógus 3.	Eszterházy Károly Tanárképző Főiskola	biológia-földrajz szakos tanár			etika, ének, tanulószoza
4.	Pedagógus 4.	ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskola	gyógypedagógus tanulásban akadályozottak szakirányon	7.	munkaközös ség-vezető	matematika, magyar nyelv és irodalom
5.	Pedagógus 5. megbízási szerződéses I	Kecskeméti Tanítóképző Főiskola; ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola	óvodapedagógus gyógypedagógus tanulásban akadályozottak szakirányon			magyar, természetismeret
6.	Pedagógus 6.	Kaposvári egyetem Csokonai Vitéz Mihály Pedagógiai Főiskolai Kar; Tessedik Sámuel Főiskola	óvodapedagógus gyógypedagógus tanulásban akadályozottak szakirányon			óvoda
7.	Pedagógus 7.	Eszterházy Károly Tanárképző Főiskola ELTE Bárczi Gusztáv	orosz-történelem szakos tanár gyógypedagógus tanulásban akadályozottak	3-4.		magyar nyelv és irodalom, történelem, hon-és népismeret, habilitáció/rehabilitáció

		Gyógypedagógiai Főiskola	szakirányon gyógypedagógus logopédia szakirányon			
8.	Pedagógus 8.	Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola	oligofrénpedagógia –logopédia szakos tanár			földrajz, természetismeret, testnevelés, tömegsport
9.	Pedagógus 9.	Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola	tanító		DÖK vezető	napközi, életvitel
10.	Pedagógus 10.	Juhász Gyula Tanárképző Főiskola	földrajz-rajz szakos tanár	4.		rajz
11.	Pedagógus 11.	Mozgássérültek Pető András Nevelőképző és Nevelőintézete	konduktor			óvoda
12.	Pedagógus 12.	Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola	oligofrénpedagógia -pszicopedagógia szakos gyógypedagógiai tanár			testnevelés matematika; ének habilitáció/rehabilitáció
13.	Pedagógus 13.	Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola	oligofrénpedagógia -pszicopedagógia szakos gyógypedagógiai tanár	2.		informatika környezetismeret ének testnevelés
14.	Pedagógus 14.	Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola	óvodapedagógus gyógypedagógus tanulásban akadályozottak szakir	1.		magyar nyelv és irodalom matematika ének környezetismeret habilitáció/rehabilitáció
15.	Nevelést- oktatást segítő munkatárs1	Oktatási és Szakértői Bt.	felsőfokú gyógypedagógiai asszisztens			
16.	Nevelést- oktatást segítő	Hajnóczy József Gimnázium és Humán	felsőfokú gyógypedagógiai			

	munkatárs 2.	Szakközépiskola	asszisztens			
17.	Nevelést- oktatást segítő munkatárs 3.	Nemzeti Szakképző Intézet	felsőfokú gyógypedagógiai asszisztens			
18.	Nevelést- oktatást segítő munkatárs 4.	Alsófokú Oktatási és Szakértői Bt.	felsőfokú gyógypedagógiai asszisztens			
19.	Nevelést- oktatást segítő munkatárs 5.	Kasza Szakképzési Központ Bt.	felsőfokú gyógypedagógiai asszisztens			
20.	Nevelést- oktatást segítő munkatárs 6.	Török János Egészségügyi Szakiskola	általános ápolónő és általános asszisztens			
21.	Nevelést- oktatást segítő	Kasza Szakképzési Központ Bt	felsőfokú gyógypedagógiai asszisztens			
22.	Nevelést- oktatást segítő munkatárs 6.	Tiszaparti Gimnázium és Humán Szakközépiskola	felsőfokú gyógypedagógiai assziszt			

A pedagógusok egyéb képzettsége megtekinthető az iskola honlapján.

7. Az intézmény kapcsolatai

Kiegyensúlyozott kapcsolatot tart fenn intézményünk a működésében közvetlenül érintett szervezetekkel, intézményekkel.

- Ceglédi Tankerületi Központ / fenntartói és működtetési feladatok.

7.1 Szakmai kapcsolatok

- Ceglédi Többcélú Kistérségi Társulás Humán Szolgáltató Központ

A megyében működő hasonló típusú általános iskolák, egyéb szervezetek:

- Losontzi István Általános Iskola, Cegléd
- Montágh Imre Általános Iskola, Gödöllő
- Általános Iskola, Speciális Szakiskola, Készségfejlesztő Speciális Szakiskola, Diákotthon és Gyermekotthon Gyömrő
- Logopédiai Intézet és Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság, Szentendre
- Dalmady Győző Ált. Isk. Nagykőrös
- Szakmai szervezetek (MAGYE, ÉFOÉSZ)
- 2. sz. Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság, Cegléd
- ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola
- szakmai útmutatás, képzés
- Nemzeti Erőforrás Minisztériuma - szakmai fórumok szervezése, pedagógusok továbbképzése, tájékoztatás.

Közoktatási intézmények:

- Abony város oktatási intézményei (kiemelten az integrációban résztvevő óvodák és iskolák):

- Somogyi Imre Ált. Isk. Abony - tanulók át, ill. visszahelyezése, vélemény megkérés, közös kulturális és sportrendezvények szervezése, lebonyolítása.
- Gyulai Gaál Miklós Ált. Isk. és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény - SNI tanulók fejlesztése
- Lakásotthonok - átmeneti nevelt tanulók előmenetelének biztosítása, beiskolázása.
- Losontzi István Szakiskola és Diákotthon Cegléd-továbbtanulók beiskolázása.
- Sipos Orbán Szakiskola Szolnok - továbbtanulás, beiskolázás.

Nem közoktatási intézmények:

- Abonyi Lajos Művelődési Ház és Könyvtár - a tanulók könyvtár- és múzeum látogatásának biztosítása. Kiállítóhely biztosítása.
- Sportcsarnok és Intézményei – gyermekek sportolási lehetőségeinek biztosítása.
- Humán Szolgáltató Központ
- Egészségügyi intézmények - a gyermekek egészségügyi ellátásának biztosítása, szakvélemény megkérése szükség szerint, tanulók beiskolázás előtti vizsgálata.
- Rendőrség- iskolarendőri szolgálat

7.2 Kapcsolatrendszer működtetése

Rendszeres megbeszélések az igazgató és/vagy helyettesei, gyermekvédelmi felelős, munkaközösség vezető, osztályfőnökök és az intézmények képviselői között.

- Iskolánk első számú partnere fenntartónk, a Ceglédi Tankerületi Központ.
- Gyermekjóléti szolgálat, akikkel együttműködünk a veszélyeztetett, hátrányos helyzetű tanulók problémáinak megoldása érdekében.

- CTKT Humán Szolgáltató Központtól pszichológus segítségét kérjük a tanulási és magatartási problémák esetében.
- Gyámhatóság: olyan problémás esetekben fordulunk hozzájuk, amikor a szülők és az iskola közötti többszöri megbeszélés sem vezet eredményre és a kiskorú tanuló veszélyeztetett.

Szülői értekezletek alkalmával, fogadóórákon a szülők egyéni problémáikkal megkereshetnek bennünket.

- Faliújság működtetése, melyen a fontosabb helyi rendeletek, gyermekvédelmi információk olvashatók. Elérhetőségek megjelenítése.
- Kapcsolattartás az iskolaorvossal és a védőnővel, akiket esetenként a prevenciós munkába is bevonunk.
- Kapcsolattartás a helyi rendőrőrsrel, iskolarendőri szolgálat.

Partnereink számára minden évben az Esélyegyenlőség napján, május 5-én szakmai fórumot rendezünk, ahol ismertetjük az intézményünket érintő törvényi háttér változásait, lehetővé tesszük számukra, hogy kérdéseiket feltegyék, ill. alkalmat biztosítunk a személyes konzultációra (EGYMI fórum).

Évente egy tanítás nélküli munkanap programja a szakmai fejlődés és kapcsolatteremtés célját szolgáló tantestületi konzultáció valamelyik hasonló típusú oktatási intézménnyel.

7.3 Szülők, tanulók, pedagógusok együttműködésének formái

Együttműködés a tanulókkal

A tanulókat az iskola életéről, az őket érintő valamennyi kérdésről az iskola vezetője, a diákönkormányzat felelős vezetője és az osztályfőnökök tájékoztatják.

A nevelőtestület és a tanulók közötti együttműködést a magasabb jogszabályban meghatározottak alapján a DÖK szervezeti és működési szabályzatában található együttműködési megállapodás tartalmazza.

- A tanulók és a tanulóközösségek érdekeinek képviselőire, a tanulók tanórán kívüli, szabadidős tevékenységének segítésére az iskolában diákönkormányzat működik. Működésének feltételei megtalálhatóak a Házirendben.
- A Diákönkormányzat feladata, hogy a tanulók kéréseit, ötleteit az iskola felé hatékonyabban közvetíthessék, jogaikra és kötelezettségeikre ráirányítsák a diákok figyelmét, az iskola programjaiban részt vegyenek (szervezzék, előkészítsék, lebonyolítsák), valamint megismerjék és gyakorolják a Szervezeti Működés Szabályait.
- Az értelmi fogyatékos tanulóink érdekképviselői munkájához elengedhetetlen a diákönkormányzatot segítő pedagógus személye, aki szervező, koordináló tevékenységével segíti a diákönkormányzat működését.
- Az együttműködés az iskolai közösségen belül lehetőséget teremt a tanulók önrányító, önellenőrző tevékenységére, ezen keresztül személyiség-fejlesztésükre.
- Biztosítja a tanulók véleménynyilvánítási, egyetértési és döntési jogát, választási lehetőségét.
- Felelősségvállalásra, iskolai hagyományok ápolására nevel.

Formái:

- az osztályfőnökök folyamatosan az osztályfőnöki órákon,
- a szaktanárok a tanulók előmeneteléről szóban vagy írásban,
- a tanulók kérdéseiket, véleményüket szóban vagy írásban, egyénileg illetve választott képviselőik útján közölhetik az igazgatóval, tantestülettel.

Együttműködés a szülőkkel

- A szülők magasabb jogszabályban meghatározottak szerint gyakorolhatják jogait, kötelezettségeiket.
- Fogadóóra a szülők és pedagógusok közötti személyes kapcsolattartás, segítségnyújtás a tanulók fejlesztéséhez, egészséges életmódra neveléséhez, a szabadidő hasznos eltöltéséhez.
- Szülői értekezletek keretében folyamatos kapcsolattartás, a szülők tájékoztatása a tanulók fejlődéséről, az intézménnyel kapcsolatos kérdésekről.
- Nyílt tanítási nap, melyen a szülő betekintést nyer nevelő-
oktató munka mindennapjaiba, megismeri a tanítási órák lefolyását, tájékozódik gyermeke és az osztályközösség iskolai életéről.
- Napi kapcsolat a sérült gyermekek képességeinek fejlesztésére.
- Írásbeli tájékoztatás a tanulók tanulmányaival, magatartásával kapcsolatos kérdésekről – a következő tanév költségeiről.
- Családlátogatás során a gyermekek családi hátterének megismerése, tanácsadás a tanulók optimális fejlesztése, lelki egészségének védelme érdekében.
- Segítségnyújtás, a megfelelő szervezetet megkeresve, átmeneti vagy tartós családi problémák, anyagi gondok kezeléséhez.
- Figyelemfelhívás, szükség esetén a szülők kötelezettségeire, a gyermekek védelme érdekében. Eredménytelenség esetén a szükséges intézkedések megtétele.
- Szülők bevonása, tudatos felvilágosítása a tanulók továbbtanulási lehetőségeiről, pályaválasztásáról.
- Segítségnyújtás a családoknak a másság elfogadásához.

A szülői értekezletek, fogadóórák, nyílt tanítási napok időpontját az iskola munkaterve évenként határozza meg.

A szülők kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban, egyénileg ill. választott képviselőik útján közölhetik az iskola igazgatójával, nevelőtestületével.

7.4 Együtműködés a különböző területeken dolgozó pedagógusok, szakemberek között

- Folyamatos információcsere az osztályfőnök, a szaktanár és a napközis nevelő között:
 - a tanulmányi munkára vonatkozóan,
 - a tanulóra vonatkozóan,
 - különböző iskolai programokra vonatkozóan.
- A pedagógiai munkát segítők (gyógypedagógiai asszisztensek) együttműködése a pedagógusokkal:
 - a tanórai munkában,

szabadidős tevékenységekben.

- Pedagógusok együttműködése az iskola egyéb szakembereivel (iskolaorvos, védőnő, stb.)

A szülő, a tanuló és a pedagógus együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei

A szülői ház és az iskola kapcsolatát, az iskola nevelő-oktató munkájához fűződő reményeket, elvárásokat, bizalmat keltő módon vizsgálja a mellékelt reprezentatív felmérés. Tanulóink egy jelentős részének családi háttere nem jeleníti meg az elfogadott, tradicionális erkölcsi normákat, az érdekvényesítés, a kapcsolattartás átlagosan művelt technikái rendkívül hiányosak. A szükséges együttműködés kialakításánál és folyamatos fenntartásánál a gyógypedagógusnak ezt a deficitet állandóan „kezelni” kell.

A szülők, a tanulók, a tanárok együttműködésének formáit elsősorban a közös pedagógiai feladatokra kell építeni.

A szülők és a pedagógusok együttműködésének formái:

- Szülői értekezletek, fogadóórák, nyílt napok,
- Személyes beszélgetések, családlátogatás.

- Szülők részvétele iskolai rendezvényeken, tanulmányi kirándulásokon

A közös munka fontos területe mentálhigiénés feladat:

- a családi gondok feltérképezése,
- a válások következményeinek enyhítése,
- az illem és viselkedési szabályokban, a normakövetésben azonos nevezőre kerülni,
- a szexuális felvilágosítás,
- az egészséges életmódra nevelés,
- reális pályaválasztási perspektíva kialakítása,
- közös nevező kialakítása a dohányzás, a drog területén,
- TV műsorok célzott válogatása,
- figyelmeztetés a játéktérmez veszélyeire,
- baráti kör helyes megválasztása
- internet biztonságos használata.

A tanulók és a pedagógusok együttműködésének formái az iskolai munka mindennapjaiban testesülnek meg. Iskolatípusunkban kiemelt szerepet kap a személyiségfejlesztés, ill. az

egyéni foglalkozás elve, amely érvényesülhet tanítási órákon, kiscsoportos vagy egyéni fejlesztő foglalkozásokon.

Sajátos együttműködési formák: a napközi, a tanulószoba és a szakkörök, a diáksportkör, az integrációs foglalkozások, a hittan, a tanulmányi kirándulások, a tanulmányi és kulturális rendezvények, komplex versenyek és a sportversenyek.

A továbbfejlesztés lehetőségei

- Írásos értékelések, tájékoztatók megfelelő formáinak kidolgozása.
- Tájékoztató előadások szervezése szülők számára azokról a lehetőségekről, amellyel az iskola segítséget tud nyújtani.
- Iskolaújítás, faliújság fejlesztése

- Folyamatos lehetőség biztosítása arra, hogy a szülők véleményét nyilvánítsanak.

A szülő, a tanuló és a pedagógus együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei

A szülői ház és az iskola kapcsolatát, az iskola nevelő-oktató munkájához fűződő reményeket, elvárásokat, bizalmat keltő módon vázolja a mellékelt reprezentatív felmérés. Tanulóink egy jelentős részének családi háttere nem jeleníti meg az elfogadott, tradicionális erkölcsi normákat, az érdekérvényesítés, a kapcsolattartás átlagosan művelt technikái rendkívül hiányosak. A szükséges együttműködés kialakításánál és folyamatos fenntartásánál a gyógypedagógusnak ezt a deficitet állandóan „kezelni” kell.

A szülők, a tanulók, a tanárok együttműködésének formáit elsősorban a közös pedagógiai feladatokra kell építeni.

A szülők és a pedagógusok együttműködésének formái:

- Szülői értekezletek, fogadóórák, nyílt napok,
- Személyes beszélgetések, családlátogatás.
- Szülők részvétele iskolai rendezvényeken, tanulmányi kirándulásokon

A közös munka fontos területe mentálhigiénés feladat:

- a családi gondok feltérképezése,
- a válások következményeinek enyhítése,
- az illem és viselkedési szabályokban, a normakövetésben azonos nevezőre kerülni,
- a szexuális felvilágosítás,
- az egészséges életmódra nevelés,
- reális pályaválasztási perspektíva kialakítása,
- közös nevező kialakítása a dohányzás, a drog területén,
- TV műsorok célzott válogatása,
- figyelmeztetés a játéktermek veszélyeire,
- baráti kör helyes megválasztása
- internet biztonságos használata.

A tanulók és a pedagógusok együttműködésének formái az iskolai munka mindennapjaiban testesülnek meg. Iskolatípusunkban kiemelt szerepet kap a személyiségfejlesztés, ill. az

egyéni foglalkozás elve, amely érvényesülhet tanítási órákon, kiscsoportos vagy egyéni fejlesztő foglalkozásokon.

Sajátos együttműködési formák: a napközi, a tanulószoba és a szakkörök, a diáksportkör, az integrációs foglalkozások, a hittan, a tanulmányi kirándulások, a tanulmányi és kulturális rendezvények, komplex versenyek és a sportversenyek.

A továbbfejlesztés lehetőségei

- Írásos értékelések, tájékoztatók megfelelő formáinak kidolgozása.
- Tájékoztató előadások szervezése szülők számára azokról a lehetőségekről, amellyel az iskola segítséget tud nyújtani.
- Iskolaújítás, faliújítás fejlesztése
- Folyamatos lehetőség biztosítása arra, hogy a szülők véleményt nyilvánítsanak.

**NEVELÉSI
PROGRAM
2022.**

Általános Iskola Nevelési Programja

Az intézményi működés törvényi háttere:

- A közoktatásról szóló 2011. évi CXC. törvény
- a Nemzeti Alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI.4.) Kormányrendelet és a módosításaként bevezetett 5/2020. (I.31.) Korm. rendelet,
- a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvei,
- Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók iskolai fejlesztésének irányelvei,
- A közép súlyos értelmi fogyatékos tanulók iskolai nevelésének irányelvei,
- Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók iskolai nevelésének irányelvei,
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról,
- a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény,
- az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló módosított 2003. évi CXXV. törvény.
- A Kerettantervek a sajátos nevelési igényű tanulókat oktató nevelési-oktatási intézmények számára (továbbiakban: Kerettanterv) olyan ajánlásokat tartalmaznak, amelyek segítségével az iskolák a törvényben meghatározottaknak megfelelően és annak szellemében módosíthatják helyi tanterveiket.

Az iskolába kerülés előzményei, feltételei:

Tanulásban akadályozott tanulóink a Pest Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Székhely Intézmény szakértői véleménye alapján kerülnek felvételre intézményünkbe.

1. Alapelvek, célok, feladatok, eszközök, eljárások

1.1. Pedagógiai alapelvek, értékek

1.1.1 A NAT előírása szerinti nevelési alapelvek, értékek

A hazánk Alaptörvényében megfogalmazott feladatokat szem előtt tartva és A nemzeti köznevelésről szóló törvényben foglalt célok elérése érdekében, a törvény elveinek és szabályozásának megfelelően **a NAT a köznevelés feladatát alapvetően a nemzeti műveltség, a hazai nemzetiségek kultúrájának átadásában, megőrzésében, az egyetemes kultúra közvetítésében, az erkölcsi érzék és a szellemi-érzelmi fogékonyság elmélyítésében jelöli meg.**

A köznevelés feladata továbbá a tanuláshoz és a munkához szükséges képességek, készségek, ismeretek, attitűdök együttes fejlesztése, az egyéni és csoportos teljesítmény ösztönzése, a közjóra való törekvés megalapozása, a nemzeti, közösségi összetartozás és a hazafiság megerősítése.

Célja továbbá, hogy a családdal együttműködve cselekvő elkötelezettségre neveljen az igazság és az igazságosság, a jó és a szép iránt, fejlessze a harmonikus személyiség kibontakoztatásához szükséges szellemi, érzelmi, erkölcsi, társas és testi képességeket. Ezáltal járul hozzá ahhoz, hogy a felnövekvő nemzedék

- a haza felelős polgárává váljék;
- kifejlődjék benne a hazafiság érzelemlilága;

- reális önismeretre és szilárd erkölcsi ítélőképességre tegyen szert;
- megtalálja helyét a családban, a szűkebb és tágabb közösségekben, valamint a munka világában;
- törekedjék tartalmas és tartós kapcsolatok kialakítására;
- legyen képes felelős döntések meghozatalára a maga és a gondjaira bízottak sorsát illetően;
- váljék képessé az önálló tájékozódásra, véleményformálásra és cselekvésre;
- ismerje meg és értse meg a természeti, társadalmi, kulturális jelenségeket, folyamatokat;
- tartsa értéknek és feladatnak a kultúra és az élővilág változatosságának megőrzését.

A nevelési-oktatási folyamatnak és az oktatásnak mindenkor összhangban kell lennie hazánk Alaptörvényével, a jogállam rendjével, az élet és az emberi méltóság tiszteletének elvével, valamint az ezzel összefüggő lelkiismereti és vallásszabadsággal, továbbá a Föld, az ember, a természet és a kultúra védelmét szolgáló nemzetközi egyezményekkel.

Fejlesztési területek – nevelési célok

A fejlesztési területek – nevelési célok áthatják a pedagógiai folyamat egészét, s így közös értékeket jelenítenek meg. A célok elérése érdekében a pedagógiai folyamatban egyaránt jelen kell lennie az ismeretszerzés, a gyakoroltatás-cselekedtetés mellett a példák érzelmi hatásának is.

Az erkölcsi nevelés

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

A családi életre nevelés

A testi és lelki egészségre nevelés

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

Fenntarthatóság, környezettudatosság

Pályaorientáció

Gazdasági és pénzügyi nevelés

Médiatudatosságra nevelés

A tanulás tanítása

Az eredményes tanulás segítésének elvei:

Tanulási környezet

A tanulók tanulási tevékenységekben való aktív részvétele kulcsfontosságú, ezért ennek előmozdítása érdekében a pedagógusoknak mindvégig a tevékenységközpontú tanulásszervezési formákat kívánatos előnyben részesíteniük. A tanulás társas természetéből adódó előnyök, a differenciált egyéni munka adta lehetőségek kihasználása, valamint a párban vagy csoportban végzett kutatásalapú, felfedező, tevékeny és jól szervezett, együttműködő tanulás támogatása szintén hozzájárul a korszerű tanulási környezet megteremtéséhez.

Fontos, hogy a tanulóval szemben támasztott elvárások egyértelműek legyenek, az azokhoz igazodó mérési stratégiákkal együtt, és már a tanulási folyamat elején ismertté váljanak.

Egyénre szabott tanulási lehetőségek

Az iskola a tanulók tanulmányi előmenetelét a képességeiknek megfelelő, egyénre szabott tanulási lehetőségek biztosításával tudja a leghatékonyabban támogatni.

Fontos alapelv, hogy a tanulók közti különbözőségeket az iskola a különféle környezeti feltételek és az egyénenként eltérő idegrendszeri érés, valamint az egyéni képességek kölcsönhatása eredményének tekintse. E szemlélet gyakorlatban történő alkalmazásához olyan fejlesztési célokat kell kijelölni, amelyek nemcsak a tanulótól várnak illeszkedést a tanulási környezethez, hanem a tanulási környezettől is alkalmazkodást igényelnek a tanuló egyedi jellemzőihez.

Képesség-kibontakoztatás támogatása

A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésének-oktatásának elvei

A sajátos nevelési igényű tanulók esetében is a Nat-ban meghatározott egységes fejlesztési feladatokat kell alapul venni. A nevelési-oktatási folyamatot a tanulók lehetőségeihez, korlátaikhoz és speciális igényeihez igazodva elsősorban a következő elvek szerint kell megszervezni:

- a feladatok megvalósításához hosszabb időszavokat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van;
- igény szerint sajátos, a fogyatékossgal összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket kell kialakítani és teljesíteni;
- szükség esetén a tanuló számára legmegfelelőbb alternatív kommunikációs módszerek és eszközök, siket tanulóknál a magyar jelnyelv elsajátításának,

alkalmazásának beépítése a nevelés, oktatás folyamatába;

- az iskolák segítő megkülönböztetéssel, egyénileg is támogassák a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve; az egyes fogyatékkal élő tanulókkal összefüggő feladatokról a *Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelve* és a *vizsgaszabályzatok* adnak eligazítást.

1.1.2 Intézményünk pedagógiai alapelvei, értékrendje

Közösen megfogalmazott alapelveink a következők:

A beiskolázás szempontjából az intézmény zárt, az egyéb oktatási intézményekkel való kapcsolata, az új pedagógiai programok iránti érdeklődése, szülőkkel való kapcsolatát tekintve viszont nyitott. Gyermekközpontú, humán beállítottságú és a gyakorlatiasság, a mindennapi életben való felhasználhatóság az elérendő oktatási-nevelési célunk, amelyek a normakövetésre épülnek, de teret engednek a kreativitásnak is.

A teljes lakosság köréből a Pest Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Székhely intézménye által vizsgált és felzárkóztatásra javasolt gyermekek érdekében aktív cselekedtető módszereket alkalmazunk.

Az iskolai mottóban megfogalmazott „Együtt Egymásért” fogalompár jegyében együttműködést alakítunk ki tanuló-tanuló, tanuló-tanár, tanár-tanár, tanár-szülő, iskola-intézmények, iskola-társadalmi szervezetek között.

A nevelésközpontú oktatás elvei

- a céltudatosság elve
- a pozitívumok megerősítésének elve

- az interiorizált aktivitás elve
- a közösségi és egyéni oktatás egységének elve
- az oktatási hatásrendszer egységének elve
- a fogyatékoság különleges gondozási igényének elve
- az egész személyiség komplex ismeretének elve
- az egész személyiség komplex fejlesztése
- a tevékenységbe ágyazott ismeretszerzés elve
- a rendszeresség elve
- a fokozatosság elve
- a szemléletesség elve
- integráció és esélyegyenlőség elősegítése

Az iskola és az élet kapcsolatának elve

A tudományosság elve

A rendszeresség elve

A fokozatosság elve

A tevékenységbe ágyazott ismeretszerzése elve

Az érthetőség elve

A szemléletesség elve

A koncentráció elve

A tudás tartósságának elve

1.1.3 További alapelveink

A következő pedagógiai alapelvek megvalósítására törekszünk:

- a sérült személyiség fejlesztése gyógypedagógiai eszközökkel,
- a tanulók egyéni képességeinek, eltérő fejlődési ütemének figyelembe vétele az oktatás és nevelés folyamatában,
- egységes nevelési elvárásokkal a követelmények biztonságossá tétele,
- támasz és segítségnyújtás a tanulási folyamatokban, az emberi törekvésekben,

- a speciális nevelési szükségletek kielégítése a nevelés-oktatás minden területén.
- a tanuló személyiségi jogainak tiszteletben tartása

Az iskola filozófiáját alapvetően meghatározzák a Köznevelési Törvény megfelelő paragrafusai, a gyógypedagógiai irányelvek, társadalmi elvárások, melyek egyúttal szabályozzák is az iskola működését.

„A Sajátos Nevelési Igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve” szabályozó dokumentum, amely tartalmazza az enyhén értelmi fogyatékos tanulók jellemzését.

Ennek alapján:

- a kognitív funkciók fejlődése lelassult,
- eltérő fejlődést mutat, ill. sérült
- a téri orientáció
- a mozgáskoordináció
- a finommotorika
- a kommunikáció (különösen a beszéd, kifejezőkészség, olvasás – írás)
- a szociális alkalmazkodás (jellemző az erős befolyásolhatóság)
- a tanulási képesség
- a pszichikus funkciók (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodási műveletek, érzelmi-akarati élet, motiváció, viselkedés, magatartás, cselekvés)
- gyakori a halmozott fogyatékoság (értelmi-mozgás, értelmi-látás, értelmi-hallás, értelmi-szociális alkalmazkodás, stb.)

Ezek a deficitiek meghatározzák feladatainkat.

A fentiek ismeretében célunk az, hogy a sérült funkciókat a jól bevált gyógypedagógiai speciális nevelési – oktatási módszerekkel olyan szintre fejlesszük, amelyek megalapozzák

- a társadalmi beilleszkedést
- a zavarmentes kommunikációt

- kritikus élethelyzetekben a segítségkérés képességét,
- a negatív irányú befolyásolás elutasítását,
- a hasznos munkavégzést,
- az önálló életvezetésre törekvést,
- a harmonikus családi életet,
- az általános műveltség megszerzését,
- igényt az önművelésre, az egészséges életre, az otthon, a környezet szépítésére, védelmére,
- a tájékozódás igényét a szűkebb és tágabb környezetben (lakóközösség, kerület, város, a haza, a világ dolgairól),
- a reális önértékelést,
- a jogok és kötelességek megismerését a gyermeki ill. a felnőtt életben,
- az egészséges nemzettudat kialakulását, nemzeti hagyományaink, nyelvünk tiszteletét, más népek, szokásaik elfogadását.

A megvalósítás érdekében a gyógypedagógiai módszerek tárházából ki kell emelnünk az életkor, a pszichés sajátosságok, az egészségi állapot, a szociális háttér figyelembevételével a következő módszereket:

- a tárgyi cselekedtetést,
- az érzékszervi tapasztalást,
- az ismerttől az ismeretlen felé haladást,
- az egyéni, vagy kiscsoportos fejlesztést,
- a differenciálást,
- a helyes motiválást,
- a megértés fejlesztését algoritmusos lépésekre bontásával,
- a pszichikus funkciók korrekcióját,
- a kognitív funkciók korrekcióját,
- az önálló tanulási képesség kialakítását,
- a kommunikáció bármely formájának sajátos korrekcióját,

- az öröm, a játékoság, a humor, a mozgás – mint gyermeki szükséglet kielégítését,
- a tanulói teljesítmény állandó értékelését és javítását,
- a viselkedési normák gyakorlására minden lehetőség kihasználását,
- az önállóság fejlesztését különböző élethelyzetekben,
- a szabálytudat kialakítását (játékban, sportban),
- az önuralom kialakítását, a kudarc elviselésének képességét, a konfliktusok feloldási módjait,
- a valóság megismertetését oly módon, hogy segítse az egész személyiség fejlesztését
- a környezettudatos életmód elsajátítását,
- az egészséges életmódra nevelést.

A sérült személyiség fejlesztését egységes folyamatként értelmezzük, nemcsak a sérült funkciókat, hanem a gyermek egész személyiségét fejlesztjük.

A fejlesztési folyamatban a következő alapelveket érvényesítjük:

Aktivizáció elve:

- melynek alapján a tanulót a nevelési – oktatási folyamat aktív részesévé tesszük.

Differenciáció és individualizáció elve:

- minden gyermeket önmagához képest fejlesztünk és ebben a folyamatban jelentős szerepet kap a dicséret, a pozitív megerősítés.

Motiváció elve:

- olyan pedagógiai helyzetet alakítunk ki, melyben a megismerés igénye, a tanulásra motiválás történik.

Az iskolánkban tanító gyógypedagógusok, pedagógusok mindennapi pedagógiai nevelő-oktató munkájában az alább felsorolt alapelveket

szeretnénk érvényre juttatni, melyek a Nemzeti Alaptantervben, a Sajátos Nevelési Igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvében megfogalmazott elvek alapján a következők:

Intézményünk egész pedagógiai tevékenységét áthatják a közös értékek, ill. az azok alapján megfogalmazott, imént felsorolt alapelvek alapelvek.

Értékrend

Az iskola a sajátos nevelési igényből eredő jellegzetes fejlődésbeli különbségek alapján hosszabb időbeli lehetőséget biztosít tanulói számára a pszichikus funkciók teljesítéséhez. Ezáltal nagyobb esélyt nyújt az alapvető kultúrtechnikák eszközszintű elsajátítására. Megfelelő motiváltság mellett, ismétlődő tanulási folyamatban, állandó aktivitásban egyre önállóbb tanulási tevékenységre készíteti a tanulókat. Az oktatás egész idejére az egész személyiségfejlesztés fontos feladatként jelenik meg.

A képességfejlesztésben hangsúlyosan szerepet kap a közvetlen érzéki tapasztalatokon, a tárgyi cselekvéses megismerésen és a céltudatosan kiválasztott tevékenységeken alapuló oktatás. A magasabb évfolyamokon a tanítás-tanulás folyamatában előtérbe kerül a verbális szint, de a tanulók fejlettségének megfelelően differenciáltabb módon jelen van a manipulációs és a képi szint is.

A NAT műveltségi területeinek oktatásával lehetőséget biztosít az enyhe értelmi fogyatékos – sajátos nevelési igényű – tanulók személyiségének kibontakoztatására, valamint szellemi és fizikai tehetségének és képességeinek a lehetőségek legtágabb határainak kifejlesztésére.

A NAT közös követelményei – Hon- és népismeret, Kapcsolódás Európához és a nagyvilághoz, Környezeti nevelés, Kommunikációs

kultúra, Testi és lelki egészség, Tanulás, Pályaorientáció – áthatják az iskola nevelés-oktatás valamennyi területét, és ezáltal megszabják a közoktatásban résztvevő tanulóifjúság ismereteit, attitűdjét önmagához, szűkebb és tágabb környezetéhez.

Az általános fejlesztési követelményeknek az iskolai képzés végére (10. évfolyam végén a NAT alapműveltségi vizsgán való megfelelés) kell a tanulóknak eleget tenni. A részletes követelményeknek az egyes pedagógiai szakaszok végén a megfelelő teljesítmények elérésével tehetnek eleget a tanulók.

1.2. Célok

Az enyhe fokban értelmi fogyatékos gyermekek harmonikus személyiséggé fejlesztése, társadalmi szocializációjának elősegítése, felkészítésük a felnőtt életre. A középsúlyos fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkájában alkalmazott elvek és célok sok területen megegyeznek az egész iskolára érvényes elvekkel, de tartalmaznak speciális elemeket is. Megegyeznek abban, hogy a gyógypedagógiai tevékenységet a sérült személyiség fejlesztésének egységes folyamataként értelmezzük.

Minél súlyosabb fokban sérült az intellektus, annál kiterjedtebb a személyiség egészének sérülése, a fejlesztés lehetősége egyre korlátozottabb. Itt a különböző gyógypedagógiai tevékenységformák differenciáltabban valósulnak meg, mint az enyhe fokban sérült tanulóknál.

1.2.1 Tanulásban akadályozott tanulók oktatásának-nevelésének céljai

A NAT alkalmazása az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelés-oktatása során

Tanulási és nevelési célok

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a nevelési és tanulási célok megegyeznek a NAT-ban leírtakkal, de azok mélysége, kialakíthatóságuk időigénye, módja az egyéni sajátosságokhoz igazodóan módosul.

- Testi és lelki egészségre nevelés

Az egészséges és tudatos életmód kialakítása, a káros szenvedélyek kialakulásának megelőzése kiemelt feladat. Az erőnlétnek és a fizikai állóképességnek – mint a munkavégzés alapvető feltételének – kiemelt szerepe van a tanulók társadalmi beilleszkedésében. Ennek érdekében nagy hangsúlyt kell helyezni a szabad mozgás, a sport és a rekreáció lehetőségeire. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára érdemes támogatást nyújtani a kortárskapcsolatok kialakításában. A konfliktusok megoldásához a pedagógus modellálása és a konfliktuskezelési technikák tanítása/begyakoroltatása is szükséges. A célok elérése érdekében fontos a tanulók családjával keresni az együttműködési lehetőségeket.

- Önismeret és a társas kultúra fejlesztése

A megfelelő önértékelés, a tanuló saját személyiségének megismerése nagy jelentőséggel bír, mivel a társas kapcsolatok alakításában, a társadalmi beilleszkedésben elengedhetetlenül szükséges a reális énkép, a megfelelő önismeret. Ehhez a mindennapokban fontos a folyamatos visszajelzés, a belső kontroll erősítése, az önbizalom fejlesztése.

- Felelősségvállalás másokért, önkéntesség, erkölcsi nevelés, családi életre nevelés

A kooperatív csoportmunka segíti megtapasztalni az alkalmazott szabályokat, később pedig hozzájárul a munkavállalás során szükséges együttműködési készségek fejlődéséhez. Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló a szükséges támogatással fokozatosan képessé válik a felelősségteljes döntések meghozatalára.

- Médiatudatosságra nevelés

A tanulók az egyéni sajátosságaiknak megfelelően legyenek képesek a társadalmi érintkezést szolgáló információk megtalálására, értelmezésére, közvetítésére és alkotására. Ismerjék fel a hiteles, megbízható és fontos információkat. A

pedagógus választékos kommunikációval segíti ezt a folyamatot, valamint fejleszti digitális kompetenciáit, és rendszeresen használ digitális eszközöket a nevelés-oktatás folyamatában, amelyeket a tanulók pszichológiai jellemzőinek megfelelően válogat és gyűjt össze.

– A tanulás tanítása, pályaorientáció

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelését ellátó intézmények biztosítják azokat az információkat és tapasztalatokat, amelyek a tanulók egyéni sajátosságainak megfelelően támogatják az életpálya-tervezést és a pályaorientációt. Fontos az egyénre szabott motiválás, az egyéni tanulási módok biztosítása, az élményt adó tanulási szokások kialakítása. Az életkori sajátosságokhoz illeszkedve törekedni kell a tanulók saját tudásáról való reális ismeretek kialakítására, valamint a növekvő felelősségvállalásra a saját tanulásukért. Az egész életen át tartó tanulásra való felkészítés fontos a társadalmi integráció és a munkaerőpiacra történő sikeres belépés szempontjából.

– Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

Az emberiség és hazánk múltjának és jelenének megjelenítésén, megértésén keresztül képessé kell tenni a tanulókat a társadalom megismerésére, a társadalomban elfoglalható helyük reális felismerésére, a társadalmi színtereken való eligazodásra. Ki kell hogy alakuljon a tanuló attitűdje, viszonya önmagához, szűkebb és tágabb környezetéhez, a történelmi múlthoz. Fontos felkészíteni a felnőttlét és a tágabb környezet közügyeinek megismerésére, az állampolgári jogok és kötelezettségek érvényesítésére. Az iskolai szintéren belül ajánlott lehetőséget adni a demokratikus jogok gyakorlására (diákönkormányzat).

– A fenntarthatóság, környezettudatosság

Elengedhetetlenül szükséges a személyes megtapasztalás, a környezeti ártalmak és az emberi élet szükségleteinek összefüggéseire való rávilágítás, a helyes szokásrend kialakítása. Ehhez fontos a környezet adott szempontok alapján történő megfigyelése, a következtetések közös levonása, az egyéni felelősség tudatosítása. A szorosan vett természeti környezet ápolása, gondozása mindennapi feladatként kell hogy jelentkezzen.

Az iskola célkitűzései között első helyen szerepel az enyhe értelmi fogyatékos/ tanulásban akadályozott tanulók képességfejlesztése, a rehabilitáció, a rehabilitáció, az általános műveltség megalapozása az életkoruknak és az egyéni képességeiknek megfelelően.

Olyan iskola megteremtésére törekszünk, ahol a gyermekek elsajátíthatják a társadalmi beilleszkedéshez szükséges ismereteket, ahol jól és biztonságban érzik magukat, és ahol az értékeket, ismereteket fogyatékoságuknak megfelelő színvonalon sajátíthatják el.

Nevelő-oktató munkánk során érvényesülő céljaink:

- képességfejlesztés egyéni és kiscsoportos formában,
- az integrálható tanulók visszahelyezése a többségi általános iskolába
- a differenciált szükségletekhez igazodó segítségnyújtás a képességek fejlesztése során,
- a hiányosan működő képességek korrekciója valamennyi területen és osztályfokon,
- a terápiás eszközök, eljárások alkalmazása a tartós tanulási akadályozottságot, magatartási zavart mutató tanulók fejlesztésében,
- az eredményes társadalmi beilleszkedés feltételeinek megteremtése, az új helyzetekhez való alkalmazkodás kiépítése,
- az önálló életvezetési technikák elsajátítása, gyakorlása,
- a tanulók felkészítése a továbbtanulásra, a továbbképzésre,
- a környezetvédő technikák elsajátítása, gyakorlása,
- a személyiség gazdagítása az önelfogadással, a mások elfogadásával, a toleráns magatartással,
- az általános emberi értékek, a társadalmi normák elsajátítása, azonosulás ezekkel az értékekkel,
- a szülőföld szeretetének, a hagyományok tiszteletének kiépítése.

1.2.2 Értelmileg akadályozottak oktatásának-nevelésének céljai

Oktatási, nevelési célok – részcélok, az elérés útjai a NAT alapján

A célok meghatározása

Mint minden esetben, az értelmileg akadályozott tanulók nevelésének-oktatásának célja is a minél önállóbb, harmonikus életvezetésű felnőtté válás. Általánosságban ez az egyéni képességek, adottságok maximális feltárását, aktiválását jelenti a lehető legjobb adaptáció és önállóság érdekében. Ennek alapja a gyengébb és/vagy sajátos rajzolatú kognitív képességek, a szociális és kommunikációs adottságok fejlesztése a korrekció és kompenzáció elvének figyelembevételével. Alapjaiban, elveiben nincs különbség a NAT-ban meghatározott főbb célkitűzésekben, de a megvalósulás mikéntjét, a konkrét lehetőségeket az egyéni képességek és az ezekhez igazodó differenciálás határozza meg.

A tanulók adottságai miatt sajátos elemeket is tartalmaz az ehhez vezető út. Tanulóink várható életformája egész életen át valamilyen támogató közösségi szolgáltatáshoz kapcsolódik. Ahhoz, hogy ezeken a kereteken belül a lehető legönállóbb, az adott társadalmi berendezkedésben elfogadott normák szerinti teljes életet élhessenek, több szempontot is kiemelten kell kezelnünk. Az oktatás terén a megszerzett tudás várható hasznosulása, praktikus előnye, valamint a minél szélesebb körű tájékozódás, az azonos ismeretanyaghoz való hozzáférés joga együttesen kell, hogy érvényesüljön. A nevelésben egyaránt fontos szempont a társadalmi konszenzuson alapuló normákhoz, írott és íratlan szabályokhoz való alkalmazkodás, a társas érintkezésekben az együttműködő, alkalmazkodni képes személyiség tulajdonságainak erősítése, valamint a tanuló saját életével kapcsolatos döntéseiben való aktív részvétel, az önrendelkezés, érdekérvényesítés képességének fejlesztése.

A jellemző kognitív akadályok miatt külön kiemelt fejlesztési feladat az épp elsajátított ismeretek gyakorlati alkalmazása, változó feltételek közötti gyakorlása.

A tanítás tervezése, így a megfelelő módszer, szemléltetőeszköz, fogalomhasználat stb. kiválasztása során egyszerre kell tekintettel lenni az egyes tanulók aktuális állapotára, azaz aktuális kognitív, szociális és emocionális fejlettségi szintjére, valamint a biológiai korára.

Az értelmileg akadályozott gyermekek tanulási folyamatainak jellemzőit szem előtt tartva igyekszünk életszerű, gyakorlatias, több oldalú, tapasztalati úton történő oktatást és nevelést nyújtani – így számukra örömteli légkört és sikerélményt biztosítani, valamint kiegészítő pedagógiai szolgáltatásokat nyújtani. Az ismeretek megszerzése sajátos fejlesztő, korrekciós habilitációs, rehabilitációs és terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazásával történik, mely a sérülés függvényében nagyobb méretű időbeli kiterjesztést tesz szükségessé (egyéni ütemezés).

A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók oktatásának – nevelésének legalapvetőbb célja a szociális beilleszkedés megvalósítása.

Iskolai teljesítményüket jól megalapozza az időben elkezdett, szakszerű korai fejlesztés, óvodai nevelés és iskolai életmódra történő felkészítés.

A gyermekek iskolai felvételének időpontjára el kell érni, hogy

- beszéddel, vagy nonverbális jelekkel lehetőség legyen a kapcsolatteremtésre és felfedezhetőek legyenek a kommunikációs készség minimális jelei,
- képes legyen részt venni szociabilitásának, alkalmazkodásának megfelelően csoportos

foglalkoztatásban, csoporttársa közelségét elviselje,
ne legyen ön- és közveszélyes magatartása,

- bevonható legyen játéktevékenységbe,
- legyen együttműködő önkiszolgálásban,
- képes legyen fizikai hely- és helyzetváltoztatásra,
- ne jelentsenek rá veszélyt csoporttársai társuló betegsége miatt (pl.: retinaleválás veszélye, súlyos, gyógyszeresen nem jól beállított epilepszia, stb.)
- legyen együttműködő a szervi eredetű okból megmaradó esetleges inkontinencia esetén a teendőkben.

Az iskolai képzés teljes időtartama alatt arra kell törekedni, hogy az értelmileg akadályozott tanuló személyisége a képzés végére minél harmonikusabban és teljesebben kibontakozzon, képes legyen a társadalom által elfogadott normák szerint, saját igényeit megvalósítva kiegyensúlyozott, boldog életet élni, felkészült legyen a minél teljesebb társadalmi integrációra

Az értelmileg akadályozott tanulók oktatásának követendő szempontja:

Az életkori csoportok megtartása mellett a tanulók egyéni haladási üteméhez igazodó, az önmagához mért fejlődést értékelő, sikerélményt biztosító, a reális életlehetőségeket folyamatosan szem előtt tartó oktatás, nevelés, képzés megvalósítása.

Az iskolai képzés során elérni kívánt célok az egyéni bánásmód elvét alkalmazva:

- biztosítani a személyiség harmonikus fejlődését,
- a hiányosan működő képességek korrekcióját megvalósítani,
- csökkenteni egyénre szabott terápiás eszközök, eljárások alkalmazásával a hátrányokat.

1.2.3 Értelmi fogyatékos, autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók oktatásának-nevelésének céljai

A NAT nevelési céljai, tanulási területei esetükben is alkalmazhatók, a sérülés típusának megfelelő adaptációval. A NAT szakaszaihoz rendelt tanulási célok elérésére szükség esetén hosszabb időtartamot kell biztosítani, egyes, az alábbiakban részletezett tartalmak hangsúlyosabban jelennek meg. A többlettartalmakat, mint az önismeretet, társas viselkedést, a spontán, funkcionális kommunikációt, egészségnevelést és munkakészségeket speciális rehabilitációs tantárgyként javasolt tanítani. A kerettantervek adaptálása szempontjából az autizmus súlyosságát, a szociális adaptáció szintjét, az intelligenciát és a nyelvi képességeket egyaránt figyelembe kell venni.

Mivel az autizmus spektrumzavar az értelmi képességek bármely szintjén jelen lehet, a többségi iskolák kerettantervét, valamint az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára és a közép súlyos értelmi fogyatékos tanulók számára készült kerettantervet egyaránt adaptálni szükséges autizmusra.

Az adaptáció szükségessége a tanulási célokkal kapcsolatos elvárásokra is vonatkozik. Az autizmussal, valamint az autizmussal és intellektuális képességzavarral is diagnosztizált tanulóktól nem várható el az autizmusban nem érintett kortársakkal azonos teljesítmény.

A tananyagot mennyiségi és minőségi szempontból módosítani és redukálni kell a tanulók speciális szükségletei szerint. Az egyes tanítási területekre vonatkozó sajátos eltéréseket a helyi tantervben és az egyéni fejlesztési tervekben kell rögzíteni. A tananyag elsajátításához speciális módszerek és eszközök használata szükséges.

A tanulókat egyéni szükségleteiknek megfelelően mentesíteni kell a tananyagrészek vagy tantárgyak minősítése és értékelése alól.

Az autisztikus spektrumzavarral küzdő tanulók nevelése során meghatározónak kell tekinteni azt a tényt, hogy minden más

gyermekhez hasonlóan fejlődő, sajátos személyiségek. Személyiségfejlődésüket azonban a genetikai adottságok, a normál érés törvényszerűségei és a környezeti hatások mellett nagyban befolyásolja az autizmus, mely az egész személyiséget átható fejlődési zavar, és egész életen át tartó sérülés. Az autizmus súlyossága, a tünetek sokfélesége és kombinációja, a gyermek értelmi szintje és egyéb képességei, a gyermek személyisége, a spontán érés folyamata: alapvetően ezek a tényezők határozzák meg milyen is valójában és összefüggésében a gyermek.

Nevelésük – oktatásuk során elsődleges célnak tekintjük – a lehetőségek maximumát kihasználva a személyiség minél harmonikusabb, sokoldalúbb támogatását, kibontakoztatását.

A nevelési-oktatási célokat a tanulók szükségletei és a helyi igények együttesen határozzák meg.

- A legáltalánosabb távlati cél az egyéni képességek, fejlettségek mellett elérhető legjobb felnőttkori szociális adaptáció és önállóság feltételeinek a megteremtése.
- Ennek alapja a szociális, kommunikációs és egyéb kognitív készségek hiányának specifikus módszerekkel való kompenzálása, a fejlődésben elmaradt készségek rehabilitációs, normalizációs célú fejlesztése, a másodlagos sérülések megelőzése és/vagy kezelése, a mindennapi gyakorlati készségek és az adaptált tananyag speciális módszerek segítségével való tanítása.
- A testi egészség megóvása, az erőnlét, állóképesség, ügyesség egyénre szabott fejlesztése.
- Általános emberi értékek, társadalmi elvárások, szülőföldünk kultúrája, hagyományai, képességszintnek megfelelő ismeretével a felnőttkori szociális adaptáció segítése.
- Fontos, hogy a tanuló élvezze az iskolában töltött időt, érezze jól magát.

Az autisztikus spektrumzavarral küzdő tanulók fejlesztési céljai hierarchikus rendben helyezkednek el abból a szempontból, hogy mennyire szükségesek a szociális adaptáció kialakításához (az egyén fejlettségi szintjén). Kiemelt cél annak elérése, hogy a tanuló képessé váljon a család életébe való beilleszkedésre.

Távlati célja az egyéni képességek, fejlettség szintjén elérhető legjobb felnőttkori szociális adaptáció és önállóság feltételeinek megteremtése. Ennek alapja a szociális, kommunikációs és egyéb kognitív készségek hiányának specifikus módszerekkel való kompenzálása, fejlesztése. A tanulók értelmi képességének és színvonalának függvényében lehetővé válhat valamely tananyag speciális feldolgozása és átadási módja.

A tanulók nagy részénél nem alkalmazható a NAT követelményrendszere. Számukra a műveltségi területek helyett fejlesztési területek kijelölésére kerül sor.

Iskolánk autista tanulóit minden olyan iskolai rendezvényhez csatlakoznak, ill. részt vesznek, amelybe képességeik alapján bevonhatók.

Az alábbi szakkörökre járnak: kézműves, tömegsport, asztalitenisz.

Kiemelkedően fontosnak tartjuk, hogy tanulóink képességeik szerint, minél magasabb szinten legyenek képesek közvetlen-, és társadalmi környezetükbe beilleszkedni:

- önkiszolgálás, önellátás fejlesztése – az öltözködés, tisztálkodás, étkezés, stb. mellett háztartási munkákban való részvétel (mosogatás, takarítás, rendrakás, vásárlás, egyszerű ételek készítése, személyi adatok ismerete, leírása, stb.), segítségnyújtás a rászorulóknak (cipőfűzés, kötés, öltözködés), közlekedési ismeretek, tájékozódás szűkebb és tágabb környezetében;
- kommunikációs készség fejlesztése - környezetével való kapcsolatfelvétel verbálisan vagy gesztikulációval; egyéni szükségletek, igények jelzése, verbális megfogalmazása;

- társas kapcsolatok kialakítása – családtagok, rokonság, iskolai közösség ismerete, családi és társadalmi ünnepek ismerete, megemlékezés módja, szokások;
- viselkedéskultúra kialakítása: játék, utazás, színházlátogatás, stb. színterein;

Tanulóink fejlesztése egyéni és csoportos formában zajlik. Az egyéni foglalkozások alkalmával maximálisan figyelembe veendő a gyermek fejlettségi szintje, képességei, haladási tempója.

A csoportos foglalkozások során lehetőség nyílik, a másik elfogadására, figyelembevételére, a másokra figyelés képességére, a sorra kerülés kivárására, kommunikáció fejlesztésére.

Az iskolán kívül szervezett programjainkon pedig: a váratlan szituációkhoz való alkalmazkodó készség kialakítására, viselkedési minták begyakorlására, a megszokott napirendtől való eltérés elfogadására.

Tanulóinkat változatos programok szervezésével igyekszünk minél több élményhez juttatni

Az osztályokban családi légkört alakítottunk ki. A tanulóinkkal való foglalkozás során maximálisan figyelembe vesszük személyiségüket, egyéni adottságaikat és erre építve differenciált módon folyik az oktató-nevelő munkánk.

1.2.4 A napközitthon, tanulószoba célja

Az általános iskola szerves része. Működése során az általános iskola nevelési és oktatási céljait szolgálja a maga sajátos eszközrendszerével. Az iskola munkatervével együtt készülnek a napközis és a tanulószobás foglalkozási tervek.

1.2.5 Kiemelt célok

Tanulásban, ill. értelmileg akadályozott tanulóink önálló életvitelre, eredményes szocializációra történő pályaválasztásra, a szakma elsajátítására való felkészítés, s egyben a felnőtt társadalomba való sikeres beilleszkedés elősegítése.

A fogyatékból eredő hátrányok megelőzése, csökkentése, kompenzálása, a képességek kibontakoztatása, társadalmi beilleszkedésük sérülésspecifikus szempontú támogatása.

A hátrányos szociokulturális környezetből érkezett tanulók felzárkóztatása, beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségeiknek a leküzdése.

Célok részletes kifejtése

- Az alapkészségek kialakítása és fejlesztése, az általános műveltség megalapozása, elemeinek gazdagítása, a tanulási akadályozottság és fejlettség figyelembevételével.
- Minden tanulónak a sérülésspecifikusság szerint, őt megillető fejlesztés, speciális terápia, egészségügyi és pedagógiai rehabilitációs és rehabilitációs foglalkozások biztosítása
- Önálló tanulási képességfejlesztés, sokoldalú tevékenységek biztosításával.
- Az egészséges életmóddal kapcsolatos ismeretek és szokások, az önellátás, a szocializációs technikák elsajátíttatása a környezettel való harmonikus együttéléshez.
- Reális önismeret kialakítására való törekvés, a másság elfogadtatása.
- Az egyetemes emberi értékek: a humánus, a szeretet, a jóság, a megértés, a nemzethez való kötődés, a másik emberrel való törődés, a kulturált emberré válás eszményének továbbadása, a tanulók fejlettségi szintjének megfelelően. A környezeti, természeti és ember-alkotta értékek felismerésére és megőrzésére nevelés. A durvaság elutasítása a viselkedésben és a kommunikációban, valamint az igénytelenség visszaszorítása.
- Humánus légkör megteremtése az intézményben, érdelemgazdag, emberi kapcsolatok kialakítása a társakkal és a felnőttekkel. A társadalom által elvárt magatartási, viselkedési szabályok elfogadtatása.
- Differenciált, a tanulók egyéni adottságaihoz, tanulási ritmusához alkalmazkodó, rehabilitációs tanulási technikák kiválasztása és alkalmazása, a kitartó munkához való helyes viszony kialakítása.
- Nemzeti kultúránk nagy múltú értékeinek, a szülőföldünk, népünk gyökereink megismertetése, tisztelete, kötődések és azonosulások kiépítése

- Az állóképesség, az erőnlét fokozása, testi erő, ügyesség, kitartás és akarat fejlesztése.
- A kisebbségi létből fakadó előítéletek kezelése a tanulók fejlettségi szintjének megfelelően

1.2.6 Nevelési-oktatási célok életkori szakaszokhoz rendelve

Kisiskolás kor:

- az óvodás létből az iskolai életformára történő zökkenőmentes átvezetés
- az iskolai élet, a társas kapcsolatok szokásrendjének pontos elsajátítása
- a feladat- és szabálytudat erősítése
- az érdeklődés, az aktivitás, a tevékenység iránti igény felkeltése, ébrentartása
- a saját fejlődési ütem elfogadása, önismeret alapozása
- a közösségi tudat erősítése, az érzelmi élet gazdagítása
- az alapvető kultúrtechnikák elsajátítása, a kommunikáció fejlesztése
- a játék megszerettetése a tanulási helyzetekben, a szabályjátékok, a didaktikai játékok örömeinek megélése, a kortárscsoport felfedezése
- gazdag élményanyag biztosítása az ismeretszerzéshez, a képesség, a tartós figyelem, a megtartó emlékezet fejlesztéshez
- a személyiség értelmi, érzelmi, akarati oldalának erősítése
- a kulturális, a szociális háttérből adódó hátrányok csökkentése felzárkóztatás, törekvés a nem fogyatékos gyermekek iskolai csoportjaiba történő visszavezetésre
- társas kapcsolatok erősítése az iskolán kívül is
- törekvés a pozitív tulajdonságok felfedezésére, tudatosításukra, a megerősítésre és fejlesztésre – önmaga és a csoporttársak felé is.

Fiatalkor:

- az önismeret erősítése, reális kép kialakítása önmagáról, lehetőségeiről, korlátairól.
- az önképviselés, megnyilatkozás, véleménynyilvánítás elsajátítása
- ismeretszerzés a továbbtanulási lehetőségekről, pályaválasztásról
- az általános műveltség elemeinek gazdagítása, ismeretek szélesítése, strukturálódása, megerősítése
- az önálló életvitel, a társadalmi beilleszkedés módjának, lehetőségeinek megismerése, gyakorlása
- felkészítés a társadalmi szerepre, a magánélet szerepeire, a konfliktusmentes kapcsolatépítésre, szocializációra
- az önálló tanulás elsajátítása, a megismerés módszereinek, műveleteinek elsajátítása, gyakorlott alkalmazása
- egészségmegőrző, környezetóvó attitűd kialakítása
- a jól működő képességek fokozott fejlesztése, a sérült képességek korrigálása, kompenzálása
- a személyiség érzelmi, akarati oldalának stabilizálása
- a cselekvőképesség, a tartós munkavégzés, az erőfeszítés és kitartás növelése
- az egyéni különbségek, a másság elfogadása a kortárs csoportban, közösségekben
- a kulturális, szociális hátrányok folyamatos kompenzálása, korrigálása, visszavezetés a nem fogyatékos fiatalok korcsoportjaiba, a befogadás, az elfogadás erősítése a szülővel, a családdal közösen

Serdülőkor

Ebben a szakaszban már az alkalmazási szintig eljuttatjuk a tanulókat. Célunk, hogy az elsajátított normák, viselkedési szabályok, szokások már belsővé vált algoritmus szintjén működjenek. Ehhez kapnak indíttatást, megfelelő terepet, alkalmat, helyzeteket. A szituációk széles körét felkínálva kívánjuk eljuttatni a tanulókat az együttélési normák, az írott és íratlan szabályok

megismeréséig, értelmezéséig és azok elfogadásáig, alkalmazásáig. A serdülőkorban nagyobb figyelmet fordítunk az érzelmi élet gazdagítására, a barátságokra, tartós kapcsolatokra, az egymás problémáinak kezelésére, a közösségi atmoszférára. A személyiségfejlődés problémás eseteiben a tanuló egyéni és csoportos program szerint személyiség-fejlesztési tréningben részesül (önismereti tréning, drámapedagógia, stb.).

A normaelfogadás mindenkor együtt jár a másság, a más kultúrából hozott értékek megerősítésével, tolerálásával. Mindez addig nyer elfogadást, amíg annak tartalma, vagy módja nem károsítja a tanulót vagy az intézményi életet. Iskolánk nyitott a különféle vallási, közösségi normák, elvek terén, amíg ez a többi tanuló munkáját, erkölcsi fejlődését nem károsítja, vagy az érintett tanuló ellenében nem hat.

A belsővé válást elősegíti a közösség minősítő ereje, hatása, a társak véleménye, megítélése, az önértékelés, a következetes visszajelzés, megerősítés vagy korrekció. Az intézmény az eredményeit csak valamennyi pedagógusnak, pedagógiai segítőnek, munkatársának egységes elvek szerinti együttműködéseként érheti el. Ebben a folyamatban meghatározó a családi háttér megnyerése, támogató megerősítése.

A tevékenységek, a megélt, átélt szituációk széles körét kínáljuk korrekciós és terápiás jelleggel. Ehhez térben és időben olyan helyszíneket rendelünk, amely a széleskörű társadalmi gyakorlat megtapasztalását jelenti, és a felnőtt életben, a társas kapcsolatokban modellként szolgálhat. E célból bővül az iskolai élet valamennyi színterét érintő, a tanulók által hozott döntések, véleményezések, állásfoglalások, érvelések lehetősége. Aktív részvételükre számítunk az életüket, a közösségüket érintő tervezésben, szervezésben, kivitelezésben.

Bevonjuk a serdülőket az ügyeletes tevékenységbe, gondozói munkába, táborok szervezésébe, kulturális rendezvények kiválasztásába, saját és társaik tetteinek megítélésébe, az iskolai normák megfogalmazásába.

Nevelési- oktatási és képzési célok a pedagógiai szakaszokhoz rendelten

Tanulóink képességei igen eltérőek, ezért különböző terápiákat, differenciált eljárásokat, tartalmakat és oktatásszervezési eljárásokat alkalmazunk.

A képességfejlesztésben nagy jelentőséget tulajdonítunk a közvetlen érzéki tapasztalatszerzésnek, a tárgyakkal végzett cselekvéses megismerésnek.

Iskolai nevelésünk a gyermeki, személyiség komplex fejlesztése törekszik, ezért az adott gyermek képességeihez igazodva, ha úgy szükséges hosszabb időt szánunk a kultúrtechnikák eszközszintű elsajátítására, és nagyobb hangsúlyt fektetünk a tanulási, magatartási és viselkedési szokások következetes kialakulása és megerősítése.

Az iskolába lépés és a kisiskolás kor feladatai

- az óvodás létből az iskolai életformára történő zökkenőmentes átvezetés
- a jól működő képességek fokozott fejlesztése, a sérült képességek korrigálása, kompenzálása
- az iskolai élet, a társas kapcsolatok szokásrendjének pontos elsajátítása
- a feladat- és szabálytudat erősítése
- az érdeklődés, az aktivitás, a tevékenység iránti igény felkeltése, ébrentartása
- a közösségi tudat erősítése, az érzelmi élet gazdagítása
- az alapvető kultúrtechnikák elsajátításához szükséges készségek és a kommunikáció fejlesztése
- a játék megszerettetése, szabályjátékok, didaktikai játékok örömeinek megélése

- gazdag élményanyag biztosítása az ismeretszerzéshez, a képességfejlesztéshez, a tartós emlékezethez
- a személyiség értelmi, érzelmi, akarat oldalának erősítése
- kulturális, a szociális háttérből adódó hátrányok csökkentése, felzárkóztatás, törekvés a nem fogyatékos gyermekek iskolai csoportjaiba történő visszavezetésre
- társas kapcsolatok erősítése az iskolán kívül is
- törekvés a pozitív tulajdonságok felfedezésére, tudatosítására, a megerősítésre és fejlesztésre
- mentálhigiénés nevelés, egészségnevelés

A célok teljesítésnek konkrét formái a helyi tantervben, a tantárgyak tanterveiben és értékelési egységeiben jelennek meg évfolyamokra lebontott formában.

1.3 Feladatok

1.3.1 A tanulásban akadályozott tanulók oktatásának-nevelésének feladatai

Az alapfokú képzés első szakasza (alsó tagozat 1-4. évfolyam)

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek számára az óvoda–iskola átmenet megkönnyítésének lehetséges útja például az egyéni előrehaladású nevelés és oktatás vagy az egyes évfolyamok követelményeinek teljesítéséhez egy tanítási évnél hosszabb idő megjelölésének lehetősége.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára az 1–4. évfolyamon a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichés funkciók fejlesztésére helyeződik a hangsúly. A tanulók között meglévő eltérések differenciált eljárások, tartalmak és oktatásszervezési megoldások alkalmazását teszik szükségessé. A képességfejlesztésben hangsúlyos szerepük van a közvetlen érzéketi tapasztalatoknak, a tárgyi

cselekvéses megismerésnek, a céltudatosan kiválasztott tevékenységnek. A tanuló fejlesztésének hosszú folyamatában az aktuális igényeknek megfelelően kell módosítani a pedagógiai folyamatot. Az iskolába lépéskor a tanulók átlagosan 5-10 percet képesek koncentrálni, ezért a tanóra felépítésénél erre figyelemmel kell lenni. Várhatóan a 4. évfolyam végére sem tudnak egy teljes tanórát koncentráltan végigdolgozni. A tanulók iskolakészültsége eltérő, ezért a tanulási feladatok jellege, összetettsége és a megvalósításhoz szükséges idő különbözik. Az alsó tagozat 1. évfolyamán javasolt – a Nemzeti alaptanterv által biztosított lehetőséggel élve – egy évfolyam tananyagának elsajátítására egy tanévnél hosszabb időtartamot tervezni. Érdemes élni az előkészítő szakasz meghosszabbításával is. A nagyobb időkeret nagyobb esélyt nyújt az alapvető kultúrtechnikák eszközszintű elsajátítására, amennyiben megfelelő motiváltság mellett, ismétlődő tanulási folyamatban, állandó aktivitásban, egyre önállóbb tanulási tevékenységre készíti a tanulókat. A nevelésnek az egész személyiség fejlesztésére kell törekednie.

Az alapfokú képzés második szakasza (felső tagozat: 5–8. évfolyam)

Kiemelt feladat az alsó tagozat módszertanának további alkalmazása, hogy lehetővé váljon az alkalmazható tudás megszerzése. Fontos, hogy a tanulás iránti motiváció az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében – megfelelő tanulási környezetben – hosszabb ideig megmarad, mint a többségi tanulóknál, így erre még felső tagozatban is lehet építeni. A felső tagozaton a tanulók fejlesztése elsődlegesen a megismerési módszerek további fejlesztésére, a szemléletes képi gondolkodás nyomán kialakuló képzetekre, ismeretekre, az elsajátított tanulási szokásokra épül. Hangsúlyosabbá válik továbbá az önálló tanulási tevékenység. A tanulás-tanítás folyamatában előtérbe kerül a verbális szint, de a tanulók fejlettségének megfelelően differenciált módon jelen van a manipulációs és a képi szint is. Ezek a gondolkodásbeli szintkülönbségek egyéni fejlettségtől függően az

értékelési területek és szintek (kognitív, affektív, pszichomotoros) megválasztását is befolyásolhatják.

További feladatok

- az alapdokumentumok által szabályozott ismeretanyag elsajátíttatása az évfolyamok, osztályfokok, tantárgyi sajátosságok, egyéni különbségek figyelembe vételével,
- az általános műveltség megalapozása az életkor, a tanulási akadályozottság, a fejlettség figyelembevételével,
- a mentális képességek fejlesztése a megismerő funkciók egyénre szabott terápiás jellegű korrekciójával,
- az ismeretek tartalmának, mélységének mindenkori aktualizálása a tanulócsoporthoz és az egyének kondícióinak megfelelően,
- a módszerek és tevékenységi formák optimális megválasztása a mindenkori pedagógiai tevékenység kívánalmainak megfelelően,
- a tanulók szociális képességeinek, viselkedésének, magatartásának formálása a konfliktus mentes társadalmi beilleszkedés érdekében,
- a probléma megoldó gondolkodás fejlesztése
- a környezet szeretete és védelme, a környezettel való harmonikus együttélés, a komfortérzet megteremtése céljából,
- az alapvető tanulási képességek fejlesztése az ismeretek megszerzése, a továbbtanulás érdekében,
- az állóképesség, az erőnlét fokozása, a kitartás az akarat fejlesztése,
- az önmaga és társai másságának felismerése és elfogadása,
- az általános emberi értékek megismertetése, elfogadása, azonosulás a fejlettségnek megfelelően

- az önálló tanulás képességének fejlesztése, egyénre szabott tanulási módszerek és technikák kiépítése,
- a testi és lelki egészség megóvása,
- értékeink és kultúránk, a szülőföldünk és népünk, gyökereink megismertetése, kötődések, azonosulások kiépítése,
- a jól működő képességek tudatos fejlesztése, értékeik, adottságaik megismerése, önbecsülésük erősítése,
- a munkaerő piac megváltozott feltételeihez való alkalmazkodás képességének kialakítása.

Iskolánk számára több feladat ellátását határozza meg az alapító okirat.

1.3.2 Az értelmileg akadályozott tanulók oktatásának- nevelésének feladatai

- az épen maradt részképességek feltárása és fejlesztése,
- a tanulói aktivitás serkentése, folyamatos motiváció,
- a gyakorlatorientált képzés megvalósítása,
- a szocializációs képességek kiemelt fejlesztése,
- az életvezetési technikák elsajátítása, gyakorlása,
- a személyiség gazdagítása önfogadással, mások elfogadásával, toleráns magatartással,
- az eredményes társadalmi integráció feltételeinek megteremtése.

Mindehhez olyan iskolai légkört kell teremteni, amelyben mind a tanuló, mind a felnőtt jól érzi magát, ahol az emberi és társas kapcsolatok a kölcsönös tiszteleten alapulnak, ahol minden tanuló teljes értékű emberként élheti meg önmagát, a másságot is elfogadva.

1.3.3 Az értelmi fogyatékos, autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók oktatásának- nevelésének feladatai

- a) Az autizmus-specifikus nevelés-oktatás alapja a tanuló egyéni szükségleteinek megértése, figyelembe vétele.
- b) Az autizmus spektrumán komprehenzív, fejlődési-viselkedéses-oktatási és kognitív-viselkedéses megközelítést alkalmazó módszertanok egyénre szabott alkalmazása szükséges. A minden fejlődési területre kiterjedő komprehenzív megközelítés ötvözi a fejlődési és viselkedéses megközelítést. A fejlődési megközelítés a gyermek által már elért, vagy kialakulóban lévő, elérhető fejlődési szint egyéni felmérését követően a következő fejlődési szintet célozza, míg a viselkedéses megközelítés a korszerű tanuláselméleten alapszik. A viselkedéses megközelítés alapja a viselkedés funkcionális analízise, mely a viselkedést pontosan leírja, részletesen elemzi, és feltárja annak okait, mozgatórugóit. E mellett a viselkedéses megközelítés viselkedéses tanítási technikák, eljárások alkalmazását is jelenti. Néhány példa a viselkedéses tanítási technikákra: láncolás, formázás, a viselkedések megerősítése, modellezés. A kognitív-viselkedéses megközelítésen alapuló módszerek adaptív gondolkodási és viselkedési stratégiákat tanítanak.
- c) A szokatlan viselkedések, tünetek enyhülhetnek vagy felerősödhetnek, a tanulási teljesítmények javulhatnak vagy romolhatnak attól függően, hogy az oktatási környezet egyénre szabott adaptálása milyen minőségben valósul meg.
- d) A tanuló sérülésspecifikus támogatása a rehabilitációs-rehabilitációs órákon és az iskolai élet minden színterén, valamennyi tanórai és tanórán kívüli helyzetben megvalósul, mivel a szociális interakciók, a kommunikáció értését és használatát kívánó helyzetek átszövik az iskolai életet.
- e) Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulót fogadó köznevelési intézmény valamennyi közösségét (munkatársak,

szülői közösség, kortárs közösség) informálni kell az autizmussal kapcsolatos alaptényekről és a támogatás alapvető stratégiáiról.

- f) Az iskolai élet minden területére ki kell terjeszteni a támogatás alapvető stratégiáit, módszereit (pl. egyénre szabott motivációs rendszer, strukturált környezet, vizuális környezeti támpontok, zavaró környezeti ingerekkel szembeni védelem, a beszédet kiegészítő vagy helyettesítő augmentatív-alternatív kommunikációs eszközök, pl. írott, képes vagy tárgyi szimbólumok).
- g) Az egyéni fejlesztési terv megvalósítása érdekében a tanuló nevelésében-oktatásában részt vevő valamennyi szakembernek tájékozottnak kell lennie annak tartalmáról. Az egyéni fejlesztési terv megvalósulását az autizmus spektrum pedagógiája szakirányt végzett gyógypedagógus koordinálja a tanuló és a szülők folyamatos bevonásával.
- h) A családdal való folyamatos együttműködés a sikeresség egyik alapfeltétele. Célja a család terheinek csökkentése, a kölcsönös információnyújtás, a módszerek otthoni és intézményi alkalmazása közötti folyamatosság biztosítása, a tanultak általánosításának elősegítése.
- i) Törekedni kell arra, hogy a tanuló pozitív tapasztalatokat szerezzen a közösségben való részvételről. Ennek érdekében alapelv a tanuló teljesítményének, erőfeszítésének értékelése, a rendszeres pozitív visszajelzések biztosítása.
- j) A nem vagy alig beszélő tanulók esetében biztosítani kell az egyénre szabott augmentatív-alternatív kommunikációs rendszer használatát. Az AAK alternatív kifejezés arra utal, hogy a hangzó beszéddel nem kommunikáló és/vagy kommunikációjában súlyosan akadályozott személy számára a hagyományos kifejezési módok (beszéd, írás) helyett más megoldásokat kell keresni, ami az egyszerű reflexektől a nyelvi szintű alkalmazásig terjedhet. Az augmentatív

kommunikáció az érthető beszéd hiánya következtében súlyosan károsodott kommunikációs funkció átmeneti vagy tartós pótlására szolgáló kommunikációs rendszerek csoportja. Lényege, hogy a beszéd helyett a sajátos nevelési igényű tanuló nonverbális úton fejezi ki magát, felhasználva mindazt a lehetőséget, amelyet a hangjelzések, gesztusok, manuális rendszerek és/vagy a betűket, rajzokat, jelképeket, fotókat, tárgyakat stb. tartalmazó kommunikációs eszközök, valamint hangadó gépek (kommunikátorok) biztosítanak. Minden augmentatív kommunikációs rendszer több, egyénre szabott, térben és időben eltérő használhatóságú kommunikációs eszközből áll, amelyek tartalmazzák a kommunikációs hatékonyságot növelő valamennyi üzenethordozót, segédeszközt, stratégiát és technikát. Az augmentatív kommunikáció hatékony használata megteremti a társadalmi integrációt, az önkifejezést, az intellektuális, érzelmi és szociális fejlődés lehetőségeit.

- k) A legáltalánosabb távlati cél az egyéni képességek, fejlettség szintjén elérhető legjobb felnőttkori életminőség, a szociális adaptáció és önállóság feltételeinek megteremtése: ennek alapja a szociális-kommunikációs nehézségek, a viselkedésszervezés és a gondolkodás sérülésének speciális módszerekkel történő kompenzálása és a meglévő készségek fejlesztése.
- l) A tananyag kiválasztásának legfontosabb szempontja a tanultak egész életen át történő megfelelő alkalmazhatósága, különös tekintettel a következő területekre: önkiszolgálás és önellátás, spontán kommunikáció, tanulás, munkavégzés, szabadidő, társas kapcsolatok, közösségi élet, felnőttkorban funkcionális tantárgyi készségek (pl. pénzhasználat valódi élethelyzetben, menetrend elolvasása és értelmezése, az írás kommunikációs célú használata).

- m) A tanuló túlterheltségének elkerülése érdekében az információkat szűrni kell, mert a tipikusan fejlődő gyermek által spontán, ösztönösen elsajátított nagy mennyiségű információ és készség az autizmus spektrumzavarral küzdő gyermek számára nehéz tananyagot jelent.
- n) A hiányzó készségeket pótló, helyettesítő kompenzációs-habilitációs kezelés a fejlődési elmaradás, a másodlagos (pl. viselkedés-) problémák leküzdése érdekében. A fogyatékos készségek kompenzálása különös jelentőségű a tanulási, szociális és munkahelyzetekbe való beilleszkedés és viselkedés elsajátításához.
- o) Az iskolai és a mindennapi gyakorlati életre felkészítő tananyag speciális módszerek segítségével történő elsajátítása szükséges.
- p) A jellegzetes gondolkodási nehézségek, rugalmatlanság miatt – a továbblépés előtt – külön kiemelt fejlesztési feladat az elsajátított ismeretek alkalmazásának, általánosításának tanítása, az ismeretek folyamatos használata a fenntartás biztosítására, valamint a változatos problémamegoldási módszerek tanítása.
- q) A fejlesztési célokat a fenti szempontok alapján fontossági sorrendben kell értelmezni, és e szerint kell az egyéni fejlesztési tervekbe illeszteni.
- r) A tanulók fejlesztési céljai hierarchikus rendben helyezkednek el abból a szempontból, hogy mennyire szükségesek a gyermek szociális alkalmazkodása és önszabályozása kialakításához (az egyéni fejlettségének szintjén). A típusos egyenetlen fejlődés azt jelenti, hogy a hiányzó vagy elmaradó készségek spontán fejlődésére nem építhetünk: minden egyes hiányzó részfunkció, illetve korábbi fejlődési szakaszból hiányzó alapozó funkció fejlesztését be kell illesztenünk ebbe a hierarchiába. Pl. a veszélyeztető viselkedések kezelése más,

elfogadható viselkedések kialakításával a célok hierarchikus rendjében így alakul:

- az ön- (esetleg köz-)veszélyes viselkedések kezelése,
- a családi életet akadályozó viselkedések kezelése,
- a taníthatóság és a csoportba való beilleszkedés kialakítása,
- az iskolán kívüli környezethez való adaptív viselkedés kialakítása.

Az autisztikus spektrumzavarral küzdő tanulók fejlesztési céljai hierarchikus rendben helyezkednek el abból a szempontból, hogy mennyire szükségesek a szociális adaptáció kialakításához (az egyén fejlettségi szintjén). Kiemelt cél annak elérése, hogy a tanuló képessé váljon a család életébe való beilleszkedésre.

További feladatok

- A nevelés-oktatás feladata a sérülésből következő fejlődési hiányok, elmaradások kompenzálása a következő területeken:
 - elemi pszichoszomatikus funkciók
 - szenzomotoros készségek
 - szociális készségek
 - kommunikációs készségek
 - kognitív készségek
- A sérülésből adódó szükségletekhez adaptált környezet megteremtése.
- A biztonságérzet kialakítása a tanuló szükségletének megfelelően és a család igényének messzemenő figyelembevételével.
- Egyéni fejlesztési tervek kialakítása a tanuló szükségletének megfelelően és a család igényének messzemenő figyelembevételével.

- A deviáns fejlődés menetből következő zavaró vagy veszélyes viselkedési formák megelőzése és kezelése.
- A gyermek alkalmazkodását segítő viselkedésformák kialakítása a családi, iskolai és iskolánk kívüli környezetben.
- Az elsajátított ismeretek, készségek bővítése, szinten tartása, általánosítása.
- A felnőttkori adaptációt elősegítve munkára felkészítés.

A napközitthon feladata

A napközitthon sajátos funkciójának megfelelően a főbb feladatok: a nyugodt és eredményes felkészülés biztosítása, ugyanakkor a rászoruló tanulmányi tevékenységének segítése. Kiemelt feladat az otthoni körülmények miatt elmaradt tanulók felzárkóztatása, a gyengébb gyermekek rendszeres segítése. A tanórán kívüli személyiségfejlesztést legszélesebb körben a napközi otthon foglalkozásain valósítjuk meg. Az egyéni képességeket figyelembe vevő differenciált tanulásszervezéssel fokozatosan az önálló tanulásra szoktatjuk tanulóinkat.

A szabadidő hasznos eltöltésére változatos tevékenységeket szervezünk, melynek tervezésekor figyelembe vesszük a tanulói igényeket is.

A tanulószobai foglalkozások elsősorban a másnapra történő felkészülést, egyéni fejlesztést célozzák meg. A tanuló ezt követően bekapcsolódhat a szakköri, sportköri foglalkozásokba.

A tanulószobák heti programja a foglalkozási tervben rögzítettek alapján valósulhat meg. A tanuláson kívül szerepel a mindennapos testnevelés keretében szervezett mozgásforma (sportverseny, körjáték, séta, labdajáték, stb.)

Új foglalkozási forma a havonta egy alkalommal megrendezett Klubnapközi, ahol különböző foglalkozási formákkal forgó rendszerben várják a pedagógusok a tanulókat.

A tanulószoba az alsó tagozatos gyermek számára a játék, a tapasztalatszerzés, az örömszerzés színtere. Meghatározó tevékenység a játék, mellyel a közös, együttes élményszerzést és tevékenységet biztosítjuk. A különféle készségfejlesztő játékokat a hiányosan működő funkciók javítására, korrigálására alkalmazzuk.

A délutáni időszakban van lehetőség az érdeklődési köröknek megfelelő iskolai szakkörökben, sportkörökben, egyéb folyamatos és időnkénti rendezvényen részt venni.

Tanulószobán bőven kínálkozik lehetőség a tanulók személyiségének fejlesztésére:

- értelmi képességeinek fejlesztésére,
- érzelmi nevelés,
- szokások kialakítása az egészségnevelés területén (étkezés, öltözködés),
- kulturált kommunikáció és viselkedés szabályainak elsajátítása, szokássá válása,
- a közösséghez tartozás érzésének kialakítása, erősítése,
- praktikus ismeretekkel a beilleszkedés megkönnyítése a kortárs csoportba.

1.3.4 Alapfeladatok prioritási rendje

- Anyanyelvi nevelés, kommunikációs készség fejlesztése:
 - beszédhibák javítása
 - beszédfejlesztés
 - kommunikációs technikák elsajátítása, a művészetek, kommunikációs eszközként való felhasználása.
- Életvitel – önismeret, alkalmazkodni tudás – erkölcsi értékek megismertetése, elsajátítása.
- Gondolkodási, tanulási képességek fejlesztése az ismeretek megszerzése érdekében. A felzárkóztatás kereteinek mindenkori biztosítása.
- Fegyelemre nevelés, erőfeszítések vállalása, monotónia tűrés.
- Motorikus koordináció fejlesztése, sportolási lehetőség biztosítása.
- Munkára nevelés, törekvés a továbbtanulásra, reális tervek, adottságok alapján.
- A testi és lelki egészség megóvása.
- Környezetvédelmi nevelés, a környezettel való harmonikus együttélés igényének a kialakítása.
- Napközis, szabadidős tevékenység biztosítása. Szociális háttérből adódó hátrányok csökkentése.

1.3.5 Tanulóink személyiségfejlesztésével kapcsolatos pedagógiai célok és feladatok

Iskolánk feladata speciális tevékenység amely, a fogyatékos gyermekekre irányul, akinek fejlődés menete, személyiség szerkezete eltér a „normálistól” és ezért fejlesztésük sérülés specifikus feltételeket igényel. A személyiség fejlesztés folyamatában a sérült funkciókat is korrigálni kell pl.:

- az érzékelést
- az észlelést,
- a figyelmet,
- az emlékezetet

- a képzeletet
- a gondolkodási műveleteket,
- az érzelmi – akarati életet
- a magatartást,
- a cselekvést,
- az analízist – szintézist.

Célunk, hogy a sérült funkciókat a jól bevált gyógypedagógiai, speciális nevelési és oktatási módszerekkel olyan szintre fejlesszük, melynek során a gyermek sokoldalú, harmonikus személyiséggé válik, aki megfelel a társadalmi elvárásoknak.

Feladatainkat az életkori szakaszoknak megfelelően határoztuk meg.

Kisiskoláskor:

- Az iskolai élet, a társas kapcsolatok szokásrendjének pontos elsajátítása.
- A feladat és szabálytudat megerősítése.
- Az érdeklődés, az aktivitás, a tevékenység iránti igény felkeltése és ébrentartása.
- A közösségi tudat erősítése, az érzelmi élet gazdagítása.
- Az alapvető kultúrtechnikák elsajátítása, a kommunikáció fejlesztése.
- A játék megszerettetése, a szabályjátékok, didaktikai játékok örömeinek megélése, a kortárs csoport felfedezése.
- Gazdag élményanyag biztosítása az ismeretszerzéshez, a képességfejlesztéshez, a tartós emlékezethez.
- A személyiség értelmi, érzelmi, akarati oldalának erősítése.
- A kulturális, a szociális háttérből adódó hátrányok csökkentése, felzárkóztatás.

- Törekvés a pozitív tulajdonságok felfedezésére, tudatosításukra, a megerősítésre és fejlesztésre – önmaga és a csoporttársak felé is.

Serdülőkor:

- Az önismeret erősítése, reális kép kialakítása önmagáról, lehetőségeiről, korlátairól.
- Az önképviselés, a megnyilatkozás, a véleménynyilvánítás elsajátítása.
- Ismeretszerzés a továbbtanulási lehetőségekről, a pályaválasztásról.
- Az általános műveltség elemeinek gazdagítása, ismeretek szélesítése, strukturálódása, megerősítése.
- Az önálló életvitel, a társadalmi beilleszkedés módjainak, lehetőségeinek megismerése, gyakorlása.
- Felkészítés a társadalmi szerepekre, a magánélet szerepeire, a konfliktusmentes kapcsolatépítésre, szocializációra.
- Az önálló tanulás elsajátítása, a megismerés módszereinek, műveleteinek gyakorlott alkalmazása.
- Egészségmegőrző, környezetóvó attitűd kialakítása.
- A jól működő képességek fokozott fejlesztése, a sérült képességek korrigálása, kompenzálása.
- A személyiség érzelmi, akarati oldalának stabilizálása.
- A cselekvőképesség, a tartós munkavégzés, az erőfeszítés és kitartás kedvező feltételeinek megteremtése.
- A kulturális, szociális hátrányok folyamatos leküzdése.

A személyiségfejlesztés eszközei és módszerei

Felhasználható eszközrendszer:

- egyénre szabott feladatok,
- irányított beszélgetés,
- szituációs játékok,
- pozitív megerősítés, dicséret,

- feladattartás motiválása,
- sikerélményhez juttatás,
- beszédkésztség fejlesztés,
- minél több interakció kezdeményezése a személyiségfejlesztés érdekében,
- sokféle ingerközlés és mintanyújtás,
- értékelő funkciók nevelési helyzetekben.

Módszerek:

- Sindelar program
- Szenzomotoros tréning
- Autizmus terápia
- Kommunikáció oktatása

Tanórán kívüli fejlesztési területek:

- A Pest Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Ceglédi tagintézménye által nyújtott speciális logopédiai terápiák, gyógytestnevelés ellátás.
- Sport és művészeti nevelés szakköri formában: agyagozás, szövés, tánc, rajz, mozgásfejlesztés.
- Készség és képességfejlesztő szakkörök

BOLDOGSÁGÓRÁK a pozitív pszichológia módszereivel

A program kiemelt küldetése, hogy a pozitív pszichológia eredményeire építve adjon ötleteket és módszertani segítséget a boldogságra való képesség fejlesztéséhez az iskolás korosztály számára.

Tudományosan bizonyított, hogy a Boldogságórák hozzájárulnak a gyermekek pozitív lelki fejlődéséhez és belső jóllétéhez.

Egyre több országban sikerrel alkalmazzák a Boldogságórákat, amelyeken a diákok csoportosan és egyénileg ismerik meg a boldogság fő összetevőit. Mindeközben olyan gyakorlatok

elvégzésére inspirálják őket, amelyek – a boldogságkutatók tapasztalatai alapján – hozzájárulnak a gyerekek boldogságszintjének növekedéséhez. Magyarországon a Jobb Veled a Világ Alapítvány szervezésében a Boldogság Intézet szakmai csapata egy teljes programot dolgozott ki a diákok boldogságra való tanítására. Számos vizsgálat bizonyítja, hogy a Boldogságórák csökkentik a tanulók szorongását, miközben erősíti önbizalmukat. Így nemcsak kiegyensúlyozottabbá válnak a gyerekek, de az iskolában is jobban teljesítenek.

A BOLDOGSÁGÓRÁK CÉLJA

A Boldogságóra célja nem az, hogy problémamentes életmodellt állítson a fiatalok elé, hanem, hogy vezérfonalat adjon az iskolásoknak, hogy könnyebben nézzenek szembe a kihívásokkal, képesek legyenek megbirkózni a problémákkal, valamint a testi-lelki egészségmegtartás tényezőinek tanulmányozására adjon lehetőséget.

A teljes Boldogságóra program 10 egymásra épülő témából áll, amelyek fokról fokra ismertetik meg a boldogság különböző összetevőit, feltételeit. Az egyes témakörök sorrendben:

1. Boldogságfokozó hála
2. Optimizmus gyakorlása
3. Kapcsolatok ápolása
4. Boldogító jócselekedetek
5. Célok kitűzése és elérése
6. Megküzdési stratégiák
7. Apró örömök élvezete
8. Megbocsátás
9. Testmozgás
10. Fenntartható boldogság

1.3.6 Közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok, intézményi hagyományok

A nevelési folyamatnak kiemelkedően fontos része a közösségfejlesztés. Az iskolánkban folyó közösségfejlesztő folyamat célja, olyan harmonikus személyiségű tanulók nevelése, oktatása, akik képesek lesznek a társadalomba való beilleszkedésre, s ott kiegyensúlyozott életet tudnak élni. Célunk továbbá hátrányos helyzetű tanulóink esélyegyenlőségének biztosítása olyan programok szervezésével, melyekre csak a mi intézményünk által biztosított keretek között juthatnak el.

A közösségfejlesztés szinterei:

- Pedagógusok közössége
- Tanulók közössége
- Szülők közössége

Pedagógus közösség:

Ebben a fejlesztési folyamatban a pedagógusok munkája meghatározó. Az azonos nevelési ráhatás érdekében a következő összejeveteleket tartjuk:

- Nevelőtestületi értekezletek (tanévnnyitó, félévi, tanévzáró)
- Havi rendszerességgel munkaértekezletek
- Rendkívüli munkaértekezlet / szükség esetén./

Hagyományok

A tanulói közösség partnerként való kezelésére a pedagógiai program 7.4 pontjában és a Házirend A tanulói jogok és kötelességek című fejezetében találunk utalást.

Új tanulók fogadása

- A nyolcadik osztályos tanulók köszöntik az új elsősöket

Tanulmányi munkához kötődő hagyományok

- nyílt napok
- tanulmányi verseny (iskolai, megyei, országos)
- Salgóházi táborozás
- Egészségnevelés és sportnapok

Ünnepélyek, rendezvények

- nemzeti ünnepeinkről műsorokkal emlékezünk meg
- iskolánk névadója
- Mikulás ünnepség
- Karácsonyi ünnepély
- Farsangi karnevál
- Ki mit tud?
- Anyák napja
- Madarak és Fák napja
- Egészségnevelési és sportnapok
- Ballagás
- Tanévnyitó, tanévzáró ünnepélyek
- EGYMI fórum

Sport- ill.szabadidős programok

- Megyei (országos) Asztalitenisz Verseny
- Labdaügyességi verseny
- Kapkodd a lábad!
- Karácsonyi, ill. tanévzáró ebéd az alkalmazottakkal

Osztályközösség:

Egy tanulócsoport tagjaiból áll.

Miután tanulóink zöme egész nap az iskolában tartózkodik rendkívül jelentős a közösség fejlesztő szerepe. Pedagógiai programunk tartalmazza azokat a fejlesztő hatásokat, amelyek hozzájárulnak mindehhez.

- Osztályszinten történik a születés és névnapok megünneplése.
- Tanulópárok kialakítása.
- Tradicionális ünnepek egyéni ajándékozással./ Karácsony, Mikulás/
- Versenyekben való részvétel /tisztasági, sport, kulturális, papírgyűjtés stb./
- Osztálykirándulások

Iskolánkban szakköri közösségek is léteznek, ahová a tanulók érdeklődésük szerint lépnek be.

Szülői közösség

Sikeresek csak akkor lehetünk, ha a szülői közösséggel együttműködve dolgozunk. A szülői háznak. az iskola felé talán az a legfontosabb feladata, hogy segítséget nyújtson a gyerekeknek az iskolai értékek elfogadásában. Ha a gyerek nem teszi magáévá ezeket az értékeket és az osztályközösségben is sikertelen, előbb utóbb olyan játszótéri, utcai ún. informális csoporthoz csapódik, amely befogadja őt. Ez a választás gyakran helytelen értékeket közvetít, és valószínűség szerint meghatározza a gyermek egész jövőjét negatív irányban.

Ha a családokkal azonos elvárásokat tudunk kialakítani, ez az azonosság biztonságérzetet ad.

Az azonos követelmények kialakítására szolgálnak a következő összejövetelek:

- szülői értekezletek
- családlátogatások
- nyíltnapok
- évnyitó, évzáró

- továbbtanulási értekezlet
- a szülők iskolai rendezvényeken való részvétele

1.3.7 A tanulók felvételével, átvételével kapcsolatos kérelmekre vonatkozó szabályok

A tanulói jogviszony, óvodai elhelyezés létrejöttét a Nkt.45-46.§-a és a 20/2012. EMMI rendelet részletesen szabályozza.

Intézményünk kijelölt közoktatási egység, az ide járó gyermekek / tanulók a Pest Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Székhely Intézményének szakvéleménye alapján kerülnek iskolánkba.

Iskolánk felvételi körzete Abony város közigazgatási területe.

Óvodásaink és iskolás tanulóink sajátos nevelési igényű gyermekek. Felvételüket a Nemzeti köznevelésről szóló törvényben meghatározott feltételek alapján végezzük.

A gyermekek/tanulók beíratásakor szükség van a születési anyakönyvi kivonatra, a lakcímkártyára, az érvényes szakértői javaslatra, valamint a TAJ számra.

Ha a gyermeket az óvodába, iskolába – szakértői vélemény, vagy jegyzői határozat megléte ellenére - nem írárták be, az intézmény igazgatója értesíti a gyermek lakóhelye, ennek hiányában a tartózkodási helye szerint illetékes jegyzőt.

Az illetékes jegyző értesítése akkor is kötelező az intézmény számára, ha olyan gyermeket/tanulót vett fel, vagy vett át, akinek lakóhelye/tartózkodási helye nem a nevelési – oktatási intézmény székhelyén van.

Ha a tanuló egyéni adottsága, sajátos helyzete indokolja, és a tanuló fejlődése, tanulmányainak eredményes folytatása és befejezése szempontjából előnyös, a tankötelezettség teljesítése céljából határozott időre egyéni munkarend kérelmezhető. A szülő, nagykorú tanuló esetén a tanuló a kérelmet a tanévet megelőző június 15-éig nyújthatja be a felmentést engedélyező szervhez. Ezen időpontot követően csak abban az esetben nyújtható be kérelem, ha a tankötelezettség iskolába járással történő teljesítését megakadályozó

körülmény merül fel. Jogszabályban meghatározott esetben az egyéni munkarendet biztosítani kell. (2011.évi CXCV. tv. 45.§ (5))

A felmentést engedélyező szerv dönt arról, hogy a tanuló a tankötelezettségének egyéni munkarend keretében tehet eleget. Az eljárás során a felmentést engedélyező szerv megkeresheti a gyámhatóságot, a gyermekjóléti szolgálatot, az iskolaigazgatót, gyermekvédelmi gondoskodásban részesülő tanuló esetén a gyermekvédelmi gyámot.

(2011.évi CXCV. tv. 45.§ (6))

Óvodai elhelyezés önkéntes jelentkezéssel és gyámhatósági kötelezéssel is lehetséges.

1.3.8 A választható tantárgyak, pedagógusok közül történő választás szabályai

Az intézményvezetés minden tanév április 15-ig tájékoztatja a tanulókat és a szülőket a választható tantárgyakról, foglalkozásokról. Május 20-ig történik a szabadon választható órákon, illetve foglalkozásokon való részvétel felmérése. Ugyanaddig a határidőig történik a hittan/erkölcstan foglalkozásokon való részvételi szándék felmérése.

1.3.9 Esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések

- óvoda-iskola átmenet biztosítása
- osztályba/csoportba sorolás elvei
- differenciált oktatás, fejlesztés

- eredményességi mutatók alapján (lemorzsolódás, továbbtanulás) – egyéni intézményi fejlesztések
- pályaorientáció erősítése - utánkövetés, együttműködés a középiskolákkal
- szabadidős programokon való részvétel
- többségi rendezvényeken részvétel
- tanórákon kiemelt figyelem
- támogatási lehetőségek igénybevétele
- pályázati lehetőségek kihasználása
- egyéni foglalkozások szervezése

1.4 Nevelő-oktató munkánk eszköz-és eljárásrendszere

A nevelés-oktatás eljárásrendszerén elsődlegesen az alkalmazott módszerek körét értjük.

1.4.1 Az alkalmazott módszer kiválasztásának alapelvei

- A módszert mindenkor a pedagógiai célhoz, a célrendszerhez, a tartalomhoz igazítjuk.
- A módszer megválasztása igazodjon a tanuló fejlettségéhez, állapotához, szükségletéhez.
- Vegyük figyelembe a tanuló életkori sajátosságait, előzetes tudását, norma és szokásrendjét, a többségtől eltérő kultúrát.
- A módszert az adott helyzethez, szituációhoz is igazítsuk.

- A tanuló egyediségéhez, sérüléséhez leginkább illő módszerkombinációkat alkalmazzuk.
- A sérült gyermek személyiségét figyelve, a választott módszerek elsődlegesen ösztönzőek, pozitív megerősítést szolgálóak legyenek.
- A módszerek kiválasztásában vegyük figyelembe, hogy az értelmi fogyatékos gyermekek/tanulók esetében a tapasztalatszerzésnek, a követendő mintaadásnak, a modellnyújtásnak, a gyakorlásnak, a megerősítésnek, a szerepjátékoknak, fejlesztő beszélgetéseknek jelen kell lenni a tanítás-tanulás, a nevelés egész folyamatában.

Hasonlóan központi szerepet kell biztosítani a tevékenységek megszervezésének, a tevékenységhez kötődő módszerek alkalmazásának:

- A megbízások, a feladatok teljesítésének, a szabályok, a szokások követésének, gyakorlásának, az ellenőrzés és értékelés tevékenységeinek, az önállóság kialakításának, az egészséges életmód szokásrendszerének, az önálló életvezetés tevékenységeinek gyakorlásának, az alkotóképesség kibontakozásának.

1.4.2 A magatartás, a viselkedés, az attitűdformálás ösztönző módszerei

- A helyeslés, a biztatás, az elismerés szóban és írásban, a dicséret.

Irányultsága:

- a szorgalom elismerése,
- a pozitív magatartási formák megerősítése,
- a tanuló kitartásának, akaratának elismerése (eredmények, versenyek, helyezések),
- a közösségért végzett munka értékeinek felmutatása.

Formái:

- a szóbeli, írásbeli dicséret, oklevél, jutalom (tárgyi, könyv, színház, mozi, kirándulás).

1.4.3 A tanulmányi munkára, a tanulási motívumokra ható ösztönző módszerek

- a helyeslés kifejezése szóban és írásban,
- az elismerés kifejezése az osztály előtt, az iskolatársak, a szülők előtt szóban és írásban,
- dicséret az osztály, az iskolatársak előtt szóban és írásban.

Formái:

- osztályfőnöki, szaktanári, igazgatói dicséret üzenő füzetbe, ellenőrzőbe, osztálynaplóba, bizonyítványba,
- jutalom – tárgyi, könyv, oklevél

A kényszerítő módszerek alkalmazása elkerülendő.

Csak előzetes mérlegelés alapján hozható reális döntés nehéz fegyelmezési helyzetre vonatkozóan, amely lehet: felszólítás, figyelmeztetés, követésre való felszólítás, intés, rovás.

A mérlegelés alapvető elem, hogy a kirótt nevelő-módszer megfelelő értelmezést nyerjen, a jóvátétel elérhető tartalmú és idejű legyen.

1.4.4 Tanórán kívüli külföldi és belföldi utazással járó programok

A kiemelkedő teljesítményt nyújtó tanulók tanulmányi kiránduláson, táborozáson vehetnek részt.

Teendők az iskola által szervezett, utazással járó programokkal kapcsolatban

A tanórán kívüli, személyszállítással egybekötött programokon a résztvevők biztonságos utaztatása érdekében a szervezéssel vagy a szállítással foglalkozó cégektől minden esetben előzetes írásos nyilatkozatot kell kérni. Ebben szerepelnie kell, hogy a szolgáltatás személyi és tárgyi feltételei megfelelnek a hatályos előírásoknak.

Továbbá az érintett gépjármű megfelelő állapotban van és rendelkezik az érvényes okmányokkal.

Amennyiben a gépjárművel történő utaztatás nem fejeződik be 23 óráig, azt a személyszállítást végző sofőrök pihenése érdekében meg kell szakítani. Az éjjel 23 óra és hajnali 4 óra közötti időszakban a sofőröknek egy szálláshelyen pihenőt kell tartaniuk, ugyanott, ahol a diákokat is elszállásolják erre az időre.

Az intézmény vezetője minden esetben rendelkezzen megfelelő információval:

- az utazásban résztvevőkről (pontos és teljes körű utas lista 2 példányban, amelyen szerepelnek a törvényes képviselők elérhetőségei);
- az utazás helyszíneiről;
- a kísérők számáról és képesítéséről.

A kísérő pedagógusok a hatályos szabályozás szerint felelősek a vonatkozó rendelkezések betartásáért. Az önként jelentkező kísérők, illetve egyéb személyek a pedagógus-kíséretet nem helyettesíthetik.

Az utazás megszervezésének rendje:

A szervezők részletes programtervet készítenek, amelyet ki kell egészíteni a teljes körű, pontos utas listával, amelynek tartalmaznia kell a törvényes képviselők elérhetőségét is, valamint az utazás helyszínét (helyszíneit).

A kirándulás szervezésekor különös figyelmet kell fordítani az alábbiakra:

- autóbusz műszaki állapota,
- az autóbusz befogadó képessége és a valós létszám,

az autóbusz biztonsági berendezései (biztonsági öv használata),
szülők/gondviselő/gyám írásbeli hozzájárulása,
megfelelő utasbiztosítás megléte.

2. Az oktató-nevelő munka sikerkritériumai

- Sikeres a munkánk akkor, ha tanulóinkat megfelelő, sérülés specifikus nevelési és oktatási módszerekkel eljuttatjuk képességeik legmagasabb fokára a társadalomba való beilleszkedésük érdekében.
- Minél több tanulónk tanuljon tovább, legyen képes önálló munkavégzésre. Ezt a folyamatot végzett tanulóink életútjának nyomon követésével igyekszünk figyelemmel kísérni.
- Leljék örömeiket a tanulók az iskolai munkában.
- Személyre szóló, differenciált foglalkoztatás jellemezze oktató-nevelő munkánkat.
- Minden enyhe fokban sérült tanuló jusson el az értő olvasás fokára.
- A tanulók ismereteiket az alkalmazás szintjén tudják hasznosítani.

3. Követelményrendszer

A tanulókkal, a nevelőtestülettel kapcsolatos, valamint az iskola speciális területein támasztott követelményeket a Szervezeti és Működési Szabályzat, valamint az iskola Házirendje tartalmazza. A Pedagógiai programban csak a legfontosabb szempontokra utalunk.

3.1 A tanulókkal szemben támasztott követelmények

- a tanulók első számú kötelessége a képesség struktúrájának, haladási ütemének megfelelő tanulás,
- tartsák be a Házirend magatartás, szorgalom és viselkedéskultúrával kapcsolatos elvárásait,
- viselkedésüket jellemezze egymás megbecsülése, a felnőttek iránti tisztelet, udvariasság, trágárságtól mentes beszéd,
- öltözködésük legyen mértéktartó. Ezek betartásáért az osztályfőnökök és az iskola minden pedagógusa is felelős.

3.2 A nevelőtestület számára támasztott követelmények

- legyenek jártasak szakterületük kiérlelt új eredményeiben, gyógypedagógiai nevelő – oktató munkájuk során igyekezzenek minél több értéket közvetíteni.
- munkájukban legyenek igényesek, pontosak, az SZMSZ-ben foglaltakat tartsák be,
- nevelő munkájukat a gyermekcentrikusság, a tolerancia, az egyéni bánásmód jellemezze,
- működjék együtt a szülőkkel és az iskola egész kapcsolatrendszerével,
- jellemezze munkájukat a kollegialitás, egymás segítése, megbecsülése.

3.3 A napközi és a tanulószoba működésével kapcsolatos elvárások

- társadalmi és szociális igényeket elégít ki,
- segítse elő a fogyatékos tanuló képességének és haladási ütemének megfelelő fejlesztését, különös tekintettel az egyénre szabott tanulásirányításra,
- a napközi és a tanulószoba segítse elő a helyes szokásrend kialakítását, elemi higiénés szabályok gyakorlását,

- kultúrtechnikák fokozatos kialakítását, gazdagítását.

Hatékony munka csak a napközis tanár és az osztályfőnök jó munkakapcsolatával alakulhat ki!

3.4 A pedagógusok intézményi feladatai, az osztályfőnökök feladatai

- a tanítási órákra való felkészülés,
- a tanulók dolgozatainak javítása,
- a tanulók munkájának rendszeres értékelése,
- a megtartott tanítási órák dokumentálása, az elmaradó és a helyettesített órák vezetése,
- érettségi, különbözeti, felvételi, osztályozó vizsgák lebonyolítása,
- kísérletek összeállítása, dolgozatok, tanulmányi versenyek összeállítása és értékelése,
- a tanulmányi versenyek lebonyolítása,
- tehetséggondozás, a tanulók fejlesztésével kapcsolatos feladatok,
- felügyelet a vizsgákon, tanulmányi versenyeken, iskolai méréseken,
- iskolai kulturális, és sportprogramok szervezése,
- osztályfőnöki, munkaközösség-vezetői, diákönkormányzatot segítő feladatok ellátása,
- az ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátása,
- szülői értekezletek, fogadóórák megtartása,
- részvétel nevelőtestületi értekezleteken, megbeszéléseken,
- részvétel a munkáltató által elrendelt továbbképzéseken,
- a tanulók felügyelete óráközi szünetekben és ebédeléskor,
- tanulmányi kirándulások, iskolai ünnepségek és rendezvények megszervezése,
- A tanórán kívüli belföldi és külföldi tanulmányi kirándulások során a kísérő pedagógusok a hatályos szabályozás szerint felelősek a vonatkozó rendelkezések betartásáért. Az önként jelentkező kísérők, illetve egyéb személyek a pedagógus-kíséretet nem helyettesíthetik.
- iskolai ünnepségeken és iskolai rendezvényeken való részvétel,
- részvétel a munkaközösségi értekezleteken,
- tanítás nélküli munkanapon az igazgató által elrendelt szakmai jellegű munkavégzés,
- iskolai dokumentumok készítésében, felülvizsgálatában való közreműködés,
- szertárrendezés, a szakleltárak és szaktantermek rendben tartása,
- osztálytermek rendben tartása és dekorációjának kialakítása.

Az osztályfőnököt – az igazgatóhelyetttessel és a munkaközösségvezetővel konzultálva – az igazgató bízza meg minden tanév júniusában, elsősorban a felmenő rendszer elvét figyelembe véve.

Az osztályfőnök feladatai és hatásköre

- Az iskola pedagógiai programjának szellemében neveli osztályának tanulóit, munkája során maximális tekintettel van a személyiségfejlődés jegyeire.
- Együttműködik az osztály diákbizottságával, segíti a tanulóközösség kialakulását.
- Segíti és koordinálja az osztályban tanító pedagógusok munkáját. Kapcsolatot tart az osztály szülői munkaközösségével.
- Figyelemmel kíséri a tanulók tanulmányi előmenetelét, az osztály fegyelmi helyzetét.
- Minősíti a tanulók magatartását, szorgalmát, minősítési javaslatát a nevelőtestület elé terjeszti.
- Szülői értekezletet tart.
- Ellátja az osztályával kapcsolatos ügyviteli teendőket: digitális napló vezetése, ellenőrzése, félévi és év végi statisztikai adatok szolgáltatása, bizonyítványok megírása, továbbtanulással kapcsolatos adminisztráció elvégzése, hiányzások igazolása.
- Segíti és nyomon követi osztálya kötelező orvosi vizsgálatát.
- Kiemelt figyelmet fordít az osztályban végzendő ifjúságvédelmi feladatokra, kapcsolatot tart az iskola ifjúságvédelmi felelősével.
- Tanulóit rendszeresen tájékoztatja az iskola előtt álló feladatokról, azok megoldására mozgósít, közreműködik a tanórán kívüli tevékenységek szervezésében.
- Javaslatot tesz a tanulók jutalmazására, büntetésére, segélyezésére.
- Részt vesz a nevelőtestület munkájában, segíti a közös feladatok megoldását.
- Rendkívüli esetekben órát látogat az osztályában.

4. Beilleszkedési és magatartási zavarok

4.1 Beilleszkedési és magatartási zavar értelmezése az értelmi fogyatékos gyermekek, tanulók esetében

Az értelmi fogyatékos gyermekeknél nemcsak izoláltan az intellektusról vagy annak defektusáról van szó, hanem messze túl az értelmi funkciók zavarán, az *egész személyiség* sérüléséről is. Míg az

ép személyiséget a harmonikus fejlődés jellemzi, addig a sérült egyén személyisége diszharmonikus.

A beilleszkedési és magatartási zavaros gyermekek azok, akiknek magatartása nem megfelelő, jelentősen eltér az adott korban megkívánható, helyes magatartástól és az általánosan használt pedagógiai módszerekkel nem lehet náluk eredményt elérni.

Az alkalmazkodási nehézségek megjelölésére több kifejezés is szolgál. Használatos pl. a: beilleszkedési zavar, magatartási rendellenesség, nehezen nevelhetőség, inadaptált magatartás, érzelmi zavar, stb.

4.2 A beilleszkedési és magatartási zavarok okai

A fogyatékos személyisége

- Genetikai okok pl: kromoszómaeltérés, genetikailag determinált kedvezőtlen alkat, stb.
- A fogyatékoság súlyossága nem feltétlenül korrelál a személyiségzavarral.
- A szomatikus jegyek gyakran utalnak a sérülést létrehozó genetikai okokra (pl.: Down kór) és ezzel együtt a velejáráó személyiség károsodásra is.

Aktuális környezeti tényezők

- Család

A személyiség fejlődésében 0 – 6-7 évig a családi környezetnek van domináló hatása.

Leggyakoribb okok:

- elhanyagoló családi nevelés
- kényeztető családi nevelés
- túlzott szigor
- nem kívánt gyermek
- diszharmonikus családi légkör
- csonka család

- szülők negatív személyiségvonásai
- a gyermek önállósági vágyának elnyomása
- negatív szociokulturális háttér
- deviancia a családban – pl. bűnözői háttér

Óvoda, iskola

- a nevelő – gyermek közötti viszony nem megfelelő (pl. tekintélyelvű pedagógia)
- a képességekhez túlzott követelményrendszer
- nem megfelelő nevelési és fejlesztési módszerek
- a nem megfelelő iskolatípusba történő beiskolázás
- teljesítménykudarok
- túlkorosság miatt kialakult iskolakerülés
- tanulási motiváció részleges vagy teljes hiánya

Másodlagos sérülések

A másodlagos sérülés az alapsérülés következményeiből fakad, ill. a sérülésre való ráébredésből. Pl.: nehezen beszélő gyereket nem érti meg a környezete, ez ugyanúgy agressziót vagy depressziót válthat ki, mint ahogy a mozgásában gátolt gyermek sem tud együtt játszani az épekkkel.

4.3 A beilleszkedési és magatartási zavarok megjelenési formái, jellemzői, tünetei

A beilleszkedési és magatartási zavarok tünetei és megjelenési formái igen sokfélék lehetnek, csakúgy azok mértéke, súlyossága igen változatos képet mutat. Leggyakoribb jellegzetességek pl.: idegesség, figyelmetlenség, alvási zavarok, enuresis, defekáció, hibás automatizmusok (tic-ek), beszédzavarok, étvágytalanság, hisztéria, féltékenység, gátoltság, agresszió, csekély teherbíró képesség, fejfájás, dac, csökkent értékűségi érzés, túlértékelés, szemtelen magatartás,

regresszió, csökkent frusztráció tűrés, hyperaktivitás, kleptománia, stb.

Intézményi szinten a legjellemzőbb megjelenési formák:

- deviancia
- asszocialitás, agresszivitás
- kriminalisztikus személyiségjegyek megjelenése
- introvertált személyiség kialakulása
- extrovertált személyiség kialakulása
- tanulási nehézségek kialakulása
- kialakuló gyűlölködés miatt kapcsolat kialakítási nehézségek
- kényszeres cselekvések megjelenése
- egészségügyi problémák kialakulása

A beilleszkedési és magatartási elvárások többnyire alkalmazkodnak a fogyatékoság minőségéhez és súlyosságához. A súlyosabb fogyatékosok között nem több a problematikus gyermek, mint a kevésbé súlyosak között, mivel a társadalmi elvárások alkalmazkodnak a sérülés mértékéhez. Az enyhe fokban értelmi sérültek - akikkel szemben maradéktalanul elvárjuk az épek társadalmába való beilleszkedésüket – nehéz helyzetbe kerülnek. Mint már említettük az értelmi sérülés gyakran párosulhat személyiségkárosodással, így az enyhe fokban értelmi sérültek akaratuktól függetlenül nem tudnak megfelelni a társadalmi elvárásoknak.

Az oktatás fontosságát figyelembe véve még több energiát kell fordítani a személyiségfejlesztésre és az utógondozásra.

4.4 Fejlesztési lehetőségek

Ha a károsodások felismerése minél korábban megtörténik, s a szakszerű gondozás, fejlesztés, nevelés azonnal megkezdődik, a személyiség sérülése a károsodás súlyossági fokától függően

megelőzhető, enyhíthető, de legalábbis nagymértékben kedvezően befolyásolható.

Legfontosabb fejlesztési célok, területek

- önismeret
- önértékelés
- akarat erő
- frusztrációtűrés
- problémamegoldó gondolkodás
- közösségi viselkedés
- empátiás érzék fejlesztése
- kötelességtudat
- felelősségtudat

Osztálykereten belül használható és használandó módszerek

- elfogadó nevelői attitűd
- személyes kötődés kialakulása
- pozitív tulajdonságok megerősítése
- dicséret, ösztönzés, jutalmazás
- a sikerélményeken keresztül szoktatás az örömteli munkavégzésre
- egyéni bánásmód
- differenciált oktatás
- szokásrend kialakítása
- önértékelési tevékenység folyamatos végeztetése a tanulókkal
- szociális készségfejlesztés
- kapcsolattartás a családdal, családlátogatások működtetése, beszélgetés a szülőkkel

Az osztálykeretekben meg nem oldható problémákban segítséget nyújthat:

- logopédia terápia a beszédhibák kezelése mellett a másodlagos sérülések megelőzésében, csökkentésében segít;
- szakkörök;
- sportfoglalkozások.

Továbbá szükség esetén az intézmények közti együttműködés mozgósítása vezethet eredményre. Iskolánknak az alábbi intézmények nyújthatnak segítséget:

- Cigány Kisebbségi Önkormányzat
- Humán Szolgáltató Központ
- Gyermekjóléti Szolgálat
- Eötvös Lóránt Tudományegyetem Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskolai Kar
- Pest Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Székhely Intézmény (Cegléd)
- nevelőszülői hálózatok
- lakásotthonok
- egészségügyi intézmények
- rendőrség

A fejlesztés hatékonyságához és eredményességéhez elengedhetetlen a gyermek minél alaposabb megismerése. Ennek pedagógiai módszerei:

- a családdal való kapcsolat kialakítása, családlátogatás működtetése, szülővel való beszélgetés
- anamnézis, iratanyag megismerése
- a gyerek tevékenységének elemzése, értékelése
- a gyerek megnyilvánulásainak elemzése, értékelése
- egyéni beszélgetés
- iskolán kívüli programok látogatása

A személyiségfejlesztéssel együtt pedagógiai cél a közösségfejlesztés is. Ennek formája az állandósult éves program megvalósítása, a hagyományok ápolása, a közös programok szervezése.

A közösségfejlesztés nélkülözhetetlen eleme az identitástudat, a roma származásúak helye, élete, kultúrája intézményünkben, de ugyanilyen fontosnak tartjuk a fogyatékoság tényének kezelését és a tanulók lehetőségeinek feltárását.

Az ünnepélyek megrendezése kapcsán a nevelési - oktatási folyamatban kiemelten erősíteni kell a nemzeti tudatot.

Az akadályozottság és a fogyatékoság figyelembevételével az önállóságra nevelés érdekében szükséges, hogy a gyerekek már az első osztálytól gyakorolják az önkiszolgáló tevékenységeket. Ez mindig életkornak és fejlettségnek megfelelően, folyamatosan kell, hogy történjék, ezért a gyerekek képességüknek megfelelő feladatot kell, hogy kapjanak.

5. A pedagógiai és egészségügyi célú habilitáció és rehabilitáció

Célja, hogy az iskolai fejlesztés során jelentősen csökkentse a fogyatékosságból eredő szomatikus és pszichés hátrányokat, elősegítse a szociális ér érést. A fejlesztés alapja a pedagógiai diagnózis.

5.1 A rehabilitációs foglalkozás célja

- meglévő képességekre építés
- eredményes személyiségfejlesztés
- képességek, készségek terápiás fejlesztése
- az érzékelés, észlelés,
- figyelem,
- emlékezet ,
- koncentráció,
- grafomotoros ügyesség ,
- vizuomotoros koordináció fejlesztése
- bazális stimuláció
- logopédiai fejlesztés, valamint a
- művészeti foglalkozások során a
 - dráma
 - zene
 - tánc
 - ábrázolás személyiségformáló erejének kihasználása
- mozgásállapot javítása
- pszichés funkciók fejlesztése,
- önkiszolgálás, önállóság fejlesztése.

5.2 A tanulásban akadályozott tanulók habilitációja, rehabilitációja

1-4. évfolyam

Az 1-4. évfolyamon a habilitáció, rehabilitáció kiemelt célja a pszichés funkciók fejlesztése. A tanulók közötti eltérések szükségessé teszik a differenciáló eljárások, tartalmak, eltérő oktatásszervezés és különböző terápiák alkalmazását.

A képesség fejlesztésben hangsúlyos szerepük van:

- mozgás,
- észlelés, érzékelés,
- tájékozódás,
- figyelem,
- emlékezet,
- gondolkodás,
- beszéd fejlesztésének.

Mindezek fejlesztése konkrét érzéki tapasztalások, cselekvésbe ágyazott tevékenységek formájában, folyamatos manipulációkban valósul meg.

A tanuláshoz szükséges készségek, képességek kiemelt fejlesztésével lehetővé válik a kultúrtechnikák eszközszintű elsajátítása. Az állandó, aktív ismétlődő tanulási folyamatában a tanulóink egyre közelebb kerülnek az önálló tanulási tevékenységekhez.

Alkalmazott módszerek, terápiák

- Gyógypedagógiai módszerek,
- Diszlexia, diszgráfia megelőző módszerek,
- Diszlexia, diszgráfia reedukációs módszerek,
- Diszkalkulia megelőző módszerek,
- Diszkalkulia terápia,
- Gósy beszédészlelés, beszédértés terápia,

- Alapozó terápia,
- Sindelar terápia.
- TSMT terápia

Mozgásfejlesztés

A nagymozgások fejlesztésének célja a testtudat, testérzékelés, a vesztibuláris, egyensúlyozó rendszer, mozgáskoordináció, a téri tájékozódás fejlesztése, a két testfél mozgásának összerendezése, a célirányos mozgásformák kialakítása.

A finommotorika fejlesztésének célja, a mindennapi helyzetekhez, taneszközökhöz játékszituációkhoz, alkotótevékenységekhez, írásmozgáshoz és egyéb finommozgáshoz kapcsolódó mozgások fejlesztése (kar, kéz, ujjak, ajakmozgások fejlesztése). Szem-kéz koordináció, grafomotoros készség fejlesztése.

E szakaszban fontos az alapvető tanulási, magatartási és viselkedési szokások következetes kialakítása és megerősítése.

5-8. évfolyam

Az 5-8. évfolyamon a tanulóink megismerő, pszichés funkcióinak fejlesztése továbbra is fontos feladat. Az 1-4. évfolyamon szemléletes, képi gondolkodás nyomán kialakult képzetekre, ismeretekre alapozva fokozatosan igyekszünk eljuttatni tanulóinkat az elvontabb, logikusabb gondolkodás szintjére.

A tanítás-tanulás folyamatában előtérbe kerül az önálló tanulási tevékenysége és a verbális szint, de a tanulók fejlettségi szintjéhez igazodva differenciált módon jelen van a manipulációs és a képi szint is, illetve a tantárgyi tudásban való elmaradások felzárkóztatása.

Fontos a tanulási képességek fejlesztése.

Gondolkodási képességek fejlesztése

Az újonnan szerzett és már meglévő ismeretek közötti kapcsolat kialakítása, a lényeges jegyek kiemelése, összehasonlítások, eltérések,

különbségek megfogalmazása, differenciálása, a relációkban való gondolkodás.

A verbális szint megerősítése, gyakorlása feladatokon, műveleteken, feladat- és műveletrendszerben (az általános, a különös, a fölé-, mellérendeltség, egyidejűség, a szempontváltás, a megfelelő gyűjtőfogalomba való besorolás).

Tanulási képességek fejlesztése

A szándékos tanulás, az önálló, a meghatározott célra irányuló tanulás kialakítása, önálló tanulási módszerek, technikák gyakorlása, az önellenőrzés formái, a koncentráció a tanulás idején, a zavaró ingerek kiszűrése, a kudarc, a nehézség leküzdése, újrakezdés, próbálgatás, ismétlés.

Kommunikációs képességek fejlesztése

Az összefüggő beszéd megerősítése, javítása sokféle kommunikációs helyzetben, valóságos nyelvi készségek kialakítása konkrét tanulási folyamatban, a nyelvi megnyilatkozások tartalmi – formai alakítása, gyakorlati információközlések szóban, írásban, szövegértelmezés az olvasottak alapján, szövegalkotás szóban, írásban, grammatikai gyakorlatok, a helyesírási hibák elemzése, okfeltárás (hiányos szabályismeret, a gyakorlás, az automatizáltság hiánya, beszédhiba következménye), az okokra irányuló fejlesztő feladatrendszer.

5.3 Az értelmileg akadályozott tanulók habilitációja, rehabilitációja

A középsúlyosan értelmi fogyatékosokkal végzett pedagógiai munka teljes tartalmában rehabilitációs foglalkozásnak minősül. Ezen túlmenően szükség van arra, hogy lehetőleg egyéni, vagy kiscsoportos formában tudatos speciális egyéni fejlesztést is

alkalmazzunk tanulóink oktatása során. Ezt a célt szolgálják az órarendi rehabilitációs foglalkozások.

A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók rehabilitációs és rehabilitációs foglalkozásainak célja, hogy az iskolai fejlesztéshez, tanórai foglalkozásokhoz szervesen kapcsolódva jelentősen csökkentse a fogyatékból eredő, szomatikus és pszichés hátrányokat, elősegítse a szociális érést.

A rehabilitációs és rehabilitációs tevékenységek tervezését előzze meg pedagógiai diagnózis elkészítése. A folyamatos diagnosztizálás segítse a fejlesztéshez szükséges tartalmak, eszközök, módszerek megtalálását, az egyéni fejlesztési program kidolgozását. A rehabilitáció és rehabilitáció kijelölt szakaszai iránymutatók, a szakaszhatárok a tanulók életkorának és fejlettségi szintjének megfelelően átjárhatóak. Ezeknek a foglalkozásoknak a feladatai ajánlások a tevékenységi formák megszervezéséhez.

A középsúlyos értelmi fogyatékos tanuló személyiségfejlődését jelentősen módosítja a kommunikáció, a beszéd fejlődésének sajátos útja, a megismerő funkciók késleltetettsége, a lassú tanulási tempó, a figyelem ingadozása, az alacsony fokú terhelhetőség. Mindezek konkrétan megfigyelhető és mérhető fejlődésbeli elmaradást okoznak ép kortársaikhoz viszonyítva. A nevelhetőség szempontjából nagyon eltérő egyéni adottságok miatt fejlesztésükben egyénenként is eltérő nevelési, oktatási igények és szükségletek jelentkeznek.

Az oktató-nevelő munka céljai, feladatai

- Egyéni képességeik figyelembevételével bővüljenek tanulóink ismeretei, kiemelten a NAT és a kerettanterv által meghatározott ismereti területeken
- Egyéni képességeik figyelembevételével bővüljenek a tanulók ismeretei a tantervi szabályozáson túl, a napi

tevékenységekhez, a környezethez való alkalmazkodáshoz szükséges ismeretek területén.

- Egyéni képességeikhez mérten jussanak magasabb szintű ismeretekhez a tanulók a társadalmi integrációban, az alkalmazkodásban.
- Alakuljon ki, és kerüljön az egyéni adottság alapján elérhető lehető legmagasabb szintre a tanulók munkához, önkiszolgáláshoz való viszonya.
- Ismerjék meg a szabadidő eltöltésének hasznos módjait és szeressék meg azokat, lehetőségeik szerint illesszék be életvezetésükbe.
- Tanulják meg és alkalmazzák a társadalmi érintkezés alapvető szabályait.
- Vegyék ki részüket saját ellátásukban önmaguk és környezetük rendben tartásában, gondozásában, egyéni képességeiknek megfelelő mértékben.
- Ismerjék meg önmagukat és igyekezzenek egészségesen élni, testüket gondozni, karban tartani, ápolni.
- Ismerjék meg környezetüket, és kerüljék el a veszélyeket.
- Tanulmányaik befejezése után, egyéni adottságaik és állapotuk figyelembevételével, a lehető legkisebb külső segítséget és gondozást igényeljük, illetve könnyítsék meg ápolójuk, gondozójuk feladatát.
- Védett munkahelyen, részben felügyelet mellett legyenek képesek egyszerű betanított munkát végezni.
- Legyenek képesek környezetükkel kulturált kommunikációra. Értsék a környezet fontosabb közléseit és jelzéseit, és tudjanak erre megfelelően reagálni.

Optimális fejlesztést csak az egész életre szóló védő-irányító, de az önálló személyiséget is kibontakoztató nevelés biztosíthat, amely törekszik képességeik maximumának elérésére. A gyógypedagógiai nevelésnek támaszkodnia kell a tanulók pozitív tulajdonságaira, érzelmi kötődéseik gazdagságára. A képességelőnyök folyamatos

fejlesztésének, aktivizálásának valamennyi nevelési helyzetben érvényesülnie kell.

A nevelés, oktatás során figyelemmel kell lenni az alábbiakra

- Az ismeretszerzés, a feldolgozás és alkalmazás során vezetésre, segítségre, folyamatos irányításra van szükség. A szenzorikus és mozgásos közlések befogadására fogékonyabbak a tanulók, ezért képi szemléletes rávezetéssel, cselekvésbe ágyazott ismeretszerzéssel eredményesebb a fejlesztés.
- Tanulásukban, ismeretszerzésük tervezésénél számolni kell a rövid idejű odafordulással, tevékenységi kedvvel, a figyelemkoncentráció zavarával, a verbális tanulás nehezítettségével.
- A tanulási tempó, a bevézés jelentős változása, a tanulási helyzetekhez való kötődés, a bizonytalan megőrzés, a pontatlan felidézés igényli a fejlesztés idejének növelését, a sok – és eltérő helyzetekben végzett – gyakorlást.
- A szociális képességek területén jelentkező akadályozottságok (pl. a normakövetés képességének zavara, kooperatív készségek hiánya, a kritikátlanság, az önfegyelem hiánya, kommunikációs zavarok) korrekcióját a fejlesztés, nevelés során folyamatosan szem előtt kell tartani.
- A fejlesztést nehezítő külső tényezők (helytelen szülői magatartás, a diszharmonikus személyiségfejlődés következményeként fellépő magatartászavar stb.) esetén különös hangsúlyt kell helyezni az egyéni megsegítésre.
- Az értelmi fogyatékosághoz társuló egyéb fogyatékoságok, betegségek (pl. érzékszervek működési zavarai, mozgászavar, epilepszia) jelentős mértékben befolyásolják az egész személyiség fejlődését. A pedagógiai folyamat során tág teret kell biztosítani a hátrányok kezelésére, az egyéni bánásmódra.
- A nagymértékű egyéni különbségek miatt a tanulócsoportok összetétele rendkívül heterogén. Ez a pedagógiai helyzet csak

a tanulók képességeihez igazodó egyéni fejlesztési programokkal, pedagógiai többletszolgáltatásokkal (habilitációs, rehabilitációs foglalkozások, gyógytorna logopédia, különféle terápiák) oldható meg optimálisan.

Eljárások a célok elérésére

- Differenciált csoportszervezés
- Egyéni fejlesztés
- Csoportmunka kiscsoportban
- Differenciálás feladatokban
- Csoportbontás
- Terápiás foglalkozások
- Rehabilitációs eljárások
- Gyógypedagógiai szakmai rehabilitáció
- Rehabilitációs sportfoglalkozások
- Művészeti foglalkozások
- Dramatikus programok, intézményen kívüli szereplés
- Rehabilitációs munkafoglalkozás
- Kirándulások

5.4 Az értelmi fogyatékos autista tanulók habilitációja, rehabilitációja

A fejlesztés területei

- Szociális készségek
- A kommunikációs készségek fejlesztése
- Kognitív készségek fejlesztése
- A szenzomotoros készségek fejlesztése
- Elemi pszichoszomatikus funkciók

A kulcskompetenciák fejlesztése

Anyanyelvi kommunikáció: A fejlesztés fő célterülete a kommunikáció, mint a kapcsolatteremtés és fenntartás, valamint az információcsere eszköze. Az alapvető probléma nem a beszéd hiánya vagy fejlődési zavara, hanem a kommunikációs szándék, illetve a kommunikációs funkció megértésének sérülése. Minden autizmussal élő gyermeknél - függetlenül verbális képességeik színvonalától - elsődleges cél az egyén képességszintjének megfelelő kommunikatív kompetencia megteremtése. A cél eléréséhez szükséges lehet alternatív kommunikációs eszközrendszerek alkalmazására.

A fejlesztés alapvető területei egyéni felmérés és tervezés alapján:

Beszéd előtti csecsemőkori kommunikáció elemeinek tanítása.

- Szociális kapcsolatteremtés elemeinek tanítása.
- Beszéd vagy - beszéd kialakulásának hiányában - alternatív vizuális eszközzel

történő kommunikáció használatának tanítása.

- Tanítási helyzetben szükséges elemi szociális viselkedés kialakítása.
- Augmentatív kommunikációs eszközök használatának tanítása napi rutinokban.

Matematikai kompetencia: Kiemelkedő jelentőségű a megismerési képességek fejlesztése, az önellenőrzés tanítása, az ismeretek önálló, gyakorlati alkalmazásának segítése, a problémamegoldás menetének tanítása. Különös hangsúlyt kap az oktatás szemléletes és konkrét jellege, a cselekvéses tanulás alkalmazása.

Természettudományos kompetencia: Az autisztikus tanulók jellegzetesen sajátos speciális ismeretszerzési nehézségei miatt a tanítás során nem számíthatunk a gyermekek előzetes megfigyeléseire, élményeire, ezért a közvetlen tapasztalásra nagy hangsúlyt kell fektetni.

Digitális kompetencia: Az informatikai eszközök lehetőséget nyújtanak az élő nyelv és a szociális közvetítés helyettesítésére, a

kölcsönös kommunikáció segítésére, az önálló ismeretszerzésre. A későbbi munkavállalás szempontjából is szerepe lehet az informatikának, mivel számos autisztikus tanuló mutat érdeklődést e terület iránt.

Hatékony, önálló tanulás: Az autizmussal élő tanulók esetében minden esetben egyénileg azonosítjuk a hatékony és önálló tanuláshoz szükséges feltételek meglétét, majd a felmérés alapján egyéni fejlesztési célokat tűzünk ki. A szükséges feltételek közül a sérülés természete miatt általában számolni kell a gyenge, vagy sérült a motivációval, az általánosítás és a rugalmas problémamegoldó gondolkodás sérülésével, valamint azzal, hogy a tanulás társas aspektusai különösen nagy nehézséget jelenthetnek autizmusban. Az önállóság és hatékonyság tanításának egyik fontos módszertani eszköze az élő nyelv és a szociális közvetítés helyettesítése, kiegészítése egyénre szabott vizuális környezeti támpontokkal. Az informatikai eszközök egyénre szabott alkalmazása szintén elősegíti e kompetencia fejlődését.

Szociális és állampolgári kompetencia: Előtérbe kerül az önismeret és a közvetlen szociális környezet megismerése, a társas viselkedés elemi szabályainak ismerete, betartása. A történelmi időszemléletet, képzelőerőt, valamint az elvont, szociális jelentést hordozó fogalmak megértését kívánó tartalmak elsajátítása általában nehézséget jelent.

Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia: Az autizmusban azonosított kognitív sérülések jellege miatt (végrehajtó működések zavara, naiv tudatelméleti sérülés) e kompetencia fejlesztésekor általában nagyon sokféle képesség, készség célzott, egyénre szabott, intenzív fejlesztésére van szükség. A szükséges képességek többsége (pl. tervezés, szervezés, irányítás, hatékony kommunikáció, csapatmunka, kreativitás) az autizmussal élő tanulók esetében sérült, illetve hiányozhat, ezért a valamennyi tantárgy, fejlesztő program kiemelten foglalkozik fejlesztésükkel, ill. a hiányok kompenzálásával.

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség: A műveltségi területen megjelenő valamennyi fejlesztési feladat fontos terápiás lehetőséget jelent. A művészeti tevékenységek a szabadidő tartalmas eltöltésében is jelentős szerepet játszanak.

Kiemelt fejlesztési feladatok

Énkép önismeret: Az autizmussal élő tanulók fejlesztésében hangsúlyos szerepet kap a saját személyiség, a külső és belső tulajdonságok megismertetése, a saját viselkedés kontrolljának, a kooperációnak, szociális normáknak direkt tanítása, mivel azok intuitív megértésére, spontán elsajátítására korlátozottan számíthatunk. A sikerélményeket biztosító, a gyermek érdeklődését és motivációját fenntartó oktatási környezet kialakítása kulcsszerepet játszik a reális önértékelés és pozitív énkép kialakításában.

Hon-és népismeret: Kiemelkedően fontos a közvetlen társadalmi és természeti környezet ismerete, az azokkal való harmonikus kapcsolat. Az autizmussal élő tanulók elsősorban saját, közvetlen élményeiken keresztül, esetleg speciális érdeklődési köröknek megfelelően ismerhetik meg nemzeti kultúránk értékeit. Ezen a területen rendkívül nagy egyéni különbségekre számíthatunk. A történelmi időszemléletet, képzelőerőt, valamint elvont, szociális jelentést hordozó fogalmak megértését kívánó tartalmak elsajátítása általában nehézséget jelent.

Európai azonosságtudat-egyetemes kultúra: Az autizmussal élő tanulók számára közvetlen, látható, megtapasztalható élmények (pl. művészi alkotások, ismeretterjesztő filmek) segítségével nyújthatunk ismereteket e téren. A sajátos érdeklődési körök (pl. térképek, közlekedési eszközök, különféle adatok, tények gyűjtése) számos tanulót közelebb visznek a terület ismeretanyagához.

Aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés: Az autizmussal élő tanulók nevelésének-oktatásának alapvető célja, hogy olyan

gondolkodási, szociális-kommunikációs készségeket alakítsunk ki, melyek lehetővé teszik az egyén részvételét szűkebb és tágabb társas környezetében. A részvétel módja és mértéke nagy egyéni eltéréseket mutat: a tanulók túlnyomó többsége jelentős támogatást igényel abban, hogy jogait gyakorolja, társadalmilag elfogadott viselkedésmódokat tanúsítson, alkalmazkodjon a társadalom írott és íratlan szabályaihoz.

Gazdasági nevelés: E területen az autizmussal élő tanulók esetében a pénz értékével és a takarékosággal kapcsolatos alapvető ismeretek megszerzése kulcsfontosságú, ezért ezek az ismeretek több tantárgyban, különböző évfolyamokon visszatérően, fokozatosan bővülő tartalommal jelennek meg. Az alapvető gazdasági összefüggések megértése, illetve azok kamatoztatásának lehetősége az egyén mindennapi életében nagy egyéni eltéréseket mutat.

Környezettudatosságra nevelés: A környezet célzott megfigyelése, felfedezése a pedagógus aktív közreműködése nélkül elképzelhetetlen. A fejlesztés a közvetlen, mindennapi élettel kapcsolatos tapasztalatokon alapul. Elsődleges a helyes szokásrend és a személyes biztonságra való törekvés kialakítása.

A tanulás tanítása: Az autizmus számos speciális kognitív nehézséggel és a kommunikáció sérülésével jár együtt. A tanulási folyamatban az élő nyelv és a szociális közvetítés megnehezíti, míg a vizuális információhordozók alkalmazása segíti a világ megismerését. Az állandósághoz való ragaszkodás oldása, valamint az egyén motivációs lehetőségeinek ismerete kulcsfontosságú a tanulás szempontjából.

Testi-lelki egészség:

Ez a feladat kiemelt helyet foglal el az autizmussal élő tanulók oktatásában, nevelésében és átszövi az iskolai élet minden aspektusát.

Lelki egészség: Az énkép, önismeret fejlesztése. A siker és kompetencia élmény megéléséhez szükséges feltételek megteremtése.

Az autizmushoz gyakran kapcsolódó járulékos problémák megelőzése, kezelése, megküzdési stratégiák tanítása. (pl. idegesség, szorongás, depresszió). Pozitív, reális önértékelés kialakulásának elősegítése.

Testi egészség: A helyes étkezési, alvási, önápolási szokások, a rendszeres mozgás iránti igény kialakítása elsődleges fontosságú. A helyes szokásrend kialakításakor alapozhatunk a tanulók merev, szabálytartó viselkedésére. A megfelelő szexuális viselkedés kialakításában a családok számára hatékony segítséget kell nyújtania az iskolának. A viselkedésproblémák megelőzése és hatékony kezelése kiküszöbölheti a gyógyszeres kezelést, ami igen fontos az egészség megőrzése szempontjából.

A testi egészség megóvása, az erőnlét, az állóképesség és az ügyesség egyénre szabott fejlesztése mellett a legfontosabb fejlesztési feladatok általában a következők:

- A testséma ismeretének kialakítása.
- A testmozgások célszerű összehangolásának tanítása különféle terekben és aktivitásokban.
- A különböző társas helyzetekben való megfelelő mozgásformák kialakítása.
- Annak tanítása, hogy a gyermek saját ellenőrzése alatt tudja tartani mozgásos sztereotípiáit.

Felkészülés a felnőtt lét szerepeire: Az egyén által elérhető legnagyobb fokú önállóság és a megfelelő életminőség megteremtése minden esetben kiemelkedően fontos. Ennek szintje nagy egyéni eltéréseket mutat. A pályaaorientáció során a munkaképességek mellett a szociális-kommunikációs fejlettséget és a munkaviselkedés színvonalát is figyelembe kell venni. Fontos cél, hogy a tanuló lehetőség szerint a speciális érdeklődési köréhez kapcsolódó szakmát választhasson.

Az egységes alapokra épülő differenciálás megjelenése:

A tanulókhöz optimálisan alkalmazkodó differenciálás.

Autizmus-specifikus tanulásszervezési módok.

Számítógép kiemelt szerepe az oktatásban.

A tanulási esélyegyenlőség segítésének elveinek megjelenése:

Egyéni felmérés és fejlesztés, adaptív tanulásszervezési eljárások.

Egyénre szabott követelmények.

6. A tehetség, képesség kibontakozását segítő tevékenység

6.1 Alapelvek

Tanulási nehézségekkel, sérült személyiséggel, esetleg testi rendellenességgel küzdő tanulóinknak ép társaiknál is nagyobb szükségük van olyan tevékenységek gyakorlására, melyre fogékonyak, amely iránt érdeklődnek, és amelynek eredményei kiváltják környezetük elismerését.

Sajátos nevelést igénylő tanulóink esetében a tehetség az osztályszintnél magasabb kvalitást jelez.

Az osztályfőnök, a napközi-vezető, csoportvezető, szaktanár jelzi a szülő felé a tehetséggondozás lehetőségeit iskolánkban.

Szinterei intézményünkben: a szakkörökön, tantárgyi versenyeken, kulturális versenyeken, sportrendezvényeken, -versenyeken, kiállításokon való részvétel.

Intézményünkben több szakkör működik, amely a verbális, vizuális, manuális, mozgásos területeket érintve lehetőséget nyújt jobbképességű tanulóink tovább fejlesztésére, illetve a valódi tehetség

gondozására. A szakköri munka segíti tanulóink helyes pályaorientációját is.

A gyermekek kiválasztását és a megfelelő szakkörre, versenyre irányítását a szülők egyetértésével az osztálytanítók, szakkörvezetők együttműködve végzik.

Szakköreinkben kevésbé tehetséges, de nagyon érdeklődő gyermekek is részt vehetnek a szülő kérésére is.

6.2 Szakköreink

- kézműves szakkör
- tömegsport
- asztalitenisz

6.3 Versenyeink

- házi tanulmányi verseny,
- szavaló verseny
- tantárgyi vetélkedők,
- vers-és prózamondó verseny,
- sportversenyek,
- környezetismereti, egészségnevelési vetélkedők.

Képességfejlesztésre és tehetséggondozásra a szakkörön kívül a tanórák és a napközi is lehetőséget adnak; sport, kulturális és technikai foglalkozások keretében. Működtetésükhöz az intézmény megfelelő eszközökkel rendelkezik, illetve folyamatosan fejleszti eszköztárát.

7. A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok

Iskolánk gyermekvédelmi tevékenysége szorosan ráépül sajátos nevelési igényű tanulóink mindennapi nevelési feladataira,

illetve kiegészül az 1997. évi Gyermekvédelemről szóló XXXI. törvényben, illetve az 2011. évi CXCV. Köznevelésről szóló törvényben meghatározott gyermekvédelmi elvekkel.

Intézményi koncepciónk lényege: a gyermek és ifjúságvédelmi tevékenység fogja át az iskolai élet valamennyi területét. Fogékonnyá tesszük diákjainkat az egészséges életmódra, környezetük szeretetére, fejlesztjük problémamegoldó készségüket és önbecsülésüket.

7.1 Pedagógusaink kötelessége és felelőssége

Minden pedagógusnak kötelessége a gyermekek jogainak, kötelezettségeinek szem előtt tartása, a gyermekvédelmi felelősökkel való együttműködés, a hatékony gyermekvédelmi tevékenység és a jelzőrendszer működtetése érdekében. Különös tekintettel a gyermek életében beállt változások jelzésére pl.: magatartásbeli problémák, erőszakra utaló jelek, hiányzás, elköltözés, szülők válása, krízishelyzete, stb.

7.2 Gyermekvédelmi felelősök kötelessége és felelőssége

A gyermek testi-, lelki-, érzelmi-, értelmi fejlődését gátló tényezők feltárása, kezelése. Amennyiben a probléma iskolán belül alkalmazott (pedagógiai, gyermekvédelmi, pszichológiai) módszerekkel nem oldható meg, úgy annak jelzése a Gyermekjóléti Szolgálat, illetve más arra hivatott intézmény felé.

Segítő tevékenysége megnyilvánul a tanárok, diákok, és a szülők felé. Feladatában kiemelt szerepet kap a gyermeki jogok és kötelezettségek védelme, a családok támogatása.

7.3 A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok beillesztése a munkatervbe

Célunk a gyermekvédelem helyi nevelési tervének programba emelése, a tevékenységek, eljárások, felelőségek és ellenőrzési pontok meghatározása.

A munkaterv elkészítésekor figyelmünket arra irányítottuk, hogy a gyermekvédelem preventív, lényegét hordozó és minden aspektusában gyermeket védő programmá váljon.

A gyermekvédelmi felelős mintegy összefogója, koordinátora a gyermekvédelmi munkának.

7.4 Tevékenység meghatározása

Veszélyeztetett tanulóink felmérése, nyilvántartása, statisztika. Félévente az osztályfőnökökkel a súlyos magatartási-, tanulási zavarral küzdő, szociálisan hátrányos helyzetű tanulók problémáinak megvitatása, felmérés készítése. Megfelelő intézkedések megtétele. A felmérés során, az ad hoc jelentkező problémák kezelése:

Kapcsolat felvétele a családokkal:

Célja: tájékozódás, a fennálló helyzet okának meghatározása, s a lehetséges segítségnyújtási alternatíva kiválasztása.

- személyes beszélgetés, családlátogatás, szülőknek szóló felvilágosítás, tanácsadás.
- szükség esetén környezettanulmány.

Szociális-, és/vagy gyermekvédelmi, pszichológiai szolgáltatások közvetítése

- Szóbeli vagy írásbeli javaslat kedvezményes étkeztetés igénybevételére
- Segélyezésre történő javaslat (rendszeres-, rendkívüli gyermekvédelmi támogatás, átmeneti segély, ápolási díj, szociális segély, lakásfenntartási támogatás, Utazási kedvezmény)
- Gyermekjóléti szolgáltatás, vagy Családsegítő Szolgálat önkéntes igénybevétele

- Karitatív szervezetekkel való kapcsolatfelvétel

Pszichológiai szolgálathoz való irányítás (iskolapszichológus, Gyermekjóléti Szolgálat pszichológusa)

Jelzés Gyermekjóléti Szolgálat felé

Amennyiben a probléma iskolán belül alkalmazott (pedagógiai, gyermekvédelmi, pszichológiai) módszerekkel nem oldható meg, írásbeli jelzés küldése a megfelelő intézménynek. (Gyermekjóléti Szolgálat, Családsegítő Szolgálat, Kormányhivatal, Jegyző, Helyi önkormányzat szociális ügyosztálya, Rendőrség, Védőnő, Gyermekorvos, Gyámhatóság)

Esetmegbeszéléseken az intézmény képviselője.

7.5 A prevenció

Mentálhigiénés tevékenység:

Iskolánk sajátosságából ered a fogyatékoság elfogadását segítő foglalkozások szervezésének támogatása, mely tanulóink társadalmi integrációját hivatott szolgálni.

Hatékony konfliktuskezelés elsajátíttatását célzó programok szervezése (drámajáték)

Egészséges életmódra nevelés:

Tisztálkodás, táplálkozás, szexuális felvilágosítás...)

Szenvedélybetegségek megelőzése:

Drog (kávé, cigaretta, alkohol, kábítószer) prevenciós programok szervezése. Addiktológusok, rendőrségi szakemberek bevonása.

Bűnmegelőző előadások szervezése

7.6 Kapcsolatrendszer működtetése

- Rendszeres megbeszélések az intézmény vezetőjével, és/vagy helyettesével, gyermekvédelmi felelősökkel, munkaközösség vezetővel, osztályfőnökökkel.

- Iskolánk első számú partnere az önkormányzat, ezen belül a szervezetnek a szociális ellátásokkal vagy a gyámhivatal típusú tevékenységekkel foglalkozó egységei.
- Gyermekjóléti szolgálat, akikkel együttműködünk a veszélyeztetett, hátrányos helyzetű tanulók problémáinak megoldása érdekében.
- Gyámhatóság: Olyan problémás esetekben fordulunk hozzájuk, amikor a szülők és az iskola közötti többszöri megbeszélés sem vezet eredményre és a kiskorú tanuló veszélyeztetett.

A gyermekvédelmi felelős szülői értekezletek alkalmával ügyeletet tart, a szülők egyéni problémáikkal megkereshetik.

- Faliújság működtetése, melyen a fontosabb helyi rendeletek, gyermekvédelmi információk olvashatók. Elérhetőségek megjelenítése.
- Kapcsolattartás iskolaorvos és védőnővel, akiket esetenként a prevenció munkába is bevonunk.

7.7 Pénzbeli és természetbeni erőforrások felkutatása

Pályázatok

- mentálhigiénés programok finanszírozására
- segélyezésekre: (karácsonyi-, üdülési-, étkezési támogatások)
- prevenció programokra (drog, alkohol, dohány)
- adományok kérése: szükség szerint (ruha, bútor, szemüveg stb.)

8. Tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő programok

Felzárkóztatási programot készítünk minden olyan tanulónak, aki a

- fogyatékoságából adódóan
- hátrányos helyzete miatt
- hiányzásai miatt (tartós betegség, családi problémák) nem tud együtt haladni társaival, előreláthatóan lemaradhat a tananyagban. Az egymásra épülő hiányok miatt sorozatos kudarcok érhetik, mely negatív irányba változtathatják meg a személyiségét.

Szükség van az oktatás-nevelés folyamatának egyes pontjain való szakszerű beavatkozásra. A kudarcokat elkerülendő személyre szóló fejlesztő felzárkóztató, rehabilitációs, terápiás foglalkozásokra irányítjuk a rászoruló tanulókat.

8.1 A problémák – hiányok diagnosztizálása

- A szakértői vélemény alapján,
- gyógypedagógus – pszichológus véleménye alapján,
- szummatív és diagnosztikus mérések alapján,
- szülői vélemény és családi háttér felmérése alapján történik.

8.2 A program időtartama

A fejlesztési program időtartama szólhat teljes tanévre, vagy lehet időszakos a probléma milyenségétől függően. Történhet:

- órakeretben, differenciált foglalkoztatás keretében,
- rehabilitációs órákon
- napköziben.

8.3 A program elkészítésének módja

- a probléma feltárása,

- célok és eszközök megfogalmazása, tervezése
- az aktuális tudásra épülő feladatok elkészítése

8.4 A tanulási kudarc jellemző területei, tünetei

A kudarcokat megélt, frusztrált gyerekeknél különböző területeken ismerhetők fel a tünetek:

- olvasás – írászavarok
- beszédzavarok
- magatartási és beilleszkedési zavarok
- egyéb területen jelentkező zavarok (dominancia-zavarok, testséma kialakulatlanság, ügyetlen finommozgás, rossz tér és időbeli tájékozódás, ritmus, látási, hallási zavarok.

Olvasás-írászavar tünetei:

- magatartászavarok,
- agresszivitás,
- kompenzáció,
- visszahúzódás,
- fejletlen ritmusérzék,
- dominancia-zavar,
- mozgászavar,
- ügyetlen finommotorika,
- szenzomotoros integráció zavara,
- rossz téri- idői tájékozódás,
- szerialitás zavara,
- vizuális észlelés zavara.

Terápia :

Két fontos része van: a gyenge vagy zavart funkciók részben, vagy teljes felszámolása és maga az olvasás tanítása. Olvasási módszerünk:

analizáló – szintetizáló olvasás tanítási módszer. Számolási zavar területei: a gyermek matematikai képességei elmaradnak az intelligenciájuk alapján elérhető képességektől.

Az észlelés és az érzékelés sérülése:

- a gondolkodás terén
- a figyelem területén
- az emlékezet területén
- a beszédértés területén.

A számolás zavar terápiája: általános készségfejlesztés, gondolkodást segítő, beszédértő, cselekedtető feladatsorok, amely nélkül a számfogalom nem, vagy csak bizonytalanul alakul ki.

Megkésett, vagy akadályozott beszédfejlődés terápiája

Célja a beszédindítás: a gyermektől az adott sérülést figyelembe véve – elvárható legmagasabb szintű kommunikáció elsajátítása.

Legfontosabb lépések:

- kontaktus felvétel,
- figyelemfejlesztés,
- beszédfejlesztés, nyelvi kommunikációs hibák javítása.

E terápiákat a logopédus és az egyes osztályokban dolgozó gyógypedagógusok végzik napi vagy heti rendszerességgel.

Gyógytestnevelés:

A gyógytestnevelési feladatok ellátása az orvosi diagnózis alapján erre rászoruló gyermekek részére szól, szakképzett gyógytestnevelő

feladata. Iskolánk gyermekorvosa minden tanév elején egyéenként minden gyermeket alaposan és szakszerűen megvizsgál. Így biztosítjuk a segítséget minden gyermek számára.

TSMT (tervezett szenzomotoros tréning)

Alkalmazza az óvoda és az iskola, valamint a módszertani intézmény is azoknál a gyermekeknél, akiknek diffúz fejlődési rendellenessége, figyelemzavara és az ehhez társuló, nehezen irányítható magatartása nem tesz lehetővé más, hagyományos megközelítési módot.

A terápia lépései, a fejlesztés területei:

- vestibuláris és taktilis rendszer normalizálása,
- primitív poszturális reflexek integrációja,
- egyensúlyi reakciók fejlesztése,
- szemmozgások normalizálása,
- test két oldala közötti integráció kialakítása,
- vizuális forma és térérzékelés fejlesztése erre kiképzett mozgásterapeuta vezetésével.

Sinderal-féle komplex fejlesztő módszer

Részképesség gyengeségek terápiája a vizsgáló eljárás és gyakorlóprogram egymásra épülésével, az erre rászoruló gyermekek részére kiképzett gyógypedagógus vezetésével.

Kommunikáció oktatás

- lásd a gyógypedagógiai óvoda programjában!

9. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység

9.1 Meghatározás

A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység egyik legfontosabb színtere az iskola. Átfogja és befolyásolja a tanulók egész tevékenységét: a közösségi – közéleti tevékenységet, a munkát és a szabadidő eltöltését. Mindez megköveteli az iskola nyitottságát, társadalmi kapcsolatainak szélesítését. Az iskolán kívüli nevelési tényezők koordinálását, hatásrendszerük tudatos felhasználását, a művelődési önművelődési igény és a képességek megalapozását, sokoldalú fejlesztését.

A társadalom nevelő – formáló hatása nem épülhet be spontán módon a nevelési folyamat egészébe. Az iskola feladata, hogy feltérképezze, szelektálja, segítséget nyújtson a nagy mennyiségű információ feldolgozásához, rendszerezéséhez.

A jó hatásrendszer kialakításának feltétele az iskola és közvetlen társadalmi környezete, a lehetőségek és az adottságok reális ismerete, számbavétele. Arra kell törekedni, hogy a gyermeket érő valamennyi nevelési hatás egységes rendszerré váljon, megfelelő irányítás mellett. Minden fogyatékosnak joga van a teljes emberi élethez. A tanulók fogyatékoságukból fakadóan speciális gondoskodást igényelnek biológiai, pszichológiai és szociális szempontból is messzemenőig figyelembe véve életkori sajátosságaikat, nevelhetőségüket. Annak eléréséhez, hogy tanulóink boldog, kiegyensúlyozott emberek legyenek, fő feladatunk képessé tenni őket arra, hogy hasznos tagjaivá váljanak a társadalomnak.

Mielőtt a terápiát megkezdénénk, tisztázni kell, hogy melyek a szociális hátrányok.

Ezek a következők:

- primitív háttér, szülők italozó életmódja,

- nem működő család, csonka család, rossz családi modell,
- rossz anyagi háttér
- magányos gyermek, elhanyagoltság.

9.2 A fejlesztés céljai, feladatai

A fentiek ismeretében célunk, hogy a sérült funkciókat olyan szintre fejlesszük, melyek megalapozzák:

- a társadalmi beilleszkedést,
- zavarmentes kommunikációt,
- kritikus élethelyzetekben a segítségkérés képességét,
- a negatív irányú befolyásolás elutasítását,
- a reális önértékelés képességének kialakulását,
- a hasznos munkavégzést,
- az önálló, harmonikus életvezetésre, családi életre való törekvést,
- igény az önművelésre, egészséges életre, az otthon, a környezet szépítésére, védelmére.

Feladatok:

- egyéni, segítő beszélgetések, melyek során megismerjük tanulóinkat és családi hátterüket,
- tárgyi cselekedtetés,
- érzékszervi tapasztalás,
- egyéni v. kiscsoportos fejlesztés,
- helyes motiválás, sikerélményhez juttatás,
- pszichikus funkciók korrekciója
- kognitív funkciók korrekciója,
 - megértés fejlesztése,
 - önálló tanulási képességek kialakítása,
 - a kommunikáció különböző területeinek fejlesztése,

- önértékelés,

- felzárkóztató, ill. tehetséggondozó programok szervezése,
- drog- és bűnmegelőzési program,
- felvilágosító munka a szociális juttatások lehetőségeiről szülői értekezleteken, családlátogatásokon,
- motiválás arra, hogy a gyermek tanulószobai v. napközis ellátásban részesüljön,
- kapcsolatfelvétel a Humán szolgáltató központtal.

Az életvitel valamennyi területének a feltárása: egészségesebb életmódra nevelés, környezeti kultúra, szokásrend kialakítása. Udvarias viselkedés, magatartásformák elsajátítása. Az együttműködési – tolerancia – közösségi tudat kialakítása, a másság elfogadása.

Szinterei: komplex nevelés, fejlesztés osztályfőnöki órák, séták, kirándulások, múzeumlátogatás, színházlátogatás, kézműves foglalkozások, környezetvédelmi és drogpreevenciók programok keretében.

Ezen módszereken belül a gyermek önállóságának fejlődése megköveteli, hogy a családon kívül is saját lábára álljon. Engedni és gyakoroltatni kell, hogy a gyermek személyével kapcsolatos dolgokban maga döntsön, mert csak így várható el, hogy az élet minden területén önálló, döntéshozatalra képes, megfelelő értékrendű felnőtté váljon.

10. A tanulói kulcskompetenciák fejlesztése

10.1 A NAT által meghatározott kulcskompetenciák, tudástartalmak

A Nat az Európai Unió által ajánlott kulcskompetenciákból kiindulva, arra építve, de a hazai sajátosságokat figyelembe véve az alábbiak szerint határozza meg a tanulási területeken átívelő általános kompetenciákat, továbbá azokat, amelyek jellemzői, hogy egyetlen

tanulási területhez sem köthetők kizárólagosan, hanem változó mértékben és összetételben épülnek a megszerzett tudásra, fejlődnek a tanulási-tanítási folyamatban.

- 1. A tanulás kompetenciái
- 2. A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)
- 3. A digitális kompetenciák
- 4. A matematikai, gondolkodási kompetenciák
- 5. A személyes és társas kapcsolati kompetenciák
- 6. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
- 7. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

10.2 A kulcskompetenciák fejlesztése

A kulcskompetencia az ismeretek, készségek és attitűdök transzferábilis, többfunkciós egysége, amellyel mindenkinek rendelkeznie kell ahhoz, hogy személyiségét kiteljesíthesse és fejleszthesse, be tudjon illeszkedni a társadalomba, és foglalkoztatható legyen. A kulcskompetenciákat, a kötelező oktatás illetve képzés időszaka alatt kell elsajátítani. A későbbiekben, az egész életen át tartó tanulás során mindenféle tanulás alapját ezek a kompetenciák képezik.

A kulcskompetenciák fejlesztésének célja

- A gondolkodás fejlesztése
- A megismerési képességek fejlesztése
- A személyes értékek tudatosítása, a tanulást segítő érzelmi és motivációs tényezők megerősítése

10.3 A kulcskompetenciák megjelenése intézményünk oktatási – nevelési – fejlesztési rendszerében

10.3.1 Alapkompetenciák a tanulásban akadályozott tanulóknál

A Nat-ban alapvető célként meghatározott kiemelt kompetenciaterületek fejlesztése az enyhe értelmi fogyatékos tanulók integrált (inkluzív) és a gyógypedagógiai intézményekben megvalósuló nevelési formáiban egyaránt fontos nevelési-oktatási elvárásként jelenik meg. Ennek biztosítása elengedhetetlen a társadalmi integráció szempontjából, s különös hangsúlyt kap az önálló életvezetés, a munka világába való beilleszkedés érdekében.

Alapkompetenciák

Az alapkompetenciák teszik lehetővé a többi kompetenciaterület fejlesztését. Ezáltal a tanulók használható tudáshoz jutnak, ami kiemelten fontos az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében is. Az írás, olvasás, számolás, a térben és időben való tájékozódás, valamint az IKT-eszközök alapszintű használata lehetővé teszi, hogy az enyhe értelmi fogyatékos tanuló képes legyen önálló ismeretszerzésre. Fontos a tanuló pozitív viszonyulásának kialakítása a feladatokhoz és az élethelyzetekhez. Ezen feltételek megteremtése az egész nevelési folyamaton végighúzódik.

A tanulás kompetenciái

A hatékony, önálló tanulásához alapvető készségekkel, képességekkel kell rendelkezni, amit az alapkompetenciák biztosítanak. A tanulót támogatni kell abban, hogy megtalálja saját érdeklődési körét, hogy minél több tanulási technikát megismerjen, és ezek alapján képessé váljon majd saját tanulási stratégia kialakítására. Segíteni kell a tanulót abban, hogy lehetősége legyen a metakogníció (gondolkodásról való gondolkodás) gyakorlására, tudatos alkalmazására, a tanulásához való pozitív viszony kialakítására.

A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)

Az anyanyelv elsajátításának folyamatában az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a közlés és befogadás szóbeli ágát javasolt a középpontba állítani. Az anyanyelv elsajátítása során – a tanulók egyéni sajátosságaihoz való igazodás mellett – alapelv, hogy esetükben a nyelvsajátítás lényegi módja nem az elszigetelt nyelvi jelenségek oktatása, hanem az a folyamat, amelyben az ember nyelvileg fogalmazza meg a valóságra vonatkozó ítéleteit. Az anyanyelv tanításában csak az a fejlesztő tevékenység hozhatja meg a kívánt eredményt, amely (az egyén képességének és beszédállapotának figyelembevételével) a beszédnek mint összetett folyamatnak a fejlesztésére irányul, s a „nyelvet” funkcióinak

(kifejező, informáló, felhívó) megfelelően, elemi formáiban (közlés, megbeszélés, rábeszélés) és alaptípusaiban (élőbeszéd, írott beszéd) gyakoroltatja és alkalmaztatja.

Az idegen nyelvi kommunikáció mint kiemelt kompetencterület az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésében egyénileg differenciált tananyagstruktúrát igényel. A hallási észlelés, a figyelem, az emlékezet fokozott fejlesztése mellett a célokat a tanulók szükségletei határozzák meg. A sikeres kommunikáció érdekében szükség van a nagyobb időkeretre, a folyamatos gyakorlásra, a játékos helyzetekben történő megvalósításra, a helyzetgyakorlatokra.

Törekedni kell a digitális technológia kínálta eszközök, lehetőségek kommunikációs célú alkalmazására.

A digitális kompetenciák

A digitális kompetenciák elsajátítása, felhasználói szintű alkalmazása az esélyegyenlőség megteremtése és a minél önállóbb életvitel támogatása szempontjából is kiemelkedő jelentőségű. Az online zaklatás gyakori megjelenése miatt a tanulóknak ismerniük kell a biztonságos eszközhasználatot, valamint a digitális tartalmak létrehozásával kapcsolatos etikai szabályokat is. A munka, a szabadidő és a tanulás egész életen át ívelő folyamatai során a digitális eszközök használata, az így megszerzett információk feldolgozása és alkalmazása is a digitális kompetenciákat igényli. A tanulók számára fontos a megbízható információk, az online biztonság, a digitális eszközök társadalmilag elfogadott formáinak alkalmazása a kommunikáció során, illetve azok alapvető szabályainak ismerete a társadalomban való részvétel érdekében.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A matematikai kompetencia fejlesztése során lehetőség nyílik a problémamegoldó gondolkodás, valamint a kognitív képességek fejlesztésére. A matematikai kompetencia fejlesztésével az enyhe értelmi fogyatékos tanuló képessé válik a környező világ mennyiségi és térbeli viszonyainak felfedezésére, valamint a tapasztalatok útján megszerzett tudás praktikus felhasználására a mindennapi élet különböző területein. Ez úgy érhető el, hogy a tanulás-tanítás folyamatában döntően a mindennapok során létrejött helyzetekben ismertetjük meg a matematikai tartalmakat. Kiemelten fontos a konkrét cselekvéssel összekapcsolt, a konkrét élethelyzetekhez kötött tapasztalatszerzés és matematikai tevékenység, a szabálytudat és a stratégiahasználat kialakítása, valamint a mindennapokban használható tudás biztosítása.

A természettudományos kompetencia fejlesztése során az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál a gyakorlati jellegű természettudományi műveltség kialakítása, a mindennapi életben előforduló természettudományos

jelenségek körében a felhasználói tájékozottság elérése, az egységes természettudományos világkép kialakítása a feladat.

Fontos a mindennapi életet érintő, konkrét tényeken, tapasztalatokon alapuló egyszerű következtetések levonásának és az erre alapozott döntéshozatalnak a tanítása.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

A tanulókat támogatni kell a társas kapcsolatok kialakításában és fenntartásában, ehhez elengedhetetlen a pozitív énkép és az emberi kapcsolatokban való eligazodás képessége. Az eltérő képességeknek megfelelően fel kell készíteni a tanulókat a változó társadalmi-gazdasági helyzet adta kihívásokra (változó egyéni szerepkör, érdekérvényesítés, tulajdonviszonyok). A tanulóknak ismereteket kell szerezniük a célszerű gazdálkodás, a pénzhasználat és a fogyasztás, valamint – az egyéni képességeket figyelembe véve – a rövidebb és hosszabb távú élethelyzetek tervezése kapcsán.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók felkészülnek a közügyekben való aktív részvételre. A társadalmi részvétel és felelősségvállalás kompetenciái fejlesztése során – a tanulók gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit figyelembe véve – a tartalmakat sajátélményű tevékenységek formájában gyakoroltatva kell biztosítani. Az önismeret, a kapcsolatteremtés, kapcsolattartás képességének fejlesztése elősegíti a harmonikus közösségi beilleszkedést, a felelős társadalmi részvételt.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

Az eredetiség és ötletgazdagság, a divergens gondolkodás, a kíváncsiság és az alkotókedv nem csak az intellektuális tényezők függvénye, ezen a területen nagy szerepe van a motivációnak és az érzelmeknek is. Fontos a sok érzékszervi, megfigyelési, manipulatív tevékenységre épülő tapasztalatszerzés, a nyitottság, az értékítélet kialakítása.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A munkavállalói és innovációs kompetenciákhoz szükséges ismeretek, képességek és attitűdök alakítása, formálása a tanulók egyéni sajátosságait figyelembe véve lehetséges. A tanulási-tanítási folyamatban az enyhe értelmi fogyatékos tanuló minden esetben saját cselekedeteinek tükrében ismerje fel lehetőségeit, próbálja elérni céljait. A munkavégzésre való szocializálás, a munkavállalói magatartás kialakítása, a tanulók élettervezésének elősegítése, az önálló életvezetés megalapozása a társadalmi beilleszkedés fontos eleme.

10.3.2 Alapkompetenciák az értelmileg akadályozott tanulóknál

Az értelmileg akadályozott tanulók egyénileg nagyon eltérő képességprofilja miatt a Nat kulcskompetenciáinak fejlesztése is egyéni, individualizált módon valósulhat meg. Mindazonáltal a fejlesztésnek vannak olyan átfogó elemei, amelyeknek egységesen érvényesülniük kell.

Kiindulási alap a kognitív fejlesztés, amely meghatározza a többi területen való sikerességet is. Ugyanakkor nem szabad megfeledkezni arról sem, hogy az egyes kompetenciaterületek nem elszigetelten, hanem kölcsönhatásban jelennek meg és fejlődnek.

Alapkompetenciák

Az értelmileg akadályozott tanulók nevelését, oktatását, a köznevelésben eltöltött egész idejét áthatja az alapkompetenciák fejlesztése. Abban az esetben, ha ezen kompetenciák valamelyike nem vagy nehezen fejleszthető a szokásosnak tekinthető célkitűzések mentén (pl. verbális önkifejezés, szövegértő olvasás), az egyén képességeihez igazodó korrekciós-terápiás támogatásra van szükség (pl. kiemelten sok közvetlen tapasztalatszerzés, augmentatív kommunikáció). Ahol a speciális módszerek sem vezetnek eredményre, kompenzációt kell biztosítani (pl. alternatív kommunikáció, képes napirend, speciális markírozás, vagyis az egyén számára jól értelmezhető és követhető vizuális jelzések, piktogramok, iránymutatók, vezetőcsíkok elhelyezése, felfestése a téri tájékozódáshoz – lásd még 2.1 „Nevelési és oktatási alapelvek”). Elengedhetetlen a korábban részletezett személyre szabott, egyéni felméréseken alapuló tanulási utak meghatározása és tágabb időkeretbe helyezése.

A tanulás kompetenciái

A Nat-ban meghatározott kapcsolódó ismeret, készség és attitűd kialakulása részlegesen várható el értelmi akadályozottság esetén. Ez távlati, ideális célkitűzésként értelmezhető, és a fejlesztést kis lépésekre, részcélokra kell bontani, az egyes tanulók képességstruktúrájához igazodva (v.ö. önállósági szintek, differenciálás leírásával). Különös figyelmet kell fordítani a motiváció kialakítására, illetve fenntartására, az én-tudatosság, a saját értékek és lehetőségek felismerésének fejlesztésére. Elsődleges cél a szűkebb, majd tágabb környezetben való eligazodás, a közösségi részvétel különféle szerepköreire való felkészülés, a minél önállóbb életvitel kialakítása.

A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)

A kommunikációs kompetenciák fejlesztése általános, tág értelmezésben megfeleltethető a Nat vonatkozó célkitűzéseinek. Nélkülözhetetlen az információ befogadásához, az elemi gondolkodási műveletek hatékony működéséhez. Elsődleges a kommunikációs szándék felkeltése/fenntartása, a kommunikációs csatornák hatékony alkalmazása mind a megértés és információszerzés, mind az önkifejezés tekintetében. Mivel a társas helyzetek, kapcsolatok alapja, a szociális készségek fejlesztése szempontjából is kiemelten fejlesztendő terület. A más nyelvekkel való ismerkedés opcionális, sok értelmileg akadályozott tanuló esetében nem megvalósítható. Néhányan azonban rendelkezhetnek a szükséges alapképességekkel, és általános adottságaikhoz képest jó nyelvelsajátítási képességük lehet.

A digitális kompetenciák

A digitális kompetenciák alapjaiban megfeleltethető a Nat elvárásainak. A készségszintben, illetve a támogatási szükségletben lehetnek jelentős egyéni eltérések. A hamis információk kiszűrése, valamint a lehetséges visszaélések elkerülése érdekében fokozottan figyelmet kell fordítani a „gyanús”, „bizonytalan” internetes tartalmak felismerésére, a megfelelő kapcsolati személytől való segítségkérésre, a támogatott döntéshozatal gyakorlására. A verbális kommunikációra képtelen tanulók esetén helyettesítő/kiegészítő jelleggel egyaránt alkalmazunk különféle IKT-eszközöket.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A gondolkodás kompetenciái megfelelően adaptálva jól értelmezhető az értelmileg akadályozott tanulóakra is. Különös figyelmet kell fordítani a meglévő képességek fejlesztésére, a látókör szélesítésére (v.ö. 1. A középsúlyos értelmi fogyatékos tanuló), az elemi kritikai érzék, óvatosság alakítására, miközben meg kell tartani / ki kell alakítani a környezet iránti nyitottságot, kíváncsiságot is. Alapcél az egyszerű logikai összefüggések felismerése, az ismeretek minél rugalmasabb, eltérő kontextusokban való hatékony előhívása és alkalmazása.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

Az értelmileg akadályozott ember számára kiemelten fontos terület, mivel nagy valószínűséggel hosszú távon, egész életen át valamilyen közösségi ellátásban fog részesülni. Az egyéni és közösségi javakat szolgáló tevékenységek, készségek gyakorlása a személyes jóllétnek is egyik alappillére. A saját személyiség, a külső és belső tulajdonságok ismerete, a viselkedésszabályozás alapjai, az együttműködési készség (ki)alakítása, a társas kapcsolatok szabályrendszerének megismerése kiemelten fejlesztendő. Cél a harmonikus, reális önértékeléssel, pozitív énképpel rendelkező személyiség kibontakoztatása. Fontos a helyes önellátási-önkiszolgálási szokások (beleértve a napirend, az egészséges életmód), a

tanuló önmaga és környezete iránti igényesség kialakítása. Kiemelten fontos, hogy a tanuló érdeklődéséhez, igényeihez mértén megfelelő nemi és szexuális nevelést biztosítsunk, mint az önazonosság, én-tudatosság integráns része. Mint minden nevelésben, kisebb korban a szokások kialakítása van inkább előtérben, de az értelmileg akadályozott tanulóknál is fontos, hogy fokozatosan megtanulják az önálló felelősségvállalást. Ennek kardinális kérdése, hogy a tanuló felismerje a lehetőségek és lehetséges következmények közötti összefüggéseket, tudja, hogy mit jelent a következmények vállalása, és felismerje, hogy mikor van szüksége segítségre a lehetséges következmények feltárásában (támogatott döntéshozatalra való felkészítés). Ez leginkább konkrét élethelyzetekhez, eseményekhez kötötten valósulhat meg.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

A Nat leírásában foglaltak megvalósulásában nagyobb szerep jut az érzelmi alapú megközelítésnek. A kreativitás, az alkotótevékenység sok értelmileg akadályozott ember számára az önkifejezés alapvető eszköze. Ennek elemei épülnek be a felnőttkori foglalkozásterápiás tevékenységekbe is. Sok esetben ez a szabadidő tartalmas eltöltésének egyik módja lehet. Külön figyelmet kell szentelni e téren a kiemelkedően teljesítő tanulók tehetséggondozására.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A vonatkozó kompetenciák megfelelően adaptált értelmezésben megfeleltethetők a Nat leírásának. Elsődleges a pályaorientáció: adjuk meg a lehetőséget, hogy a tanuló különféle területeken próbálja ki magát. Ezáltal felszínre kerülhetnek erősségei, egyben érdeklődésének megfelelő elfoglaltságot végezhet. Fejlesztendő területek a kitartás, a munkafegyelem, az adott tevékenység jelentőségének belátása, a munkavállalói szerepkörhöz igazodó viselkedési normák gyakorlása. Ettől elválaszthatatlan, hogy a tanuló tisztában legyen az alapvető jogokkal, amelyek munkavállalóként megilletik. A különféle eszközök, nyersanyagok, munkafolyamatok célirányos megismertetése is szükséges. Tudatossá kell tenni a különbséget a precíz teljesítményelvárás és a kreativitás, az alternatív megoldások lehetőségei között.

10.3.3 A kulcskompetenciák fejlesztése autizmus spektrumzavarral küzdő tanulóknál

Alapkompetenciák

Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók esetében az alapkompenciák fejlesztésekor is igen nagy egyéni eltérésekkel kell számolni, nem csupán a tipikus kortársakhoz képest, hanem a célcsoporton belül is.

Az alapkompenciák megszerzése és megszilárdulása jellemzően tágabb időkeretben valósul meg, mint a tipikus kortársak esetében. Az alapkompenciák fejlesztése is az egyéni felmérésen alapuló egyéni fejlesztési terv szerint történik.

A beszéd, olvasás, írás, szövegalkotás, mennyiségekkel, számokkal, idővel kapcsolatos ismeretek elsajátítása gyakran mechanikus, ezért feltétlenül szükséges a megszerzett ismereteket valós élethelyzetekben alkalmazni. Az írott és beszélt nyelv funkcionális használatának elsajátítása kulcsfontosságú, annak spontán fejlődése nem elvárható.

A szociális kommunikáció és a rugalmas gondolkodás minőségi sérülése akadályozza a nyelv és beszéd rugalmas, funkcionális használatát, az absztrakt szimbólumok rugalmas kezelését. A pozitív attitűd kialakításához sikerélményt nyújtó, egyénre szabott tanulási helyzetek kialakítása szükséges.

A tanulás kompetenciái

Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók esetében minden esetben egyénileg azonosítjuk a hatékony és önálló tanuláshoz szükséges feltételek meglétét, majd a felmérés alapján egyéni fejlesztési célokat tűzünk ki. A szükséges feltételek közül a sérülés természete miatt általában számolni kell a gyenge vagy sérült motivációval, az énkép, önismeret hiányával, töredékességével. A tanulás tanítása során alapvető fontosságú arra alapozni, hogy a tanuló mely ismeretek, tudások, képességek birtokában van, illetve milyen kialakulóban lévő készségekre építhetünk. Az önállóság elősegítésének egyik fontos módszertani eszköze az élő nyelv és a szociális közvetítés helyettesítése, kiegészítése egyénre szabott vizuális környezeti támpontokkal. Az informatikai eszközök egyénre szabott alkalmazása ugyancsak elősegíti a fejlődést.

A Nat által meghatározott ismeretek e területen is az egyéni képességektől függően sajátíthatók el. A munkavállaláshoz szükséges képességek fejlesztése prioritást kap az érintett tanulók iskolai nevelése-oktatása során. Az autizmussal élő tanulók között lehetnek olyan, az autizmus mellett értelmi fogyatékossgal is küzdő gyermekek, akik nem vagy kortársaiknál jóval később sajátítják el az írást, olvasást, számolást, ill. az IKT-eszközök használatát. Az értelmi és nyelvi képességektől függetlenül hiányozhatnak a hatékony és önálló tanulás egyes feltételei: a tartós, irányítható figyelem, a motiváció, a tanulás céljának, jelentőségének megértése. Hiányozhatnak a csoportos helyzetben való tanulás kognitív és viselkedéses feltételei, ezért szükség lehet az új ismeretek egyéni helyzetben való tanítására. A tanulás

iránti pozitív attitűd gyakran csak a saját érdeklődési kör esetében jelenik meg, egyébként számolnunk kell az újdonságokkal szembeni ellenállásra.

A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)

A fejlesztés fő célterülete a kommunikáció, mint a kapcsolatteremtés és fenntartás, valamint az információcsere eszköze. Az alapvető probléma nem a beszéd hiánya vagy fejlődési zavara, hanem a kommunikációs szándék, illetve a kommunikációs funkciók megértésének sérülése. Minden autisztikus gyermeknél – függetlenül verbális képességeik színvonalától – elsődleges cél az egyén képességszintjének megfelelő kommunikatív kompetencia megteremtése. A cél eléréséhez szükség lehet alternatív kommunikációs eszközrendszerek alkalmazására.

Az autizmus spektrumzavarral küzdő gyermekek esetében a kommunikációs képességek fejlődése és a nyelvelsajátítás folyamata minőségileg eltér a tipikusan fejlődő kortársakétól. A fejlődési zavar kihat a szókincs, jelentés, nyelvtan és nyelvi funkciók elsajátítására, rugalmas alkalmazására. Hiányozhatnak vagy sérülhetnek azok a képességek, melyek lehetővé teszik a helyzetnek megfelelő személyközi kommunikációt és a nyelvi úton történő ismeretszerzést. Különösen nehezített az élő nyelv és szociális közvetítés útján való tanulás. A kommunikációs képességek sérülése és a kompenzáció lehetősége egyénenként mérendő fel, a fejlődési zavar spektrum jellege, az egyéni képességek és tünetek nagyfokú változatossága miatt.

A digitális kompetenciák

Az IKT-eszközök lehetőséget nyújtanak az élő nyelv és a szociális közvetítés helyettesítésére, a kölcsönös kommunikáció segítésére, az önálló ismeretszerzésre. A későbbi munkavállalás szempontjából is szerepe lehet az informatikának, mivel számos tanuló mutat érdeklődést e terület iránt.

Az IKT alkalmazása egyedülálló lehetőséget jelent az autizmussal élő tanulók számára, a kommunikációs akadálymentesítés, a tanulás és későbbi munkalehetőségek tekintetében egyaránt, sokan közülük pedig kifejezetten tehetségesek az IKT alkalmazásában. Az érintett tanulók esetében azonban kiemelten fontos a lehetséges veszélyek megelőzése. Fokozottan veszélyeztetettek azzal kapcsolatban, hogy függővé váljanak a számítógép és az internet használata során. Szociális-kommunikációs sérülésük miatt nehézséget jelenthet számukra az IKT interaktív használattal összefüggő veszélyeinek felismerése, elkerülése, valamint a rendelkezésre álló információk közötti kritikus válogatás.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A kvantitatív és kvalitatív adatok összegyűjtése, rendszerezése, az információk különböző logikai eljárásokkal történő átalakítása, értelmezése és elemzése az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók erőssége lehet.

Nehézséget jelenthet ugyanakkor az adatok értelmezése, a rugalmas problémamegoldás és az információk alkalmazása a mindennapi életben.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

A személyes és társas kompetenciák explicit tanítása az autizmus-specifikus fejlesztés kulcsterülete. A sikerélményeket biztosító, a tanuló érdeklődését és motivációját fenntartó oktatási környezet kialakítása kulcsszerepet játszik a reális önértékelés és pozitív énkép kialakításában.

Hangsúlyos szerepet kap a saját személyiség, a külső és belső tulajdonságok megismertetése, a saját viselkedés kontrolljának, a kooperációnak, a szociális normáknak a direkt tanítása, mivel azok intuitív megértésére, spontán elsajátítására korlátozottan számíthatunk. Elsődleges az érzelmi biztonság megteremtése, a pozitív, reális énkép és önértékelés támogatása, a fejlődési zavarral gyakran együtt járó szorongás megelőzése, oldása.

A helyes étkezési, alvási, önápolási szokások, a rendszeres mozgás iránti igény kialakítása szintén prioritást kap az egyéni fejlesztési tervben.

A saját testtel, szexualitással, nemiséggel és emberi kapcsolatokkal összefüggő ismeretek, viselkedési normák direkt tanítása ugyancsak prioritást kell hogy élvezzen, mivel a szociális megértés sérülése e területet speciálisan nehezíti.

Előtérbe kerül az önismeret és a közvetlen szociális környezet megismerése, a társas viselkedés szabályainak direkt tanítása, ismerete, betartása. A történelmi időszemléletet, képzelőerőt, valamint az elvont, szociális jelentést hordozó fogalmak megértését kívánó tartalmak elsajátítása általában nehézséget jelent.

A szociális és állampolgári kompetencia körébe tartozó ismeretek, képességek és attitűdök teljes körű elsajátítása mélyebb szociális megértést feltételez. Mivel az autizmus spektrumzavarok lényegi jellemzője a szociális megértés sérülése, az érintett tanulók esetében elsősorban a tények, ismeretek, együttélési szabályok elsajátítása kap prioritást.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

A Nat által meghatározott ismeret, készség és attitűd az egyéni képességektől függően sajátítható el. A művészetek sokoldalúan segíthetik az autizmus-specifikus egyéni fejlesztést. A művészeti tevékenységek a szabadidő tartalmas eltöltésében is jelentős szerepet játszanak. Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók között lehetnek kiemelkedő zenei, rajz- vagy egyéb művészi tehetséggel bíró gyermekek.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

Az autizmusban azonosított kognitív sérülések jellege miatt (végrehajtó működések zavara, naiv tudatelméleti sérülés) e kompetencia

fejlesztésekor általában sokféle képesség, készség célzott, egyénre szabott, intenzív fejlesztésére van szükség. A szükséges képességek többsége (pl. tervezés, szervezés, irányítás, hatékony kommunikáció, csapatmunka, kreativitás) az autizmussal élő tanulók esetében sérült, illetve hiányozhat.

A Nat által meghatározott ismeretek, képességek, attitűdök az egyéni képességektől függően sajátíthatók el. A képességek terén a típusos nehézségek mellett szintén nagy egyéni különbségek mutatkoznak az autizmus spektrumán. A felnőttkori munkavállalásra való felkészítés, az egyén erősségeihez illeszkedő foglalkozások körének meghatározása prioritást kap.

10.4 Kompetenciaalapú oktatás

2005. júliusban a foglalkoztatáspolitikai és Munkaügyi Minisztérium pályázatot hirdetett „Felkészítés a kompetencia alapú oktatásra” címmel. Sorszám: HEFOP/2005/3.1.3.

Iskolánk nyert a pályázaton. A pályázati program célkitűzése az egész életen át tartó tanulás közoktatásbeli megalapozása, illetve az ehhez szükséges pedagógiai kultúra kiépítése, azaz a ma jellemző frontális és zömmel lexikális ismeretközlő eljárások helyett áttérés az iskolarendszer egészére kiterjedő kompetencia-alapú nevelési-oktatási módszertanra.

A módszertani változást a digitális kultúra oktatási eszközrendszerének alkalmazása kell, hogy kísérje. Különösen nagy fontosságú a kisiskolás korban elsajátított alapképességek és készségek, továbbá kulcskompetenciák fejlesztése, mert ezek a későbbi sikeres tanulás és munkába állás feltételeiként szolgálnak.

2006. október 1-jétől négy kompetencia területen – szövegértési-szövegalkotási, matematikai-logikai, szociális, óvodai – kezdődött a programcsomagok bevezetése, óvodai csoportban, 1., 5. és 7. évfolyamon felmenő rendszerben, a következő felbontásban:

Szövegértés-szövegalkotási:

- 5. és 7. évfolyamon (magyar nyelv- és irodalom órákon heti 5 ill. 4 órában – A modul)
- Természetismeret 5. és 7. évfolyam – B modul
- Történelem 5. és 7. évfolyam – B modul

Matematikai-logikai:

- 7. évfolyam matematika (heti 4 óra A modul)
- 5. évfolyam – B modul
- 1. évfolyam – B modul

Szociális kompetencia:

1., 5. és 7. évfolyam – B modul

Óvodai kompetencia

Új eljárásokat, pedagógiai eszközrendszert adaptáltunk és alkalmazunk, melyet beillesztünk pedagógiai programunkba és elterjesztjük az intézményen belül.

A projekt időtartama 24 hónap volt, 2008. január 31-én sikeresen befejeződött.

Fenntartási kötelezettség: 2013. január 31-ig került előírásra.

10.5 A kulcskompetenciák és nevelési hatékonyság

Az iskolai nevelés hatékonyságának növelése szempontjából nagy lehetőségeket rejt magában a kulcskompetenciák folyamatos és tervszerű fejlesztése. Kulcskompetenciáknak tekinthetők mindenekelőtt a társadalmi és természeti környezetben való egyéni, hétköznapi tájékozódást, az ismeretek alkalmazását, más ismeretekkel való összekapcsolását segítő képességek. A kulcskompetenciák mindig az autonóm személyiség kifejlődését,

kibontakozását segítik, komplex tudást jelenítenek meg, amelyet jól szervezett ismeretekre és alapkészségekre lehet ráépíteni. A képességfejlesztést össze kell kapcsolni a fejlődést befolyásoló érzelmi, motivációs tényezők megerősítésével, például a pozitív önkép kialakításával, a megismerés örömeinek felfedeztetésével, a gyermekek együttműködését igénylő tevékenységek szervezésével. Célunk, hogy a tanórai és tanórán kívüli tevékenységekkel elősegítsük a kulcskompetenciák kialakítását és megerősítését, kidolgozzuk a különböző műveltségterületekhez a kulcskompetenciák kialakításának módszereit, amelyek révén és segítségével az ismeretszerzés és a kulcskompetenciák fejlődése egymást erősítő, integrált folyamattá válhat.

Célunk, hogy az ismeretszerzés, a készség- és képességfejlesztés, valamint a hatékony megismerési folyamathoz nélkülözhetetlen értelmi, érzelmi és motivációs tényezők fejlesztése együttesen történhessen meg. Ehhez a változó életkorokhoz szabott, élményszerű – élményszerző – módszerek alkalmazására van szükség.

11. Kiemelt fejlesztési feladatok

A Nemzeti alaptanterv kiemelt fejlesztési feladatai a kulcskompetenciákra épülnek. Összekötik a műveltségterületek bevezetőit és fejlesztési feladatait.

A NAT a köznevelés feladatát alapvetően a nemzeti műveltség, a hazai nemzetiségek kultúrájának átadásában, megőrzésében, az egyetemes kultúra közvetítésében, az erkölcsi érzék és a szellemi-érzelmi fogékonyság elmélyítésében jelöli meg.

Fejlesztési területek – nevelési célok a NAT alapján

A fejlesztési területek – nevelési célok áthatják a pedagógiai folyamat egészét, s így közös értékeket jelenítenek meg. A célok elérése érdekében a pedagógiai folyamatban egyaránt jelen kell lennie az ismeretszerzés, a gyakoroltatás-cselekedtetés mellett a példák érzelmi hatásának is.

E területek – összhangban a kulcskompetenciák alapját adó képességekkel, készségekkel, az oktatás és nevelés során megszerzett ismeretekkel, és a tudásszerzést segítő attitűdökkel – egyesítik a hagyományos értékeket és a XXI. század elején megjelent új társadalmi igényeket.

A nevelési célok a következőképpen érvényesülnek a tartalmi szabályozás különböző szintjein, és valósulnak meg a köznevelés folyamatában:

- beépülnek az egyes műveltségi területek, illetve tantárgyak fejlesztési követelményeibe, tartalmaiba;
- tantárgyak részterületeivé válhatnak, vagy önálló tantárgyként jelenhetnek meg az iskola helyi tanterve szerint;
- alsó tagozaton tematizálják a tanítói munkát, a felsőbb évfolyamokon pedig elsősorban az osztályfőnöki órák témaköreit;

- témákat, fejlesztési helyzeteket körvonalaznak a nem tanórai keretek között folyó, egyéb iskolai foglalkozások, programok számára.

11.1 Az erkölcsi nevelés

A köznevelés alapvető célja a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, a cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatuk elmélyítése, igazságérzetük kibontakoztatása, közösségi beilleszkedésük elősegítése, az önálló gondolkodásra és a majdani önálló, felelős életvitelre történő felkészülésük segítése. Az erkölcsi nevelés legyen életszerű: készítsen fel az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra, segítsen választ találni a tanulók erkölcsi és életvezetési problémáira. Az erkölcsi nevelés lehetőséget nyújt az emberi lét és az embert körülvevő világ lényegi kérdéseinek különböző megközelítési módokat felölelő megértésére, megvitatására. Az iskolai közösség élete, tanárainak példamutatása támogatja a tanulók életében olyan nélkülözhetetlen készségek megalapozását és fejlesztését, mint a kötelességtudat, a munka megbecsülése, a mértéktartás, az együttérzés, a segítőkészség, a tisztelet és a tisztesség, a korrupció elleni fellépés, a türelem, a megértés, az elfogadás. A tanulást elősegítő beállítódások kialakítása – az önfegyelemtől a képzelőtehetségen át intellektuális érdeklődésük felkeltéséig – hatással lesz egész felnőtt életükre, és elősegíti helytállásukat a munka világában is.

11.2 Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

A tanulók ismerjék meg nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait. Tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát. Sajátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését. Alakuljon ki bennük a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzése, és az a felismerés, hogy szükség esetén Magyarország védelme minden állampolgár kötelessége. Európa a

magyarság tágabb hazája, ezért magyarságtudatukat megőrizve ismerjék meg történelmét, sokszínű kultúráját. Tájékozódjanak az egyetemes emberi civilizáció kiemelkedő eredményeiről, nehézségeiről és az ezeket kezelő nemzetközi együttműködési formákról.

11.3 Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A demokratikus jogállam, a jog uralmára épülő közélet működésének alapja az állampolgári részvétel, amely erősíti a nemzeti öntudatot és kohéziót, összhangot teremt az egyéni célok és a közjó között. Ezt a cselekvő állampolgári magatartást a törvénytisztelet, az együttélés szabályainak betartása, az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete, az erőszakmentesség, a méltányosság jellemzi. Az iskola megteremti annak lehetőségét, hogy a tanulók megismerjék a főbb állampolgári jogokat és kötelezettségeket, és ennek keretében biztosítja a honvédelmi nevelést. A részvétel a közügyekben megkívánja a kreatív, önálló mérlegelő gondolkodás, az elemzőképesség és a vitakultúra fejlesztését. A felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátítását hatékonyan támogatják a tanulók tevékeny részvételére építő tanítás- és tanulásszervezési eljárások.

11.4 Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

Az önismeret – mint a személyes tapasztalatok és a megszerzett ismeretek tudatosításán alapuló, fejlődő és fejleszthető képesség – a társas kapcsolati kultúra alapja. Elő kell segíteni a tanuló kedvező szellemi fejlődését, készségeinek optimális alakulását, tudásának és kompetenciáinak kifejezésre jutását, s valamennyi tudásterület megfelelő kiművelését. Hozzá kell segíteni, hogy képessé váljék érzelmeinek hiteles kifejezésére, a mások helyzetébe történő beleélés képességének az empátiának a fejlődésére, valamint a kölcsönös elfogadásra. Ahhoz, hogy az oktatási és nevelési folyamatban résztvevő tanulók, az elsajátított készségekre és tudásra támaszkodva énképükben is gazdagodjanak, a tanítás-tanulás egész folyamatában

támogatást igényelnek ahhoz, hogy tudatosuljon, a saját/egyéni fejlődésüket, sorsukat és életpályájukat maguk tudják alakítani. A megalapozott önismeret hozzájárul a kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához.

11.5 A családi életre nevelés

A család kiemelkedő jelentőségű a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, szeretetkapcsolatainak, önismeretének, testi és lelki egészségének alakításában. A szűkebb és tágabb környezet változásai, az értékrendben jelentkező átrendeződések, a családok egy részének működésében bekövetkező zavarok szükségessé teszik a családi életre nevelés beemelését a köznevelés területére. A köznevelési intézményeknek ezért kitüntetett feladata a harmonikus családi minták közvetítése, a családi közösségek megbecsülése. A felkészítés a családi életre segítséget nyújt a gyermekeknek és fiataloknak a felelős párkapcsolatok kialakításában, ismereteket közvetít a családi életükben felmerülő konfliktusok kezeléséről. Az iskolának foglalkoznia kell a szexuális kultúra kérdéseivel is.

11.6 A testi és lelki egészségre nevelés

Az egészséges életmódra nevelés hozzásegít az egészséges testi és lelki állapot örömteli megéléséhez. A pedagógusok ösztönözzék a tanulókat arra, hogy legyen igényük a helyes táplálkozásra, a mozgásra, a stresszkezelés módszereinek alkalmazására. Legyenek képesek lelki egyensúlyuk megóvására, társas viselkedésük szabályozására, a konfliktusok kezelésére. Az iskola feladata, hogy a családdal együttműködve felkészítse a tanulókat az önállóságra, a betegség-megelőzésre, továbbá a szabályok betartására a közlekedésben, a testi higiénében, a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, a váratlan helyzetek kezelésében. A pedagógusok motiválják és segítsék a tanulókat a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében.

11.7 Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

A Nat ösztönzi a személyiség fejlesztését, kibontakozását segítő nevelést-oktatást: célul tűzi ki a hátrányos helyzetű vagy fogyatékkal élő emberek iránti szociális érzékenység, segítő magatartás kialakítását a tanulóknál úgy, hogy saját élményű tanuláson keresztül ismerik meg ezeknek a csoportoknak a sajátos igényeit, élethelyzetét. A segítő magatartás számos olyan képességet igényel és fejleszt is egyúttal (együttérzés, együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és -megvalósítás), amelyek gyakorlása elengedhetetlen a tudatos, felelős állampolgári létezéshez.

11.8 Fenntarthatóság, környezettudatosság

A felnövekvő nemzedéknek ismernie és becsülnie kell az életformák gazdag változatosságát a természetben és a kultúrában. Meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használja. Cél, hogy a természet és a környezet ismeretén és szeretetén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás váljék meghatározóvá a tanulók számára. Az intézménynek fel kell készítenie őket a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességek és jogok gyakorlására. Törekedni kell arra, hogy a tanulók megismerjék azokat a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő, továbbá kapcsolódjanak be közvetlen és tágabb környezetük értékeinek, sokszínűségének megőrzésébe, gyarapításába.

11.9 Pályaorientáció

Az iskolának – a tanulók életkorához igazodva és a lehetőségekhez képest – átfogó képet kell nyújtania a munka világról. Ennek érdekében olyan feltételeket, tevékenységeket kell biztosítani, amelyek révén a diákok kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, megtalálhatják hivatásukat, kiválaszthatják a nekik megfelelő foglalkozást és pályát,

valamint képessé válnak arra, hogy ehhez megtegyék a szükséges erőfeszítéseket.

Ezért fejleszteni kell bennük a segítséssel, az együttműködéssel, a vezetéssel és a versengéssel kapcsolatos magatartásmódokat és azok kezelését.

11.10 Gazdasági és pénzügyi nevelés

A felnövekvő nemzedéknek hasznosítható ismeretekkel kell rendelkeznie a világgazdaság, a nemzetgazdaság, a vállalkozások és a háztartások életét meghatározó gazdasági-pénzügyi intézményekről és folyamatokról. Cél, hogy a tanulók ismerjék fel saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világa és a fogyasztás területén. Tudják mérlegelni döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát. Lássák világosan rövid és hosszú távú céljaik, valamint az erőforrások kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásra utaltságát. Ennek érdekében a köznevelési intézmény biztosítja a pénzügyi rendszer alapismereteire vonatkozó pénzügyi szabályok, a banki tranzakciókkal kapcsolatos minimális ismeretek és a fogyasztóvédelmi jogok tanítását.

11.11 Médiatudatosságra nevelés

Cél, hogy a tanulók a mediatizált, globális nyilvánosság felelős résztvevőivé váljanak: értsék az új és a hagyományos médiumok nyelvét. A médiatudatosságra nevelés az értelmező, kritikai beállítódás kialakítása és tevékenység-központúsága révén felkészít a demokrácia részvételi kultúrájára és a médiumoktól is befolyásolt mindennapi élet értelmes és értékelt meg szervezésére, tudatos alakítására. A tanulók megismerkednek a média működésével és hatásmechanizmusával, a média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokkal, a valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módjával, valamint e különbségek és az említett médiajellemzők jogi és etikai jelentőségével.

11.12 A tanulás tanítása

A tanulás tanítása az iskola alapvető feladata. Minden pedagógus teendője, hogy felkeltse az érdeklődést az iránt, amit tanít, és útbaigazítást adjon a tananyag elsajátításával, szerkezetével, hozzáféréssel kapcsolatban. Meg kell tanítania, hogyan alkalmazható a megfigyelés és a tervezett kísérlet módszere; hogyan használhatók a könyvtári és más információforrások; hogyan mozgósíthatók az előzetes ismeretek és tapasztalatok; melyek az egyénre szabott tanulási módszerek; miként működhetnek együtt a tanulók csoportban; hogyan rögzíthetők és hívhatók elő pontosan, szó szerint például szövegek, meghatározások, képletek. Olyan tudást kell kialakítani, amelyet a tanulók új helyzetekben is képesek alkalmazni, a változatok sokoldalú áttekintésével és értékelésével. A tanulás tanításának elengedhetetlen része a tanulás eredményességének, a tanuló testi és szellemi teljesítményeinek lehetőség szerinti növelése és a tudás minőségének értékelése.

12. Az iskola egészségnevelési programja, az egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

12.1 Célok és feladatok

A tanév kiemelt feladata a koronavírus járvány megelőzése érdekében meghirdetett feladatok, járványügyi protokoll megismerése, betartása és betartatása.

További kiemelt feladat a 7. évfolyam számára az újraélesztés tanítása.

Az egészségtan oktatásának alapelvei, a tantárgy tematikája:

Általában a tantárgyak tematikájába kell beépíteni a 7.-8. osztályosok számára a biológiai órákon az egészségügyi témákat, az egészséggel kapcsolatos ismereteket. A tantárgyak ugyanis bőséges alkalmat kínálnak arra, hogy az oktató munka kapcsán az egészséggel, az egészséges életmóddal kapcsolatos ismeretek szaktárgyi tanórákon elhangozzanak. Az egészségismeretek tantárgyhoz történő integrálása sokkal ésszerűbb gondolat, mint az önálló egészségtan oktatása. Alapelv, hogy a tantárgyat pedagógusoknak kell oktatniuk, akik rész vehetnek felkészítő tanfolyamokon, így az oktatás műveltségtartalmának egészségügyi műveltségtartalommal történő kiegészítése megtörténik. A NAT megállapítja a nevelő- és oktatómunka előírt követelményeit. A tartalmakat és a követelményeket átfogó műveltségi területek és részterületek keretében fogalmazza meg. (pl.: háztartástan, társadalmi ismeretek, technika, természetismeret).

Témák:

- humánbiológiai ismeretek,
- személyi higiénés ismeretek,
- az ember és környezete kölcsönhatásának ismerete,
- az egészséges táplálkozás,
- rendszeres testmozgás,

- a partnerkapcsolatok nem és korszpecifikus fejlesztése, (szexualitás, fogamzásgátlás, fogamzás, terhesség, nemi betegségek)
- egészség,- betegség fogalma (testi-lelki változások)

Az egészségkárosító magatartások megelőzése érdekében:

- alkohol, dohányzás, bódulatkeltő anyagokkal szembeni elutasító magatartás kialakítása,
- balesetmegelőző ismeretek, alapvető ápolási ismeretek,
- erőszakos magatartásmódok elutasítására történő motiválás.

Osztályfőnöki órákon, tanórán kívüli foglalkozásokon, vagy éppen egy tanár kérésére a gyermekek egészségtani oktatásában az iskolaorvost, vagy a védőnőt is felkérhetjük. Arra kell törekedni, hogy az egészség, mint elfogadott érték épüljön be az iskola mindennapjaiba, az iskolai élet összes részletébe, beleértve az étkezést, a tanrendet, az óraközi szüneteket, a testi nevelés gyakorlatát, a bioritmust, a relaxáció igényét a tanórák között. A nevelési gyakorlatnak fejlesztenie kell a tanulók felelősségérzetét önmaguk, mások és környezetük iránt, növelje felelősségüket döntéseikben. Ez a kialakult magatartás jelentené az egészségtan oktatásának igazi sikerét.

Az iskolaorvos és a védőnő szerepe nagyon fontos, hisz ismereteiket be tudjuk építeni a napi tevékenységbe. Nap, mint nap azonban a pedagógusok állnak a diákok mellett, így az egészségügyi szakembereknek meg kell osztani ismereteiket a tanárokkal, hisz rajtuk keresztül és segítségükkel tehetnek meg mindent az iskola gyermekeinek egészségéért.

A védőnő lehetőséget és felkérést kap több egészséggel kapcsolatos óra tartására, de a felelősség továbbra is a pedagógusé. Segítséget kérhetünk a szükséges ismeretek elsajátításában, a gyermekek egyedi, egészséggel kapcsolatos problémák megoldásában. A sajátos lehetőségek a közös megoldásokra az alábbiak:

- Az életmód és betegségek összefüggéseinek pontos ismerete.
- Az egyes tanulók egészségi állapotának ismerete, melynek alapján „diagnózis” készülhet az iskoláról (pl.: obesitas, krónikus légúti betegségek, anaemiások, stb. aránya, az okok megkeresése).
- Környezet egészségügyi tevékenységet is kell folytatni a fizikai körülményeken kívül (pl.: tanterem-világítás, tisztasága, udvar, tornaterem, étkezés, balesetveszély, stb.) az iskola pszichoszociális jellemzőire. Erre leginkább a tanulók hangulata, lelki állapota, pszichoszomatikus panaszai utalhatnak.

Az iskola tanulóinak egészségének javításában segítségre vannak még:

- a nevelési tanácsadói lehetőségek
- pszichológiai, pszichiátriai konzultációs lehetőségek
- ifjúsági nőgyógyászati (gyermek- és serdülőkorú nőgyógyászati)
- iskolahigiénés szolgálat
- egészségvédő programok (pl.: táplálkozással kapcsolatos szórólapok)
- a serdülőkor és pubertáskori változások ismerete, ami különösen fontos, mert az életnek ez a periódusa alapvető a felnőttkori egészség és az egészséget befolyásoló magatartás szempontjából

Az egészségnevelést célzottan, iskolánkkal kapcsolatos ismereteinkre támaszkodva kell végeznünk.

- Szociális és kulturális körülményekhez kell alkalmazkodni.
- Célkitűzéseink akkor reálisak, ha felméréseket végzünk a szocio-kulturális háttérrel. (Tanítványaink többségben hátrányos helyzetű, szociálisan deprivált környezetben él.)

- Az egészséges életmódra nevelésben a tanítónak kulcsszerepe van.
- Az iskolaorvos és a védőnő a szűrővizsgálatok eredményeit, a védőoltások és a betegellátás lehetőségeit kihasználva felhívja a figyelmet pl.: több mozgásra, a mozgás minőségére, a helyes táplálkozásra.
- Meg kell tanítani a gyermekeket a felnőtté nevelés érdekében az e.ü.-i szolgáltatások helyes és célszerű igénybevételére. (Az a gyermek, akinek a fogai épségét ellenőrzik akkor is, ha nincs panasza, természetes lesz, hogy felnőttként is rendszeresen ellenőriztesse egészségi állapotát.)
- Az esélyegyenlőség az egészségügyi ellátáson belül a rendszeresen végzett vizsgálatokkal lehetőséget teremt.
- Az alapvető elsősegély-nyújtási és betegellátási ismeretek során a gyermekek és a tanárok is bizonyos fokú egészségügyi önellátást is megtanulnak.
- A fogyatékos, vagy a krónikus betegségben szenvedő tanulók számára nagyon fontos az egészséges életmódra való nevelés. Speciális diéta, mozgás, inzulin-adagolás a kortárs közösség empátiája, fontos terápiás és preventív feladatot, hisz a többi tanuló is megtanulhatja a türelmet, a toleranciát, a másságot, ami a felnőtt életben a másokért való felelősség kialakítását is szolgálja. Az iskolaorvos, a védőnő és a pedagógus példaadó magatartása is formálja az egészségügyről kialakuló képet a gyermekekben.

12.2 Rosszullétek és balesetek az iskolában

Az iskolai balesetek zöme sérülés, de előfordulhat áramütés, a legritkább esetben mérgezés is. Veszélyhelyzetek:

- óraközi szünetek,
- testnevelés óra,
- technika óra,
- iskolai sportversenyek

- ünnepek

Fontos szabály: legyen biztosítva az elsősegélynyújtásban jártas pedagógus, elérhető legyen az iskolaorvos, a védőnő. Általános szabályok: feljegyzése annak, hogy mikor, milyen helyzetben következett be a baleset, ill. hol, és milyen állapotban találtuk a sérültet.

Fő szempont:

- a további veszély elhárítása,
- a sérült gyerek megnyugtatója,
- a sérült gyerek fájdalomcsillapítása,
- súlyos sérülés esetén a mentőszállító igénybe vehető, (az elsődleges ellátást végző személy, kísérő iratot kell, hogy készítse, személyi adatok, a baleset időpontja, az ellátás rövid leírása, a kapott gyógyszerek).

A sérültet nem szabad magára hagyni amíg a mentők meg nem érkeznek. A sérültet be kell takarni.

12.2.1 Balesetellátás, az elsősegélynyújtás alapismeretei

- egy személy ellátása,
- néhány sérült személy ellátása,
- tömeges baleset történt, annak ellátása

Egy sérült személy esetében:

- a sérülés súlyosságának megállapítása,
- alapvető életfunkciók (keringés, légzés, reflex) megítélése,
- a tudatállapot megítélése.

Ellátás:

- szabad légút biztosítása,

- vérzéscsillapítás,
- égés esetén az égett terület hűtése, befedése,
- törés, nyílt sebek ellátása
- fájdalomcsillapítás
- szállítás.

Eszméletlen sérült ellátása:

- az aspiratio veszélyének elhárítása miatt a stabil oldalfekvő helyzet biztosítása,
- tilos a fej mozgatása,
- a felső kar a fej alatt hajlítva legyen,
- az alsó lábszár behajlítva, a felső nyújtva helyezkedjen el.

Több személy sérülése, vagy tömeges baleset esetén mentőalakulatot kell hívni! Szaksegítséget kell hívni! Újraélesztést csak a jó szaktudással rendelkezőknek szabad végezni. Kisebb sérüléseket elláthatunk, de mélyreható sebek kezelése már nem az iskola. feladata. Steril fedéssel kell ellátni, és kórházba kell küldeni.

Ha ütés éri a fejet, és a sérült 10 másodpercen belül nem tud felállni, kórházba kell küldeni. Szakorvosi ellátás akkor is fontos, ha fáj a feje. Nyaki sérülésnél a fejet tilos mozgatni! Intézetbe szállításig biztosítani kell a nyak mozdulatlanságát!

Hasra esésnél a hasi katasztrófa és a gerincsérülés elkerülése miatt szintén mozdulatlanságot kell biztosítani az intézetbe szállításig. Mentő figyelmét erre fel kell hívni.

Fogak sérülése esetén fogászati, vagy szájsebészeti ellátásra van szükség. A letört fogdarabot 20 percig őrizni kell.(szájban)

Törések és ficamok esetén röntgenvizsgálatra, sebészeti szakellátásra van szükség.

Égés és forrázás esetén (lehetőség a kirándulásokon van erre) az égett területet hideg, folyó víz alá kell tartani, kb. 15 percig kell engedni a vizet a sérült testére. Nagyobb égett felület esetén mentőalakulatot kell hívni.

Áramütés esetén az áramkörből kell kiszabadítani a sérültet. Értesíteni kell a mentőket.

Vegyszer, gyógyszermérgezés esetén azonnali orvosi szaksegítséget kell hívni. Mentő v. egyéb szállítás biztosítása.

Ételmérgezés gyomortáji görcsök, hányinger, hányás, hasmenés esetén a teendő

- a beteg lefektetése, elkülönítése,
- folyadékbevitel biztosítása
- szakorvosi ellátásra irányítás

Fontos a balesetek megelőzése:

- sportoláskor az edzésnek rendszeresnek, fokozatosnak kell lenni,
- elengedhetetlen a fegyelmezett magatartás, a szabályok betartása,
- sportterületek megfelelő karbantartása, ellenőrzése,
- kirándulásra 2 felnőttél kevesebb személy nem kísérheti a gyerekeket.

12.3 A szülők bevonása

A szülőket hozzá kell szoktatni, hogy gyermekük fejlődését nyomon kövessék, figyelemmel kísérjék. 12-14 éves korban már hozzá kell szokni a gondolathoz, hogy a gyermekeik egyre inkább függetlenné válnak. Ételeiket pl. a szülők készítik el, de a gyerekeket engedni kell, hogy saját döntésük alapján válogathassanak az ételek között. Az iskolában a helyes táplálkozásra nevetünk, de nagyon fontos, hogy a tanárok minél több információt juttassanak el a családhoz. Így teremthetjük meg a lehetőségét annak, hogy részt vehessenek gyermekeik helyes táplálásában.

Figyelembe kell venni a következőket:

- a szülőknek meg kell kapni a szükséges információkat,

- nyílt kommunikáció fenntartására kell bátorítani a szülőket,
- tisztában kell lenniük pl.: a táplálkozás és az egészség kapcsolatával,
- lehet, hogy bátorításra van szükségük ahhoz, hogy döntési szabadságot engedjenek a gyermeknek,
- javasoljuk a szülőknek, hogy a család programjának összeállításában vegyék igénybe gyermekük segítségét,
- lehet, hogy bátorításra van szükségük ahhoz, hogy döntési szabadságot engedjenek a gyermeknek,
- javasoljuk a szülőknek, hogy a család programjának összeállításában vegyék igénybe gyermekük segítségét.

A gyerekeknek csak akkor lehet napirendje, akkor lehet érzéke az időbeosztáshoz, ha otthon a családnak is van és ha meghagyják az önállóságát arra, hogy maga ossza be az idejét. Osztályfőnöki órákon lehet készíteni napirendet.

A szülői elvárásokhoz szerettünk volna alkalmazkodni. A szülői elvárások, igények, vélemények megismeréséhez kérdőíveket osztottunk ki. Sajnos a kitöltött kérdőíveknek csak 52 %-t kaptuk vissza, ezek közül kitöltöttek 47 %-t. Az értékelés során az 52 %-t vettük 100 %-nak. Ezek szerint:

- A családok életkörülményei, anyagi helyzete a rosszabbul ellátottak közé tartozik. A gyermekvédelem szerint a családok majdnem 50 %-a munkanélküli, vagy alacsony jövedelemmel rendelkezik.
- Komoly problémának látják a szülők a munkanélküliség alakulását, a menekültkérdést, az ország gazdasági helyzetét, az ország eladósodását, az egészségügy helyzetét, a közbiztonság helyzetét, az ifjúság helyzetét. A környezetet kifejezetten jónak ítélték, az oktatás helyzetét közepesnek.
- Az egészség megőrzéséhez és a betegségek korai felismeréséhez szükséges szűrővizsgálatokon való részvétel gyakorisága:

A tüdőszűrés esetében a legnagyobb (teljes részvétel)

A rákszűrésen való részvétel a felénél kevesebb, (ritkán vagy soha nem vesznek részt.)

A fogászati ellenőrzésen való részvétel is alacsony.

A koleszterin, vagy egyéb, speciális szűrővizsgálaton való részvétel 50 %-ban nem fordul elő.

Gyógyszereket a háztartásban keveset tartanak. Elsősorban láz- és fájdalomcsillapítók sebellátáshoz szükséges gézt, fertőtlenítőt, sebtapaszt tartanak. Más tablettákat valószínű, hogy orvosi javallatra váltanak ki.

- Az egészségi állapot és annak meghatározása: átlagosan a felsorolt lehetőségeket a legtöbben egyenrangú fontosságú tényezőnek tekintik.
- Az egészségi állapot befolyásoló tényezők közül a napi stressz mennyiségét tartják a legfontosabbnak. Ezt követi a családi élet kiegyensúlyozottsága, a dohányzás mértéke, a környezeti ártalmak hatása, a család anyagi helyzete, és a veleszületett adottságok. Az egészségügyi ellátás színvonalát, a sportolási,-szabadidő- eltöltési szokásokat, a táplálkozási szokásokat is fontosnak tartják. Kevesebben tartják jelentősnek a családban előforduló betegségek öröklődését, a szűrővizsgálatokon való rendszeres részvételt, az iskolai végzettséget és a véletlent.
- Az egészséget leginkább befolyásoló tényezők közül a dohányzás és a napi stressz határa a legártalmasabb, ezt követi a családi élet kiegyensúlyozottsága, a környezeti ártalmak, az egészségügyi ellátás színvonala, a család anyagi helyzete a legfontosabb befolyásolási tényező.
- Életmódbeli, étkezési szokások kérdéseinél úgy tűnik, hogy a dohányosok elfogadottak a családban. A rendszeres

sportolásra kevesen tartanak igényt. A táplálkozási szokások körében azt tapasztaltuk, hogy a hagyományos étkezési szokások a jellemzőek, a reformétkezés hívei kevesebben vannak. Az egészséget leginkább befolyásoló tényezők rangsora szerint tehát kiemelt helyet foglal el: a napi stressz mennyisége, a táplálkozási szokások, az anyagi helyzet.

Az életmódbeli, étkezési szokások alakításában döntő befolyásoló szerepet kell adni az iskolának.

- A szülők az iskola legfontosabb iskolai feladatként jelölik az elsősegély-nyújtási ismeretek átadását, az élvezeti cikkek káros határainak ismertetését, az egészséges szemlélet kialakítását, a szexuális ismeretek nyújtását, az orvosi vizsgálatokra, szűrővizsgálatokra való kíséretét. A testi higiénés szokások kialakítását, vagy a gyógyszerekkel kapcsolatos ismeretek nyújtását nem sorolják fontos iskolai feladatok közé.

12.3 Az egészséges táplálkozás elvei

A táplálkozási szokások gyermekkorban alakulnak ki, ekkor ismeri meg a gyermek az ételeket, a helyes ételválasztást, formálódik az ízlése, rögzülnek a táplálkozási minták, kialakul a helyes étkezési mód, az étkezés biztonságos higiénés és kultúrált szintje, az egész életre szóló táplálkozási magatartás. Kulcsfontosságú szerepe van tehát a gyermek környezetében élő felnőtteknek. Hiszen az ő viselkedésük a minta, a gyermek ezt utánozza, ezt veszi át. Amit a szülő nem szeret, azt a gyermek sem eszi meg.

A szervezet zavartalan működéséhez, az életfolyamatok fenntartásához energiára van szükség. A felvett energia az alapvető életműködések fenntartására használandó fel.

Az energiaszükségletet befolyásolja a gyermek neme, kora, tápláltsági állapota, életmódja, aktivitása, még az időjárás is. Energiahordozó tápanyagok az állati és növényi-57-

fehérjék, ezek kombinációi, telített és telítetlen zsírsavak ezek is lehetnek növényi és állati eredetűek, a szénhidrátok, nagyon fontosak a fejlődő szervezet számára, ám a túlzott fogyasztástól óvni kell gyermekeinket. Az élelmi rostok, vagy diétásrostok nem emészthetőek, de nagyon fontos táplálkozás élettani szerepük van. Ezek túlzott bevitele sem ajánlatos a szervezetbe. A vitaminok a szervezet fizioiógias működéséhez nélkülözhetetlen szerves vegyületek. A zsírban oldódó vitaminok raktározódnak a szervezetben, a vízben oldódó vitaminok nem. Az ásványi anyagok is nélkülözhetetlenek a szervezet számára.

A folyadékszükséglet kielégítésének egyenletesen kell történnie. Az ideális étkezés a napi ötszöri alkalom. Úgy kell az étrendet összeállítani, hogy fedezze a napi energiaszükségletet, a vitaminokat, a sókat, változatos legyen, megfelelő mennyiségben és arányban kerüljön a gyerekhez a kb. 50 féle tápanyag, amely a fejlődéshez, a növekedéshez, az egészség megőrzéséhez szükséges. A természetismereti és a háztartástani órákon meg kell ismertetni a gyerekekkel a vegyes táplálkozás fontosságát. Gyakorolni kell az étkezés higiéniáját. (pl. tojás, nyers hús tárolásának szabályait, a megfőzött ételek tárolását, rá kell szoktatni a gyerekeket a kézmosás szabályaira, a családban legyen mindenkinek külön törölközője, az iskolai kézmosás szabályait szigorúan be kell tartani, így elkerülhetjük a fertőzéseket).

Konyhatechnikai ajánlásokat megbeszélhetünk szülőkkel, gyerekekkel egyaránt, így az élelmiszerek tápanyagvesztését csökkenthetjük. Természetesen nem tudunk minden gyermek kezébe táblázatot adni (pedig jó lenne), de legalább a figyelmüket keltsük fel, hogy igényük legyen az egészséges táplálkozásra. A tanulókat mindig kulturált étkezésre neveljük, az evőeszközök és a szalvéta helyes használatára is meg kell őket tanítani.

Az ételallergiára a tanév első napján rá kell kérdeni, első osztályosoknál már a beíratáskor, és ezt a neve mellett jelölni kell.

Az ízléses terítésre is meg kell tanítanunk a gyermekeinket, és ezt naponta kell velük gyakorolni. Szórolapok – védőnő által tartott óra.

12.4 Témakörök

Táplálkozás és az egészséged

- A táplálkozás fontossága.
- A táplálkozással kapcsolatos betegségek.
- Egészséges étkezési szokások.
- Az elérhető élelmiszerek.
- Egyél sokféle ételt.
- Vigyázz a testsúlyodra!
- Vendégszeretet.
- Zsíradékban, telített zsírsavban és koleszterinben szegény étrendet válassz!
- Olyan étrendet válassz, amiben nagyon sok a zöldség, a gyümölcs és a gabonatermék!
- Cukrot csak mértékkel fogyassz!
- Sót és nátriumot csak kis mértékkel fogyassz!
- Az étrended te vagy!

Tanítási módszerek:

- Előadás: a szükséges tudásanyag, információ bevezetése.
- Vita: eszmecsere, mely elmélyíti a tudást.
- Ötletek: gondolkodásra serkent, sokféle megoldásra buzdít.
- Strukturált feladatok: Előre megtervezett feladatok, gyakran utánoznak élethelyzeteket. Az önismeret fejlesztését szolgálja, a magabiztosságot, a döntési képességet fejleszti.
- Komplex Alapprogram módszerei
- Küldjünk a szülőknek rendszeresen értesítést arról, hogy az egészséggel kapcsolatban milyen tananyagot tanítunk.
- Szülői értekezleteken is ismertethetjük a szülőkkel programjainkat.

- Hívjuk meg őket nyílt tantermi órákra, hogy tudják, mit tanulnak gyermekeik.

Szerepjáték:

A gyerekek szabadon játszhatnak egy-egy játékot, szerepet válaszként a megadott szituációkra. Minden egyes játék egy-két perces esélyt nyújt arra, hogy a tanulók eljátsszák a különböző lehetséges variációkat. Mivel nem saját magukat „adják elő”, ez egy rendkívül biztonságos módja a problémás élethelyzetek „kipróbálásának”. A szerepjáték a legkisebb kockázat nélkül segít a diákoknak felfedezni érzéseiket, gondolataikat, cselekedeteik mozgatórugóit. Önkéntesen vállalkoznak, a tanár csak ezután segít a feladat végrehajtásában. A diákok nyugodtan „kiléphetnek” szerepükből és elmesélhetik, hogy mire is gondoltak. Lehetnek alter ego „súgók” is, amikor megakadnak. Szerepet is cserélhetnek társaikkal, így több perspektívából is szemügyre vehetik a problémát. A szerepjáték kifogyhatatlan lehetőséget biztosít a vitának, és szórakoztató is.

12.5 Rendszeres testmozgásra való igény kialakítása

Az iskolai testnevelés és sport feladata, hogy a gyermekek pszichoszomatikus fejlettségéhez és érdeklődéséhez igazodó játékos mozgástevékenységgel olyan egészséges, testileg-lelkileg kiegyensúlyozott, nagy fizikai, szellemi munkabíró felnőtteket neveljen, akik rendelkeznek a mindennapi életben is nélkülözhetetlen, sokrétű erőnléti képességekkel és mozgáskészségekkel. Olyan életstílust kell megtanulni, begyakorolni, amely később is igényként jelentkezik a rendszeres mozgásra, testedzésre.

A gyerekek sportolás közben átélik a mozgás, a versengés örömét. A mi iskolánkban tanuló sérült gyerekek képesség szerinti, differenciált terhelésével el lehet érni a mozgás örömezését, kikapcsolódást,

szórakozást jelentsen számukra egy-egy verseny. Egészségileg, testileg hátrányos helyzetben levő tanulóink gyakran vesznek részt ép gyermekekkel közös versenyeken, ahol nagyon jó eredményeket érnek el. Így érzik, hogy személyiségüket tiszteletben tartják, és ép társaikkal egyenrangúnak érezhetik magukat.

A motorikus szomatikus fejlődés a gyermekfejlődés legfontosabb területe. A motorikus fejlődés, fejlesztés legfőbb tényezői:

- a biológiai fejlődés / érés
- sokoldalú általános és speciális képzés

A motorikus képességek színvonalát befolyásoló tényezők:

- az adottságok (öröklött fiziológiai, biológiai, testi adottságok)
- gyakorlás

A biológiai fejlődés / érés eltérő ütemű fejlődése miatt az egyes életkorokban a testi neveléssel más és más képesség vagy tulajdonság fejlődési/fejlesztési lehetősége kerül előtérbe. Rendszeres testedzésre minden életkorban szükség van, de a megfelelő mozgás kiválasztásánál mindig figyelembe kell venni az adottságokat.

Kisiskoláskorban /6-14 év/ a fizikai felkészítést játékos és utánzó foglalkozásokkal biztosítjuk. A természetes mozgásokra épülő játékok tanítása, gyakoroltatása sokoldalú mozgástapasztalatot biztosít az ügyesség fejlesztéséhez. Elsősorban a mozgatórendszer, a keringési-légzési rendszer fejlesztése a cél, valamint törekedni kell a test arányos fejlesztésére is.

- 10-12 éves korban a koordinációs-képességek fejlesztése a feladat. El lehet kezdeni a különböző sportágak elemeinek oktatását is.
- 12-14 éves korban már ötvözhető a játékosság és a tudatosság. Már tudják vállalni a nehezebb edzőmunkát is. Valamennyi sportág technikai alapelemeinek az oktatása is

elkezdődhet, de még mindig a koordinációs képességek fejlesztése a legfontosabb. (labdajátékok, küzdősportok, technikai és taktikai elemeinek szakszerű edzését is el lehet kezdeni.)

12.6 A koordinációs képességek fejlesztésének szakaszai

koordinációs képességek		életkori szakaszai	
jó	kiváló	jó	kiváló
Mozgástanulási képességek	7-9	10-11	15
Mozgásszabályozási képességek	7-10	11-12	14-18
Hallási és látási ingerekre való reagálás	7	8-9	10
Ritmusképesség	7-8	9-10	11-12
Tájékozódási képesség	7-11	12-14	
Egyensúlyozási képesség	9	10-11	12-13

12.7 A kondicionális képességek

Állóképesség: a szervezetnek a fáradással szembeni ellenálló képessége a hosszan tartó erőfeszítések alatt. Állóképes az az ember, aki viszonylag magas intenzitással, hosszú ideig tud munkát végezni úgy, hogy a munka intenzitása nem csökken. Ehhez a teljesítményhez jól edzett szívre, tüdőre, fejlett mellkasi izomzatra van szükség. Az állóképesség nagymértékben edzhető, fejleszthető, de a legnagyobb szakértelmet igényli valamennyi testi képesség fejlesztése közül.

A terhelés intenzitása legegyszerűbben a szívverés számával mérhető. A pulzusértékek jegyzése fontos a terhelés megkezdése előtt, a terhelés befejezése után 1. 2. 3. 5. és 10. percekben.

Erre a tanulókat is meg lehet tanítani, hisz az állóképességi fejlesztőprogramok tervezésekor ezt mindig figyelembe kell venni.

Az oxigénadósság elviselésének képessége edzhető a gyermekeknél is.

10-14 éves korban az állóképességi teljesítmény a lányoknál csökken, de kipihenő képességük közelít a fiúkéhoz.

Figyelemmel kell lenni a kezdők edzésére, akik nem sportoltak rendszeresen. Ilyenkor a kocogás, futás alkalmával is a szervezet közepes megterhelésekor igen magas pulzusszámot regisztrálhatunk. Ezért a kezdőknél az edzés 10-15 percnél nem lehet több a futást és a gyaloglást felváltva kell végezni 30-45 percig. Ha néhány edzést követően már 45 percig tartó futásra is képes, az már jó teljesítménynek számít. A következő tervezési fok az, hogy 45 perc alatt hány kilométert tud futni.

Általában 3 edzéssel, 4-6 hét után a szervezet alkalmazkodik, a szívverések száma a futó iramának megfelelően emelkedik, vagy csökken. Amikor 35-40 perces futóiramban mellett a szívverésszám viszonylag állandó marad, akkor térhetünk át a pulzus-számhoz igazodó terhelés szabályozására.

Haladók edzésénél egyéni szintek beállítására van szükség.

A haladók edzése:

5-6. osztálytól kezdve, sőt a ritmikus tornán résztvevő 3-4. o. tanulók is már heti 2-3 alkalommal vesznek részt 45 percig tartó edzéseken. Az állóképességi teljesítményeknek határt szabnak az alacsony teherbírású kötő- és támasztószövetek. A fokozatos terhelést mindig be kell tartani.

A kimerültséget meg lehet állapítani Melltáji fájdalmak, enyhe hányinger, szédülés, fulladás, az izomkoordináció megromlása. Ha e tünetek közül bármelyik is jelentkezik, az edzést, a foglalkozást azonnal abba kell hagyni.

- Az edzés befejezése után 5 perccel feltétlenül pulzust kell mérni, ha a pulzusszám a percenként 120-t meghaladja, túlságosan nagy volt a terhelés. A foglalkozás után 10 perc múlva újra pulzust kell mérni, megfelelő terhelés mellett a pulzusszám nem haladhatja meg a percenkénti 100-at.
- Abban az esetben, ha 10 perc pihenés után a légzés még mindig gyorsabb a szokásosnál, bizonyos, hogy az edzés túl nagy intenzitású volt.

- Erő – egy izomcsoport kifejtő képessége. Izomerőre van szükség hosszan tartó álláshoz, üléshez, járáshoz, futáshoz, ugráshoz, dobáshoz, toláshoz, emeléshez, cipekedéshez.
- Az izomzat erejének fejlesztése rendkívül fontos a megfelelő fizikai fitness szerint elérése érdekében, hisz ez elsőrendűen fontos a testtartásban, a mindennapi élet követelményeiben.
- A sérülések elkerülése érdekében az erőgyakorlatokat módszeresen kell felépíteni, hogy elkerüljük a súlyos károsodásokat. (kötőszövetek, csontok, szalagok).

12.8 Szűrővizsgálatok, ellenőrzések

A betegségek megelőzésére és a korai felismerésre szolgálnak. Az egészséges populáció szűrése a szomatikus, a pszichoszomatikus és a mentális területekre terjed ki. A gyermekek fejlődésének folyamatos követése a cél.

Iskola fogászat – az ép fogazatnak a rágásban, a helyes hangképzésben és a jó megjelenésben van fontos szerepe. A tejfogak jelentősége fontos, hisz a fogváltás után növekvő állandó fogak nemcsak egyszerű helycserét jelentenek, hanem a fogak számbeli növekedését is. Az ép tejfogsor épsége a maradó fogakat épségét is megalapozza.

A fogak betegségei:

- fogszuvasodás,
- fogágy-betegségek

A lepedékek megjelenése figyelmeztet arra, hogy nincs rendszeres fogápolás. (Ezt egy fogpiszkálással is könnyen megmutathatjuk a gyerekeknek).

Gondos szájápolásra kell szoktatni tanítványainkat (a súlyosabb csoportokban ezt rendszeresen meg kell mutatni és ellenőrizni), valamint rágásra kell őket szoktatni (p. A DOWN syndromás gyerekek hosszú ideig pépes ételt kapnak), és minél ritkább édességfogyasztásra kell nevelni őket. Ebbe a feladatba feltétlenül be kell vonni a szülőket is, de az iskolában is kell lenni 2 db fogkefének, fogkrémnek, pohárnak is, hogy étkezés után tudjanak a gyerekek fogat mosni.

Az iskolaorvos, vagy az iskolafogászat előírása alapján fogvédő hatású Fluorid-tartalmú tablettákat is adhatunk a gyerekeknek, életkor szerinti javallat alapján.

A fogazati rendellenességet a felismerés után kezelni kell. Az előírt fogszabályozó-készülék viselésére kell ösztönöznünk a gyerekeket, a száj-higiénére még nagyobb gondot kell fordítani. Iskolákban főleg fiúknál gyakran fordul elő fogbaleset. A letört fogdarabot nedves környezetben lehetőleg szájban kell tartani, de nem szabad fertőtleníteni és fogorvoshoz kell vinni a gyereket.

A pedagógusok feladatai, lehetőségei:

- Az iskolai fogmosás feltételeinek megteremtése.
- A gyermek táplálkozási szokásait előnyösen befolyásolja.

Segítsen kialakítani a gyermekben a száj tisztántartásának igényeit.

- A fogvédő fluorid-tabletta előírás szerinti adagolása.
- A csoportos fogászati vizsgálat és kezelés elősegítése.
- Annak figyelemmel kísérése, hogy a visszarendelt gyerek jár-e a kezelésre.
- Szülők tájékoztatása a fogorvos utasításairól: Mit kérjünk a szülőktől?
- 3 havonta 2 jó fogkefével lássa el a gyereket.
- Fluortartalmú fogkrémet vegyen, borsónyit adagoljon a fogkefére.
- Követelje meg az étkezések utáni fogmosást otthon is.
- Segítsen gyermekének a fogmosásban.

- Ügyeljen arra, hogy fogmosás után már ne egyen a gyerek lefekvés előtt.
- Gyermek étrendjében csökkentse az édességet, növelje a rágnivaló gyümölcs és zöldségféléket.
- Édességet csak fő étkezés alkalmával kapjon a gyerek, s utána mindig mosson fogat.
- Szörpök, édes italok helyett igyon vizet, zsebpénzén gyümölcsöt vegyen.
- Kirándulásra ne süteményt, édességet, szörpöt csomagoljon, hanem szendvicset, gyümölcsöt, vizet.
- Ugyanezt kérjük tízóráira is.
- Fogorvosi javaslatra kérjen fogvédő fluorid-tartalmú tablettát gyermeke számára.
- Isk. fogászatra hozzon a gyerek zsebkendőt, fogkefét, magánorvosi kezelésről igazolást. (A vizsgálat a magánorvos által kezelt gyerekeknek is kötelező).
- A visszarendelt gyerek az adott időpontban érkezzen meg a kezelésre.
- Vigye el gyermekét fogorvoshoz akkor is félvétenként, ha nincs panasza.

Beiskolázási vizsgálatok (iskolakezdés előtt)

- a szülők bizalmának megnyerése,
- a család megismerése,
- a család empátikus elfogadása,
- a meglévő betegségek (pl. epilepsia) gyógyszeres kezelésének kontrollja.

Év eleji feladatok:

- A problémás gyerekeknél a problémák valódi okának feltárása. (pl. túlmozgás, szótlanság, agresszió, stb.)

- Az iskolai problémákat hátrító, elutasító szülők szembesítése a problémákkal, a gyermek érdekében a segítség megszervezése, az empátia kialakítása.
- Ki kell deríteni a gyermek fáradtságának okát (pl.: nem aludta ki magát, nem reggelizett, betegség okozza, stb.)
- A közösségbe kerülés újabb nehézségei: az épületben levő törzsbaktériumok okozhatnak betegségeket (pl.: vírusfertőzés okozta hasmenés).
- A diétát a napközi konyhája nem tudja tartani.
- Szorongás.

12.9 Mentálhigiéné

Az iskola nagy hatásfokú, kiemelten fontos intézmény a mentálhigiéné szempontjából. A család mellett elsődleges szocializáló és korrekciós intézmény. Az iskolai mentálhigiéné a családi szocializáció során belsővé vált iránytű segítségével, arra építve befolyásolja a cselekvést, és az egyén környezethez való alkalmazkodását segíti.

A személyiségszerkezetbe nem avatkozik.

12.10 Drogprevenció, kábítószer-fogyasztás

A drog megjelenésének veszélyeztető, ijesztő hatásai országszerte ismertek. Szerencsére iskolánk tanulóit ez a jelenség még nem érintette, hiszen tanítványaink mentális sérülése, önkontroll-hiánya, befolyásolhatósága, a családi háttér pszicholabilitása miatt a leginkább veszélyeztetettek körébe tartoznak.

Kiemelt feladatként jelöljük minden tanév elején a munkaterveinkben a drog-prevenációs nevelést. Szakemberek segítségével előadásokat, foglalkozásokat szervezünk tanítványaink számára. Felhívjuk a szülők figyelmét a kábítószer határaitól és következményeiről. Természetismeret órákon és osztályfőnöki órákon kiemelten foglalkozunk a stimulánsok idegrendszer működésének káros befolyásával. A tanárok szervezett keretek között foglalkoznak a kábítószer használatra utaló jelek ismeretével szakemberek irányításával.

12.11 A szexuális magatartás

A serdülőkori szexuális magatartás a felnőtt ember reprodukciójának egész folyamatát, a reprodukció egészét meghatározzák. A fejlett országokban a szexuális élet általában a középső és késő adolescens korban kezdődik. Az alacsony arányban alkalmazott kontraceptív módszerek miatt magas a nem várt terhességek, a művi terhesség megszakítások és a nemi úton átvitt betegségek aránya. Általában jellemző a késői házasságkötés, az alacsony születésszám, a serdülők szexuális aktivitásának élénkülése, és az első közösülés mind fiatalabb korban való története.

A serdülőkorúak teherbeesésének növelő tényezői

- Nagyon fiatal korban elkezdett szexuális élet.
- Szegénység, egyszülős, alacsonyan iskolázott család.
- Az anya korai férjhezmenetele, vagy terhesség megszakítása fiatal korában.
- Kulturális tényezők.

Sokkal kisebb a teherbeesés esélye annak a serdülőnek, aki

- jól tanul, és tovább akar tanulni,
- stabil párkapcsolata van,
- édesanyjával, tanárával meg tudja beszélni a fogamzásgátlással kapcsolatos problémákat.

Teherbe esés szempontjából a szexuális élet elkezdését követő év a legkritikusabb. A serdülőkori terhességek komoly egészségi, magánéleti és társadalmi következményekkel járnak. A 15 éves fiúk és lányok között más az arány a szexuális aktivitás arányában. (a fiúk aránya magasabb.) Fontos tudni, hogy a serdülők 37 %-ban nem védekeznek. Fontos, hogy megfelelően informált-e a tanuló a kondom, ill. a tabletták használatáról. A kondom vásárlása kellemetlen élmény (pedig ez a leginkább javasolható), a védekezési szokásokat erősen befolyásolja. A tabletták szedése mindenképpen orvosi-kontrollhoz van kötve, hisz a hormon-háztartásba való beavatkozásnak következményei is lehetnek.

A pszicho-szexuális nevelés fontossága

A következmények miatt a fiatal korban létesített szexuális magatartás a rizikómagatartások közé tartozik. A prevenciókat meg kell tervezni, ehhez azonban ismerni kell a háttértényezőket. A fiatal korban létesített szexuális kapcsolat gyakran társul egészségkárosító szokásokkal is, mint a dohányzás, az alkoholfogyasztás, az iskolai élethez való kedvezőtlenebb viszonyulás.

A szexuális magatartás tanult viselkedésforma is, a mintakövetésben fontos a család szerepe, de nem mellékes a kortársak hatása sem.

E nevelési területen fontos az iskola tantervi kerete, de legalább ilyen fontosak a metakommunikatív üzenetek is, amik nagyon befolyásolják a gyermekek más neműkkel kapcsolatos magatartását. Az egészségügyi szolgálat (isk. orvos, védőnő) felvilágosító segítségét igénybe vesszük, ami nagy segítség a szexuális és párkapcsolati problémák megbeszéléséhez.

A szexuális nevelés egyik célja, hogy késleltesse az első nemi közösülést. Másik célja, a megfelelő érzelmi és viselkedési kultúra kialakítása. További célja, a felelősséggel folytatott biztonságos szexre való nevelés. Az ismeretek időpontjának meghatározása vitatott. A mi iskolánkban a tanulók életkori heterogenitása miatt már 5. osztályban el kellene kezdeni. Nehézséget jelent a családok

különbözősége is. Az egyik családban sok minden természetes, ami a másik családban elképzelhetetlen.

A szexuális nevelés alapszabályának kell tekinteni, hogy differenciált módszert kell alkalmazni, amely figyelembe veszi és tiszteletben tartja a családok különböző felfogását és erkölcsi kultúráját. A nemek szerinti oktatás igényét az határozza meg, hogy a lányok inkább a verbális ismeretközlést igénylik, míg a fiúk ismereteinek forrása elsősorban a média. A felnőttek által kialakított ismeretátadó szokásai is fontosak. A két nem eltérő ütemű nemi fejlődése is indokolja a differenciált szexuális nevelést.

12.12 Kapcsolattartás az iskolaorvossal és a védőnővel

Az iskolánkba kivétel nélkül minden gyermek sajátos nevelési igénnyel kerül. Az autizmussal élő gyermekek és az óvodába járó halmozottan fogyatékos gyermekek többféle egészségügyi problémával küzdenek. Egészségi állapotuk jellemzői, és azok mérése, értékelése, a szűrővizsgálatok elvégzése fontos feladat. Életmódjuk befolyásolása a szülők bevonása nélkül lehetetlen. Az iskolaorvos és a védőnő rendszeres jelenléte segít feldolgozni a jelentkező egészségügyi problémákat.

Egészségügyi témákkal foglalkozó osztályfőnöki vagy természetismereti órákat szívesen tartanak, ezzel segítve munkánkat. Tanítványainkat mindkét egészségügyi szakember szereti, érdeklődésük, szeretetük, mosolyuk bizalmat ébreszt a gyerekekben.

Határozott, segítő intézkedésük megnyugtató, segíti az osztályban gyakran nehezen nevelhető gyerekekkel foglalkozó tanárokat. A szülőkkel, nevelőkkel való konfliktust is felvállalják, ha a gyermekek érdekeiről van szó. A tanárok kapcsolattartása is jó. A betanító szaktanárok minden esetben tudomásul veszik és betartják a tanulók jelzett problémáinak egészségügyi figyelmeztetését. Valamennyi dolgozónk célja: az egészség értékének tudatosítása, az ismeretek növelése, az önbizalom fejlesztése, a helytelen, rosszul kialakult magatartásformák befolyásolása.

12.13 Audiovizuális eszközök hatása gyerekekre

A televízió vizuális és auditív ingereivel több érzékszervre hatva tartja fogva a figyelmet. Olyan intenzív és koncentrált megjelenítés, amely kezelhetetlen feldolgozhatatlan a néző számára. Különösen érvényes ez a gyerekekre, hisz tapasztalattáruk még nem olyan gazdag, hogy az új ismereteket lenne hova kötniük.

A feldolgozatlan inger mennyiség hatására megnő az ingerelhetőség és a készenléti állapot, ezért előfordul, hogy a gyerek a kevésbé ingerlő hatásokra is túlzó válaszokkal reagál.

A gyakori, túlzó televíziózás különösen az izgalmas, sokszor agresszív jelenetek fokozottan izgalmi állapotot eredményezhet, ami a műsor utáni élethelyzetekben is tovább érezteti hatását. Ez főként kicsi gyermekeknél és a mi értelmileg sérült gyerekeinknél alakulhat ki, hisz önkontrolljuk nincs.

A felfokozott izgalmi állapot szélsőséges megnyilvánulásokhoz vezethet.

A sokat, folyamatosan tv-t néző gyerekeknél csökken az olvasási kedv, gyengül a koncentrációs képesség, gyakran túlmozgások jelentkeznek, figyelmük könnyebben terelhető el.

A világról való érzékelést is átalakíthatja. Kisebb gyermekek és a mi tanítványaink a filmekben és a reklámokban látott idealizált élethelyzeteket valóságként élik meg. A magatartásproblémákkal, figyelemzavarral küzdő, vagy a szorongó, gátolt, emocionális megbetegedésre hajlamos gyermekek különösen veszélyeztetettek. A valóságtól menekülhetnek, konfliktusaikat elfeledik. Az alapfeszültségi szintjüket azonban a tv-nézés tovább növeli. Irreális cselekedetekre készítheti őket, nappali álmodozás is gyakran előfordul, ami beilleszkedési nehézségeiket csak növeli. A mi tanítványainkra nézve igen veszélyes, mivel az összefüggések megértésére kevésbé képesek, a feszültségfokozódás hatására azonban magatartási problémák jelentkeznek.

Az agresszió ábrázolása fokozódó agresszivitást, ill. félelmet vált ki a nézőből. Ez a hatás még fokozottabb, ha az alaptörténet életközeli.

Sajnos, ez modell, követendő példa lehet a gyermekek számára. Másik következmény viszont az, hogy közömbössé válik az életben előforduló agresszivitás iránt. A horror- és pornófilmek nézését a mi gyerekeink is

gyakorolják. Ezek hatására szorongó, depresszív tünetek alakulnak ki. Az érzelmileg kiegyensúlyozatlan, egyedül fantáziáló, képi élményeket egyedül feldolgozni nem tudó gyermek élményanyaga torz. A pszicho-szexuális fejlődést is károsan befolyásolja. A szeretetet az agresszióval kapcsolja össze, a nemi aktust technikai kérdéssé degradálja, vagy félelemkeltő borzalommá válik. Az egészséges, élettani mozgásigényt is kialsztja, a tv-előtt nassolás elhízáshoz vezethet.

A hosszantartó tv-zés, videózás, számítógépezés igénybe veszi a szem akkomodációs képességét is, így ezen fontos szerv romlásához vezet. A tv-és videó-fogyasztás szokásait a pedagógusoknak kötelessége jó irányban befolyásolni a család rossz szokásai ellenére is.

12.14 A különleges gondoskodást, gondozást igénylő gyerekeink

A súlyosabb problémákkal küzdő gyermekeink az óvodába, az autista csoportba, és az értelmileg középsúlyosan sérült gyermekek csoportjába járnak. A velük foglalkozó felnőttek szakirányú képzettséggel rendelkeznek, mindnyájan türelmes, az értelmileg akadályozott gyermekeket szerető, elfogadó attitűddel rendelkeznek.

Feladatok az óvodában:

A szobatisztaság még sok gyereknel nem alakult ki, így pelenkázni kell őket, és leszoktatni a pépes ételek evéséről. Az előírt gyógyszerek pontos adagolását is el kell látni. Általában a beszédük, a mozgáskoordinációjuk is sérült, így ezeken a területeken jelentkező feladatokat is orvosolni szükséges. Fontos a szülővel való napi kapcsolattartás. Az autista csoport felnőtt személyi feltételrendszere nagyon kedvező. A kapcsolatot teremteni nem tudó gyermekekkel jelnyelvi kommunikációt folytatunk, illetve az egészségügyi teendők ellátását is végezzük.

A középsúlyosan sérült gyermekek csoportjában ugyancsak jól képzett felnőttek dolgoznak.

A kisebb gyermekekkel sok egészségügyi jellegű gondozási feladat van. Fontos fejlesztési terület a mozgásfejlesztés. Konduktív mozgásterápiára is sok gyermeknek van szüksége. Az értelmileg akadályozott gyermekek közül aki rászorul, konduktív pedagógiai ellátásban is részesül. Az értelmileg akadályozott tanulók a kultúrtechnikák elemeinek elsajátítására képesek. A beszéd szerveinek és funkcióinak károsodása, a kognitív funkciókat megalapozó agyi károsodások olyan állapotot eredményeznek, hogy ezeknek a tanulóinknak az ellátását kizárólag individuálisan, egyéni bánásmóddal lehetséges végezni.

Mindhárom csoportba járó gyermek fogzatának rendben tartása, az egészséges, korszerű táplálkozás, a mozgásra való nevelés a viselkedési rendellenességek javítása a személyi higiéné kialakítása, önkiszolgálás csak szülői együttműködéssel, állandó védőnői, iskolaorvosi ellenőrzés segítségével történhet. Minden olyan felnőtt munkájára, együttműködésére szükség van, aki tud segíteni. Így nagy támogatást jelent például, a hittan-oktató, aki napi 1-2 óras foglalkozással járul hozzá a gyermekek neveléséhez.

Gondoskodnunk kell tehetséges gyermekeinkről is, akiket tanulmányi versenyekre, sportversenyekre iskolánk alapítványának, illetve Diák sport Egyesületének segítségével juttatunk el.

12.15 A gyermekbántalmazás

Ide tartozik minden olyan ártalom, vagy veszélyeztetés, ami a gyermek fizikai, intellektuális, érzelmi, szocializációs, viselkedési fejlődését károsítja.

A bántalmazások leggyakoribb formái:

- fizikai, érzelmi és a szexuális bántalmazás,
- fizikai, érzelmi és értelmi elhanyagolás.

A bántalmazás során megsebesíthetik, akár meg is ölhetik a gyermeket. Lehet: ütés, rázás, szorítás, csavarás, égetés, harapás, a

gyermek bezárása, éheztetése, mérgező anyag, gyógyszer, alkohol adása, fojtogatási kísérletek. Kisebb, vagy súlyosabban sérült gyermekek esetében a gondozási műveletek során is sérülhetnek.

Egyéb formák: koldulásra, vagy prostitúcióra való kényszerítés, a felnőttek szexuális örömeinek teljesítésére való felhasználás; mint a közösülés, maszturbáció, orális-anális szex, pornográf képek, videó filmek mutogatása vagy felvétel készítése. A bántalmazás oka lehet: hirtelen felindulás, önkontroll vesztés, történhet egyszer, de lehet rendszeres is. A megkínzott, megvert gyermek látható tünetei, nem baleseti eredetűek, ilyenkor a gyermeket nevelő felnőtt különböző történeteket talál ki. A szexuális bántalmazás rejtett, kiderülése hosszú időt vesz igénybe. Általában közvetetten derül ki, mivel a gyermek általában nem panaszkodik. A pedagógus észrevételét az iskolaorvos, vagy a védőnő regisztrálja.

A legfontosabb az, hogy a gyermeket a további bántalmazástól megóvjuk. Védni kell a gyermek és a család további helyzetét. Amennyiben bántalmazás nyomát észleljük, kötelesek vagyunk látteleletet vetetni (sebészi) és a Gyermekjóléti Szolgálatot értesíteni.

12.16 A személyi higiéniére való nevelés az iskolában

Lényeges elem a személyes tisztaságra, az egészséget megőrző magatartásra irányuló igény kialakítása, gyakoroltatása és a szokások rögzítése.

Fontos, hogy az iskolai napirend tartalmazza a helyes egészségmagatartás kialakítását.

A fontos feltételek iskolánkban adottak:

- kézmosó a WC-ben,
- kéztörleri lehetőség (egyszer használatos papírtörülközők)
- vízivási lehetőség
- a gyerekeket megtaníjtuk (és ezt ellenőrizzük)
- a tornaruhákat a testnevelés óra után, vagy a sportkörök után haza viszik kimosni

- vigyáznak a közös helyiségek, folyosók tisztaságára (rendszeresítve van a váltócipő használata)
- a cipőket, kabátokat a folyosón levő zárható szekrényekben tároljuk
- a tornatermi zuhanyozókat rendszeresen használják a foglalkozások után.

A környezeti tényezők jónak mondhatók, a karbantartás folyamatos.

Iskolánk viszonylag csendes környezetben épült. Tantermeink 12-13 fő befogadására alkalmasak, világosak, jól szellőztethetők. A fűtést központi fűtéssel biztosítjuk az épületben.

Tisztaság:

A külső és belső tisztaságot a takarító-személyzettel és a gyerekekkel közösen valósítjuk meg. A portalanítást porszívókkal, a megfelelő tisztaságot környezetbarát, higított fertőtlenítő – szerekkel biztosítjuk.

Az életkorhoz kötött kötelező oltási rendet az isk. orvos elvégzi.

A 2019-2020. tanév munkáját jelentősen befolyásolta a Covid – 19 megjelenése. A fertőtlenítésre, a kézmosás technikájának elsajátítására, az egészség védelmére sokkal nagyobb hangsúly került.

Külső környezetünk tiszta, udvarunkat lehetőség szerint virágosítjuk.

Tanulóink mentális szintjét, befolyásolhatóságát sok esetben nagyon terheli az értékirányultság hiánya, a deprivált szociokulturális háttér.

Az értékrendet a tanárok pozitív értelemben befolyásolják. A probléma megoldási képességek, a konfliktushelyzetek megoldása, az interperszonális kapcsolatok fejlesztése, a jó kommunikációs képességekkel rendelkező gyógypedagógiai tanárok példát adó magatartása, az egészség, mint érték kialakításában döntő szerepet játszik. Iskolánk kultúráját a tanárok szociokulturális sajátosságai döntő mértékben befolyásolják, amik a szokásokat, az értékeket, a normákat jelentik. A tanulók kultúrája, egyéni szokásai, viselkedési módjai gyakran eltérnek, így az értékrendszerek nem mindig találkoznak. Élő problémaként jelentkezik a kortárs-csoportok hatása is. A tanulói viselkedések magatartásformáló szerepe nagy hatással van a kortárs-csoportokra. Osztályfőnöki órákon személyiségfejlesztő

terápiás jellegű foglalkozásokat tartunk. Így a viselkedésmódot, alkalmazkodási képességeket pozitívan tudjuk befolyásolni.

Az epilepszia

Iskolánkban sok tanuló él epilepsziás kórképpel. A folyamatosan fejlődő agyra gyakorolt hatása a görcskészség, legijesztőbb tünete a tonusos-closiusos roham. Gyermekünk valamennyien kezelt, gyógyszeresen beállított betegek. Epileptológus szakorvosok diagnosztizálják és állítják be gyógyszeres terápiára a gyermekeket. Az iskolaorvos kapcsolatban áll gyermekeinkkel és a tanárok jelzése alapján segít rajtuk. Az órákon érzékelt elrévedéseket, teljesítményromlásokat folyamatosan kontrolláltatjuk. Serdülőkorban gyakran találkozunk magatartási, személyiségzavarokkal is. A szülő ezekben az esetekben áttételesen találkozik gyermeke problémáival.

Mit tegyünk a jelentkező rohamok esetében?

- Nagyon kell vigyázni arra, hogy a hadonászó gyerek ne sérüljön, pl. ne essen le a lépcsőn.
- Biztonságos testhelyzetbe kell hozni, a fejet vagy az egész testet óvatosan oldalra kell fordítani.
- A fogak közé kemény tárgyat nem szabad tenni.
- A végtagokat soha nem szabad lezorítani.
- Nem szabad felébreszteni a kimerült beteget.
- Ha a görcs nem szűnik, nem rendeződik a beteg állapota, mentővel kórházba kell szállítani.
- Az iskolában dolgozó felnőttek nyugodtan, higgadtan cselekedjenek, a helyzet urai legyenek, hiszen nyugodt, célirányos viselkedés a gyermekektől is csak ekkor várható el.
- Mindenképpen epilepszia-szakrendelésre kell irányítani a gyermeket, ha még nem járt ott.
- Roham esetén az epileptológus szakorvost értesíteni kell, aki eldönti a további vizsgálatok, gyógyszerváltoztatás szükségességét.
- Önkényesen soha nem szabad változtatni a gyógyszeradagon.

- A roham látványos, ijesztő. Meg kell beszélni a gyermekekkel, meg kell magyarázni, hogy ilyen rohama bárkinek kialakulhat.
- A beteg életminőségét befolyásolja a család viszonyulása is.
- Előítéletet sem szabad megfogalmazni.
- Bár a gyermek állapota, teljesítménye, magatartása változhat, a közösségből kizárni nem szabad,
- A vizuális percepció, a verbális képesség, a koncentráció, a probléma-megoldás, a komplex figyelni képesség részfunkciókat külön-külön kell értékelni és a fejlesztésnek speciális irányúnak kell lenni. A sport és a testnevelés nem rohamprovokáló. A rendszeres, de nem túlhajszolt testedzés javítja az erőnlétet, növeli az önbizalmat, segíti a harmonikus személyiség kialakítását. Talajtornát kivétel nélkül minden epilepsziás gyermek végezhet. A villogó fény (pl. Disco-ban) rohamot provokálhat. Fontos a megfelelő sportág megválasztása. Azt, hogy melyek a veszélyhelyzetek, az epileptológus szakorvos dönti el.
- Óvakodjunk a szélsőséges viszonyulásoktól. A figyelmetlenség, a közöny éppolyan káros, mint a túlzott féltés, aggodalmaskodás. El kell kerülni a személyiségtorzuláshoz vezető következményeket. A morbus sacer diagnózisa pályaválasztás idején igen fontos. A továbbtanulás előtt mérlegelni kell a prognózist. (pl.: befejezhető-e a rendszeres gyógyszeresedés, ha megszűnik a rohammentesség). Az életkorfüggő epilepszia éppen a pályaválasztás idejére abbamarad-e, vagy jelentkezéskor a gyerek rendszeresen gyógyszert szedjen továbbra is. Az epilepsziás gyermeket gondos, a szakorvos véleményén alapuló egyéni elbírálás segítheti a sikerebb pályaválasztásnál.

12.17 Egészségfejlesztés az integráltan foglalkoztatott értelmileg akadályozott illetve értelmi fogyatékos autista tanulók esetében

A csoportjainkba járó gyerekek speciális képességei miatt egészségfejlesztésük, nevelésük is sajátos feladatokat igényel. Ezek megvalósításának nagy része folyamatosan történik, a többi alkalomtól, szituációtól függően.

Az eddigi, és a tervezett feladataink mind a testi, mind a lelki egészségnevelésre kiterjednek.

A kitűzött célok elérését nagymértékben a szülői attitűdök, az otthoni körülmények is befolyásolják. Éppen ezért fontos a szülők bevonása, együttműködésének elérése.

Az egészségneveléssel összefüggő feladatok:

Önkiszolgálásra nevelés:

- szobatisztaság kialakítása
- étkezés (kulturáltság, evőeszközök megfelelő használata)
- öltözködés (évszaknak megfelelően)
- tisztálkodás (a helyes kézmosás technikájának elsajátíttatása, felületek fertőtlenítése, a test és a ruházat tisztán tartása és ápolása otthon és az iskolában)
- környezet rendben tartása (terítés, viráglocsolás, rendrakás, portörítés, iskolaudvar gyomlálása)

Egészséges életmódra nevelés:

- táplálkozás (az egészséges és az egészségtelen ételek között tudjanak különbséget tenni; az egészséges, vitaminokban gazdag élelmiszerek előtérbe helyezése)
- mozgás (a mindennapi testedzés igényének kialakítása; a feltételek biztosítása)

Szexuális felvilágosítás és az esetleges szexuális zaklatás megelőzése

- Illemtan: az elemi illemszabályok elsajátítása (köszönési formulák, megfelelő viselkedésmódok)
- Káros szenvedélyek megelőzése (beszélgetés keretében dohányzás-, alkohol-, drogprevenció)

Már meglévő feltételek az egészségneveléshez:

- személyi feltételek:
- csoportpedagógusok
- gyermekfelügyelők, asszisztensek

Tárgyi feltételek:

- folyékony-szappan tartók elhelyezése minden mosdóban
- a két mozgásfejlesztő terem biztosítása,
- megfelelő tornaeszközök biztosítása.

Megvalósulásra váró feltételek:

- személyi feltételek:
- a foglalkoztató tagozat gyermekei számára hetente több – konduktor vagy gyógytornász által tartott – mozgásfejlesztésre, testnevelésre lenne szükség
- a Kézenfogva Alapítvány speciális szexuális felvilágosító programját elvégzett pedagógusok

A tárgyi feltételek:

- udvari játékeszközök felújítása és kiegészítése
- szexuális felvilágosító program segédanyagait tartalmazó egységcsomag (táska) beszerzése
- testnevelőterem törött balesetveszélyes parkettáinak kicserélése
- a hiányos, törött kopolitüveg cseréje a tornateremben
- tankönyha kialakítása.

Az egészségfejlesztés feldolgozásának módjai:

- folyamatosan a napirendhez és alkalomhoz kapcsolódóan
- tananyagba építve
- egyéni és csoportfoglalkozások keretében (beszélgetés, szituációs játékok)
- szülőklubon való részvétel, amely segít a szülőknek gyermekeikkel kapcsolatos problémáik megoldásában, és ezzel hozzájárul a gyermek egészségneveléséhez.

Összefoglalás

Iskolánkban a családok, a gyermekek a pedagógusok, az iskolaorvos, a védőnő a gyermekvédelmi szakemberek és az iskola pszichológus csapatmunkájával szeretnék az iskola egészségügy feladatait megoldani. Napi munkánkat nehezíti a szülők nagy részének érdektelensége, (ami a kérdőívek visszaküldéséből is kiderül), másrészt tanítványaink értelmi és értékszervi károsodása, ami az értékrendek kialakítását nehezíti. A deprivált környezet károsító hatását igen nehéz ellensúlyozni, befolyásolni. Tanulóink egy részének szocio-

kulturális helyzete igen rossznak mondható. Így az egészséges életmódra való nevelés gyakran ütközik akadályba.

Minden tanévben sor kerül olyan programok összeállítására, amelyek kifejezetten az egészséges életmód megismertetését tűzik ki célul.

12.18 A mindennapos testedzés formái

Iskolánkban a mindennapos testedzést a tanórai, a tanórán kívüli foglalkozások és az iskolai sportköri foglalkozások keretében biztosítjuk. A tornaterem minden nap a tanulók rendelkezésére áll. A délutáni foglalkozásokat is szakképzett pedagógusok végzik. Ezek formái:

Testnevelési órák:

- alsó tagozaton heti 5 óra
- felső tagozaton: heti 5 óra

A délutáni foglalkozások és az iskolai sportkör is a tanulók mozgásigényének kielégítését, a sport megszerettetését szolgálják. Az iskola keretében sportcsoportok működnek, amelyek működését az éves munkaterv szabályozza.

Sportcsoportok:

- tömegsport foglalkozások
- asztalitenisz foglalkozások.

Napközi foglalkozások keretében egy foglalkozást – naponta legalább 30-45 perc – sportolással, mozgással kell eltölteni.

Óvodás gyermekeink az év folyamán – mindennap – mozgásfejlesztő foglalkozáson vesznek részt. Ezek a foglalkozások is elérik a napi 30-45 perc közötti időtartamot.

12.19 Értékelés

Az iskola egészségügyi feladatait meghatároztuk. A feltételeket elemeztük. A programok végrehajtását a tanévek elején jelöljük ki. Figyelembe vettük a tanulók szociokulturális hátterét. Figyelembe vettük a tanulók mentális állapotát és az ebből adódó akadályozottságot, veszélyeket, az iskolai tanuláshoz szükséges képességek fejletlenségét, a lassúbb ütemű és alacsonyabb szintű fejleszthetőséget. A gyermekekkel foglalkozó felnőttek személyi feltételei biztosítják az egészséges felnőtté nevelést, a reális önkép és pályaválasztás kialakítását.

Programunk megvalósításának érdekében külső szakértőket is bevonunk. (Drog, AIDS-veszély elhárítása, egészséges táplálkozás, szexuális-felvilágosítás).

Időpontokat nem tudunk kijelölni, mert tanulásban akadályozott, értelmileg akadályozott és halmozottan fogyatékos tanítványaink teljesítményét nem tudjuk időben meghatározni.

Sajátos fejlesztő, korrekciós és rehabilitációs és terápiás pedagógiai eljárások alkalmazása szükséges, a gyermek egyéni szükségleteinek, és a javasolt korrekciós eljárásoknak megfelelően. Mindezeket a napi gyakorlatban valósítjuk meg.

A sajátos nevelési igényű tanuló esetében nemcsak a tudásszerzést, a tanulást, az ismeretek elsajátítását akadályozza a fogyatékoság, hanem a magatartási, beilleszkedési zavar is nehezíti a személyiség fejlődését. Gyermekeinknek más bánásmódra van szüksége. A gyermek sikertelenségei szorongást, feszültséget, pszichoszomatikus betegségeket idézhetnek elő. Legsúlyosabb következményként pedig deviáns magatartásformák is megjelenhetnek.

A sajátos nevelési szükségletet tudomásul véve, gyermekeinknek is fontos a prevenció, az immunizáció, a betegségek és fejlődésbeli hibák felismerését szolgáló szűrővizsgálatok, valamint a krónikus beteg sajátos szükségleteinek az iskola napi életével, környezeti feltételeivel való egyeztetése, harmonizálása. Az egészséges életmódra való nevelés még fontosabb, mint az ép családokból érkező ép gyermekek esetében. Iskolánkban az egészséges életmódra nevelés folyamatos, anyaga szervesen illeszkedik az osztályfőnöki órák és a természetismereti, környezetismereti órák tananyagába.

13. Környezeti nevelési program

13.1 Bevezetés, alapelveink

„A környezeti nevelés célja a környezettudatos magatartás, a környezetért felelős életvitel elősegítése...Célja a természet, az épített és társadalmi környezet, az embert tisztelő szokásrendszer érzelmi, értelmi, esztétikai és erkölcsi megalapozása.

A nevelés célja az ember általános adottságainak együttes fejlesztése.”
(Nemzeti Környezeti Nevelési Stratégia 13.p.)

A környezeti nevelés komplex nevelés. Komplex, mert minden érzékszervre, érzelmi és értelmi szintre, az egész emberre hat. Nem különülhet el egy-egy tantárgyra, tantárgycsoportra, hanem az iskola működésének egészét, minden tantrágyát és tevékenységét kell áthatnia! Így kell lennie, ha valós eredményt akarunk elérni, hiszen minden tudásunk, tudományunk, mítoszunk, hiedelmünk és legendánk ugyanarról szól; nevezetesen a ránk pozitív vagy negatív hatást kifejtő környezetünkről, annak történéseiről, változásairól, életünkre gyakorolt benyomásairól.

A gyermeki rácsodálkozás, a felfedezés öröme, a kirándulásokon tanulóinkhoz közel kerülő természet varázslatos világa nem más, mint az érzékeny lelkekben megszülető varázslat. Ha ezt a titkot sokszor alig érthető, tudományos magyarázatokkal zsúfoltan próbáljuk megfejteni, mindenképpen tanulóink fejébe, lelkébe vésni – elvész e varázs. Addig, amíg különböző módszerekkel, tevékenységformákkal, érdekes helyzetekben a gyerekek titkokat lelnek fel, átérzik a titokzatosság bódító érzetét, játékosan tapasztalják meg a természet, környezet által nyújtott helyi csodákat, amíg ezekre a szépségekre, élményekre rá tudnak csodálkozni, addig joggal várhatunk el részvételt tanulóinktól az oktatási – felfedezési – folyamat során.

Alapelvünk tehát, hogy a környezeti nevelés során a módszerek megválasztása, saját attitűdünk a gyerekhez és a környezethez, alapvetően meghatározza tevékenységünk eredményét vagy eredménytelenségét. A pedagógus mindig középpontban van,

viselkedése mintát jelent szűkebb környezetében, elsősorban a rábízott tanulók számára.

Mindaddig azonban, amíg meg tudjuk őrizni a környezet értékeire való gyermeki rácsodálkozás képességét, s ezzel a kisugárással tudjuk tanulóink számára közvetíteni az ismereteket, attitűdöket, addig sokkal mélyebb, az értelmi rögzítésnél tartósabb tudást, viszonyulást adhatunk a gyerekeknek.

Az iskolánkba járó tanulók többsége rossz szociális körülmények között többszörösen hátrányos környezetben él. Ezért különösen fontos számunkra az egészséges tiszta környezet bemutatása, az erre való igény felébresztése és fenntartása. Ebben segíti munkánkat a megtervezett, tevékenységünk minden részletére kiterjedő környezeti nevelési program.

13.2 Iskolánk környezeti nevelési tevékenysége

A környezeti nevelés kerettantervi jellege

A környezeti nevelés, jellegéből adódóan nem köthető szorosan egyik tantárgyhoz, vagy műveltségi területhez sem. Ez olyan közös követelmény tehát, amelynek szemléletével át kell hatnia az oktatási intézmény valamennyi – tanórai és tanórán kívüli – tevékenységét. Ezt jelenti a kerettantervi jelleg.

Attól függően pedig, hogy az iskola vezetősége és annak nevelőtestület milyen mértékben tartja fontosnak – a nevelés szempontjából meghatározónak e tevékenységet – jelenhet meg különböző hangsúllyal az adott intézmény pedagógiai programjában. Iskolánk – részben az „Intézményünk adottságai” fejezetben említett szociális hátrányok, részben a kollégáink attitűdje miatt – kiemelten fontosnak tartja a környezeti nevelést a tudatformáláson túl, mint prevenció – korrekció – rehabilitációs tevékenységet is. Ez a tevékenység különösen akkor válik érthetővé, ha a minden érzékszerven keresztüli tapasztalatszerzést, az egészséges, tiszta környezet megteremtésére és fenntartására tett törekvéseinket, a rendszeresség, helyes napirend kialakításának elősegítését vizsgáljuk.

Kollégáinktól folyamatosan pedagógiai többletet kapnak a tanulók e téren. Tanulóinkat mindez arra sarkallja, hogy egészségesebben éljenek, önmagukkal és környezetükkel szemben igényesebbek legyenek, vigyázzanak annak tisztaságára, szóljanak rá a szemelőkire vagy figyelemmel kísérik a televízió, rádió és más médiák által nyújtott, környezetről szóló információkat, megannyi apró csatornán – tanórai és tanórán kívüli tevékenységeken, foglalkozásokon – keresztül.

Ilyen tekintetben tehát célunk az, hogy iskolánk padjait elhagyó diákok minél nagyobb része; személyes sorsát vállalni, illetve – értelmi képességei és megszerzett tudása, kompetenciái függvényében – bizonyos mértékben alakítani képes, közvetlen környezetéért felelősséget vállaló állampolgárrá váljon.

Környezeti nevelésünk sikere a természeti és társadalmi környezetünkkel kapcsolatos cselekvések szemléletétől, stílusától, rendszerszerűségétől és színtereitől függ. Ezek tervezése, megszervezése és az ismeretátadás-elsajátítás életkornak és értelmi képességnek megfelelően differenciált tevékenységbe ágyazása nagyon összetett pedagógiai feladat iskolánk minden tagozatán, munkaközösségében.

Tevékenység szinterei

- A környezeti nevelés permanens folyamat, mely – ideális esetben – jóval az iskoláskor előtt kezdődik és a felnőtt korban is tart. Az iskolai környezeti nevelés tehát ennek a folyamatnak egy jelentős része. Ezért is szükséges az iskola minden tevékenységét áthatnia a nevelésnek.
- A környezeti nevelés jellegéből fakad, hogy nehezen képzelhető el a hatásos nevelés a természeti környezet megtapasztalása nélkül. Ezt a különböző vetélkedők, akadályversenyek, sportvetélkedők (erdei iskola) programok biztosíthatják leginkább.

- A környezeti problémák nem kezelhetők elszigetelten, ezért kapcsolódni akarunk önkormányzat környezetvédelmi programjaiba, megismerjük környezetvédelmi tervüket.
- Mivel a környezeti attitűdöt és munkánk eredményét nagymértékben befolyásolja tanítványaink családi miliője, életvitele, értékrendje, igyekszünk azt minél alaposabban megismerni, és a rendelkezésünkre álló törvényes eszközök segítségével a társadalom által elfogadott normák, értékrend betartására sarkallni őket.
- Ha a gyermekeket is érintő, vagy általuk megoldható, esetleg javítható konkrét problémákat mutatunk be elérhetjük, hogy hajlandóak legyenek az aktív részvételre, legyen tenni akarásuk a problémák megoldására.

A környezeti nevelés módszerei stílusai két nagy csoportba oszthatók. Az első a hagyományosan alkalmazott analitikus-szintetikus (részekre, elemekre bontó és azok viszonyát vizsgáló) módszer. A másik lehetőség az egészes vizsgálat; az osztatlan egész teljességéről szerzett benyomásokat, impressziókat megragadó holisztikus megismerés. A környezeti nevelési programok során a két módszert együttesen célszerű alkalmazni.

- A környezeti problémák helyi, lokális gondként mutatkoznak meg azok számára, akik azt elszenvedik, de a bioszféra egységes volta miatt összefüggéseiben nem választhatók el az egész Földet érintő, globális problémáktól. Így nem választható mereven szét a lokalitás-globalitás egymást kiegészítő (komplementer) rendszere. Nem oldhatunk meg semmit akkor, ha közvetlen környezetünk problémájának kezelése során máshol, távolabb újabbakat hozunk létre (pl. szemét összegyűjtése az iskola, osztály környékén, de lerakása, elszórása máshol).
- A természethez, környezethez fűződő viszonyunk személyes jellegéből adódik, hogy a környezeti nevelés csak intuitív pedagógia lehet elsősorban. Sajátos kommunikációt kíván meg

az együttműködő társak; az ember és a természet között. Igényli a nyitottságot, motiváltságot tanítványtól és tanártól egyaránt. Az ismeretek pusztá átadása nem elég, hiszen a pusztán ismeretközlés nem elégséges a helyes viszonyrendszer kialakításához. A pozitív jövőkép, a helyes értékrend és környezeti etika csiráinak kialakításához nélkülözhetetlen az érzelmeken át ható, megélhető helyzetek biztosítása, melyek ugyan kiscsoportban történnek, mégis az élmény maga mindig személyes.

A környezeti nevelés tehát egy komplex rendszer, amelynek át kell hatni minden részét az iskolai életnek – a tanóráktól a napközis foglalkozásokon, szakkörökön és környezetvédelmi vetélkedőkön keresztül az erdei iskolákig, beleértve a kollégák módszertani- és környezetkultúrájának fejlesztését is.

13.3 Környezeti nevelés a tanórákon

Tanulóink legnagyobb része idejének jelentős hányadát tölti el az iskola tanítási óráin, hiszen erre törvény kötelezi őket. A tanítási- és napközis foglalkozások lehetőségei között – gyermeklétszám tekintetében – így nagy különbségek adódnak. Ezért különösen fontos a tanórákon megvalósuló környezeti nevelés, a helyes környezeti attitűd sugárzása.

Természetismeret:

A természet-közelség élményét jellegükből adódóan elsősorban a környezet- és természetismeret, a földrajz és az életvitel – gyakorlati ismeretek órák tudják biztosítani. A környezet megismerésével sok hasznos információ adható át a tanulóknak, ám az információk közlésén túl fontos a szenzitivitás, a minél több érzékszervre ható „benyomásközlés”, a megélhető, élményszerű helyzetekbe hozás, az empirikus tapasztalatok összeszedése, a dicséret alkalmazásával végzett pozitív motiváció élménye is. A természettudományi

tárgyaknak így igen nagy a felelőssége, hiszen a természetre vonatkozó kultúra a környezeti nevelés egyik pillére.

Életvitel és gyakorlati ismeretek:

Az életvitel foglalkozásokon a természetes anyagok és az újra papír használata szintén lényeges szemléletformáló erő, különösen akkor, ha ezt megfelelően bevezetve, mondandónkat szemléletesen alátámasztva tesszük. A tantárgy nagy lehetősége, hogy gyakorlati szempontból elemezzék a környezetbarát létformát, helyes példákat mutassanak be.

Matematika:

A matematika órákon az aktuális feladatokhoz kapcsolni lehet a környezeti problémákat, ki lehet számolni egy szennyeződés hatását vagy egy cinke család „feladványa” is, mint például ha autóval megyünk bevásárolni egy üzletközpontba, a zsúfolt belvároson keresztül, milyen környezeti- és egészségterhelést végzünk (stressz, körülményes parkolás, torlódás, álló autó járó motorral, levegőszennyezés, fokozott benzinfogyasztás, több kiadás....stb.)

Történelem és társadalomismeret:

A történelem órák felelőssége is nagy, hiszen a kisiskolások történelmi időszemlélete fokozatosan alakul ki, ezért csak fokozatosan várható el, hogy cselekedeteiket a pillanatnyi érdekek helyett a felelősségvállalás motiválja.

A múltbéli cselekvések, döntések következményeivel most kell szembe néznünk, ugyanakkor az aktuális problémákra adott válasz hatásai a jövőben lesznek lemérhetőek.

A társadalomtudományok feladata a társadalomszerveződés, valamint az emberi viselkedés és kultúra irányából megközelíteni a kérdést. A környezeti válság megoldása nem képzelhető el a jelenlegi társadalmi viszonyok meghaladása nélkül. A korábbi döntések elemzése segíti a jelenben való eligazodást, növeli a jövő iránti felelősséget. Az emberismereti, humán tárgyak feladatai közé tartozik az is, hogy

bemutassák a fogyasztói modell helyett javasolt utakat, a környezeti válság megoldásához.

Magyar nyelv és irodalom:

A magyar órák segítségével a szép és helyes beszéd elsajátítása, az értő olvasás felfedezése, s ezeken keresztül a magyar és világirodalom legszebb alkotásainak a megismerési lehetősége nyílik meg a tanulók előtt. Tanórákon, illetve a tanórákhoz kapcsolt foglalkozásokon a nagy költők és írók természetet bemutató és áhítattal dicsérő műveit, a természet szeretetéből fakadó szép nyelvi kifejezéseket használja fel szókincsfejlesztésre. Ugyanakkor az értő olvasás birtoklása megnyitja az utat az önálló tanulás, az ismeretterjesztő könyvek, CD-ROM-ok tanulmányozására is.

Ének-zene és művészeti tantárgyak:

A művészeti tárgyak megkülönböztetetten alkalmasak a kérdéskör érzelmi megközelítésére, keretet adnak a természet és az ember alkotta környezet szépségének átéléséhez. E tárgyak hatásosa fel tudják hívni a figyelmet az értékvesztésre, uniformizálódásra, kulturálisörökségünk megőrzésének fontosságára.

Testnevelés:

A test- és egészségnevelési tárgyak a környezet és az egészség szoros kapcsolatának megismertetésével, az igények kialakításával tesznek a legtöbbet.

13.4 Környezeti nevelés a tanórákon kívül

A környezeti nevelés – annak kerettantervi jellege miatt – nem valósulhat meg pusztán a tanórákon. A tanórákon kívüli nevelés lehetőségek között a szakkörökön megvalósuló környezeti nevelés foglal el jelentős helyet.

Kézműves szakkör:

A kézműves szakkörön a természetes anyagokkal végzett munka, a természetes – újrafelhasználható vagy újragyártott (pl. papír) anyagok felhasználása – előnyben részesítése a műanyagokkal szemben (melyek nem bomlanak le a természetes körforgás során). Az elvégzett munka utáni takarítás, rendrakás is fontos része a környezeti nevelésnek, a rendszerességre szoktatásnak.

Tömegsport, futball:

A mindennapos testnevelést a közoktatásról szóló törvény is előírja. A testmozgás az egészséges életmód, a jó közérzet, a megfelelő erőnlét biztosítása szempontjából is fontos, de a szabad levegőn végzett sporttevékenység az állóképességet, edzettséget is növeli. A játék, a kirándulás a természet szépségeire is segít ráirányítani a figyelmet.

Napközis/tanulósobai és szabadidős foglalkozások:

A környezet károsodását jobb megelőzni, mint a bajt orvosolni. Ezért cselekvéseinket a preventív szemléletnek kell áthatnia. Törekednünk kell arra, hogy minél kevesebb fölösleges energia felhasználással, anyagpazarlással járjon munkánk. A takarékoság és mértékletesség egyaránt gazdasági, környezetvédelmi és etikai szempont is. Ennek az elvnek az érvényesítésére kiváló lehetőség nyílik a délutáni és szabadidős foglalkozások, programok során.

A rendszerességre nevelésnek, a délutáni munka megfontolt és didaktikailag átgondolt megszervezésének, vezetésének fontos szerepe van a környezettudatos magatartás, az „iskolai szellem” kialakításában. A takarékos energiafelhasználás (villany, víz), a szemét, hulladék eltakarítása, környezetünk rendbetétele mielőtt elhagyjuk az osztálytermet, vagy az újra papírból készült termékek (pl. papír zsebkendő, rajzlap, füzet...) használatának előnyben részesítése, mind a környezeti nevelés szerves részét képezi, csakúgy mint a könyvtár, a múzeumok, állatkertek meglátogatása, vagy kirándulás a természetbe.

Módszerek

- megbeszélés, beszélgetés, bemutatás, gyakoroltatás
- játékok (szituációs, memóriafejlesztő, érzékelést fejlesztő, kapcsolatteremtést segítő)
- rend- és tisztasági verseny
- egyszerű, célzott megfigyelések

Iskolánk óvodai csoportja is bekapcsolódik a környezeti nevelési feladatok elvégzésébe. A gyerekek életkorához meglévő ismereteikhez a fogyatékoság jellegéhez, az esetleges másodlagos sérülésekhez alkalmazkodva célul tűzzük ki, hogy:

- gyermekeink ismerjék meg szűkebb környezetüket,
- vegyék észre környezetükben a szépet, az értéket, ismerjék fel a problémákat,
- óvják környezetük tisztaságát,
- alakuljon ki bennük az egészséges életmód igénye, sajátítsák el az ehhez vezető módszereket,
- takarékoskodjanak az energiával, vízzel

Ezen célok eléréséhez elvégzendő feladatok:

- közlekedésbiztonsági ismeretek nyújtása,
- zöldesítés az óvodában és környékén,
- gyomtalanítás az óvodában,
- hulladékgyűjtés,
- élősarok az óvodai csoportszobában,
- madáretetők kihelyezése az óvodában,
- állatkert, múzeumok, nemzeti parkok látogatása

13.5 Módszerek

- játékok (szituációs, memóriafejlesztő, érzékelést fejlesztő, kombinációs)
- egyszerű megfigyelések,
- beszélgetés, bemutatás,
- Komplex Alapprogram módszerei

- mesék, versek olvasása a közvetlen természetes és mesterséges környezet értékeiről
- terepgyakorlatok
- vizuális művészet

Ezen programokat általános aktivitás a kollégák és a gyerekek lelkes munkája jellemzi. Közben változik a tanulók környezethez való viszonyulása (környezeti magatartása) a környezetre való odafigyelés képessége.

13.6 Előélet, hagyományok

Iskolánk rendelkezik bizonyos hagyományokkal a környezeti nevelés terén. Részt veszünk a város által szervezett takarítási akciókon, szelektív hulladékgyűjtésen. Ha az anyagi források lehetővé teszik, minden évben 3 napos salgóbányai táborozást szervezünk. Itt változatosan, életkorhoz, meglévő ismeretekhez igazított programok segítségével, természet közeli környezetben tanulják meg diákjaink a természettel való harmóniában élés mikéntjét.

Ezekon kívül szinte minden tantárgy számtalan lehetőséget kínál a környezeti nevelés megvalósítására.

Adottságaink

Az iskola udvara zárt, lebetonozott, sportolásra, játékokra nem alkalmas. A tantermek mérete csak részben megfelelő, az iskola épülete barátságosnak nem nevezhető, a környezeti nevelést kevésbé segítő. A rideg környezetet próbáljuk oldani a tantermek dekorálásával, felhasználva a gyerekek munkáit is.

14. A fogyasztóvédelemmel összefüggő iskolai feladatok

14.1 Jogi háttér

Az egyesült Nemzetek Szervezete 1985-ös Fogyasztóvédelmi Irányelveiben leszögezte, hogy minden állampolgár fogyasztóként a következő alapvető jogokkal rendelkezik:

- az alapvető szükségleteik kielégítéséhez való jog
- a veszélyes termékek és eljárások ellen való tiltakozás joga
- a különböző termékek és szolgáltatások közötti választás joga
- a megfontolt választáshoz szükséges tények ismeretének joga
- a jogos panaszok tisztességes rendezéséhez való jog
- az egészséges és elviselhető környezetben való élethez való jog
- a kormány irányelveinek meghatározásába és végrehajtásába való beleszólás joga
- a tájékozott és tudatos fogyasztóvá váláshoz szükséges ismeretek és tudás elsajátításához való jog.
- a veszélyes termékek és eljárások ellen való tiltakozás joga
- a különböző termékek és szolgáltatások közötti választás joga
- a megfontolt választáshoz szükséges tények ismeretének joga
- a jogos panaszok tisztességes rendezéséhez való jog
- az egészséges és elviselhető környezetben való élethez való jog
- a kormány irányelveinek meghatározásába és végrehajtásába való beleszólás joga
- a tájékozott és tudatos fogyasztóvá váláshoz szükséges ismeretek és tudás elsajátításához való jog.

14.2 A fogyasztóvédelmi oktatás célja

„A fogyasztóvédelem célja a fogyasztói kultúra fejlesztése, és a tudatos kritikus fogyasztói magatartás kialakítása és fejlesztése a tanulóknak.”(NAT)

14.3 A fogyasztóvédelmi oktatás tartalmi elemei

A tanulók hatékony társadalmi beilleszkedéséhez, az együttműködéshez és a részvételhez elengedhetetlenül szükséges a szociális és társadalmi kompetenciák tudatos, pedagógiai megtervezett fejlesztése. Olyan szociális motívumrendszerek kialakításáról és erősítéséről van szó, amelyek gazdasági és társadalmi előnyöket egyaránt hordoznak magukban.

Szükséges a társadalmi és állampolgári kompetenciák kialakításának elősegítése, a jogukat érvényesíteni tudó, a közéletben részt vevő és közreműködő fiatalok képzése. A szociális és társadalmi kompetenciák fejlesztése. (NAT)

Fogyasztói magatartásunk sokféle hatás mentén, a szociális tanulás útján alakul, fejlődik. A tudatos fogyasztóvá válás és az ennek megfelelő magatartás kialakítása hosszú, sokoldalú folyamat. Ennek során az egyén megismeri a fogyasztási javakat és szolgáltatásokat, megtanulja, hogyan viselkedjen a piaci viszonyok között, hogyan legyen képes fogyasztói érdekeinek érvényesítésére a természeti erőforrások védelme mellett.

A fogyasztói mintáknak a fenntarthatóság irányába történő fejlődése szempontjából a nevelés-oktatás különösen nagy jelentőségű. Mivel ismereteket kell elsajátíttatni, készségeket, hozzáállást, értékrendet kell formálni.

A fogyasztás elemi meghatározója a család. A fogyasztói szokások tekintetében az otthonról hozott hatások a legélénkebbek, ezért is fontos a szülők, a családok bevonása a nevelési folyamatba.

A napi gazdasági tapasztalatok, a gazdasági élet mind alaposabb és tudatosabb megismerése és megértése segít a fenntarthatóság eszméjének elfogadtatásában. Az emberek sokszor az olcsó, akciós termékeket részesítik előnyben, általában keveset költenek kultúrára, utazásra, erősen differenciálódnak abból a szempontból is, hogy mennyire akarnak, vagy tudnak megtakarítani. E gyakorlattal szemben

a fenntarthatóság irányába ható fogyasztói minták kialakítását segítheti a korrekt sokoldalú tájékoztatás és információ áramlás.

Az iskolai programokban a pszichológiai mozgatókra, és a helyes értékrend alakítására kell a hangsúlyt fektetni. A fenntartható fogyasztás nem annyira tudományos vagy technikai kérdés, hanem inkább az értékek választásával, a tudatos beállítódással kapcsolatos viszony.

Az értékek formálásában lényeges

- a kívánság és a szükséglet fogalmának tisztázása és elkülönítése
- az egyéni és társadalmi jogok tiszteletben tartása
- a természeti értékek védelme.

Fontos továbbá a fogyasztás során

- a tájékozódás képessége
- a döntési helyzet felismerése
- a döntésre való felkészülés.

Meg kell ismertetni a tanulókkal a piac, a marketing és a reklám szerepét, alkalmassá téve őket e területen való eligazodásra. Hangsúlyozni kell a minőség és a biztonság szerepét a fogyasztás során, valamint a gazdaságosság és a takarékoságot. A fogyasztóvédelmi oktatás céljaként megfogalmazott fogyasztói kultúra, valamint a kritikus fogyasztói magatartás kialakítása és fejlesztése érdekében különösen fontos, hogy az iskola befejezésekor a diákok értsék, valamint a saját életükre alkalmazni tudják az alábbi fogalmakat:

- Tudatos, kritikus fogyasztói magatartás: Olyan viselkedés, melyet a szuggesztív marketinghatásoktól való távolságtartás képessége, a fogyasztói szükségletek folyamatos mérlegelése, továbbá a felmerülő fogyasztói problémák megértésének,

kommunikálásának és megoldásának képessége és készsége jellemez.

- **Ökológiai fogyasztóvédelem:** Az elmúlt években sokan felismerték, hogy a környezeti problémáink túlnyomó többségének gyökere a mai fogyasztói társadalmunkban keresendő. Mind a javak pazarló előállítás technológiája, mind pedig fogyasztásunk gyakran ön- vagy csupán vállalati profitcélú volta, mennyisége, valamint annak összetétele hozzájárul erőforrásaink feléléséhez és természeti környezetünk elszennyezéséhez. E szemlélet a környezet szempontjait is figyelembe veszi, ökológiailag tudatos fogyasztókat nevel, akik vásárlási választásaikkal egyben ökológiai környezetük megtartására törekednek.
- **Környezettudatos fogyasztás:** kiegyensúlyozottan dinamikus középút az öncélú, bolygónk erőforrásait gyorsulva felélő fogyasztás és a környezeti erőforrásokat nem kizsákmányoló fogyasztás között.

14.4 A fogyasztóvédelmi oktatás színterei

Az egyes tantárgyak tanórai foglalkozásaiba jól beépíthetők a fogyasztóvédelemmel kapcsolatos tartalmak.

Például: Életvitel és gyakorlati ismeretek: a gyártás és a termékminőség összefüggései.

Matematika: banki, biztosítási vagy üzemanyag-fogyasztási számítások.

Természetismeret: mérés, mértékegységek, mérőeszközök (villany, gáz, víz mérőórák). A génmódosított élelmiszerek (GMO), amíg egy élelmiszer a boltba kerül, táplálkozás kiegészítők és divatjaik, egészséges táplálkozás. Az élelmiszerbiztonság, élelmiszeradalékok

(E-számok), vegyszermaradványok, háztartási vegyszerek, kozmetikumok célszerű és tudatos használatuk.

Földrajz: eltérő fogyasztási struktúrák és szokások.

Magyar: reklámnyelv, feliratok; a reklám kommunikációs csapdái.

Informatika – elektronikus kereskedelem (e-kereskedelem), internetes fogyasztói veszélyforrások.

Történelem – EU fogyasztói jogok, fogyasztástörténet és fogyasztóvédelem, a reklám története stb.

Médiaismeret: a reklám képi nyelve és hatásai.

- Tantárgyközi projektek (pl. Hogyan készül a reklám? A zsebpénz)
- Tanórán kívüli helyszínek (piaci sétákkal, állami és civil szervezetekkel, cégekkel)
- Iskolán kívüli helyszínek (piaci séták, üzletek, bankok látogatása)
- Hazai és nemzetközi együttműködések (más iskolákkal, állami és civil szervezetekkel, cégekkel)
- Az iskola fogyasztóvédelmi működése (az iskola, mint fogyasztó és mint piac), az ezzel kapcsolatos foglalkozások.
- Az Emberi Erőforrások Minisztériuma köznevelési témaheteket hirdetett meg:
 - - a pénzügyi és vállalkozói témahetet,
 - - a Digitális Témahetet,
 - - valamint a Fenntarthatósági Témahetet.
- A nevelési-oktatási intézmény a munkatervében meghatározott módon részt vehet a témahetekhez kapcsolódó programokon, illetve megszervezheti a tantervben előírt, az adott témával összefüggő tanítási órákat, foglalkozásokat.
- A témahetek általános célja a XXI. századi, mindennapokban használható gyakorlati ismeretek játékos, élményszerű átadása, illetve a tanárok új pedagógiai módszerek kipróbálására való ösztönzése. A nevelési-oktatási intézmények a programok megtartásához önkéntesek (pénzügyi, természet- és

környezetvédelmi, infokommunikációs, valamint vállalkozások működtetésében jártas szakemberek) közreműködését is kérhetik, nyitottabbá téve ezzel az iskolák világát. A programok teljesen ingyenesek, kizárólag szakmai célú projektek.

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma projektgazdaként kapcsolódik be a témahetek programjaiba.

Módszertani elemek:

- Interjúk, felmérések készítése az emberek vásárlási szokásairól.
- Riportkészítés az eladókkal.
- Médiafigyelés, médiaelemzés, reklámkritika.
- Egyéni és csoportos döntéshozatal.
- Helyi, országos- és EU-s szabályozások tanulmányozása.
- Adatgyűjtés, adatfeldolgozás, információörögzítés csoportmunkában.
- Problémamegoldó gyakorlat ötletbörzével, értékeléssel.
- Szituációs játék, esettanulmány.
- Viták, szituációs játékok (eladói és vásárlói érdekek összehangolása, jellemző piaci magatartások felismerése és elsajátítása, fogyasztói kosár készítése).

ÓVODAI NEVELÉSI PROGRAM

TANÍTS ENGEM

(középsúlyos értelmi fogyatékos óvodások nevelési programja)

Mottó:

„Ártani nem

S minden

ellenben

erre már nem

nehéz dolog,

ember képes rá:

használni és segíteni,

mindenki képes.”

(Platón)

„**Add a kezed**” című Minősített Gyógypedagógiai Program adaptációja helyi körülményekre átírva.

Ajánlás

Mi segíteni és használni akarunk.

Szeretnénk, ha elfogadnák őket. Igaz kicsit törekenyebbek, talán mások is, de bennük is van valami, amit ha megtapasztal, megváltoztatja gondolatvilágát, megváltoztathatja sorsukat is.

Óhajunk, hogy gazdagabb, teljesebb életet éljenek. Életük legyen szeretet, váltsa fel a bánatot öröm, betegséget egészség, harmóniát árásson beléjük. Segíteni akarunk, miképp nézzék a világot és másokat is, hogy ne csak nézzék, de lássák, érezzék gyermekeinket. Mi felfedeztük a másságban, másokban a jót, próbáljuk magunkból is kihozni a legjobbat.

1. Bevezető

Az intézmény neve:

Abonyi Montágh Imre Egységes Gyógypedagógiai
Módszertani Intézmény, Óvoda és Általános Iskola
2740 Abony, Bicskei u. 2.

Telefon.:

titkárság: 06-30/3973-116

intézményvezető: 06-30/3200-196

e-mail: montagimre.abony@cegleditk.hu

Az intézmény fenntartója:

Klebsberg Intézményfenntartó Központ

Az intézmény Alapító Okirata:

(lásd Általános Iskola)

Az intézmény működési területe:

Abony Város

Az óvoda dolgozói:

2 fő óvónő

1 fő gyermekfelügyelő, gyógypedagógiai asszisztens

1 fő dajka

Az óvoda vezetője:

Az Abonyi Montágh Imre Egységes Gyógypedagógiai
Módszertani Intézmény, Óvoda és Általános Iskola igazgatója

A gyermekek Pest Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Székhely
Intézményének szakértői véleménye alapján nyernek felvételt.

2. Gyógypedagógiai nevelés indokoltsága

Azokra a családtagokra, melyben fogyatékos gyermek születik éppúgy vonatkoznak általános megállapítások, mint minden más családra. Ugyanakkor az új családtag nemcsak külső megjelenése szokásos kis eltéréseivel más, hanem állapota lényegével idéz fel riasztó gondolatokat, hoz létre új helyzetet, ingatja meg a róla alkotott, elképzelt képet, s ezáltal a család különlegesen nehéz helyzetbe kerül. A kívülálló és a nem érintett számára ezt a helyzetet megérteni is nehéz.

Ezeknek a gyermekeknek a szüleik különös gondolatvilágban élnek, vigasztaló gondolatokba kapaszkodnak, mert valamilyen megrendítő csalódást éltek át valamennyien. A fogyatékos gyermek egész lényével állapota következményeinek tudatával hat a családra, a szülőkre. A fogyatékossgal járó viszonylagos tehetetlenség, másság elzárja a gyermeket a környezet hatásaitól, a felnőttek és gyerekek világától. Az ő közössége nagyon sokáig a gyermekszoba. E közösségben pedig az anyáé a döntő szó. Megváltozik a család életvitele. Nehezíti a szülők gondját, hogy nem tudnak a gyermeküknek gondtalanul örülni a félelmek – szorongások miatt. Amilyen mértékben állítják, hogy gyermeküknek bizonyos fokig más gondozásra van szüksége, olyan mértékben tudják elfogadni a szakemberek megállapításait.

Az elmúlt évtizedekben megindult egy folyamat, melynek legfontosabb jellemzője, hogy a sérült gyermeket is elsősorban gyermeknek tekinteni, aki valamilyen „mássággal” bír. Ennek a gyermeknek is joga van a szeretetre, az emberi kapcsolatokra, a védettségre, a biztonságra, a megértésre, az ember méltóságának tiszteletben tartására. Joga van az önkifejezésre, a megértésre.

Ha mindezek nem biztosíthatók számukra a szocializációs folyamatban, akkor a „sérülten is emberi létforma kibontakozásának esélyétől fosztjuk meg őket”.

A gyógypedagógiai óvoda a szocializációt segítő folyamat egyik állomása lehet.

Vannak gyermekek, akik nevelésében kihagyhatatlan állomás, vannak akiknél átmenet – integrációra felkészítő – vagy sikertelen integráció utáni fejlesztő intézmény, és vannak értelmi fejlődésükben súlyos fokban akadályozott gyermekek, akiknél nem indokolt ennek az intézménynek igénybevétele.

Bizonyos jól szocializált, jól fejleszthető gyerekek – ha a személyi, tárgyi feltételek adottak, eredményesen nevelhetők az integrált óvodai csoportokban. A teljes integrációra nincs lehetőség, de részlegesre a mi csoportunkban is van példa.

A fejlesztő foglalkozásokon és a nap nagy részében nálunk az ének és mozgásnevelés foglalkozásokat pedig a többségi közösségben végzi. Bárhol is nevelkedjen azonban a 3-7 éves értelmi fogyatékos óvodáskorú gyermek, fontos, hogy speciális nevelési szükségleteinek megfelelően szolgálják képességeinek fejlesztését, szocializációját.

A közoktatási törvény biztosítja, hogy minden sérült, akadályozott fejlődésű gyermek születése pillanatától, ill. a szülők igényeihez alkalmazkodva, támogató segítséget kapjon. Olyan segítséget, amely hatékonyan mozdítja elő a szervezet érését, integratív funkcióinak, belső energiatartalékainak kibontakoztatását.

Ahhoz, hogy a speciális nevelési szükségletű gyermek eredményesen illeszkedjen be a többségi közösségbe, hogy saját képességeinek megfelelően fejlődjön, orvosi – gyógypedagógiai – pszichológiai segítségre van szüksége.

Abony városban 1993. szeptember 1-jén kezdte meg működését a Tószegi úti Óvoda keretein belül a gyógypedagógiai óvodai csoport. 1995. január 1-jétől a Montágh Imre Általános Iskolához tartozik. Az

így kialakított környezet maximum 12 sérült gyermek ellátását teszi lehetővé.

3. Általános elvek a NAT alapján

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésében

Az alapidokumentumban meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak minden gyermek számára szükségesek. Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik. A nevelés hatására a sajátos nevelési igényű kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés. A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

Az Irányelv célja

Az Irányelv célja, hogy a nevelési programban foglaltak és a sajátos nevelési igény összhangba kerüljenek. Annak biztosítását szolgálja, hogy

- az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődésének üteméhez,
- fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg,
- a sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl,
- az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs célú foglalkozások programjai váljanak az óvodák nevelési programjainak tartalmi elemeivé.

A fejlesztés szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg. A többségi óvodában történő együttnevelés – az illetékes szakértői bizottság szakértői véleményének figyelembevételével – minden esetben egyéni döntést igényel a gyerek szükségletei szerint.

4. Nevelési, fejlesztési célok és azok sajátosságai

Speciális fejlesztő programunkat a gyermekek mindenkori értelmi szintjét figyelembe véve dolgozzuk ki, mely differenciál diagnosztikára épül, s a csoportos foglalkozás mellett az egyéni terápiát, egyéni fejlesztést helyezi előtérbe.

A nevelés módszerei: de legfőképpen az eszközök értelmezése tekintetében nem lehet teljesen egybehangzó és kidolgozott rendszert létrehozni. A nevelési módszerek és az oktatási irányelvek az értelmileg akadályozottak pedagógiájában mindig sajátos, korrekciós irányultságot is kapnak, melyeknek alkalmazását nevelési helyzet, a gyermek személyiségfejlődésének sérülésének különbözősége követeli meg.

A közepsúlyos értelmi fogyatékos óvodáskorú gyermekek az óvodába lépéskor igen heterogén képet mutatnak. Az eltérések az életkorban, fejlettségi szintben, a fogyatékoság súlyosságában, típusában, a gyermek előzetes életében, családi vagy előző intézményes nevelésében gyökereznek.

Közös vonásuk azonban, hogy fejlődésük lelassult, s a mennyiségi eltérésen túl minőségi eltérés tapasztalható. Az alacsony pszichés aktivációs szint miatt minden területen nehezebben induló, lassúbb fejlődést mutatnak. Gyakran motivációszegények.

Míg a problémamentesen fejlődő gyermek egyenletes tempóban nagyobb lépcsőfokokon jut el a célig, addig az értelmi fogyatékos gyermek sok kisebb, alacsonyabb lépcsőfok megmászásával, kis lépésekkel, sok-sok gyakorlás után közelíti meg a célt, saját lehetőségeinek csúcsát.

Szorosan együttműködve a családdal célzottan igyekszik a pedagógus kihasználni azokat az időpontokat, amikor bizonyos funkciók érése „szenzibilis fázisban” van.

Optimális fejlesztés a transzfer hatás következtében az egész személyiségre hat, a gyermek pszichomotoros fejlesztését szolgálja. Így nem egymástól elkülönült funkció tréning zajlik, hanem egyidejűleg több funkció fejlődését segíti a komplex környezet.

A szociális érés támogatás közben figyelembe veszi a program a különböző funkciók egymásra épülését, hogy sikerélményt biztosítson a gyermekeknek, s hogy a tanítási technikák könnyen érthetőek, elsajátíthatóak legyenek. A „tanulás” akkor hatékony, ha a gyermek érzi a biztonságot, ha tudja, hogy környezete elfogadja, megérti.

Három „alapelv”-nek kell érvényesülni:
„Ölelj át!”, „Tegyél le!”, „Hagyjál békén!”

Ez jelenti egyrészt az életkor specifikus, illetve fejlettség szerinti önállósulási folyamatok állomásait, másrészt azt, hogy a sérült gyermek is elsősorban gyermek, akinek szüksége van a bizalomteljes szeretetre, elfogadásra, de túlzott óvó-védő szeretet gátja lehet az önállósulásnak.

Így meg kell tanulni elengedni, „letenni” a gyereket, örülni az első önálló kísérleteknek, s ezt elő kell segíteni, illetve szükségleteit oly módon figyelembe venni, hogy napi rendben legyenek a pihenés, a nyugalmat biztosító idők, fázisok ahol azt csinál, amit akar – természetesen a felnőtt felügyelete mellett.

Miután a spontán tanulás is sérült, gyakran hiányzik a természetes kíváncsiság belőlük, tudatosan kell kiépíteni a tanulási helyzeteket.

Változatos körülmények között meg kell tapasztalniuk az összes érzékszerv bevonásával a helyes érzékelést, észlelést, mint a magasabb mentális folyamatok kialakulásának első lépcsőfokát.

Az észlelés igen szoros kapcsolatban van a megismerés folyamatában az emlékezet és figyelem, hisz csak azt tudják felidézni, amire emlékeznek, az emlékezet pedig függ a figyelemtől.

A nagy mozgásigényre, a tevékenység érzelem vezéreltségére, a viszonylag jó utánzókézségre, a felnőttközpontúságra támaszkodva lehet eredményt elérni.

A gyermeki személyiség fejlődése szempontjából a legfontosabb tevékenységformára a tájékra épülhet a pedagógiai munka, bármilyen képességfejlesztés legyen az mozgás, pszichomotoros vagy nyelvi kommunikációs fejlesztés.

A játék nincs ellentétben a tanulással. Játék közben a gyermek tanul: tanul szociális szerepet, érzelmeket, motívumokat, beállítódást, tanulja a környezet személyi és tárgyi világának elsajátítását.

Az óvoda gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatai

A családgondozás, az elesettek segítése, az egyéni sorsokkal való törődés – gyermekintézmény lévén – kiemelt feladatként jelenik meg programunkban. Az a társadalmi közeg, amelyben az idejárom gyermekeink élnek szükségessé teszi ennek a munkának a folyamatos elvégzését.

Célunk, hogy feltárjuk mindazon körülményeket, amelyek a gyermekek fejlődését hátrányosan befolyásolják.

Feladatunk: az óvodai kereteknek megfelelően megadjunk minden segítséget a hátrányok csökkentéséhez, és kompenzáljuk lehetőségeink szerint azokat, a családgondozás és az egyéni bánásmód keretei között.

Elveink: a családi nevelés erősítése – a család tiszteletben tartása mellett – és ezzel együttesen a gyermek iránti felelősség ébrentartása. Személyes kapcsolat kialakítása azon családokkal, akik láthatóan segítségre szorulnak.

Tapintatos, diszkrét kapcsolattartás érvényesülése a családokat érintő kérdésekben. Óvodánk az iskolához tartozó tagintézmény, így gyermekvédelmi munka koordinálását a gyermekvédelmi felelős látja el.

A gondozás feladatain belül a gyermek családi körülményeinek figyelemmel kísérését, a lehetséges segítségnyújtás feltérképezését és a megfelelő kommunikatív viszony kialakulását látják el.

A Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat felé működtetik a jelzőrendszert, valamint havonta részt vesznek esetmegbeszélésen.

A gyermek fejlődését az óvodán belül kiemelt személyes törődéssel és fejlesztéssel biztosítjuk – szülői együttműködés megléte esetén kiegészül a családi vagy külső nevelési tanácsadó segítséggel.

A gyermekvédelmi munka fő feladatát a prevenció jelenti, amely során lehetőségeinkhez mérten szeretnénk megakadályozni a veszélyeztetett status kialakulását.

Az óvodai élet tudatos szervezésével, a mindennapos szakszerű csoportos és egyéni képességfejlesztő munkával, az érzelmi biztonság megteremtésével, a gyermekek tevékenység-szükségletének kielégítésének, a sokoldalú tapasztalatszerzést, a szociális tanulás feltételeit biztosítva kell elérni, hogy az óvodások:

- érezzék magukat biztonságban a szeretetteljes légkörű közösségben;
- testi, szociális, értelmi képességeik egyaránt fejlődjenek;
- tudjanak utánozni;
- tudjanak egymás mellett és egymással tevékenykedni, a felnőtt irányítását elfogadni;
- használják adekvátan a játékeszközöket, játékban legyenek kitartóak, vigyázzanak játékukra, ismerjék azok helyét;

- értsék az egyszerű - alkalmanként gesztussal kísért – verbális utasításokat, azokat hajtsák végre;
- fejlettségi szintjüket, szükségleteiket tudják közölni, használják nonverbális jelzéseiket is;
- sokrétű tapasztalatokat szerezzenek közvetlen környezetükről, tudjanak abban tájékozódni. Ismerjék meg környezetük tárgyait, azokat tulajdonságait;
- tudjanak rövid ideig feladathelyzetben maradni, figyelmüket egy adott tevékenységre irányítani;
- alakuljon ki önállóságuk az elemi tisztálkodás, öltözés – vetkőzés, étkezés, WC használat terén. Ha kell, fogadjanak és kérjenek segítséget;
- mozgásuk legyen viszonylag összerendezett, harmonikus, igényeljék a rendszeres mozgást, tevékenyen vegyenek részt a mozgásos tájékokban;
- tudjanak különböző anyagokkal ügyesen manipulálni, alakuljon ki az ábrázolás igénye bennük;
- szívesen hallgassanak rövid mesét, verset. Tudjanak életkoruknak, fejlettségi szintjüknek megfelelő dalokat, verseket, mondókákat;
- ismerjék az alapvető viselkedési szokásokat, tudjanak köszönni, kérni, kívánni, stb. Tudjanak elemi szabályokhoz alkalmazkodni, elemi munkát végezni.

5. Érvényességi rendelkezés

1. A program a legitimációt követően, határozatlan ideig, visszavonásig érvényes.
2. A program módosítására a szülők írásban tehetnek javaslatot. A javaslatot az óvoda vezetőjéhez, írásban kell benyújtani és legalább a szülők 10%-ának alá kell írnia.
3. Módosítást kezdeményezhetnek az óvoda dolgozói is, írásban a vezetőhöz benyújtva. A módosítási kérelmet legalább a dolgozók 25%-ának alá kell írnia.

4. A programban történt módosításokat a nevelőtestület elfogadása után, véleményeztetni kell a Szülői Szervezettel.
5. A módosítást közoktatási szakértővel történt véleményeztetés után a fenntartóval minden esetben jóvá kell hagyatni.

6. Az óvodai nevelés területei

A tanulás folyamatában elméleti, gyakorlati ismeretek, jártasságok, készségek, képességek kialakulását, viszonyulások, érzelmi akarati tulajdonságok fejlődését, magatartás tanulását segíti a pedagógus. A verbális, mozgásos és szociális tanulás eredményeként alakulnak a gyermek érzelmei, a cselekvés módja, a szociális magatartása, különböző tulajdonságok és képességek.

6.1 Foglalkozási formák a gyógypedagógiai óvodában

- **Önkiszolgálásra nevelés:** feladatai a tisztálkodás, öltöztetés, étkezés, egyszerű munkavégzés, szobatisztaságra nevelés terén minél nagyobb önállóságra nevelni az óvodás gyermeket.
- **Mozgásfejlesztés:** az alapmozgások kialakítása, korrigálása, a koordinációs zavarok, a mozgásos ügyetlenség csökkentése, a testi-lelki harmónia, a jó pszichomotoros állapot elősegítése.
- **Anyanyelvi nevelés:** kettős feladat a beszédmegértés fejlesztése, az aktív beszéd indítása, fejlesztése, illetve speciális megközelítési móddal, kis lépésekkel, minden érzékszerv egyidejű bevonásával a szűkebb környezet megismertetése. Egyszerű mesék, versek, mondókák megtanítása.

- A vizuomotoros készség fejlesztése: a vizuális és taktilis észlelés, a testséma fejlesztése a szem-kéz koordináció, alakállandóság, alak-háttér felismerő képesség fejlesztése, a téri tájékozódás fejlesztése, a helyes ceruzafogás megtanítása, az ábrázoló kedv felkeltése, technikák, eszközök megismertetése.
- Játékra nevelés: az adekvát játékhasználat elsajátíttatása, a gyakorló, konstruáló és elemi szerepjátékok megismertetése. Az egymás melletti és együttes játék megvalósítása énekes-verses népi játékok játszása.
- Egyéni fejlesztés: az adott gyermek fejlettségi szintjének megfelelő képességfejlesztés. A lassabban haladó és a csoport átlagánál jobb képességű gyermek egyénre szabott terápiáját is jelenti.
- Zeni nevelés alapjai: egyszerű ritmusú versek, mondókák, dalok segítségével a ritmus, a zenei hallás fejlesztése ritmus hangszerek használatával.

6.2 Kiegészítő terápiák

- Logopédiai kezelés: megkésett és akadályozott beszédfejlődés terápiája.
- Speciális úszásoktatás elemei: vízhez szoktatás a vízben való biztos mozgás, a helyes levegővétel elsajátítása, az úzás előkészítése.
- Gyógytorna: konduktor szakirányú megsegítésével.
- Ayres terápia: egyensúlyérzék és biztonságos mozgás fejlesztése térben.
- Alapozó terápia: terapeuta által irányított csoportos mozgásfejlesztés.
- Korai egyéni és kiscsoportos fejlesztés a TSMT módszer alkalmazásával.

6.3 A foglalkozások heti rendszeressége

A foglalkozás neve	Heti előfordulása	A foglalkozás formája
anyanyelv	5	csoportos, egyéni
mozgásfejlesztés	5	csoportos
önkiszolgálás	2 (év elején 3)	egyéni, mikrocsoportos
vizuomotoros fejlesztés	3	mikrocsoportos vagy egyéni
játékra nevelés	2-3	csoportos, mikrocsoportos vagy egyéni
egyéni fejlesztés	5	egyéni
zenei nevelés alapjai	2	mikrocsoportos

6.4 Szokások kialakítása

Minden ember életében jelen vannak a rítusok, szokások jelen. Lényegesen befolyásolják a személyiségfejlődést. Gazdaságossá teszik a cselekvést, tudatmentesítő szereppel is bírnak.

A szokásos cselekményeknél nincs szükség akaratilag erőfeszítésre, erős figyelemkoncentrációra. Jól legyakorolt sztereotípiákat kell kialakítani úgy, hogy a már kialakult jó szokásokat megerősítik – illetve a helyes szokásokat alakítják ki – egyben kiküszöbölik a rossz beidegződéseket kioltással.

A szokás valamilyen művelet többszöri ismétlésének eredménye egy adott helyzetben. Ennek kialakításához meghatározott számú gyakorlásra, ismétlésre van szükség, hogy a cselekvés vagy viselkedésforma szokássá váljon.

A gyermek sérülésének, életkorának megfelelő élethelyzeteket kell teremteni, a kialakult feltételes reflexeket meg kell erősíteni.

Szükséges, hogy a már kialakult szokásokat mindig, minden körülmények között azonos módon várják el a gyermektől. A szokások keletkezésekor a tudatosságnak, a szükségesség belátásának a cselekvés akarásának is lényeges szerepe van, megkönnyíti s meggyorsítja a szokásfejlődés folyamatát.

Az értelmi fogyatékos óvodás még nem látja be helyes vagy helytelen viselkedésének következményeit, itt az utánzásnak, modellkövetésben van nagy jelentősége. A cselekvés hasznosságát kell hangsúlyozni elsősorban. A helyes viselkedést kell megerősíteni. A következetes elvárás mellett szükséges az állandó ellenőrzés. Figyelni kell a fokozatosságra, egymásutániségra, fontossági sorrendre.

Igyekeznek kiküszöbölni azokat a cselekvési alkalmakat, amelyből a rossz szokások származhatnak.

A szokások kialakításának alapvető feltétele tehát a pozitív példa.

A preferált személy viselkedése utánzásra készíti a gyermeket. Ezért csak olyan szabályokat állítson fel a pedagógus – gyermek számára érthetően – amely betartása nem jelent túl nagy feladatot.

A meggyőződés a gyermek szenzoros problémái értelmi állapota miatt csak óvatosan alkalmazható.

A jól megválasztott napirend, a határozott, de szeretetteljes követelés, az értelmes rend segíti a szokások kialakítását. A nevelés során egyre nagyobb szerepet kap az önállóságra nevelés, amely azonban soha nem nélkülözheti az ellenőrzést, az ehhez kapcsolódó jutalmazást, büntetést.

A gyermek a pedagógusban, illetve a velük kapcsolatban lévő felnőttekben érzelmi támaszt keresnek. Szavaikat, azok tartalmát, egész magatartásukat, annak minden összetevőjét úgy kell szabályozni, hogy érzelmeken alapuló, bensőséges személyes kapcsolat alakulhasson ki.

Az óvodások családban élnek. Többségük meleg, szeretetteljes milióból érkezik, de a családok nevelési attitűdjét gyakran meghatározza a túlzott féltés. Többségüket teljesen kiszolgálják, etetik, pelenkázzák, ölben cipelik. Azután utaznak, néhány lépés után elfáradnak, rövid ideig tudnak csak sétálni. Egyedül nem tudják elfoglalni magukat. Már a 3-4 éves értelmi fogyatékos gyermek is képes „manipulálni” környezeté, ha a család ezt hagyja.

Mindezek figyelembevételével kell a gyermek helyes szokásrendjét kiépíteni, hatva a családra, azonos követelményeket állítva.

A szoktatási idő (8 hét) arra szolgál, hogy fokozatos legyen az átmenet, de feltétlenül örömszerző a gyermek számára. A családban addig csak felnőttek között élő a vele való permanens anyai foglalkozást igénylő gyermek fokozatosan szokja meg az új környezetet.

Fontos, hogy ne változtassanak meg radikálisan mindent a gyermek életében. Türelmes, de határozott követeléssel, speciális tréninggel (pl. játék elrakása, csap kinyitása, stb.) érik el, hogy szívesen alkalmazkodjon az elvárásokhoz minden gyermek.

A szokások kialakításának területei

Az egészséges életmódra nevelés

Az óvodai élet során törekedni kell arra, hogy a gyermekek egészsége, későbbi igényei megalapozása érdekében kapja meg szükségleteinek megfelelő gondozását, s egyre inkább legyen számára természetes igény az egészséges életmód.

Ezek megvalósulási területei:

Testápolás – célja, a tisztaság igényének felkeltése, a fokozatos önállóság: tudják a csapot kinyitni, elzárni, saját törölközőt felismerni, kis segítséggel kezét törölni. WC használat után, étkezés előtt kezét

mosni, segítséggel fogat mosni, túrni a fésülést, kérjenek zsebkendőt, tudjanak orrot fújni, üljenek helyes testtartással.

Étkezés – esztétikus környezetben fokozatosan alakulnak az étkezési szokások az etetésből az önálló kanlázáson át megtanulják a villa használatát, a szalvéta használatát, a pohárból ivást, a rágást.

Öltözés, vetkőzés – a célszerű, könnyen le-felvehető kényelmes ruhadarabok segítik az önállóságra nevelést. Fontos, hogy igényelje a gyermek a tiszta ápolts külsőt, a rendet. A fokozatosság elvét betartva tanulja meg az egyes ruhadarabok levételét, majd kis segítséggel az öltözködést fázisait, a saját ruhadarabok felismerését.

WC használat, szobatisztaságra nevelés – a pelenka nélkül rendszeres ültetés mellett nappal „száraz maradjon” állapottól el kell jutni az utánjelzés, majd a szükséglet jelzéséig. A bilitől a WC használatáig, a WC papír használatban segítséget igényelnek többnyire az óvodások.

Testedzés – a teremben vagy szabad levegőn való tornázás, kirándulás, sok-sok mozgás legyen igénye minden gyermeknek.

6.5 A közösségi élet szokásainak megalapozása

A bölcsődéből érkező gyermek óvodai beilleszkedése viszonylag könnyebb, mint a családból érkező gyermeké, ők először kerülnek olyan helyzetbe, a vágy, a cselekvés, szándék és végrehajtás közé akadályok ékelődnek. Nehezíti a helyzetet, hogy a kommunikáció hiányában nem tudják kívánságaikat, szükségleteiket jelezni. Módjai nem egyértelműek az új környezet számára. A szülő és pedagógus türelmes kivárása, egyszerű gesztussal megerősített beszéde segíthet az első időben. Ha a gyermek tapasztalja, hogy nem örökre szakították ki a megszokott környezetből, és számára élményhordó az első óvodai nap, könnyebben beilleszkedik. Megtanul alkalmazkodni, vágyait késleltetni, a szituáció ismétlődésével lassan tájékozódni az új helyzetben, megtanulja „elviselni” társait, majd

fokozatosan közelít a számára szimpatikusabbak felé, mindig érezve, hogy a szeretet, biztonságot adó felnőtt közelében van.

A napirend, a foglalkozások változatos ismétlődése, a pihenés, szabad játék számtalan lehetőséget ad az egymásra figyelésre, az együttes örömszerzésre, a másság elfogadásainak segítségével.

Megtanulják az elemi illemszabályokat, pl. köszönés, lábtörés, kopogás, a csendes- és hangos helyzetek változását. Az óvodai élet alkalmat nyújt az egyre nagyobb séták megvetésére, a közlekedés gyakorlására, közös vásárlásra, kirándulásra, stb. Mindezek számtalan lehetőséget nyújtanak a szociális tanulásra, a derűs légkör, a jó munkaszervezés, sok-sok együttes élmény alapján.

6.6 Munka jellegű tevékenységek

A közepsúlyos értelmi fogyatékos óvodások szívesen tevékenykednek, „segítenek”. Sajnos a túl féltő környezet gyakran letöri a kezdeti próbálkozásokat.

Ha a gyermek érzi munkája fontosságát – bármilyen kicsi is az – szívesen hajt végre egyszerű feladatokat önmag ellátására, társai javára.

Az egyszerű „add ide”, „hozd ide”, „rakjuk el” jellegű feladatokból fokozatosan jutnak el a gyermekek az elemi „naposi” feladatokig.

A felnőttet utánozva egymásnak is szívesen segítenek – gyakran elvégezve egymás helyett a feladatot, - segítenek az eszközök kikészítésében, elrakásában, terem átrendezésében.

Fontos, hogy a szülők is igényeljék az otthoni feladatvégzést, s a későbbi önálló életvezetés érdekében bízzák meg őket egyszerű feladatokkal.

6.7 Hagyományok kialakítása

A hagyományok minden közösség életében nagy jelentőségűek. A készülődés, az ünnepi hangulat, majd a rá való emlékezés, fényképek nézése sok közös élmény forrása lehet. Erősíti az összetartozást, segíti az egymás figyelését, az egymásnak segítségét. Fokozza önmaguk megismerését, önbizalmukat.

A hagyományok egy-egy közösség sajátjai, csak rájuk jellemző apró mozzanatokkal, intimitásokkal bírnak. Hagyomány lehet pl. az alvás előtti rövid mese, a közösen megünnepelt születésnapok, névnapok, családi napok, kirándulások.

Az ünnepek is hagyományépítést szolgálnak. A legjelentősebbek: Mikulás, Karácsony, Farsang, Anyák napja, Gyermeknap, Nevelési év zárása.

Ezek egy része csoportban zajlik, más része a szülők számára is nyilvános. Alkalmat nyújtanak arra, hogy számot adjanak arról, hogy mit tanultak a gyermekek, hogy mennyit változott figyelmük, emlékezetük, beszédállapotuk, mennyire váltak magabiztossá, mennyit ügyesedtek. Értik-e, hogy a szülő most néző, s nekik a „porondon” van helyük.

Az óvoda és a család kapcsolata, az együttműködés formái:

- egyéni beszélgetés
- családlátogatások
- beszoktatás
- szülői értekezlet
- nyílt óvodai napok
- SZMK megbeszélés
- ünnepélyek, rendezvények, kirándulások

A szülők által igényelt egyéb szolgáltatások:

- ingyenes szolgáltatás
 - gyermeknap
 - bábszínház
 - játszóház

- természetjárás havonta egy alkalommal az Állat- és Szabadidőparkban
- szülők által finanszírozott, nem kötelező jellegű szolgáltatások
 - színházlátogatás
 - kirándulások
 - erdei táborozás

Fontos, hogy az ünnepekre való készülődéskor a külsőségek és a tartalom arányban legyen.

6.8 Képességfejlesztés a célzott foglalkoztatásokban

Útban az önállóság felé

Önkiszolgálásra nevelés

Mindennapos tevékenységi forma, ne külön órarendszerű foglalkozás. Fontos, hogy kell időt adjunk a gyakorlásra, fokozatosan, kis lépések elvét alkalmazva végezzük a különböző részfeladatokat.

Formája: egyéni, mikrocsoportos.

Ideje: értelemszerűen a WC használat, tisztálkodás, étkezés, öltözés, teremrendezéssel kapcsolatban naponta.

Célja:

- a gyermek szükségleteinek megfelelő komfortérzés biztosítása, gondozás, gondoskodás;
- nagyon apró lépésekkel az önállóság elérésének segítése;
- verbális utasítások a beszédmegértés, a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás fejlesztése;
- a testséma fejlesztése, tájékozódás a saját testen, testrészek, ruhadarabok viszonyának felismerése;
- alapvető higiénés szokások kialakítása;

- az ápoltság, tisztaság igényének felkeltése;
- helyes viselkedési formák elsajátítása;
- a rászorultság, kiszolgáltatottság helyett az „én is tudom” függetlenség érzésének segítése;
- a téri tájékozódás elősegítése.

A gyermekek az önállóság terén is különböző fejlettséget mutatnak. Önállóságuknak gátja lehet az esetleges társuló fogyatékoság (pl. mozgáskoordinációs zavar). Ahhoz, hogy e téren eredmények szülessenek, alkalmat és időt kell adni a gyermeknek, s amit már önmaga el tud végezni, azt nem szabad helyette megtenni még akkor sem, ha sürget az idő, s a felnőtt gyorsabban komfortosabban végezné el a feladatot.

Az a gyermek vagy fiatal felnőtt lesz a társadalom számára elfogadható – azzal lehet elmenni nyaralni, barátokhoz, színházba, stb., aki birtokában van a társadalom által elvárt viselkedési formáknak. Ez az önállóság, helyes viselkedés az elfogadás szempontjából talán fontosabb, mint hogy ismerje a színeket vagy tud-e számolni.

Az a gyermek, aki korai életszakasztól kellő alkalmat és segítséget kap, hagyják és elismerik próbálkozásait, felnőttként és természetesen azért, hogy önmaga és környezete élete jobb legyen.

Az óvodások fokát alapozó szerepe van e téren. Az önállóság bizonyos területei nemcsak a gyermek életkorától függenek, hanem fiziológiai érettségétől (pl. szobatisztaság) mozgásos ügyességétől (pl. öltözés) s nem utolsó sorban értelmi állapotától.

A túl bonyolult, a gyermek pillanatnyi képességet meghaladó feladat sikertelenséghez, elbizonytalanodáshoz vezet. Elbátortalanítja a gyermeket. Ezért fontos, hogy a gyermek apró lépésekben, rövid gesztussal kísért utasítások, illetve utánzás alapján tanuljanak.

Étkezési szokásoknál feladat

- kanalazás megtanítása (merítés, szájhoz vitel, az étel megrágása, nyelés)
- poharazás: a pohár felemelése, kortyolás, nyelés, a pohár letétele
- a szalvéta használata
- a villával való megismerkedés (felszívás vagy merítés)
- kérés, megköszönés
- ügyesebb gyermekeknél a kenyér kenése, az ételből való szedés
- a rágás megtanítása
- a helyes tempó elsajátítása
- a kenyér vagy kifli fogása, leharapás, a kenyér és a rajta lévő együttes elfogyasztása
- a terítés folyamatának megismerése (pl. szék, tányér, kanál, pohár, szalvéta egymáshoz rendelése). Az étel és a hozzávaló eszközök felismerése.
- étkezés utáni teremrendezésben közreműködés.

Tisztálkodás terén

- vízcsap kinyitása, elzárása
- szappan használat, utána kézöblítés
- a saját törölköző felismerése
- a kéz, arc szárazra törlése segítséggel
- önálló kéz és arcmosás
- fogmosásnál együttműködés (száraz, majd nedves fogkefe, fogkrémes fogkefe elfogadása, szájöblítés megtanítása – önálló fogmosás)
- „baleset” vagy kirándulás esetén a zuhanyzáskor együttműködés (kéz, láb felemelése, stb.)
- a fésülés tűrése, önálló próbálkozás
- igény a tiszta, ápolts külsőre
- étkezés előtti, utáni bizonyos munkafolyamatok (pl. festés) utáni kézmosás igényének felkeltése

- orrfúvás megtanítása, zsebkendő használatának igénye, a piszkos zsebkendő szemétkébe dobása.

Szobatisztaságra nevelés

- rendszeres ültetés mellett a szükséglet megfigyelése
- a jelzés megtanítása (utánjelzés majd mutató, hangadás, stb.)
- WC, vagy bili és a szükséglet elvégzése közti kapcsolat felismerése
- kérdésre jelezze szükségletét
- önmagától jelzi szükségletét, képes visszatartani addig, amíg a WC-hez ér
- a biliről a gyermek WC-re szoktatása
- fiúk állva pisiltetésének megtanítása
- WC papír használata segítségével
- „baleset” jelzése
- WC használatához szükséges ruhadarabok le-felhúzása
- WC használat utáni kézmosás megtanítása
- ajtó nyitás-cukás megtanítása.

Öltözés, vetkőzés

- együttműködés az öltözésnél, vetkőzésnél
- sapka, sál levétele
- zipzár lehúzása
- egyszerű ruhadarabok levétele (cipő, zokni, nadrág, stb.)
- vetkőzésnél kis segítségnyújtás (kigombolás, kikötés, cipőfűző meglazítása, stb.)
- egyszerű ruhadarabok felvétele (pl. bugyi, sapka, stb.)
- kis segítséggel öltözés (ruha elejének megmutatása, jobb-bal oldalnál segítség, befűzés, gombolás, stb.)
- bizonyos ruhadarabok teljesen önálló felvétele.

Önálló munkafeladatok

- saját hely felismerése (öltözőben, alvásnál, stb.)
- székek helyre rakása

- játékok közös elrakása
- szőnyeg feltekerése (pl. mozgásfoglalkozásokhoz)
- közös teremrendezés
- eszközök pakolása, kiosztása
- egyszerű tárgyak kivitele
- egyszerű üzenet átadása
- társak segítése
- asztal letörlése
- szemét összeszedése
- székek felrakása
- saját ruhadarabok, eszközök felismerése, elrakása
- közös ágyazás, ágynemű, ágyak elrakása
- mosdó feltörlése

Már szó volt róla, hogy kis lépések elvének e tevékenység során igen nagy szerepe van. Mindig az adott viselkedésformát, annak minden szakaszát kell magunk elé képzelve felbontani annak összetevőire, pl. zokni felhúzása.

- megfogni a zoknit
- sarkát alulra fordítani
- a zokni „összeszedni”
- a lábat felemelni
- belebújtatni a zokniba
- felhúzni a lábfejre, a sarokra, majd a bokára
- megigazítani, hogy a boka fölötti részt is takarja

Kezdetben a gyermekkel együtt végezzük a cselekvést, majd a könyökével irányítjuk, aztán csak szükség esetén segítünk, míg önálló lesz.

Ezzel a példával a felnőtt számára automatikusan végzett mindennapi tevékenységek összetett voltára hívjuk fel a figyelmet. Értelemszerűen minden fejlesztést az adott gyermek fejlettségi szintjéhez mérnek, s arra építenek, amit már tud.

Fontos, hogy az ügyetlen próbálkozást is értékeljük, jutalmazzuk. Szociális megerősítés, de gyakran maga a feladat elvégzése is jutalomértékű a gyermek számára.

6.9 Mozgásfejlesztés

Ez a foglalkozás a nagymozgások kialakítását, begyakorlását, korrigálását szolgáló foglalkozási forma.

formája: csoportos vagy egyéni

ideje: naponta

időtartama: 20-30 perc

Célja:

- motoros tanulás elősegítése;
- alapmozgások kialakítása, korrigálása, az értelmes, célirányos mozgás kialakítása;
- biztos egyensúly kialakítása;
- ügyesség, állóképesség, erő fejlesztése;
- teljesítőképesség növelése;
- mozgásos gátlás oldása;
- utánzóképeség fejlesztése;
- testséma fejlesztése;
- légzéstechnika fejlesztése, javítása;
- ritmusérzék fejlesztése;
- a szervezet sokoldalú, harmonikus, arányos fejlődésének biztosítása, az egészség megőrzése;
- a figyelem, emlékezet, beszéd, mozgás összekapcsolódása;
- szenzomotoros ismeretszerzés lehetőségeinek javítása;
- mozgáskoordináció fejlesztése;
- a téri tájékozódás fejlesztése.

A mozgás fejlődése az érés és tanulás egységében valósul meg. Mozgásmintákból épülnek fel a motoros készségek, a sok-sok gyakorlással, ismétléssel lesznek pontosak, célszerűek.

A mozgás a gyermek természetes reakciója, természetes aktivitása. Benne komoly motivációs erő rejlik, mely könnyebbé teszi az ismeretek átélését. A saját testből, illetve a külvilágból származó ingerek felvétele direkt kontaktus útján (tapintás, szaglás, ízlelés, egyensúlyérzékelés, propioceptív ingerfelvétel), illetve indirekt módon (látás, hallás) történik. A mozgás szervezi meg a szenzomotoros impulzus mintákat, egyben örömforrás, amely a test működését kíséri, biztosítja a gyermek motiváltságát. A gyermek számára nyújtott ingerekre egyre magasabban szervezett viselkedésre válaszol, a taktikus, vesztibuláris rendszere normalizálódik, mozgása koordinált lesz.

Fontos, hogy a környezet készítse a gyereket a motoros válaszadásra, miközben biztonságot is hordoz. A gyermek saját aktivitásán át jusson újabb és újabb tapasztalatokhoz, amelyek az érzékszervi és mozgásos tanulás további fejlődését szolgálják.

A mozgásfejlesztés hatalmas nyelvi anyagot is mozgásba hoz. Az átélt mozgás és annak megfogalmazása erős késztetést jelent a történések kifejezésére.

Az értelmi fogyatékos gyermek mozgásának jellemzői

Az értelmi fejlődésükben akadályozott gyermekek mozgásukban is eltérnek ép társaiktól. A pszichoszomatikus fejlődésüket befolyásolja – az életkor mellett – a fejlődési tempó nagyfokú lassúbbodása, a fejlődés szabálytalansága, egyenetlensége, az egyes területek egymáshoz való viszonyában bekövetkező változás. Ehhez járul a fejlődés során jelentkező minőségi változásokat jelentő mozzanatok elmosódása, jellegtelensége.

Tanítványainknál a mozgásfejlődés során bizonyos fázisok kimaradnak, kevésbé gyakorlódnak be, illetve hibásan rögzülnek.

Ez a mennyiségi és minőségi eltérés megmutatkozik a mozgáskoordináció és egyensúlyérzék zavarában, a mozgás folyamatainak kivitelezésének pontatlanságában, a testséma, a téri időorientáció fejlődésének elmaradásában, ügyetlen, lassú mozgásban vagy hipermotilitásban.

A figyelem zavara miatt gyakran egyszerű feladatok utánzására képtelenek. Számolnunk kell az esetleges társuló fogyatékosként jelentkező mozgássérüléssel, esetleges mozgásos félelemmel. Ugyanakkor bizonyos kórformájú gyerekek jó utánzőkészsége jó kiinduló alapot ad a fejlesztéshez.

Az óvodába kerülő gyermek mozgásának jellemzői

Az értelmi fogyatékos gyermek szembetűnő vonása a bizonytalan, ügyetlen, kevésbé harmonikus mozgás. Járása általában széles alapú, a kezek együttmozgása hiányzik, testi fejlettségük eltér ép társaiktól. A gracilis csontozatú, kissúlyú gyermekek mellett sok az elhízott lusta óvodás is.

Mozgáskészségüket infantilizmus jellemzi, az érési egyenetlenség, a fejletlen testséma, a taktikus háritás, a zavart kinesztikus észlelés a nagy és finommotorika koordináltsága tetten érhető. A szenzomotoros információk rendezése nehézségekbe ütközik. Az ingerre való reagálás pontatlan. Nincs készítésük a közelítő mozgásokra, megfigyelésük bizonytalan.

Mozgásuk ritmusa diszharmonikus, statisztikai hibák, tartási rendellenességek, az izomtónus zavara jelentkezhet. Mozgás kivitelezésük erőtlén.

A téri orientációs zavar következtében a mozgások megtervezése, kivitelezése nehézséget okoz. Nem tudatosul a gyermekben vizuálisan, kinesztikusan az, hogy miként tölti be a teret saját testével, nem érzi saját teste határait, nem ismeri fel a tárgyak, személyek, önmagához, illetve egymáshoz való viszonyát.

A rosszul beidegződött mozgások nehezen korrigálhatók, gyakran figyelhetők meg mozgásos sztereotípiák. A mozgásos gátlásosság mellett jellemző lehet a hiperaktivitás.

A mozgásfejlesztés feladata

Az óvodáskorú gyermekre a cselekvésbe ágyazott gondolkodás jellemző, tehát a mozgásos tanulásnak – melyhez az érés is természetesen hozzájárul – óriási a jelentősége.

Mivel gyermekeink fogékonyak a szenzoros – motoros közlésére, tanulásuk alapja a szemléletes, cselekvéses tanulás, ehhez állandó vezetésre, megerősítésre van szükség a sok-sok gyakorláson túl.

Az óvodai mozgásnevelés feladata, hogy fejlessze az erőt, ügyességet, gyorsaságot, állóképességet, a biztos egyensúly kialakítását, növelje teljesítőképességet, továbbá javítsa a hibás összerendezetlen mozgásokat. Meg kell tanítani a gyermekeket, a különböző helyzetekben való értelmes, célirányos mozgásra. Az utánzókézség fejlesztését a nagymozgások utánzásával lehet a legjobban fejleszteni.

Első lépés passzív mozgásindítás (passzív tornáztatás). Eleinte sok ringató, gurító játékot játszanak, amely a feszültség oldását segíti, és az érzelmi nevelés szempontjából is nagy jelentőségű. Ezután a gyermekek mozgásfejlődés állomásainak megfelelő alapmozgások kialakítására, gyakorlására térnek át, majd az alapmozgásokból állítanak össze mozgássorokat.

Ezek párhuzamosan sok gesztussal kísért mondókát tanulnak.

A mozgásfejlesztés területei

- játékos utánzó gyakorlatok
- alapmozgások kialakítása, korrigálása, gyakorlása
- mozgásos játékok

Játékos utánzó gyakorlatok

Feladatai: a pontos mozgás-kivitelezés segítése, a hibás, összerendezetlen mozgások javítása, a mozgásos gátlások oldása, a mozgásigény kiélésének segítése, az erő, ügyesség, állóképesség, gyorsaság, teljesítőképesség növelése, az érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, gondolkodás, beszéd fejlesztése.

A foglalkozások fő részét ezek a gyakorlatok töltik ki. A csoportos együttlét alatt megtanulnak a gyermekek egymásra figyelni, egymást megvárni, segíteni egymáson. Megtanulnak egyszerű verbális utasításokat végrehajtani. Viselkedésük fegyelmezett lesz.

A foglalkozás e része alatt hely és helyváltoztató mozgásokat végeznek. A különböző minőségű talajon, szőnyegen, szabadban végzett, sokoldalúan begyakorolt mozgások hatására gazdagodnak ismereteik önmagukról. A páros gyakorlatok a kapcsolatteremtést is segítik. A hibás mozgás korrekcióját az új dinamikus sztereotípiák kialakítása szolgálja

A foglalkozások e részének tervezésekor különös figyelmet kell fordítani a gyermek biológiai állapotára az esetleges társuló fogyatékosokra (pl. vitium).

Gyakorlatok

Rendgyakorlatok

kartartások	nyújtott hajlított vegyes
karkörzések	
állások	alapállás lábujjon sarkon talpélen guggoló állás terpeszállás
ülés	nyújtott terpesz török
fekvés	hanyatt hason oldalt
függés	függőállás függeszkedés
járás	kis és nagy lépéssel előre, oldalt gyors, lassú különböző minőségű talajon vonal között vonalon tárgyak kikerülésével tárgyak átlépésével hullámvonalon irányváltatással különböző eszközökkel lépcsőn járás
futás	gyors, lassú tempóban tempóváltással

	különböző irányba irányváltatással különböző szélességű vonalak között futás közben akadály átlépése futás közben akadály megkerülése futkározás célbafutás futás eszközzel a kézben
ugrás	szökdelés átugrás leugrás ki-, beugrás
dobás-fogás	elkapás célba dobás eldobás
támaszgyakorlatok	csúszás kúszás mászás gurulás
egyensúlyérzéklet fejlesztő gyakorlatok	lábujjhegyen állás nyitott, majd csukott
szemmel	féllábon megállás, forgások, hintázás statikai egyensúlyhelyzetből való
kibillenés	egyensúlyozás gerendán, vonalon járás közben tárgy egyensúlyozása átmozgások utánzása egyensúlyozás Bobath labdán hengeren, Ayres eszközön, stb.

Mozgásos játékok

Feladata a tanult mozgásformák játékos gyakorlása, egyszerű szabályok megismerése, a versenyszellem előhívása, a foglalkozás játékos lezárása.

Ezek a játékok azokból az elemekből épülnek fel, amelyek a foglalkozásokon megjelentek. Játék formájában szolgálják a rögzítést, gyakorlást. Alkalmat kínálnak versenyzésre, páros gyakorlatra, együttes játéokra. Siker, kudarc élményét reprezentálják. Megtanulják a gyerekek ezek elfogadását, ezzel alkalmazkodóképességük is fejlődik az ügyességük, erőnlétük mellett.

A foglalkozások része a lézgygyakorlat is.

Célja: a hasi lézgy kialakítása, a helytelen ritmusú lézgy korrigálása és túlnyomóan szájon át történő ki-belégyzés helyett az orron át történő belégyzés megtanítása.

6.10 Elvárások az óvodáskor végén

- alakuljon ki a természetes mozgásigény
- örömmel, szívesen mozogjanak
- tudjanak mozgást utánozni
- alkalmazkodjanak a foglalkozás rendjéhez
- értsék a verbális utasítást
- alapmozgásokban szerezzenek jártasságot
- lépcsőn kapaszkodva, váltott lábbal járjanak
- biztosan mozogjanak tornaszeren, játszótéri játékokban
- tudjanak rövid ideig figyelni a felnőltre és egymásra
- elemi szabályokat ismerjenek, tartsanak be.

Anyanyelv

A kommunikációs készség fejlesztését, a közvetlen környezet megismerését segítő foglalkozási forma.

Formája: csoportos, egyéni, esetleg mikrocsoportos

Ideje: 5-30 perc

Célja: - a gyermek beszéd iránti érdeklődésének felkeltése, utánzóképeség

fejlesztése, igény felébresztése, ösztönzése

- a verbális kommunikáció gazdagítása a jelzések differenciálása

- a beszédszervek ügyesítése

- a beszéd indítása, a passzív illetve aktív szókincs bővítése

- a hallási figyelem, hallási diszkriminációs képesség

fejlesztése

- a grammatikai rendszer kiépítése

- a közvetlen környezet tárgyai, élővilágai, cselekvései, történéseiről tapasztalatok, ismeretek szerzése

- a kognitív funkciók, a figyelem, az emlékezet fejlesztése

Az értelmi fejlődésükben közepesúlyos fokban sérült gyermekek speciális beszédfejlesztését az teszi szükségessé, hogy beszédük minőségileg is eltér ép társaiktól. Később indul, lassabb ütemben fejlődik és a szókincs, a mondatalkotás, illetve az artikuláció területén egyaránt sajátosságokkal bír. Nevelésüknek és oktatásuknak általánosan elérjett komplex módszere, amely a fejlesztésnek, gyakorlásnak és a beillesztésnek többféle lehetőségével dolgozik, számol azzal, hogy az egyes funkciók terén sajátos és fokozott elmaradások vannak.

Számol mindenképp az érzékszervi – mozgásos koordinációs sajátos és fokozott zavarával, az érzelmi éretlenséggel és az indítékszegénységgel.

A beszédrendetlenség együttjárója az értelmi sérülésnek és egyben súlyosbítja is azt. A gyermek nehezen sajátítja el a beszédet és

éppen a sérülésből adódóan nehezebben tudja „asszimilálni a beszéd differenciált rendszerét”.

Speck meghatározását szem előtt tartva – miszerint a „kommunikáció” az interperszonális kapcsolatteremtés rendszere és folyamata, amelynek során információkat cserélünk, jelentéseket, elvárásokat, szándékokat és normákat közlünk.

A kommunikáció elindítja és befolyásolja a szociális interakciót, az emberek egymásra vonatkoztatott viselkedését – az értelmi fejlődésükben közép-súlyos fokban sérült gyermekeknél kommunikációs igényű beszédnevelésről kell beszélni. Ez annak a törekvésnek a kihangsúlyozása, miszerint csak a kommunikációba való tudatos beillesztéssel és a kommunikációs képességre való ráneveléssel érhetők el a célok. A kommunikáció fejlesztésénél figyelembe kell venni mindazokat a nonverbális ismerethordozókat, amelyek az emberi kapcsolatrendszerben szerepet játszanak. Ilyen vizuális elemek pl. a mimika, tekintetváltás, gesztusok, taktilis elemek pl. érintés, simogatás, auditív elemek pl. a hang intenzitása, ritmusa, hanglejtés.

Rá kell venni őket a környezetből jövő jelzések iránti érzékenységre, azok felismerésére, és a megfelelő válaszadásra.

- Az értelmi fejlődésükben közép-súlyos fokban sérült gyermekek, nem csak azért maradnak el a fejlődésben, mert a központi idegrendszer sérült, hanem azért is, mert a beszéd útján lényegesen kevesebb tanulási, fejlődési impulzushoz jutnak, mint ép társaik.
- Minél kevésbé beszél a gyermek, annál kevesebb impulzus éri az emberek és dolgok felől. Nem tudja feldolgozni a környezet jelzéseit, elsivárosodik, nincs, ami motiválja kommunikáció fejlődését.
- A beszédfejlődés szoros összefüggésben van a mozgásfejlődéssel. A kezdetben mozgásfejlődésre fordított energiák a motorika megszilárdulása után felszabadulnak és a beszédfejlődés irányába hatnak.

6.11 Értelmi fejlődésükben közepsúlyos fokban sérült gyermekek nevelése

Az értelmi fejlődési zavar egyik fő társuló tünete a különböző mértékű beszédfejlődésbeni elmaradás. A tünetek formái, jellemző jegyei összefüggnek a sérülés súlyosságával. Befolyásolhatja az idegrendszer ért károsodások formája, specifikus idegrendszeri sérülés is. Nemcsak a beszédfejlődés egyes fokozatai késnek, hanem *nyelvi* differenciáltság is tökéletlen marad. A legtöbb esetben jelen van a beszédnek, mint kifejező tevékenységnek, az artikulációnak, a folyamatosságának és a zöngének a zavara is. Az élmények diffúz és pontatlan átélése már önmagában is csökkent nyelvi adottságokat és képességeket eredményez, mert a nyelv megnevező és ábrázoló funkciójának minden teljesítményében hozzá tartozik az események differenciált feldolgozása.

Gyakran évekig megrekedhetnek a preverbális kommunikáció szintjén súlyos esetben nem, vagy alig lépik ezt túl. Jellemző, hogy a beszéd felfogásához és létrehozásához szükséges érzékszervi apparátus működik, külső ingereket érzékelnek, de a tudati tartalom szűk korlátok között fejlődik, gondolkodási képességük, fogalomalkotás, absztrakció, elvonatkoztatás sérülése olyan fokú, hogy szavaik nélkülözik az általánosított jelentéstartalmat. Beszédszerveink intervenciója következtében nő az artikulációs hibák száma, ami részben működési eredetű, részben a beszédszervek fejlődési rendellenességeivel függ össze. Többségüknél nagyon megkésik a beszédfejlődés, legtöbbjüknek makacs pöszeség található.

Nyelvük tartalmilag szegényes, tényleges szókincsük lassan bővül, az utánzott szavakat nem képesek adekváтан használni.

Az óvodába kerülő gyermekek beszédfejlődési sajátosságai

Az óvodába kerülő gyermekek heterogén képet mutatnak a beszédállapot területén. Ahány kórisme, annyi fejlődésbeni sajátossággal lehet találkozni, illetve az egyes típusokon belül az egyes gyerekek is különböző képet mutatnak.

Például a Down – szindrómás gyermekekre jellemző.

- A beszédmegértés alacsony szintje, a beszéd és a gesztusok használatának beszűkülése, amely a közvetlen környezet konkrét körére korlátozódik.
- Többnyire csak szótöredékeket, esetleg egy-egy szót használnak. A beszédhangok, hangcsoportok önálló kiejtésének és után mondásának képessége zavart, mivel auditív figyelem bizonytalan és a beszédszervek finom mozgásának képessége is sérült.
- Hangjuk mély, érdekes, rekedtes.
- Viszonylag jó a beszédkészletük, és verbális figyelmük.

Az agysérült gyermekekre jellemző:

- Indítékszegények, gyakran a beszédre való odafigyelés képessége is hiányzik náluk, közömbösek az akusztikus ingerekre.
- Az aktív beszéd területén is nagyobb mérvű elmaradás mutatkozik.
- A figyelem és a koncentráció zavara is hátráltató tényezőként jelenik meg.
- Auditív figyelmük bizonytalan, beszédszervük finom mozgása is sérült.
- Nagymotoros ügyetlenségük miatt nehezen utánozzák az artikulációs mozgásokat.

Az autista gyerekek közül is egyre többen kerülnek óvodába.

Jellemző rájuk, hogy:

- Elzárkóznak a világtól, nem keresik a kapcsolatot a benne lévő dolgokkal, személyekkel. Kontaktus csak nagyon nehezen alakítható ki velük.

- Érdeklődésük beszűkült.
- Hiányzik belőlük a közlési vágy szinte szándékosan kerülnek a kommunikációt.
- Beszédfejlődésükre a belső tartalom kifejezésének zavara jellemző, benne a nyelv jelrendszere és a közlési vágy sérült.

Az anyanyelv (a beszéd és környezetismeret) foglalkozás feladata

A beszédfejlesztés jelen van a gyermek egésznapos tevékenységében, tehát nem tekinthető egyetlen foglalkozás megvalósítandó feladatának. A beszéd fejlesztése szorosan kapcsolódik a mentális képességek, a szocializáció, a mozgás és a játék fejlesztéséhez, mintegy összefonódik ezekkel.

A megkésett mozgásfejlődés hátráltatja a beszéd fejlődését. Megzavarja azt a folyamatot, amelyben a gyermek közvetlen közlő ismerkedik meg a környezettel, gátolja a képzetek kialakulását és érezteti hatását az artikulációban, amely a beszédszervi mozgások magasabb fokú koordináltságát igényli.

A verbális fejlesztés nemcsak célként, hanem eszközként is megjelenik a megismerési folyamatban.

Ezért az értelmi fejlődésükben középsúlyosan fokban sérült gyermekeket nevelő óvodánkban szorosan összekapcsolódva, egymást kiegészítve, egy foglalkozáson belül szerepel a beszédfejlesztés és környezetismeret, vagyis az anyanyelvi fejlesztés.

A környezet megismerésének feladata, hogy a gyermekek képességeihez mérten minél több tapasztalatot szerezzenek (bekapcsolva a mozgást és a különböző érzékszerveket) az őket körülölelő természeti és társadalmi környezetből. Ehhez inspiráló, segítő, megértő, befogadó környezet kell. A gyermekek tapasztalataira, élményeire, a már meglévő ismereteire kell támaszkodni ahhoz, hogy új ismereteket tudjanak elsajátítani, illetve a meglévőket bővítsék. Ehhez egy sokat beszélő, megértő környezet megteremtése szükséges, amely a gyermek minden rezdülésére, közölni akarására azonnal reagál és megfogalmazza azt.

Fontos a pedagógus – mint modellértékű személy – érdeklődése, empátiás készsége, színes egyénisége, hiszen ez biztosítja a gyermekkel való jó érzelmi kapcsolat kialakulását, a családdal való együttnevelés olyan pozitív élményeket nyújt, ami biztosítja a környezetében való biztos eligazodást is. A környezetismeret témakörei szoros kapcsolatban vannak a többi nevelési területtel, pl. a „testünk” témakör kiemelten szerepel a mozgásfoglalkozáson és minden nap jelen van az önkiszolgálásban is.

A környezet megismerésére szolgáló témakörök lehetőséget nyújtanak a pedagógusnak arra, hogy a gyermekcsoport fejlettségi szintjének, életkori sajátosságainak megfelelő tartalommal töltsse meg.

Speciális feladatok

- érdeklődés felkeltése,
- kérdés, kijelentés, rövid, egyszerű megfogalmazása,
- nonverbális elemek támogató alkalmazása,
- beszédmegértés fejlesztése,
- az otthonról hozott közlési formákra támaszkodás,
- az ismeretek tevékenységbe ágyazott nyújtása,
- a környezet megismerése érdekében a kognitív funkciók célzott fejlesztése az észlelés (látás, tapintás, szaglás, hallás, ízlelés) a figyelem, a megfigyelőképesség, az emlékezet, a gondolkodás fejlesztés,
- a figyelem tartósságának, terjedelmének, akaratosságának növelése,
- a gondolkodás és a nyelv fejlesztésének összekapcsolása.

Témakörök a környezet megismerésére

- óvodások lettünk:
nevek, jelek, felnőttek neve
tájékozódás az óvoda helységeiben
- testünk:
saját név, jel tudatosítása,

saját test részei

testrészek másokon

- a család:
 - a család tagjainak felismerése, megnevezése,
 - a szülők, testvérek munkája,
 - a család otthoni tevékenysége
- az ősz:
 - az őszi természet megfigyelése (gyűjtés)
 - őszi időjárás
 - őszi gyümölcsök
 - őszi zöldségek
 - őszi öltözködés, testséma fejlesztés
- a tél:
 - a téli természet megfigyelése, téli örömök
 - a téli időjárás
 - a téli öltözködés, testséma fejlesztés
 - a téli ünnepek (Mikulás, Karácsony, Farsang)
 - sütés – mézeskalács, sütőtök
- a tavasz:
 - a tavaszi természet megfigyelése (növényültetés)
 - tavaszi időjárás
 - tavaszi virágok, gyümölcsök, zöldségek (cseresznye szedés)
 - a tavaszi öltözködés, testséma fejlesztése
 - a tavaszi ünnep: Húsvét, Anyák napja
- a nyár:
 - jellegzetességei
 - öltözködés
 - a természeti környezet változásai
 - nyaralás
- az óvoda:
 - csoportszoba
 - öltöző
 - fürdőszoba
 - logopédiai terem

- konyha
- udvar
- otthoni tevékenységek:
 - mosás
 - takarítás
 - főzés
 - terítés
 - mosogatás
 - ágyazás
- a közlekedés:
 - a járművek felismerése
 - helyes viselkedés a járműveken
 - elemi közlekedési szabályok elsajátítása
- az állatok:
 - a ház körül élő állatok
 - állatkertben élő állatok
- az utca:
 - üzletek
 - vásárlás
- foglalkozások:
 - fodrász
 - orvos
 - boltos
 - szakács
 - sofőr
- játékok:
 - szobai játékok
 - játszóterei játékok

A beszédfunkciók fejlesztése és korrekciója

A beszédfejlesztés egyéni és csoportos formája zajlik. Természetesen egy-egy gyermek sérülésének súlyossága, milyensége nagymértékben meghatározhatja a vele való foglalkozás formáját. A beszédfejlesztés bizonyos elemeit csak egyéni foglalkozás keretében

lehet jól begyakorolni. Ebben a munkában elengedhetetlen a logopédus aktív közreműködése.

Fontos tudni, hogy az aktív beszéd elsajátításának alapja a nonverbális és verbális kommunikáció elemeinek egymásra épülése, ezek tudatos fejlesztése, a kommunikációs igény felkeltése. Vannak olyan gyerekek, akik egyáltalán nem figyelnek a beszédre, nehezen értelmezik a közléseket, nemegyszer saját nevükre sem figyelnek fel.

Mindezt a beszédfejlesztő munka igen fontos lépése a kommunikációs igény felkeltése, a hallásfigyelem fejlesztése, amit a következők segítenek:

- a gyermek aktivizálása, motiválása ritmus, dal segítségével,
- állathangok, állatmozgások utánzása,
- az akusztikus figyelem felkeltése, hosszú-rövid, gyors-lassú, magas-mély hangok megkülönböztetése,
- felszólítások, felkiáltások élénk gesztussal, mimikával való kísérése,
- a beszédszervek ügyesítése tornáztatással, játékos gyakorlatok (beszédszervek passzív tornáztatása, ajak-, nyelv-, fúvó-, légző gyakorlatok),
- a beszéd indítása, a passzív és aktív szókinccs bővítése, játékos formában ismerkedés a tárgyakkal, ezek beépítése a szókinccsbe,
- a tárgyak mellett a képek megnevezése, mondatalkotás segítése

A foglalkozások időtartama az év folyamán változik, hiszen ahogy növekszik a gyermekek figyelme, koncentráció készsége, egyre hosszabb ideig lehet velük dolgozni.

Kezdetben 5-10 perc, később 20-30 percesek lehetnek ezek.

A foglalkozások felépítése

Minden anyanyelv foglalkozás azonosít rítus szerint zajlik. A bevezető részben a gyermekek gyakorolják nevüket, jelüket, egymás nevét. Beszélgetés keretében számba veszik a hiányzókat. Az időjárás megfigyelése és a mindennapi beszélgetés része. A megfigyelteket

minden alkalommal képekkel rögzítik. A fő részben az adott témakör feldolgozása történik, amelyek hetente változnak. A témakörök mélységének feldolgozását az adott csoport fejlettségi szintje határozza meg. A befejező részben az értékelés zajlik, de a gyermekeknek a foglalkozás egész ideje alatt folyamatos visszajelzést kell kapniuk.

Az értelmi fogyatékos gyermekek beszéde az óvodáskor végén

Általános követelményeket nem lehet meghatározni, hiszen a gyerekek fejlődésbeli sajátosságai, jellemzői nagymértékben meghatározzák a fejlesztés menetét, eredményeit.

- Egy részük az óvodai évek elejére megtanítható szavakban, egyszerű mondatokban beszélni. Közlésük azonban artikulációs hibák miatt nehezen érthető.
- Vannak, akiknél később indul a beszédfejlődés, szavakban, szótöredékekben beszélnek.
- Egy kis részük pedig ugyan eljut a beszédmegértés bizonyos szintjére, szituációhoz kötötten viszonylag jól érti a közléseket, kérdéseket, utasításokat, de szavakat még nem mond, csak hangokat hangoztat.

Játékra nevelés

Adekvát játékhasználatot megtanító, a fantáziát, az elemi kreativitást fejlesztő foglalkozás.

Formája: mikrocsoportos, csoportos, egyéni

Ideje: heti 2-3 alkalommal

Időtartama: 10-15 perc

- Célja:
- a játékkedv felkeltése
 - az adekvát játékhasználat megtanítása
 - az egymás melletti tevékenység támogatása
 - az együttes játék örömeinek felfedeztetése
 - az elemi szerepjátékok, a konstruálás megtanítása

- a mozgás, a megfigyelő-képesség, a figyelem, az emlékezet, a beszéd, a képzelet fejlesztése
- a különböző minőségű, színű, formájú, nagyságú anyagok segítségével ismeretnyújtás a környezet tárgyaiból,
- népi játékok, mondókák, énekes játékok segítségével elemi szabályok megtanítása, a zenei hallás, a ritmusérzék fejlesztése,
- a játéktevékenység örömforrásának biztosítása,
- az önálló, elmélyült, kitartó játék segítése,
- a mintakövetés, modellkövetés, az interakció támogatása.

A személyiség fejlődésében meghatározó szerepe van a játéknak, amely a gyermeki fejlődés velejárója.

Játéktevékenységében tükrözi a gyermeket körülvevő környezet, cselekedeteiben ismert szituációkat utánoz. Kellemes élményei újra és újra megjelennek a játékban, de sérelmei is feloldást nyerhetnek.

A viselkedési szabályok a társakkal, felnőttekkel való kapcsolat csiszolására is tág teret nyújt a játék.

Az óvoda a percepció és a gondolkodás összeszerveződésének szenzitív időszak.

A játék alkalmas arra, hogy egyé szervezze az értelmi, érzelmi és társas folyamatokat. Elválaszthatatlan a fejlődés egészétől az érzelmi, értelmi, szociális fejlődéstől tehát.

A játék nem csupán szabadidős tevékenységet jelent, hanem jelen van minden célzott foglalkozáson is, a játék ismeretszerző funkcióval bír, nélkülözhetetlen a beszédfejlesztésnél, a mozgásnevelésnél, a finommotorika fejlesztésénél.

A játékra nevelés együttjátszást, együttes cselekedtetést jelent, ahol a gyógypedagógus szerepe fokozatosan csökken, helyét a játékkezdeményezés, majd az egyre önállóbb játék veszi át.

A foglalkozás akkor tölti be szerepét, ha a gyermek játéktevékenységében egyre több lesz az olyan elem, amely önálló elgondolásból, a tanult formák alkalmazásából születik.

Játék közben lehetőség nyílik a gyermek mozgásigényének kielésére éppúgy, mint a különböző eszközök, anyagok megismerésére. Észrevétlenül szerez tapasztalatot a gyermek a távolságról, közelségről, magasságról, mélységről, megismeri, hogy a tárgyknak van kiterjedése, nagysága, formája, súlya, puhasága-keményisége, esetleg hangja.

Alkalmat ad arra is, hogy a veszélyérzettel nem mindig rendelkező gyermek megtanulja, hogy vannak balesetveszélyes helyek, megismerje lehetősége korlátait, ugyanakkor saját magából is ismeretek birtokába jut.

Az értelmi fogyatékos gyermek játékának jellemzői

Az értelmi fogyatékos gyermek játékát nem az életkora, hanem fejlettségi szintje határozza meg. Tükrözi az adott gyermek sérülés okozta elmaradását, értelmi állapotát.

Játéka nem csupán alacsonyabb szintű, mint a többségi óvodába járó gyermekeké, hanem minőségileg is más. Sokszor hiányzik belőle a természetes kíváncsiság, a kreativitás, az alkotás vágya, a fantázia. Gyakran sztereotipán válogat, rakosgat, a játékot szájába veszi, dobálja. A már megtanult játékot önmagától nem fejleszti tovább, megreked egy adott tevékenységnél. Ugyanakkor a játéktárgyakat választja mindig a szabadon választhatók közül. Gyakran a társánál lévő játék megszerzése szolgál örömforrásul.

Előfordulhat, hogy a játék számára nem bír felhívó jelleggel. „Nem játszik. Tevékenységéhez nem mindig társul öröm.” Nem a játék okozta kellemes tapasztalat motiválja, hanem tevékenysége többnyire betanult, begyakorolt helyzetekre épül. Egy-egy játékfolyamatot képes kitartóan, monoton módon ismételni. Gyakran hiányzik a kezdeményezés, igényli a felnőtt irányítását, jelenlétét. Meghatározza a játékszintjét játékkedvét a fejlettségi szintjén túl a gyermek előélete a családban szokások viselkedési módok, az, hogy

van-e testvére, egyedül játszik-e vagy felnőttel, testvérrel, milyen játékszere van, mennyi hely áll rendelkezésére, stb.

Az óvodáskorú gyermekekre jellemző, hogy elsősorban a mozgásos játékokat (futkározás, ugrálás, mászás, stb.) preferálja. Uralkodó játékforma a magányos játék. A fejlesztés hatására megjelenik a párhuzamos játék, amikor a pedagógus irányítása mellett utánozza a felnőttet (pl. együtt konstruálnak). Majd önállóan is próbál játszani, végül az egymás mellett tevékenykedő gyermekek rövid ideig megpróbálnak együtt játszani.

A játék helye az értelmi fogyatékos óvodások nevelésében

Az értelmi fogyatékos gyermek egész napos tevékenységének legfontosabb eleme a játék, az értelmes, örömszerző játékos tevékenység. Minderre alkalom nyílik a reggeli gyülekezés idején, a játékra nevelés foglalkozáson, a szabadban történő játék, illetve a délutáni irányított vagy szabad játék idején.

Szervesen kapcsolódik az óvodai foglalkozásokhoz, amikor a tanult játékos tevékenységet, játéksituációkat felhasználva segíti az egyéb foglalkozások eredményességét. Miközben játszik, megismeri a környező világot és az emberi viszonylatokat. Egyben az ismeretek rögzítésének eszköze. Játék közben ismétli a látott, hallott dolgokat.

Az értelmi fogyatékos gyermek játéka is fejlődésen megy át az óvodáztatás alatt, egy lassúbb alacsonyabb szintű változáson.

Kezdetben kizárólag a mozgásos játékok jellemzőek. Mozgássorozatok próbálgat, ismételtet a gyermek. Ez segít saját teste, a téri viszonyok megismerésében, segíti az alapmozgások összerendezését.

A tárgyakkal való ismerkedés során a játékokat igyekszik egymással kapcsolatba hozni (ki-be pakol, egymásra rak, épít, stb.) Az adott mozgásformák begyakorlását végzi kezdetben cél nélkül, csak a játék örömeiért, amelyet a cselekvés vált ki. Később ehhez társul az alkotás öröme is, mint motiváló tényező. A siker újabb próbálkozása, ismétlésre serkenti, megjelenik a szándékosság, pl. házat, kerítést épít.

Már nem csupán a tárgy határozza meg a cselekvést, hanem a cselekvéshez keres játékot. Az utánzás, pontosabb megfigyelés tökéletesedése, a szerzett személy mintája lassan előhívja az elemi szerepjátékot, ahol a látott, hallott dolgokat próbálja megismételni.

Tevékenységet hangadással, majd beszéddel – gyakran „hottentotta” beszéddel kíséri. Lassan játékában a különböző tárgyak alkalmanként más-más szerepet kapnak, pl. a karika hol kormánykerék, hol tányér.

A körjáték, népi játékok segítik a beszédfejlesztésben, a ritmusnevelésen túl az elemi szabályok elsajátítását. E folyamat kezdete figyelhető meg csupán az óvodai életben. Pl. megtanulják azt, hogy mikor kell a másik kezét megfogni, elengedni, körbe menni, kifordulni, de azt, hogy a fogónak meg kell fogni a menekülőt, vagy a versenyhelyzetet még nem értik.

Megtanulandó játékok

Finommotorikát fejlesztő játékok

- ki-be pakolás,
- válogatás, csoportosítás,
- építés vízszintesen,
- építés függőlegesen,
- építés különböző formájú, anyagú, nagyságú elemekből,
- építés minta után,
- illesztés,
- fűzés,
- ujjak ügyesítése mondókákkal, mesékkel.

A megismerő tevékenységet fejlesztő játékok

- képes lottó,
- szétvágott képek összeillesztése,
- hasonlóság, különbség észrevételét segítő játékok,
- memória,
- széptörténet kirakása,
- sorozatok,

- hallási differenciálást fejlesztő játékok,
- tájékozódás a hang alapján,
- tárgyak felismerése tapintás útján.

Mozgásos játékok

- köralakítás,
- körbejárás,
- párválasztás,
- körjátékok,
- páros játékok,
- menetelés, vonatozás, sétálás,
- egyensúlyozó játékok,
- célbafutás,
- egyszerű tánclemek.

Játék a szabadban

- homokozás,
- hintázás, csúszdázás, mászókézés,
- pancsolás,
- labdagurítás, eldobás, elkapás,
- futkározás, ugrálás,
- körjáték a szabadban,
- hógolyózás, szánkózás, csúszkálás,
- húzás, tolás,
- kerékpározás, rollerezés,
- építés.

Szerepjáték elemei

- baba simogatása, etetés, altatás, sétáltatás, öltöztetés,
- autó tologatása, szállítása, garázsépítés, közlekedési szőnyegen közlekedés,
- utazás,
- orvos, beteg,
- fodrász,

- főzés,
- takarítás,
- boltos,
- mese dramatizálása.

Barkácsolás

- felnőttekkel közösen,
- ismerkedés a bábokkal.

A játékra nevelés foglalkozáson a gyermek adott tevékenységéből kiindulva folyik az indirekt tanítása, illetve a pedagógus indirekt kezdeményezésével igyekszik bevonni a gyermeket. Az e foglalkozásokon megtanult játékokat hasznosítjuk a többi foglalkozáson is.

A játékeszközök kiválasztásának szempontjai

- a gyermek fejlettségi szintje
- az adott feladat
- az esztétikum
- tartósság, könnyen tisztíthatóság
- ne veszélyeztesse a gyermek testi épségét
- legyen válaszadási lehetőség
- legyen a játék a gyermek számára könnyen elérhető
- legyen a játéknak állandó helye
- lehetőség fejlesztő jellegű legyen
- megfelelő számban álljon a csoport rendelkezésére

Elvárások az óvodáztatás végén

- ismerjék az alapvető játékokat
- legyenek képesek rövid ideig adekvátan játszani
- válasszanak maguknak eszközt, használat után tegyék helyre
- tanulják meg elkérni a játékot, tudjanak várni
- tudjanak egyszerű építményt konstruálni

- a szerepjátékok elemei jelenjenek meg a játékukban
- ismerjenek dalos játékokat, kapcsolódjanak be a körjátékba
- legyenek képesek rövid ideig együtt játszani
- ismerjék a játszótéri játékokat, használják azokat rendeltetésszerűen
- ha kell, játékukat kísérik beszéddel
- a tanult játékokat próbálják továbbfejleszteni

Vizuomotoros fejlesztés

A finommotorika fejlesztését, a kéz ügyesítését, a gyerekek ábrázoló készségét fejlesztő foglalkozás.

Formája: mikrocsoportos, egyéni

Ideje: heti 3 foglalkozás

Időtartama: 15-20 perc

Célja:

- kéz és ujjak ügyesítése, mozgékonyáguk fokozása
- a kéz izomerejének szabályozása
- a célirányos kézmozgások kialakítása
- a szem és kéz közötti koordináció kialakítása
- az ujjak tapintásérzetének fokozása
- a csukló, az ujjak laza mozgatása
- a látás, tapintás, mozgásérzet együttes szabályozása
- a dominancia kialakításának segítése
- a testséma fejlesztése
- az ábrázolókedv felkeltése
- az ábrázolás eszközeinek, a különböző technikáknak megismertetése
- a helyes ceruzafogás kialakítása
- a figyelem, az emlékezet, az ügyesség fejlesztése

- a téri tájékozódás fejlesztése
- az analízis, szintetizáló készség fejlesztése
- egyszerű ok-okozat összefüggések felismertetése
- a beszéd-készség fejlesztése
- alapszínek és egyszerű formák megismertetése

A nagymozgások és finommotorika fejlődése egymással szoros kapcsolatban van. A mozgásos tanulás közben vizuális, akusztikus, kinesztetikus, taktilis ingerek fejlesztik a percepciót, hatnak a kognitív funkciókra és a beszédre, segítik a manipulációt.

A vizuális percepció által alakul a látás, tapintás és mozgásérzet együttes szabályozása. Tehát amikor a gyermek kezét kívánjuk alkalmassá tenni az egyszerű feladatok elvégzésére, vagy ábrázolásra elsősorban az érzékelés-észlelés fejlesztését kell végezni. Ugyanakkor az ujjak, a kéz ügyesedésével kialakult szem-kéz koordinációval fejlődik a forma, szín, nagyság megkülönböztető készség, a taktilis érzékelés, a soralkotás, osztályozás, elrendezés képessége is.

A különböző minőségű, anyagú, súlyú, nagyságú tárgyak megfogása, elengedése, használata más-más mozdulatot igényel. Másként kell fogni a ceruzát, fésűt, másként csengetni, ajtót nyitni.

A célirányos mozgás-kivitelezés érdekében számtalan tanulási helyzetet kell létrehozni. Tág lehetőséget biztosít az önkiszolgálás e terület fejlesztésére.

A próba – szerencse alapon szerzett ismeretek abban, hogy észrevegye az egyszerű összefüggéseket a tárgyak tulajdonságai között, az ok-okozat közvetlen egymásutánisága alapján. A globális felhívó jellegű tárgyakkal, személyekkel kapcsolatba kerülve, azokról sokoldalú tapasztalatokat szerezve fokozatosan képes lesz a részletekre is figyelni, az egészből egy-egy lényeges részt kiemelni. Alak-háttér differenciáló képessége is finomul.

A testséma fejlődése szoros kapcsolatban van a mozgás, azon belül a finommotorika fejlődésével is.

A szem-kéz koordináció fejlesztésének elengedhetetlen feltétele a szem fixáló mozgásának kialakítása, az alakkonstancia, az alak-háttér felfogó képesség, a téri irányok, térbeli viszonylatok fejlesztése.

Mindehhez meg kell erősíteni az érzékelő apparátust, fejleszteni kell a motoros folyamatokat és a nyelvi képességeket.

A különböző fejlesztő játékokkal végzett manipuláció egyesíti a gyermek finommotorikáját, de igazi alkotókedvüket a festéssel, nyomdázással, gyurmázással, tépéssel, rajzolással élhetik ki. E tevékenység során sikerélményekhez jutnak, produktumok keletkeznek, ha a gyermek látja alkotásának eredményét.

Fontos, hogy megtanulja az egyes eszközök használatát és szívesen ábrázolja.

Az értelmi fogyatékos óvodás vizuomotoros készségének jellemzői

A motoros készségek és percepció fejlettsége alapvető szerepet játszanak a kognitív képességek kialakulásában. Az értelmi fogyatékos gyermekeknél a mozgásszerveződés különböző zavarai gyakran társulnak az észlelés különböző tartományainak zavarával.

A vizuális észlelés képessége erősen befolyásolja a gyermek érzelmi stabilitását.

Az értelmi fogyatékos gyermek mozgásos ügyetlensége a manualitásban is megjelenik. A kézfejlődés üteme lassabb, óvodáskorban is többnyire másokra fogja a tárgyakat. Lassan alakul ki háromujjas és csak hosszas gyakorlás után a kétujjas fogás (csípőfogás).

A két kéz együttes mozgatása, a test középvonalának átlépése nehézséget jelent.

A kognitív funkciók sérülése, a pontatlan megfigyelés, a célirányos mozgások kivitelezésének nehézségei, a hibás vizuális emlékezet, a kialakulatlan dominancia, a tartós figyelem, a feladattartás gyengesége, szétszórtságuk, nyugtalan magatartásuk nehezíti az ismeretszerzést. A finommozgást igénylő feladatokat erőtlenné, pontatlan mozgáskoordinációval oldják meg.

A vizuomotoros készség fejlesztésének feladatai

E foglalkozás kettős feladatot lát el: alkalmassá teszi a gyermeket egyre pontosabb célzott manipulálásra – az érzékelés – észlelés – tapintás az ujjak ügyesítésével: másrészt az ábrázoló kedvet igyekszik felkelteni, támogatja a gyermek önkifejezését.

Feladatok: olyan tanulási helyzetet kell létrehozni, ahol az ingerek sokoldalú felvétele, szelekciója biztosított. Fejlesztő játékok, eszközök kiválasztásával törekednie kell a pontos megfigyelésre, megtanítani a tárgyak fixálását.

Megismerik a különböző eszközök fogását, elengedését, osztályozását színeik, formáik, mozgásuk, súlyuk alapján. Megtanulják a tárgyakat megkülönböztetni tapintással. Ismerkednek a pontos illesztéssel. Azonos tárgyakat csoportosítanak, különbségeket vesznek észre. Párosítanak, ritmikus sort alkotnak. Megismerik a soralkotást, felismerik a hiányt, megtanulnak pontosan célozni.

Az alakállandóság fejlesztését segítik a tapintásos gyakorlatok, az azonos tárgyak válogatása, illetve az egyszerű mértani formák osztályozása, puzzle, mozaik elemeinek összeillesztése. Fejleszti a vizuális megfigyelőképességet, a lényeges jegyek felismerésének képességét. Ujjtornával ügyesítik a kéz ujjait és az önkiszolgálási feladatok végrehajtása, az egyszerű munkatevékenységek, játékok, a játékra nevelés foglalkozáson az egyéni fejlesztésnél, természetesen más formában megjelennek.

A szem-kéz koordináció, az alak-háttér differenciáló képesség, az alakkonstancia, a testséma fejlesztés, az ujjak és a kéz ügyesítése mellett a gyermek ábrázoló képességét is fejlesztik. Különböző

anyagok, technikák megismertetésével, együttes tevékenységgel teszik őket alkalmassá arra, hogy örömeiket, élményeiket rajzzal, festéssel, mintázással is ki tudják fejezni.

Az ábrázolás, alakítás fejlesztésének lehetőségei

Mintázás

homok	formázás
	építés
	formakiöntés
víz	töltögetés
	pancsolás
gyurma	lapítás
	sodrás
	gömbölyítés
	formálás
agyag	formálás
festés	tenyérrel
	öt ujjal
	ököllel
	egy ujjal
eszközökkel	szivacsos flakonnal
	szivacs-ecsettel
	vastag ecsettel
nyomdázás	szivaccsal
	dugóval
	terményekkel
	játéknyomdával
papírmunkák	gyűrés
	tépés
	sodrás
	ragasztás
	nyírás
rajzolás	vastag zsírkrétával
	vastag színessel

grafit ceruzával

vegyes technikák

A felsorolt technikákkal és eszközökkel dolgozhatnak különböző nagyságú, minőségű, térbeli elhelyezkedésű anyagokon (papír, üveg, tükör, fólia, paraván, tábla, fa, textil, stb.). A munka során fontos, hogy ügyeljenek a helyes irányra és a gyermekekkel is igyekezzenek megtanítani a balról-jobbra és a fentről-lefelé haladást.

Elvárások óvodáskor végén

- tudjon rövid ideig helyhez kötötten tevékenykedni
- alakuljon ki kétujjas fogása
- tudjon pontosan illeszteni
- alakuljon ki a megközelítőleg helyes ceruzafogás
- tartsa be a papírhatárt
- szívesen ábrázoljon
- rajzában jelenjen meg a kezdeti emberalak ábrázolás
- használja az ábrázolási foglalkozáson megismert eszközöket
- rajzában alakuljon ki a helyes nyomaték
- tudjon egyszerű ábrát, ritmikus sort kialakítani
- munkájában balról-jobbra haladjon
- alakuljon ki kezessége, testsémája

6.12 Egyéni fejlesztés

A habilitációs, rehabilitációs ellátás közös elvei

A sajátos nevelési igény kifejezi

a) a gyermek életkori sajátosságainak a fogyatékoság, az autizmus spektrum zavar vagy egyéb pszichés fejlődési zavar által okozott részleges vagy teljes körű módosulását,

b) a képességek részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, eltérő ütemű fejleszthetőségét.

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs tevékenység (a továbbiakban: habilitációs, rehabilitációs tevékenység) olyan teammunkában kialakított és szervezett nevelési folyamatban valósul meg, mely az egyes gyermekek vagy gyermekcsoport igényeitől függő eljárások (időkeret, eszközök, módszerek, terápiák) alkalmazását teszi szükségessé.

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, habilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé.

A nevelés, a fejlesztés feltételeit a köznevelési törvény és az ahhoz kapcsolódó jogszabályok határozzák meg. Az általánosan kötelező feltételeket a jogszabályok több területen módosítják, illetve kiegészítik olyan többlétszolgáltatásokkal, amelyeket ki kell alakítani, és hozzáférhetővé kell tenni.

A gyermekek rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztésének az alapja a szakértői bizottság szakértői véleménye. Az óvodai nevelőmunka során figyelemmel kell lenni arra, hogy:

- a sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti;
- a gyermek iránti elvárás fogyatékoságának, autizmus spektrum zavarának vagy egyéb pszichés fejlődési zavarának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg;
- terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékosága, személyiségjegyei befolyásolják.

A rehabilitációs, rehabilitációs egyéni és/vagy csoportos fejlesztés elsősorban gyógypedagógiai kompetencia, amely kiegészül a társszakmák – pszichológiai, orvosi – terápiás együttműködésével. Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a gyermek sajátos nevelési igényének megfelelő szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus, konduktorpszichológus, orvos együttműködése szükséges.

A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység közös céljai és feladatai

A fejlesztés céljait minden esetben a fejleszthetőséget megfogalmazó pedagógiai-gyógypedagógiai-orvosi-pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira kell építeni.

a) A mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd fogyatékoságból, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékoságból, autizmus spektrum zavarból illetve egyéb pszichés fejlődési zavarból fakadó hiányzó vagy sérült

funkciók kompenzálása vagy helyreállítása, a meglévő ép funkciók bevonásával,

b) Törekvés a különféle funkciók egyensúlyának kialakítására.

c) A szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása.

d) Az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése.

e) Az egyes területeken kimagasló képességeket mutató gyermek támogatása.

A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározó tényezők:

a) A sajátos nevelési igény típusa, súlyossága.

b) A sajátos nevelési igény kialakulásának, diagnosztizálásának és a speciális ellátás megkezdésének ideje.

c) korai fejlesztésben és gondozásban részesült gyermek esetében a korai időszak fejlődésmenete.

d) A gyermek

- életkora, pszichés és egészségi állapota, rehabilitációs műtétei,
- képességei, kialakult készségei,
- kognitív funkciói, meglévő ismeretei,
- családi háttere.

Míndezek alapján a fejlesztés magába foglalja a vizuális, akusztikus, taktilis, mozgásos észlelés folyamatait, a motoros képességek, a beszéd- és nyelvi készségek és az értelmi képességek fejlesztését. Az egyes sajátos nevelési igény típusok függvényében más-más terület kap nagyobb hangsúlyt.

Halmozottan fogyatékos gyermek, gyermekcsoport esetén a megállapított fogyatékoságok mindegyikére tekintettel kell lenni.

A nevelési programot egyéni fejlesztési terv is kiegészíti.

A szükséges gyógypedagógiai feltételek biztosítása a sajátos nevelési igényű gyermek számára

- a) A sérülésspecifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása és alkalmazása;
- b) az egyéni szükségletekhez igazodó környezet, speciális bútorok biztosítása;
- c) az egyéni szükségletekhez igazodóan speciális segédeszközök használata; a segédeszközök elfogadtatása, azok következetes használatára és megóvására nevelés;
- d) a kompenzációs lehetőségek körének bővítése a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével;
- e) annak felismerése, hogy a sajátos nevelési igényű kisgyermek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képes;
- f) rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósulásához;
- g) az óvoda pedagógusai, pedagógiai munkát segítő alkalmazottai és a szülők megfelelő tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermek befogadására, együttműködés a sajátos nevelési igényű gyermek családjával.

A gyermek speciális nevelési szükségletéhez, a képesség – struktúra egyenetlenségéhez igazodó, sérülés specifikus fejlesztés.

Formája: individuális képességfejlesztés

Ideje: naponta

Időtartama: 5-15 perc a gyermek állapotától, az adott tevékenységtől függően

Célja:

- hatásfokozó, erősítő, támogató, kiegyenlítő – esetleg tehetséggondozó tevékenység a tanulási munkatevékenység, illetve a közösségi élet nehézségeinek leküzdése érdekében
- esetleges társulós sérülésekből adódó problémák kiküszöbölése
- taktikus, kinesztetikus, vizuális, auditív ingerléssel, a játékok, eszközök felhívó jellegét kihasználva növeli az együttműködő készséget, a kitartást, feladattartást, fejleszteni a modális, intermodális, szeriális észlelést
- a figyelem, az emlékezet fejlesztése a nyelvi zavarok kiküszöbölése, a beszédszervek ügyesítése, a beszédindítás
- a formaészlelés, alak-háttér differenciáló képesség, a látási-hallási-diszkriminációs készség fejlesztése
- a finommotoros készség, a formakivitelező készség fejlesztése
- a megfigyelő-képesség fokozása
- a kognitív funkciók közül a válogatás, csoportosítás, rendezés (nagyság, szín, forma szerint) analógiák, a rész-egész viszony észrevétele. Az analízis-szintetizáló készség, a szerialitás fejlesztése.

„... Ahhoz a szinthez kapcsolódva kell a fejlesztést elkezdni, illetve ott kell fejleszteni, ahol a gyermek még biztonságosan mozog, s a tudás már készségszintű, mert csak így válik lehetőséggé számára az eredményes feladatvégzés” – írja Vigotszkij, s ezzel maximálisan egyet kell érteni.

Az együttműködéshez nélkülözhetetlen a szándékos figyelem. Ez olyan szenzoros organizációt kíván, amely minden cselekvésben a lényeges érzékletet különbözteti meg a lényegtelenétől. A vizuális figyelmet a kívánt tárgyra kell irányítani.

Olyan játéksituációt kell biztosítani, amelyben a gyermek velünk szembeni interakciója számára érdekes lesz. A gyermek csak óvatos előrehaladással tapasztalhatja meg egy feladat struktúráját és variánsait, s próbálja az újat a jelenlevő rendszerbe besorolni. Ezért fontos, hogy a feladatok egy adott foglalkozáson belül is bár legyenek változatosan, de ne legyen túl nagy különbség a régi és újabb feladat között.

A szűk transzter játéktér, a konkrétság, a generalizáció, átadó képesség csekélyebb volta miatt mindig konkrét, közvetlen, a valóságra irányuló tevékenységeket kell végezni. Meg kell tanulniuk hasonlóságot képezni, majd általánosítani.

Az egyéni fejlesztésnél éppen a gyermekek sokfélesége miatt témaköröket megjelölni „recepteket” adni nem lehet.

De fontos, hogy sor kerüljön a fixálás, a tárgyra irányultság, a tárgy szemmel való követése, a változás illetve állandóság megfigyelésére.

Szerep jut a foglalkozásokon az adott feladathoz illő rövid mondókák, versek, énekek mondogatására, mutatasára.

Pl. ha a testséma fejlesztése a cél, akkor

- „itt a szemem, itt a szám...”
- „sűrű erdő, kopasz mező...”
- „orrom, orrom, kedves orrom...” stb. mondókákat mondhatjuk.

Ez az emlékezet fejlesztését is szolgálja.

De a feladat lehet a tárgyállandóság kialakítása a különböző szempont szerinti válogatás, osztályozás, csoportosítás, a sorrendiség kialakítása.

A tárgyakkal történő manipuláció mellett a foglalkozásokon a képek is jelentőséget kapnak. A tárgyat képpel, a képet képpel egyeztetik,

észrevetetik a hiányt, azonosságot, különbséget, változást, rész-egész viszonyt. A színek megtanítását, nagyság szerinti csoportosítását, fő fogalom alá rendelést végeznek. Mindezeknél a nyilvánvaló nagy különbségtől haladnak az alig észrevehető felé.

A tárgyon végzett játékos gyakorlatokat igyekeznek síkra lefordítani, képeken, feladatlapon is felismerni, megmutatni, kiválasztani ugyanazt.

A csoportos foglalkozásokon tanultak elmélyítésére, integrálására is lehetőség nyílik.

Az önkiszolgálás részfeladatai pl. „toalett tréning” egyes ruhadarabok felvétele, stb., lépcsőn járás váltott lábbal, stb., megtanítása is egyéni fejlesztés során történik.

A helyes ceruzatartás, a helyes nyomaték, az egyszerű ábrák színezése, a bekarikázás, összekötés technikájának megtanítása, illetve iskolába induló jobb képességű gyermekek grafomotoros fejlesztése is e foglalkozásokon történik.

Itt tanulhatják meg az időrendi sorrendet, az egyszerű törtetek képek segítségével történő felidézését, éppúgy, mint a bal-jobb differenciálásait, esetleg névutókat – ha erre alkalmasak.

Bővül aktív szókincsük, kezd kiépülni grammatikai rendszerük, megtanulnak kérdezni.

Fontos, hogy a csoportos és egyéni fejlesztés összhangban – az utóbbi egyénre szabott – legyen, hogy kellő időt biztosítson a gyakorlásra, s ne nélkülözze a pedagógiai tudatosságot.

A következőkben rendszerezzük az egyes részterületek fejlesztését szolgáló gyakorlatokat, annak hangsúlyozásával, hogy ezen nem öncélú funkció tréningek, hanem az egész személyiséget fejlesztő tevékenységek. Hisz minden képességfejlesztés hat az észlelés, emlékezet, figyelem, beszéd, gondolkodás fejlesztésére egyaránt.

A mozgásfejlesztésre irányuló gyakorlatok

- testkép, testfogalom, testséma fejlesztése

- a vesztibuláris rendszer fejlesztése: ototikus, dinamikus egyensúlyt fejlesztő gyakorlatok (kitámasztás erősítése)
- a két testfél mozgásának összerendezése, posztura utánzás, téri tájékozódás, fejlesztése.
- a mozgás- és beszéd (ritmus) összekapcsolása
- bizalomerősítés

A beszédindítást segítő gyakorlatok

- a beszédre való figyelés fejlesztése
- a beszédszervek ügyesítése
- aktív szókincs bővítése
- a verbális és nonverbális jelzések megtanítása
- a grammatikai rendszer kiépítése
- a szerialitás gyakorlása, analógiák alkalmazása
- beszédmegérzés segítése
- színek egyeztetése, megnevezése, osztályozás, válogatás, csoportosítás, fő fogalom alá rendezés, jelzők megismertetése
- ritmikus sorok kialakítása

A megismerő tevékenység fejlesztését szolgáló gyakorlatok

- az érzékelést, észlelést fejlesztő gyakorlatok (modális, intermodális, szeriális észlelés fejlesztése)
- a figyelem, megfigyelőképesség fejlesztése, a figyelem tartósságának fokozása, a lényeges – lényegtelen dolgok megkülönböztetése, késleltetett figyelem kialakítása
- az emlékezet fejlesztése, a felidézés segítése az azonosság – különbség felismerése, összehasonlítás
- a rész-egész viszony érzékeltetése
- fő fogalom alárendelés
- analógiás gondolkodás fejlesztése
- a szerialitás fejlesztése

A vizuomotoros koordináció fejlesztését szolgáló gyakorlatok

- ujjak ügyesítése
- kézügyességet fejlesztő gyakorlatok
- fixációs gyakorlatok
- a szem-kéz koordináció fejlesztése
- az ábrázoló készség fejlesztése, helyes ceruzafogás, kellő nyomaték kialakítása, a rajzkészség fejlesztése
- a téri orientáció, alak-háttér differenciáló készség fejlesztése

6.13 Zenei nevelés alapjai

Ez a foglalkozás lehetőséget nyújt a zene, a ritmus személyiségformáló szerepének megalapozására.

Formája: csoportos, mikrocsoportos, egyéni

Ideje: alkalmanként, ill. heti 2 alkalommal

Időtartama: a gyermek igényének megfelelően 5-10 perc

Célja:

- a zenei érdeklődés felkeltése
- a környezet hangjainak felismerése, differenciálása
- utánzásra készítés
- a ritmusérzék fejlesztése
- a gyermek érzelmi életének alakítása, a gátlások oldása
- a zenei hallás fejlesztése
- hangulatkeltés, motiválás
- a beszéd, mozgás, zene, játék összekapcsolása, egymás hatásának erősítése
- a zenehallgatás megszerettetése
- a csend, a zörejek, a zene szerepének értékelése

Az értelmi fogyatékos gyermek életét végig kíséri a zene. A zene megnyugtató, elringató, figyelemfelkeltő, motiváló szereppel bír.

Az a gyermek, aki a születési pillanatától élvezzi az édesanyja megnyugtató beszédét, halk énekét, aki megtapasztalja a csend jelentőségét – és nem állandóan szóló rádió, TV háttérzaja mellett él – igényli a zenét, illetve később maga is szívesen énekel. Ezért fontos, hogy tudatosan építse ki a felnőtt közösség azt a légkört, ahol a zenének is szerep van.

Már a zörejek fontos szerepet játszanak a gyermek ismeretszerző folyamatában. A többször ismétlődő zörejhangokból mozgásokra, eseményekre tud következtetni (megérkezett valaki, ebédelünk, stb.). Maguk is keltenek zörejeket játékuk során. A felnőtt felhívja a figyelmet a környezetben keletkezett váratlan zörejekre (mentő, autó, fűrés, telefoncsörgés, stb.).

A beszéd és a zene szoros kapcsolatban van. A beszéd tempója, a ritmus, a hanglejtés, a hanghordozás, a hangmagasság más-más jelzéssel bír a gyermek számára. Érzelmi hatása különös jelentőséggel bír.

A kisgyermeket zenei hangok tömege veszi körül, ebből az értelmi fogyatékos óvodás életében az ének játszik óriási szerepet.

A hangszer is szerepet kaphat, mert élményt jelent a gyermeknek a felnőtt furulyázása, gitározása, sőt maga is megismerkedik a különböző hangszerekkel, azonban az énekhang közvetlen személyes kapcsolatot teremtő játékot, mozgást kísérő szerepe nagyobb. Az egyszerű mondókák, dalok a magyar beszéd hanglejtését, ritmusát pontosan követik. A dalokat elsősorban a magyar népdalkincsből válogatják.

A dalok szolgáltatathatják a hangulatkeltést zenehallgatásként énekelhetnek. Ilyenkor a szöveg is érdekes lehet, míg máskor a szöveg jelentéktelen. Az óvodában alkalmazott mondókák, énekek hangsúlya, lüktetése, ritmusa, szövege, hanglejtése, dallama, mozgásossága egyaránt jelentőséggel bír.

A dalokat először a felnőtt éneklő, a gyerekek figyelik, vele örül, újra és újra kéri. Tehát egy-egy mondóka vagy dal önmagában is örömet okoz, de igazi örömet a sokszori ismétlés ad. Fokozza a gyermek érdeklődését, a szép, tiszta felnőtt éneklés, a tempóváltoztatás, a halkabb, hangosabb előadásmód. A pedagógus mimikája, gesztusai esetleg bábozás alkalmazása fokozhatja a hatást.

A zenei nevelés helye a gyógypedagógiai óvodában

A felnőtt minden olyan alkalommal énekelhet, amikor a gyermekek jó közérzettel tevékenykednek, szabadon játszanak. Tehát nem csupán a kötött foglalkozásokon. Használhatja motiválásként, a gyermekek közötti személyes kapcsolatot elmélyíti, közös örömszerzés forrása.

Az értelmi fogyatékos óvodások életében a hűvös, lovagoltató énekek, mondókák fordulnak elő gyakran. Ezeknél a dal, a mondóka lüktetését mindig mozgás kíséri. A gyermekek nem értik a dalok mondanivalóját, de érzik ritmusát, élvezik dallamát, tempóját a keletkezett feszültséget. A gyakorlások, ismétlések során várják a „csattanót”. Ezeknél a játékos együttléteknél a testi kapcsolat is fontos.

A gyermek képzelete fejlődésével ő is utánozza a felnőttet, eljátssza babával, társaival az ismert dalt.

A mindennapok során számtalan mód nyílik az éneklésre. A motiváción túl meséskönyv nézegetésekor körjáték játszásánál, altatásnál énekelhet a pedagógus. Ilyenkor csak egy-két ismétlést alkalmaz, addig énekel, míg a gyermekek figyelik az énekszót.

Az élő zenén és az énekhangokon túl hangszerek is szerepelnek az óvodában. A felnőtt hangszeres játékának hallgatásán túl maguk is megszólaltatnak hangszereket, a közös éneklést egyenletes lüktetéssel kísérik, taposnak, dobolnak, körbe járnak a dalra.

Bár hangsúlyoztuk, hogy a Kodály-módszernek megfelelő egyszerű, kis hangterjedelmű dalokat alkalmazzák elsősorban, azonban a speciális nevelési szükségletű gyermekeknél, ha az

utánzásra készítetés a cél, alkalmazhatók a jól mutogatható, bonyolultabb dalok is. Itt a cél nem a pontos információ, hanem a mozgás utánzása.

A sérült gyermekek beszédfejlesztésénél is fontosak a mondókák, énekek. Sokszor ezek kulcsszavai jelentik a gyermekek első önálló szavait is.

A ritmusfejlesztés során az egyenletes lüktetésen túl érzékeltetik a gyors és lassú ritmust, a magas és mély hangokat.

Az óvodások szívesen énekelnek, sok mondókát ismernek, képesek a dallam alapján felismerni kedvenc dalaikat, szívesen vesznek részt mozgásos, énekes játékokban.

Feltétlenül indokolt a zenei nevelésre nagyobb hangsúlyt fektetni harmonikus személyiségfejlődésük, életük teljesebbé tétele érdekében.

Elvárások az óvodáztatás végén

- ismerjék fel a tanult énekeket
- szíven vegyenek részt dalos játékokban
- szívesen énekeljenek
- tudjanak egyenletes lüktetéssel kísérni egyszerű dobbal
- ismerjék a hangszereket

6. 14 Kiegészítő speciális terápia

Ezek a terápia speciális képzettséget igényelnek, és az adott közösség igénye, lehetősége szabja meg az alkalmazást.

E terápia közül feltétlenül szükséges a logopédiai foglalkozás, illetve a gyógytorna.

Speciális úszás, vízhez szoktatás

E foglalkozás során nem feltétlenül a különböző úszásnemek elsajátítása történik, hanem elsősorban vízhez szoktatás, vízben történő mozgás, játék, az úszás előkészítése. A vízben való tartózkodás megnyugtató hatású, örömteli helyzet, melyben könnyebben elsajátítják a különböző mozgásformákat, az elért eredmények sikerélményekhez juttatják őket. Megtanulnak a vízben félelem nélkül mozogni, a víz alá merülni, siklani, az ügyesebbek úszni.

Autizmus specifikus fejlesztés

Célja:

- orientációs rámozdulás
- elemi szintű kontaktusképesség, kooperabilitás kialakítása
- utánzási lehetőség teremtése
- a figyelem elemi szintű irányíthatósága, megtarthatósága

Feladata:

- a taníthatóság feltételeinek kialakítása
- a céltalan, illetve öncélú kényszermechanizmusokból hasznos kényszereket alakítani
- önszórakoztató tendenciák átváltása – a feladathelyzet elfogadására – a feladathelyzetben való adekvát tevékenységre – a feladattudat kialakítása
- a tevékenység véghezvitelére való késztetés, a befejezettség tudatának kialakítása
- a spontán tevékenységet feladatmegoldássá szervezni, ezzel a manipulatórikus gondolkodást kialakítani.

Az autisztikus gyermek számára a közösségnek nincs sodró ereje, a nem kizárólag neki szóló feladat felhívására nem reagál ezért őt egyéni foglalkoztatás keretén belül lehet jól fejleszteni. A fejlesztő munka meg kell feleljen a betegségnek, az állapotnak, a súlyosságnak,

a meglévő ismereteknek, a regresszió mértékének. Ezért kell minden egyes gyermekhez megkeresni a neki megfelelő utat és módot.

AYRES terápia

Célja: a vestibuláris rendszer sokoldalú ingerlése, mely során a gyermekeknek módjuk nyílik arra, hogy hibás mintázatú neurofiziológias rendszereiket kijavíthassák.

A terápia lépései, a fejlesztési területei:

- a vestibuláris és taktilis rendszer normalizálása
- a primitív posztuláris reflexek integrációja
- az egyensúlyi reakciók fejlesztése
- a szemmozgások normalizálása
- a test két oldala közötti integráció kialakítása
- a vizuális forma- és térérzék fejlesztése

A foglalkozásokon a gyermekek játékos légkörben ismerik meg a fejlesztő eszközöket és azok használatát. Fontos, hogy először az ontogenetikusan ősbibb mozgásos helyzeteket, azok biztonságát és kivitelezését sajátítják el, majd a bonyolultabb mozgásfolyamatokat. A tér és időbeli összefüggéseket úgy élhetik meg, ahogy ez számukra a legfelelőbb.

Az Alapozó Terápia a gyermekek idegrendszerének érését elősegítő, az idegrendszer jobb működését megalapozó terápia.

A fejlesztés gerincét képező mozgás beérleli az idegrendszert, az érzelmi és értelmi igényt a fejlődésre. Ezt az igényt kell kiszolgálni és irányítani.

Fejleszt 5-6 éves korú és óvodásokat – beszédfejlődési problémák, mozgásfejlődési elmaradás (nagy- és finommozgás) területén, dominancia megválasztás késése miatt.

TSMT módszer

A megkésett, eltérő fejlődésmentet mutató, hiperaktív, figyelemzavaros, tanulási, megértési, beilleszkedési zavarokkal küzdő, a sikeres iskolai bevalásában rizikós, ill. a hátrányos szociokulturális helyzetben élő gyermekek szenzomotoros hiánypótlása. A megkésett pszichomotoros fejlődésű, súlyosan megkésett beszédfejlődést mutató gyermek vizsgálata, majd az idegrendszeri érést beindító egyéni és csoportos szenzomotoros fejlesztés.

7. Szervezeti és időkeretek

A speciális óvodába a gyermekek a szülő kérésére és a 2. sz. Pest Megyei Tanulási Képességet Vizsgáló és Rehabilitációs Bizottság javaslata alapján kerülnek.

Felvétel az óvodába

Az a gyermek kerülhet a gyógypedagógiai óvodába, aki rendelkezik a Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakvéleményével, s megfelel a következő minimum követelményeknek a 8 hét próbaidő végére:

- mozgás terén: helyzet és helyváltoztató alapmozgásokra képes, sima talajon önállóan jár
- gondozás terén: öltözésnél együttműködő, étkezésnél kanállal képes enni, pohárból kevés folyadékot inni
- szobatisztaság terén: rendszeres ültetés mellett pelenka nélkül nappal száraz marad
- kommunikáció terén: figyel a beszélőre, minimális kontaktus kialakítható vele
- szociális fejlettség terén: csoportban nevelhető, önmagára és társaira nem jelent veszélyt

Az év eleji szoktatási idő alatt végzett pedagógiai vizsgálat alapján történik a felvétel a csoportba. Az ideális létszám 6-8 fő, a csoport befogadó képessége 12 fő.

Jelenleg 12 gyermek jár óvodánkba. Körülményeinkhez igazodva vegyes életkorú és kórformájú a csoport összetétele. Fejlesztés szempontjából ez a legoptimálisabb.

A pedagógiai program legfőbb jellemzője a rugalmasság. Ez jelenti az év folyamán aránybeli eltolódást éppúgy, mint a napirenden belüli rugalmas kereteket.

Mivel az értelmi fogyatékos óvodások spontán tanulása is sérült, indokolt, hogy a többségi óvodáktól eltérően kötött, tehát az egész csoport számára kötelező foglalkozások, illetve mikrocsoportos, egyéni fejlesztő foglalkozások váltsák egymást.

Mindezek mellett a játék, az elmélyült játéktevékenység lehetőségeit is biztosítani kell.

Az egész napos tevékenység során megteremtjük a megfelelő kereteket a mozgásigény kielégítésére csoportos foglalkozások, szabadban végzett játék, tornázás, kirándulás segítségével, azzal céllal, hogy a gyermek természetes igényévé váljon, beépüljön szokásrendszerébe, s mert a „gyökerek” kiépítése a munka alapja.

A mozgásos tanulás a tanulás többi területével is szoros kölcsönhatásban van.

A fejlesztő munkánkban kiemelt szerepe van az önállóságra nevelésnek. Az óvodába kerüléskor a terület fejlesztése nagyobb időkeretet kap, mint az értelmi nevelés, a későbbiekben az arány megfordul. Megfelelő időt, teret, sok-sok próbálkozást kell biztosítani a fokozatosság elvét szem előtt tartva a gyermekeknél.

A higiénias szokások kialakítása, a helyes táplálkozás, a szabad levegőn való tartózkodás, a helyes öltözködés szolgálja az egészséges életmódra nevelést, t, hogy az óvodások teherbíró képessége, edzettsége, a betegségekkel szembeni ellenállása, fizikai erőnléte fokozódjon. Gondoskodnak vízhez szoktatásnál – az úszás

elemeinek oktatásánál, rendszeres kirándulással az egészséges életmódra nevelésről.

A többségi óvodásokkal, egészségesek közösségével szervezett közös programok, kirándulások számtalan lehetőséget rejtenek. A mozgás, a célzott foglalkozások, a környezet kínálta spontán tanulási helyzetek hozzájárulnak az érzelmi nevelésben.

E terület az óvodánkban kiemelt jelentőségű.

A szokásrend, a mindennapok ritmikus ismétlődései tagolják a csoport életét. Az óvodáskorú gyermek igényli az ismert és áttekinthető, ismétlődésekkel tagolt napirendet, a biztos támpontokat. Ezekben természetesen lehetnek kivételes alkalmak, mint az ünnepi készülődés ideje, vagy az ünnepek.

Az értelmi fogyatékos kisgyermeknek a napi ritmuson túl a megszokott kereteknek is nagy jelentősége van.

Az óvoda napirendje

7 ⁰⁰ -8 ³⁰	gyülekező, szabad játék
8 ³⁰ - 8 ⁴⁰	tisztálkodás
8 ⁴⁰ -9 ⁰⁰	tízórai
9 ⁰⁰ -11 ³⁰	kötelező foglalkozások (egyéni, mikrocsoportos vagy csoportos formában, játék)
11 ³⁰ -12 ⁰⁰	levegőzés (önkiszolgálás fejlesztése)
12 ⁰⁰ -12 ¹⁵	WC, kézmosás
12 ¹⁵ -12 ⁴⁵	ebéd
12 ⁴⁵ -13 ⁰⁰	WC, kézmosás, fogmosás, ágyazás
13 ⁰⁰ -14 ³⁰	mese, alvás, pihenés
14 ³⁰ -15 ⁰⁰	öltözés, WC, teremrendezés
15 ⁰⁰ -15 ¹⁵	terítés
15 ¹⁵ -15 ³⁰	uzsonna
15 ³⁰ -16 ⁰⁰	szabad vagy irányított játék

Ez a napirend csupán egy keret. Rugalmasan változik a csoport igényeinek megfelelően. A kifüggesztett Házirend tudomásul vételét,

valamint a javaslatot a Napirendre és a Heti rendre a szülők aláírásukkal igazolják.

Két óvónő együtt van jelen a csoportban, illetve a délelőtti folyamán az egyik csoportos foglalkozást vezet, még társa egyéni fejlesztést végez.

A beszédjavítást logopédus végzi heti 2 órában.

Az óvónők fejlesztő munkáját segíti a gyermekfelügyelő, aki a gyermekek szabad játékát is képes irányítani, segíteni.

A kötött foglalkozások, az önkiszolgálásra nevelés célzott foglalkozásai, a levegőztetés délelőtti zajlanak. A délutáni alvás után a gyakorlásra, szabad játékokra van lehetőség.

Az egyes foglalkozások időtartama függ az adott gyermekcsoport fejlettségétől, a témától, illetve az egyes gyermekek aznapi állapotától. Így 5-10-20 perces foglalkozások megtartására kerül sor..

A foglalkozások azonos rítusok szerint indulnak – teremrendezés, névsorolvasás, hiányzók felismerése, időjárás megfigyelése.

Az óvónő törekszik a játékosságra, a gyermek életkori, fejlődésbeli különbségeinek figyelembevételére már a tervezés idején is.

A fejlesztés során folyamatos ellenőrzéssel győződik meg az eredményességről.

Lehetőséget biztosít az elmélyült tevékenységre, biztosítja az értő figyelmet, differenciált feladatátadással, sokoldalú megközelítéssel, sok gyakorlással segít az ismeret elsajátítását.

A csoportos és egyéni foglalkozások, a pihenésre, nyugodt étkezésre, tisztálkodásra, az önállóságra fordított idő megfelelő aránya biztosítja a gyermek optimális fejlesztésének, s a túlterhelés, illetve üresjárat kiküszöbölésének. A tevékenységi formák ritmikusan ismétlődnek, a gyakorlásra, az ismétlésre kellő időt biztosítva, a gyermek spontán megnyilvánulásait is figyelembe véve.

A tematikus feldolgozásnak megfelelően az egyes témák feldolgozási ideje egy hét vagy ennél hosszabb ideig is eltarthat.

Figyelembe veszi a pedagógus azt a tényt, hogy a tanulás az óvodások számára kapcsolatfelvétel, és a világgal való együttműködés kiegészítését jelenti. Ez a világ számukra mérték és tükör, mely

személyiségük épülése szempontjából és mint tananyag az életben való eligazodáshoz feltétlen és egyaránt szükséges.

A szorgalmi idő szeptember 1-jétől június közepéig tart. Nyáron az óvoda zárva tart.

8. Ellenőrzés, értékelés

A gyermek fejlődési ütemének ellenőrzése

A pedagógus a tanév elején pedagógiai megfigyeléseit a fejlődési lapon rögzíti. Mindezeket a gyermek megfigyelése és vizsgálati leletei alapján készíti el. Ezek alapján készül el a gyermek egyéni terápiai terve.

Munkánkra jellemző a folyamatellenőrzés, szintfelmérés félévkor, év végén. Munkánkat rendszeres esetmegbeszélések egészítik ki, ahol a lehető legjobb megoldást keressük egy-egy gyermek esetében. Esetenként segítséget kérve szakorvostól, gyógytornásztól, pszichológustól.

A tanköteles gyermekek a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság iskolaérettségi vizsgálatán vesznek részt, ahol az óvónők javaslatát figyelembe véve készítik el a szakvéleményt. A bizottság véleménye, a gyermekkel foglalkozó pedagógus és a szülő véleménye alapján kezdi meg a gyermek tanulmányait, általában a középsúlyos értelmi fogyatékosokat nevelő általános iskolába kerül, illetve van, aki heti 6 órás foglalkoztatásban részesül.

A szülők a napi beszélgetések, a szülői értekezletek, a gyermek kiállított munkái, illetve a nyílt nap során – és az azt követő konzultáción – győződhetnek meg gyermekük fejlődéséről.

A programellenőrzés és értékelés

Az ellenőrzési formák: folyamatos megfigyelés, a gyermekek cselekedeteinek, viselkedésének elemzése, felmérések, munka megbeszélések, az iskolai beválás felmérése.

Az ellenőrzésben résztvevők: intézményvezető, munkaközösség vezető.

Az ellenőrzés részben folyamatos, részben ciklusonkénti, pl. bizonyos célzott ellenőrzés: szokások elsajátítása, erőfeszítés, munkában való részvétel, vagy egyes fejlesztési terület eredményei.

Másrészt évenkénti: a magatartás, a viselkedés változása, a képességek fejlődése, a továbbhaladás lehetőségei.

A szülők véleményezik és legitimálják a Nevelési Programot (melléklet).

9. Személyi ellátottság

Az értelmileg akadályozott (középfokban értelmi fogyatékos) gyermekeket nevelő óvodai feltételek:

csoportonként két óvodapedagógus vagy terapeuta,
csoportonként egy gyógypedagógiai asszisztens vagy gyermekfelügyelő,
egy dajka.

10. Tárgyi feltételek

Csoportszoba, egyéni fejlesztést biztosító helyiség, gyermekmosdó zuhanyzóval, gyermek és felnőtt öltöző, tálalásra alkalmas kialakított rész, az eszközök, játékok tárolására alkalmas helyiség, jól felszerelt tágas udvar (füves, árnyékos, napos, vizes résszel, mosókonyha, raktár).

A csoportszobában a szokásos óvodai berendezésen túl szükséges: nagyméretű tükör, az egyéni fejlesztéshez logopédiai tükör, vizual tábla, fejlesztő játékok, speciális audiovizuális eszközök,

mozgásfejlesztést segítő eszközök (pl. Bobath labdák, hengerek, AYRES, WESCO eszközök), finommotorika fejlesztését segítő játékok, eszközök, anyag – lehetőleg természetes anyagok, eszközök – logopédiai eszközök.

A nevelési programban kitűzött nevelési céljaink eléréséhez szükséges lenne:

- az udvari játékeszközök kiegészítése mozgás- és érzékelés fejlesztő eszközökkel
- az egyéniesített terápiákhoz tornaterem kialakítása és a speciális eszközjegyzék beszerzése
- mese- és szakkönyvtár bővítése

11. Kapcsolatok

A gyógypedagógiai óvodai csoport szakmailag és szervezetileg az Abonyi Montágh EGYMI-hez tartozik, melynek élén az intézményvezető áll.

Az iskola életét, szervezeti felépítését, belső rendjét, működését a nevelőtestület határozza meg.

Az intézmény működésének leírását a Szervezeti és Működési Szabályzata tartalmazza.

A követelményeket, a zökkenőmentes működést a további szabályzatok, illetve a Munka és Balesetmegelőzési Szabályzat, az óvodai házirend, az éves Munkaterv segíti.

Külső kapcsolatok

Ceglédi Tankerületi Központ
feladatok megvalósítása

fenntartói

Szakmai kapcsolatok

ELTE Bárczi Gusztáv GYTF
útmutatás, továbbképzés

szakmai

MAGYE

kiadványok eljuttatása
az intézményhez

Közoktatási intézmények

Losontzi István Ált. Isk., Óvoda,

szakmai koordináció,
továbbtanulók

Spec. Diákotthon, Kollégium

beiskolázása

PM Pedagógiai Szakszolgálat

tanulók át-, ill.
visszahelyezése,
szakvélemények
készítése

Pingvines Óvoda Abony

szakmai együttműködés,
integráció

Szivárvány Óvoda Abony

lehetőségének biztosítása

Gyöngyszemek Óvoda Abony

PM TEGYESZI Lakásotthonok

a lakásotthonokban lakó
és nálunk foglalkoztatott
gyermekek
együttnevelése

Nem közoktatási intézmények

Szociális Szolgáltató Központ	együttműködési kötelezettség megoldásában, esetenként pszichológus biztosítása
Mozgáskorlátozottak Országos	szakanyag és előadásokon való részvétel
Szervezete Abony	biztosítása, anyagi támogatás
Down Alapítvány Budapest	szakmai és szülői segítségnyújtás
Autizmus Kutatócsoport Budapest	szakmai segítségnyújtás, szakértői véleményezés
Autisták Érdekvédelmi Egyesülete Budapest	szülői tanfolyamok, sérülésspecifikus segítségnyújtás
ÉFOÉSZ Budapest	tájékoztatás az értelmi sérültek lehetőségeiről

12. Záró gondolatok

A Montágh Imre EGYMI gyógypedagógiai óvodai csoportjának nevelési programja a speciális óvodába járó értelmi fogyatékos óvodások számára íródott.

Bár gyermekeink elsősorban gyermekek, óvodások, akik speciális nevelési szükségletekkel bírnak, óvodai programunk jelentősen eltér a többségi óvodás programtól.

Ez az eltérés elsősorban azzal magyarázható, hogy a gyermekek spontán tanulása nem ép, idegrendszeri sérülésük miatt kell tanítani őket mindenre – sokszor direkt módon – amelyeket a gyermekek a többségi óvodákban az egész napos játék, illetve a foglalkozásokon indirekt módon sajátítanak el.

Természetes kíváncsiságuk alacsonyabb szintje, illetve hiánya miatt nem várható, hogy önként kapcsolódjanak be a foglalkozásba, ezért a részvételük egy-egy foglalkozáson kötelező. Ugyanakkor a program legfontosabb tulajdonsága a rugalmasság. A pedagógus dönti el a gyermekcsoport, illetve az adott gyermek alapos ismerete birtokában, hogy melyik foglalkozásformát választja, hogy egy-egy foglalkozás mennyi ideje tart, az ismeretnyújtásban – szerzésben milyen mélységig jutnak el.

Mindehhez jól képzett szakemberre, a gyermek feltétlen elfogadására, illetve az őt körülvevő szűkebb és tágabb környezet megértésére, elfogadó hozzáállására, olykor szemléletváltásra van szükség.

Gyermekeink szocializációja érdekében a szülőkkel következetes kapcsolatot tartva el kell érniünk, hogy a fenntartónk (a törvén biztosította lehetőségeken belül), messzemenően biztosítsa a speciális fejlesztő munka optimális feltételeit.

A foglalkozások egymással igen szoros kapcsolatban annak. A foglalkozásokon szereplő témakörök elkülönítve is feldolgozhatók, de komplex módon is, amikor egy adott témához rendeljük a

képességfejlesztést, és a foglalkozások nem különülnek el. Az a fontos, hogy bármilyen feldolgozási módot választunk, a gyermek és a speciális nevelési szükséglete a meghatározó.

A kognitív funkciók fejlesztésén túl és mindamelllett, hogy fejlesztjük bennük az összetartozást, a problémamegoldó készséget, az önértékelést és a humort is – az alapvető gyermeki tevékenység, a játék szerepe kell, hogy maradjon. Fontos a szülőnek és a környezetnek elfogadni, hogy fejlesztésük időben sokszorosa az egészségesekének, és fejlődésüket mindig önmagukhoz kell mérni.

Gyógypedagógiai óvodások értékelése

Születési ideje:

Megfigyelés ideje:

Megjelenése

Testileg korához képest fejlettebb/ megfelelően fejlett/ fejletlenebb.

MAGATARTÁS

Beilleszkedés

- a csoportba jól beilleszkedett
- nehezen illeszkedett be
- nem tudott beilleszkedni

Kapcsolata társaival

- A csoportban irányító szerepet tölt be
- Társaival kapcsolatot kezdeményez
- A kialakult játékban részt vesz
- Egy gyerekhez kötődik: (gyermek neve)
- Társaival kapcsolatot nem kezdeményez
- Szinte nincs kapcsolat a gyerekekkel
- Félrehúzódozó, társaival egyáltalán nincs kapcsolata
- Társaival agresszív nyíltan / titokban

Kapcsolata felnőttekkel

- Minden felnőttet szívesen, szeretettel fogad
- Számára ismerős felnőtteket szereti, idegenekkel tartózkodó
- Egyes felnőttekhez nagyon erősen kötődik
- Mindenkiivel tartózkodó, de lassan feloldható
- Minden kapcsolatot elutasít
- Felnőttekkel agresszív

Csoportos foglalkozásokon

- jó és állandó kapcsolat tartható vele, aktív, együttműködő
- folyamatos kapcsolat tartható vele, de gyakran noszogatni kell

- a tevékenységben hangulatától függően részt vesz
- szuggesztív irányítás mellett vonható be a foglalkozásokba
- nem együttműködő, nem kapcsolódik be
- figyelme kiterjed az egész foglalkozásra (20-30 perc)
- figyelme néha ellankad, ilyenkor személyesen kell hozzá fordulni

MEGISMERŐ TEVÉKENYSÉG

- Színismerete
- négy alapszínt felismeri, megnevezi
- bizonytalanul ismeri fel, megnevezésben néha téveszt
- színt színnel egyeztet
- egy-egy színt ismer:
- színeket nem ismer

Három alapformát (kör, négyzet, háromszög) jól / bizonytalanul / nem differenciál.

Egyeztetés

- képet képpel egyeztet
- képet tárggyal egyeztet
- tárgyat tárggyal egyeztet
- nem egyeztet

Testséma ismeret

- főbb testrészeket magán / másan / babán / képen megmutat
- főbb testrészeket megnevez
- egy-egy testrészt felismer:.....
- testrészeket nem ismer fel

ÖNKISZOLGÁLÁS

Szobatisztaság

- toaletthasználathoz semmilyen segítséget nem igényel
- szükségletét szóban / gesztussal jelzi
- rendszeres ültetés mellett száraz marad

- rendszeres ültetés mellett is előfordulnak „balesetek”
- pelenkás nappalra is / csak alváshoz

Étkezés

- villával önállóan eszik
- kanállal önállóan eszik
- kanállal segítséggel eszik
- etetni kell
- pohárból önállóan iszik
- pohárból csak segítséggel iszik
- itatni kell
- darabos ételt jól rág
- nem rág, pépeset eszik

A játékos utánzógyakorlatokat

- néhány elemét utánozza
- nem utánozza
- beszéddel kíséri
- beszéddel olykor kíséri
- beszéddel nem kíséri

FINOMMOTORIKA

Eszközhasználat

- rendeltetésüknek megfelelően használja, segítség nélkül
- kevés segítséggel használja
- sok segítséggel használja
- helytelenül használja, de segítséget nem tűr
- nem használja, nem keltik fel érdeklődését
- lesöpri az asztalról

Spontán rajza

- lengővonalas firka
- körkörös firka

- az ábrázolás szándékával „rajzol” (megnevezi), de még nem felismerhető
- felismerhető figurális

Nyomatéka túl erős/ megfelelő/ gyenge

Emberábrázolás

- kezdetleges fej – láb ember
- rajzán minden főbb testrész megtalálható
- rajzán apróbb részletek is megtalálhatók (pl. arc részei, ujjak)
- rajza korának teljesen megfelelő
- diktálásra ábrázol
- minta után ábrázol (másol)
- nem ábrázol

Papírhátart betartja/ nem tartja be.

Ceruzafogása

- megfelelő
- 3 ujjas
- marokfogás
- nem fog rá ceruzára

Kezessége

- kialakult: bal / jobb kezes
- még nem alakult ki
- figyelme rövid időre köthető le, hamar kifárad
- figyelme állandóan elkalandozik

Egyéni foglalkozásokon

- aktív, érdeklődő, jól foglalkoztatható
- aktív, de kevésbé érdeklődő
- a csoportos foglalkozásokhoz képest kevésbé aktív
- a kétszemélyes kapcsolatot nehezen fogadja el

Jutalmazásra

- örömmel reagál
- változóan, hangulatától függően reagál
- közömbös marad
- elutasítja

Büntetésre

- dacosan reagál
- megbánással reagál
- közömbös marad
- valószínűleg nem érti a szituációt
- mindennek, ami vele történik, örül

BESZÉD

Beszédértés

- alacsony szintű társalgás kialakítható vele
- összetett utasításokat megért
- egyszerű utasításokat megért
- erősen tagolt szóbeli közlést megért
- gesztusokkal kísért közlést ért meg
- a sokat használt, általa ismert felszólításokat érti meg
- csak a nevére reagál
- nevére nem reagál

Beszédutánzó készség

- a tanult szavakat, fogalmakat ügyesen utána mondja
- csak nehezen tanulja meg a szavakat, sok hibával mondja a felnőt után
- hibásan utánoz, spontán nem javít
- irányításra sem javítja a szavakat
- utánmondás helyett csak a száját mozgatja
- nem mondja a felnőt után az elhangzottakat

Beszédkészítés

- szívesen kommunikál, van közölnivalója
- magától ritkán beszél, kérdésekre válaszol
- csendes, halkán, bizonytalanul beszél, főleg kérdésekre ad rövid választ
- van közölnivalója, de nem tudja kifejezni magát
- nincs vagy alig van mondanivalója

Beszédprodukción, önkifejezés (tartalmi elemzés)

- kerek, egész mondatokban beszél (magáról egyes szám első vagy harmadik személyben beszél)
- töredékes mondatokban beszél
- agrammatikus mondatokban beszél
- főleg szavakban, néha mondat értékű szavakban beszél
- csak néhány szót ejt, inkább gesztusokkal, jelekkel fejezi ki magát
- csak hangokat ad ki és mutogat
- semmilyen hangot nem hallat
- sírással, nyugtalansággal fejezi ki magát

Beszédérthetőség (alaki elemzés)

- beszéde viszonylag tiszta, érthető
- elmosódottan, de érthetően beszél
- beszéde nehezen érthető
- beszéde nem érthető, csak hangokat hallat

JÁTÉK

- új játékokat kezdeményez
- a játékban irányító szerepet tölt be
- egy-egy társával szeret játszani, leginkább-
val
- többnyire egyedül játszik, de mások közeledését, elfogadja

- többnyire egyedül játszik, mások közeledését nem fogadja el

Kedvenc játéktevékenysége spontán helyzetben:

.....

Játéktárgy-használat

- a játékokat rendeltetésszerűen használja
- nem rendeltetésszerűen használja (pl. dobál vagy rág)

Kitartás

- hosszú ideig játszik egy játékkal elmélyülten (20-25 perc)
- hosszabb ideig játszik, de több játékkal
- játékát hamar elunja (5-10 perc) és másikat keres
- játéka kapkodó, szétszórt (1-2 perc)
- semmilyen játéktárgy nem köti le figyelmét

Irányított játékban

- szívesen vesz részt
- bevonható
- nem szívesen vesz részt, gyakran kiáll
- nem vonható be

MOZGÁS

Spontán tartások

- biztosan áll
- kapaszkodva áll
- támasz nélkül ül talajon / széken
- támasztékkal ül
- spontán helyzetben hanyatt fekszik

Járás, futás

- biztosan jár, nehezített (egyenetlen) talajon is
- járása harmonikus
- széles alapon, „mackósan” jár, de biztosan
- teli talpra lép

- járása ingatag, bizonytalan
- kapaszkodva / vezetve jár (egy kézzel - két kézzel)
- biztosan, ütemesen fut
- nem tud futni

Ugrálás, ugrás

- páros lábbal egyhelyben ugrál
- páros lábbal előre haladva ugrál
- nem tud ugrálni
- földre lefektetett zsinórt vagy karikát átugrik
- zsámolyról leugrik
- utánlépéssel próbál ugrani
- nem tud ugrani

Járás lépcsőn

- felfelé: kapaszkodással / kapaszkodás nélkül/ váltott lábbal / mellélépéssel
- lefelé: kapaszkodással / kapaszkodás nélkül/ váltott lábbal / mellélépéssel
- nem tud lépcsőn járni

Öltözködés

- önállóan öltözik, vetkőzik
- segítséggel öltözik, de önállóan vetkőzik
- segítséggel öltözik, vetkőzik
- teljes kiszolgálást igényel, de együttműködő
- nem együttműködő

ÁLTALÁNOS TÁJÉKOZOTTSÁGA

- szülei nevét megmondja
- társai nevét megmondja / társait névről felismeri
- társai jelét megmondja / társai jelét tudja
- nevét megmondja

- jelét megmondja / felismeri
- nevére reagál

.....

intézményvezető

.....

gyógypedagógus

AZ UTAZÓ GYÓGYPEDAGÓGUSI SZOLGÁLAT NEVELÉSI PROGRAMJA

1. Utazó gyógypedagógusi szolgálat

(Részletes protokoll intézményünk SZMSZ-ében található.)

A sajátos nevelési igényű gyermeknek, tanulónak joga, hogy különleges gondozás keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították.

A különleges gondozást a szakértői és rehabilitációs bizottságok szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani. (2011.évi 190. trv. 47. § (1))

Az ellátás helyszíne

- Az integrációban részt vevő városi többségi óvodák, általános iskolák

Az ellátás célcsoportja

Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodás kortól a tankötelezettség végéig, kiknek ellátási jogosultságát a szakértői és rehabilitációs bizottságok határozzák meg.

Az ellátottak köre

- beszéd fogyatékos gyermek
- értelmi fogyatékos gyermek (tanulásban akadályozott, értelmileg akadályozott)

- autizmussal élő gyermek
- halmozottan fogyatékos gyermek
- a pszichés fejlődés zavara miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott tanulók (diszlexiás, diszgráfiás, diszkalkuliás)
- diszlexia veszélyeztetett gyermek
- mutista gyermek
- kóros aktivitás zavaros gyermek
- kóros hiperkinetikus gyermek
- a befogadó intézménybe visszahelyezett SNI tanuló

Az utazótanári szolgálat személyi feltételei

A fogyatékoság típusának megfelelő végzettségű gyógypedagógus

- oligofrénpedagógia szakos (tanulásban akadályozottak pedagógiája, értelmileg akadályozottak pedagógiája)
- pszichopedagógia szakos

Tárgyi feltételek

- fejlesztőszoba, melyet a többségi intézmények biztosítanak
- fejlesztő eszközök, melyek egy részét a többségi intézmények biztosítanak
- fejlesztő eszközök, „utazó csomagok” melyeket az anyaintézmény eszköztára biztosít

Az ellátás formája

- egyéni foglalkozás
- mikrocsoportos foglalkozás (2-3 fő)

Az ellátás időkerete

Heti rendszerességgel a sérülés specifikumától és az ellátás komplexitásától függően meghatározott óraszám . Az utazó

gyógypedagógus órarendjének összeállításánál figyelembe vesszük a gyermekek

- életkorát
- napirendjét
- órarendjét
- sérüléséből adódóan a terhelhetőségét
- a komplex fejlesztésben résztvevő más szakemberek időbeosztását
- a többségi intézmények helyi adottságait.

Minden tanév elején a gyermekkel foglalkozó szakemberek team megbeszélés keretében tájékoztatják a többségi intézmény vezetőjét a fejlesztésekről és egyeztetik órarendjüket.

Az ellátás tervezése

A PMPSZ által összeállított egységes szakmai protokoll alapján. (. sz melléklet)

Egyéni fejlesztési terv alapján a jogosultságot meghatározó Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakvéleményére és a folyamatos gyógypedagógiai diagnosztizálásra építetten is.

2. Az utazó gyógypedagógus feladata

A szülőkkel való kapcsolattartás

- a gyermek megfigyelése a szülő kérésére
- javaslat további vizsgálatokra
- tanácsadás
- segítségnyújtás a szakvélemény,diagnózis értelmezésében
- tájékoztatás a fejlesztés lehetőségeiről
- rendszeres konzultáció a gyermek fejlődésével kapcsolatosan
- javaslattétel az együttműködési módokra

- javaslattétel a gyermek/ tanuló egyéni igényeihez szükséges környezet kialakítására
- megbeszélés az otthon végzendő gyakorlatokkal kapcsolatosan
- segítségnyújtás a speciális eszközök kiválasztásában
- tájékoztatás a speciális eszközök beszerzési lehetőségeiről
- szülői értekezleteken, fogadóórákon való részvétel
- a szülők felkészítése a sajátos nevelési igényű gyermekek fogadására

A gyermekkel való foglalkozás

- a gyermek megfigyelése
- speciális fejlesztő tevékenység a gyermekkel való közvetlen foglalkozásokon
- a gyermek képességeinek megfelelő módszerek, terápiák, technikák alkalmazása
- a gyermek terhelhetőségének figyelembevétele
- a fejletlen vagy sérült funkciók korrigálása
- az ép vagy kevésbé sérült funkciók fejlesztése
- speciális segédeszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása
- az egyéni sikereket elősegítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése
- a gyermek/tanuló haladásának figyelemmel kísérése
- többségi általános iskolába visszahelyezett, ill. többségi szakképző gyermekek utógondozása

Többségi intézmények pedagógusaival való kapcsolattartás

- a gyermek megfigyelése az intézmény kérésére
- javaslat további vizsgálatokra
- a pedagógusok felkészítése a sajátos nevelési igényű gyerek fogadására
- segítségnyújtás a szakvélemény, diagnózis értelmezésében

- javaslattétel a gyermek/ tanuló egyéni igényeihez szükséges környezet kialakítására
- segítségnyújtás a tanuláshoz szükséges speciális eszközök kiválasztásában
- tájékoztatás a speciális eszközök beszerzési lehetőségeiről
- részvétel vesz a gyermek/tanuló részeredményeinek értékelésében
- módszertani segítségnyújtás
- sikertelenségek, kudarcok és eredmények okainak feltárása
- tanulási nehézségek kialakulását, tanulási zavarokat, magatartászavarokat megelőző pedagógiai eljárások megismertetése
- szakmai előadások megtartása a többségi intézmények által kiválasztott témában
- eszközbemutatók, könyvajánlások

Adminisztrációs feladatok

- egyéni fejlesztési terv készítése
- óvodai fejlesztés esetén munkanapló vezetése
- iskolai ellátás esetén munkanapló és a törvény által előírt Egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció, egyéni fejlődési lap betétlapjainak vezetése
- pedagógiai vélemény készítése a rehabilitációs bizottság vizsgálataihoz
- félévi beszámoló és statisztika készítése
- év végi beszámoló és statisztika készítése
- minden év végén az általa ellátott gyermekek fejlesztéséről, fejlődéséről részletes tájékoztatás írása, melyet az integráló intézmények vezetői is megkapnak

Szakmai felkészültség, kapcsolattartás

- folyamatos önképzés
- tankerületi szinten gyógypedagógusok szakmai összejövetelein való részvétel
- tanfolyamokon való részvétel
- szakmai konferenciákon való részvétel
- partnerlista összeállítása, ismerete
- folyamatos kapcsolattartás, rendszeres team megbeszélések a gyermekkel foglalkozó más szakemberekkel (logopédus, pszichológus, terapeuta...)
- kapcsolattartás a PMPSZ-szel
- kapcsolattartás egészségügyi intézményekkel

A többségi intézmények feladata

A jogalkotó döntése alapján nevelnek fogyatékos tanulókat a befogadó, többségi általános iskolák. A gyógypedagógiai fejlesztést, tanácsadást intézményünk utazó gyógypedagógusi szolgálata biztosítja. A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése, oktatása az integráló pedagógustól szokatlan szempontegyüttest magába foglaló, speciális szakterülettel való ismerkedést és nagyfokú empátiát igényel. Az integrált nevelés-oktatás eredményes megvalósulásához nélkülözhetetlen az attitűdváltás, a vezetői és a nevelőtestületi elkötelezettség. A befogadó iskola tantestülete mellett a diákok és a szülők, valamint a helyi közösség megnyerése is szükséges.

Az együttnevelést végző pedagógusnak tudnia kell:

- a tanulói diagnózist pedagógiai szempontból értelmezni, annak ismeretében fejlesztési eljárásokat találni,
- a neveléshez-oktatáshoz szükséges motivációs bázist (egyéni, közösségi) megteremteni, aktivizálni,

- a sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztéséhez, differenciált nevelés-oktatásához alkalmas individuális módszereket, technikákat megtalálni,
- együttműködni a szülőkkel, társadalmi partnerekkel.

HELYI TANTERV

2022.

Az Abonyi Montágh Imre EGYMI, Óvoda és Általános Iskola Helyi Tanterve

Adaptált tantervek felsorolása

1. NEMZETI ALAPTANTERV KIADÁSÁRÓL,
BEVEZETÉSÉRŐL ÉS ALKALMAZÁSÁRÓL SZÓLÓ 5/2020.
(I.31.) KORMÁNYRENDELETBEN ELŐÍRTAK ALAPJÁN
2. Az 5/2020. (I.31.) KORMÁNYRENDELETBEN
ELŐÍRTAKHOZ ILLESZKEDŐ KERETTANTERVET
BEVEZETÉSRE KERÜLTEK AZ 1. ÉS AZ 5.
ÉVFOLYAMOKON.
3. 51/2012. (XII. 21.) SZÁMÚ EMMI RENDELET
MÓDOSÍTÁSÁBAN KIADÁSRA KERÜLŐ KERETTANTERV
 - 11.1 Kerettanterv az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára
(1-8. évfolyam)
 - 11.2 Kerettanterv a középsúlyosan értelmi fogyatékos
tanulók számára (1-8. évfolyam)
4. AUTIZMUS ALAPÍTVÁNY EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI
MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY HELYI TANTERVÉNEK
ADAPTÁCIÓJA (ÉRTELMI FOGYATÉKOS AUTISTA
TANULÓK SZÁMÁRA)
5. ADD A KEZED!
Középsúlyos értelmi fogyatékos óvodások nevelési programja
6. UTAZÓ GYÓGYPEDAGÓGUSI SZOLGÁLATUNK SAJÁT
PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

Helyi tanterv módosítás

2022.08.30.

A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésének-oktatásának elvei a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosítása alapján:

A sajátos nevelési igényű tanulók esetében is a Nat-ban meghatározott egységes fejlesztési feladatokat kell alapul venni. A nevelési-oktatási folyamatot a tanulók lehetőségeihez, korlátaihoz és speciális igényeihez igazodva elsősorban a következő elvek szerint kell megszervezni:

- a feladatok megvalósításához hosszabb időszavokat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van;
- igény szerint sajátos, a fogyatékkal élő tanulókkal összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket kell kialakítani és teljesíteni;
- szükség esetén a tanuló számára legmegfelelőbb alternatív kommunikációs módszerek és eszközök, siket tanulóknál a magyar nyelv elsajátításának, alkalmazásának beépítése a nevelés, oktatás folyamatába;
- az iskolák segítő megkülönböztetéssel, egyénileg is támogassák a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve; az egyes fogyatékkal élő tanulókkal összefüggő feladatokról a *Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelve* és a *vizsgaszabályzatok* adnak eligazítást.

MELLÉKLETEK

- 1. sz. melléklet** - A pedagógiai program végrehajtásához szükséges nevelő-oktató munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke

- 2. sz. melléklet** - Az enyhén értelmi fogyatékos (tanulásban akadályozott) tanulók helyi tanterve 1-8. évfolyam

- 3. sz. melléklet** – Középsúlyos fokban értelmi fogyatékos (értelmileg akadályozott) tanulók helyi tanterve 1-8. évfolyam

Áttekintő tartalomjegyzék a Helyi Tantervhez

1. sz. melléklet – Segítő eszközök és felszerelések jegyzéke	2.o.
2. sz. melléklet – Tan. ak. tanuló helyi tanterve	37. o.
Tantárgyi rendszer, óraszámok	39. o.
Magyar nyelv- és irodalom	43. o.
Történelem	131. o.
Hon- és népismeret	156. o.
Matematika	161. o.
Digitális kultúra	240. o.
Környezetismeret	275. o.
Természettudomány	293. o.
Természetismeret	293. o.
Kémia	322. o.
Fizika	334. o.
Földrajz	344. o.
Ének-zene	367. o.
Vizuális kultúra	402. o.
Technika és tervezés	488. o.
Testnevelés	525. o.
Osztályfőnöki óra	571. o.
Etika	589. o.
Idegen nyelv	628. o.
3. sz. melléklet – Értelmileg akadályozott tanulók helyi tanterve	
– új dokumentumban	

1. sz. melléklet

**A pedagógiai program végrehajtásához szükséges nevelő-oktató munkát
segítő eszközök és felszerelések jegyzéke**

Tanulásban akadályozottak általános iskolája

Magyar nyelvtan és irodalom

Alsó tagozat

/osztályonként/

Írásvetítő,

Cd lejátszós magnetofon

Kétoldalas falitábla:

Írott kisbetűk – nyomtatott nagybetűk

Írott nagybetűk – nyomtatott kisbetűk

Nyelvtan és helyesírás falitábla:

Magánhangzók, mássalhangzók

Szótagolás

Szótő és toldalék I-II.

Mondatfajták a beszélő szándéka szerint

A magánhangzók időtartama /o-ó, ö-ő/

A magánhangzók időtartama /u-ú, ü-ű

A magánhangzók időtartama /i-í/

A mássalhangzók időtartama

J-Ly megkülönböztetéséhez

Magyar irodalomtörténeti térkép

Írói arcképsorozat

Tanítói betűkártyák

Tanítói szótagkártyák

Betűsín

Falitérkép a beszédfejlesztéshez

Kép- és szókártya gyűjtemény az olvasás fejlesztéséhez

Kép- és szókártya gyűjtemény a helyesírás fejlesztéséhez

Falitótlák a szófajok tanításához

Felső tagozat

Irodalmi művek, lexikonok:

Új magyar irodalmi lexikon 1-3 kötet

Magyar értelmező kéziszótár

Új magyar lexikon

Kislexikon

Idegen szavak szótára

O. Nagy Gábor: Szólások és közmondások

Illyés Gyula: 77 magyar népmese

Varga Domokos: Ritka szép magyar népmesék

Arany László: Magyar népmesék

Benedek Elek: Magyar népmesék

Móra Ferenc: Kincskereső kisködmön

Andersen legszebb meséi

Székely népmesék

Lengyel Dénes: Régi magyar mondák

Fekete István: Tüskevár

Lipták Gábor: Kinizsi Pál

Gárdonyi Géza: Egri csillagok

Móra Ferenc: Rab ember fia

Móra Ferenc: Dióbél királyfi

Defoe: Robinson Crusoe

Kipling: A dzsungel könyve

Jack London: A vadon szava
Cooper: Vadölő
Molnár Ferenc: Pál utcai fiúk
Mikszáth Kálmán: Jó palócok, Tóth atyafiak
Móricz Zsigmond: életem regénye
Fazekas Mihály: Lúdas Matyi
Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig
Jókai Mór: A kőszívű ember fiai
Mándy Iván: Csutak és a szürke ló
József Jolán: A város peremén
Kósa-Szemerkenyi: Apáról fiúra

Egri József festészete /album/
Kovács Margit album
Impresszionisták album
Magyar festészet a XX. században
Szőnyi István album
M. Kiss Pál: Művészetről mindenkinek
A magyar Nemzeti Múzeum /album/
A művészet története: Századvég századelő
Hatvany-Gink: beszélő házak és tájak
Magyar népművészet /album/
Magyarország művészeti emlékei
D. Piper: A művészet élvezete
Verseskötetek:
Petőfi Sándor összes versei
Arany János összes versei
József Attila összes versei
Vörösmarty Mihály összes versei
Ady Endre összes versei
Radnóti Miklós összes versei
A Nyugat költői
Weöres Sándor összes versei
Juhász Gyula összes versei
Kosztolányi Dezső összes versei
Kosztolányi Dezső: Novellák
Babits Mihály összes versei
Tóth Árpád összes versei
Szabó Lőrinc összes versei
Váci Mihály: Összegyűjtött művei
Csokonai Mihály: Lilla
Balassi Bálint és a XVI. sz. költői I-II.
Kölcsey Ferenc összes versei
Nagy László: Válogatott versek
Így éltek ... /költők, írók teljes sorozat/
Írók arcképcsarnoka
Költők arcképcsarnoka
Falitáblák:
A hangok
A mondat
A mondat részei
Szófajok

Zeneművek:

Verdi Requiem

Csajkovszkij: VI. szimfónia

Dvorák: Új világ szimfónia

Vivaldi: 4 évszak

Debussy: Tenger

Kodály: Háry János

Kodály: Székelyfonó

Kacsóh Pongrác: János vitéz

Népdalgyűjtemény

Videotár:

A magyar irodalom képes története /teljes/

Mesefilmek

La Fontaine meséi I-III.

Népmese sorozat:

Magyar népmesék

Ifjúsági filmek:

Dickens: Twist Olivér

Dickens : Karácsonyi ének

M. Twain: Koldus és királyfi

Verne Gyula összes műve

Örsi Ferenc: Tenkes kapitánya

Fekete István: Koppányi aga testamentuma

Mikszáth Kálmán: Névtelen vár

Jókai Mór: A kőszívű ember fiai

Jókai Mór: A fekete gyémántok

Gárdonyi Géza: Egri csillagok

Matematika

Írásvetítő, fólia, toll

1m²-es fali szögestábla

30 db mágnes

16 db azonos típusú kalkulátor

Szó-és számkártyák

Logikai készlet

Térképek úthálózatok

Helyiérték táblázatok

Számegyenes

Milliméterpapír

Szorókártyák

Szám-és jelkártyakészlet

Törtmodellek

Úrlapok

Minimat készlet

Abakusz

100 db-os számtábla

Applikációs képek

Dobókocka /többfajta/

Színes golyók, fakockák

Fa-és útdiagram

20 db 5x6 cm-es tükör

Sík-és térmértani modellezőkészlet
Gömbkészlet
Kör és körlap részeit szemléltető eszköz
Különböző nagyságú és formájú háromszögek papírból
Testhálók papírlapból
Babilon építőjáték
Hosszúság méréséhez: mérőszalag, méterrúd, vonalzó, szétszedhető méterrúd
Tömeg méréséhez: több fajta mérleg, súlykészlet, mérhető anyagok
Űrmérték méréséhez: mérőedények, poharak
Idő méréséhez: óra, demonstrációs falióra, stopper,
Negatív számok megismeréséhez: hőmérő, játékpénz, adósságot szemléltető tab.
Terület méréséhez: m²-es rács, alaprajzok, négyzetrácsos lapok, milliméter lapok
Térfogat méréséhez: mm³, cm³, dm³, m³,
Menetrendek, műsorfüzetek,
Térképek, térképvázatok,
Testek modelljei, átlátszó modellek
Testhálók papírból
Egységkockák testek építéséhez
Táblai eszközök:
3 különböző fajtájú vonalzó, szögmérő, körző
Falitáblák:
Idő szemléltetéséhez, oktatásához
Tömeg mennyiségeinek oktatásához
Űrmértékek mennyiségeinek oktatásához
Hosszúság mennyiségeinek oktatásához
Körlap és kör részeit szemléltető tabló
Terület mértékegységeinek oktatásához
Szorzótábla fali
Római számok

Informatika

tantermenként 16 tanuló oktatásához
8 db Pentium II-es számítógép (HDD 4,3 GB; FDD1,44; CD ROM; egér+pad;
billentyűzet; hangkártya; hangfal; LAN kártya; vezetékek)
1 db szerver számítógép
2 db nyomtató hálózati elosztóval, vezetékek (BJC 1000 vagy BJC 2000)

1 db CD író
1 db Scanner
2 db 56 kbps-os modem, Internet elérhetőséggel
16 db kalkulátor
Szoftverek:
9 gépre jogtisztan Win 95 vagy 98, Office 97 vagy 2000
9 gépre ARJ vagy RAR vagy ZIP tömörítő program
9 gépre Víruskereső program
Bútorok:
8 db tanulói számítógépasztal kiépített hálózattal
1 db tanári számítógépasztal kiépített hálózattal
Vizuáltábla

Oktatóprogramok:

CD használatát bemutató program

Billentyűzet kezelését bemutató program

Kódolást bemutató program

Az operációs rendszer főbb funkcióit bemutató program

Kiadványszerkesztő program

Tankönyvhöz kapcsolódó kiberkönyv

Multimédiás segédanyag

CD lexikonok, informatikai szótárak

Tankönyv:

Fogyatékos gyermekeknek összeállított tankönyv

Szakkönyv:

Számítástechnikai szakkönyvek /World, Exel/

Lexikonok, szótárak

Legalább 1 fajta folyóirat

Falítáblák:

Üzemeltetést bemutató

Egészség- és balesetvédelmi előírást bemutató

Ismeretszerzésre alkalmas /választott tankönyvhöz/

Információ megjelenési formáit szemléltető

Algoritmust szemléltető

Számítógép belső /hardver/ eszközeit bemutató

Fólia:

Számológépes műveleteket bemutató fóliasorozat

Informatikai alapfogalmak szemléltetésére alkalmas fóliasorozat

Videofilmek:

Számítógép kezelését bemutató film

Programok működését bemutató film

Technika, életvitel, kézimunka

Berendezések:

Műhelyasztalok kiépített hálózati aljzatokkal

Gáztűzhely

Sütő

Mosogató vízcsapokkal

Mosógép

Tálalóasztal

Vasaló

Bemutatószekrény

Audio eszközök:

Írásvetítő

Magnetofon

Diapozitív vetítőgép

Szakkönyvek:

Barkácskönyvek /fa-, fém-, papírmunkákat oktató könyv/

Szövést, fonást, nemezést, batikolást oktató könyv

Szakácskönyv

Vendéglátást bemutató szakkönyv

Házimunkák kézikönyve

Házkörüli munkák kézikönyve

Kertészeti szakkönyv

Egészségügyi és elsősegélynyújtó szakkönyv

Videokazetták:

Közlekedési oktatófilm
Magyar tudósok, feltalálók életét és munkásságát bemutató
Textilkészítésről szóló
Szövést, hurkolást, fonást, nemezélést, batikolást bemutató
Balesetvédelmet oktató
Gépek:
Fűrőgépek /álló fűrőgép, kézi fűrőgép/
Forrasztópákák
3 db kerékpár
Varrógép
Szövőszék, szövőkeret
Barkácsszárítók
Trafó
Transzparenszek, fóliatorozatok:
Családi ház tervezéséhez
Vízvezeték tervezéséhez
Közlekedést szemléltető
Elsősegélynyújtást bemutató
Egészségvédelmi
Anyag átalakítást, feldolgozást szemléltető fóliatorozat

Műszaki ábrázolást szemléltető fóliatorozat
A választott tankönyv megértését segítő fóliatorozat
Szerelőkészlet:
Alsó tagozatos szerelőkészlet
6-7-8. osztályos technika szerelőkészlet
Elektrotechnikai szerelőkészlet
Robotok
Modellek
Kézi szerszámok tanulónként:
olló, tolómérő, mérőeszközök, derékszög, csavarhúzó, szlőjd kés,
fonálfűrész, fafűrész, fémfűrész, ecsetek, kalapács (gumi, fa, fém), fogók
(harapó, csípő, oldalt csípő, kombinált, kerekcsőrű), satu, szorítók,
szegecselő szerszámok
Közlekedési ismeretek tanításához:
terepasztal, közlekedési szőnyeg, modellek, tereptárgyak, közlekedési
játékok
Kertészeti ismeretek tanításához:
ásó, kapa, gereblye, lapát, söprű, locsolókanna, locsolócső, palántázó
ládák, kosarak
Tanári rajz és mérőeszközök
Konyhai ismeretek és vendéglátás tanításához:
Robotgépek
Tálalóedények
Főzőedények
Abrosz
Evőeszközök
Tisztálkodási eszközök
Vasaló
Törlőruha
Poharak
Asztali dekorációk
Munkaanyag évenkénti pótlással:

Gyurma, csiszolóvászson, faanyag, tükör, fémlapok, műanyag, fűrészszálak, ón, zsineg, ragasztók különböző munkákhoz, szegek, szegecsek, dróthuzalok, szigetelőszalag, hurkapálca, kartonok, színes lapok, fonalak, filcek, tű, cérna, gyöngyök, papírszalvéta

Ének-zene

Alsó tagozat

Audioeszközök:

CD lejátszós rádió-magnetofon,

Lemezjátszó

Ütőhangszerek:

Dob

Cintányér

Ütőfa

Triangulum

Xilofonok

Hanghordozók:

Óvodai gyermekdalok hangkazettán vagy videón

Táncházi zene gyermekeknek hangkazettán vagy videón

Zenés vers feldolgozások gyermekeknek

Kulcs a muzsikához, Muzsikáló évezredek osztályonként

Bartók, Kodály, Bárdos Lajos népzenei ihletésű művei CD-n

Népzene CD-n

Jeles napok CD-n

Szemléltetők:

Zenei ötvonalas tábla (filc)

Magyar zeneszerzők arcképcsarnoka

Filc kottakirakó tanulónként

Felső tagozat

Tanulói segédletek:

Kodály: 333 olvasó gyakorlat

Kis emberek dalai

Népdalok

Nevelői segédletek:

Módszertani kiadványok

Iskolai dalgyűjtemény kötetei

Auditív információhordozók:

Hanglemezsorozat az általános iskola 1-8. osztálya számára

Kazettasorozat az általános iskola 1-8. osztálya számára

Kazettasorozat a zenehallgatás törzsanyagának bemutatására

Magyar Népzene I-II. kazettasorozat

„Hang-játék” sorozat (kazetta)

Manipulációs eszközök:

Dallamkirakó (posztó)

Nevelői demonstrációs eszközök Mágneses kottakirakó

Ritmuskártyák

Egyéb eszközök:

Dob

Fémháromszög

Réztányér

Furulya
Metallofon
hangvilla
Zongora

Ember és környezete

Alsó tagozat

Szabvány mérőeszközök
Óra
Hőmérő (külső, belső)
Egyszerű mikroszkóp
Videofilmek (természetről, állatokról)
Képek (zöldségeskert növényei, virágok, házi és vadon élő állatok, madarak, emberek világa, családi és iskolai események)
Kártyák
Tükör
Tankönyha és felszerelése
Lexikonok, enciklopédiák
Térkép, földgömb
Öltöztethető baba és ruhák
Érzékelő játékok /tapintás, hallás, látás/
Képösszerakó /puzzle/
Makettek
Alapanyagok, eszközök /karton, olló, ragasztó, rajzlap/
Környezetismereti doboz minden gyermek számára

Környezetismeret

5. osztály

Nyomtatott taneszközök:
Bölcs bagoly sorozat
Búvár zsebkönyvek
Nézz körül!
A mi világunk
Magyarország (útikönyv)
Utazz velünk!
Új magyar lexikon
Nevelői segédletek:
Szakkönyvek
Kézikönyvek
Folyóiratok
Módszertani folyóiratok
Környezetvédelmi írások
Történelmi kiadványok
Adatok, cikkek a lakóhelyről

Nyomtatott grafikai eszközök:
közúti közlekedési táblák
fali képsorozatok
Auditív információhordozók:
Állatok hangja kazettán
Közlekedési eszközök hangjai kazettán

Vizuális, audiovizuális információhordozók:

diapozitívek, diafilmek
természetfilm kazetták
környezetvédelmi kazetták
biológia fóliaszorozat,
földrajz fóliaszorozat
Tanulókísérleti eszközök:
Környezetismereti doboz
Homokasztal
Földgömb
Térkép
Nevelői demonstrációs eszközök
Mérőeszközök

Rajz és vizuális kultúra

CD lejátszós rádiós-magnetofon
Lemezjátszó
Írásvetítő, fólia, toll
Keretes diavetítő
Meselemezek, CD-k,
Zenei lemezek, CD-k
Diapozitívek műalkotásokról /épületekről, képzőművészeti alkotásokról,
Rembrandt diasorozat
Képek fotók /paraszti életformákról, ipari műhelyekről,
irodákról, könyvtárakról/
Poszterek
Szakkönyvek, albumok:
Schaár Erzsébet kisplasztikái
Kovács Margit kerámiái
Breughel: Gyermekjátékok
Vankóné Dudás Juli
Domanovszky: A magyar nép díszítőművészete
Domanovszky: A kerámiaművészet története
Paál László album
Cezanne album

Indonézia művészete
XIX. századi magyar festészeti albumok
Bálint Endre montázsok
Karácsonyi népszokások
20 db rajztábla
Rajzgömb
Munkaanyagok évenkénti pótlással:
Kartonok, fotókarton
Tempera, vízfesték
Ecsetek, ollók
Színesceruzák, filctollak, rajzszén
Zsírkréta, gyurma
Ragasztó
20 db olló
Gyöngyök, szalagok, színeslapok, fűzőlapok

Testnevelés

8 db bordásfal
8 db bordásfalra szerelhető függőállvány
3 db 4 m-es tornapad
3 db 4 m-es szivacs szőnyeg
8 db zsámoly
2 db 4 részes ugrószekrény
2 db dobbantó
2 db 4 m-es mászókötel
2 db 4 m-es mászórúd
1 pár gyűrű
2 db magasugróállvány
2 db magasugróléc
6 db gátfutó állvány
2 db stopper
10-10 db 1 és 2 kg-os medicinlabda
20 db maroklabda
2 db kosárlabda-palánk
16 db kosárlabda
20 db gumikötél
20 db ugrókötél
15 db műa. karika
10-10 pár 1 és 2 kg-os kéziszúlyzó
15 db kézilabda
8 db gördeszka
10 pár tollaslabdaütő, labda
1 db röplabda
2 db futball
1 db pumpa

1 db 20 m-es mérőszalag
1 db tornász gerenda
Habilitációs foglalkozásokhoz:
szobabicikli, lovaglópad, erőgép, taposógép, 10 db bokaspirál,
lábmasszázs eszköz

Földrajz

Berendezések:
Videó
Televízió
Diapozitív vetítógép
Episzkóp
Vetítövászon
Transzparens sorozatok:
Európán kívüli földrészek
Magyarország
Európa és a FÁK országai
Dia-sorozatok:
6-7-8. osztály számára
10 db tanulói földgömb
1 db tanári földgömb

1 db földgömb, amely a föld kialakulását szemlélteti
Videokazetták:
Az egyes földrészekkel kapcsolatos videokazetták /növény és állatvilág,
éghajlat, természeti adottságok/
Mesél a térkép
Magyarország tájai
Természetformáló erők
Kontinensek keletkezése
Szakkönyvek:
Világatlasz, Gazdasági világatlasz
Képes földrajzi sorozat 3 példányban
Világ fővárosai
Apáczai Kiadó idevonatkozó kiadványai
Képsorozatok:
Nagy földrajzi felfedezők arcképcsarnoka
Térképek:
6 db Magyarország domborzata és vizei
6 db Magyarország közigazgatási térképe
2 db Európa domborzata és vizei

2 db Európa országai
2-2 db Európa részei /Dél-Európa, Észak-Európa, Közép-Európa, Kelet-
Európa/
3 db Föld felszíne
3 db Föld országai
2 db Ázsia felszíne
2 db Ázsia országai
Amerika domborzata /Észak- és Közép-Amerika/
Ausztrália domborzata és vizei
Afrika domborzata és vizei
Topográfiai készség fejlesztésére alkalmas elektromos eszköz.
Tér, idő struktúra, vizuális szemléltetésére alkalmas egyénre szabott
vizuális tárgy és információhordozó.
2 db tanári ásványgyűjtemény
9 db tanulói ásványgyűjtemény
Felszíni formákat demonstráló makettek, terepasztal

Történelem

Keretes diavetítő
Episzkóp
Írásvetítő, fólia, toll
Magnetofon
Időszalag
Képsorozatok:
1848-49-es honvédtábornokok
Magyar királyok arcképcsarnoka
Nagy földrajzi felfedezők arcképcsarnoka
Híres váraink
Az első felelős Magyar minisztérium
Történelmi fogalomtár
Társadalmi helyzetgyakorlatok megjelenítésére alkalmas eszköz.
A történelmi távlatokban való gondolkodást segítő demonstrációs eszköz.
Topográfiai készség fejlesztésére alkalmas elektromos eszköz.

Tér, idő struktúra vizuális szemléltetésére alkalmas egyénre szabott vizuális tárgy és információhordozó.

Fóliasorozat:

5-6-7-8. osztály számára.

Diapozitív sorozat 5-6-7-8. osztály számára.

10 db tanulói földgömb

1 db tanári földgömb

2 db vetítövászon

1 db térképállvány

Taneszközök:

10 db diánéző

Szépművészeti Múzeum gyűjteménye CD-n

Memóriajáték művészetekkel

Eseménytörténeti faliképek

Térképek:

Az ókori keleti birodalmak

Az ókori Görögország

Római birodalom

Bibliai országok

Magyarország ezeréves története a honfoglalástól – napjainkig

Magyarország áttekinthető története időegyenessel a honfoglalástól – napjainkig

Nagy földrajzi felfedezések és gyarmatosítások (XV-XVIII. század)

Egyiptom és Mezopotámia

Európa a népvándorlások idején (III-VI. század)

Magyar nép vándorlása és a honfoglalás

Magyarország a XII. században

Magyarország a XV-XVI. században

Magyarország a Hunyadiak és a Jagellók korában

Függetlenségi harcok (Magyarország a XVII. században)

Forradalom és szabadságharc (1848)

Osztrák-Magyar Monarchia

Magyarország közigazgatása és területgyarapítása (1938-1941)

Európa 1945-1989-ig

Európa 1989-1999-ig

Trianoni béke következményei

Magyarország a XVIII. században

I. Világháború

II. Világháború

Föld országai

Európa országai

Videofilmek

Természeti ismeretek

Berendezések:

Televízió

Videó

Diapozitív vetítógép

Írásvetítő

Episzkóp

Vetítövászon, állvány

5-6. osztály

Borszeszegő

Hőmérő

/külső, belső/

Iránytű

Mágnes

Optikai

készlet

/tanári/

Optikai

készlet

/tanulói/

Térképek:
Magyarország domborzata és vizei
Magyarország természetvédelmi térképe
Magyarország vaktérképe
Falitablók:
Házisertés
Szarvasmarha
Ló
Szárnyasok /kacsa, liba, tyúk/
Gyomnövények
Fehér gólya
Mezei nyúl
Fürge gyík
Halak
A víz körforgása
Gombák
A lombos erdő
Vadon élő állatok
Makettek:
Virág részeinek szemléltetésére szolgáló makett
Cserebogár fejlődése
Káposztalepke fejlődése
Folyamirák
Béka fejlődése
Szarvasbogár fejlődése
Preparátumok:
Tőkésréce
Széncinege
Fakopács
Erdei fülesbagoly
Róka
Erdei egér
Szakkönyvek:
Varázslatos világ
Pénzes Bethem: A közeli tengerek élővilága
Búvár zsebkönyvek: Tengeri állatok
D. Altenborough: Az első édenkert
Charlie Bood: A természet csodái sorozat

Steve Polloch-Peter Wingham: Az állatvilág
Balogh J.: Haldokló őserdő nyomában
Csodálatos világunk sorozat – Az élővilág
Gyógynövények
7-8. osztály
Falitablók:
Esőerdő növényei
Bögmajom, majmok
Jaguár vagy ragadozó állatok az esőerdőben
Kígyók
Szavanna növényei
Lombhullató erdő növényei
Tülevelű erdő növényei

Izmok

A vérkeringés /vérkörök/

A kiválasztás szervrendszere

Az ivarszervek /férfi és női nemi szervek/

Idegrendszer

Makettek:

Fül makett

Szem makett

Orr makett

Szív makett

Fog makett

Emberi torzó

Emberi csontváz

Bőr szerkezete

Szövetek szerkezete

Sejt /növényi, állati, emberi/

Biológiához eszközök:

Mikroszkóp

Tárgy és fedőlemez

Szike

Fizika

7-8. osztály

Körmozgást, rezgőmozgást szemléltető eszközök

Rugós erőmérő

Hőmérő /külső, belső/

Borszeszégő

Főzőpohár

Kis és nagy lombik

Keverőpálca

Üveglap

Ék, lejtő

Csiga, csigasor

Egy és kétkarú emelő

Egyszerű gép

Nyomásmérő eszközök

Üvegcád

Fékberendezés makett

Közlekedőedények

Súlysorozat

Kémia

7-8. osztály

Vízbontó készülék

Periódusos-rendszer tabló

Kémcső

Kémcső állvány

Kémcső fogó

Kémiai készlet tanári

Kémiai készlet tanulói

Borszeszégő
Főzőállvány
Mérőhenger
Kémiai demonstrációs készlet tanári
Kémiai demonstrációs készlet tanulói
Üvegtölcsér
Anyagok:
Vas
Alumínium
Nátrium
Kénlap
Kalcium
Ólom
Réz
Higany
Lúgok /nátronlúg/
Savak /sósav, kénsav/
Szén, orvosi szén
Grafit

Óvoda

Anyanyelv

- nagyméretű tükör (testséma fejlesztéshez)
- mágneses írótabla
- szemléltető kártyák és táblaképek (emberek, állatok, növények, közlekedés)
- 10 db mesekönyv (db-onként 3-3 példány) pl. leporellók
- oktatókönyvek szemléltetéshez és szöveggyűjtemények
- Első pillantásra 1.2.3.4. (képeskönyv kicsinyeknek színek, formák, méretek, évszakok)
- Bújj, bújj, zöldág
- Jár a baba, jár
- Első mondókáim, altatóim, daloskáim, versikéim (1.2.3. sorozat)
- Hóc, hóc, katona
- Cinege, cinege, kismadár
- Ünnepsoroló
- Mozdulj rá! (mozgással kísért vers- és szöveggyűjt.)

- diafilmek (5-10 db) + diavetítő és vászon
- hangkazetta: Világunk hangjai 1.-2. (hallásfejlesztés; környezetism.)
- bábok: Állatbábok (10-20 db) hangfejlesztéshez, emberbábok (5-10 db), fejbábok dramatizáláshoz
- magyar nyelvű Ravensburger játékok a témakörök elmélyítéséhez (5-10 db) (pl.: Ügyes boci, Lottino, Ellentétpárok, Évszak lottó, Prima 2., Prima 3., stb.).
- társasjáték: Keresd a helyét! (környezetismeret óvodásoknak, ismerkedés a tárgyakkal).

Mozgásfejlesztés

- kombinált, variálható tornapad-rendszer (fa)
- 2 db tornapad
- 4 db zsámoly
- bordásfal
- terápiás létra
- lépegető tábla
- billenő deszka
- Body-roll készlet (hengerek)
- trambulín
- hinták (szobahinta, hintaló, libikóka)
- Bobath-labdák (2 gyerek, 1 felnőtt méret)
- WESCO szivacs modul elemek
- szivacs szőnyeg

kéziszerke, eszközök:

gyermekenként 1-1 db tornapálca, tornakarika, kis és nagy labda, ugrókötel, babzsák.

TSMT-hez

- WESCO 3. sz. mozgásfejlesztő készlet
- 2 db gördeszka
- IKEA vászonhenger
- Ayres t.eszközeiből a billenő rácshinta és a
- Frostig t. eszközeiből a tenyérformák (1 cs.)
- Ktk 2 db

Szem-kéz koord. fejlesztéshez

- gyermekkosár gyűrű (v. állvány) + 1 gyerm. kosárlabda
- hablabda ütőkkel

- 2 db roller
- triciklik (2-3 db)
- 1 „taposó” motor
- 2 szánkó (1 „háttámlás”)
- Udvaron: mászóka, csúszda, hinta, libikóka.

Zenei nevelés alapjai

hangszerek, ritmusjátékok

- kisdob 2 db
- csörgődob 1 db
- cintányér 1 db
- triangulum 1 db
- metalofon 1 db
- xilofon 1 db
- kasztanyetta 1 db
- sípok 1-2 db, csengettyűk 2-3 db
- furulya 1 db

Hangkazetták + lejátszó (és felvevő magnó)

- Ének-zene az óvodában
- Regélő
- Kaláka és Halász J. kazettáiból 2-3 db
- üres kazetta 2-3 db

Játékra nevelés

- Szerepjátékhoz: babaszoba, asztal, szék-fotel, kanapé, babaágy v. bölcső + ágynemű

babakonyha: szekrény, tűzhely, mosogató, főző- és tálalóedényekkel (4 alapszínben).

babázáshoz: gyermekenként 1-1 baba ruhákkal; mély- és sport babakocsi, babakád, játékbili, stb...

funkciógyakorló játékokhoz: takarítókészlet (esetleg j.porszívó), mosógép, csipeszek, vasalóállvány + vasalók 1-2 db, játéktelefon, szerszámkészlet.

orvosos játék: köpeny + orvosi táska

fodrász játék: kistükör + fodrászkellékek

boltos játék: pult v. polc, lehetőleg term. anyagból készült kosarakkal, tárolókkal, mérleg, bevásárló kosár, szatyor, játékpénz, játék termékek, dob. áruk, stb.

- „térkép” (autós) szőnyeg + kisautókkal (kb. 10 db)

- húzható, tologatható járművek: óriásdömpér, tili-toli autók, kisvonat, mentő, tűzoltó, repülő stb.

- építő játékok (kb. 10 féle)

- Dupló és Legó

- fakockák (kicsi és nagy, fehér és színes is)

- óriás műanyag kockák

- Gabi építő 1.2.3.

- Super Vario építő
- Fantázia baby-építő
- Babylon
- korongépítő (kicsi és óriás)
- Ezer játék (fűzhető)
- Virág-építő (egymásba fűzhető)
- Pötyi-építő j.

fejlesztő játékok:

- Montessori torony, toronyépítő hordók, kockák(üresek)
- hordójáték
- hengeres dugóstábla
- Gyermekház
- Fisher-prize tábla
- Színező könyv
- Figurás formatáblák (5-10 db)

társasjátékok:

- Óriás (hab-tapi) Ki nevet a végén
- memória játékok
- dominó játékok
- Képes lottó óvodásoknak
- játékkártyák (2-3 db) pl.: Fekete P.; Bohócok; Cirkusz

szem-kéz koordinációt fejlesztő játékok

- halász – játékok (mágneses is) 1-2 fajta
- „Kalapálás” tábla játékok (pl. „dühöngő”)
- kugli
- óriás fagolyók, gyöngyfűző készlet
- karikadobáló

tépőzáras textilfigurák (állatok, emberek)

- plüssállatok
- műa. állatok (fajtánként 2-3 db)
- néhány gumiállat

Udvarra

- homokozó készletek: ásó, gereblye, talicska, locsolókanna, homokozó

vödör, kislapát, öntőformák.

Önkiszolgálás fejlesztéséhez

- mosdó elé IKEA- zsámoly
- gyermekeknek fürdőszobapolc az eszközök tárolásához (fésű, fogmosókészlet, törölközők)
- szennyestartó vödör (lecsukható)
- szappantartó

Étkezéseknél:

- szalvétatartók, terítők minden asztalra, kenyérkosarak, kancsók

- edénykészlet porcelánból (mély-, lapos-, kistányér)
- porcelán bögre, üvegpohár
- gyermek evőeszközkészlet (kanál, villa, kés)
- naposkötény
- tálalóedények

Higiénés szokások kialakításához

- papírzsebkendő tartó – (falra szerelhető)
- papírkosár
- bilik, WC ülőke – betét

Vízuomotoros koordináció

- gyurmák
- festéshez: ujjfesték, tempera, vízfesték, vastag és vékony ecsetek, szivacsok, 1 db nyomóhenger
- rajzoláshoz – színezéshez grafitok, színes ceruzák, postairónok, filctollak, kréták, zsírkréták
- papírmunkához: 2 olló + 1 balkezes olló, 1 terápiás olló, színes kartonok, krepp-papírok, hajtogató lapok, csomagolópapírok, rajzlapok, írólapok, színes lapok készlete, ragasztók.

ábrázoláshoz: nyomdák (2-3 féle)

mozaik játékok: színes pálcikák, korongok, rudak

grafopercepció fejlesztéshez

- fatábla különféle kivágott vonallal
- „fűzőcske” játékok
- különböző „rajzolás” játékok (letörölhető, újraírható) 2-3 féle
- játéktábla krétákkal, tollakkal

Logopédiai fejlesztéshez

- logopédiai tükör

Logopédia kiadó GMK-tól:

- Társasjáték sz-z-c, s-zs-cs hang gyakorlásához
- Társasjáték r-l hang gyakorlásához
- Mondd meg, mutasd meg (beszédfejlesztő játék)
- Képanyag a megkésett, akadályozott beszéd- és nyelvi fejlesztéshez
- Kifestő füzetek ahangok gyakorlásához

Képes beszédlottó: (kódszám: 415250029)

- fúvójátékok: lufik, buborékfúvók, anyósnyelv, sípok, Popely-pípa, stb.
- szívószálak, ping-pong labdák

Egyéni fejlesztéshez

korai fejlesztéshez:

csörgő, tüskelabda, gödröslabda, hangadó játékok (csörgő, zenélő, csilingelő), borotvahab + hozzávaló ecset, textil babák, kockápterápiás Montessori-szett (spec. fűzést, gombolást, patentolást és kötést tanító)

érzékelést – észlelést fejlesztő játékok

- Találd meg a párját 1.-2. (érzékelő játék)
- különböző anyagból készült talpformák, babzsákok
- tapintást fejlesztő fa- műa.- textil játékok (2-3 féle)

kognitív fejlesztéshez

- Betű-szó-kép (fejlesztő játék) sorozat, 1-7 db
- „kekszes” szín- és formaegyeztetéshez használható fűzhető fa- és műa. játékok
- nagyméretű logikai golyók
- szín- és formaegyeztető táblák és dobozok
- Tactil-lottó
- fa formatábla, síkidom kirakó
- geometriai lépcső (nagyság és formafelismeréshez)
- Ravensburger j.: Figurix és Colorama

szem-kéz koordináció, finommotorika fejlesztéséhez

- horgász játékok (mágneses is)
- golyókapkodó
- golyólabirintus
- pörgettyűk, pöckölős apró játékok (pl. ugró béka)
- célbadobó j. (pl. tépőzáras labdával)

játéktevékenység fejlesztéséhez

- lehetőleg fából (v. műa.-ból, kartonból) készült memoryk, dominók, puzzlek (5-10 db) (a környezetism. témaköreiben)
- Junior labirynth társasjáték
- egyszerű társasjáték dobókockával
- apróbb fűzőjátékok

Pervazív fejlődési zavarban szenvedő (autista/autisztikus) gyermeket nevelő-oktató általános iskolák számára

Csoportunkban autista tanulók nevelését-oktatását végezzük. Gyermekeink csak speciális módszerekkel és eszközökkel fejleszthetők. Számukra a játék kategóriába sorolt eszközök is komoly képességfejlesztő taneszközzé minősülnek.

Anyanyelv

- kis nyomtatott ábécé tábla 1db
- felfújható gömbök 1készl.
- tanári betűkészlet 1db
- szótagkártyák (tanári) 1db
- szavak-képek (tanári) készlet 1db
- olvasást-írást segítő számítógépes programok 3-4 fféle

Matematika

- geometriai testek (gömb, kocka, tégl, stb.) 1-1db
- geometriai formák (kör, négyzet, háromszög, stb.) 1-1db
- homokóra 1db
- óra 1db
- hőmérő (kültéri – szobai) 1-1db
- számkártyák 20-ig 2 gyermekenként 1készl.
- számológép 3db
- mérőszalag 3db
- logikai készlet gyermekenként 1db
- számképek 1-10-ig (táblai) 1db
- mérleg + súlyok 1db
- matematikai gondolkodást fejlesztő számítógépes programok 4db

Környezetismeret

- érzékelést fejlesztő játékok (hallás, szaglás, tapintás) 1-1db
- demonstrációs babák 2 gyermekenként 1db
- babaruhák évszakonkénti öltöztetéshez babánként 1-1db
- szemléltető képek – járművek, állatok, gyümölcsök, zölkségek 1-1db
- szemléltető tárgyak, makettek – zölkség, gyümölcs, állat, jármű 1-1készl.
- nagyító (kézi) 2db

Gyakorlati ismeretek

- varrógép 1db
- szövőkeret 4db
- hímzőkeret 5db

Életvitel

- tányérok gyermekenként 1db
- lábasok 3db
- evőeszközök gyermekenként 1db

- konyhai eszközök vágódeszka 5db
- reszelő 2 db
- elektromos teafőző 1db
- elektromos főzőlap 1db
- turmixgép 1db
- porszívó 1db
- hajszárító gép 1db
- kenyérpírító 1db
- fényképezőgép 1db

Informatika

- számítógép 4 tanulóként 1db
- nyomtató 1db
- CD rom 1db
- játék- , grafikai- és egyéb fejlesztő programok 2-2db

Finommotorika

- gyöngyök (kicsi, közepes, nagy) 150 db
- csavarok + anya 50 db
- csipeszek 6 db
- pöttyi 2készlet.
- szögelő játék 2készlet.
- kézügyességet fejlesztő készlet (gombolás, kötés, zipzárazás, stb.) 1készlet.

Mozgásfejlesztés

- bordásfal 2db
- tornapad 2db
- karikák (kisebb, nagyobb) 10db
- rudak 10db
- hinták 3db
- tornaszőnyeg 1db
- gólyaláb 4pár
- forgókúp 1db
- tornakötél 5db
- ugróasztal 1db

- gördeszka 3db
- labdák (3 féle méret) 10db
- medicin labdák 3db
- ugró labdák 2db
- egyensúlyozó eszközök (billenők) 5db
- rugós deszka 3db
- dobó gyűrűk gyerekenként 1db
- geometriai alakzatok 1készlet.
- kéz- és lábnyomok 1-1készlet.
- hengerek 1készlet.
- félgömbök 10db
- trapéz 1db
- gyűrűhinta 1db
- kötélletra 1db
- Ayres-háló 1db

- alagút 1db
- „téglák” 20db
- „luna” tornaelemek 10féle

Hangszerek

- xilofon 1db
- dob 1db
- cintányér 1db
- ütős hangszerek 1-1db

Fejlesztő játékok

- társas játékok (dominó, kártya, stb.) 5féle
- bábok 20db
- figyelem-memória fejlesztő játékok (térbeli irányok, párosítás, stb.) 5féle
- logikai gondolkodást fejlesztő játékok (matek manók, halmazalkotás, számok felfedezése, stb.) 8féle
- forma- és szín egyeztető játékok 5féle
- kirakók (család, évszak, gyümölcsök, állatok, stb.) 10féle
- szerialitást fejlesztő játékok (eseményképek) 5féle
- építő játékok (lego, duplo, szerszám- és szerelő készlet, stb.) 10féle

Egyéb

- zajsűrő fülvédő 3db
- mágneses tábla + mágnesek 1db
- audio – műsoros kazetták (Halász J., Kaláka, mese kazetták) 10db
- Televízió 1db
- CD lejátszós rádió-magnetofon 1db

Értelmileg akadályozottak általános iskolai tagozata

Olvasás – írás elemei

- magnetofon
- hangkazetták
- lemezjátszó
- hanglemezek
- hangszerek
- hívó képek
- applikációk
- ABC tábla
- betűkártya
- szóképek
- betűsín
- diavetítő, diafilmek
- videó, videofilmek
- vázoló lapok
- gyengén látó füzetek
- ceruzafogó
- hang és szóképek készlete

- szóképek készlet 1. osztály

Számolás – mérés elemei:

- színes rudak készlete
- számképek
- számkép kártya
- számjegyek
- számolófüzet
- szöges tábla
- dominójátékok
- egyenlőségjel, relációs jelek
- játékpénz
- síkidomok
- űrmértékek
- súlymértékek
- mérleg (többféle)
- hosszúságmérő eszközök – vonalzó, méterrúd, mérőszalag
- logikai készlet
- játékorák, valódi óra
- természetes anyagok
- számegyenes
- érzékelő játékok
- hőmérő
- applikációs tábla
- oktatókészlet: Almák – körték
- Kép- és formadominó
- Babylon

Számolást fejlesztő játékok

- Macskák és egerek
- rudas számoló
- színes telelöttő
- almafák
- számjegyek + kirakóállvány
- abakusz készlet
- matekmanók
- számoló legyezők 10 db

Beszédfejlesztés és környezetismeret

- szemléltető kártyák
- diafilmek, diavetítő
- makettek
- térképek
- modellek
- rádió
- televízió
- magnetofon
- videó
- lemezjátszó
- naptár
- postai küldemények nyomtatványai
- sablonok
- applikációs képek
- képes dominó
- színes képek, képkártyák
- szín – forma és képes dominó
- szemléltető kártyák – Emberek világa

- Állatok világa
- Növények világa
- Közlekedés világa
- oktató táblák – Otthon sorozat

- Utcán sorozat
- videó filmek

- Beszédfejlesztő készlet
- Környezetismereti kiegészítő készlet
- Környezetismereti kirakó készlet
- paraván
- memória társasjátékok
- fa kirakók

Ábrázolás – alakítás

- gyurma, sógyurma, agyag, gipsz

- kiöntőformák
- vízfesték, tempera
- ecset, ecsetál, ecsetkendő
- építőjátékok
- színes ceruzák
- zsírkréták
- filctollak
- gyöngyök
- természetes anyagok
- termések
- textilanyagok
- cérnák, fonalak
- képes újságok
- ragasztó
- műanyagflakonok, papírdobozok
- olló
- művészeti alkotásokat bemutató képek, fotók
- különböző vastagságú és fajtájú színes lapok, kartonok,
- varrókészlet
- egyszerű szerszámok
- 6 db szövőkeret
- különböző méretű és formájú nyomdák

Környezetvédelem – egészségvédelem

- természetismereti oktatáshoz alkalmazható képsorozatok
- biológia oktatásához ajánlott taneszközök
- diasorozatok: - Az ember és környezete
- videofilmek – Az ember fejlődése és növekedése
- kerekék és lépések 1-13.
- levegőszennyezés
- vízszennyezés
- oktatótáblák: Mindennapi veszélyek sorozat táblái
- audiovizuális eszközök
- térkép
- terepasztal
- elsősegélyláda
- fotóalbum
- tükör
- zászló
- címer

Életvitel és gyakorlati ismeretek

Kézimunka

- vastagabb, vékonyabb bútorszövet hulladék
- vastagabb nagylyukú tű, vékonyabb kislyukú tű
- szücs tű
- himzőfonalak
- napvászon

- különböző fajtájú kongrék
- két-, ill. négylyukú gombok, gyöngyök
- textilhulladék
- ollók
- hulladék textil, pamut nyíráshoz, gombolyításhoz
- zsákvászon, aljjuta aszúrozáshoz
- kressvászon
- szövóráma
- hímzőráma
- cm szalag
- mosogatószer, mosogatószivacs, edénysúroló, törlőkendő
- törmelék szivacs
- zöldség – gyümölcs hámozó kés
- kerti szerszámok (locsólókanna, ásó, kapa, gereblye)
- udvari seprű
- porrongy, porszívó
- ár
- filcanyag
- színes papíryanag
- téstaszaggató
- hajlékony drót

Háztartástani és gondozási ismeretek:

- jól felszerelt tankonyha
 - mák, dió, húsdaráló
 - kenyérvágó kés
 - kenő és vágó kések
 - burkolattisztító szerek
 - felmosó- és tisztító-, törlőruhák
 - gombok
 - mosógép
 - centrifuga
 - vasaló
 - tű, varrocérna, rövidárú cikkek, olló
 - vödrök
 - étel alapanyagok
 - kerti szerszámok
 - vesszőseprű, cirokseprű
 - lapát, hólapát, jégtörő lapát
 - talicska
 - vetőmagok
 - palánták
 - oktatói táblák: Otthon sorozat táblái, Mindennapi veszélyek táblái
 - Képsorozatok: A konyhában, Ételek, Kerti munkák szerszámai
- #### Szociális munkatevékenység
- különböző vastagságú kartonok
 - tapétavágó kés
 - ragasztó

- színes papíryanag
- különböző fémkapcsok
- puhafa
- dörzspapír
- fafaragó kés
- kis kézi fafűrész
- gyalu, satu
- szögek, kalapács
- harapófogó, kombinált fogó
- hajlítható huzalok
- alumínium lemez
- lemezvágó olló
- gipsz, gipszöntő formák
- agyag, agyagozó korong
- kosárfonáshoz vessző
- kerti szerszámok
- napszővet
- vászonanyagok
- kongrék
- hímzőfonalak, tű, olló
- kötő, horgolótű
- kötőfonal, horgolócérna
- szövőrámák
- szövéshez használható fonalak
- hulladék textil, faanyagok
- oktatótáblák: Mindennapi veszélyek táblái balesetvédelmi táblák
- képsorozatok: Kerti munkák szerszámai

Háziállatok

Hová tegyük a hulladékot?

Társadalmi ismeretek és gyakorlatok

- társadalmi ismeretek oktatásához alkalmazható képsorozatok
- a munkát végző ember (különböző szakmáknál készült képsorozatok)
- oktatási táblák: Otthon sorozat

Utcán sorozat

- televízió
- rádió
- magnetofon
- videó
- oktatófilmek, hangkazetták
- diavetítő, diák

Ének-zene-ritmusfejlesztés

- magnetofon, hangkazetták
- lemezjátszó, lemezek
- CD

- televízió
- videó
- ritmusfa
- rumbacsörgő
- csörgődob
- metallofon
- xilofon
- citera
- furulya
- saját készítésű hangkeltő eszközök, hangszerek
- Ulwilla hangszerek (pánsíp, xilofon, triangulum)

Mozgásnevelés, testnevelés

Speciális eszközök, felszerelések

- bordásfal
- járó korlát lejtővel
- járó lépcső-korláttal
- lejtő-lépcső kombináció
- emelkedő és lejtő
- gumiasztal
- matracok, tornaszőnyegek
- székek, zsámolyok
- szobakerékpár, kerékpár
- roller
- guruló lapok
- mászást, kúszást, átbújást segítő játékos eszk.
- hengerek, félhenger
- egyensúlyozó lap és labdák
- bokszoló
- golyók, pálcikák, botok
- különböző magasságú falapok
- expander, kézi erősítők
- gömbvégű tornabot
- különböző hosszúságú és szélességű szalagok
- hangszerek: dob, csengő, triangulum, furulya

Kiegészítő eszközök

- műanyag buzogány, léggömb, felfújható labdák
- homokzsák, babzsák
- gumikötél
- magnetofon
- stopperóra

Sporteszközök:

- pingpongasztal
- kosárlabda palánk
- gyűrű
- létra

- mászóköté, mászórúd
- tornapad
- labdák: teniszlabda, kézilabda, futball-labda, röplabda
- medicinlabda 4 kg, 1,5 kg, 1 kg
- súlyzó: 1 kg, 2 kg
- tornakarika
- ugrókötés
- síp
- magasugróállvány – és lécs
- Greiswald – féle tornaeszköz
- hinták
- gördeszka
- Luna készlet
- pszycho roll

Logopédia

A logopédiai fejlesztő munka eredményességének meghatározó kritériuma, az optimális munkakörülmények kialakítása.

Ehhez szükséges csoportonként, egy megfelelő méretű kezelőhelyiség, hozzá tartozó váróhelyiséggel.

Minimálisan szükséges berendezés (a darabszám munkahelyenként állapítandó meg):

logopédiai tükör

logopédiai asztal

óvodai asztal

óvodai szék

szék

alacsony forgó szék

magas forgó szék

zárható szekrény

játékpolt

könyvespolc

hideg-meleg vízzel ellátott mosdó

fénymásoló

számítógép

telefon

Eszközkészlet

Irodaszerek (igény szerint folyamatos ellátás szükséges)

A beszéd fogyatékos és diszlexiás gyermekek felmérésére:

Logopédiai vizsgálatok kézikönyve

Tesztek a részképesség-gyengeségek felismeréséhez

Diagnosztikai műszer a beszédészlelés és beszédmegértés vizsgálatára

Vizsgáló tesztek a diszlexia, diszgráfia és diszkalkúlia felismerésére

Tesztek a vizuomotoros koordináció és vizuális észlelés vizsgálatára

Mérőeszköz a szókincsfejltség vizsgálatára

Beszédhallás vizsgáló készülék

Vizsgáló doboz a megkésett beszédfejlődéshez

A beszéd fogyatékosok kezelésére:

Tárgygyűjtemény a beszéd és nyelvi fejlesztéshez

Képanyag a beszéd és nyelvi fejlesztéshez

Hívóképek

Hangfejlesztéshez szükséges eszközkészlet (gyertya, lufi, hurkapálca, nyelvlap, zsebkendő, stb.).

Folyamatos ellátás szükséges.

Auditív észlelés fejlesztését elősegítő eszközök

Vizuális észlelés fejlesztését elősegítő eszközök

Automatizáláshoz képsorozatok

Automatizáló játékok

Auditív differenciáló és automatizáló feladatgyűjtemények

Figyelem és megfigyelőképességet, emlékezetet fejlesztő eszközök

Diktafon

Magnetofon

Diszlexiás, diszgrafiás és diszkalkuliás gyermekek kezelésére

Készségfejlesztő játékok

Készségfejlesztő programok

Gyakorló feladatgyűjtemények

Ayres eszközök, különböző fejlesztő tornaszerek

Számítógép korosztályoknak megfelelő szoftverekkel (olvasó és helyesíró, memória, fogalmi és logikus gondolkodást fejlesztő programok stb.)

A különböző életkorú dadogók, hadarók, diszfáziások és organikus beszédserültek terápiájához

Beszédszervek ellazítását elősegítő készülék

Beszédlassító készülék

Hangszerek

Valamennyi eszköz a logopédiai csoportoknak megfelelő számban értendő.

Szakkönyvtár és szakfolyóiratok mindkét ambuláns helyen a teljesség igényével, folyamatos fejlesztéssel.

Telefax és Internetes lehetőség.

Gyógytestnevelés

- Gimnasztikalabda
- Thera Band gumiszalag
- Thera Band gumikötél
- Stability Trenor
- Soft-ball
- Polifoam úszódeszka
- Kogelán labda
- Aqua kesztyű
- Wesco készlet
- Ugrálólabda
- Dyn-air Ballkissen párna
- Staby Flexi Fun
- Gömbsúly

2. sz. melléklet

Az enyhén értelmi fogyatékos (tanulásban akadályozott)
tanulók helyi tanterve
1-8. évfolyam

HELYI TANTERV

Intézményünk Helyi Tanterve az alább felsorolt jogszabályok alapján készült:

- a Nemzeti Alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI.4.) Kormányrendelet és a módosításaként bevezetett 5/2020. (I.31.) Korm. rendelet,
- a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvei,
- Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók iskolai fejlesztésének irányelvei,
- A közép súlyos értelmi fogyatékos tanulók iskolai nevelésének irányelvei,
- Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók iskolai nevelésének irányelvei.

A 2022/2023. tanévben a fenti módosítások az 1-2-3., illetve az 5-6-7. évfolyamokon kerülnek bevezetésre.

TANTÁRGYI RENDSZER ÉS ÓRASZÁMOK (AZ ENYHE ÉRTELMI FOGYATÉKOS) TANULÁSBAN AKADÁLYOZOTT TANULÓK ISKOLÁI SZÁMÁRA
1-8. ÉVFOLYAM

(kék szín - 2020-as NAT)

Tantárgyak	Az évfolyamok óraszámja							
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Magyar nyelv és irodalom/Magyar nyelv és irodalom	7	7	6	7	4	4	4	4
Történelem/Történelem és társadalmi ismeretek	-	-	-	-	2	2	2	2
Matematika/Matematika	4	4	3	4	4	4	4	4
Idegen nyelv/Idegen nyelv	-	-	-	-	-	-	2	2
Digitális kultúra/Informatika	-	-	1	1	1	1	1	1
Környezetismeret/Környezetismeret	-	-	1	2	-	-	-	-
Természettudomány/Természetismeret	-	-	-	-	2	2	4	4
Természettudomány/Földrajz	-	-	-	-	-	1	1	2
Ének-zene/Ének-zene	2	2	2	2	2	2	1	1
Vizuális kultúra/Rajz és kézművesség/Vizuális kultúra	2	2	2	2	2	2	1	1
Technika és tervezés/Életvitel és gyakorlati ismeretek/Technikai-életvitel-gyakorlat	1	1	1	1	1	1	1	1
Testnevelés/Testnevelés és sport	5	5	5	5	5	5	5	5
Osztályfőnöki óra/Osztályfőnöki	-	-	-	-	1	1	1	1
Etika/Hit-és erkölcstan/Etika/Hit-és erkölcstan	1	1	1	1	1	1	1	1
Tantervi modulok								
Tánc és dráma	-	-	-	-	-	-	-	-
Ismerkedés az informatikával	-	-	-	-	-	-	-	-
Hon-és népismeret/Hon- és népismeret	-	-	-	-	1	-	-	-
Médiaismeret	-	-	-	-	-	-	-	-
Kötött óraszám	22	22	22	25	26	26	28	29
Szabadon tervezhető	2	2	2	2	2	2	2	2
Szabadon tervezhető óraszám	24	24	24	27	28	28	30	31
52.§ 6.bek. Hab. Rehab.	3	3	3	3	3	3	3	3
Összes	27	27	27	30	31	31	33	34

HELYI TANTERVI ÓRATERV

Tantárgy	ÉVFOLYAMOK			
	1. OSZTÁLY		2. OSZTÁLY	
	Heti óra	Éves óra	Heti óra	Éves óra
Magyar nyelv és irodalom/Magyar nyelv és irodalom	7	252	7	252
Matematika/Matematika	4	144	4	144
Környezetismeret/Környezetismeret	-	-	-	-
Ének-zene/Ének-zene	2	72	1	36
Vizuális kultúra/Rajz és kézművesség/Vizuális kultúra	2	72	2	72
Testnevelés/Testnevelés	5	180	5	180
Etika/Hit-és erkölcsstan/Etika/Hit- és erkölcsstan	1	36	1	36
Digitális kultúra/Informatika	-	-	-	-
Technika és tervezés/Technika-életvitel-gyakorlat	1	36	1	36
Szabadon tervezhető	2	-	2	
Rendelkezésre álló órakeret	24		24	
52. § 6. Habilitáció, rehabilitáció	3		3	
Összes óra	27		27	

HELYI TANTERVI ÓRATERV

Tantárgy	ÉVFOLYAMOK			
	3. OSZTÁLY		4. OSZTÁLY	
	Heti óra	Éves óra	Heti óra	Éves óra
Magyar nyelv és irodalom/Magyar nyelv és irodalom	6	216	7	252
Matematika/Matematika	3	108	4	144
Környezetismeret/Környezetismeret	1	36	2	72
Ének-zene/Ének-zene	2	72	2	72
Vizuális kultúra/Rajz – kézművesség	2	72	2	72
Technika és tervezés/Technika-életvitel-gyakorlat	1	36	1	36
Testnevelés/Testnevelés	5	180	5	180
Digitális kultúra/Informatika	1	36	1	36

Étika/Hit-és erkölcsstan/Étika/Hit- és erkölcsstan	1	36	1	36
Szabadon tervezhető	2		2	
Kötelező óra	24		27	
52. § 6. Habitáció, rehabilitáció	3		3	
Összes óra	27		30	

HELYI TANTERVI ÓRATERV

Tantárgy	ÉVFOLYAMOK			
	5. OSZTÁLY		6. OSZTÁLY	
	Heti óra	Éves óra	Heti óra	Éves óra
Magyar nyelv és irodalom/Magyar nyelv és irodalom	4	144	4	144
Matematika/Matematika	4	144	4	144
Történelem/Történelem és társadalmi ismeretek	2	72	2	72
Természettudomány/Természetismeret	2	72	2	72
Természettudomány/Földrajz	-	-	1	36
Ének-zene/Ének-zene	2	72	2	72
Vizuális kultúra/Rajz-kézművesség	2	72	2	72
Technika és tervezés/Életvitel gyakorlati ismeretek	1	36	1	36
Testnevelés/Testnevelés és sport	5	180	5	180
Osztályfőnöki óra/Osztályfőnöki	1	36	1	36
Étika/Hit-és erkölcsstan/Étika/Hit- és erkölcsstan	1	36	1	36
Digitális kultúra/Informatika	1	36	1	36
Hon-és népismeret/Hon- és népismeret	1	36	-	-
Tánc és dráma	-	-	-	-
Szabadon tervezhető	2		2	
Kötelező óra	28		28	
Habitáció, rehabilitáció	3		3	
Összes óra	31		31	

HELYI TANTERVI ÓRATERV

Tantárgy	ÉVFOLYAMOK			
	7. OSZTÁLY		8. OSZTÁLY	
	Heti óra	Éves óra	Heti óra	Éves óra
Magyar nyelv és irodalom/Magyar nyelv és irodalom	4	144	4	144
Matematika/Matematika	4	144	4	144
Történelem/Történelem és társadalmi ismeretek	2	72	2	72
Digitális kultúra/Informatika	1	36	1	36
Természettudomány/Természetismeret	4	144	2	72
Természettudomány/Földrajz	1	36	2	72
Ének-zene/Ének-zene	1	36	1	36
Vizuális kultúra/Rajz – kézművesség	1	36	1	36
Technika és tervezés/Életvitel gyak.ism.	1	36	1	36
Testnevelés/Testnevelés és sport	5	180	5	180
Osztályfőnöki óra/Osztályfőnöki	1	36	1	36
Étika/Hit-és erkölcsstan/Étika/Hit- és erkölcsstan	1	36	1	36
Idegen nyelv	2	72	2	72
Médiaismeret	-	-	-	-
Szabadon tervezhető	2		2	
Kötelező óra	30		31	
Habilitáció, rehabilitáció	3		3	
Összes óra	33		34	

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

1 - 8. évfolyam

Óraszámok

Évfolyamok	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Heti óraszám	7	7	6	7	4	4	4	4
Éves óraszám	252	252	216	252	144	144	144	144

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

A magyar nemzeti kultúra alapja a magyar nyelv. Nyelvünk és kultúránk, benne irodalmunk a nemzeti identitásunk megteremtői, őrzői és alakítói. Az oktatásban a magyar nyelv és irodalom tantárgynak ezért kulcsszerepe van: ismereteket ad, készségeket, képességeket, gondolkodást fejleszt, szellemi, erkölcsi örökséget hagyományoz. Az érzelmi nevelés egyik fontos eszköze. Az irodalmi alkotások nemcsak esztétikai teljesítmények, hanem közösséget és személyiséget formálnak, tehát jövőt alakító képességük is van. Nyelvünk és irodalmunk nemzeti identitásunk alapját képezik a maguk sajátos eszközeivel. Kultúránk a Kárpát-medencei magyarság kultúrája. A magyar irodalom a Kárpát-medencei magyarság irodalma. Nemcsak a magyar nyelv köti össze a magyar alkotókat és műveiket, hanem közös történelmünk, kulturális hagyományaink is, egy nemzet vagyunk. Ezért a magyar nyelv és irodalom tantárgy a Kárpát-medencei magyarság irodalmát, szellemi örökségét egységesen és egységben kezeli.

Az egyéni, a közösségi, a társadalmi kommunikáció alapja a magyar nyelv ismerete és használata. A nyelv kultúrát formál, őriz és közvetít. A nyelv az emberi kommunikáció, a gondolkodás, a tanulás, az önismeret kibontakozásának közege, előfeltétele és legfőbb eszköze. Kulcsszerepe van a kulturális önazonosság, tudatosság és kifejezőképesség, az erkölcsi, az esztétikai, a történeti és a mérlegelő érzék kialakításában. Az anyanyelvi készségek birtoklása segíti a társadalom közösségeiben való aktív részvételt. A magyar nyelv és irodalom műveltségi területnek meghatározó szerepe van az önálló tanulás kialakításában, az önműveléshez szükséges képességek fejlesztésében.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy legalapvetőbb célja az anyanyelvi kommunikációhoz szükséges képességek kialakítása, illetve fejlesztése, valamint az ehhez elengedhetetlen ismeretek elsajátíttatása.

A magyar nyelv a tanulás célja és az ismeretszerzés eszköze is. Célja és feladata a szókincsfejlesztés és gazdagítás, a növekvő igényű helyes nyelvhasználat erősítése, a nyelvi hátrányok csökkentése. Feladata az eredményes olvasás-, írástanulás feltételeinek megteremtése, az ehhez szükséges készségek kialakítása, megerősítése. Kiemelkedő szerepe van a nyelv rendszerére, a helyesírásra vonatkozó alapvető tudás elsajátításában.

Az alapozásban építeni kell a tanulók tapasztalatszerzésére, a fogalmak tartalmának lassú érlelésére, az értelmes és fejlesztő célú gyakoroltatásra. A pedagógus feltérképezi a tanulók egyéni fejlesztési szükségleteit. Kellő időt enged a tanulási feladatok pszichológiai feltételeinek beéréséhez, és személyre szóló fejlesztéssel és értékeléssel esélyt teremt a sikeres iskolai pályafutás, valamint az élethosszig tartó tanulás biztonságos megalapozásához.

Az irodalmi nevelés feladata az olvasás megszerettetése, az olvasási kedv felkeltése és megerősítése. Az irodalmi műveltség megalapozásához kisiskolás korban a szövegolvasáshoz kapcsolódó szövegelemző és értelmező együttgondolkodás, egymás véleményének meghallgatása, megismerése, a saját gondolatok kifejtése, valamint az irodalmi szövegekkel kapcsolatos tapasztalatszerzés, az esztétikai, erkölcsi értékek felfedezése, érzelmileg is megalapozott befogadása nyit utat.

Az iskolai oktatás, nevelés a sérülésből, a fogyatékból eredő tanulási nehézségek leküzdését, a jól működő funkciók továbbfejlődését individualizált programok, terápiák, differenciáló pedagógiai eljárások alkalmazásával támogatja.

A tantárgy feladatai a vizuális észlelés és differenciálás, auditív észlelés és differenciálás, fonematikus észlelés, érzékelés, figyelem, gondolkodás, emlékezőképesség, analizáló-szintetizáló képesség, ritmus, mozgás, finommotorika, szem-kéz koordináció fejlesztése. A kommunikációs képességek fejlesztése különféle élethelyzetek során, az aktív- és passzív szokincs-gazdagítás, a kommunikációs helyzetnek megfelelő kulturált nyelvi magatartás, viselkedés gyakorlása, továbbá a tanult nyelvi fordulatok alkalmazása tanulási helyzetben és a spontán beszédben is.

Kiemelt feladat az önismeret erősítése, lehetőséget teremtve a véleménynyilvánításra, mások véleményének meghallgatására. A szövegtartalom visszaadásának gyakorlása különféle kommunikációs eszközökkel történik, fokozódó önállósággal valósul meg.

Az írás eszközzintű használata, a helyesírási készség fejlesztése, továbbá a rendezett íráskép kialakítása az egyéni adottságok figyelembe vételével valósul meg.

1–2. évfolyam

Az anyanyelv a viselkedési szabályrendszer átadásának egyik leghatékonyabb eszköze. A tanítási tartalmak feldolgozásának folyamata a kisiskolások nevelésében a tanulók együttműködésére épül, kooperatív technikákat alkalmazva. A pedagógus a tanulók fejlettségére figyelve, differenciált tervezéssel és tanulásirányítással fokozatosan növeli a terhelést és a teljesítményelvárásokat. A tanulók előmenetelét fejlesztő értékeléssel segíti elő. Élményszerű tanulással, problémahelyzetekből kiinduló izgalmas tevékenységekkel, kreativitást ösztönző feladatokkal fejleszti a kulcskompetenciák összetevőit, az alapvető képességeket és alapkészségeket. Formálja az attitűdöket, közvetíti az elemi ismereteket, valamint a tanulási és magatartási szokásokat. Mintákat és gyakorlóterepet ad magatartási normák, szabályok elsajátításához, a társas közösségekben való részvétel és együttműködés tanulásához, a problémamegoldáshoz, konfliktuskezeléshez. Az anyanyelv elsajátításának folyamatában az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a beszédcentrikusságot kell előtérbe helyezni. A beszédértés és a beszédprodukció fejlesztése az elsődleges feladat. A beszédfejlesztést az egyén képességének és beszédállapotának figyelembe vételével végezzük a nyelv funkcióinak megfelelően. A bevezető szakasz célja átvezetni a gyermekeket az óvodai játékközpontú tevékenységből az iskolai tanulás tevékenységeibe. A szakasz feladata olyan fejlettségi szintre hozni a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichikus funkciókat – a gyógypedagógia eszközzrendszerével, módszereivel, terápiáival –, hogy a tanuló az alapvető kultúrtechnikák elsajátítására az állapotához mért kellő idő biztosítása mellett felkészült legyen. Fel kell kelteni az érdeklődését a tanulás iránt, oly módon, hogy tág teret adunk az életkorának, a fejlettségének megfelelő játéknak és mozgásnak. A tanulót fogékonnyá, befogadóvá kell tenni a környezet, a közvetlenül megtapasztalható természet és a társas kapcsolatok iránt.

Az olvasás és írás tanításának kezdő időszakában kiemelt szerepet kap a cselekvéses tanulás. A tantárgy tanítása során megvalósul az olvasás elsajátításához szükséges hármasszociáció kialakítása és megerősítése, a vizuális, akusztikus és beszédmotoros észlelés, a téri és síkbeli tájékozódás, a grafomotoros készségek és a vizuális, akusztikus memória fejlesztése.

Az olvasás és írás jelrendszerének elsajátítása a diákok egyéni sajátosságainak figyelembevételével történik. A szavak olvasásának begyakorlása során az olvasott szavak és a köztük lévő grammatikai viszonyok felismertetésére is figyelmet kell fordítani.

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

1. évfolyam

Témakör	1. Beszédkészség fejlesztése, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	Javasolt óraszám: 100 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A megfelelő hangképzés, beszédleghzés és hangoztatás fejlesztése. Törekvés az érthető és kifejező beszédre. Megfelelő beszédtempó kialakítása.</p> <p>Az auditív észlelés és figyelem, beszédhanghallás fejlesztése. A beszédszervek mozgásának tudatosítása.</p> <p>A beszédérzékelés, beszédértés, szövegértés és beszédprodukción képességének fejlesztése. Beszédkedv felkeltése és a beszéd bátorság növelése.</p> <p>A verbális emlékezet és a szóbeli kifejezőképesség fejlesztése (szókincs, mondatalkotás).</p> <p>A kommunikációs képesség fejlesztése a megfelelő szocializáció elérése érdekében különböző élethelyzetekben.</p> <p>A tanult nyelvi fordulatok alkalmazása.</p> <p>Rövid kiszámolók, mondókák, versek szöveghű tolmácsolása. Megfigyelő képesség, koncentráció, kooperáció, feladattartás, feladattartás, időbeli tájékozódás fejlesztése.</p> <p>Helyes önismeret, erkölcsi érzék, ítélőképesség kialakítása.</p>	
<p>Fejlesztési ismeretek</p>	<p>Fejlesztési tevékenységek</p>	
<p>1.1. Beszédhallás, hallás utáni értés</p>	<p>Hangfelismerési és hangutánzó gyakorlatok végzése.</p> <p>Beszédleghzés tudatosítása léghzőgyakorlatokkal.</p> <p>Szójtérben való tájékozódás gyakorlása.</p> <p>A hangok tiszta ejtésének gyakorlása.</p> <p>A beszédhangok időtartamának érzékeltetése.</p> <p>Beszédrítmus, beszédtempó megfigyelése és visszaadása utánmondással.</p> <p>Hang-, szótag- és szósor ismétlése.</p> <p>Hang, szótag, szó fogalmának kialakítása.</p> <p>Képek, tárgyak megnevezése (szókincsfejlesztés).</p> <p>Verse, mondókák ritmusának megfigyelése, érzékelése.</p> <p>Rövid hallott szövegek megértése hallás után.</p> <p>Szöveges kiejtési gyakorlatok.</p>	
<p>1.2. Beszédfejllettség</p>	<p>Figyelem a kortárs és felnőtt beszélgetőtársra, részvétel a tanulócsoportban folyó beszélgetésben.</p> <p>Helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez.</p> <p>Társas nyelvi magatartás gyakorlása, elsajátítása (bemutatkozás, köszönés, megszólítás, kérés, megköszönés, kérdés, válaszadás).</p> <p>A helyes ejtés gyakorlása játékos utánmondással.</p> <p>Saját élmények megfogalmazása.</p> <p>Mindennapi élethelyzetekhez kapcsolódó szituációs- és beszédgyakorlatok végzése.</p>	

	<p>Képről – kérdések segítségével – mondatok alkotása. Eseményekről, élményekről, képekről, képsorokról az érzelmek kifejezésével, az időrend betartásával mondatok alkotása. Természetes beszédhangsúly mintaadás utáni gyakorlása. A magyar nyelv szabályainak megfelelő hangsúly, hanglejtés elsajátítása, alkalmazása spontán beszédben is. A kijelentés és a kérdés beszéddallamának megfigyelése, gyakorlása hangerő, hanglejtés, hangsúly érzékeltetésével. Kérdezés és válaszadás gyakorlása mindennapi élethelyzetekben. Konkrét élethelyzetekben érzékletesen megtapasztalható elemi erkölcsi fogalmak megnevezése. A jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalmainak használata mindennapi élmények kapcsán folytatott beszélgetésekben, szituációkban. Szerepek eljátszása dramatikus eszközökkel, konfliktusok megjelenítése.</p>
1.3. Memoriterek szöveghű tolmácsolása	<p>Mimetizálás – helyzethez alkalmazkodó arcjáték, tekintet, gesztikuláció, testtartás. Érzelmek kifejezése. Ritmikus tevékenységek végzése szövegkísérettel. Megfelelő hangerő, hanglejtés, hangsúly kialakítása. Nyelvtörők, kiszámolók tanulása. Gyermekdalok, körjátékok éneklése, eljátszása.</p>
Fogalmak	<p>Belégzés, kilégzés, levegővétel, hang, szó, rövid, hosszú, halk, hangos, hangerő, gyors, lassú, tempó, hangsúly, kép, esemény, vers, mondóka, kiszámoló, dal, jel, szokás, kérdés, válasz, jó, rossz, szép, csúnya.</p>

Témakör	2. Olvasás, az írott szöveg megértése	Javasolt óraszám: 170 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Akusztikus, vizuális megfigyelő- és differenciáló-képesség fejlesztése. Téri, síkbeli tájékozódás, lateralitás fejlesztése. Jelfelismerés, rész-egész viszony, soralkotás. Az olvasás teljes jelrendszerének elsajátítása a tanulók egyéni sajátosságainak figyelembe vételével. A hangos olvasás megtanulása szótagoló, illetve szóképes szinten, az olvasástechnika fejlesztése. Szavak, mondatok, rövid szövegek tartalmának megértése, értelmezése, a megértés bizonyítása segítséggel, irányítással. Szókincsbővítés. Értő olvasás fejlesztése. A néma olvasás elemi szintű kialakítása. Az olvasási készség fejlesztése. Algoritmus követése. Szövegelemzés, lényegkiemelés, következtetés, összefüggések felismerése. Képeskönyvek, gyermekkönyvek bemutatása során az olvasás iránti érdeklődés felkeltése.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	

2.1. Felkészülés az olvasásra	<p>Tárgyak, képek, vizuális jelek azonosságának, hasonlóságának, különbözőségének megfigyelése, megfogalmazása.</p> <p>Képolvasási gyakorlatok végzése.</p> <p>A rész-egész viszonyának megtapasztalása.</p> <p>Szótagolás tapssal kísérve.</p> <p>Közvetlen környezet hangjainak megfigyelése, differenciálása.</p> <p>Beszédhangok megkülönböztetése.</p> <p>Rövid-hosszú hangok differenciálása.</p> <p>Globálisan észlelt nyelvi egységek (szavak) hangokra bontása.</p> <p>Zöngés-zöngétlen hangok megkülönböztetése.</p> <p>A téri tájékozódás fejlesztése, irányok megnevezése.</p> <p>Irányított szemmozgás gyakorlása, szemfixáció megerősítése.</p> <p>Ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal kombinált (koncentrációs) játékos memóriagyakorlatok végzése.</p> <p>Szövegtanulási technikák megismerése.</p> <p>Jelek, piktogramok, rajzos utasítások felismerése, értelmezése.</p>
2.2. Az olvasás jelrendszere	<p>Hanganalízis: hangok felismerése, megkülönböztetése, kapcsolása, leválasztása, helyének meghatározása a szóban.</p> <p>Hang és betű azonosítása.</p> <p>Betűk felismerése szavakban, szövegben.</p> <p>Az olvasás teljes jelrendszerének megtanulása (kis- és nagybetűk).</p> <p>Egy- és többtagú szavak kirakása, összeolvasása.</p> <p>Szótagok, szavak, mondatok, rövid szövegek olvasása szótagoló, ill. szóképes formában.</p> <p>Hangos olvasás gyakorlása.</p> <p>Törekvés a szöveghű olvasásra.</p> <p>Hangsúly, hanglejtés érzékeltetése.</p>
2.3. Az írott szöveg megértése	<p>Tájékozódás a tankönyvben.</p> <p>Tájékozódás a szövegben.</p> <p>Az adatok visszakeresése.</p> <p>Információk kiemelése.</p> <p>A megértés bizonyítása rajzzal, színezéssel.</p> <p>Szó és kép, illetve mondat és kép egyeztetése.</p> <p>Mondatok kiegészítése képek segítségével.</p> <p>Mondatok hangos és néma olvasása.</p> <p>Rövid szöveg hangos és néma olvasása.</p> <p>Az olvasmányhoz kapcsolódó személyes élmények felidézése és megosztása.</p> <p>Cím, szereplők, események megbeszélése.</p> <p>Olvasmányokhoz kapcsolódó feladatok megoldása (segítséggel, irányítással).</p> <hr/> <p>Tartalom elmondása.</p> <p>A történet dramatizálása.</p> <p>Szerepjátékok, önismereti gyakorlatok végzése.</p> <p>Közmondások, szólások jelentésének megbeszélése.</p> <p>Az erkölcsi és esztétikai értékrend formálása, a szöveg tartalmában rejlő nevelési lehetőségek felhasználásával.</p> <p>A műélvezet megtapasztalása a belefeledkezés, a játék öröme kapcsán.</p>
Fogalmak	Azonos, egyforma, különböző, hang, betű, szótag, szó, mondat,

szöveg, írásjel, pont, vessző, kérdőjel, felkiáltójel, kisbetű, nagybetű, nyomtatott betű, betűkártya, nyelv, fogsor, szájpaddás, ajak, sor, oszlop, vízszintes, függőleges, bal, jobb, alatt, fölött, mellett, között, előtt, mögött, oldal, néma olvasás, hangos olvasás, cím, tartalom, cselekmény, szereplő, közmondás, szólás, szín.

Témakör	3. Írás, szövegalkotás	Javasolt óraszám: 130 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Síkbeli és téri tájékozódás fejlesztése. A vonalközben való tájékozódás kialakítása.</p> <p>Vizuális észlelés, optikus differenciáló képesség, formaérzékelés, emlékezet, sorrendiség fejlesztése. Dominancia megerősítése.</p> <p>Mozgáskoordináció, szem-kéz koordináció, finommozgás, összerendezett írásmozgás alapozása, kialakítása.</p> <p>Szabályos betűalakítás és -kapcsolás elsajátítása, vonalközbe helyezése. Algoritmuskövetés. Iránykövetés.</p> <p>Az írás funkciójának megismertetése.</p> <p>Íráshasználati módok megismerése: másolás, tollbamondás, emlékezetből írás.</p> <p>Az íráskészség megalapozása.</p> <p>Rendezett, tiszta írásmunkára nevelés.</p> <p>Önellenőrzés, hibajavítás megalapozása.</p> <p>Az eszközszintű írás előkészítése.</p>	
<p>Fejlesztési ismeretek</p>	<p>Fejlesztési tevékenységek</p>	
<p>Az írás jelrendszere</p>	<p>Térbeli, síkbeli tájékozódás gyakorlása.</p> <p>Az irányok felismerése, megnevezése és összekapcsolása az irányokat kifejező szavakkal.</p> <p>Az írófelületen való tájékozódás gyakorlása.</p> <p>Tájékozódás vonalközben.</p> <p>Nagymozgások, kismozgások végzése.</p> <p>Az íráshoz szükséges helyes testtartás kialakítása.</p> <p>A kéziráshoz szükséges ceruzafogás elsajátítása.</p> <p>Egyszerű formák vázolása, rajzolása, vonalkövetés, ráírás.</p> <p>Sorkövetés, sorváltási tevékenység.</p> <p>Betűelemek vázolása, elhelyezése a vonalközben, írása, kapcsolása.</p> <p>Írott kis- és nagybetűk vázolása, elhelyezése a vonalközben, írása.</p> <p>Írott kis- és nagybetűk összekapcsolása.</p> <p>Betűk írása tollbamondással.</p> <p>Írásjelek írása, alkalmazása.</p> <p>Szavak írása másolással, tollbamondással és emlékezetből.</p> <p>Magán- és mássalhangzók hosszúságának megfigyelése, jelölése.</p> <p>Szószerkezetek írása másolással, tollbamondással és emlékezetből.</p> <p>Nagybetűk alkalmazása nevek írása során.</p> <p>Mondatkezdő nagybetű használata.</p> <p>Önellenőrzés irányítással.</p> <p>Hibajavítás segítséggel.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Vonal, vonalköz, vastag vonal, segédvonal, margó, rajta, vissza, ráírás, grafitceruza, postairon, álló egyenes, fekvő egyenes, ferde egyenes,</p>	

	kör, csészevonal, kapuvonal, cseppvonal, fecskevonal, hullámvonal, írott kis- és nagybetű, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, tollbamondás, másolás, ékezet, hiba, ellenőrzés, javítás.
--	---

Témakör	4. Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről	Javasolt óraszám: 52 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Auditív és vizuális észlelés, -figyelem, -differenciálás fejlesztése. Kommunikációs képesség, nonverbális kommunikáció fejlesztése. Szókincsbővítés. Verbális emlékezet növelése. Időtartamok érzékelésének fejlesztése (hangok). Helyes beszédhangsúly kialakítása. A nyelvhasználat alapozása. A kis- és a nagybetűk használata. A helyesírási készség megalapozása.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
4.1 Alapvető kommunikációs helyzetek nyelvi és magatartási mintái	Kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás és kapcsolat zárása: Társas nyelvi magatartás kialakítása (bemutatkozás, köszönés, megszólítás, kérés, megköszönés, kérdezés, válaszadás, búcsúzás). Beszélgetés, vita: Figyelem a kortárs és felnőtt beszélgetőtársra, részvétel a tanulócsoporthoz folyó beszélgetésben. Saját élmények egyszerű megfogalmazása. Helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez. Nyelvi mintakövetés beszédben. Konkrét élethelyzetben megtapasztalható elemi erkölcsi fogalmak tisztázása.	
4.2 Szavak jelentése, szókincs	Szókincsbővítés: tárgyakkal, képekkel, rokon értelmű és ellentétes jelentésű szavakkal, a szavak jelentésének sokoldalú érzékeltetésével.	
4.3. Hang, betű, szótag, szó	A beszédhangok differenciálása és felismerése szavakban. Betűk válogatása, csoportosítása. Szavak hangokra bontása. Magánhangzók, mássalhangzók időtartamának megfigyelése, helyes ejtésük gyakorlása, jelölésük. Szótagolás tapssal, szótagok számlálása.	
4.4. Modalitás szerinti mondatfajták	Kérdés, kijelentés és felszólítás mondathangsúlyának érzékeltetése mintakövetéssel.	
4.5. Alapvető nyelvhelyességi és helyesírási szabályok, írásjelek	Magánhangzók időtartamának jelölése előkészítés után másolásnál, tollbamondásnál. Hosszú mássalhangzók jelölése a szavakban másolással. Nagybetűk használata nevek írásakor és mondatkezdésnél. Mondatvégi írásjelek alkalmazása.	
Fogalmak	Bemutatkozás, köszönés, megszólítás, kérés, megköszönés, kérdezés, válaszadás, búcsúzás, beszélgetés, vita, vélemény, hang,	

	betű, szótag, szótagolás, szó, mondat, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, időtartam, hosszú, rövid, hangsúly, kisbetű, nagybetű, név.
--	---

Témakör	5. Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	Javasolt óraszám: 52 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Auditív és vizuális figyelem és emlékezet fejlesztése. Ritmusérzék fejlesztése. Ítéloképesség, erkölcsi érzék formálása. Empátiakészség növelése. Szabálytudat megerősítése. Kommunikációs készség, együttműködési készség kialakítása. Szóbeli szövegalkotás, kreativitás fejlesztése. Szövegértő képesség fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
5.1. Szerzők és művek Népköltészet Klasszikus magyar szerzők gyermekversei Kortárs magyar szerzők gyermekversei, meséi	Mesehallgatás. Mondókák, kiszámolók, népi játékok, népdalok tanulása, eljátszása. Rövid gyermekversek, versrészletek meghallgatása, elolvasása, megtanulása. Rövid mesék olvasása.	
5.2. Epikus művek jellemzői	Szereplők, helyszín kiemelése irányítással. Cselekmény megfogalmazása segítséggel. Szereplők tulajdonságainak és cselekedeteinek megítélése – a jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalmának ismerete, használata.	
5.3 Lírai alkotások jellemzői	Vers, versszak felismerése.	
5.4 Báb- és drámajátékok jellemzői	A mesék cselekményének eljátszása.	

Fogalmak	Mese, vers, mondóka, kiszámoló, dal, népi játék, történet, szereplő, helyszín, báb, jó, rossz, szép, csúnya.
-----------------	--

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére	<p>A Nat-ban meghatározott tanulási eredmények a tanulók sajátos nevelési igénye és egyéni képességei szerint, különösen:</p> <p>Saját személyi adatok elmondása. Napszaknak megfelelő köszönés. Érthető, tagolt beszéd helyes köznyelvi kiejtéssel, helyes ritmusban. A kommunikációs készség fejlődése. Bekapcsolódás a beszélgetésekbe, kérdésekkel, válaszadással.</p> <p>Szókincs gyarapodása.</p> <p>Közreműködés egyszerű üzenetek átadásában.</p> <p>Ismeret- és élménykörből tárgyak megnevezése.</p> <p>Kérdések és szemléltetés segítségével beszámolás eseményekről.</p> <p>Négy-öt mondóka, vers ismerete, bekapcsolódás a dramatikus játékokba.</p> <p>Konkrét élethelyzetekben megtapasztalható elemi erkölcsi fogalmak helyes megítélése.</p> <p>Az olvasás teljes jelrendszerének ismerete (egyéni sajátosságok figyelembevételével).</p> <p>A szavak hangokra bontása, betűkből szavak alkotása.</p> <p>Szavak, mondatok, rövid szövegek olvasása ütemes szótagoló, illetve lassú szóképes formában.</p> <p>Beszámolás hangosan vagy némán olvasott szövegrészek tartalmáról kérdések segítségével. A szereplők és események megnevezése.</p> <p>A szövegértést bizonyító feladatok megoldása előkészítés után, segítséggel.</p> <p>Az írás teljes jelrendszerének ismerete (egyéni haladási ütemnek megfelelően). A kis- és nagybetűk szabályos alakítása és kapcsolása.</p> <p>Szavak, rövid mondatok másolása előkészítéssel írott, nyomtatott szövegről. 3-4 betűből álló szavak leírása tollbamondás után. Begyakorolt szavak leírása emlékezetből.</p> <p>Rendezett, olvasható íráskép.</p>
--	---

- Játékház. Képes olvasókönyv az általános iskola 1. osztálya számára (OH-SNE-MIR01T)
- Játékház. Feladatlapok II. a Képes olvasókönyvhöz (OH-SNE-MIR01GY/II)
- Játékház. Betűtanítás-írásfüzet I. (OH-SNE-MNY01M/I)

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

2. évfolyam

Célok témakörönként

- Az anyanyelvi kommunikáció fejlesztése, az anyanyelv igényes köznyelvi formájának megismertetése és használata. Mondatalkotás, -bővítés.
- Kérdésekre tartalomhoz kapcsolódó, rövid mondatokban megfogalmazott válaszadás. Közlésigény erősítése.
- A nyelvhasználat és a helyesírás fejlesztése. Tőmondatok helyesírásának alapozása. Egyszerű mondat szavakra tagolása.
- Az olvasás teljes jelrendszerének megtanulása, differenciált módon a képességek függvényében.
- Olvasmányok tartalmának feldolgozása, írásbeli feladatok megoldása segítséggel.
- Az írás teljes jelrendszerének megtanulása (betűalakítás, kapcsolás), másolás, látó-halló tollbamondással szavak, rövid mondatok írása.
- Az írás lendületének, tempójának fokozása. Írásos feladatok megoldása segítséggel.
- A magyar nyelv és irodalom tantárgy legalapvetőbb célja az anyanyelvi kommunikációhoz szükséges képességek kialakítása, illetve fejlesztése, valamint az ehhez elengedhetetlen ismeretek elsajátítása.
- A magyar nyelv a tanulás célja és az ismeretszerzés eszköze is. Célja és feladata a szókincsfejlesztés és gazdagítás, a növekvő igényű helyes nyelvhasználat erősítése, a nyelvi hátrányok csökkentése. Feladata az eredményes olvasás-, írástanulás feltételeinek megteremtése, az ehhez szükséges készségek kialakítása, megerősítése. Kiemelkedő szerepe van a nyelv rendszerére, a helyesírásra vonatkozó alapvető tudás elsajátításában.
- Az irodalmi nevelés feladata az olvasás megszerettetése, az olvasási kedv felkeltése és megerősítése.

Fejlesztendő képességek, készségek, attitűdök

Kommunikáció, beszéd

- A szituációnak megfelelő hangerőváltás képessége, időtartam, hangsúly.
- Szóbeli kifejezés képességének fejlesztése, szómagyarázatok, mondatalkotás.
- Kommunikációs készség fejlesztése: kapcsolatfelvétel, kérdés, válasz, kérés, felszólítás, üzenetközvetítés.
- A beszédérzékelés, beszédértés, szövegértés és beszédprodukciónak képességének fejlesztése. Beszédkedv felkeltése és a beszédbátorság növelése.
- A verbális emlékezet és a szóbeli kifejezőképesség fejlesztése (szókincs, mondatalkotás).
- A kommunikációs képesség fejlesztése a megfelelő szocializáció elérése érdekében különböző élethelyzetekben.
- A tanult nyelvi fordulatok alkalmazása.
- Rövid kiszámolók, mondókák, versek szöveghű tolmácsolása.
- Megfigyelő képesség, koncentráció, kooperáció, feladattudat, feladattartás, időbeli tájékozódás fejlesztése.

Nyelvi ismeretek, helyesírás

- Helyesírási készség fejlesztése: mondatírás alapozása, egyszerű mondat szavakra tagolása, mondatkezdés, zárás előkészítés után.
- Vizuális-akusztikus differenciáló képesség fejlesztése: hasonló hangzású, hasonló alakú betűk megkülönböztetése. Relációs szavak.

Olvasás, szövegértés

- A hangos és néma olvasás technikai jellegű készségei, szavak, rövid szövegek szótagoló, ill. szóképes olvasása.
- Értő olvasás képességének alapozása: néma értő olvasási képesség / megértés bizonyítása különböző technikákkal.
- Szövegértő – elemző képesség: főbb szereplők, főbb események kiemelése.

Írás, íráshasználat

- Az íráskészség fejlesztése, szavak, mondatok írása másolással, látó-halló tollbamondás.
- Eszközszintű íráshasználat képességének alapozása.
- Önellenzés képességének alapozása.
- Az írás eszközszintű használata, a helyesírási készség fejlesztése, továbbá a rendezett íráskép kialakítása az egyéni adottságok figyelembe vételével valósul meg.

Fejlesztési feladatok

- Kommunikációs képességek fejlesztése különféle élethelyzetben.
 - Vizuális, akusztikus észlelés, érzékelés, figyelem, emlékezet fejlesztésre.
 - Írásmozgás fejlesztése, a kéz ügyesítése, szem-kéz koordináció fejlesztése.
 - Vizuális, akusztikus figyelem és differenciálás képességének fejlesztése.
 - Aktív és passzív szókincs erősítése, gazdagítása.
-
- A tantárgy feladatai a vizuális észlelés és differenciálás, auditív észlelés és differenciálás, fonematikus észlelés, érzékelés, figyelem, gondolkodás, emlékezőképesség, analizáló-szintetizáló képesség, ritmus, mozgás, finommotorika, szem-kéz koordináció fejlesztése. A kommunikációs képességek fejlesztése különféle élethelyzetek során, az aktív és passzív szókincsgazdagítás, a kommunikációs helyzetnek megfelelő kulturált nyelvi magatartás, viselkedés gyakorlása, továbbá a tanult nyelvi fordulatok alkalmazása tanulási helyzetben és a spontán beszédben is.
 - Kiemelt feladat az önismeret erősítése, lehetőséget teremtve a véleménynyilvánításra, mások véleményének meghallgatására. A szövegtartalom visszaadásának gyakorlása különféle kommunikációs eszközökkel történik, fokozódó önállósággal valósul meg.

Témakör	1. Beszédkészség fejlesztése, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	Javasolt óraszám: 100 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A megfelelő hangképzés, beszédlégzés és hangoztatás fejlesztése. Törekvés az érthető és kifejező beszédre. Megfelelő beszédtempó kialakítása.</p> <p>Az auditív észlelés és figyelem, beszédhanghallás fejlesztése. A beszédszervek mozgásának tudatosítása.</p> <p>A beszédérzékelés, beszédértés, szövegértés és beszédprodukciónak a képességének fejlesztése. Beszédkedv felkeltése és a beszéd bátorság növelése.</p> <p>A verbális emlékezet és a szóbeli kifejezőképesség fejlesztése (szókincs, mondatalkotás).</p> <p>A kommunikációs képesség fejlesztése a megfelelő szocializáció elérése érdekében különböző élethelyzetekben.</p> <p>A tanult nyelvi fordulatok alkalmazása.</p> <p>Rövid kiszámolók, mondókák, versek szöveghű tolmácsolása.</p> <p>Megfigyelő képesség, koncentráció, kooperáció, feladattudat, feladattartás, időbeli tájékozódás fejlesztése.</p> <p>Helyes önismeret, erkölcsi érzék, ítélőképesség kialakítása.</p>	
<p>Fejlesztési ismeretek</p>	<p>Fejlesztési tevékenységek</p>	
<p>2.1. Beszédhallás, hallás utáni értés</p>	<p>Hangfelismerési és hangutánzó gyakorlatok végzése.</p> <p>Beszédlégzés tudatosítása légzőgyakorlatokkal.</p> <p>Szájtérben való tájékozódás gyakorlása.</p> <p>A hangok tiszta ejtésének gyakorlása.</p> <p>A beszédhangok időtartamának érzékeltetése.</p> <p>Beszédritmus, beszédtempó megfigyelése és visszaadása utánmondással.</p> <p>Hang-, szótag- és szósor ismétlése.</p> <p>Hang, szótag, szó fogalmának kialakítása.</p> <p>Képek, tárgyak megnevezése (szókincsfejlesztés).</p> <p>Versek, mondókák ritmusának megfigyelése, érzékelése.</p> <p>Rövid hallott szövegek megértése hallás után.</p> <p>Szöveges kiejtési gyakorlatok.</p>	
<p>4.2. Beszédfejlettség</p>	<p>Figyelem a kortárs és felnőtt beszélgetőtársra, részvétel a tanulócsoportban folyó beszélgetésben.</p> <p>Helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez.</p> <p>Társas nyelvi magatartás gyakorlása, elsajátítása (bemutatkozás, köszönés, megszólítás, kérés, megköszönés, kérdés, válaszadás).</p> <p>A helyes ejtés gyakorlása játékos utánmondással.</p> <p>Saját élmények megfogalmazása.</p> <p>Mindennapi élethelyzetekhez kapcsolódó szituációs- és beszédgyakorlatok végzése.</p> <p>Képről – kérdések segítségével – mondatok alkotása.</p> <p>Eseményekről, élményekről, képekről, képsorokról az érzelmek kifejezésével, az időrend betartásával mondatok alkotása.</p>	

	<p>Természetes beszédhangsúly mintaadás utáni gyakorlása.</p> <p>A magyar nyelv szabályainak megfelelő hangsúly, hanglejtés elsajátítása, alkalmazása spontán beszédben is.</p> <p>A kijelentés és a kérdés beszéddallamának megfigyelése, gyakorlása hangerő, hanglejtés, hangsúly érzékeltetésével.</p> <p>Kérdezés és válaszadás gyakorlása mindennapi élethelyzetekben.</p> <p>Konkrét élethelyzetekben érzékletesen megtapasztalható elemi erkölcsi fogalmak megnevezése.</p> <p>A jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalmainak használata mindennapi élmények kapcsán folytatott beszélgetésekben, szituációkban.</p> <p>Szerepek eljátszása dramatikus eszközökkel, konfliktusok megjelenítése.</p>
4.3. Memoriterek szövegű tolmácsolása	<p>Mimetizálás – helyzethez alkalmazkodó arcjáték, tekintet, gesztikuláció, testtartás.</p> <p>Érzelmek kifejezése.</p> <p>Ritmikus tevékenységek végzése szövegkísérettel.</p> <p>Megfelelő hangerő, hanglejtés, hangsúly kialakítása.</p> <p>Nyelvtörők, kiszámolók tanulása.</p> <p>Gyermekdalok, körjátékok éneklése, eljátszása.</p>
Fogalmak	<p>Belégzés, kilégzés, levegővétel, hang, szó, rövid, hosszú, halk, hangos, hangerő, gyors, lassú, tempó, hangsúly, kép, esemény, vers, mondóka, kiszámoló, dal, jel, szokás, kérdés, válasz, jó, rossz, szép, csúnya.</p>

Témakör	5. Olvasás, az írott szöveg megértése	Javasolt óraszám: 170 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Akusztikus, vizuális megfigyelő- és differenciáló-képesség fejlesztése.</p> <p>Téri, síkbeli tájékozódás, lateralitás fejlesztése.</p> <p>Jelfelismerés, rész-egész viszony, soralkotás.</p> <p>Az olvasás teljes jelrendszerének elsajátítása a tanulók egyéni sajátosságainak figyelembe vételével.</p> <p>A hangos olvasás megtanulása szótagoló, illetve szóképes szinten, az olvasástechnika fejlesztése.</p> <p>Szavak, mondatok, rövid szövegek tartalmának megértése, értelmezése, a megértés bizonyítása segítséggel, irányítással.</p> <p>Szókincsbővítés.</p> <p>Értő olvasás fejlesztése.</p> <p>A néma olvasás elemi szintű kialakítása.</p> <p>Az olvasási készség fejlesztése. Algoritmus követése.</p> <p>Szövegelemzés, lényegkiemelés, következtetés, összefüggések felismerése.</p> <p>Képeskönyvek, gyermekkönyvek bemutatása során az olvasás iránti érdeklődés felkeltése.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
2.1. Felkészülés az olvasásra	<p>Tárgyak, képek, vizuális jelek azonosságának, hasonlóságának, különbözőségének megfigyelése, megfogalmazása.</p> <p>Képolvasási gyakorlatok végzése.</p>	

	<p>A rész-egész viszonyának megtapasztalása. Szótagolás tapssal kísérvé. Közvetlen környezet hangjainak megfigyelése, differenciálása. Beszédhangok megkülönböztetése. Rövid-hosszú hangok differenciálása. Globálisan észlelt nyelvi egységek (szavak) hangokra bontása. Zöngés-zöngétlen hangok megkülönböztetése. A téri tájékozódás fejlesztése, irányok megnevezése. Irányított szemmozgás gyakorlása, szemfixáció megerősítése. Ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal kombinált (koncentrációs) játékos memóriagyakorlatok végzése. Szövegtanulási technikák megismerése. Jelek, piktogramok, rajzos utasítások felismerése, értelmezése.</p>
5.2. Az olvasás jelrendszere	<p>Hanganalízis: hangok felismerése, megkülönböztetése, kapcsolása, leválasztása, helyének meghatározása a szóban. Hang és betű azonosítása. Betűk felismerése szavakban, szövegben. Az olvasás teljes jelrendszerének megtanulása (kis- és nagybetűk). Egy- és többtagú szavak kirakása, összeolvasása. Szótagok, szavak, mondatok, rövid szövegek olvasása szótagoló, ill. szóképes formában. Hangos olvasás gyakorlása. Törekvés a szöveghű olvasásra. Hangsúly, hanglejtés érzékeltetése.</p>
2.3. Az írott szöveg megértése	<p>Tájékozódás a tankönyvben. Tájékozódás a szövegben. Az adatok visszakeresése. Információk kiemelése. A megértés bizonyítása rajzzal, színezéssel. Szó és kép, illetve mondat és kép egyeztetése. Mondatok kiegészítése képek segítségével. Mondatok hangos és néma olvasása. Rövid szöveg hangos és néma olvasása. Az olvasmányhoz kapcsolódó személyes élmények felidézése és megosztása. Cím, szereplők, események megbeszélése. Olvasmányokhoz kapcsolódó feladatok megoldása (segítséggel, irányítással).</p> <hr/> <p>Tartalom elmondása. A történet dramatizálása. Szerepjátékok, önismereti gyakorlatok végzése. Közmondások, szólások jelentésének megbeszélése. Az erkölcsi és esztétikai értékrend formálása, a szöveg tartalmában rejlő nevelési lehetőségek felhasználásával. A műélvezet megtapasztalása a belefeledkezés, a játék öröme kapcsán.</p>
Fogalmak	<p>Azonos, egyforma, különböző, hang, betű, szótag, szó, mondat, szöveg, írásjel, pont, vessző, kérdőjel, felkiáltójel, kisbetű, nagybetű, nyomtatott betű, betűkártya, nyelv, fogsor, szájpaddás, ajak, sor, oszlop, vízszintes, függőleges, bal, jobb, alatt, fölött,</p>

mellett, között, előtt, mögött, oldal, néma olvasás, hangos olvasás, cím, tartalom, cselekmény, szereplő, közmondás, szólas, szín.

Témakör	6. Írás, szövegalkotás	Javasolt óraszám: 130 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Síkbeli és téri tájékozódás fejlesztése. A vonalközben való tájékozódás kialakítása. Vizuális észlelés, optikus differenciáló képesség, formaérzékelés, emlékezet, sorrendiség fejlesztése. Dominancia megerősítése. Mozgáskoordináció, szem-kéz koordináció, finommozgás, összerendezett írásmozgás alapozása, kialakítása. Szabályos betűalakítás és -kapcsolás elsajátítása, vonalközbe helyezése. Algoritmuskövetés. Iránykövetés. Az írás funkciójának megismertetése. Íráshasználati módok megismerése: másolás, tollbamondás, emlékezetből írás. Az íráskészség megalapozása. Rendezett, tiszta írásmunkára nevelés. Önellenőrzés, hibajavítás megalapozása. Az eszközszintű írás előkészítése.</p>	
<p>Fejlesztési ismeretek</p>	<p>Fejlesztési tevékenységek</p>	
<p>Az írás jelrendszere</p>	<p>Térbeli, síkbeli tájékozódás gyakorlása. Az irányok felismerése, megnevezése és összekapcsolása az irányokat kifejező szavakkal. Az írófelületen való tájékozódás gyakorlása. Tájékozódás vonalközben. Nagymozgások, kismozgások végzése. Az íráshoz szükséges helyes testtartás kialakítása. A kéziráshoz szükséges ceruzafogás elsajátítása. Egyszerű formák vázolása, rajzolása, vonalkövetés, ráírás. Sorkövetés, sorváltási tevékenység. Betűelemek vázolása, elhelyezése a vonalközben, írása, kapcsolása. Írott kis- és nagybetűk vázolása, elhelyezése a vonalközben, írása. Írott kis- és nagybetűk összekapcsolása. Betűk írása tollbamondással. Írásjelek írása, alkalmazása. Szavak írása másolással, tollbamondással és emlékezetből. Magán- és mássalhangzók hosszúságának megfigyelése, jelölése. Szószerkezetek írása másolással, tollbamondással és emlékezetből. Nagybetűk alkalmazása nevek írása során. Mondatkezdő nagybetű használata. Önellenőrzés irányítással. Hibajavítás segítséggel.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Vonal, vonalköz, vastag vonal, segédvonal, margó, rajta, vissza, ráírás, grafitceruza, postairon, álló egyenes, fekvő egyenes, ferde egyenes, kör, csészevonal, kapuvonal, cseppvonal, fecskevonal, hullámvonal, írott kis- és nagybetű, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, tollbamondás, másolás, ékezet, hiba, ellenőrzés, javítás.</p>	

Témakör	7. Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről	Javasolt óraszám: 52 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	<p>Auditív és vizuális észlelés, -figyelem, -differentiálás fejlesztése. Kommunikációs képesség, nonverbális kommunikáció fejlesztése. Szókincsbővítés. Verbális emlékezet növelése. Időtartamok érzékelésének fejlesztése (hangok). Helyes beszédhangsúly kialakítása. A nyelvhasználat alapozása. A kis- és a nagybetűk használata. A helyesírási készség megalapozása.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
5.2 Alapvető kommunikációs helyzetek nyelvi és magatartási mintái	<p>Kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás és kapcsolat zárása: Társas nyelvi magatartás kialakítása (bemutatkozás, köszönés, megszólítás, kérés, megköszönés, kérdezés, válaszadás, búcsúzás). Beszélgetés, vita: Figyelem a kortárs és felnőtt beszélgetőtársra, részvétel a tanulócsoporthoz folyó beszélgetésben. Saját élmények egyszerű megfogalmazása. Helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez. Nyelvi mintakövetés beszédben. Konkrét élethelyzetben megtapasztalható elemi erkölcsi fogalmak tisztázása.</p>	
5.3 Szavak jelentése, szókincs	<p>Szókincsbővítés: tárgyakkal, képekkel, rokon értelmű és ellentétes jelentésű szavakkal, a szavak jelentésének sokoldalú érzékeltetésével.</p>	
5.3. Hang, betű, szótag, szó	<p>A beszédhangok differenciálása és felismerése szavakban. Betűk válogatása, csoportosítása. Szavak hangokra bontása. Magánhangzók, mássalhangzók időtartamának megfigyelése, helyes ejtésük gyakorlása, jelölésük. Szótagolás tapssal, szótagok számlálása.</p>	
4.4. Modalitás szerinti mondatfajták	<p>Kérdés, kijelentés és felszólítás mondathangsúlyának érzékeltetése mintakövetéssel.</p>	
4.5. Alapvető nyelvhelyességi és helyesírási szabályok, írásjelek	<p>Magánhangzók időtartamának jelölése előkészítés után másolásnál, tollbamondásnál. Hosszú mássalhangzók jelölése a szavakban másolással. Nagybetűk használata nevek írásakor és mondatkezdésnél. Mondatvégi írásjelek alkalmazása.</p>	
Fogalmak	<p>Bemutatkozás, köszönés, megszólítás, kérés, megköszönés, kérdezés, válaszadás, búcsúzás, beszélgetés, vita, vélemény, hang, betű, szótag, szótagolás, szó, mondat, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, időtartam, hosszú, rövid, hangsúly, kisbetű, nagybetű, név.</p>	

Témakör	6. Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	Javasolt óraszám: 52 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Auditív és vizuális figyelem és emlékezet fejlesztése. Ritmusérzék fejlesztése. Ítéloképesség, erkölcsi érzék formálása. Empátiakészség növelése. Szabálytudat megerősítése. Kommunikációs készség, együttműködési készség kialakítása. Szóbeli szövegalkotás, kreativitás fejlesztése. Szövegértő képesség fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
a. Szerzők és művek Népköltészet Klasszikus magyar szerzők gyermekversei Kortárs magyar szerzők gyermekversei, meséi		Mesehallgatás. Mondókák, kiszámolók, népi játékok, népdalok tanulása, eljátszása. Rövid gyermekversek, versrészletek meghallgatása, elolvasása, megtanulása. Rövid mesék olvasása.
b. Epikus művek jellemzői		Szereplők, helyszín kiemelése irányítással. Cselekmény megfogalmazása segítséggel. Szereplők tulajdonságainak és cselekedeteinek megítélése – a jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalmának ismerete, használata.
c. Lírai alkotások jellemzői		Vers, versszak felismerése.
d. Báb- és drámajátékok jellemzői		A mesék cselekményének eljátszása.

Fogalmak	Mese, vers, mondóka, kiszámoló, dal, népi játék, történet, szereplő, helyszín, báb, jó, rossz, szép, csúnya.
-----------------	--

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére	<p>A Nat-ban meghatározott tanulási eredmények a tanulók sajátos nevelési igénye és egyéni képességei szerint, különösen:</p> <p>Saját személyi adatok elmondása. Napszaknak megfelelő köszönés. Érthető, tagolt beszéd helyes köznyelvi kiejtéssel, helyes ritmusban. A kommunikációs készség fejlődése. Bekapcsolódás a beszélgetésekbe, kérdésekkel, válaszadással. Szókincs gyarapodása. Közreműködés egyszerű üzenetek átadásában. Ismeret- és élménykörből tárgyak megnevezése. Kérdések és szemléltetés segítségével beszámolás eseményekről. Négy-öt mondóka, vers ismerete, bekapcsolódás a dramatikus játékokba. Konkrét élethelyzetekben megtapasztalható elemi erkölcsi fogalmak helyes megítélése. Az olvasás teljes jelrendszerének ismerete (egyéni sajátosságok figyelembevételével). A szavak hangokra bontása, betűkből szavak alkotása. Szavak, mondatok, rövid szövegek olvasása ütemes szótagoló, illetve lassú szóképes formában. Beszámolás hangosan vagy némán olvasott szövegrészek tartalmáról kérdések segítségével. A szereplők és események megnevezése. A szövegértést bizonyító feladatok megoldása előkészítés után, segítséggel. Az írás teljes jelrendszerének ismerete (egyéni haladási ütemnek megfelelően). A kis- és nagybetűk szabályos alakítása és kapcsolása. Szavak, rövid mondatok másolása előkészítéssel írott, nyomtatott szövegről. 3-4 betűből álló szavak leírása tollbamondás után. Begyakorolt szavak leírása emlékezetből. Az írott nagybetűk. alkalmazása másolásnál önállóan, tollbamondásnál előkészítés után. Rendezett, olvasható íráskép.</p>
--	--

Heti 7 óra

Az olvasás és írás jelrendszerének elsajátítása a diákok egyéni sajátosságainak figyelembevételével történik. A szavak olvasásának begyakorlása során az olvasott szavak és a köztük lévő grammatikai viszonyok felismertetésére is figyelmet kell fordítani.

• Játékház. Betűtanítás-írásfüzet II.

• OH-SNE-MNY01M/II

• Játékház. Képes olvasókönyv 2.

- NT-98288/1

- Játékház. Olvasási munkafüzet 2.

- NT-98289/M/1

- Játékház 2. Anyanyelvi munkafüzet

- NT-98290/M/1

Tevékenységek 1-2. osztály

- Gyakorlatok a helyes artikuláció, hangsúly, hangerő, beszédtempó kialakítása.
- Játékos szituációkon keresztül a helyzethez alkalmazkodó kommunikációs formák gyakorlása. Bekapcsolódás a mindennapi társas érintkezésbe, beszélgetésekbe. Egyszerű kommunikációs helyzetekben kérdezés, válaszadás, üzenetek átadása.
- Mondatok alkotása, bővítése ki? hol? mit? mikor? Kérdésekre.
- Szókincsbővítés, szómagyarázatok, új kifejezések alkalmazása, szógyűjtések, mondatbővítések kérdések segítségével – más tantárgyak szakszavainak használata.
- Eseményekről, élményekről, képekről mondatok alkotása az időrend betartásával.
- Gyakorlatok a hallási, látási figyelem és emlékezet fejlesztésére.
- Tájékozódási gyakorlatok térben, síkban, testen – irányok, arányok megfigyelése, a megfelelő nyelvi kifejezések használata.
- Szavak hangokra bontása, helyes ejtés, hangok időtartama. Betűk felismerése, hangoztatása, differenciálása. Adott szempontok alapján történő rendezésük, válogatásuk, csoportosításuk. Betűkből szavak alkotása, hiányzó betűk pótlása.
- Vizuális és akusztikus differenciálási gyakorlatok: hasonló alakú, hasonló hangzású betűkkel.
- Mondathelyesírás: kezdés, zárás tudatosítása, gyakorlása.
- Mondat szavakra tagolása segítséggel (szóvonal, ujjon számlálás).
- Olvasás teljes jelrendszerének megtanulása (kis és nagy betűk).
- Szótagok, szavak, mondatok, rövid szövegek olvasása ütemes szótagoló, ill. lassú szóképes formában.
- Hangos olvasás gyakorlása változatos formában, pl. párbeszéd olvasása, válogató olvasás. Technikai, grammatikai szempontok szerint: szövegű olvasásra törekvés, hangsúly, hanglejtés érzékeltetése.
- Fontosabb szereplők, fontosabb események kiemelése.
- Némán olvasott szövegek megértésének bizonyítása irányított feladatmegoldással (jelöléssel, kiegészítéssel, válaszadással, tartalom megbeszélésével).
- Olvasmányokhoz kapcsolódó feladatok instrukciójának, megoldásmódjának értelmezése. Gyakorlatok: jelek, piktogramok felismerése, értelmezése, rajzos utasítások értelmezése.

- Fenti feladatoknál: tartalommegértés ellenőrzése, feladatok megoldása segítséggel, irányítással.
- Mondókák, versek ritmizálása, mesék, olvasmányok dramatizálása.
- Ismerkedés a gyermeklexikonnal (Ablak-Zsiráf lexikon). Gyermekirodalommal ismerkedés: Gógós Gúnár Gedeon, Dörmögő Dömötör (osztálykönyvespolc működtetése).
- Az írás teljes jelrendszerének megtanulása (kis és nagybetűk)
- Másolás írottról, nyomtatottról. Látási – hallási előkészítéssel szavak, rövid mondatok írása, tollbamondással.
- Begyakorolt szavak emlékezet utáni írása.
- Nevek, mondatok helyesírásának és a „j” hang kétféle jelölésének változatos formában történő gyakorlása.
- Írásnál közös hallási megfigyelés, elemzés. Az önellenőrzés funkciójának értelmezése, technikájának bevezetése.
- Olvasmányokhoz kapcsolódó írásos feladatokban az írástechnika alkalmazása segítséggel.
- Rendezett, tiszta füzetvezetés.
- Tanulás, füzet, könyv használata, együttműködés.

A fejlesztések várt eredményei 1-2. osztály

- Mutasson fel a tanuló mérhetően folyamatos fejlődést a kommunikációs készség területén, tudjon bekapcsolódni beszélgetésekbe kérdésekkel, válaszadással.
- Legyen képes közreműködni egyszerű üzenetek átadásában.
- Tudja elmondani saját személyi adatait. Napszaknak megfelelően tudjon köszönni.
- Beszéljen érthetően, tagoltan, helyes köznyelvi kiejtéssel, helyes ritmusban.
- Legyen képes szavakat hangokra bontani, betűkből szavakat alkotni.
- Tudja leírni nevét (családi és utónév).
- Legyen képes alkalmazni a gyakorolt helyesírási szabályokat: előkészítés mellett alkalmazza a mondatkezdő nagybetűt, a mondatvégi írásjeleket, legyen ismerete a „j” hang kétféle jelölésről begyakorolt szókészletben.
- Ismerje az olvasás teljes jelrendszerét.
- Tudjon olvasni szavakat, mondatokat, rövid szövegeket ütemes szótagoló, ill. lassú szóképes formában.
- Némán olvasott szövegrészek tartalmáról kérdések segítségével számoljon be. Főbb szereplők, főbb események megnevezése.
- Legyen képes szövegértést bizonyító feladatok megoldására segítséggel – előkészítéssel.
- Legyen képes 3-4 mondóka vagy vers elmondására.
- Ismerje az írás teljes jelrendszerét. A kis- és nagybetűket megfelelően alakítsa és kapcsolja. (Vonalközbe helyezés).
- Írásképe legyen rendezett, olvasható.
- Tudjon szavakat, rövid mondatokat másolni írottról, nyomtatottról – előkészítéssel, tudjon 3-4 betűből álló szavakat tollbamondás után leírni. Begyakorolt szavakat emlékezetből írjon.
- Mondatkezdésnél, nevek írásánál használja a nagybetűt. Az irányok felismerése, megnevezése és összekapcsolása az irányokat kifejező szavakkal.
- Az írófelületen való tájékozódás gyakorlása.

- Sorkövetés, sorváltási tevékenység.
- Betűelemek vázolása, elhelyezése a vonalközben, írása, kapcsolása.
- Írott kis- és nagybetűk vázolása, elhelyezése a vonalközben, írása.
- Írott kis- és nagybetűk összekapcsolása.
- Betűk írása tollbamondással.
- Írásjelek írása, alkalmazása.
- Szavak írása másolással, tollbamondással és emlékezetből
- Magánhangzók időtartamának jelölése előkészítés után másolásnál, tollbamondásnál.
- Hosszú mássalhangzók jelölése a szavakban másolással.
- Nagybetűk használata nevek írásakor és mondatkezdésnél.
- Mondatvégi írásjelek alkalmazása.
- Saját személyi adatok elmondása. Napszaknak megfelelő köszönés.
- Érthető, tagolt beszéd helyes köznyelvi kiejtéssel, helyes ritmusban.
- A kommunikációs készség fejlődése. Bekapcsolódás a beszélgetésekbe, kérdésekkel, válaszadással.
- Szókincs gyarapodása.
- Kérdések és szemléltetés segítségével beszámolás eseményekről.
- Konkrét élethelyzetekben megtapasztalható elemi erkölcsi fogalmak helyes megítélése.
- Szavak, mondatok, rövid szövegek olvasása ütemes szótagoló, illetve lassú szóképes formában.
- Az írás teljes jelrendszerének ismerete (egyéni haladási ütemnek megfelelően). A kis- és nagybetűk szabályos alakítása és kapcsolása.
- Rendezett, olvasható íráskép.

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

3. évfolyam

Célok témakörönként

- Az összefüggő beszéd fejlesztése, az életkornak megfelelő témákban. Kommunikációs helyzetek ismeretének bővítése.
- Nyelvhasználat pontosítása, fejlesztése, helyesírási alapozás.
- A beszédfejlődés hátrányainak, valamint a kognitív funkciók sérülésének kompenzálása.
- Szóképes, ill. folyamatos olvasás kialakítása. Szöveghű olvasásra törekvés.
- A szövegértő képesség megalapozása. Feladatmegoldásoknál az önállóság fejlesztése.
- Lendületes, esztétikus íráskép elérése, rövid szövegek írása másolással.

Fejlesztendő képességek, készségek, attitűdök

Kommunikáció

- Szövegösszefüggés megértésének képessége.
- Az információk felidézésének képessége. A tanult nyelvi fordulatok alkalmazásának képessége.
- Szóbeli szövegalkotási képesség. Képesség értelmes mondatokkal való közlésre.
- Páros és csoportos kommunikációban való részvétel képessége (megszólítás, kérdés, véleménynyilvánítás).

Nyelvi ismeretek, helyesírás

- A tanult nyelvtani fogalmak, ismeretek felidézésének képessége konkrét példákon, helyzetekben.
- A tanult elemi helyesírási szabályok alkalmazásának képessége (mondatok helyesírása, magánhangzók-mássalhangzók hosszúságának jelölése, szótagolása).

Olvasás, szövegértés

- Készség szintű hangos olvasás: szöveghű olvasásra törekvés, hangerő, hangsúly tempó.
- Szövegértő képesség alapozása, megértés bizonyítása, feladatmegoldási készség fokozása.
- Gyermeklexikonok használatában jártasság.

Írás, íráshasználat

- Írástechnika automatikus alkalmazásának képessége.
- Önellenzés, hibajavítás képességének szokása.

Fejlesztési feladatok

- A kommunikációs helyzetnek megfelelő kulturált nyelvi magatartás, viselkedés fejlesztése, gyakorlása.
- Tanult nyelvi fordulatok alkalmazása tanulási helyzetben és a spontán beszédében.
- Aktív és passzív szókinccs gazdagítása.
- Összerendezett íráskép kialakítása az egyéni adottságok mellett.
- Az írásmozgás tempójának, rendezettségének, a helyesírás biztonságának kialakítása.

Témakör	1. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	Javasolt óraszám: 90 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Helyes artikuláció, tiszta ejtés, hangképzés, beszédhanghallás fejlesztése. Beszédkedv, társalgási kedv növelése. Alkalmazkodás a beszédhelyzethez. Megfelelő hangerő, hanglejtés, hangsúly, hangszín, beszédritmus használata. A verbális kommunikációs eszközök alkalmazása a mindennapi érintkezés során. Törekvés erősítése a mások számára érthető és	

	<p>kifejező beszédre. Összefüggő beszéd további fejlesztése az életkornak megfelelő témákban. Szóbeli szövegek kommunikációs sémáinak, nyelvi jellemzőinek használata. Szóbeli szövegalkotás, kommunikációs képesség, beszédkésztség fejlesztése. A mindennapi élet és a tankönyvek szókincsének ismerete. Helyzetfelismerés, szituációhoz igazodó, beszéd tartalomnak megfelelő szóhasználat. A beszélői szándék és az érzelmek kifejezése. Mondat- és szövegfonetikai eszközök alkalmazása. Verbális emlékezet fejlesztése. Memoriterek szövegű tolmácsolása. Empátia, szociális készségek formálása. Ítéloképesség, erkölcsi érzék alakítása.</p>
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
1.1 Beszédhallás, hallás utáni értés	<p>Helyes beszédleghzés megfigyelése és alkalmazása hangkapcsolatok, szósorok, szövegek, versek mondása során. Hangkapcsolatok tiszta ejtésének gyakorlása változó szó- és szöveggörnyezetben, toldalékos szavakban és a kiejtéstől eltérő hangkapcsolatokban. Hangkapcsolatok, szósorok ismétlése. Mondatfonetikai gyakorlatok végzése. Különböző beszédhelyzetnek megfelelő hangerő, hangszín, beszédtempó megválasztása, gyakorlása; ritmusváltás, hangerőváltás, szünettartás. Szókincs gyarapítása szógyűjtéssel, képek és kérdések segítségével; tulajdonságok gyűjtése, kiválasztása, mondatba foglalása. Rokon értelmű és ellentétes jelentésű szavak gyűjtése. Szavak mondatba helyezése, beépítése a beszédbe. Szókincs bővítése mondat és szöveg szinten. Egyes tantárgyak szakszavainak beépítése a mindennapi szóhasználatba. Segítséggel három-négy mondat összefűzése az időrend betartásával.</p>
1.2 Beszédfejlettség	<p>Saját és közösségi élmények megfogalmazása. Mindennapi élmények, olvasmányok, látvány-, hang-, mozgóképélmények tartalmának felidézése, elmondása az időrend betartásával. Az iskolai életben előforduló események megbeszélése. Bekapcsolódás társak és felnöttek beszédébe (figyelem a kortárs és felnöttek beszélgetőtársra). Beszédpartnerhez alkalmazkodó nyelvi formák használata. Társas nyelvi magatartási formák gyakorlása: tematikus társalgás, üzenetközvetítés. Udvariassági formák gyakorlása: megszólítás, kérés, megköszönés, jókívánság megfogalmazása. Viselkedési normák betartása könyvtárban, színházban, múzeumban, kiránduláson, tömegközlekedés során. Irodalmi szövegek reprodukálása az irodalmi élményszerzés érdekében. Címadási gyakorlatok.</p>

	<p>Önismereti gyakorlatok. Véleményalkotás, mások véleményének meghallgatása. A jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalmainak helyes megítélése és használata mindennapi élmények kapcsán folytatott beszélgetésekben. Különböző magatartásformák elemzése, értékelése. Az életkornak megfelelő erkölcsi választások.</p>
1.2 Memoriterek szöveghű tolmácsolása	<p>Mimetizálás (arcjáték, tekintet, gesztikuláció, testtartás használata a helyzethez alkalmazkodóan). Nyelvtörők, kiszámolók tanulása. Verstanulás. Ünnepekhez, népszokásokhoz, jeles napokhoz kapcsolódó rövid versek megtanulása. Tanult szövegek (versek, nyelvtörők, kiszámolók) szöveghű és kifejező tolmácsolása.</p>
Fogalmak	<p>Belégzés, kilégzés, hang, szó, mondat, szöveg, hangerő, hangsúly, tempó, valóság, mese, vers, mondóka, kiszámoló, nyelvtörő, érzés, érzelm, élmény, hangulat, vélemény, vita, párbeszéd, rokon értelmű szavak, ellentétes jelentésű szavak, időrend, sorrend, esemény, cím, jó, rossz, szép, csúnya.</p>

Témakör	2. Olvasás, az írott szöveg megértése	Javasolt óraszám: 140 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Szóképes, illetve folyamatos olvasás képességének kialakítása, szöveghű olvasásra törekvés erősítése. Megfelelő olvasási tempó kialakítása. Hangos olvasásnál megfelelő hangsúly, hangerő, hanglejtés érzékeltetése. Olvasástechnika fejlesztése. Szövegértő képesség fejlesztése az önállóság fokozásával. Szövegelemzés, lényegkiemelés, következtetés, összefüggések felismerése. Információkereső technikák megalapozása. A kifejező olvasás képességének fejlesztése. Az olvasás megszerettetése, az irodalom szeretete iránti igény felkeltése, olvasóvá nevelés. Fantázia, kreativitás, beleélő képesség növelése.</p>	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
2.1 Az olvasás jelrendszere	<p>Rendszeres mesehallgatás a tanító tolmácsolásában vagy az infokommunikációs eszközök használatával. Olvasástechnika fejlesztését szolgáló gyakorlatok végzése. Hangerő, hangsúly, hanglejtés megfelelő használata. Az írásjelek hangsúly- és értelemmódosító szerepének érzékeltetése hangos olvasásnál. Mondatok hangos és néma olvasása. Szövegek hangos és néma olvasása.</p>

	<p>Törekvés a pontos, kifejező, szöveghű olvasásra. Tájékozódás a szövegben. Válogató-, staféta- és párbeszédes formában a hangos olvasás gyakorlása.</p>
2.2 Az írott szöveg megértése	<p>Mondatok hangos és néma olvasása, tartalmának megértése. Rövid szöveg megismerése, tartalmának megértése. Rövid szöveg üzenetének, érzelmi tartalmának megértése. Az olvasmányhoz kapcsolódó személyes élmények felidézése és megfogalmazása szóban. Cím, szereplők, helyszín kiemelése, időpont megállapítása, cselekmény követése. Tanulság megfogalmazása segítséggel. Tartalom elmondása. Szövegösszefüggések keresése. A műélvezet megtapasztalása a belefeledkezés, a játék, a humor, a képzelet, a ritmus és a zene révén. Közmondások, szólások, találós kérdések értelmezése. Versolvasás, verstanulás. Versek hangulatának átélése, belefeledkezés a ritmus, a zene révén. Ismerkedés a néphagyományokkal; ezek őrzése, ápolása. Ünnepekhez, népszokásokhoz, jeles napokhoz kapcsolódó rövid szövegek olvasása, értelmezése.</p>
Fogalmak	Stafétaolvasás, párbeszéd, gondolatjel, bekezdés, helyszín, időpont, vázlat, találós kérdés, népszokás, hagyomány, szabály.

Témakör	3. Írás, szövegalkotás	Javasolt óraszám: 94 óra
Előzetes tudás	<p>Az írás teljes jelrendszerének ismerete (egyéni haladási ütemnek megfelelően). A kis- és nagybetűk szabályos alakítása és kapcsolása. Szavak, rövid mondatok írása tollbamondással látási-hallási megfigyelés után. Tanult helyesírási normák alkalmazása.</p>	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Auditív és vizuális észlelés, figyelem, differenciálás, emlékezet fejlesztése. Síkbeli tájékozódás, irány- és aránykövetés. Rész és egész megfigyelése. Szem-kéz koordinációja, összerendezett írásmozgás kialakítása. Írástechnika automatikus alkalmazása. Készség szintű másolás (írottról és nyomtatotról) rövid szövegek írása során, íráskészség fejlesztése. Mondatok írása tollbamondással, látási-hallási megfigyeltetés után emlékezetből írással. Eszközsintű íráshasználat az írásos feladatmegoldásokban. Önálló szövegalkotás fejlesztése. Rugalmas gondolkodás, fantázia növelése. Lendületes, esztétikus íráskép kialakítása.</p>	
Fejlesztési	Fejlesztési tevékenységek	

ismeretek	
3.1 Az írás jelrendszere	<p>Az írástechnika gyakorlása. Segédvonal nélküli füzet használata. Betűalakítások és kapcsolások gyakorlása az új vonalrendszerben. Szavak, szószerkezetek, mondatok, összefüggő szövegek másolása (írottról, nyomtatottról). Szavak, rövid mondatok írása látási-hallási előkészítéssel, tollbamondással. Szavak, rövid mondatok írása emlékezetből. Írásjelek alkalmazása. Nagybetűk alkalmazása nevek és a mondatok írása során. Az írástempó fokozása, a folyamatos, lendületes írás gyakorlása. Az íráshoz szükséges helyes testtartás megőrzése.</p>
3.2 Szövegalkotás írásban	<p>Szavak gyűjtése és írása. Mondatok kiegészítése. Mondatbővítés. Mondatbefejezés. Mondatalkotás.</p>
Fogalmak	<p>Egy-, két- és háromjegyű betű, írott kis- és nagybetű, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, tollbamondás, másolás, ékezet, hiba, ellenőrzés, javítás, szöveg, szó, mondat, cím, vélemény, rendezett íráskép.</p>

Témakör	4. Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről	Javasolt óraszám: 98 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Kommunikációs képesség fejlesztése. Szókincs gyarapítása. A nyelvhasználat pontosítása szótani, hangtani ismeretek tudatosításával. Fonematikus észlelés és verbális emlékezet fejlesztése. A helyesírás alapozása, fejlesztése másolással, tollbamondással, emlékezetből írással. A kiejtés, szóelemzés elvének alkalmazása a begyakorolt szókészletben, analízis, szintetizálás. A közlési helyzethez alkalmazkodó nyelvhasználat fejlesztése.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
4.1 Alapvető kommunikációs helyzetek nyelvi és magatartási mintái	<p>Kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás és kapcsolatzárás: – részvétel a tanulócsoportban folyó beszélgetésben, – társas nyelvi magatartási formák alkalmazása. Beszélgetés, vita: – helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez, – a vitakultúra formálása, – vélemény megfogalmazása, megosztása. Nyelvi mintakövetés beszédben és írásban. A tanult nyelvi fordulatok alkalmazása tanulási helyzetben, spontán beszédben. Az életkornak megfelelő erkölcsi választás és értékelés.</p>	
4.2. Szavak jelentése, szókincs	<p>Szavak csoportosítása jelentésük szerint: – rokon értelmű szavak,</p>	

	<ul style="list-style-type: none"> – több jelentésű szavak, – azonos alakú szavak. <p>Állandósult szókapcsolatok értelmezése. Közmondások, szólások értelmezése. A szókincs folyamatos gyarapodása.</p>
4.3. Hang, betű, szótag, szó, szótó, toldalék	<p>Hang és betű megkülönböztetése. A magánhangzók és mássalhangzók időtartama:</p> <ul style="list-style-type: none"> – megfigyelése, – jelölése begyakorolt szóanyagban. <p>Toldalékos szó megfigyelése, szótó és toldalék elkülönítése. A kiejtéstől eltérő hangkapcsolatok</p> <ul style="list-style-type: none"> – megfigyelése a szavakban és a szavak végén, – helyesírása begyakorolt szókészletben.
4.4. Szófajok	<p>Szavak csoportosítása:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kérdések alapján; – jelentés szerint.
4.5. Modalitás szerinti mondatfajták	<p>Mondatfajták: közlés, kérdés, felkiáltás, óhajtás, felszólítás</p> <ul style="list-style-type: none"> – megfigyelése, – felismerése olvasott szövegekben, – helyes használata a mindennapi beszédben, – írásbeli gyakorlása.
4.6. Alapvető nyelvhelyességi és helyesírási szabályok, írásjelek	<p>Írásjelek megfigyelése, használata a mondatok végén előkészítés után. A „j” hang kétféle jelölése begyakorolt alapszókészletben. A szóvégi -ó, -ő, -ú, -ű jelölésének gyakorlása megadott szókészletben. Szótagolás, szavak csoportosítása szótagszám szerint. Az elválasztás eseteinek megfigyelése. A teljes ábécé, betűrend ismerete. A mondat szavakra tagolása.</p>
Fogalmak	<p>Hang, betű, szótag, szótagolás, szó, mondat, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, kötőjel, időtartam, hosszú, rövid, hangsúly, kisbetű, nagybetű, név, magánhangzó, mássalhangzó, közlés, kijelentés, megállapítás, kérdés, érdeklődés, tudakozódás, kérés, tiltás, parancs, utasítás, öröm, fájdalom, meglepődés, kívánság, tulajdonság.</p>

Témakör	5. Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	Javasolt óraszám: 46 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Auditív, vizuális figyelem és emlékezet fejlesztése. Időbeli tájékozódás, sorrendiség fejlesztése. Ritmusérzék fejlesztése. Szövegértő képesség folyamatos fejlesztése. Szóbeli szövegalkotás fejlesztése. Erkölcsei érzék, ítélőképesség formálása. Kommunikációs készség, együttműködési készség megerősítése. Empátia, kreativitás fejlesztése. Az olvasás örömeinek és a mű élvezetének megtapasztaltatása.</p>	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
5.1. Ajánlott szerzők és művek – Népköltészet	Mondókák, kiszámolók meghallgatása, olvasása. Népi játékok eljátszása. Találós kérdések olvasása. Magyar és más népek meséinek olvasása.
– Klasszikus magyar szerzők gyermekversei, meséi, elbeszélései – Klasszikus európai szerzők gyermekversei, meséi, elbeszélései – Kortárs magyar szerzők gyermekversei, meséi, elbeszélései Ajánlott magyar szerzők és művek: Arany János: <i>Őszbe csavarodott</i> Bartos Erika: <i>Maci a Holdon, Budapest</i> Csukás István: <i>Hideg szél fúj, Sün Balázs</i> Fazekas Anna: <i>Ősz, Télapó, Tél, Szüret</i> Gárdonyi Géza: <i>Gólyák, Cifra mese, Macskánk</i> Gryllus Vilmos: <i>Füsti fecskék, Kémény tetején, Hallgatók erdő</i> József Attila: <i>Betlehemi királyok, Altató, Csozogi, az öreg suszter</i> Kányádi Sándor: <i>Hófoltos még a határ, Kelj föl, nap</i> Lázár Ervin: <i>Öregapó madarai</i> Móra Ferenc: <i>Tükrös Kata, A pillangók királya, Vasgyúró Gyurka, Sose volt király bánata, A kis bicebóca, A didergő király</i> Móricz Zsigmond: <i>Icrici-piciri, Kevélykereké, Kuckókirály, A köszöntő, A nehéz kétgarasos, A török</i>	Gyermekversek olvasása. Mese, meserészletek szereposztás szerinti felolvasása. Elbeszélések közös és önálló olvasása, feldolgozása tanári segítséggel. Könyvtárlátogatás.

<p><i>és a tehenek</i> Nemes Nagy Ágnes: <i>Cifra palota, Lila fecske, Madarak, Nyári rajz</i> Petőfi Sándor: <i>Itt van az ősz, itt van újra, Nemzeti dal (részlet)</i> Szabó Lőrinc: <i>A szél meg a nap, Esik a hó, Nyitnikék (részletek), Falusi hangverseny</i> Tamkó Sirató Károly: <i>Mondjam még?</i> Varró Dániel: <i>Buszvezetők</i> Weöres Sándor: <i>Vásár (részlet), Ha vihar jő a magasból, Újesztendő, Száncsengő, Galagonya, Birkaiskola, Szép a fenyő, Nől a dér, álom jár</i> Zelk Zoltán: <i>A tölgyfa születésnapja, Köd és fény, Télapó és a hóember, Alszik a szél, Október, Hova futsz, te kicsi őz?, Az állatok iskolája, Mikulás bácsi csizmája, Rajzpapír</i></p> <p>Ajánlott európai szerzők és művek: Andersen: <i>A két gyertya, A rendíthetetlen ólomkatona, A három versenyugró</i> Aesopus: <i>Kincs a szőlőben, Az oroszlán és az egér, A róka és a gólya</i> Grimm: <i>A csillagruha</i> La Fontaine: <i>A tücsök és a hangya</i> Richard Scarry: <i>Mentenek a tűzoltók, Miből lesz a kenyér?</i> Szutyevjev: <i>Az alma, Miau, A három kiscica, A sün, akit meg lehetett simogatni</i></p>	
<p>5.2. Epikus művek jellemzői</p>	<p>Rövid epikai művek, népköltészeti alkotások, elbeszélések hangos és néma olvasása. A történet idejének és helyszínének azonosítása. Az események sorrendjének, összefüggéseinek megállapítása segítségével.</p>

	Történet főszereplőinek azonosítása. Tartalommondás; a cím és a szöveg kapcsolatának magyarázata; címadás gyakorlása. Szereplők tulajdonságainak és cselekedeteinek megítélése – a jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalma.
5.3. Lírai alkotások jellemzői	Versek hangos és néma olvasása. A vers versszakokra bontása.
Fogalmak	Író, költő, valóság, mese, népmese, vers, verssor, versszak, rím, refrén, mondóka, kiszámoló, dal, népi játék, történet, szereplő, főszereplő, helyszín, párbeszéd, hangulat, ellentét, ismétlés, jó, rossz, szép, csúnya.

Összegzett tanulási eredmények a ciklus végére	<p>A Nat-ban meghatározott tanulási eredmények a tanulók sajátos nevelési igénye és egyéni képességei szerint, különösen:</p> <p>A hangok hosszúságának érzékeltetése. Megfelelő beszédtempó, hangerő, beszédtechnika, hangsúly. Négy-öt mondóka, vers ismerete. A megismert nyelvi formák alkalmazása a társas érintkezésben. Kérdésekre adekvát válaszadás a szituációnak megfelelően. Önálló vélemény alkotása. Az életkornak megfelelő erkölcsi ítélet alkotása. A környezet tárgyairól, eseményekről, élményekről három-négy összefüggő mondat megfogalmazása. Összefüggő szóbeli szöveg alkotása kevés segítséggel. Szóképes, illetve folyamatos, szöveghű olvasás, megfelelő hangsúlyozás. Olvasott szövegrészek, szövegek tartalmáról beszámolás segítséggel. Szövegértést bizonyító egyszerű feladatok megoldása. Mondatok és rövid szövegek másolása írott és nyomtatott mintáról. A begyakorolt alapszókészlet szavainak leírása tollbamondással, emlékezetből való írással. Előkészítés után 4-5 mondatból álló szöveg leírása tollbamondás után. Az írott nagybetűk alkalmazása. Írásos feladatok megoldása fokozódó önállósággal. A tanult nyelvhelyességi és helyesírási ismeretek alkalmazása. Tiszta, rendezett, könnyen olvasható íráskép.</p>
---	--

Magyar nyelv- és irodalom 3. osztály – heti 6 óra – Juhász Juliánna

Játékvár Képes olvasókönyv 2. Raktári szám: 98538

Játékvár Munkatankönyv 2. Raktári szám: 98539/MT

Magyar nyelv 3. Raktári szám: 98555/MT (fénymásolva használtuk)

Tevékenységek 3. osztály

- Beszédtechnikai gyakorlatok, logopédiai elemekkel. Kiejtési tréningek. A beszédritmus gyakorlása.
- Szógyűjtések, szómagyarázatok. Szókincsgyarapítás.
- Kommunikációs helyzetgyakorlatok: utasítások végrehajtása, megszólítás, kérés, megbeszélés és társalgási formulák gyakorlása. Bekapcsolódás beszélgetésbe: tematikus társalgás.
- Összefüggő szóbeli szövegalkotás eseményképekről.
- Betűrendbe sorolás (névsor, lexikonhasználat).
- Hangok csoportosítása (magánhangzók, mássalhangzók) az ejtés időtartama szerint.
- Szócsoportosítási gyakorlatok: kérdések segítségével, jelentésük szerint.
- Szavak szótagolásának, elválasztásának gyakorlása. Csoportosításuk szótagszám szerint.
- Mondatfajták felismerése, megfigyelése beszédben, olvasott szövegben. (Mondatvégi írásjelek megfigyelése.)
- A tanult helyesírási szabályok változatos feladatmegoldásokkal történő begyakorlása, alkalmazása. Önellenőrzés, hibajavítás.
- Hangos olvasástechnikát fejlesztő gyakorlatok: felolvasás helyes hangerővel, hangsúllyal, tempóval, szöveghű olvasás kialakítása.
- Párbeszédés olvasás: megértésen alapuló önállóság fejlesztése.
- Néma, értő olvasás után beszámolás az olvasottak tartalmáról.
- Szövegértést bizonyító feladatok megoldása. Válogató olvasás. Információkereső technikák gyakorlása az olvasmányokban.
- Olvasmányok dramatizálása.
- A versek jellemzőinek megfigyelése, felismerése (versszak, ritmus, rím). Versek ritmizálása.
- Gyermeklexikonok használata.
- Írástechnika fejlesztését szolgáló gyakorlatok: másolás írottról, nyomtatotról. Rövid mondatok írása látási, hallási előkészítéssel, tollbamondás után, emlékezetből.
- Önellenőrzés, hibajavítás begyakorlása, alkalmazása.
- Olvasmányokhoz kapcsolódó feladatok megoldása íráshasználattal.

Követelmények 3. osztály

- Beszédtechnikája legyen megfelelő a tempó, a hangerő területén, a hangok hosszúságának érzékeltetésében.
- Összefüggő szóbeli szöveget tudjon kevés segítséggel alkotni.
- Ismerje és alkalmazza a társas érintkezés tanult formáit.
- Ismerje az ábécét. Tudja csoportosítani a hangokat. (Magán-, mássalhangzók).
- Tanult kérdésekre tudjon szavakat csoportosítani.
- Ismerje fel a mondatokat beszélő szándék szerint (a tanult esetekben).
- A tanult nyelvhelyességi és helyesírási ismereteket tudja alkalmazni.
- Legyen képes szóképes ill. folyamatos, lehetőleg szöveghű olvasásra, megfelelő hangsúlyozásra.
- Némán olvasott szövegrészek, szövegek tartalmáról segítséggel tudjon beszámolni.
- Tartalommegértést bizonyító feladatot tudjon megoldani előkészítés után.
- Automatikus írástechnikával rendelkezzen.

- Legyen képes szövegek másolni. Hallási megfigyelés alapján tollbamondással szavakat, rövid mondatokat tudjon írni. Emlékezetből írásra legyen képes.
- Írásos feladatokat fokozódó önállósággal tudjon megoldani.
- Írásos feladatok megoldása fokozódó önállósággal.
- A tanult nyelvhelyességi és helyesírási ismeretek alkalmazása.
- Önellenzés, hibajavítás.
- Tiszta, rendezett, könnyen olvasható íráskép.

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

4. évfolyam

Célok témakörönként

- Mindennapi kommunikációs helyzetekben egyre nagyobb önállóság.
- Kiejtés, szóelemzés, mondattani ismeretek alkalmazása a helyesírásban, igényes nyelvhasználat alapozása.
- Kifejező, lehetőleg szöveghű olvasás.
- Néma olvasással tartalommegértés, feladatmegoldásban megértés bizonyítása.
- Egyéni, rendezett írásmóddal az írás eszközszintű használata.

Fejlesztendő képességek, készségek, attitűdök

Kommunikáció

- Nyelvi magatartási formák készségszintű alkalmazása a mindennapi helyzetekben.
- Szocializációs, együttműködési készség.
- Szóbeli szövegalkotásra való képesség (4-5 összefüggő mondat, megfelelő szókincs).
- Képesség rövid írásmű (üzenet, levél) megírására. Hibajavítási képesség tanári segítséggel.

Nyelvi ismeretek

- Gondolkodási képességek (elemzés, összehasonlítás, lényegkiemelés, absztrakció). Szabályok alkalmazásának képessége.
- Helyesírási készség.
- Közlési helyzetekhez alkalmazkodó nyelvhasználati képesség.

Olvasás-szövegértés

- Gondolkodási képességek. Nyelvi kifejezőképesség. Verbális emlékezet.
- Készségszintű hangos olvasás.
- Néma olvasással a tartalom megértésére való képesség.
- Szövegelemző készség: tények, adatok kiemelése, tömörítés, tagolás.

- Ismeretszerzési, tanulási képesség. A tanuláshoz, az önálló ismeretszerzéshez szükséges alapkészségek kialakítása.

Írás-írás-használat

- Másolás, tollbamondás, emlékezetből írás készsége.
- Írás eszközszintű használatának képessége, írásos feladatok megoldásánál.
- Önellenőrzés, önjavítás képessége.
- Írásbeli szövegalkotás képessége.

Fejlesztési feladatok

- Önismeret erősítése, véleménynyilvánítás, mások véleményének meghallgatása.
- A kommunikációs helyzetnek megfelelő kulturált nyelvi magatartás, viselkedés fejlesztése, gyakorlása.
- Aktív, passzív szókincs gazdagítása.
- Összerendezett íráskép kialakítása az egyéni adottságok mellett.
- A néma értő olvasást követő feladatok megoldása (szövegértés biztosítása)
- Verbális emlékezet, akaratlagos figyelem fejlesztése.
- A nyelvtani ismeretek elsajátításával kapcsolatos gyakorlatok.

4. évfolyam

Témakör	1. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	Javasolt óraszám: 47 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Helyes artikuláció, tiszta ejtés, hangképzés, beszédhanghallás fejlesztése.</p> <p>Beszédkedv, társalgási kedv növelése. Alkalmazkodás a beszédhelyzethez. Megfelelő hangerő, hanglejtés, hangsúly, hangszín, beszédritmus használata.</p> <p>A verbális kommunikációs eszközök alkalmazása a mindennapi érintkezés során. Törekvés erősítése a mások számára érthető és kifejező beszédre.</p> <p>Összefüggő beszéd további fejlesztése az életkornak megfelelő témákban.</p> <p>Szóbeli szövegek kommunikációs sémáinak, nyelvi jellemzőinek használata. Szóbeli szövegalkotás, kommunikációs képesség,</p>	

	<p>beszédkészség fejlesztése.</p> <p>A mindennapi élet és a tankönyvek szókincsének ismerete. Helyzetfelismerés, szituációhoz igazodó, beszéd tartalomnak megfelelő szóhasználat. A beszélői szándék és az érzelmek kifejezése.</p> <p>Mondat- és szövegfonetikai eszközök alkalmazása.</p> <p>Verbális emlékezet fejlesztése. Memoriterek szöveghű tolmácsolása.</p> <p>Empátia, szociális készségek formálása.</p> <p>Ítéloképesség, erkölcsi érzék alakítása.</p>
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
4.2 Beszédhallás, hallás utáni értés	<p>Helyes beszédlégzés megfigyelése és alkalmazása hangkapcsolatok, szósorok, szövegek, versek mondása során.</p> <p>Hangkapcsolatok tiszta ejtésének gyakorlása változó szó- és szöveggörnyezetben, toldalékos szavakban és a kiejtéstől eltérő hangkapcsolatokban.</p> <p>Hangkapcsolatok, szósorok ismétlése.</p> <p>Mondatfonetikai gyakorlatok végzése.</p> <p>Különböző beszédhelyzetnek megfelelő hangerő, hangszín, beszédtempó megválasztása, gyakorlása; ritmusváltás, hangerőváltás, szünettartás.</p> <p>Szókincs gyarapítása szógyűjtéssel, képek és kérdések segítségével; tulajdonságok gyűjtése, kiválasztása, mondatba foglalása.</p> <p>Rokon értelmű és ellentétes jelentésű szavak gyűjtése.</p> <p>Szavak mondatba helyezése, beépítése a beszédbe.</p> <p>Szókincs bővítése mondat és szöveg szinten.</p> <p>Egyes tantárgyak szakszavainak beépítése a mindennapi szóhasználatba.</p> <p>Segítséggel három-négy mondat összefűzése az időrend betartásával.</p>
4.3 Beszédfelettség	<p>Saját és közösségi élmények megfogalmazása.</p> <p>Mindennapi élmények, olvasmányok, látvány-, hang-, mozgóképélmények tartalmának felidézése, elmondása az időrend betartásával.</p> <p>Mindennapi élethelyzetekhez kapcsolódó szituációs gyakorlatok.</p> <p>Az iskolai életben előforduló események megbeszélése.</p> <p>Bekapcsolódás társak és felnőttek beszédébe (figyelem a kortárs és felnőtt beszélgetőtársra).</p> <p>Beszédpartnerhez alkalmazkodó nyelvi formák használata.</p> <p>Társas nyelvi magatartási formák gyakorlása: tematikus társalgás, üzenetközvetítés.</p> <p>Udvariassági formák gyakorlása: megszólítás, kérés, megköszönés, jókívánság megfogalmazása.</p> <p>Viselkedési normák betartása könyvtárban, színházban, múzeumban, kiránduláson, tömegközlekedés során.</p> <p>Irodalmi szövegek reprodukálása az irodalmi élményszerzés érdekében.</p> <p>Címadási gyakorlatok.</p> <p>Szerepjátékok gyakorlása mesedramatizálással (bábjáték, árnyjáték).</p> <p>Önismereti gyakorlatok.</p> <p>Véleményalkotás, mások véleményének meghallgatása.</p> <p>A jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalmainak helyes megítélése és</p>

	<p>használata mindennapi élmények kapcsán folytatott beszélgetésekben.</p> <p>Különböző magatartásformák elemzése, értékelése.</p> <p>Az életkornak megfelelő erkölcsi választások.</p>
4.4 Memoriterek szöveghű tolmácsolása	<p>Mimetizálás (arcjáték, tekintet, gesztikuláció, testtartás használata a helyzethez alkalmazkodóan).</p> <p>Nyelvtörők, kiszámolók tanulása.</p> <p>Verstanulás.</p> <p>Ünnepekhez, népszokásokhoz, jeles napokhoz kapcsolódó rövid versek megtanulása.</p> <p>Tanult szövegek (versek, nyelvtörők, kiszámolók) szöveghű és kifejező tolmácsolása.</p> <p>Ismert szövegek megjelenítése dramatikus játékkal.</p> <p>Különböző dramatikus formák kipróbálása (pl. bábjáték, árnyjáték, némajáték, versmondás, helyzetgyakorlat).</p>
Fogalmak	<p>Belégzés, kilégzés, hang, szó, mondat, szöveg, hangerő, hangsúly, tempó, valóság, mese, vers, mondóka, kiszámoló, nyelvtörő, érzés, érzelm, élmény, hangulat, vélemény, vita, párbeszéd, rokon értelmű szavak, ellentétes jelentésű szavak, időrend, sorrend, esemény, cím, jó, rossz, szép, csúnya.</p>

Témakör	5. Olvasás, az írott szöveg megértése	Javasolt óraszám: 75 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Szóképes, illetve folyamatos olvasás képességének kialakítása, szöveghű olvasásra törekvés erősítése.</p> <p>Megfelelő olvasási tempó kialakítása.</p> <p>Hangos olvasásnál megfelelő hangsúly, hangerő, hanglejtés érzékeltetése. Olvasástechnika fejlesztése.</p> <p>Szövegértő képesség fejlesztése az önállóság fokozásával.</p> <p>Szövegelemzés, lényegkiemelés, következtetés, összefüggések felismerése.</p> <p>Információkereső technikák megalapozása.</p> <p>A kifejező olvasás képességének fejlesztése.</p> <p>Az olvasás megszerettetése, az irodalom szeretete iránti igény felkeltése, olvasóvá nevelés.</p> <p>Az erkölcsi és esztétikai értékrend formálása, környezettudatos nevelés, nemzeti identitástudat megalapozása szöveg tartalmában rejlő nevelési lehetőségek felhasználásával.</p> <p>Fantázia, kreativitás, beleélő képesség növelése.</p>	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
5.1 Az olvasás jelrendszere	<p>Rendszeres mesehallgatás a tanító tolmácsolásában vagy az infokommunikációs eszközök használatával.</p> <p>Olvasástechnika fejlesztését szolgáló gyakorlatok végzése.</p> <p>Hangerő, hangsúly, hanglejtés megfelelő használata.</p> <p>Az írásjelek hangsúly- és értelemmódosító szerepének érzékeltetése hangos</p>

	<p>olvasásnál. Mondatok hangos és néma olvasása. Szövegek hangos és néma olvasása. Törekvés a pontos, kifejező, szöveghű olvasásra. Tájékozódás a szövegben. Válogató-, staféta- és párbeszédes formában a hangos olvasás gyakorlása.</p>
5.2 Az írott szöveg megértése	<p>Mondatok hangos és néma olvasása, tartalmának megértése. Rövid szöveg megismerése, tartalmának megértése. Rövid szöveg üzenetének, érzelmi tartalmának megértése. Az olvasmányhoz kapcsolódó személyes élmények felidézése és megfogalmazása szóban. Cím, szereplők, helyszín kiemelése, időpont megállapítása, cselekmény követése. Tanulság megfogalmazása segítséggel. Tartalom elmondása. Szövegösszefüggések keresése. Olvasmányokhoz kapcsolódó feladatok megoldása segítséggel, irányítással:</p> <ul style="list-style-type: none"> – a megértés bizonyítása rajzzal, színezéssel, – mondatok és képek egyeztetése, – szereplők tulajdonságainak felismerése, – vázlatkészítés rajzzal, szöveg kiegészítésével, – mondatok kiegészítése, tagmondatok összekapcsolása. <p>Dramatizálás. Ismerettartalmú szövegek olvasásával információkereső technikák alkalmazása:</p> <ul style="list-style-type: none"> – az adatok visszakeresése, – információk kiemelése. <p>A műélvezet megtapasztalása a belefeledkezés, a játék, a humor, a képzelet, a ritmus és a zene révén. Közmondások, szólások, találós kérdések értelmezése. Versolvasás, verstanulás. Versek hangulatának átélése, belefeledkezés a ritmus, a zene révén. Ismerkedés a néphagyományokkal; ezek őrzése, ápolása. Ünnepekhez, népszokásokhoz, jeles napokhoz kapcsolódó rövid szövegek olvasása, értelmezése. Gyermeklexikon használata. Ismerkedés gyermekújságokkal.</p>
Fogalmak	Stafétaolvasás, párbeszéd, gondolatjel, bekezdés, helyszín, időpont, vázlat, találós kérdés, népszokás, hagyomány, szabály.

Témakör	6. Írás, szövegalkotás	Javasolt óraszám: 50 óra
Előzetes tudás	Az írás teljes jelrendszerének ismerete (egyéni haladási ütemnek megfelelően). A kis- és nagybetűk szabályos alakítása és kapcsolása.	

	<p>Szavak, rövid mondatok írása tollbamondással látási-hallási megfigyelés után. Tanult helyesírási normák alkalmazása. Önellenőrzés alkalmazása irányítással. Hibajavítás segítséggel.</p>
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Auditív és vizuális észlelés, figyelem, differenciálás, emlékezet fejlesztése. Síkbeli tájékozódás, irány- és aránykövetés. Rész és egész megfigyelése. Szem-kéz koordinációja, összerendezett írásmozgás kialakítása. Írástechnika automatikus alkalmazása. Készség szintű másolás (írottról és nyomtatottról) rövid szövegek írása során, íráskészség fejlesztése. Mondatok írása tollbamondással, látási-hallási megfigyeltetés után emlékezetből írással. Eszközsintű íráshasználat az írásos feladatmegoldásokban. Önálló szövegalkotás fejlesztése. Rugalmas gondolkodás, fantázia növelése. Önellenőrzés képességének szokássá alakítása. Lendületes, esztétikus íráskép kialakítása.</p>
<p>Fejlesztési ismeretek</p>	<p>Fejlesztési tevékenységek</p>
<p>6.1 Az írás jelrendszere</p>	<p>Az írástechnika gyakorlása. Segédvonal nélküli füzet használata. Betűalakítások és kapcsolások gyakorlása az új vonalrendszerben. Szavak, szószerkezetek, mondatok, összefüggő szövegek másolása (írottról, nyomtatottról). Szavak, rövid mondatok írása látási-hallási előkészítéssel, tollbamondással. Szavak, rövid mondatok írása emlékezetből. Írásjelek alkalmazása. Nagybetűk alkalmazása nevek és a mondatok írása során. Az írástempó fokozása, a folyamatos, lendületes írás gyakorlása. Az íráshoz szükséges helyes testtartás megőrzése. Hibafelismerés, hibajavítás segítséggel.</p>
<p>6.2 Szövegalkotás írásban</p>	<p>Szavak gyűjtése és írása. Mondatok kiegészítése. Mondatbővítés. Mondatbefejezés. Mondatalkotás. Címadás. Szövegalkotás mondatok összekapcsolásával. Meghívó megfogalmazása, megírása. Rövid szöveges üzenetek írása sms és e-mail formában. Két-három soros jellemzés megfogalmazása, leírása. Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése írásban.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Egy-, két- és háromjegyű betű, írott kis- és nagybetű, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, tollbamondás, másolás, ékezet, hiba, ellenőrzés, javítás, szöveg, szó, mondat, cím, vélemény, értesítés, meghívó, hirdetés, sms, e-mail, rendezett íráskép.</p>

Témakör	7. Anyanyelvi kultúra, ismeretek az	Javasolt
----------------	--	-----------------

	anyanyelvről	óraszám: 55 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Kommunikációs képesség fejlesztése. Szókincs gyarapítása. A nyelvhasználat pontosítása szótani, hangtani ismeretek tudatosításával. Fonematikus észlelés és verbális emlékezet fejlesztése.</p> <p>A helyesírás alapozása, fejlesztése másolással, tollbamondással, emlékezetből írással.</p> <p>A kiejtés, szóelemzés elvének alkalmazása a begyakorolt szókészletben, analízálás, szintetizálás.</p> <p>A közlési helyzethez alkalmazkodó nyelvhasználat fejlesztése.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
7.1 Alapvető kommunikációs helyzetek nyelvi és magatartási mintái	<p>Kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás és kapcsolatzárás:</p> <ul style="list-style-type: none"> – részvétel a tanulócsoporthoz folyó beszélgetésben, – társas nyelvi magatartási formák alkalmazása. <p>Beszélgetés, vita:</p> <ul style="list-style-type: none"> – helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez, – a vitakultúra formálása, – vélemény megfogalmazása, megosztása. <p>Nyelvi mintakövetés beszédben és írásban.</p> <p>A tanult nyelvi fordulatok alkalmazása tanulási helyzetben, spontán beszédben.</p> <p>Az életkornak megfelelő erkölcsi választás és értékelés.</p>	
5.2. Szavak jelentése, szókincs	<p>Szavak csoportosítása jelentésük szerint:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rokon értelmű szavak, – több jelentésű szavak, – azonos alakú szavak. <p>Állandósult szókapcsolatok értelmezése.</p> <p>Közmondások, szólások értelmezése.</p> <p>A szókincs folyamatos gyarapodása.</p>	
5.3. Hang, betű, szótag, szó, szótő, toldalék	<p>Hang és betű megkülönböztetése.</p> <p>A magánhangzók és mássalhangzók időtartama:</p> <ul style="list-style-type: none"> – megfigyelése, – jelölése begyakorolt szóanyagban. <p>Toldalékos szó megfigyelése, szótő és toldalék elkülönítése.</p> <p>A kiejtéstől eltérő hangkapcsolatok</p> <ul style="list-style-type: none"> – megfigyelése a szavakban és a szavak végén, – helyesírása begyakorolt szókészletben. 	
5.4. Szófajok	<p>Szavak csoportosítása:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kérdések alapján; – jelentés szerint. 	
5.5. Modalitás szerinti mondatfajták	<p>Mondatfajták: közlés, kérdés, felkiáltás, óhajtás, felszólítás</p> <ul style="list-style-type: none"> – megfigyelése, – felismerése olvasott szövegekben, – helyes használata a mindennapi beszédben, – írásbeli gyakorlása. 	
5.6. Alapvető nyelvhelyességi és helyesírási szabályok,	<p>Írásjelek megfigyelése, használata a mondatok végén előkészítés után.</p> <p>A „j” hang kétféle jelölése begyakorolt alapszókészletben.</p> <p>A szóvégi -ó, -ő, -ú, -ű jelölésének gyakorlása megadott</p>	

írásjelek	szókészletben. Szótagolás, szavak csoportosítása szótagszám szerint. Az elválasztás eseteinek megfigyelése. A teljes ábécé, betűrend ismerete. A mondat szavakra tagolása.
Fogalmak	Hang, betű, szótag, szótagolás, szó, mondat, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, kötőjel, időtartam, hosszú, rövid, hangsúly, kisbetű, nagybetű, név, magánhangzó, mássalhangzó, kijelentő mondat, kérdő mondat, felszólító mondat, felkiáltó mondat, óhajtó mondat, közlés, kijelentés, megállapítás, kérdés, érdeklődés, tudakozódás, kérés, tiltás, parancs, utasítás, öröm, fájdalom, meglepődés, kívánság, melléknév, tulajdonság, ige, cselekvés, történés, főnév, köznév, tulajdonnév, számnév, határozott, határozatlan.

Témakör	6. Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	Javasolt óraszám: 25 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Auditív, vizuális figyelem és emlékezet fejlesztése. Időbeli tájékozódás, sorrendiség fejlesztése. Ritmusérzék fejlesztése. Szövegértő képesség folyamatos fejlesztése. Szóbeli szövegalkotás fejlesztése. Erkölcsi érzék, ítélőképesség formálása. Kommunikációs készség, együttműködési készség megerősítése. Empátia, kreativitás fejlesztése. Az olvasás örömeinek és a mű élvezetének megtapasztaltatása.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
5.4. Ajánlott szerzők és művek – Népköltészet	Mondókák, kiszámolók meghallgatása, olvasása. Népi játékok eljátszása. Találós kérdések olvasása. Magyar és más népek meséinek olvasása.	
– Klasszikus magyar szerzők gyermekversei, meséi, elbeszélései – Klasszikus európai szerzők gyermekversei, meséi, elbeszélései – Kortárs magyar szerzők gyermekversei, meséi, elbeszélései	Gyermekversek olvasása. Mese, meserészletek szereposztás szerinti felolvasása. Elbeszélések közös és önálló olvasása, feldolgozása tanári segítséggel. Könyvtárlátogatás.	
Ajánlott magyar szerzők és művek: Arany János: <i>Alkalmi vers</i>		

Csukás István: *Hideg szél fúj, Sün Balázs*
 Fekete István: *Tüskevár; A koppányi aga testamentuma*
 Gárdonyi Géza: *A macska*
 Gryllus Vilmos: *Füsti fecskék, Kémény tetején, Hallgatag erdő*
 József Attila: *Betlehemi királyok, Csoszogi, az öreg suszter*
 Kányádi Sándor: *Hófoltos még a határ, Kelj föl, nap*
 Kosztolányi Dezső: *Halotti beszéd; Lásd, kisfiam, ezt mind neked adom most*
 Kölcsey Ferenc: *Himnusz*
 Lázár Ervin: *Szőkevény szeplők*
 Lakatos Menyhért: *Szenecske kiskutyája; Az öreg fazék titka*
 Móra Ferenc: *A didergő király; Tóth Antal körtéi*
 Móricz Zsigmond: *A kóró és a kis madár; A török és a tehenek*
 Nemes Nagy Ágnes: *Cifra palota, Lila fecske; Névnepre*
 Petőfi Sándor: *Fiam születésére; Nemzeti dal (részlet)*
 Szabó Lőrinc: *Tavaszi; Nyitnikék (részletek), Falusi hangverseny*
 Szabó Magda: *Ki a tündér?*
 Tamkó Sirató Károly: *A nagy természet*
 Tompa Mihály: *A gólyához*
 Varró Dániel: *Buszvezetők*
 Weöres Sándor: *Vásár (részlet), Macskainduló; Szunnyadj kisbaba; Szó Újesztendő, Száncsengő*
 Vörösmarty Mihály: *Szózat*
 Wass Albert: *A tihanyi visszhang*
 Zelk Zoltán: *A tölgyfa születésnapja, Köd és fény, Télapó és a hóember, Alszik a szél, Október, Hova futsz,*

<p><i>te kicsi őz?, Az állatok iskolája, Mikulás bácsi csizmája</i></p> <p>Népmesék: <i>magyar, székely, török, afrikai</i></p> <p>Ünnepeink, hagyományaink: <i>Október 6., Október 23.; Mikulás; Karácsony; Farsang; Húsvét; Pünkösd; Születésnap; Névnap; Augusztus 20.</i></p> <p>Ajánlott európai szerzők és művek:</p> <p>Andersen: <i>A császár új ruhája</i></p> <p>Grimm: <i>A brémai muzsikuskok; Piroska és a farkas</i></p> <p>Hoffmann: <i>Diótörő</i></p> <p>Isaac Bashevis Singer: <i>A falu vénei; Chelm bolondjai meg az ostoba harcsa</i></p> <p>Jules Verne: <i>80 nap alatt a Föld körül</i></p> <p>La Fontaine: <i>A tücsök és a hangya</i></p> <p>Rudyard Kipling: <i>A dzsungel könyve</i></p> <p>Karl May: <i>Winnetou</i></p>	
<p>5.5. Epikus művek jellemzői</p>	<p>Rövid epikai művek, népköltészeti alkotások, elbeszélések hangos és néma olvasása.</p> <p>A történet idejének és helyszínének azonosítása.</p> <p>Az események sorrendjének, összefüggéseinek megállapítása segítséggel.</p> <p>Történet főszereplőinek azonosítása.</p> <p>Tartalommondás; a cím és a szöveg kapcsolatának magyarázata; címadás gyakorlása.</p> <p>Szereplők tulajdonságainak és cselekedeteinek megítélése – a jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalma.</p>
<p>5.6. Lírai alkotások jellemzői</p>	<p>Versek hangos és néma olvasása.</p> <p>A lírai mű témájának és hangulatának, érzelmi tartalmának felismerése.</p> <p>A vers versszakokra bontása.</p> <p>A versszak felismerése, egyszerű jellemzése (sorok száma, hosszúsága, szótagszáma).</p> <p>Rím felismerése.</p>

	A költői nyelv néhány sajátosságának megfigyelése: <ul style="list-style-type: none"> – ellentét, – ismétlés (refrén).
5.7. Báb- és drámajátékok jellemzői	Népi játékok játszása. Mese, meserészlet megtanulása, közös eljátszása, előadása. Mindennapi konfliktusok átélése dramatikus játékokban (pl. bábjáték).
Fogalmak	Író, költő, valóság, mese, népmese, vers, verssor, versszak, rím, refrén, mondóka, kiszámoló, dal, népi játék, történet, szereplő, főszereplő, helyszín, párbeszéd, hangulat, ellentét, ismétlés, jó, rossz, szép, csúnya.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére	<p>A Nat-ban meghatározott tanulási eredmények a tanulók sajátos nevelési igénye és egyéni képességei szerint, különösen:</p> <p>A hangok hosszúságának érzékeltetése. Megfelelő beszédtempó, hangerő, beszédtechnika, hangsúly. Négy-öt mondóka, vers ismerete. A megtanulandó memoriterek képességi szintnek megfelelő tolmácsolása. Egyéni fejlettségi szintnek megfelelő részvétel a dramatikus, szerep- és szituációs játékokban. A megismert nyelvi formák alkalmazása a társas érintkezésben. Kérdésekre adekvát válaszadás a szituációnak megfelelően. Önálló vélemény alkotása. Az életkornak megfelelő erkölcsi ítélet alkotása. A környezet tárgyaitól, eseményektől, élményektől három-négy összefüggő mondat megfogalmazása. Összefüggő szóbeli szöveg alkotása kevés segítséggel. Szóképes, illetve folyamatos, szövegű olvasás, megfelelő hangsúlyozás. Olvasott szövegrészek, szövegek tartalmáról beszámolás segítséggel. Szövegértést bizonyító egyszerű feladatok megoldása. A szereplők, helyszín, időpont megnevezése. Az események sorba rendezése. Szövegelemzés végzése segítséggel. Összefüggések észrevétele a szövegben. Mondatok és rövid szövegek másolása írott és nyomtatott mintáról. A begyakorolt alapszókészlet szavainak leírása tollbamondással, emlékezetből való írással. Előkészítés után 4-5 mondatból álló szöveg leírása tollbamondás után. Az írott nagybetűk alkalmazása. Írásos feladatok megoldása fokozódó önállósággal. A tanult nyelvhelyességi és helyesírási ismeretek alkalmazása. Önellenőrzés, hibajavítás. Tiszta, rendezett, könnyen olvasható íráskép.</p>
--	--

Tankönyvek:

- Hargitai Katalin: Játékvilág Képes olvasókönyv 4. (Oktatási Hivatal)
- Hargitai Katalin: Játékvilág Olvasás. és fogalmazás munkafüzet 4. (Oktatási Hivatal)

- Hargitai Katalin: Játékvilág Magyar nyelvi munkafüzet 4. (Oktatási Hivatal)
- Hargitai Katalin: Játékvilág feladatlapok (Oktatási Hivatal)

Tevékenységek 4. osztály

- Gyakorlatok a beszédtechnika fejlesztésére (hangerő, hangváltás, ritmus, hangsúly).
- Bekapcsolódás felnőttek beszélgetésébe.
- A kommunikációs célnak megfelelő szövegalkotás tanulása.
- Mindennapi kommunikációs helyzetekhez kapcsolódó nyelvi formák alkalmazása. Szituációs játékok.
- Események megvitatása, vélemény megfogalmazása.
- Üzenet, levél, levelezőlap írása.
- Anyaggyűjtési módok megismerése, használata. Gyakorlatok az anyaggyűjtés módjainak megállapítására.
- Címadási gyakorlatok.
- Hangok, betűk különböző szempontú csoportosítása.
- Szavak elemeikre bontása (szótő, toldalék).
- Szó szerkezetek alkotása, átalakítása.
- Szótagolás, elválasztás alkalmazása.
- Gyakorlatok a kiejtéstől eltérő hangkapcsolatok jelölésére.
- Szavak csoportosítása jelentéstartalom és szerkezet alapján. Kérdőszóra szavak csoportosítása.
- Mondatok tagolása, átalakítása (szűkítése, bővítése).
- Mondatfajták felismerésének gyakorlása. Mondatalkotási gyakorlatok a beszélőszándék kifejezésére.
- Mondatok csoportosítása a beszélő szándéka szerint. Mondatvégi írásjelek alkalmazása.
- A grammatikai szinthez kapcsolódó helyesírási gyakorlatok.
- Olvasástechnikai fejlesztését szolgáló gyakorlatok: szöveg bemutató jellegű olvasása, olvasógyakorlatok. Párbeszédés olvasás, válogató olvasás.
- Néma olvasással szöveg megértése, a megértés bizonyítása tények, adatok kiemelésével. Tartalomelmondás. Információk, adatok keresése.
- Szövegelemző feladatok. Szöveg átalakítása kérdések segítségével.
- Címadási gyakorlatok. Lényegkiemelés, tömörítés. Vázlatpontok megfogalmazása irányítással (rajzos vázlatkészítés).
- Feladatvégzés, tartalom megértésén alapuló különböző feladatok megoldása irányítással, ill. önállóan.
- Vers és próza jellemző jegyeinek megfigyelése, felismerése.
- Vers- és prózamondás, dramatizálás.
- Gyermek- és más lexikonok használata. Információkereső technikák alkalmazásának gyakorlása.
- Írás másolással, tollbamondással, emlékezetből.
- Hibák javítása. Önellenőrzés.
- Eszközjellegű íráshasználatnál önállóság fokozása, igényes kivitelezés.

Fejlesztések elvárt eredményei a 3- 4. évfolyam végén

- Legyen képes a nyelvi formák alkalmazására a mindennapos társas érintkezésben. Tartalomnak megfelelő hangsúly, tempó.
- Tudja gondolatait kifejezni összefüggő mondatokban. Véleményét próbálja megfogalmazni.
- Legyen képes adott témában 4-5 mondat alkotására.
- Ismerje fel a tanult nyelvi fogalmakat.
 - a mondatok jelentéstartalma,
 - a beszélőszándék felismerése,
 - szavak csoportosítása, kérdőszó alapján, jelentésértelmezés.
- Alkalmazza a megismert nyelvtani szabályokat írásban:
 - mondatok helyesírása,
 - hang-betű időtartamának jelölése,
 - kiejtéstől eltérő hangkapcsolatok tudatos helyesírása irányítással.
- Legyen képes a feldolgozott szövegek folyamatos olvasásra. Szöveghű olvasás.
- Legyen képes röviden, összefüggően beszámolni az olvasottakról, az eseményekről néma olvasás után.
- Szövegelemzést, összefüggés-kiemelést, tagolást, tömörítést irányítással tudjon végezni.
- Rendelkezzen elemi műfaji ismeretekkel (vers, próza megkülönböztetése).
- Tudjon szöveghűen elmondani emlékezetből 3-4 verset.
- Tollbamondásnál, emlékezetből való írásnál a begyakorolt alapszókészlet szavait írja helyesen.
- Legyen képes előkészítés után tollbamondással 4-5 mondat leírására.
- Alkalmazza az önellenőrzést, ismerje a hibajavító jeleket.
- Írásos feladatmegoldásokban eszközszinten használja az írást.
- Írásképe legyen tiszta, rendezett, könnyen olvasható.

A tanulók értékelése, ellenőrzése az alsó tagozaton

A tantárgy tananyaga témakörökre tagolódik, de ezek komplex egységet alkotnak. Az értékelés, ellenőrzés is ezt tükrözi.

A kommunikáció témakör anyagának *ellenőrzési formája*: a folyamatos megfigyelés egyénre és csoportra vonatkozóan és a minősítés*. *Ellenőrzés módja*: a szituációs helyzetekben tanultak tudatos alkalmazása, felhasználása a mindennapi helyzetekben, az önkontroll elérése a legmagasabb értékelési szint. *Ellenőrzési helyzetek*: kommunikációs szituációk: utasítások követése, bekapcsolódás beszélgetésbe, köszönési formák, kérdésre válaszadása, üzenetközvetítés, megszólítási formák, véleménynyilvánítás. Nyelvi kifejezőkészség területe: beszédben tiszta, érthető hangoztatás, egyszerű mondatalkotás, közlési igény, tagolt beszéd, szókincs gyarapítás, szóhasználat, összefüggő mondatok alkotása.

A nyelvi ismeretek témakörben az 1. és 2. évfolyamon a tananyag a tantárgyban integrálva jelenik meg. *Ellenőrzési forma*: a tanultak, a nyelvhelyesség alapjainak ellenőrzése folyamatos megfigyeléssel, minősítéssel* történik. *Ellenőrzés módja*: komplex módon, folyamatosan alkalmazzuk, bővítjük, korrigáljuk a témában tanultakat. *Ellenőrzési helyzetek*: magánhangzók hosszúságának jelölése, hangokból szóképzés, szavak hangokra bontása, a helyesírás alapjai: szavak, mondatok másolása, látó-halló tollbamondás, mondatok helyesírása.

A nyelvi ismeretek témakör 3. és 4. osztályos anyaga önálló egységként jelenik meg. Az *ellenőrzési formája*: a folyamatos megfigyelés mellett a minősítés*, a szintmérés és szükség szerint a diagnosztikus mérés. *Ellenőrzés tartalma*: mondatalkotások, szavakra tagolás, a beszélő szándék észrevételezése, kifejezése, mondatvégi írásjel megfigyelése, alkalmazása. Szavak jelentéstartalma, kérdőszóra csoportosítás, szógyűjtés. Ábécésorba rendezés, lexikonhasználat segítséggel. Hangok csoportosítása. Szótagolás, ritmizálás, szabály tudatosítása. *Ellenőrzés módja*: szóbeli válaszadás, feladatmegoldás irányított, közös, egyéni helyzetben, tanórán, házi feladatokban, témazáró, félévi, év végi felmérés.

Az olvasás-szövegértés témakör anyaga olvasástechnikai és tartalom-megértési területre tagolódik. A hangsúly fokozatosan az első területről a másodikra tevődik át. *Ellenőrzés formája*: folyamatos megfigyelés és diagnosztikus mérés. A diagnosztikus mérés itt nagy

jelentőséggel bír, mert ez adja az alapkészségek szintre hozásának, az eredményes tananyag elsajátításának és az egyéni haladás hatékonyságának az alapját. *Ellenőrzés tartalma:* betűhang felismerése, differenciálás, összeolvasás. Szó, mondat, szövegek hangos olvasása, olvasottak értelmezése, bizonyítás különböző technikákkal. Némán olvasott szavak, mondatok, szövegek megértésének bizonyítása megbeszéléssel, feladatmegoldásokkal. Tartalommegértés ellenőrzése, párbeszédés válogató olvasás, rajzos vázlatkészítés, szöveg tagolása, tömörítése, vázlatkészítés segítséggel.

Lexikonhasználat, könyvtári kölcsönzés. *Ellenőrzés módja:* csoportos, majd egyéni hangos olvasás adott szintnek megfelelően, időszakonként. Némán olvasottak megértésének bizonyítása megbeszéléssel.

Feladatlapos ellenőrzés tartalomra vonatkozó feladatokkal tanórán, házi feladatban, tananyagegységekként félévkor, év végén felmérés. Szövegelemzések irányítással, folyamatosan. Címzavak keresése irányítással, csoportos könyvtárlátogatás esetenként.

Az írás-íráshasználat témakör anyaga technikai és helyesírási részből áll. A biztos írástechnika és az alapvető helyesírási ismeretek teszik lehetővé az íráshasználat eszközszintű kialakítását. *Ellenőrzési forma:* folyamatos megfigyelés, javítás, javíttatás és diagnosztikus mérés. A diagnosztikus mérés hangsúlyos szerepet kap, mert ez a kiindulópontja az alapkészségek fejlesztésének, az eredményes tananyag-elsajátításának, a sikeres egyéni megsegítésének. *Ellenőrzés tartalma:* betűelemek, betűk, mondatok írása minta után, másolással, tollbamondással, emlékezetből írással. Mondatok helyesírása. Folyamatos szöveg írása. Írásos feladatok megoldása közösen, irányítással, önállóan. Külalak, rendezett íráskép. *Ellenőrzés módja:* változás, ráírás, minta utáni írás, másolás, tollbamondás, emlékezetből írás; alapszókészlet szavainak írása, szövegek írása. Mérések: tananyag egységenkénti felmérése, félévi, év végi felmérés. Írásos feladatokban az íráskészség alkalmazása folyamatosan.

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

5-8.évfolyam

Az egyéni, a közösségi, a társadalmi kommunikáció alapja a magyar nyelv ismerete és használata. A nyelv kultúrát formál, őriz és közvetít. A nyelv az emberi kommunikáció, a gondolkodás, a tanulás, az önismeret kibontakozásának közege, előfeltétele és legfőbb eszköze. Kulcsszerepe van a kulturális önazonosság, tudatosság és kifejezőképesség, az erkölcsi, az esztétikai, a történeti és a mérlegelő érzék kialakításában. Az anyanyelvi készségek birtoklása segíti a társadalom közösségeiben való aktív részvételt. A magyar nyelv és irodalom műveltségi területnek meghatározó szerepe van az önálló tanulás kialakításában, az önműveléshez szükséges képességek fejlesztésében.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy legalapvetőbb célja az anyanyelvi kommunikációhoz szükséges képességek kialakítása, illetve fejlesztése, valamint az ehhez elengedhetetlen ismeretek elsajátíttatása.

A magyar nyelv a tanulás célja és az ismeretszerzés eszköze is. Célja és feladata a szókincsfejlesztés és -gazdagítás, a növekvő igényű helyes nyelvhasználat erősítése, a nyelvi hátrányok csökkentése, a jövőbeni tanulmányokhoz szükséges és a felnőtt életben, az élethosszig tartó tanulás során használható olvasni és írni tudás (szövegértés és szövegalkotás) gondozása és továbbfejlesztése. A kultúrához hozzásegítő, valamint a nemzeti hovatartozás érzését növelő anyanyelvi képességeknek, készségeknek a továbbfejlesztése.

Az irodalmi nevelés feladata az olvasás megszerettetése, az olvasási kedv felkeltése és megerősítése. Az irodalmi műveltség megalapozásához felső tagozatban a tantárgy az irodalmi élmény nyújtása mellett az anyanyelvi kompetencia fejlesztésének legfontosabb eszköze. Alapvető feladata, hogy a tanulók szövegalkotási tudásának gyarapításával képessé váljanak a társadalmi kommunikációra, az önkifejezésre.

Az alapozásban építeni kell a tanulók tapasztalatszerzésére, a fogalmak tartalmának lassú érlelésére, az értelmes és fejlesztő célú gyakoroltatásra. A pedagógus feltérképezi a tanulók egyéni fejlesztési szükségleteit. Kellő időt enged a tanulási feladatok pszichológiai feltételeinek beéréséhez, és személyre szóló fejlesztéssel és értékeléssel esélyt teremt a sikeres iskolai pályafutás, valamint az élethosszig tartó tanulás biztonságos megalapozásához. Az eszközszintű olvasás elsajátíttatása, az önkifejező írás megszerettetése, a szóbeli és írásbeli

kommunikáció eszköztárának megismertetése, használatának megerősítése szintén a tantárgy tanításának célja és feladata.

A tantárgy feladatai közé tartozik a vizuális észlelés és differenciálás, auditív észlelés és differenciálás, fonematikus észlelés, érzékelés, figyelem, gondolkodás, emlékezőképesség, analizáló-szintetizáló képesség, ritmus, mozgás, finommotorika és a szem-kéz koordináció fejlesztése. A kommunikációs képességek fejlesztése, különféle élethelyzetekben az aktív és passzív szókincs-gazdagítás, a kommunikációs helyzetnek megfelelő kulturált nyelvi magatartás, viselkedés gyakorlása, továbbá a tanult nyelvi fordulatok alkalmazása tanulási helyzetben és a spontán beszédben is. Mindezek során megvalósul az önkorrekciós képesség fejlesztése, a hibakeresés, -javítás, a helyesírási problémahelyzetek felismertetése.

Kiemelt feladat az önismeret erősítése, lehetőséget teremtve a véleménynyilvánításra, mások véleményének meghallgatására. A szövegtartalom visszaadásának gyakorlása különféle kommunikációs eszközökkel történik, fokozódó önállósággal valósul meg.

Az írás eszközszintű használata, a helyesírási készség fejlesztése, továbbá a rendezett íráskép kialakítása az egyéni adottságok figyelembe vételével valósul meg.

Az iskolai oktatás, nevelés a sérülésből, a fogyatékosságból eredő tanulási nehézségek leküzdését, a jól működő funkciók továbbfejlődését individualizált programok, terápiák, differenciáló pedagógiai eljárások alkalmazásával támogatja.

A magyar nyelv és irodalom tantárgyban az ismeretek és a fejlesztési követelmények felhasználásánál, továbbá az irodalmi művek feldolgozásánál ajánlott figyelembe venni a tanulóközösség összetételét, az írás, olvasás technikájának elsajátításában megjelenő egyéni különbségeket, a kommunikációs készség eltérő sajátosságait.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók vonatkozásában az ismeretszerzési folyamatban a saját olvasási élmény, a hallás utáni szövegértés differenciált alkalmazása is lehetséges. Az irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése a Nemzeti alaptanterv alapján kerültek meghatározásra, figyelembe véve a kerettantervvel megcélzott tanulókat. Elsajátításuk, az adott művekkel való ismerkedés tanári segítséggel, részletek feldolgozásával is megvalósítható.

A szöveghű felidézésre ajánlott művek a táblázatokban dőlt szedéssel láthatók. Ezek kiválasztásánál is alkalmazható a differenciált követelmény.

5–6. évfolyam

Az anyanyelv elsajátításának folyamatában az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a beszédcentrikusságot kell előtérbe helyezni. A beszédértés és beszédprodukciónak fejlesztése az egyén képességének és beszédállapotának figyelembe vételével történik, a nyelv funkcióinak megfelelően.

A nyelvhasználat kommunikációs értékűvé fejlesztésével a tárgy hozzájárul ahhoz, hogy a tanulók az egyéni képességekhez igazodóan, megfelelő szinten tudják alkalmazni a szóbeli és írásbeli kommunikáció eszköztárát az önkifejezéshez, társas érintkezéshez, önérvényesítéshez.

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

5. évfolyam

Témakör	1. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	Javasolt óraszám: 9 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A szókincs gyarapítása mellett a meglévő nyelvhasználati zavarok korrigálása, csökkentése, megszüntetése. Egyéni képességhez igazodóan: a helyes artikuláció, beszédtechnikai elemek alkalmazása, aktív és passzív szókincs fejlesztése, a tanult elemek beépítése a társas kapcsolatokba. A reprodukív beszéd képességének fejlesztése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Kommunikációs képesség: szókincsbővítés, kifejezőkészség formai és tartalmi elemei. Percepció: verbális és vizuális hang, szó, mondat, szöveg. Vizuális és akusztikus figyelem. Emlékezet.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
Beszédtechnika: a) a helyes beszédlejtés b) megfelelő beszédhang, hanglejtés	A metakommunikációs eszközök megismerése során a testbeszéd megértése, használatával a szóbeli kifejezőkészség	

<p>c) pontos artikuláció d) ritmus, tempó e) időtartam f) hangsúly, hangerő g) szünet h) a kommunikáció céljának megfelelő beszéd.</p> <p>Metakommunikáció:</p> <ul style="list-style-type: none"> – mimika, – testtartás, – távolságtartás – tekintet. <p>Beszéd(meg)értés:</p> <p>a) szavak b) mondatok c) szöveg szintjén.</p> <p>Beszédképesség.</p> <p>Kommunikációs helyzet:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kapcsolatfelvétel, – kapcsolattartás, – vélemény- és szándéknyilvánítás, – vita, – kérés, – kérdés. 	<p>erősítése.</p> <p>A beszélő szándékának megértése. A kommunikáció céljának megfelelő beszéd, a hangsúlyok, érzelmek, indulatok, szándékok megjelenítése.</p> <p>Saját vélemény, saját gondolat, kérdés, kérés megfogalmazása.</p> <p>A reproduktív beszéd gyakorlása, memoriterek tanulása.</p> <p>Tanult szövegek kifejező tolmácsolása. Főfogalom alá rendezés, értelmező szótár vagy rokon értelmű szavak alkalmazása. Analógiák készítése, a következtetések megfogalmazása, analízis-szintetizálás, különböző szempontok szerinti csoportosítások, fogalomalkotások.</p> <p>Vers- és prózamonológus.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Artikuláció, beszédértés, beszédlevegzés, beszélő szándéka, kommunikáció, összehasonlítás, csoportosítás, főfogalom.</p>

<p>Témakör</p>	<p>2. Olvasás és az írott szöveg megértése</p>	<p>Javasolt óraszám: 8 óra</p>
-----------------------	---	--

<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A hangos és a néma olvasási technika, a szövegértő olvasás fejlesztése. Tények, adatok, információk felismerésében az önállóság növelése. Az olvasási kedv felkeltése, a könyvek iránti érdeklődés megalapozása, erősítése. A könyvekből történő tanulás megalapozása. Önálló könyvtárhasználat előkészítése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Vizuális észlelés az olvasott szöveg értelmezése során. Figyelem. Auditív észlelés: szövegmemória. Emlékezet: olvasottak felidézése. Motiváció fenntartása, fejlesztése az olvasott szövegek megfelelő megválasztásával. Összefüggéslátás, összefüggések felismerése.</p>
<p>Fejlesztési ismeretek</p>	<p>Fejlesztési tevékenységek</p>

<p>Szövegelemzés, szövegértő (néma) olvasás. Kreatív szövegalkotás. Tanulást segítő eljárások. Szövegfeldolgozás. Könyvtárhasználat, információszerzés különböző eszközei.</p>	<p>Mondatok, szöveg értelmezése néma és hangos olvasással, a szövegből – adott szempontok alapján – adatok kiemelése. Törekvés önálló olvasásra, szövegfeldolgozásra. Aktív és passzív szókincs gyarapítása. Az információs kommunikációs társadalom műfajainak megfelelő olvasási szokások gyakorlása. A könyv mint információforrás értékének felismerése. Különböző szépirodalmi, ismeretterjesztő, tankönyvi és médiaszövegek hangos olvasása. Az olvasott szöveg adott szempontok szerinti tagolása, lényegkiemelés, tömörítés, adatkeresés. Felolvasás, az olvasottak ismertetése. Ismeretszerzés a könyvtár felépítéséről, működéséről, előző években szerzett információk rendszerezése. Érdeklődésének megfelelő könyv választása. Adatkeresés, adatgyűjtés. Szépirodalmi részletek, művek szöveghű megtanulása.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Tartalom, lényegkiemelés, szövegbefogadás, szövegalkotás. Önművelés, média, ismeret, ismeretnyújtás, ismeretszerzés, lényegkiemelés, vázlat.</p>

Témakör	3. Írás, szövegalkotás	Javasolt óraszám: 7 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Írásbeli kifejezőképesség megerősítése, az írásbeli szövegalkotás legalapvetőbb szabályainak ismerete. Az írás eszközjellegű használatának kialakítása. Önellenőrzés fejlesztése. A helyesírás fejlesztése: másolással, látó-halló tollbamondással, emlékezetből írással. Saját és mások írásmunkáinak ellenőrzése, javítása a tanult nyelvtani szabályoknak megfelelően. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Finommotorika fejlesztése írásmozgással. Téri tájékozódás: vonalközben való eligazodás, írásképek rendezése. Emlékezet – hosszú távú: aktív és passzív szókincs használata önálló írás esetén, tanult nyelvtani szabályok alkalmazása. Emlékezet – rövid távú: diktálás utáni írás. Hallási figyelem fejlesztése: diktálás utáni írás.</p>	
<p>Fejlesztési ismeretek</p>	<p>Fejlesztési tevékenységek</p>	

<p>Reproduktív írás Félig produktív írás A szöveg nyelvi jellegzetességei Szövegalkotás, szöveg-átalakítás Leíró és elbeszélő jellegű szövegek (fogalmazás). Elbeszélés jellegű szöveg tagolódása:</p> <ul style="list-style-type: none"> – bevezetés – tárgyalás – befejezés. <p>Cím szerepe.</p> <p>Leírás irodalmi és ismeretterjesztő szövegekben.</p>	<p>Néhány mondatos szöveg önálló alkotása. Emlékezetből való írás. Tanult nyelvhelyességi, helyesírási ismeretek alkalmazása. Az írás közben felmerülő helyesírási, értelmezési probléma esetén vagy önellenőrzéskor, javításkor a megfelelő segédkönyvek használata – tanári segítséggel. Hibátlan (betűkihagyás és betűcsere nélküli) másolás, szavak, mondatok, néhány mondatnyi szöveg látó-halló tollbamondás és emlékezet alapján történő írása. Feladatlapok, táblázatok kitöltése, vázlatkészítés tanulása. Hangutánzó, hangulatfestő szavak, szólások, közmondások, idézetek beépítése a mondatokba, a szövegbe, stílushatásuk megfigyelése. Mondatok bővítése, változatos mondatfajták beépítése a szövegbe, a mondat szórendjének, a szöveg mondatrendjének vizsgálata, a lehetséges változatok számbavétele. A tanult nyelvtani szabályok alkalmazásával írásbeli szöveg alkotása. Elbeszélő jellegű szöveg jellemző jegyeinek felismerése, gyűjtése. Szöveg átalakítása:</p> <ul style="list-style-type: none"> – bővítéssel: díszítő jelzők használata, – szűkítéssel: lényegkiemelés, tömörítés. <p>Elbeszélő jellegű szöveg alkotása írásban. Címalkotás. Leírás készítése, átalakítása bővítéssel, szűkítéssel. Olvasottakról vázlat készítése.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Önálló írás, emlékezetből való írás, diktálás, nyelvtani szabály, fogalmazás, leírás, elbeszélés.</p>

<p>Témakör</p>	<p>4. Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről</p>	<p>Javasolt óraszám: 60 óra</p>
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A tanult nyelvtani, nyelvhelyességi ismeretek alkalmazásának fejlesztése. Szóbeli és írásbeli nyelvhasználat legalapvetőbb elveinek, normáinak elsajátíttatása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Akusztikus figyelem: helyesírási szabályok. Szerialitás: betűrend.</p>	

Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
<p>BETŰK: Magánhangzók, mássalhangzók. Szótőhöz kapcsolódó toldalékok hangrendjének, illeszkedésének szabálya. A mássalhangzók egymásra hatása a beszédben, írásban (hasonulás, összeolvadás, rövidülés, kiesés).</p> <p>MONDATOK Mondatok átalakítása: – tömondat alkotása – bővített mondat. Mondatalkotás. Szófajok, szavak mondatbeli funkciója.</p> <p>SZÖVEG Szövegalkotás.</p>		<p>Csoportosítás, válogatás, vizsgálódás. Betűrend készítése, lexikon használata. Elválasztás szabályainak alkalmazása.</p> <p>Mondat tagolása, tanult helyesírási szabályok (mondatkezdés, írásjelek, tulajdonnevek) alkalmazása. Helyes szórend meghatározása. Helyes hangsúly gyakorlása. Számbeli egyeztetés gyakorlása, ellenőrzése, javítása. Szövegalkotás megadott szempontok alapján. Tanári útmutatás alapján szövegalkotás, kiegészítés, módosítás. Helyes mondatalkotás, szövegalkotás szabályainak alkalmazása.</p>
Fogalmak	Beszédhang, magánhangzó, mássalhangzó, szóelem, hangalak és jelentés, szókincs, helyesírási szabály.	

Témakör	5. Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	Javasolt óraszám: 60 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az irodalmi ismeretek fejlesztése, az olvasás képességgé alakítása, fejlesztése. A tanulók nyelvi kulturáltságának növelése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Emlékezet: memoriterek elsajátításával a hosszú távú emlékezet fejlesztése. Auditív figyelem, észlelés: hallott irodalmi szövegekből való tartalommondás, érzelmek, mondanivaló megfigyelése. Szókincsbővítés.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>MŰNEMEK: LÍRA, EPIKA, DRÁMA MŰNEM: LÍRA, MŰFAJ: DAL</p> <p>Feldolgozásra ajánlott művek: Petőfi Sándor: - Anyám tyúkjá - Arany Lacinak - Nemzeti dal Nemes Nagy Ágnes: Nyári rajz</p>	<p>Az irodalmi művek elemzése, értelmezése, az irodalmi szövegek alapstruktúrájának megismerése. Irodalmi művek műfaji jellemzőinek felismerése. Az egyes műnemek jellemző jegyeinek felismerése. Az irodalmi kifejezésformák, a költői eszközök, az irodalmi szövegek szerkezetének megismerése.</p>	

<p>MŰNEMEK: EPIKA MŰFAJ: MESE, MŰMESE Feldolgozásra ajánlott művek: Az égig érő fa (magyar népmese) Tündérszép Ilona és Árgyélus (magyar népmese) Attila földje (magyar népmese) H. C. Andersen: A császár új ruhája Válogatás a magyar népmese-gyűjteményből.</p> <p>LEGENDA: Feldolgozásra ajánlott mű: Arany János: Rege a csodaszarvasról</p> <p>MONDA: Feldolgozásra ajánlott művek: Lehel kürtje Mátyás-mondák A Szent Anna-tó</p> <p>BIBLIAI TÖRTÉNETEK: Feldolgozásra ajánlott történetek: A világ teremtése Az édenkerti történet Noé és a bárka Jézus születése, A betlehemi királyok</p> <p>ELBESZÉLŐ KÖLTEMÉNY: Petőfi Sándor: <i>János vitéz</i></p> <p>REGÉNY: Feldolgozásra ajánlott művek: Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk Fekete István: Vuk</p> <p>DRÁMA: A helyi lehetőségek függvényében egy színpadi mű megtekintése.</p>	<p>Az alapvető emberi viselkedés- és magatartásformák, érzések, lelkiállapotok, hangulatok, erkölcsi fogalmak és értékek, a valóság és a képzelet, a szocializációs és a társadalmi kérdések irodalmi ábrázolási módjainak megismerése. A vers tartalma alapján a költői szándék, a vers hangulatának megfogalmazása. Összecsendő sorok jelölése. A versben az ismétlődő sorok, kifejezések felismerése. Összehasonlítás. A vers ritmusának különböző módon történő bemutatása, jelzése. Vers képszerűségének felismerése, egy-egy kép szóbeli „leírása”, illusztrálása. A költői jelzők és költői képek felismerése. Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése. Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása. Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása. A szerzői szándék, a szöveg hangulatának jellemzése, megfogalmazása. A tanuló saját véleményének (szándék, hangulat) a szövegből vett idézetekkel való indoklása. Irodalmi kifejezésformákból válogatás, a szövegek felhasználása, „beépítése” saját szövegalkotáshoz. Egy-egy szöveg(-részlet) bemutatása (szerepjáték, szituációs játék, felolvasás). Színházlátogatás (dráma).</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Líra, epika, dráma, dal, népdal, mese, népmese, legenda, monda, vers, próza, elbeszélő költemény, regény, rím, memoriter.</p>

<p>Összegzett tanulási eredmények az évfolyam végén</p>	<p>A tanuló társalgásban részt tud venni. Képes a közlés kifejező és tájékoztató funkciójával élni. Képes meggyőzni, érvelni, kérdezni, véleményt elfogadni. Az olvasást az információszerzéshez és átadáshoz felhasználja.</p>
--	--

	<p>Képes könyvtárhasználatra, megadott szempontok alapján. Lényegkiemelésre, tartalom rövid visszaadására képes (esetleg tanári kérdések alapján). Olvasható, áttekinthető írásművek készítésére képes, megadott szempontok alapján. Tudja az írást kommunikációs célokra használni. Szavakat átalakít, csoportosít, szóösszetételeket alkot, használ saját gondolatainak kifejezése érdekében. A tanult szövegszerkezeteket felismeri, gyűjti, csoportosítja. Képes hiányos és bővített mondatot alkotni, átalakítani a közlés szándékához igazítva. A kijelölt memoriterek szövegében, megfelelő hangsúllyal elmondja. Tanult irodalmi művek tartalmát ismeri, a szereplőket, helyszínt azonosítja. Irodalmi alkotások esetében tud összehasonlítani, értelmezni, elemezni. Líra, epika, dráma fogalmát ismeri, tud ennek megfelelően csoportosítást végezni.</p>
--	---

Tankönyv:

Hargitai Katalin: Játékbirodalom. Képes olvasókönyv az általános iskola 5. osztálya számára

Hargitai Katalin: Játékbirodalom. Olvasás és fogalmazás munkafüzet 5.

Hargitai Katalin: Játékbirodalom. Magyar nyelvi munkafüzet 5. évfolyam

Heti óraszám: 4 óra

(Magyar nyelv: heti 2 óra

Magyar irodalom: heti 2 óra)

Éves óraszám: 144 óra

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

6.évfolyam

Célok témakörönként

Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése, alkotása

Az iskolai és köznapi kommunikációs helyzetekhez való alkalmazkodás fejlesztése.

A beszédfonetika és beszéd kultúra továbbfejlesztése.

A meglévő nyelvhasználati zavarok korrigálása, csökkentése, megszüntetése.

A szókincs folyamatos bővítése, a tantárgyi szaknyelv használata, a lényegkiemelés fejlesztése.

Képesé tenni a tanulókat az elsajátított illemszabályok alkalmazására, a kultúrált viselkedésre és az önálló véleménynyilvánításra egyszerű helyzetekben.

Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről

A tanult nyelvtani, nyelvhelyességi ismeretek alkalmazásának fejlesztése. Szóbeli és írásbeli nyelvhasználat legalapvetőbb elveinek, normáinak elsajátíttatása.

A tanult szófajok felismerése, jelentés elemzése, differenciálása. A tudatos szóbeli és írásbeli nyelvhasználat kialakítása a szófajok körében. A fogalomkör helyesírási tudnivalóinak erősítése. A helyesírási segédkönyvek használatára nevelés.

Írás, szövegalkotás

Írásbeli kifejezőképesség megerősítése, az írásbeli szövegalkotás legalapvetőbb szabályainak ismerete. Az írás eszközjellegű használatának kialakítása. Önellenőrzés fejlesztése. A helyesírás fejlesztése: másolással, látó-halló tollbamondással, emlékezetből írással. Saját és mások írásmunkáinak ellenőrzése, javítása a tanult nyelvtani szabályoknak megfelelően. Képesé tenni a tanulókat a változatos, helyzethez és műfajhoz alkalmazkodó kifejezésmódok használatára szóbeli és írásbeli munkáikban. Ösztönözni a tanulókat a szövegalkotáshoz szükséges anyaggyűjtésre, -rendezésre, a különféle műfajú szövegek fokozatos önállósággal történő megalkotásakor.

Olvasás és az írott szöveg megértése

Képesé tenni a tanulókat a szöveghű és hangsúlyos műbemutatásra, a tartalmi összefüggések, élethelyzetek megértésére, a szereplők viselkedésbe való beleélésre.

A műfajkör bővítése, a műfaji jellemzők és tanult irodalmi kifejezésformák felismerése, értelmezése a műelemzés során.

Irodalmi élmény nyújtásával az önálló olvasási kedv felkeltése. A könyvekből történő tanulás megalapozása. Önálló könyvtárhasználat előkészítése.

Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése

Az irodalmi ismeretek fejlesztése, az olvasás készséggé alakítása, fejlesztése. A tanulók nyelvi kulturáltságának növelése.

Fejlesztendő képességek, készségek, attitűdök

Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése, alkotása

Kommunikációs képesség

Alkalmazkodó képesség (beszédpartnerhez, témához) fejlesztése.

A kifejezőképesség fejlesztése – szóban, írásban -, a tanult szakkifejezések használatának képessége más tárgyakban is.

Kulturált vita és véleményalkotó képesség fejlesztése helyzetgyakorlatokban.

Együttműködési képesség – feladatvégzésben, kommunikációs helyzetekben.

Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről

Akusztikus figyelem. A tanult nyelvtani fogalmak használatának képessége. Nyelvhelyességi és helyesírási készség fejlesztése a szófajok témakörében. Differenciáló képesség a nyelvtani elemzések során. Önellenőrzési, hibajavítási képesség fejlesztése.

Írás, szövegalkotás

Finommotorika fejlesztése írásmozgással. Téri tájékozódás: vonalközben való eligazodás, íráskép rendezése. Emlékezet – hosszú távú: aktív és passzív szókincs használata önálló írás esetén, tanult nyelvtani szabályok alkalmazása. Emlékezet – rövid távú: diktálás utáni írás. Hallási figyelem fejlesztése: diktálás utáni írás.

A tanult szövegelemző eljárások alkalmazásának képessége.

Szövegalkotó képesség a tanult fogalmazási műfajokban.

A vizuális információk megismerése, felhasználása a szövegértő képesség fejlesztése során.

A köznapi élethez szükséges gyakorlati tevékenységek (boríték címzése, utalványok, csekkek kitöltése, feladása) elsajátítása jártasságszinten.

Olvasás és az írott szöveg megértése

Szövegű és kifejező olvasási képesség.

Az összefüggések felismerésének és elemzésének képessége a tanult irodalmi műfajkörben.

Véleményalkotó képesség az olvasottakkal kapcsolatban.

Memorizálás képességének fejlesztésével 4-6 soros vers (részlet) megtanulása.

Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése

Emlékezet: memoriterek elsajátításával a hosszú távú emlékezet fejlesztése. Auditív figyelem, észlelés: hallott irodalmi szövegekből való tartalommondás, érzelmek, mondanivaló megfigyelése. Szókincsbővítés.

Témakör	1. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	Javasolt óraszám: 9 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A szókincs gyarapítása mellett a meglévő nyelvhasználati zavarok korrigálása, csökkentése, megszüntetése. Egyéni képességhez igazodóan: a helyes artikuláció, beszédtechnikai elemek alkalmazása, aktív és passzív szókincs fejlesztése, a tanult elemek beépítése a társas kapcsolatokba. A reprodukív beszéd képességének fejlesztése.	

	<i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Kommunikációs képesség: szókincsbővítés, kifejezőkészség formai és tartalmi elemei. Percepció: verbális és vizuális hang, szó, mondat, szöveg. Vizuális és akusztikus figyelem. Emlékezet.
--	---

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>Beszédtechnika:</p> <ul style="list-style-type: none"> i) a helyes beszédlegzés j) megfelelő beszédhang, hanglegjtés k) pontos artikuláció l) ritmus, tempó m) időtartam n) hangsúly, hangerő o) szünet p) a kommunikáció céljának megfelelő beszéd. <p>Metakommunikáció:</p> <ul style="list-style-type: none"> – mimika, – testtartás, – távolságtartás – tekintet. <p>Beszéd(meg)értés:</p> <ul style="list-style-type: none"> d) szavak e) mondatok f) szöveg szintjén. <p>Beszédképesség.</p> <p>Kommunikációs helyzet:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kapcsolatfelvétel, – kapcsolattartás, – vélemény- és szándéknyilvánítás, – vita, – kérés, – kérdés. 	<p>A metakommunikációs eszközök megismerése során a testbeszéd megértése, használatával a szóbeli kifejezőkészség erősítése.</p> <p>A beszélő szándékának megértése. A kommunikáció céljának megfelelő beszéd, a hangsúlyok, érzelmek, indulatok, szándékok megjelenítése.</p> <p>Saját vélemény, saját gondolat, kérdés, kérés megfogalmazása.</p> <p>A reproduktív beszéd gyakorlása, memoriterek tanulása.</p> <p>Tanult szövegek kifejező tolmácsolása. Főfogalom alá rendezés, értelmező szótár vagy rokon értelmű szavak alkalmazása. Analógiák készítése, a következtetések megfogalmazása, analízis-szintetizálás, különböző szempontok szerinti csoportosítások, fogalomalkotások.</p> <p>Vers- és prózamondás.</p>
Fogalmak	Artikuláció, beszédértés, beszédlegzés, beszélő szándéka, kommunikáció, összehasonlítás, csoportosítás, főfogalom.

Témakör	2. Olvasás és az írott szöveg megértése	Javasolt óraszám: 7 óra
----------------	--	--

A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A hangos és a néma olvasási technika, a szövegértő olvasás fejlesztése. Tények, adatok, információk felismerésében az önállóság növelése. Az olvasási kedv felkeltése, a könyvek iránti érdeklődés
--	--

	<p>megalapozása, erősítése. A könyvekből történő tanulás megalapozása. Önálló könyvtárhasználat előkészítése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Vizuális észlelés az olvasott szöveg értelmezése során. Figyelem. Auditív észlelés: szövegemlékezet. Emlékezet: olvasottak felidézése. Motiváció fenntartása, fejlesztése az olvasott szövegek megfelelő megválasztásával. Összefüggéslátás, összefüggések felismerése.</p>
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>Szövegelemzés, szövegértő (néma) olvasás. Kreatív szövegalkotás. Tanulást segítő eljárások. Szövegfeldolgozás. Könyvtárhasználat, információszerzés különböző eszközei.</p>	<p>Mondatok, szöveg értelmezése néma és hangos olvasással, a szövegből – adott szempontok alapján – adatok kiemelése. Törekvés önálló olvasásra, szövegfeldolgozásra. Aktív és passzív szókincs gyarapítása. Az információs kommunikációs társadalom műfajainak megfelelő olvasási szokások gyakorlása. A könyv mint információforrás értékének felismerése. Különböző szépirodalmi, ismeretterjesztő, tankönyvi és médiaszövegek hangos olvasása. Az olvasott szöveg adott szempontok szerinti tagolása, lényegkiemelés, tömörítés, adatkeresés. Felolvasás, az olvasottak ismertetése. Ismeretszerzés a könyvtár felépítéséről, működéséről, előző években szerzett információk rendszerezése. Érdeklődésének megfelelő könyv választása. Adatkeresés, adatgyűjtés. Szépirodalmi részletek, művek szöveghű megtanulása.</p>
Fogalmak	<p>Tartalom, lényegkiemelés, szövegbefogadás, szövegalkotás. Önművelés, média, ismeret, ismeretnyújtás, ismeretszerzés, lényegkiemelés, vázlat.</p>

Témakör	3. Írás, szövegalkotás	Javasolt óraszám: 8 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Írásbeli kifejezőképesség megerősítése, az írásbeli szövegalkotás legalapvetőbb szabályainak ismerete. Az írás eszközjellegű használatának kialakítása. Önellenőrzés fejlesztése. A helyesírás fejlesztése: másolással, látó-halló tollbamondással, emlékezetből írással. Saját és mások írásmunkáinak ellenőrzése, javítása a tanult nyelvtani szabályoknak megfelelően.</p>	

	<p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Finommotorika fejlesztése írásmozgással. Téri tájékozódás: vonalközben való eligazodás, íráskép rendezése. Emlékezet – hosszú távú: aktív és passzív szókincs használata önálló írás esetén, tanult nyelvtani szabályok alkalmazása. Emlékezet – rövid távú: diktálás utáni írás. Hallási figyelem fejlesztése: diktálás utáni írás.</p>
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>Reproduktív írás Félig produktív írás A szöveg nyelvi jellegzetességei Szövegalkotás, szöveg-átalakítás Leíró és elbeszélő jellegű szövegek (fogalmazás). Elbeszélés jellegű szöveg tagolódása: – bevezetés – tárgyalás – befejezés. Cím szerepe. Hír (hirdetés). Leírás irodalmi és ismeretterjesztő szövegekben. Jellemzés tipikus jegyei. Jellemzés szerkezete. Meghívó, e-mail, sms, csetelés, blog.</p>	<p>Néhány mondatos szöveg önálló alkotása. Emlékezetből való írás. Tanult nyelvhelyességi, helyesírási ismeretek alkalmazása. Az írás közben felmerülő helyesírási, értelmezési probléma esetén vagy önellenőrzéskor, javításkor a megfelelő segédkönyvek használata – tanári segítséggel. Hibátlan (betűkihagyás és betűcsere nélküli) másolás, szavak, mondatok, néhány mondatnyi szöveg látó-halló tollbamondás és emlékezet alapján történő írása. Feladatlapok, táblázatok kitöltése, postai űrlapok kitöltése; vázlatkészítés tanulása. Hangutánzó, hangulatfestő szavak, szólások, közmondások, idézetek beépítése a mondatokba, a szövegbe, stílushatásuk megfigyelése. Mondatok bővítése, változatos mondatfajták beépítése a szövegbe, a mondat szórendjének, a szöveg mondatrendjének vizsgálata, a lehetséges változatok számbavétele. A tanult nyelvtani szabályok alkalmazásával írásbeli szöveg alkotása. Elbeszélő jellegű szöveg jellemző jegyeinek felismerése, gyűjtése. Szöveg átalakítása: – bővítéssel: díszítő jelzők használata, – szűkítéssel: lényegkiemelés, tömörítés. Elbeszélő jellegű szöveg alkotása írásban. Címalkotás. Meghívó, hír, hirdetés gyűjtése, megfigyelése, készítése. Leírás készítése, átalakítása bővítéssel, szűkítéssel. Olvasottakról vázlat készítése. Jellemzésből leírás, elbeszélés megfogalmazása, rögzítése.</p>
Fogalmak	Önálló írás, emlékezetből való írás, diktálás, nyelvtani szabály, fogalmazás, leírás, elbeszélés, jellemzés.

Témakör	4. Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről	Javasolt óraszám: 60 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A tanult nyelvtani, nyelvhelyességi ismeretek alkalmazásának fejlesztése. Szóbeli és írásbeli nyelvhasználat legalapvetőbb elveinek, normáinak elsajátíttatása.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Akusztikus figyelem: helyesírási szabályok. Szerialitás: betűrend.</p>	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>SZÓELEMEEK, SZAVAK: Szófajok:</p> <ul style="list-style-type: none"> – főnév – melléknév – számnév – névmás – ige. <p>Hasonulás, összeolvadás esetei az igékben, -ul, -ül, -it végű igék, ly-s igék. Jelző szerepe a szövegben.</p> <p>SZÓSZERKEZETEK:</p> <ul style="list-style-type: none"> – alárendelő szó szerkezet – mellérendelő szó szerkezet. <p>MONDATOK Mondatok átalakítása:</p> <ul style="list-style-type: none"> – tömondat alkotása – bővített mondat. <p>Mondatalkotás. Szófajok, szavak mondatbeli funkciója.</p> <p>SZÖVEG Szövegalkotás.</p>	<p>Szavak csoportosítása szófajuk, jelentéstartalmuk alapján. Gyűjtés, csoportosítás. Szavak átalakítása:</p> <ul style="list-style-type: none"> – képzéssel – jelezéssel – ragozással. <p>Szószerkezet alkotása, átalakítása. Szószerkezetek keresése, gyűjtése irodalmi szövegből. A szószerkezetek felismerése a mondatokban, azok ki/beemelése a mondatokból/mondatokba. Mondat tagolása, tanult helyesírási szabályok (mondatkezdés, írásjelek, tulajdonnevek) alkalmazása. Helyes szórend meghatározása. Helyes hangsúly gyakorlása. Számbeli egyeztetés gyakorlása, ellenőrzése, javítása. Szövegalkotás megadott szempontok alapján. Tanári útmutatás alapján szövegalkotás, kiegészítés, módosítás. Helyes mondatalkotás, szövegalkotás szabályainak alkalmazása.</p>
Fogalmak	Szóelem, hangalak és jelentés, szókinccs, szófaj, helyesírási szabály.

Témakör	5. Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	Javasolt óraszám: 60 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az irodalmi ismeretek fejlesztése, az olvasás képességgé alakítása, fejlesztése. A tanulók nyelvi kulturáltságának növelése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Emlékezet: memoriterek elsajátításával a hosszú távú emlékezet fejlesztése. Auditív figyelem, észlelés: hallott</p>	

	irodalmi szövegekből való tartalommondás, érzelmek, mondanivaló megfigyelése. Szókincsbővítés.
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>MŰNEMEK: LÍRA, EPIKA, DRÁMA</p> <p>MŰNEM: LÍRA, MŰFAJ: DAL</p> <p>Feldolgozásra ajánlott művek: Petőfi Sándor:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Füstbe ment terv – Reszket a bokor mert... <p>MŰNEMEK: EPIKA MŰFAJ: MESE, MŰMESE</p> <p>Válogatás a magyar népmesegyűjteményből.</p> <p>NÉPBALLADA Feldolgozásra ajánlott művek: <i>Kőműves Kelemen</i>;</p> <p>MONDA: Feldolgozásra ajánlott művek: A nagyidai cigányok</p> <p>BIBLIAI TÖRTÉNETEK: Feldolgozásra ajánlott történetek: A csodálatos kenyérszaporítás</p> <p>ELBESZÉLŐ KÖLTEMÉNY: Fazekas Mihály: Lúdas Matyi Petőfi Sándor: <i>János vitéz</i></p> <p>ELBESZÉLÉS: Feldolgozásra ajánlott művek: Jókai Mór: <i>A nagyenyedi két fűzfa</i></p> <p>REGÉNY: Feldolgozásra ajánlott művek: Gárdonyi Géza: Egri csillagok</p> <p>DRÁMA: A helyi lehetőségek függvényében egy színpadi mű megtekintése.</p>	<p>Az irodalmi művek elemzése, értelmezése, az irodalmi szövegek alapstruktúrájának megismerése.</p> <p>Irodalmi művek műfaji jellemzőinek felismerése.</p> <p>Az egyes műnemek jellemző jegyeinek felismerése.</p> <p>Az irodalmi kifejezésformák, a költői eszközök, az irodalmi szövegek szerkezetének megismerése.</p> <p>Az alapvető emberi viselkedés- és magatartásformák, érzések, lelkiállapotok, hangulatok, erkölcsi fogalmak és értékek, a valóság és a képzelet, a szocializációs és a társadalmi kérdések irodalmi ábrázolási módjainak megismerése.</p> <p>A vers tartalma alapján a költői szándék, a vers hangulatának megfogalmazása.</p> <p>Összecsendő sorok jelölése. A versben az ismétlődő sorok, kifejezések felismerése.</p> <p>Összehasonlítás.</p> <p>A vers ritmusának különböző módon történő bemutatása, jelzése.</p> <p>Vers képszerűségének felismerése, egy-egy kép szóbeli „leírása”, illusztrálása.</p> <p>A költői jelzők és költői képek felismerése.</p> <p>Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése.</p> <p>Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása. Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása.</p> <p>A szerzői szándék, a szöveg hangulatának jellemzése, megfogalmazása.</p> <p>A tanuló saját véleményének (szándék, hangulat) a szövegből vett idézetekkel való indoklása. Irodalmi kifejezésformákból válogatás, a szövegek felhasználása, „beépítése” saját szövegalkotáshoz.</p> <p>Egy-egy szöveg(-részlet) bemutatása (szerepjáték, szituációs játék, felolvasás). Színházlátogatás (dráma).</p>
Fogalmak	Líra, epika, dráma, dal, népdal, ballada, népballada, mese, népmese, legenda, monda, vers, próza, elbeszélés, elbeszélő költemény, regény, rím,

memoriter.

Összegzett tanulási eredmények az évfolyam végén	<p>A tanuló társalgásban részt tud venni. Képes a közlés kifejező és tájékoztató funkciójával élni. Képes meggyőzni, érvelni, kérdezni, véleményt elfogadni. Az olvasást az információszerzéshez és átadáshoz felhasználja. Képes könyvtárhasználatra, megadott szempontok alapján. Lényegkiemelésre, tartalom rövid visszaadására képes (esetleg tanári kérdések alapján). Olvasható, áttekinthető írásművek készítésére képes, megadott szempontok alapján. Tudja az írást kommunikációs célokra használni. Szavakat átalakít, csoportosít, szóösszetételeket alkot, használ saját gondolatainak kifejezése érdekében. A tanult szószerkezeteket felismeri, gyűjti, csoportosítja. Képes hiányos és bővített mondatot alkotni, átalakítani a közlés szándékához igazítva. A kijelölt memoritereket szöveghűen, megfelelő hangsúllyal elmondja. Tanult irodalmi művek tartalmát ismeri, a szereplőket, helyszínt azonosítja. Irodalmi alkotások esetében tud összehasonlítani, értelmezni, elemezni. Líra, epika, dráma fogalmát ismeri, tud ennek megfelelően csoportosítást végezni.</p>
---	---

Tankönyv:

Hargitai Katalin: Játékvilág Képes olvasókönyv 6.

Hargitai Katalin: Játékvilág Olvasás és fogalmazás munkafüzet 6.

Hargitai Katalin: Játékvilág Magyar nyelv munkafüzet 6. évfolyam

Heti óraszám: 4 óra

(Magyar nyelv: heti 2 óra

Magyar irodalom: heti 2 óra)

Éves óraszám: 144 óra

Tevékenységek 5-6. osztály

- Légzéstechnikai gyakorlatok szöveg- és versolvasáskor, beszédben.
- Gyakorlatok a beszédkultúra továbbfejlesztésére: együttműködés a társakkal beszélgetésben, vitában, feladatmegoldásban.
- Gyakorlatok a kultúrált viselkedés és illem elsajátítására kommunikációs helyzetgyakorlatokon.
- Gyűjtőmunka a tanult nyelvtani fogalmakra, szófajokra irodalmi szövegekből.
- Gyakorlatok a nyelvhelyességi és helyesírási szabályok elmélyítésére (helyesírási segédkönyvek, szótárak, lexikonok, helyesírási szójegyzék használata).
- Szövegalkotási gyakorlatok különböző műfajokban (leírás, elbeszélés, jellemzés), más tantárgyakból, irodalmi művekből, köznapi élethelyzetekből vett példák segítségével.
- Levélírás, boríték címezése, postai űrlapok kitöltése, feladása postán.
- Szövegelemző eljárások a művekben megjelenített élethelyzetek, érzelmek megbeszélésével.
- Könyvtári ismeretek az életkori sajátosságoknak megfelelően (tájékozódás a könyvtárban, adatok rendezése segítségével).
- Szövegértési feladatok kiterjesztése a vizuális információkra (illusztráció, tipográfiai eszközök, szövegtagolás értelmezése, szerepük felismerése, adatrendezés).
- Erkölcsi, irodalmi értékek felfedeztetése (gyerekek-felnőttek viszonya, szeretet, féltés, próbatételek, hősiesség) az olvasott művek alapján.
- Irodalmi mű (részlet) bemutatása hangsúlyos felolvasással, dramatizálással, olvasónaplóban, rajzban, memoriterrel.

Fogalmak

Véleményalkotás, szófaj, ige, főnév, melléknév, számnév, előzmény, esemény, következmény, beszámoló, népballada, végvári ének, elbeszélő költemény, költői kép, költői levél, ellentét. Artikuláció, beszédértés, beszédlégzés, beszélő szándéka, kommunikáció, összehasonlítás, csoportosítás, főfogalom, analógia, analízis-szintézis. Tartalom,

lényegkiemelés, szövegbefogadás, szövegalkotás. Önművelés, média, ismeret, ismeretnyújtás, ismeretszerzés, lényegkiemelés, vázlat. Fogalmazás, leírás, elbeszélés, hír, jellemzés. Dal, népdal, mese, népmese, vers, próza, elbeszélés, regény, rím, memoriter.

A fejlesztés várt eredményei 5 – 6. évfolyam végén

- A tanuló tartsa be a viselkedési és illemszabályokat a kommunikációs helyzetekben.
- Legyen gyakorlott egyszerű helyzetekben történő önálló véleménynyilvánításban.
- Ismerje fel és segítséggel tudja megoldani a mindennapi életben előforduló konfliktushelyzeteket.
- Ismerje fel kérdőszavuk alapján a tanult szófajokat, és igyekezzen fokozott önállósággal alkalmazni az ezekhez kapcsolódó nyelvtani szabályokat.
- Legyen képes a szófajok körében megadott szempontok szerint csoportosításokat, átalakításokat, hibajavítást végezni.
- Legyen képes összefüggő (5-6 mondatos) szóbeli és írásbeli szövegalkotásra a tanult fogalmazási műfajokban, a szövegszerkesztés szabályainak alkalmazásával, irányítás mellett.
- Legyen képes néma olvasással egyszerű stílusú, kb. egyoldalnnyi, gyermekeknek szóló ismeretterjesztő szöveg áttekintésére, megértésére – adott szempontok alapján.
- Legyen képes ismert szöveg jó tempójú, értelmes, hangos olvasására, elemezze irányítással tartalmi és formai szempontokból az olvasottakat.
- Tudjon néhány fontos adatot ismertetni, megnevezni irodalmi művekből (helyzet, a helyszín, a szereplők, a főhős életútjának állomásai, a cselekmény menete, érzelmek).
- Ismerje fel a tanult irodalmi művekben a pozitív és negatív hősöket, tudjon véleményt nyilvánítani – irányítással – a művekkel kapcsolatban.

- Tudja az írást kommunikációs célokra használni..
- Legyen képes hiányos és bővített mondatot alkotni, átalakítani a közlés szándékához igazítva.
- A kijelölt memoriterek szöveghűen, megfelelő hangsúllyal mondja el.
- Irodalmi alkotások esetében tudjon összehasonlítani, értelmezni, elemezni.
- Líra, epika, dráma fogalmát ismerje, tudjon ennek megfelelően csoportosítást végezni.

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

7. évfolyam

A tantárgy sajátos fejlesztési célja a jövőendő tanulmányokhoz szükséges és a felnőtt életben használható olvasni és írni tudás (szövegértés és szövegalkotás) gondozása és továbbfejlesztése, a kultúrához hozzásegítő, valamint a nemzeti hovatartozás érzését növelő anyanyelvi képességeknek, készségeknek a továbbfejlesztése, valamint a beszédkultúra, az önkifejezést segítő kommunikáció fejlesztése.

A hatékony, önálló tanulás technikái az egyéni képességekhez és tanulási stílushoz igazodva alakulhatnak ki, felkészítve a tanulót az élethosszig tartó tanulásra.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében a tanulás tanítása úgy és azért jelenik meg, hogy az egyénre szabott motiváció, egyéni tanulási módok feltárása, egyénre szabott értékelés, feladatadás segítségével el tudjuk érni az önálló ismeretszerzési képesség fejlődését, az egész életen át tartó tanulás elemeinek megismertetését, gyakoroltatását.

A kulcskompetenciák közül a tantárgyban fokozott figyelem irányul az anyanyelvi kommunikációra az önkifejezés erősítése érdekében. Ennek során a hivatali kommunikáció gyakoroltatása is sor kerül, támogatva az önálló életvitelre való felkészítést.

A segítségkérés, segítségnyújtás különböző formáinak megismertetése irodalmi-, ismeretterjesztő művekből gyűjtött példákkal történik, a társadalmi beilleszkedés segítésének érdekében.

Célok témakörönként

Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése, alkotása

Életkorhoz, képességhez mért viselkedéskultúra kialakítása a társas kapcsolatokban.

Képessé tenni a tanulókat a megfelelő szóhasználatra vita, érvelés, bizonyítás, beszámoló során.

Memoriterekkel az emlékezet fejlesztése. A mondatfonetikai eszközök használatának fejlesztése.

Jártasság kialakítás a tömegkommunikációs nyelv és műfajok ismeretében, az információk értelmezésében.

Anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek

Szó-, és mondatalkotó képesség fejlesztése, szókincs- és stílusfejlesztés.

A mondattani elemzésben való jártasság alapozása.

A tanult helyesírási szabályok alkalmazása a begyakorolt szókészletben.

Írás, szövegalkotás

Szövegalkotás fokozott önállósággal különböző műfajokban (elbeszélés, levélírás, leírás, jellemzés). Az írás technikája, valamint a helyesírás folyamatos fejlesztése mellett az írásbeli kifejezőképesség fejlesztése. Törekvés erősítése az írásbeli munkák rendezettségére, pontosságára.

Olvasás és az írott szöveg megértése

Gyakorlottság kialakítása a szövegelemzésben, a változatos nyelvi formák felismerésében és használatában (szóban és írásban). Képessé tenni a tanulókat az olvasott művek irányítás melletti szövegelemzésére, a tanult elemzési szempontok alkalmazására.

Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése

Az olvasási kedv, az irodalom iránti érdeklődés fenntartása.

Tájékozottság kialakítása a különböző műfajú és tematikájú művek elemzésében, és az olvasottakban rejlő erkölcsi, érzelmi jelentéstartalmak felismerésében.

Önálló gyűjtőmunkára, lexikon- és könyvtárhasználatra nevelés.

Az ember aktivitásának serkentése együttes élmény alapján.

A tanuló ön- és emberismeretének gazdagítása.

Az alkotó- és kapcsolatteremtő képesség kibontakoztatása.

Összpontosított, megtervezett munkára szoktatás.

Fejlesztési feladatok

- Ismert szövegek dramatizálása, helyzetgyakorlatok.
- Irodalmi művek feldolgozása szempontokkal.
- Szövegek alkotása.
- Nyelvi elemkészlet gazdagítása.

- Információk gyűjtése a fejlettségnek megfelelő forrásanyagról, irányítottan.
- Önkorrekciós képesség fejlesztése.
- Nyelvtani ismeretek elsajátításával kapcsolatos gyakorlatok.

Feladatok

Fejlesztendő képességek, készségek, attitűdök

Beszédkésztség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése, alkotása

Kultúrált viselkedés és alkalmazkodóképesség iskolai és kisebb közösségekben. A kifejezőképesség fejlesztése szóban, felszólalás, vita, cáfolás, egyéni vélemény árnyaltabb nyelvi megfogalmazásakor, különböző műfajú szövegek alkotásakor.

Pozitív viszonyulás alakítása közösséghez, erkölcsi, nemzeti értékekhez. Vizuális és auditív emlékezet.

Anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek

Analizáló-, szintetizáló- és absztrakciós képesség a nyelvtani elemzések során. Helyesírási készség fejlesztése a nyelvhelyességi és helyesírási tudnivalók alkalmazásával.

Önellenőrzési képesség továbbfejlesztése. Hallási figyelem: nyelvtani szabályok. Vizuális észlelés: leírtak önellenőrzése. Emlékezet: tanult nyelvtani szabályok felidézése. Szerialitás. Intermodalitás.

Írás, szövegalkotás

Szövegalkotó képesség fejlesztése a tantárgy speciális eszközrendszerével, különböző műfajú szövegekben. Vizuális észlelés: íráskép. Vizuális emlékezet: helyesírási szabályok alkalmazása.

Olvasás és az írott szöveg megértése

Szövegelemző képesség fejlesztése a tantárgy speciális eszközrendszerével, különböző műfajú szövegekben.

Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése

Hangsúlyos, értő olvasási képesség, az irodalmi mű tartalmi, formai összefüggéseinek meglátása segítségével.

Tér- és időbeli tájékozódás képességének továbbfejlesztése.

A képi gondolkodás fejlesztése az irodalmi kifejezésformák értelmezésével.

Az írói üzenet felfogásának, értelmezésének képessége.

Az irodalmi művek erkölcsi, esztétikai értékhozóinak felfogása.

Összehasonlító, elemzőképesség fejlesztése a hasonló műfaji, nyelvi, alkotói jegyek felismerésével.

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

7. évfolyam

Témakör	1. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	Javasolt óraszám: 18 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Improvizációs képesség fejlesztése. Memoriterekkel az emlékezet fejlesztése. A mondatfonetikai eszközök használatának fejlesztése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Kommunikációs készség. Vizuális és auditív emlékezet.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
Vers- és prózamondás. Tartalmi szempontú szövegelemzés. Mondatfonetikai eszközök.		Az alkalomnak, a helyzetnek megfelelő szöveg alkotása, azok értékelése, értelmezése a hallgató szempontjából is. A mondatfonetikai eszközök használatát fejlesztő gyakorlatok végzése. Vitában való részvétel, mások véleményének tiszteletben tartásával. Memoriterek tanulása. Vers- és prózamondó gyakorlatok az irodalmi alkotások segítségével. Törekvés a szóbeli szövegalkotásban a változatos kifejezésformák alkalmazására. Hangos és néma olvasás, szövegelemzés. Irodalmi művek önálló és csoportos dramatizálása. Adott témakörben helyzetgyakorlatok, improvizációk.
Fogalmak	Szövegelemzés, beleélő képesség, dramatizálás, helyzetgyakorlat, improvizáció.	

Témakör	2. Olvasás és az írott szöveg megértése	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az olvasástechnika folyamatos fejlesztése mellett a szövegértés, a szóbeli kifejező- és szövegalkotó képesség fejlesztése; esztétikai élményt nyújtó olvasás. Önálló tanulás fejlesztése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Szókincsbővítés. Figyelem. Akusztikus és vizuális észlelés: irodalmi művek hallgatása, olvasása.</p> <p>Gondolkodás: olvasottak elemzése. Összefüggések felismerése.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>Hangos és néma olvasás, szövegelemzés.</p> <p>Hangulati szempontú szövegelemzés.</p> <p>Különböző jellegű, műfajú szövegek, pl. levél, napló, útirajz, ismeretterjesztő szöveg, klasszikus ifjúsági művek.</p>	<p>A közlés tartalmához és a közlő szándékához igazodó mondatfonetikai eszközök alkalmazása.</p> <p>A felolvasás szabályainak ismeretében kifejező, értelmező hangos olvasás.</p> <p>Aktív és passzív szókincs gyarapítása.</p> <p>Különböző műfajú szövegek hangos és néma olvasása.</p> <p>Tartalmi szempontú szövegelemzés.</p> <p>Hangulati szempontú szövegelemzés.</p> <p>Ábrák, illusztrációk értelmezése.</p> <p>Vélemény megfogalmazása.</p> <p>Lexikonhasználat, internetes keresőprogramok használata.</p> <p>Versek, prózai részletek szöveghű felidézése.</p> <p>Vázlatírás, lényegkiemelés, összefoglalás, tanári irányítással jegyzetkészítés.</p>	
Fogalmak	Szövegelemzés, közlés, szövegalkotás, illusztráció, lényegkiemelés, vázlat, jegyzet.	

Témakör	3. Írás, szövegalkotás	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az írás technikája, valamint a helyesírás folyamatos fejlesztése mellett az írásbeli kifejezőképesség fejlesztése. Törekvés erősítése az írásbeli munkák rendezettségére, pontosságára. Az egyéni fogalmazási stílus kialakításának, a választékos kifejezési formák használatának támogatása.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Vizuális észlelés: íráskép. Vizuális emlékezet: helyesírási szabályok alkalmazása.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>Helyesírás: írásjelek használata stb.</p> <p>A mindennapi élet magán- és társas műfajai:</p>	<p>Az írásbeli szövegalkotás változatos kifejezésformáinak (rokon értelmű és hangulatfestő szavak, idézetek) használata.</p> <p>Saját és mások munkájának ellenőrzése,</p>	

leírás, jellemzés, magánlevél.	javítása, helyesírási segédkönyvek használata. Rendezett, pontos írásbeli munkák készítése. Tanult nyelvtani szabályok alkalmazása helyesírást fejlesztő gyakorlatok során. A szövegszerkezet elemzése, stílushibák javítása, a címzettnek, a témának és a mondanivalónak megfelelő szöveg alkotása a mindennapi élet magán- és társas műfajaiban: leírás, jellemzés, magánlevél Szövegalkotások javítása.
Fogalmak	Önellenőrzés, nyelvtani szabály, stílus, egyéni írásmód.

Témakör	4. Anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek	Javasolt óraszám: 120 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az eddig tanult nyelvtani ismeretek megszilárdítása, ismétlése, a hiányok pótlása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Hallási figyelem: nyelvtani szabályok. Vizuális észlelés: leírtak önellenőrzése. Emlékezet: tanult nyelvtani szabályok felidézése. Szerialitás. Intermodalitás.	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>SZAVAK: Szófajok. Szóalkotás: képzéssel, jelezéssel, ragozással, azonos toldalék, más-más szótó, egy szótó, más-más toldalék. A szókincs rétegződésének fogalma, csoportosítása:</p> <ul style="list-style-type: none"> – irodalmi változat, – köznyelvi változat, – népnyelvi változat (tájszók, nyelvjárások), – csoportnyelvek (szaknyelv, hobbinyelv, diáknyelv, argónyelv). <p>Szószerkezet alkotása. Mondatalkotás</p> <ul style="list-style-type: none"> – a beszélő szándéka, logikai minőség alapján. – átalakítás a szerkezet alapján – a beszélő kommunikációs szándékának megfelelően. <p>Levél jellemző jegyei.</p>	<p>Szavak csoportosítása, átalakítása. Mozaikszavak keletkezése, értelmezése. Szószerkezetek átalakítása a szerkezet megváltoztatásával, bővítéssel (többszörös bővítéssel is), szűkítéssel, rokon értelmű szavak alkalmazásával. Szószerkezetek összeillesztésével mondatalkotás. Gyűjtés, válogatás, átalakítás. Gyakorlás, ellenőrzés, javítás. Mondatalkotás. Szövegből mondatok válogatása lényegkiemelés (jegyzetelés), idézet szempontjából. Szerkezet megváltoztatása bővítéssel, szűkítéssel, helyettesítéssel, a részek cseréjével. Mondatok tagolása, hiányzó írásjelek pótlása. Mondatok csoportosítása szerkezet alapján. Lehetséges szórend meghatározása. Vázlatkészítés. Levél, válaszlevél készítése.</p>

A levél formái, helyesírási követelményei.	<p>Olvasottokról vázlat készítése.</p> <p>Tagolatlan (elbeszélés, leírás, jellemzés jellegű) szövegek tagolása a makroszerkezet alapján.</p> <p>Szépirodalmi és ismeretterjesztő szövegekben a nyelvi forma és a jelentés (a szó szerinti és a metaforikus értelem) összefüggéseinek vizsgálata.</p> <p>Személyes történet elmondása megadott szempontok betartásával, témaválasztás alapján (témaválasztás, címadás, anyaggyűjtés, jegyzetelés, rendezés), a címzettnek, a témának és a mondanivalónak megfelelő szövegek a mindennapi élet magán- és hivatalos műfajaiban (önéletrajz, meghatalmazás, elismervény, könyv- és műsorajánlás, irodalmi, zenei, színházi és filmélményekről, közösségi rendezvényről beszámoló, interjú készítése, beszámolás ismeretanyagokból).</p> <p>Szűkítéssel, bővítéssel a hangulat, a stílus megváltoztatása, a szerkezet (a bevezetés/előzmény, a befejezés) megváltoztatása.</p>
Fogalmak	Szófaj, átalakítás, csoportosítás, tagolás, téma, témaválasztás, beszámoló..
Tankönyv	Magyar nyelv 7. tankönyv (Oktatási Hivatal) Magyar nyelv 7. munkafüzet (Oktatási Hivatal)

Témakör	5. Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	Javasolt óraszám: 120 óra
Előzetes tudás	Műfaji jellemzők ismerete, tájékozódás közöttük.	
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	<p>Irodalom iránti érdeklődés fenntartása. Megfelelően motivált befogadói magatartás kialakítása az irodalom és más művészeti ágak iránt. Megismert művek jellemzőinek, sajátosságainak megfigyelése, összefüggés-látás fejlesztése. Az élmények, érzések ismeretté, tudássá transzformálása. Epikai művek korábban tanult jellemzőinek felidézése. Az olvasott művek eseményeinek, történéseinek, logikai kapcsolatának, ok-okozati összefüggéseinek felismerése. Önálló feldolgozás fejlesztése. Könyvtárlátogatás az önálló ismeretszerzés folyamatában.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Emlékezet: memoriterek. Figyelem: különbözőség és hasonlóság a művekben. Gondolkodás: elemzés, összehasonlítás, analógiák felismerése.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
A RENESZÁNSZ IRODALMA	A vers szereplőinek, formájának,	

<p>Janus Pannonius: Pannónia dicsérete (epigramma) Balassi Bálint Ajánlott mű: Egy katonaének</p> <p>A BAROKK IRODALOM Feldolgozásra ajánlott művek: Bujdosóénekek Mikes Kelemen: 112. levél</p> <p>A FELVILÁGOSODÁS IRODALMA Ajánlott művek: Csokonai Vitéz Mihály: A reményhez (elégia)</p> <p>A XIX. SZÁZAD IRODALMA Kölcsey Ferenc: Himnusz; Huszt (epigramma) Vörösmarty Mihály: Szózat Petőfi Sándor: – Az Alföld, (tájlíra) – Nemzeti dal (dal) – Egy gondolat bánt engemet (óda) Arany János – Családi kör (életkép) – A walesi bárdok (ballada) – Toldi (elbeszélő költemény) Ajánlott művek: Petőfi Sándor: Szeptember végén Arany János: A fülemile (elbeszélő költemény) Jókai Mór: A kőszívű ember fiai (részlet) vagy Mikszáth Kálmán: A néhai bárány; A két koldusdiák (részletek)</p>	<p>tagozódásának, képeinek megfigyelése. Hasonlóságok, különbözőségek felismerése. Összecsengő sorok jelölése. Írók, költők jellemző életrajzi adatainak megismerése. A vers tartalma alapján a költői szándék megfogalmazása. Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése. Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása. Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása. Szöveg hangulati tartalmainak véleményezése. Dramatizálás, felolvasás. Elbeszélési és történeti átírás gyakorlása. Memoriterek megtanulása.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Életrajzi adat, magyar irodalom, világirodalom, vers, próza, színjáték, színmű.</p>
<p>Tankönyv</p>	<p>Irodalom 7. tankönyv (Oktatási Hivatal) Irodalom 7. munkafüzet (Oktatási Hivatal)</p>

<p>Összegzett tanulási eredmény</p>	<p>A tanuló képes az olvasott művek mondanivalóját megfogalmazni, képes az olvasottak időrendi, történeti átlátására, összefoglalására. Képes szövegalkotáskor az alkalomhoz és a helyzethez igazodni. Verset és prózát (részleteket) kontaktustartás mellett értelmezve, a (helyes) ritmus, hanglejtés és hangsúlyok alkalmazásával elmond, bemutat (felolvasás). Képes különböző műfajú szöveg élményt nyújtó olvasására.</p>
--	---

	<p>Képes hangulati szempontú szövegelemzésre. Fogalmazásában, szóhasználatában, beszédében egyéni stílusa alakulóban van. Képes az írást céljainak elérése érdekében használni. A tanult nyelvtani szabályokat alkalmazza önálló írása során. Igyekszik rendezett külalakú, olvasható írásműveket készíteni. A tanulás céljából tud lényegyet kiemelni, vázlatot készíteni. Rendelkezik ismeretekkel a tanult írók, költők életéről. Olvasás útján szerzett ismereteiről írásban is <i>öt-hat mondatban</i> számot ad. Képes beszélgetni egy-egy irodalmi alkotásról. Az olvasottakban felismeri az ok-okozati összefüggéseket, logikai kapcsolatokat, cselekvések következményeit. Szövegűen elmondja a tanult verseket, versrészleteket.</p>
--	--

Tevékenységek 7. évfolyam

Beszédtechnikai gyakorlás. Gyakorlatok a vitakultúra fejlesztése. Saját álláspont megfogalmazása, cáfolat, ellenvélemény kifejtése. A tömegkommunikációs műfajok, az információk értelmezése. Az elbeszélés, leírás, jellemzés és levélírás tanult ismereteinek gyakorlása. Kreatív szövegalkotás tartalomhoz, tömegkommunikációs helyzethez illő szó- és stílushasználattal.

A szófajok fogalmi körének bővítése (névszó, névmás, határozószó, névutó, kötőszó), felismerés, elemzés, szófajgyűjtés, differenciálás. Mondatrész és szófaj elkülönítése.

A mondatelemzés gyakorlása, elemzés komplex módon (aláhúzás, szófaji megjelenés, ágrajzos leképzés).

Eltérő műfajú irodalmi szövegek kifejező olvasásának gyakorlása.

Önálló szókinccsgyűjtés, lexikonokban, szótárakban. Különböző műfajú és tematikájú irodalmi művek elemzése. Példák gyűjtése az olvasott műköltészeti alkotásokból műfajokra, irodalmi kifejezésformákra.

Az olvasott irodalmi művekben megjelenő szituációk és jellemek, a felbukkanó érzelmek, gondolatok felfedezése és bemutatása, megjelenítése rajzban, drámajátékban, zenével, képekkel.

Részvétel irodalmi művek közös feldolgozásában, csoportmunkában, a társakkal és a tanárral való kommunikációban. Minél teljesebb megértést biztosító néma olvasás, kifejező felolvasás, szövegek tolmácsolása kifejező szövegmondással, megjelenítéssel.

Erkölcsei választások indoklása, beszélgetés érzelmekről. Memoriterek tanulása, alkalmazása.

Szaktárgyi kifejezések gyűjtése, alkalmazása a tantárgyi nyelvben. Táncok felismerése, megnevezése.

A különféle jellemábrázoló mozgások, pantomimes gyakorlatok végrehajtása együttesen.

Improvizációs gyakorlatok különféle élethelyzetekben. Elemzés közösen, a mindennapi élet különféle szituációiban, a saját történetek dramatizálásával.

Bábkészítés a tanult technikákkal, bábmozgatás, maszkkészítés.

Ünnepi köszöntő szöveg (szövegrészlet) elsajátítása, előadása a csoportban.

Fogalmak

Hír, névszó, névutó, határozószó, névmás, mondatrész, alany, állítmány, tárgy, határozók, jelzők, műballada, forrásmunkák, életkép, novella, megszemélyesítés, hasonlat, konfliktushelyzet, tetőpont, megoldás, ősi szertartások, életrajzi adat, magyar irodalom, világirodalom, önellenőrzés, nyelvtani szabály, szófaj, szépirodalom, ismeretterjesztő irodalom, téma, témaválasztás, szövegelemzés, beleélő képesség, közlés, szövegalkotás, illusztráció, lényegkiemelés, vázlat, jegyzet.

A fejlesztés várt eredményei 7. osztály

- A tanuló legyen képes összehangolni verbális megnyilvánulásait a testbeszéddel.
- Udvariasan működjön együtt a felnőtt és a kortárs beszédpartnerekkel.
- Adekvátan alkalmazza a mondatfonetikai eszközöket.
- Rendelkezzen elemi tájékozottsággal a tömegkommunikáció körében, az információk értelmezésében és a közéleti, közszereplési műfajokban (felszólalás, cáfolás, érvelés, az egyéni vélemény árnyaltabb nyelvi megfogalmazása).
- Ismerje a nyelvi egységek jelentéstani és szerkezeti tartalmát gyakorlottsági szinten.
- Írása legyen rendezett, olvasható.
- Ismerje a mondatrészek mondatbeli szerepét, szófaját.
- Tudjon segítséggel mondatot elemezni, ismerje a mondatrészek kérdőszavát, aláhúzási jelölését, ágrajzos leképezését.
- Legyen képes felismerni a mondatrész és a szófaj közötti kapcsolatot.
- Alkalmazza fokozott önállósággal a nyelvhelyességi és helyesírási szabályokat.
- Ismerje fel és tudjon javítani stiláris és helyesírási hibát fokozatos önállósággal.
- Rendelkezzen elemi tájékozottsággal a fogalmazási műfajok felismerésében és szövegalkotásában.
- Legyen képes az olvasott művek mondanivalóját megfogalmazni, az olvasottak időrendi, történeti átlátására, összefoglalására.
- Legyen képes szövegalkotáskor az alkalomhoz és a helyzethez igazodni.
- Legyen képes verset és prózát (részleteket) kontaktustartás mellett értelmezve, a (helyes) ritmus, hanglejtés és hangsúlyok alkalmazásával elmondani, bemutatni (felolvasás).
Rendelkezzen ismeretekkel a tanult írók, költők életéről.
- Legyen képes tartalmi tömörítésre és bővítésre szövegalkotáskor.
- Legyen gyakorlott a szövegelemzésben, tudjon kérdéseket feltenni a szöveg adataival, oksági összefüggéseivel kapcsolatban.
- Legyen képes az olvasott művek tartalmáról 5-6 mondatban, szóban és írásban beszámolni, helyzetek és jellemek, érzelmek és gondolatok összefüggéseinek bemutatásával.
- Lássa be a negatív és pozitív emberi tulajdonságok, cselekvések következményeit.
- Társaival együttműködve – aktívan – vegyen részt a dramatikus játékokban.
- Váljon fogékonyra az irodalmi kifejezésformák szépsége iránt.
- Tudja segítséggel használni az anyaggyűjtésre szolgáló lexikonokat, szótárakat, forrásanyagokat.
- Legyen képes a memoriterek szöveghű tolmácsolására.
- Legyen gyakorlott a csoporton belüli szereplésben és tanúsítson játékbátorságot.
- Ismerje fel a szereplő szándékait, tetteit és elemezze kapcsolatait.

- Tanuljon meg egy-két népszokást, vegyen részt a jeles napok szertartásaiban, az előkészületekben és a lebonyolításban.
- Legyen büszke hazája és települése nevezetességeire. Tudatosan óvja, védje azokat.
- Legyen képes a könyvtár- és múzeumlátogatás során önállóan szerzett ismereteit összefoglalni.
- Tudja felsorolni néhány nevezetes ember nevét, lakóhelyét, s ismerje a közösségért végzett munkáját.

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

8. évfolyam

Célok témakörönként

Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése, alkotása

- A magán- és közéleti kommunikáció helyzetéhez való alkalmazkodás kialakítása.
- Eligazodás a tömegkommunikációs műfajok információiban, a napi információkhoz való nyelvi és magatartásbeli viszonyulás.
- Improvizációs képesség fejlesztése.

Anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek

- Az eddig tanult nyelvtani ismeretek megszilárdítása, ismétlése, a hiányok pótlása.
- A mondattani ismeretek továbbfejlesztése.
- A helyesírási készség stabilizálása.
- Szabatos, pontos nyelvtani szerkezetű beszéd használata.
- A szaktárgyi nyelv ismerete, használata.

Írás, szövegalkotás

- Tapasztalatszerzés a köznapi életben használatos hivatalos iratok (levél, kérvény, önéletrajz) megfogalmazásában.
- A tanult fogalmazási műfajokban, szövegalkotáskor a véleményalkotás, és – nyilvánítás alkalmazása, az oksági összefüggések elemzése, a megfelelő stílus használata.
- Az egyéni fogalmazási stílus kialakításának, a választékos kifejezési formák használatának támogatása.

Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése

- A társadalmi problémák, a történelem, az egyéni érzelmek tükröződésének felismertetése az olvasott művek és költői életrajzok kapcsán.
- Képessé tenni a tanulókat a költői kifejezésformák átvitt értelmezésére, az irodalmi nyelv szépségének felfedezésére.
- Az önálló ismeretszerzésre, olvasmányok megválasztására, forrásanyagok felkutatására ösztönözni őket.

- Megismert művek jellemzőinek, sajátosságainak megfigyelése, összefüggés-látás fejlesztése. Az élmények, érzések ismeretté, tudássá transzformálása. Epikai művek korábban tanult jellemzőinek felidézése.

Olvasás és az írott szöveg megértése

- Az olvasástechnika folyamatos fejlesztése mellett a szövegértés, a szóbeli kifejező- és szövegalkotó képesség fejlesztése; esztétikai élményt nyújtó olvasás.
- Önálló tanulás fejlesztése.

Fejlesztési feladatok

- Irodalmi művek feldolgozása irányítottan, szempontokkal.
- Információk gyűjtése a fejlettségnek megfelelő forrásanyagokból, irányítottan.
- Szövegek alkotása.
- Nyelvi elemkészlet gazdagítása.
- Nyelvtani ismeretek elsajátításával kapcsolatos gyakorlatok.
- Helyesírási helyzet tudatos elemzése.
- A mondaton belüli szerkezetre irányuló tapasztalatszerzés gyakorlatai egyszerű beszédhelyzetektől kiindulva.
- Önkorrekciónak képesség fejlesztése.

Fejlesztendő képességek, készségek, attitűdök

Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése, alkotása

- Együttműködési képesség és kulturált nyelvi magatartás a társakkal beszélgetéskor, szituációs- vagy szerepjátékban.
- A véleményalkotás és –nyilvánítás képességének erősítése az érvelés szabályainak alkalmazásával.
- Problémafelismerő- és –megoldó képesség a mindennapi élethelyzetek és olvasmányok kapcsán, a tömegkommunikációs műfajok információinak értelmezésekor.
- Kommunikációs készség. Vizuális és auditív emlékezet.

Anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek

- Mondatelemzési jártasság az összetett mondatok feldolgozásában.
- A helyesírási szabályok értelem tükröző szerepének belátása és felhasználása.
- Komplex gondolkodási képesség a több szempontú elemzéskor, a tanult nyelvi elemek alkalmazásakor.
- Rendszerező képesség a tanult nyelvi szinteken, alaktani és szótani ismeretek rendszerezésekor.
- Hallási figyelem: nyelvtani szabályok. Vizuális észlelés: leírtak önellenőrzése. Emlékezet: tanult nyelvtani szabályok felidézése. Szerialitás. Intermodalitás.

Írás, szövegalkotás

- Kreatív szövegalkotó képesség a tanult fogalmazási műfajokban.
- Összehasonlító képesség a hasonló műfajok, szerkezetek, stílus eszközök elemzésekor.

- Rendezett, tagolt íráskép.
- Kifejező, jó tempójú, szöveghű olvasási készség a szöveg bemutatásakor.
- Vizuális észlelés: íráskép.
- Vizuális emlékezet: helyesírási szabályok alkalmazása.

Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése

- Műelemző képesség a tanult szempontok alkalmazásával, a művészi kifejezőmódok értelmezésekor.
- Képi gondolkodás az olvasott irodalmi szövegek mögöttes tartalmainak, az alkotói üzenetének az értelmezésekor.
- Empátiás érzék fejlesztése: az irodalmi hősök, szereplők helyzetébe, konfliktushelyzetekbe való beleélés, érzelmek, magatartások, indítékok megértése.
- Rendszerező képesség: az olvasott művek, alkotói elhelyezése korban, műfajban, témában.
- Megjelenítő képesség dramatikus játékban, felolvasáskor, memoriterek előadásakor.
- Emlékezet: memoriterek.
- Figyelem: különbözőség és hasonlóság a művekben.
- Gondolkodás: elemzés, összehasonlítás, analógiák felismerése.

Olvasás és az írott szöveg megértése

- Szókincsbővítés.
- Figyelem.
- Akusztikus és vizuális észlelés: irodalmi művek hallgatása, olvasása.
- Gondolkodás: olvasottak elemzése.
- Összefüggések felismerése.

Témakör	1. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása		Javasolt óraszám: 7 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Improvizációs képesség fejlesztése. Memoriterekkel az emlékezet fejlesztése. A mondatfonetikai eszközök használatának fejlesztése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Kommunikációs készség. Vizuális és auditív emlékezet.		
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek	
Vers- és prózamondás. Tartalmi szempontú szövegelemzés. Mondatfonetikai eszközök.		Az alkalomnak, a helyzetnek megfelelő szöveg alkotása, azok értékelése, értelmezése a hallgató szempontjából is. A mondatfonetikai eszközök használatát fejlesztő gyakorlatok végzése. Vitában való részvétel, mások véleményének	

	<p>tiszteletben tartásával. Memoriterek tanulása. Vers- és prózamondó gyakorlatok az irodalmi alkotások segítségével. Törekvés a szóbeli szövegalkotásban a változatos kifejezésformák alkalmazására. Hangos és néma olvasás, szövegelemzés. Irodalmi művek önálló és csoportos dramatizálása. Adott témakörben helyzetgyakorlatok, improvizációk.</p>
Fogalmak	Szövegelemzés, beleélő képesség, dramatizálás, helyzetgyakorlat, improvizáció.

Témakör	2. Olvasás és az írott szöveg megértése	Javasolt óraszám: 8 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az olvasástechnika folyamatos fejlesztése mellett a szövegértés, a szóbeli kifejező- és szövegalkotó képesség fejlesztése; esztétikai élményt nyújtó olvasás. Önálló tanulás fejlesztése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Szókincsbővítés. Figyelem. Akusztikus és vizuális észlelés: irodalmi művek hallgatása, olvasása. Gondolkodás: olvasottak elemzése. Összefüggések felismerése.</p>	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
	<p>Hangos és néma olvasás, szövegelemzés. Hangulati szempontú szövegelemzés. Különböző jellegű, műfajú szövegek, pl. levél, napló, útirajz, ismeretterjesztő szöveg, klasszikus ifjúsági művek.</p>	<p>A közlés tartalmához és a közlő szándékához igazodó mondatfonetikai eszközök alkalmazása. A felolvasás szabályainak ismeretében kifejező, értelmező hangos olvasás. Aktív és passzív szókincs gyarapítása. Különböző műfajú szövegek hangos és néma olvasása. Tartalmi szempontú szövegelemzés. Hangulati szempontú szövegelemzés. Ábrák, illusztrációk értelmezése. Vélemény megfogalmazása. Lexikonhasználat, internetes keresőprogramok használata. Versek, prózai részletek szöveghű felidézése. Vázlatírás, lényegkiemelés, összefoglalás, tanári irányítással jegyzetkészítés.</p>
Fogalmak	Szövegelemzés, közlés, szövegalkotás, illusztráció, lényegkiemelés, vázlat, jegyzet.	

Témakör	3. Írás, szövegalkotás	Javasolt
----------------	-------------------------------	-----------------

		óraszám: 9 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az írás technikája, valamint a helyesírás folyamatos fejlesztése mellett az írásbeli kifejezőképesség fejlesztése. Törekvés erősítése az írásbeli munkák rendezettségére, pontosságára. Az egyéni fogalmazási stílus kialakításának, a választékos kifejezési formák használatának támogatása.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Vizuális észlelés: írásképek. Vizuális emlékezet: helyesírási szabályok alkalmazása.</p>	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
<p>Helyesírás: magánhangzók illeszkedése, hasonulás, összeolvadás, rövidülés, kivetés, összetett szavak, írásmódosulás, elválasztás, rövidítések kétféle írása, írásjelek használata stb.</p> <p>A mindennapi élet magán- és társas műfajai: leírás, jellemzés, elbeszélés, önarckép, levél.</p>		<p>Az írásbeli szövegalkotás változatos kifejezésformáinak (rokon értelmű és hangulatfestő szavak, idézetek) használata. Változatos témájú és műfajú szövegek alkotása, a szövegek megadott szempontok alapján történő átalakítása.</p> <p>Saját és mások munkájának ellenőrzése, javítása, helyesírási segédkönyvek használata.</p> <p>Rendezett, pontos írásbeli munkák készítése. Tanult nyelvtani szabályok alkalmazása helyesírást fejlesztő gyakorlatok során.</p> <p>A szövegszerkezet elemzése, stílushibák javítása, a címzettnek, a témának és a mondanivalónak megfelelő szöveg alkotása a mindennapi élet magán- és társas műfajaiban: leírás, jellemzés, elbeszélés, önarckép, levél.</p> <p>Szövegalkotások javítása.</p>
Fogalmak	Önellenőrzés, nyelvtani szabály, stílus, egyéni írásmód.	

Témakör	4. Anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek	Javasolt óraszám: 60 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az eddig tanult nyelvtani ismeretek megszilárdítása, ismétlése, a hiányok pótlása.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Hallási figyelem: nyelvtani szabályok. Vizuális észlelés: leírtak önellenőrzése. Emlékezet: tanult nyelvtani szabályok felidézése. Szerialitás. Intermodalitás.</p>	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>SZAVAK: Szófajok. Szóalkotás:</p>	<p>Szavak csoportosítása, átalakítása. Mozaikszavak keletkezése, értelmezése. Szószerkezetek átalakítása a szerkezet</p>

<p>képzéssel, jelezéssel, ragozással, azonos toldalék, más-más szótó, egy szótó, más-más toldalék.</p> <p>A szókincs rétegződésének fogalma, csoportosítása:</p> <ul style="list-style-type: none"> – irodalmi változat, – köznyelvi változat, – népnyelvi változat (tájszók, nyelvjárások), – csoportnyelvek (szaknyelv, hobbinyelv, diáknyelv, argónyelv). <p>Szószerkezet alkotása.</p> <p>Mondatalkotás</p> <ul style="list-style-type: none"> – a beszélő szándéka, logikai minőség alapján. – átalakítás a szerkezet alapján – a beszélő kommunikációs szándékának megfelelően. <p>Levél jellemző jegyei.</p> <p>A levél formai, helyesírási követelményei.</p>	<p>megváltoztatásával, bővítéssel (többszörös bővítéssel is), szűkítéssel, rokon értelmű szavak alkalmazásával.</p> <p>Szószerkezetek összeillesztésével mondatalkotás.</p> <p>Gyűjtés, válogatás, átalakítás.</p> <p>Gyakorlás, ellenőrzés, javítás.</p> <p>Mondatalkotás.</p> <p>Szövegből mondatok válogatása lényegkiemelés (jegyzetelés), idézet szempontjából.</p> <p>Szerkezet megváltoztatása bővítéssel, szűkítéssel, helyettesítéssel, a részek cseréjével.</p> <p>Mondatok tagolása, hiányzó írásjelek pótlása.</p> <p>Mondatok csoportosítása szerkezet alapján.</p> <p>Lehetséges szórend meghatározása.</p> <p>Vázlatkészítés. Levél, válaszlevél készítése.</p> <p>Olvasottakról vázlat készítése.</p> <p>Tagolatlan (elbeszélés, leírás, jellemzés jellegű) szövegek tagolása a makroszerkezet alapján.</p> <p>Szépirodalmi és ismeretterjesztő szövegekben a nyelvi forma és a jelentés (a szó szerinti és a metaforikus értelem) összefüggéseinek vizsgálata.</p> <p>Személyes történet elmondása megadott szempontok betartásával, témaválasztás alapján (témaválasztás, címadás, anyaggyűjtés, jegyzetelés, rendezés), a címzettnek, a témának és a mondanivalónak megfelelő szövegek a mindennapi élet magán- és hivatalos műfajaiban (önéletrajz, meghatalmazás, elismervény, könyv- és műsorajánlás, irodalmi, zenei, színházi és filmélményekről, közösségi rendezvényről beszámoló, interjú készítése, beszámolás ismeretanyagokból).</p> <p>Szűkítéssel, bővítéssel a hangulat, a stílus megváltoztatása, a szerkezet (a bevezetés/előzmény, a befejezés) megváltoztatása.</p>
Fogalmak	Szófaj, átalakítás, csoportosítás, tagolás, téma, témaválasztás, beszámoló..

Témakör	5. Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	Javasolt óraszám: 60 óra
Előzetes tudás	Műfaji jellemzők ismerete, tájékozódás közöttük.	

<p>A témakör nevelési- fejlesztési céljai</p>	<p>Irodalom iránti érdeklődés fenntartása. Megfelelően motivált befogadói magatartás kialakítása az irodalom és más művészeti ágak iránt. Megismert művek jellemzőinek, sajátosságainak megfigyelése, összefüggés-látás fejlesztése. Az élmények, érzések ismeretté, tudássá transzformálása. Epikai művek korábban tanult jellemzőinek felidézése. Az olvasott művek eseményeinek, történéseinek, logikai kapcsolatának, ok-okozati összefüggéseinek felismerése. Önálló feldolgozás fejlesztése. Könyvtárlátogatás az önálló ismeretszerzés folyamatában. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Emlékezet: memoriterek. Figyelem: különbözőség és hasonlóság a művekben. Gondolkodás: elemzés, összehasonlítás, analógiák felismerése.</p>
<p>Fejlesztési ismeretek</p>	<p>Fejlesztési tevékenységek</p>
<p>A NYUGAT ELSŐ NEMZEDÉKE Ady Endre <i>Ajánlott művek: A föl-föl dobott kő; Párisban járt az Ősz; Páris, az én Bakonyom; Mert engem szeretsz; Léda Párisba készül; Őrizem a szemed</i> Babits Mihály <i>Ajánlott művek: Messze...messze...; Cigány a siralomházban</i> Juhász Gyula <i>Ajánlott művek: Szerelem?; Tiszai csönd; Alföldi utca</i> Kosztolányi Dezső <i>Ajánlott művek: Üllői úti fák; Már néha gondolok a szerelemre; Szerelmesek; Mostan színes tintákról álmodom; Házi dolgozat</i> Tóth Árpád <i>Ajánlott művek: Esti sugárkoszorú; Elégia egy rekettyebokorhoz; Jó éjszakát</i> Karinthy Frigyes <i>Ajánlott művek: Tanár úr kérem</i> A NYUGAT MÁSODIK NEMZEDÉKE Móricz Zsigmond <i>Ajánlott művek: Hét krajcár; A macska; Légy jó mindhalálig</i> Tamási Áron <i>Ajánlott művek: Ábel-trilógia</i> Szabó Lőrinc <i>Ajánlott művek: Lóci elalszik; Kis Klára csodálkozik; Lóci óriás lesz</i> Illyés Gyula <i>Ajánlott művek: Dunántúli reggel</i> A NYUGAT HARMADIK NEMZEDÉKE</p>	<p>A vers szereplőinek, formájának, tagozódásának, képeinek megfigyelése. Hasonlóságok, különbözőségek felismerése. Összecsengő sorok jelölése. Írók, költők jellemző életrajzi adatainak megismerése. A vers tartalma alapján a költői szándék megfogalmazása. Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése. Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása. Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása. Szöveg hangulati tartalmainak véleményezése. Dramatizálás, felolvasás. Elbeszélési és történeti átírás gyakorlása. Memoriterek megtanulása.</p>

<p>Radnóti Miklós <i>Ajánlott művek: Nem tudhatom; Szerelmes vers; Bájoló; Tétova óda; Razglednicák</i></p> <p>Weöres Sándor <i>Ajánlott művek: A macska; Macska-induló; Önarckép; Kínai templom; Adagio; Boldogság; A társ</i></p> <p>A 20. SZÁZAD MAGYAR IRODALMA</p> <p>József Attila <i>Ajánlott művek: Kedves Jocó; Anyám; Mama; A Dunánál; Tiszta szívvel; Születésnapomra; Mikor az utcán átment a kedves; Óda</i></p> <p>Örkény István <i>Ajánlott művek: Egyperces novellák</i></p> <p>Szabó Magda <i>Ajánlott művek: Abigél</i></p> <p>Mándy Iván <i>Ajánlott művek: Régi idők focija</i></p> <p>Csukás István <i>Ajánlott művek: Le a cipővel! Éljen a mezítláb!</i></p> <p>KORTÁRS MAGYAR IRODALOM</p> <p>Lackfi János <i>Ajánlott művek: Bűvésznék lenni; Tavasszal; Fenn</i></p> <p>Varró Dániel <i>Ajánlott művek: sms; Szeszélyeskedő; Eszedbe jut, hogy eszedbe ne jusson</i></p> <p>VILÁGIRODALOM:</p> <p><i>Ajánlott művek:</i></p> <p>William Shakespeare <i>Ajánlott művek: Rómeó és Júlia</i></p> <p>Gerald Malcolm Durrell <i>Ajánlott művek: Családom és egyéb állatfajták</i></p> <p>Színmű Meválasztása a lakóhelyi lehetőségekhez igazítható (színházlátogatás)</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Életrajzi adat, magyar irodalom, világirodalom, vers, próza, színjáték, színmű.</p>
<p>Összegzett tanulási</p>	<p>A tanuló képes az olvasott művek mondanivalóját megfogalmazni,</p>

<p>eredmények a két ciklus végén</p>	<p>képes az olvasottak időrendi, történeti átlátására, összefoglalására. Képes szövegalkotáskor az alkalomhoz és a helyzethez igazodni. Verset és prózát (részleteket) kontaktustartás mellett értelmezve, a (helyes) ritmus, hanglejtés és hangsúlyok alkalmazásával elmond, bemutat (felolvasás).</p> <p>Képes különböző műfajú szöveg élményt nyújtó olvasására. Képes hangulati szempontú szövegelemzésre. Fogalmazásában, szóhasználatában, beszédében egyéni stílusa alakulóban van.</p> <p>Képes az írást céljainak elérése érdekében használni. A tanult nyelvtani szabályokat alkalmazza önálló írása során. Igyekszik rendezett külalakú, olvasható írásműveket készíteni. A tanulás céljából tud lényegyet kiemelni, vázlatot készíteni. Rendelkezik ismeretekkel a tanult írók, költők életéről. Olvasás útján szerzett ismereteiről írásban is <i>öt-hat mondatban</i> számot ad.</p> <p>Képes beszélgetni egy-egy irodalmi alkotásról. Az olvasottakban felismeri az ok-okozati összefüggéseket, logikai kapcsolatokat, cselekvések következményeit. Szöveghűen elmondja a tanult verseket, versrészleteket.</p>
---	--

Tankönyvek:

- Székely Tímea: Irodalom tankönyv 8. (Oktatási Hivatal)
- Székely Tímea: Irodalom munkafüzet 8. (Oktatási Hivatal)
- Székely Tímea: Magyar nyelv tankönyv 8. (Oktatási Hivatal)
- Székely Tímea: Magyar nyelv munkafüzet 8. (Oktatási Hivatal)

Tevékenységek

- Gyakoribb tömegkommunikációs műfajok elemzése, értékelése.
- Együttműködés a beszédpartnerekkel.
- Irodalmi olvasmányokhoz, mindennapi élethelyzetekhez kapcsolódó véleményalkotás, -nyilvánítás.
- Szövegelemzés, a tanult nyelvi egységekről tanultak szintetizálása.
- A mindennapi vagy irodalmi témákról ismeretek, példák gyűjtése a könyvtári katalógus, tartalomjegyzékek, prospektusok segítségével. A gyűjtött anyag válogatása, feldolgozása önállóan vagy csoportmunkában.
- Tájékoztató és véleményt közlő tömegkommunikációs műfajok gyűjtése, elkülönítése, ismertetése, készítése irányítással (cikk, hír, tudósítás, riport, hirdetés, reklám).
- Helyesírási, mondattani és nyelvhelyességi ismeretek alkalmazása a szóbeli és írásbeli megnyilatkozásokban.

- Komplex elemzési gyakorlatok a mondatban, a szótan körében.
- Táblázatok, ábrák, rajzos útmutatók, felelettervek készítése a tanult nyelvtani, szövegtani, irodalomműfaji és kifejezőeszközbeli ismeretek rendszerezésére.
- Irodalmi művekben ábrázolt emberi kapcsolatok, cselekedetek, érzelmi viszonyulások értelmezése, megvitatása, megjelenítése rajzban, drámajátékban, szituációs gyakorlatban.
- Beszámoló szóban, írásban az olvasott műről, látott vagy átélt élményről.
- Elbeszélés, leírás, jellemzés, levélírás fokozott önállósággal.
- Összehasonlítások a hasonló műfaji jellemzők, a szerkezeti felépítés, a nyelvi kifejezések összevetésével.
- Példák keresése a történelemnek az irodalomra gyakorolt hatásáról.
- Az aktív szókinccs folyamatos gyarapítása szóban és írásban, adott témakörökben. Az olvasott szövegek mögöttes jelentéseinek tudatos keresése, önálló megfogalmazása, képi, zenei megjelenítése a társművészetek forrásainak felhasználásával.
- A művészeti kifejezőmódok, stílus eszközök funkcióinak megfigyelése, értelmezése.
- Érzelmek, magatartások, jellemek, kapcsolatok, indítékok önálló bemutatása, például a jellemzés, az ismertetés műfajában (szóban vagy írásban).
- A magyar irodalom nagyobb korszakaira (reformkor, a XX. század első és második fele) vonatkozó ismeretek összefoglalása.
- Korokhoz kötődő témák, problémák meglátása irodalmi művekben.
- Az olvasott művek elhelyezése a korban.
- Tanulás-, információgyűjtést segítő segédkönyvek használata (A magyar helyesírás szabályai, a Magyar értelmező kéziszótár, lexikonok stb.).
- Film, színházi előadás megtekintése, megvitatása.
- Gyűjtőmunka, rendezés, albumkészítés filmekről, művészekről, újságok, folyóiratok képanyagából, cikkekből.

Fogalmak

- Riport, hirdetés, összetett mondat, tagmondat, kötőszó, mellérendelt, alárendelt, hivatalos levél, óda, epigramma, keretes szerkezet, álló- és mozgókép, fotó, szövegelemzés, beleélő képesség, dramatizálás, helyzetgyakorlat, improvizáció. közlés, szövegalkotás, illusztráció, lényegkiemelés, vázlat, jegyzet, önellenőrzés,

nyelvtani szabály, stílus, egyéni írásmód, önkifejezés, szófaj, átalakítás, csoportosítás, tagolás, szépirodalom, ismeretterjesztő irodalom, téma, témaválasztás, önéletrajz, kérvény, beszámoló, interjú, életrajzi adat, magyar irodalom, világirodalom, vers, próza, színháték, színmű.

A fejlesztés várt eredményei

- Legyen tájékozott a tanuló az alapvető tömegkommunikációs helyzetekben és műfajokban, ismerje fel a tömegkommunikáció szerepét és hatását.
- Tartsa tiszteletben mások véleményét.
- Ismerje fel a nyelvi szövegben a tanult hangtani, szó- és alaktani, mondattani jelenségeket.
- Használja a helyesírási segédkönyveket.
- Rendelkezzen megfelelő írásmóddal, írástempóval. Tudjon önállóan, 7-8 mondatban beszámolni irodalmi, film- és színházi élményeiről szóban és írásban.
- Legyen képes feltárni a költő, író ábrázolt érzelmi világát az elemzett művekben.
- Aktívan vegyen részt közös dramatikus játékokban és az azokat elemző megbeszéléseken.
- Legyen képes kitölteni a mindennapi élet alapvető, egyszerűbb hivatalos iratait (feladóvevény, pénzesutalvány, csekk, hivatalos levél, kérvény). Ismerje ezek formai követelményeit, tudjon tájékozódni a kitöltés módjáról.
- Tudja az olvasott művekben megjelenített emberi problémákat, kapcsolatokat, élethelyzeteket, erkölcsi kérdéseket megnevezni, bemutatni, olvasónaplóban, feljegyzés, vázlat, jellemzés vagy elbeszélés formájában.
- Legyen tájékozott a tanult irodalmi kifejezésformák felismerésében és megnevezésében.
- Mutasson fokozott önállóságot az ismeretek gyűjtésében, a forrásanyagok felhasználásában.
- Fejlettségi szintjének megfelelően legyen képes felfogni a tömegkommunikációs eszközök lényegi mondanivalóját, tudjon ehhez viszonyulni és ezeket tolmácsolni.
- Legyen képes egy-egy film – iránítás melletti – elemzésére.
- Ismerje néhány hazai és külföldi filmművészeti alkotást.

TÖRTÉNELEM

5-8.évfolyam

Óraszámok

Évfolyamok	5.	6.	7.	8.
Heti óraszám	2	2	2	2
Éves óraszám	74	74	74	74

A Történelem és állampolgári ismeretek műveltségterület a felső tagozatban ismerteti meg a tanulókkal a múltból való tudás jelentőségét; valamint a társadalmi együttélés, a közösséghez tartozás szerepét és lehetőségeit. A történelem, a hon- és népismeret és az állampolgári ismeretek ismeretköreihez kapcsolódó tevékenységformák biztosítják a feltételeket a tanulók számára a fő témakörök megismeréséhez és a tanulási eredmények eléréséhez.

A műveltségi terület tanítási-tanulási folyamatában figyelembe kell venni a tanulásban akadályozottság gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit, különös tekintettel a sajátélményű tevékenységek fókuszba helyezésére. A Történelem és állampolgári ismeretek műveltségterület fontos szerepet kap – a tanulásban akadályozottság kritériumait figyelembe véve – a térbeli és időbeli tájékozódás, valamint az időbeli viszonyítás fejlesztésében. Lehetővé teszi az emberiség kulturális értékeinek megismerését; a történelmi és társadalmi összefüggések megértését. Az ismeretek folyamatos bővítésével hozzájárul a tanulásban akadályozott tanulók személyiségének fejlődéséhez, különös tekintettel a mérlegelő gondolkodásra, a kommunikáció köréhez tartozó tevékenységek hatékony alkalmazására, a nemzeti érzés erősítésére.

A műveltségi területen középpontba kell állítani a múlt reális megismerését, a térben és időben való pontos tájékozódást, a nemzeti identitástudat kialakítását, az ok-okozati összefüggések láttatását. A célcsoport tanulóinak képessé kell válniuk az alapvető tanulságok levonására, az ítéletalkotásra, a törvényszerűségek felismerésére, a véleménynyilvánításra úgy, hogy a pedagógia mindvégig figyelembe vegye a tanulók gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit.

A műveltségterület tanítási-tanulási folyamatában az egyéni képességek figyelembe vételével központi szerepet kap a differenciálás, a gyakorlatban alkalmazva a korszerű óravezetési technikák adaptált változatait; pozitív módon erősítve a tanulók ismeretszerzésre irányuló törekvéseit.

A fejlesztési feladatok közül fókuszba kerül a cselekvés szintjén a megkülönböztetés-azonosítás-összehasonlítás képességének, az algoritmusok felismerésének, az elvonatkoztatás és általánosítás képességének a fejlesztése.

A tantárgy a tanulásszervezési eljárások, módszerek megválasztásával támogatja a kommunikációs készségek és képességek fejlesztését, az elfogadó és elutasító attitűd felismerését és megkülönböztetését, a mérlegelő és a történelmi gondolkodás kialakítását, a térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztését, az ismeretszerzéshez kapcsolódó eszközök adekvát használatát.

5–6. évfolyam

Az alsó tagozat tudásanyagára építve kell megismertetni a tanulókkal az emberi közösség történetét, továbbá ezen történések jelennel való kapcsolatát. A tanulásban akadályozott tanulók képességeit figyelembe véve kell bemutatni a történelem eseményeit, különös tekintettel az összefüggésekre. A műveltségterületen középpontba kell állítani a múlt reális megismerését, a pontos tájékozódást térben és időben, a nemzeti identitástudat kialakítását, az ok-okozati összefüggések láttatását. A tanulóknak képessé kell válniuk az alapvető tanulságok levonására, az ítéletalkotásra, a törvényszerűségek felismerésére, a véleménynyilvánításra. Ebben a szakaszban ismerkednek meg a tanulók a történelmi időszámítással, a történelmi korokkal és színterekkel. A különböző képek, szemléltetések, digitális tananyagok segítik a tájékozódást a történelmi korokban. A történelmi képzetek helyes kialakítását dramatikus technikák alkalmazása segíti. Az ismeretanyag lehetőséget ad a kort jellemző mítoszok és mondák, művészeti és zenei értékek megismerésére. A több irányból történő demonstrálás segíti elő a tanulásban akadályozott tanulók számára, hogy megismerjék, a különböző történelmi korok társadalmában hogyan éltek az emberek. A célcsoporthoz tartozó tanulók időbeli tájékozódásának fejlesztésekor hangsúlyt kell fektetni a múlt, a jelen és a jövő közötti viszonyításra – elsősorban a mindennapi élet eseményeire utalva. A folyamatos fejlesztés eredményeképpen erősödik a tanulók időről alkotott képzele, az események sorrendje közötti összefüggések felismerése. Az időről alkotott képzetek kialakítását segíti az időszalag. A történelmi színtereken keresztül a tanulók téri tájékozódása fejlődik, elsősorban történelmi térképek segítségével.

Célok

- A történelem tanításának alapvető célja ebben a szakaszban nemzeti történelmünk kiemelkedő eseményeinek felelevenítése a kritikai gondolkodás tükrében. A társadalmak kialakulásának történelmi körülményei, azok működésének sajátosságai felkészíti a tanulókat a történelmi múlt értelmezésére, egyúttal a társadalmi jelenségek közötti hatékony eligazodásra.
- A tanítás-tanulás folyamatában központi cél, hogy felébressze az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál a társadalom kérdései iránt való érdeklődést, elősegítse a diákok hazaszeretetének további erősödését, továbbá hozzásegítse őket ahhoz, hogy elfogadják Magyarország jogilag szabályozott demokratikus értékeit.
- Az Ember és társadalom műveltségterület tanítás-tanulás folyamatán belül a tanulók célcsoportjára való tekintettel a képességek, jártasságok és készségek formálása az ismeretszerzés gyakorlatában történik.
- A történelem és társadalmi ismeretek tananyagának elsajátítása során a diák megismeri, hogy a történelem eseményei az ember megjelenésének kezdetétől fogva egymással összefüggésben, társadalmi keretek között mennek végbe.
- A műveltségterület tartalmának elsajátítása során tényszerű, valós és alkalmazható ismeretekhez jut, és képességének megfelelően gyarapítja tudását. Kialakul a tanuló pozitív attitűdje a történelmi múlthoz, erősödik nemzeti identitása.
- A kompetencia alapú tanítási-tanulási folyamat során kiemelt szerepet kap a tér- és időbeli tájékozódási képesség fejlesztése, valamint az időbeli viszonyítás képességének kialakítása; a különböző társadalmak kultúrájának és életmódjának

megismertetése; az ok- okozati összefüggések megláttatása, különös tekintettel az egymást követő időkben a történelmi-történeti változásokra.

A tanulókat képessé kell tenni a következtetésekre, a véleménynyilvánításra, az ésszerű vitára, az alapvető történelmi-társadalmi törvényszerűségek felismerésére.

TÖRTÉNELEM

5. évfolyam

Témakör	1. Személyes történelem. A kereszténység	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	– A történelmi megismerés fogalmának kialakítása. A kereszténység jelentősége. Kooperatív technikák alkalmazása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> tér- és időbeli képességek, képzelet.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
1.1. <i>Személyes történelem</i> A címer, zászló, pecsét jelentősége, az idő mérése. 1.2. <i>Az Ószövetség népe</i> Az Ószövetség/Héber Biblia: Ábrahám és Mózes 1.3. <i>Újszövetségi történetek</i> A keresztény vallás kialakulása és elterjedése. Jézus Krisztus születése. Krisztus Pilátus előtt. Az utolsó vacsora. A feltámadás.		Tájékozódás a térképen. Idő ábrázolása téri-vizuális eszközökkel. Időbeli relációk: a jelen, a múlt és a régmúlt megkülönböztetése. Térbeli relációk: tájékozódási pontok keresése a térképen. Hazánk történelmi zászlóinak és címereinek megismerése, a pecsét fogalma, jelentősége. A témához kapcsolódó tartalmi elemek válogatása, megkülönböztetése, összehasonlítása. Tematikus képanyagok elemzése, összehasonlítása, megkülönböztetése. Ó- és újszövetségi történetek megismerése.
Fogalmak	jelen, múlt, címer, zászló, pecsét, Isten, föld, ég, növény, állat, Jézus Krisztus	

Témakör	2. Fejezetek az ókor történetéből	Javasolt óraszám: 26 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A nagy ókori társadalmak és hatásuk bemutatása. Kooperatív technikák alkalmazása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> tér- és időbeli tájékozódás, képzelet.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
2.1. <i>Az óskori ember világa</i> Az ember megjelenése és elterjedése a Földön		Időábrázolás síkban és térben (időszalag-időtorony). Történet olvasása, feldolgozása. A témához kapcsolódó tartalmi elemek válogatása.

<p>A barlanglakó és a termelő ősember</p> <p>A tűz szerepe az emberiség történetében</p> <p>Földművelés, állattenyésztés</p> <p>2.2. <i>Az ókori keleti kultúrák.</i> Az ókori kelet mezőgazdasága, társadalma, az emberek mindennapi élete. Hitvilág.</p> <p>2.3. <i>Az ókori Görögország – istenek, hősök, tudósok, művészek és az olimpia</i> Történetek a görög mondavilágból. Az ókori olimpiai játékok.</p> <p>2.4. <i>Az athéni demokrácia és a görög-perzsa háborúk</i> A legjelentősebb görög városállam: Athén. Az ókori görögök mindennapjai. A görög-perzsa háborúról: a marathóni csata (Kr. e. 490).</p> <p>2.5. <i>Hadvezérek, csaták, uralkodók az ókori Rómában</i> A római hadsereg és a katonák élete. Róma fénykora. Julius Caesar. Augustus császár. Rómaiak hazánk területén. A Római Birodalom bukása.</p>	<p>Csata modellezése. Helyszínek megkeresése a térképen. Tematikus képanyagok elemzése. Egyiptomi építészeti emlékekkel kapcsolatos képek gyűjtése, a hitvilágukkal kapcsolatos egyes történetek átbeszélése. Antik és modern – összehasonlításra épülő feladatok a tudomány, a művészetek és a sport témakörében. Beszélgetés az olimpiai eszméről.</p> <p>Történet olvasása Athénről. A görög főváros antik történelmi emlékhelyeinek képről történő felismerése. Az ókori Róma nevezetes épületeinek bemutatása.</p> <p>Bepillantás az ókori Róma mindennapjaiba: öltözködés, szórakozás, társasági élet, rabszolgapiac, iskola (beszélgetés, életképek modellezése, illusztrációkészítés). A római hadsereg bemutatása – beszélgetés alapvető szempontok szerint a hadviselés legfontosabb elemeiről: fegyverek, stratégia, emberi tényezők (katonák). Illusztrációk készítése.</p> <p>Pannónia provincia helyzetének, szerepének megismerése a Római Birodalom területén. A bukás okainak közös feltárása.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>időszalag, Nílus, fáraó, piramis, Hellász, Marathón, olimpia, Athén, városállam, Róma, Itália, gladiátor, légio, provincia, Pannónia, Aquincum.</p>

Témakör	3. A középkor világa		Javasolt óraszám: 18 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A ciklusosság megismertetése a történelmi korszakok tükrében. Nézőpontváltás alkalmazása. Kooperatív technikák alkalmazása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> tér- és időbeli képességek, képzelet.</p>		
<p>Fejlesztési ismeretek</p>		<p>Fejlesztési tevékenységek</p>	
<p>3.1. <i>A nyugati és a keresztény államiság főbb jellemzői</i> A hunok szerepe a Római Birodalom hanyatlásában.</p>	<p>Történetek olvasása, megbeszélése. Adatok leolvasása térképről. Tematikus képanyagok elemzése, összehasonlítása. A középkor különböző társadalmi csoportjai –</p>		

<p>3.2. <i>A középkori élet szinterei és szereplői (uradalma, kolostorok, városok, egyetemek)</i> Céhmesterek és kereskedők. Mindennapi élet a középkori várakban. Kolostori élet: történetek az egyház szerepéről. A lovagi életmód és a keresztes hadjáratok.</p>	<p>fogalmakhoz, azonosságokhoz és különbségekhez kötődő feladatok. Európa legjelentősebb középkori városainak megkeresése a térképen. A középkori város mint kulturális színtér bemutatása. A hadviselés és a vallások kapcsolatának felismerése a középkori kereszténység tükrében. A lovagi életmód – a lovagokhoz kapcsolódó eszménykép bemutatása – illemszabályok a gyakorlatban.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>vallás, kereszténység, iszlám, hun, király, nemes, jobbágy, lovag, lovagi torna, pápa, latin nyelv, szerzetes, kolostor, város, hadviselés</p>

<p>Témakör</p>	<p>4. Kalandozások és honfoglalás, a magyarok eredete</p>		<p>Javasolt óraszám: 8 óra</p>
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Fogalomalkotás a magyar nemzettörténet legfontosabb eseményeiről. Kooperatív technikák alkalmazása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> térbeli- és időbeli tájékozódás, történelmi gondolkodás.</p>		
<p>Fejlesztési ismeretek</p>		<p>Fejlesztési tevékenységek</p>	
<p>4.1. <i>Történetek a magyarság vándorlásáról és a honfoglalásról</i> A magyarok eredete. Rege a csodaszarvasról. Vérszerződés. Honfoglalás, letelepedés. Kalandozó hadjáratok.</p>	<p>A legfontosabb nemzeti történelmi adatok rendezése időszalagon, időtornyon. Mondák, történetek olvasása, feldolgozása. Adott történetben a valós és a fiktív elemek megkülönböztetése. Illusztráció készítése. Múzeum, tájház, emlékmű látogatása. Tablókészítés. Adatok leolvasása térképről. Időszalagon, időtornyon történő ábrázolás – összefüggések felismerése. Rajzos történelmi napló készítése. A lakóhely történelmi emlékhelyeinek fölkeresése. Történelmi szituációk bevonásával tananyag, tananyagrészek elmondása. A jelentős történelmi személyiségekről három-négy mondatos beszámoló készítése. Szövegalkotás képről, képsorozatról. Tárgyi emlékek gyűjtése, válogatása. Tárgyi és írásos történelmi emlékek felismerése, csoportosítása. A történelmi szituációk eljátszása. A legfontosabb nemzeti történelmi adatok rendezése időszalagon, időtornyon.</p>		
<p>Fogalmak</p>	<p>vándorlás, honfoglalás, Etlköz, Kárpát-medence, törvény, hódítás, gazdaság, csata.</p>		

Összegzett tanulási eredmények az évfolyam végén	<p>A tanuló meg tudja különböztetni a történelem forrásait, példákat is tud kapcsolni hozzá. Ismeri a történelmi időszámítás egységeit. Alapvető szinten tájékozódik a történelmi térképen. Az időszakon felismeri a tárgyalt történelmi időszakokat, évszámokat, kapcsol hozzá tanult ismereteket. Időrendbe helyezi a tanult eseményeket időszakon, időtornyon. Az adott tematikai egység tárgyalt témaköreiben – képességeinek megfelelően – írásban és/vagy szóban számot ad a tanult elemi történelmi ismereteiről. Különbséget tesz a különböző történelmi korok, valamint a magyar és a világtörténelem eseményei között.</p> <p>A megismert mondák, legendák, rövid történetek tartalmát segítséggel elmondja. Megkülönbözteti a történetek mesés és valóságos eseményeit. A történelmi hősökkel érzelmileg képes azonosulni. Ok-okozati összefüggéseket tanári irányítás mellett fölismer.</p>
---	---

Tankönyv:

BALOGH ANDRÁS TITUSZ, PIROK GYÖRGYI KATALIN: Történelem 5. Tankönyv az általános iskolák számára

BALOGH ANDRÁS TITUSZ, PIROK GYÖRGYI KATALIN: Történelem 5. Munkafüzet az általános iskolák számára

Éves óraszám: 72 óra

Heti óraszám: 2 óra

TÖRTÉNELEM

6. évfolyam

Témakör	1. Képek és portrék az Árpád-kor és a XIV-XV. század történetéből, a középkori magyar állam	Javasolt óraszám: 38 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Fogalomalkotás a magyar nemzettörténet legfontosabb eseményeiről. Kooperatív technikák alkalmazása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> térbeli- és időbeli tájékozódás, történelmi gondolkodás.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p><i>4.1. Az államalapítás: Géza és Szent István</i> Géza fejedelem. I. (Szent) István, Magyarország királya. Államalapítás. Koronázási ékszerek.</p>	<p>A legfontosabb nemzeti történelmi adatok rendezése időszakon, időtornyon. Mondák, történetek olvasása, feldolgozása. Adott történetben a valós és a fiktív elemek megkülönböztetése. Illusztráció készítése. Tablókészítés. Adatok leolvasása térképről. Időszalagon, időtornyon történő ábrázolás –</p>	

<p>4.2. <i>Az Árpád-ház uralkodói, szentjei</i> I. (Szent) László, a lovagkirály. Szent Gellért. Árpád-házi Szent Margit. Könyves Kálmán. II. András.</p> <p>IV. Béla.</p> <p>4.3. <i>Nagy Lajos, a hódító és törvényhozó</i> Anjou-házi királyok: Károly Róbert és Nagy Lajos Gazdasági intézkedések</p> <p>4.4. <i>Hunyadi János a törökellenes küzdelmek élén</i> A nándorfehérvári diadal</p> <p>4.5. <i>Hunyadi Mátyás portréja</i> Az igazságos Mátyás Élet Mátyás király udvarában</p>	<p>összefüggések felismerése. Rajzos történeti napló készítése. A lakóhely történelmi emlékhelyeinek fölkeresése. Látogatás az Országházban, a koronázási ékszerek megtekintése. Jelképek ábrázolása kézműves technikákkal. Történelmi szituációk bevonásával tananyag, tananyagrészek elmondása. A jelentős történelmi személyiségekről három-négy mondatos beszámoló készítése. Szövegalkotás képről, képsorozatról. Játéktevékenységek a lovagi életmód reprezentációjának érdekében. A különböző várostípusok jellemzőinek csoportosítása. A külső veszélyek felismerésének szerepe az ország életében. A törökök és a magyarok motivációinak felismerése, megfogalmazása. A Mátyás királyról szóló mesék erkölcsi tanulságai. A reneszánsz erények megfogalmazása szépirodalmi szemelvények tükrében. A történelmi szituációk eljátszása. A legfontosabb nemzeti történelmi adatok rendezése időszalagon, időtornyon. Szövegértési feladatok megoldása. Különböző élethelyzetek bemutatása, jellemzőinek összehasonlítása. A törökök és a magyarok motivációinak felismerése, megfogalmazása.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Kárpát-medence, államalapítás, állam, koronázási ékszer, szent, lovagkirály, törvény, hódítás, gazdaság, diadal, csata, királyi udvar, reneszánsz, erény.</p>

<p>Témakör</p>	<p>2. Új látóhatárok: a földrajzi felfedezések, a vallási megújulás; az új világkép kialakulása</p>	<p>Javasolt óraszám: 10 óra</p>
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A történelmi gondolkodás képességének kialakítása és fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> kauzális gondolkodás, képzelet, tér-és időbeli tájékozódás</p>	
<p>Fejlesztési ismeretek</p>	<p>Fejlesztési tevékenységek</p>	
<p>5.1. <i>A nagy földrajzi felfedezések</i> Amerika felfedezése. Felfedezők és hódítók.</p> <p>5.2. <i>Vallási újítók – reformáció és katolikus megújulás</i> Történetek a kor emberének</p>	<p>Történelmi szövegek olvasása, feldolgozása a nagy földrajzi felfedezőkről. Időszalagon, időtornyon Amerika fölfedezésének meghatározása – jelenhez való viszonyítása. Atlaszhasználat – helyszínek megkeresése a térképen; adatok olvasása térképről. Református és katolikus templom látogatása,</p>	

gondolkodásáról; reformáció és ellenreformáció.	a hasonlóságok és eltérések megfigyelése. Az alkotmányos királyság múltja és jelene – képek csoportosítása, jellemzők összehasonlítása és megkülönböztetése. Különböző információforrásokból szóbeli következtetések megfogalmazása. A gyarmatosítók és az őslakosok ellentétének megvilágítása különböző szituációs játékokon keresztül. A különböző keresztény vallási irányzatok jegyeinek megkülönböztetése, szókártyák csoportosítása. Társadalmi-történelmi, erkölcsi problémák felismerése, megfogalmazása elemi szinten.
Fogalmak	felfedezés, távcső, mikroszkóp, Kolumbusz Kristóf, vallás, reformáció, katolikus, királyi udvar, felvilágosodás, gyarmat, gyarmatosító, őslakó, függetlenségi harc

Témakör	3. Magyarország a XVI–XVIII. században	Javasolt óraszám: 24 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A történelmi megismerés eszközeinek, módszereinek kialakítása és fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> képzelet, tér-és időbeli tájékozódás.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p><i>6.1. A mohácsi csata és következményei</i></p> <p>A mohácsi vész</p> <p>A három részre szakadt Magyarország, élet a török hódoltság kori Magyarországon – egy konkrét település (pl. Debrecen vagy Kecskemét) bemutatásával.</p> <p><i>6.2. Végvári küzdelmek</i></p> <p>Szigetvár. Eger.</p> <p><i>6.3. Bocskai István és a hajdúk</i></p> <p>Bocskai szerepe a magyar reformációban.</p> <p><i>6.4. Az Erdélyi Fejedelemség virágkora</i></p> <p>Bethlen Gábor idején Erdély népei, tájai, kultúrája Bethlen Gábor uralkodása</p>	<p>Történetek olvasása, feldolgozása. Végvárak megkeresése a térképen. Tinódi históriás énekeinek hallgatása kortárs lantművészek előadásában. Királyi Magyarország, Erdélyi Fejedelemség, Török Hódoltság, Bocskai Istvánról, Bethlen Gáborról történet feldolgozása. A végvárakról rajz, makett készítése. A hős várkapitányok jellemzése, tulajdonságok csoportosítása. Művészeti alkotások gyűjtése az eseményekről. Események sorrendbe helyezése. Drámajáték – II. Rákóczi Ferenc életének földézése. Bécs, Bécsújhely, Sárospatak, Kassa városainak megmutatása a térképen. Kurucok és labancok – történet feldolgozása. Részletek megtekintése kapcsolódó történelmi filmekből.</p>	

<p>6.5. <i>Zrínyi Miklós, a hadvezér</i> Zrínyi Miklós hadjáratai és tervai a magyar hadsereg megteremtésére</p> <p>6.6. <i>A Rákóczi-szabadságharc kiemelkedő személyiségei, céljai</i> II. Rákóczi Ferenc élete. Hétköznapi élet a kurucok és labancok korában</p> <p>6.7. <i>Buda visszafoglalása, Magyarország a Habsburg Birodalomban</i> Buda visszafoglalása</p> <p>Mária Terézia</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>végvár, politikus, költő, hadvezér, hajdú, kuruc, labanc</p>

<p>Összegzett tanulási eredmények az évfolyam végén</p>	<p>A tanuló az időszalagon felismeri a tárgyalt történelmi időszakokat, évszámokat, kapcsol hozzá tanult ismereteket. Időrendbe helyezi a tanult eseményeket időszalagon, időtornyon. Az adott tematikai egység tárgyalt témaköreiben – képességeinek megfelelően – írásban és/vagy szóban számot ad a tanult elemi történelmi ismereteiről.</p> <p>Különbséget tesz a különböző történelmi korok, valamint a magyar és a világtörténelem eseményei között. Ismeri a világtörténelem tanult fordulópontjait; a magyar történelmi tudáskánon legfontosabb sarokpontjait – évszámok, események, uralkodók tükrében.</p> <p>A magyar koronázási ékszereket megnevezi. A megismert mondák, legendák, rövid történetek tartalmát segítséggel elmondja.</p> <p>Megkülönbözteti a történetek mesés és valóságos eseményeit. A történelmi hősökkel érzelmileg képes azonosulni. Ok-okozati összefüggéseket tanári irányítás mellett fölismer.</p>
--	---

Tankönyv:

Tombor Gáborné: Történelem 5-6.

Éves óraszám: 72 óra

Fogalmak

Király, nemes, jobbágy, lovag, lovagi torna, pápa, latin nyelv, szerzetes, kolostor, város, hadviselés, illemszabály, államalapítás, állam, koronázási ékszer, szent, lovagkirály, törvény, hódítás, gazdaság, diadal, csata, királyi udvar, szabad királyi város, mezőváros, bányaváros, reneszánsz, erény, parasztfelkelés, Királyi Magyarország, Erdélyi Fejedelemség, Török Hódoltság, felfedezés, világmindenség, távcső, mikroszkóp, Kopernikusz, Amerigo Vespucci, Kolumbusz Kristóf, vallás, reformáció, ellenreformáció, katolikus, protestáns, királyi udvar, felvilágosodás, gyarmat, gyarmatosító, őslakó, függetlenségi harc, Végvár, vitéz, szablya, lant, Tinódi Lantos Sebestyén, önálló magyar hadsereg, politikus, költő, hadvezér, Buda visszafoglalása, minaret, mecset, dzsámi, hajdú, kuruc, labanc, históriás ének.

Tevékenységek

- A legfontosabb nemzeti történelmi adatok rendezése időszalagon, időtornyon.
- Mondák, történetek olvasása, feldolgozása. Adott történetben a valós és a fiktív elemek megkülönböztetése. Illusztráció készítése.
- Múzeum, tájház, emlékmű látogatása. Tablókészítés.
- Adatok leolvasása térképről. Időszalagon, időtornyon történő ábrázolás – összefüggések felismerése.
- Rajzos történelmi napló készítése. A lakóhely történelmi emlékhelyeinek fölkeresése.
- Látogatás az Országházban, a koronázási ékszerek megtekintése. Jelképek ábrázolása kézműves technikákkal.
- Történelmi szituációk bevonásával tananyag, tananyagrészek elmondása.
- A jelentős történelmi személyiségekről három - négy mondatos beszámoló készítése. Szövegalkotás képről, képsorozatról.
- Tárgyi emlékek gyűjtése, válogatása.
- Játéktevékenységek a lovagi életmód reprezentációjának érdekében.
- Tárgyi és írásos történelmi emlékek felismerése, csoportosítása.
- A különböző várostípusok jellemzőinek csoportosítása.
- A külső veszélyek felismerésének szerepe az ország életében. A törökök és a magyarok motivációinak felismerése, megfogalmazása.
- A Mátyás királyról szóló mesék erkölcsi tanulságai. A reneszánsz erények megfogalmazása szépirodalmi szemelvények tükrében.
- Szövegértési feladatok megoldása.
- Különböző élethelyzetek bemutatása, jellemzőinek összehasonlítása.

Elvárt eredmények

- Tudja megnevezni a tanult korok uralkodóit, beszéljen tetteikről.

- Legyen képes tanári irányítással ok-okozati összefüggések felismerésére, következtetések levonására.
- Tudjon néhány példát felsorolni a magyarság fennmaradásának küzdelmeiről.
- Mondák, történetek, legendákból legyen képes néhány mondatos beszámolóra.
- Gyűjtsön képeket, bővítse ismereteit különböző forrásanyagokból: könyvek, múzeumokból, képes újságokból.
- Tudja az idejét: I. István megkoronázásának 1001., a tatárjárásnak 1241-42., az Árpád ház kihalása 1301., a nándorfehérvári diadal 1456., a Dózsa-féle parasztháború 1514., a mohácsi vész 1526., az ország három részre szakadása 1541., és a Rákóczi Ferenc vezette szabadságharc ideje 1703-1711.
- Irányítás mellett helyezze el a tanult évszámokat időszalagon, a megfelelő évszázadba.
- Mutassa meg a tanult történelmi események helyszínét a Képes történelmi atlaszban.
- Használja a képes történelmi atlaszt gyakorlatban. Készítsen rövid képes rajzos megjelenítést egy-egy történelmi eseményhez.
- Tudja a koronázási ékszereket megnevezni, valamint ismerje, hogy tekintheti meg azokat.
- Ismerjen fel néhány művészeti megjelenítést: szobrot, festményt, amely nevezetes történelmi személyt vagy eseményt örökít meg.

TÖRTÉNELEM

7. évfolyam

Témakör	1. Történelmi áttekintés		Javasolt óraszám: 8 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A tanult történelmi csomópontok felidézése térben és időben. Kooperatív technikák alkalmazása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> vizuális és auditív emlékezet, analitikus és szintetikus gondolkodás.		
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
	<p><i>Az ókori társadalmakról tanultak átisméltése</i></p> <p>Az ókori keleti kultúrák</p> <p>Az ókori Görögország.</p> <p>Az ókori Róma.</p> <p><i>A középkori Magyarországról tanultak átisméltése</i></p> <p>(korai szakasz, érett szakasz, késői szakasz)</p> <p>Árpád-házi királyok.</p> <p>Anjou-házi királyok és a Hunyadiak.</p> <p>Hazánk három részre szakadása.</p>	<p>Időszalag készítése, a történelmi források megnevezése a tanult történelmi korokból. A régész eszközeinek megnevezése.</p> <p>Múzeumlátogatás. Térképhasználat, terepasztal alkalmazása. Tárgyi emlékek fölismerése az ókorból, különös tekintettel az ókori kelet, Görögország és Róma hagyatékaira. A forrásokhoz kapcsolódóan szövegfeldolgozás. Térképhasználat. Adatok leolvasása időszalagról. A vándorlás és honfoglalás állomásainak megnevezése.</p>	

	Múzeumlátogatás, a koronázási ékszerek megtekintése. Tablókészítés a tanult uralkodókról. Tematikus feladatlapok megoldása.
Fogalmak	az ötödik-hatodik évfolyamon megismert fogalmak

Témakör	2. Forradalmak kora	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A nemzettudat és az állampolgári ismeretek kialakítása, tudatosítása, fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> kauzális gondolkodás, hazaszeretet.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p><i>2.1 A francia forradalom vívmányai és árnyoldalai</i> A nagy francia forradalom – a polgári átalakulás kezdete.</p> <p><i>2.2. Az ipari forradalom találmányai</i> Ipari találmányok és feltalálók.</p> <p><i>2.3. A magyar reformkor képviselői (Széchenyi, Kossuth)</i> A polgárosodás Magyarországon.</p> <p><i>2.4. A forradalom és szabadságharc kiemelkedő személyiségei és céljai</i> Gróf Széchenyi István élete és munkássága. Kossuth Lajos élete és munkássága. A magyar nyelv hivatalossá tétele. Az 1848. március 15-i események Pesten. Az első független magyar kormány megalakulása, intézkedései. A szabadságharc legfontosabb eseményei.</p>	<p>A történelmi események időrendi sorrendbe rendezése. Adatok olvasása térképről. Gyűjtőmunka a történelmi személyiségek életéről. Dramatikus technikák: vita a társadalom különböző csoportjai képviselőinek szerepében. Érvek ütköztetése. Plakátkészítés a francia forradalom jelszavaival. Fogalomalkotás az újkori társadalom és gazdaság jellemzőiről. Információgyűjtés a gőz erejéről. Ismeretanyagok gyűjtése a történelmi anyagokhoz. Egy-egy történelmi korról eseménynaptár készítése. Szóbeli beszámoló a tanult reformkori személyiségek tevékenységéről szókartyák és képek segítségével. A történelmi személyiségek tevékenységeinek csoportosítása. A reformkori országgyűlések vívmányai – táblázatba rendezés. Helytörténeti kiállítások, múzeumok látogatása. Képvetítés – adatgyűjtés, tények megfogalmazása – véleménycsere. Részvétel helytörténeti sétákon a reformkorhoz kötődő emlékhelyekhez. Öltözékek, viseletek megnevezése és bemutatása. Időszalag, térkép használata. Események képei – időrendben történő csoportosítás. Az első független magyar kormány bemutatása, adatok gyűjtése a miniszterekről. Múzeumlátogatás az 1848/49. évi forradalom és szabadságharc eseményeihez kapcsolódóan. Feladatlapok megoldása. Interaktív tananyagok alkalmazása lehetőség szerint. Az aradi vértanúkról adatok gyűjtése,</p>	

	megemlékezés a hősookról.
Fogalmak	nemzetállam, függetlenségi harc, polgár, munkás, országgyűlés, gőzgép, gyáripar, vasúthálózat, reform, magyar nyelv, törvény, pákozdi csata, isaszegi csata, trónfosztás, világosi fegyverletétel, aradi vértanúk

Témakör	3. A modern kor születése: a nemzeti eszme és a birodalmak kora	Javasolt óraszám: 14 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A nemzeti, hazafias érzelmek szerepének bemutatása a nemzetállam életében. Kooperatív technikák alkalmazása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> mérlegelő gondolkodás, kauzalitás.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>3.1. <i>Az egységes nemzetállamok létrejötte</i> Az olasz nemzetállam létrejötte. Az egységes német állam magalakulása.</p> <p>3.2. <i>Polgárháború az Egyesült Államokban</i></p> <p>3.3. <i>A megtorlás és a dualizmus Magyarországon</i></p> <p>Megtorlás a szabadságharc után A kiegyezés tartalma és jelentősége Tisza Kálmán és Tisza István munkássága</p> <p>3.4. <i>Az Osztrák-Magyar Monarchia együtt élő népei</i> Az Osztrák-Magyar Monarchia.</p>	<p>Gyűjtőmunka a könyvtárban. Adatok gyűjtése térképről. Adatok leolvasása időszalagról, időtoronyról – évszámok bejelölése. Információk gyűjtése a XIX. század polgárainak mindennapjairól. Történelmi események időrendi sorba rendezése. Magyarok mindennapjai a szabadságharc leverése után – életképekről tények megfogalmazása önálló vélemények hozzáfűzésével. Drámajáték – a néma ellenállás megjelenítése a Habsburg elnyomás idején. A kiegyezés pozitív következményei – fogalmak azonosítása, csoportosítása, megkülönböztetése Magyarország és Ausztria szempontjából. Budapest fejlődése a XIX. század második felében – épületek azonosítása korabeli képekről. A kiegyezéshez kötődő történelmi személyiségekről adatok, képek gyűjtése (Deák Ferenc, Ferenc József, Erzsébet királyné). Gazdasági-társadalmi változások – fogalmak csoportosítása, egyeztetése. A változások szerepének felismerése az emberek életében. A vasúthálózat fejlődése – adatok, képek gyűjtése a XIX. század második felének magyar vasútépítéséről.</p>	
Fogalmak	magyar király, Osztrák-Magyar Monarchia, tőke, bank, vasúthálózat, Budapest, világváros, MÁV, dualizmus	

Témakör	4. Hazánk és a nagyvilág a XX. század első felében	Javasolt óraszám:
----------------	---	--------------------------

		30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A történelmi tanulás képességének fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> empátia, mérlegelő gondolkodás.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p><i>4.1. Az első világháború jellemzői és következményei Európában és Magyarországon</i> Az első világháború előzményei és kirobbanása. Hazánk részvétele az első világháborúban. Az első világháború főbb eseményei. Tanácsköztársaság.</p> <p><i>4.2. Trianon és következményei</i> Az Osztrák-Magyar Monarchia fölbomlása. A trianoni békediktátum és következményei.</p> <p><i>4.3. Diktatúrák és diktátorok Európában</i> Totális diktatúrák: a kommunista Szovjetunió; a nemzetiszocialista Németország</p> <p><i>4.4. Politikus portrék a két világháború közötti Magyarországon</i> Magyarország a két világháború között – Horthy Miklós kormányzó.</p> <p><i>4.5. A második világháború jellemzői és következményei</i> A második világháború kirobbanása. A második világháború főbb eseményei, technikai újításai. A második világháború befejezése. A párizsi békeszerződés.</p> <p><i>4.6. Magyarország a második világháborúban</i> Hazánk helyzete a második világháború előtt: a békés revízió Hazánk szerepe a második világháborúban. A Don-kanyar magyar katonái: megemlékezés a hősi halottakról.</p> <p><i>4.7. A holokauszt Európában és Magyarországon</i> Hazánk német megszállása. Koncentrációs táborok Európában.</p>	<p>Gyűjtőmunka a könyvtárban a „nagy háborúról.” Az Antant és a Központi hatalmak országainak csoportosítása. Térképhasználat. Helyszínek, adatok leolvasása a történelmi térképekről. Háborús frontvonalak meghatározása. Képek gyűjtése, csoportosítása folyóiratokból. A gyűjtemény alapján rövid fogalmazás készítése. Adatok leolvasása időszalagról, időtoronyról – évszámok bejelölése. Játékfilm-részlet (pl. Nyugaton a helyzet változatlan), dokumentumfilm-részletek megtekintése előzetes szempontok alapján. Információk gyűjtése a XX. század első felében élt polgárainak mindennapjairól. Történelmi események időrendi sorba rendezése. Fiktív levél írása a frontvonalról. Frontok modellezése terepasztalon – a villámháború és az állóháború fogalmának kialakítása. Az országhatárokon belül és kívül élő magyarok mindennapjai a trianoni döntést követően – életképekről tények megfogalmazása önálló vélemények hozzáfűzésével. A személyes vélemény és a tény megkülönböztetése. Érvek megfogalmazása a fajgyűlölettel, idegengyűlölettel szemben. A fasiszta és a szövetséges országok csoportosítása. Bekövetkezett változások felismerése a háborús kronológia áttekintésével. A II. világháború hadieszközeinek megnevezése. Háborúellenes plakát készítése. Fasiszta eszmék felismerése. Dokumentumfilmek megtekintése, megbeszélése. A világháborúkhöz kötődő emlékhely felkeresése. Életkép a koncentrációs táborokban – jellemzők gyűjtése. Részletek olvasása, értelmezése Anna Frank naplójából. Következtetések megfogalmazása a II. világháború eseményeinek tükrében, tanári irányítás mellett.</p>	
Fogalmak	világháború, antant, központi hatalmak, állóháború, front, tank, köztársaság, tanácsköztársaság, trianoni békeszerződés, bank,	

	munkanélküliség, fasizmus, nemzetiszocializmus, zsidótörvény, koncentrációs tábor, deportálás, Don-kanyar, nyilas hatalomátvétel, atombomba, Hirosima
--	---

Összegzett tanulási eredmények az évfolyam végén	<p>A tanuló kezelni tudja a kiemelkedő történelmi személyiségekről gyűjtött életrajzi adatokat. Ismeri a reformkor haladó politikusainak nevét és törekvéseikről néhány mondatban beszámol. A reformkor eseményei között történelmi összefüggéseket szempontsor szerint fölismer tanári irányítás mellett.</p> <p>Összefüggéseket tud említeni a világtörténelem és hazánk történelmének eseményei között. A nemzeti alapműveltséghez tartozó évszámokhoz történelmi ismeretet kapcsol. Az adott tematikai egység tárgyalt témaköreiben – képességeinek megfelelően – írásban és/vagy szóban számot ad a tanult elemi történelmi ismereteiről. Gazdasági, társadalmi változásokra példát tud mondani.</p> <p>A térképen meg tudja mutatni a szabadságharc legfontosabb helyszíneit, szempontsor alkalmazásával beszámol a történelmi eseményekről. Információkat képes gyűjteni a történelmi atlaszból.</p> <p>Képről felismeri gróf Széchenyi Istvánt, Kossuth Lajost, Deák Ferencet. Felismeri Budapest történelmileg nevezetes épületeit. Felismeri, hogy a trianoni békeszerződés mekkora veszteségeket jelentett hazánk számára. A második világháború főbb helyszíneiről, évszámairól, legfontosabb eseményeiről a térkép adatainak segítségével beszámol. A nemzetiszocialista, fasiszta eszmék tartalmát fölismeri, a faj- és idegengyűlöletet elutasítja.</p> <p>Néhány történelmi tárgyú verset, elbeszélést, regényt ismer. Magyarországhoz, hazánk történelmi személyiségeihez pozitív attitűddel viszonyul. A tanult ismeretekhez kapcsolódó dokumentumanyagot képességei szerint értelmezi. Egyszerű összefüggéseket fölismer, azokból következtetéseket képes levonni. A történelem műveltségterülethez kapcsolódó eszközöket, tantárgyi segédleteket a jártasság szintjén tudja alkalmazni.</p>
---	---

Tankönyv:

Tombor Gáborné: Történelem 7-8.

Éves óraszám: 72 óra

Heti óraszám: 2 óra

Fogalmak

Polgári forradalom, nemzetállam, függetlenségi harc, polgár, szabad paraszt, munkás, törvényhozás, országgyűlés, gőzgép, gőzmozdony, gőzhajó, gyáripár, vasúthálózat, gőzeke, vetésforgó, reform, haladó gondolkodás, nemzeti megújulás, magyar nyelv, gróf, báró, Magyar Tudományos Akadémia, kőhíd, pesti árvíz, Védegylet, röpirat, pozsonyi országgyűlés – alsótábla, felsőtábla, törvényjavaslat, törvény, haladó, maradi, márciusi ifjak, ellenzék, Pilvax Kávéház, Landerer Nyomda, Helytartótanács, Városháza, pákozdi csata, tábornok, trónfosztás, világosi fegyverletétel, aradi vértanúk. Rémuralom, teljhatalom, önkényuralom, néma ellenállás, osztrák császár, magyar király, Osztrák-Magyar Monarchia, tőke, bank, vasúthálózat, gőzmalom, gőzeke, gőzcséplőgép, hajógyártás, mozdony- és vagongyártás, Budapest, világváros, Városliget, Operaház.

Tevékenységek

- Időszalag készítése, a történelmi források megnevezése a tanult történelmi korokból. Térképhasználat, terepasztal alkalmazása. A forrásokhoz kapcsolódóan szövegfeldolgozás.
- A történelmi események időrendi sorrendbe rendezése. Adatok olvasása térképről.
- Gyűjtőmunka a történelmi személyiségek életéről.
- Dramatikus technikák: vita a társadalom különböző csoportjai képviselőinek szerepében. Érvek ütköztetése.
- Plakátkészítés a francia forradalom jelszavaival.
- Fogalomalkotás az újkori társadalom és gazdaság jellemzőiről.
- Információgyűjtés a gőz erejéről.
- Ismeretanyagok gyűjtése a történelmi anyagokhoz, beszámoló készítése Mária Terézia koráról. Egy-egy történelmi korról eseménynaptár készítése.
- Szóbeli beszámoló a tanult reformkori személyiségek tevékenységéről szókártyák és képek segítségével.
- A történelmi személyiségek tevékenységeinek csoportosítása. A reformkori országgyűlések vívmányai – táblázatba rendezés.
- Helytörténeti kiállítások, múzeumok látogatása.
- Képvetítés – adatgyűjtés, tények megfogalmazása – véleménycsere.
- Részvétel helytörténeti sétákon a reformkorhoz kötődő emlékhelyekhez.
- Öltözékek, viseletek megnevezése és bemutatása.
- Az első független magyar kormány bemutatása, adatok gyűjtése a miniszterekről.
- Múzeumlátogatás az 1848/49. évi forradalom és szabadságharc eseményeihez kapcsolódóan. Feladatlapok megoldása.
- Interaktív tananyagok alkalmazása lehetőség szerint.
- Az aradi vértanúkról adatok gyűjtése, megemlékezés.
- Magyarok mindennapjai a szabadságharc leverése után – életképekről tények megfogalmazása önálló vélemények hozzáfűzésével.
- Drámajáték – a néma ellenállás megjelenítése a Habsburg elnyomás idején.

- A kiegyezés pozitív következményei – fogalmak azonosítása, csoportosítása, megkülönböztetése Magyarország és Ausztria szempontjából.
- Budapest fejlődése a XIX. század második felében – épületek azonosítása korabeli képekről.
- A kiegyezéshez kötődő történelmi személyiségekről adatok, képek gyűjtése (Deák Ferenc, Ferenc József, Erzsébet királyné).
- Gazdasági-társadalmi változások – fogalmak csoportosítása, egyeztetése.
- A változások szerepének felismerése az emberek életében.
- A vasúthálózat fejlődése – adatok, képek gyűjtése a XIX. század második felének magyar vasútépítéséről.

Elvárt eredmények a 7. évfolyam végén

- Tudja kezelni a kiemelkedő személyiségekről gyűjtött életrajzi adatokat.
- Ismertesse a reformkor politikusainak haladó törekvéseit, nézeteit.
- Sorolja fel a reformkori politikusok nevét.
- Ismerje fel a kor eseményei között meglévő történelmi összefüggéseket, szempontsor szerint irányítottan.
- Tudjon összefüggést említeni a világtörténelem és a magyar történelem eseményei között.
- Tudja a tartalomban megjelölt évszámokat.
- Készítsen néhány mondatos beszámolót az adott kor híres személyiségeiről vagy eseményeiről.
- Tudjon példát mondani a gazdasági, társadalmi változásokra.
- Tudja a térképen a szabadságharc eseményeit, helyiségeit megmutatni, időpontokat, csatákat leolvasni.
- Tudjon új információkat gyűjteni a képes történelmi atlaszból.
- Tudja képről felismerni gróf Széchenyi Istvánt, Kossuth Lajost, Táncsics Mihályt, Deák Ferencet.
- Használja gyakorlottan taneszközeit, fejlődjön önállósága.

TÖRTÉNELEM

8. évfolyam

Célok

- Megismertetni a trianoni békeszerződést és annak következményeit.
- Ismeretnyújtás hazánk és Európa történelmi eseményeiről, az első világháború befejezésétől a huszadik század végéig.
- Önálló ismeretszerző, rendszerező, lényegmeglátó képesség fejlesztése.
- A történelmi tanulás képességének fejlesztése.
- Kooperatív technikák alkalmazása.
- Képességfejlesztési fókuszok: empátia, kritikai gondolkodás, kauzalitás, megkülönböztetés, azonosítás, összehasonlítás a cselekvés szintjén, erkölcsi érzék, szociabilitás.
- A szabálytudat erősítése. A közösségi együttélés szabályainak megismertetése, gyakorlása.
- Az állampolgársághoz kapcsolódó ismeretek elsajátíttatása, médiatudatosság erősítése.
- A tudatos pénzhasználat – a pénzügyi kultúra fejlesztése.
- A munkavállalásra ösztönzés. Különböző foglalkozások és munkahelyek megismertetése.

TÖRTÉNELEM

8. évfolyam

Témakör	1. Hazánk és a nagyvilág a XX. század második felében	Javasolt óraszám: 28 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A történelmi tanulás képességének fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> mérlegelő gondolkodás, kauzalitás	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
<i>1.1. A megosztott világ: a hidegháború, az Egyesült Államok és a Szovjetunió vetélkedése</i> Hatalmi csoportosulások kialakulása a II. világháború befejezése után. A berlini fal kiépítése.		Adatok, tényinformációk gyűjtése a XX. század második felében élt polgárok mindennapjairól. Időszalag, időtorony alkalmazása, történelmi évszámok jelölése. Térképről adatok leolvasása. Rövidítések – fogalmak egyeztetése (pl. ENSZ, NATO, Varsói Szerződés). A keleti blokk és a nyugati blokk országainak csoportosítása. Mindennapi élet modellezése a demokratikus vezetés alatt
<i>1.2. Magyarország a kommunizmus idején</i>		

<p>Rákosi Mátyás diktatúrája. Az emberek élete az 1950-es évek elején.</p> <p><i>1.3. Az 1956-os forradalom és a Kádár-korszak</i> Az 1956-os forradalom és Nagy Imre miniszterelnöksége.</p> <p>A Kádár-rendszer jellege, életmódja Az 1980-as évek vége, a Kádár-rendszer válsága.</p> <p><i>1.4. A demokratikus viszonyok megteremtése és kiépítése Magyarországon</i> Rendszerváltoztatás Az Alaptörvény és a mai magyar demokrácia</p> <p><i>1.5. Együttélés a Kárpát-medencében: a határon túli magyarok; a magyarországi nemzetiségek a 19. századtól napjainkig.</i></p>	<p>álló és a szocialista vezetés alatt álló országokban. A személyi kultusz jellemzőinek csoportosítása. A tervgazdálkodás – rámutatás a hamis eszményekre egyszerű modellezéssel. Tárgyi és írásos emlékek megtekintése az ötvenes évekből. A személyi kultusz, a diktatúra, a pártállam jellemző jegyeinek fölismerése. Évszámok jelölése időszalagon. Szocialista iparvárosok jelölése térképen; rajz, makett készítése a gyárvárosokról. Címerek összehasonlítása a XX. század különböző korszakaiban. Jellemzők megkülönböztetése. Gyűjtőmunka – tárgyi emlékek a tárgyalt történelmi időszakokból. Látogatás az 1956-os forradalomhoz kapcsolódó múzeumi kiállításon. Játékfilm, dokumentumfilm megtekintése az 1956-os forradalomról és szabadságharcról. Képek gyűjtése, csoportosítása a hatvanas, hetvenes, nyolcvanas évek hazai életmódjáról. A Kádár-korszak legfontosabb jegyeiről történő fogalomalkotás, a társadalmi berendezkedéshez kapcsolódó jellemzők rendezése, csoportosítása főfogalmak alá. Csoportosítás tanári irányítás mellett: okok, melyek a kommunista hatalom összeomlásához vezettek. Plakátképek bemutatása: a szovjet csapatok kivonulása Magyarország területéről.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>hidegháború, Egyesült Nemzetek Szervezete, NATO, Varsói Szerződés, személyi kultusz, többpártrendszer, egypártrendszer, diktatúra, pártállam, termelészövetkezet, munkatábor, forradalom, Alaptörvény/Alkotmány, szabadságharc, eladósodás</p>

Témakör	2. Régiók története, mérlegen a magyar történelem: lábnyomaink a nagyvilágban; a magyar megmaradás kérdései.	Javasolt óraszám: 8 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A történelmi tanulás képességének fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> mérlegelő gondolkodás; megkülönböztetés, azonosítás, összehasonlítás a cselekvés szintjén.</p>	
<p>Fejlesztési ismeretek</p>	<p>Fejlesztési tevékenységek</p>	
<p><i>2.1. Az Európai Unió létrejötte</i> Az Európai Unió szerepe a történelmi-társadalmigazdasági események alakulásában</p>	<p>Plakátkészítés az Európai Unió történetéhez kapcsolódóan. A legfontosabb események jelölése időszalagon. A szocialista országok utódállamai nevének, fővárosainak</p>	

<p>2.2. <i>A vasfüggöny lebontása és következményei a keleti blokk országaiban</i> A szocialista államrendszerek fölbomlásának következményei</p> <p>2.3. <i>Globális problémák: urbanizáció, környezetszennyezés, terrorizmus, migráció, klímaváltozás</i> A tudományos-technikai forradalom hatása az emberek mindennapi életére</p> <p>2.4. <i>Az Alaptörvény, a jogállamiság intézményei a mai Magyarországon</i> Az Alaptörvény múltja és jelene – az alapvető jogok</p> <p>2.5. <i>A hagyományos, illetve agrártársadalmak; a modern, illetve ipari társadalmak</i></p> <p>2.6. <i>A határon túli magyarság sorsa</i></p> <p>2.7. <i>A magyarországi nemzetiségek kultúrája, helyzete</i></p>	<p>csoportosítása – az adott nemzethez kötődő információk gyűjtése. Az új államhatárok megkeresése a térképen. Különböző technológiákról történő információgyűjtés. Tablókészítés az utóbbi két évtized technikai változásairól. Érvek és ellenérvek gyűjtése, azok ütköztetése a fogyasztói társadalom témaköréhez kapcsolódóan tanári irányítás mellett. A Magyarországon életbe lépett Alaptörvény értelmezése. Feladatok megoldása az alapvető jogok érvényesítésével kapcsolatosan. Gyűjtőmunka, tablókészítés. A Magyarországon élő nemzetiségekhez kötődő tradíciók bemutatása – hagyományörző foglalkozások keretében. A határainkon túl élő magyarság helyzete a világban – fotók gyűjtése, honlapok keresése; információk gyűjtése a magyar identitás megőrzésével kapcsolatosan, tanári irányítás mellett. Fogalmak, képek csoportosítása a globalizált világ témakörében.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Európai Unió, Szovjetunió, Csehszlovákia, Jugoszlávia, jóléti társadalom, alaptörvény, jogállamiság, demográfia, népesedés, kisebbség, vallás, határon túli magyarság</p>

<p>Összegzett tanulási eredmények az évfolyam végén</p>	<p>A tanuló kezelni tudja a kiemelkedő történelmi személyiségekről gyűjtött életrajzi adatokat.</p> <p>Összefüggéseket tud említeni a világtörténelem és hazánk történelmének eseményei között. A nemzeti alapműveltséghez tartozó évszámokhoz történelmi ismeretet kapcsol. Az adott tematikai egység tárgyalt témakörében – képességeinek megfelelően – írásban és/vagy szóban számot ad a tanult elemi történelmi ismereteiről. Gazdasági, társadalmi változásokra példát tud mondani.</p> <p>Információkat képes gyűjteni a történelmi atlaszból.</p> <p>Néhány történelmi tárgyú verset, elbeszélést, regényt ismer. Magyarországhoz, hazánk történelmi személyiségeihez pozitív attitűddel viszonyul.</p> <p>A tanult ismeretekhez kapcsolódó dokumentumanyagot képességei szerint értelmezi. Egyszerű összefüggéseket fölismer, azokból következtetéseket képes levonni. A történelem műveltségterülethez kapcsolódó eszközöket, tantárgyi segédleteket a jártasság szintjén tudja alkalmazni.</p>
--	---

Tankönyv:

Tombor Gáborné: Történelem 7-8.

Éves óraszám: 36 óra

Heti óraszám: 1 óra

Kulcsfogalmak

Merénylet, trónörökös, világháború, antant, központi hatalmak, hadüzenet, állóháború, villámháború, front, lövészárk, tank, tengeralattjáró, felderítő repülőgép, mérges gáz, őszirozsás forradalom, köztársaság, Tanácsköztársaság, trianoni békeszerződés, jóvátétel, haderősökkentés, hitelfelvétel, bank, rádió, világválság, munkanélküliség, fasizmus, nemzetiszocializmus, fajgyűlölet, antifasiszta, hadiállapot, zsidótörvény, koncentrációs tábor, deportálás, Don-kanyar, nyilas hatalomátvétel, atombomba, Hiroshima, Nagaszaki, párizsi békeszerződés, hidegháború, keleti blokk, nyugati blokk, Egyesült Nemzetek Szervezete, NATO, Varsói Szerződés, földosztás, kisbirtokrendszer, koalíciós kormány, személyi kultusz, infláció, többpártrendszer-egypártrendszer, címerváltozás, diktatúra, pártállam, termelőszövetkezet, jegyrendszer, munkatábor, forradalom, szabadságharc, politikai fogoly, kölcsönfelvétel, eladósodás, a többpártrendszer újjáéledése, a szovjet csapatok kivonulása, Európai Unió, Szovjetunió, Csehszlovákia, Jugoszlávia, államrendszer, államhatár, jóléti társadalom, globális probléma, fenntarthatóság, fogyasztói társadalom, alaptörvény, jogállamiság, demográfia, népesedés, kisebbség, vallás, határon túli magyarság, szokás, hagyomány, illem, erkölcs, jog, ENSZ, A gyermekek jogairól szóló nemzetközi egyezmény, illemszabály, ügyintézés, internet, államforma, köztársaság, királyság, demokrácia, demokratikus alapelvek, kormány, törvényszék, parlament, híradó, média, vélemény, tény, közösségi portál, állampolgári jog és kötelezettség, jövedelem, bevétel, kiadás, megtakarítás, rezszi, hitel, zsebpénz, pénz, bankjegy, érme, pénzromlás, bank, bankkártya, hitel, árfolyam, kamat, tőke, vállalkozás, munka, munkaviszony, foglalkozás, munkahely, gazdaság, gazdasági ágazatok, mezőgazdaság, ipar, bányászat, energiatermelés, kereskedelem, vendéglátás, közlekedés, távközlés, bank, biztosítás, fizikai munka, szellemi munka.

Tevékenységek

- Gyűjtőmunka a könyvtárban a „nagy háborúról.” Az Antant és a Központi hatalmak országainak csoportosítása.
- Térképhasználat. Helyszínek, adatok leolvasása a történelmi térképekről. Háborús frontvonalak meghatározása.
- Képek gyűjtése, csoportosítása folyóiratokból. A gyűjtemény alapján rövid fogalmazás készítése.
- Adatok leolvasása időszakról, időtoronyról – évszámok bejelölése.
- Játékfilm-részlet (pl. Nyugaton a helyzet változatlan), dokumentumfilm-részletek megtekintése előzetes szempontok alapján.
- Információk gyűjtése a XX. század első felében élt polgárainak mindennapjairól.
- Történelmi események időrendi sorba rendezése.
- Fiktív levél írása a frontvonalról.
- Frontok modellezése terepasztalon – a villámháború és az állóháború fogalmának kialakítása.
- Az országhatárokon belül és kívül élő magyarok mindennapjai a trianoni döntést követően – életképekről tények megfogalmazása önálló vélemények hozzáfűzésével. A személyes vélemény és a tény megkülönböztetése.
- A gazdasági válság megfogalmazása, jellemzőinek csoportosítása. Mindennapi élet modellezése a nagy gazdasági világválság idején. Dramatikus technikák alkalmazása – szituációs játékok.
- Érvek megfogalmazása a fajgyűlölettel, idegengyűlölettel szemben.
- A fasiszta és a szövetséges országok csoportosítása. Bekövetkezett változások felismerése a háborús kronológia áttekintésével.
- A II. világháború hadieszközeinek megnevezése.
- Háborúellenes plakát készítése. Fasiszta eszmék felismerése. Antifasiszta, háborúellenes versek gyűjtése, felolvasása. Tablókészítés. Játékfilm-részlet (pl. Schindler listája), dokumentumfilmek megtekintése, megbeszélése.
- A világháborúhoz kötődő emlékhely felkeresése.
- Életkép a koncentrációs táborokban – jellemzők gyűjtése. Részletek olvasása, értelmezése Anna Frank naplójából.
- Következtetések megfogalmazása a II. világháború eseményeinek tükrében, tanári irányítás mellett.
- Adatok, tényinformációk gyűjtése a XX. század második felében élt polgárok mindennapjairól.
- Rövidítések – fogalmak egyeztetése (pl. ENSZ, NATO, Varsói Szerződés). A keleti blokk és a nyugati blokk országainak csoportosítása. Mindennapi élet modellezése a demokratikus vezetés alatt álló és a szocialista vezetés alatt álló országokban.
- A személyi kultusz jellemzőinek csoportosítása. A tervgazdálkodás – rámutatás a hamis eszményekre egyszerű modellezéssel. Tárgyi és írásos emlékek megtekintése az ötvenes évekből. A személyi kultusz, a diktatúra, a pártállam jellemző jegyeinek fölismerése.

- Szocialista iparvárosok jelölése térképen; rajz, makett készítése a gyárvárosokról.
- Címerek összehasonlítása a XX. század különböző korszakaiban. Jellemzők megkülönböztetése.
- Gyűjtőmunka – tárgyi emlékek a tárgyalt történelmi időszakokból.
- Látogatás az 1956-os forradalomhoz kapcsolódó múzeumi kiállításon. Játékfilm, dokumentumfilm megtekintése az 1956-os forradalomról és szabadságharcról.
- Képek gyűjtése, csoportosítása a hatvanas, hetvenes, nyolcvanas évek hazai életmódjáról. A Kádár-korszak legfontosabb jegyeiről történő fogalomalkotás, a társadalmi berendezkedéshez kapcsolódó jellemzők rendezése, csoportosítása főfogalmak alá.
- Csoportosítás tanári irányítás mellett: okok, melyek a kommunista hatalom összeomlásához vezettek. Plakátképek bemutatása: a szovjet csapatok kivonulása Magyarország területéről.
- Plakátkészítés az Európai Unió történetéhez kapcsolódóan. A legfontosabb események jelölése időszalagon.
- A szocialista országok utódállamai nevének, fővárosainak csoportosítása – az adott nemzethez kötődő információk gyűjtése. Az új államhatárok megkeresése a térképen.
- Különböző technológiákról történő információgyűjtés. Tablókészítés az utóbbi két évtized technikai változásairól. Érvek és ellenérvek gyűjtése, azok ütköztetése a fogyasztói társadalom témaköréhez kapcsolódóan tanári irányítás mellett.
- A Magyarországon életbe lépett Alaptörvény értelmezése. Feladatok megoldása az alapvető jogok érvényesítésével kapcsolatosan. Gyűjtőmunka, tablókészítés.
- A Magyarországon élő nemzetiségekhez kötődő tradíciók bemutatása – hagyományörző foglalkozások keretében. A határainkon túl élő magyarság helyzete a világban – fotók gyűjtése, honlapok keresése; információk gyűjtése a magyar identitás megőrzésével kapcsolatosan, tanári irányítás mellett.
- Fogalmak, képek csoportosítása a globalizált világ témakörében.
- Közismert népszokások, néphagyományok föllevenítése.
- Az erkölcsi értékekhez kapcsolódó csoportosítások a jó és a rossz fogalmának tükrében. A jog és erkölcs kapcsolatának értelmezése egyszerű példákon keresztül, különös tekintettel a gyakoribb normasértésekre. Az emberi alapjogokról való beszélgetés – az oki tényezők összegyűjtése. Az Emberi és polgári jogok nyilatkozata – a legfőbb pontok megismerése. Jogok és kötelességek a társadalomban – beszélgetés az emberek együttéléséhez szükséges normákról. Különbségek föltárása az okok és az okozatok szempontjából – saját gondolatok szóbeli megfogalmazása. A Gyermekek jogairól szóló 1989. évi ENSZ Egyezmény alapelveinek értelmezése. Beszélgetés az iskola házirendjéről – a diákokat megillető jogok, a diákélethez kapcsolódó kötelességek. A gyermekek helyzete a világban – beszélgetés, adatgyűjtés különböző kontinensen élő gyermekek életéről, mindennapjaikról. A mindennapi élethez kötődő egyszerűbb ügyek intézéséhez szükséges információk gyűjtése. Mindennapi ügyintézés modellezése, a lebonyolításhoz kötődő kommunikációs és illetmi szabályok tükrében. Az ügyintézés alapvető faktorai – ügyintézési technikák lépésről-lépésre.

- Ügyintézés a világhálón – internetes felületről ügyintézési lehetőségek, egyszerűbb alkalmazások összegyűjtése
- Államformák: köztársaság és királyság – legfontosabb jellemzők összegyűjtése. A demokratikus és a diktatórikus politikai rendszer jellemzőinek azonosítása, példák gyűjtése.
- A demokrácia szerkezeti pontjainak megállapítása. A demokratikus választás modellezése. A demokratikus alapelvek legfőbb alkotóelemeinek összegyűjtése. Az antik és a modern demokrácia összehasonlítása tartalmi szempontok szerint. Beszélgetés a törvényhozás, a végrehajtás és az igazságszolgáltatás intézményeiről az elemi ismeretek szintjén. A törvények szerepe az emberek életében – véleményalkotás.
- Látogatás a Parlamentben.
- Helyi önkormányzat fölkeresése.
- A tömegtájékoztatás eszközeinek megismerése. Híradó megtekintése – beszélgetés a tanulócsoporthoz számára könnyen érthető hírekről. A tömegtájékoztatáshoz kapcsolódó előnyök meghatározása. Napi újságcikkekhez kapcsolódó szövegértési feladatok megoldása. Az információátadás torzulása a nyilvánosságban, a tény és a vélemény közötti különbségek meghatározása. A közösségi portálokon való jelenlét – beszélgetés az alkalmazás előnyeiről és hátrányairól. Információgyűjtés és csoportosítás az állampolgári jogok és kötelezettségek területén.
- A bevételek és kiadások modellezése havi lebontásban. A bevételtípusok megkülönböztetése, példákon keresztül. A megtakarítás és hitel – egyszerű gyakorlati példákon keresztül. A rezsiköltségek összehasonlítása a háztartás kiadásainak tükrében. A pénz szerepe az emberek életében – historikus szemléletű tabló készítése. A magyar fizetőeszközhöz kötődő bankjegyek és érmék megkülönböztetése játékpénzek felhasználásával. Különböző fizetési módok modellezése. A pénzromláshoz kapcsolódó adatok gyűjtése. A különböző pénzek átváltása – a legegyszerűbb számítások szintjén. Érdekességek gyűjtése a pénz világról. A bankok szerepe az emberek életében – információgyűjtés a hitelről. A hitel és a visszaadott kölcsön összegének összehasonlítása. A vállalkozás működésének összetevői – elemi információk gyűjtése a témában.
- Információk gyűjtése, rendszerezése a munkavállalásról.
- Munkaszerződések értelmezése, elemzése, megbeszélése. Munkalehetőségek gyűjtése különböző forrásokból. Különböző foglalkozási ágazatok gyűjtése újsághirdetésekből, világhálóról. Szituációs játékok különböző munkaviszonyhoz kapcsolódó helyzetek megjelenítésére. A munkaviszonnyal kapcsolatos jogok és kötelezettségek csoportosítása. Adatok, információk gyűjtése és csoportosítása a foglalkozások világából. A fizikai és szellemi munka azonosságainak és különbségeinek feltárása. Szakmák azonos és eltérő jegyeinek feltérképezése.

Elvárt eredmények

- Ismerje fel, hogy a trianoni békeszerződés milyen veszteségeket jelentett hazánk gazdaságára és társadalmára.
- A második világháború főbb eseményeit, időpontjait tudja térképről leolvasni, néhány mondatban ismertetni.
- Utasítsa el a fasiszta eszméket és a nemzeti, faji gyűlöletet.
- Ismerjen néhány történelmi tárgyú verset, elbeszélést, regényt.
- Gyűjtsön a tanult ismeretekhez kép- és dokumentumanyagot, értelmezze azokat.
- A látott, hallott rádió- és videofelvételekről tudjon néhány mondatos véleményt alkotni.
- Tudjon egyszerű következtetéseket levonni és összefüggéseket önállóan felismerni az egyes történelmi események között.
- Készüljön fel egy-egy történelmi eseménnyel és személyiséggel kapcsolatosan beszámolóra, készítsen rajzos illusztrációkat. Alkalmazza a tanulás során gyűjtött anyagot és a kortársak visszaemlékezését.
- Használja jártasság szinten taneszközeit és az alkalmazott segédleteket.
- Mutasson pozitív viszonyulást hazánkhoz, történelmi személyiségeinkhez.

HON- ÉS NÉPISMERET

5.évfolyam

Óraszámok

Évfolyamok	5.	6.	7.	8.
Heti óraszám	1	-	-	-
Éves óraszám	36	-	-	-

A Történelem és állampolgári ismeretek műveltségterület a felső tagozatban – a bevezető periódusnak tekintett első négy évfolyamon meghatározott környezetismereti tudásra építve – ismerteti meg a tanulókkal a múltból való tudás jelentőségét; valamint a társadalmi együttélés, a közösséghez tartozás szerepét és lehetőségeit. A történelem, a hon- és népismeret és az állampolgári ismeretek ismeretköreihez kapcsolódó tevékenységformák biztosítják a feltételeket a tanulók számára fő témakörök megismeréséhez és a tanulási eredmények eléréséhez.

A műveltségi terület tanítási-tanulási folyamatában figyelembe kell venni a tanulásban akadályozottság gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit, különös tekintettel a sajátélményű tevékenységek fókuszba helyezésére. A Történelem és állampolgári ismeretek műveltségterület fontos szerepet kap – a tanulásban akadályozottság kritériumait figyelembe véve – a térbeli és időbeli tájékozódás, valamint az időbeli viszonyítás fejlesztésében. Lehetővé teszi az emberiség kulturális értékeinek megismerését; a történelmi és társadalmi összefüggések megértését. Az ismeretek folyamatos bővítésével hozzájárul a tanulásban akadályozott tanulók személyiségének fejlődéséhez, különös tekintettel a mérlegelő gondolkodásra, a kommunikáció köréhez tartozó tevékenységek hatékony alkalmazására, a nemzeti érzés erősítésére.

A műveltségterületen középpontba kell állítani a múlt reális megismerését, a térben és időben való pontos tájékozódást, a nemzeti identitástudat kialakítását, az ok-okozati összefüggések láttatását. A tanulóknak képessé kell válniuk az alapvető tanulságok levonására, az ítéletalkotásra, a törvényszerűségek felismerésére, a véleménynyilvánításra úgy, hogy a pedagógia mindvégig figyelembe vegye a tanulásban akadályozott gyermekek gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit.

A műveltségterület tanítási-tanulási folyamatában az egyéni képességek figyelembe vételével központi szerepet kap a differenciálás, a gyakorlatban alkalmazva a korszerű óravezetési technikák adaptált változatait; pozitív módon erősítve a tanulók ismeretszerzésre irányuló törekvéseit.

A fejlesztési feladatok közül fókuszba kerül a cselekvés szintjén a megkülönböztetés-azonosítás-összehasonlítás képességének, az algoritmusok felismerésének, az elvonatkoztatás és általánosítás képességének a fejlesztése.

A tantárgy a tanulásszervezési eljárások, módszerek megválasztásával támogatja a kommunikációs készségek és képességek fejlesztését, az elfogadó és elutasító attitűd felismerését és megkülönböztetését, a mérlegelő és a történelmi gondolkodás kialakítását, a térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztését, az ismeretszerzéshez kapcsolódó eszközök adekvát használatát. A tudás elsajátításában központi szerepet kapnak: az anyanyelvi kommunikáció; a

digitális illetéesség; a hatékony, önálló tanulás; és a személyes és társas kapcsolati kompetenciák.

A hon- és népismeret is az alsó tagozatban megszerzett ismeretanyagra épít. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók a felső tagozatban ismerkednek meg hazánk fekvésével, fővárosával és annak nevezetességeivel. Megismerik Magyarország jelképeit, a nemzeti értékeket, lakóhelyük történelmi emlékhelyeit, híres személyiségeit. A helytörténeti séták és gyűjtőmunkák segítik elő az ismeretszerzést a gyakorlatban.

HON- ÉS NÉPISMERET 5.

Témakör	1. Az én világom		Javasolt óraszám: 12 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Ismeretalkotás az egyén helyéről és szerepéről a szűkebb és tágabb környezetben. Kooperatív technikák alkalmazása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> időbeli és térbeli tájékozódás, szociabilitás.		
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek	
<p><i>1.1. Családunk története</i> A családi közösség, helyem a családban. Élettörténetem: Ki vagyok én? A család múltja és története. Családfa.</p> <p><i>1.2. Az én városom, Abony</i> Elhelyezkedése, földrajzi fekvése. Nevezetességei. Hagyományai.</p> <p><i>1.3. A hazai táj. A helyi tudás</i> Hazánk természeti értékei.</p> <p><i>1.4. Gyermekek, diákélet a múltban</i> Az iskola története, múltja.</p>	<p>Információgyűjtés a családról. Családi ünnepekről beszélgetés. Élettörténetről szóbeli beszámoló. Érdekességek mesélése a családi legendáriumból. Családi fényképekről beszélgetés. A család lerajzolása, családtagok megnevezése. Rajzos, fényképes családfakészítés. Képgyűjtés az adott településről. Térképen való tájékozódás, különböző információk gyűjtése a településsel kapcsolatban. Helytörténeti kiállítás látogatása. Hivatalos honlapon történő tájékozódás. Helyi hagyományokról, történelmi eseményekről információgyűjtés. A településen élő (onnan elszármazott), a tanulóknak példaképül állítható híres emberek életútjáról beszélgetés, fényképes tablókészítés a legfontosabb információkkal. Érdekességek gyűjtése az adott településsel kapcsolatban. Beszélgetés a személyes és családi kötődésekről a téma tükrében. Beszélgetés hazánk legfőbb tájegységeiről, képek gyűjtése. A nemzeti és a helyi közösség tudásbázisának feltérképezése – tablókészítés a pozitív értékek kiemelésével a legalapvetőbb ismeretek szintjén. Képek gyűjtése, csoportosítása egyszerűbb</p>		

	szempontok figyelembevétel. Rövid szépirodalmi szemelvényekből való tájékozódás, információgyűjtés. Érdekességek gyűjtése a helyi iskola történetével kapcsolatosan. Tablókészítés.	
Fogalmak	család, unokatestvér, nagyszülő, dédszülő, rokonság, újszülöttkor, csecsemőkor, óvodáskor, kisiskoláskor, előd, ős, generáció, családfa, családi ünnep, település, város, falu, főváros, táj, haza, hagyomány, diákélet	
Témakör	2. Találkozás a múlttal	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az időben való tájékozódási képesség fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. <i>Képességfejlesztési</i> fókuszok: nemzettudat, empátia.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
<p>2.1. <i>Nagyszüleink, dédszüleink világa falun és városban</i></p> <p>2.2. <i>A paraszti ház és háztartás, a ház népe</i> Falusi élet a múltban.</p> <p>2.3. <i>A hétköznapiak rendje (táplálkozás, ruházat, életvitel)</i> A régmúlt idők étkezési szokásai. Ruházkodás a régmúlt időkben. Az emberek mindennapjai.</p> <p>2.4. <i>Hagyományos és népi (vallási) ünnepeink eredete</i> Húsvéti ünnepkör. Pünkösdi ünnepkör. Karácsonyi ünnepkör.</p> <p>2.5. <i>Hitélet és közösségi élet</i> Közösségek az ember világában.</p>		<p>Fényképek gyűjtése a nagyszülőkről, dédszüleikről; beszélgetés a régmúlt idők mindennapjairól. Használati tárgyak gyűjtése, bemutatása, azokról való beszélgetés. Hasonlóságok és különbségek gyűjtése a modern idők mindennapjainak tükrében. Lehetőség szerint látogatás tájházban. A parasztház jellegzetességeinek azonosítása; közvetlen, illetve közvetett forrásból. Beszélgetés a paraszti háztartáshoz kötődő hagyományos életformáról. Tájékozódás a hétköznapi életről régi képeslapok, használati tárgyak, reprodukciós nyomtatványok segítségével. Régi receptek gyűjtése. Beszélgetés a táplálkozás kiemelt szerepéről, különös tekintettel az eltérő életformákra. Információk gyűjtése a pedagógus által válogatott, egyszerűsített visszaemlékezésekből – az adatokból közösen napirend készítése. A gazdag és szegény ember mindennapjainak összehasonlítása, párhuzam fölállítása napjainkhoz kötötten. Az ünnepekhez kapcsolódó legfontosabb információk összegyűjtése, azokról való beszélgetés. A néphagyományok lehetőség szerinti föllevenítése a szűkebb (esetlegesen tágabb) közösségben. Egyszerűbb hagyományörző játékokkal való megismerkedés. Beszélgetés az egyén szerepéről a közösségben. Beszélgetés a hit szerepéről a vallásos emberek életében – példákon keresztül.</p>

	Beszélgetés az alapvető szabályok betartásáról. A közösség pozitív értékeinek összegyűjtése és megbeszélése. Csatlakozási lehetőségek földerítése helyi értékteremtő közösségekhez. A családi közösség szerepeinek feltárása szituációs játékok által.
Fogalmak	nagyszülő, dédszülő, falu, város, régmúlt, parasztház, háztartás, húsvét, pünkösd, karácsony, vallás, vallásos ünnep, néphagyomány, hagyományörzés, közösség, közösségi élet, értékteremtés

Témakör	3. Örökségünk, hagyományaink, nagyjaink	Javasolt óraszám: 14 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A magyar kulturális örökségről való tájékozódás lehetőségének biztosítása. Kooperatív technikák alkalmazása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> nemzettudat, erkölcsi érzék.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>3.1. <i>Az ősi magyar kultúra hagyatéka</i> A magyarok őseiről</p> <p>3.2. <i>Magyarok a történelmi és mai Magyarország területén</i></p> <p>3.3. <i>Néprajzi tájak, tájegységek és etnikai csoportok a Kárpát-medencében. A szomszédos országok.</i></p> <p>3.4. <i>Természeti és épített örökségünk, a szellemi kulturális örökség és a világörökség elemei</i></p> <p>3.5. <i>A magyar tudomány és kultúra eredményei a világban</i></p>	<p>Beszélgetés a magyar őstörténetről, a legalapvetőbb tudás mentén. Képek gyűjtése a magyar őstörténetről, annak továbbhagyományozódásáról a népművészetben. A témához kapcsolódó rajzkészítés. Múzeumlátogatás. Érdekességek földerítése az írott forrásokból, különös tekintettel a nép nevére, nyelvére stb.</p> <p>Beszélgetés a történelem szerepéről a nemzet életében. Információgyűjtés a történelmi Magyarország területén élő magyarok mindennapjairól. A magyarlakta területek azonosítása, határon túli tájegységek, magyar városok megnevezése a térképen.</p> <p>Beszélgetés a történelmi Magyarország területén élő, a tanulók számára példaképül állítható híres emberek életútjáról, fényképes tablókészítés. A magyar néprajzi tájak megnevezése, megkeresése a térképen. A tájegységek csoportosítása jellegzetességeik és legismertebb településük szerint. A nemzeti kisebbségek azonosítása, anyaországukról való ismeretek, érdekességek gyűjtése, tablókészítés kulturális értékeikről, néphagyományaikról.</p> <p>Néhány alapvető formula elsajátítása a nemzeti kisebbségek nyelveiből (pl. köszönés, búcsúzás). A szomszédos országok felsorolása, fővárosuk megnevezése,</p>	

	<p>térképen való azonosításuk. A magyar örökségnek tekintett természeti és épített kulturális örökségről adatok, információk, képek, érdekességek gyűjtése, csoportosítása. Múzeumlátogatás, tanulmányi kiránduláson való részvétel. Beszélgetés a magyar tudomány és kultúra eredményeiről, különös tekintettel a nemzetközi hírnevet szerzett tudósokra és művészekre. Ismeretterjesztő filmek, filmrészletek megtekintése a témával kapcsolatosan.</p> <p>Tablókészítés.</p>
Fogalmak	<p>őstörténet, ősművészet, néphagyomány, nemzeti kisebbség, történelmi Magyarország, Kárpát-medence, anyaország, kulturális örökség, tudomány, kultúra</p>

Összegzett tanulási eredmények az évfolyam végén	<p>A tanuló ismeri Magyarország nemzeti hagyományait és értékeit. Fogalmi képet alkot arról, hogy a magyar kultúra az európai művelődés szerves részét alkotja; ismeretekkel rendelkezik szűkebb és tágabb környezetének múltjáról és jelenéről. Hazánk főbb tájegységeit megkülönbözteti, azokhoz kapcsolódva néhány jellegzetességről szóban és/vagy írásban, néhány mondatban beszámol.</p> <p>Nagyszülei és szülei életéről tájékozódik; képet alkot gyermek- és felnőttkorukról, különös tekintettel a régmúlt idők hétköznapijaira, ünnepnapjaira. Tudomása van közvetlen környezetének népszokásairól, azokat tiszteli és őrzi. Ismeretekkel rendelkezik a történelmi Magyarország területén élő honfitársaink múltjáról és jelenéről; a magyarok lakta területeken élő közösségek értékteremtő munkájáról.</p> <p>A magyar kultúra és tudomány világban elfoglalt helyéről alapvető ismeretekkel rendelkezik, a nemzetközi hírnevet szerző művészek és tudósok közül néhányat megnevez, munkásságuk iránt érdeklődik. Folyamatosan erősödő nemzeti identitástudattal rendelkezik.</p>
---	---

Tankönyv:

Baksa Brigitta, Szabó Péter

Így éltünk, így élünk

Hon- és népismeret munkafüzet az általános iskolák 5. évfolyama számára

Baksa Brigitta, Szabó Péter

Így éltünk, így élünk. Hon- és népismeret tankönyv az általános iskolák 5. évfolyama számára

Éves óraszám: 36 óra

Heti óraszám: 1 óra

MATEMATIKA

1-8. évfolyam

Óraszámok

Évfolyamok	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Heti óraszám	4	4	3	4	4	4	4	4
Éves óraszám	148	148	111	148	148	148	148	148

Az alsó tagozatos matematikatanítás legfőbb célja a matematikai ismeretek és gondolati tevékenységek széles körű tapasztalati alapozása, valamint a kapcsolódó biztos matematikai készségek kialakítása, melyekre a későbbi évfolyamok építhetnek. Alapvető fontosságú, hogy a gyerekek valóságban alapuló saját cselekvő tapasztalataik és élményeik révén jussanak el jól megértett, sok szálon kapcsolódó ismeretekhez, mert ezek jelentik majd a hétköznapi életben hosszú távon használható tudásukat. A matematika spirális felépítésének megfelelően alsó tagozaton széles körű tárgyi tevékenységek alapozzák meg a változatos képi ábrázolásokat, amelyek szükségesek a későbbi absztrakcióhoz, és alkalmassá teszik a tanulókat a felső tagozaton, középiskolában megjelenő szimbolikus gondolkodásra.

A matematikatanítás további célja, hogy lehetővé tegye a tanulók számára a környező világ térformáinak, mennyiségi viszonyainak, összefüggéseinek megértését, a valóság megismerését. Feladata felkelteni a tanulók érdeklődését, segíteni a pozitív attitűd kialakulását a tantárgy tanulása iránt, tapasztalati úton megalapozva a tanulók matematikai ismereteit, változatos tevékenységekkel alakítva ki a matematikai fogalmakat. Fejleszteni kell a tanulók matematikai készségeit (számlálás, számolás, mennyiségi következtetések, becslés, mérés, mértékegységváltás, szöveges feladatok megoldása) és matematikai képességeit (rendszerzés, kombinativitás, induktív, deduktív és valószínűségi következtetések), ezáltal lehetővé tenni a tanulók gondolkodásának fejlődését.

A pontos matematikai nyelv használatára való törekvés, a gondolatok szabatos megfogalmazása tevékenységek során alakul a matematikatanulás szokásrendjének gyakorlásával, a pontos, fegyelmezett munkavégzés és az önellenőrzés igényének kialakításával együtt.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák fejlesztése csak a többi kulcskompetenciával együtt, egymással összhangban, egymást felerősítve valósítható meg. A matematikaórákon megszerzett készségek, képességek, ismeretek birtokában a tanulók alkalmassá válnak az önálló tanulásra, eszközként használják azokat más területeken, különböző kontextusokban (továbbtanulás, otthon, munkahely) való alkalmazásra. A matematikai nevelés hozzájárul a természettudományos neveléshez. Vannak közös fejlesztési területeik, mint a tájékozódási képesség fejlesztése térben, síkban, időben és a világ mennyiségi viszonyaiban, valamint a kognitív képességek fejlesztése. Vannak olyan készségek, mint a becslés, mérés, számlálás, számolás, melyeket pl. különböző számításoknál alkalmaznak. Az ének, zene tanulása

fejleszti a matematikai gondolkodás különböző formáit. A ritmusgyakorlatok, kottairás, kottaolvasás, számkotta használata hozzájárulnak az akusztikus és vizuális figyelem és emlékezet, valamint a szerialitás fejlesztéséhez. A matematikai kompetenciát eszközként használják a tanulók a földrajzi ismeretek tanulása során is. Tájékozódnak síkban különböző léptékű térképeken, térben a földgömbön és az időzónákban. Becslési, mérési és számolási készségüket alkalmazzák a távolságok becslésére, mérésére, a magassági számok pontos leolvasására, a földrészek, országok területe, lakossága és a népsűrűsége közötti összefüggések értelmezésére, számításokra. A testnevelésórák nagymértékben hozzájárulnak a motoros képességek fejlődéséhez, ezzel segítik a tanulókat a matematikai és szerkesztő eszközök használatában. A különböző ugrások, dobások alkalmával fejlődik becslési, mérési készségük. Rendgyakorlatoknál a számlálásra végzett mozgássorok hozzájárulnak a számlálás ritmusának kialakulásához.

A vizuális kultúra tanítása során a vizuális nyelv alapelemeinek (vonalak, sík- és térformák) előállítását, azok rendezését, azonosságok, hasonlóságok észrevétele, arányok, kontrasztok megfigyelése, ismétlések, ritmusok leképezése, szimmetrikus alakzatok létrehozása segíti a formaérzékelést, a térlátást és a vizuális gondolkodás fejlesztését, a geometriai ismeretek elmélyítését.

A digitális kompetenciák fejlesztése, az IKT-eszközök használata hozzájárul a megismerési képesség, a verbális és a nonverbális kommunikáció fejlődéséhez. Az órákon segíti az önálló ismeretszerzést, a matematikai készségek, képességek fejlesztését, a matematika iránti pozitív attitűd kialakulását, az önismeret, az önértékelés fejlődését. Habilitációs foglalkozások keretében fejlesztő programok segítségével hozzájárul a tanulók alapképességeinek fejlesztéséhez.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák fejlesztése közben különböző szervezeti keretekben (egyéni, páros, csoport és kooperatív formában) tevékenykednek a tanulók. Ezáltal fejlődik együttműködési készségük, nő a toleranciájuk, kialakul egymás iránti érdeklődésük, megtanulják társaik elfogadását.

A matematikatanulás hatékonyságának egyik fontos feltétele a módszerek megválasztása. A kisiskolások legfontosabb tevékenysége a játék. Ezért kezdetben játékos tevékenységek megszervezésével biztosítunk lehetőséget a gyerekeknek a közvetlen tapasztalatszerzésre.

Az enyhe értelmi fogyatékos gyerekeknek hosszabb ideig (több éven át) lehetőséget kell teremteni a matematikai problémák cselekvéses tapasztalatra alapozó megoldására. A motiváló hatású tanulási környezet, a játékok, a különböző matematikai eszközök, IKT-eszközök, digitális tananyagok felkeltik a tanulók érdeklődését, igényét a világ megismerésére, saját ismereteik, képességeik fejlesztésére, az érdeklődés ébrentartására, pozitív attitűd kialakulására a tantárgy, a tanulás iránt, mindez biztosítja a sikeres együtt-tanulásnak.

Az egy osztályba kerülő gyermekek pszichés funkciói, képességei, ismeretei, az egész személyiségük nagyon különböző. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók képességprofilja jelentősebb eltérést mutat, mint ép társaiké. Ezért nagyon fontos minden tanuló egyéni fejlődési folyamatának a megismerése, és az ehhez igazodó differenciált nevelés, oktatás, fejlesztés. A pedagógusnak fel kell térképeznie az osztály tanulóinak ismereteit, képességeit, érdeklődésüket, motiváltságukat, tanulási stílusukat, szokásaikat, tempójukat. Fel kell tárni társas kapcsolataikat, fizikai és pszichés állapotukat.

Szükséges és lehetséges differenciálni a tartalmak és tevékenységek szintjén egyaránt. A tartalmi differenciálás megnyilvánulhat a feladatok mennyiségében, a feladatok minőségében és a kivitelezés módjában. A tevékenységek szintje is különböző lehet. Lehet elvontan, verbális szinten megoldani a feladatokat, de ugyanazok a feladatok megoldhatók eszközökkel, a cselekvés szintjén is. Differenciálni lehet segítségnyújtással is. Segíthetjük a tanulást eszközök biztosításával, az eszközök használatának segítségével, a feladat megismétlésével, a feladatok algoritmizálásával, mintaadással, analógia alkalmazásával és célirányos kérdésekkel.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál gyakran előfordul súlyos képességzavar, illetve valamelyik képesség hiánya. Ezeket a problémákat nem lehet kizárólag a tanítási órák keretei között orvosolni. Ilyen esetekben szükség van külön habilitációs foglalkozásokra, ahol célirányos fejlesztési terv alapján egyéni fejlesztéssel lehet korrigálni és/vagy kompenzálni a képességzavarokat és hiányokat.

1–2. évfolyam

Az első két év kiemelt célja a tanulási képességek alapozása, a tantárgy iránti érdeklődés, a tanulási kedv felkeltése, a tantárgy megszerettetése. A matematikai tevékenységek elvégzéséhez és az ismeretek befogadásához szükséges a megfelelő szomatikus és pszichés állapot fejlesztése is. Fontos feladat a matematikai eszközök használatának megismerésével az önálló ismeretszerzés lehetőségének megteremtése, a tanulók ismereteinek, készségeinek, képességeinek, érdeklődésének a feltérképezése, és ehhez igazodó tanulási módok, eljárások megkeresése, alkalmazása. Az IKT-eszközök megismerése, használata tanári segítséggel történik.

Az elemi gondolkodási műveletek alapozása cselekvéssel, cselekvésre épülő tapasztalatok megfogalmazásával valósul meg, csakúgy, mint a matematikai nyelv alapozása, ismerkedés a matematikai alapfogalmakkal, jelekkel. Az alkotás örömeinek megtapasztalása, a folyamatos ösztönzés a matematikai tevékenykedésre, kitartó feladatmegoldásra egyrészt a motiváció erősödését, másrészt a tanulók önértékelésének és önismeretének kialakítását segíti. A módszerek megválasztása támogatja a folyamatos tanári visszajelzés lehetőségeit, a társakkal közös tevékenységek megvalósulását azért, hogy az elősegítse az elemi kommunikációs képességek fejlesztését, társas kapcsolatokban való működtetését.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében biztosítani kell a terápiás fejlesztést a tanulók sérült vagy/és fejletlen pszichikus funkcióinak, készségeinek, képességeinek és gondolkodásának javítására, kompenzálására úgy, hogy a tevékenységek segítsék elő a tanulók együttműködését, az egymás iránti tolerancia kialakulását. Vonatkozik ez a figyelem terjedelmének, tartósságának növelésére, a koncentráció időtartamának növelésére, az auditív és vizuális észlelés és érzékelés pontosságának fejlesztésére, a finommotoros mozgáskoordináció fejlesztésére is.

1. évfolyam

Témakör	1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális, auditív és taktilis percepció fejlesztése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, válogatás gyakoroltatása. Kombinatorikus gondolkodás alapozása. Szerialitás fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
1.1. <i>Halmazok</i> Személyek, tárgyak, matematikai eszközök tulajdonságai (szín, forma, nagyság)	Személyek, tárgyak, matematikai eszközök tulajdonságainak megfigyelése, kiemelése, egyeztetése, megfogalmazása, jelölése jelkártyával, IKT-eszközök alkalmazásával. Azonosságok-különbözőségek megállapítása, megnevezése, kifejezésük tevékenységgel, szóval. Tárgyak válogatása, csoportosítása választott és adott tulajdonság alapján. Tulajdonságok változásának megfigyelése, megfogalmazása.	
1.2. <i>Matematikai logika</i> Igaz-hamis állítások	Állítások igazságának eldöntése személyek, tárgyak, matematikai eszközök halmazáról.	
1.3. <i>Kombinatorika</i> Kombinatorikai feladatok	Kombinatorikai feladatok megoldása matematikai eszközök kirakásával, színezéssel, minél több lehetőség előállításával próbálgatással.	
Fogalmak	Szín, alak, méret, tulajdonság, összehasonlítás, minden, egyetlen, egyik sem.	

Témakör	2. Számelmélet, algebra	Javasolt óraszám: 136 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Mennyiségi állandóság kialakítása. A számlálás ritmusának kialakítása, a finommotorika, szem-kéz koordináció fejlesztése. Biztos számfogalom kialakítása a 10-es számkörben, tájékozódás a 20-as számkörben saját élményből kiindulva. Tájékozódás a számegyenesen. Az összeadás és kivonás tartalmi megértésének alapozása mindennapi élethelyzetekből kiindulva. Szövegértés, szövegalkotás alapozása. Analógiás gondolkodás értelmezése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
2.1. <i>Számok</i> Számköri ismeretek a 20-as számkörben	Határozott és határozatlan halmazok alkotása (személyek, tárgyak, matematikai eszközök, IKT-eszközök segítségével).	
Halmazok számossága	Halmazok számosságának megállapítása le- és megszámlálással. Mennyiségek kirakása játékpénzzel. Számfogalom megerősítése a 10-es számkörben, választott mértékegységekkel végzett mérésekkel (hosszúság, űrtartalom). Mennyiségek egyeztetése	

	számnévvvel, számképpel, számjeggyel.
Sorszámok, sorszámnevek	Sorszámok, sorszámnevek használata valós helyzetekben.
Számok írása, olvasása 10-ig Számok bontása	Számok írása és olvasása változatos feladathelyzetekben. Adott elemszámú tárgyhalmazok bontása matematikai és IKT-eszközökkel. A kirakásokról bontások megfogalmazása, lejegyzése. Bontott alakú számoknak megfelelő helyzetek előállítása tevékenységgel, rajzzal.
Számok viszonyítása, rendezése Relációs jel	Különböző elemszámú halmazok összehasonlítása tárgyak, matematikai és IKT-eszközök segítségével, jelölésük relációs jelekkel.
Számegyenes Számszomszédok	Számok viszonyítása, sorba rendezése, helyük megkeresése a számegyenesen, számszomszédok megállapítása. Egy- és kétjegyű számok értelmezése.
Számtulajdonságok Helyi érték	Számok válogatása, csoportosítása a megismert tulajdonságok alapján. Számok tulajdonságainak megnevezése. Tízes csoportok alkotása, tízesek, egyesek helyi értékének értelmezése.
2.2. <i>Műveletek</i> Műveleti jelek (+, -, =, <, >) Összeadás, kivonás tartalmának kialakítása: halmazok bővítése, szűkítése, halmazok egyesítése, különbsége, halmazok összemérése	Műveleti jelek megismerése, értelmezése, írása, kiolvasása, használata. Műveletek megjelenítése egyszerű történetek lejátszásával, tárgyak, matematikai eszközök kirakásával, IKT-eszközökkel. A mennyiségi változások megfigyelése, megfogalmazása, lejegyzésük művelettel. Matematikai művelethez történetek alkotása.
Fejben számolás	Fejben számolás 10-es számkörben, eszközhasználatlaltal
Szóbeli összeadás, kivonás	10-es számkörben eszközhasználatlaltal
Az összeadás tagjainak felcserélhetősége	A tagok felcserélhetőségének érzékeltetése kirakásokkal (matematikai eszközökkel, IKT-eszközökkel), rajzzal, lejegyzésük műveletekkel.
Egyszerű szöveges feladatok	Szóban megfogalmazott, egyszerű szituációkba ágyazott szöveges feladatok lejátszása, megjelenítése matematikai eszközök kirakásával, rajzban, lejegyzésük műveletekkel. Matematikai műveletekhez történet alkotása.
2.3. <i>Számelméleti ismeretek</i> Páros-páratlan számok	Halmaz elemeinek (személyek, tárgyak, matematikai eszközök) párosítása. Páros és páratlan számok helyének megfigyelése a számegyenesen.
Fogalmak	Számok neve, jele, relációs jel, egyjegyű-kétjegyű szám, kerek tízes, (kisebb-nagyobb) szomszéd, számegyenes, sorszám, sorszámnév, pénz, forint, ár, áru, olcsó-drága, sorszám, páros, páratlan, művelet, műveleti jel, összeadás-kivonás, bontás, hozzátevés, elvétel, semmi, üres, sok, kevés, összehasonlítás.

Témakör	3. Geometria – mérés	Javasolt óraszám: 80 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Térbeli és síkbeli tájékozódás fejlesztése. Gyakorlati mérések gyakoroltatása választott és szabványmértékegységekkel. Mennyiségek közötti tájékozódás és a becslés képességének alakítása. Szabványmértékegységek nevének, jelének megismertetése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
3.1. <i>Térbeli, síkbeli helyzetek</i> – Térbeli helyzetek	Térbeli helyzetek megfigyelése, leolvasása, megfogalmazása. Térbeli helyzetek létrehozása tárgyak, matematikai eszközök építésével – szabadon, minta és szóbeli utasítás után.	
– Síkbeli helyzetek	Síkbeli helyzetek létrehozása függőleges és vízszintes síkban. Síkbeli helyzetek leolvasása, megfogalmazása. Építés saját fantázia, minta, szóbeli utasítás alapján.	
3.2. <i>Síkbeli alakzatok</i> Síkídomok tulajdonságai	Síkídomok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása, előállítása tárgyak, matematikai eszközök, IKT-eszközök használatával. Síkídomok összehasonlítása, azonosságok, különbségek megfogalmazása. Csoportosításuk, rendezésük adott tulajdonság (forma, nagyság) alapján.	
3.3. <i>Térbeli alakzatok</i> Testek tulajdonságai	Testek tulajdonságainak megfigyelése, megnevezése, összehasonlítása. Építés szabadon és minta alapján. Csoportosításuk, rendezésük adott tulajdonság (forma, nagyság) alapján.	
3.3. <i>Mérés</i> Gyakorlati mérések	Mennyiségek mérése (hosszúság, tömeg, űrtartalom) választott mértékegységekkel. Hosszúság, magasság, szélesség mérése és összehasonlítása választott egységekkel. Űrtartalom mérése és összehasonlítása különböző mérőeszközökkel. Tömeg mérése és összehasonlítása.	
Mérőeszközök Szabványmértékegységek	Mérőeszközök megismerése. Mérendő anyagokhoz mérőeszközök rendelése. Mérés szabványmértékegységekkel. Szabványmértékegységek nevének és jelének megismerése, használata (m, dm, kg, l, dl).	
Fogalmak	Forma (háromszög, négyszög, kör, gömbölyű, szögletes, kocka), térbeli és síkbeli viszonyzó, becslés, mérés, hosszúságmérték, űrmérték, tömegmérték, mértékegység.	

Témakör	4. Függvények, az analízis elemei	Javasolt
---------	-----------------------------------	----------

		óraszám: 42 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Az összehasonlítás, az összefüggés- és szabályfelismerés alapozása. A rendezés, kiegészítés gyakoroltatása.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
4.1. <i>Relációk</i> Összefüggések személyek, tárgyak, helyzetek, geometriai alakzatok, halmazok számossága között	Személyek, tárgyak, geometriai alakzatok közötti egyszerű kapcsolatok, összefüggések felismerése. Relációk megfogalmazása szóban, jelölésük (összekötés, nyíl, relációs jel).	
4.2. <i>Sorozatok</i> Sorba rendezések	Személyek, tárgyak sorba rendezése különböző tulajdonságaik alapján (nagyság, szélesség, hosszúság, magasság, tömeg stb.). Halmazok sorba rendezése számosság alapján. Számok sorba rendezése. Ciklikus sorok megfigyelése, az ismétlődések megfogalmazása és folytatása tevékenységgel (építéssel, kirakással, színezéssel, rajzzal).	
Egyszerű sorozatok Növekvő-csökkenő számsorok	Egyszerű sorozatok folytatása megadott, felismert és választott szabály alapján. Állandó különbségű növekvő és csökkenő számsorok leolvasása, folytatása.	
4.3. <i>Függvények</i> Hozzárendelések	Személyek, tárgyak, matematikai eszközök egymáshoz rendelése szóbeli utasítás és jelkártyák alapján. Hozzárendelések párosító játékokban (pl. logikai készlet elemeinek egymáshoz rendelése egy tulajdonság megváltoztatásával). Számjegyek hozzárendelése tárgyhalmazokhoz, számképekhez, színes rudakhoz. Természetes számok hozzárendelése a számegyenes pontjaihoz és geometriai alakzatokhoz.	
Fogalmak	Összefüggés, ellentétes viszonyzó, sorozat, hozzárendelés.	

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére	<p>A Nat-ban meghatározott tanulási eredmények a tanulók sajátos nevelési igénye és egyéni képességei szerint, különösen:</p> <p>Személyek, tárgyak, alakzatok csoportosítása azonosság, azonos tulajdonság alapján. Nagyságbeli, térbeli és síkbeli viszonyzavak használata.</p> <p>Biztos számfogalom 10-es számkörben. Jártasság 20-as számkörben. Összeadások és kivonások 10-es számkörben készségszinten, 20-as számkörben eszközhasználattal. Egyszerű szóbeli szöveges feladatok megoldása.</p> <p>Alkotás térben, síkban. Térbeli és síkbeli helyzetek létrehozása, létrehozott helyzetek leolvasása, megfogalmazása.</p>
--	--

	<p>A tanult térbeli és síkbeli alakzatok felismerése, tulajdonságaik megfogalmazása.</p> <p>Tapasztalatok gyűjtése a hosszúság, tömeg, irtartalom méréséről.</p> <p>Összefüggések felismerése, jelölése egyszerűbb esetekben.</p> <p>Egyszerű sorozatok folytatása megadott szabály alapján.</p>
--	--

Heti 4 óra

- Én is tudok számolni 1. Első kötet
- OH-SNE-MAT01T/I
- Én is tudok számolni 1. Harmadik kötet
- OH-SNE-MAT01T/III
- Én is tudok számolni 1. Második kötet
- OH-SNE-MAT01T/II

2. évfolyam

Célok

- Az önálló megfigyelés, összehasonlítás, csoportosítás fejlesztése.
- A matematikai eszközök egyre tudatosabb használata.
- Biztos számfogalom kialakítása 20-as számkörben. Műveletfogalom – összeadás, kivonás – elmélyítése. A szóbeli szövegértelmezés fejlesztése.
- Egyszerű összefüggések felismerése, kifejezésük tevékenységgel.
- A formaérzékelés és térbeli tájékozódás fejlesztése.
- A mérés értelmezése. Becslési képesség fejlesztése.

Feladatok

- Az igaz, hamis állítások logikai tartalmának értelmezése.
- Mennyiség- és számfogalom bővítése, elmélyítése.
- Halmazok bővítése, szűkítése, egyesítése, különbsége.
- Összeadás, kivonás gyakorlása 20-as számkörben. Relációk jelölése.
- Tapasztalatok gyűjtése a gyakorlati mérések kapcsán.
- Geometriai alakzatok felismerése a környezetben, testek, síkidomok.

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök

Az önálló megfigyelés, válogatás, csoportosítás fejlesztése.

Formaérzékelés és térlátás alapozása.
 Elemi szabály- és feladattudat kialakítása.
 Hallási figyelem és emlékezet fejlesztése.
 Az összehasonlító képesség fejlesztése.

Tevékenységek

Válogatások, csoportosítások, megadott és választott szempontok szerint.
 Halmazok számosságának megállapítása számlálással, összehasonlításuk párosítással.
 Halmazok rendezése az elemek száma szerint. Számok írása, olvasása, összehasonlításuk, rendezésük, soralkotás. Történetek lejátszása, kirakásuk, ábrázolásuk rajzban. Síkidomok előállítása pálcikákkal, zsinórokkal, lyukas táblán.
 Mérés választott és szabvány egységekkel. Összemérés, kiegyensúlyozás, teletöltés, széttöltés.
 Az idő múlásának érzékeltetése.

2. évfolyam

Témakör	1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális, auditív és taktilis percepció fejlesztése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, válogatás gyakoroltatása. Kombinatorikus gondolkodás alapozása. Szerialitás fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
1.4. <i>Halmazok</i> Személyek, tárgyak, matematikai eszközök tulajdonságai (szín, forma, nagyság)	Személyek, tárgyak, matematikai eszközök tulajdonságainak megfigyelése, kiemelése, egyeztetése, megfogalmazása, jelölése jelkártyával, IKT-eszközök alkalmazásával. Azonosságok-különbözőségek megállapítása, megnevezése, kifejezésük tevékenységgel, szóval. Tárgyak válogatása, csoportosítása választott és adott tulajdonság alapján. Tulajdonságok változásának megfigyelése, megfogalmazása.	
1.5. <i>Matematikai logika</i> Igaz-hamis állítások	Állítások igazságának eldöntése személyek, tárgyak, matematikai eszközök halmazáról.	
1.6. <i>Kombinatorika</i> Kombinatorikai feladatok	Kombinatorikai feladatok megoldása matematikai eszközök kirakásával, színezéssel, minél több lehetőség előállítása próbálgatással.	
Fogalmak	Szín, alak, méret, tulajdonság, összehasonlítás, minden, egyetlen, egyik sem.	

Témakör	2. Számelmélet, algebra	Javasolt óraszám: 136 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Mennyiségi állandóság kialakítása. A számlálás ritmusának kialakítása, a finommotorika, szem-kéz koordináció fejlesztése. Biztos számfogalom kialakítása a 10-es számkörben, tájékozódás a	

	<p>20-as számkörben saját élményből kiindulva, majd a számolási készség fejlesztése a 20-as számkörben, változatos gyakorlati feladatok segítségével.</p> <p>Tájékozódás a számegyenesen.</p> <p>Az összeadás és kivonás tartalmi megértésének alapozása mindennapi élethelyzetekből kiindulva.</p> <p>Szövegértés, szövegalkotás alapozása.</p> <p>Analógiás gondolkodás értelmezése.</p>
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>2.1. Számok</p> <p>Számköri ismeretek a 20-as számkörben</p>	<p>Határozott és határozatlan halmazok alkotása (személyek, tárgyak, matematikai eszközök, IKT-eszközök segítségével).</p>
<p>Halmazok számossága</p>	<p>Halmazok számosságának megállapítása le- és megszámlálással.</p> <p>Mennyiségek kirakása játékpénzzel.</p> <p>Számfogalom megerősítése a 20-as számkörben, választott mértékegységekkel végzett mérésekkel (hosszúság, űrtartalom). Mennyiségek egyeztetése számnévvel, számképpel, számjeggyel.</p>
<p>Sorszámok, sorszámnevek</p>	<p>Sorszámok, sorszámnevek használata valós helyzetekben.</p>
<p>Számok írása, olvasása 20-ig</p> <p>Számok bontása</p>	<p>Számok írása és olvasása változatos feladathelyzetekben.</p> <p>Adott elemszámú tárgyhalmazok bontása matematikai és IKT-eszközökkel. A kirakásokról bontások megfogalmazása, lejegyzése.</p> <p>Bontott alakú számoknak megfelelő helyzetek előállítás tevékenységgel, rajzzal.</p>
<p>Számok viszonyítása, rendezése</p> <p>Relációs jel</p>	<p>Különböző elemszámú halmazok összehasonlítása tárgyak, matematikai és IKT-eszközök segítségével, jelölésük relációs jelekkel.</p>
<p>Számegyenes</p> <p>Számszomszédok</p>	<p>Számok viszonyítása, sorba rendezése, helyük megkeresése a számegyenesen, számszomszédok megállapítása.</p> <p>Egy- és kétjegyű számok értelmezése.</p>
<p>Számtulajdonságok</p> <p>Helyi érték</p>	<p>Számok válogatása, csoportosítása a megismert tulajdonságok alapján.</p> <p>Számok tulajdonságainak megnevezése.</p> <p>Tízes csoportok alkotása, tízesek, egyesek helyi értékének értelmezése.</p>
<p>2.2. Műveletek</p> <p>Műveleti jelek (+, -, =, <, >)</p> <p>Összeadás, kivonás tartalmának kialakítása: halmazok bővítése, szűkítése, halmazok egyesítése, különbsége, halmazok összemérése</p>	<p>Műveleti jelek megismerése, értelmezése, írása, kiolvasása, használata.</p> <p>Műveletek megjelenítése egyszerű történetek lejátékszásával, tárgyak, matematikai eszközök kirakásával, IKT-eszközökkel.</p> <p>A mennyiségi változások megfigyelése, megfogalmazása, lejegyzésük művelettel.</p> <p>Matematikai művelethez történetek alkotása.</p>
<p>Fejben számolás</p>	<p>Fejben számolás 10-es számkörben, eszközhasználattal 20-as számkörben.</p>
<p>Szóbeli összeadás, kivonás</p>	<p>Kerek tízesekhez egyjegyűek adása.</p>

	Teljes kétjegyű számokból az egyesek elvétele. Teljes kétjegyű számokhoz egyjegyűek hozzáadása, elvétele tízesátlépés nélkül.
Az összeadás tagjainak felcserélhetősége	A tagok felcserélhetőségének érzékeltetése kirakásokkal (matematikai eszközökkel, IKT-eszközökkel), rajzzal, lejegyzésük műveletekkel.
Egyszerű szöveges feladatok	Szóban megfogalmazott, egyszerű szituációkba ágyazott szöveges feladatok lejátszása, megjelenítése matematikai eszközök kirakásával, rajzban, lejegyzésük műveletekkel. Matematikai műveletekhez történet alkotása.
2.3. Számelméleti ismeretek Páros-páratlan számok	Halmaz elemeinek (személyek, tárgyak, matematikai eszközök) párosítása. Páros és páratlan számok helyének megfigyelése a számegyenesen.
Fogalmak	Számok neve, jele, relációs jel, egyjegyű-kétjegyű szám, kerek tízes, (kisebb-nagyobb) szomszéd, számegyenes, sorszám, sorszámnév, pénz, forint, ár, áru, olcsó-drága, sorszám, páros, páratlan, művelet, műveleti jel, összeadás-kivonás, bontás, hozzátevés, elvétel, semmi, üres, sok, kevés, összehasonlítás.

Témakör	5. Geometria – mérés	Javasolt óraszám: 80 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Térbeli és síkbeli tájékozódás fejlesztése. Gyakorlati mérések gyakoroltatása választott és szabványmértékegységekkel. Mennyiségek közötti tájékozódás és a becslés képességének alakítása. Szabványmértékegységek nevének, jelének megismertetése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
3.1. <i>Térbeli, síkbeli helyzetek</i> – Térbeli helyzetek	Térbeli helyzetek megfigyelése, leolvasása, megfogalmazása. Térbeli helyzetek létrehozása tárgyak, matematikai eszközök építésével – szabadon, minta és szóbeli utasítás után.	
– Síkbeli helyzetek	Síkbeli helyzetek létrehozása függőleges és vízszintes síkban. Síkbeli helyzetek leolvasása, megfogalmazása. Építés saját fantázia, minta, szóbeli utasítás alapján.	
3.2. <i>Síkbeli alakzatok</i> Síkdomok tulajdonságai	Síkdomok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása, előállítása tárgyak, matematikai eszközök, IKT-eszközök használatával. Síkdomok összehasonlítása, azonosságok, különbségek megfogalmazása. Csoportosításuk, rendezésük adott tulajdonság (forma, nagyság) alapján.	

3.3. <i>Térbeli alakzatok</i> Testek tulajdonságai	Testek tulajdonságainak megfigyelése, megnevezése, összehasonlítása. Építés szabadon és minta alapján. Csoportosításuk, rendezésük adott tulajdonság (forma, nagyság) alapján.
3.3. <i>Mérés</i> Gyakorlati mérések	Mennyiségek mérése (hosszúság, tömeg, űrtartalom) választott mértékegységekkel. Hosszúság, magasság, szélesség mérése és összehasonlítása választott egységekkel. Űrtartalom mérése és összehasonlítása különböző mérőeszközökkel. Tömeg mérése és összehasonlítása.
Mérőeszközök Szabványmértékegységek	Mérőeszközök megismerése. Mérendő anyagokhoz mérőeszközök rendelése. Mérés szabványmértékegységekkel. Szabványmértékegységek nevének és jelének megismerése, használata (m, dm, kg, l, dl).
Fogalmak	Forma (háromszög, négyszög, kör, gömbölyű, szögletes, kocka), térbeli és síkbeli viszonyzó, becslés, mérés, hosszúságmérték, űrmérték, tömegmérték, mértékegység.

Témakör	6. Függvények, az analízis elemei	Javasolt óraszám: 42 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az összehasonlítás, az összefüggés- és szabályfelismerés alapozása. A rendezés, kiegészítés gyakoroltatása.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
4.1. <i>Relációk</i> Összefüggések személyek, tárgyak, helyzetek, geometriai alakzatok, halmazok számossága között	Személyek, tárgyak, geometriai alakzatok közötti egyszerű kapcsolatok, összefüggések felismerése. Relációk megfogalmazása szóban, jelölésük (összekötés, nyíl, relációs jel).	
4.2. <i>Sorozatok</i> Sorba rendezések	Személyek, tárgyak sorba rendezése különböző tulajdonságaik alapján (nagyság, szélesség, hosszúság, magasság, tömeg stb.). Halmazok sorba rendezése számosság alapján. Számok sorba rendezése. Ciklikus sorok megfigyelése, az ismétlődések megfogalmazása és folytatása tevékenységgel (építéssel, kirakással, színezéssel, rajzzal).	
Egyszerű sorozatok Növekvő-csökkenő számsorok	Egyszerű sorozatok folytatása megadott, felismert és választott szabály alapján. Állandó különbségű növekvő és csökkenő számsorok leolvasása, folytatása.	
4.3. <i>Függvények</i> Hozzárendelések	Személyek, tárgyak, matematikai eszközök egymáshoz rendelése szóbeli utasítás és jelkártyák alapján. Hozzárendelések párosító játékokban (pl. logikai készlet elemeinek egymáshoz rendelése egy tulajdonság megváltoztatásával). Számjegyek hozzárendelése tárgyhalmazokhoz,	

	számképekhez, színes rudakhoz. Természetes számok hozzárendelése a számegyenes pontjaihoz és geometriai alakzatokhoz.
Fogalmak	Összefüggés, ellentétes viszonyzó, sorozat, hozzárendelés.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére	<p>A Nat-ban meghatározott tanulási eredmények a tanulók sajátos nevelési igénye és egyéni képességei szerint, különösen:</p> <p>Személyek, tárgyak, alakzatok csoportosítása azonosság, azonos tulajdonság alapján. Nagyságbeli, térbeli és síkbeli viszonyzavak használata.</p> <p>Biztos számfogalom 10-es számkörben. Jártasság 20-as számkörben. Összeadások és kivonások 10-es számkörben készségszinten, 20-as számkörben eszközhasználattal. Egyszerű szóbeli szöveges feladatok megoldása.</p> <p>Alkotás térben, síkban. Térbeli és síkbeli helyzetek létrehozása, létrehozott helyzetek leolvasása, megfogalmazása. A tanult térbeli és síkbeli alakzatok felismerése, tulajdonságaik megfogalmazása. Tapasztalatok gyűjtése a hosszúság, tömeg, úrtartalom méréséről.</p> <p>Összefüggések felismerése, jelölése egyszerűbb esetekben. Egyszerű sorozatok folytatása megadott szabály alapján.</p>
--	--

Heti 4 óra

- Én is tudok számolni 2. Első kötet
- OH-SNE-MAT02T/I
- Én is tudok számolni 2. Harmadik kötet
- OH-SNE-MAT02T/III

Elvárt eredmények az 1-2. évfolyam végén

- Tudjon a tanuló ciklikus sorokat folytatni.
- Legyen képes legalább háromelemű szekvencia felidézésére.

- Tudjon a megismert tulajdonságok alapján csoportosítani.
- Tudjon kész csoportokat egy tulajdonsággal elnevezni.
- Legyen biztos számfogalma 20-as számkörben.
- Jártasság összeadás, kivonás elvégzésében 10-es számkörben eszközhasználat nélkül.
- 20-as számkörben tízesátlépés nélkül, analógia segítségével.
- Tudja az egyszerű szöveges feladatot művelettel megjeleníteni, lejegyezni.
- Ismerjen fel összefüggéseket személyek, tárgyak, számok között.
- Tudja kifejezni a felismert összefüggéseket tevékenységgel, szóval.
- Legyen képes dolgokat egymáshoz rendezni.
- Tudjon egyszerű sorozatokat alkotni megadott szabály alapján.
- Különböztesse meg a kerek, szögletes, gömbölyű alakzatokat.
- Gyűjtsön tapasztalatokat a hosszúság, a tömeg, az űrtartalom méréséhez.
- Személyek, tárgyak, alakzatok csoportosítása azonosság, azonos tulajdonság alapján.
- Nagyságbeli, térbeli és síkbeli viszonysszavak használata.
- Biztos számfogalom 10-es számkörben.
- Jártasság 20-as számkörben.
- Összeadások és kivonások 10-es számkörben készségszinten, 20-as számkörben eszközhasználattal.
- Egyszerű szóbeli szöveges feladatok megoldása.
- Alkotás térben, síkban.
- Térbeli és síkbeli helyzetek létrehozása, létrehozott helyzetek leolvasása, megfogalmazása.
- A tanult térbeli és síkbeli alakzatok felismerése, tulajdonságaik megfogalmazása.
- Tapasztalatok gyűjtése a hosszúság, tömeg, űrtartalom méréséről.
- Összefüggések felismerése, jelölése egyszerűbb esetekben.

Egyszerű sorozatok folytatása megadott szabály alapján.

3. évfolyam

Célok

- Tulajdonságfogalmak elmélyítése. A logikus gondolkodás fejlesztése.
- A természetes számfogalom és műveletfogalom elmélyítése és bővítése a 100-as számkörben.
- A szóbeli és írásbeli szöveges feladatok értelmezése.
- Összefüggések felfogása és a kiegészítés fejlesztése.
- Geometriai alapfogalmak körének bővítése. Tapasztalatszerzés a gyakorlati mérésekben. Az egyre önállóbb munka és az önellenőrzés fejlesztése. A pontosság iránti igény kialakítása. Az információszerzés szerepének felfedeztetése a mindennapi életben.
- Tanulási képesség intenzív fejlesztése.
- Önértékelés és önismeret fejlesztése.

Feladatok

Gondolkodási műveletek gyakorlása. Tapasztalatok gyűjtése a tízes számrendszer szerkezeti sajátosságáról. Összeadás, kivonás gyakorlása 100-as számkörben. A szorzás, a bennfoglalás és a részekre osztás értelmezése. A műveletek közötti

összefüggések felfedeztetése. Relációk jelölési módjának bővítése. Geometriai alakzatok felismerése testek, síkidomok, vonalak, pontok. Mérés gyakorlása különböző mérőeszközökkel. Pontosság iránti igény fejlesztése. Közvetlen tapasztalatszerzés algoritmusok követéséről.

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök

Az önálló megfigyelés fejlesztése. Összehasonlítás és az összefüggések felfogásának gyakorlása. A kifejezőképesség fejlesztése. Becslő-, ellenőrzőképesség kialakítása, fejlesztése. Konstruálás, térlátás, téri tájékozódás alapozása, fejlesztése. Számolási készség fejlesztése. Az analógiás, logikus és kauzális gondolkodás fejlesztése. Térbeli, időbeli tájékozódás fejlesztése. Megismerő- és felismerőképesség fejlesztése.

Tevékenységek

Elemek, alakzatok, számok összehasonlítása, csoportosítása, rendezése megadott és választott szempontok szerint.

Halmaz elemeinek meg- és leszámlálása, összehasonlításuk, rendezésük. Számok írása, olvasása, bontásuk. Műveletek modellezése matematikai eszközökkel (pénz, színes rudak, stb.). Testek és síkidomok előállításuk. Építés, kirakás, konstruálás.

Becslések, mérések. Geometriai alakzatok keresése a valóságban.

Információs és irányjátékok.

Követelmény

- Legyen jártas a tanuló a tulajdonságok változásainak megfigyelésében, megfogalmazásában.
- Tudjon igaz és nem igaz állításokat mondani kész halmazokról.
- Legyen jártas az állítások igazságának eldöntésében.
- Legyen tájékozott a 100-as számkörben.
- Legyen jártas a kétjegyű számok írásában, olvasásában.
- Összeadás, kivonás 10-es számkörben készségszinten, összeadás, kivonás 20-as számkörben analógia segítségével. 100-as számkörben eszközök segítségével.
- Tudjon önállóan megoldani egyszerű szöveges feladatot.
- Legyen képes konkrét és matematikai relációk felfedezésére.
- Tudjon megfogalmazni felismert kapcsolatokat.
- Legyen képes egyszerű sorozatok folytatására.
- Fogalmazzon meg szabályt egyszerűbb esetekben.
- Ismerje fel a kockát, téglatestet, gömböt, hengert, négyzetet, kört, háromszöget, tudjon előállítani testeket gyurmából, síkidomokat vágással, tépéssel, rajzolással.
- Ismerje a szabvány mértékegységeket: m, dm, l, dl, kg, Ft, nap, óra.
- Gyakorlottság a tanult szorzó- és bennfoglaló táblákban.

3. évfolyam

Témakör	1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika	Javasolt óraszám: 14 óra
A témakör	A társakkal való együttműködés segítése. A figyelem terjedelmének és	

nevelési-fejlesztési céljai	tartósságának növelése. Finommotoros mozgáskoordináció fejlesztése. Vizuális érzékelés és észlelés pontosságának fejlesztése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés gyakoroltatása; közös tulajdonságok felismerése, kiemelése (analizálás). Matematikai fogalmak értelmezése.
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<i>1.1 Halmazok</i> Személyek, tárgyak, matematikai eszközök, számok, geometriai alakzatok összehasonlítása	Személyek, tárgyak, matematikai eszközök, számok, geometriai alakzatok összehasonlítása. Tulajdonságok megfigyelése, megfogalmazása. Közös tulajdonság kiemelése.
Csoportosítás adott vagy választott szempont szerint Osztályozás, rendezés Tulajdonságok jelölése Tulajdonságok változásai	Csoportosítások, rendezések, osztályozások adott vagy választott szempont szerint. Tulajdonságok jelölése jelkártyákkal. Jelkártyák értelmezése. Transzformációs játékok egy tulajdonság változásával, a változás megfigyelése, megfogalmazása.
Kombinatorikus feladatok	Kombinatorikus játékok, építések, színezések.
<i>1.2. Matematikai logika</i> Igaz, hamis állítások	Igaz, nem igaz állítások megfogalmazása tárgyak, számok és geometriai alakzatok halmazáról. Állítások igazságának eldöntése.
Fogalmak	Nagyságbeli viszonyzó, tulajdonság, szín, forma.

Témakör	2. Számelmélet, algebra	Javasolt óraszám: 142 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Matematikai eszközök célszerű használata. Valós helyzetek, összefüggések elképzelése, műveletek tartalmának megértése. Számolási készség fejlesztése változatos gyakorlással. Szenzomotoros, algoritmusos, analógiás gondolkodás fejlesztése. A matematikai nyelv egyre pontosabb használata.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<i>2.1. Számok</i> Számfogalom megerősítése 20-as számkörben Számfogalom mint a halmaz tulajdonsága, számossága; darabszám	Tárgyak, matematikai eszközök meg- és leszámlálása. A számlálás ritmusának (szem, kéz koordinációjának) kialakítása. Tízes csoportok alkotása. Számok írása, olvasása, értelmezése. Számok modellezése matematikai eszközökkel.	
Római számok I, V, X, L, C	A római számok írása, olvasása, használatuk a mindennapi élet különböző területein (kerületek, hónapok, emeletek).	
Sorszám Számfogalom mint a mérés eredménye, mérőszám	Sorszám írása, olvasása, használata valós helyzetekben. Mennyiségek meg- és kimérése választott és szabványmértékegységekkel. (hosszúság, tömeg, űrtartalom). Különböző mennyiségek kifizetése öt- és tízforintosokkal.	
A tízes számrendszer szerkezeti sajátosságai A helyiérték-táblázat	Helyi értékek közötti összefüggések megfigyelése és megfogalmazása. Helyi érték, alaki érték, valódi érték kapcsolatának	

<p>szerkezete Helyi érték, alaki érték, valódi érték Viszonyítás</p>	<p>megfigyelése, megfogalmazása. Számok modellezése, összehasonlítása, a relációs jelek ($<$ $>$ $=$) értelmezése, használata. A több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának használata.</p>
<p>Számsorok</p> <p>Számok tulajdonságai</p>	<p>Tájékozódás a számegyenesen és a százastáblán. Egyes és tízes számszomszédok leolvasása. Számok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása.</p>
<p>Bontás</p>	<p>Számok bontása tízesek és egyesek összegére matematikai eszközökkel. Bontások lejegyzése.</p>
<p>2.2 Műveletek</p> <p>Összeadás, kivonás 20-as számkörben tízesátlépéssel</p> <p>Összeadás, kivonás százastáblán:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kerek tízesek összeadása, kivonása, – kerek tízesekhez egyesek hozzáadása, teljes kétjegyű számokból az egyesek elvétele, – teljes kétjegyű számokhoz kerek tízesek hozzáadása, elvétele, – teljes kétjegyű számokhoz teljes kétjegyű számok hozzáadása, elvétele tízesátlépés nélkül, – teljes kétjegyű számokhoz egyjegyű számok hozzáadása, elvétele tízesátlépéssel, – teljes kétjegyű számokhoz teljes kétjegyű számok hozzáadása, elvétele tízesátlépéssel 	<p>Fejben számolás. Összeadás, kivonás, szorzás, bennfoglalás és részekre osztás értelmezése. Történetek megjelenítése tevékenységgel. Mennyiségi változások megfigyelése, megfogalmazása, lejegyzése művelettel. Műveletek modellezése matematikai eszközökkel. Összeadás, kivonás eszközökkel, majd egyre elvontabb szinten. Önellenzés, számológép használata.</p>
<p>Szorzás, bennfoglalás, részekre osztás</p> <p>A 10-es, 5-ös, 2-es szorzó- és bennfoglaló táblák</p>	<p>A szorzó- és bennfoglaló táblák memorizálása.</p>
<p>A matematikai jelek ($+$ $-$ $:$ $<$ $>$ $=$) Műveleti tulajdonságok: a tagok és tényezők felcserélhetősége Műveletek közötti összefüggések</p>	<p>Matematikai jelek használata a műveletek lejegyzésekor. Tapasztalatok gyűjtése a tagok és tényezők felcserélhetőségéről, a műveletek inverzitásáról. Műveletek közötti összefüggések megjelenítése matematikai- és IKT-eszközökkel. Az összefüggések megfigyelése, megfogalmazása, lejegyzése. Valóságos helyzetek, történetek elképzelése.</p>

Egyszerű szöveges feladatok	Egyszerű szöveges feladatok értelmezése, megjelenítésük lejátszással, kirakással, rajzban. Ismert és ismeretlen adatok megállapítása, az adatok közti összefüggések megfigyelése, megfogalmazása. Mennyiségi következtetések. A megfelelő matematikai művelet kiválasztása, a várható eredmény becslése, a művelet kiszámítása, ellenőrzése számológéppel.
2.3. Számelméleti ismeretek Páros, páratlan számok	A páros, páratlan számok fogalmának kiterjesztése a 100-as számkör számaira. Tapasztalatok gyűjtése matematikai elemek párosításával, a tapasztalatok megfogalmazása.
Fogalmak	Szám neve, jele; alaki, helyi-, valódi érték; egyes, tízes, százaz; egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű szám; kerek tízes, kerek százaz; összeadás, összeadandó, összeg; kivonás, kisebbítendő, kivonandó, maradék, különbség; szorzás, bennfoglalás, osztás.

Témakör	3. Geometria, mérés	Javasolt óraszám: 64 óra
----------------	----------------------------	-------------------------------------

A témakör nevelési- fejlesztési céljai	A figyelem terjedelmének és tartósságának növelése. Érzékelés pontosságának fejlesztése. Tájékozódás síkban, térben, időben és a mennyiségi viszonyokban. Kreativitás fejlesztése, konstruálási kedv felkeltése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, azonosságok megállapítása (vonalak, síkidomok, testek). Képi emlékezet fejlesztése (geometriai alakzatok, mérőeszközök, mértékegységek nagysága). Mérő- és szerkesztőeszközök célszerű használata, becslés, mérés gyakoroltatása. Összefüggés megértése, mennyiségi következtetések. Szenzomotoros és fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
3.1 Téri elemek Vonalak (görbe, egyenes)	Egyenes és görbe vonalak előállítás pálcikákkal, zsinórral. Vonalak rajzolása szabad kézzel, vonalzóval, körzővel. Vonalak tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása: – egyenes, görbe vonal – nyitott, zárt vonal – töröttvonal.	
Egyenes helyzete (függőleges, vízszintes, ferde egyenesek)	Különböző helyzetű egyenesek modellezése pálcikákkal, IKT-eszközökkel. Egyenesek helyzetének megfigyelése, megfogalmazása. Két vagy több egyenes egymáshoz viszonyított helyzetének megfigyelése, megfogalmazása.	
Párhuzamos, merőleges, metsző egyenesek	Párhuzamos, merőleges, metsző egyenesek kirakása pálcikákkal, rajzolásuk vonalzóval.	

Pont és vonal helyzete	Pont és vonal helyzetének megfigyelése, egymáshoz való viszonyuk megfogalmazása (rajta, kívül, belül). Adott helyzet létrehozása.
3.2. Síkbeli alakzatok Háromszög, négyzet, téglalap, sokszög, kör	Síkidomok felismerése a környezetben, megnevezésük. Síkidomok előállítása tépéssel, vágással; rajzolásuk szabad kézzel és a szerkesztő eszközökkel. Síkidomok jellemzőinek megfigyelése, megfogalmazása: <ul style="list-style-type: none"> – határoló vonalak (egyenes, görbe), – határoló egyenesek száma, – oldalak helyzete, – oldalak nagysága. Síkidomok összehasonlítása, analízálása, a közös tulajdonságok kiemelése, csoportosításuk.
3.3. Térbeli alakzatok Kocka, téglalap, gömb	Testek felismerése a környezetben, megnevezésük. Testek előállítása gyurmából. Építés kockákból minta alapján és szabadon. Testek tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása: <ul style="list-style-type: none"> – határoló lapok (egyenes- és görbe lap), – határoló lapok száma, – határoló lapok helyzete, – határoló lapok alakja (négyzet, téglalap). Testek összehasonlítása, analízálása, a közös tulajdonságok kiemelése, csoportosításuk.
3.4. Transzformációk Tükrös alakzatok, tengelyes szimmetria Tükrözés	Tükrös alakzatok megfigyelése a környezetben. Tükrös alakzatok vizsgálata síktükörrel. Tükrös alakzatok előállítása tépéssel, vágással, hajtogatással. Tükrös alakzatok előállítása térben. Alakzatok tükrözése térben, síkban síktükörrel. Alakzatok és tükörképük összehasonlítása, az azonosság és a különbség megfogalmazása.
3.5. Mérés Hosszúság, űrtartalom, tömeg	Mérés választott és szabványmértékegységekkel. Becslés, megmérés, kimérés. Összefüggések felfedezése a mértékegység nagysága és a mérőszám között.
Szabványmértékegységek – hosszúság (m, dm, cm) – űrtartalom (hl, l, dl) – tömeg (kg, dkg)	Szabványmértékegységek értelmezése, nevük, jelük. Mérendő anyagok, mérőeszközök, mértékegységek egymáshoz rendelése. Ugyanannak a mennyiségnek megmérése különböző mértékegységekkel.
Mértékváltás	Mértékváltás következtetéssel.
Idő mértékegységei: év, évszak, hónap, hét, nap, óra, perc	Múlt, jelen, jövő fogalma. Előtte, utána, korábban, később viszonyfogalmak érzékeltetése, használatuk. Időtartam érzékelése, mérése egyenes tempójú mozgással, hanggal, szabvány egységekkel. Időpont leolvasása percnyi pontossággal. Óra beállítása adott időpontra.

Pénz, forint	Pénzermék megismerése, használata. A forint jele: Ft Mennyiségek be- és felváltása. Ugyanannak a mennyiségnek kifizetése többféleképpen.
3.6 Kerület, terület Négyzet, téglalap kerülete, területe	Kerület fogalmának alapozása körüljárással, méréssel. Négyzet és a téglalap kerületének számítása mért vagy adott adatok alapján. Terület fogalmának előkészítése lefedéssel.
Fogalmak	Térbeli elem, síkbeli alakzat, térbeli alakzat, transzformáció, mértékegység, pénz, kerület, terület.

Témakör	4. Függvények, az analízis elemei	Javasolt óraszám: 32 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Összehasonlítás, összefüggés felfogása, megfogalmazása, jelölése, rendezés, kiegészítés. Induktív-deduktív következtetések gyakoroltatása. Relációk, sorozatok, függvények, táblázatok megértése. Logikus gondolkodás fejlesztése. Relációs szókincs használata.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
4.1 Összefüggések	Kapcsolatok felfedezése a környezetben, tárgyhalmozok, számok, műveletek, mennyiségek, mértékegységek és geometriai alakzatok körében. Összefüggések megértése, megfogalmazása, jelölése vonallal, nyíllal, relációs jelekkel, nyitott mondatokkal.	
4.2. Sorozatok Szabályfelismerés, szabálykövetés	Szabályjátékok logikai készlettel, számokkal egy tulajdonság változásával. Szabály felismerése, megfogalmazása, lejegyzése. Táblázat kitöltése adott és felismert szabály alapján. Sorozatok folytatása tárgyakkal, logikai játékkal, rajzban. Számok rendezése. Hiányos számsorok kiegészítése.	
Növekvő és csökkenő számsorok	Növekvő és csökkenő számsorok alkotása megadott és felismert szabály alapján. Állandó különbségű sorozatok folytatása mindkét irányban megadott és választott szabály alapján.	
4.3. Függvények megadása, ábrázolása Táblázat olvasása	A mindennapi életből megfigyelt, gyűjtött, számlált, mért adatok lejegyzése, táblázatba rendezésük. Táblázat adatainak értelmezése, kitöltésük adott és felismert szabály alapján.	
Fogalmak	Kapcsolat, különbség, azonosság, szabály, táblázat, sorozat, függvény.	

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére	A Nat-ban meghatározott tanulási eredmények a tanulók sajátos nevelési igénye és egyéni képességei szerint, különösen: Halmaz elemeinek adott, illetve választott szempont szerinti válogatása, csoportosítása. Kész halmazról igaz, nem igaz állítások megfogalmazása.
--	---

	<p>Állítások igazságának eldöntése.</p> <p>Számok írása, olvasása, értelmezése 100-as számkörben. Számok összehasonlítása, helyük a számsorban, számszomszédok. Összeadás, kivonás 20-as számkörben készségszinten. Összeadás, kivonás 100-as számkörben tízesátlépés nélkül analógia és eszközök segítségével. Gyakorlottság a tanult szorzó- és bennfoglaló táblákban. 2-es, 5-ös, 10-es szorzók és bennfoglalók ismerete. A négyzet, téglalap, háromszög, kör felismerése, megnevezése. A négyzet és a téglalap tulajdonságainak ismerete. A négyzet és a téglalap kerületének mérése, számítása mért adatok alapján (szükség esetén segítséggel). A kocka, téglatest és a gömb felismerése, megnevezése. A tanult mértékegységek ismerete, használata.</p> <p>Nem matematikai és matematikai relációk felismerése, jelölése. Szabály felismerése, megfogalmazása egyszerűbb esetekben. Állandó különbségű sorozatok folytatása mindkét irányban.</p>
--	--

Heti 3 óra

• Én már tudok számolni 3. Matematika tankönyv a 3. évfolyam számára

• OH-SNE-MAT03T

• Én már tudok számolni 3. munkafüzet. Matematika munkafüzet a 3. évfolyam számára

• OH-SNE-MAT03M

4. évfolyam

Célok

- A fogalmi gondolkodás fejlesztése.
- Természetes számfogalom elmélyítése 100-as számkörben.
- Számolási készség fejlesztése.
- A geometriai alapfogalmak és a szabvány mértékegységek bővítése.
- Tiszta, pontos rajzolás a szerkesztőeszközökkel.
- Kreativitás motiválása, fejlesztése.
- Az információszerzés- és feldolgozás szerepének felfedeztetése a mindennapi életben.

Feladatok

A logikai fogalmak viszonyának értelmezése. Pontos matematikai nyelv használata. A tízes számrendszer szerkezeti sajátosságának elmélyítése. Szóbeli összeadás, kivonás gyakorlása. Szorzó- és bennfoglaló táblák kiépítése. Írásbeli összeadás és kivonás technikájának bemutatása. Geometriai alakzatok (négyzet, téglalap) tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása. Geometriai alakzatok rajzolásának gyakorlása szerkesztőeszközökkel. Kerület és terület fogalmának alapozása. A számkörhöz kapcsolódó új mértékegységek megismertetése. Tájékozódás a közvetlen környezetben előforduló jelek alapján.

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök

Kódolási, számolási, műveletmegoldó készségek fejlesztése. A becslő, ellenőrző, értékelő képesség kialakítása, fejlesztése tanulói tevékenységek kapcsán. Vizuális és akusztikus figyelem fejlesztése. A megtartó emlékezet és az akaraterő fejlesztése. A képzelet fejlesztése. A konstruálás motiválása. Az összehasonlítás, válogatás, megkülönböztetés, azonosítás, rendezés, konkretizálás, transzformáció gyakorlása. A szenzomotoros, analógias, fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése.

Tevékenységek

Konkrét elemek válogatása, csoportosítása, rendezésük több szempont szerint. Elemek megszámlálása. Számok írása, olvasása, értelmezésük. Viszonyítások, rendezések, soralkotások.

Műveletek megjelenítése matematikai eszközökkel.

Építések, kirakás, konstruálás. Testek, síkidomok előállítása. Tükrös alakzatok előállítása hajtogatással, tépéssel, vágással. Pontok, vonalak, egyenesek rajzolása. Becslések, mérések szabvány mértékegységekkel. Kapcsolatok keresése, létrehozása, jelölésük. Szabályjáték adott szabály alapján.

4. évfolyam

Témakör	1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika	Javasolt óraszám: 14 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A társakkal való együttműködés segítése. A figyelem terjedelmének és tartósságának növelése. Finommotoros mozgáskoordináció fejlesztése. Vizuális érzékelés és észlelés pontosságának fejlesztése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés gyakoroltatása; közös tulajdonságok felismerése, kiemelése (analizálás). Matematikai fogalmak értelmezése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<i>1.1 Halmazok</i> Személyek, tárgyak, matematikai eszközök, számok, geometriai alakzatok összehasonlítása	Személyek, tárgyak, matematikai eszközök, számok, geometriai alakzatok összehasonlítása. Tulajdonságok megfigyelése, megfogalmazása. Közös tulajdonság kiemelése.	
Csoportosítás adott vagy választott szempont szerint Osztályozás, rendezés Tulajdonságok jelölése Tulajdonságok változásai	Csoportosítások, rendezések, osztályozások adott vagy választott szempont szerint. Tulajdonságok jelölése jelkártyákkal. Jelkártyák értelmezése. Transzformációs játékok egy tulajdonság változásával, a változás megfigyelése, megfogalmazása.	
Kombinatorikus feladatok	Kombinatorikus játékok, építések, színezések.	
<i>1.2. Matematikai logika</i> Igaz, hamis állítások	Igaz, nem igaz állítások megfogalmazása tárgyak, számok és geometriai alakzatok halmazáról. Állítások igazságának eldöntése.	
Fogalmak	Nagyságbeli viszonyzó, tulajdonság, szín, forma.	

Témakör	2. Számelmélet, algebra	Javasolt óraszám: 142 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Matematikai eszközök célszerű használata. Valós helyzetek, összefüggések elképzelése, műveletek tartalmának megértése. Számolási készség fejlesztése változatos gyakorlással. Szenzomotoros, algoritmusos, analógiás gondolkodás fejlesztése. A matematikai nyelv egyre pontosabb használata.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<i>2.1. Számok</i> Számfogalom megerősítése 20-as számkörben Számfogalom mint a halmaz tulajdonsága, számossága; darabszám	Tárgyak, matematikai eszközök meg- és leszámlálása. A számlálás ritmusának (szem, kéz koordinációjának) kialakítása. Tízes csoportok alkotása. Számok írása, olvasása, értelmezése. Számok modellezése matematikai eszközökkel.	
Római számok	A római számok írása, olvasása, használatuk a mindennapi	

I, V, X, L, C	élet különböző területein (kerületek, hónapok, emeletek).
Sorszám Számfogalom mint a mérés eredménye, mérőszám	Sorszám írása, olvasása, használata valós helyzetekben. Mennyiségek meg- és kimérése választott és szabványmértékegységekkel. (hosszúság, tömeg, űrtartalom). Különböző mennyiségek kifizetése öt- és tízforintosokkal.
A tízes számrendszer szerkezeti sajátosságai A helyiérték-táblázat szerkezete Helyi érték, alaki érték, valódi érték Viszonyítás	Helyi értékek közötti összefüggések megfigyelése és megfogalmazása. Helyi érték, alaki érték, valódi érték kapcsolatának megfigyelése, megfogalmazása. Számok modellezése, összehasonlítása, a relációs jelek ($<$ $>$ $=$) értelmezése, használata. A több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának használata.
Számsorok Számok tulajdonságai	Tájékozódás a számegyenesen és a százastáblán. Egyes és tízes számszomszédok leolvasása. Számok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása.
Bontás	Számok bontása tízesek és egyesek összegére matematikai eszközökkel. Bontások lejegyzése.
2.2 Műveletek Összeadás, kivonás 20-as számkörben tízesátlépéssel Összeadás, kivonás százastáblán: – kerek tízesek összeadása, kivonása, – kerek tízesekhez egyesek hozzáadása, teljes kétjegyű számokból az egyesek elvétele, – teljes kétjegyű számokhoz kerek tízesek hozzáadása, elvétele, – teljes kétjegyű számokhoz teljes kétjegyű számok hozzáadása, elvétele tízesátlépés nélkül, – teljes kétjegyű számokhoz egyjegyű számok hozzáadása, elvétele tízesátlépéssel, – teljes kétjegyű számokhoz teljes kétjegyű számok hozzáadása, elvétele tízesátlépéssel	Fejben számolás. Összeadás, kivonás, szorzás, bennfoglalás és részekre osztás értelmezése. Történetek megjelenítése tevékenységgel. Mennyiségi változások megfigyelése, megfogalmazása, lejegyzése művelettel. Műveletek modellezése matematikai eszközökkel. Összeadás, kivonás eszközökkel, majd egyre elvontabb szinten. Önellenzés, számológép használata.
Szorzás, bennfoglalás, részekre osztás A 10-es, 5-ös, 2-es szorzó- és bennfoglaló táblák	A szorzó- és bennfoglaló táblák memorizálása.

A 4-es, 3-as, 6-os szorzó és bennfoglaló táblák	
A matematikai jelek (+ - : < > =) Műveleti tulajdonságok: a tagok és tényezők felcserélhetősége Műveletek közötti összefüggések	Matematikai jelek használata a műveletek lejegyzésekor. Tapasztalatok gyűjtése a tagok és tényezők felcserélhetőségéről, a műveletek inverzitásáról. Műveletek közötti összefüggések megjelenítése matematikai- és IKT-eszközökkel. Az összefüggések megfigyelése, megfogalmazása, lejegyzése. Valóságos helyzetek, történések elképzelése.
Egyszerű szöveges feladatok	Egyszerű szöveges feladatok értelmezése, megjelenítésük lejátszással, kirakással, rajzban. Ismert és ismeretlen adatok megállapítása, az adatok közti összefüggések megfigyelése, megfogalmazása. Mennyiségi következtetések. A megfelelő matematikai művelet kiválasztása, a várható eredmény becslése, a művelet kiszámítása, ellenőrzése számológéppel.
2.3. Számelméleti ismeretek Páros, páratlan számok	A páros, páratlan számok fogalmának kiterjesztése a 100-as számkör számaira. Tapasztalatok gyűjtése matematikai elemek párosításával, a tapasztalatok megfogalmazása.
Fogalmak	Szám neve, jele; alak, helyi-, valódi érték; egyes, tízes, száz; egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű szám; kerek tízes, kerek száz; összeadás, összeadandó, összeg; kivonás, kisebbítendő, kivonandó, maradék, különbség; szorzás, bennfoglalás, osztás.

Témakör	3. Geometria, mérés	Javasolt óraszám: 64 óra
----------------	----------------------------	-------------------------------------

A témakör nevelési- fejlesztési céljai	A figyelem terjedelmének és tartósságának növelése. Érzékelés pontosságának fejlesztése. Tájékozódás síkban, térben, időben és a mennyiségi viszonyokban. Kreativitás fejlesztése, konstruálási kedv felkeltése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, azonosságok megállapítása (vonalak, síkidomok, testek). Képi emlékezet fejlesztése (geometriai alakzatok, mérőeszközök, mértékegységek nagysága). Mérő- és szerkesztőeszközök célszerű használata, becslés, mérés gyakoroltatása. Összefüggés megértése, mennyiségi következtetések. Szenzomotoros és fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése.
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
3.1 Téri elemek Vonalak (görbe, egyenes)	Egyenes és görbe vonalak előállítása pálcikákkal, zsinórral. Vonalak rajzolása szabad kézzel, vonalzóval, körzővel. Vonalak tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása:

	<ul style="list-style-type: none"> – egyenes, görbe vonal – nyitott, zárt vonal – töröttvonal.
Egyenes helyzete (függőleges, vízszintes, ferde egyenesek)	Különböző helyzetű egyenesek modellezése pálcikákkal, IKT-eszközökkel. Egyenesek helyzetének megfigyelése, megfogalmazása. Két vagy több egyenes egymáshoz viszonyított helyzetének megfigyelése, megfogalmazása.
Párhuzamos, merőleges, metsző egyenesek	Párhuzamos, merőleges, metsző egyenesek kirakása pálcikákkal, rajzolásuk vonalzóval.
Pont és vonal helyzete	Pont és vonal helyzetének megfigyelése, egymáshoz való viszonyuk megfogalmazása (rajta, kívül, belül). Adott helyzet létrehozása.
3.2. Síkbeli alakzatok Háromszög, négyzet, téglalap, sokszög, kör	Síkidomok felismerése a környezetben, megnevezésük. Síkidomok előállítása tépéssel, vágással; rajzolásuk szabad kézzel és a szerkesztő eszközökkel. Síkidomok jellemzőinek megfigyelése, megfogalmazása: <ul style="list-style-type: none"> – határoló vonalak (egyenes, görbe), – határoló egyenesek száma, – oldalak helyzete, – oldalak nagysága. Síkidomok összehasonlítása, analizálása, a közös tulajdonságok kiemelése, csoportosításuk.
3.3. Térbeli alakzatok Kocka, téglatest, gömb	Testek felismerése a környezetben, megnevezésük. Testek előállítása gyurmából. Építés kockákból minta alapján és szabadon. Testek tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása: <ul style="list-style-type: none"> – határoló lapok (egyenes- és görbe lap), – határoló lapok száma, – határoló lapok helyzete, – határoló lapok alakja (négyzet, téglalap). Testek összehasonlítása, analizálása, a közös tulajdonságok kiemelése, csoportosításuk.
3.4. Transzformációk Tükrös alakzatok, tengelyes szimmetria Tükrözés	Tükrös alakzatok megfigyelése a környezetben. Tükrös alakzatok vizsgálata síktükörrel. Tükrös alakzatok előállítása tépéssel, vágással, hajtogatással. Tükrös alakzatok előállítása térben. Alakzatok tükrözése térben, síkban síktükörrel. Alakzatok és tükörképük összehasonlítása, az azonosság és a különbség megfogalmazása.
3.5. Mérés Hosszúság, űrtartalom, tömeg	Mérés választott és szabványmértékegységekkel. Becslés, megmérés, kimérés. Összefüggések felfedezése a mértékegység nagysága és a mérőszám között.
Szabványmértékegységek – hosszúság (m, dm, cm) – űrtartalom (hl, l, dl)	Szabványmértékegységek értelmezése, nevük, jelük. Mérendő anyagok, mérőeszközök, mértékegységek egymáshoz rendelése.

– tömeg (kg, dkg)	Ugyanannak a mennyiségnek megmérése különböző mértékegységekkel.
Mértékváltás	Mértékváltás következtetéssel.
Idő mértékegységei: év, évszak, hónap, hét, nap, óra, perc	Múlt, jelen, jövő fogalma. Előtte, utána, korábban, később viszonyfogalmak érzékeltetése, használatuk. Időtartam érzékelése, mérése egyenes tempójú mozgással, hanggal, szabvány egységekkel. Időpont leolvasása percnyi pontossággal. Óra beállítása adott időpontra.
Pénz, forint	Pénzermék megismerése, használata. A forint jele: Ft Mennyiségek be- és felváltása. Ugyanannak a mennyiségnek kifizetése többféleképpen.
3.6 Kerület, terület Négyzet, téglalap kerülete, területe	Kerület fogalmának alapozása körüljárással, méréssel. Négyzet és a téglalap kerületének számítása mért vagy adott adatok alapján. Terület fogalmának előkészítése lefedéssel.
Fogalmak	Térbeli elem, síkbeli alakzat, térbeli alakzat, transzformáció, mértékegység, pénz, kerület, terület.

Témakör	4. Függvények, az analízis elemei	Javasolt óraszám: 32 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Összehasonlítás, összefüggés felfogása, megfogalmazása, jelölése, rendezés, kiegészítés. Induktív-deduktív következtetések gyakoroltatása. Relációk, sorozatok, függvények, táblázatok megértése. Logikus gondolkodás fejlesztése. Relációs szókincs használata.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
4.1 <i>Összefüggések</i>	Kapcsolatok felfedezése a környezetben, tárgyhalmazok, számok, műveletek, mennyiségek, mértékegységek és geometriai alakzatok körében. Összefüggések megértése, megfogalmazása, jelölése vonallal, nyíllal, relációs jelekkel, nyitott mondatokkal.	
4.2. <i>Sorozatok</i> Szabályfelismerés, szabálykövetés	Szabályjátékok logikai készlettel, számokkal egy tulajdonság változásával. Szabály felismerése, megfogalmazása, lejegyzése. Táblázat kitöltése adott és felismert szabály alapján. Sorozatok folytatása tárgyakkal, logikai játékkal, rajzban. Számok rendezése. Hiányos számsorok kiegészítése.	
Növekvő és csökkenő számsorok	Növekvő és csökkenő számsorok alkotása megadott és felismert szabály alapján. Állandó különbségű sorozatok folytatása mindkét irányban megadott és választott szabály alapján.	
4.3. <i>Függvények megadása, ábrázolása</i>	A mindennapi életből megfigyelt, gyűjtött, számlált, mért adatok lejegyzése, táblázatba rendezésük.	

Táblázat olvasása	Táblázat adatainak értelmezése, kitöltésük adott és felismert szabály alapján.
Fogalmak	Kapcsolat, különbség, azonosság, szabály, táblázat, sorozat, függvény.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére	<p>A Nat-ban meghatározott tanulási eredmények a tanulók sajátos nevelési igénye és egyéni képességei szerint, különösen:</p> <p>Halmaz elemeinek adott, illetve választott szempont szerinti válogatása, csoportosítása. Kész halmazról igaz, nem igaz állítások megfogalmazása. Állítások igazságának eldöntése.</p> <p>Számok írása, olvasása, értelmezése 100-as számkörben. Számok összehasonlítása, helyük a számsorban, számszomszédok. Összeadás, kivonás 20-as számkörben készségszinten. Összeadás, kivonás 100-as számkörben tízesátlépés nélkül analógia és eszközök segítségével. Gyakorlottság a tanult szorzó- és bennfoglaló táblákban. 2-es, 5-ös, 10-es valamint 3-as, 4-es, 6-os szorzók és bennfoglalók ismerete. A négyzet, téglalap, háromszög, kör felismerése, megnevezése. A négyzet és a téglalap tulajdonságainak ismerete. A négyzet és a téglalap területének mérése, számítása mért adatok alapján (szükség esetén segítséggel). A kocka, téglatest és a gömb felismerése, megnevezése. A tanult mértékegységek ismerete, használata.</p> <p>Nem matematikai és matematikai relációk felismerése, jelölése. Szabály felismerése, megfogalmazása egyszerűbb esetekben. Állandó különbségű sorozatok folytatása mindkét irányban.</p>
--	---

Heti 4 óra

- Én már tudok számolni 4.
- NT-98702
- Én már tudok számolni 4. munkafüzet
- NT-98702/M

Elvárt eredmények 3-4. évfolyam

- Tudjon a tanuló alaphalmazon adott tulajdonságú részhalmazt előállítani.
- Tudjon megfogalmazni egyszerű állításokat és azok tagadását.
- Legyen biztos számfogalma 100-as számkörben.
- 100-as számkörben tízes-átlépés nélkül készsége szinten tudjon összeadni és kivonni.
- Legyen jártas a tízes-átlépéses összeadásban, kivonásban.
- Értse a szorzás, bennfoglalás és a részekre osztás tartalmát.
- Tudjon önállóan megoldani egyszerű szöveges feladatokat.
- Legyen jártas egyszerű relációk értelmezésében, kifejezésében, megfogalmazásában.
- Jártasság a számok nagyságának összehasonlításában.
- Ismerjen fel szabályokat és tudja azt megfogalmazni.
- Tudjon állandó különbségű számsorozatot folytatni mindkét irányban.
- Ismerje a téglalap és a négyzet tulajdonságait.
- Legyen jártas a négyzet és a téglalap kerületének tapasztalati számításában.
- Ismerje a tanult szabvány mértékegységeket.
- Érdeklődéssel, örömmel vegyen részt a könyvekkel, folyóiratokkal kapcsolatos különböző tevékenységekben.
- Tudjon adott témához kapcsolódó nyomtatott könyvtári ismerethordozót keresni.

MATEMATIKA

5-8.

A matematikatanítás célja, hogy lehetővé tegye a tanulók számára a környező világ térformáinak, mennyiségi viszonyainak, összefüggéseinek megértését, a valóság megismerését. Feladata felkelteni a tanulók érdeklődését, segíteni a pozitív attitűd kialakulását a tantárgy tanulása iránt, tapasztalati úton megalapozva a tanulók matematikai ismereteit, változatos tevékenységekkel alakítva ki a matematikai fogalmakat. Fejleszteni kell a tanulók matematikai készségeit (számlálás, számolás, mennyiségi következtetések, becslés, mérés, mértékegységváltás, szöveges feladatok megoldása) és matematikai képességeit (rendszerezés, kombinativitás, induktív-, deduktív- és valószínűségi következtetések), ezáltal lehetővé tenni a tanulók gondolkodásának fejlődését.

A pontos matematikai nyelv használatára való törekvés, a gondolatok szabatos megfogalmazása tevékenységek során alakul a matematikatanulás szokásrendjének gyakorlásával, a pontos, fegyelmezett munkavégzés és az önellenőrzés igényének kialakításával együtt.

A matematikai, gondolkodási kompetencia fejlesztése a többi kulcskompetenciával együtt, egymással összhangban, egymást felerősítve valósítható meg. A matematikaórákon megszerzett készségek, képességek, ismeretek birtokában a tanulók alkalmassá válnak az önálló tanulásra, eszközként használják azokat más kompetenciaterületek elsajátítására, különböző kontextusokban (továbbtanulás, otthon, munkahely) való alkalmazásra. A matematikai nevelés hozzájárul a természettudományos és technikai neveléshez.

A matematikatanulás hatékonyságának egyik fontos feltétele a módszerek megválasztása. A kisiskolások legfontosabb tevékenysége a játék. Ezért kezdetben játékos tevékenységek megszervezésével biztosítunk lehetőséget a gyerekeknek a közvetlen tapasztalatszerzésre. Az enyhe értelmi fogyatékos gyerekeknek hosszabb ideig (több éven át) lehetőséget kell teremteni a matematikai problémák cselekvéses tapasztalatra alapozó megoldására. A motiváló hatású tanulási környezet, a játékok, a különböző matematikai eszközök, IKT-eszközök, digitális tananyagok felkeltik a tanulók érdeklődését, igényét a világ megismerésére, saját ismereteik, képességeik fejlesztésére, az érdeklődés ébrentartására, pozitív attitűd kialakulására a tantárgy, a tanulás iránt, mindez biztosítja a sikeres együtt-tanulásnak.

Az egy évfolyamba kerülő gyermekek pszichés funkciói, képességei, ismeretei, az egész személyiségük nagyon különbözőek. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók képességprofilja jelentősebb eltérést mutat, mint ép társaiké. Ezért nagyon fontos minden tanuló egyéni fejlődési folyamatának a megismerése és az ehhez igazodó differenciált nevelés, oktatás, fejlesztés. A pedagógusnak fel kell térképeznie az évfolyam tanulóinak ismereteit, képességeit, érdeklődésüket, motiváltságukat, tanulási stílusukat, szokásaikat, tempójukat. Fel kell tárnunk társas kapcsolataikat, fizikai és pszichés állapotukat. Szükséges és lehetséges differenciálni a tartalmak és tevékenységek szintjén egyaránt. A tartalmi differenciálás megnyilvánulhat a feladatok mennyiségében, a feladatok minőségében és a kivitelezés módjában. A tevékenységek szintje is különböző lehet. Lehet elvontan, verbális szinten megoldani a feladatokat, de ugyanazok a feladatok megoldhatók eszközökkel, a cselekvés szintjén. Differenciálni lehet segítségnyújtással is. Segíthetjük a tanulást eszközök

biztosításával, az eszközök használatának segítségével, a feladat megismétlésével, a feladatok algoritmizálásával, mintaadással, analógia alkalmazásával és célirányos kérdésekkel.

5–6. évfolyam

A két év célja – mindvégig tevékenységre épülve – a tanulók alapkészségének megerősítése, gyakorlási lehetőségek beiktatásával. Az ismeretek bővítését konkrét tapasztalásra alapozva, a gondolkodási funkciók különböző sérülését, eltérő ütemű fejlődését figyelembe véve kell megvalósítani. Az egyénre szabott önálló tanulási eljárások és tanulási módok kialakítása támogatja az ismeretek bővítésének, a képességek és készségek megerősítésének lehetőségét, kiegészülve különböző szintű tevékenységekkel, cselekvéses és elvont szinten. A gondolkodási műveletek egyre elvontabb szinten jelennek meg, a gondolkodási fajták gyakorlása matematikai problémák megoldása során történik. A matematikai fogalmak, kifejezések megértése, egyre pontosabb használata a matematikatanulás folyamatában, a tanulók cselekvését a középpontba állítva történik. Figyelmet kell fordítani az alkotó kedv ösztönzésére, kreativitás fejlesztésére, törekedve a minél kitartóbb és pontosabb munkavégzésre, önellenőrzésre.

A figyelem terjedelmének, tartósságának növelése, a koncentráció időtartamának növelése, az auditív és vizuális észlelés és érzékelés pontosságának fejlesztése minden tanórán fontos feladat.

MATEMATIKA

5. évfolyam

Témakör	1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika	Javasolt óraszám: 32 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Válogatás, csoportosítás, rendszerezés logikai összefüggések alapján. Analizáló, szintetizáló, döntési képesség fejlesztése. Cselekvéses, logikus gondolkodás gyakoroltatása. Kombinatorikus szemlélet kialakítása.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
1.1. Halmazok Évfolyamozás.	Személyek, tárgyak, logikai készlet elemeinek elhelyezése halmazábrákba. Évfolyamozás egy, illetve egyszerre két szempont alapján. Megfigyelés, lényeges jegyek kiemelése, azonosítás, megkülönböztetés.	
Alaphalmaz, részhalmaz, kiegészítő halmaz.	Részhalmaz előállítása különféle alaphalmazokon személyekkel, tárgyakkal, logikai készlet elemeivel. Az alaphalmaz, részhalmaz és kiegészítő halmaz kapcsolatának értelmezése.	

	A halmazábra különböző részeinek jelölése jelkártyákkal. Elemek besorolása a halmazábra különböző részeibe.
Metszethalmaz.	Személyeknek, tárgyakkal, logikai készlet elemeinek megfigyelése, közös tulajdonságuk kiemelése, megfogalmazása, metszethalmaz képzése. A halmazábra különböző részeinek elnevezése. Alá- és fölérendeltségi viszony felismerése. Venn-diagram értelmezése.
1.2. Matematikai logika Állítások igazságtartalma.	Állítások és tagadások megfogalmazása a halmazábra különböző részeiről. Állítások megítélése igazságtartalmuk szerint. Állításokhoz halmazok alkotása. A logikai kifejezések pontos használata. Tulajdonságok tagadása, a logikai „nem” fogalmának használata. Logikai „és” fogalmának használata. A „minden”, „van olyan”, „van, amelyik nem”, „egyik sem” kifejezések használata.
1.3. Kombinatorika.	Kombinatorikus játékok. Elemek sorba rendezése. Lehetőségek sokféleségének észrevétele. Variációk képzése különböző nem matematikai és matematikai elemekből tevékenységgel: néhány lehetőség, egyre több lehetőség.
Fogalmak	Halmaz, alaphalmaz, részhalmaz, metszethalmaz, logikai kifejezés, „és”, „nem”, „egyik sem”, „minden”, „van olyan”, „van, amelyik nem”.

Témakör	2. Számelmélet, algebra	Javasolt óraszám: 124 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Matematikai eszközök célszerű használata. Konkretizálás, absztrahálás, kódolás, viszonyítás gyakoroltatása. Számolási készség fejlesztése, ellenőrzés, önellenőrzés gyakoroltatása. Megtartó emlékezet fejlesztése. Analogiás és problémamegoldó gondolkodás fejlesztése. Szövegértés, szövegalkotás, a matematikai nyelv egyre pontosabb használata.	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
2.1. Számok Számok 1000-es és 10 000-es számkörben.		Számfogalom megerősítése, biztos számfogalom kialakítása 100-as számkörben. Tíz-es számrendszer szerkezeti sajátosságának

	<p>értelmezése. Helyi érték, alaki érték, valódi érték közötti összefüggések megállapítása. Törekvés a matematikai fogalmak pontos használatára. Kétjegyű számok írása, olvasása, összehasonlítása, rendezése, számtulajdonságok megállapítása. Relációs jelek használata. Számok pontos és becsült (közelítő) helye a számegyenesen. Számok egyes, tízes szomszédjainak megállapítása. Számok kerekítése. Számok bontása összeg és szorzat alakban. Mennyiségek megszámlálása (pénz), tízes, százás, ezres csoportok alkotása.</p>
<p>Az 1000-es és 10 000-es számkör. A tízes számrendszer szerkezeti sajátossága. A helyiérték-táblázat szerkezete.</p>	<p>Helyiérték-táblázat bővítése 1000-ig, majd 10 000-ig. A helyi értékek között lévő összefüggések megfigyelése, megfogalmazása (tízszere, tizedrésze; százszorosa, századrésze; ezerszerese, ezredrésze). Helyi érték, alaki érték, valódi érték közötti összefüggések megállapítása. Teljes három- és négyjegyű számok írása, olvasása, értelmezése a valóság mennyiségeivel. Mennyiségek meg- és kimérése választott és szabvány mértékegységekkel (hosszúság, tömeg, űrtartalom). Különböző mennyiségek kifizetése öt- tíz-, száz- és ezer forintosokkal. Számok képzése egy vagy több feltétellel.</p>
<p>Római számok: I, V, X, L, C, D, M.</p>	<p>Tanult római számok írása, olvasása a mindennapi élet különböző területein (dátum, kerület, évszázad, óra számlapja).</p>
<p>Viszonyítás.</p>	<p>Számok összehasonlítása (azonos és különböző nagyságrendű számok) matematikai eszközökkel, majd elvont szinten.</p>
<p>A relációs jelek (< > =).</p>	<p>A relációs jelek (< > =), használata. A több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának használata.</p>
<p>Számok helye a számsorban.</p>	<p>Tájékozódás a számegyenesen és a számtáblákon Egyes-, tízes-, százás- és ezres számszomszédok leolvasása.</p>
<p>Számok tulajdonságai.</p>	<p>Számok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása Pontos matematikai fogalmak használata.</p>
<p>Bontás.</p>	<p>Számok bontása összeg- és szorzat alakra matematikai eszközökkel, majd elvont szinten. Bontások lejegyzése.</p>
<p>Közönséges törtszámok Törtek a mindennapi életben.</p>	<p>Tötrészek előállítása tevékenységgel (darabolás, színezés, kirakás). Egységtörtek, egységtörtek többszöröseinek előállítása-</p>

	<p>A törtrész kódolása, neve, jele (közönséges törtszám). Összefüggések keresése, megfogalmazása az egész és a törtrészek között, a törtrészek száma és nagysága között. Közönséges törték írása, olvasása, értelmezése. Közönséges törték helye a számegyenesen. Egységtörték összehasonlítása matematikai modelleken.</p>
<p>Negatív szám. Negatív számok a mindennapi életben.</p>	<p>Hőmérsékletek leolvasása, hőmérő beállítása adott hőmérsékletre, hőmérséklet változásának megfigyelése, jelölése nyíllal. Ellentétes mennyiségek értelmezése (adósság-vagyon). Negatív számok írása, olvasása. 0 középpontú számegyenes készítése. Negatív számok keresése a számegyenesen. Összehasonlításuk egymással, 0-val, pozitív számokkal.</p>
<p>2.2. Műveletek Szóbeli műveletek. Összeadás, kivonás 1000-es és 10 000-es számkörben.</p>	<p>Fejben számolás. Szóbeli összeadás, kivonás kerek tízesekkel, százassal, ezresekkel – az egyjegyű számok analógiájára. Műveletek modellezése.</p>
<p>A 8-as, 9-es, 7-es szorzó- és bennfoglaló táblák.</p>	<p>A tanult szorzó- és bennfoglaló táblák folyamatos memorizálása. A 8-as, 9-es, 7-es szorzó- és bennfoglaló táblák kiépítése. Azonos tagú összeadások lejegyzése szorzással. Szorzások lejegyzése azonos tagú összeadásokkal. Szorzó-, bennfoglaló táblák memorizálása.</p>
<p>Maradékos osztás.</p>	<p>Maradékos osztás kirakással, lejegyzésük, a maradék jelölése.</p>
<p>Összefüggések a műveletek között.</p>	<p>Műveletek közötti összefüggések felfedezése. Kerek tízesek, százassal, ezresek szorzása, osztása analógia alapján. Összefüggések a szorzó és bennfoglaló táblák között.</p>
<p>Írásbeli műveletek. Összeadás, kivonás három- és négyjegyű számokkal. Két- és háromjegyű számok szorzása egy- és kétjegyű szorzóval. Három- és négyjegyű számok osztása egyjegyű osztóval. Műveletekben szereplő számok elnevezése. Műveleti tulajdonságok.</p>	<p>Műveletek megjelenítése, megoldása matematikai eszközökkel. Mennyiségek közötti összefüggések megállapítása, lejegyzése nyitott mondatokkal. Műveletek megoldása egyre elvontabb szinten. Műveletek eredményének becslése. Tapasztalatok gyűjtése a tagok és tényezők felcserélhetőségéről, a műveletek inverzitásáról. Műveletek közötti összefüggések megjelenítése matematikai és IKT-eszközökkel. Műveletek közötti összefüggések megfigyelése, megfogalmazása. Matematikai fogalmak használata. Számológép használata önellenőrzésre.</p>
<p>Összeadás, kivonás közönséges törtékkel.</p>	<p>Azonos nevezőjű törték összeadása, kivonása.</p>

	Az egy egésznél kisebb törtek pótlása egy egészre. Műveletek cselekvésben való értelmezése. Műveletek lejegyzése.
Egyszerű és összetett szöveges feladatok.	Egyszerű szöveges feladatok értelmezése, megjelenítésük (lejátszással, kirakással, rajzban). Ismert és ismeretlen adatok megállapítása, az adatok közti összefüggések megfigyelése, megfogalmazása. Együttes emlékezés adatokra és összefüggésekre. A megfelelő matematikai művelet kiválasztása, a várható eredmény becslése, a művelet kiszámítása, ellenőrzése, adekvát válasz megfogalmazása a kérdésre. Összetett szöveges feladatok értelmezése. Történekek megjelenítése matematikai modellekkel. Problémák logikai sorrendjének megállapítása, a megoldás logikai menetének megfogalmazása. Összefüggések megértése, kódolása (számfeladat, számegyenes, táblázat, rajz, nyitott mondat, halmazábra, grafikon). Tapasztalatok gyűjtése matematikai elemek párosításával, a tapasztalatok megfogalmazása.
2.3. Számelméleti ismeretek Páros, páratlan számok. Oszthatósági szabályok.	A páros-, páratlan számok fogalmának kiterjesztése az 1000-es és 10 000-es számkör számaira. Gyakorlati tevékenységre épülő szabályalkotás. Oszthatósági szabályok felismerése matematikai példák megoldásával (2, 5, 10).
Fogalmak	Szám neve, jele; alaki, helyi, valódi érték; egyes, tízes, százaz, ezres, tízezres; összeadás: összeadandó (tag), összeg, kivonás: kisebbítendő, kivonandó, különbség, maradék, szorzás: szorzandó, szorzó, részsorzat, szorzat, osztás: osztandó, osztó, hányados, maradék, törtszám, számláló, nevező, törtvonal, egész szám, negatív szám, pozitív szám, plusz, mínusz, többszörös.

Témakör	3. Geometria, mérés	Javasolt óraszám: 70 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Geometriai alakzatok konstruálása, kreativitás és finommotorika fejlesztése. Tájékozódási képesség fejlesztése síkban, térben és mennyiségek között. Becslés, mérés és számolás gyakoroltatása. Fogalmi gondolkodás fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
3.1. A tér elemei Félegyenes, szakasz, szög.	Egyenes és pont helyzetének vizsgálata. Félegyenes rajzolása, pont elnevezése. Szakaszok rajzolása, megmérése, kimérése, elnevezése. Szögek rajzolása. Derékszög előállítása hajtogatással, rajzolása négyzethálón, jelölése. A szögek alkotórészeinek (szár, csúcs,	

	szögtartomány) megnevezése. Szerkesztő eszközök használata.
3.2. <i>Síkbéli alakzatok</i> Sokszög, háromszög, négyzet, téglalap és kör.	Síkidomok előállítás, rajzolása. Síkidomok tulajdonságainak vizsgálata: határoló vonalak, oldalak száma, oldalak nagysága, oldalak helyzete, átlók száma és nagysága, szimmetria tengelyek száma alapján.
Szabályos sokszög.	Szabályos sokszögek oldalainak, szögeinek vizsgálata, azonosságok megállapítása. Síkidomok csoportosítása a megismert tulajdonságok alapján. Összehasonlítás adott szempont szerint. Azonosságok, különbségek megfogalmazása.
3.3. <i>Térbeli alakzatok</i> Testek. Téglatest, kocka.	Testek építése egységkockákból szabadon és adott feltétellel. Testek építése lapokból. Testek alkotórészeinek megfigyelése, elnevezése (lap, él, csúc). Testek tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása: <ul style="list-style-type: none"> – határoló lapok (görbe-, síklap); – határoló lapok száma; – határoló lapok alakja (háromszög, téglalap, négyzet, körlap); – határoló lapok nagysága (egybevágó, különböző nagyságú); – határoló lapok helyzete (merőleges, párhuzamos).
3.4. <i>Transzformációk</i> Tükrözés, nagyítás, kicsinyítés.	Síkidomok tükrözése egy tükörtengely segítségével négyzethálón. Síkidomok nagyítása, kicsinyítése négyzethálón <ul style="list-style-type: none"> – az egység mérete változik; – az egységek száma változik. A síkidomok és tükörképük vizsgálata, összehasonlítása. Azonosságok, különbségek megállapítása. Az egybevágó és hasonló fogalmak alapozása.
3.5. <i>Szerkesztés</i> Párhuzamos, merőleges egyenesek.	Párhuzamos és merőleges egyenesek rajzolása négyzethálón, majd szerkesztésük derékszögű vonalzókkal.
Másolás.	Szakaszok és szögek másolása vonalzóval és körzővel. Az adott- és a kapott téri elemek összehasonlítása (ugyanakkora).
Felezés.	Szakaszok és szögek felezése körzővel és vonalzóval.

	A szakaszfelező merőleges és a szögfelező fogalmának alapozása.
Szerkesztés.	Négyzet és téglalap rajzolása négyzethálón. Különböző sugarú körök szerkesztése. Szerkesztő eszközök használata. Szerkesztési lépések sorrendjének követése.
3. 6. <i>Mérés, mértékegységek</i> Hosszúság-, tömeg-, űrtartalom. Szabvány mértékegységek: – hosszúság (km, m, dm, cm, mm); – tömeg (t, kg, dkg, g); – űrtartalom (hl, l, dl, cl, ml).	Mérés választott és szabvány mértékegységekkel. Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése. Mennyiségek összehasonlítása, sorba rendezése. Mértékegységek közötti összefüggések megállapítása gyakorlati mérések alapján.
Mértékváltás.	Mértékváltások következtetéssel (tízszerezése, százszorosa, ezerszerese; tizedrésze, századrésze, ezredrésze).
Időmértékek: évezred, évszázad, év, évszak, hónap, hét, nap, óra, perc, másodperc.	A múlt, jelen, jövő viszonyfogalmak értelmezése, használata. Időpont leolvasása percnyi pontossággal, különböző módokon. Negyed-, fél-, háromnegyed óra leolvasása, beállítása. Időtartam érzékelése a mindennapi életből vett példákkal. Időtartam számítása. Mértékváltások a különböző időmértékek között. Tájékozódás a naptárban.
Pénz.	Forint (Ft). Pénznemek megismerése, használata. Mennyiségek be- és felváltása. Mennyiségek kifizetése többféleképpen.
3.7. <i>Kerület, terület</i>	Sokszögek kerületének mérése és kiszámítása összeadással. Négyzet, téglalap kerületének mérése, kiszámítása összeadással és szorzással. Négyzet és téglalap területének lefedése különböző alakú és nagyságú egységekkel. A mértékegységek nagysága és a mérőszámok közötti összefüggés megállapítása. Négyzet és téglalap területének mérése az egységek összeszámlálásával.
Fogalmak	Téri elem, síkbeli alakzat, térbeli alakzat, transzformáció, mértékegység, pénz, kerület, terület, szerkesztés.

Témakör	4. Függvények, az analízis elemei	Javasolt óraszám:
----------------	--	--------------------------

		50 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Összehasonlítás, általánosítás, szabályalkotás, kiegészítés gyakorlása. Megismerési módszerek továbbfejlesztése. Összefüggések egyre elvontabb szinten történő kifejezése. Logikus gondolkodás fejlesztése.	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<i>4.1. Összefüggések</i>	Összefüggések felismerése, személyek, tárgyak, helyzetek, geometriai alakzatok, halmazok számai között; kifejezése rajzzal, jelekkel. Összefüggések keresése megadott szempont szerint a látszólag különböző dolgok között.
<i>4.2. Sorozatok</i>	Szabályjátékok logikai készlettel, számokkal. Szabály felismerése, megfogalmazása, lejegyzése, alkalmazása műveletekkel a hiányzó adatok pótlására. Sorozatok képzése geometriai alakzatokkal, számokkal adott, vagy felismert szabály alapján. Ciklikus sorok folytatása. Állandó különbségű sorozatok folytatása mindlét irányban. Változó különbségű sorozatok folytatása. Hányados sorozatok folytatása.
<i>4.3. Függvények megadása, ábrázolása</i>	Adatok gyűjtése, sorozatba, táblázatba rendezése. Sorozatban, táblázatban szereplő adatok közötti összefüggések, szabályok felismerése, megfogalmazása segítséggel, lejegyzése. Hiányos sorozatba, táblázatba rendezett adatok kiegészítése. Grafikonok olvasása, értelmezése. Értéktáblázat kiegészítése szöveggel, matematikai alakban megadott szabály alapján. Grafikus megjelenítés
Fogalmak	Grafikon, értéktáblázat, összefüggés, szabály.

Témakör	5. Statisztika, valószínűség		Javasolt óraszám: 12 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Adatgyűjtési technikák, adatok ábrázolási módjának megismertetése. A tanulók szemléletének formálása, „a valószínűségi gondolkodásmód” alapozása. Tapasztalatok bővítése a véletlen és nem véletlen eseményekről. Kombinatorikus gondolkodás és a valószínűségi szemlélet fejlesztése.</p>		
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek	
5.1. <i>Statisztika</i>		<p>Statisztikai adatok gyűjtése, közvetlen környezetben megfigyelhető események megszámlálása, mérések eredménye. Ábrázolásuk grafikonon, diagramon közösen. Grafikonok, diagramok értelmezése, leolvasása.</p>	
5.2. <i>A valószínűség-számítás elemei</i> Valószínűségi kísérletek.		<p>Megfigyelések, vizsgálatok, játékos valószínűségi kísérletek (pénzfeldobás, golyóhúzás, különböző szerencsejátékok) végzése. Egyszerű valószínűségi kísérletek eredményeinek lejegyzése. A lejegyzések összesítése táblázatba. A táblázat adatainak leolvasása, értelmezése. Tapasztalatok gyűjtése véletlen és biztos eseményekről. A „biztos” és a „lehetetlen” fogalmak használata. Spontán tippelések az események várható bekövetkeztéről.</p>	
Fogalmak	Lehetőség, kísérlet, táblázat, adat, grafikon, diagram.		

<p>Összegzett tanulási eredmények a ciklus végén</p>	<p>Elemek halmazokba rendezése két szempont szerint. Adott tulajdonságú részhalmaz előállítása alaphalmazon. Közös tulajdonságok felismerése, metszet előállítása. Egyszerű állítások, tagadások megfogalmazása. Logikai kifejezések pontos használata. Minél több lehetőség előállítása kombinatorikus feladatokban.</p> <p>Biztos számfogalom 100-as számkörben. Jártasság 1 000-es és 10 000-es számkörben. A törtszámok és a negatív számok ismerete. A szorzó- és bennfoglaló táblák tudása (szükség esetén táblázat segítségével). A tanult írásbeli műveletek megoldása (szükség esetén számológéppel). Egyszerű szöveges feladatok önálló megoldása.</p> <p>Testek és síkidomok egy és több szempontú csoportosítása a tanult tulajdonságok alapján. Szabvány mértékegységek és a közöttük lévő váltószámok ismerete. A téglalap és a négyzet kerületének mérése, számítása; területének mérése lefedéssel. Szerkesztések: szögek és szakaszok rajzolása, másolása, felezése; párhuzamos-, merőleges egyenesek szerkesztése, téglalap- és négyzet rajzolása.</p> <p>Racionális számok összehasonlítása, összefüggések felfedezése, szabály megfogalmazása. Sorozatok folytatása a felismert szabály alapján. Adatok leolvasása táblázatból, koordináta-rendszer adatként leolvasása, lejegyzése. Adatok táblázatba beírása a felismert szabály alapján, ábrázolásuk koordináta-rendszerben.</p> <p>Statisztikai adatok lejegyzése, ábrázolása egyszerűbb esetekben. Valószínűségi játékokban az esetek lejegyzése.</p>
---	--

Heti 4 óra

• Matematika 5.

• OH-SNE-MAT05T

• Matematika 5. munkafüzet

• OH-SNE-MAT05M

6. évfolyam

Célok

A gondolkodási műveletek bővítése, gyakorlása. Biztos számfogalom kialakítása 10 000-es számkörben. A közöséges törtszám fogalmának kialakítása. Tapasztalatok gyűjtése negatív számokról. Írásbeli műveletek bővítése. Geometriai alakzatok fogalmi jegyeinek elmélyítése. Mértékegységrendszerek bővítése. Szerkesztési algoritmusok pontos követése. Adatgyűjtési technikák gyakorlása. Az informatika tantárgy tanításának előkészítése.

Feladatok

Konkretizálás, általánosítás gyakorlása. A tízes számrendszer szerkezeti sajátosságának felelevenítése, bővítése. A közöséges törtszám bevezetése. Írásbeli szorzás kétjegyű szorzóval. Részletszorzatok értelmezése, lejegyzésük módjának bemutatása. A szögek bemutatása, rajzolásuk. Mérésük gyakorlása. Kerületszámítások gyakorlása. Területszámítás előkészítése. Számítógépes környezetben algoritmusok értelmezése, követése. A tantárgyi ismeretekre alapozott könyvtárhasználati képességek kialakítása.

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök

A rendezés, rendszerezés, osztályozás. A megfigyelő-, értékelő-, döntési- és szóbeli kifejezőképesség fejlesztése. Az elemző-, értékelő, ellenőrzőképeség egyre magasabb szintre emelése. Összefüggések felismerésének gyakorlása problémamegoldások kapcsán. Következtetések. Térszemlélet és a geometriai látásmód fejlesztése. A kombinatorikus gondolkodásmód fejlesztése, a valószínűségi szemlélet alapozása.

Tevékenységek

Elemek besorolása két egymással különböző kapcsolatban lévő halmazba. Halmazábrák különböző részeinek jellemzése. Állítások és tagadásuk a diagramok különböző részeiről. Elemek megszámlálása, csoportosításuk tízesével. Műveletek kapcsolatainak megfigyelése, lejegyzése, alkalmazásuk ellenőrzés céljából. Törtrészek előállítás, rendezésük. Testek építése, kiterítésük, testhálók rajzolásuk. Mértani alakzatok rajzolásuk, szerkesztésük. Mérés választott vagy szabvány mértékegységekkel. Transzformációk: tükrözés, eltolás, kicsinyítés, nagyítás. Kapcsolatok felfedezése, ábrázolásuk. Táblázatok kiegészítése, készítése. Soralkotás. Valószínűségi kísérletek. Események regisztrálása, rendezésük.

MATEMATIKA

6. évfolyam

Témakör	1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika	Javasolt
----------------	---	-----------------

		óraszám: 32 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Válogatás, csoportosítás, rendszerezés logikai összefüggések alapján. Analizáló, szintetizáló, döntési képesség fejlesztése.</p> <p>Cselekvéses, logikus gondolkodás gyakoroltatása. Kombinatorikus szemlélet kialakítása.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p><i>1.1. Halmazok</i></p> <p>Évfolyamozás.</p>	<p>Személyek, tárgyak, logikai készlet elemeinek elhelyezése halmazábrákba.</p> <p>Évfolyamozás egy, illetve egyszerre két szempont alapján.</p> <p>Megfigyelés, lényeges jegyek kiemelése, azonosítás, megkülönböztetés.</p>	
<p>Alaphalmaz, részhalmaz, kiegészítő halmaz.</p>	<p>Részhalmaz előállítása különféle alaphalmazokon személyekkel, tárgyakkal, logikai készlet elemeivel.</p> <p>Az alaphalmaz, részhalmaz és kiegészítő halmaz kapcsolatának értelmezése.</p> <p>A halmazára különböző részeinek jelölése jelkártyákkal.</p> <p>Elemek besorolása a halmazára különböző részeibe.</p>	
<p>Metszethalmaz.</p>	<p>Személyeknek, tárgyaknak, logikai készlet elemeinek megfigyelése, közös tulajdonságuk kiemelése, megfogalmazása, metszethalmaz képzése.</p> <p>A halmazára különböző részeinek elnevezése.</p> <p>Alá- és fölérendeltségi viszony felismerése.</p>	
<p><i>1.2. Matematikai logika</i></p> <p>Állítások igazságtartalma.</p>	<p>Állítások és tagadások megfogalmazása a halmazára különböző részéről.</p> <p>Állítások megítélése igazságtartalmuk szerint.</p> <p>Állításokhoz halmazok alkotása.</p> <p>A logikai kifejezések pontos használata.</p>	

	<p>Tulajdonságok tagadása, a logikai „nem” fogalmának használata.</p> <p>Logikai „és” fogalmának használata.</p> <p>A „minden”, „van olyan”, „van, amelyik nem”, „egyik sem” kifejezések használata.</p>
<i>1.3. Kombinatorika.</i>	<p>Kombinatorikus játékok.</p> <p>Elemek sorba rendezése.</p> <p>Lehetőségek sokféleségének észrevétele.</p> <p>Variációk képzése különböző nem matematikai és matematikai elemekből tevékenységgel: néhány lehetőség, egyre több lehetőség.</p>
Fogalmak	<p>Halmaz, alaphalmaz, részhalmaz, metszethalmaz, logikai kifejezés, „és”, „nem”, „egyik sem”, „minden”, „van olyan”, „van, amelyik nem”.</p>

Témakör	2. Számelmélet, algebra	Javasolt óraszám: 124 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Matematikai eszközök célszerű használata.</p> <p>Konkretizálás, absztrahálás, kódolás, viszonyítás gyakoroltatása.</p> <p>Számolási készség fejlesztése, ellenőrzés, önellenőrzés gyakoroltatása.</p> <p>Megtartó emlékezet fejlesztése.</p> <p>Analógiás és problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.</p> <p>Szövegértés, szövegalkotás, a matematikai nyelv egyre pontosabb használata.</p>	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>2.1. Számok</i></p> <p>Számok 1000-es és 10 000-es számkörben.</p>	<p>Számfogalom megerősítése, biztos számfogalom kialakítása 100-as számkörben.</p> <p>Tízes számrendszer szerkezeti sajátosságának értelmezése.</p> <p>Helyi érték, alaki érték, valódi érték közötti összefüggések megállapítása.</p> <p>Törekvés a matematikai fogalmak pontos használatára.</p> <p>Kétjegyű számok írása, olvasása, összehasonlítása,</p>	

	<p>rendezése, számtulajdonságok megállapítása.</p> <p>Relációs jelek használata.</p> <p>Számok pontos és becslő (közelítő) helye a számegyenesen.</p> <p>Számok egyes, tízes szomszédjainak megállapítása.</p> <p>Számok kerekítése.</p> <p>Számok bontása összeg és szorzat alakban.</p> <p>Mennyiségek megszámlálása (pénz), tízes, százaz, ezres csoportok alkotása.</p>
<p>Az 1000-es és 10 000-es számkör.</p> <p>A tízes számrendszer szerkezeti sajátossága.</p> <p>A helyiérték-táblázat szerkezete.</p>	<p>Helyiérték-táblázat bővítése 1000-ig, majd 10 000-ig.</p> <p>A helyi értékek között lévő összefüggések megfigyelése, megfogalmazása (tízszere, tizedrésze; százszorosa, századrésze; ezerszerese, ezredrésze).</p> <p>Helyi érték, alaki érték, valódi érték közötti összefüggések megállapítása.</p> <p>Teljes három- és négyjegyű számok írása, olvasása, értelmezése a valóság mennyiségeivel.</p> <p>Mennyiségek meg- és kimérése választott és szabvány mértékegységekkel (hosszúság, tömeg, űrtartalom).</p> <p>Különböző mennyiségek kifizetése öt- tíz-, száz- és ezer forintosokkal.</p> <p>Számok képzése egy vagy több feltétellel.</p>
<p>Római számok: I, V, X, L, C, D, M.</p>	<p>Tanult római számok írása, olvasása a mindennapi élet különböző területein (dátum, kerület, évszázad, óra számlapja).</p>
<p>Viszonyítás.</p>	<p>Számok összehasonlítása (azonos és különböző nagyságrendű számok) matematikai eszközökkel, majd elvont szinten.</p>
<p>A relációs jelek (< > =).</p>	<p>A relációs jelek (< > =), használata.</p> <p>A több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának használata.</p>
<p>Számok helye a számsorban.</p>	<p>Tájékozódás a számegyenesen és a számtáblákon</p> <p>Egyes-, tízes-, százaz- és ezres számszomszédok leolvasása.</p>

Számok tulajdonságai.	Számok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása Pontos matematikai fogalmak használata.
Bontás.	Számok bontása összeg- és szorzat alakra matematikai eszközökkel, majd elvont szinten. Bontások lejegyzése.
Közönséges törtszámok Törtek a mindennapi életben.	Tötrészek előállításuk tevékenységgel (darabolás, színezés, kirakás). Egységtörtek, egységtörtek többszöröseinek előállításuk- A törtrész kódolása, neve, jele (közönséges törtszám). Összefüggések keresése, megfogalmazása az egész és a törtrészek között, a törtrészek száma és nagysága között. Közönséges törtek írása, olvasása, értelmezése. Közönséges törtek helye a számevonyesen. Egységtörtek összehasonlítása matematikai modelleken.
Negatív szám. Negatív számok a mindennapi életben.	Hőmérsékletek leolvasása, hőmérő beállításuk adott hőmérsékletre, hőmérséklet változásának megfigyelése, jelölése nyíllal. Ellentétes mennyiségek értelmezése (adósság-vagyon). Negatív számok írása, olvasása. 0 középpontú számevonyes készítése. Negatív számok keresése a számevonyesen. Összehasonlításuk egymással, 0-val, pozitív számokkal.
2.2. Műveletek Szóbeli műveletek. Összeadás, kivonás 1000-es és 10 000-es számkörben.	Fejben számolás. Szóbeli összeadás, kivonás kerek tízesekkel, százásokkal, ezresekkel – az egyjegyű számok analógiájára. Műveletek modellezése.
A 8-as, 9-es, 7-es szorzó- és bennfoglaló táblák.	A tanult szorzó- és bennfoglaló táblák folyamatos memorizálásuk. A 8-as, 9-es, 7-es szorzó- és bennfoglaló táblák kiépítése. Azonos tagú összeadások lejegyzése szorzással. Szorzások lejegyzése azonos tagú összeadásokkal.

	Szorzó-, bennfoglaló táblák memorizálása.
Maradékos osztás.	Maradékos osztás kirakással, lejegyzésük, a maradék jelölése.
Összefüggések a műveletek között.	Műveletek közötti összefüggések felfedezése. Kerek tízesek, százaskok, ezresek szorzása, osztása analógia alapján. Összefüggések a szorzó és bennfoglaló táblák között.
Írásbeli műveletek. Összeadás, kivonás három- és négyjegyű számokkal. Két- és háromjegyű számok szorzása egy- és kétjegyű szorzóval. Három- és négyjegyű számok osztása egyjegyű osztóval. Műveletekben szereplő számok elnevezése. Műveleti tulajdonságok.	Műveletek megjelenítése, megoldása matematikai eszközökkel. Mennyiségek közötti összefüggések megállapítása, lejegyzése nyitott mondatokkal. Műveletek megoldása egyre elvontabb szinten. Műveletek eredményének becslése. Tapasztalatok gyűjtése a tagok és tényezők felcserélhetőségéről, a műveletek inverzitásáról. Műveletek közötti összefüggések megjelenítése matematikai és IKT-eszközökkel. Műveletek közötti összefüggések megfigyelése, megfogalmazása. Matematikai fogalmak használata. Számológép használata önellenőrzésre.
Összeadás, kivonás közös nevezőjű törtekkel.	Azonos nevezőjű törtek összeadása, kivonása. Az egy egésznél kisebb törtek pótlása egy egészre. Műveletek cselekvésben való értelmezése. Műveletek lejegyzése.
Egyszerű és összetett szöveges feladatok.	Egyszerű szöveges feladatok értelmezése, megjelenítésük (lejátsszással, kirakással, rajzban). Ismert és ismeretlen adatok megállapítása, az adatok közti összefüggések megfigyelése, megfogalmazása. Együttes emlékezés adatokra és összefüggésekre. A megfelelő matematikai művelet kiválasztása, a várható eredmény becslése, a művelet kiszámítása, ellenőrzése,

	<p>adekvát válasz megfogalmazása a kérdésre.</p> <p>Összetett szöveges feladatok értelmezése.</p> <p>Történések megjelenítése matematikai modellekkel.</p> <p>Problémák logikai sorrendjének megállapítása, a megoldás logikai menetének megfogalmazása.</p> <p>Összefüggések megértése, kódolása (számfeladat, számegyenes, táblázat, rajz, nyitott mondat, halmazábra, grafikon).</p> <p>Tapasztalatok gyűjtése matematikai elemek párosításával, a tapasztalatok megfogalmazása.</p>
<p>2.3. Számelméleti ismeretek</p> <p>Páros, páratlan számok.</p> <p>Oszthatósági szabályok.</p>	<p>A páros-, páratlan számok fogalmának kiterjesztése az 1000-es és 10 000-es számkör számaira.</p> <p>Gyakorlati tevékenységre épülő szabályalkotás.</p> <p>Oszthatósági szabályok felismerése matematikai példák megoldásával (2, 5, 10).</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Szám neve, jele; alaki, helyi, valódi érték; egyes, tízes, százás, ezres, tízezres; összeadás: összeadandó (tag), összeg, kivonás: kisebbítendő, kivonandó, különbség, maradék, szorzás: szorzandó, szorzó, részszorzat, szorzat, osztás: osztandó, osztó, hányados, maradék, törtszám, számláló, nevező, törtvonal, egész szám, negatív szám, pozitív szám, plusz, mínusz, többszörös.</p>

Témakör	3. Geometria, mérés	Javasolt óraszám: 70 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Geometriai alakzatok konstruálása, kreativitás és finommotorika fejlesztése.</p> <p>Tájékozódási képesség fejlesztése síkban, térben és mennyiségek között.</p> <p>Becslés, mérés és számolás gyakoroltatása.</p> <p>Fogalmi gondolkodás fejlesztése.</p>	
	<p>Fejlesztési ismeretek</p>	<p>Fejlesztési tevékenységek</p>
<p>3.1. A tér elemei</p> <p>Félegyenes, szakasz, szög.</p>	<p>Egyenes és pont helyzetének vizsgálata.</p> <p>Félegyenes rajzolása, pont elnevezése.</p> <p>Szakaszok rajzolása, megmérése, kimérése, elnevezése.</p>	

	<p>Szögek rajzolása.</p> <p>Derékszög előállítása hajtogatással, rajzolása négyzethálón, jelölése.</p> <p>A szögek alkotórészeinek (szár, csúcs, szögtartomány) megnevezése.</p> <p>Szerkesztő eszközök használata.</p>
<p>3.2. Síkbeli alakzatok</p> <p>Sokszög, háromszög, négyzet, téglalap és kör.</p>	<p>Síkidomok előállítása, rajzolása.</p> <p>Síkidomok tulajdonságainak vizsgálata: határoló vonalak, oldalak száma, oldalak nagysága, oldalak helyzete, átlók száma és nagysága, szimmetria tengelyek száma alapján.</p>
<p>Szabályos sokszög.</p>	<p>Szabályos sokszögek oldalainak, szögeinek vizsgálata, azonosságok megállapítása.</p> <p>Síkidomok csoportosítása a megismert tulajdonságok alapján.</p> <p>Összehasonlítás adott szempont szerint.</p> <p>Azonosságok, különbségek megfogalmazása.</p>
<p>3.3. Térbeli alakzatok</p> <p>Testek.</p> <p>Téglatest, kocka.</p>	<p>Testek építése egységkockákból szabadon és adott feltétellel.</p> <p>Testek építése lapokból.</p> <p>Testek alkotórészeinek megfigyelése, elnevezése (lap, él, csúcs).</p> <p>Testek tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása:</p> <ul style="list-style-type: none"> – határoló lapok (görbe-, síklap); – határoló lapok száma; – határoló lapok alakja (háromszög, téglalap, négyzet, körlap); – határoló lapok nagysága (egybevágó, különböző nagyságú); – határoló lapok helyzete (merőleges, párhuzamos).
<p>3.4. Transzformációk</p> <p>Tükrözés, nagyítás, kicsinyítés.</p>	<p>Síkidomok tükrözése egy tükörtengely segítségével négyzethálón.</p>

	<p>Síkidomok nagyítása, kicsinyítése négyzethálón</p> <ul style="list-style-type: none"> – az egység mérete változik; – az egységek száma változik. <p>A síkidomok és tükörképük vizsgálata, összehasonlítása.</p> <p>Azonosságok, különbségek megállapítása.</p> <p>Az egybevágó és hasonló fogalmak alapozása.</p>
<p>3.5. Szerkesztés</p> <p>Párhuzamos, merőleges egyenesek.</p>	<p>Párhuzamos és merőleges egyenesek rajzolása négyzethálón, majd szerkesztésük derékszögű vonalzókkal.</p>
<p>Másolás.</p>	<p>Szakaszok és szögek másolása vonalzóval és körzővel.</p> <p>Az adott- és a kapott téri elemek összehasonlítása (ugyanakkora).</p>
<p>Felezés.</p>	<p>Szakaszok és szögek felezése körzővel és vonalzóval.</p> <p>A szakaszfelező merőleges és a szögfelező fogalmának alapozása.</p>
<p>Szerkesztés.</p>	<p>Négyzet és téglalap rajzolása négyzethálón.</p> <p>Különböző sugarú körök szerkesztése.</p> <p>Szerkesztő eszközök használata.</p> <p>Szerkesztési lépések sorrendjének követése.</p>
<p>3. 6. Mérés, mértékegységek</p> <p>Hosszúság-, tömeg-, űrtartalom.</p> <p>Szabvány mértékegységek:</p> <ul style="list-style-type: none"> – hosszúság (km, m, dm, cm, mm); – tömeg (t, kg, dkg, g); – űrtartalom (hl, l, dl, cl, ml). 	<p>Mérés választott és szabvány mértékegységekkel.</p> <p>Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése.</p> <p>Mennyiségek összehasonlítása, sorba rendezése.</p> <p>Mértékegységek közötti összefüggések megállapítása gyakorlati mérések alapján.</p>
<p>Mértékváltás.</p>	<p>Mértékváltások következtetéssel (tízszere, százszorosa, ezerszerese; tizedrésze, századrésze, ezredrésze).</p>
<p>Időmértékek: évezred, évszázad, év, évszak,</p>	<p>A múlt, jelen, jövő viszonyfogalmak értelmezése,</p>

hónap, hét, nap, óra, perc, másodperc.	<p>használata.</p> <p>Időpont leolvasása percnyi pontossággal, különböző módokon.</p> <p>Negyed-, fél-, háromnegyed óra leolvasása, beállítása.</p> <p>Időtartam érzékelése a mindennapi életből vett példákkal.</p> <p>Időtartam számítása.</p> <p>Mértékváltások a különböző időmértékek között.</p> <p>Tájékozódás a naptárban.</p>
Pénz.	<p>Forint (Ft).</p> <p>Pénznemek megismerése, használata.</p> <p>Mennyiségek be- és felváltása.</p> <p>Mennyiségek kifizetése többféleképpen.</p>
3.7. Kerület, terület	<p>Sokszögek kerületének mérése és kiszámítása összeadással.</p> <p>Négyzet, téglalap kerületének mérése, kiszámítása összeadással és szorzással.</p> <p>Négyzet és téglalap területének lefedése különböző alakú és nagyságú egységekkel.</p> <p>A mértékegységek nagysága és a mérőszámok közötti összefüggés megállapítása.</p> <p>Négyzet és téglalap területének mérése az egységek összeszámlálásával.</p>

Fogalmak	Téri elem, síkbeli alakzat, térbeli alakzat, transzformáció, mértékegység, pénz, kerület, terület, szerkesztés.
-----------------	---

Témakör	4. Függvények, az analízis elemei	Javasolt óraszám: 50 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Összehasonlítás, általánosítás, szabályalkotás, kiegészítés gyakorlása. Megismerési módszerek továbbfejlesztése.	

	Összefüggések egyre elvontabb szinten történő kifejezése. Logikus gondolkodás fejlesztése.
--	---

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
4.1. <i>Összefüggések</i>	<p>Összefüggések felismerése, személyek, tárgyak, helyzetek, geometriai alakzatok, halmazok számai között; kifejezése rajzzal, jelekkel.</p> <p>Összefüggések keresése megadott szempont szerint a látszólag különböző dolgok között.</p>
4.2. <i>Sorozatok</i>	<p>Sorozatok képzése geometriai alakzatokkal, számokkal adott, vagy felismert szabály alapján.</p> <p>Ciklikus sorok folytatása.</p> <p>Állandó különbségű sorozatok folytatása mindkét irányban.</p> <p>Változó különbségű sorozatok folytatása.</p> <p>Szabályjátékok logikai készlettel, számokkal.</p> <p>Szabály felismerése, megfogalmazása, lejegyzése,</p> <p>alkalmazása műveletekkel a hiányzó adatok pótlására.</p> <p>Hányados sorozatok folytatása.</p>
4.3. <i>Függvények megadása, ábrázolása</i>	<p>Grafikonok olvasása, értelmezése.</p> <p>Adatok gyűjtése, sorozatba, táblázatba rendezése.</p> <p>Értéktáblázat kiegészítése szöveggel, matematikai alakban megadott szabály alapján.</p> <p>Sorozatban, táblázatban szereplő adatok közötti összefüggések, szabályok felismerése, megfogalmazása segítséggel, lejegyzése.</p> <p>Hiányos sorozatba, táblázatba rendezett adatok kiegészítése.</p> <p>Grafikus megjelenítés</p>
Fogalmak	Grafikon, értéktáblázat, összefüggés, szabály.

Témakör	5. Statisztika, valószínűség		Javasolt óraszám: 12 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Adatgyűjtési technikák, adatok ábrázolási módjának megismertetése.</p> <p>A tanulók szemléletének formálása, „a valószínűségi gondolkodásmód” alapozása.</p> <p>Tapasztalatok bővítése a véletlen és nem véletlen eseményekről.</p> <p>Kombinatorikus gondolkodás és a valószínűségi szemlélet fejlesztése.</p>		
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek	
<i>5.1. Statisztika</i>		<p>Statisztikai adatok gyűjtése, közvetlen környezetben megfigyelhető események megszámlálása, mérések eredménye.</p> <p>Ábrázolásuk grafikonon, diagramon közösen.</p> <p>Grafikonok, diagramok értelmezése, leolvasása.</p>	
<i>5.2. A valószínűség-számítás elemei</i> Valószínűségi kísérletek.		<p>Megfigyelések, vizsgálatok, játékos valószínűségi kísérletek (pénzfeldobás, golyóhúzás, különböző szerencsejátékok) végzése.</p> <p>Egyszerű valószínűségi kísérletek eredményeinek lejegyzése.</p> <p>A lejegyzések összesítése táblázatba.</p> <p>A táblázat adatainak leolvasása, értelmezése.</p> <p>Tapasztalatok gyűjtése véletlen és biztos eseményekről.</p> <p>A „biztos” és a „lehetetlen” fogalmak használata.</p> <p>Spontán tippelések az események várható bekövetkeztéről.</p>	
Fogalmak	Lehetőség, kísérlet, táblázat, adat, grafikon, diagram.		

<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>Elemek halmazokba rendezése két szempont szerint.</p> <p>Adott tulajdonságú részhalmaz előállítás alaphalmazon.</p> <p>Közös tulajdonságok felismerése, metszet előállítása.</p> <p>Egyszerű állítások, tagadások megfogalmazása.</p> <p>Logikai kifejezések pontos használata.</p> <p>Minél több lehetőség előállítása kombinatorikus feladatokban.</p> <p>Biztos számfogalom 100-as számkörben.</p> <p>Jártasság 1 000-es és 10 000-es számkörben.</p> <p>A törtszámok és a negatív számok ismerete.</p> <p>A szorzó- és bennfoglaló táblák tudása (szükség esetén táblázat segítségével).</p> <p>A tanult írásbeli műveletek megoldása (szükség esetén számológéppel).</p> <p>Egyszerű szöveges feladatok önálló megoldása.</p> <p>Testek és síkidomok egy és több szempontú csoportosítása a tanult tulajdonságok alapján. Szabvány mértékegységek és a közöttük lévő váltószámok ismerete.</p> <p>A téglalap és a négyzet kerületének mérése, számítása; területének mérése lefedéssel.</p> <p>Szerkesztések: szögek és szakaszok rajzolása, másolása, felezése; párhuzamos-, merőleges egyenesek szerkesztése, téglalap- és négyzet rajzolása.</p> <p>Racionális számok összehasonlítása, összefüggések felfedezése, szabály megfogalmazása.</p> <p>Sorozatok folytatása a felismert szabály alapján.</p> <p>Adatok leolvasása táblázatból, koordináta-rendszer adatpárjainak leolvasása, lejegyzése.</p> <p>Adatok táblázatba beírása a felismert szabály alapján, ábrázolásuk koordináta-rendszerben.</p>
--	---

	<p>Statisztikai adatok lejegyzése, ábrázolása egyszerűbb esetekben.</p> <p>Valószínűségi játékokban az esetek lejegyzése.</p>
Tankönyv	<p>Matematika 6. tankönyv (Oktatási Hivatal)</p> <p>Matematika 6. munkafüzet (Oktatási Hivatal)</p>

Elvárt eredmények a két évfolyamos ciklus végén

- Legyen képes a tanuló két halmaz metszetének előállítására, elemszámok megállapítására.
- Értse és használja helyesen a logikai fogalmakat.
- Legyen biztos számfogalma tízezres számkörben.
- Értse a közönséges törtszám és a negatív szám fogalmát.
- Tudjon készségszinten számolni szóban, száz-as számkörben.
- Szorzó-, bennfoglaló táblák készségszintű használata.
- Legyen jártas a szorzásban, osztásban egyjegyű szorzó és osztó esetén.
- Tudjon önállóan összetett szöveges feladatot megoldani.
- Legyen jártas a természetes számok nagyság szerinti összehasonlításában, tízezres számkörben.
- Tudjon különbségsorozatot folytatni mindkét irányban.
- Legyen tapasztalata hányadosorozatok alkotásában.
- Legyen képes egyszerű összefüggések felismerésében, leírásában.
- Tudjon csoportosítani testeket és síkidomokat a tanult tulajdonságok alapján.
- Ismerje a mértékegységeket és a mértékegységek közötti viszonyszámokat.
- Legyen jártas a szögmérő használatában, a szögek mérésében.
- Tudja a négyzet és a téglalap területét kiszámítani, területet lefedéssel mérni.
- Tudja szerkeszteni a tanult geometriai alakzatot.
- Gyűjtsön adatokat, szerezzen tapasztalatokat a lejegyzési módban.
- Értse a „biztos” és a „lehetetlen” kifejezéseket.
- Legyen képes változások létrehozására a képernyőn.
- Növekvő önállósággal legyen képes az iskolai könyvtár használatára.
- A billentyűzet és az egér használata, egyszerű rajz és rövid szöveg megjelenítése a képernyőn.

7. évfolyam

Célok

Nevelési célok

- Szabályokhoz való rugalmas alkalmazkodás képességének fejlesztése
- Feladattudat erősítése
- A tiszta, áttekinthető munka iránti igény kialakítása
- Pontos, fegyelmezett munkavégzés, önellenőrzés igényének rögzítése

Kiemelt nevelési célok és feladatok

- az életkorral és a sajátos nevelési igényekkel összhangban lévő, az egyén sajátosságaira és lehetőségeire építő megismerési módszerek megtanítása,
- az egyes tanulók képességprofiljának figyelembe vételével differenciált nevelés, oktatás megvalósítása,
- a valóság, a környező világ változásainak, összefüggéseinek megértése.
- Az információszerzés, feldolgozás, átadás szerepének felfedeztetése a mindennapi életben.
- A lényeglátás és az elvonatkoztatás fejlesztése.

A **kulcskompetenciák** közül kiemelendő a szókincsfejlesztés, szövegértés, az információk gyűjtése, feldolgozása, a konkrét cselekvéssel összekapcsolt tapasztalatszerzés.

Az IKT eszközök használata támogatja a tudásforrások keresését és felhasználását, növeli a tanulók motivációját.

Fejlesztendő készségek, képességek

Fejlesztendő matematikai készségek: számlálás, számolás, mennyiségi következtetések, becslés, mérés, mértékegységváltás, szöveges feladatok megoldása.

Fejlesztendő matematikai képességek: rendszerezés, kombinatívitas, induktív, deduktív és valószínűségi következtetések.

A fantázia, a képzelet és az akarat motiválása. Formaérzékelés és térlátás fejlesztése.

A finommotorika fejlesztése. A tervező-, döntő-, becselő-, ellenőrző, és szóbeli kifejezőképesség fejlesztése.

A kombinatorikus, problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.

A valószínűség-szemlélet alapozása.

Feladatok

A logikai fogalmak bővítése, értelmezésük. A tízes számrendszer elmélyítése. A helyiérték-táblázat bővítése 100 000-ig, kiterjesztése a tizedes törtek felé. A tized, század, ezred fogalmának értelmezése. A négy alapművelet gyakorlása 100 000-es számkörben. A műveletek értelmezése és gyakorlása, közöséges és tizedes törtekkel. Testek (kocka, téglatest), síkidomok (háromszög, kör) fogalmi jegyeinek megfigyelése, megfogalmazása. A terület mértékegységeinek bemutatása. Kerületszámítások gyakorlása, területszámítás bemutatása. Szerkesztések gyakorlása. Tapasztalatok bővítése a valószínűség témakörében.

Tevékenységek

Alaphalmazok, részhalmazok alkotása. Halmazok metszetének egyesítésének gyakorlása, tárgyakkal, matematikai eszközökkel, számokkal, geometriai alakzatokkal. Számlálás egyesével, tízesével, százasaival, ezresével.

Mennyiségek megjelenítése pénzzel. Kifizetések különböző módokon. Viszonyítások, sorba rendezések, soralkotások. Szóbeli és írásbeli műveletek kiszámítása, modellezése.

Síkidomok rajzolása, tükrözés, nagyítás, kicsinyítés. Szerkesztések vonalzóval, körzővel.

Mérések, átváltások szabvány mértékegységekkel.

Területek lefedése. Testek hálózatának kiterítése.

Kombinatorikus és valószínűségi játékok. Grafikonok leolvasása, készítése.

Matek 7.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	<p>Elemek halmazokba rendezése két szempont szerint.</p> <p>Adott tulajdonságú részhalmaz előállítása alaphalmazon.</p> <p>Közös tulajdonságok felismerése, metszet előállítása.</p> <p>Egyszerű állítások, tagadások megfogalmazása.</p> <p>Logikai kifejezések pontos használata.</p> <p>Minél több lehetőség előállítása kombinatorikus feladatokban.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Megfigyelő, elemző, lényeglátó és döntési képesség fejlesztése.</p> <p>Analógiás, logikus és kombinatorikus gondolkodás fejlesztése, a gondolkodási műveletek elmélyítésével.</p>	

Tematikai egység	Témakörök, ismeretek, tevékenységek
Gondolkodási műveletek alapozása	A halmazokkal végzett tevékenységek elmélyítése, alkalmazása: elemek válogatása, elhelyezése, kördiagramok, halmazok sokféle kapcsolatának vizsgálata.

<p><i>1.1. Halmazok</i> Alap-, rész-, kiegészítő halmaz és metszethalmaz.</p> <p>Végtelen és üres halmaz</p>	<p>A tanult halmazelméleti ismeretek alkalmazása más matematikai témakörökben, tantárgyakban. Elemek szétválogatása több feltétel szerint. Halmazok kapcsolatának felismerése: nincs közös elemük, egyik a másiknak része, van közös elemük, de egyik sem része a másiknak. Közös elemeket is tartalmazó halmazok egyesítése. Halmazokkal végzett műveletek bővítése: halmazok egyesítése, feltételek valamelyikének teljesülése, a „logikai vagy”.</p> <p>Végtelen és üres halmazok megfigyelése, létrehozása. Halmazok kapcsolatának vizsgálata.</p>
<p><i>1.2. Matematikai logika</i> Állítások és tagadások igazságtartalma.</p>	<p>Állítások és tagadások igazságtartalma. Feltétel tagadása, több feltétel egyidejű teljesülése.</p>
<p><i>1.3. Kombinatorika</i> Kombinációk és variációk. Lehetőségek száma. Rendszerezési sémák.</p>	<p>Sorba rendezés. Variációk képzése különböző nem matematikai és matematikai elemekből tevékenységgel: egyre több lehetőség, összes lehetőség előállítása. Rendszerezési sémák megismerése, rögzítése (egyszerű lejegyzések, táblázatok).</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>2. Számelmélet, algebra</p>	<p>Órakeret 65 óra</p>
--	--------------------------------	----------------------------

<p>Előzetes tudás</p>	<p>Jártasság 10 000-es számkörben. Biztos műveletfogalom 100-as számkörben. Összeadás, kivonás 10 000-es számkörben. Jártasság a tanult szorzótáblákban. Egyszerű szöveges feladatok megoldása. Törtszám fogalmának ismerete.</p>
-----------------------	---

	Negatív szám fogalma.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Matematikai eszközök biztos, célszerű használatának kialakítása. Konkretizálás, absztrahálás, kódolás gyakoroltatása.</p> <p>Elemzés, összehasonlítás, csoportosítás és általánosítás segítségével történő alkalmazása.</p> <p>Matematikai problémamegoldás, logikus gondolkodás egyre elvontabb szinten.</p> <p>Szövegértés, szövegalkotás, a matematikai nyelv egyre pontosabb használata.</p> <p>A számlálási, számolási, becslési és ellenőrzési képesség, valamint a megtartó emlékezet fejlesztése.</p> <p>Kíváncsiság ébrentartása, az önbizalom folyamatos megerősítése.</p>
Tematikai egység	Témakörök, ismeretek, tevékenységek
<p>2.1. Számok</p> <p>Számok a 100000-es számkörben.</p> <p>Számfogalom megerősítése, biztos számfogalom kialakítása 100000-es számkörben</p> <p>Az 100 000-es számkör:</p> <p>A tízes számrendszer szerkezeti sajátossága.</p> <p>A helyiérték-táblázat szerkezete.</p> <p>Helyi érték, alaki érték, valódi érték kapcsolata.</p> <p>Számfogalom mint a mérés eredménye, mérőszám.</p> <p>Viszonyítás</p> <p>Számok helye a számsorban</p> <p>Számok tulajdonságai</p>	<p>Pontos matematikai fogalmak elmélyítése, használata.</p> <p>Ötjegyű számok írása, olvasása, összehasonlítása, rendezése, számtulajdonságok megállapítása.</p> <p>Összehasonlítási képesség fejlesztése, a relációs jelek használata.</p> <p>Pontos és becslés (közelítő) hely keresése a számegyenesen.</p> <p>Számok egyes, tízes, száz, ezres, tízezres szomszédainak megállapítása.</p> <p>Számok kerekítése.</p> <p>Tájékozódási képesség fejlesztése.</p> <p>Számok bontása összeg és szorzat alakban.</p> <p>Problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.</p> <p>Helyiérték-táblázat bővítése 100 000-ig.</p> <p>A helyi értékek között lévő összefüggések megfigyelése, megfogalmazása (tízszere, tizedrésze).</p> <p>Összefüggésekre való emlékezés.</p> <p>Teljes ötjegyű számok írása, olvasása, értelmezése.</p> <p>Számok értelmezése a valóság mennyiségeivel.</p> <p>Mennyiségek meg- és kimérése választott és szabvány mértékegységekkel (hosszúság, tömeg, űrtartalom).</p> <p>Különböző mennyiségek kifejezése tíz-, száz-, ezer-, tízezer forintokkal.</p> <p>Becslés, mérés, ellenőrzés. Számok képzése egy vagy több feltétellel.</p> <p>A relációs jelek ($<$ $>$ $=$), használata.</p> <p>A több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának mélyebb megértése</p> <p>Tájékozódás a számegyenesen és a számtáblákon.</p> <p>Egyes-, tízes-, száz-, ezres-, tízezres számszomszédok leolvasása.</p> <p>Számok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása.</p> <p>Pontos matematikai fogalmak kialakítása, használatuk.</p>

Bontás	<p>Számok bontása összeg- és szorzat alakra. Bontások lejegyzése.</p>
Törtszámok	<p>Törtrészek előállítás, ábrázolása, jelölése törtszámmal. Törtszám értelmezése. Összefüggések keresése, megfogalmazása az egész és a törtrészek között, a törtrészek száma és nagysága között. Helyük a számegyenesen. Közönséges törtek összehasonlítása matematikai eszközök segítségével: azonos nevezőjű, azonos számlálójú és különböző nevezőjű törtek összehasonlítása. 10, 100, 1000 nevezőjű törtek írása tizedes tört alakban. Helyiérték-táblázat kiterjesztése a tizedes törtek felé. Tájékozódás a helyiérték-táblázatban Összefüggések megállapítása a tized-, század- és ezredrészek között. Tizedes törtek modellezése. Tapasztalatok gyűjtése a mindennapi életben használt tizedes tört formában felírt mennyiségekről. Tizedes törtek írása helyiérték-táblázatba, olvasásuk. Tizedes törtek szűkítése, bővítése, összehasonlításuk, rendezésük.</p>
Negatív szám.	<p>Negatív szám fogalmának elmélyítése. Hőmérsékletek leolvasása, hőmérő beállítása adott hőmérsékletre, hőmérséklet változásának megfigyelése, jelölése nyíllal. Ellentétes mennyiségek értelmezése (adósság-vagyon). Tapasztalatok gyűjtése a mindennapi életből vett példákban. Negatív számok írása, olvasása. 0 középpontú számegyenes készítése. Negatív számok helye a számegyenesen. Összehasonlításuk egymással, 0-val, pozitív számokkal.</p>
2.2. Műveletek	<p>Fejben számolás gyakorlása. Szóbeli összeadás, kivonás kerek számokkal az egyjegyű számok analógiájára.</p>
Szóbeli műveletek 10 000-es és 100 000-es számkörben.	<p>Kerek számok szorzása, osztása egyjegyű szorzóval és osztóval. Pozitív egész számok szorzása, osztása tízzel, százzal, ezerrel. Mennyiségi változások megfigyelése (tízszere, százszorosa, ezerszere; tizedrésze, századrésze, ezredrésze), a kapott eredmény helye a helyiérték-táblázatban. Összefüggések megértése, megfogalmazása. Matematikai nyelv pontos használata.</p>

<p>Írásbeli műveletek Összeadás, kivonás 100 000-es és 1 000 000-s számkörben. Három- és négyjegyű számok szorzása két- és háromjegyű szorzóval. Öt- és hatjegyű számok osztása egyjegyű osztóval (kétjegyű osztóval).</p>	<p>Műveletek értelmezése, megoldása matematikai eszközökkel. Mennyiségek közötti összefüggések megállapítása, lejegyzése nyitott mondatokkal. Műveletek megoldása egyre elvontabb szinten, a fokozatok betartásával. Műveletek eredményének becslése. Becslés, számolás, ellenőrzés. Tapasztalatok gyűjtése a tagok és tényezők felcserélhetőségéről, a műveletek inverzitásáról. Műveletek közötti összefüggések megjelenítése matematikai- és IKT-eszközökkel. Műveletek közötti összefüggések megfigyelése, megfogalmazása. Számológép használata önellenőrzésre.</p>
<p>Műveletek közönséges törtekkel.</p>	<p>Azonos nevezőjű törtek összeadása, kivonása. Közönséges törtek bővítése, egyszerűsítése matematikai eszközökkel. Közös többszörös keresése. Különböző nevezőjű közönséges törtek összeadása, kivonása. Közönséges törtek szorzása egész számmal és közönséges tört számmal. Közönséges törtek osztása egész számmal és közönséges törttel, a reciprok érték fogalmának értelmezése. Műveletek cselekvésben való értelmezése, rajzos megjelenítése.</p>
<p>Műveletek tizedes törtekkel</p>	<p>Tizedes törtek összeadása, kivonása. Helyi értékes írásmód alkalmazása. Tizedes törtek szorzása, osztása egész számmal. Tizedes törtek szorzása tizedes törttel. Tizedes tört szorzása, osztása tízzel, százzal, ezerrel. Számok értékének és a helyük változásának megfigyelése és megfogalmazása. Számlálás, számolás, analízis, szintézis. Összefüggések megértése, megfogalmazása. Mennyiségi következtetések. Tájékozódás a helyiérték-táblázatban. Matematikai nyelv pontos használata.</p>
<p>Egyszerű és összetett szöveges feladatok, fordított szövegezésű feladatok.</p>	<p>Feladatok értelmezése, adatok gyűjtése és lejegyzésük. Összefüggések megállapítása, a probléma megfogalmazása, feladatterv készítése. Megoldás lejegyzése nyitott mondattal, művelettel. Várható eredmény becslése kerekített értékben. A feladat kiszámítása, a kapott eredmény ellenőrzése, összehasonlítása a becsült értékkel és a valósággal. A válasz megfogalmazása. Rajzokhoz, ábrákhoz, műveletekhez egyszerű szöveges feladatok készítése.</p>

<p>2.3. Számelméleti ismeretek Páros, páratlan számok. Oszthatósági szabályok.</p>	<p>Szövegértés, szövegalkotás. Összefüggések megállapítása. Mennyiségi következtetések. Becslés, számítás, ellenőrzés. Problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.</p> <p>A tanult ismeretek felidézése, kiterjesztése a 100 000-es számkörre. Oszthatósági szabályok alkalmazása matematikai példák megoldásával (2, 5, 10).</p>
<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>3. Geometria, mérés</p> <p>Órakeret 32 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p> <p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Testek és síkidomok egy és több szempontú csoportosítása a tanult tulajdonságaik alapján. Szabvány mértékegységek és a közöttük lévő váltószámok ismerete. A téglalap és a négyzet kerületének mérése, számítása; területének mérése lefedéssel. Szerkesztések: szögek és szakaszok rajzolása, másolása, felezése; párhuzamos-, merőleges egyenesek szerkesztés, téglalap, négyzet rajzolása.</p> <p>Konstruálás, kreativitás fejlesztése sík- és térmértani alakzatok előállításával, fogalomalkotás. Szerkesztési ismeretek bővítése, szerkesztőeszközök egyre pontosabb használata, finommotorika fejlesztése. A tiszta, áttekinthető munka iránti igény kialakítása. Becslés, mérés képességének fejlesztése. Mértékváltások következtetéssel, analógiás gondolkodás fejlesztése.</p>
<p>Tematikai egység</p>	<p>Témakörök, ismeretek, tevékenységek</p>
<p>3.1. A tér elemei Szög, szögfajták</p>	<p>Szögek rajzolása vonalzóval, szögmérővel. A szög részeinek megnevezése. A szög mérése, mértékegység neve, jele (fok, °). Szögek viszonyítása a derékszöghöz, szögfajták: hegyesszög, derékszög, tompaszög, egyenesszög, homorúsög, teljesszög.</p>

<p>3.2. Síkbeli alakzatok</p> <p>Síkidomok</p>	<p>Mérések növekvő pontossággal. Mértékváltások gyakorlása. Sokszögek területének kiszámítása. A négyzet és a téglalap területének kiszámítása.</p> <p>A terület mértékegységei: km^2, m^2, dm^2, cm^2, mm^2</p> <p>Síkidomok előállítása, vizsgálatuk, csoportosításuk a megállapított tulajdonságok alapján.</p>
<p>Háromszög</p>	<p>Háromszögek előállítása tépéssel, vágással, rajzolással.</p> <p>Tulajdonságok megállapítása méréssel (oldalak, szögek).</p> <p>Évfolyamosuk oldalak hosszúsága szerint: különböző oldalú, egyenlő szárú és egyenlő oldalú (szabályos) háromszögek.</p> <p>Csoportosításuk szögek nagysága szerint: hegyes-, derék- és tompaszögű háromszögek.</p>
<p>Kör</p>	<p>Különböző sugarú körök rajzolása.</p> <p>A kör alkotórészeinek rajzolása, elnevezése, jelölése: középpont, sugár, átmérő, húr, körvonal, körív, körlap, körcikk, körszelet.</p> <p>A sugár és az átmérő közötti összefüggés megállapítása mérések alapján.</p>
<p>Speciális négyszögek</p>	<p>Négyszögek vizsgálata az oldalaik helyzete, hosszúsága, szögeik nagysága és a szimmetriatengelyek száma szerint:</p> <ul style="list-style-type: none"> – két párhuzamos oldala van (trapéz); – két-két párhuzamos oldala van (paralelogramma); – minden szöge derékszög (téglalap); – minden oldala egyenlő (rombusz); – minden oldala egyenlő és minden szöge derékszög (négyzet); egyik átlója mentén szimmetrikus (deltoid).
<p>3.3. Térbeli alakzatok</p> <p>Testek</p>	<p>Testek építése lapokból.</p> <p>Testek kiterítése, testhálók készítése.</p> <p>Testek és testhálók egymáshoz rendelése.</p> <p>Testek tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása: kiterjedésük, határoló lapok alakja, helyzete szerint.</p>
<p>Kocka, téglatest</p>	<p>A kocka és a téglatest tulajdonságainak megfigyelése, megállapítása mérések alapján, összehasonlításuk:</p> <ul style="list-style-type: none"> – lapok, élek, csúcsok száma; – kiterjedésük (hosszúság, szélesség, magasság) mérete; – határoló lapok alakja, mérete; <p>határoló lapok helyzete.</p>
<p>Henger, kúp</p>	<p>Henger és kúp előállítása gyurmából, építésük testhálóból.</p>

	Tulajdonságok megfigyelése, határoló lapok számának, alakjának megállapítása.
<i>3.4. Transzformációk</i>	
Tükrözés	Síkidomok tükrözése egy tükörtengellyel, szerkesztéssel. Az eredeti és a tükrözött síkidom összehasonlítása, azonosságok és különbségek megállapítása: egybevágó síkidomok.
Nagyítás, kicsinyítés	Nagyítás, kicsinyítés szerkesztéssel: oldalak hosszúságának növelése kétszeresére, háromszorosára...; csökkentése felére, harmadára... Az eredeti és a kapott síkidom összehasonlítása, azonosság és különbség megfogalmazása: alakjuk megegyezik, nagyságuk különbözik, oldalaik aránya egyenlő: hasonló síkidomok.
<i>3.5. Szerkesztés</i>	
Szögek	Szögek szerkesztése: 360° , 180° , 90° , 45° , 60° és 30° -os szögek.
Négyzet, téglalap	Négyzet és téglalap szerkesztése adott méretek alapján.
Háromszög	Háromszög szerkesztése: – három oldalból; – két oldalból és a közbezárt szögből; egy oldalból és a rajta fekvő két szögből.
<i>3.6. Mérés, mértékegységek</i>	Mérés választott és szabványmértékegységekkel. Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése. Mennyiségek összehasonlítása, sorba rendezése. Mértékegységek közötti összefüggések megállapítása gyakorlati mérések alapján.
Területmérés	Terület mérése választott és szabványmértékegységekkel. Szabványmértékegységek értelmezése, neve, jele: km^2 , m^2 , dm^2 , cm^2 , mm^2 .
Térfogatmérés	Térfogat mérése választott és szabványmértékegységekkel. Szabványmértékegységek értelmezése, neve, jele: m^3 , dm^3 , cm^3 . Hosszúság-, terület- és térfogat-mértékegységek közötti összefüggések megállapítása tapasztalatok alapján.
Mértékváltás	Mértékváltások következtetéssel (tízszere, százszorosa, ezerszerese; tizedrésze, századrésze, ezredrésze).
Időmértékek: évezred, évszázad, év, évszak, hónap, hét, nap, óra, perc,	A múlt, jelen, jövő viszonyfogalmak értelmezése, használata. Időpont leolvasása percnyi pontossággal, különböző módokon. Negyed-, fél-, háromnegyed óra leolvasása, beállítása. Időtartam érzékeltetése a mindennapi életből vett példákkal.

másodperc.	Időtartam számítása. Mértékváltások a különböző időmértékek között. Tájékozódás a naptárban.
Pénz	Pénzhasználat, kifizetés, be- és felváltás. Háztartási költségvetés tervezése.
3.7. Kerület, terület Sokszögek kerülete	Sokszögek kerületének mérése és kiszámítása összeadással.
Négyzet és téglalap területe	Négyzet, téglalap kerületének mérése, kiszámítása összeadással és szorzással. Négyzet és téglalap területének lefedése különböző alakú és nagyságú egységekkel. Négyzet és téglalap területének mérése a négyzetcentiméterek összeszámlálásával. Négyzet és téglalap területének kiszámítása.
3.8. Térfogat, felszín A téglatest és kocka felszíne	Testekhez testhálók rendelése. Testek felszínének számítása: a határoló lapok és a testhálók közötti összefüggés megfigyelése. Testek felszínének számítása a határoló lapok területének összeadásával, szorzással.
A téglatest és kocka térfogata.	A téglatest és a kocka térfogatának mérése választott és szabványmértékegységekkel. A téglatest és a kocka térfogatának számítása gyakorlati tevékenységgel, adott és mért adatok alapján.
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Függvények, az analízis elemei
	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	Számok, mennyiségek, mértékegységek összehasonlítása, a közöttük lévő összefüggések, kapcsolatok felfedezése. Szabály felismerése, megfogalmazása, lejegyzése egyszerűbb esetekben. Állandó és változó különbségű sorozatok folytatása mindkét irányban adott és felismert szabály alapján.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Összehasonlító, általánosító és lényegkiemelő képesség fejlesztése. Függvényszerű gondolkodás alapozása. Számköri ismeretek mélyítése sorozatok alkotásával
Tematikai egység	Témakörök, ismeretek, tevékenységek
4.1. Összefüggések	Összefüggések konkrét mennyiségek, természetes számok, egységtörtek, geometriai alakzatok, mértékegységek között.
4.2. Sorozatok	Számok rendezése. Állandó és váltakozó különbségű sorozatok folytatása adott és felismert szabály alapján, sorozatok kiegészítése.

<p>4.3. Függvények megadása, ábrázolása</p> <p>Derékszögű koordináta-rendszer</p>	<p>Összetartozó adatpárok felismerése. Táblázatok hiányzó adatainak kiegészítése szabály megállapítása után. Tapasztalati függvények készítése leszámított, mért adatok alapján.</p> <p>Függvények ábrázolása grafikonnal, leolvasása.</p> <p>Pontok meghatározása síkban. Adatpárok ábrázolása derékszögű koordináta-rendszerben. A táblázat adatai közötti kapcsolat felismerése, megfogalmazása, közös szabályalkotás, az adatok beírása táblázatba.</p>
<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p style="text-align: center;">5. Statisztika, valószínűség</p> <p style="text-align: right;">Órakeret 7 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Tapasztalat az adatok gyűjtésében és lejegyzési módjaiban. Biztos és lehetetlen események megkülönböztetése</p>
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Összehasonlítás, rendezés, általánosítás, következtetés gyakoroltatása és a logikus gondolkodás fejlesztése. Statisztikai adatok, grafikonok elemzésének alapozása. A valószínűségi szemlélet alapozása</p>
<p>Tematikai egység</p>	<p style="text-align: center;">Témakörök, ismeretek, tevékenységek</p>
<p>5.1. Statisztika Statisztikai adatok, kísérletek</p>	<p>Adatok, tevékenységek, kísérletek eredményeinek gyűjtése. Lejegyzésük, elemzésük, rendezésük, értékelésük. Ábrázolásuk grafikonnal, diagrammal.</p> <p>Adatok leolvasása a diagramról, táblázatból.</p>
<p>5.2. A valószínűség-számítás elemei Valószínűségi kísérletek.</p> <p>Gyakoriság</p>	<p>Megfigyelések, vizsgálatok, játékos valószínűségi kísérletek végzése (pénzfeldobás, golyóhúzás, különböző szerencsejátékok, dobókockák, pörgettyűk, piros-kék korongok, pénzérmék, számkártyák, játékkártyák, dominókészlet, színes golyók / (éldául Babilon-golyók), játékrulett).</p> <p>Egyszerű valószínűségi kísérletek eredményeinek lejegyzése. A lejegyzések összesítése táblázatba, oszlopdiagramba. Az események gyakoriságának megfigyelése. Tapasztalatok gyűjtése véletlen és biztos eseményekről. Az események előfordulási gyakoriságának megállapítása. A „biztos” és a „lehetetlen” fogalmak használata. Egyre tudatosabb tippelések az események várható bekövetkeztéről. Valószínűségi fogalmak használata. „Biztos”, „Lehetetlen” fogalmak használata. „Lehet, de nem biztos” (lehetséges) megértése.</p>

A fejlesztés várt eredményei

Elemek több szempont szerinti rendezése a halmazábrák különböző részeibe.
Állítások és tagadások megfogalmazása a halmazábrákról.
Állítások igazságának eldöntése.
A logikai kifejezések pontos használata.
Minél több (összes) lehetőség előállítása kombinatorikus feladatokban.
Biztos számfogalom 10 000-es és 100 000-es számkörben.
A törtszámok és a negatív számok ismerete.
Szorzó- és bennfoglaló táblák ismerete (szükség esetén táblázat segítségével).
A tanult írásbeli műveletek megoldása (szükség esetén számológéppel).
Műveletek közönséges törtekkel és tizedes törtekkel.
Egyszerű és összetett szöveges feladatok megoldása (szükség esetén segítséggel).
Testek, síkidomok egy és több szempont szerinti csoportosítása.
Speciális háromszögek, négyszögek megnevezése.
Szakaszok, szögek szerkesztése, felezése; négyzet, téglalap és háromszög szerkesztése.
Henger és kúp tulajdonságainak ismerete.
Mértékváltások következtetéssel.
Négyzet és téglalap területének számítása.
Kocka és téglatest felszínének számítása, térfogatának mérése.

Racionális számok összehasonlítása, összefüggések felfedezése, szabály megfogalmazása.
Sorozatok folytatása a felismert szabály alapján.
Adatok leolvasása táblázatból, koordináta-rendszer adatpárjainak leolvasása, lejegyzése.
Adatok beírása táblázatba a felismert szabály alapján, ábrázolásuk koordináta-rendszerben.

8. évfolyam

Célok

Nevelési célok

- Szabályokhoz való rugalmas alkalmazkodás képességének fejlesztése
- Feladattudat erősítése
- A tiszta, áttekinthető munka iránti igény kialakítása
- Pontos, fegyelmezett munkavégzés, önellenőrzés igényének rögzítése
- az életkorral és a sajátos nevelési igényekkel összhangban lévő, az egyén sajátosságaira és lehetőségeire építő megismerési módszerek megtanítása,
- az egyes tanulók képességprofiljának figyelembe vételével differenciált nevelés, oktatás megvalósítása,

Kiemelt nevelési célok és feladatok

- a valóság, a környező világ változásainak, összefüggéseinek megértése.
- A tanulók felkészítése az önálló életvitelre, az önálló munkavégzésre, az egyéni képességeikhez igazodó továbbtanulásra
- Felkészítés a társadalmi beilleszkedés elősegítésére
- Az információszerzés, feldolgozás, átadás szerepének felfedeztetése a mindennapi életben.
- A lényeglátás és az elvonatkoztatás fejlesztése.

A matematika tantárgy sajátos nevelési céljai

- . a figyelem terjedelmének, tartósságának fokozatos növelése és szinten tartása,
- . a koncentrációképesség fejlesztése
- . az auditív és vizuális észlelés és érzékelés pontosságának fejlesztése.

A **kulcskompetenciák** közül kiemelendő a szókincsfejlesztés, szövegértés, az információk gyűjtése, feldolgozása, a konkrét cselekvéssel összekapcsolt tapasztalatszerzés.

Az IKT eszközök használata támogatja a tudásforrások keresését és felhasználását, növeli a tanulók motivációját.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Elemek halmazokba rendezése két szempont szerint. Adott tulajdonságú részhalmaz előállítása alaphalmazon. Közös tulajdonságok felismerése, metszet előállítása. Egyszerű állítások, tagadások megfogalmazása. Logikai kifejezések pontos használata. Minél több lehetőség előállítása kombinatorikus feladatokban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelő, elemző, lényeglátó és döntési képesség fejlesztése. Analógiás, logikus és kombinatorikus gondolkodás fejlesztése, a gondolkodási műveletek elmélyítésével.	

Tematikai egység	Témakörök, ismeretek, tevékenységek
<p>Gondolkodási műveletek alapozása</p> <p><i>1.1. Halmazok</i> Alap-, rész-, kiegészítő halmaz és metszethalmaz.</p> <p>Végtelen és üres halmaz</p> <p><i>1.2. Matematikai logika</i> Állítások és tagadások igazságtartalma.</p> <p><i>1.3. Kombinatorika</i> Kombinációk és variációk. Lehetőségek száma. Rendszerezési sémák.</p>	<p>A halmazokkal végzett tevékenységek elmélyítése, alkalmazása: elemek válogatása, elhelyezése, kördiagramok, halmazok sokféle kapcsolatának vizsgálata.</p> <p>A tanult halmazelméleti ismeretek alkalmazása más matematikai témakörökben, tantárgyakban. Elemek szétválogatása több feltétel szerint. Halmazok kapcsolatának felismerése: nincs közös elemük, egyik a másiknak része, van közös elemük, de egyik sem része a másiknak. Közös elemeket is tartalmazó halmazok egyesítése. Halmazokkal végzett műveletek bővítése: halmazok egyesítése, feltételek valamelyikének teljesülése, a „logikai vagy”.</p> <p>Végtelen és üres halmazok megfigyelése, létrehozása. Halmazok kapcsolatának vizsgálata.</p> <p>Állítások és tagadások megfogalmazása a végtelen és üres halmazokról. Állítások alap-, rész- és kiegészítő halmazokról. Állítások halmazok metszetéről. Hibás állítások javítása. Feltétel tagadása: a logikai „nem”. Több feltétel egyidejű teljesülése: A logikai „és”. Valamelyik feltétel teljesülése: a logikai „vagy”.</p> <p>Sorba rendezés. Variációk képzése különböző nem matematikai és matematikai elemekből tevékenységgel: egyre több lehetőség, összes lehetőség előállítása. Rendszerezési sémák megismerése, rögzítése (egyszerű lejegyzések, táblázatok).</p>
Kulcsfogalmak	Halmaz, alaphalmaz, részhalmaz, kiegészítő halmaz, metszethalmaz, üres halmaz, végtelen halmaz, variáció.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Számelmélet, algebra	Órakeret 65 óra
Előzetes tudás	<p>Jártasság 100 000-es számkörben. Biztos műveletfogalom 1000-es számkörben. Összeadás, kivonás 100 000-es számkörben. Jártasság a tanult szorzótáblákban. Egyszerű szöveges feladatok megoldása. Törtszám fogalmának ismerete. Negatív szám fogalma.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Matematikai eszközök biztos, célszerű használatának kialakítása. Konkretizálás, absztrahálás, kódolás gyakoroltatása. Elemzés, összehasonlítás, csoportosítás és általánosítás segítségével történő alkalmazása. Matematikai problémamegoldás, logikus gondolkodás egyre elvontabb szinten. Szövegértés, szövegalkotás, a matematikai nyelv egyre pontosabb használata. A számlálási, számolási, becslési és ellenőrzési képesség, valamint a megtartó emlékezet fejlesztése. Kíváncsiság ébrentartása, az önbizalom folyamatos megerősítése.</p>	
Tematikai egység	Témakörök, ismeretek, tevékenységek	
<p><i>2.1. Számok</i></p> <p>Számok az 1 000 000-s számkörben. Számfogalom megerősítése, biztos számfogalom kialakítása 1 000 000-s számkörben.</p> <p>Az 1 000 000-s számkör: A tízes számrendszer szerkezeti sajátossága. A helyiérték-táblázat szerkezete. Helyi érték, alaki érték, valódi érték</p>	<p>Pontos matematikai fogalmak elmélyítése, használata. Öt- és hatjegyű számok írása, olvasása, összehasonlítása, rendezése, számtulajdonságok megállapítása. Összehasonlítási képesség fejlesztése, a relációs jelek használata. Pontos és becslött (közelítő) hely keresése a számegyenesen. Számok egyes, tízes, száz, ezres, tízezres szomszédainak megállapítása. Számok kerekítése. Tájékozódási képesség fejlesztése. Számok bontása összeg és szorzat alakban. Problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.</p> <p>Helyiérték-táblázat bővítése 1 000 000-ig. A helyi értékek között lévő összefüggések megfigyelése, megfogalmazása (tízszere, tizedrésze; százszoros, századrésze). Összefüggésekre való emlékezés. Teljes öt-és hatjegyű számok írása, olvasása, értelmezése. Számok értelmezése a valóság mennyiségeivel. Mennyiségek meg- és kimérése választott és szabvány</p>	

kapcsolata. Számfogalom mint a mérés eredménye, mérőszám.	mértékegységekkel (hosszúság, tömeg, űrtartalom). Különböző mennyiségek kifejezése tíz-, száz-, ezer-, tízezer forintokkal. Becslés, mérés, ellenőrzés. Számok képzése egy vagy több feltétellel.
Viszonyítás	A relációs jelek (< > =), használata. A több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának mélyebb megértése.
Számok helye a számsorban	Tájékozódás a számegyenesen és a számtáblákon. Egyes-, tízes-, százaz-, ezres-, tízezres-, százezres számszomszédok leolvasása.
Számok tulajdonságai	Számok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása. Pontos matematikai fogalmak használata.
Bontás	Számok bontása összeg- és szorzat alakra. Bontások lejegyzése.
Törtszámok	Törtrészek előállítása, ábrázolása, jelölése törtszámmal. Törtszám értelmezése. Összefüggések keresése, megfogalmazása az egész és a törtrészek között, a törtrészek száma és nagysága között. Helyük a számegyenesen. Közönséges törtek összehasonlítása matematikai eszközök segítségével: azonos nevezőjű, azonos számlálójú és különböző nevezőjű törtek összehasonlítása. 10, 100, 1000 nevezőjű törtek írása tizedes tört alakban. Helyiérték-táblázat kiterjesztése a tizedes törtek felé. Tájékozódás a helyiérték-táblázatban Összefüggések megállapítása a tized-, század- és ezredrészek között. Tizedes törtek modellezése. Tapasztalatok gyűjtése a mindennapi életben használt tizedes tört formában felírt mennyiségekről. Tizedes törtek írása helyiérték-táblázatba, olvasásuk. Tizedes törtek szűkítése, bővítése, összehasonlításuk, rendezésük.
Negatív szám	Negatív szám fogalmának elmélyítése. Hőmérsékletek leolvasása, hőmérő beállítása adott hőmérsékletre, hőmérséklet változásának megfigyelése, jelölése nyíllal. Ellentétes mennyiségek értelmezése (adósság-vagyon). Tapasztalatok gyűjtése a mindennapi életből vett példákból. Negatív számok írása, olvasása. 0 középpontú számegyenes készítése. Negatív számok helye a számegyenesen.

<p>2.2. <i>Műveletek</i></p> <p>Szóbeli műveletek 100 000-es és 1 000 000-s számkörben</p>	<p>Összehasonlításuk egymással, 0-val, pozitív számokkal.</p> <p>Fejben számolás gyakorlása. Szóbeli összeadás, kivonás kerek számokkal az egyjegyű számok analógiájára. Kerek számok szorzása, osztása egyjegyű szorzóval és osztóval. Pozitív egész számok szorzása, osztása tízzel, százzal, ezerrel. Mennyiségi változások megfigyelése (tízszerese, százszorosa, ezerszerese; tizedrésze, századrésze, ezredrésze), a kapott eredmény helye a helyiérték-táblázatban. Összefüggések megértése, megfogalmazása. Matematikai nyelv pontos használata.</p>
<p>Írásbeli műveletek Összeadás, kivonás 100 000-es és 1 000 000-s számkörben. Három- és négyjegyű számok szorzása két- és háromjegyű szorzóval. Öt- és hatjegyű számok osztása egy- és kétjegyű osztóval</p>	<p>Műveletek értelmezése, megoldása matematikai eszközökkel. Mennyiségek közötti összefüggések megállapítása, lejegyzése nyitott mondatokkal. Műveletek megoldása egyre elvontabb szinten, a fokozatok betartásával. Műveletek eredményének becslése. Becslés, számolás, ellenőrzés. Tapasztalatok gyűjtése a tagok és tényezők felcserélhetőségéről, a műveletek inverzitásáról. Műveletek közötti összefüggések megjelenítése matematikai- és IKT-eszközökkel. Műveletek közötti összefüggések megfigyelése, megfogalmazása. Számológép használata önellenőrzésre.</p>
<p>Műveletek közönséges törtekkel.</p>	<p>Azonos nevezőjű törtek összeadása, kivonása. Közönséges törtek bővítése, egyszerűsítése matematikai eszközökkel. Közös többszörös keresése. Különböző nevezőjű közönséges törtek összeadása, kivonása. Közönséges törtek szorzása egész számmal és közönséges törtszámmal. Közönséges törtek osztása egész számmal és közönséges törttel, a reciprok érték fogalmának értelmezése. Műveletek cselekvésben való értelmezése, rajzos megjelenítése.</p>
<p>Műveletek tizedes törtekkel</p>	<p>Tizedes törtek összeadása, kivonása. Helyi értékes írásmód alkalmazása. Tizedes törtek szorzása, osztása egész számmal. Tizedes törtek szorzása tizedes törttel. Tizedes tört szorzása, osztása tízzel, százzal, ezerrel. Számok értékének és a helyük változásának megfigyelése és megfogalmazása.</p>

<p>Egyszerű és összetett szöveges feladatok, fordított szövegezésű feladatok.</p> <p>2.3. Számelméleti ismeretek Páros, páratlan számok. Oszthatósági szabályok.</p>	<p>Számlálás, számolás, analízis, szintézis. Összefüggések megértése, megfogalmazása. Mennyiségi következtetések. Tájékozódás a helyiérték-táblázatban. Matematikai nyelv pontos használata.</p> <p>Feladatok értelmezése, adatok gyűjtése és lejegyzésük. Összefüggések megállapítása, a probléma megfogalmazása, feladatterv készítése. Megoldás lejegyzése nyitott mondattal, művelettel. Várható eredmény becslése kerekített értékben. A feladat kiszámítása, a kapott eredmény ellenőrzése, összehasonlítása a becsült értékkel és a valósággal. A válasz megfogalmazása. Rajzokhoz, ábrákhoz, műveletekhez egyszerű szöveges feladatok készítése. Szövegértés, szövegalkotás. Összefüggések megállapítása. Mennyiségi következtetések. Becslés, számítás, ellenőrzés. Problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.</p> <p>A tanult ismeretek felidézése, kiterjesztése az 1 000 000-es számkörre.</p> <p>Oszthatósági szabályok alkalmazása matematikai példák megoldásával (2, 5, 10).</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Szám neve, jele; alaki-, helyi-, valódi érték; egyes, tízes, száz, ezres tízezres, százezres, milliós helyi érték; tizedes tört, törtszám, számláló, nevező, törtvonal; egyszerűsítés, bővítés, egész szám, negatív szám, pozitív szám, plusz, mínusz, római szám többszörös.</p>
<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>3. Geometria, mérés</p> <p>Órakeret 32 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Testek és síkidomok egy és több szempontú csoportosítása a tanult tulajdonságaik alapján. Szabvány mértékegységek és a közöttük lévő váltószámok ismerete. A téglalap és a négyzet kerületének mérése, számítása; területének mérése lefedéssel. Szerkesztések: szögek és szakaszok rajzolása, másolása, felezése; párhuzamos-, merőleges egyenesek szerkesztése, téglalap, négyzet rajzolása.</p>

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Konstruálás, kreativitás fejlesztése sík- és térmértani alakzatok előállításával, fogalomalkotás. Szerkesztési ismeretek bővítése, szerkesztőeszközök egyre pontosabb használata, finommotorika fejlesztése. A tiszta, áttekinthető munka iránti igény kialakítása. Becslés, mérés képességének fejlesztése. Mértékváltások következtetéssel, analógiás gondolkodás fejlesztése.</p>
<p>Tematikai egység</p>	<p>Témakörök, ismeretek, tevékenységek</p>
<p>3.1. <i>A tér elemei</i> Szög, szögfajták</p> <p>3.2. <i>Síkbeli alakzatok</i> Síkídomok</p> <p>Háromszög</p> <p>Kör</p> <p>Speciális négyszögek</p>	<p>Szögek rajzolása vonalzóval, szögmérővel. A szög részeinek megnevezése. A szög mérése, mértékegység neve, jele (fok, °). Szögek viszonyítása a derékszöghöz, szögfajták: hegyesszög, derékszög, tompaszög, egyenesszög, homorúsög, teljesszög.</p> <p>Síkídomok előállítása, vizsgálatuk, csoportosításuk a megállapított tulajdonságok alapján.</p> <p>Háromszögek előállítása tépéssel, vágással, rajzolással. Tulajdonságok megállapítása méréssel (oldalak, szögek). Évfolyamozásuk oldalak hosszúsága szerint: különböző oldalú, egyenlő szárú és egyenlő oldalú (szabályos) háromszögek. Csoportosításuk szögek nagysága szerint: hegyes-, derék- és tompaszögű háromszögek.</p> <p>Különböző sugarú körök rajzolása. A kör alkotórészeinek rajzolása, elnevezése, jelölése: középpont, sugár, átmérő, húr, körvonal, körív, körlap, körcikk, körszelet. A sugár és az átmérő közötti összefüggés megállapítása mérések alapján.</p> <p>Négyszögek vizsgálata az oldalaik helyzete, hosszúsága, szögeik nagysága és a szimmetriatengelyek száma szerint: – két párhuzamos oldala van (trapéz); – két-két párhuzamos oldala van (paralelogramma);</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – minden szöge derékszög (téglalap); – minden oldala egyenlő (rombusz); – minden oldala egyenlő és minden szöge derékszög (négyzet); - egyik átlója mentén szimmetrikus (deltoid).
<i>3.3. Térbeli alakzatok</i>	
Testek	<p>Testek építése lapokból. Testek kiterítése, testhálók készítése. Testek és testhálók egymáshoz rendelése. Testek tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása: kiterjedésük, határoló lapok alakja, helyzete szerint.</p>
Kocka, téglatest	<p>A kocka és a téglatest tulajdonságainak megfigyelése, megállapítása mérések alapján, összehasonlításuk:</p> <ul style="list-style-type: none"> – lapok, élek, csúcsok száma; – kiterjedésük (hosszúság, szélesség, magasság) mérete; – határoló lapok alakja, mérete; <p>határoló lapok helyzete.</p>
Henger, kúp	<p>Henger és kúp előállítása gyurmából, építésük testhálóból. Tulajdonságok megfigyelése, határoló lapok számának, alakjának megállapítása.</p>
<i>3.4. Transzformációk</i>	
Tükrözés	<p>Síkidomok tükrözése egy tükörtengellyel, szerkesztéssel. Az eredeti és a tükrözött síkidom összehasonlítása, azonosságok és különbségek megállapítása: egybevágó síkidomok.</p>
Nagyítás, kicsinyítés	<p>Nagyítás, kicsinyítés szerkesztéssel: oldalak hosszúságának növelése kétszeresére, háromszorosára...; csökkentése felére, harmadára... Az eredeti és a kapott síkidom összehasonlítása, azonosság és különbség megfogalmazása: alakjuk megegyezik, nagyságuk különbözik, oldalaik aránya egyenlő: hasonló síkidomok.</p>
<i>3.5. Szerkesztés</i>	
Szögek	<p>Szögek szerkesztése: 360°, 180°, 90°, 45°, 60° és 30°-os szögek.</p>
Négyzet, téglalap	<p>Négyzet és téglalap szerkesztése adott méretek alapján.</p>
Háromszög	

<p>3.6. Mérés, mértékegységek</p>	<p>Háromszög szerkesztése:</p> <ul style="list-style-type: none"> – három oldalból; – két oldalból és a közbezárt szögből; - egy oldalból és a rajta fekvő két szögből.
<p>Területmérés</p>	<p>Mérés választott és szabványmértékegységekkel. Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése. Mennyiségek összehasonlítása, sorba rendezése. Mértékegységek közötti összefüggések megállapítása gyakorlati mérések alapján.</p>
<p>Térfogatmérés</p>	<p>Terület mérése választott és szabványmértékegységekkel. Szabványmértékegységek értelmezése, neve, jele: km^2, m^2, dm^2, cm^2, mm^2.</p>
<p>Mértékváltás</p>	<p>Térfogat mérése választott és szabványmértékegységekkel. Szabványmértékegységek értelmezése, neve, jele: m^3, dm^3, cm^3. Hosszúság-, terület- és térfogat-mértékegységek közötti összefüggések megállapítása tapasztalatok alapján.</p>
<p>Időmértékek:</p>	<p>Mértékváltások következtetéssel (tízszere, százszorosa, ezerszerese; tizedrésze, századrésze, ezredrésze).</p>
<p>évezred, évszázad, év, évszak, hónap, hét, nap, óra, perc, másodperc.</p>	<p>A múlt, jelen, jövő viszonyfogalmak értelmezése, használata. Időpont leolvasása percnyi pontossággal, különböző módokon. Negyed-, fél-, háromnegyed óra leolvasása, beállítása. Időtartam érzékeltetése a mindennapi életből vett példákkal. Időtartam számítása. Mértékváltások a különböző időmértékek között. Tájékozódás a naptárban.</p>
<p>Pénz</p>	<p>Pénzhasználat, kifizetés, be- és felváltás. Háztartási költségvetés tervezése.</p>
<p>3.7. Kerület, terület Sokszögek kerülete</p>	<p>Sokszögek kerületének mérése és kiszámítása összeadással.</p>
<p>Négyzet és téglalap területe</p>	<p>Négyzet, téglalap kerületének mérése, kiszámítása összeadással és szorzással. Négyzet és téglalap területének kiszámítása.</p>

<p>3.8. <i>Térfogat, felszín</i> A téglatest és kocka felszíne</p> <p>A téglatest és kocka térfogata.</p>	<p>Testekhez testhálók rendelése. Testek felszínének számítása: a határoló lapok és a testhálók közötti összefüggés megfigyelése. Testek felszínének számítása a határoló lapok területének összeadásával, szorzással.</p> <p>A téglatest és a kocka térfogatának mérése választott és szabványmértékegységekkel. A téglatest és a kocka térfogatának számítása gyakorlati tevékenységgel, adott és mért adatok alapján.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Szögfajta, háromszög, kör, négyszög, mértékegység, test, felszín, térfogat</p>
<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>4. Függvények, az analízis elemei</p> <p style="text-align: right;">Órakeret 20 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p> <p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Számok, mennyiségek, mértékegységek összehasonlítása, a közöttük lévő összefüggések, kapcsolatok felfedezése. Szabály felismerése, megfogalmazása, lejegyzése egyszerűbb esetekben. Állandó és változó különbségű sorozatok folytatása mindkét irányban adott és felismert szabály alapján.</p> <p>Összehasonlító, általánosító és lényegkiemelő képesség fejlesztése. Függvényszerű gondolkodás alapozása. Számköri ismeretek mélyítése sorozatok alkotásával</p>
<p>Tematikai egység</p>	<p>Témakörök, ismeretek, tevékenységek</p>
<p>4.1. <i>Összefüggések</i></p>	<p>Összefüggések konkrét mennyiségek, természetes számok, egységtörtek, geometriai alakzatok, mértékegységek között.</p> <p>A felismert összefüggések megfogalmazása viszonzyszámokkal, kifejezése matematikai jelekkel.</p>
<p>4.2. <i>Sorozatok</i></p>	<p>Számok rendezése. Állandó és váltakozó különbségű sorozatok folytatása adott és felismert szabály alapján, sorozatok kiegészítése. Hányados sorozatok folytatása.</p>

<p>4.3. Függvények megadása, ábrázolása</p> <p>Derékszögű koordináta-rendszer</p>	<p>Összetartozó adatpárok felismerése. Táblázatok hiányzó adatainak kiegészítése szabály megállapítása után. Tapasztalati függvények készítése leszámított, mért adatok alapján. Függvények ábrázolása grafikonnal, leolvasása.</p> <p>Pontok meghatározása síkban. Adatpárok ábrázolása derékszögű koordináta-rendszerben. A táblázat adatai közötti kapcsolat felismerése, megfogalmazása, közös szabályalkotás, az adatok beírása táblázatba. Függvények ábrázolása grafikonnal, leolvasás.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Függvény, koordináta-rendszer, tengely, középpont.
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	<p style="text-align: center;">5. Statisztika, valószínűség</p> <p style="text-align: right;">Órakeret 7 óra</p>
Előzetes tudás	<p>Tapasztalat az adatok gyűjtésében és lejegyzési módjaiban. Biztos és lehetetlen események megkülönböztetése</p>
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Összehasonlítás, rendezés, általánosítás, következtetés gyakoroltatása és a logikus gondolkodás fejlesztése. Statisztikai adatok, grafikonok elemzésének alapozása. A valószínűségi szemlélet alapozása
Tematikai egység	Témakörök, ismeretek, tevékenységek
5.1. Statisztika Statisztikai adatok, kísérletek	<p>Adatok, tevékenységek, kísérletek eredményeinek gyűjtése. Lejegyzésük, elemzésük, rendezésük, értékelésük. Ábrázolásuk grafikonnal, diagrammal.</p> <p>Adatok leolvasása a diagramról, táblázatból.</p>
5.2. A valószínűség- számítás elemei	<p>Megfigyelések, vizsgálatok, játékos valószínűségi kísérletek végzése (pénzfeldobás, golyóhúzás, különböző szerencsejátékok, dobókockák, pörgettyűk, piros-kék korongok, pénzérmék, számkártyák, játékkártyák, dominókészlet, színes golyók / (éldául Babilon-golyók), játékrulett).</p> <p>Egyszerű valószínűségi kísérletek eredményeinek lejegyzése. A lejegyzések összesítése táblázatba, oszlopdigramba. Az események gyakoriságának megfigyelése. Tapasztalatok gyűjtése véletlen és biztos eseményekről. Az események előfordulási gyakoriságának megállapítása. A „biztos” és a „lehetetlen” fogalmak használata. Egyre tudatosabb tippelések az események várható bekövetkeztéről. Valószínűségi fogalmak használata. „Biztos”, „Lehetetlen” fogalmak használata. „Lehet, de nem biztos” (lehetséges) megértése. Következtetés a relatív gyakoriságra.</p>
Valószínűségi kísérletek	
Gyakoriság	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Lehetőség, kísérlet, táblázat, adat, statisztika, grafikon, diagram.
----------------------------	--

Tankönyvek

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén

Elemek több szempont szerinti rendezése a halmazábrák különböző részeibe.

Állítások és tagadások megfogalmazása a halmazábrákról.

Állítások igazságának eldöntése.

A logikai kifejezések pontos használata.

Minél több (összes) lehetőség előállítása kombinatorikus feladatokban.

Biztos számfogalom 100 000-es és a 1 000 000-s számkörben.

A törtszámok és a negatív számok ismerete.

Jártasság a milliós számkörön túl.

Szorzó- és bennfoglaló táblák ismerete (szükség esetén táblázat segítségével).

A tanult írásbeli műveletek megoldása (szükség esetén számológéppel).

Műveletek közönséges törtekkel és tizedes törtekkel.

Egyszerű és összetett szóveges feladatok megoldása (szükség esetén segítséggel).

Testek, síkidomok egy és több szempont szerinti csoportosítása.

Speciális háromszögek, négyszögek megnevezése.

Szakaszok, szögek szerkesztése, felezése; négyzet, téglalap és háromszög szerkesztése.

Henger és kúp tulajdonságainak ismerete.

Mértékváltások következtetéssel.

Négyzet és téglalap területének számítása. Kocka és téglalap felszínének számítása, térfogatának mérése.

Racionális számok összehasonlítása, összefüggések felfedezése, szabály megfogalmazása.

Sorozatok folytatása a felismert szabály alapján.

Adatok leolvasása táblázatból, koordináta-rendszer adatpárjainak leolvasása, lejegyzése.

Adatok beírása táblázatba a felismert szabály alapján, ábrázolásuk koordináta-rendszerben.

Statisztikai adatok lejegyzése, ábrázolása egyszerűbb esetekben.

Valószínűségi játékokban az esetek lejegyzése.

DIGITÁLIS KULTÚRA

3-4. évfolyam

A 21. század iskolarendszere a nevelés-oktatás során az enyhén értelmi fogyatékos gyermekeket is felkészíti az információs kor kihívásaira. A tantárgy célja az informatikai műveltségterület elemeinek elsajátítása, készségek, képességek fejlesztése, az informatikai tudás alkalmazása más műveltségi területekben. Ennek során az informatikai szemlélet kialakítása annak érdekében, hogy a tanulók ismereteiket hasznosítani tudják a mindennapi életben, és csökkenjen az informatikai eszközök használatával a földrajzi elhelyezkedésből, a lehetőségek különbözőségéből, a fogyatékoságból eredő hátrány, növekedjenek a tanulók esélyei.

A tantárgy tanítása során a fókusz arra helyeződik, hogy az enyhén értelmi fogyatékos tanulót egyéni képességeinek figyelembe vételével az életvitele alakításához szükséges információkhoz és azok alkalmazásához tudjuk hozzásegíteni, továbbá olyan praktikus készségek, képességek fejlesztésére, amelyek a tárgyi ismeretszerzés mellett a tudás mindenkori frissítésének, ezzel az élethosszig tartó tanulásnak a feltételei. A nevelési-oktatási folyamatban a tanulók alapvető ismereteket szereznek az információs technológiákról, az információszerzés jogi és etikai szabályairól.

A tantárgy feladata a tanulók motiválása, érdeklődésük felkeltése és a tantárgy iránti pozitív attitűd kialakítása változatos tevékenységekkel, tapasztalati úton. A tanulók a közvetlen környezet jeleit, üzenettartalmát értelmezve és megjelenítve jutnak el az információszerzés, feldolgozás, tárolás és átadás technikáinak elsajátításához – mindvégig a gyermeki kíváncsiságra építve. A tanulók tevékenységek és a tapasztalatok megosztása és megbeszélése során jutnak el a hétköznapi algoritmusokban előforduló adatok olvasásához, rendezéséhez.

Az informatika tantárgy sajátos fejlesztési célja e szakaszban elsősorban a sérült megismerési képességek korrigálása. Annak ki- és felhasználása, hogy a tantárgy kiválóan alkalmas a percepció hibák kialakulásának megelőzésére, a szerialitás, a finommotorikai készségek fejlesztésére, az emlékezet sérülésének kompenzálására. A tantárgyi fejlesztés során az alsó tagozatban történik a tanulók intellektuális kompetenciáinak, algoritmizáló és tervező készségének, valamint problémamegoldó gondolkodásának alapozása, a megfigyelő, analizáló, rendszerező képességük fejlesztése.

Nevelési-fejlesztési célok

Érdeklődés felkeltése a tantárgy iránt. A használt alkalmazások kezelésének megismertetése. Alapszintű jártasság kialakítása az adott informatikai eszközök kezelésében. A tanulók informatikai szemléletének alapozása. Életkornak megfelelő játékok, oktató és fejlesztő programok használata. Szem- és kézkoordináció, iránytartás, finommotorika, taktilis, vizuális, akusztikus észlelés, perceptív, fogalomalkotó-, analógiás gondolkodás, kommunikációs készség, szándékos figyelem fejlesztése. Egyszerű rajzoló és szövegszerkesztő program

megismertetése és használata. Vizuális, akusztikus észlelés, érzékelés és a finommotorikai képesség továbbfejlesztése. Perceptív fogalomalkotó, analógiás gondolkodási képesség fejlesztése (minták lekövetése). Az időbeli tájékozódás fejlesztése a mindennapi életben előforduló helyzetek sorrendiségének megfigyelése során. Jelek, szimbólumok értelmezése. Kognitív eljárások kipróbálása a cél eléréséhez, problémamegoldó képesség fejlesztése. Az infokommunikációt segítő különféle eszközök bemutatása és lehetőségeik megismertetése. Informatikai szemlélet formázása. Gyermeki alkotó fantázia, tájékozottság fejlesztése. A könyvtár mint információforrás megismertetése. Könyvtárhasználati műveltség iránti igény felkeltése. Analógiás gondolkodás fejlesztése, szabadpalc használatára ösztönzés.

3–4. évfolyam

Témakör	1. Digitális eszközök használata		Javasolt óraszám: 8 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	<p>Érdeklődés felkeltése a tantárgy iránt. A használt alkalmazások kezelésének megismertetése. Alapszintű jártasság kialakítása az adott informatikai eszközök kezelésében. A tanulók informatikai szemléletének alapozása. Életkornak megfelelő játékok, oktató és fejlesztő programok használata. Szem- és kézkoordináció, iránytartás, finommotorika, taktilis, vizuális, akusztikus észlelés, perceptív, fogalomalkotó-, analógiás gondolkodás, kommunikációs készség, szándékos figyelem fejlesztése.</p>		
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek	
<p>Interaktív kapcsolattartás eszközei. Alapvető digitális eszközök. Balesetvédelmi és egészségügyi előírások. Használt alapfogalmak. A számítógép részei és működtetésük: egér funkciói, billentyűzet funkciói, főbb részei. Ismert „felhasználóbarát” készségfejlesztő, játék-, didaktikai célú szoftverek.</p>		<p>A számítógép részeinek (gépház, képernyő, billentyűzet, egér) megismerése. Ismerkedés a számítógépek használatának balesetvédelmi és egészségügyi előírásaival, a számítógépek üzemeltetési rendjével. Információ befogadása, fogalmak megjegyzése. Egér használata: húzás és kattintás. Ismerkedés a betű- és számbillentyűkkel. Funkcióbillentyűk megismerése: enter és iránybillentyűk (kurzorvezérlők) használata. Adott informatikai eszközök kezelése. A megismert alkalmazások indítása és futtatása.</p>	
Fogalmak	Számítógép, gépház, képernyő, billentyűzet, egér, program, húzás, kattintás, enter, irány.		

Témakör	2. Alkalmazói ismeretek	Javasolt óraszám: 14 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű rajzoló és szövegszerkesztő program megismertetése és használata. Vizuális, akusztikus észlelés, érzékelés és a finommotorikai képesség továbbfejlesztése. Perceptív fogalomalkotó, analógiás gondolkodási képesség fejlesztése (minták lekövetése).	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása Egyszerű grafikus és szöveges felület rajzoló- és szövegszerkesztő programokban.	Grafikus felület eszközkészletének megismerése. Ábrák kiszínezése. Személyhez kötődő egyszerű ábrák, rajzok készítése. Kétkézes gépelést tanító program megismerése és folyamatos használata. Multimédiás programokban az egér használata.	
2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információmegjelenítés Adatgyűjtés, -értelmezés. Közhasznú információk.	Adatok gyűjtése, értelmezése. Közvetlen környezetben található közhasznú információforrások felfedezése, megismerése.	
Fogalmak	Rajzolóprogram, szövegszerkesztő program, rajzeszköz, szöveg, ábra, információ, adat, irány.	

Témakör	3. Problémamegoldás digitális eszközökkel és módszerekkel	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az időbeli tájékozódás fejlesztése a mindennapi életben előforduló helyzetek sorrendiségének megfigyelése során. Jelek, szimbólumok értelmezése. Kognitív eljárások kipróbálása a cél eléréséhez, problémamegoldó képesség fejlesztése.	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
3.1. A probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök Információ megjelenési formái: jelek, szimbólumok.	Részvétel a tanteremben szervezett irányjátékokban. Mindennapi cselekvések utasítási sorrendjének felsorolása, sorrendbe állítása. Események képsorainak sorba rendezése. Képolvasás és beszéd pontos értelmezése. Spontán szimbolikus kommunikáció gyakorlása. Gyermekek által ismert jelek összegyűjtése. Szimbólumok felfedezése a közvetlen környezetben. Problémamegoldás próbálkozással.
3.2. Algoritmizálás (és adatmodellezés) Algoritmusok adatai. Adatbázisok	Egyszerű algoritmusok használata informatikai környezetben számítógépen. Írányok, útvonalak követése Egyszerű algoritmusok felismerése, megfogalmazása, végrehajtása. Adatok gyűjtése, értelmezése, feldolgozása segítséggel. Néhány mindennapi adatbázis megismerése.
Fogalmak	Szimbólum, jel, napirend, sorrend, adatbázis.

Témakör	4. Infokommunikáció, információs társadalom	Javasolt óraszám: 12 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az infokommunikációt segítő különféle eszközök bemutatása és lehetőségeik megismertetése. Informatikai szemlélet formázása. Gyermeki alkotó fantázia, tájékozottság fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
4.1. Információkeresés, információközlési rendszerek Gyermekeknek készített weblapok.	A számítógépes technika felhasználása információkeresésre, ismeretek szerzésére tanári segítséggel.	
4.2. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák Lehetőségek és kockázatok az infokommunikáció során.	Az alapvető eszközök használatának gyakorlása. Eligazodás a logikai rendben meglévő információforrások között, használatuk megtanulása, szokások elsajátítása.	
4.3. Médiainformatika Iskolai weboldal, blog.	Tájékozottság a gyermekek számára készített legális felületeken.	
4.4. Az információkezelés jogi és etikai vonatkozásai A személyes adatok fogalma.	Felfedező keresés az életkornak megfelelő információhordozókban. Válogatás, válogatás magyarázata. Személyes adatok fogalmának megismerése. Saját adataik megadása. Információ megbízhatóságának és veszélyeinek megismerése konkrét példákon keresztül.	
4.5. Az e-szolgáltatások szerepe és használata Gyerekeknek szóló,	Gyerekeknek szóló, legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismerése egyszervolt.hu weboldal, sulinet.hu weboldal	

legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások.	megkeresése, mesék, zene, játékok indítása, futtatása.
Fogalmak	Média, elektronikus média, információforrás, weblap (www), weboldal, blog, személyes adat, e-szolgáltatás, internet

Témakör	5. Könyvtári technikák	Javasolt óraszám: 8 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A könyvtár mint információforrás megismertetése. Könyvtárhasználati műveltség iránti igény felkeltése. Analógiás gondolkodás fejlesztése, szabadpolc használatára ösztönzés.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
Könyvtár fogalma, szerkezete – felépítése, szolgáltatásai (hagyományos). Az osztálykönyvtár. A városi könyvtár. A könyvtárhasználat szabályai.	Képesújságok, képeskönyvek nézegetése. Könyvespolc rendezése az osztályban tanári segítséggel (írók, címek). Tartalomjegyzék értelmezése, használata tanári útmutatás alapján. Látogatás a városi könyvtárba. Érdeklődésnek, életkori sajátosságnak megfelelő könyv kiválasztása. Tájékozódás a betűrendben tanári segítséggel. Könyvtári viselkedés alapszabályainak megismerése, törekvés a betartására.	
Fogalmak	Könyvtár, tartalomjegyzék, szabadpolc, szerző, író, könyvcím, ábécé, betűrend, betűrendes keresés.	

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A számítógép fő részeinek ismerete, a billentyűzet és az egér tanult funkcióinak használata, „kommunikálás” a számítógéppel.</p> <p>A tanult informatikai alapfogalmak értése, használata.</p> <p>A sérült funkciók korrigálásának megkezdése.</p> <p>Egyszerű grafikus és szöveges felület megismerése, használata.</p> <p>Próbálkozás a grafikus önkifejezésben.</p> <p>A szépség és összhang megfigyelése a rajzos modellekben.</p> <p>Motiváció erősödése a közhasznú információk gyűjtésében.</p> <p>Cselekvések sorrendiségének felismerése, kifejezése, rendezése különféle formákban tanári segítséggel.</p> <p>Algoritmizáló és problémamegoldó gondolkodási képesség alkalmazására törekvés.</p> <p>Több digitális segítő eszköz felismerése, használata segítséggel.</p> <p>Életkornak megfelelő, ismert elektronikus média eszközeinek használata önállóan vagy segítséggel.</p> <p>Játékos oktatóprogramok tudatos használata. Az itt szerzett ismeret felhasználása más tantárgyakban.</p> <p>Felfedező keresés az életkornak megfelelő információhordozókban.</p> <p>Irányított információszerzés az internetről.</p> <p>Tanár, felnőtt segítségével, irányított kereséssel az életkorának, fejlettségének, érdeklődési körének megfelelő könyv, újság kiválasztása.</p>
---	--

	<p>Az osztály szabadpolcos könyvtárának használata, válogatás az érdeklődésnek megfelelően.</p> <p>Tájékozódás a városi könyvtárban segítséggel.</p> <p>Könyvtári viselkedés alapvető szabályainak ismerete, gyakorlása, betartása.</p>
--	---

DIGITÁLIS KULTÚRA

4. évfolyam

Témakör	2. Digitális eszközök használata	Javasolt óraszám: 4 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	<p>Érdeklődés felkeltése a tantárgy iránt.</p> <p>A használt alkalmazások kezelésének megismertetése.</p> <p>Alapszintű jártasság kialakítása az adott informatikai eszközök kezelésében.</p> <p>A tanulók informatikai szemléletének alapozása.</p> <p>Életkornak megfelelő játékok, oktató és fejlesztő programok használata. Szem- és kézkoordináció, iránytartás, finommotorika, taktilis, vizuális, akusztikus észlelés, perceptív, fogalomalkotó-, analógiás gondolkodás, kommunikációs készség, szándékos figyelem fejlesztése.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>Interaktív kapcsolattartás eszközei.</p> <p>Alapvető digitális eszközök.</p> <p>Balesetvédelmi és egészségügyi előírások.</p> <p>Használt alapfogalmak.</p> <p>A számítógép részei és működtetésük: egér funkciói, billentyűzet funkciói, főbb részei.</p> <p>Ismert „felhasználóbarát” készségfejlesztő, játék-, didaktikai célú szoftverek.</p>	<p>A számítógép részeinek (gépház, képernyő, billentyűzet, egér) megismerése.</p> <p>Ismerkedés a számítógépek használatának balesetvédelmi és egészségügyi előírásaival, a számítógépek üzemeltetési rendjével.</p> <p>Információ befogadása, fogalmak megjegyzése.</p> <p>Egér használata: húzás és kattintás.</p> <p>Ismerkedés a betű- és számbillentyűkkel.</p> <p>Funkcióbillentyűk megismerése: enter és iránybillentyűk (kurzorvezérlők) használata.</p> <p>Adott informatikai eszközök kezelése.</p> <p>A megismert alkalmazások indítása és futtatása.</p>	
Fogalmak	<p>Számítógép, gépház, képernyő, billentyűzet, egér, program, húzás, kattintás, enter, irány.</p>	

Témakör	2. Alkalmazói ismeretek	Javasolt
---------	-------------------------	----------

		óraszám: 7 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű rajzoló és szövegszerkesztő program megismertetése és használata. Vizuális, akusztikus észlelés, érzékelés és a finommotorikai képesség továbbfejlesztése. Perceptív fogalomalkotó, analógiás gondolkodási képesség fejlesztése (minták lekövetése).	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása Egyszerű grafikus és szöveges felület rajzoló- és szövegszerkesztő programokban.	Grafikus felület eszközkészletének megismerése. Ábrák kiszínezése. Személyhez kötődő egyszerű ábrák, rajzok készítése. Multimédiás programokban az egér használata.	
2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információmegjelenítés Adatgyűjtés, -értelmezés. Közhasznú információk.	Adatok gyűjtése, értelmezése. Közvetlen környezetben található közhasznú információforrások felfedezése, megismerése.	
Fogalmak	Rajzolóprogram, szövegszerkesztő program, rajzeszköz, szöveg, ábra, információ, adat, irány.	

Témakör	5. Problémamegoldás digitális eszközökkel és módszerekkel	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az időbeli tájékozódás fejlesztése a mindennapi életben előforduló helyzetek sorrendiségének megfigyelése során. Jelek, szimbólumok értelmezése. Kognitív eljárások kipróbálása a cél eléréséhez, problémamegoldó képesség fejlesztése.	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
3.1. A probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök Információ megjelenési formái: jelek, szimbólumok.	Részvétel a tanteremben szervezett irányjátékokban. Mindennapi cselekvések utasítási sorrendjének felsorolása, sorrendbe állítása. Események képsorainak sorba rendezése. Képolvasás és beszéd pontos értelmezése. Spontán szimbolikus kommunikáció gyakorlása. Gyermekek által ismert jelek összegyűjtése. Szimbólumok felfedezése a közvetlen környezetben. Problémamegoldás próbálkozással.
3.2. Algoritmizálás (és adatmodellezés) Algoritmusok adatai. Adatbázisok	Egyszerű algoritmusok használata informatikai környezetben számítógépen. Írányok, útvonalak követése Egyszerű algoritmusok felismerése, megfogalmazása, végrehajtása.

	Adatok gyűjtése, értelmezése, feldolgozása segítséggel. Néhány mindennapi adatbázis megismerése.
Fogalmak	Szimbólum, jel, napirend, sorrend, adatbázis.

Témakör	6. Infokommunikáció, információs társadalom	Javasolt óraszám: 6 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az infokommunikációt segítő különféle eszközök bemutatása és lehetőségeik megismertetése. Informatikai szemlélet formázása. Gyermeki alkotó fantázia, tájékozottság fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
4.1. Információkeresés, információközlési rendszerek Gyermekeknek készített weblapok.	A számítógépes technika felhasználása információkeresésre, ismeretek szerzésére tanári segítséggel.	
4.2. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák Lehetőségek és kockázatok az infokommunikáció során.	Az alapvető eszközök használatának gyakorlása. Eligazodás a logikai rendben meglévő információforrások között, használatuk megtanulása, szokások elsajátítása.	
4.3. Médiainformatika Iskolai weboldal, blog.	Tájékozottság a gyermekek számára készített legális felületeken. Lehetőleg felnőtt segítségével ismerkedés az iskola weboldalával, blogjával, tartalmának megtekintése.	
4.4. Az információkezelés jogi és etikai vonatkozásai A személyes adatok fogalma.	Felfedező keresés az életkornak megfelelő információhordozókban. Válogatás, válogatás magyarázata. Személyes adatok fogalmának megismerése. Saját adataik megadása. Információ megbízhatóságának és veszélyeinek megismerése konkrét példákon keresztül.	
4.5. Az e-szolgáltatások szerepe és használata Gyerekeknek szóló, legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások.	Gyerekeknek szóló, legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismerése egyszervolt.hu weboldal, sulinet.hu weboldal megkeresése, mesék, zene, játékok indítása, futtatása.	
Fogalmak	Média, elektronikus média, információforrás, weblap (www), weboldal, blog, személyes adat, e-szolgáltatás, internet	

Témakör	5. Könyvtári technikák	Javasolt óraszám: 4 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A könyvtár mint információforrás megismertetése. Könyvtárhasználati műveltség iránti igény felkeltése. Analógiás gondolkodás fejlesztése, szabadpolc használatára ösztönzés.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
Könyvtár fogalma, szerkezete – felépítése, szolgáltatásai	Képesújságok, képeskönyvek nézegetése. Könyvespolc rendezése az osztályban tanári segítséggel	

(hagyományos). Az osztálykönyvtár. A könyvtárhasználat szabályai.	(írók, címek). Tartalomjegyzék értelmezése, használata tanári útmutatás alapján. Érdeklődésnek, életkori sajátosságnak megfelelő könyv kiválasztása. Tájékozódás a betűrendben tanári segítséggel. Könyvtári viselkedés alapszabályainak megismerése, törekvés a betartására.
Fogalmak	Könyvtár, tartalomjegyzék, szabadpolc, szerző, író, könyvcím, ábécé, betűrend, betűrendes keresés.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A számítógép fő részeinek ismerete, a billentyűzet és az egér tanult funkcióinak használata, „kommunikálás” a számítógéppel.</p> <p>A tanult informatikai alapfogalmak értése, használata.</p> <p>A sérült funkciók korrigálásának megkezdése.</p> <p>Egyszerű grafikus és szöveges felület megismerése, használata.</p> <p>Próbálkozás a grafikus önkifejezésben.</p> <p>A szépség és összhang megfigyelése a rajzos modellekben.</p> <p>Motiváció erősödése a közhasznú információk gyűjtésében.</p> <p>Cselekvések sorrendiségének felismerése, kifejezése, rendezése különféle formákban tanári segítséggel.</p> <p>Algoritmizáló és problémamegoldó gondolkodási képesség alkalmazására törekvés.</p> <p>Több digitális segítő eszköz felismerése, használata segítséggel.</p> <p>Életkornak megfelelő, ismert elektronikus média eszközeinek használata önállóan vagy segítséggel.</p> <p>Játékos oktatóprogramok tudatos használata. Az itt szerzett ismeret felhasználása más tantárgyakban.</p> <p>Felfedező keresés az életkornak megfelelő információhordozókban.</p> <p>Irányított információszerzés az internetről.</p> <p>Tanár, felnőtt segítségével, irányított kereséssel az életkorának, fejlettségének, érdeklődési körének megfelelő könyv, újság kiválasztása.</p> <p>Az osztály szabadpolcos könyvtárának használata, válogatás az érdeklődésnek megfelelően.</p> <p>Tájékozódás az iskola könyvtárában segítséggel.</p> <p>Könyvtári viselkedés alapvető szabályainak ismerete, gyakorlása, betartása.</p>
---	--

Tevékenységek

A számítógép részeinek (gépház, képernyő, billentyűzet, egér) megismerése. Ismerkedés a számítógépek használatának balesetvédelmi és egészségügyi előírásaival, a számítógépek üzemeltetési rendjével. Információ befogadása, fogalmak megjegyzése. Egér használata: húzás és kattintás. Ismerkedés a betű- és számbillentyűkkel. Funkcióbillentyűk megismerése: enter és iránybillentyűk (kurzorvezérlők) használata. Adott informatikai eszközök kezelése. A

megismert alkalmazások indítása és futtatása.

Grafikus felület eszközkészletének megismerése. Ábrák kiszínezése. Személyhez kötődő egyszerű ábrák, rajzok készítése. Kétkezes gépelést tanító program megismerése és folyamatos használata. Multimédiás programokban az egér használata. Adatok gyűjtése, értelmezése. Közvetlen környezetben található közhasznú információforrások felfedezése, megismerése.

Részvétel a tanteremben szervezett irányjátékokban. Mindennapi cselekvések utasítási sorrendjének felsorolása, sorrendbe állítása. Események képsorainak sorba rendezése. Képolvasás és beszéd pontos értelmezése. Spontán szimbolikus kommunikáció gyakorlása. Gyermek által ismert jelek összegyűjtése. Szimbólumok felfedezése a közvetlen környezetben. Problémamegoldás próbálkozással.

A számítógépes technika felhasználása. Az informatika eszközzrendszere alapvető használatának gyakorlása. Eligazodás a logikai rendben meglévő információforrások között, használatuk megtanulása, szokások elsajátítása. Tájékozottság a gyermekek számára készített legális felületeken. Lehetőleg felnőtt segítségével ismerkedés az iskola weboldalával, blogjával, tartalmának megtekintése. Felfedező keresés az életkornak megfelelő információhordozókban. Válogatás, válogatás magyarázata. Személyes adatok fogalmának megismerése. Saját adataik megadása. Információ megbízhatóságának és veszélyeinek megismerése konkrét példákon keresztül. Gyerekeknek szóló, legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismerése egyszervolt.hu weboldal, sulinet.hu weboldal megkeresése, mesék, zene, játékok indítása, futtatása.

Képesújságok, képeskönyvek nézegetése. Könyvespolc rendezése az osztályban tanári segítséggel (írók, címek). Tartalomjegyzék értelmezése, használata tanári útmutatás alapján. Látogatás az iskolai könyvtárban. Érdeklődésnek, életkori sajátosságnak megfelelő könyv kiválasztása. Tájékozódás a betűrendben tanári segítséggel. Könyvtári viselkedés alapszabályainak megismerése, törekvés a betartására.

Kulcsfogalmak

Számítógép, gépház, képernyő, billentyűzet, egér, program, húzás, kattintás, enter, irány. Rajzolóprogram, szövegszerkesztő program, rajzeszköz, szöveg, ábra, információ, adat, irány. Szimbólum, jel, napirend, sorrend, adatbázis. Média, elektronikus média, információforrás, weblap (www), weboldal, blog, személyes adat, e-szolgáltatás, internet. Könyvtár, tartalomjegyzék, szabadpolc, szerző, író, könyvcím, ábécé, betűrend, betűrendes keresés.

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén

A számítógép fő részeinek ismerete, a billentyűzet és az egér tanult funkcióinak használata, „kommunikálás” a számítógéppel.

A tanult informatikai alapfogalmak értése, használata. A sérült funkciók korrigálásának megkezdése. Egyszerű grafikus és szöveges felület megismerése, használata. Próbálkozás a

grafikus önkifejezésben. A szépség és összhang megfigyelése a rajzos modellekben. Motiváció erősödése a közhasznú információk gyűjtésében. Cselekvések sorrendiségének felismerése, kifejezése, rendezése különféle formákban tanári segítséggel. Algoritmizáló és problémamegoldó gondolkodási képesség alkalmazására törekvés. Több infokommunikációs segítő eszköz felismerése, használata segítséggel. Életkornak megfelelő, ismert elektronikus média eszközeinek használata önállóan vagy segítséggel. Játékos oktatóprogramok tudatos használata. Az itt szerzett ismeret felhasználása más tantárgyakban. Felfedező keresés az életkornak megfelelő információhordozókban. Irányított információszerzés az internetről. Tanár, felnőtt segítségével, irányított kereséssel az életkorának, fejlettségének, érdeklődési körének megfelelő könyv, újság kiválasztása. Az osztály szabadpolcos könyvtárának használata, válogatás az érdeklődésnek megfelelően. Tájékozódás az iskola könyvtárában segítséggel. Könyvtári viselkedés alapvető szabályainak ismerete, gyakorlása, betartása.

DIGITÁLIS KULTÚRA

5-6. évfolyam

A 21. század iskolarendszere a nevelés-oktatás során az enyhe értelmi fogyatékos gyermekeket is felkészíti az információs kor kihívásaira. A tantárgy célja a Technológia műveltségterület elemeinek elsajátítása, készségek, képességek fejlesztése, az informatikai és digitális tudás alkalmazása más műveltségi területekben. Ennek során a megfelelő szemlélet kialakítása annak érdekében, hogy a tanulók ismereteiket hasznosítani tudják a mindennapi életben, és csökkenjen a digitális eszközök használatával a földrajzi elhelyezkedésből, a lehetőségek különbözőségéből, a fogyatékoságból eredő hátrány, növekedjenek a tanulók esélyei.

A tantárgy tanítása során a fókusz arra helyeződik, hogy az enyhe értelmi fogyatékos tanulót egyéni képességeinek figyelembe vételével az életvitele alakításához szükséges információkhoz és azok alkalmazásához tudjuk hozzásegíteni, továbbá olyan praktikus készségek, képességek fejlesztésére, amelyek a tárgyi ismeretszerzés mellett a tudás mindenkori frissítésének, ezzel az élethosszig tartó tanulásnak a feltételei. A nevelési-oktatási folyamatban a tanulók alapvető ismereteket szereznek a digitális technológiákról, az információszerzés jogi és etikai szabályairól.

A tantárgy feladata a tanulók motiválása, érdeklődésük felkeltése és a tantárgy iránti pozitív attitűd kialakítása változatos tevékenységekkel, tapasztalati úton. A tanulók a közvetlen környezet jeleit, üzenettartalmát értelmezve és megjelenítve jutnak el az információszerzés, -feldolgozás, -tárolás és -átadás technikáinak elsajátításához – mindvégig a gyermeki kíváncsiságra építve. A tanulók tevékenységek és a tapasztalatok megosztása és megbeszélése során jutnak el a hétköznapi algoritmusokban előforduló adatok olvasásához, rendezéséhez.

A digitális adatbázis-rendszer és az oktatóprogramok célirányos használata során a tanulók önértékelési képességei fejlődnek, a társak munkájának értékelése során a kulturált véleményformálás gyakorlására nyílik lehetőség, a tanulók készségeket szereznek az együttműködés megvalósításához és az egymás iránti tolerancia kialakulásához. A tantárgy

fókuszál a könyvtárhasználat megismertetésére, a különböző médiumok elérésére, a tanuláshoz és a közhasznú tájékozódáshoz szükséges ismeretanyag szelekciójára és feldolgozásának lehetőségeire. Figyelmet fordít az öncélú és túlzott informatikai eszközhasználat egészségkárosító, személyiségromboló hatásának elemzésére, a veszélyek felismertetésére.

A tantárgyat tanítónak az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelése során a legfőbb feladata az információs és kommunikációs kultúra alapjainak közvetítése a gyermekek felé.

Az IKT-eszközök széleskörű ismerete, használni tudása motiválja és képessé teszi a tanulót az önálló ismeretszerzésre a közös és az egyéni munkában egyaránt. Az IKT-eszközök használata közben fejlődik a tanulók verbális, nonverbális és elektronikus kommunikációs képessége. Az anyanyelvi kommunikációval szoros kapcsolatban gyakorolhatja a beszédértést, az „élőbeszéd”, az „írott beszéd” formáit.

5–6. évfolyam

A digitális kultúra tantárgy sajátos fejlesztési célja a tanulók sérült megismerési képességeinek kompenzálása, a szín-, forma- és nagyságmélekezet fejlesztése, az észlelés hibáinak korrekciója. A finommotorika tudatos fejlesztését szolgálja a kétkézes gépelés megalapozása.

A tantárgy alkalmas a szerialitás fejlesztésére, az emlékezet sérülésének kompenzálására, ezért feladata a megfigyelő, analízáló, szintetizáló, rendszerező képesség megerősítése.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a tantárgy adta lehetőségeket fel kell használni a tanulók intellektuális kompetenciáinak, algoritmizáló és tervező készségének fejlesztésére, valamint a problémamegoldó gondolkodás begyakorlására. A kommunikáció során törekedni kell a helyes nyelvhasználatra, az olvasási képesség tudatos erősítésére.

DIGITÁLIS KULTÚRA

5. évfolyam

Témakör	1. A digitális eszközök használata	Javasolt óraszám: 16 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az érdeklődés fokozása az informatikai környezet eszközei iránt. Az informatikai ismeretek és az informatikai környezet tudatos használatának alapozása. A számítógéppel való interaktív kapcsolattartás – a legszükségesebb	

	perifériák bemutatása és használatuk gyakoroltatása. Interaktív kommunikációs attitűd kialakítása; taktilis, vizuális, akusztikus észlelés szükség szerinti fejlesztése.
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Bemeneti, kimeneti perifériák. Az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatása. A számítógép működtetése: egér és billentyűzet funkciói. Játék- és didaktikai célú szoftverek és webtankönyvek. Programok ablak-gombjai.	A számítógép részei: be- és kimeneti perifériák használata. Vezérlő billentyűk megismerése: a Backspace és a Delete. Jelentésmódosító billentyűk megismerése: a Shift és a Caps Lock. Alfanumerikus billentyűk megismerése: írásjelek és szóközbillentyű. Egér használata: kijelölés. Felhasználói felület kezelése: webes tankönyvek működésének megismerése. Adott informatikai eszközök kezelésének gyakorlása. A programok ablakgombjainak használata. Egyszerű oktatóprogramok interaktív használata. A számítógépes manuális-vizuális kommunikáció gyakorlása a programokkal.
Fogalmak	Be- és kimeneti periféria, vezérlő billentyű, jelentésmódosító billentyű, alfanumerikus billentyű, írásjel, szóközbillentyű, ablak-gomb.

Témakör	2. Alkalmazói ismeretek	Javasolt óraszám: 16 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Rajzos, szöveges dokumentumok létrehozása céljából a gépkezelés gyakoroltatása. Gyakorlottság fejlesztése adatok rendezésében. Közhasznú információforrások használatának megismertetése. Motivációs, koncentrációs képesség fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása Egyszerű rajzos és szöveges dokumentum. Dokumentum elnevezése. Mentés, behívás. Billentyűzet további funkciói. 2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információ-megjelenítés Adatok rendezése.	Egyszerű, kreatív alkotás a számítógéppel: rajzos, rövid szöveges dokumentumok készítése. Az alkalmazói szoftverek újabb eszközeinek és funkcióinak megismerése. Hibajavítás kész szövegben: törlés kétféleképpen. Kétkezes gépelést tanító program folyamatos használata. Írásjelek megismerése és alkalmazása szövegben. Dokumentumok elnevezése, mentése,	

Közhasznú információk. Internet előnyei és veszélyei.	behívása. Gyűjtött adatok táblázatba rendezése, kijelölés gyakorlása. Csoportosítás adott szempontok szerint. Munkadarabok (ön)értékelése megbeszél szempontoknak megfelelően. Gyakorlottság szerzése a közhasznú információk keresésében (moziműsor, telefonkönyv). Irányított adatkeresés a világhálón (SDT, on- line játékok). Információforrások etikus felhasználásának megismerése.
Fogalmak	Kurzor, mentés, behívás, dokumentumnév, táblázat, SDT, adat.

Témakör	3. Problémamegoldás digitális eszközökkel és módszerekkel	Javasolt óraszám: 16 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A problémafelismerő és a kreatív gondolkodás előhívása és/vagy továbbfejlesztése. Adottságok kibontakoztatása, pontos szabálykövetés erősítése.	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
	3.1. A probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök kiválasztása. Teknőcgrafika alkalmazási területe. Irányok a képernyőn – teknőcgrafika. Alakzatok teknőccel.	Teknőcgrafika alkalmazási területének megismerése. Teknőc mozgatása a képernyőn iránybillentyűkkel. Irányok gyakorlása.
	3.2. Algoritmizálás (és adatmodellezés). Mindennapi élet összetettebb feladatainak algoritmusai.	Ismétlődő utasítások végrehajtása – betűk, számok, alakzatok előállítás. Adatok, ötletek gyűjtése. Lejátszás, algoritmusok módosításával, tanári segítséggel. Algoritmikus játékban irányító és/vagy irányítottként való részvétel.
Fogalmak	Teknőcgrafika, toll fel, le; vonalvastagság, vonalszín, ismétlődés, irányító, irányított.	

Témakör	4. Infokommunikáció, információs társadalom	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az infokommunikációt segítő, még ismeretlen eszközök bemutatása és lehetőségeik kipróbálása. Az elektronikus média eszközeinek és lehetőségeinek megismertetése. A tanulók életkorának megfelelő legelterjedtebb elektronikus	

	<p>szolgáltatások megismertetése. Az IKT-eszközök túlzott használata veszélyeinek, káros hatásainak megismertetése, törekvés kialakítása a megelőzésre. Az informatika eszközszerének használata tanári segítséggel vagy anélkül. Tájékozódás és az információszerzés technikáinak megismertetése, a számítógép helyes használatának gyakoroltatása.</p>
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>4.1. Információkeresés, információs közlési rendszerek. Életkornak megfelelő számítógépes információhordozók.</p> <p>4.2. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák. Információfogadás és -küldés. Veszélyek.</p> <p>4.3. Médiainformatika.</p> <p>4.4. Információkezelés jogi és etikai vonatkozása. Adatbiztonság, adatmegőrzés, Netikett.</p> <p>4.5. Az e-szolgáltatások szerepe és használata. Gyerekeknek szóló elektronikus szolgáltatások.</p>	<p>Internet megismerése. A számítógépes technika felhasználása a tudás bővítésére, kezdetben segítséggel. Életkoruknak megfelelő információhordozókban irányított keresés. Internetes portálok használata. Információk küldése és fogadása tanár, illetve felnőtt segítségével.</p> <p>Saját adat védelme. Számítógépen előállított, rögzített tantárgyakhoz kapcsolódó információ felkutatása, használatának megismerése, használata. Netikett alapjainak megismerése.</p> <p>További, gyermekeknek szóló szolgáltatások megismerése (pl. tantárgyak anyagát segítő programok, játékos weblapok).</p>
Fogalmak	Adatbázis, mobilkommunikáció, információküldés, információfogadás, elektronikus levelezés, Netikett.

Témakör	5. Könyvtári informatika	Javasolt óraszám: 9 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Hagyományos és új információs eszközökön alapuló könyvtári szolgáltatások megismertetése. Tantárgyak anyagához megfelelő információs forrás kiválasztása segítséggel. Olvasási képesség fejlesztése.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	

<p>Információhordozók leggyakoribb típusai a mindennapi életben. Könyvtári szolgáltatások. Folyóiratok, újságok, könyvek csoportosításának szempontjai. Katalógus. Irányított forrás- és információkeresés.</p>	<p>Információhordozók leggyakoribb típusainak megismerése. Szabadon választott újság, könyv kikeresése. Ajánlott könyv megkeresése. Beszélgetés a választott könyvről. Évfolyamkönyvtár könyveinek rendezése adott szempont alapján, katalógus készítése – tanári segítséggel. Tanulmányokhoz kapcsolódó könyvek, folyóiratok kiválasztása.</p>
Fogalmak	Folyóirat, katalógus, internetes szótár, Wikipédia.

Összegzett tanulási eredmények a ciklus végén	<p>A számítógép perifériáinak ismerete, a billentyűzet és az egér tanult funkcióinak használata. Alapszintű „kommunikálás” a számítógéppel. Szabálykövető magatartás.</p> <p>Egyszerű, rajzos, szöveges dokumentum lehetőleg önálló, ha szükséges, egyéni segítségadással megvalósuló elkészítése.</p> <p>Információforrás irányított keresése a neten, a közhasznú információforrások megtalálása és felhasználása a mindennapi életben.</p> <p>A hétköznapi algoritmusok értelmezése, alkalmazásuk.</p> <p>Felvetett egyszerű problémákra a megoldás módszerének kiválasztása tanári segítséggel. Algoritmikus képesség egyéni haladáshoz képest elvárt megerősödése, a grafikai kifejezőképesség önállósulása.</p> <p>Több, gyermekeknek szóló weboldal és program ismerete, a gyermekek számára készült honlapok használata önállóan vagy tanári segítséggel.</p> <p>Tájékozódás az ABC betűrendben a könyvespolcon, a könyvtárban segítséggel, szerző vagy cím alapján könyv kiválasztása a katalógusból – segítséggel. Tartalomjegyzék használata – segítséggel.</p> <p>Az olvasottakról beszámoló – kérdések alapján.</p>
--	--

7-8. évfolyam

Célok

A tantárgy tanításának célja, hogy az információs kultúra alapjainak tevékenység centrikus, gyakorlatorientált megismerésével hozzásegítse a tanulókat a munkájukhoz, az életvitelük alakításához szükséges információk korszerű, gyors megszerzéséhez, feldolgozásához és alkalmazásához.

Feladatok

- A számítógép-kezelés alapjainak megismertetése.
- A modern informatikai eszközök és információhordozók használatának megismerése, elsajátítása, alkalmazása.
- Egyszerű adatbázisok kezelésének elsajátítása.

- A hétköznapi életben előforduló tevékenységekben az algoritmusok felfedeztetésén keresztül az algoritmustervezés és –megvalósítás elsajátítása.
- A könyvtárhasználat megtanítása, a könyvtárhasználói magatartás kialakítása.
- A személyi számítógép és a könyvtári munka alkalmazása a tanulásban, az önművelésben.

Óraszámok

	Évfolyamok	
	7.	8.
Heti óraszám	1	1
Éves óraszám	37	37

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök

Az érzékszervi megismerés, a vizuális és auditív felfogóképesség, a térbeli és időbeli tájékozódás.

A figyelem, az emlékezet, az akarat, az alkotó képzelet.

A géppel segített kommunikációs.

A finommotorika, a gyors, pontos, koordinált mozgásos reagáló képesség.

Felismerő-, rendszerező képesség, szerialitás.

Összehasonlítás, csoportosítás, osztályozás, megkülönböztetés.

Analízis, szintézis. Algoritmikus, problémamegoldó gondolkodás.

Tervezés, döntés, önértékelés.

A szabályalkotás és –elfogadás képességeinek fejlesztése.

Az önállóság és a kreativitás fejlesztése.

Értékelés

Ellenőrző, értékelő munkánk célja többek között tanulóink motiválása, aktivizálása, a tantárgyhoz való pozitív hozzáállásuk kialakítása.

Ellenőrzésünk kiterjed a tanulók számítógép-kezelési alapismereteire, a hardver-eszközök balesetmentes kezelésére, feladatmegértésük szintjére, munkájuk pontosságára.

7. évfolyam

Az informatika tantárgy sajátos fejlesztési céljai a finommotorika és a szem-kéz koordináció tudatos fejlesztésének folytatása, a tanulók intellektuális kompetenciáinak, algoritmizáló és tervező képességeinek, valamint problémamegoldó gondolkodásának további erősítése. A megfigyelő, analizáló, szintetizáló, rendszerező képesség fejlesztésével a figyelem, a megkülönböztetés, az azonosítás képességeinek fejlesztése a tanulók egyéni képességeinek, haladási szintjének a figyelembe vételével.

A válogatáshoz kapcsolódó feladatokban, az ítéletalkotás, döntés meghozatalában, az önálló indoklás kialakításában a pedagógusnak mind az önálló munkára, mind a segítséggel megvalósuló tevékenységre lehetőséget kell teremtenie.

Feladatok

- A számítógép kezelés alapjainak megismerése.
- A modern informatikai eszközök és információhordozók használatának megismerése, elsajátítása.
- Térbeli tájékozódási képességet fejlesztő hétköznapi algoritmusok értelmezése, követése, tervezése, leírása szöveggel és rajzzal.
- A könyvtárhasználat megismerése, könyvtárhasználói magatartás kialakítása.

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök

- Az érzékszervi megismerés, a vizuális és auditív felfogóképesség fejlesztése.
- A térbeli és időbeli tájékozódás továbbfejlesztése.
- A figyelem, az emlékezet fejlesztése.
- Motiváció az alkotó képzelet fejlesztésére.
- A felismerő-, rendszerező képesség és szerialitás fejlesztése.
- Az összehasonlítás, csoportosítás, osztályozás, megkülönböztetés képességének fejlesztése.
- A gondolkodási képességek. Analízis, szintézis fejlesztése.
- A próbálgatás, algoritmikus problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.
- A finommotorika, a koordinált mozgás fejlesztése.
- Pozitív beállítódás a korszerű információhordozókkal kapcsolatban.
- Belső igény felkeltése, az önállóság és kreativitás fejlesztése.

Tevékenységek

- Az információ, az információszerzés köznapi fogalmának helyes alkalmazása.
- A hétköznapi távközlési eszközök használata.
- A számítógép és a perifériák kezelése, helyes, balesetmentes használata (hálózati belépés és kilépés módja, billentyűzet, egér, lemezek kezelése, háttér és könyvtárak váltása).
- Saját mágneslemez készítése.
- Programok kiválasztása.
- Egyszerű oktatóprogramok futtatása.
- Dokumentumkészítés, szöveggészítés, rajzolás, meghívó, plakát, vers, levél, sajtótermék, iskolaújság szerkesztése.
- Tantárgyi gyűjtőmunka az életkornak megfelelő folyóiratokból, könyvekből. A gyűjtött adatok célszerű elrendezése, csoportosítása, felhasználása segítséggel.
- Dokumentumválasztás: nyomtatott ismerethordozók.
- Tájékozódás és viselkedés a könyvtárban.
- Megadott művek kikeresése, tematikus gyűjtőmunka a könyvtár szabadpolcos állományában.

DIGITÁLIS KULTÚRA

7. osztály

Témakör	1. Digitális eszközök használata	Javasolt óraszám: 12 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Érdeklődés megerősítése a tantárgy iránt.</p> <p>Perifériák, háttértárak megismertetése.</p> <p>Informatikai ismeretek és az informatikai környezet tudatos használatának erősítése.</p> <p>Információ befogadása, fogalmak értése, megjegyzése.</p> <p>Ismerkedés a virtuális világgal.</p> <p>Informatikai alapismeretek alkalmazása más tantárgyakban.</p> <p>Információ keresésének, gyűjtésének gyakoroltatása.</p> <p>Túlzott informatikai eszközhasználat káros hatásának tudatosítása.</p> <p>Hatékony, önálló tanuláshoz szükséges motiváció fenntartása IKT-eszközökkel.</p> <p>Helyes informatikai szemlélet kialakítása.</p> <p>Szándékos figyelem tartósságának további erősítése.</p> <p>Tanuláshoz szükséges belső motivációk kialakítása.</p> <p>A digitális technológia megfelelő használatának megismertetése.</p> <p>Perceptív fogalomalkotó, analógiás és problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
1.1. Operációs rendszer és/vagy egy segédprogram alapszolgáltatása. Be- és kiviteli perifériák. Állományok tárolása: háttértárak. Képernyő részei. Ablak-gombok. 1.2. Elektronikus számítógépek fejlődése.	Operációs rendszerek futtatása, váltása. Számítógéphez csatlakoztatható perifériás eszközök működtetése. Perifériák csoportosítása. Háttértárak megismerése. Programok ablak-gombjainak használata. Operációs rendszer és a használt programok képernyőinek megismerése.	

<p>Az informatika történetének magyar tudósa.</p> <p>1.3. Mobilkommunikációs eszközök.</p> <p>Virtuális tanulási környezet, „Netikett”.</p>	<p>Elektronikus számítógépek fejlődésének megismerése.</p> <p>Neumann János magyar származású természettudós munkásságáról ismeretek gyűjtése.</p> <p>Aktív szókincs bővítése.</p> <p>Mobilkommunikációs eszközök megismerése és használatuk.</p> <p>Virtuális tanulási környezet kezelésének megismerése, használata.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Windows, CD, DVD, pendrive-méret, ablak-gomb, operációs rendszer, mobilkommunikációs eszköz, címsor, menüsor, eszköztár, alkalmazási terület, gördítősáv, csúszka.</p>

<p>Témakör</p>	<p>2. Alkalmazói ismeretek</p>	<p>Javasolt óraszám: 13 óra</p>
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Érdeklődési kör bővítése.</p> <p>A számítógép eszközszintű használata más tantárgyakban.</p> <p>Tanuláshoz szükséges belső motivációk kialakítása.</p> <p>Képesség fejlesztése a digitális technológiák megfelelő használatához.</p> <p>Az informatika társadalmi szerepének bemutatása konkrét példák alapján.</p> <p>Programok használata jogi és erkölcsi alapjainak megismertetése.</p> <p>Függőség megelőzése.</p> <p>Nonverbális kifejezőképesség fejlesztése.</p> <p>Tájékozottság igényének alakítása a jeles napokban, nemzeti és nemzetközi ünnepekben.</p>	

Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
<p>2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása.</p> <p>Rajzolóprogram még ismeretlen eszközei.</p> <p>Rajzos, szöveges, táblázatos dokumentumok létrehozása, formázása.</p> <p>Nyomtatás.</p> <p>Szövegszerkesztés, a vágólap használata.</p> <p>2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információ-megjelenítés.</p> <p>Adat szemléltetését, értelmezését, vizsgálatát segítő eszközök.</p> <p>Táblázatok, diagramok, grafikonok, következtetések.</p>		<p>Rajzos illusztráció készítése, a teljes eszköztár használatával.</p> <p>Igényesség a munkadarabok esztétikus külalakjára.</p> <p>Szövegszerkesztés elemi lehetőségeinek kipróbálása, karakterválasztás, betűméret, szöveg elhelyezése, hibajavítás.</p> <p>Szövegszerkesztési műveletek gyakorlása, dokumentum minél önállóbb készítése.</p> <p>Dokumentum nyomtatása.</p> <p>Szövegek és kép másolása vágólap használatával.</p> <p>Dokumentumok készítése az iskolai élet eseményeihez, jeles napokhoz kapcsolódva.</p> <p>Adat szemléltetését, értelmezését, vizsgálatát segítő eszközök megismerése, tájékozódás a használatukról.</p> <p>Táblázat létrehozása.</p> <p>Táblázatkezelés alapfogalmainak megismerése egyszerű példákon.</p> <p>Diagramok, grafikonok megismerése, adatok leolvasása.</p> <p>Adatbázisból történő információszerzés módjainak megismerése.</p>
Fogalmak	Diagram, grafikon, karakter, betűméret, elhelyezés, vágólap, cella, sor, oszlop, nyomtatás.	

Témakör	3. Problémamegoldás digitális eszközökkel és módszerekkel	Javasolt óraszám: 25 óra
---------	---	-----------------------------

A témakör nevelési-fejlesztési	Ismétlődő utasítások végrehajtása – görbe vonalú betűk, számok, alakzatok előállítás.
---------------------------------------	---

céljai	Irányok gyakoroltatása. Probléma megoldása tanári segítséggel és/vagy önállóan. Pontos szabálykövetés erősítése. Kreativitás, szépérvék fejlesztése.	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
	3.1. A probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök kiválasztása 3.2. Algoritmizálás (és adatmodellezés) Iskolai élet algoritmusai	Egymás utáni elemek, ismétlődések kapcsolatának észrevétele. Érdekes minták ismétlések segítségével. Minták önálló tervezése, rajzolása. Adatok gyűjtése, tervekészítés. Adatok megjelenítése: rajzban, írásban, jelekkel.
Fogalmak	beállítási lehetőség, szög- és lépésnagyság	

Témakör	4. Infokommunikáció, információs társadalom	Javasolt óraszám: 13 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Az infokommunikációt segítő különféle eszközök bemutatása és lehetőségeik kipróbálása. Az elektronikus média eszközeinek és lehetőségeinek megismertetése. A tanulók életkorának megfelelő, legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismertetése. Az IKT-eszközök túlzott használata veszélyeinek beláttatása, káros hatásainak megismertetése, törekvés erősítése a megelőzésre. Képesség kialakítása az informatika eszközrendszerének önálló vagy segítséggel történő alapvető használatára. A számítógép-használat helyes szokásrendszerének elvárása. Céltudatos, biztonságos net-használatra szoktatás.	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
4.1. Információkeresés, információközlési rendszerek. Információhordozók ismert körének bővítése.	Életkornak megfelelő információhordozók körének bővítése, megismerésük, használatuk.

<p>4.2. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák.</p> <p>Információfogadás és -küldés, e-mail.</p> <p>Veszélyek.</p> <p>4.3. Médiainformatika.</p> <p>Céltudatos információszerzés.</p>	<p>A számítógépes technika felhasználása a tudás bővítésére egyre önállóbban.</p> <p>Információk küldése és fogadása minél önállóbban.</p> <p>Informatikai levelezési nyelv használata.</p> <p>Adatokkal való visszaélés veszélyeinek, következményeinek megismerése.</p> <p>Hatékony, céltudatos információszerzés gyakorlása.</p>
<p>4.4. Információkezelés jogi és etikai vonatkozása</p> <p>Biztonsági kérdések</p> <p>4.5. Az e-szolgáltatások szerepe és használata.</p> <p>E-szolgáltatások a mindennapi életben.</p>	<p>Információforrások biztonságos, etikus felhasználása.</p> <p>E-szolgáltatások jelentőségének megismerése.</p> <p>Gyermekeknek szóló szolgáltatások körének további bővítése.</p> <p>Kommunikáció a számítógép egy biztonságos csevegő programja segítségével, on-line beszélgetés.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Informatikai levelezési nyelv, visszaélés, következmény, online, csevegőprogram, e-mail, honlap, kezdőoldal, link (hivatkozás).</p>

<p>Témakör</p>	<p>5. Könyvtári informatika</p>	<p>Javasolt óraszám: 9 óra</p>
-----------------------	--	---

<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Hagyományos és új információs eszközökön alapuló könyvtári szolgáltatások céltudatos használatának kialakítása.</p> <p>Tantárgyak anyagához megfelelő információs forrás kiválasztása, lehetőleg önállóan.</p> <p>Pozitív viszonyulás kialakítása a könyvtárhasználathoz.</p>
<p>Fejlesztési ismeretek</p>	<p>Fejlesztési tevékenységek</p>

<p>Lakóhelyi könyvtár. Bibliográfia. Kézikönyvek, lexikonok. Elektronikus könyvtár.</p>	<p>Dokumentumok csoportosítása. Adott feladathoz segédanyag keresése önállóan vagy csoportmunkában – tanári irányítással. Keresési módszerek alkalmazása. Elektronikus könyvtárhasználat megismerése. Tematikus gyűjtőmunka – segítséggel. Médiumok típusba sorolása.</p>
--	---

Fogalmak	Tárgymutató, névmutató, kézikönyv, lexikon, ismeretterjesztő könyv.
-----------------	---

Összegzett tanulási eredmények a ciklus végén	<p>A számítógép főbb perifériás egységeinek használata önállóan vagy segítséggel, funkcióik ismerete.</p> <p>A számítógép és a mobilkommunikációs eszközök fontosabb alkalmazási területeinek és jelentőségüknek ismerete a mai társadalomban.</p> <p>A net célirányos használata.</p> <p>A program- és adatvédelem szabályainak betartása.</p> <p>Tapasztalatok az informatikai eszközök és információhordozók használatában.</p> <p>Az információforrások etikus használata.</p> <p>A számítógép-kezelés alapjainak elsajátítása.</p> <p>Többféle formázást tartalmazó, szöveges, rajzos, táblázatos dokumentumok elkészítése.</p> <p>Adatok táblázatos, diagramos, grafikonos megjelenítésének értelmezése.</p> <p>Információfeldolgozási képesség gyakorlati hasznosságának belátása.</p> <p>Testi és lelki egészség megóvása érdekében a függőség megelőzése, a net veszélyeinek elhárítása.</p> <p>Törekvés a gyermeki adottságok kibontakoztatására.</p> <p>A számítógép egyre biztosabb, önálló kezelése.</p> <p>Iskolai algoritmusok értelmezése, minél önállóbb alkalmazása.</p> <p>Algoritmizáló képesség megerősödése, önállósulása.</p> <p>Grafikai kifejezőképesség önállósulása.</p> <p>Szabálykövető magatartás, megerősödött feladattudat kialakulása.</p> <p>Önbizalom, önértékelés fejlődése.</p> <p>Képesség céltudatos információszerzésre.</p> <p>Iskolai feladathoz dokumentum kiválasztása segítséggel, majd egyre önállóan.</p> <p>Tárgy- és névmutató használata.</p> <p>Beszámoló a szerzett információról – kérdések segítségével.</p> <p>Hagyományos és elektronikus könyvtárszolgáltatások igénybevétele tanuláshoz, szórakozáshoz.</p> <p>A korszerű technológiákon alapuló könyvtári ismerethordozókból, számítógépes, hálózatokból, multimédiás oktatóprogramokból történő</p>
--	---

Fogalmak

Windows, CD, DVD, pendrive-méret, ablak-gomb, operációs rendszer, mobilkommunikációs eszköz, címsor, menüsor, eszköztár, alkalmazási terület, gördítősáv, csúszka. Diagram, grafikon, karakter, betűméret, elhelyezés, vágólap, cella, sor, oszlop, nyomtatás. Technógrafika, beállítási lehetőség, szög- és lépésméret.

Elvárt eredmények

- Legyen ismerete a tanulónak a számítástechnika múltjáról, a jövőben betöltendő szerepéről.
- Legyen elemi ismerete a számítógép felépítéséről, ismerje a hardver és a szoftver elemeit.
- Ismerje a billentyűk fajtáit és a használt billentyűk működését. Használja önállóan szövegszerkesztésnél és a különböző programbeállításoknál.
- Készítsen egyszerű, hétköznapi algoritmusokat grafikával, szöveggel.
- Legyen képes tanári segítséggel algoritmusok megjelenítésére játékos számítógépes környezetben.
- Legyen képes a legfontosabb, könyvtárban található dokumentumfajták megnevezésére, megkülönböztetésére.
- Legyen képes információ keresésére lexikonokból, gyermekenciklopédiákból.
- Legyen nyitott a számítógépes ismeretek és a információs világ felé.

8. évfolyam

Az informatika tantárgy sajátos fejlesztési céljai a finommotorika és a szem-kéz koordináció tudatos fejlesztésének folytatása, a tanulók intellektuális kompetenciáinak, algoritmizáló és tervező készségének, valamint problémamegoldó gondolkodásának további erősítése. A megfigyelő, analizáló, szintetizáló, rendszerező képesség fejlesztésével a figyelem, a megkülönböztetés, az azonosítás képességének fejlesztése a tanulók egyéni képességeinek, haladási szintjének a figyelembe vételével.

A válogatáshoz kapcsolódó feladatokban, az ítéletalkotás, döntés meghozatalában, az önálló indoklás kialakításában a pedagógusnak mind az önálló munkára, mind a segítséggel megvalósuló tevékenységre lehetőséget kell teremtenie.

Célok, feladatok

- Érdeklődés megerősítése a tantárgy iránt.
- Perifériák, háttértárak megismertetése.

- Informatikai ismeretek és az informatikai környezet tudatos használatának erősítése.
- Információ befogadása, fogalmak értése, megjegyzése.
- Ismerkedés a virtuális világgal.
- Informatikai alapismeretek alkalmazása más tantárgyakban.
- Információ keresésének, gyűjtésének gyakoroltatása.
- Túlzott informatikai eszközhasználat káros hatásának tudatosítása.
- Hatékony, önálló tanuláshoz szükséges motiváció fenntartása IKT-eszközökkel.
- Helyes informatikai szemlélet kialakítása.
- Szándékos figyelem tartósságának további erősítése.
- Tanuláshoz szükséges belső motivációk kialakítása.
- A digitális technológia megfelelő használatának megismertetése.
- Perceptív fogalomalkotó, analógiás és problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.
- Érdeklődési kör bővítése.
- A számítógép eszközszintű használata más tantárgyakban.
- Tanuláshoz szükséges belső motivációk kialakítása.
- Képesség fejlesztése a digitális technológiák megfelelő használatához.
- Az informatika társadalmi szerepének bemutatása konkrét példák alapján.
- Programok használata jogi és erkölcsi alapjainak megismertetése.
- Függőség megelőzése.
- Nonverbális kifejezőképesség fejlesztése.
- Tájékozottság igényének alakítása a jeles napokban, nemzeti és nemzetközi ünnepekben.
- Ismétlődő utasítások végrehajtása – görbe vonalú betűk, számok, alakzatok előállítás.
- Irányok gyakoroltatása.
- Probléma megoldása tanári segítséggel és/vagy önállóan.
- Pontos szabálykövetés erősítése.
- Kreativitás, szépérzék fejlesztése.
- Az infokommunikációt segítő különféle eszközök bemutatása és lehetőségeik kipróbálása.
- Az elektronikus média eszközeinek és lehetőségeinek megismertetése.
- A tanulók életkorának megfelelő, legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismertetése.
- Az IKT-eszközök túlzott használata veszélyeinek beláttatása, káros hatásainak megismertetése, törekvés erősítése a megelőzésre.
- Képesség kialakítása az informatika eszközrendszerének önálló vagy segítséggel történő alapvető használatára.
- A számítógép-használat helyes szokásrendszerének elvárása.
- Céltudatos, biztonságos net-használatra szoktatás.
- Hagyományos és új információs eszközökön alapuló könyvtári szolgáltatások céltudatos használatának kialakítása.
- Tantárgyak anyagához megfelelő információs forrás kiválasztása, lehetőleg önállóan.
- Pozitív viszonyulás kialakítása a könyvtárhasználathoz.

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök

- Az érzékszervi megismerés, vizuális és auditív felfogóképesség fejlesztése.
- A térbeli és időbeli tájékozódás további fejlesztése.
- A figyelem, az emlékezet fejlesztése.
- Motiváció az alkotó képzelet fejlesztésére.
- A felismerő-, rendszerező képesség és szerialitás fejlesztése.
- Az összehasonlítás, csoportosítás, osztályozás, megkülönböztetés képességének fejlesztése.
- A gondolkodási képességek: analízis, szintézis fejlesztése.
- A próbálgatás, algoritmus problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.
- A finommotorika, a koordinált mozgás fejlesztése.
- Pozitív beállítódás a korszerű információhordozókkal kapcsolatban.
- Belső igény felkeltése, az önállóság és kreativitás fejlesztése.
- Igény felkeltése a kommunikációs eszközökkel megszerezhető ismeretek iránt.

Tevékenységek

- A személyi számítógép fő részeinek és perifériáinak balesetmentes működtetése – billentyűzet, egér és lemezek gyakorlott kezelése.
- Dokumentumkészítés: szöveg készítése, rajzolás, meghívó, plakát, vers, levél, önéletrajz, pályázat, saját hivatalos irat, sajtótermék, iskolaújság szerkesztése, képi adatok gyűjtése, képek bevitele a dokumentumba.
- Dokumentum mentése és nyomtatása.
- Adatgyűjtés, adatok csoportosítása, összehasonlítása, elemzése, felhasználása segítségével.
- Adatok rendezése, megjelenítése.
- Multimédia számítógéppel: hanganyagok és képsorok lejátszása.
- Internetes web-hely felkeresése tanári segítséggel.
- Internetes hálózat tantárgy specifikus használata forrásként, új ismeret szerzésére, ismeretbővítésre.
- Dokumentumválasztás: nyomtatott és nem nyomtatott ismerethordozók.
- Betűrendes katalógusban tájékozódás szerző, vagy cím szerint.
- Szakkatalógusok böngészése.
- Könyvtárlátogatás: Országos Széchenyi Könyvtár, Parlamenti Könyvtár.
- Tantárgyi, tanulmányi átlag számítása számítógépes programmal.

8. évfolyam

Témakör	1. Digitális eszközök használata	Javasolt óraszám: 12 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Érdeklődés megerősítése a tantárgy iránt. Perifériák, háttértárak megismertetése. Informatikai ismeretek és az informatikai környezet tudatos használatának erősítése. Információ befogadása, fogalmak értése, megjegyzése. Ismerkedés a virtuális világgal.	

	<p>Informatikai alapismeretek alkalmazása más tantárgyakban. Információ keresésének, gyűjtésének gyakoroltatása. Túlzott informatikai eszközhasználat káros hatásának tudatosítása. Hatékony, önálló tanuláshoz szükséges motiváció fenntartása IKT-eszközökkel. Helyes informatikai szemlélet kialakítása. Szándékos figyelem tartósságának további erősítése. Tanuláshoz szükséges belső motivációk kialakítása. A digitális technológia megfelelő használatának megismertetése. Perceptív fogalomalkotó, analógiás és problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.</p>
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>1.1. Operációs rendszer és/vagy egy segédprogram alapszolgáltatása. Be- és kiviteli perifériák. Állományok tárolása: háttértárak. Képernyő részei. Ablak-gombok.</p> <p>1.2. Elektronikus számítógépek fejlődése. Az informatika történetének magyar tudósa.</p> <p>1.3. Mobilkommunikációs eszközök. Virtuális tanulási környezet, „Netikett”.</p>	<p>Operációs rendszerek futtatása, váltása. Számítógéphez csatlakoztatható perifériás eszközök működtetése. Perifériák csoportosítása. Háttértárak megismerése. Programok ablak-gombjainak használata. Operációs rendszer és a használt programok képernyőinek megismerése. Elektronikus számítógépek fejlődésének megismerése. Neumann János magyar származású természettudós munkásságáról ismeretek gyűjtése. Aktív szókinccs bővítése. Mobilkommunikációs eszközök megismerése és használatuk. Virtuális tanulási környezet kezelésének megismerése, használata.</p>
Fogalmak	Windows, CD, DVD, pendrive-méret, ablak-gomb, operációs rendszer, mobilkommunikációs eszköz, címsor, menüsor, eszköztár, alkalmazási terület, gördítősáv, csúszka.

Témakör	2. Alkalmazói ismeretek	Javasolt óraszám: 13 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Érdeklődési kör bővítése. A számítógép eszközszintű használata más tantárgyakban. Tanuláshoz szükséges belső motivációk kialakítása. Képesség fejlesztése a digitális technológiák megfelelő használatához. Az informatika társadalmi szerepének bemutatása konkrét példák alapján. Programok használata jogi és erkölcsi alapjainak megismertetése. Függőség megelőzése. Nonverbális kifejezőképesség fejlesztése. Tájékozottság igényének alakítása a jeles napokban, nemzeti és nemzetközi ünnepekben.</p>	

Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
<p>2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása. Rajzolóprogram még ismeretlen eszközei. Rajzos, szöveges, táblázatos dokumentumok létrehozása, formázása. Nyomtatás. Szövegszerkesztés, a vágólap használata.</p> <p>2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információ-megjelenítés. Adat szemléltetését, értelmezését, vizsgálatát segítő eszközök. Táblázatok, diagramok, grafikonok, következtetések.</p>		<p>Rajzos illusztráció készítése, a teljes eszköztár használatával. Igényesség a munkadarabok esztétikus külalakjára. Szövegszerkesztés elemi lehetőségeinek kipróbálása, karakterválasztás, betűméret, szöveg elhelyezése, hibajavítás. Szövegszerkesztési műveletek gyakorlása, dokumentum minél önállóbb készítése. Dokumentum nyomtatása. Szövegek és kép másolása vágólap használatával. Dokumentumok készítése az iskolai élet eseményeihez, jeles napokhoz kapcsolódva. Adat szemléltetését, értelmezését, vizsgálatát segítő eszközök megismerése, tájékozódás a használatukról. Táblázat létrehozása. Táblázatkezelés alapfogalmainak megismerése egyszerű példákon. Diagramok, grafikonok megismerése, adatok leolvasása. Adatbázisból történő információszerzés módjainak megismerése.</p>
Fogalmak	Diagram, grafikon, karakter, betűméret, elhelyezés, vágólap, cella, sor, oszlop, nyomtatás.	

Témakör	3. Problémamegoldás digitális eszközökkel és módszerekkel	Javasolt óraszám: 25 óra
---------	---	-----------------------------

A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Ismétlődő utasítások végrehajtása – görbe vonalú betűk, számok, alakzatok előállítás. Irányok gyakoroltatása. Probléma megoldása tanári segítséggel és/vagy önállóan. Pontos szabálykövetés erősítése. Kreativitás, szépérzék fejlesztése.</p>	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
<p>3.1. A probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök kiválasztása Alakzatok teknőccel</p> <p>3.2. Algoritmizálás (és adatmodellezés) Iskolai élet algoritmusai</p>		<p>Teknőccel körvonalas minták rajzolása utasítással, majd egyre önállóbban. Egymás utáni elemek, ismétlődések kapcsolatának észrevétele. Teknőc egyre önállóbb tudatos irányítása. Érdekes minták ismétlések segítségével.</p>

	Minták önálló tervezése, rajzolása. Adatok gyűjtése, tervkészítés. Adatok megjelenítése: rajzban, írásban, jelekkel.
Fogalmak	Teknőcgrafika, beállítási lehetőség, szög- és lépésnagyság.

Témakör	4. Infokommunikáció, információs társadalom	Javasolt óraszám: 13 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az infokommunikációt segítő különféle eszközök bemutatása és lehetőségeik kipróbálása.</p> <p>Az elektronikus média eszközeinek és lehetőségeinek megismertetése.</p> <p>A tanulók életkorának megfelelő, legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismertetése.</p> <p>Az IKT-eszközök túlzott használata veszélyeinek beláttatása, káros hatásainak megismertetése, törekvés erősítése a megelőzésre.</p> <p>Képesség kialakítása az informatika eszközrendszerének önálló vagy segítséggel történő alapvető használatára.</p> <p>A számítógép-használat helyes szokásrendszerének elvárása.</p> <p>Céltudatos, biztonságos net-használatra szoktatás.</p>	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>4.1. Információkeresés, információközlési rendszerek. Információhordozók ismert körének bővítése.</p> <p>4.2. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák. Információfogadás és -küldés, e-mail. Veszélyek.</p> <p>4.3. Médiainformatika. Céltudatos információszerzés.</p>	<p>Életkornak megfelelő információhordozók körének bővítése, megismerésük, használatuk.</p> <p>A számítógépes technika felhasználása a tudás bővítésére egyre önállóbban.</p> <p>Információk küldése és fogadása minél önállóbban.</p> <p>Informatikai levelezési nyelv használata. Adatokkal való visszaélés veszélyeinek, következményeinek megismerése.</p> <p>Hatékony, céltudatos információszerzés gyakorlása.</p>
<p>4.4. Információkezelés jogi és etikai vonatkozása Biztonsági kérdések</p> <p>4.5. Az e-szolgáltatások szerepe és használata. E-szolgáltatások a mindennapi életben.</p>	<p>Információforrások biztonságos, etikus felhasználása.</p> <p>E-szolgáltatások jelentőségének megismerése.</p> <p>Gyermekeknek szóló szolgáltatások körének további bővítése.</p> <p>Kommunikáció a számítógép egy biztonságos csevegő programja segítségével, on-line beszélgetés.</p>
Fogalmak	<p>Informatikai levelezési nyelv, visszaélés, következmény, online, csevegőprogram, e-mail, honlap, kezdőoldal, link (hivatkozás).</p>

Témakör	5. Könyvtári informatika	Javasolt óraszám: 9 óra
----------------	---------------------------------	--

A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Hagyományos és új információs eszközökön alapuló könyvtári szolgáltatások céltudatos használatának kialakítása.</p> <p>Tantárgyak anyagához megfelelő információs forrás kiválasztása, lehetőleg önállóan.</p> <p>Pozitív viszonyulás kialakítása a könyvtárhasználathoz.</p>
--	--

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>Lakóhelyi könyvtár.</p> <p>Bibliográfia.</p> <p>Kézikönyvek, lexikonok.</p> <p>Elektronikus könyvtár.</p>	<p>Dokumentumok csoportosítása.</p> <p>Adott feladathoz segédanyag keresése önállóan vagy csoportmunkában – tanári irányítással.</p> <p>Keresési módszerek alkalmazása.</p> <p>Elektronikus könyvtárhasználat megismerése.</p> <p>Tematikus gyűjtőmunka – segítséggel.</p> <p>Médiumok típusba sorolása.</p>

Fogalmak	Tárgymutató, névmutató, kézikönyv, lexikon, ismeretterjesztő könyv.
-----------------	---

<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A számítógép főbb perifériás egységeinek használata önállóan vagy segítséggel, funkcióik ismerete.</p> <p>A számítógép és a mobilkommunikációs eszközök fontosabb alkalmazási területeinek és jelentőségüknek ismerete a mai társadalomban.</p> <p>A net célirányos használata.</p> <p>A program- és adatvédelem szabályainak betartása.</p> <p>Tapasztalatok az informatikai eszközök és információhordozók használatában.</p> <p>Az információforrások etikus használata.</p> <p>A számítógép-kezelés alapjainak elsajátítása.</p> <p>Többféle formázást tartalmazó, szöveges, rajzos, táblázatos dokumentumok elkészítése.</p> <p>Adatok táblázatos, diagramos, grafikonos megjelenítésének értelmezése.</p> <p>Információfeldolgozási képesség gyakorlati hasznosságának belátása.</p> <p>Testi és lelki egészség megóvása érdekében a függőség megelőzése, a net veszélyeinek elhárítása.</p> <p>Törekvés a gyermeki adottságok kibontakoztatására.</p> <p>A számítógép egyre biztosabb, önálló kezelése.</p> <p>Iskolai algoritmusok értelmezése, minél önállóbb alkalmazása.</p> <p>Algoritmizáló képesség megerősödése, önállósulása.</p> <p>Grafikai kifejezőképesség önállósulása.</p> <p>Szabálykövető magatartás, megerősödött feladattudat kialakulása.</p> <p>Önbizalom, önértékelés fejlődése.</p> <p>Képesség céltudatos információszerzésre.</p> <p>Iskolai feladathoz dokumentum kiválasztása segítséggel, majd egyre önállóan.</p> <p>Tárgy- és névmutató használata.</p> <p>Beszámoló a szerzett információról – kérdések segítségével.</p> <p>Hagyományos és elektronikus könyvtárszolgáltatások igénybevétele tanuláshoz, szórakozáshoz.</p> <p>A korszerű technológiákon alapuló könyvtári ismerethordozókból, számítógépes, hálózatokból, multimédiás oktatóprogramokból történő információszerzés lehetőségének, módjának ismerete.</p>
--	---

Követelmény

- A tanuló ismerje az informatika legegyszerűbb alapfogalmait.
- Tudja segítséggel mellett – vagy önállóan – kezelni a számítógépet és perifériáit.
- Legyen ismerete az egyszerű nyomtatási feladatok elvégzéséről.
- Tudjon arról, hogy vannak különféle operációs rendszerprogramok, tudja a legalapvetőbb programokat használni.
- Tudja a megismert oktató-, fejlesztő- és játékprogramokat futtatni.
- Legyen ismerete az adatbevitel különböző lehetőségeiről.
- Tudjon társaival együtt dolgozni, a gép kezeléséhez segítséget kérni, azt hasznosítani.
- Legyen nyitott a számítógépes ismeretek és az információs világ felé.

Tudjon rövid szöveget és képet is tartalmazó dokumentumot készíteni szövegszerkesztő, rajzoló- és kiadványszerkesztő programmal, tanári segítséggel. Legyen képes tanári segítséggel értelmezni egyszerű ismétlődéseket, elágazásokat tartalmazó algoritmusokat.

Ismerje a lakóhelyi közkönyvtárat.

Használjon tanuláshoz többféle könyvtári dokumentumot.

Legyen képes a könyvtárban adott témában segítséggel keresni, betűrendes katalógust használni.

Értékelés

Ellenőrizzük és értékeljük, hogy hogyan tudnak a tanulók utasítás alapján mágneslemezt formázni, szövegszerkesztésnél dokumentumot, szöveget és rajzot készíteni (karácsonyi üdvözlőlap, ballagási meghívó, önéletrajz, iskolaújság), dokumentumot menteni és nyomtatni.

KÖRNYEZETISMERET

3-4. évfolyam

Célok

- Az élőlények sajátosságainak, a közvetlen természeti környezet változásainak, jelenségeinek elemi szintű megismertetése.
- A korszerű, elemi természettudományos műveltség alapozása.
- A természet megszerettetése, kincseinek megóvása, az élő és élettelen környezet iránti érzékenység és felelősség kialakítása. A környezetvédő magatartásra nevelés.
- Az élővilág és környezete kapcsolatainak, egymásrautaltságának tudatosítása.
- Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében kiemelt cél az életkoruknak és fejlettségüknek megfelelő korszerű tudások elsajátítása, a fogalmak folyamatos érlelése, pontosítása.

Feladatok

- Alapozza meg a tantárgy a természethez, a közösséghez, a szülőföldhöz, a hazához tartozás örömét és az ehhez kapcsolódó felelősségérzetet.
- Keltse fel a tanulók érdeklődését közvetlen és tágabb környezetük tárgyai, jelenségei iránt. Motiváljon a gyermeki kíváncsiságra, a tapasztalatszerzésre, az együttműködésre környezete megismerésében.
- Segítse a tanulók tér- és időbeli tájékozódó képességének fejlődését.
- Mutassa be az élő és élettelen természet szépségét, sokszínűségét, és érzékeltesse a körülöttünk lévő természet egységét.
- Ismertesse meg a természet megfigyelésére alkalmas – életkoruknak megfelelő – módszereket.
- Fedeztesse fel a tanulóval, hogy ő maga is a természet része.
- Figyeltesse meg a lakóhely közelében, majd a távolabbi környezetben előforduló élőlények jellemzőit.
- Sajátíttassa el a biztonságos közlekedés alapszabályait.
- Enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára a tanulási tevékenységek közül kiemelt jelentőségű a megfigyelés, a közvetlen tapasztalatszerzés, vizsgálódás, aktív részvétel a kísérletekben, a kísérleti eszközök használata, továbbá a balesetmentes kísérletezés szabályainak elsajátítása.

Óraszámok

Évfolyamok	1.	2.	3.	4.
Heti óraszám	-	-	2	2
Éves óraszám	-	-	74	74

Fejlesztendő képességek

Percepciókészség, felismerő-, ráismerő készség, grafomotoros készség, elemzés készsége, a vizsgálódás képessége, megfigyelőképesség, sorba rendezés, szóbeli kifejezőképesség, kommunikációs változások észrevételnek képessége, téri tájékozódás, időbeli tájékozódás képessége. Gondolkodási képesség. Becslés, mérés képessége. Elemi szintű általánosítás képessége.

Megismerési módszerek (tapasztalat, megfigyelés, csoportosítás) alkalmazásának képessége.

A természettudományos ismeretszerzés képessége. Érdeklődés a természet iránt. Pozitív attitűd. Összehasonlítás, csoportosítás képessége. A szűkebb, majd tágabb környezetben való biztonságosabb eligazodás képessége.

Folyamatos gyermeki aktivitás, a cselekvésbe ágyazott megismerési tevékenység. A kommunikációs képesség fejlesztésében a szókincs bővítés, a fogalmak értelmezése, a beszédprodukció kerül a középpontba. Az érdeklődés, a nyitottság, a kíváncsiság felkeltésének és tartósságának fokozásával megvalósítható a cselekvési képesség gazdagítása, az önkifejezési formák erősítése, a szociális képességek fejlesztése, együttműködés a feladatokban, kapcsolatteremtés és együttműködési szokások kialakítása, a társak segítése.

A tantárgy kiemelt habilitációs, rehabilitációs célú feladatai

- Tanulási, viselkedési, megismerési szokások, szokásrendszerek kialakítása.
- Az érdeklődés felkeltése, a figyelem, az emlékezet fejlesztése.
- Változás pontos észlelése, értelmezése.
- A feladat értelmezése, megoldása, ismeretszerzés, feladattartás

A tanulók értékelése, ellenőrzése

AA tanulók munkájának, személyiségfejlődésének megfigyelése folyamatos.

Az értékelés szempontjainak kialakításában figyelembe kell venni, hogy az adott évfolyamon milyen készségeket, képességeket akarunk fejleszteni. A környezetismeret tantárgy jellegéből adódóan értékeljük, hogyan fejlődött a tanuló személyisége, milyen a munkához való viszonya, mennyire képes egyéni és csoportos munkában részt venni, hogyan tud társaival együttműködni, milyen az aktivitása, tud-e, akar-e segítséget adni, illetve segítséget elfogadni, hogyan értékeli önmaga és mások teljesítményét, kifejezőkészsége megfelelő-e, adekvátan használja-e a tanult kifejezéseket.

Kialakult-e pozitív attitűdje az élő, élettelen természet iránt, óvja-e saját és társai testi épségét, mennyire tud tájékozódni környezetében.

A 3. és a 4. évfolyamon is érdemjeggyel értékeljük a tanulók teljesítményét. A szóbeli és írásbeli értékelési formát is használjuk. A tanulók tudását témazáró, félévi és év végi feladatlapokkal mérjük.

KÖRNYEZETISMERET

3. évfolyam

Célok

Tapasztalatok szerzése a közvetlen környezetről. A figyelem, az érdeklődés, a kíváncsiság felkeltése a környezet élőlényei, a környezet tárgyai, jelenségei, történések iránt. A valóság sokféleségének érzékeltetése. A természet mozgalmas világának felfedezése. Az elemi téri, időbeli tájékozódás fejlesztése. Az iskolai társas kapcsolatok kialakítása, az együttműködés alapozása. Saját testén való tájékozódás alapozása. Szerepjátékon keresztül önmaga és társai tulajdonságainak megismerése. Játékos megfigyelés az időjárásról, napszakok történéseiről, a családi kötelekekről, munkamegosztásról.

Az egészséges életmód alapozása. A munka eszközei, felszerelése, használatának megismerése és óvása.

A korszerű elemi természettudományos műveltség alapozása. Tapasztalatszerzés biztosítása a közvetlen környezetből. A valóság sokféleségének érzékeltetése. A pontos érzékelés, észlelés, aktív figyelem, emlékezet fejlesztése. A kooperatív technikák alkalmazása az együttműködés, a társas együttlét szabályainak elsajátítására. A megismerés módszereinek bővítése. A kreativitás fejlesztése, az érzékelés pontosítása, a kommunikációs képesség, a szociális képesség fejlesztése, információgyűjtő, feldolgozó, szabálykövető magatartás kialakítása, feladattudat és szabálytudat erősítése. Játékos gyakorlatokkal, közvetlen tapasztalatszerzéssel a térbeli és időbeli tájékozódás, orientációs képesség fejlesztése. Megfigyelőképesség fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Kíváncsiság felkeltése. Pozitív attitűd kialakítása az élővilág, növények, állatok iránt. Feladat- és szabálytudat kialakítása. Építőjátékokkal szerzett tapasztalatok feldolgozása, analizáló, szintetizáló képesség fejlesztése, képzelet, emlékezet fejlesztése.

A megismerési módszer, a tartós figyelem, emlékezet fejlesztése. A gondolkodási műveletek fejlesztése, egyszerű összefüggések felismerése. Az összetartozók egymáshoz rendelése, a lényeg kiemelése. A természet periodicitásának megfigyeltetése, környezetvédő szokások bővítése. Természetvédelem az életkornak megfelelően. A természet szépségének, változatosságának felfedezése. Tapasztalatok gyűjtése, egyszerű szóbeli megfogalmazása. A munka- és vizsgálóeszközök használata. Helyes magatartási szokások megerősítése, tisztasága, rendre szoktatás. Pozitív attitűd kialakítása a másság, illetve mások elfogadására, megsegítésére. Az egészséges élet alapvető szokásainak erősítése. A helyes táplálkozás, fogápolás elsajátítása. Az érzékszervek védelme

Feladatok

Az *Irányelveknek* évfolyamra lebontott értelmezése alapján, a célokhoz és tevékenységekhez igazodva.

A valóság megfigyelését kövesse annak képi megjelenítése, rajzon, fotón, maketten, terepasztalon történő ábrázolása, amely alkalmas a játékos gyakorlásra, majd szóbeli megerősítésre. A téri, időbeli tájékozódás kezdetben csak tanteremben történjen, konkrét tárgyhoz, valóságos történésekhez kötötten.

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök

Spontán és irányított megfigyelések, érdeklődés felkeltése. A vizsgálódás, a megfigyelőképesség, a sorba rendezés, a szóbeli kifejezőképesség, a kommunikációs változások észrevételének képessége. Téri-, időbeli tájékozódás képessége. Saját testkép leírása, higiénés szokásokhoz kapcsolódó motoros készség, percepciók készség, felismerő-, ráismerő készség, grafomotoros készség, elemzési készsége, összehasonlítások, becslések, egyszerű mérések, mérőeszközök használata. Pozitív attitűd a környezet iránt.

Habilitációs, rehabilitációs célú feladatok

- A térérzet alakítása, megerősítése, viszonyszavak pontos használata, az idő múlásának érzékelése, felfogása, a változás – időben térben – észlelése, értelmezése.
- Szokások bevezetése, kialakítása.
- Az irányított ismeretszerzés kialakítása.

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök

Percepciók készség, felismerő-, ráismerő készség, grafomotoros készség, az elemzési készsége, a vizsgálódás képessége, megfigyelőképesség, sorba rendezés, szóbeli kifejezőképesség, téri tájékozódás, időbeli tájékozódás képessége. Gondolkodási képesség. Becslés, mérés képessége. Elemi szintű általánosítás képessége. A vizuális, a szociális, a dramatikus, alkotóképesség utánozó képesség. Megismerési módszerek, tapasztalat, megfigyelés, csoportosítás alkalmazásának képessége.

Természettudományos ismeretszerzési képesség. Érdeklődés a természet iránt, a változások iránt, az élőlények iránt. Az érzékszervek célirányos használata, óvása, egyszerű cselekvések mintakövetéssel, egészséges táplálkozási szokások alapozása.

Pozitív attitűd. Összehasonlítás, csoportosítás képessége.

A szűkebb és tágabb környezetben való eligazodás képessége.

Folyamatos gyermeki aktivitás.

A cselekvésbe ágyazott megismerési tevékenység.

Habilitációs, rehabilitációs célú feladatok

- Tájékozódás a tudományos megismerésről, a tapasztalatok megfogalmazása segítségével.
- Gondolkodási műveletek fejlesztése közvetlen tapasztalással, élményszerzés.
- Segítségnyújtás az információhordozók használatában, az ember kultúrkörnyezetének értelmezésében.
- Az egészségmegőrzés stratégiájának elsajátíttatása.

Tevékenységek

Megfigyelések, mérés, becslés, összehasonlítás.

Gyűjtőmunka, kéreg, levél, termés gyűjtése, képek gyűjtése, tablók, gyűjtemények készítése. Rajzok, naplók készítése.

Ismeretszerzés médiából és más, tanórán kívüli forrásból. Újságokból, gyermeklexikonokból, természettudományos könyvekből ismeretszerzés. Filmek, hanganyagok elemzése segítséggel, kirándulás, séta, erdei iskolai tapasztalatszerzések. Egyszerű kísérletek megfigyelések és végzése.

Aktív részvétel az iskolai és az otthoni feladatok végzésében. Kisebb takarítás, portörletés, virágöntözés, bevásárlás, játékok tisztítása, rendrakás.

A lakóhely és környékének bejárása, megfigyelése, szóbeli beszámolója, fénykép, képgyűjtés.

Szituációs játékok, helyzetgyakorlatok, dramatizálás. Az egészséges életmódra törekvés, helyes fogápolási szokások gyakorlása, illemszabályok gyakorlása (együttélés elemei, szabályai, társas viselkedés, segítségadás, köszönetnyilvánítás). Séta, kirándulás, különböző növényi társulások, állatok élőhelyeinek, életmódjának megfigyelése, tapasztalatok gyűjtése. Gondoskodás az állatokról. Szobanövények gondozása.

Témakör	1. Tájékozódás térben, időben	Javasolt óraszám: 16 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Tér, idő orientációs képesség fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Analizáló, szintetizáló képesség fejlesztése. Megfigyelőképesség fejlesztése. Feladattudat, szabálytudat erősítése. Szociális, együttműködő képesség fejlesztése. Kooperatív technikák elsajátítása, gyakorlása. Elemi térképolvasás gyakorlása.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
<i>1.1. Tér, idő, nagyságrendek</i> Tájékozódás az időben, saját élettörténet a születéstől maig. Az idő mérése, alkalmi és szabványegységei, az idő becslése, mértékegységei. Tájékozódás térben. A lakóhely és környéke. Irányok, távolság, hosszúság.		Események időbeli sorrendbeállítása, időszalag, időnaplár készítése. Események, jelenségek rögzítése, fogalmazás szóban, írásban, rajzban. Tapasztalatok szerzése séták, kirándulások alkalmával. Rajzos ábrák, makettek készítése.
<i>1.2. Rendszer, rendszer és környezete</i> Rész, egész, összetettség, funkció (élőlények, épületek, tárgyak, eszközök részei) természetes és mesterséges (épített) környezetben.		Irányított megfigyelések, elemzések alapján játékos szerelési, építési gyakorlatok. A növények, állatok és részeik csoportosítása adott szempontok alapján. Tanulmányi séták, kirándulások, megfigyelések, tapasztalatok megfogalmazása szóban és írásban, rajzok, tablók készítése.
Fogalmak	Mértékegység, térkép, élőhely, rész, egész.	

Témakör	2. Megfigyelés, mérés	Javasolt óraszám: 12 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelés, összehasonlítás, vizsgálódás képességének fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Az analízáló, szintetizáló készség fejlesztése. Érdeklődés, motiváltság folyamatos fenntartása. Szociális képesség fejlesztése. A kooperatív technikák alkalmazása. Információszerző eszközök használata.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
<p><i>2.1. Az élettelen környezet megfigyelése</i> A környezet anyagai. A természetben előforduló és mesterséges anyagok (fa, fém, levegő, víz, talaj). Anyagformák és tulajdonságaik. Az anyagok megmunkálhatósága. A víz szerepe. A víz előfordulása a természetben. Eső, hó, jégeső, folyóvíz, tó. Az ivóvíz.</p>		<p>Természetes és mesterséges anyagok gyűjtése, csoportosítása. Az anyagfajták és a használat közötti összefüggés felismerése. Vágás, tépés, gyurmázás. A víz vizsgálata, halmazállapotainak megnevezése, felismerése, a víz hőfokának mérése. A csapadék különböző formáinak megkülönböztetése. A víz mint életfontosságú anyag tudatosítása.</p>
<p><i>2.2. Az élő környezet megfigyelése</i> Termesztett növények. Növénytermesztés, állattenyésztés. Életjelenségek: táplálkozás, légzés, növekedés, fejlődés, mozgás, szaporodás. Életfeltételek (levegő, víz, tápanyag, napfény, hőmérséklet). A növény élete az ültetéstől a terméshozatalig.</p>		<p>Az életjelenségek megfigyelése, egyszerű kísérletek végzése. Babnövény ültetése, fejlődési napló vezetése. Az állatok megfigyelése (pl. akváriumi halak, kutya, macska, hörcsög, papagáj).</p>
Fogalmak	Mérőeszköz, becslés, mérés, életjelenség, a víz különböző halmazállapotai és előfordulása, növénytermesztés, állattenyésztés, növények, állatok, életjelenségek.	

Témakör	4. Életközösségek lakóhelyünk környezetében	Javasolt óraszám: 18 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megfigyelőképesség fejlesztése. Pozitív attitűd kialakítása a természet szépségének megóvására, természetszeretetre. Kommunikációs készség fejlesztése. Ok-okozati összefüggések felismerése képességének fejlesztése. Problémamegoldó képesség fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. A kauzális	

	gondolkodás és az értékelő érzék fejlesztése. Környezetvédelem, energiatakarékosság.
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
4.1. <i>Élő és élettelen környezeti tényezők</i>	Élő és élettelen megkülönböztetése konkrét példák alapján a közvetlen környezetben.
4.2. <i>A környezeti rendszerek állapota, fenntarthatóság</i> Egészséges, rendezett környezet. A közvetlen és tágabb környezet (iskola, lakás, közlekedési eszközök, parkok, játszóterek rendjének megóvása. Vizek védelme, víztakarékosság, energiatakarékosság.	Tablókészítés, plakátkészítés, képek gyűjtése, csoportosítás, elemzés a közvetlenebb és tágabb környezetről. Törekvés a víztakarékosságra, energiatakarékosságra.
4.3. <i>Természetvédelem</i> Növény- és állatgondozás a tanuló közvetlen környezetében. A természet megóvása.	Élősarok növényeinek (dísznövények, palánták) gondozása, növényültetés. Kisállatok gondozása. Felelősség a rábízott élőlényekért. Madáretető készítése, madarak etetése télen.
4.4. <i>Környezetszennyezés</i> Levegő-, talaj-, vízszennyezés. Szelektív hulladékgyűjtés.	A levegő, víz, talaj szennyező anyagainak megfigyelése a természetes és mesterséges környezetben. Egyszerű kísérletek végzése a különböző szennyező anyagokkal.
4.5. <i>Energiatakarékosság</i> Takarékosság az árammal, a vízzel. Fűtés, szellőztetés.	Törekvés az energiatakarékos életvitelre, egyszerű technikák gyakorlása, szituációs játékok. Közvetlen környezetünk tisztasága.
4.6. <i>A Föld szépsége, egyedisége</i> A lakóhely közvetlen környezetében előforduló természeti nevezetesség Nemzeti parkok, tájvédelmi körzetek – információs jelek.	Információs jelek felismerése. Séta, kirándulás során megfigyelések végzése.
4.7. <i>A lakóhely közvetlen és tágabb környezetében található életközösségek</i> Park, erdő, rét, mező, vizek, vízpartok. Élőhely. Természetvédelem.	Kirándulások, séták során élőlények megfigyelése. Az élőlények közötti kapcsolatok felismerése. A természet értékeinek védelme.
4.8. <i>Változatos élővilág</i> A közvetlen környezet növényvilága (fák, bokrok, virágos növények). A zöldségeskert, gyümölcsöskert növényei. A növény részei. A virág része, a termés és részei. Néhány lágyszárú, fás szárú növény. A gombák. Főbb állatcsoportok. A vadon élő állatok és a házi és ház körül élő állatok. Az élőlények csoportjai (növény, állat, ember).	Séta, a növények érzékelhető, mérhető tulajdonságainak vizsgálata. Megfigyelés, analízis-szintézis, tapasztalatok rögzítése rajzban, írásban. Az állatok jellemzőinek megfigyelése a kültakaró, mozgás, végtagok, táplálkozás, száj szerv, érzékelés, szaporodás szerint. A vadon élő és a házi állatok csoportosítása. Képek csoportosítása. Rajzok, tablók készítése. Az élőlények egyszerű csoportosítása adott szempontok alapján.

Madár, emlős, rovar.	
Fogalmak	Szelektív hulladékgyűjtés, természetvédelem, energiatakarékosság, víztakarékosság, környezetszennyezés, növény-, állatgondozás, felelősség, park, élőhely.

Témakör	6. Testünk, egészségünk	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Megismerési módszerek, tartós figyelem, emlékezet fejlesztése, a szociális képesség, interperszonális képesség fejlesztése, empátiakészség fejlesztése, helyes magatartási szokások megerősítése, pozitív attitűd kialakítása a mássággal kapcsolatban, illetve a mások elfogadására, megsegítésére; az egészséges életmód alapvető szabályai betartásának erősítése. Kommunikációs képesség fejlesztése. A motoros képességek fejlesztése. A kauzális gondolkodás fejlesztése, döntési képesség fejlesztése, az időbeli tájékozódás képessége, az összehasonlítás, viszonyítás képességének fejlesztése, az elemi ítéletalkotás képességének fejlesztése. Együttműködési formák működtetése, problémaérzékenység fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
6.1. <i>Az emberi test</i> Testrészek és funkciójuk. A mozgás szerepe az egészséges életmódban. Játék, sport.		A főbb testrészek megnevezése. Játékos gyakorlatok a testrészek mozgására.
6.2. <i>A test, az érzékszervek védelme</i> Egészséges életmód. Egészséges táplálkozás. Helyes fogápolás. Egészség és betegség (néhány fertőző gyermekkori betegség) A káros élvezeti szerek.		A helytelen táplálkozás okozta problémák felismerése. Figyelem a hang- és fényártalmakra. Csoportosítás, gyűjtőmunka, rajzolás és tablóképzítés az egészséges életmóddal kapcsolatban. A helyes viselkedési szokások megismerése betegség esetén, részvétel szituációs játékokban. A káros élvezeti szerek elutasítása.
6.3. <i>Szaporodás, egyedfejlődés</i> Az életkori szakaszok időbelisége a születéstől a halálig.		Információgyűjtés a családról, feldolgozás, tablóképzítés. Rajz- és tablóképzítés.
6.4. <i>Öröklődés</i> A család. Különböző emberi külső és belső tulajdonságok (ilyen vagyok).		Tulajdonságok megnevezése, csoportosítás (külső-belső). Hasonlóságok, különbségek észrevétele.
6.5. <i>Magatartás</i> Helyes magatartási formák a betegség megelőzésében. Viselkedések betegség esetén. Viselkedés közösségekben. A sérült embertársak segítése. Önismeret.		A károsító szerek elutasítása. Veszélyeztető magatartásformák felismerése.

Veszélyek a gyermekekre.	
Fogalmak	Az emberi test részei, tisztálkodás, tisztálkodási eszköz, gyermekbetegség, védőoltás, fertőzés és járvány, orvos, gyógyszer, helyes táplálkozás, fogápolás, mozgás, sport, testedzés, életműködés, növekedés, változás, önismeret.

Összegzett tanulási eredmények a ciklus végére	<p>Tapasztalatok, megfigyelések, ismeretek szerzése a környezetben előforduló legismertebb tárgyak, anyagok tulajdonságairól, az élőlényekről, természeti formákról, jelenségekről.</p> <p>Adott szempontok szerint csoportosítás.</p> <p>Egyszerű összefüggések felismerése.</p> <p>Tájékozódás térben, időben a tanuló saját lakóhelyén.</p> <p>Az idő mérése, mértékegysége.</p> <p>A másság elfogadása.</p> <p>A sérült embertársak segítése.</p> <p>Társainak és saját testének védelme.</p> <p>Aktív részvétel a környezet óvásában.</p> <p>Szelektív hulladékgyűjtés.</p> <p>Energiatakarékosságra törekvés.</p>
---	---

Környezetismeret 3. osztály – heti 2 óra – Juhász Juliánna
 NT-98713 Fedezd fel a világot! Környezetismeret 3.
 NT-98713/M Fedezd fel a világot! Környezetismeret munkafüzet 3.

Elvárt eredmények

- A tanuló tudjon csoportosítani adott szempontok alapján. Vegye észre, hogy a tulajdonságok egy része fontos, lényegi, míg mások kevésbé fontosak.
- Legyen képes mérések, becslések elvégzésére, az eredmények lejegyzésére.
- Ismerjen fel egyszerű összefüggéseket.
- Legyen képes adott szempontok alapján csoportosítani élő, élettelen.
- Legyen képes megfigyelni különböző anyagokat. Használja az elemi mérőeszközöket (hőmérő). Használja az elemi vizsgálóeszközöket (tálca, nagyító).
- Legyen képes tapasztalatait mondatokba foglalni, rajzban vagy írásos formában rögzíteni.
- Tudja, hogy a víz és a levegő elengedhetetlen feltétele az élőlények létezésének.
- Tapasztalja meg, hogy a halmazállapotok egymásba átalakulhatnak.
- Fedezze fel az időbeli sorrendiséget a napi, havi történésekkel kapcsolatosan. Tudja az évszakok, hónapok, napok, napszakok nevét.
- Ismerje a lakosságot kiszolgáló intézményeket, üzleteket.
- Tájékozódjon biztonsággal az iskola épületében és a lakásban.
- Vegyen részt a családi munkamegosztásban, az iskola közvetlen környezetének rendben tartásában.
- Ismerje az utat a lakástól az iskoláig.

- Ismerje az érintkezés legelemibb illemszabályait.
- Tudja megkülönböztetni a tűlevelű és lomblevelű fát.
- Ismerje fel legfontosabb természetett növényeinket.
- Ismerje a lényeges különbséget a fa és a cserje között.
- Fedezze fel, hogy az évszakok változása periodikus változásokat okoz a növények életében.
- Tudja felismerni a különböző élőhelyek jellemző állatait.
- Ismerje fel a háziállatokat képen és a valóságban is.
- Tudja, hogy az ember gondoskodik az állatokról, és az állatok táplálékot nyújtanak az embernek.
- Vegyen részt a növényápolásban és a környezetében lévő állatok gondozásában, téli madáretetésben.
- Ismerje a helyes étkezési rendet és étkezési szokásokat.
- Tudja, hogy az emberi szervezetet, az érzékszerveket óvni kell.
- Ismerje és alkalmazza a tisztálkodás, fogápolás szabályait.
- Segítse a kisebbeket, az időseket, a segítségre szorulókat.
- Tudja, hogy betegség esetén orvoshoz kell fordulnia.
- Használja tudatosan a szemégyűjtőket.
- Vegyen részt elemi szinten környezetvédelmi tevékenységben.
- Energiatakarékosságra törekvés.

Környezetismeret

4. évfolyam

Célok

A megfigyelés módszereinek alkalmazása az ismeretbővítés során. A megfigyelőképesség fejlesztése, az összehasonlítás, csoportosítás műveleteinek elvégzése. A gondolkodás műveleteinek fejlesztése, az analízáló-, szintetizáló képesség fejlesztése, ráismerés ok – okozati összefüggésekre. A növények és állatok testének felépítése, a rész – egész viszonyának elemzése. A változó évszakok hatásának megismertetése. Összefüggések felfedeztetése az évszakok váltakozása és az állatok, növények életében lejárló változások között. Eszközök használata a természeti folyamatok bemutatásánál és az anyagok vizsgálatánál. Az élettelen természetben előforduló egyszerű összefüggések felismerése. Aktív részvétel a környezettel való közvetlen kapcsolatteremtésben. Az információszerzés különböző módjainak érvényesítése. Az érdeklődés felkeltése a természetben lejátszódó folyamatok iránt. A valósággal és annak ábrázolásával kapcsolatos alapvető ismeretek elsajátítása.

A feladattudat és a szabálykövető képesség megerősítése. Nemzeti összetartozás érzésének erősítése; hagyományaink, kulturális értékeink megismerése.

A korszerű elemi természettudományos műveltség alapozása.

Az élővilág és környezete kapcsolatainak, egymásrautaltságának tudatosítása.

A természet megszerettetése, kincseinek megóvása, az élő és élettelen környezet iránti érzékenység és felelősség kialakítása. A környezetvédő magatartásra nevelés.

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök

Vizsgálódás képessége, megfigyelőképesség, kommunikációs képesség, téri tájékozódás, időbeli tájékozódás képessége. Gondolkodási képesség. Becslés, mérés képessége. Aktív részvétel a kísérletekben. Kisebb feladatok önálló végzésének képessége. Aktív részvétel a kísérletekben. Kisebb feladatok önálló végzésének képessége. Elemi szintű általánosítás képessége. Megismerési módszerek alkalmazásának képessége. Természettudományos ismeretszerzés képessége. Érdeklődés a természet iránt. Pozitív attitűd. Összehasonlítás, csoportosítás képessége. A szűkebb, majd tágabb környezetben való biztonságosabb eligazodás képessége. Tájékozódás térben, időben, a tanuló saját lakóhelyén. Iránytű használat. Elemi szintű térképismeret. Folyamatos gyermeki aktivitás, cselekvésbe ágyazott megismerési tevékenység.

Habilitációs, rehabilitációs célú feladatok

- Inspiráció az önálló ismeretszerzésre, feladattartásra.
- Az önálló érdeklődés, kíváncsiság fenntartása.
- Önismeret, önellfogadás fejlesztése.
- A tudatosság erősítése az egészségmegőrzésben, környezetvédelemben.
- A helyes szokások interiorizálás, igény szintű alkalmazása.
- A gondolkodási funkciók, gondolkodási műveletek fejlesztése közvetlen tapasztalás segítségével.

Tevékenységek

Megfigyelés, becslés, mérés, összehasonlítás. Gyűjtőmunka, tablók készítése. Ismeretszerzés a médiából és más tanórán kívüli forrásból, séta, kirándulások, erdei iskola. Egyszerű kísérletek megfigyelése és végzése. Tapasztalatok megfogalmazása szóban, rajzban. Folyamatábrák értelmezése. Közös megbeszélés, értelmezés után a munkatankönyv feladatainak önálló megoldása. Aktív részvétel az iskolai és otthoni feladatok végzésében. A lakóhely és környékének bejárása, megfigyelése, szóbeli beszámolás. Szituációs játékok, helyzetgyakorlatok, dramatizálás. Magatartási szabályok gyakorlása, tulajdonságlisták összeállítása.

Rajz- és makettkészítés, terepasztal használata. Iránytű és térképhasználat segítségével.

Témakör	1. Tájékozódás térben, időben	Javasolt óraszám: 16 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Tér, idő orientációs képesség fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Analizáló, szintetizáló képesség fejlesztése. Megfigyelőképesség fejlesztése. Feladattudat, szabálytudat erősítése. Szociális, együttműködő képesség fejlesztése. Kooperatív technikák elsajátítása, gyakorlása. Elemi térképolvasás gyakorlása.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
1.1. <i>Tér, idő, nagyságrendek</i> Tájékozódás az időben, saját élettörténet a születéstől máig.		Események időbeli sorrendbeállítás, időszalag, időnaplár készítése. Események, jelenségek rögzítése, fogalmazás szóban, írásban, rajzban.

<p>Az idő mérése, alkalmi és szabványegységei, az idő becslése, mértékegységei.</p> <p>Tájékozódás térben. A lakóhely és környéke. Irányok, távolság, hosszúság. Fő világtájak, iránytű. Magyarország domborzati térképe. Alapvető térképjelek (államhatár, felszíni formák, vizek, főváros, települések, útvonalak). Alaprajz, térkép, kicsinyítés, nagyítás.</p>	<p>Tapasztalatok szerzése séták, kirándulások alkalmával. Rajzos ábrák, makettek készítése. Terepasztal berendezése. Játékos tájékozódási gyakorlatok iránytűvel.</p>
<p><i>1.2. Rendszer, rendszer és környezete</i></p> <p>Rész, egész, összetettség, funkció (élőlények, épületek, tárgyak, eszközök részei) természetes és mesterséges (épített) környezetben.</p>	<p>Irányított megfigyelések, elemzések alapján játékos szerelési, építési gyakorlatok. A növények, állatok és részeik csoportosítása adott szempontok alapján. Tanulmányi séták, kirándulások, megfigyelések, tapasztalatok megfogalmazása szóban és írásban, rajzok, tablók készítése.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Mértékegység, térkép, élőhely, rész, egész.</p>

Témakör	2. Megfigyelés, mérés	Javasolt óraszám: 12 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelés, összehasonlítás, vizsgálódás képességének fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Az analizáló, szintetizáló készség fejlesztése. Érdeklődés, motiváltság folyamatos fenntartása. Szociális képesség fejlesztése. A kooperatív technikák alkalmazása. Információszerző eszközök használata.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
<p><i>2.1. Mérés</i> Mérőeszközök, mértékegységek. Becslés, mérés. Mérési rendszerek (tömeg, hosszúság, hőmérséklet, űrtartalom) Anyagok és testek mérhető tulajdonságai A mérhető anyagi tulajdonságok felismerése, megismerése, mérése.</p>		<p>A mérhető tulajdonságok vizsgálata, a vizsgálati módszerek gyakorlása (megfigyelés, viszonyítás, becslés, mérés). A figyelem irányítása, az emlékezet mobilizálása. Mérőeszközök használatának gyakorlása.</p>
<p><i>2.2. Az élettelen környezet megfigyelése</i> A környezet anyagai. A természetben előforduló és mesterséges anyagok (fa, fém, levegő, víz, talaj). Anyagformák és tulajdonságaik. Az anyagok megmunkálhatósága. A víz szerepe. A víz előfordulása a természetben. Eső, hó, jégeső, folyóvíz, tó. Az ivóvíz. Vízben oldódó és nem oldódó anyagok</p>		<p>Természetes és mesterséges anyagok gyűjtése, csoportosítása. Az anyagfajták és a használat közötti összefüggés felismerése. Vágás, tépés, gyurmázás. A víz vizsgálata, halmazállapotainak megnevezése, felismerése, a víz hőfokának mérése. A csapadék különböző formáinak megkülönböztetése. A víz, mint életfontosságú anyag tudatosítása. Egyszerű kísérletek végzése cukorral, sóval, homokkal, kavicsal.</p>
<p><i>2.3. Az élő környezet megfigyelése</i> Termesztett növények. Növénytermesztés, állattenyésztés. Életjelenségek: táplálkozás, légzés, növekedés, fejlődés, mozgás, szaporodás. Életfeltételek (levegő, víz, tápanyag, napfény, hőmérséklet). A növény élete az ültetéstől a terméshozatalig.</p>		<p>Az életjelenségek megfigyelése, egyszerű kísérletek végzése. Babnövény ültetése, fejlődési napló vezetése. Az állatok megfigyelése (pl. akváriumi halak, kutya, macska, hörcsög, papagáj).</p>
Fogalmak	Mérőeszköz, becslés, mérés, életjelenség, a víz különböző halmazállapotai és előfordulása, oldhatóság, növénytermesztés, állattenyésztés, növények, állatok, életjelenségek.	

Témakör	3. Az élettelen környezet kölcsönhatásai	Javasolt óraszám: 8 óra
----------------	---	------------------------------------

<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A megismerés módszereinek bővítése. A szociális, együttműködő képesség fejlesztése. Csoportmunka, kooperatív technikák alkalmazása. Kauzális gondolkodás fejlesztése. Tapasztalatok szerzése a közvetlen környezetben és az élettelen természetben előforduló anyagokról, kölcsönhatásokról, az ismeretek bővítése. A tapasztalatok feldolgozása szóban, írásban, rajzban.</p>
<p>Fejlesztési ismeretek</p>	<p>Fejlesztési tevékenységek</p>
<p>3.1. <i>Anyag</i> A környezetben előforduló gyakori anyagfélék. Anyag-forma kapcsolata. Halmazállapot. Csapadékformák.</p>	<p>Anyagok halmazállapotainak felismerése, megnevezése, tapasztalatszerzés, kísérletezés. Csoportosítás halmazállapotok szerint. A tapasztalatok rögzítése rajzban, tábló készítése.</p>
<p>3.2. <i>Energia</i> Energiaforrások. Energia felhasználása. Energiát felhasználó berendezések, fűtő, hűtő háztartási eszközök. Energiafajták (nap, szél, víz, elektromos, fény).</p>	<p>Egyszerű kísérletek, játékok készítése (szélforgó). Gyűjtőmunka, beszámoló készítése az energiáról.</p>
<p>3.3. <i>Kölcsönhatások</i> Mágnes, vonzás, taszítás. Mozgások.</p>	<p>Megfigyelések, játékos kísérletek. Anyagok csoportosítása a mágnesesség alapján. Ismerkedés az iránytűvel.</p>
<p>3.4. <i>Változás</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Fizikai változások. Alakváltozások (aprítás, darabolás, aprózódás). Halmazállapot-változások (olvadás, fagyás, párolgás, csapadékformák, fagyasztás, szárítás, locsolás a háztartásban). Az évszakok változásai, következményei a természetben, a mindennapi életben. Helyzet- és helyváltoztatás. – Kémiai változások. Az égés, tűz, tűzvédelem, tűzoltás eszközei. A tűzoltók munkája. 	<p>A változásokat kiváltó hatások azonosítása a mindennapi környezetben megfigyelhető jelenségek esetében. A természetben lejátszódó és az ember által létrehozott halmazállapot-változások megfigyelése, megbeszélése. Képek gyűjtése, rendezése adott szempontok alapján. Rajzok, táblók készítése. Időjárási naptár készítése. A mozgásban megnyilvánuló állandóság és változás megfigyelése, tanulmányozása.</p> <p>A változások felismerése, az összefüggések megértése. Megfigyelés, beszélgetés, képek, ábrák elemzése. Éghető és éghetetlen anyagok csoportosítása. Teendők tűzriadó esetén. Információs jelek felismerése. Aktív részvétel tűzriadós gyakorlatokban.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Halmazállapot, halmazállapot-változás, mágneses kölcsönhatás, évszak, tűz, energiafajta.</p>

Témakör	4. Életközösségek lakóhelyünk környezetében	Javasolt óraszám: 18 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megfigyelőképesség fejlesztése. Pozitív attitűd kialakítása a természet szépségének megóvására, természetszeretetre. Kommunikációs készség fejlesztése. Ok-okozati összefüggések felismerése képességének fejlesztése. Problémamegoldó képesség fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. A kauzális gondolkodás és az értékelő érzék fejlesztése. Környezetvédelem, energiatakarékosság.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
4.1. <i>Élő és élettelen környezeti tényezők</i>	Élő és élettelen megkülönböztetése konkrét példák alapján a közvetlen környezetben.	
4.2. <i>A környezeti rendszerek állapota, fenntarthatóság</i> Egészséges, gondozott környezet. A közvetlen és tágabb környezet (iskola, lakás, közlekedési eszközök, parkok, játszóterek rendjének megóvása. Vizek védelme, víztakarékosság, energiatakarékosság.	Tablókészítés, plakátkészítés, képek gyűjtése, csoportosítás, elemzés a közvetlenebb és tágabb környezetről. Törekvés a víztakarékosságra, energiatakarékosságra.	
4.3. <i>Természetvédelem</i> Növény- és állatgondozás a tanuló közvetlen környezetében. A természet megóvása.	Élősarok növényeinek (dísznövények, palánták) gondozása, növényültetés. Kisállatok gondozása. Felelősség a rábízott élőlényekért. Madáretető készítése, madarak etetése télen.	
4.4. <i>Környezetszennyezés</i> Levegő-, talaj-, vízszennyezés. Szelektív hulladékgyűjtés.	A levegő, víz, talaj szennyező anyagainak megfigyelése a természetes és mesterséges környezetben. Egyszerű kísérletek végzése a különböző szennyező anyagokkal.	
4.5. <i>Energiatakarékosság</i> Takarékosság az árammal, a vízzel. Fűtés, szellőztetés.	Törekvés az energiatakarékos életvitelre, egyszerű technikák gyakorlása, szituációs játékok. Közvetlen környezetünk tisztasága.	
4.6. <i>A Föld szépsége, egyedisége</i> A lakóhely közvetlen környezetében előforduló természeti nevezetesség Nemzeti parkok, tájvédelmi körzetek – információs jelek.	Információs jelek felismerése. Séta, kirándulás során megfigyelések végzése.	
4.7. <i>A lakóhely közvetlen és tágabb környezetében található életközösségek</i> Park, erdő, rét, mező, vizek, vízpartok. Élőhely. Természetvédelem.	Kirándulások, séták során élőlények megfigyelése. Az élőlények közötti kapcsolatok felismerése. A természet értékeinek védelme.	
4.8. <i>Változatos élővilág</i> A közvetlen környezet növényvilága (fák, bokrok, virágos növények). A zöldségeskert, gyümölcsöskert növényei. A növény részei.	Séta, a növények érzékelhető, mérhető tulajdonságainak vizsgálata. Megfigyelés, analízis-szintézis, tapasztalatok rögzítése rajzban, írásban. Az állatok jellemzőinek megfigyelése a	

<p>A virág része, a termés és részei. Néhány lágyszárú, fás szárú növény. A gombák. Főbb állatcsoportok. A vadon élő állatok és a házi és ház körül élő állatok. Az élőlények csoportjai (növény, állat, ember). Madár, emlős, rovar.</p>	<p>kültakaró, mozgás, végtagok, táplálkozás, szájszerv, érzékelés, szaporodás szerint. A vadon élő és a házi állatok csoportosítása. Képek csoportosítása. Rajzok, tablók készítése. Az élőlények egyszerű csoportosítása adott szempontok alapján.</p>
Fogalmak	Szelektív hulladékgyűjtés, természetvédelem, energiatakarékosság, víztakarékosság, környezetszennyezés, növény-, állatgondozás, felelősség, park, élőhely.

Témakör	5. Hazánk, Magyarország	Javasolt óraszám: 8 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megfigyelőképesség fejlesztése. Pozitív attitűd kialakítása a természet szépségének megóvására, hazaszeretetre, természetszeretetre. Kommunikációs készség fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. A kauzális gondolkodás és az értékelő érzék fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
5.1. Közvetlen és tágabb települési környezetünk Lakóhely, megyék, főváros. Lakóhelyünk értékei.		Térképhasználat. Lakóhelyhez közeli települések keresése, megnevezése térkép segítségével. Saját lakóhely, a lakóhely kulturális és természeti értékeinek bemutatása tablón vagy bemutató formájában. Fővárosunk néhány jellegzetes nevezetességének, épületeinek, hídjainak, közlekedésének megismerése tanulmányi kirándulás alkalmával, vagy képeken, multimédián keresztül.
5.2. Térképészeti gyakorlatok Földrajzi elhelyezkedés. Felszínformák.		Magyarország elhelyezkedésének megfigyelése földgömb, Európa-térkép. Magyarország államhatárainak, szomszédos országainak megkeresése, megnevezése a térképen. Hazánk felszínformáinak, vizeinek azonosítása domborzati térképen Írányok.
Fogalmak	Térkép, domborzati térkép, közigazgatási térkép, felszínforma, megye, megyeszékhely, település, főváros.	

Témakör	6. Testünk, egészségünk	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Megismerési módszerek, tartós figyelem, emlékezet fejlesztése, a szociális képesség, interperszonális képesség fejlesztése, empátiakészség fejlesztése, helyes magatartási szokások megerősítése, pozitív attitűd kialakítása a mássággal kapcsolatban, illetve a mások	

	<p>Egyszerű összefüggések felismerése. Tájékozódás térben, időben a tanuló saját lakóhelyén. Magyarország fő jellegzetességeinek ismerete. Irányok, iránytű használata. Az idő mérése, mértékegysége. Elemi szintű térképismeret. A másság elfogadása. A sérült embertársak segítése. Társainak és saját testének védelme. Aktív részvétel a környezet óvásában. Szelektív hulladékgyűjtés. Energiatakarékosságra törekvés.</p>
--	---

Tankönyvek

Fedezd fel a világot 4. NT-98714

Fedezd fel a világot 4. munkafüzet NT-98714/M

Elvárt eredmények

- Aktívan vegyen részt a tanuló a tapasztalatok önálló vagy kiscsoportban történő gyűjtésében.
- Legyen képes a tapasztalatait mondatokba foglalni, rajzban vagy írásos formában rögzíteni.
- Legyen képes megfigyelni a különböző anyagokat.
- Ismerje fel közvetlen környezetében a halmazállapot-változásokat.
- Ismerje lakóhelyének közigazgatási, kulturális és egészségügyi intézményeit.
- Tudja szűkebb lakóhelyén útbaigazítani az idegent.
- Ismerje környezetének legjellemzőbb felszíni formáit és vizeit, ábrázolja azokat homokasztalon és rajzban.
- Használja a földrajzi neveket, ismerje a fő világtájak nevét.
- Tudja a felszíni formákhoz hozzárendelni a térkép színeit.
- Legyen képes megfigyelni a Nap járását.
- Elemi szintű térképismeret
- Tudja az iránytű jelentőségét, ismerje használatát.
- Ismerje, nevezze meg lakóhelye élőlényeit.
- Tudja csoportosítani megadott szempontok alapján lakóhelye élőlényeit.
- Ismerje az ember termelő tevékenységeit, a növények termesztését, az állatok tenyésztését.
- Ismerje a változó évszakok hatását az élő természetre.
- Tudjon példát hozni a növények és az állatok évszakonkénti megváltozó körülményeire.
- Legyenek elemi ismeretei a növény- és állatvilág kapcsolatáról, az ember szerepéről.
- Legyen képes felsorolni segítséggel az életjelenségeket és az élethez szükséges környezeti feltételeket.
- Vegyen részt növényültetésben, a növény fejlődésének megfigyelésében.
- Sorolja fel a valóság alapján vagy kép segítségével a virág és a gyümölcs részeit.
- Ismerje az ember fejlődésének szakaszait a születéstől az időskorig.
- Ismerje az élvezeti szerek káros hatásait.
- Tudja a betegségek megelőzésének jelentőségét.

- Aktív részvétel a környezet óvásában.
- Soroljon fel néhány környezetszennyező anyagot.
- Energiatakarékosságra törekvés.
- Vegyen részt környezetvédelmi tevékenységben.
- Ismerje a baleset-megelőzés fő szabályait.

TERMÉSZETTUDOMÁNY

Természetismeret

5-8. évfolyam

A műveltségterület középpontjában a természet és az azt megismerő ember áll. A természettudományos műveltség kialakításának alapja a természettel való közvetlen, megértő és szeretetteljes kapcsolat. A tanulók a tantárgy elsajátítása során megismerkednek a természeti és technikai környezettel.

A kerettanterv figyelembe veszi az enyhe értelmi fogyatékos tanulók megismerési sajátosságait, ezért az olyan tanulási helyzetek kialakítására helyezi a hangsúlyt, amelyben az aktív tevékenység, a közvetlen tapasztalatszerzés, a cselekvések sokasága, a konkrét gyakorlati vonatkozások értelmezése szerepel. A tanulási folyamatban az érzékelésre, az észlelésre, a személyes élményekre, felfedezésekre építve jut el a tanuló a bonyolultabb gondolkodási műveletig, az elemi problémamegoldásig. A műveltségi anyag elsajátításában központi helyet kap a sokféle tanulási környezet, így a gyűjtőmunka a természetben, terepséta, terepgyakorlatok, kirándulások. A környezet, a természet, az emberi kapcsolatok megismerése nyomán fejlődik és alakul ki a tanulók tudatos természetszerető- és védő magatartása, kapcsolatteremtő képessége. A tanterv elsajátítása során már az első évfolyamtól kezdve tudatosan formálja környezetvédő attitűdjüket, környezetkímélő magatartásukat, és ez a magatartás a későbbi életvitelüket meghatározó erkölcsi alapelvvé válik.

A természettudományi műveltség az egyén és a társadalom számára meghatározó jelentőségű. Az egészség tudatos megőrzése, a természeti és a technikai, az épített környezet felelős, fenntartható átalakítása, természettudományos kutatások és azok eredményeinek alkalmazása nélkül elképzelhetetlen.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknak az ismeretelsajátítási folyamat során olyan tudásrendszerek alapjait kell kiépíteniük, amely alkalmas a mindennapi tevékenységben való felhasználásra. A tanulók ismeretelsajátításában a természeti környezeti világ elemi megismerésének lehetősége tűzhető ki célul. A folyamat során kiemelt figyelmet kell fordítani a kapcsolatrendszerek feltárására, az élő és élettelen természet szoros kölcsönhatásaira, az

ember és természet összetartozására, egymásrautaltságára, az ember természetben betöltött helyének és szerepének felismerésére.

A tanterv olyan jelenségekkel is foglalkozik, amelyek befolyásolják az egyén és a közösség életét, és hatással vannak a jövő alakulására. Ezek az egészségmegőrzéssel, természeti forrásokkal összefüggő problémák. Ezeknek feltárása, megértése hangsúlyos az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál is.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében kiemelt cél az életkoruknak és fejlettségüknek megfelelő korszerű tudások elsajátítása, a fogalmak folyamatos érlelése, pontosítása. Az önálló ismeretszerzés képességének fejlesztése aktív tevékenységek során, folyamatos gyűjtőmunkával, pozitív megerősítéssel és következetes segítségével történik.

A tanulói aktivitás és tevékenységközpontúság érdekében szükséges a vizsgáló munkaeszközök, kísérleti eszközök, egyéni igényekhez igazított taneszközök alkalmazására.

A tanterv célja a tájhoz, a hazához, a közösséghez tartozás örömeinek, felelősségének és érzelmi biztonságának kialakítása közben a térbeli és időbeli tájékozódó képesség fejlesztése. A kognitív képesség, a megismerő képesség fejlesztése, a megismerési módszerek elsajátítása, tapasztalatok szerzése közben, értelmezéssel, pontosítással kísérve történik. A kommunikációs képesség fejlesztésében a szókincsbővítés, a fogalmak értelmezése, a beszédprodukció kerül a középpontba. Az érdeklődés, a nyitottság, a kíváncsiság felkeltésének és tartósságának fokozásával megvalósítható a cselekvési képesség gazdagítása, az önkifejezési formák erősítése, a szociális képességek fejlesztése, együttműködés a feladatokban, kapcsolatteremtés és együttműködési szokások kialakítása, a társak segítése.

A Természettudomány és földrajz műveltségterület fejlesztési feladatai a Nat-ban tudásterületekre tagolódnak. A kialakított szerkezet egyrészt diszciplináris szerveződésű, másrészt támogatja az integrált szemléletet, valamint hangsúlyozza a kiemelt fejlesztési célokat. Segíti a részletes fejlesztési feladatok integrált szemléletű és célszerű megfogalmazását. Segíti a képességek, a gondolkodás fejlesztését, elemi szinten a természetismeret, a speciális technikai, gazdasági, társadalmi, etikai alkalmazások közötti kapcsolatok, összefüggések feltárását.

A fejlesztendő készségek, képességek az elemi természettudományos műveltség megszerzését és gyakorlatban való alkalmazását teszik lehetővé. A tanulási tevékenységek közül kiemelt jelentőségű a megfigyelés, a közvetlen tapasztalatszerzés, vizsgálódás, aktív részvétel a kísérletekben és a kísérleti eszközök használata, a balesetmentes kísérletezés szabályainak elsajátítása.

Az egyszerű, elemi földrajzi ismeretek átadása az általános és a speciális képességek fejlesztésére, a specifikumokra figyelve történik, egyben habilitációs, rehabilitációs célokat, feladatokat is hordoz. Ezek közül a legfontosabbak: a gondolkodási funkciók fejlesztése, a rövid és a hosszú távú figyelem és emlékezet fejlesztése, biztos tájékozódás megteremtése a közvetlen térben, a síkban, a jelek, a szimbólumok világában.

Az egyes tudományterületek oktatása az integrált természettudomány tantárgy keretében, az 5-6. évfolyamon általánosabb formában, a 7-8. évfolyamon az egyes tudományterületek markánsabb elhatárolásával valósul meg.

5–6. évfolyam

A tantárgy tanítása során a következő nevelési célokat valósítjuk meg: szabályokhoz való rugalmas alkalmazkodás képességének fejlesztése, a feladattudat erősítése. A megismert történelmi, kulturális és természeti értékeink alapján a nemzeti összetartozás érzésének erősítése. Éntudat és énkép fejlesztése. Pozitív erkölcsi tapasztalatok erősítése. Az egészséges életmódra való tudatos törekvés technikáinak elsajátítása. A mozgás és az egészséges életmód kapcsolatának felismerése. A szociális érzékenység fejlesztése, az együttérző, segítő magatartás erősítése. A környezetkímélő, takarékos magatartás, a természet és az épített környezet iránti szeretet és a megóvás igénye, törekvés az önálló tanulásra, együttműködő, kooperatív, interaktív technikák alkalmazására.

Kiemelt fejlesztési cél és feladat az életkorral és a sajátos nevelési igényekkel összhangban lévő, az egyén sajátosságaira és lehetőségeire építő megismerési módszerek megtanítása. A pedagógus feladata erős figyelmet fordítani arra, hogy a tanulók a periodikus változásokat, összefüggéseket megértsék, a kapcsolatokat felismerjék a növény- és állatvilág vonatkozásában, valamint az élettelen természet kapcsolatában. A tanulók számára fontos, hogy közvetlen tapasztalatokat gyűjtsenek, ezért kell lehetővé tenni a vizsgáló és kísérletező eszközök rendszeres használatát.

A tanulók képessé válnak a tantárgy sajátos földrajzi ismerethordozók – térkép, földgömb, ábrák – használatára, valamint az IKT-eszközök tanári segítséggel történő célszerű alkalmazására. Fejlődik kommunikációs képességük, a tananyag feldolgozása során bővül szókincsük, fejlődik szövegértésük és a feladatmegoldásokhoz kapcsolódóan értékelési helyzetekben önértékelésük, önismeretük. A matematikai kompetencia birtokában képesek számadatok összevetésére, grafikonok, diagramok leolvasására, elemzésére.

5-6. évfolyam

Célok

Nevelési célok

- Szabályokhoz való rugalmas alkalmazkodás képességének fejlesztése
- Feladattudat erősítése
- A megismert történelmi, kulturális és természeti értékeink alapján a nemzeti összetartozás érzésének erősítése.
- Éntudat és énkép fejlesztése.
- Pozitív erkölcsi tapasztalatok erősítése.
- Az egészséges életmódra való tudatos törekvés technikáinak elsajátítása.
- A mozgás és az egészséges életmód kapcsolatának felismerése.
- A szociális érzékenység fejlesztése, az együttérző, segítő magatartás erősítése.
- A környezetkímélő, takarékos magatartás, a természet és az épített környezet iránti szeretet és megóvás igénye, törekvés az önálló tanulásra, együttműködő, kooperatív, interaktív technikák alkalmazására.

Kiemelt fejlesztési cél és feladat az életkorral és a sajátos nevelési igényekkel összhangban lévő, az egyén sajátosságaira és lehetőségeire építő megismerési módszerek megtanítása.

A pedagógus feladata erős figyelmet fordítani arra, hogy a tanulók a periodikus változásokat, összefüggéseket megértsék, a kapcsolatokat felismerjék a növény- és állatvilág vonatkozásában, valamint az élettelen természet kapcsolatában.

A tanulók számára fontos, hogy közvetlen tapasztalatokat gyűjtsenek, ezért kell lehetővé tenni a vizsgáló és kísérletező eszközök rendszeres használatát.

A **kulcskompetenciák** közül kiemelendő a szókincsfejlesztés, szövegértés, az információk gyűjtése, feldolgozása, a konkrét cselekvéssel összekapcsolt tapasztalatszerzés és matematikai tevékenység. Az IKT- eszközök használata támogatja a tudásforrások keresését és felhasználását, növeli a tanulók motivációját.

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök

A vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök használatának képessége.

Érdeklődés az élő és élettelen környezet iránt. Tájékozódási képesség térben és időben.

Megfigyelőképesség, analízáló-, szintetizáló képesség, az ok-okozati összefüggés felismerésének képessége.

Önálló munkára, ismeretszerzésre törekvés.

Együttműködés, pozitív attitűd.

A tudatos környezetvédő magatartás. A szépség iránti fogékonyság. A figyelem, emlékezet, akarat aktivizálásának képessége és az együttműködési készség.

Tevékenységek

Megfigyelések, a változások lejegyzése, rajzban, írásban. Vizsgálódások, vizsgálóeszközök használata. Összehasonlítások eredményének megfogalmazása. Modellezés. Szituatív helyzetgyakorlatok a tananyaghoz kapcsolódóan. Egyszerű jelenségek okszerű magyarázata.

Sétákon, kirándulásokon tapasztalatgyűjtés. Tapasztalatok megbeszélése. Szempontok szerint. Növényhatározó használata segítségével, hazai tájak növényeinek felismerése. Kutatómunka, ismeretszerzés gyógynövényekről, szülő kiadványokból, lexikonokból, természetről szóló könyvekből, cikkekből célirányosan természetfilmek megtekintése, elemzése. Aktív, tevékeny részvétel. Tájékozódási feladatok végrehajtása. Elemi általánosítások, következtetések levonása tanári irányítással. Szokásrendszerek alakítását szolgáló gyakorlatok. Gyűjtőmunka, táblák készítése.

Természetismeret 5. osztály

Témakör	1. Anyag, energia, információ	Javasolt óraszám: 11 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Természetudományosan megalapozott, tanulók által megfigyelhető tapasztalatok bővítése, alkalmazása, az érdeklődés, a kíváncsiság, a motiváció erősítése az élettelen természet anyagai és jelenségei iránt. Kommunikációs képesség, kauzális gondolkodás fejlesztése. A szociális képesség fejlesztése csoportmunka során. Aktív részvétel biztosítása a kísérletekben. Önálló megismerés, tapasztalatok rögzítése	

	szóban, írásban, rajzban. Egyszerű információk feldolgozási képességének fejlesztése, szociális érzékenység, felelősségtudat fejlesztése, ok-okozati összefüggések felismerése.
--	---

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Anyag</i> Anyagfajták a mindennapi környezetben (fémek, fák, bőr, szövet, üveg, műanyag, kerámia, papír). Tulajdonságaik.</p>	<p>Tulajdonságok vizsgálata. Megfigyelések előre megadott szempontok szerint, csoportosítások. Egyszerű kísérletek végzése különböző köznapi anyagokkal (alakítható, rugalmas, hajlítható, törékeny, morzsolható, faragható, olvasható, szilárd, képlékeny, folyékony, légszerű).</p>
<p>Halmazállapotok.</p>	<p>A környezet legismertebb anyagai halmazállapotának felismerése (víz, levegő, zsír, olaj).</p>
<p>Tömegmegmaradás.</p>	<p>Egyszerű fizikai változások létrehozása. Mérések, vizsgálatok (törés, darálás, hajtogatás).</p>
<p>Oldatok, keverékek.</p>	<p>Ételek (saláták) készítése. Italok (szörpök, teák) készítése. Alkotórészeik mérése előtte és utána. Jelenségek értelmezése segítséggel a tömegmegmaradás szempontjából.</p>
<p>Víz a természetben.</p>	<p>Példák gyűjtése személyes tapasztalatok alapján (eső, folyó, tó).</p>
<p><i>Kölcsönhatások, erők</i> Egyszerű kölcsönhatások a mindennapi környezetben (mechanikai, melegítés, hűtés)</p>	<p>A vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök használatának gyakorlása. Ok-okozati összefüggések felismerése. Jelenségek, változások felismerése, elemzése irányítással.</p>
<p>Az emberi szervezet energiaszükséglete, felhasználása (normál testsúly, mértékletesség, változatosság).</p>	<p>Élelmiszerek tájékoztatójának megfigyelése. Táplálkozás, életvitel, testsúly összefüggéseinek felfedezése.</p>
<p><i>Információ</i> Jelek, jelzések (közlekedési jelzőtáblák, piktogramok, katasztrófavédelmi jelzésrendszer).</p>	<p>Irányított megfigyelések a mindennapi életünket segítő, tájékoztató jelrendszerekről (élelmiszerek, háztartási vegyszerek, közlekedési jelző- és tiltó táblák, életvédő, katasztrófa-megelőző, menekülést segítő jelzések, internet piktogramok).</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Anyagi tulajdonság, megmunkálhatóság</p>

Témakör	2. Rendszerek	Javasolt óraszám: 28 óra	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megismerés módszereinek alkalmazása fokozott önállósággal és tartóssággal. A térbeli, időbeli tájékozódási képességek fejlesztése. Térképhasználati ismeretek bővítése. Nemzeti tudat erősítése. A kommunikációs, együttműködési képességek fejlesztése. Az analízáló és szintetizáló gondolkodás, kauzális képesség fejlesztése. A rendszerező képesség fejlesztése. Ökológiai szemlélet alapozása, célirányos megfigyelésekre épülő tartós észlelés, rész-egész viszonyainak elemzése, összefüggések, kapcsolatrendszerek felfedezése.		
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek	
<p><i>Tér és idő</i></p> <p>Tájékozódás a lakóhelyen és környékén, hely, irány, távolságok meghatározása. Térkép és földgömb.</p> <p>Világtájak a valóságban és a térképen. A térkép tájolása. Iránytű.</p> <p>Alaprajz, térképvázlat, síktérkép, domború térkép.</p> <p>Hazánk térképe.</p> <p>Domborzati viszonyokat jelölő színek, jelek.</p> <p>Vizek ábrázolása a térképen.</p> <p>Ciklusok a természetben (napszakok, évszakok, az élővilág változásai ennek megfelelően).</p> <p>Az időmérés lehetőségei, eszközei (óra, perc, másodperc).</p> <p>Időjárás.</p> <p>Mozgás és idő összefüggése.</p>		<p>Tájékozódási gyakorlatok a lakóhelyen és környékén, az épített és természetes környezetben.</p> <p>Az iránytű használatának gyakorlása.</p> <p>Felszíni formák és világtájak ráismerési szinten.</p> <p>Alaprajzok, egyszerű térképvázlatok rajzolása.</p> <p>A látott, tapasztalt valóság ábrázolása homokasztalon, terepasztalon.</p> <p>Vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök (óra, hőmérő) használatának gyakorlása.</p> <p>Az időjárás elemeinek figyelemmel kísérése napszaknak és az adott évszaknak megfelelően.</p> <p>Időjárás-jelentések értelmezése. Időjárási naptár készítése. Hőmérsékletmérések. Napi és évi változások figyelemmel kísérése, rögzítése.</p> <p>A napszakok és a Nap állásának megfigyelése, összekapcsolása. (A Hold változásainak megfigyelése.)</p>	
<p><i>Rendszer, a rendszer és környezete</i></p> <p>Természeti és mesterséges technikai és épített rendszerek környezetünkben.</p> <p>Természetes táj, mesterséges környezet.</p> <p>Élőlény és élőhelye, lakóház és közmű kapcsolatai.</p> <p>Rendszerek egymásba ágyazódása (szoba-ház, város-ország).</p>		<p>Séták, kirándulások során irányított megfigyelések.</p> <p>A tapasztalatok megbeszélése, vázlatok, rajzok, tablók készítése.</p> <p>Megfigyelések végzése, részvétel csoportmunkában (építőjátékok, legózás, terepasztal berendezése stb. során).</p>	
<p><i>Mezőgazdasági kultúrák (főbb kultúrnövényeink, tenyésztett állatok)</i></p>		<p>A gazdaságok hatékony működésének megfigyelése természetes környezetben,</p>	

Élőlények a ház körül. Rendszer részei, ház részei, ország részei, élőlények részei.	tanulmányi séták alkalmával. Múzeumlátogatás, rövid beszámoló készítése a látottakról. Összefüggések keresése, feltárása, a növénytermesztés, állattenyésztés között (komposztálás, trágyázás, állatok etetése, silózás, széna, szalma). A rovarkártevőket pusztító hasznos állatok (énekesmadarak, sün, vakondok), és a biológiai növényvédelem összefüggéseinek felfedezése. A kölcsönös egymásrautaltság felismerése konkrét példákban. Az okos gazdálkodás és a fenntartható fejlődés összefüggésének felismerése.
Fogalmak	Térkép, iránytű, felszíni forma, vizek, térképjel, időmérés, időjárási naptár, időjárás-jelentés, természeti és mesterséges környezet.

Témakör	3. Felépítés és működés kapcsolata	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Természettudományosan megalapozott megismerési, tapasztalatszerzési folyamatok elsajátítása. A megtartó emlékezet, kommunikációs, koncentrációs képesség fejlesztése. Kauzális gondolkodás fejlesztése, aktív részvétel vizsgálatokban, kísérletekben, önálló és csoportos munkában, helyes tanulási szokások, feladattudat elmélyítése, szabályok betartása. Az élővilág rendszerezése, ismeretek szerzése az életközösségekről és összetevőikről. Összefüggések elemi szintű megismerése, összefüggések felfedezése, környezettudatos attitűd formálása, ökológiai szemlélet alapozása, felelősségtudat fejlesztése, környezetszeretetre nevelés, kritikai érzék fejlesztése, fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<i>Élőlények</i> A virágos növények testfelépítése, életfeltételei (víz, levegő, talaj, napfény, hőmérséklet). Fás- és lágyszárú növények (szilva, szőlő). Szobanövények, kerti növények gondozása. Ehető és mérgező gombák (testfelépítés, tápanyagfelvétel, szaporodás). Az állatok általános testfelépítése (egy gerinces és egy gerinctelen testfelépítés összehasonlítása /pl. házi és ház körül élő állatok/).	Egy-egy virágos növény részeinek, testfelépítésének vizsgálata (tulipán, petúnia). Nagyító használata. Rajzos vázlatok készítése. Kísérletek növényekkel (életfeltételek biztosítása, megvonása), elgondolások, következtetések. A növénygondozás alapszabályai, egy választott növény gondozása. Naplóvezetés. A gombák testfelépítésének, életfeltételeinek vizsgálata.	

<p>Az állatok életfeltételei (élőhelyi feltételek, táplálék, víz). Az állatok életmódjának főbb jellemzői (aktív mozgás, táplálkozás, szaporodás, utódgondozás, viselkedés). Testfelépítés, testalkat, életmód kapcsolata (ragadozók, patások, halak, madarak). A testalkat változatossága.</p>	<p>Gombák és növények összehasonlítása irányított megfigyeléssel. Hasonlóságok és különbségek felfedezése. A gombafogyasztás szabályai! Néhány gerinces és gerinctelen állat testfelépítésének megfigyelése, vizsgálata. Csoportosítások megadott szempontok szerint. Jeles napok (Állatok világnapja, Madarak és fák napja). Tablók, rajzok készítése. Képek, filmek, állatkerti látogatások, kirándulások tapasztalatai alapján a fajok sokféleségének érzékelése.</p>
<p><i>Az élővilág rendszerezése</i> Legjellegzetesebb élőlénycsoportok. Gombák, növények, állatok. A hierarchikus rendszerek megismerése (gerinces, gerinctelen, emlős...).</p>	<p>Példák gyűjtése, rendszerezés, konkretizálás, általánosítás, megkülönböztetés, azonosítás.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Virágos növény, állatcsoport.</p>

Témakör	4. Állandóság, változás	Javasolt óraszám: 28 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Természettudományos ismeretszerzési képesség fejlesztése. Az önálló ismeretszerzési képesség fejlesztése. Tapasztalatok, eredmények megfogalmazása szóban, rögzítése írásban, rajzban, kommunikációs képesség fejlesztése. Aktív részvétel vizsgálatokban, mérésekben, kísérletezésekben. Kooperatív technikák alkalmazása. Az élettelen természetben bekövetkező fizikai, kémiai, biológiai változások ismereteinek bővítése. Algoritmikus gondolkodás fejlesztése, technikai készség és kreatív képesség fejlesztése, a természet iránti pozitív attitűd erősítése.</p>	
<p>Fejlesztési ismeretek</p>	<p>Fejlesztési tevékenységek</p>	
<p><i>Állapot</i> Anyagok és testek minőségi és mennyiségi tulajdonságai.</p>	<p>Anyagok, testek érzékelhető tulajdonságainak megfigyelése, felismerése, megnevezése, összehasonlítása. Egyszerű, mindennapi életben használható mérőeszközök alkalmazása. Összehasonlítások végzése (hosszúság, tömeg, űrtartalom, hőmérséklet). Mérések gyakorlása. A gyakran használt mértékegységek fokozatos megismerése (kg, l, m, cm, °C).</p>	

<i>Változás</i> Változások környezetünkben Természeti változások: víz halmazállapot-változásai, kőzetek mállása, aprózódása. Technikai változások: darabolás, darálás, faragás.	Példák gyűjtése, csoportosítása, folyamatok megfigyelése, tapasztalatok elmondása.
Fizikai változások.	Fizikai változásokra példák gyűjtése.
Kémiai változások: égés, tűzvédelem.	Tűz, égés, kára, haszna, kiinduló anyag és keletkezett anyagok összehasonlítása.
Biológiai változások: szaporodás, fejlődés, mozgás, táplálkozás, légzés.	Tanult növények, állatok közül egy-egy példán keresztül az életjelenségek felsorolása. Változások felfedezése.
Változásokat irányító információk. Tervrajz – házépítés. Útiterv – utazás.	Építőjátékokból, legóból házépítés. Útitervkészítés.
Fogalmak	Minőségi és mennyiségi tulajdonság, mérőeszköz, fizikai, kémiai, biológiai változás.

Témakör	5. Az ember megismerése és egészsége	Javasolt óraszám: 24 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megismerő képesség és az önálló tanulás képességének fejlesztése, kommunikációs képesség, a szociális képesség fejlesztése. Törekvés erősítése az egészséges táplálkozási szokások betartására. Megfelelő viselkedési formák kialakítása és betartása betegségek, fertőzések, járványos betegségek esetén, a szociális együttélés szabályainak betartása, feladat- és szabálytudat erősítése. A másság elfogadása, sérült embertársaink segítése, mérlegelő gondolkodás fejlesztése, empátiakészség fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<i>Testkép, testalkat, mozgás</i> Az emberi test arányai, méretviszonyai, testalkat, szimmetria. Testtájak, testsúly, soványság, elhízás, a mozgás szerepe életünkben.	A rendszeres mozgás és sport hatása és jelentőségének felismerése, összefüggés a mozgás és a normál testsúly fenntartása között. Mozgássérült társak elfogadása, segítése.	
<i>Önfenntartás</i> Az egészséges táplálkozás alapelvei,	Törekvés az egészséges táplálkozás szabályainak betartására.	

<p>módjai. Tápanyagok, vitaminok. Szent-Györgyi Albert. Mennyiségi és minőségi szempontok.</p>	<p>Napi étrend összeállítása. A tudós munkájának megismerése. Információk gyűjtése, feldolgozása.</p>
<p>Személyi higiénia. Az érzékszervek védelme és tisztasága. Orvosi ellátás. Fertőző és járványos betegségek, védőoltás. Alapfokú elsősegélynyújtás.</p>	<p>Helyes testápolás. Járványos és fertőző betegség esetén a szükséges előírások betartása. Veszélyhelyzetek felismerése otthon, az iskolában, a közlekedésben. Orvosi segítségnyújtás kérése, elfogadása, mentőhívás. Az előírások betartása. Teendők elsősegélynyújtáskor. Szituációs gyakorlatok. Plakátok, tablók elemzése, készítése.</p>
<p><i>Egyedfejlődés</i> Az emberi egyedfejlődés szakaszai. Serdülőkori változások.</p>	<p>Felismerés és összehasonlítás jellemző jegyek alapján. A serdülőkorra jellemző tulajdonságok gyűjtése. A szülői és saját tulajdonságok közötti hasonlóság keresése.</p>
<p><i>Magatartás</i> Milyen vagyok, milyen szeretnék lenni. Önismeret, viselkedési normák, szabályok szerepe. Kapcsolatok társakkal és a családdal. Az iskolai élet szabályai, házirend.</p>	<p>Közösségi viselkedési normák ismerete. Képanyagok, filmek elemzése. Szituációs játékokban az önismeret fejlesztése.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Testméret, testalkat, tápanyag, testi és érzékszervi sérülés, járvány és fertőzés, betegség, elsősegélynyújtás, gyógyítási mód, magatartás.</p>

Témakör	6. Környezet, fenntarthatóság	Javasolt óraszám: 20 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A megfigyelőképesség, az analízáló, szintetizáló képesség, a kauzális gondolkodás fejlesztése. A szóbeli és írásbeli kifejezőképesség fejlesztése, kritikai érzék fejlesztése, az ember természeti környezetéről, a környezeti rendszerek állapotáról, védelméről, fenntarthatóságáról szerzett ismeretek bővítése. Környezetvédő tevékenységek gyakorlása, információszerző képesség fejlesztése. A természetes és a kulturális értékek megbecsülése. Kauzális gondolkodás fejlesztése, kritikai érzék fejlesztése, felelősségtudat további erősítése.</p>	
	<p>Fejlesztési ismeretek</p>	<p>Fejlesztési tevékenységek</p>
<p><i>Globális környezeti rendszerek</i> Életvitel és fenntarthatóság.</p>	<p>Helyes és helytelen magatartások elemzése. Egyszerű megoldások keresése.</p>	

Környezettudatos magatartás.	Az egyén lehetőségei a környezet megóvásában (étkezés, szelektív hulladékgyűjtés, fűtés, csomagolás, közlekedés).
A víz körforgása. Időjárási jelenségek, folyamatok. Táj és ember kapcsolata a Kárpát-medencében.	Kirándulásokon tapasztalatok gyűjtése, lejegyzése.
Az élőlényekre ható élettelen környezeti tényezők. Az élőlények alkalmazkodása a környezeti tényezőkhöz, feltételekhez (levegő, víz, talaj, hőmérséklet, fényviszonyok).	Példák gyűjtése a növények, állatok alkalmazkodásáról (növények és fényviszonyok, vízigény, hőmérséklet, állatok, téli álm, kültakaró, költözés).
<i>A Föld szépsége, egyedisége</i> Hazánk nagy tájai, vizei és felszínformái, éghajlati sajátosságai.	Ismeretterjesztő kiadványok, filmek segítségével ismeretek bővítése, érdekességek, értékek felfedezése. A térkép használata, térképismeret. A földrajzi fogalmak ismerete.
Fogalmak	Fenntarthatóság, időjárási jelenség, kölcsönhatás, környezetszennyeződés, veszélyeztetett faj, energiatakarékosság, szelektív hulladékgyűjtés, földrajzi fogalmak, térképismeret.

Témakör	7. Tájékozódás a környezet anyagairól és jelenségeiről	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az időjárás és az éghajlat jelenségeinek értelmezése, konkrét Kárpát-medencei példák alapján. Kooperatív technikák alkalmazása során az együttműködési képesség fejlesztése.	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
	<ul style="list-style-type: none"> – Időjárási-éghajlati elemek, jelenségek, légköri alapfolyamatok –felmelegedés, a víz körforgása és halmazállapot-változásai, csapadékképződés. – A szél. A csapadék kialakulása és fajtái. A napsugárzás és a felmelegedés. A levegő hőmérséklete és változása. 	<p>Az időjárás elemeinek szemléletes, közvetlen tapasztalására épülő megfigyelése; szövegek értelmezése.</p> <p>Az időjárási elemek felismerése megfigyelések, leírások nyomán.</p> <p>Információk szerzése, kezelése, csoportosítása eltérő szempontok szerint. Szövegek feldolgozása, vizuálisan megjelenő információk (térképek, grafikonok)</p>

	feldolgozása, értelmezése, magyarázata tanári irányítással.
Fogalmak	időjárási-éghajlati elem, napsugárzás, hőmérséklet, szél, csapadék, a víz körforgása, napszak, évszak, váltakozás.

Természetismeret 6. osztály

Témakör	1. Anyag, energia, információ	Javasolt óraszám: 11 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Természettudományosan megalapozott, tanulók által megfigyelhető tapasztalatok bővítése, alkalmazása, az érdeklődés, a kíváncsiság, a motiváció erősítése az élettelen természet anyagai és jelenségei iránt. Kommunikációs képesség, kauzális gondolkodás fejlesztése. A szociális képesség fejlesztése csoportmunka során. Aktív részvétel biztosítása a kísérletekben. Önálló megismerés, tapasztalatok rögzítése szóban, írásban, rajzban. Egyszerű információk feldolgozási képességének fejlesztése, szociális érzékenység, felelősségtudat fejlesztése, ok-okozati összefüggések felismerése.	

Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Kölcsönhatások, erők</i> Egyszerű kölcsönhatások a mindennapi környezetben (mágneses vonzás, taszítás, halmazállapot-változások, térfogatváltozás (hőterjedés, hőtágulás, hőáramlás, hőszigetelés), statikus, elektromosság, hang- és fényforrások).</p>		<p>A vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök használatának gyakorlása. Ok-okozati összefüggések felismerése. Jelenségek, változások felismerése, elemzése irányítással. A mágneses jelenség megfigyelése játékos kísérletekkel.</p>
<p><i>Energia</i> Energiaforrások a háztartásban. Energia, energiatípusok. Az elektromos energia felhasználása, szerepe a mindennapi életben (fűtés, főzés, hűtés...).</p>		<p>A tapasztalatok összehasonlítása a mindennapi élet történéseivel. Egyszerű kísérletek végzése a hang, fény, anyag kapcsolatára. Az energia elemi szintű értelmezése. Energiahordozók megfigyelése (fűtőanyagok, üzemanyagok, tápanyagok). Ábrák, képek megfigyelése, elemzése adott szempontok szerint folyamatos segítséggel. Összefüggések felfedezése.</p>
<p>A természet jelzései. Növények jelzései, állatok kommunikációja.</p>		<p>Példák gyűjtése személyes tapasztalatok alapján (pl. hervadó növény, kiszáradt fa, kutya, macska hangjelzései).</p>
Fogalmak	Kölcsönhatás, mértékegység, energiatípus, energiaforrás, információs jel, jelrendszer.	

Témakör	2. Rendszerek	Javasolt óraszám: 28 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A megismerés módszereinek alkalmazása fokozott önállósággal és tartóssággal. A térbeli, időbeli tájékozódási képességek fejlesztése. Térképhasználati ismeretek bővítése. Nemzeti tudat erősítése. A kommunikációs, együttműködési képességek fejlesztése. Az analízis és szintetizáló gondolkodás, kauzális képesség fejlesztése. A rendszerező képesség fejlesztése. Ökológiai szemlélet alapozása, célirányos megfigyelésekre épülő tartós észlelés, rész-egész viszonyainak elemzése, összefüggések, kapcsolatrendszerek felfedezése.</p>	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Szerveződési szintek, hálózatok</i> Hálózatok a természetben és a mesterséges környezetben. Táplálék, energiaellátás, úthálózat. Élőlény és élőhely, a lakóház és a közműellátás.</p>		<p>Példák gyűjtése egy-egy élőhely táplálékláncaira és táplálékpiramisára.</p>
Fogalmak	hálózat, rendszer.	

Témakör	3. Felépítés és működés kapcsolata	Javasolt óraszám: 20 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Természettudományosan megalapozott megismerési, tapasztalatszerzési folyamatok elsajátítása. A megtartó emlékezet, kommunikációs, koncentrációs képesség fejlesztése. Kauzális gondolkodás fejlesztése, aktív részvétel vizsgálatokban, kísérletekben, önálló és csoportos munkában, helyes tanulási szokások, feladattudat elmélyítése, szabályok betartása. Az élővilág rendszerezése, ismeretek szerzése az életközösségekről és összetevőikről. Összefüggések elemi szintű megismerése, összefüggések felfedezése, környezettudatos attitűd formálása, ökológiai szemlélet alapozása, felelősségtudat fejlesztése, környezetszeretetre nevelés, kritikai érzék fejlesztése, fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése.</p>	
<p>Fejlesztési ismeretek</p>		<p>Fejlesztési tevékenységek</p>
<p><i>Életközösségek</i> Életközösségek a lakókörnyezetben vagy egy közeli természetes élőhelyen. Természetvédelem, természeti értékek megőrzésének lehetőségei.</p>		<p>Hazai mezők, rétek, erdőségek, vizek, vízpartok legjellemzőbb élőlényeinek megfigyelése. Kirándulások, filmek, képek segítségével az élőlények és élettelen összetevők közötti kapcsolatrendszerek felfedezése.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>erdő, mező, víz, vízparti életközösség, időjárás.</p>	

Témakör	4. Állandóság, változás	Javasolt óraszám: 28 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Természettudományosan ismeretszerzési képesség fejlesztése. Az önálló ismeretszerzési képesség fejlesztése. Tapasztalatok, eredmények megfogalmazása szóban, rögzítése írásban, rajzban, kommunikációs képesség fejlesztése. Aktív részvétel vizsgálatokban, mérésekben, kísérletezésekben. Kooperatív technikák alkalmazása. Az élettelen természetben bekövetkező fizikai, kémiai, biológiai változások ismereteinek bővítése. Algoritmikus gondolkodás fejlesztése, technikai készség és kreatív képesség fejlesztése, a természet iránti pozitív attitűd erősítése.</p>	
<p>Fejlesztési ismeretek</p>		<p>Fejlesztési tevékenységek</p>
<p><i>Egyensúly, stabilitás</i></p>		<p>Egyszerű, hétköznapi példák, játékos kísérletek segítségével a fogalom bevezetése (mérleghinta, hőmérséklet-mérések, hideg-meleg-langyos).</p>
<p><i>Folyamat, a rendszerek történetisége</i> Ajándékok, dísz tárgyak, használati</p>		<p>Elemzés, tervezés segítségével. Kiindulási anyagokból termékek készítése, a</p>

eszközök, környezetünk tárgyai.	folyamatok megbeszélése, a megmunkálás lépései, eszközei. Konkrét tevékenységek végzése, pl. origami, kenyérsütés.
Újrahasznosítás.	Szelektív hulladékgyűjtés gyakorlása iskolai és otthoni környezetben.
Az ember természetalakító tevékenységei.	Példák gyűjtése, keresése az ember felszín- és tájformáló tevékenységére (külszíni fejtés, mészkőbányák, cementgyártás). Törekvés felismerése a táj eredeti arculatának visszaállítására.
Fogalmak	termékkészítési folyamat, újrahasznosítás, információfeldolgozás.

Témakör	5. Környezet, fenntarthatóság	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megfigyelőképesség, az analízáló, szintetizáló képesség, a kauzális gondolkodás fejlesztése. A szóbeli és írásbeli kifejezőképesség fejlesztése, kritikai érzék fejlesztése, az ember természeti környezetéről, a környezeti rendszerek állapotáról, védelméről, fenntarthatóságáról szerzett ismeretek bővítése. Környezetvédő tevékenységek gyakorlása, információszerző képesség fejlesztése. A természetes és a kulturális értékek megbecsülése. Kauzális gondolkodás fejlesztése, kritikai érzék fejlesztése, felelősségtudat további erősítése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<i>Környezeti tényezők</i> Kölcsönhatások a természetes, a mesterséges környezet és az időjárás között.	Az éghajlat és az időjárás környezetre gyakorolt hatásainak megfigyelése, felismerése képek, filmek segítségével. Megbeszélések, elemzések, rendszerezések, csoportosítások. Épületek hő- és vízszigetelésének fontossága, egyszerű bemutató kísérletek megfigyelésével, megbeszélésével.	
<i>A környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága</i> A környezeti állapot és az ember egészsége. A környezetszennyezés jellemző esetei, következményei (levegő-, víz-, talajszennyezés).	Természetközeli és leromlott állapotú élőhelyek megfigyelése sétákon, kirándulásokon. Tapasztalatok megbeszélése, tablók, plakátok készítése, összefüggések keresése a tiszta, egészséges környezet és a szennyezett környezet hatásairól az ember	

<p>Az élőhelyek pusztulásának okai, következményei. Megtartás lehetőségei. Veszélyeztetett fajok védelme (túzok, parlagi sas, fekete gólya, pilisi len, magyar kökörücsin). Energiatakarékosság. Szelektív hulladékgyűjtés.</p>	<p>egészségi állapotára. Részvétel a jeles napok alkalmával rendezett környezetvédelmi megmozdulásokon (szemétszedés). A környezetvédelmi problémák felismerése. Kirándulások, filmek segítségével tájékozódás nemzeti parkjainkról, tájvédelmi körzetekről. Könyvek, internet segítségével ismeretek gyűjtése kiemelten védett természeti értékeinkről.</p>
<p><i>A Föld szépsége, egyedisége</i> A Kárpát-medence természeti és kulturális értékei. Jellegzetes növénytakarójuk, állatviláguk.</p>	<p>Ismeretterjesztő kiadványok, filmek segítségével ismeretek bővítése, érdekességek, értékek felfedezése. A térkép használata, térképismeret. A földrajzi fogalmak ismerete.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Fenntarthatóság, időjárási jelenség, kölcsönhatás, környezetszennyeződés, veszélyeztetett faj, energiatakarékosság, szelektív hulladékgyűjtés, földrajzi fogalmak, térképismeret.</p>

<p style="text-align: center;">Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére</p>	<p>Aktív részvétel a kísérletek végzésében. Tanult és vizsgált anyagok jellemző tulajdonságainak ismerete. Kölcsönhatások, változások, folyamatok ismerete a mindennapi környezetben. Egyre önállóbb tapasztalatszerzés, a tapasztalatok megfogalmazása és lejegyzése írásban és rajzban.</p> <p>Ismeretek a különféle energiaforrásokról, törekvés az energiatakarékos életmódra.</p> <p>Környezetünkben található egyes természeti és technikai rendszerek ismerete. Életközösségek élő és élettelen összetevőinek megkülönböztetése, ismeretek az élőlények, az emberi test felépítéséről. Az egészséges életmód feltételeinek ismerete. Aktív részvétel a környezetvédő tevékenységekben. Tájékozottság a Naprendszeréről, a bolygókról. Térképismeret, térképhasználat. IKT-eszközök használata.</p> <p>A közvetlen földrajzi térben való tájékozódáshoz szükséges topográfiai fogalmakat a tanuló felismeri a térképen és a földgömbön. Látja a térkép és a valóság kapcsolatát. Ismeri a Föld alakját. Megérti, hogy a térkép a valóság sajátos ábrázolása. Tud tájékozódni egyszerű térkép, térképvázlat alapján. Segítséggel képes műveletvégzésre a térképen, földgömbön. Képes elemi térképolvasásra (felismerés, keresés) és szemléleti térképolvasásra. Ismeri a történelmi és a földtörténeti időegységek időnagyságrendi és időtartambeli különbözőségét. A tanuló megérti, hogy a Föld története sokkal régebben kezdődött, mint az emberiségé. Tudja, hogy összefüggés van a Föld mozgásai és az időszámítás között. Tudja, hogy a felszín folyamatos változásban van. Ismeri a hegységképződési folyamatokat. A fenntartható fejlődés érdekében belátja a nyersanyagok és energiahordozó-készletek végelessége miatti takarékoskosság szükségességét. Az energiatakarékos magatartás szükségességét megérti, követését elfogadja. Belátja az emberiség jövője, fennmaradása szempontjából fontos problémákat: ivóvízkészletek és energiaforrások biztosítása. Ismer a földrajzi környezetre kifejtett emberi hatásokat, és azokból adódó problémákat. Ismeri Magyarország nagytájainak átfogó természet- és gazdaságföldrajzi jellegzetességeit. Képről megismeri lakóhelye és a főváros nevezetes épületeit. Magyarország tipikus tájait képről szóban képes jellemezni.</p> <p>(A tanulók a tevékenységek végzésében és a teljesítményekben az önállóság szempontjából nagy egyéni különbségeket mutathatnak.)</p>
---	--

TERMÉSZETISMERET

7-8. évfolyam

Bevezető

A természetismeret tantárgy a 7-8. évfolyamon integrált tantárgy, melynek egységei: biológia, egészségtan, fizika – kémia. A tantárgyi egységek tananyagát tömbösítve sajátíttatjuk el.

TERMÉSZETISMERET – BIOLÓGIA - EGÉSZSÉGTAN

7-8. évfolyam

Célok

• Megismertetni a természeti, gazdasági, valamint a társadalmi folyamatok közötti összefüggéseket, lehetővé tenni, hogy a tanulók a természettudományos jelenségek körében vizsgálódásra törekedjenek.

- Az élő és élettelen természet szoros kapcsolatának, az élőlények állandóságának és változékonyságának megismertetése.
- Tudományosan megalapozott, korszerű ismeretek nyújtása a növényi, állati, emberi szervezet működéséről, az egészség megóvásáról.
- Hozzásegíteni a tanulókat az egészséges életmód kialakítása és megtartása szempontjából szükséges szokásrend elsajátításához.
- Annak elérése, hogy a tanulók képesek legyenek napi egészségügyi problémáik megoldására, megfelelő segítség kérésére és a kapott tanácsok betartására.
- Az aktív természetvédelem igényének felkeltése, környezettudatos gondolkodás és cselekvés kialakítása.

Feladatok

- A tantárgy nyújtson ismereteket a távoli tájak életközösségeiről.
- Ismertesse meg az egészséges emberi szervezetet és annak működését.
- Alakítsa ki az igényt az egészségmegőrző szokások elsajátítása iránt.
- Tudatosítsa a tanulóknál, hogy saját maguk és családjuk testi-lelki egészsége cselekedeteik függvénye.
- Tegye képessé őket arra, hogy baleset, betegség esetén célszerűen cselekedjenek és elemi szinten segítséget tudjanak nyújtani.
- Ismertesse meg az egészségkárosító szokásokat, és tegye belső igénnyé azok meggyőződéses elutasítását.
- Egészségügyi kiadványok, filmek, újságok iránti figyelem felkeltése.
- Az egészséges környezet megóvása iránti felelősségtudat.
- Az emberi másságot elfogadó magatartás kialakítása.
- Interaktív tanulási technikák kialakítása.
- Motivációt és érdeklődést fenntartó tanulásszervezési eljárások alkalmazása.

Fejlesztendő képességek, készségek, attitűdök

Biológiai jelenségek megfigyelése. A tapasztalatok megfogalmazása. Önálló feladatvégzés képessége összehasonlítási, csoportosítási feladatokban. A lényeg kiemelésének képessége. Az egyszerű szakkifejezések használatának képessége. Törekvés a személyes higiénia és a környezet higiénének biztosítására. Érdeklődés Földünk élővilága iránt. Felelősségérzet az élővilág védelme, óvása érdekében.

A tapasztalatok megfogalmazása, elemi szintű értelmezése, egyszerű következtetések levonása. Önismeret, önelfogadás, egészségmegóvás készségének fejlesztése. Megfigyelőképesség, ok-okozati összefüggés felismerésének képessége.

7. évfolyam - biológia

Célok

- A biológia tanításának célja megismertetni a természeti, gazdasági, valamint a társadalmi folyamatok közötti összefüggéseket, lehetővé tenni, hogy a tanulók a természettudományos jelenségek körében vizsgálódásra törekedjenek.
- A természettudományos módszerek egyszerűbb formáinak alkalmazása.
- Az élő és élettelen természet szoros kapcsolatának, az élőlények állandóságának és változékonyságának megismertetése.
- Tudományosan megalapozott, korszerű ismeretek nyújtása a növényi, állati, emberi szervezet működéséről, az egészség megóvásáról.
- A növények, állatok testének felépítése, életműködési folyamatainak megismerése.
- Hozzásegíteni a tanulókat az egészséges életmód kialakítása és megtartása szempontjából szükséges szokásrend elsajátításához.
- Az egészséget megőrző attitűd kialakítása. Az egészséges életmód szabályainak betartása. Az egészséges életritmusra törekvés. Annak elérése, hogy a tanulók képesek legyenek napi egészségügyi problémáik megoldására, megfelelő segítség kérésére és a kapott tanácsok betartására.
- Az aktív természetvédelem igényének felkeltése.
- Felelősségtudat erősítése az élő természet egyensúlyának megőrzésében.
- A pedagógus feladata az interaktív tanulási technikák kialakításának segítése, a motivációt és az érdeklődést fenntartó tanulószervezési eljárások alkalmazása.

Fejlesztendő képességek, készségek, attitűdök

Biológiai jelenségek megfigyelése. A tapasztalatok megfogalmazása.

A lényeg kiemelésének képessége. Az egyszerű szakkifejezések használatának képessége.

Törekvés a személyes higiénia és a környezet higiénének biztosítása.

Érdeklődés a Földünk élővilága iránt. Felelősségérzet az élővilág védelme, óvása érdekében.

A gondolkodási műveletek alkalmazása, az analízáló-szintetizáló készség fejlesztése, összefüggések felismerése, a rendszerező képesség fejlesztése.

A megismerő képesség, a kommunikációs képesség fejlesztése. Ok-okozati összefüggések felismerése. Kooperatív technikák. IKT-eszközök alkalmazása. Gyűjtőmunkák. A természetben zajló kölcsönhatások, erők, biológiai információk ismerete. Önálló, kitartó munkavégzés, együttműködő képesség fejlesztése.

Témakör	14. Rendszerek	Javasolt óraszám: 11 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Térbeli, időbeli tájékozódás képességének erősítése. A kommunikációs képesség, analízáló, szintetizáló képesség, kauzális gondolkodás fejlesztése. Finommotorika fejlesztése. Hálózatok az élővilágban: összefüggések felfedezése, önálló információszerzés,	

	együttes munkában részvétel.	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
	Az életközösségek térbeli elrendeződése (zonaritás földrajzi szélesség és tengerszint feletti magasság szerint).	Földrajzi ismeretek alkalmazása. Összefüggések felfedezése az életközösségek és a helyük között.
	Az élővilág törzsfajlásának időskálája, jelentősebb eseményei. (Földtörténet – első élőlények megjelenése).	A törzsfajlás időskálájának ábraelemzése. A földtörténeti eseményekről szemléltető filmek megtekintése, animációk elemzése. Grafikonértelmezés.
	<i>Rendszer, rendszer és környezete</i> A sejt, a szervezet és az életközösség, mint rendszer (elemek és kapcsolatok).	Ábrák, képek, modellek, makettek összeállítása (puzzle). Rész-egész kapcsolatának, szerepének megértése elemi szinten.
	A környezet fogalma, a rendszer és környezet kapcsolata, biológiai értelmezése a sejt, egyed, életközösség és a bioszféra szintjén.	Az élőlények, élettelen összetevők válogatása, rendezése, csoportosítása adott szempontok szerint. Szűkebb, tágabb kapcsolatrendszerek összefüggésének felismerése, az alá-fölrendeltség viszonyainak értelmezése.
	A természetföldrajzi környezet és az élővilág összefüggései.	Példák keresése az élőlények alkalmazkodására a természetföldrajzi környezethez.
	<i>Szerveződési szintek, hálózatok</i> A biológiai szerveződés szintjei (egyed alatti és feletti). A szintek közötti kapcsolatok. (Moszatok szerepe a légkör oxigénháztartásában.) Hálózati elv az élővilágban, biológiai hálózatok.	Megfigyelések, vizsgálódások mikroszkóppal, nagyítóval. Ismeretek gyűjtése olvasmányokból, szemelvényekből, elektronikus médiából. Érdekességek keresése baktériumokról, moszatokról.
Fogalmak	szerveződési szint, földtörténeti kor, sejt, egyed, baktérium, moszat, szervezet, életközösség, biológiai hálózat.	

Témakör	15. A felépítés és a működés kapcsolata	Javasolt óraszám: 11 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megismerő képesség, a kommunikációs képesség, a problémamegoldó gondolkodás, a kauzális gondolkodás fejlesztése. A tér-, időbeli tájékozódás erősítése. A kémiai ismeretek felhasználása az egészséges életmód kialakításában. A Föld övezetessége és az ott kialakuló jellegzetes növény- és állatvilág közötti összefüggés felismertetése. Az élővilág egyszerű rendszerezése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	

<p><i>Anyagok</i> A víz biológiai szerepe.</p>	<p>Vizes élőhelyek felsorolása. Érdekességek gyűjtése a különböző élőlények szervezetében előforduló vízmennyiségről. Példák keresése a víztakarékos növényekről, állatokról (teve, kaktusz). Növénygondozás, állatgondozás (tiszt ivóvíz fontosságának belátása, csíráztatás – öntözés csapvízzel). Kísérlet desztillált vízzel.</p>
<p><i>Élőlények</i> A sejt felépítése (növényi, állati). A növényi és állati szövetek fő típusai.</p>	<p>Mikroszkópos vizsgálatok a sejtek felépítésére. Növényi és állati sejt összehasonlítása.</p>
<p>Baktériumok, vírusok.</p>	<p>Olvasmányelemzés, szövegértés.</p>
<p>Gombák (egy kalapos gomba példáján). A gombák elhelyezkedése az élőlények csoportjai között.</p>	<p>A kalapos gomba vizsgálata, összehasonlítása más növényekkel. Hasonlóságok, különbségek felfedezése. Vizsgálódás nagyítóval.</p>
<p>Növények és állatok általános jellemzői (testfelépítés, kültakaró, táplálkozás, légzés, szaporodás, életmód).</p>	<p>Néhány jellegzetes növény és állat vizsgálata adott szempontok szerint. Elemzés, összehasonlítás.</p>
<p>Testfelépítés, életmód és környezet kapcsolata.</p>	<p>Példák gyűjtése a természetből.</p>
<p><i>Életközösségek</i> Egyed feletti szerveződési szintek. Fajok egyedei közötti kapcsolatok (csoportos életmód: szerepek, rangsor, együttműködés). Magányos életmód. Fajok közti kapcsolatok.</p>	<p>Megfigyelés, elemzés az életközösség szerveződéséről, a fajok és az egyedek életéről.</p>
<p>Az életközösségek belső kapcsolatai.</p>	<p>Az élő és élettelen összetevők csoportosítása. A kölcsönös egymásrautaltság felismerése.</p>
<p>A fajok közötti kölcsönhatások típusai egy-egy konkrét példával (együttélés, versengés, élősködés).</p>	<p>Megfigyelések, egyszerű vizsgálatok terepen, kirándulások alkalmával. Filmek megtekintése, olvasmányok elemzése. Érdekességek, példák gyűjtése (egy-egy konkrét példa megbeszélése).</p>
<p>Életközösségek táplálkozási kapcsolatai, hálózatai: – Táplálékláncok – Termelő szervezetek – növények – Fogyasztó szervezetek – állatok – Lebontó szervezetek – baktériumok, gombák.</p>	<p>Csoportosítások, táplálkozási hálózatok bonyolult rendszerének felismerése. Táplálékláncok készítése – különböző életközösségekben. Táplálkozási piramis értelmezése. Körfolyamatok, egyensúly összefüggéseinek felismerése.</p>

Az állatok viselkedésformái (életmódok, életszakaszok, szituációk – táplálkozás, táplálékszerzés, pázás, védekezés).	Megfigyelések az állatok viselkedésformáiról. Informatikai eszközhasználat. Információfeldolgozás (filmek, képek, könyvek).
<i>Biomok</i> A Föld éghajlati övezeteinek jellemzői, a jellegzetes növényvilág kialakulása közötti összefüggés (pl. tajgaerdő fenyői, esőerdő).	Tablókészítés, élőhelyek bemutatása.
A növény és állatvilág alkalmazkodási módjai az éghajlati viszonyokhoz (pl. az állatok kültakarója, a növények gyökérzete, levelei). A biomok főbb jellemzői, területi elhelyezkedésük.	Rendszerezés, csoportosítás adott szempontok szerint.
<i>Az élővilág rendszerezése (egysejtűek, növények, állatok, gombák)</i> Az élővilág elsődleges csoportokra való felosztása. Főbb rendszertani csoportok: faj, évfolyam, törzs. Egysejtűek. Növények országa. Állatok országa. Gombák országa.	Az eddig tanult növény- és állatfajok csoportosítása megadott szempontok szerint. Növény- és állathatározó könyvek tanulmányozása. Hasonlóságok, különbségek felismerése, általánosítás, rendszerbe sorolás. Táblázatalakítások.
Fogalmak	Víz, szerves, szervetlen anyag, a szervrendszer felépítése, egyed és faj, tápláléklánc, fotoszintézis.

Témakör	16. Állandóság és változás	Javasolt óraszám: 18 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Biológiai, természettudományos ismeretek alapozása. Biológiai fogalmak megértése, elsajátítása. Kapcsolatok felismertetése a kémiában és a fizikában elsajátított ismeretekkel.</p> <p>A megismerőképeség, a kritikus gondolkodás, a kauzális gondolkodás, a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. Interaktív eszközök használata, pontos, kitartó munkavégzésre, önálló információ- feldolgozásra, önálló tanulásra törekvés erősítése.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<i>Állapot</i> Az életközösségek állapotának jellemzése. Élőhelyek, s az ott élő, egymással kapcsolatban álló élőlények (növények, állatok).	<p>Közvetlen tapasztalatszerzés kirándulásokon.</p> <p>Információk gyűjtése életközösségek állapotáról különféle információs eszközökkel.</p> <p>Vizsgálódások.</p>	

Sajátos élő és élettelen környezeti feltételek (fajok egyedei közötti, fajok közötti, élő és élettelen összetevők közötti kapcsolatok).	Az élő és az élettelen világ közötti összefüggések feltárása konkrét példák alapján.
Az ember hatása a bioszférára (káros és hasznos beavatkozások). Globális természeti problémák és következményeik.	Adatgyűjtés, tablóképzés az emberi tevékenységről.
<i>Változás</i> Az élőlények mozgásának fizikai jellemzése (erő, munkavégzés). Az állatok mozgása: végtagok, mozgásszervek, mozgásfajták.	Példák rendszerezése a növények, állatok mozgásairól. Gyűjtőmunka, csoportosítás.
Az élőlények hőháztartását befolyásoló fizikai változások (hőáramlás, hővezetés, hőszigetelés, hőszugárzás). Táplálkozás – belső energia. Hőszigetelés (szőrzet, zsírréteg, faggyús tollazat, pehelytollak). Téli álm: életfolyamatok lassulása. Környezeti hatások – napsugárzás. Csoportos életmód – egymás melengetése (pingvinek stb.). Nagy melegben – párologtatás, fokozott hőleadás.	Az élőlények életében bekövetkező változások a környezet fizikai és kémiai hatásaira. Csoportosítások, elemzések, általánosítások. Összefüggések felismerése.
Fogalmak	viszonylagos egyensúly, megújulás, globális természeti probléma, üvegházhatás, felmelegedés, ózonlyuk, UV-sugárzás, ivóvízkészlet, fotoszintézis, szerves anyag, biológiai szabályozás.

Témakör	18. Környezet és fenntarthatóság	Javasolt óraszám: 18 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megfigyelőképesség erősítése, a kommunikáció fejlesztése, kísérletező képesség, információgyűjtő és -feldolgozó képesség, a problémamegoldó gondolkodás és a kauzális gondolkodás fejlesztése. A kritikai érzék fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. A globális környezeti rendszerekről, a környezetszennyezésről, a fenntarthatóságról ismeretek szerzése és rendszerezése. Felelősségtudatos magatartás erősítése, a szociális érzékenység és a közösségi érzés erősítése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<i>Globális környezeti rendszerek</i> A talaj termőképessége, védelme. A talaj sajátos életközössége (baktériumok, egysejtűek, gombák, moszatok, férgek,	Kísérletezés talajjal. Életközösségek egyedeinek vizsgálata, csoportosítása. Talajszennyezés, szennyező anyagok,	

<p>ízeltlábiák stb.). A tápanyagkészlet folyamatos megújulása. A talajszennyezés forrásai, okai (ipari, háztartási, mezőgazdasági). Az emberi tevékenységek felszínformáló hatásai.</p>	<p>hatások csoportosítása adott szempontok szerint. Az emberi tevékenység felszínformáló hatásainak elemzése, beszámolók készítése.</p>
<p><i>Környezeti tényezők</i> Az éghajlat hatása az épített környezetre (hőszigetelés). Felelős fogyasztói szemlélet.</p>	<p>Az egyéni felelősség belátása konkrét, mindennapi példákon keresztül.</p>
<p>Az élőlényekre ható élettelen környezeti tényezők (levegő, víz, talaj, hőmérséklet), az alkalmazkodás módjai.</p>	<p>A környezeti tényezőkről, az élőlények alkalmazkodásáról tényanyagok gyűjtése, elemzések, vázlat-, tabló-, plakátkészítés.</p>
<p><i>A környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága</i> A környezeti állapot és az ember egészsége közötti összefüggés (testi-lelki egészség).</p>	<p>Konkrét példákon keresztül az ember egészségének védelme és a megfelelő környezeti állapot fenntartása közötti kapcsolat meglátása.</p>
<p>A környezetszennyezés jellemző esetei és következményei (talaj, víz, levegőszennyezés). Emberi, ipari, háztartási, mezőgazdasági tevékenységek környezetszennyező hatásai.</p>	<p>A környezetszennyeződés, az élőhelyek pusztulása problémáinak felismerése, véleményezése.</p>
<p>Az élőhelyek pusztulásának okai, következményei, a fenntartás lehetőségei (aktív természetvédelem) Szelektív hulladékgyűjtés</p>	<p>Részvétel a jeles környezetvédelmi napok rendezvénysorozatain. Játékos vetélkedőkön részvétel. Szemétgyűjtési akciókon részvétel.</p>
<p>A tudatos fogyasztói szokások (takarékoság, tudatosság, megfontoltság, előrelátás).</p>	<p>A tudatos fogyasztási szokások megismerése, konkrét példák gyűjtése.</p>
<p>A fenntarthatóság fogalma, az egyéni és közösségi cselekvés lehetőségei (pl. lakóhely és környékének gondozása, szépítése).</p>	<p>Parkgondozás, fa- és virágültetés.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Talaj-, víz-, levegőszennyezés, mezőgazdasági, ipari, háztartási szennyezőanyag, vegyszer, olajszennyezés, mérgező gáz, talajpusztulás, takarékoság, tudatosság, mérlegelés, megfontoltság.</p>

8. évfolyam - biológia

Célok

- Tudományosan megalapozott, korszerű ismeretek nyújtása a növényi, állati, emberi szervezet működéséről, az egészség megóvásáról.
- Hozzásegíteni a tanulókat az egészséges életmód kialakítása és megtartása szempontjából szükséges szokásrend elsajátításához.
- Az egészséget megőrző attitűd erősítése. Az egészséges életmód szabályainak betartása.
- Felelősségtudat kialakítása önmagáért, másokért.
- Kábító- és élvezeti szerek elutasítása.
- Problémamegoldó, helyzetfelismerő képesség fejlesztése.
- Annak elérése, hogy a tanulók képesek legyenek napi egészségügyi problémáik megoldására, megfelelő segítség kérésére és a kapott tanácsok betartására.
- Az aktív természetvédelem igényének felkeltése.
- Önálló ismeretszerzés népszerűsítő, egészségügyi kiadványokból, filmekből.

Fejlesztendő képességek, készségek, attitűdök

Biológiai jelenségek megfigyelése. A tapasztalatok megfogalmazása. Önálló ismeretszerzés képessége. Önálló feladatvégzés képessége összehasonlítási, csoportosítási feladatokban. Problémamegoldás, helyzetfelismerő képesség. A lényeg kiemelésének képessége. Az egyszerű szakkifejezések használatának képessége.

Törekvés a személyes higiénára és a környezeti higiéné biztosítására. Egészségmegőrző attitűd, felelősségtudat.

A tapasztalatok megfogalmazása, elemi szintű értelmezése, egyszerű következtetések levonása. Önismeret, önellfogadás, egészségmegóvás készségének fejlesztése.

Tematikai egység:		A felépítés és a működés kapcsolata
Témakörök, ismeretek	Fejlesztési követelmények	
Anyagok Az élőlényeket felépítő szervetlen és szerves anyagok (víz, ásványi anyagok, szénhidrátok, zsírok és olajok, fehérjék, vitaminok) alapvető szerepe.	Táblázatok tanulmányozása, ábraelemzés. Életszerű példák keresése a „só-víz háztartás” egyensúlyi állapotára (szomjúság oka).	
Az élelmiszerek összetétele, tápértéke, az egészséges étrend (tápanyag, tápérték, termékösszetétel).	Az élelmiszerek összetételének tanulmányozása, tápanyag-összetételük elemzése. Tudatos fogyasztói magatartás gyakorlása. Élelmiszerek válogatása, ennek fontossága a hiánybetegségek esetén. Napi, heti étrend összeállítása. Receptgyűjtemény készítése, főzési gyakorlatok	

	csoporthmunkában.
Tematikai egység: Állandóság és változás	
Témakörök, ismeretek	Fejlesztési követelmények
<p>Az élettani folyamatok hatása a vérnyomásra, pulzusra, vércukorszintre.</p> <p>Életmód, táplálkozás, mozgás, aktivitás, pihenés, testi-lelki egyensúly.</p>	<p>Az egészséges életmód technikáinak alkalmazása. Ismerkedés a vérnyomásméréssel, vércukorszint-méréssel, pulzusszámméréssel.</p>
<p>Hosszabb idő alatt bekövetkező változások (leszármazás, rokonság, evolúció).</p> <p>Fejlődési folyamat és a mai élővilág sokfélesége (fajok, rokonfajok, családok, rendek, törzsek).</p> <p>Rendszertani alapismeretek.</p>	
<p><i>Folyamat</i></p> <p>A biológiai szabályozás lényege, mechanizmusai (pulzusszám, vérnyomás, testhőmérséklet).</p> <p>A szabályozott állandó állapot biológiai jelentősége.</p> <p>A működés egyensúlyi állapotának folyamatos biztosítása.</p>	<p>A saját egészségi állapot iránti felelősség belátása.</p>
Tematikai egység: Az ember megismerése	
Témakörök, ismeretek	Fejlesztési követelmények
<p><i>Testkép, testalkat, mozgásképesség</i></p> <p>Testalkat változása a növekedés során.</p> <p>Testkép-zavarok.</p> <p>Az ember szervrendszerei</p> <p>Szervek. Elhelyezkedésük.</p> <p>Mozgás: aktív és passzív szervrendszere.</p> <p>Mozgás és életmód kapcsolata.</p> <p>Normál testsúly tartása és a rendszeres mozgás.</p> <p>Gyakori mozgásszervi elváltozások, sérülések, és megelőzésük.</p>	<p>Információgyűjtés.</p> <p>Ábraelemzés.</p> <p>Rendszeres, aktív sportolás.</p> <p>A mozgás és életmód kapcsolatának, összefüggéseinek feltárása.</p> <p>Egészségmegőrző technikák gyakorlása.</p> <p>Helyes, egészséges táplálkozás elsajátítása.</p> <p>Rendszeres tisztálkodás, megfelelő fogápolás fontosságának belátása.</p>

<p>A mozgásszegény életmód következményei.</p>	
<p>Táplálkozás: szervei, emésztési folyamatok. A tápcsatorna betegségei. A légzés: szervei, működése. A légzőszervek gyakori betegségei. Védekezés egyszerű gyógymódokkal. Keringés: szervei, működése. Kiválasztás szervei.</p>	<p>Az emberi szervezet szervrendszerei és szervei működésének megismerése, betegségeik és megelőzési lehetőségeinek megismerése. Egyszerű ápolási technikák elsajátítása.</p>
<p><i>Önfenntartás</i> Érzékszervek. A bőr funkciói, bőrbetegségek, bőrápolás, a bőr védelme. A központi és környéki idegrendszer főbb részei. Érzékszervek: látás, hallás, egyensúlyszerv, ízlelés, szaglás szervei. Minőségi, mennyiségi táplálkozás. A táplálkozás hatása a keringésre, légzésre, anyagcserére. Idegi, hormonális szabályozás.</p>	<p>Kísérletezés fénytani és hőtani eszközökkel látásra és hallásra. Részvétel az iskolai orvosi vizsgálatokon, szűrővizsgálatokon.</p>
<p><i>Szaporodás, egyedfejlődés</i> Szaporodási szervrendszerek. Nemi jellegek. Menstruáció, szexualitás. A szexualitás egészségügyi szabályai, fogamzásgátlás. Méhben belüli fejlődés, szünetés, szünetés utáni élet. Semmelweis Ignác, az anyák megmentője.</p>	<p>Megfelelő tájékoztató, felvilágosító kiadványok tanulmányozása. Információgyűjtés egészségügyi kiadványokból, filmekből, internetről. Semmelweis Ignác munkásságának megismerése.</p>
<p><i>Egészség</i> Orvosi ellátásokkal kapcsolatos ismeretek. Szűrővizsgálat, védőoltás. Az egészséges életmód megőrzéséhez szükséges életvitel. Alapfokú elsősegély-nyújtási ismeretek. Betegjogok.</p>	<p>Részvétel szűrővizsgálatokon. A védőoltás elfogadása. Alapfokú elsősegélynyújtási ismeretek gyakorlása. Ismerkedés a betegjogokkal.</p>
<p><i>Magatartás</i></p>	<p>Szabályok, normák szerepének elfogadása.</p>

<p>A személyiség összetevői, értelmi képességek, érzelmi adottságok, önismeret, önfejlesztés fontossága, viselkedési normák, szabályok szerepe. Családi és egyéni (személyi) kapcsolatok jelentősége. Tanulás szerepe. A serdülőkor érzelmi, szociális és pszichológiai jellemzői.</p> <p>Családi és iskolai agresszió, önzetlenség, alkalmazkodás, áldozatvállalás, konfliktuskezelés, probléma-feloldás.</p>	<p>A tanulás fontosságának tudatosulása. Felelősségteljes magatartás. Csoportokban beszélgetések során önismeret fejlesztése. Konfliktuskezelések gyakorlása.</p>
<p>Tematikai egység: Környezet és fenntarthatóság</p>	
<p>Témakörök, ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>
<p>A tudatos fogyasztói szokások (takarékoság, tudatosság, megfontoltság, előrelátás).</p>	<p>A tudatos fogyasztási szokások megismerése, konkrét példák gyűjtése.</p>
<p>A fenntarthatóság fogalma, az egyéni és közösségi cselekvés lehetőségei (pl. lakóhely és környékének gondozása, szépítése).</p>	<p>Parkgondozás, fa- és virágültetés.</p>

TERMÉSZETISMERET – KÉMIA

7-8. évfolyam

Célok

- A természettudományokon belül felkelteni a tanulók érdeklődését a kémia iránt.
- Olyan alapismeretek nyújtása, amelyek lehetővé teszik a modern életben megjelenő vegyszerek, kémiai folyamatok megismerését.
- Segítséget nyújtani a tanulóknak abban, hogy a kémia tudományának gyakorlati eredményei ne fenyegetettséget jelentsenek számukra, hanem lehetőséget a komfortosabb élet megteremtésére.

- Megerősíteni a tanulóknál azt a meggyőződést, hogy az ember felelős környezete állapotáért. A tanítási órákon megszerzett tudás segítse hozzá őket a környezetszennyezés felismeréséhez, a környezettudatos magatartáshoz.

Feladatok

- Ismertesse meg a tantárgy a kémiai megfigyelésekhez, kísérletekhez szükséges eszközöket, anyagokat, módszereket és magatartást.
- Sajátíttassa el az alapvető kémiai fogalmakat, műveltségjellemeket.
- Fedeztesse fel és értelmeztesse a mindennapi életben megjelenő kémiai jelenségeket.
- Alkalmaztassa a megszerzett tapasztalatokat, tudáselemeket a napi problémák megoldásában.
- Keltse fel a figyelmet, motiválja a kémia tudományával kapcsolatos híre, cikkek, könyvek, tudósítások olvasását, értelmezését.
- Ismertesse fel, hogy Földünk bármilyen nagyra tűnik is, terhelhetősége véges.
- Neveljen a tantárgy a természet szeretetére és a környezetkímélő, környezetvédő magatartásra.

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök

A kémiai jelenségek megfigyelésének képessége. Lényeges és lényegtelen tényezők megkülönböztetésének képessége. Mérések önálló végrehajtása. Becslés, önellenőrzés képessége. Kísérletező attitűd. Képesség a bizonyítások rendszerének betartására. Lexikonok, cikkek használatának, felhasználásának képessége. Kritikai érzék képessége.

7. évfolyam - kémia

Célok

A kémiatanítás célja, hogy sajátos eszközeivel járuljon hozzá a tanulók a természetről, a környezet anyagairól, folyamatairól alkotott világméretű képének alakításához. A tanulók érdeklődésének felkeltése a kémiai ismeretek elsajátítása iránt az egyik legfontosabb motivációs feladat. A tanulók számára fontos a tapasztalati tanulás, a tanulói tevékenység középpontba állítása, ezért a pedagógusnak fokozott figyelmet kell fordítania a kísérletekben, vizsgálódásokban való aktív részvételre úgy, hogy balesetmentes kísérletezés, a szabályok pontos betartása és fegyelmezett munkavégzés valósuljon meg. A kémia és hétköznapi életünk szoros kapcsolatának felismerését szolgálja az egészséges és káros élvezeti szerek bemutatása, az utóbbiak tudatos elutasításának céljából. A háztartási vegyszerek vizsgálatát és balesetmentes használatát gyakorolni kell.

A kémia tanítása során–figyelembe véve az enyhén értelmi fogyatékos tanuló képességeit, gondolkodását–, a következő kiemelt nevelési célokat tűzzük ki: együttműködésre épülő kooperatív, interaktív tanulási technikák elsajátítása és tanulási módok alkalmazása. A mindennapi tevékenységben a környezetkímélő, takarékos magatartás általánossá válása, a természeti és épített környezet iránti szeretet és megóvása. A munka szerepének értékelése az ember életében. A szociális értékelés fejlesztése. Részvétel az iskolában, lakóhelyén, tágabb környezetben rendezett környezetvédelmi rendezvényeken, akciókban.

Feladatok

- Ismertesse meg a tantárgy a kémiai megfigyelésekhez, kísérletekhez szükséges eszközöket, anyagokat, módszereket és magatartást.
- Sajátíttassa el az alapvető kémiai fogalmakat, műveltségelemeket.
- Fedeztesse fel és értelmeztesse a mindennapi életben megjelenő kémiai jelenségeket.
- Alkalmaztassa a megszerzett tapasztalatokat, tudáselemeket a napi problémák megoldásában.
- Keltse fel a figyelmet, motiválja a kémia tudományával kapcsolatos híre, cikkek, könyvek, tudósítások olvasását, értelmezését.
- Ismertesse fel, hogy Földünk bármilyen nagyoknak tűnik is, terhelhetősége véges.
- Neveljen a tantárgy a természet szeretetére és a környezetkímélő, környezetvédő magatartásra.

Témakör	1. Anyag, kölcsönhatás, energia, információ	Javasolt óraszám: 14 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A megfigyelőképesség fejlesztése. A kommunikációs képesség, a motoros képességek, a kauzális gondolkodás, a rendszerező képesség fejlesztése. Feladattudat és szabálytudat erősítése. Aktív kísérletező attitűd. A kísérletezés szabályainak betartása. Az anyagok érzékelhető fizikai, kémiai tulajdonságainak felismerése. A periódusos rendszer legfontosabb elemeinek felismerése. Vegyszerek, élelmiszerek jelzéseinek ismerete, ok-okozati összefüggések felfedezése, hasonlóságok, különbségek felfedezése, problémafelvető képesség fejlesztése, értelmes cselekvés, a kritikai érzék fejlesztése.</p>	
<p>Fejlesztési ismeretek</p>		<p>Fejlesztési tevékenységek</p>
<p><i>Anyagok</i> Balesetmentes kísérletezés. A kísérletezés eszközei. A kísérletezés a megismerés és felfedezés tevékenysége. A tárgyak anyagának minőségi és mennyiségi jellemzői. A hétköznapi életben gyakori keverékek, vegyületek és elemek. Keverékek, oldatok.</p>		<p>A kísérletezés eszközeinek megismerése. Balesetmentes kísérletezés szabályainak megismerése és betartása. Az anyagok vizsgálata egyszerű kísérletekkel. Elemek, keverékek, vegyületek tulajdonságainak vizsgálata. Keverékek, oldatok készítése és szétválasztása, a kiinduló és keletkezett anyagok tulajdonságainak vizsgálata. Általánosítás, analízis, szintézis. Az alkotórészek arányai és a keletkezett anyagok tulajdonságai közti összefüggés felismerése (telítetlen, telített oldatok készítése).</p>
<p>Vízben és zsírban oldódó anyagok. (Só, cukor, paprika, víz, zsír, olaj, benzin, aceton, körömlakk, alkohol). Vegyületek (víz, szén-dioxid, szén-monoxid, nátrium-klorid, nitrogén-klorid).</p>		<p>Vízben és zsírban oldódó anyagok vizsgálata. Tapasztalatok megbeszélése, egyszerű folyamatábrák készítése. Tanári bemutató kísérlet (vízbontás) segítségével a vegyület-keverék fogalmának megértése, a különbségek felfedezése,</p>

	tapasztalatok megbeszélése, a jelenségek értelmezése.
A periódusos rendszer. Mengeyelejev.	Tájékozódás a periódusos rendszerben.
Elemek. Fémes, nem fémes elemek tulajdonságai.	A megfigyelt, létrehozott keverékek, vegyületek alkotórészeinek vizsgálata egyszerű modellek segítségével, az elemek csoportosítása tulajdonságaik alapján.
Vegyületek csoportosítása. Fém, fém-oxid-bázis, nemesfém, nemesfém-oxid – sav, sók. Indikátoros vizsgálatok (citromlé, ecetes víz, szappan, sóoldat, cukoroldat). Lúgos, savas kémhatás. Balesetvédelem.	A hétköznapi életben használt savak, lúgok indikátoros vizsgálata. Néhány háztartási vegyszer vizsgálata, tapasztalatainak elemzése, kémiai alkotórészek, hatások szempontjából. Balesetmentes vegyszerhasználat elsajátítása.
<i>Kölcsönhatások, erők</i> Molekula, atom, atommag (az atomok felépítése, legelemibb szinten, csak érdekességként).	Elemi szintű ismeretek szerzése az anyagok szerkezetéről, felépítéséről ábrák, természettudományos ismeretterjesztő filmek, modellek segítségével. Kísérletek, vizsgálatok nagyítóval, mikroszkóppal.
A fizikai és kémiai változások megkülönböztetése. Fizikai változások (alak, hőmérséklet, halmazállapot, térfogatváltozások, kémiai változások. Egyesülés, égés, bomlás. Közömbösítés: sav + lúg = só + víz. Sav-bázis reakciók: nátronlúg + sósav = konyhasó + víz meszes víz + szénsav = mészke + víz (cseppkőbarlang).	Irányított tanulói és tanári bemutató kísérletek segítségével a változások fajtáinak megfigyelése, elemzése. Az égés fajtáinak, feltételeinek vizsgálata, összegyűjtése. Hasonlóságok, különbségek felfedezése. Sav-bázis reakciók elemzése.
<i>Energia</i> A fizikai és kémiai változások energiaviszonyai hétköznapi példákban. Halmazállapot-változás, oldódás, tűzgyújtás.	Egyszerű kísérletekkel, mérésekkel az energiaváltozások vizsgálata.
<i>Információ</i> Az elemek és vegyületek kémiai jelölése. Vegyjel, néhány elem vegyjele. Szóegyenletek (Pl. NaOH, vagyis nátrium-hidroxid; NaCl, vagyis konyhasó; HCl, vagyis sósav stb.).	A periódusos rendszer legismertebb elemeinek keresése, fémes, nemfémes csoportosítása. Élelmiszerek, vegyszerek tájékoztatójának értelmezése, a tanult vegyszerek szóegyenletének megismerése. Figyelmeztető, veszélyt jelző piktogramok értelmezése (méregjel).

	Gyakorlati példák keresése, elkészítése. Receptek gyűjtése, befőzési, tartósítási módok keresése (cukorszirup, sóoldat).
Fogalmak	Kísérletezés, kísérleti eszköz, szerves és szervetlen anyag, fizikai és kémiai változás, folyamat, só, sav, bázis, elemi összetétel, elem, fotoszintézis.

Témakör	2. Rendszerek	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megismerő képesség, kommunikációs képesség, a kauzális gondolkodás fejlesztése. Finommotorika fejlesztése. Aktív részvétel kísérletekben, balesetmentes kísérletezés. A tűzoltás különböző módjainak ismerete. Információs jelek ismerete és alkalmazása. A természeti rendszerek felépítésében legfontosabb anyagok ismerete. Épített rendszerek fogalmának ismerete. Képzelet, fantázia, kreativitás fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása, összehasonlítás, elemzés gyakorlása, ok-okozati összefüggések felfedezése, IKT-eszközök használata.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
Anyagmennyiség. Tömény és híg oldatok.	Keverékek, oldatok összetevőinek vizsgálata mérésekkel. Hígítás- és sűrűsítés-gyakorlatok végzése.	
Kémiai, fizikai folyamatok gyorsítása, lassítása (főzés, hűtés).	Oldódás-vizsgálatok különböző hőmérsékleten. (Tapasztalatok értelmezése, lejegyzése, rajzos, írásos vázlat formájában.)	
Az égés feltételei. Tűzoltási lehetőségek. Az égés veszélyeire felhívó információs jelek (a dohányzás tiltása, tűzveszélyes hely, robbanásveszély).	Az égés feltételeinek ismerete. A tűzoltás lényegének megbeszélése a feltételek alapján. A különböző tüzek oltási módjainak megismerése. Szituációs gyakorlatok, teendők tűz esetén, tűzoltás, riasztás, a védekezés, megelőzés teendőinek ismerete. A tűzriadó gyakorlatain részvétel. Az égés veszélyeire felhívó információs jelek felismerése.	
<i>Természeti rendszerek</i> A növények életéhez szükséges tápanyagok kémiai tulajdonságai (víz-, szén-dioxid-, oxigén-, kiegészítésként nitrogén-, foszfor-, káliumigény). Fotoszintézis.	Szemléltető képek, ábrák segítségével a rendszer elemeinek, a körfolyamatokban történő változásainak, átalakulásának értelmezése, megbeszélése (pl. oxigén – széndioxid). A Nap energiája fontosságának felismerése a földi élet működésének szempontjából.	

<p>Épített rendszerek Fémek általános jellemzői, előállításuk (vas, alumínium, réz...).</p> <p>Vas- és alumíniumkohászat. Fontosabb ötvözetek (acél, sárgaréz, bronz...).</p>	<p>Tapasztalatok gyűjtése egyszerű kísérletek alapján a legismertebb fémek tulajdonságairól.</p> <p>Ábrák, képek, filmek segítségével elemi ismeretek szerzése a fémek előállításáról.</p> <p>Az alapanyag és előállított fém közti változás megértetése (a bomlás-redukció lényegének elemi szintű értelmezése).</p>
<p>Korrózióvédelem (festés, olajozás, ötvözés, rozsdamentes acél).</p>	<p>Megfelelő korrózióvédelmi eljárások ismerete.</p> <p>Tűzvédelmi plakátok készítése.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Molekula felépítése, oldatfajta, tűz, fotoszintézis, testfelépítő anyag, tápanyag, hőhatás, korrózióvédelem, oxidáció, fotoszintézis.</p>

<p>Témakör</p>	<p>3. Felépítés és a működés kapcsolata</p>	<p>Javasolt óraszám: 14 óra</p>
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Aktív részvétel a tanulói kísérletekben. Az analizáló, szintetizáló képesség, a kauzális gondolkodás, a kommunikációs képesség fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. Az információszerzés lehetőségeinek bővítése. IKT-eszközök használata. Praktikus kémiai ismeretek alkalmazása a háztartásokban. Képzelet fejlesztése.</p>	

<p>Fejlesztési ismeretek</p>	<p>Fejlesztési tevékenységek</p>
<p><i>Szervetlen és szerves anyagok</i> A mindennapokból ismert anyagok (elemek, fémek, ötvözetek, sók, savak, bázisok, természetes és mesterséges anyagok) fizikai és kémiai tulajdonságai. Felhasználásuk.</p>	<p>Szerves és szervetlen anyagok fizikai és kémiai tulajdonságainak megismerése, elsajátítása.</p>
<p><i>A Föld</i> Ércek, ásványok, hegységképző kőzetek.</p>	<p>Elemi ismeretek a Föld anyagairól, a hegységképződésekről, a különböző kőzetek, ásványok, ércek előfordulásáról.</p> <p>Filmek, könyvek, folyóiratok segítségével érdekességek, információk gyűjtése.</p> <p>Kőzetminták, ércminták tanulmányozása, tapasztalatok megbeszélése.</p>
<p>Vízkeménység, vízlágyítás, vízköoldás kémiai alapjai. Háztartási gépek védelme, természetbarát megoldások. Barlangképződés (enyhén savas esővíz, lúgos mészkőoldás, cseppkőképződés, Aggteleki-karszt, Pálvölgyi-cseppkőbarlang stb.).</p>	<p>A vízkőképződés ismerete. A háztartásokban a vízlágyítás és a vízköoldás természetes megoldásainak ismerete.</p> <p>Az ásványvizek és a desztillált víz összehasonlítása párologtatással.</p> <p>Képek keresése barlangokról, a képek alapján megfigyelések.</p>

<i>Az időjárás</i> A földi vízkészlet különböző formái (tengervíz, édesvíz, ásványvíz, gyógyvíz, esővíz).	Különböző vízminták vizsgálata összetétel, tisztaság szerint. Ásványvizek tájékoztatóinak olvasása, tartalmak összehasonlítása. Ismeretek gyűjtése a hazai gyógyvizek előfordulásairól, gyógyító hatásairól filmekből, turisztikai magazinokból, internetről.
A víz körforgása (tengervíz-esővíz kapcsolata).	Sóoldat bepárlása, desztillálása által az összefüggések felfedezése, megértése.
Fogalmak	Szerves és szervetlen anyag, elem, fém, ötvözet, só, sav, bázis, természetes és mesterséges anyag, érc, ásvány, kőzetek, vízkő, vízkeménység, vízlágyítás, vízkőoldás, ásványvíz, gyógyvíz, tengervíz, édesvíz,

Témakör	4. Állandóság, változás	Javasolt óraszám: 18 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Aktív részvétel a kísérletekben, balesetmentes kísérletezés szabályainak betartása. A kommunikációs készség, a kauzális gondolkodás, a problémamegoldó gondolkodás, a finommotorika fejlesztése. Információszerzés bővítése. IKT-eszközök használata. Ismeretek szerzése egyirányú és megfordítható változásokról, kémiai folyamatokról. Körfolyamatok értelmezése, ok-okozati összefüggések felismerése, az elképzelés, következtetés, általánosítás képességének fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<i>A rendszer állapota és változásai</i> A hőmérséklet és nyomás, mint állapotjelző (víz, levegő).	Összefüggések keresése, felfedezése a folyékony és légnemű anyagok hőmérsékletváltozása és nyomásviszonyai között. Példák gyűjtése a nyomás és a hőmérséklet kapcsolatáról a hétköznapi életből, pl. a kávéfőző, kukta, hőlégballon, gőzgép, gőzmozdony, gőzhajó működéséről.	
<i>Változások</i> Kémiai reakciók többféle szempont szerint: – gyors-lassú – egyesülés-bomlás. Oxidáció-redukció (redoxi folyamatok), sav-lúg.	A gyors és lassú égés, feltételei, kísérőjelenségei ismerete. Tűzvédelmi alapismeretek elsajátítása, betartása. Alkotórészek vizsgálata vízbontás esetén. A kiinduló anyag és a keletkezett anyagok vizsgálata, a folyamat lépéseinek rögzítése.	
<i>Egyensúly</i> Telített oldat, oldódás, kristályosodás. Halmazállapot-változások	Só-, cukor-, timsókristály készítése. Okok keresése – a hőmérséklet függvényében az egyensúlyra való törekvés	

	felfedezése.
Fogalmak	Hőmérséklet, nyomás, kémiai reakció, gyors égés, lassú égés, egyesülés, bomlás, oxidáció, redukció, sav-lúg, szénsav, széndioxid, kénsav, sósav, salétromsav, mészégetés, mészoldás, telített-, telítetlen oldat.

Témakör	5. Az ember megismerése és egészsége	Javasolt óraszám: 18 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A kommunikációs képesség fejlesztése, a problémamegoldó és kauzális képesség fejlesztése, mérlegelő képesség fejlesztése. Ismeretek bővítése az egészséges táplálkozás összetevőiről. A tápanyag-, kalóriatáblázatok adatainak értelmezése. A mértékletes táplálkozás előnyei. A kémiai ismeretek alkalmazása a mindennapokban, a vegyszerek használati utasításainak értelmezése, betartása, szociális készség fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
<i>Egészség</i> Veszélyes anyagok a háztartásban (vízkőoldó, hypó, fagyálló folyadékok, zsíroló vegyszerek, tisztítószer, gyógyszerek). Fogyasztóvédelem, szavatosság.		Használati utasítás értelmezése.
Fogalmak	használati utasítás, fogyasztóvédelem, szavatosság, vegyszer, tisztítószer, gyógyszer	

Témakör	6. Környezet és fenntarthatóság	Javasolt óraszám: 9 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A kommunikációs képesség, a kauzális gondolkodás, a szociális képességek fejlesztése. A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése, aktív részvétel a környezetvédelemmel kapcsolatos tevékenységben, szelektív hulladékgyűjtésre törekvés, környezettudatos attitűd erősítése. Törekvés erősítése a takarékos életmódra. A globális környezeti problémákról információk gyűjtése, elemzése; kritikai érzék fejlesztése, a felelősség tudatos vállalásának erősítése. IKT-eszközök használata.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
<i>Élő és élettelen környezeti tényezők</i> A víz- és a levegő tisztasága. Szennyező források és a szennyezés megelőzésének mindennapi, végrehajtható formái. Helyes szokások.		Hírek, időjárás-jelentések értelmezése, folyamatos nyomon követése. Tablók, rajzok, rövid beszámolók készítése a természetes vizek, a levegő állapotáról. Megoldások keresése a szennyeződések csökkentésére.

	Helyes szokások gyakorlása szituációs feladatokban, s természetes közegben.
<i>A környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága</i> Környezeti terhelés (szennyező, mérgező anyagok).	Részvétel a jeles környezetvédelmi napok alkalmával szervezett iskolai, helyi vagy társadalmi akciókon, megmozdulásokon.
Szelektív hulladékgyűjtés. Lomtalanítás, hulladékudvarok. Veszélyes hulladék.	Folyamatos, szelektív hulladékgyűjtés. Veszélyes hulladékok megfelelő elhelyezése (felnőtt irányítással).
Anyag- és energiatakarékosság. Energiatakarékos izzók, áramtalanítás, vízcsap-elzárás, felesleges fűtés, helyes szellőztetés.	Törekvés az anyag- és energiatakarékos életvitelre, a helyes szokások tudatos gyakorlása.
Fogalmak	Fenntarthatóság, időjárás jelenség, kölcsönhatás, környezetszennyeződés, veszélyeztetett faj, energiatakarékosság, szelektív hulladékgyűjtés, földrajzi fogalmak, térképismeret.

8. évfolyam

Célok

- A kémia tanítása sajátos eszközeivel járuljon hozzá a tanulók természetről, a környezet anyagairól és folyamatairól alkotott világgképének alakításához.
- A természettudományokon belül felkelteni a tanulók érdeklődését a kémia iránt.
- A tanuló ismerje néhány híre kémikus nevét, munkásságának lényegét.
- Kísérletek, megfigyelések, vizsgálatok járuljanak hozzá, hogy a tanulók felfedezzék, megértsék.
- Olyan alapismeretek nyújtása, amelyek lehetővé teszik a modern életben fellelhető vegyszerek, kémiai folyamatok felismerését.
- Szerezzon ismereteket a környezetben előforduló anyagokról, biztonságos, szakszerű használatukról a hétköznapokban.
- Az anyagok érzékelhető, mérhető fizikai, kémiai tulajdonságainak felismerése, megfigyelések egyszerű kísérletek útján.
- Segítséget nyújtani a tanulóknak abban, hogy a kémia tudományának gyakorlati eredményei ne fenyegettséget jelentsenek számukra, hanem lehetőséget a komfortosabb élet megteremtésére.

- Tudatosítani a tanulóknak, hogy a kémia szorosan kapcsolódik a hétköznapi folyamatokhoz.
- A tudatosság erősítése az életvezetésben, az egészségük megőrzésében, a háztartásvezetésben.
- Megerősíteni a tanulóknak azt a meggyőződést, hogy az ember felelős környezete állapotáért. A tanítási órákon megszerzett tudás segítse hozzá őket a környezetszennyezés felismeréséhez, a környezettudatos magatartáshoz.
- Megismertetni a mindennapi életben leggyakrabban előforduló fém és nemfém elemeket, azok vegyületeit.
- Kísérletekre alapozva képet adni ezek jellemző egyszerű kémiai reakcióról.

Feladatok

Az *Irányelvek*nek évfolyamra lebontott értelmezése alapján, a célokhoz és tevékenységekhez igazodva.

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök

A kémiai jelenségek megfigyelésének képessége. Lényeges és lényegtelen tényezők megkülönböztetésének képessége. Mérések önálló végrehajtása. Becslés, önellenőrzés képessége. Önálló, balesetmentes kísérletezés, aktivitás. Önálló ismeretszerzés. Kísérletező attitűd. Képesség a bizonyítások rendszerének betartására. Lexikonok, cikkek használatának, felhasználásának képessége. Kritikai érzék képessége.

Tematikai egység: Anyag, kölcsönhatás, energia, információ	
Témakörök, ismeretek	Fejlesztési követelmények
<i>Tudomány</i> Müller Ferenc, Hevesi György, Irinyi János munkássága.	A tudósok munkásságának megismerése, információgyűjtés, feldolgozás.
Anyagok Balesetmentes kísérletezés. A kísérletezés eszközei. A kísérletezés a megismerés és felfedezés tevékenysége. A tárgyak anyagának minőségi és mennyiségi jellemzői.	A kísérletezés eszközeinek megismerése. Balesetmentes kísérletezés szabályainak megismerése és betartása. Az anyagok vizsgálata egyszerű kísérletekkel.
Vegyületek (víz, szén-dioxid,	Tanári bemutató kísérlet (vízbontás) segítségével a

szén-monoxid, nátrium-klorid, nitrogén-klorid).	vegyület-keverék fogalmának megértése, a különbségek felfedezése, tapasztalatok megbeszélése, a jelenségek értelmezése.
A periódusos rendszer. Mengeyelejev.	Tájékozódás a periódusos rendszerben.
Elemek. Fémes, nem fémes elemek tulajdonságai.	A megfigyelt, létrehozott keverékek, vegyületek alkotórészeinek vizsgálata egyszerű modellek segítségével, az elemek csoportosítása tulajdonságaik alapján.
Vegyületek csoportosítása. Fém, fém-oxid-bázis, nemesfém, nemesfém-oxid – sav, sók. Indikátoros vizsgálatok (citromlé, ecetes víz, szappan, sóoldat, cukoroldat). Lúgos, savas kémhatás. Balesetvédelem.	A hétköznapi életben használt savak, lúgok indikátoros vizsgálata. Néhány háztartási vegyszer vizsgálata, tapasztalatainak elemzése, kémiai alkotórészek, hatások szempontjából. Balesetmentes vegyszerhasználat elsajátítása.
<i>Kölcsönhatások, erők</i> Molekula, atom, atommag (az atomok felépítése, legegyszerűbb szinten, csak érdekességként).	Elemi szintű ismeretek szerzése az anyagok szerkezetéről, felépítéséről ábrák, természettudományos ismeretterjesztő filmek, modellek segítségével. Kísérletek, vizsgálatok nagyítóval, mikroszkóppal.

<p>Közömbösítés: sav + lúg = só + víz. Sav-bázis reakciók: nátronlúg + sósav = konyhasó + víz meszes víz + szénsav =</p>	<p>Sav-bázis reakciók elemzése.</p>
<p><i>Információ</i> Az elemek és vegyületek kémiai jelölése. Vegyjel, néhány elem vegyjele. Szóegyenletek (Pl. NaOH, vagyis nátrium-hidroxid; NaCl, vagyis konyhasó; HCl, vagyis sósav stb.).</p>	<p>A periódusos rendszer legismertebb elemeinek keresése, fémek, nemfémek csoportosítása. Élelmiszerek, vegyszerek tájékoztatójának értelmezése, a tanult vegyszerek szóegyenletének megismerése. Figyelmeztető, veszélyt jelző piktogramok értelmezése (méregjel). Gyakorlati példák keresése, elkészítése. Receptek gyűjtése, befőzési, tartósítási módok keresése (cukorszirup, sóoldat).</p>
Tematikai egység:	Rendszerek
Témakörök, ismeretek	Fejlesztési követelmények
<p><i>Tér, idő, nagyságrendek</i> Az atomok, molekulák mérete.</p>	<p>Mikroszkópos vizsgálatok végzése (vízminta, hagymanyúzat...).</p> <p>A méretek látható, majd érzékszervekkel fel nem ismerhető tartományának érzékelése ábrák, filmek, internetes információk segítségével.</p>
<p><i>Természeti rendszerek</i> A növények életéhez szükséges tápanyagok kémiai tulajdonságai (víz-, szén-dioxid-, oxigén-, kiegészítésként nitrogén-, foszfor-, káliumigény). Fotoszintézis.</p>	<p>Szemléltető képek, ábrák segítségével a rendszer elemeinek, a körfolyamatokban történő változásainak, átalakulásának értelmezése, megbeszélése (pl. oxigén – széndioxid).</p> <p>A Nap energiája fontosságának felismerése a földi élet működésének szempontjából.</p>
<p>A talaj tápanyagtartalmának természetes és mesterséges utánpótlása (trágya, műtrágya).</p>	<p>Tapasztalati úton ismeretek szerzése a talaj tápanyagtartalmának pótlására cserepes virágok esetén, kiskertekben, földeken.</p>
<p>Az állatok és az ember életéhez szükséges anyagok (szénhidrátok, szőlőcukor, keményítő, rostok /cellulóz/, zsírok, olajok, fehérjék, szerves savak, csersav, citromsav, víz, oxigén, ásványi anyagok).</p>	<p>Legfontosabb tápanyagaink tulajdonságainak vizsgálata irányított kísérletek alapján. A tapasztalatok elemzése, rögzítése írásban.</p>
<p>Épített rendszerek Fémek általános jellemzői,</p>	<p>Tapasztalatok gyűjtése egyszerű kísérletek alapján a legismertebb fémek tulajdonságairól.</p>

előállításuk (vas, alumínium, réz...).	Ábrák, képek, filmek segítségével elemi ismeretek szerzése a fémek előállításáról.
Vas- és alumíniumkohászat.	Az alapanyag és előállított fém közti változás megértetése (a bomlás-redukció lényegének elemi szintű értelmezése).
Fontosabb ötvözetek (acél, sárgaréz, bronz...).	
Korrózióvédelem (festés, olajozás, ötvözés, rozsdamentes acél).	Megfelelő korrózióvédelmi eljárások ismerete. Tűzvédelmi plakátok készítése.
Tematikai egység: Felépítés és a működés kapcsolata	
Témakörök, ismeretek	Fejlesztési követelmények
<i>Szervetlen és szerves anyagok</i> A mindennapokból ismert anyagok (elemek, fémek, ötvözetek, sók, savak, bázisok, természetes és mesterséges anyagok) fizikai és kémiai tulajdonságai. Felhasználásuk.	Szerves és szervetlen anyagok fizikai és kémiai tulajdonságainak megismerése, elsajátítása.
<i>A Föld</i> Ércetek, ásványok, hegységképző kőzetek.	Elemi ismeretek a Föld anyagairól, a hegységképződésekről, a különböző kőzetek, ásványok, ércetek előfordulásáról. Filmek, könyvek, folyóiratok segítségével érdekességek, információk gyűjtése. Kirándulások, tanösvények, kőzetminták, ércminták tanulmányozása, tapasztalatok megbeszélése.
Vízkeménység, vízlágyítás, vízkőoldás kémiai alapjai. Háztartási gépek védelme, természetbarát megoldások. Barlangképződés (enyhén savas esővíz, lúgos mészkőoldás, cseppkőképződés, Aggteleki-karszt, Párvölgyi-cseppkőbarlang stb.).	A vízkőképződés ismerete. A háztartásokban a vízlágyítás és a vízkőoldás természetes megoldásainak ismerete. Az ásványvizek és a desztillált víz összehasonlítása párologtatással. Képek keresése barlangokról, a képek alapján megfigyelések.
Tematikai egység: Állandóság, változás	
Témakörök, ismeretek	Fejlesztési követelmények
<i>Változások iránya</i> Egyirányú, megfordítható változások, körfolyamatok értelmezése. Szén égetése – szén-dioxid Szénsav előállítása, bomlása	Egy-egy példán keresztül a kémiai folyamatok irányának bemutatása, a tapasztalatok megbeszélése, a folyamatok értékelése.

Kénssav előállítása, bomlása Mészégetés-mészoltás Mészke oldása – cseppkőképződés stb.	
Tematikai egység:	Az ember megismerése és egészsége
Témakörök, ismeretek	Fejlesztési követelmények
<i>Önfenntartás</i> Legfontosabb tápanyagok összetétele (molekulák, víz).	Tápanyagok összetételének vizsgálata.
<i>Magatartás</i> Energiaitalok alkotórészei, kémiai tulajdonságai, hatása. Drog, kávé, kóla, szerves oldószerek kémiai hatása.	Filmek elemzése, következmények felismerése. Doppingszerek, veszélyforrások elkerülése. Probléma felismerése, és a problémamegoldás keresése.
<i>Egészség</i> Egészséges táplálkozás. Zsírok, cukrok szerepe a helyes táplálkozásban, túlfogyasztás. Élelmiszerek tápanyag- és energiatartalma. Tápanyagtáblázatok. Veszélyes anyagok a háztartásban (vízkőoldó, hypó, fagyálló folyadékok, zsíroltó vegyszerek, tisztítószer, gyógyszerek). Fogyasztóvédelem, szavatosság.	Táplálékpíramis-elemzés. Elhízás veszélyeinek felismerése. Tápanyagtáblázat értelmezése, használata. Használati utasítás értelmezése.

TERMÉSZETISMERET – FIZIKA

7-8. évfolyam

Célok

- A korszerű fizikai szemléletmódra nevelés.
- A mindennapi élet és a technikai fejlődés által felvetett egyszerűbb, fizikával kapcsolatos kérdések megválaszolása.

Feladatok

- Keltse fel a tantárgy a tanulók érdeklődését a fizikai jelenségek, folyamatok iránt.

- Alakítsa ki azt a meggyőződést, hogy a mindennapi élet problémáinak megoldásában és az életük minőségét meghatározó műszaki-tudományos fejlődésben jelentős szerepe van a fizika tudományának.
- Fejlessze a tanulók technikai és kommunikációs készségét, gondolkodását.
- Alapozza meg a fizikai ismeretekkel a szakmatanulást.
- Neveljen környezettudatos magatartásra, aktív környezetvédelemre.
- Tudatosítsa a tanulókkal, hogy a természet egységes egész, a különböző tudományok ugyanazt az anyagi világot vizsgálják.
- Nyújtson alapismereteket az anyag fizikai tulajdonságairól, a kölcsönhatásokról, a mindennapi gyakorlatban is megfigyelhető problémákról.
- Ismertesse meg a fizikai vizsgálatok eszközrendszerét, munkamódszereit. A pontosság, a munkafegyelem jelentőségének beláttatása.
- Gyakoroltassa a megismerési módszerek egyre önállóbb használatát, a tapasztalatok pontos megfogalmazását.

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök

Érdeklődés, kíváncsiság. Megfigyelés, elemzés a tapasztalatok lejegyzésének, becslések, mérések képessége. A gondolkodási funkciók fejlesztése.

Alapfokú kísérletező készség. Több szempontú vizsgálódás képessége. Az ismeretek önálló bővítésének képessége. Szakkönyvek, lexikonok, népszerű ismeretterjesztő kiadványok, rádió és tévéműsorok, az internet használatának képessége. Kritikai viszonyulás az áltudományos információkhoz.

7. évfolyam - fizika

Célok

A fizikai ismeretek elsajátítása során cél a korszerű fizikai szemléletmódra nevelés, a környezettudatos gondolkodás és cselekvés iránti nyitottság kialakítása, a gazdaság környezetkárosító hatásának és a környezetvédelmi törekvések összefüggéseinek felismertetése, a természeti, a gazdasági, valamint a társadalmi folyamatok közötti összefüggések felismertetése.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók képesség- és gondolkodásstruktúrájára alapozva a fejlesztés érdekében fokozott figyelmet kell fordítani arra, hogy a tanulók erősen kötődnek az érzékeléshez, az észleléshez, a közvetlen tapasztalatszerzéshez, ezért nagyon sok egyszerű kísérletre, gyakorlásra, mérésre, becslésre és ezek többszöri megisméltésére van szükség ahhoz, hogy a fizikai jelenségeket, folyamatokat megértsék, illetve az ismereteket alkalmazni tudják a mindennapi életben. A hatékony tanulási módszerek elsajátítása teszi lehetővé az egyre bővülő, önálló ismeretszerzést könyvekből, internetről és más forrásokból.

Feladatok

- Keltse fel a tantárgy a tanulók érdeklődését a fizikai jelenségek, folyamatok iránt.
- Alakítsa ki azt a meggyőződést, hogy a mindennapi élet problémáinak megoldásában és az életük minőségét meghatározó műszaki-tudományos fejlődésben jelentős szerepe van a fizika tudományának.

- Fejlessze a tanulók technikai és kommunikációs készségét, gondolkodását.
- Alapozza meg a fizikai ismeretekkel a szakmatanulást.
- Neveljen környezettudatos magatartásra, aktív környezetvédelemre.
- Tudatosítsa a tanulókkal, hogy a természet egységes egész, a különböző tudományok ugyanazt az anyagi világot vizsgálják.
- Nyújtson alapismereteket az anyag fizikai tulajdonságairól, a kölcsönhatásokról, a mindennapi gyakorlatban is megfigyelhető problémákról.
- Ismertesse meg a fizikai vizsgálatok eszközrendszerét, munkamódszereit. A pontosság, a munka fegyelem jelentőségének beláttatása.
- Gyakoroltassa a megismerési módszerek egyre önállóbb használatát, a tapasztalatok pontos megfogalmazását.

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök

Érdeklődés, kíváncsiság. Megfigyelés, elemzés a tapasztalatok lejegyzésének, becslések, mérések képessége. A gondolkodási funkciók fejlesztése. Alapfokú kísérletező készség. Több szempontú vizsgálódás képessége. Az ismeretek önálló bővítésének képessége. Szakkönyvek, lexikonok, népszerű ismeretterjesztő kiadványok, rádió és tévéműsorok, az internet használatának képessége. Kritikai viszonyulás az áltudományos információkhoz.

Témakör	7. Anyag, kölcsönhatások, energia	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megismerőképesség és a gondolkodási műveletek (válogatás, csoportosítás, elemzés, általánosítás) fejlesztése. A motorikus képesség fejlesztése. Aktív részvétel a kísérletekben, mérésekben. A kísérletezés szabályainak betartása. Megfigyelések, vizsgálódások gyakorlott végrehajtása. Energiatakarékosságra törekvés erősítése. Mérőeszközök pontos használata. A fizika és a mindennapi élet kapcsolatának felismertetése. Kooperatív technikák alkalmazása, pontos munkavégzésre törekvés, kitartó, fegyelmezett munka elsajátítása.	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<i>Anyagok</i> Sűrűség (anyag, tömeg, térfogat) fogalma. Mérőeszközök. Mérleg, rugós erőmérő.	Különböző sűrűségű anyagok megfigyelése, összehasonlítása. Mérőeszközök használata (mérleg, rugós erőmérő). Alkotórészek egymáshoz viszonyított elhelyezkedésének megfigyelése.
Halmazállapotok, halmazállapot-változások (víz előfordulásai: víz, jég, pára, gőz).	Hőmérséklet mérése, halmazállapot-változásokra kísérletek végzése. Az anyagok sűrűsége és halmazállapot-változásai közötti összefüggések felismerése.
Elektromos vezetők, szigetelők, mágnesezhető, nem mágnesezhető anyagok.	Különböző anyagok elektromos vezetőképességének egyszerű vizsgálata.

	Anyagok csoportosítása adott szempontok alapján.
<p><i>Kölcsönhatások, erők</i></p> <p>Energia fogalma, mértékegysége. (Energia, munkavégző képesség), energiafajták (víz, szél, nap, fosszilis energiafajták, atomenergia, elektromos, hő-, mozgási, helyzeti, rugalmas). Energia mértékegysége: J, Kj. Energiaátalakulások, energiamegmaradás. Energiatakarékosság. Az erő fogalma, nagysága, iránya, mértékegysége (Rugós erőmérő).</p>	<p>Élelmiszertáblázatok elemzése, elemi szintű értelmezés.</p> <p>A mindennapi életben tapasztalt erőhatások megismerése, mérési gyakorlatok végzése. Energiafajták megfigyelése természetes környezetben és kísérleti helyzetben.</p>
Fogalmak	Sűrűség, halmazállapot-változás, anyagi tulajdonság, energiafajta, kölcsönhatás, mozgásállapot-változás, erőfajta, energiatakarékosság.

Témakör	8. Rendszerek	Javasolt óraszám: 7 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megismerő képesség fejlesztése, térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztése. Hálózatok és épített rendszerek értelmezése. Ok-okozati összefüggések feltárása. Analizáló, szintetizáló képesség fejlesztése. Önálló információgyűjtésre és tanulásra törekvés. Ismeretek bővítése a mikro- és makrovilágból, a képzelet fejlesztése, összehasonlítás adott szempontok szerint, összefüggések felismerése, IKT-eszközök használata.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p><i>Tér, idő, nagyságrendek</i></p> <p>Hosszúság és idő mértékegységei. Atomi méretek (méretarányos szemléltetés). Jellegzetes rövid és hosszú időskálák a természetben (emberi skála, földtörténet, fényév).</p>	<p>A hosszúság és idő vonatkozásában mérési gyakorlatok, mértékegységek átváltása. Érdekességek gyűjtése filmekből, internetről, ismeretterjesztő kiadványokból.</p>	
<p><i>Hierarchikus rendszerek és hálózatok</i></p> <p>Példák hálózatokra (elektromos hálózat, internet). Szerkezetek (pl. kerékpár).</p>	<p>Példák gyűjtése hálózatokra a mesterséges környezetben. Szerkezetek összeállítása.</p>	
<p><i>Épített rendszerek</i></p> <p>Példák: energiaellátás, információs rendszerek, közlekedés, települések.</p>	Térképrajzolás stb.	
Fogalmak	Hosszúság-mértékegység, időmértékegység, atom, méretarány, életkor, földtörténeti kor, korszak,	

Témakör	9. A felépítés és működés kapcsolata	Javasolt óraszám: 7 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az érdeklődés, kíváncsiság, fantázia erősítése. A feladat-, szabálytudat erősítése. A kommunikációs képesség fejlesztése. Információk gyűjtése és feldolgozása. Internethasználat. A megújuló energiaforrások és szerepük. Következtetés, általánosítás fejlesztése, összefüggések felismerése, kritikai érzék, reális gondolkodás fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
<i>A Föld belső szerkezete (földrengések, rezgéshullámok)</i>		Érdekességek gyűjtése a földrajzkönyvekből, tájékoztató irodalomból, atlaszból, internetről.
Napenergia-termelés, felhasználás (megújuló energiaforrás, napkollektorok). A mindennapokban használatos, napenergiával működő eszközök (pl. számológépek).		A napenergiával dolgozó eszközök összegyűjtése a valóságban, illetve képanyagon. Felhasználásukról ismeretek gyűjtése csoportmunkában.
Fogalmak	Napenergia, földkéreg, izzó magma, földrengés, hőenergia, hősugárzás, fénysugárzás, fénysebesség,	

Témakör	10. Állandóság és változás	Javasolt óraszám: 22 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Aktív részvétel a kísérletezésben, az önálló kísérletezés szabályainak tudatos alkalmazása. A mozgás fizikai értelmezése, fajtái. Pontos mérések, becslések, viszonyítások gyakorlása. Mérési adatok lejegyzése. Egyszerű számítások végzése. A fizikai ismeretek alkalmazása a mindennapokban. A munkavégzést segítő eszközök, gépek működésének fizikai értelmezése. Az energiamegmaradás törvényének elemi szintű megismertetése. A motoros képességek fejlesztése. Az ok-okozati összefüggések feltárása. Szókincsbővítés fizikai fogalmakkal, következtetések, általánosítások, szociális motiváltság erősítése.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
<i>Mozgások jellemzése</i> Mozgás és nyugalom (viszonylagosság). Egyenes vonalú egyenletes mozgás (út, idő, irány, sebesség, állandó sebesség).		Testek helyének, helyzetének meghatározása. Különböző mozgástípusok felismerése konkrét példákon. Mozgásfajták csoportosítása. Kísérletezés különböző mozgásfajtákra. Út, idő mérése, adatok lejegyzése. Egyszerű számítások végzése. Sebességjelző adatainak értelmezése, GPS alkalmazása.

<i>Mozgásállapot-változás</i> Változó mozgások. Egyenletesen változó mozgások. Átlagsebesség .	Az erő mozgásállapot-változtató hatásának felismerése példákon. Különböző mozgásfajták megkülönböztetése. Labdajátékok, biliárd.
Az erő és a sebességváltozás kapcsolata. Gyorsulás, lassulás	Tömeg, sebesség, tehetetlenség kapcsolatának felismerése, megértése.
<i>Változások iránya</i> Megfordítható és megfordíthatatlan folyamatok. Egyensúlyi állapotra törekvés (centripetális erő). Sportok, karbantartási eszközök használata.	Megfigyelések, példák gyűjtése sportokból (pl. kalapácsvetés lényege). Háztartási eszközök működése (centrifuga, turmix). A mozgásokat segítő és gátló erők hatásainak felismerése.
<i>Egyensúly</i> Tömegmérés, mérleg.	Mérések gyakorlása, mértékegységek átváltása, megfigyelés, becslés, viszonyítás, párosítás, összehasonlítás. Egyensúlyi állapotok létrehozása. Összefüggések feltárása. Mérési adatok lejegyzése.
<i>Nyomás</i> Szilárd testek nyomása (nyomóerő, nyomott felület). Nyomás a folyadékokban. Nyomás a légnemű anyagokban.	Nyomással kapcsolatos egyszerű kísérletek végzése különböző halmazállapotú anyagokban. Nyomással kapcsolatos ábrák elemzése.
Fogalmak	Mozgás, mozgásfajta, mozgásállapot-változás, egyensúlyi állapot, nyomás, sebesség, út, idő.

Témakör	12. Környezet és fenntarthatóság	Javasolt óraszám: 9 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megismerő képesség, kommunikációs képesség, kauzális gondolkodás, problémamegoldó gondolkodás fejlesztése. Információszerzés gyakorlása. Önálló tanulás. IKT-eszközök használata. Energiatakarékosságra törekvés erősítése a hétköznapokban. Tudatos fogyasztói és természetvédő magatartás, mérlegelő gondolkodás fejlesztése, törekvés az egészséges környezet, az élő természet megóvására.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<i>A földi időjárás fő jellemzői</i> Időjárási jelenségek, a földfelszín és az időjárás kapcsolata. Légköri és tengeri áramlatok (Golf-áramlat, szélrendszerek).	Földrajzi ismeretek alkalmazása. Érdekességek, információk gyűjtése képekről, filmből, atlaszokból, ismeretterjesztő könyvekből. Összefüggések felismerése a földrajzi szélesség, illetve a tengerszint feletti magasság időjárást meghatározó tényezőiről.	

Az időjárás-előrejelzés.	Az időjárás-előrejelzés értelmezése, információfeldolgozás, ábraelemzés újságokból, televízióból.
A légkör fizikai tulajdonságai (napsugárzás, hőmérséklet, csapadék). A vízkörforgás fizikai háttere, szél). Csapadékfajták. Légnyomás és mérése (Barométer).	A légkör fizikai tulajdonságainak elemzése. Összefüggések felismerése. A víz körforgására kísérletek végzése. Elemi ismeretek szerzése a frontképződésekről. Olvasmány-feldolgozás.
<i>Természeti katasztrófák (viharok, földrengések, cunamik kiváltó okai)</i>	Ismeretterjesztő filmek elemzése.
A kárenyhítés lehetőségei, előrejelzés. Megfelelő viselkedési formák veszélyhelyzetekben.	Az előrejelzés fontosságának felismerése, példák gyűjtése a modern földrengés- és vihar-előrejelző eszközökről. A megfelelő magatartás tanúsítása veszélyhelyzetekben.
<i>A környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága</i> A természetkárosítás fajtáinak fizikai háttere (erdőirtás, légszennyezés, vízszennyezés, talaj-, zaj-, fényszennyezés. Útépítés, házépítések, lakóparkok építése. Fenntarthatóság, védelem.	Kirándulások, séták, irányított megfigyelések, elemzések adott témával kapcsolatban. Tablók, fotók, rajzok készítése. Rövid beszámolók készítése a helyi környezeti problémákról fotókkal, rajzokkal. Érdekességek gyűjtése természettudományos kiadványokból, filmekből a környezet állapotának védelméről, az emberi tevékenységekről.
A szennyező-anyagokkal való szakszerű bánásmód (vegyszerek, tisztítószer, olajok, gyógyszerek, elemek, patronok).	Tudatos, szelektív hulladékgyűjtés. A szennyezőanyagok biztonságos tárolásáról, felhasználásáról, megsemmisítéséről ismeretek szerzése. A vegyszereken, tisztítószereken lévő információk feldolgozása.
Fogalmak	Időjárás, áramlat, szélirány, légnyomás, légkör, természeti katasztrófa, fenntarthatóság, a környezeti rendszerek védelme, energiatakarékosság, szennyező anyag, szelektív hulladékgyűjtés, hulladékkezelés.

8. évfolyam - fizika

Célok

- A korszerű fizikai szemléletmódra nevelés.
- A mindennapi élet és a technikai fejlődés által felvetett egyszerűbb, fizikával kapcsolatos kérdések megválaszolása.
- A fizika és a természettudományos érdeklődés fenntartása.
- A kísérletező-, a mérő-, az összehasonlító képesség növelése, a tartós, tudatos figyelem erősítése.

- Az egyszerű gépek fajtáinak, működésük törvényszerűségeinek megismerése, jelentőségük felfedezése a mindennapi gyakorlatban.
- A munka fizikai értelmezése, az erő, energiaváltozás felismerése.
- A nyomás jelenségének megismerése.
- A tanult fizikai jelenségek, összefüggések értelmezése a napi történetekben.

Feladatok

Az *Irányelveknek* évfolyamra lebontott értelmezése alapján, a célokhöz és tevékenységekhez igazodva.

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök

Érdeklődés, kíváncsiság. Megfigyelés, elemzés, a tapasztalatok lejegyzése, becslések, mérések képessége. A gondolkodási funkciók fejlesztése. A kommunikációs képesség. Alapfokú kísérletező készség. Több szempontú vizsgálódás képessége. Az ismeretek önálló bővítésének képessége. Szakkönyvek, lexikonok, népszerű ismeretterjesztő kiadványok, rádió és tévéműsorok, az internet használatának képessége. Kritikai viszonyulás az általános információkhoz.

Tematikai egység: Állandóság és változás	
Témakörök, ismeretek	Fejlesztési követelmények
<p><i>Egyensúly</i> Tömegmérés, mérleg. Egyszerű gépek (egyoldalú, kétoldalú emelők, csigák). Termikus egyensúly. Energiamegmaradás törvénye elemi szinten. (Testek belső energiájának változásai).</p>	<p>Mérések gyakorlása, mértékegységek átváltása, megfigyelés, becslés, viszonyítás, párosítás, összehasonlítás. Kísérletek végzése egyszerű gépekkel. Mérlegek összeállítása (szerelőkészlet). Egyensúlyi állapotok létrehozása. Összefüggések feltárása. Példakeresés emelők, csigák alkalmazására. Hőmérsékletmérések gyakorlása. Mérési adatok lejegyzése.</p>
<p><i>Egyensúly</i> Tömegmérés, mérleg. Egyszerű gépek (egyoldalú, kétoldalú emelők, csigák). Termikus egyensúly. Energiamegmaradás törvénye elemi szinten. (Testek belső energiájának változásai).</p>	<p>Nyomással kapcsolatos egyszerű kísérletek végzése különböző halmazállapotú anyagokban. Nyomással kapcsolatos ábrák elemzése.</p>
Tematikai egység:	Az ember megismerése és egészsége

Témakörök, ismeretek	Fejlesztési követelmények
<p><i>Az energia szerepe az élővilágban</i> Táplálkozás – energiafelhasználás.</p>	<p>Táplálkozási táblázatok értelmezése. A mozgás és a táplálkozás közötti kapcsolat elemzése. Orvos, egészségügyi szakember ajánlásainak elfogadása. Változatos, egészséges táplálkozás elveinek betartása.</p>
<p>A táplálék mint energiahordozó. Az élelmiszerek fő tápanyagai, élettani szerepük. Zsírok, olajok, szénhidrátok – fűtőanyagok. Fehérjék – építőanyagok.</p>	<p>Az emésztés és a légzés folyamatai, összefüggésének elemzése. Az égés feltételeinek ismerete. Napi, heti egészséges étrend összeállítása.</p>
<p><i>A biológiai mozgás fizikai alapjai</i> A sport szerepe az ember életében. Magasugrás, súlylökés, úszás, labdarúgás, stb. Erőhatások, energiafelhasználás.</p>	<p>Példák gyűjtése és filmek elemzése a sportoláshoz szükséges feltételekről, erőhatásokról, energiafelhasználásról.</p>
<p><i>Az érzékelés fizikája</i> A fény, a színkép. A fény terjedése, fénytörés, szivárvány A látás alapja, a szemlencse működése. Lencsék, domború, homorú lencsék, nagyítók.</p>	<p>Kísérletezés prizmával, nagyítóval, domború lencsével, homorú lencsével. Képpalkotások megfigyelése, rajzos ábrák elemzése.</p>
<p>Látáshibák és javításuk (rövidlátás, távollátás). Szemüveghasználat. Látásvédelem – egészségvédelem. (Túlzott és gyenge fény, erős napfény, hegesztés).</p>	<p>A látáshibák okainak elemzése rajzos ábrákon. Szemüveghasználat, napszemüveg-használat, védőszemüveg alkalmazása az adott fényviszonyoknak megfelelően, illetve a látáshibák korrigálására. Látássérült embertársaink segítése.</p>
<p>A hang, ultrahang szerepe az élővilágban.</p>	<p>Érdekességek gyűjtése az állatok hangokkal történő kommunikációjáról filmek, hanganyagok segítségével. Példák gyűjtése az ultrahang szerepéről a gyógyászatban.</p>
<p>A hallás fizikai alapjai (hangrezgés, hanghullámok, hangterjedések).</p>	<p>Kísérletek végzése a hang terjedéséről különböző közegekben. Modell- és ábraelemzés a hallás folyamatával kapcsolatban.</p>
<p>Káros környezeti hatások, zajszennyezés. Erős hanghatással járó foglalkozások. Védőfelszerelések.</p>	<p>A hallószervek tudatos védelme és óvása az erős hanghatásuktól (pl. zene). A halláskárosodás elkerülése védőfelszereléssel.</p>

	A hallássérült ember elfogadása és segítése.
Az elektromos áram hatása az élő szervezetre. Veszélyek (áramütés). Veszélyt jelző táblák, információk. Érintésvédelmi ismeretek (konnektor, védődugók).	A veszélyt jelző táblák információinak felismerése, és a veszély tudatos elkerülése. A szórakoztató és háztartási berendezések használata, az érintésvédelmi szabályok betartásával.
Tematikai egység:	Környezet és fenntarthatóság
Témakörök, ismeretek	Fejlesztési követelmények
Energiatermelés módjai, kockázata. Hazai erőművek. (Fosszilis erőművek, atomerőmű).	Hazánk erőműveinek elhelyezkedése, energiatermelésének ismerete. Az energiatermelés kockázatáról információk gyűjtése filmekből, ismeretterjesztő kiadványokból, internetről.
A szennyező-anyagokkal való szakszerű bánásmód (vegyszerek, tisztítószer, olajok, gyógyszerek, elemek, patronok).	Tudatos, szelektív hulladékgyűjtés. A szennyezőanyagok biztonságos tárolásáról, felhasználásáról, megsemmisítéséről ismeretek szerzése. A vegyszereken, tisztítószereken lévő információk feldolgozása.

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végére	<p>Alapvető ismeretek a kémiai, fizikai, biológiai jelenségekről, törvényszerűségekről, ezek felhasználása a gyakorlatban, a mindennapi életben, a háztartásban.</p> <p>Az élő és élettelen természet legfontosabb kölcsönhatásainak ismerete. A megfigyelésekben, kísérletekben önálló, szabálykövető részvétel. Egyszerűbb összefüggések megértése, tapasztalatok megfogalmazása szóban, vázlatkészítés.</p> <p>Törekvés a tanult szakkifejezések pontos használatára. Információk egyre önállóbb gyűjtése és feldolgozása.</p> <p>IKT-eszközök használata. Tudatos környezetvédelem és egészségvédelem, megoldások keresése a környezet- és egészségkárosítás elkerülésére.</p> <p>Az egészségügyi hálózat ismerete. Képesség segítségkérésre, segítségnyújtásra.</p> <p>Kialakult szabálytudat, képesség az együttműködésre, konfliktuskezelésre, reális önismeret.</p>
--	---

TERMÉSZETTUDOMÁNY FÖLDRAJZ

6-8. évfolyam

Célok

A földrajz tantárgy célja, hogy kialakítsa, majd fokozatosan fejlessze a tanulók földrajzi, környezeti tájékozódását és gondolkodását.

A tantárgy a sajátos eszközeivel elősegíti, hogy a tanulók megismerjék a világban elfoglalt helyünket, földrajzi és környezeti adottságainkat. Elmélyíti a természettudományos vizsgálómódszerek alkalmazását. A szűkebb és tágabb környezet természeti és társadalmi, gazdasági jellemzőivel ismerteti meg a tanulókat.

Feladatok

- Formálja a tanulók szemléletét, a nemzeti, az európai értékekhez való pozitív viszonyulását.
- Fejlessze tovább és erősítse a napi gyakorlat során szükséges térbeli és időbeli tájékozódás képességét.
- Keltse föl a tanulók érdeklődését a megfigyelhető, észlelhető, megvizsgálható jelenségek, folyamatok iránt, a közvetlen és a tágabb környezetet érintően.
- Bővítse a tér- és időbeli tájékozódási képességüket és fejlessze a térképi alapismereteiket. Járuljon hozzá az ökológiai szemlélet, a környezeti attitűd, magatartás és értékrend kialakulásához.
- Késztesen az élő, az élettelen, az épített környezet megóvására a haza, az európai és a távoli tájak földrajzának megismertetésével.
- Járuljon hozzá a tanulási szokások kialakításához, az elsajátított ismeretek, készségek, jártasságok alkalmazásához a napi gyakorlat és életvitel szintjén is.
- Készítse fel a tanulókat a reális értékelésre, a földrajzi információhordozók értelmes felhasználására, kiválasztására (térképek, földgömb, tévéműsorok, kiadványok, útikönyvek).
- Alakítson ki – a tanulók fejlettségének megfelelően – topográfiai ismereteket, földrajzi fogalmakat. Biztosítson megfelelő gyakorlást, megerősítést az alapvető földrajzi szakkifejezések használatában, az írásos rögzítés, az ábrázolás, az elemzés terén.

Óraszámok

Évfolyamok	6.	7.	8.
Heti óraszám	1	1	2
Éves óraszám	37	37	74

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök

A tantárgy speciális eszközrendszerével, ismeretanyagával, tevékenységrendszerével fejleszti a természettudományos vizsgálómódszerek alkalmazásának képességét.

A természeti, társadalmi jelenségek, folyamatok összefüggésének felismerése. A térbeli és időbeli tájékozódás képességének fejlesztése a tantárgy sajátos tartalmával. Az elemzőképesség fejlesztése – a hasonlóságok, különbségek, kapcsolatok észrevétele.

Önálló vizsgálódás képessége, a vizsgálatok, megfigyelések alapján véleményalkotás, az érvelés, a döntés képességének fejlesztése.

A kifejezőképesség fejlesztése – szóban, írásban, rajzban. A tanult szakkifejezések használatának képessége. Az önálló, az irányított tanulás képessége. A speciális ismerethordozók használatának képessége.

A szemléleti térképolvasás készségszinten, a logikai, a következtető térképolvasás jártasságszinten.

A természetben, a társadalmi folyamatokban lezajló változás felismerésének képessége.

Pozitív viszonyulás a hazai tájhoz, a természeti és társadalmi értékeinkhez. A természetrombolás, a környezetpusztítás elítélése. A környezetkárosodás megakadályozására történő összefogás megértése.

A tanulók értékelése, ellenőrzése

A térképhasználati képesség fejlődését nyomon követő ellenőrzési formák: rövid írásbeli és szóbeli feladatok rendszeres megoldása a tanórán a helymeghatározásra, a térképjelekre, színekre, információkra vonatkozóan. A tanulók önálló tanulási, ismeretszerzési képességeinek fejlődésére irányuló ellenőrzési formák: adat- és információgyűjtés, szövegértés, szövegekből adatok kiemelése, lényegkiemelés, rövid beszámoló, írásos feladatmegoldások, rajzok készítése, tablókészítés, aktuális hírek, információk értelmezése, térképen történő megmutatása.

A kognitív képességek fejlődését nyomon követő ellenőrzés és értékelés, természeti jelenségek felismerése képekről, leírásból, a tanult folyamatok, összefüggések felismerése képről, filmről, folyamatábrákról, ok-okozati összefüggések feltárása irányítással. A gondolkodás szintjének, fejlettségének megállapítása – szemléletes-cselekvő; szemléletes-kép szint; problémafelfedező (megoldó) szint.

A gondolkodás műveleteire vonatkozó vizsgálódás, ellenőrzés: elemzés megadott szempont szerint, elemzés önállóan, analízáló-, szintetizáló képesség; általánosító, konkretizáló képesség; rendezés, rendszerezés képessége; ok-okozati összefüggések felismerése és megfogalmazása.

Együttműködési készség fejlődésének nyomon követése: részvétel a csoportmunkában, házi feladat elkészítése, gyűjtőmunka, tablókészítés, riportkészítés, útvonaltervek, idegenvezetési játékos gyakorlatok.

A tanulók tudásának mérése: félévi és év végi tudásmérő feladatlapok, témazáró feladatok, a topográfiai fogalmak elsajátításának mérése. Folyamatos diagnosztizálás.

A tanulók munkájának, fejlődésének nyomon követése, pedagógiai diagnosztizálása folyamatosan történik. Nehézségeik áthidalására az egyéni, a differenciált foglalkoztatási formát, a tartalmi és módszerbeli differenciálást is alkalmazni kell. A funkciózavarból, a kognitív képességek sérüléséből, a tanulási motiváltság problémáiból adódó tanulási nehézségek áthidalására a rehabilitációs órákat is fel kell használni.

Földrajz - 6.évfolyam

A földrajz tantárgy 6. évfolyamon történő tanulása során fejlődnek a tanulók tanuláshoz szükséges kognitív képességei: a tudatos megfigyelés képessége, a figyelem terjedelme, az analitikus és a szintetizáló gondolkodás. Képesé válnak a tantárgy sajátos földrajzi ismerethordozók – térkép, földgömb, ábrák használatára, valamint az IKT eszközök tanári segítséggel történő célszerű alkalmazására. Fejlődik kommunikációs képességük, a tananyag feldolgozása során bővül szókincsük,

fejlődik szövegértésük és a feladatmegoldásokhoz kapcsolódóan értékelési helyzetekben önértékelésük, önismeretük. A matematikai kompetencia birtokában képesek számadatok összevetésére, grafikonok, diagramok leolvasására, elemzésére.

A nevelés célja, hogy ismerjék és szeressék a környezetet és a környezetkímélő magatartás váljék követendővé számukra. A haza természeti adottságainak megismerésével, a hazai tájak szépségeinek és kulturális örökségeinek feltárásával erősödik hazaszeretetük és kötődésük a magyar haza, a magyar nép iránt.

Célok

- A térbeli tájékozódás ismereteinek bővítése.
- Az ember természeti környezetéről alkotott kép pontosítása, fejlesztése.
- Képzetek kialakítása a földrajzi képződményekről, keletkezésükről.
- A térképen való tájékozódás képességének fejlesztése.
- Elemi eligazodás az információk világában.
- A szóbeli, az írásbeli kifejezőkészség fejlesztése. A fogalmak bővítése.
- Földrajzi fogalmak alapozása.
- Hely- és helyzet meghatározásának gyakorlása a térképen.
- Elemi ismeretek hazánk helyéről, nagytájairól.
- Elemi fogalmak kialakítása az emberek gazdasági tevékenységéről, a termelés természeti feltételeiről. Az IKT eszközök használatának gyakoroltatása, a szerzett információk alkalmazása a tananyag feldolgozása során.

Feladatok

A földrajz tantárgy *Irányelvek*ben leírtak szerint.

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök

A képzelőerő fejlesztése. Képi úton, konkrét cselekvések, bemutatások útján, szemléletes leírások segítségével fejleszteni a természeti folyamatok, összefüggések felismerését, megértését. Véleményalkotás fejlesztése a vizsgálatok, megfigyelések alapján. A tantárgy speciális ismerethordozói használatának képessége irányítással, segítséggel.

A tér- és időbeli tájékozódás képességeinek fejlesztése. Az elemzőképesség fejlesztése, k épek, makettek, rajzok, ábrák, filmek, leírások alapján. Pozitív viszonyulás alakítása a hazai tájhoz, a természeti értékekhez.

Földrajz 6. évfolyam

Témakör	1. Felépítés és működés kapcsolata	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Természettudományosan megalapozott megismerési, tapasztalatszerzési folyamatok elsajátítása. A megtartó emlékezet, kommunikációs, koncentrációs képesség fejlesztése. Kauzális gondolkodás fejlesztése, aktív részvétel vizsgálatokban, kísérletekben, önálló és csoportos munkában, helyes tanulási szokások, feladattudat elmélyítése, szabályok betartása. Az élővilág rendszerezése, ismeretek szerzése az életközösségekről és összetevőikről. Összefüggések elemi szintű megismerése, összefüggések felfedezése, környezettudatos attitűd formálása, ökológiai szemlélet alapozása, felelősségtudat fejlesztése, környezetszeretetre nevelés, kritikai érzék fejlesztése, fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<i>Föld, Nap, Naprendszer</i> Bolygórendszerünk, bolygók megnevezése. A Föld tengelyforgása, keringése a Nap körül. Időjárás, éghajlati övek, évszakok. A napsugárzás jelentősége.	A Nap, Föld, Hold kölcsönhatásainak elemi szintű megismerése. Látogatás a Planetáriumba. Filmek, képek, ábrák elemzése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak		

Témakör	2. Tájékozódás a földrajzi térben	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az ismert tér fokozatos kitágítása. A térkép és a valóság kapcsolatának felismertetése. Összehasonlítás, differenciálás, analógiás gondolkodás fejlesztése. Tájékozódás a térképi ábrázolás jelrendszerének segítségével. A jelrendszer alkalmazása térábrázolásban.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<i>A tér és ábrázolása</i> 1.1. Téregységek – Személyes tér. A földrajzi tér: közvetlen környezet, lakóhely, környező táj, haza.	Tájékozódás a lakóhelyen, valamint annak szűkebb és tágabb környezetében. A földrajzi tér fogalmának kialakítása a közeli és a tágabb környezetben. Ismerkedés a földgömbbel. Tájékozódás a földgömbön és a Föld	

<ul style="list-style-type: none"> – Földrészek és óceánok. <p>A kontinensek neve, egymástól való távolsága.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Térhierarchia (kis-, közép-, nagytáj; közigazgatási egységek és termelési területek, régiók). 	<p>természetföldrajzi térképén.</p>
<p>1.2. Térábrázolás</p> <ul style="list-style-type: none"> – Térrajz, útvonalrajz, menetvázlat, térképszerű ábrázolások, térképvázlat; úti- és helyszínrajz. – Térképi ábrázolás: égtájak iránya, szín- és jelkulcs, felirat, aránymérték. – Térképfajták (pl. domborzati közigazgatási, turista-, autós, időjárás és kontúrtérkép). – Keresőhálózat és földrajzi fókálózat. 	<p>A földrajzi tartalmak ábrázolása térképén, földgömbön. Méretarány, aránymérték értelmezése; tanári segítséggel távolságmérés különböző térképeken. Modellalkotás terepasztalon.</p> <p>Elemi térképolvasás (felismerés, keresés) gyakorlása. Eligazodás domborzati, közigazgatási és egyszerű tematikus és lakóhelyi környezetet ábrázoló térképén.</p> <p>Helyszínrajz, egyszerű vázlatrajz készítése a lakóhelyről és környékéről – bejárás, séta, a látott jellegzetes épületek, tereptárgyak rögzítése rajzzal.</p> <p>Tanári irányítással iránymeghatározás. Segítséggel keresés a földrajzi fókálózat alkalmazásával.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Személyes tér. Földrajzi tér: közvetlen környezet, lakóhely, környező táj, haza. Iránymeghatározás. Térképi ábrázolás, térképjel. Térképfajta (domborzati, közigazgatási, turista-, autós, időjárás és kontúrtérkép). Földrajzi fókálózat. aránymérték.</p>
<p>Topográfiai ismeretek</p>	<p>Európa, Ázsia, Afrika, Észak- és Dél-Amerika, Ausztrália, Antarktika, Atlanti-óceán, Csendes-óceán, Indiai-óceán.</p>

Témakör	3. Tájékozódás az időben	Javasolt óraszám: 5 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Tér-, időorientációs képesség fejlesztése. Jelenségek, folyamatok megfigyelése, a tapasztaltak adott szempontok szerinti rendezése. A természetföldrajzi folyamatok és a történelmi események időnagyságrendi és időtartambeli különbségeinek érzékeltetése.</p>	
<p>Fejlesztési ismeretek</p>	<p>Fejlesztési tevékenységek</p>	
<p><i>Az idő</i> 2.1. Időegységek</p> <ul style="list-style-type: none"> – A napi, az évi, a történelmi és a 	<p>Időnagyságrendi és időtartambeli különbségeinek összehasonlító tapasztalása – időszalag készítése, lejárása, hosszúságának vizuális és mozgásos érzékelése.</p>	

<p>földtörténeti időegységek.</p> <p>– Földrajzi-környezeti folyamatok időbeli nagyságrendje, időtartama példák alapján.</p>	<p>Jelenségek (pl. a Föld mozgásaihoz kötődő változások) szabályszerű ismétlődésének felismerése.</p> <p>A rövidebb távú természeti, társadalmi és környezeti folyamatok áttekintése hazai konkrét példák alapján – periodikusan bekövetkező jelenségek, váltakozó folyamatok felismerése.</p>
<p>2.2. Időrend</p> <p>Földrajzi-környezeti folyamatok, földtörténeti események időrendje regionális példák alapján.</p>	<p>A környezeti folyamatok időrendiségének felismerése konkrét példákban.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Napi, évi, történelmi és földtörténeti időegység, tengely körüli forgás, Nap körüli keringés; évszak, napszak, váltakozás.</p>

Tankönyvek

Tevékenységek

Tájékozódás a lakóhelyen, valamint annak szűkebb és tágabb környezetében. A földrajzi tér fogalmának kialakítása a közeli és a tágabb környezetben. Ismerkedés a földgömbbel. Tájékozódás a földgömbön és a Föld természetföldrajzi térképén. A földrajzi tartalmak ábrázolása térképen, földgömbön. Méretarány, aránymérték értelmezése; tanári segítséggel távolságmérés különböző térképeken. Modellalkotás terepasztalon. Elemi térképolvasás (felismerés, keresés) gyakorlása. Eligazodás domborzati, közigazgatási és egyszerű tematikus és lakóhelyi környezetet ábrázoló térképen. Helyszínrajz, egyszerű vázlatrajz készítése a lakóhelyről és környékéről bejárás, séta, a látott jellegzetes épületek, tereptárgyak rögzítése rajzzal. Tanári irányítással iránymeghatározás. Segítséggel keresés a földrajzi fókuszalkotás alkalmazásával. Információszerzés különböző tartalmú földrajzi térképekről. Modellek, makettek tanulmányozása a földfelszín folyamatainak megértéséhez. Ásványok, kőzetek érzékszervi vizsgálata, a termőföld vizsgálata. Felszíni formák megfigyelése, felismerése képanyagon, leírás alapján. Tájékozódás légi fotókról, űrfelvételekről. Gyakorlatok a földgömbön, a világtérképen. A kontinensek, az óceánok összehasonlítása nagyság, fekvés szerint. Tevékenység homokasztalon. Képzletbeli utazások, távolságok, utazási idő becslése. Országok, fővárosok leolvasása az egyes kontinensek térképéről.

Tájékozódás Európa térképén – hazánk kijelölése. Gyakorlatok, információk gyűjtése hazánk természetföldrajzi és közigazgatási térképéről. Tájak csoportosítása tájtypus szerint, természetföldrajzi adottságok szerint. Tájékozódás világtájak szerint. Településtípusok felismerése a képeken, a térképen, térképjelek segítségével. Játékos utazás a nagytájakon – a táj arculatának leírása szóban, képek, fotók és térkép

segítségével. Gyűjtemény összeállítása környezeti értékeinkről. Gyűjtőmunka: képek, cikkek a környezetet veszélyeztető emberi tevékenységekről, következményeikről (Száhel övezet, esőerdők pusztulása, ózonlyuk) az összefüggések megértése. Gyűjtés hazai katasztrófákról: tiszai ciánszennyezés, vörösiszap-szennyezés. Példák gyűjtése tanári segítséggel a környezetkárosítás megakadályozásának lehetőségeiről. A környezetvédelem eszközeinek és fokozatainak megismerése.

Elvárt eredmények

- A tanuló ismerje fel a tanult földi képződményeket, nevezzen meg jelenségeket, folyamatokat a földfelszín alakulásában.
- Legyen ismerete az éghajlati övekről. Tudja segítség mellett megmutatni, megnevezni az éghajlati öveket.
- Legyen képes a földgömbön, a Föld térképén irányítás mellett tájékozódni, a kontinenseket, óceánokat megnevezni, helyüket, helyzetüket meghatározni.
- Legyen képes egyszerű összehasonlításokat végezni a térkép vagy modell, makett segítségével.
- Gyűjtsön képeket, leírásokat. Vegyen részt tablókészítésben. Tudja megmutatni hazánk helyét Európa térképén. Legyen képes a térképről információt szerezni, hazánk nagytájakait megmutatni, megnevezni, a tanult földrajzi neveket, szakkifejezéseket pontosan használni.
- Tudja megfigyeléseit szóban elmondani, röviden, tömören írásban rögzíteni, rajzban ábrázolni.

Fogalmak, folyamatok, összefüggések

A Föld, a hideg, a mérsékelt, a forró éghajlati öv, Egyenlítő, Európa, Ázsia, Amerika, Ausztrália, Afrika, Északi-sark, Déli-sark, Antarktisz, Ráktérítő, Baktérítő, Északi-sarkkör, Déli-sarkkör, földgömb, világtérkép, szárazföld, óceánok, sziget, félsziget, öböl, vulkán, földrengés, magashegység, középhegység, alföld kialakulása, ásvány, folyóvíz munkája, folyamat, Kárpát-medence, Duna, Tisza, Balaton, Alföld, Kisalföld, Északi-középhegység, Dunántúli-középhegység, Dunántúli-dombság, Alpokalja, Budapest, megye, település.

Földrajz 7. évfolyam

Célok

A szakasz célja elfogadtatni a tanulókkal a környezetet védő, a természeti kincseket takarékosan fogyasztó, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás követését.

Miközben a tantárgy tanulása során a tanulók megismerik a természeti környezetet, változásának és elemeinek kölcsönös egymásra hatásában kifejeződő törvényszerűségeket, gyakorlottá válnak a térképolvasásban. Tájékozódási lehetőséget kapnak Magyarország, Európa és a távoli kontinensek vonatkozásában is.

Tudatosítani a tanulóknál a természetföldrajzi övezetességet és ennek hatását a társadalmi-gazdasági tevékenységekre. Ismereteket nyújtani a kontinensek legfontosabb ország-csoportjairól, országairól, tipikus tájairól. Észrevetetni az eltérő életmódot és szokásokat. Kialakítani az idegen kultúrák értékei iránti nyitottságot. Szerezzenek bővebb ismereteket kontinensük – Európa – természetföldrajzi és társadalmi-gazdasági jellemzőiről. Felismertetni a kontinensek országainak területi, fekvési, adottságbeli, fejlettségi különbségeit – ezek mérséklésének módjait, az Európai Unió törekvéseit. Fejleszteni a reális alapokon nyugvó „Európa-tudatot”, a kontinens jövőjéért érzett felelősséget. A földrajz speciális eszközrendszerével fejleszteni a tanulók kognitív funkcióit, az elemző, az összehasonlító, a következtető képességek fejlődését. Az önálló, a tanulási, az ismeretszerző módszerek, a speciális ismerethordozók használatának elsajátítása. A földrajz tantárgy speciális ismeret- és eszközrendszerével hozzájárulni a pontos képzetek, fogalmak kialakulásához, a térben és időben történő tájékozódási képesség fejlesztéséhez, a kommunikációs képesség alakításához, a szókincs bővítéséhez.

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök

A képzelőerő fejlesztése. A folyamatok vizsgálatának, az összefüggések, a lényegi jellemző jegyek felismerésének képessége, az ismeretszerző módszerek elsajátításának, alkalmazásának képessége: különféle térképek, ábrák, képek, makettek használatában, a tankönyv és egyéb segédletek, valamint leíró szövegek feldolgozásában. A mindennapi élet szempontjából nélkülözhetetlen térbeli és időbeli tájékozódási képesség kialakításában. Döntési, véleményalkotási képesség fejlesztése. Szóbeli, írásbeli (rajzos) kifejezőképesség fejlesztése, az önálló tanulás képessége. A beleélés, az átélés, az érzelmi azonosulás képességének alakulása. Pozitív viszonyulás megteremtése az európai kultúra, a népek, nemzetiségek iránt, a távoli földrészek népei irányában.

Témakör	19. Tájékozódás a földrajzi térben	Javasolt óraszám: 9 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Analogiás gondolkodás és cselekvéses gondolkodás fejlesztése. Figyelemfejlesztés. Megfigyelőképesség fejlesztése. A térképhasználat önállóságának és biztonságának növelése.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
<i>A tér és ábrázolása</i> 1.1. Téregységek - Földrajzi fókuszterület		A térkép és a valóság kapcsolatának megfigyelése, a tapasztalatok alkalmazása.

Térhierarchia. Térábrázolás: térrajz, útvonalrajz, menetvázlat, térképszerű ábrázolások, úti- és helyszínrajz. Térképi ábrázolás elemei – jelkulcsok, méretarány.	Szemléleti térképolvasás (egyszerű helymeghatározás, távolságbecslés, egyenes és görbe vonal mentén távolságmérés) tanári irányítással. Helymeghatározás tanári segítséggel. Viszonyítási pontok következetes használata.
1.2. Térábrázolás	A földrajzi tájékozódáshoz szükséges topográfiai fogalmak felismerése, megnevezése földgömbön és bármilyen térképen.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Méretarány, aránymérték, keresőhálózat és földrajzi fókálózat. Kis-, közép-, nagytáj; közigazgatási egység, termelési terület, régió, jelkulcs, topográfiai fogalmak.

Témakör	20. Tájékozódás az időben	Javasolt óraszám: 9 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az időbeli tájékozódás, az időfogalom fejlesztése a természetföldrajzi folyamatok és a történelmi események időnagyságrendi és időtartambeli különbségeinek tudatosítása során.	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<i>Az idő</i> 2.1. Időegységek Példák a rövidebb és hosszabb távú természeti, társadalmi és környezeti folyamatokra. A Föld története. Napi időszámítás, évi időszámítás, a naptár, időeltolódás.	A szabályszerűen ismétlődő természeti és társadalmi környezeti változások leírása. A kontinensen - kontinenseken megismert események, jelenségek, folyamatok időrendbe állítása.	
2.2. Időrend Földrajzi-környezeti folyamatok, földtörténeti események időrendje - regionális példák alapján.	Eligazodás a földtörténeti időegységekben.	
Fogalmak	Földrajzi-környezeti folyamat; földtörténeti esemény, nap, évszak, napi és évi időszámítás, naptár.	

Témakör	21. Tájékozódás a környezet anyagairól	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Energiatakarékos magatartás kialakítása – saját lehetőségeik felismertetése a környezet és a természeti kincsek takarékos használatához történő hozzájárulásban. Gyakorlottság erősítése az IKT-eszközök használatában. A fogalomalkotó, rendszerező képesség fejlesztése.	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>3.1. Anyagok, anyagi rendszerek A tanulók szűkebb és tágabb környezetében előforduló ásványok és kőzetek, nyersanyagok és energiahordozók, illetve talajtípusok példái, jelentőségük a természetben, a társadalmi-gazdasági életben: kőolaj, kőszén, földgáz, vasérc, réz. Környezetet károsító anyagok és hatásaik.</p>	<p>Az élő és élettelen anyagok rendszerezése, valamint a természeti és társadalmi életben, gazdaságban betöltött jelentőségük felismerése.</p> <p>A leggyakrabban előforduló ásványok és kőzetek, talajok; ipari nyersanyagok és energiahordozók területi előfordulására példák adása.</p> <p>Válogatás tanári irányítással, információs anyagokban és gyűjteményekben (könyv-és médiatár, kiállítási–múzeumi anyagok), világhálón.</p> <p>Az emberiség által legintenzívebben használt nyersanyag- és energiahordozó készletek végességének belátása.</p> <p>Törekvés az energiatakarékos magatartásra.</p>
<p>3.2. Geoszféra</p> <ul style="list-style-type: none"> – A talaj kialakulása. – Felszíni és felszín alatti vizek, talajtípusok hazai és regionális példái. <p>Felszíni vizek: vízfolyások, állóvizek, tavak, tengerek és óceánok. A felszín alatti vizek. A felszíni jégtakaró. A víz körforgása. A vízszennyezés, vízvédelem.</p>	<p>A felszínformák megnevezéseinek összekötése a saját tapasztalattal, felismerésük, azonosításuk képek, leírások alapján. Különbségek és hasonlóságok felismerése, rövid megfogalmazása szóban vagy írásban. Képek csoportosítása megadott szempontok alapján (pl. felszín alatti/feletti vizek).</p>
<p>3.3. Földrajzi övezetesség</p> <ul style="list-style-type: none"> – Vízzintes és függőleges földrajzi övezetesség természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti megnyilvánulásai. – Az övezetesség elemeinek kapcsolatai regionális példákon. 	<p>A vízszintes és a függőleges földrajzi övezetesség természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti megnyilvánulásainak és hatásainak felfedezése.</p> <p>Az övezetesség elemei közötti kapcsolatok (egyszerű ok-okozati viszonyok) felismerése regionális példákon.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Ipari nyersanyag, energiahordozó, a nyersanyag- és energiakészletek végessége. Kőolaj, kőszén, földgáz, vasérc, réz, talajtípus, talajképződés, forrás, patak, folyó, tó, talajvíz, karsztvíz, artézi víz, vízszennyezés, felmelegedés, szélrendszer, forró övezet, hideg övezet, függőleges övezetesség.</p>

Témakör	22. Tájékozódás a környezet kölcsönhatásairól	Javasolt óraszám:
---------	---	-------------------

		17 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A tájak, országok, földrészek természeti és társadalmi jellemzőinek, azok összefüggéseinek megláttatása. Az új fogalmak, szerveződések felismerése a megismert országokhoz kapcsolódó példák értelmezésével, egyéni és csoportmunkával, gyakorlatokkal.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>4.1. A társadalmi-gazdasági élet szerveződése</p> <ul style="list-style-type: none"> – Településtípusok (tanya, falu, város), jellemző képük, a hozzájuk kötődő tevékenységek, szerepük az országok társadalmi-gazdasági életében, a munkamegosztásban. – A gazdasági ágazatok (mezőgazdaság, ipar, szolgáltatások), szerepük a földrészek, térségek, országok gazdasági életében. – A földrajzi térben zajló kölcsönhatások és magyarázatuk regionális példák alapján. 	<p>A tájak, országok, földrészek természeti és társadalmi jellemzőinek, azok összefüggéseinek értelmezése.</p> <p>Természeti és gazdasági körülmények, hagyományok egyes népek gazdasági fejlődését, gondolkodásmódját befolyásoló szerepének felismerése példákon keresztül. Egyszeri és rendszeres megfigyelések, mérések, tanári irányítással, egyéni és csoportmunkával, vizsgálódások és modellalkotás.</p> <p>Információgyűjtés tanári irányítással (földrajzi helyek, térképek keresése, digitális lexikonhasználat).</p> <p>Természeti kölcsönhatásokkal kapcsolatos tények, szöveges információk ábrázolása tanári segítséggel.</p> <p>A természeti környezet közvetlen fellelhető hatásai a társadalmi-gazdasági folyamatokban (hazai példák alapján) és közvetett hatásainak felismerése a jelen társadalmi-gazdasági folyamataiban (pl. termelés – életmód) hazai és külföldi példák alapján.</p> <p>A természeti és társadalmi folyamatok hatásainak és kölcsönhatásainak eredményeképpen létrejövő környezeti változások felismerése. A termelő és a fogyasztó folyamatok rövid és hosszú távú következményeinek felismerése a környezetben regionális példákon.</p> <p>Az emberi tevékenységek által okozott környezetkárosító kölcsönhatások, folyamatok felismerése példákban.</p> <p>A környezetkárosító kölcsönhatások következményeinek csökkentésére irányuló hazai és nemzetközi erőfeszítések érzékelése.</p> <p>Összefüggések keresése, felfedezése. Ok-okozati összefüggések keresése, következtetések. Törvényszerűségek meglátása.</p>	

Fogalmak	Településtípus, tanya, falu, város, gazdasági ágazat, fekvés, felszín, éghajlat, vízrajz, mezőgazdaság, bányászat, ipar, szolgáltatás. Fekvés – szállítási, kereskedelmi útvonal. Természeti és társadalmi kölcsönhatás, környezetkárosító hatás. Felszín, éghajlat, vízrajz, mezőgazdaság, erdőgazdálkodás. Hegyvidék, bányakincs, kitermelés, hőerőmű, környezetszennyezés (levegőszennyezés, vízszennyezés). Tengerpart, halászat, közlekedés, szállítás, sólepárlás, elektromosenergia-termelés, idegenforgalom.
-----------------	--

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>5.2. Európa</p> <ul style="list-style-type: none"> – Európa földrajzi-környezeti jellemzői ok-okozati összefüggéseikben: természetföldrajzi kép (fekvés, határok, domborzat, felszínformálódás, éghajlat, vízrajz, természetes élővilág, talaj, tájak); társadalom-földrajzi kép (népesség, települések, életmódok, termelés, kereskedelem, infrastruktúra; környezeti kép (állapot, problémák, lehetséges megoldások). – Az Európai Unió mint gazdasági szerveződés; az európai kulturális sokszínűség földrajzi alapjai – A kontinensrészek (Észak-Európa, Nyugat-Európa, Dél-Európa, Közép-Európa, Kelet-Európa) földrajzi jellemzői, különböző életterek közös és egyedi földrajzi-környezeti jellemzői, azok okai és következményei. – Az egyes kontinensrészek meghatározó jelentőségű országainak (Németország, Franciaország, Egyesült Királyság, Oroszország, Olaszország, Észak-Európa országai, Lengyelország, Csehország) egyedi földrajzi-környezeti jellemzői, azok okai és következményei. – A hazánkkal szomszédos országok földrajzi-környezeti jellemzői, jelentőségük a világban, társadalmi-gazdasági kapcsolataik hazánkkal. 	<p>Az Európai Unió fő céljainak, értékeinek megismerése földrajzi- környezeti nézőpontból.</p> <p>Az együttműködések szükségességének felismerése.</p>
<p>5.3. Az Európán kívüli kontinensek, tájak, országok</p> <ul style="list-style-type: none"> – Afrika, Amerika, Antarktika, Ausztrália és Óceánia, Ázsia természetföldrajzi jellemzői (fekvés, határok, domborzat, felszínformálódás, éghajlat, vízrajz, 	<p>Megfigyelés, illetve filmes illusztrációk segítségével, szemelvények, útleírások, képek alapján helyes földrajzi képzetek kialakítása a földfelszínről.</p> <p>Ismerkedés távoli tájakkal, vizuális élmények</p>

<p>természetes élővilág, talaj, tájak); társadalom-földrajzi sajátosságai (népesség, települések, életmódok, termelés, kereskedelem, infrastruktúra); Az egyes kontinensek tipikus tájainak (esőerdő, szavanna, sivatag, monszuntáj, füves puszták területe, tajga, sarkvidék; farmvidék, ültetvény, öntözéses gazdálkodás területe, oázis, átalakuló ipari körzet, kikötőövezet) természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti jellemzői, az adottságok társadalmi hasznosítása, jellemző életmódja.</p>	<p>szerzése a Föld különböző arculatú tájairól.</p> <p>Tájékozódás égtájak és nevezetes szélességi körök szerint.</p> <p>Ismeretek gyűjtése, rendszerezése.</p> <p>Domborzati formák felismerése, a kialakult földrajzi képzetek szóbeli leírása.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Északi-sarkpont, Egyenlítő, Déli- sarkpont, térítő, éghajlati övezet: hideg, mérsékelt, forró, monszunvidék, mediterrán táj, tajgavidék, sivatag. Ipari körzet, farm, öntözéses gazdálkodás, oázis.</p>

<p>Összegzett tanulási eredmények a 7. évfolyam végére</p>	<p>Alapvető ismeretek a kémiai, fizikai, biológiai jelenségekről, törvényszerűségekről, ezek felhasználása a gyakorlatban, a mindennapi életben, a háztartásban. Az élő és élettelen természet legfontosabb kölcsönhatásainak ismerete. A megfigyelésekben, kísérletekben önálló, szabálykövető részvétel. Egyszerűbb összefüggések megértése, tapasztalatok megfogalmazása szóban, vázlatkészítés. Törekvés a tanult szakkifejezések pontos használatára. Információk egyre önállóbb gyűjtése és feldolgozása. IKT-eszközök használata. Tudatos környezetvédelem és egészségvédelem, megoldások keresése a környezet- és egészségkárosítás elkerülésére.</p> <p>Tájékozódás a földrajzi térben: az eligazodáshoz szükséges topográfiai fogalmak felismerése, megnevezése bármilyen térképen. Térképolvasás nagy egyéni különbségekkel: szemléleti térképolvasás segítségével, esetleg következtető térképolvasás. A fókálózat segítségével történő helymeghatározás segítségével. A szomszédos országok és fővárosaik megnevezése. A térképen a tanult tájak megmutatása. Elemi szintű tájékozottság a különféle méretarányú és jelrendszerű térképek olvasásában.</p> <p>A vízszintes és a függőleges övezetesség kialakulása okainak felfedezése. A gazdasági ágazatok szerepének ismerete a földrészek, térségek, országok gazdasági életében. A földrajzi térben zajló felismert kölcsönhatások és összefüggések elemi szintű magyarázata.</p> <p>Törekvés energiatakarékos magatartásra.</p> <p>A természetföldrajzi folyamatok és a történelmi események időnagyságrendi, valamint időtartambeli különbségeinek tudatosulása.</p> <p>Az állóvíz és a folyóvíz felismerése képen. A tanuló tudja, hogy a víz a természetben állandó körforgásban van. Ismeri a környezetvédelem feladatát, a vízszennyezés okait és elkerülésének lehetőségeit.</p>
---	---

Tankönyvek	Természetismeret tankönyv 7. (Oktatási Hivatal) Természetismeret munkafüzet 7. (Oktatási Hivatal) Földrajz 7. (Nemzeti Tankönyvkiadó, 2004.) Földrajz 7. feladatlapok (Nemzeti Tankönyvkiadó, 2003.)
-------------------	---

Tevékenységek

- Információszerzés különféle tartalmú térképekről, ábrákról, elemzés tanári irányítással.
- Képanyagok, hanganyagok, leírások elemzése, tájleírások olvasása.
- Tájékozódás a tipikus tájak felől, jellegzetességek elképzelése, lerajzolása. Képzelt utazások, beszámolók készítése a csoport számára.
- Tipikus tájak csoportosítása a megadott szempontok szerint. Tipikus táj felismerése képről, diaképről. Példák keresése földrajzi jellegzetességekre.
- Képek gyűjtése, tablók összeállítása. Példák gyűjtése Európában élő népek szokásairól, életéről, filmek, képek, irodalmi alkotások felhasználásával. Aktuális információk gyűjtése a földrészekről, országokról, tipikus tájakról, a helyszínek térképi azonosítása.
- Játékos gyakorlatok, szituációs játékok az idegenvezetésre – a tanult tájak, országok, népek sajátosságainak bemutatására.
- Terméklista összeállítása hazánkban kapható, de Európából vagy más földrésről származó termékekről – a helyszínek térképi azonosítása.

Elvárt eredmények

- Ismerje a sós víz és az édesvíz különbségeit.
- Tudjon példát mondani a felszín feletti és a felszín alatti vizek főbb típusaira. Legyen ismerete a légkör főbb alkotórészeiről. Legyen pontos ismerete a szigetről, félszigetről, az öbölről.
- Rendelkezzen elemi szintű tájékozottsággal különféle méretarányú és jelrendszerű térképek olvasásában. Legyen képes a földrészek, óceánok, tengerek felsorolására, megmutatására, nagyságuk, helyük, helyzetük összehasonlítására szemléleti térképolvassal.
- Tudjon példákat mondani a természetföldrajzi övezetességre, alapvető jellegzetességeire, tanári irányítás mellett. Legyen képes egy-egy tipikus táj, földrész természeti jellemzőit bemutató kép, ábra, adatsor elemzésére irányítás, segítségadás mellett. Megadott szempontok szerint tudja csoportosítani a földrészek, tájegységek tipikus tájait, legyen képes a térképen megmutatni ezeket.
- Tudjon egy-egy példát mondani az adott táj természeti és társadalmi környezetének alapvető összefüggéseire, tanári segítséggel.
- Legyen képes felsorolni, térképen megmutatni Európa főbb részeit.
- Szempontsor mellett legyen képes jellemezni Európa természetföldrajzi adottságát, erőforrásait.
- Legyen elemi ismerete az Európai Unióról.
- Ismerje Európa legfontosabb országait. Mondjon példát a közös és az eltérő földrajzi vonatkozásokra.

- Használja pontosan a tanult tájhoz, földrészhez, országhoz kapcsolódó földrajzi, topográfiai fogalmakat, legyen képes megmutatni ezeket a térképen is.
- Legyen igénye különféle földrajzi információszerzésre, - gyűjtésre, az aktuális hírek, információk olvasására, értelmezésére.
- Végezze jártasságszinten a szemléleti térképolvasást.

Fogalmak, folyamatok, összefüggések

- Afrika, Szahara, Kongó, Kongó-medence, Nílus, Egyiptom, Kairó, Dél-Afrikai Köztársaság, tipikus táj természetföldrajzi övezetesség szerint: sivatag, sivatagi éghajlat, szavanna, szavannai éghajlat, trópusok, trópusi éghajlat, oázis. A gazdálkodáshoz kapcsolódó tipikus táj: trópusi ültetvények, ültetvényes gazdálkodás, termelés az oázisban. Óslakó, néger, arab, bevándorló, bennszülött.
- Ausztrália, Ausztrál Államszövetség, Canberra, Sydney, A Nagy Vízválasztó-hegység, ausztrál sivatag, a szárazságtűrő növények, erszényes állatok. Az állattenyésztés, juha és szarvasmarha, gyapjú.
- Ázsia, Himalája, Kínai-alföld, Sárga-folyó, Peking, Japán, Tokió, tipikus tájak természetföldrajzi övezetesség szerint: monszuneső, monszunerdő, monszunvidék, teraszos művelés, öntözéses gazdálkodás.
- Amerika, Észak-Amerika, Dél-Amerika, Közép-Amerika, Alaszka, Sziklás-hegység, Préri, Mississippi, USA, Washington, New York, Kanada, Ottawa, Brazília, Amazonas, Amazonas-medence, Andok.
- Tipikus tájak gazdálkodáshoz, tevékenységhez kapcsolódva: ipari körzetek a középhegységben, az olajvidékeken, farmvidék, ültetvények, a kikötők világa Észak-Amerika és Dél-Amerika, keleti partvidéken, az üdülőövezet.
- Európa, Észak-Európa, Dél-Európa, Nyugat-Európa, Európai Unió, Norvégia, Svédország, Finnország, Nagy-Britannia, Németország, Franciaország, Olaszország, Spanyolország, Bulgária, Jugoszlávia, Horvátország, Szlovénia, Oroszország, Ukrajna. A felsorolt országok fővárosa térképolvasással. Skandináv-félsziget, Skandináv –hegység, Brit-szigetek, Rajna, Temze, Szajna, Alpok, Germán-alföld, Pireneusi-félsziget, Appennini-félsziget, Balkán-félsziget, Appenninek, Pireneusok, Dinári-hegység, Balkán-hegység, Pó.
- Tipikus tájak Európában a természetföldrajzi övezetesség szerint: tundravidék, tajgavidék, mediterrán éghajlat, mediterrán táj, középhegységi táj, alföldi táj, magashegységi táj, alpesi növénytakaró és gazdálkodás.
- A gazdálkodáshoz kapcsolódó tipikus tájak Európában: nagy ipari körzetek a bányavidékeken, a kikötők mentén, a kikötők világa, kikötőövezet, a mezőgazdasági termelés az alföldeken – összefüggés az éghajlat és termelés között, az üdülőövezet jellemzői.

8. évfolyam - földrajz

Célok

Ismeretek nyújtása Közép-Európa, a Kárpát-medence és Magyarország természeti, társadalmi és gazdasági jellemzőiről. Tudatosítani a tanulóban az Európában és hazánkban bekövetkezett legfontosabb változásokat. Megláttatni a tanulókkal, hogy a térség országainak gazdasági, társadalmi egymásrautaltságának földrajzi okai vannak. Szerezzenek ismereteket szűkebb térségünk tipikus tájairól. Reálisan tudják értékelni hazánk természeti adottságait, értékeit. Alakuljon ki tisztelet, megbecsülés a hazai értékek, kultúra iránt, ugyanúgy nyitottság az európai kulturális örökség iránt.

Tudatosuljon a természeti környezetet, az itt élő embert veszélyeztető tevékenység, és értsék meg a veszélyek csökkentésének fontosságát, saját felelősségüket.

Fejleszteni a térben és időben történő tájékozódás képességét. A földrajzi gondolkodás képességének fejlesztése, az összefüggések, a folyamatok, az oksági kapcsolatok megláttatása. Fejleszteni a speciális ismerethordozók, tankönyvek, földrajzi tanulói segédletek önálló használatának képességét. Az ítéletek, vélemények megformálásának – írásbeli, szóbeli közlésének – képességét fejleszteni. Gyakorlottságot elérni a logikai térképolvasásban, jártasságot a szemléleti térképolvasásban.

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök

Jelenségek, folyamatok, összefüggések felismerésének képessége. Lényeg kiemelési és rendszerezési képesség fejlesztése. Több szempont szerinti, tudatos elemzés képessége. Ok-okozati kapcsolatok észrevételének képessége. Véleményalkotási képesség. Az önálló tanulás, a speciális ismerethordozók, a tanulói segédletek használatának képessége. Gyakorlottság a logikai térképolvasásban, jártasság (esetleges készségszint) a szemléleti térképolvasásban. Pozitív viszonyulás a hazai értékekhez, a tágabb lakóhelyhez. Felelősségteljes viszonyulás a környezet megóvásához.

FÖLDRAJZ 8. osztály

Témakör	1. Tájékozódás a földrajzi térben	Javasolt óraszám: 6 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Analógiás gondolkodás és cselekvéses gondolkodás fejlesztése. Figyelemfejlesztés. Megfigyelőképesség fejlesztése. A térképhasználat önállóságának és biztonságának növelése.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek

<i>A tér és ábrázolása</i> 1.1. Téregységek - Földrajzi fókhalózat Térhierarchia. Térábrázolás: térrajz, útvonalrajz, térképszerű ábrázolások, úti- és helyszínrajz. Térképi ábrázolás elemei – jelkulcsok, méretarány.		A térkép és a valóság kapcsolatának megfigyelése, a tapasztalatok alkalmazása. Szemléleti térképolvasás (egyszerű helymeghatározás, távolságbecslés, egyenes és görbe vonal mentén távolságmérés) tanári irányítással. Helymeghatározás tanári segítséggel. Viszonyítási pontok következetes használata.
1.2. Térábrázolás		A földrajzi tájékozódáshoz szükséges topográfiai fogalmak felismerése, megnevezése földgömbön és bármilyen térképen.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Méretarány, aránymérték, keresőhálózat és földrajzi fókhalózat. Kis-, közép-, nagytáj; közigazgatási egység, régió, jelkulcs, topográfiai fogalmak.	

Témakör	2. Tájékozódás az időben		Javasolt óraszám: 7 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az időbeli tájékozódás, az időfogalom fejlesztése a természetföldrajzi folyamatok és a történelmi események időnagyságrendi és időtartambeli különbségeinek tudatosítása során.		
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek	
<i>Az idő</i> 2.1. Időegységek Példák a rövidebb és hosszabb távú természeti, társadalmi és környezeti folyamatokra. Napi időszámítás, évi időszámítás, a naptár, időeltolódás.	A szabályszerűen ismétlődő természeti és társadalmi környezeti változások leírása.		
Fogalmak	Földrajzi-környezeti folyamat; nap, évszak, napi és évi időszámítás, naptár.		

Témakör	3. Tájékozódás a környezet kölcsönhatásairól		Javasolt óraszám: 17 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A tájak, országok, földrészek természeti és társadalmi jellemzőinek, azok összefüggéseinek megláttatása. Az új fogalmak, szerveződések felismerése a megismert országokhoz kapcsolódó példák értelmezésével, egyéni és csoportmunkával, gyakorlatokkal.		
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek	

<p>A társadalmi-gazdasági élet szerveződése</p> <ul style="list-style-type: none"> – Településtípusok (tanya, falu, város), jellemző képük, a hozzájuk kötődő tevékenységek, szerepük az országok társadalmi-gazdasági életében, a munkamegosztásban. – A gazdasági ágazatok (mezőgazdaság, ipar, szolgáltatások), szerepük a földrészek, térségek, országok gazdasági életében. – A földrajzi térben zajló kölcsönhatások és magyarázatuk regionális példák alapján. 	<p>A tájak, országok, földrészek természeti és társadalmi jellemzőinek, azok összefüggéseinek értelmezése.</p> <p>Természeti és gazdasági körülmények, hagyományok egyes népek gazdasági fejlődését, gondolkodásmódját befolyásoló szerepének felismerése példákon keresztül. Információgyűjtés tanári irányítással.</p> <p>A természeti környezet közvetlen fellelhető hatásai a társadalmi-gazdasági folyamatokban (hazai példák alapján) és közvetett hatásainak felismerése.</p> <p>A természeti és társadalmi folyamatok hatásainak és kölcsönhatásainak eredményeképpen létrejövő környezeti változások felismerése. A termelő és a fogyasztó folyamatok rövid és hosszú távú következményeinek felismerése a környezetben regionális példákon.</p> <p>Az emberi tevékenységek által okozott környezetkárosító kölcsönhatások, folyamatok felismerése példákban.</p> <p>A környezetkárosító kölcsönhatások következményeinek csökkentésére irányuló hazai és nemzetközi erőfeszítések érzékelése.</p> <p>Összefüggések keresése, felfedezése. Ok-okozati összefüggések keresése, következtetések. Törvényszerűségek meglátása.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Településtípus, tanya, falu, város, gazdasági ágazat, fekvés, felszín, éghajlat, vízrajz, mezőgazdaság, bányászat, ipar, szolgáltatás. Fekvés – szállítási, kereskedelmi útvonal. Természeti és társadalmi kölcsönhatás, környezetkárosító hatás. Felszín, éghajlat, vízrajz, mezőgazdaság, erdőgazdálkodás. Hegyvidék, bányakincs, kitermelés, hőerőmű, környezetszennyezés (levegőszennyezés, vízszennyezés). Tengerpart, halászat, közlekedés, szállítás, sóleparlás, elektromosenergia-termelés, idegenforgalom.</p>

Témakör	4. Tájékozódás a hazai földrajzi, környezeti folyamatokról - A földrajzi tér regionális szerveződése	Javasolt óraszám: 30 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Magyarország megismerésével a hazához és a magyarsághoz kötődő pozitív érzelmek erősítése. A közvetlen környezet társadalmi-gazdasági életének, a társadalmi-gazdasági élet tájként eltérő természeti feltételei és lehetőségei összefüggéseinek megismertetése a tantárgy eszközeivel. Gyűjtőmunka, projekt, csoportos tevékenység</p>	

	<p>keretében végzett feladatokkal az együttműködési és kommunikációs készség növelése. Tájékozódási képesség fejlesztése. Környezeti érzékenység erősítése.</p> <p>A természet szépségének felismertetése. Érdeklődés felkeltése idegen tájak iránt. Fogalomalkotó, analitikus és kauzális gondolkodás, képzelet fejlesztése.</p>
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>4.1. Magyarország és a Kárpát-medence földrajza</p> <ul style="list-style-type: none"> – A nemzeti kultúra és a magyarság nemzetközi híre: híres utazók, tudósok, szellemi és gazdasági termékek, történelmi, kulturális és vallási hagyományok, hungarikumok. – A lakóhely, a hazai tájak, nagytájak és országrészek: természetföldrajzi jellemzői, természeti, társadalmi erőforrásai, társadalmi-gazdasági folyamatai, környezeti állapotuk. – Hazánk természeti adottságai és a társadalmi-gazdasági élet kapcsolatai: közvetlen környezetünk társadalmi-gazdasági élete, a társadalmi-gazdasági élet tájanként eltérő természeti feltételei és lehetőségei, környezettől függő életmódok összehasonlítása, hagyományai, a gazdasági környezet változásai, idegenforgalmi vonzerő, gazdasági és kereskedelmi kapcsolatok, a környező tájak környezeti állapotának hatása a hazai környezetre, a problémák kezelése. – Éghajlati elemek változásai, éghajlatmódosító tényezők, éghajlatok jellemzői, társadalmi- gazdasági hatások hazai és regionális példák alapján. – A Kárpát-medence és hegységkerete mint természet- és társadalom-földrajzi egység: a medencejelleg érvénysülése a természeti adottságokban, hatás a gazdasági életben. A tájak természeti, kulturális, néprajzi, gazdaságtörténeti és környezeti értékei, átalakulása. – A magyarság által lakott, országhatáron túli területek, tájak közös és egyedi vonásai. – A Magyarországon és az országhatárokon kívül élő magyarok viszonya és jogai a közös kultúrához, 	<p>A hazai társadalmi-gazdasági élet földrajzi jellegzetességeinek felismerése tanári irányítással aktualitások alapján.</p> <p>Magyarország földjének részletes megismerése, kitekintéssel a Kárpát-medence egészére.</p> <p>Tájékozódás Magyarország térképén. Jellegzetességek felismerése.</p> <p>Az egyes hazai országrészek, tájak hasonló és eltérő földrajzi jellemzőinek érzékelése, azok okainak és következményeinek felismerése.</p>

nyelvhez.	
<p>4.2. Európa</p> <ul style="list-style-type: none"> – Európa földrajzi-környezeti jellemzői ok-okozati összefüggéseikben: természetföldrajzi kép (fekvés, határok, domborzat, felszínformálódás, éghajlat, vízrajz, természetes élővilág, talaj, tájak); társadalom-földrajzi kép (népesség, települések, életmódok, termelés, kereskedelem, infrastruktúra; környezeti kép (állapot, problémák, lehetséges megoldások). – Az Európai Unió mint gazdasági szerveződés; az európai kulturális sokszínűség földrajzi alapjai – A kontinensrészek (Észak-Európa, Nyugat-Európa, Dél-Európa, Közép-Európa, Kelet-Európa) földrajzi jellemzői, különböző életterek közös és egyedi földrajzi-környezeti jellemzői, azok okai és következményei. – Az egyes kontinensrészek meghatározó jelentőségű országainak (Németország, Franciaország, Egyesült Királyság, Oroszország, Olaszország, Észak-Európa országai, Lengyelország, Csehország) egyedi földrajzi-környezeti jellemzői, azok okai és következményei. – A hazánkkal szomszédos országok földrajzi-környezeti jellemzői, jelentőségük a világban, társadalmi-gazdasági kapcsolataik hazánkkal. 	<p>Az Európai Unió fő céljainak, értékeinek megismerése földrajzi- környezeti nézőpontból.</p> <p>Az együttműködések szükségességének felismerése.</p>

Témakör	5. Tájékozódás a regionális és a globális földrajzi, környezeti folyamatokról	Javasolt óraszám: 12 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Fogyasztói szokások tudatosítása, a tudatos fogyasztói magatartás erősítése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>5.1. Globális problémák</p> <p>Az életminőség különbségeinek példái: az éhezés és a szegénység által leginkább veszélyeztetett országok, térségek; az urbanizálódás folyamata és jelenségei.</p>	A természeti környezet közvetlen és közvetett hatásainak felismerése a múlt és a jelen társadalmi-gazdasági folyamataiban konkrét hazai és külföldi példák alapján, vizuális források segítségével.	
<p>5.2. Fenntarthatóság</p> <ul style="list-style-type: none"> – Fogyasztási szokások változása; 	Képek, filmek, személyes tapasztalatok alapján példák felismerése, gyűjtése.	

<p>környezettudatosság, energiatakarékosság, hulladékkeletkezés, szelektív hulladékgyűjtés, biotermékek; személyes és közösségi cselekvési lehetőségek; tudatos vásárlói magatartás.</p> <p>– Védett hazai és nemzetközi természeti értékek példái.</p>	<p>Összehasonlítás, megbeszélés, esetleg vita.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Környezettudatosság, energiatakarékosság, szelektív hulladékgyűjtés, biotermék.</p>

<p>Összegzett tanulási eredmények a nyolcadik évfolyam végére</p>	<p>Tájékozódás a földrajzi térben: az eligazodáshoz szükséges topográfiai fogalmak felismerése, megnevezése bármilyen térképen. Térképolvasás nagy egyéni különbségekkel: szemléleti térképolvasás segítségével, esetleg következtető térképolvasás. A fókálózat segítségével történő helymeghatározás segítségével. A szomszédos országok és fővárosaik megnevezése. A térképen a tanult tájak megmutatása. Elemi szintű tájékozottság a különféle méretarányú és jelrendszerű térképek olvasásában.</p> <p>A vízszintes és a függőleges övezetesség kialakulása okainak felfedezése. A gazdasági ágazatok szerepének ismerete a földrészek, térségek, országok gazdasági életében. A földrajzi térben zajló felismert kölcsönhatások és összefüggések elemi szintű magyarázata.</p> <p>Törekvés energiatakarékos magatartásra.</p> <p>A természetföldrajzi folyamatok és a történelmi események időnagyságrendi, valamint időtartambeli különbségeinek tudatosulása. Európa, a Kárpát-medence országainak természetföldrajzi és gazdasági jellemzőinek ismerete.</p> <p>Hazánk természeti adottságai, a gazdasági élet jellemzői.</p> <p>A tanuló tudja, hogy az anyagok a természetben állandó körforgásban vannak. Ismeri a környezetvédelem feladatát, a környezetszennyezés okait és elkerülésének lehetőségeit.</p>
--	--

Földrajz 8. osztály Tk.: Tölgyszéki Papp Gyuláné: Földrajz 8.
Éves óraszám: 72

Fogalmak, folyamatok, összefüggések

- Közép-Európa, Kárpát-medence, Alpok, Kárpátok, Cseh-medence, Lengyel-alföld, Erdély, Román-alföld, Ausztria, Szlovénia, Horvátország, Szerbia, Szlovákia, Csehország, Románia (az országos fővárosai), Duna, Elba, hegyvidéki éghajlat, kontinentális éghajlat, ipari nyersanyag, energiahordozó alpesi táj, alpesi gazdálkodás, állattartás, üdülőövezet. Nemzetiségek, népszokások, eltérő kultúrák.
- Magyarország – Alföld, Kisalföld, Északi-középhegység, Dunántúli-középhegység, Dunántúli-dombság a Mecsekkel, Alpokalja. Duna, Tisza, Körös, Maros, Rába, Dráva, Balaton, Velencei-tó, Tisza-tó. Ár- és belvízvédelem, gyógyvizek, vízgazdálkodás.

Talajvédelem, nedves kontinentális éghajlat. Településformák, tipikus települések a nagytájakon. Nemzeti parkok, tájvédelem, a világörökség, környezetszennyezés és hazánk környezeti állapota.

- Megye, Budapest, Pest és Buda, hidak, szigetek, a Budai-hegység, fürdők, kulturális, építészeti emlékek, a világörökség részei.
- Méretarány, aránymérték, földrajzi fókusz, régió
- Földtörténeti időegység
- Környezetszennyezés- levegőszennyezés, vízszennyezés

Tevékenységek

Gyakorolja, s segítség mellett használja a tanuló a tematikus térképek, a légi felvételek, űrfelvételek leolvasását.

Tájékozódás a napi időjárás-jelentésben használt Európa-térképeken, űrfelvételeken. Adatok értelmezése az időjárás-jelentés alapján.

Sajtófigyelő, az aktuális információk gyűjtése. A nemzetiségek elhelyezkedését bemutató tematikus térkép elemzése, értelmezése.

Példák a medencefekvésből adódó folyamatokra, összefüggésekre, a természeti környezetnek a népek életére gyakorolt hatására. Nemzeti parkok megtekintése filmen, képanyagon. Egy kiválasztott park bemutatása.

A tanuló gyűjtsön képanyagot, irodalmi szemelvényt tájtörténeti jellegzetességekről, hazai népcsoportokról.

Játékos idegenvezetés – hazánk idegenforgalmi nevezetességeinek bemutatása. Vita, érvelés, megoldáskeresés hazánk környezeti állapota jobbítása érdekében. Tipikus tájak és településformák keresése a hazai tájban. Képanyag, információs anyag gyűjtése a megyéről. A helyi szokások, népcsoportok jellegzetességeinek bemutatása. Tájéleírás képek alapján. A fejlődés, a változás bemutatása a szűkebb lakóhelyen. Anyaggyűjtés a fővárosról, tablókészítés. Termékbemutató a megyéről, a lakóhelyről. Hírek, információk a fővárosról.

Elvárt eredmények

- A tanuló legyen képes röviden jellemezni Közép-Európa természeti adottságait, megadott szempont szerint. Tájékozódjon biztonsággal Közép-Európa, illetve a tanult országok domborzati térképén.
- Tudjon példát mondani a medencefekvés jellemzőire, az eltérő fejlettségű térségekre.
- Ismerjen fel egyszerű összefüggéseket a földrajzi fekvés és a tájban élő emberek élete között.
- Legyen képes a fejlettségének megfelelő információk gyűjtésére a tanult földrajzi ismeretkörhöz, a megadott szempontok szerint. Ismerje a határainkon túl élő magyarság területi elhelyezkedésének jellemzőit.
- Tájékozódjon biztonsággal hazánk domborzati, közigazgatási és tematikus térképein.
- Ismerje védett természeti értékeinket.
- Legyen tisztában hazánk környezeti állapotával.
- Legyen képes jellemezni hazánk nagytájakait, adott szempontsor szerint. Végezze önállóan írásbeli feladatait a munkalapokon, feladatlapokon.
- Mutasson tér- és időbeli tájékozottságot a térkép használatában, a képzeletbeli utazásokban, játékos idegenvezetői szerepben.
- Használja pontosan a hazánkkal kapcsolatosan tanult földrajzi szakkifejezéseket, topográfiai fogalmakat, mutassa meg ezeket a térképen is.

- Oldja meg készségszinten a szemléleti térképolvasást, jártasságszinten a következtető térképolvasást.
- Ismerje a megye, a főváros főbb jellemzőit.
- Tudjon példát mondani a megye környezeti állapotára.
- Az emberi tevékenységek által okozott környezetkárosító kölcsönhatások, folyamatok felismerése.
- Törekvés az energiatakarékos magatartásra.

ÉNEK-ZENE

1-8. évfolyam

Óraszámok

Évfolyamok	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Heti óraszám	2	1	2	2	2	2	1	1
Éves óraszám	74	37	74	74	74	74	37	37

ÉNEK-ZENE

Az ének- zenei nevelés a tanuló identitástudatának kialakítása és személyiségfejlődése szempontjából kiemelkedő fontosságú. A zenei nevelés akkor lesz eredményes, ha kialakul a tanuló zenei anyanyelve, mely által hazájához, nemzetéhez értelmileg és érzelmileg egyaránt kötődik. A pedagógus munkájának érdemi szerepe van a gyermek iskolai életében, ennek hatása életre szóló, túlmutat az iskola falain. Az ének-zenei nevelés speciálisan olyan készségeket, képességeket, kompetenciákat is fejleszt, melyek hatással vannak egyéb, nem zenei képességekre is (transzferhatás).

A művészi tevékenység, a művészetek hatása semmivel nem pótolható szerepet játszik személyiségünk fejlődésében, az ízlés, a kreativitás, az érzések árnyalt kifejezésének fejlesztésében. A műalkotások által közvetített magatartásminták elsajátítása a kulturális közösség fennmaradásának biztosítéka, az egyén szocializációjának döntő mozzanata. A kultúra értékeinek megismerése közös élményanyaggal szolgálja az összetartozás érzésének erősítését. A művészeti nevelés segítséget nyújt a tanulóknak abban, hogy felismerjék, becsüeljék a kultúra értékeit, hozzájárul a nemzeti azonosságtudat kialakításához.

Az ének-zenei nevelés fő célja az ének megszerettetése, a zene világának megismertetése és élményt adó megértetése. Ennek eszköze, a zenei élmény, személyiség- és közösségformáló erejével, pedagógiai jelentőségével, jóval túlmutat a zenélés tevékenységén. A tanítás célja a zeneértő és zeneérző képességek fejlesztése, a szellemi és lelki tulajdonságok gyarapítása, a fantázia, az érzékenység fokozása a zenei élmények segítségével. A közös együttes élmény megteremtése segítségével a befogadás és az önkifejezés, valamint az egymásra figyelés harmóniája valósulhat meg.

Ének-zenei oktatásunk jellemzője az érték közvetítés és az értékörzés a Kodály-módszer segítségével. E módszer teljes embert fejlesztő pedagógia, melynek középpontjában az európai műveltségű, a magyar nemzeti hagyományt őrző, nyitott, kreatív, közösségi ember áll. Zenei örökségünk bemutatásával, tanításával erősítjük tanulóink pozitív attitűdjét, kötődését saját népe és kultúrája értékeihez, a szülőföld, a haza és a nemzet fogalmának kialakítását.

A zenei reprodukció témakörében a pedagógus feladata az éneklés különböző formáinak (hangszerkíséretes éneklés, egy- és többszólamú éneklés) megismertetése, hallás utáni daltanítással magyar és külföldi népzenei anyag bemutatása, aktív énekléssel maradandó élmények nyújtása, az énekes és hangszeres improvizáció, az alkotó és önkifejező tevékenység fejlesztése, valamint a felismerő kottaolvasás elemeinek (relatív szolmizáció, kézjelek, ritmikái és dallami összetevők) tanítása. A zenei befogadás témakörében a zeneművekben való tájékozódást segítő kompetenciák (emlékezet, zenei fantázia,

koncentráció) fejlesztése és a zenehallgatás anyagának az újszerű médiatartalmak felhasználásával is történő bemutatása, ismertetése.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára a tanításban minden elem az ének-zenei élményekhez, tevékenységekhez kapcsolódik. A tanórákon kiemelt cél az élőzenére épülő befogadói élmények megteremtése. E cél elérése érdekében az éneklés, az aktív zenélés változatos formáit szerepeltethetjük. Az aktív zenélés mint csapatmunka, mint közösségi élmény nagy segítséget nyújt a hátrányos szociokulturális státusz leküzdésében, az eredményes társadalmi integrációban, a fogyatékoságból eredő hátrányok csökkentésében. A sikeres énekórai munka segíti a belső kontroll erősítését, az önbizalom fejlesztését, a lelki egészség biztosítását. Az oktatás fontos részét képezi a zene és a mozgás összekapcsolása, a néptánc oktatása, valamint a kultúrát közvetítő intézmények bevonásával a koncertpedagógia lehetőségeinek kihasználása. Az egyéni különbségek figyelembe vételének fontos területe a tehetséggondozás, melynek célja a kiemelkedő teljesítményre képes tanulók segítése, hogy képességeiknek megfelelő szintű eredményeket érjenek el.

A zenei nevelés Magyarországon a Kodály Zoltán által megalkotott filozófiát követve, tevékenység központú módszer alapján valósul meg. A magyar zenekultúra évszázados hagyománya, hatalmas magyar dallamkincse, bőséges tartalmat kínál a zenei oktatás minden szintjéhez. Zenei anyanyelvünk, általános műveltségünk megalapozásának és nemzeti azonosságtudatunknak fontos tényezője.

„Mielőtt más népeket akarunk megérteni, magunkat kell megértenünk. Semmi sem alkalmasabb erre, mint a népdal. Erre az alapra épülhet olyan zenei műveltség, mely nemzeti, de lelket tár minden nép nagy alkotásainak. Értékmérőt is kap a népdallal, aki e századok csiszolta tökéletességhez méri, amit hall: nem tévesztik meg többé hamis bálványok...”
(Kodály Zoltán)

1–2. évfolyam

A szakasz oktató-nevelő munkájának célja átvezetni a gyerekeket az óvodai játékközpontú tevékenységből az iskolai tanulás tevékenységébe. Feladata a tanulót felkészíteni az alapvető kultúrtechnikák befogadására, fogékonnyá tenni a környezet, a természet és a társas kapcsolatok iránt, teret biztosítva az életkornak és a fejlettségnek megfelelő gyermekjátéknak és mozgásnak.

Az ének-zene hatékony tanítása is biztosítja ebben a szakaszban az átmenet sikerességét. A dalok, játékok tanításával, az ének-zene eszközszerével segítheti tanulóinkat az önmegvalósítás, önkifejezés gyakorlásában, a feszültségtől mentes, oldott kommunikáció átélésében. A játékos, felszabadult légkör segítséget nyújt a féltékenység, a szorongás leküzdésében, a harmonikus személyiségfejlesztésben, a személyiség egészének kiteljesedésében. Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése a megfelelő önértékelés, a saját személyiség megismerésében nagy jelentőségű. A társas kapcsolatok alakításában, a társadalmi beilleszkedésben elengedhetetlenül szükséges reális önkép, megfelelő önismeret megalapozásában, az egymáshoz való alkalmazkodóképesség, együttműködési készség erősítésében az énekóráknak is fontos szerep jut.

Az együttérzés, segítőkészség, tisztelet készségének fejlesztése a dalokon, játékokon keresztül már a bevezető szakaszban megkezdődik. A beszédértés és beszédcentrikusság előtérbe

helyezését a dalok tanulása, szövegüknek elemző elsajátítása, a kifejezések magyarázata segíti az énekórák munkájában.

Az életkornak megfelelő gyermekdalok éneklésével, hallgatásával, gyermekműsorok nézésével és a tapasztalatok megbeszélésével a valóság és a virtuális valóság megkülönböztetését segítjük elő. A tanulás iránti érdeklődés felkeltésével, személyes élmények biztosításával, új ismeretek átadásával már ebben az életkorban segítjük a tudatos tanulás megalapozását.

Ének-zene
1.évfolyam

Témakör	1. Zenei reprodukció	Javasolt óraszám: 36 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az óvodából és otthonról hozott énekes-zenei kifejezőképesség szintjének fejlesztése, a hangterjedelem bővítése. Ritmushangszeres megszólaltatások, ritmuszenekar kialakítása, egyszerű ritmusok szabad, kötetlen megszólaltatása, dalkíséreték ritmushangszerekkel. A zenei kreativitás és fantázia fejlesztése játékos gyakorlatokkal, énekes, ritmushangszeres és mozgásos rögtönzésekkel. Énekes rögtönzések, az énekhang, éneklési kedv fejlesztése.</p>	
<p>Fejlesztési ismeretek</p>	<p>Fejlesztési tevékenységek</p>	
<p>1.1 ÉNEKLÉS Óvodás dalok-gyermekdalok Dalok az állatokról Gyermekdalok, körjátékok Ünnepek dalai Évszakok dalai</p>	<p>Éneklés különféle tempókban (lassan, gyorsan, közepesen) és dinamikával (halkan, hangosan). Törekvés a tiszta éneklés, az értelmes szövegkezelés szabályainak betartására. Törekvés a dalkezdés és dalzárás pontosságának betartására. Ritmuskíséretes éneklés. Részvétel a közös éneklésben, dalok tanulásában, a különféle éneklési játékokban, gyakorlatokban.</p>	
<p>1.2 GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG Ritmushangszeres játékok, szabad és kötött formákban Hangulatok, érzelmi állapotok kifejezése hangszeres és énekes formákban A zene jellemzőinek megjelenítése mozgással</p>	<p>A tanult dalok felismerése jellemző ritmus-, dallam- vagy szövegmotívumaik alapján. A tanult dalok csoportosítása adott szempontok alapján. Aktív, cselekvő részvétel a körjátékok, mozgásos játékok tanulásában, előadásában, a különböző játékos gyakorlatokban. Egyéni adottságok szerint részvétel a közös játékokban, megszólaltatásokban. Aktív részvétel a zenére történő ritmikus mozgásokban, a tér- és formagyakorlatokban, szabad és kötött formákban.</p>	
<p>1.3 FELISMERŐ KOTTAOLVASÁS Egyszerű ritmusértékek Szolmizációs hangok és</p>	<p>Alapvető zenei ismeretek szerzése a ritmusok jelölése, megszólaltatása terén. A tanult ritmusértékek felismerése, részvétel írásukban, olvasásukban.</p>	

kézjelek	Törekvés a szolmizációs hangok és kézjelek megismerésére, pontos használatára.
Fogalmak	Ritmus, dallam, szöveg. Lassú, közepes, gyors tempó. Halk és hangos éneklés. Körjáték, ünnep, évszak. Ritmushangszer, ritmuszenekar. Kíséret. Szabad játék. Ritmikus mozgás. Dallamrögtönzés. Ritmusérték, -jelölés.

Témakör	2. Zenei befogadás	Javasolt óraszám: 36 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A zenei befogadást elősegítő képességek erősítése.</p> <p>A zenei memória, a zenei fantázia, a zenei történeket megelőlegező képességek alakítása.</p> <p>A zenei hallás fejlesztése, az irányított figyelem alkalmazásának gyakorlása.</p> <p>A dallamhallás képességének erősítése.</p> <p>Az emocionális érzékenység fejlesztése, differenciálás a hangok között.</p> <p>Alapvető ismeretek szerzése a hangok jellemző tulajdonságairól.</p> <p>Figyelem irányultságának és intenzitásának fejlesztése.</p> <p>Auditív figyelem fejlesztése, hangszínek és fogalmak összekapcsolása.</p> <p>A hangzás különbségeinek megfigyelése.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
2.1 BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE Hangok, zajok, zörejek Hangok, hangzások	A hallott részletek elemzése, megbeszélése. Ritmus- és dallam megszólaltatása fokozatosan, emlékezetből. Alapritmusok, egyszerű dallamfordulatok felismerése kézjelről, színes kottáról. Dallamfordulatok elemzése: ismétlődés, a dallamokban.	
2.2 ZENEHALLGATÁS Környezetünk hangjai Zajok, zörejek, zenei hangok Kellemes és kellemetlen hangok Egyidejű hangzások Emberi hang: beszéd- és énekhangok	A többször hallott, meghallgatott hangok, környezetünk hangjainak, a ritmushangszerek hangjának felismerése. Több hangszer egyidejű hangzásának felismerése. Az emberi hang sokféleségének megfigyelése, felismerése. A hang különféle jellemzőinek megállapítása, összehasonlítása.	
Fogalmak	Zenei emlékezet. Zörejt, zenei hang, beszédhang, énekhang. Hangerő, hangmagasság, hangszín, időtartam. Kellemes és kellemetlen hang.	

Összegzett tanulási eredmények az első évfolyam végére	<p>Az értelmi és érzelmi kifejezés gazdagságának fejlődése. Az éneklési kedv, az énekhang, a zenei hallás és a muzikalitás fejlődése. Képesség a hallás utáni daltanulásra. Játékbátorság erősödése, kreativitás fejlődése. Képesség az örömteli zenélésre. Bátorság a zenei folyamatok mozgásos ábrázolása terén. Ritmusok felismerése, hangzás után és kottaképről egyaránt. Törekvés a ritmusok pontos megszólaltatására. Ismeretek a ritmusok írásáról, olvasásáról. A ritmusérzék fejlődése, aktív részvétel a közös játékokban, megszólaltatásokban. A közös zenélés szabályainak betartása. A zenei hallás és a zenei memória fejlődése. A többször hallott hangok felismerése, differenciálás a hangok között. Az emberi hang (beszéd és énekhang) sokféleségének megfigyelése, felismerése, kifejezése. A zenei hang jellemző tulajdonságainak összehasonlítása, felismerése, kifejezése. Aktív befogadás, érzelmi átélés.</p>
---	---

Ének-zene 1. osztály Tk.: Kaibinger Pál: Ének-zene 1-2.

2.évfolyam

Célok

Dalok tanulása a tiszta éneklésre való törekvéssel. Az értelmes szövegkezelés megalapozása. A ritmusleírás gyakorlása, új ritmusértékek tanulása (félértékű ritmus, ismétlőjel). Ismerkedés a három- és ötvonalas kottával, a betűs és a színes kottával. A zenei hallás fejlesztése, hosszabb részletek meghallgatása környezetünk hangjaiból. A differenciált hallás fejlesztése.

Elvárt eredmények

- Fejlődjön éneklési készségük, szívesen és örömmel énekeljenek. Tanuljanak egyre hosszabb és nehezebb gyermekdalokat, népi körjátékokat. Vegyenek részt a körjátékok közös eljátszásában. Térbiztonság, mozgásbiztonság, harmonikus mozgásfejlesztése mozgással, tánccal. Törekedjenek a tiszta éneklésre, az értelmes szövegkezelésre. Ismerjék fel a dalokat jellemző részleteik alapján. Ismerjék fel a tanult ritmusértékeket jelük és hangzásuk alapján, törekedjenek a ritmusok pontos leírására. Legyenek ismereteik a ritmusírás alapjairól kettes ütemben.
- Ismerkedjenek meg a három- és ötvonalas kotta, betű- és színes kotta fogalmával és jelrendszerével. Ismerjék fel a többször hallott felvételekről környezetünk jellemző hangjait, hangszíneit. A tanuló tudjon csoportban egyre nagyobb hangterjedelmű gyermekdalokat, népi játékokat énekelni.
- Vegyen részt oldottan, örömmel az éneklésben.
- Értse a ritmus, a dallam, a szöveg jelentését.

- Törekedjen a szöveg tiszta, szép ejtésére, a helyes artikulációra, a megfelelő tempó és hangerő alkalmazására.
- Ismerje fel a tanult dalokat dallam- és ritmusmotívumaikról.
- Tudjon egyszerű ritmusmotívumokat megszólaltatni, ritmushangszert használni.
- Fejlődjön akusztikus figyelme, irányultsága, intenzitása.
- Kapcsolódjon be körjátékban, mozgásos, táncos tevékenységbe.
- Jelenítse meg az improvizációban a saját nevét.

Tevékenységek

Közös éneklés, körjáték, népi játék, tánclelések elemeinek utánzása, ismerete.

Ritmusok kopogása, tapsolása, ritmushangszer használata.

Ritmus és dallammotívumok leolvasása, hangoztatása, olvasógyakorlatok. Kézjelek olvasása, hangok jelölése színekkel, betűkkel. Hangok differenciálása, emberi hangfajták felismerése. Helyes testtartás, helyes levegővétel. A kezdő hang felismerése, átvétele. Énekes párbeszéd, visszhangjáték. Irányított improvizáció.

Témakör	1. Zenei reprodukció	Javasolt óraszám: 36 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az énekes-zenei kifejezőképesség szintjének fejlesztése, a hangterjedelem bővítése. Ritmushangszeres megszólaltatások, ritmuszenekar kialakítása, egyszerű ritmusok szabad, kötetlen megszólaltatása, dalkíséreték ritmushangszerekkel. Zenei alkotás a megismert ritmikai, dallami, tempó- és dinamikai elemekkel. A zenei kreativitás és fantázia fejlesztése játékos gyakorlatokkal, énekes, ritmushangszeres és mozgásos rögtönzésekkel. Énekes rögtönzések, az énekhang, éneklési kedv fejlesztése. A kottairás és -olvasás elemi szintjének kialakítása. Azonosítás, összehasonlítás, megkülönböztetés, csoportosítás, konkretizálás, válogatás képességének fejlesztése. Motorikus és auditív funkciók összekapcsolása, észlelés, figyelem- és emlékezetfejlesztés.</p>	
<p>Fejlesztési ismeretek</p>	<p>Fejlesztési tevékenységek</p>	
<p>1.1 ÉNEKLÉS Óvodás dalok-gyermekdalok Dalok az állatokról Gyermekdalok, körjátékok Ünnepek dalai Évszakok dalai Kánonéneklés</p>	<p>Éneklés különféle tempókban (lassan, gyorsan, közepesen) és dinamikával (halkan, hangosan). Törekvés a tiszta éneklés, az értelmes szövegkezelés szabályainak betartására. Törekvés a dalkezdés és dalzárás pontosságának betartására. Ritmuskíséretes éneklés. Részvétel a közös éneklésben, dalok tanulásában, a különféle éneklési játékokban, gyakorlatokban.</p>	

<p>1.2 GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG</p> <p>Ritmushangszeres játékok, szabad és kötött formákban</p> <p>Hangulatok, érzelmi állapotok kifejezése hangszeres és énekes formákban</p> <p>A zene jellemzőinek megjelenítése mozgással</p>	<p>A tanult dalok felismerése jellemző ritmus-, dallam- vagy szövegmotívumaik alapján.</p> <p>A tanult dalok csoportosítása adott szempontok alapján.</p> <p>Aktív, cselekvő részvétel a körjátékok, mozgásos játékok tanulásában, előadásában, a különböző játékos gyakorlatokban.</p> <p>Egyéni adottságok szerint részvétel a közös játékokban, megszólaltatásokban.</p> <p>Aktív részvétel a zenére történő ritmikus mozgásokban, a tér- és formagyakorlatokban, szabad és kötött formákban.</p> <p>Énekes rögtönzések kialakítása.</p>
<p>1.3 FELISMERŐ KOTTAOLVASÁS</p> <p>Egyszerű ritmusértékek</p> <p>Kettes ütem, ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel</p> <p>Szolmizációs hangok és kézjelek</p> <p>Ritmuskotta</p> <p>Betűkotta</p>	<p>Alapvető zenei ismeretek szerzése a ritmusok jelölése, megszólaltatása terén.</p> <p>A tanult ritmusértékek felismerése, részvétel írásukban, olvasásukban.</p> <p>Törekvés a szolmizációs hangok és kézjelek megismerésére, pontos használatára.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Ritmus, dallam, szöveg. Lassú, közepes, gyors tempó. Halk és hangos éneklés. Pontos szövegkiejtés, artikuláció. Körjáték, ünnep, évszak. Kánonéneklés. Ritmushangszer, ritmuszenekar. Kíséret. Szabad játék. Ritmikus mozgás. Dallamrögtönzés. Ritmusérték, -jelölés. Vonal és vonalköz.</p>

Témakör	2. Zenei befogadás	Javasolt óraszám: 36 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A zenei befogadást elősegítő képességek erősítése.</p> <p>A zenei memória, a zenei fantázia, a zenei történéseket megelőlegező képességek alakítása.</p> <p>A zenei hallás fejlesztése, az irányított figyelem alkalmazásának gyakorlása.</p> <p>A dallamhallás képességének erősítése.</p> <p>Az emocionális érzékenység fejlesztése, differenciálás a hangok között.</p> <p>Alapvető ismeretek szerzése a hangok jellemző tulajdonságairól.</p> <p>Figyelem irányultságának és intenzitásának fejlesztése.</p> <p>Auditív figyelem fejlesztése, hangszínek és fogalmak összekapcsolása.</p> <p>A hangzás különbségeinek megfigyelése.</p> <p>Perceptív és cselekvéses gondolkodás fejlesztése.</p>	
<p>Fejlesztési ismeretek</p>	<p>Fejlesztési tevékenységek</p>	

<p>2.1 BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE Hangok, zajok, zörejek Hangok, hangzások</p>	<p>A hallott részletek elemzése, megbeszélése. Ritmus- és dallam megszólaltatása fokozatosan, emlékezetből. Alapritmusok, ütemfajták, egyszerű dallamfordulatok felismerése kézjelről, színes kottáról. Dallamfordulatok elemzése: ismétlődés, lépés, ugrás a dallamokban.</p>
<p>2.2 ZENEHALLGATÁS Környezetünk hangjai Zajok, zörejek, zenei hangok Kellemes és kellemetlen hangok Egyidejű hangzások Emberi hang: beszéd- és énekhangok</p>	<p>A többször hallott, meghallgatott hangok, környezetünk hangjainak, a ritmushangszerek hangjának felismerése. Több hangszer egyidejű hangzásának felismerése. Az emberi hang sokféleségének megfigyelése, felismerése. A hang különféle jellemzőinek megállapítása, összehasonlítása.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Zenei emlékezet, zenei fantázia. Zöreje, zenei hang, beszédhang, énekhang. Hangerő, hangmagasság, hangszín, időtartam. Kellemes és kellemetlen hang.</p>

<p>Összegzett tanulási eredmények a második évfolyam végére</p>	<p>Az értelmi és érzelmi kifejezés gazdagságának fejlődése. Az éneklési kedv, az énekhang, a zenei hallás és a muzikalitás fejlődése. Képesség a hallás utáni daltanulásra. Játékbátorság erősödése, kreativitás fejlődése. Képesség az örömteli zenélésre. Bátorság a zenei folyamatok mozgásos ábrázolása terén. Ritmusok felismerése, hangzás után és kottaképről egyaránt. Törekvés a ritmusok pontos megszólaltatására. Ismeretek a ritmusok írásáról, olvasásáról. A ritmusérzék fejlődése, aktív részvétel a közös játékokban, megszólaltatásokban. A közös zenélés szabályainak betartása. Dallamok éneklése a kották segítségével. A zenei hallás és a zenei memória fejlődése. A többször hallott hangok felismerése, differenciálás a hangok között. Az emberi hang (beszéd és énekhang) sokféleségének megfigyelése, felismerése, kifejezése. A zenei hang jellemző tulajdonságainak összehasonlítása, felismerése, kifejezése. Aktív befogadás, érzelmi átélés.</p>
--	--

Ének-zene 2. osztály TK.: Kaibinger Pál: Ének-zene 1-2.

3. évfolyam

Célok

Az eddigi kialakított zenei kifejezőképesség továbbfejlesztése. Gyermekdalok mellett népdalok, szokásdalok, más népek dalai és kánonok tanulása. A ritmikai és dallami ismeretek bővítése. A tanult dalok feldolgozásainak hallgatása. Dalos mesék és körjátékok közös eljátszása. A zenei élmények kifejezése szóban, rajzban és mozgásokkal.

Az énekórai munkának segítenie kell a tanulókat a kapcsolatrendszerük építésében, az önmegvalósítás, önkifejezés gyakorlásában, a megfelelő önértékelés erősítésében. A fokozódó kitartással történő együttműködés, a családi és iskolai szerepek megismerése erősíti a társas kultúra érzését.

A differenciálás fontos szerepet játszik énekórai feladatok megvalósításában is, kiemelt figyelmet fordítva az anyanyelvi kommunikáció segítésére a beszédértés és beszédcentrikusság előtérbe helyezésével a tanulók egyéni sajátosságaihoz való igazodás mellett. A gondolkodási műveletek és a funkcionális képességek, a konkrét cselekvéssel összekapcsolt tapasztalatszerzés, a szabálytudat kialakítása fejlődik az ének-zene tanítása által.

Elvárt eredmények

Tudjanak a tanulók a tanult dalokból 8-10-et közösen elénekelni, eljátszani. Törekedjenek a tiszta éneklésre, értelmes és érthető szövegmondásra, a tanult szabályok betartására éneklés közben. Ismerjék fel a tanult dalokat jellemző motívumaik alapján (belső motívumok is). Erősödjenek ismereteik a ritmus- és a dallami ismeretek terén. Ismerkedjenek meg a négyes ütemmel, a számjegykottával, valamint új szolmizációs hangokkal és kézjeleikkel (alsó lá, alsó szó, felső dó). Gyakorolják dramatizálásában. Legyenek képesek rövid, ismerős zenei részletek irányított figyelmű meghallgatására.

Ének-zene 3. osztály

Témakör	1. Zenei reprodukció	Javasolt óraszám: 36 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az éneklési kultúra fejlesztése, dalok tanulása, közös és egyéni éneklése.</p> <p>Az élményekből fakadó éneklési kedv fejlesztése.</p> <p>Az értelmi és érzelmi kifejezés gazdagságának erősítése.</p> <p>Dalok felismerése jellemző motívumaik alapján.</p> <p>Személyiségfejlesztés, közösségépítés az éneklés segítségével.</p> <p>A ritmus- és dallamhangszeres improvizáció.</p> <p>A mozgásos rögtönzések fejlesztése a fantázia szabadságával.</p> <p>A kreativitás fejlesztése, az örömteli zenélés képességének átélése.</p> <p>A zenei fantázia fejlesztése.</p> <p>A ritmikai és dallami ismeretek bővítése, erősítése.</p> <p>A kottairás- és olvasás elemi szintjének megerősítése.</p> <p>A relatív szolmizáció használata, a dó hang helyének változásai.</p> <p>Érzelmi átélés, ráhangolódás segítése, odafordulás, beleélés elérése.</p> <p>Ráismerés, felismerés, besorolás, megkülönböztetés, összehasonlítás képességének fejlesztése.</p>	

	Észlelés, megismerés, megértés, rögzítés, azonosítás, bevésés folyamatának erősítése. Összefüggések felismerése. Hangzás – név – jel kapcsolat erősítése. Auditív és motoros kapcsolat fejlesztése.
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
1.1 ÉNEKLÉS Gyermekdalok, körjátékok Dalok az állatokról, évszakokról, ünnepekről Párosító dalok	Élményszerzés az örömteli éneklés gyakorlásával. Egyéni képességeik szerinti részvétel a közös éneklésben, daltanulásban. Minél több tanult dal, közös és egyéni, átélt, a tartalomnak megfelelő énekléssel történő előadása. Törekvés a kifejező, tiszta éneklésre, az értelmes szövegkezelésre, a helyes légzés és artikuláció tanult szabályainak betartására. Érzelmi azonosulás a dalok hangulatával, tartalmával, megfelelő tempó és hangerő választása a dalok előadásához. A tanult dalok felismerése, jellemző ritmus-, dallam- vagy szövegmotívumaik alapján A tanult dalok csoportosítása adott szempontok alapján. Ritmuskíséretes éneklés. Zenei ízlés fejlődése, kedvenc dalok választása.
1.2 GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG Énekes rögtönzések Hangszeres rögtönzések Hangulatok, érzelmi állapotok kifejezése hangszeres és énekes formákban	Dallamok kitalálása saját névre, mondókák, versek megzenésítése, zenés előadása, kötött és szabad formákban. Kérdés-válasz játékok kitalálása ritmusokkal és dallamokkal. A zenei élmények kifejezése változatos formákban. A zenei összetevők megjelenítése mozgásos formákban, kötött és szabad gyakorlatok zenére.
1.3 FELISMERŐ KOTTAOLVASÁS A négyes ütem A hármass ütem Újabb ritmusértékek További szolmizációs hangok, a teljes hétfokú hangsor	Új ismeretek szerzése a ritmusok jelölése, megszólaltatása terén. A tanult ritmusértékek felismerése, részvétel írásukban, olvasásukban. Tájékozódás a hanglétrán és a vonalrendszerben. Törekvés a szolmizációs hangok és kézjelek pontos használatára, a hétfokú hangsor megismerésére Aktív részvétel a ritmikus játékokban, gyakorlatokban, versek, mondókák ritmizálásában, ritmusok differenciált megszólaltatásában.
Fogalmak	Ritmus, dallam, szöveg, tartalom és hangulat. Szómagyarázat. Párosító dal. Dalkezdés és -zárás. Lassú, közepes és gyors tempó, lassítás, gyorsítás. Halk és hangos éneklés, halkítás, hangosítás. Ritmusérték. Zenei kérdés-válasz. Zene és mozgás. Ötfokú hangsor, hétfokú hangsor. Vándorló dó-hang. Belső hallás.

Témakör	2. Zenei befogadás	Javasolt óraszám:
----------------	---------------------------	--------------------------

		36 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A zenei befogadást elősegítő képességek erősítése. A koncentráció, a zenei memória, a zenei fantázia, a zenei történéseket megelőlegező képességek alakítása, fejlesztése. A belső hallás tudatosítása, erősítése. Ritmusok felismerése kottakép alapján. A dallamhallás képességének erősítése. A zenei hallás fejlesztése, az irányított figyelem alkalmazásának gyakorlása. Az irányított figyelmező zenehallgatás kialakítása, megfigyelési szempontok segítségével a zeneművek elemzése. Egyre hosszabb zenei részletek hallgatása. Az emocionális érzékenység fejlesztése, differenciálás a zenei hangok, hangzások között. A zenei memória fejlesztése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, összefüggések felismerése képességének fejlesztése. Hangzás – név – jel kapcsolat felismerése. Auditív és motoros kapcsolat erősítése.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
2.1 BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE Hangok, hangzások Játékok, gyakorlatok a zenei fantázia erősítésére Történetek, érzések, élmények, hangulatok	Részvétel játékokban, gyakorlatokban a zenei fantázia és a belső hallás fejlesztésére. A hangzás keltette érzések megfogalmazása. Történetek, érzések, élmények, hangulatok kifejezése zenei eszközök segítségével. Ritmus- és dallam megszólaltatása fokozatosan, emlékezetből. Alapritmusok, ütemfajták, egyszerű dallamotívumok felismerése kézzelről, színes kottáról, betűkottáról, kottaképről. Dallamok irányának, mozgásának követése, érzékelése. Egyszerűbb dallampárok összehasonlító megfigyelése: azonosság, hasonlóság, különbözőség. Dallamsorok elemzése. Dalok felismerése rövid zenei részlet alapján.	
2.2 ZENEHALLGATÁS Környezetünk hangjai Hangszerek hangzása, zenei hangok Egyidejű hangzások Kórusok hangzása A tanult dalok különböző stílusú (klasszikus, népzenei, könnyűzenei) feldolgozásai Részletek zenés mesékből, cselekményes zeneművekből, klasszikus zenei művekből	A többször hallott, meghallgatott zenei részletek felismerése. A zenehallgatás tanult szabályainak a betartása. Kezdetben rövid ideig tartó, később egyre hosszabb zenei részletek irányított figyelmező meghallgatása, elemzése. Hangszerek hangjának felismerése, több hangszer egyidejű hangzásának felismerése. Kórusok hangjának, hangzásának megfigyelése. A hangzás különbségeinek megfigyelése.	
Fogalmak	Ritmussor, dallamsor. Kellemes és kellemetlen hangzás. Hangszer, kórus. Zenés mese. Megfigyelési szempont.	

<p>Összegzett tanulási eredmények a harmadik évfolyam végére</p>	<p>Kulturált, esztétikus közös és egyéni éneklés. Az éneklési kedv és énekbátorság erősödése. Énekhang, éneklési kedv fejlődése, részvétel a különféle éneklési játékokban, gyakorlatokban. Ismeretek a tanult dalok kapcsán (tartalom, hangulat, szerkezet). Dalcsokor összeállítása, kedvenc dalok választása. Képesség a hallás utáni daltanulásra. Részvétel kánonéneklésben. Muzikalitás, zenei hallás fejlődése. A zenei kreativitás fejlődése. Aktív részvétel a ritmikai, dallami és mozgásos improvizációkban. Az örömteli zenélés képességének átélése. Növekvő játékbátorság a zenei folyamatok mozgásos ábrázolása terén. Ritmusok felismerése, írása-olvasása, pontos megszólaltatása. A ritmusérzék fejlődése, aktív részvétel a ritmikus játékokban, gyakorlatokban. Az írásbeli feladatok pontos kivitelezése tanári segítségnyújtás mellett. A zenei hallás, a zenei memória, a muzikalitás fejlődése. A többször hallott hangok, hangzások felismerése. Dalok felismerése jellemző részleteik alapján. A tanult hangszerek, kórusok hangjának, hangzásának felismerése, többszöri meghallgatás után. Zenei részletek irányított figyelmű hallgatása. Aktív befogadás, érzelmi átélés.</p>
---	---

Ének-zene 3. osztály Tk.: Kaibinger Pál Ének-zene 3.

Tevékenységek

Mondóka, népi játék, népdal csoportos éneklése emlékezetből.
Gyermekdalokhoz tartozó játékok eljátszása. Az egyszerű ritmushangszerek használata.
Elemi zenei olvasás-írás a tanult dallammotívumokkal.
Hangszerek hallás utáni azonosítása. Játékok a dinamikával, a tempóval. Befejezés rögtönzése. Dallam kiegészítés.
Élmények rögzítése rajzzal, színekkel, mozdulatokkal.
Az irányított figyelmű zenehallgatás.
Egyre hosszabb zenei részletek hallgatása.

Elvárt eredmények

- Tudja a tanuló a tanult dalokat közösen énekelni emlékezetből.
- Kulturált, esztétikus közös és egyéni éneklés.
- Az éneklési kedv és énekbátorság erősödése.
- Legyen képes a megismert gyermekjátékokat, gyermekdalokat, népi játékokat társaival együtt eljátszani.

- Kapcsolódjon be az improvizációs gyakorlatokba.
- Ismerje fel hangzás alapján a tanult hangszereket.
- Legyen ismerete a háromvonalas kottáról.
- Tudjon énekelni kézjelről, tanári irányítás mellett.
- A tanult kották felismerése, olvasása, dallamok éneklése kották segítségével.
- Az írásbeli feladatok pontos kivitelezése tanári segítségnyújtás mellett.

4. évfolyam

Célok

Az énekes és zenei kifejezőképesség továbbfejlesztése, az éneklési kedv fokozása. Népdalok éneklése, ereszkedő és emelkedő dallamok. Népdalok csoportosítása, elemzése. A ritmikai és dallami ismeretek bővítése (pontozott félhang, fél-értékű szünet, hármás ritmus, fá, ti, alsó ti hangok). A kottairás, -olvasás, -másolás gyakorlása változó dó-hellyel. Olvasógyakorlatok, dallamfordulatok utószolmizálása, éneklés kézjelekről. Zenés mesék hallgatása, elemzése. A hangszínhallás fejlesztése klasszikus és népi hangszerek hangjának hallgatásával, felismerésével.

Differenciálás, az anyanyelvi kommunikáció segítése a beszédértés és beszédcentrikusság előtérbe helyezésével.

Saját képességeinek megismertetése, sikerélményhez juttatás, bátorítás ön maga fejlesztésének vállalása.

Elvárt eredmények

Vegyenek részt a tanulók a közös éneklésben, törekedjenek a kultúrált éneklés tanult szabályainak a betartására. Szerezzenek ismereteket a tanult dalokról (tartalom, hangulat, szerkezet). Dalcsozor összeállítása. Fejlődjön ritmusérzékük, vegyenek részt a többszólamú ritmusgyakorlatokban képességeik szerint. Erősítsék ismereteiket a zenei írás-olvasás terén. Ismerjék fel a tanult hangszerek hangját, legyenek képesek zenei részletek irányított figyelmű hallgatására. Gyakorolják a kánonéneklést.

Ének-zene 4. osztály

Témakör	1. Zenei reprodukció	Javasolt óraszám: 36 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az éneklési kultúra fejlesztése, dalok tanulása, közös és egyéni éneklése.</p> <p>Szöveg – dallam – ritmus pontos párosítása.</p> <p>Az élményekből fakadó éneklési kedv fejlesztése.</p> <p>Az értelmi és érzelmi kifejezés gazdagságának erősítése.</p> <p>Dalok felismerése jellemző motívumaik alapján.</p> <p>Tapasztalatok szerzése a kánonéneklés terén.</p>	

	<p>Személyiségfejlesztés, közösségépítés az éneklés segítségével. A ritmus- és dallamhangszeres improvizáció készségének fejlesztése, a tanult zenei szerkezetek, tempók, dinamikai árnyalatok, valamint az eltérő karakterek felhasználásával. A mozgásos rögtönzések fejlesztése a fantázia szabadságával. A kreativitás fejlesztése, az örömteli zenélés képességének átélése. A zenei fantázia fejlesztése. A ritmikai és dallami ismeretek bővítése, erősítése. A kottairás- és olvasás elemi szintjének megerősítése. A relatív szolmizáció használata, a dó hang helyének változásai. Érzelmi átélés, ráhangolódás segítése, odafordulás, beleélés elérése. Koncentráció-, kreativitás- és figyelemfejlesztés, érzelmi-akaratú beállítódás. Ráismerés, felismerés, besorolás, megkülönböztetés, összehasonlítás képességének fejlesztése. Auditív és téri tájékozódás fejlesztése. Észlelés, megismerés, megértés, rögzítés, azonosítás, bevésés folyamatának erősítése. Összefüggések felismerése. Hangzás – név – jel kapcsolat erősítése. Auditív és motoros kapcsolat fejlesztése.</p>
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>1.1 ÉNEKLÉS Gyermekdalok, körjátékok Dalok az állatokról, évszakokról, ünnepekről Párosító dalok Virágénekek Régi stílusú magyar népdalok Új stílusú magyar népdalok Más népek dalai Kánonok</p>	<p>Élményszerzés az örömteli éneklés gyakorlásával. Egyéni képességeik szerinti részvétel a közös éneklésben, daltanulásban. Minél több tanult dal, közös és egyéni, átélt, a tartalomnak megfelelő énekléssel történő előadása. Törekvés a kifejező, tiszta éneklésre, az értelmes szövegkezelésre, a helyes légzés és artikuláció tanult szabályainak betartására. Érzelmi azonosulás a dalok hangulatával, tartalmával, megfelelő tempó és hangerő választása a dalok előadásához. A tanult dalok felismerése, jellemző ritmus-, dallam- vagy szövegmotívumaik alapján A tanult dalok csoportosítása adott szempontok alapján. Ritmuskíséretes éneklés. Zenei ízlés fejlődése, kedvenc dalok választása.</p>
<p>1.2 GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG Énekes rögtönzések Hangszeres rögtönzések Hangulatok, érzelmi állapotok kifejezése hangszeres és énekes formákban</p>	<p>Dallamok kitalálása saját névre, mondókák, versek megzenésítése, zenés előadása, kötött és szabad formákban. Aktív részvétel a ritmoszintinációs gyakorlatokban, ritmuszenekari megszólaltatásokban. Ellenritmus-, rákritmus megszólaltatása. Kérdés-válasz játékok kitalálása ritmusokkal és dallamokkal. A zenei élmények kifejezése változatos formákban. A zenei összetevők megjelenítése mozgásos formákban, kötött és szabad gyakorlatok zenére. Dramatizálható zenei anyagok mozgásos megjelenítése,</p>

	szabad és kötött formákban.
<p>1.3 FELISMERŐ KOTTAOLVASÁS</p> <p>A négyes ütem</p> <p>A hármas ütem</p> <p>Újabb ritmusértékek</p> <p>További szolmizációs hangok, a teljes hétfokú hangsor</p> <p>Számkotta</p> <p>Ötvonalas kotta írása-olvasása, vándorló dó-hellyel</p>	<p>Új ismeretek szerzése a ritmusok jelölése, megszólaltatása terén.</p> <p>A tanult ritmusértékek felismerése, részvétel írásukban, olvasásukban.</p> <p>Tájékozódás a hanglétrán és a vonalrendszerben.</p> <p>Törekvés a szolmizációs hangok és kézjelek pontos használatára, a hétfokú hangsor megismerésére</p> <p>Aktív részvétel a ritmikus játékokban, gyakorlatokban, versek, mondókák ritmizálásában, ritmusok differenciált megszólaltatásában.</p> <p>Aktív részvétel kották másolásában, írásában-olvasásában, tanári segítségnyújtás mellett.</p> <p>Kottaolvasás „némán”, a belső hallás tudatosítása.</p>
Fogalmak	<p>Ritmus, dallam, szöveg, tartalom és hangulat. Szómagyarázat.</p> <p>Párosító dal, virágének. Régi stílus, új stílus.</p> <p>Dalkezdés és -zárás. Lassú, közepes és gyors tempó, lassítás, gyorsítás.</p> <p>Halk és hangos éneklés, halkítás, hangosítás.</p> <p>Ritmusérték.</p> <p>Zenei kérdés-válasz. Zene és mozgás.</p> <p>Ötfokú hangsor, hétfokú hangsor. Vándorló dó-hang. Belső hallás.</p>

Témakör	2. Zenei befogadás	Javasolt óraszám: 36 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A zenei befogadást elősegítő képességek erősítése.</p> <p>A koncentráció, a zenei memória, a zenei fantázia, a zenei történéseket megelőlegező képességek alakítása, fejlesztése.</p> <p>A belső hallás tudatosítása, erősítése.</p> <p>Ritmusok felismerése kottakép alapján.</p> <p>A dallamhallás képességének erősítése.</p> <p>A zenei hallás fejlesztése, az irányított figyelem alkalmazásának gyakorlása.</p> <p>Az irányított figyelmező zenehallgatás kialakítása, megfigyelési szempontok segítségével a zeneművek elemzése.</p> <p>Egyre hosszabb zenei részletek hallgatása.</p> <p>Az emocionális érzékenység fejlesztése, differenciálás a zenei hangok, hangzások között. Vokális és instrumentális hangszínek felismerése, a hangszínhallás fejlesztése.</p> <p>A zenei memória fejlesztése.</p> <p>A figyelem irányultságának és intenzitásának fejlesztése.</p> <p>Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, összefüggések felismerése képességének fejlesztése.</p> <p>Hangzás – név – jel kapcsolat felismerése.</p> <p>Auditív és motoros kapcsolat erősítése.</p> <p>Logikus, analógiás, perceptív és cselekvéses gondolkodás fejlesztése.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
2.1 BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE	<p>Részvétel játékokban, gyakorlatokban a zenei fantázia és a belső hallás fejlesztésére.</p> <p>A hangzás keltette érzések megfogalmazása.</p>	

<p>Hangok, hangzások Játékok, gyakorlatok a zenei fantázia erősítésére Történetek, érzések, élmények, hangulatok</p>	<p>Történetek, érzések, élmények, hangulatok kifejezése zenei eszközök segítségével. Ritmus- és dallam megszólaltatása fokozatosan, emlékezetből. Alapritmusok, ütemfajták, egyszerű dallamotívumok felismerése kézjelről, színes kottáról, betűkottáról, kottaképről. Dallamok irányának, mozgásának követése, érzékelése. Egyszerűbb dallampárok összehasonlító megfigyelése: azonosság, hasonlóság, különbözőség. Dallamsorok elemzése, összehasonlítása, jelölése. Dalok felismerése rövid zenei részlet alapján.</p>
<p>2.2 ZENEHALLGATÁS Környezetünk hangjai Hangszerek hangzása, zenei hangok Egyidejű hangzások Kórusok hangzása A tanult dalok különböző stílusú (klasszikus, népzenei, könnyűzenei) feldolgozásai Részletek zenés mesékből, cselekményes zeneművekből, klasszikus zenei művekből</p>	<p>A többször hallott, meghallgatott zenei részletek felismerése. A zenehallgatás tanult szabályainak a betartása. Kezdetben rövid ideig tartó, később egyre hosszabb zenei részletek irányított figyelmező meghallgatása, elemzése. Hangszerek hangjának felismerése, több hangszer egyidejű hangzásának felismerése. Kórusok hangjának, hangzásának megfigyelése. A hangzás különbségeinek megfigyelése.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Ritmussor, dallamsor. Dallampár. Kellemes és kellemetlen hangzás. Hangszer, kórus. Zenés mese. Megfigyelési szempont.</p>

<p>Összegzett tanulási eredmények a negyedik évfolyam végére</p>	<p>Kulturált, esztétikus közös és egyéni éneklés. Az éneklési kedv és énekbátorság erősödése. Énekhang, éneklési kedv fejlődése, részvétel a különféle éneklési játékokban, gyakorlatokban. Ismeretek a tanult dalok kapcsán (tartalom, hangulat, szerkezet). Dalcsokor összeállítása, kedvenc dalok választása. Képesség a hallás utáni daltanulásra. Részvétel kánonéneklésben. Muzikalitás, zenei hallás fejlődése. A zenei kreativitás fejlődése. Aktív részvétel a ritmikai, dallami és mozgásos improvizációkban. Az örömteli zenélés képességének átélése. Növekvő játékbátorság a zenei folyamatok mozgásos ábrázolása terén. Ritmusok felismerése, írása-olvasása, pontos megszólaltatása. A ritmusérzék fejlődése, aktív részvétel a ritmikus játékokban, gyakorlatokban. Az írásbeli feladatok pontos kivitelezése tanári segítségnyújtás mellett. Egyre nagyobb fokú önállóság a zenei írás-olvasás terén. A zenei hallás, a zenei memória, a muzikalitás fejlődése. A többször hallott hangok, hangzások felismerése. Dalok felismerése jellemző részleteik alapján. A tanult hangszerek, kórusok hangjának, hangzásának felismerése, többszöri meghallgatás után.</p>
---	---

	Zenei részletek irányított figyelmű hallgatása. Aktív befogadás, érzelmi átélés.
--	---

Ének-zene 4. osztály Tk.: Kaibinger Pál Ének-zene 4.

Elvárt eredmények

- Tudjon a tanuló a tanult dalok hangulatának megfelelően közösen énekelni emlékezetből, legyen képes a tanult gyermekjátékokat, népi játékokat eljátszani.
- Vegyen részt improvizációs gyakorlatokban, jelenítse meg saját nevének ritmusát, dallamát.
- Dalcsokor összeállítása. kedvenc dalok választása.
- Legyen gyakorlott a helyes légzéstechnikában, a szövegkezelésben, a dal hangulatának megfelelő előadásban.
- Ismerje fel a tanult ritmusértékeket hallás és kottakép alapján.
- Használja a ritmus hangszereket önállóan, a ritmusjátékok gyakorlott megvalósítása.
- Ismerje fel a tanult szolmizációs hangok nevét és kézjelét, énekelje le azokat kézjelről.
- Rendelkezzen ismeretekkel a tanult kottáról (betűs, szám-, színes, ötvonalas kotta).
- Vegyen részt a ritmus-, az olvasó-, a kottakirakó gyakorlatokban, növekvő önállósággal.
- Legyen képes fegyelmezetten meghallgatni rövid – életkorának, fejlettségének megfelelő – zeneművet, zenei részletet.
- Tudja élményét, érzelmét szóban, rajzban, mozgásban, játékos formában kifejezni.

ÉNEK-ZENE 5-8.évfolyam

A művészi tevékenység, a művészetek hatása semmivel nem pótolható szerepet játszik személyiségünk fejlődésében, az ízlés, a kreativitás, az érzések árnyalt kifejezésének fejlesztésében. A műalkotások által közvetített magatartásminták elsajátítása a kulturális közösség fennmaradásának biztosítója, az egyén szocializációjának döntő mozzanata. A kultúra értékeinek megismerése közös élményanyaggal szolgálja az összetartozás érzésének erősítését. A művészeti nevelés segítséget nyújt a tanulóknak abban, hogy felismerjék, becsüljék a kultúra értékeit. Hozzájárul a nemzeti azonosságtudat kialakításához.

Az ének-zenei nevelés fő célja az ének megszerettetése, a zene világának megismertetése és élményt adó megértetése. Ennek eszköze, a zenei élmény személyiség- és közösségformáló erejével, pedagógiai jelentőségével jóval túlmutat a zenélés tevékenységén. A tanítás célja a zeneértő és zeneérző képességek fejlesztése, a szellemi és lelki tulajdonságok gyarapítása, a fantázia, az érzékenység fokozása a zenei élmények segítségével. A közös együttes élmény megteremtése segítségével a befogadás és az önkifejezés, valamint az egymásra figyelés harmóniája valósulhat meg.

Ének-zenei oktatásunk jellemzője az érték közvetítés és az értékőrzés, a Kodály-módszer segítségével. E módszer teljes embert fejlesztő pedagógia, melynek középpontjában az európai műveltségű, a magyar nemzeti hagyományt őrző, nyitott, kreatív, közösségi ember áll. Zenei örökségünk bemutatásával, tanításával erősítjük tanulóink pozitív attitűdjét, kötődését saját népe és kultúrája értékeihez, a szülőföld, a haza és a nemzet fogalmának kialakítását.

A zenei reprodukció témakörében a pedagógus feladata az éneklés különböző formáinak (hangszerkíséretes éneklés, egy- és többszólamú éneklés) megismertetése, hallás utáni daltanítással magyar és külföldi népzenei anyag bemutatása, aktív énekléssel maradandó élmények nyújtása, az énekes és hangszeres improvizáció, az alkotó és önkifejező tevékenység fejlesztése, valamint a felismerő kottaolvasás elemeinek (relatív szolmizáció, kézjelek, ritmikai és dallami összetevők) tanítása. A zenei befogadás témakörében a zeneművekben való tájékozódást segítő kompetenciák (emlékezet, zenei fantázia, koncentráció) fejlesztése és a zenehallgatás anyagának az újszerű médiatartalmak felhasználásával is történő bemutatása, ismertetése.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára a tanításban minden elem az ének-zenei élményekhez, tevékenységekhez kapcsolódik. A tanórákon kiemelt cél az élőzenére épülő befogadói élmények megteremtése. E cél elérése érdekében az éneklés, az aktív zenélés változatos formáit szerepeltethetjük. Az aktív zenélés mint csapatmunka, mint közösségi élmény, nagy segítséget nyújt a hátrányos szociokulturális státusz leküzdésében, az eredményes társadalmi integrációban, a fogyatékból eredő hátrányok csökkentésében. A sikeres énekórai munka segíti a belső kontroll erősítését, az önbizalom fejlesztését, a lelki egészség biztosítását.

Az oktatás fontos részét képezi a zene és a mozgás összekapcsolása, a néptánc oktatása, valamint a kultúrát közvetítő intézmények bevonásával a koncertpedagógia lehetőségeinek kihasználása. Az egyéni különbségek figyelembe vételének fontos területe a tehetséggondozás, melynek célja a kiemelkedő teljesítményre képes tanulók segítése, hogy képességeiknek megfelelő szintű eredményeket érjenek el.

5–6. évfolyam

Az alapozó szakasz (5–6. évfolyam) oktató-nevelő munkája során a tanulói tevékenységek középpontjába az alapkészségek megerősítése, a tudásgyarapítás, az egyéni adottságok megismerésén alapuló önismeret fejlesztése kerül. A tantárgyi tartalmakat, tevékenységeket, feladatokat a fejlődés egyéni üteméhez igazítjuk.

Az ének-zenei oktatás hangsúlyozott célja ebben a szakaszban az énekes és zenehallgatási kultúra továbbfejlesztése, a zenei műveltség alapozása, a zenei ízlés formálása.

A dalokon, zenéken keresztül a pozitív erkölcsi tapasztalatok bemutatásával erősítjük tanulóink felelősségtudatának kialakítását, igazságérzetük kibontakoztatását, fejlesztjük az együttérzés, segítőkészség, kötelességtudat, önfegyelem készségét. A nemzeti öntudat, hazafias nevelés terén erősítjük tanulóink pozitív attitűdjét egyrészt önmagukhoz, másrészt szűkebb és tágabb környezetükhöz is. Tantárgyunk tananyagának megismerése során, a művelődési, kulturális értékek elsajátításával tudatosan a nemzeti összetartozás érzése. Az önismeret és a társas kultúra fejlesztésében a tantárgy szerepe a megfelelő személyiség- és közösségfejlesztés. Az éntudat, énkép, önismeret fejlesztése, a társadalmi beilleszkedést segítő belső kontroll erősítése, önbizalom-fejlesztés megvalósul a sikeres énekórai munka segítségével. A családi életre nevelést a harmonikus családi minták és erkölcsi normák közvetítésével, a népdalok, népszokások ismeretével segítjük. Az egészséges és tudatos életmód kialakítása kiemelt feladatát, a mozgáskultúra, mozgáskoordináció erősítését a ritmusérzék és a hallás fejlesztésével segíti a rendszeres ének-zenei munka. Az önkéntesség terén különös jelentőségű az együtt érző, segítőkész magatartás, a szociális érzékenység fejlesztése, az együttműködés képességének alakítása, az ének-zenei oktatás szociálpedagógiai hatásának felhasználása. A helyes szokásrend kialakítása, a környezet megfigyelése, következtetések levonása, a természeti és épített környezet iránti szeretet igényének erősítése kapcsolódik a népdalok által közvetített értékrend megismeréséhez. Az esztétikai-művészeti tudatosságot és kifejezőképességet ebben a szakaszban a divergens problémamegoldó gondolkodás, a kreativitás fejlesztése segíti. Fontos a megfigyelési, manipulatív tevékenységre épülő tapasztalatszerzés.

A tantárgy sajátos fejlesztési céljai közé tartozik a tantervben meghatározott zenei anyag megszólaltatása egyszólamú énekléssel, alkalmanként hangszeres kísérettel, a kánonéneklés gyakorlása, a ritmushangszerek használata, éneklés ritmushangszeres kíséretekkel is. Magyar népdalok, történeti énekek, más népek dalainak tanulása és a hallás utáni daltanulás kiemelt feladat.

Feladat a zenei írás-olvasás, a zenei kódrendszer alapelemeinek gyakorlása. Ritmikai, dallami és formai elemek tanulása, egyre szilárdabb ismeretek a kottairáshoz- és olvasáshoz szükséges elméleti alapok terén, a zenei ismeretek tudatosítása, a formaérzék fejlesztése. Az alkotó- és önkifejező tevékenység erősítését szolgálja a kötetlen és kötött énekes, hangszeres játékok, megszólalások gyakorlása, az énekes és hangszeres improvizációk megvalósítása.

Enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára kiemelt szerepe van a zenei befogadáshoz szükséges képességek erősítésének, a zeneművekben való tájékozódást segítő zenei képességek (emlékezet, koncentráció, fantázia) fejlesztésének, a belső hallás képességének az egyénhez igazított legoptimálisabb erősítésének változatos és játékos gyakorlatok segítségével. A hatékony, önálló tanulás céljából támogatnunk kell tanulóinkat abban, hogy az

énekórákon is legyenek képesek felismerni az új ismeret elsajátításának módját, tudjanak segítséget, tanácsot kérni, legyenek képesek közös munkában, csoportban dolgozni.

A tudatos, irányított zenehallgatás gyakorlása után és közben lehetőséget kell teremteni hangverseny-látogatások, első hangverseny-élmények megszerzésére.

ÉNEK-ZENE

5. osztály

Témakör	1. Zenei produkció	Javasolt óraszám: 36 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az éneklési kultúra fejlesztése, dalok tanulása, dalkincsbővítés, közös és egyéni éneklések. Az élményekből fakadó éneklési kedv fejlesztése. Az értelmi és érzelmi kifejezés gazdagságának erősítése.</p> <p>A tanulók egyéni képességeik szerinti részvételének bátorítása a közös éneklésben, daltanulásban.</p> <p>Az énekhang tisztaságának, éneklési kedv bátorságának megőrzése.</p> <p>Személyiségfejlesztés, közösségépítés az éneklés segítségével.</p> <p>Zenei ízlés fejlesztése.</p> <p>A ritmikai, dallami, tempóbeli, dinamikai, formai és a szövegből kiinduló variáló- és rögtönzőkészség fejlesztése.</p> <p>A kreativitás fejlesztése a tanult zenei formák keretei között.</p> <p>A formaalkotás fejlesztése, gyakorlatok egyszerű népzenei és műzenei formák mintájára.</p> <p>Egyre nagyobb önállóság a kottairás-olvasás, másolás terén.</p> <p>Érzelmi átélés, ráhangolódás, odafordulás, beleélés erősítése.</p> <p>Dalok közötti kapcsolatteremtés.</p> <p>Megfigyelés, felismerés, bevésés, azonosítás, csoportosítás, összehasonlítás, rendezés fejlesztése.</p> <p>Koncentráció, figyelem fejlesztése.</p> <p>Érzelmi-akaratú beállítódás, alkotó képzelet, zenei fantázia fejlesztése.</p> <p>Auditív és téri tájékozódás fejlesztése.</p> <p>Összefüggések felismerése, alkalmazása.</p> <p>Auditív és motoros kapcsolat fejlesztése.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>1.1. ÉNEKLÉS</p> <p>Ünnepek dalai, jeles napok dalai.</p> <p>Megzenésített versek.</p> <p>Régi stílusú magyar népdalok.</p> <p>Új stílusú magyar népdalok.</p> <p>Kánonok.</p>	<p>Törekvés a kifejező, bátor, tiszta éneklésre, az értelmes szövegkezelésre, a szép éneklés szabályainak tudatosítására.</p> <p>Érzelmi azonosulás a dalok hangulatával, tartalmával, megfelelő tempó és hangerő választása a dalok előadásához.</p> <p>Örömteli és szorongásmentes éneklés.</p> <p>A tanult dalokból minél több előadása, közös és egyéni, átélte, a tartalomnak megfelelő énekléssel.</p> <p>Dalok felismerése ritmus-, dallam- vagy</p>	

	szövegmotívumaik alapján. Könnyű zenetörténeti dallamok, meghallgatott zeneművek témáinak éneklése, olvasógyakorlatok, énekes játékok. Részvétel a különféle énekes játékokban, gyakorlatokban. A tanult dalok csoportosítása, adott szempontok alapján. Kedvenc dalok választása. Dalcsokor összeállítása a kedvelt dalokból.
1.2. GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG Énekes rögtönzések. Hangszeres rögtönzések. Egyszerű zenei formák használata a rögtönzések folyamán. Ritmusjátékok, dalkíséretes szabad és kötött formákban. Tempó- és dinamikai játékok, gyakorlatok. Hangulatok, érzelmi állapotok kifejezése hangszeres és énekes formákban. A zenei összetevők megjelenítése mozgásos formákban.	Aktív részvétel dallamok alkotásában szabad és kötött formákban. Ritmuszenekar megszólaltatása 2-3 szólamban, szabad és kötött formákban. Dalkíséretes létrehozása szabad és kötött formákban. Ritmuskártyák megszólaltatása, rendezése. Kották kiegészítése. Adott ritmushoz és dallamhoz változatok írása. A zenei élmények mozgásos és rajzos formákban történő kifejezése.
1.3. FELISMERŐ KOTTAOLVASÁS Új ritmusértékek. A hajlítás fogalma, jelölése. Dallamok utószolmizálása.	Szilárd ismeretek kialakítása a tanult ritmusokról. Ritmusok felismerése és hangoztatása. A hangsúlyviszonyok érzékeltetése a ritmusgyakorlatokban. Szilárd ismeretek kialakítása a szolmizációs hangokról, elhelyezkedésükről, kézjeleikről. Dallamok, dalrészletek utószolmizálása.
Fogalmak	Kifejező éneklés. Jeles nap. Katonadal. Régi és új stílus. Ritmuszenekar. Dalkíséret. Ritmuslánc, dallamlánc. Zenei kérdés, zenei válasz. Ritmikus mozgás, szabad mozgás. Szinkópa. Egész hang és szünet. Hajlítás. Utószolmizálás.

Témakör	2. Zenei befogadás	Javasolt óraszám: 36 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A zenei befogadást elősegítő képességek megszilárdítása. A koncentráció, a zenei memória, a zenei fantázia, a zenei történéseket megelőlegező képességek fejlesztése, erősítése. A belső hallás tudatosítása. A zenei hallás fejlesztése, az irányított figyelem alkalmazásának gyakorlása.	

	<p>Az irányított figyelmű zenehallgatás erősítése, zeneművek elemzése, adott megfigyelési szempontok segítségével.</p> <p>Figyelem irányultságának és intenzitásának a fejlesztése.</p> <p>Figyelem, felismerés, összehasonlítás, azonosítás folyamatának erősítése.</p> <p>Hangzás – név – jel kapcsolat erősítése.</p> <p>Auditív és motoros kapcsolat fejlesztése.</p> <p>Analógiás, cselekvéses és fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése.</p> <p>Észlelés, figyelem, emlékezet fejlesztése.</p>
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>2.1. BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE</p> <p>A zenei hallás és a zenei memória fejlesztése.</p> <p>Gyakorlatok a zenei fantázia erősítésére.</p> <p>Zenei hangzások elemzése, felismerése.</p> <p>Zenei karakterek megfigyelése.</p> <p>A tanult népdalok zenei elemzése, csoportosítása.</p> <p>Történetek, érzések, élmények, hangulatok kifejezése zenei eszközök segítségével.</p>	<p>Gyakorlatok a zenei fantázia és a belső hallás fejlesztésére.</p> <p>Ritmusok, ütemfajták, dallamotívumok felismerése kézjelről, színes kottáról, betűkottáról, kottaképről.</p> <p>Népdalok elemzése, dallamsorok összehasonlítása, jelölése.</p> <p>Dalok felismerése zenei részlet alapján.</p> <p>Dallamsorok összehasonlítása, elemzése, jelölése.</p>
<p>2.2. ZENEHALLGATÁS</p> <p>Ismerkedés klasszikus zenetörténeti korszakokkal, zeneszerzőkkel.</p> <p>Különböző műzenei formák és műfajok megismerése.</p> <p>Hangszerek, zenekarok, kórusok hangja, hangzása.</p> <p>A tanult dalok feldolgozásai, különböző zenei stílusokban.</p> <p>Hangverseny-látogatások, hangverseny-élmények.</p>	<p>Egyre hosszabb idejű zenei részletek, klasszikus zeneművek irányított figyelmű meghallgatása, elemzése.</p> <p>A zenehallgatás tanult szabályainak betartása.</p> <p>A többször hallott, meghallgatott zenei részletek felismerése.</p> <p>Tájékozódás a meghallgatott zeneművek formája, műfaja terén.</p> <p>Ismerkedés híres zeneszerzők életének fontos eseményeivel.</p> <p>Hangszerek hangjának felismerése, több hangszer egyidejű hangzásának felismerése.</p> <p>Kórusok hangjának, hangzásának megfigyelése.</p> <p>Vokális és instrumentális hangszínek megkülönböztetése, felismerése.</p> <p>A szülőföld zenéjének megismerése.</p> <p>A helyi lehetőségek szerint részvétel hangversenyen, élő zenei bemutatásokon.</p> <p>Zenei jellegzetességek megfigyelése, zenei élmények kifejezése szóban, rajzban, mozgással.</p> <p>Összefüggések felismerése.</p>
Fogalmak	<p>Dallamsor, népdal, elemzés. Zenei karakter. Vonós hangszer, fúvós hangszer, hangszer család. Népi hangszer, népi zenekar. Néptánc. Zeneszerző. Keretes szerkezet, visszatérő szerkezet, szimfónia, vonósnégyes. Hangverseny, élő zene.</p>

Összegzett tanulási eredmények az ötödik évfolyam végére	<p>A kulturált, esztétikus közös és egyéni éneklés megőrzése. Az éneklési kedv és énekbátorság szinten maradása. Új ismeretek szerzése a tanult dalok kapcsán (tartalom, hangulat, szerkezet). Dalcsokor összeállítása, kedvenc dalok választása. Képesség hallás utáni daltanulásra, esetenként kottából történő daltanulással kiegészítve. Kánonéneklés tanári segítséggel. A zenei kreativitás, zenei fantázia fejlődése. Törekvés a zene belső lényegének megértésére. Ritmikai-dallami ismereteik bővülése, megszilárdulása. Fokozott önállóság a különféle kották használatában. A zenei hallás, a zenei memória, a zenei figyelem, a belső hallás, a muzikalitás fejlődése. Részvétel a tanult népdalok elemzésében. A többször hallott hangok, hangzások felismerése. A meghallgatott hangszerek, kórusok hangjának, hangzásának felismerése. Zenei részletek irányított figyelmű hallgatása. Nyitottság a zenei élmények befogadására.</p>
---	---

Ének-zene 5. osztály Tk.: Maitz Mária-Pócz Gáborné: Ének-zene 5.

6. évfolyam

Célok

A csoport egységes, szép éneklésének megőrzése, továbbfejlesztése. Közös dalkincs kialakítása, jókedvű, hangulatos éneklése. Az éneklési kultúra továbbfejlesztése. Éneklés alkalmazkodó ritmusban. A régi stílusú magyar népdalok jellemzőinek ismertetése. Népies műdalok, népszokások dalai, rokon népek dalainak tanulása. Ritmuszenekar 2-3 szólamban, új ritmusérzések tanulása (éles és nyújtott ritmus). Ritmusdiktálás tanári segítséggel. Olvasógyakorlatok, dalrészletek utószolmizálása. A zenehallgatás körének bővítése, a bécsi klasszikus stílus ismertetése. Zenei formák és műfajok ismertetése.

Elvárt eredmények

- A tanulók vegyenek részt szívesen a közös éneklésekben, törekedjenek pontosságra és a tanult szabályok betartására. Szerezzenek elemi ismereteket a régi stílusú magyar népdalok jellemzőiről. Tudjanak tájékozódni a többszólamú gyakorlatokban a szólamok között. Erősítsék ismereteiket a ritmusértékek, a zenei írás-olvasás tanult formáinak terén. Legyenek képesek klasszikus zenei részletek irányított figyelmű zenehallgatásra, megfigyelésre, a többször hallott részletek felismerésére. Szerezzenek elemi ismereteket klasszikus zenei formák és műfajok terén, konkrét pozitív

hozzaállásuk legyen az ének-zene tantárgy különböző területei iránt. Legyen képes a tanuló énekelni érthetően, pontosan, a tanult szabályok betartásával, a megfelelő tempó és dinamika alkalmazásával, egyedül vagy társakkal.

- Ismerje fel az éles és a nyújtott ritmust, hangoztassa és alkalmazza a ritmusjelet.
- Tudjon ritmuskísérettel, ritmushangszerekkel együtt énekelni.
- Tájékozódjon biztonsággal a vonalrendszeren, énekeljen és szolmizáljon dallamokat.
- Ismerjen zenei formákat, műfajokat.
- Rendelkezzen ismeretekkel a magyar zeneszerzőkről, népdalgyűjtőkről.
- Énekelje pontosan a magyar Himnuszt.

Tevékenységek

Újabb magyar népdalok és népszokások dalainak éneklése.

A környezet zenei jellegű hangjainak megfigyelése – szélzúgás, madárhang, csöngő, harang.

Ritmushangszerek megszólaltatása, ritmushangoztatás, ritmusolvasás, lejegyzés, ritmusjátékok.

Éneklés, szolmizálás, dallamolvasás, lejegyzés, improvizáció.

Zenei élmény ábrázolása, kifejezése, zeneművek, részletek hallgatása.

ÉNEK-ZENE

6. osztály

Témakör	1. Zenei produkció	Javasolt óraszám: 36 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az éneklési kultúra fejlesztése, dalok tanulása, dalkincsbővítés, közös és egyéni éneklések. Az élményekből fakadó éneklési kedv fejlesztése. Az értelmi és érzelmi kifejezés gazdagságának erősítése.</p> <p>A tanulók egyéni képességeik szerinti részvételének bátorítása a közös éneklésben, daltanulásban.</p> <p>Az énekhang tisztaságának, éneklési kedv bátorságának megőrzése.</p> <p>Tapasztalatok erősítése a kánonéneklésben.</p> <p>Személyiségfejlesztés, közösségépítés az éneklés segítségével.</p> <p>Zenei ízlés fejlesztése.</p> <p>A kombinációs és asszociációs képességek fejlesztése a különféle zenei kifejezőeszközök felhasználásával.</p> <p>A ritmikai, dallami, tempóbeli, dinamikai, formai és a szövegből kiinduló variáló- és rögtönzőkészség fejlesztése.</p> <p>A kreativitás fejlesztése a tanult zenei formák keretei között.</p> <p>A formaalkotás fejlesztése, gyakorlatok egyszerű népzenei és műzenei formák mintájára.</p> <p>Egyre nagyobb önállóság a kottairás-olvasás, másolás terén.</p> <p>Érzelmi átélés, ráhangolódás, odafordulás, beleélés erősítése.</p> <p>Dalok közötti kapcsolatteremtés.</p> <p>Megfigyelés, felismerés, bevésés, azonosítás, csoportosítás, összehasonlítás, rendezés fejlesztése.</p>	

	<p>Koncentráció, figyelem fejlesztése. Érzelmi-akaratú beállítódás, alkotó képzelet, zenei fantázia fejlesztése. Auditív és térbeli tájékozódás fejlesztése. Összefüggések felismerése, alkalmazása. Auditív és motoros kapcsolat fejlesztése.</p>
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>1.1. ÉNEKLÉS Ünnepek dalai, jeles napok dalai. Magyar történelmi dallamok. Rokon népek dalai. Megzenésített versek. Régi stílusú magyar népdalok. Új stílusú magyar népdalok. Kánonok. Más népek dalai.</p>	<p>Törekvés a kifejező, bátor, tiszta éneklésre, az értelmes szövegkezelésre, a szép éneklés szabályainak tudatosítására. Érzelmi azonosulás a dalok hangulatával, tartalmával, megfelelő tempó és hangerő választása a dalok előadásához. Örömteli és szorongásmentes éneklés. A tanult dalokból minél több előadása, közös és egyéni, átélte, a tartalomnak megfelelő énekléssel. Dalok felismerése ritmus-, dallam- vagy szövegmotívumaik alapján. Könnyű zenetörténelmi dallamok, meghallgatott zeneművek témáinak éneklése, olvasógyakorlatok, énekes játékok. Részvétel a különféle énekes játékokban, gyakorlatokban. A tanult dalok csoportosítása, adott szempontok alapján. Kedvenc dalok választása. Dalcsoport összeállítása a kedvelt dalokból.</p>
<p>1.2. GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG Énekes rögtönzések. Hangszeres rögtönzések. Egyszerű zenei formák használata a rögtönzések folyamán. Ritmusjátékok, dalkíséretes szabad és kötött formákban. Tempó- és dinamikai játékok, gyakorlatok. Hangulatok, érzelmi állapotok kifejezése hangszeres és énekes formákban. A zenei összetevők megjelenítése mozgásos formákban.</p>	<p>Aktív részvétel dallamok alkotásában szabad és kötött formákban. Ritmuszenekar megszólaltatása 2-3 szólamban, szabad és kötött formákban. Dalkíséretes létrehozása szabad és kötött formákban. Ritmuskártyák megszólaltatása, rendezése. Részvétel a ritmusdominó, ritmusmemória, a dallamlánc, zenei kérdés-válasz játékokban. Kották kiegészítése. Adott ritmushoz és dallamhoz változatok írása. A zenei élmények mozgásos és rajzos formákban történő kifejezése.</p>
<p>1.3. FELISMERŐ KOTTAOLVASÁS Új ritmusértékek Kottairás a pótvonallal használatával. A kvintváltás fogalma. A hajlítás fogalma, jelölése. Dallamok utószólómizálása.</p>	<p>Szilárd ismeretek kialakítása a tanult ritmusokról. Ritmusok felismerése és hangoztatása. A hangsúlyviszonyok érzékeltetése a ritmusgyakorlatokban. Többszólamú ritmusgyakorlatok megszólaltatása, tájékozódás a szólamok</p>

	<p>között. Szilárd ismeretek kialakítása a szolmizációs hangokról, elhelyezkedésükről, kézjeleikről. Dallamok, dalrészletek utószolmizálása. Pótvonal használata a kottairásban.</p>
Fogalmak	<p>Kifejező éneklés. Jeles nap. Katonadal, magyar történelmi dallam. Régi és új stílus. Ritmuszenekar. Dalkíséret. Ritmuslánc, dallamlánc. Zenei kérdés, zenei válasz. Ritmikus mozgás, szabad mozgás. Szinkópa, éles ritmus, nyújtott ritmus. Egész hang és szünet. Pótvonal. Kvintváltás. Hajlítás. Utószolmizálás.</p>

Témakör	2. Zenei befogadás	Javasolt óraszám: 36 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A zenei befogadást elősegítő képességek megszilárdítása. A koncentráció, a zenei memória, a zenei fantázia, a zenei történéseket megelőlegező képességek fejlesztése, erősítése. A belső hallás tudatosítása. A zenei hallás fejlesztése, az irányított figyelem alkalmazásának gyakorlása. Az irányított figyelmű zenehallgatás erősítése, zeneművek elemzése, adott megfigyelési szempontok segítségével. A hangszínhallás fejlesztése. Figyelem irányultságának és intenzitásának a fejlesztése. Figyelem, felismerés, összehasonlítás, azonosítás folyamatának erősítése. Hangzás – név – jel kapcsolat erősítése. Auditív és motoros kapcsolat fejlesztése. Analógiás, cselekvéses és fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése. Észlelés, figyelem, emlékezet fejlesztése.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>2.1. BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE A zenei hallás és a zenei memória fejlesztése. Gyakorlatok a zenei fantázia erősítésére. Zenei hangzások elemzése, felismerése. Zenei karakterek megfigyelése. A tanult népdalok zenei elemzése, csoportosítása. Történetek, érzések, élmények, hangulatok kifejezése zenei eszközök segítségével.</p>	<p>Gyakorlatok a zenei fantázia és a belső hallás fejlesztésére. Ritmusok, ütemfajták, dallammotívumok felismerése kézjelről, színes kottáról, betűkottáról, kottaképről. Konszonáns és diszsonáns hangzások felismerése, elemzése. Népdalok elemzése, dallamsorok összehasonlítása, jelölése. Dalok felismerése zenei részlet alapján. Dallamsorok összehasonlítása, elemzése, jelölése.</p>	

<p>2.2. ZENEHALLGATÁS</p> <p>Ismerkedés klasszikus zenetörténeti korszakokkal, zeneszerzőkkel.</p> <p>Különféle műzenei formák és műfajok megismerése.</p> <p>Hangszerek, zenekarok, kórusok hangja, hangzása.</p> <p>A tanult dalok feldolgozásai, különböző zenei stílusokban.</p> <p>Történelmi zenék hallgatása.</p> <p>A rokon népek zenéje, hangszerei.</p> <p>Más népek hangszeres zenéje.</p> <p>Hangverseny-látogatások, hangverseny-élmények.</p>	<p>Egyre hosszabb idejű zenei részletek, klasszikus zeneművek irányított figyelmű meghallgatása, elemzése.</p> <p>A zenehallgatás tanult szabályainak betartása.</p> <p>A többször hallott, meghallgatott zenei részletek felismerése.</p> <p>Tájékozódás a meghallgatott zeneművek formája, műfaja terén.</p> <p>Ismerkedés híres zeneszerzők életének fontos eseményeivel.</p> <p>Hangszerek hangjának felismerése, több hangszer egyidejű hangzásának felismerése.</p> <p>Kórusok hangjának, hangzásának megfigyelése.</p> <p>Vokális és instrumentális hangszínek megkülönböztetése, felismerése.</p> <p>A szülőföld zenéjének megismerése mellett ismerkedés a rokon népek zenéjével, valamint más népek zenei kultúrájának, jellegzetes hangszereinek, zenekarainak hangjával, hangzásával.</p> <p>A magyar történelemhez kapcsolódó dallamok, hangszerek megismerése.</p> <p>A tanult magyar történelmi dallamokhoz, énekekhez kapcsolódó zenei részletek, történeti hangszerek hangjának hallgatása.</p> <p>A helyi lehetőségek szerint részvétel hangversenyen, élő zenei bemutatásokon.</p> <p>Zenei jellegzetességek megfigyelése, zenei élmények kifejezése szóban, rajzban, mozgással.</p> <p>Összefüggések felismerése.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Dallamsor, népdal, elemzés. Zenei karakter. Zenetörténeti kor, korszak. Vonós hangszer, fúvós hangszer, hangszercsalád. Népi hangszer, népi zenekar. Néptánc. Zeneszerző. Keretes szerkezet, visszatérő szerkezet, rondóforma. Szimfónia, vonósnégyes. Hangverseny, élő zene.</p>

<p>Összegzett tanulási eredmények a hatodik évfolyam végére</p>	<p>A kulturált, esztétikus közös és egyéni éneklés megőrzése.</p> <p>Az éneklési kedv és énekbátorság szinten maradása.</p> <p>Új ismeretek szerzése a tanult dalok kapcsán (tartalom, hangulat, szerkezet).</p> <p>Dalcsokor összeállítása, kedvenc dalok választása.</p> <p>Képesség hallás utáni daltanulásra, esetenként kottából történő daltanulással kiegészítve.</p> <p>Kánonéneklés tanári segítséggel.</p> <p>A zenei kreativitás, zenei fantázia fejlődése.</p> <p>Törekvés a zene belső lényegének megértésére.</p>
--	---

	<p>Ritmikai-dallami ismereteik bővülése, megszilárdulása. Fokozott önállóság a különféle kották használatában. A zenei hallás, a zenei memória, a zenei figyelem, a belső hallás, a muzikalitás fejlődése. Részvétel a tanult népdalok elemzésében. Képesség ismeretek összekapcsolására az ének-zenei, valamint az irodalmi, történelmi, földrajzi tanulmányok egy-egy témakörében. A többször hallott hangok, hangzások felismerése. A meghallgatott hangszerek, kórusok hangjának, hangzásának felismerése. Zenei részletek irányított figyelmű hallgatása. Ismeretek szerzése zenetörténeti korokról, zenei műfajokról, zeneszerzők életéről, munkásságáról. Nyitottság a zenei élmények befogadására.</p>
--	---

Ének-zene 6. osztály Tk.: Maitz Mária-Pócz Gáborné: Ének-zene 6.

<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére</p>	<p>A kulturált, esztétikus közös és egyéni éneklés megőrzése. Az éneklési kedv és énekbátorság szinten maradása. Új ismeretek szerzése a tanult dalok kapcsán (tartalom, hangulat, szerkezet). Dalcsokor összeállítása, kedvenc dalok választása. Képesség hallás utáni daltanulásra, esetenként kottából történő daltanulással kiegészítve. Kánonéneklés tanári segítséggel. A zenei kreativitás, zenei fantázia fejlődése. Törekvés a zene belső lényegének megértésére. Ritmikai-dallami ismereteik bővülése, megszilárdulása. Fokozott önállóság a különféle kották használatában. A zenei hallás, a zenei memória, a zenei figyelem, a belső hallás, a muzikalitás fejlődése. Részvétel a tanult népdalok elemzésében. Képesség ismeretek összekapcsolására az ének-zenei, valamint az irodalmi, történelmi, földrajzi tanulmányok egy-egy témakörében. A többször hallott hangok, hangzások felismerése. A meghallgatott hangszerek, kórusok hangjának, hangzásának felismerése. Zenei részletek irányított figyelmű hallgatása. Ismeretek szerzése zenetörténeti korokról, zenei műfajokról, zeneszerzők életéről, munkásságáról. Nyitottság a zenei élmények befogadására.</p>
---	---

7. évfolyam

Célok

A csoport egységes, szép éneklésének megőrzése, a közös dalrepertoár bővítése, dalok stílusos előadása. Dal tanulása esetenként kotta alapján. Az új stílusú magyar népzene jellemzőinek megismertetése. Népies műdalok, más népek dalai, himnuszok, kánonok és éneklésük. Új ritmusérték tanulása (8 tizenhatod ritmus), változó ütemű ritmussorok megszólaltatása. A zenei írás-olvasás gyakorlása, a kétszólamúság kottaképe. Kánonéneklés tanári segítséggel. A zenei kreativitás, zenei fantázia fejlődése.

Aktív részvétel a rögtönzésekben, gyakorlatokban.

Törekvés a zene belső lényegének megértésére.

Önállóságra törekvés a ritmusértékek használata és lejegyzése terén.

Biztonságos tájékozódás a vonalrendszerben, dallamok írása, olvasása, másolása fokozott önállósággal.

Műzenei formák, műfajok, a 19. század klasszikus zenéjének ismertetése. Magyar zeneszerzők művei és népzenei felvételek hallgatása.

Elvárt eredmények

Törekedjenek a tanulók a szép, kifejező éneklés szabályainak betartására, vegyenek részt a többszólamú éneklésekben is. Törekedjenek helyes hangsúlyozásra a változó ütemű ritmussorok esetében is. Szerezzenek elemi ismereteket az új stílusú magyar népzene terén. Tájékozódjanak megfelelő biztonsággal a vonalrendszerben, segítséggel tudjanak dallamokat írni, olvasni. Szerezzenek elemi ismereteket a romantika zenei világáról. Fejlődjön esztétikai ízlésük, tájékozottságuk.

Ének-zene 7. osztály

Témakör	1. Zenei produkció	Javasolt óraszám: 18 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az éneklési kultúra megőrzése, dalkincs-bővítés, közös és egyéni éneklések.</p> <p>Az élményekből fakadó éneklési kedv megőrzése.</p> <p>Muzikalitás, zenei hallás, zenei ízlés fejlesztése.</p> <p>Személyiségfejlesztés, közösségépítés az éneklés segítségével.</p> <p>A rögtönzés fejlesztése énekes és hangszeres formákban is.</p> <p>A formaalkotás fejlesztése, gyakorlatok egyszerű népzenei és műzenei formák mintájára.</p> <p>Az eddig tanult ritmikai és dallami ismeretek összefoglalása, rendszerezése.</p> <p>Érzelmi átélés, ráhangolódás, beleélés, tolerancia, empátia erősítése.</p> <p>Dalok közötti kapcsolatteremtés.</p>	

	<p>Megfigyelés, felismerés, bevésés, azonosítás, csoportosítás, összehasonlítás, rendezés fejlesztése.</p> <p>Cselekvéses, fogalomalkotó, analógiás gondolkodás fejlesztése.</p> <p>Kreativitás- és figyelemfejlesztés, érzelmi-akarati beállítódás erősítése.</p> <p>Zenei fantázia, alkotó képzelet fejlesztése.</p> <p>Együttes élményben való részvétel.</p> <p>Auditív és téri tájékozódás fejlesztése.</p> <p>Megismerés, figyelem, emlékezet fejlesztése.</p>
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>1.1. ÉNEKLÉS</p> <p>Jeles napok dalai.</p> <p>Régi stílusú népdalok.</p> <p>Új stílusú népdalok.</p> <p>Magyar tájak dalai.</p> <p>Népies műdalok.</p>	<p>Törekvés egységes, szép éneklésre csoportban.</p> <p>A szép éneklés szabályainak betartása.</p> <p>A közös dalrepertoár bővítése újabb dalokkal.</p> <p>Hangulatos, jókedvű éneklés.</p> <p>Érzelmi azonosulás a dalok hangulatával, tartalmával.</p> <p>Az értelmi és érzelmi kifejezés gazdagságának gyakorlása.</p> <p>Aktív részvétel a különféle énekes gyakorlatokban.</p> <p>A tanult dalok felismerése jellemző motívumaik alapján.</p> <p>A tanult dalok csoportosítása adott szempontok alapján.</p> <p>Kedvenc dalok választása.</p> <p>Dalcsokor összeállítása kedvelt dalokból.</p>
<p>1.2. GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG</p> <p>Énekes rögtönzések.</p> <p>Hangszeres rögtönzések.</p> <p>Szabad és kötött gyakorlatok a tanult ritmikai és dallami elemek felhasználásával.</p> <p>Egyéni és csoportos rögtönzések.</p> <p>Tempó- és dinamikai játékok, gyakorlatok.</p> <p>A zenei összetevők megjelenítése mozgásos formákban.</p>	<p>Könnyű zenetörténeti dallamok, meghallgatott zeneművek témáinak éneklése, olvasógyakorlatok, énekes játékok.</p> <p>Ritmusjáték változó ütemekben.</p> <p>Dalkísérek szabad és kötött formákban.</p> <p>Ritmus- és dallamalkotások.</p> <p>Ritmuslánc, dallamlánc, zenei kérdés-válasz.</p> <p>Kották kiegészítése.</p> <p>Ritmushoz, dallamhoz változatok alkotása.</p> <p>A zenei élmények kifejezése rajzos és mozgásos formákban is.</p>
<p>1.3. FELISMERŐ KOTTAOLVASÁS</p> <p>Új ritmusérték tanulása.</p> <p>Olvasógyakorlatok.</p> <p>Az eddigi kottairási-olvasási ismeretek erősítése, megszilárdítása.</p>	<p>Új ritmusérték megismerése, használata a ritmusgyakorlatokban.</p> <p>Ritmusok felismerése és hangoztatása.</p> <p>Ritmusgyakorlatok változó ütemekben.</p> <p>Dallamok, dalrészletek utószolmizálása, olvasógyakorlatok éneklése.</p>
Fogalmak	<p>Régi stílus, új stílus. Daljáték. Népzenei dialektus. Népies műdal. Változó ütem. Zenei kérdés, zenei válasz. Ritmus- és dallamváltozat. Ritmikus mozgás, szabad mozgás. Olvasógyakorlat.</p>

Témakör	2. Zenei befogadás		Javasolt óraszám: 18 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A zenei befogadást elősegítő képességek megszilárdítása. A belső hallás tudatosítása. A zenei esztétikai érzék, a zenei ízlés fejlesztése, a zenei élmény átélése. Ráismerés, rögzítés, aktív befogadás képességének fejlesztése. Összetartozás, általánosítás, összefüggések felismerése. Auditív és motoros kapcsolat erősítése. Rögzítés, zenei befogadás, átélés, beleélés, figyelem, észlelés, emlékezet fejlesztése. Hangszínhallás fejlesztése. Auditív emlékezet, alkotó és reprodukív képzelet fejlesztése.</p>		
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek	
<p>2.1. BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE A zenei hallás, zenei memória, zenei fantázia használata. A belső hallás tudatos használata. A tanult népdalok zenei elemzése, csoportosítása. Az eddig tanult ismeretek összefoglalása, csoportosítása, gyakorlása.</p>		<p>Gyakorlatok a zenei fantázia, a zenei memória és a belső hallás használatára. Népdalok elemzése, dallamsorok összehasonlítása, jelölése.</p>	
<p>2.2. ZENEHALLGATÁS Különböző műzenei formák és műfajok. A szülőföld zenéje, eredeti népzenei felvételek és magyar zeneszerzők művei. A tanult dalok feldolgozásai, különböző zenei stílusokban. Népies műdalok. Zenehallgatás a technikai eszközök felhasználásával. Hangverseny-látogatások, hangverseny-élmények.</p>		<p>Egyre hosszabb idejű, néhány perces zenei részletek, klasszikus zeneművek irányított figyelmű meghallgatása, elemzése. Már meghallgatott, illetve ismeretlen zenei részletek hallgatása, elemzése. A zenehallgatás tanult formáinak, kereteinek megőrzése, néhány perces zenei részletek hallgatása irányított figyelemmel, megfigyelési szempontok alapján. A bemutatott zenei példák hangulatának, előadói apparátusának, zenei kifejezőeszközeinek a felismerése. A többször hallott zenei részletek megnevezése. Zeneművek felépítésének, formájának megfigyelése, elemzése, hangszerek, hangszínek megnevezése. Ismerkedés klasszikus zenei műfajokkal. Az érzések, indulatok zenei ábrázolásainak felismerése, kifejezése. Magyar népi hangszerek, népi zenekarok hangjának megismerése, eredeti hangfelvételek hallgatása. Magyar zeneszerzők életének, munkásságának, műveinek megismerése.</p>	

	<p>Az infotechnika megismerése, alkalmazása a zenehallgatás keretei között. Tájékozódás a meghallgatott zeneművek formája, műfaja terén. A helyi lehetőségek szerint részvétel hangversenyen, élő zenei bemutatásokon. Közvetlen hangverseny-élmények szerzése. Zenei jellegzetességek megfigyelése, zenei élmények befogadása, kifejezése, megfogalmazása.</p>
Fogalmak	Népdalelemzés. Régi stílus, új stílus. Zenei karakter. Zeneszerző. Népi hangszer, népi zenekar. Népies műzene. Daljáték. Hangverseny, élő zene.

Összegzett tanulási eredmények a hetedik évfolyam végére	<p>A kulturált, esztétikus közös és egyéni éneklés megőrzése. Az éneklési kedv és énekbátorság szinten maradása. Ismeretek szerzése a tanult dalok kapcsán (tartalom, hangulat, szerkezet). Dalcsokor összeállítása, kedvenc dalok választása. Hallás utáni daltanulás, esetenként kottából történő daltanulással kiegészítve. Kánonéneklés tanári segítséggel. A zenei kreativitás, zenei fantázia fejlődése. Aktív részvétel a rögtönzések játékokban, gyakorlatokban. Törekvés a zene belső lényegének megértésére. Önállóságra törekvés a ritmusértékek használata és lejegyzése terén. Biztonságos tájékozódás a vonalrendszerben, dallamok írása, olvasása, másolása fokozott önállósággal. Népdalok elemzése, jelölése. A többször hallgatott zenei részletek felismerése, elemzése. A szülőföld zenéjének ismerete, érdeklődés a szülőföld, a lakóhely zenei értékei iránt. Képesség a zenei élmény átélésére. Érzelmeik, hangulatok megfigyelése, azok kifejezése különféle formákban. Az esztétikai érzék, a zenei ízlés fejlődése. Képesség kapcsolatok találására a meghallgatott zenei példák, valamint tanulmányaik, olvasmányaik, filmélményeik között.</p>
---	--

Ének-zene 7. osztály Tk.: Maitz Mária-Pócz Gáborné: Ének-zene 7.

Tevékenységek

Közös éneklés, egyéni éneklés, kifejező éneklés, éneklés kísérettel, olvasógyakorlatok, énekes játékok. Magyar népdalok és nemzetiségek, kisebbségek dalainak előadása közös énekléssel.

Ritmusok írása-olvasása, másolása, ritmusjátékok, ritmushangszerek gyakorlott megszólaltatása – közreműködés ritmuszenekarban.

Betűkotta, számkotta olvasása.

Dalelemzés, dalcsoportosítás, zenei élmények kifejezése, zenemű felismerése. Az eddig tanult ismeretek gyakorlása a zenei írás-olvasás terén.

A kétszólamú kottakép felismerése, olvasása.

Elvárt eredmények

- Legyen képes a tanuló a tanult dalok pontos, szöveghű előadására emlékezetből.
- Tudjon szépen és kifejezően énekelni csoportban és egyénileg is.
- Legyen képes csoportosítani a magyar népdalokat.
- Dalcsokor összeállítása, kedvenc dalok választása.
- Legyen gyakorlott a ritmusok írásában, olvasásában, megszólaltatásában.
- Ismerje a vonalrendszert és fejlettségének megfelelően tájékozódjon benne. Ismerje fel a dalokat a motívumok alapján.
- Tudjon zenei részleteket irányítottan megfigyelni, elemezni, élményeit kifejezni szóban és más eszközzel is.
- Szerezzen ismereteket a kiemelkedő magyar zeneszerzők munkásságáról, zeneműveikről.
- Hallgassa érdeklődéssel a szülőföld zenéjét, ismerje fel a többször hallott zeneműveket.

8. évfolyam

Célok

A csoport egységes, szép éneklésének megőrzése, a dalrepertoár bővítése. Jeles napok dalai, katonadalok, ballagási énekek és a Szózat közös éneklése, tanulása. Az eddig tanult ritmikai, kottairási és népzenei ismeretek összefoglalása, rendszerezése. A zenehallgatás körének bővítése 20. századi zeneszerzők műveinek hallgatása.

A sikeres társadalmi beilleszkedést segítő személyiségjegyek erősítése, a megfelelő önismeret kialakítása, önbizalom-fejlesztés.

A zenei befogadáshoz szükséges képességek fejlesztése.

Lehetőség teremtése hangverseny-látogatásokra, hangverseny-élmények szerzésére.

Elvárt eredmények

Vegyenek részt a tanulók a dalok közös tanulásában, éneklésében. Törekedjenek a tiszta és szép éneklés szabályainak megtartására. Válasszanak kedvenc dalokat, dalcsoportot maguknak. Vegyenek részt a dalok kottából történő tanulásában is. Énekeljék közösen a Szózatot. Legyenek ismereteik a népdalok néprajzi háttéréről, gyökereiről. Próbálgassák ritmusok, kották írását, olvasását, fokozott önállóságra törekedve. Foglalják össze ismereteiket a ritmusok és a zenei írás-olvasás terén. Hallgassanak és elemezzenek 20. századi zenei részleteket. Ismerjék fel a többször hallott zeneműveket, szerezzenek elemi ismereteket a tanult zeneszerzőkről, zeneművekről.

Témakör	Tartalom
Daléneklés	Magyar népdalok. A hazai nemzetiségi és etnikai kisebbségek dalai. Más népek dalai. Jeles napok dalai. Többszólamú éneklés. A tanult dalok stílusjegyei, stílusos előadásuk. A megismert dalok tempója, dinamikája, hangulata. A Szózat éneklése. Dalcsozor összeállítása, kedvenc dalok választása. Daltanulás hallás után és kottából is. Többszólamú énekek megszólaltatása. Meghallgatott zeneművek könnyű témáinak szolmizáló éneklése.
Felismerő kottaolvasás	Tempó és dinamikai jegyek. A tanult hangszerek és zenekarok felismerése. A műzenei és a népzenei ismeretek rendezése. A dalok néprajzi háttérre – népszokások, családi ünnepek. Dallamok olvasása, lejegyzése, fejlettség szerint. Szolmizálva éneklés. Olvasógyakorlatok. Begyakorolt ritmuselemek megszólaltatása – ritmusértékek és jelölésük, ritmusjátékok, ritmuszenekar. Ritmusdiktálás egyéni segítségnyújtással. Ritmuszenekar 2-3 szólamban.
Zenehallgatás	Irányított figyelmű zenehallgatás. A lakóhely szerinti tájegység legjellemzőbb népzenei sajátosságai. A XX. századi zenei irányzatok – a dzsessz. Az értékes szórakoztató zene. A műzenei ismeretek rendszerezése. A legismertebb magyar zeneszerzők többször hallgatott zeneművének felismerése. Zenei élmények kifejezése. Az érzések, indulatok zenei ábrázolásainak felismerése, kifejezése. Közvetlen hangverseny-élmények szerzése.
Generatív kreatív zenei tevékenység	Énekes rögtönzések. Ritmusjáték változó ütemekben. Ritmuslánc, dallamlánc, zenei kérdés-válasz. A zenei élmények kifejezése rajzos és mozgásos formákban is. Kották kiegészítése.
Befogadói kompetenciák fejlesztése	A belső hallás, zenei fantázia, zenei memória használata. A tanult népdalok zenei elemzése, csoportosítása.

Tevékenységek

Közös éneklés, egyéni éneklés, éneklés kísérettel, ritmuszenekarral. Éneklés választott témakörökhöz – iskolai ünnepek, ballagás dalai, nemzeti ünnep.

Olvasógyakorlatok, énekes játékok.

Ritmusolvasás, -másolás, -írás diktálásra. Ritmikus játékok, ritmuszenekarban együttműködés.

Betűkotta, számkotta olvasásra, dalelemzés, dalok csoportosítása.

Életrajzi adatok magyar zeneszerzőkről, zeneműhallgatás, beazonosítás.

Az eddig tanult ismeretek gyakorlása a zenei írás-olvasás terén.

Elvárt eredmények

- Legyen képes a tanuló az előző évfolyamokon tanult és begyakorolt dalok szövegű, pontos előadására, csoportosan és egyénileg is.
- Ismerje a népzenei és etnikai kisebbség dalaiból.
- Rendelkezzen ismeretekkel a népdalok néprajzi háttéréről és értelmezze azokat.
- Legyen tájékozott a vonalrendszerben, a ritmusok olvasásában, megszólaltatásában.
- Tudja kifejezni zenei élményeit, legyen gyakorlott a zenei részletek megfigyelésében.
- Tudjon magyar zeneszerzőt megnevezni, a tanult zeneművet beazonosítani.
- Mutasson megkülönböztetett érdeklődést a szülőföld zenei értékei iránt.

VIZUÁLIS KULTÚRA

Óraszámok

Évfolyamok	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Heti óraszám	2	2	2	2	2	2	1	1
Éves óraszám	74	74	74	74	74	74	37	37

1-4. évfolyam

A vizuális nevelés legfontosabb célja, hogy segítse a tanulókat az őket körülvevő világ vizuálisan értelmezhető jelenségeinek megértésében, ezen belül a vizuális művészeti alkotások átélésében és értelmezésében, illetve ennek segítségével környezetünk tudatos alakításában. Ez a cél a tanórai kereteken belül az alkotva befogadás elvét követve valósulhat meg a leghatékonyabban, azaz a tantárgy jellemző tulajdonsága, hogy aktív tanulói tevékenységen alapul.

A tantárgy fontos célja, hogy a tanulók az iskolában megismerjék a magyarság által létrehozott legfontosabb képzőművészeti és építészeti műalkotásokat, nemzetünk hagyományos tárgykultúráját és díszítőművészetét. A tantárgy kulcsszerepet játszik a tanulók érzelmi fejlesztésében, mely az őket körülvevő világhoz való pozitív érzelmi viszonyulásuk kialakításának fontos eszköze. Ennek eredményeként elérendő cél, hogy a tanulók a magyar kultúrára büszkéek legyenek, és kötődjenek szülőföldünk értékeihez. További fontos cél, hogy a tanulók ismerjék meg az európai és egyetemes vizuális kultúra legjelentősebb képzőművészeti és építészeti alkotásait, alakuljon ki bennük érdeklődés a vizuális jellegű művészetek iránt. Váljanak nyitottá a régmúlt korok, illetve az őket körülvevő XXI. század művészeti jelenségek befogadására.

Fontos cél továbbá a minél szélesebb körű anyaghasználat, az alkotó tevékenységen keresztül a kéz finommotorikájának fejlesztése, a változatos médiumok és megközelítési módok alkalmazása, a vizuális médiumok közötti átjárhatóság és a művészi gondolkodás szabadságának a kialakítása. Mindez segíti a tanulók tájékozódását az őket érő nagy mennyiségű vizuális információ feldolgozásában, szelektálásában, s végül majd az önálló, mérlegelni képes szemlélet kialakításában. Jelen korunk jellemző képkészítési lehetőségeit is figyelembe véve további cél a vizuális kommunikáció digitális kultúrához is köthető mindennapi formáinak, illetve az épített környezet és a tárgyi világnak a vizsgálata, valamint a környezetalakítás tudatosságának fejlesztése.

A vizuális nevelés kiemelt feladatának tekinti a kreativitás fejlesztését, mely a vizuális problémamegoldás folyamatában fejleszthető és gyakorolható. A tanulók kreativitása az örömteli, kísérletező, az élményekben gazdag, alkotó tevékenység közben bontakozhat és teljesebbé válhat, mely mind az egyén, mind pedig a közösség alkotó energiáinak a motorja lehet. Lényeges elem mindezekben a motiváció kialakítása az önmagát folytonosan építő, alkotói magatartás megteremtésére és a folyamatos önművelésre. Ezzel összefüggésben fontos a tanulók önértékelésének és önismeretének fejlesztése, a mérlegelő szemlélet kialakítása, amelynek az önálló és a társakkal együttműködő gyakorlati feladatmegoldásokban kell megjelennie és működnie a tanulók fejlesztése során. A vizuális nevelés a tanulók

személyiségfejlesztésének rendkívül fontos eleme, hiszen az itt alkalmazott tevékenységekre jellemző alkotva tanulás érzelmeket gazdagító, empátiát, intuíciót és minőségérzéklet, valamint önmagukkal szembeni igényességet kialakító hatása működik.

A vizuális kultúra (rajz, kézművesség) tantárgy közvetlen célja az alkotás öröme, az önmegvalósítás, a felszabadultság kialakítása a tanulóknál a környező világ vizuális sokfélesége és az emberi alkotások iránti érdeklődés felkeltésével a kézműves és művészi jellegű alkotások létrehozására során.

A vizuális kultúra célja egyrészt az ízlés, képzelőerő, önkifejezés képességének kialakítása a forma-, szín-, ritmusérzék kibontakoztatásával, a mozgáskoordináció, a figyelem, emlékezet és a kooperativitás fejlesztésével, másrészt az enyhe fokban értelmi fogyatékos tanulók hozzásegítése a látható világ értelmezéséhez, a szépség esztétikai élményének élvezetéhez.

A vizuális kultúra tantárgy a Nat és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve által megjelölt nevelési, fejlesztési feladatok megvalósítására a művészet és önkifejezés eszközeivel indirekt módon és integráltan kínál lehetőséget. Az erkölcsi nevelés terén kitartásra és erőfeszítésre tanít a feladatok végrehajtásában, az alkotások eszmei tartalmának értelmezésével és kifejezésével. A magyar alkotók, népi kézműves- és iparművészek munkáinak megismerése és értékelése révén nemzeti azonosságtudatra ébreszti a tanulókat. Az önismeret és társas kultúra fejlesztésére alkalmat kínálnak a gyermekmunkákból akár tanórai, akár intézményi szinten szervezett kiállítások, amelyek során lehetőség nyílik a pedagógusi értékeléssel párhuzamosan történő önértékelésre és társértékelésre. A lelki egészség megőrzése, illetve annak helyreállítása, az érzelmi intelligencia fejlesztése különösen fontos az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében. Az érzelmi nevelés számos aspektusát foglalja magában a művelődési anyag a saját, a társak és a képzőművészek alkotásainak révén. A természeti témák alkalmat adnak a környezettudatosság erősítésére, a természeti és az ember által teremtett környezet megóvására való törekvés és a minden élő iránti tisztelet kialakítására.

A kiemelt fejlesztési feladatok közé tartozik a tanulók megismerő és befogadó képességének fejlesztése a közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozásával, az ismeretszerzés, a tanulás, a térbeli tájékozódás és a kommunikációs képességek közvetítésével. Kreativitásuk, alkotóképességük és művészeti-esztétikai befogadó képességük élnékitése során fejlődik problémamegoldó gondolkodásuk is. Az önismeret, önértékelés, önszabályozás magasabb fejlettségi szintre emelésére szintén jó alkalmat kínálnak a rajzórák, foglalkozások.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a műveltségi terület lehetőségeket kínál a tehetség kibontakoztatására is. A gyakorlati, manipulációs tevékenységek élményszerűségükkel segítik az ismeretek elmélyítését és serkentik a tanulók kreativitását.

A sajátos nevelési igényű gyermekek/tanulók nevelésének-oktatásának valamennyi momentumát átszövi a rehabilitációs-rehabilitációs tevékenység. A képzelet, kifejezőképesség, kreativitás fejlesztésére egyik legalkalmasabb színtér a művészetek műveltségterület. A rajz, a kézművesség és a médiaismeret tantárgyként és szabadidős foglalkozásként egyaránt változatos és széleskörű lehetőségeket kínál a figyelemkoncentráció, a tartós és szándékos figyelem és emlékezet fejlesztésére, a tevékenységek kitartó végzésének megvalósítására, a feladattartás erősítésére.

A képzőművészeti alkotások esztétikai élményt adóan támogatják a megfigyelő- és elemzőképesség megalapozását, valamint az esztétikai érzékenység készségeinek fejlesztését. A téri, időbeli tájékozódás fejlesztése a tanulók művészeti befogadó és alkotó tevékenységeinek során egyaránt megvalósul. A kommunikációs képességek, az élmények, benyomások megfogalmazásának, kifejezésének képessége szóban és ábrázolásban egyaránt fontos rehabilitációs feladat. A finommotorika és a célszerű, tudatos eszközhasználat fejlesztése egyben a cselekvéses tanulás, ismeretszerzés eszközeül is szolgál.

A tanulók felelősségérzetének kialakítása, megerősítése maguk és környezetük iránt szociális kompetenciáik, erkölcsi tartásuk egyik legfontosabb komponense, tehát kiemelt rehabilitációs feladat. Az egyéni vagy közös alkotás örömeinek felfedezése, megélése motivációs élményként segíti az ok-okozati összefüggések, következmények felismerését, következtetések levonását, vagyis a kauzális gondolkodást.

Az önismeret, önértékelés, a társas kapcsolatok, a pozitív alkalmazkodóképesség, kapcsolatteremtő és együttműködési képesség alapját képezik a tanuláshoz és a későbbi munkavégzésnek, a harmonikus, élhető felnőttkor megteremtésének.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók ismeretelsajátítási folyamataiban az egyénre szabott motiváción kívül jelentős szerephez jut a motoros tanulás, a tevékenységbe ágyazott kognitív fejlesztés. A különféle materiákkal, eszközökkel végzett tevékenységek során szerzett mozgásos és kognitív tapasztalatok transzfer hatásként érvényre juthatnak a közismereti tantárgyaknál is. A vizuális kultúra tantárgy alkalmat kínál az enyhe értelmi fogyatékos tanulók tehetséggondozására, amellyel pozitív énképüket, társadalmi integrációjukat erősíti és támogatja a társadalmi esélyegyenlőség megnyilvánulásait.

A tanulók kulcskompetenciájának fejlesztését sokoldalúan szolgálhatja direkt és indirekt módon a vizuális kultúra tantárgy. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára elengedhetetlen a sok érzékszervi tapasztalat, a megfigyelések sokszínűsége és a manipulatív tevékenységre épülő ismeretgazdagítás. A kreativitás, kíváncsiság, divergens gondolkodás, eredeti látásmód és alkotókedv nem intelligenciafüggő, ezért a tanítványok sikeresek lehetnek e területen. A kommunikáció terén a beszédértés és a beszédprodukció fejlesztését kiemelt feladatként említi az Irányelv. A tantárgy számos lehetőséget teremt a beszélgetésre, az érzelmek, gondolatok kifejezésére, véleménynyilvánításra, az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazására a közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban.

1–2. évfolyam

A vizuális kultúra elsődleges célja kisiskolás korban, hogy a gyermeki alkotási vágyra és játékos kedvre alapozva átvezetést képezzen az óvodai nevelési fázisból az iskola világába, fejlesztve a hatékony tanuláshoz szükséges képességek kialakítását, megerősítését. A közös gyermeki alkotások során fejlődik a tanulók kommunikációs és kooperációs, reális ön- és társértékelési képessége.

Cselekvéses-tapasztalati tudásokhoz jutva értékelik és óvják a természeti és az épített környezet értékeit, felszabadultságot és örömet jelent azok szépsége, esztétikuma. Ha örömeiket lelik az alkotás folyamatában és alkotásaik eredményében, erősödik pozitív énképük.

A tanórákon az erkölcsi nevelés a saját munkáért, a közös alkotásért vállalt felelősség, valamint az önfegyelem gyakorlásaként valósulhat meg. Az önismeret és a társas kultúra fejlesztését, az önbizalom erősítését szolgálhatják a tanulói alkotások ön- és társértékelő mozzanatai.

A tanulói alkotások kivitelezése során az anyagokkal való környezettudatos gazdálkodásra és a szűkebb környezet esztétikus, rendezett kialakítására és fenntartására nyílnak lehetőségek.

VIZUÁLIS KULTÚRA

1. évfolyam

Témakör	1.Vizuális nyelv és technikák	
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A vizuális nyelv alapelemeinek – szín, forma, tömeg – megismerése, környezeti relációkban való megértése és azok felhasználása az alkotótevékenység során, a tanulói személyiség érzelmi és mentális gazdagodása érdekében.</p> <p>Közös alkotásokban a kooperativitás kialakítása és fejlesztése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> lendületes mozgással formaalkotási képesség; kompozíciós képesség (egyensúly); formaérzék; formalátás; formaalkotás és összehasonlítás képessége; vizuális ritmus képzésének képessége; tárkészítés képessége; mozgásemlékezet; mozgásfantázia; élménykifejezés képessége.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p><i>1.1. A vonal</i> A vonal mint a mozgás lenyomata tapasztalati értelmezése. A vonal mint a mozgás kifejezője. A vonal mint formaképző elem.</p> <p><i>1.2. A folt</i></p>	<p>A vizuális nyelv alapvető elemeinek használata és megkülönböztetése.</p> <p>Képi elemek komponált megjelenítése.</p> <p>Legalább két grafikai és színes technika alkalmazása.</p>	

<p>A folt keletkezése.</p> <p>A folt változtathatósága.</p> <p><i>1.3. A szín</i></p> <p>Szín, színritmusok alapszínekkel.</p> <p><i>1.4. Forma és nagyság</i></p> <p>Forma és nagyság három dimenzióban, térformák.</p> <p>Természeti formák ritmusa.</p> <p>Mesterséges formák megfigyelése.</p> <p><i>1.5. Síkforma, térforma</i></p> <p>Szabályos és szabálytalan síkformák.</p> <p>Szabályos és szabálytalan térformák.</p> <p>Sík és térformákból alkotott ritmusok.</p> <p>Formaredukciók.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Álló egyenes, fekvő egyenes, kréta, ecset, lendületes kézmozgás, ferde egyenes, hullámvonal, körvonal, ismétlődés, folt, szín, szétfolyás, összefolyás, keveredés, foltforma, színezés, egyenletes, ugyanolyan, egyforma, más alakú, oldal, kisebb, nagyobb, hatalmas, egyik csoport, másik csoport, kövérebb, soványabb, kék-sárga, piros, vízfesték, tempera, csomagolópapír, selyempapír, papírtépés, színes papír, ragasztó, könyvjelző, gyufásdoboz, krepp papír, papírszalag, papírcsík, gyertya, álló és fekvő nyolcas, ovális forma, zöld, narancssárga, lila, átalakítás, hozzátevés, elvevés, szabályos, szabálytalan.</p>

<p>Témakör</p>	<p>2. Kifejezés, képzőművészet</p>	<p>Javasolt óraszám:</p> <p>35 óra</p>
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A pszichikus funkciók fejlesztése, az élmények, hangulatok kifejezése elemi képzőművészeti eszközökkel.</p> <p>Képzőművészeti alkotások hangulati értékelése, elemi szintű értelmezése.</p>	

	<p><i>Képességfejlesztési fókuszok: képzeteket felidéző ábrázolási képesség; kompozíciós képesség; formaérzék; képalkotó képesség; képolvasási képesség; ábrázolási képesség – tárgyi megfeleltetés képessége; jelzés szintű térábrázoló képesség; emberábrázolás képessége.</i></p>
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Alkotótevékenység</i></p> <p><i>2.1. Hangulatok, élmények</i></p> <p>Évszakok hangulatának kifejezése.</p> <p>Színhangulat kifejezése – az évszakok jellemző színei.</p> <p>Vonal felhasználása élmény kifejezéséhez.</p> <p>Színhangulat kifejezése foltképzéssel.</p> <p>Hangulat kifejezése ujjnyomással és foltfestéssel.</p> <p>Élmény, hangulat kifejezése színnel és formával.</p> <p>Hangulat kifejezése természetes formák felhasználásával.</p>	<p><i>Alkotótevékenységben:</i></p> <p>Átélt élmények, hallott, látott vagy elképzelt történetek vizuális megjelenítése síkban, térben és időben.</p> <p>Önkifejezés, érzelmek, hangulatok kifejezése többféle eszközzel: verbálisan, vizuálisan, gesztussal.</p>
<p><i>Befogadás – alkotás</i></p> <p><i>2.2. Reaktív alkotás, élmények, hatások kifejezése</i></p> <p>Művészeti ágak (zene, irodalom, a képzőművészeti ágak, tánc, design) legfontosabb megkülönböztető jegyei.</p>	<p><i>Befogadó tevékenységben:</i></p> <p>Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése mozgással, dallammal, gesztusokkal, verbálisan.</p> <p>Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése természetes formák felhasználásával.</p> <p>Érzelmek kifejezése fantáziakép és bábfigurák készítésével természeti formákból.</p> <p>Élménykifejezés vonalakkól alakított formákkal.</p> <p>Élménykifejezés egyéni formaalkotással.</p> <p>Saját munkák, művészeti alkotások, vizuális jelenségek</p>

	elemi szintű leírása, elemzése és összehasonlítása. Esztétikai élmény átélése.
Fogalmak	Ősz, barna, hangulat, fa, táj, nap, arc, önarckép, víz, hullámmás, hajó, hal, falevélhullás, szél, faág, falomb, fólia, toll, fotó, kivetítés, írásvetítő, száraz, zörög, avar, fej, test, kéz, láb, kígyó, tekeredés, összemosódás (színek), szomorú, vidám, lassú, gyors, lány, friss, szeptember, október, november, havazás, hideg, jeges, hideg szín, hóember, virág, rügy, rózsaszín, piros, fehér.

Témakör	3. Vizuális kommunikáció	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Egyszerű képi közlések megalkotási képességének kialakítása.</p> <p>Jelenségek, képek, magyarázó ábrák elemi szintű értelmezési képességének kialakítása.</p> <p>Szabadkézi rajzos és montázstechnikai jártasság kialakítása.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> ábraolvasás és tulajdonságok felismerésének képessége; kapcsolatok felismerésének képessége; gesztusok megértésének képessége; mimika megértésének, képen való felismerésének képessége; képolvasási képesség, képi jelek megértése; vizuális kifejezőképesség; érzelmek kifejezésének legegyszerűbb jelzései.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p><i>Befogadó tevékenység</i></p> <p>3.1 Vizuális jelek befogadása, értelmezése</p> <p>Nonverbális kommunikációs eszközök.</p> <p>A vizuális hatáskeltés eszközei.</p> <p>Technikai képalakítás – fényképezés, videofelvétel, film jelentősége.</p>	<p><i>Befogadó tevékenységben:</i></p> <p>Képolvasás.</p> <p>Emberi gesztusok értelmezése cselekvéssel.</p> <p>Térbeli irányok jelzése, értelmezése.</p> <p>Emberi gesztusok értelmezése képi jelekből.</p> <p>Arckifejezések értelmezése a valóságban és képen.</p>	

Egyszerű jelzések, piktogramok.	
<p><i>Alkotótevékenység</i></p> <p>3.2. <i>Vizuális kommunikáció szerepe a kifejezésben</i></p> <p>Tárgyas napirend.</p> <p>Rajzos napirend.</p> <p>Egyszerű piktogramok.</p> <p>Fotók.</p>	<p><i>Alkotótevékenységben:</i></p> <p>Egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenítések tervezése (elemi szintű jel, napirendi rajz, alaprajz, térkép).</p> <p>Folyamat, mozgás megjelenítése egyszerű eszközökkel (elemi szintű folyamatábra, fázisrajz).</p>
Fogalmak	Fiú-lány, néni-bácsi, hajszín, lányruha, fiúruha, magas-alacsony, gyerek, felnőtt, anya, apa, gyerek, család; Gyere ide! Menj el! jobbra-balra, körbe, föl-le, integetés, magyarázat, sírás, nevetés, vidám-szomorú, reggel, délelőtt, dél, délután, este, éjjel.

Témakör	4. Tárgy- és környezetkultúra	Javasolt óraszám: 44 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Jártasság kialakítása egyszerű tárgyak készítésében.</p> <p>Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyaitak forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében.</p> <p>Néhány egyszerű kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása.</p> <p>Környezettudatosság lehetőségeinek felismertetése a vizuális kultúrában.</p> <p>A népi tárgykultúra legjellemzőbb tárgyainak megismertetése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> vizuális ritmus képzésének képessége; manualitás, finommotorika; tárgykészítési képesség; formaészlelés – nagyság és minőség meglátása; plasztikus formaalakítás képessége.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p><i>Befogadó tevékenység</i></p> <p>4.1. <i>Művészeti környezet</i></p> <p>Múzeum- és képtárlátogatások,</p>	<p><i>Alkotótevékenységben:</i></p> <p>Egyszerű makett elkészítése.</p> <p>Környezet-átalakítás egyszerű eszközökkel.</p>	

<p>megfigyelések.</p> <p><i>4.2. Élettér – természeti és épített környezet</i></p> <p>Az épített környezet esztétikuma.</p> <p>Az épített környezet védelme.</p> <p>Környezettudatosság.</p> <p><i>Befogadás-alkotás</i></p> <p>Reflexiók a látottakról – verbális, saját vizuális megjelenítés.</p> <p><i>Alkotótevékenység</i></p> <p><i>4.3. Tárgyak alkotása, díszítése</i></p> <p>Tárgykészítés természeti formákból.</p> <p>Tárgykészítés agyagból.</p> <p>Tárgykészítés papírból.</p> <p>Tárgyak csomagolása, díszcsomagolás.</p>	<p>Egyszerű tárgy elkészítése.</p> <p><i>Befogadó tevékenységben:</i></p> <p>Közvetlen környezet tárgyainak, épületeinek megfigyelése – funkció, anyag, forma szerint.</p> <p>Kiállítás, múzeumlátogatások, reflexiók a látottakra közvetlen tapasztalatok alapján.</p> <p>A legfontosabb nemzeti szimbólumok felismerése (nemzeti színek, címer, országzászló, Országház, Szent Korona).</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Fűzés, damil, cérna, csomó, agyag, kiégetés, gyúrható, gömbölyítés, golyó, gyöngy, spárga, bőrszíj, kisebb-nagyobb, egyforma, teknős, süni, sodrás, agyaghurka, ünnep, névnap, születésnap, Anyák Napja, csomagolás, selyempapír.</p>

<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló képes:</p> <ul style="list-style-type: none"> – az elemi balesetmegelőzési szabályok betartására, – a lendületes kézmozgás kivitelezésére, – a tantárgy során használatos eszközök megnevezésére és adekvát használatára, – a formák megfigyelésére, azok nagyság szerinti rendezésére,
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> – egyszerű esztétikus alkotás elkészítésére, – bátor kísérletezésre az egész rajzfelület befestéséhez, kitöltéséhez, – a tanult vonalak alkalmazásával felismerhető ábra, rajz készítésére, – a már begyakorolt technikákkal, kevert technikával alkotás létrehozására, – társaival való kooperációra a közös alkotás során, – családrábrázolás értelmezésére, – egyszerű gesztusok megértésére és reprodukciójára, – térbeliségre vonatkozó irányok kézmozdulattal való jelzésére, illetve felismerésére, – munkaterületét tisztán tartva, használható tárgyat készíteni, – tudatosan változtatni az alkotás nagyságát, – utánnézéssel egyszerű formákat készíteni, – esztétikusan becsomagolni egy egyszerű formájú tárgyat, – saját alkotása feletti öröme.
--	--

2. évfolyam

A 2. évfolyamra alkalmazott **célok, feladatok, a fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök** megegyeznek az 1. évfolyamnál leírtakkal. A fejlesztési folyamat kétéves egységet ölel fel, ilyen pedagógiai megfontolásból eredően jelenik meg először a követelmények csoportja a második évfolyam végén. A vizuális kultúra (rajz, kézművesség) tantárgy közvetlen célja az alkotás öröme, az önmegvalósítás, a felszabadultság kialakítása a tanulóknál a környező világ vizuális sokfélesége és az emberi alkotások iránti érdeklődés felkeltésével a kézműves és művészi jellegű alkotások létrehozására során.

A kiemelt fejlesztési feladatok közé tartozik a tanulók megismerő és befogadó képességének fejlesztése a közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozásával, az ismeretszerzés, a tanulás, a térbeli tájékozódás és a kommunikációs képességek közvetítésével. Kreativitásuk, alkotóképességük és művészeti-esztétikai befogadó képességük élnépszerűsítése során fejlődik problémamegoldó gondolkodásuk is. Az önismeret, önértékelés,

önszabályozás magasabb fejlettségi szintre emelésére szintén jó alkalmat kínálnak a rajzórák, foglalkozások.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók ismeretelsajátítási folyamataiban az egyénre szabott motiváción kívül jelentős szerephez jut a motoros tanulás, a tevékenységbe ágyazott kognitív fejlesztés.

2. évfolyam

Témakör	1.Vizuális nyelv és technikák	
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A vizuális nyelv alapelemeinek – szín, forma, tömeg – megismerése, környezeti relációkban való megértése és azok felhasználása az alkotótevékenység során, a tanulói személyiség érzelmi és mentális gazdagodása érdekében.</p> <p>Közös alkotásokban a kooperativitás kialakítása és fejlesztése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> lendületes mozgással formaalkotási képesség; kompozíciós képesség (egyensúly); formaérzék; formalátás; formaalkotás és összehasonlítás képessége; vizuális ritmus képzésének képessége; tárkészítés képessége; mozgásemlékezet; mozgásfantázia; élménykifejezés képessége.</p>	
<p>Fejlesztési ismeretek</p>	<p>Fejlesztési tevékenységek</p>	
<p><i>1.1. A vonal</i> A vonal mint a mozgás lenyomata tapasztalati értelmezése. A vonal mint a mozgás kifejezője. A vonal mint formaképző elem.</p> <p><i>1.2. A folt</i> A folt keletkezése. A folt változtathatósága.</p> <p><i>1.3. A szín</i> Szín, színritmusok</p>	<p>A vizuális nyelv alapvető elemeinek használata és megkülönböztetése.</p> <p>Képi elemek komponált megjelenítése.</p> <p>Legalább két grafikai és színes technika alkalmazása.</p>	

<p>alapszínekkel.</p> <p><i>1.4. Forma és nagyság</i></p> <p>Forma és nagyság három dimenzióban, térformák.</p> <p>Természeti formák ritmusa.</p> <p>Mesterséges formák megfigyelése.</p> <p><i>1.5. Síkforma, térforma</i></p> <p>Szabályos és szabálytalan síkformák.</p> <p>Szabályos és szabálytalan térformák.</p> <p>Sík és térformákból alkotott ritmusok.</p> <p>Formaredukciók.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Álló egyenes, fekvő egyenes, kréta, ecset, lendületes kézmozgás, ferde egyenes, hullámvonal, körvonal, ismétlődés, folt, szín, szétfolyás, összefolyás, keveredés, foltforma, színezés, egyenletes, ugyanolyan, egyforma, más alakú, oldal, kisebb, nagyobb, hatalmas, egyik csoport, másik csoport, kövérebb, soványabb, kék-sárga, piros, vízfesték, tempera, csomagolópapír, selyempapír, papírtépés, színes papír, ragasztó, könyvjelző, gyufásdoboz, krepp papír, papírszalag, papírcsík, gyertya, álló és fekvő nyolcas, ovális forma, zöld, narancssárga, lila, átalakítás, hozzátevés, elvevés, szabályos, szabálytalan.</p>

Témakör	2. Kifejezés, képzőművészet	Javasolt óraszám: 35 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A pszichikus funkciók fejlesztése, az élmények, hangulatok kifejezése elemi képzőművészeti eszközökkel.</p> <p>Képzőművészeti alkotások hangulati értékelése, elemi szintű értelmezése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> képzeteket felidéző</p> <p>ábrázolási képesség; kompozíciós képesség; formaérvék;</p> <p>képalkotó képesség; képolvasási képesség; ábrázolási</p>	

	képesség – tárgyi megfeleltetés képessége; jelzés szintű térábrázoló képesség; emberábrázolás képessége.
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Alkotótevékenység</i></p> <p>2.1. <i>Hangulatok, élmények</i></p> <p>Évszakok hangulatának kifejezése.</p> <p>Színhangulat kifejezése – az évszakok jellemző színei.</p> <p>Vonal felhasználása élmény kifejezéséhez.</p> <p>Színhangulat kifejezése foltképzéssel.</p> <p>Hangulat kifejezése ujjnyomással és foltfestéssel.</p> <p>Élmény, hangulat kifejezése színnel és formával.</p> <p>Hangulat kifejezése természetes formák felhasználásával.</p>	<p><i>Alkotótevékenységben:</i></p> <p>Átélt élmények, hallott, látott vagy elképzelt történetek vizuális megjelenítése síkban, térben és időben.</p> <p>Önkifejezés, érzelmek, hangulatok kifejezése többféle eszközzel: verbálisan, vizuálisan, gesztussal.</p>
<p><i>Befogadás – alkotás</i></p> <p>2.2. <i>Reaktív alkotás, élmények, hatások kifejezése</i></p> <p>Művészeti ágak (zene, irodalom, a képzőművészeti ágak, tánc, design) legfontosabb megkülönböztető jegyei.</p>	<p><i>Befogadó tevékenységben:</i></p> <p>Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése mozgással, dallammal, gesztusokkal, verbálisan.</p> <p>Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése természetes formák felhasználásával.</p> <p>Érzelmek kifejezése fantáziakép és bábfigurák készítésével természeti formákból.</p> <p>Élménykifejezés vonalakból alakított formákkal.</p> <p>Élménykifejezés egyéni formaalkotással.</p> <p>Saját munkák, művészeti alkotások, vizuális jelenségek elemi szintű leírása, elemzése és összehasonlítása. Esztétikai élmény átélése.</p>
Fogalmak	Ősz, barna, hangulat, fa, táj, nap, arc, önarckép, víz, hullámvonal, hajó, hal, falevélhullás, szél, faág, falomb, fólia, toll, fotó, kivetítés, írásvetítő, száraz, zörög, avar, fej, test, kéz, láb, kígyó, tekeredés, összemosisodás

	(színek), szomorú, vidám, lassú, gyors, lágy, friss, szeptember, október, november, havazás, hideg, jeges, hideg szín, hóember, virág, rügy, rózsaszín, piros, fehér.
--	---

Témakör	3. Vizuális kommunikáció	Javasolt óraszám: 30 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Egyszerű képi közlések megalkotási képességének kialakítása.</p> <p>Jelenségek, képek, magyarázó ábrák elemi szintű értelmezési képességének kialakítása.</p> <p>Szabadkézi rajzos és montázstechnikai jártasság kialakítása.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> ábraolvasás és tulajdonságok felismerésének képessége; kapcsolatok felismerésének képessége; gesztusok megértésének képessége; mimika megértésének, képen való felismerésének képessége; képolvasási képesség, képi jelek megértése; vizuális kifejezőképesség; érzelmek kifejezésének legegyszerűbb jelzései.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p><i>Befogadó tevékenység</i></p> <p><i>3.1 Vizuális jelek befogadása, értelmezése</i></p> <p>Nonverbális kommunikációs eszközök.</p> <p>A vizuális hatáskeltés eszközei.</p> <p>Technikai képalkotás – fényképezés, videofelvétel, film jelentősége.</p> <p>Egyszerű jelzések, piktogramok.</p>	<p><i>Befogadó tevékenységben:</i></p> <p>Képolvasás.</p> <p>Emberi gesztusok értelmezése cselekvéssel.</p> <p>Térbeli irányok jelzése, értelmezése.</p> <p>Emberi gesztusok értelmezése képi jelekből.</p> <p>Arckifejezések értelmezése a valóságban és képen.</p>	
<p><i>Alkotótevékenység</i></p> <p><i>3.2. Vizuális kommunikáció szerepe a kifejezésben</i></p> <p>Tárgyas napirend.</p>	<p><i>Alkotótevékenységben:</i></p> <p>Egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenítések tervezése (elemi szintű jel, napirendi rajz, alaprajz, térkép).</p>	

Rajzos naprend. Egyszerű piktogramok. Fotók.	Folyamat, mozgás megjelenítése egyszerű eszközökkel (elemi szintű folyamatábra, fázisrajz).
Fogalmak	Fiú-lány, néni-bácsi, hajszín, lányruha, fiúruha, magas-alacsony, gyerek, felnőtt, anya, apa, gyerek, család; Gyere ide! Menj el! jobbra-balra, körbe, föl-le, integetés, magyarázat, sírás, nevetés, vidám-szomorú, reggel, délelőtt, dél, délután, este, éjjel.

Témakör	4. Tárgy- és környezetkultúra	Javasolt óraszám: 44 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	<p>Jártasság kialakítása egyszerű tárgyak készítésében.</p> <p>Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyaitak forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében.</p> <p>Néhány egyszerű kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása.</p> <p>Környezettudatosság lehetőségeinek felismertetése a vizuális kultúrában.</p> <p>A népi tárgykultúra legjellemzőbb tárgyainak megismertetése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> vizuális ritmus képzésének képessége; manualitás, finommotorika; tárgykészítési képesség; formaéztelés – nagyság és minőség meglátása; plasztikus formaalakítás képessége.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p><i>Befogadó tevékenység</i></p> <p>4.1. <i>Művészeti környezet</i></p> <p>Múzeum- és képtárlátogatások, megfigyelések.</p> <p>4.2. <i>Élettér – természeti és épített környezet</i></p> <p>Az épített környezet esztétikuma.</p>	<p><i>Alkotótevékenységben:</i></p> <p>Egyszerű makett elkészítése.</p> <p>Környezet-átalakítás egyszerű eszközökkel.</p> <p>Egyszerű tárgy elkészítése.</p> <p><i>Befogadó tevékenységben:</i></p> <p>Közvetlen környezet tárgyaitak, épületeinek megfigyelése – funkció, anyag, forma szerint.</p>	

<p>Az épített környezet védelme. Környezettudatosság.</p> <p><i>Befogadás-alkotás</i></p> <p>Reflexiók a látottakról – verbális, saját vizuális megjelenítés.</p> <p><i>Alkotótevékenység</i></p> <p><i>4.3. Tárgyak alkotása, díszítése</i></p> <p>Tárgykészítés természeti formákból. Tárgykészítés agyagból. Tárgykészítés papírból. Tárgyak csomagolása, díszcsomagolás.</p>	<p>Kiállítás, múzeumlátogatások, reflexiók a látottakra közvetlen tapasztalatok alapján.</p> <p>A legfontosabb nemzeti szimbólumok felismerése (nemzeti színek, címer, országzászló, Országház, Szent Korona).</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Fűzés, damil, cérna, csomó, agyag, kiégetés, gyúrható, gömbölyítés, golyó, gyöngy, spárga, bőrszíz, kisebb-nagyobb, egyforma, teknős, süni, sodrás, agyaghurka, ünnep, névnap, születésnap, Anyák Napja, csomagolás, selyempapír.</p>

<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló képes:</p> <ul style="list-style-type: none"> – az elemi balesetmegelőzési szabályok betartására, – a lendületes kézmozgás kivitelezésére, – a tantárgy során használatos eszközök megnevezésére és adekvát használatára, – a formák megfigyelésére, azok nagyság szerinti rendezésére, – egyszerű esztétikus alkotás elkészítésére, <ul style="list-style-type: none"> – bátor kísérletezésre az egész rajzfelület befestéséhez, kitöltéséhez, – a tanult vonalak alkalmazásával felismerhető ábra, rajz készítésére, – a már begyakorolt technikákkal, kevert technikával alkotás
--	--

	<p>létrehozására,</p> <ul style="list-style-type: none"> – társaival való kooperációra a közös alkotás során, – családrábrázolás értelmezésére, – egyszerű gesztusok megértésére és reprodukciójára, – térbeliségre vonatkozó irányok kézmozdulattal való jelzésére, illetve felismerésére, – munkaterületét tisztán tartva, használható tárgyat készíteni, – tudatosan változtatni az alkotás nagyságát, – utánzással egyszerű formákat készíteni, – esztétikusan becsomagolni egy egyszerű formájú tárgyat, – saját alkotása feletti öröme.
--	--

Tevékenységek

- Személyes élmények a környezetről, családról, az önellátásról, a közlekedésről.
- A személyes élmények kifejezése síkban és térben rajzolással, festéssel és mintázással. Vízfestés ecsettel, ujjal. Nyomatkészítés.
- Látványok, vizuális információk, jelek, piktogramok megfigyelése, értelmezése.
- Anyagfélék, tárgyak csoportosítása – forma, szín, rendeltetés szerint.
- Tárgykészítés mintaadással, segítségnyújtással, díszítés.
- Környezetátalakító tevékenység.
- Egyszerű önellátó technikák folyamatos gyakorlása, önálló megoldása. A testápolás technikáinak önálló elvégzése, a higiénés magatartás fontosságának tudatosítása.
- A táplálkozási szokások megerősítése. Részvétel a táplálkozással összefüggő egyszerű teendőkben.
- Építés szabadon, önálló elképzelés. Építés minta alapján. Belső téralakítás dobozokkal, tárgyakkal.
- Modellezés tereptárgyakkal.
- Anyagvizsgálat – textilszálak, anyagok érzékszervi vizsgálata, nyírás. A fa vizsgálata – egyszerű műveletek hurkapálcával. Az olló, a festék és a ragasztó használata.
- A gyalogos közlekedés tudatos gyakorlása, veszélyhelyzetek elemzése.

Elvárt eredmények

- A tanuló tudjon megfigyelni formákat, rendezni nagyság szerint.
- Tudja a tárgyak helyét, helyzetét meghatározni segítségnyújtással.
- Tudja megkülönböztetni a sík- és térformákat. A szabályos-szabálytalan formákat, valamint a szögletes-íves, szögletes-gömbölyű és szimmetrikus formákat tudja megnevezni, ábrázolni.

- Értse meg a tankönyv ábráit, az egyszerű eligazító táblákat, piktogramokat.
 - Értelmezze az egyszerű arckifejezéseket, gesztusokat.
 - Tudjon szabadon képet alakítani élmény alapján, festéssel, rajzzal.
 - Ki tudja fejezni képalakításaiban az időjárás egyszerű jelenségeit, az évszakokhoz kapcsolódóan.
 - Tudjon tárgyakat készíteni papírból, agyagból segítséggel, mintakövetéssel.
 - Fokozódó önállóság az önkiszolgáló tevékenységben – öltözködés önállóan (eseti segítségnyújtás mellett), alapvető tisztálkodási szokások betartása.
 - Ruházat, tisztálkodási eszközök, tanszerek helyének, pakolásának, kezelésének elsajátítása.
- Részvétel a fejlettségnek megfelelő házimunkában, csoportos tevékenységben.
- Az étkezési, táplálkozási rend betartása. Étkezés késsel, villával.
 - Építőelemek felismerése, megnevezése. Tudjon a tanuló saját elképzelést, ötletet megvalósítani az építésben.
 - Részvétel a közös tevékenységben, az építésben.
 - A megismert természetes anyagok pontos megnevezése. Képek, formák, kompozíciók létrehozására irányítás, segítségnyújtás mellett.
 - Tudjon a tanuló átalakított anyagot megnevezni, csoportosítani, egyszerű műveleteket végezni.
 - Használja rendeltetésszerűen a megismert eszközöket, szerszámokat.
 - Tudjon papírt nyírni ollóval. Tudjon festéssel, ragasztóval bánni.
 - Rendelkezzen elemi ismeretekkel az anyagtakarékosságról, a környezet megóvásáról.
 - Elvárható a tanulótól a gyalogos közlekedés szabályainak ismerete – a tanult szabályok alkalmazása – a balesetmentes közlekedés.
 - Rendelkezzen tapasztalatokkal a helyi tömegközlekedésről – az utazás közbeni magatartásról.
 - Ismerje a gyalogos átkelésre kijelölt helyek jelzését, a zebrát, a lámpát, a rendőr karjelzéseit.
 - az elemi balesetmegelőzési szabályok betartására,
 - a lendületes kézmozgás kivitelezésére,
 - a tantárgy során használatos eszközök megnevezésére és adekvát használatára,
 - a formák megfigyelésére, azok nagyság szerinti rendezésére,
 - egyszerű esztétikus alkotás elkészítésére,
 - bátor kísérletezésre az egész rajzfelület befestéséhez, kitöltéséhez,
 - a tanult vonalak alkalmazásával felismerhető ábra, rajz készítésére,
 - a már begyakorolt technikákkal, kevert technikával alkotás létrehozására,
 - társaival való kooperációra a közös alkotás során,
 - családaportré készítésére, értelmezésére,
 - egyszerű gesztusok megértésére és reprodukciójára,
 - térbeliségre vonatkozó irányok kézmozdulattal való jelzésére, illetve felismerésére,
 - munkaterületét tisztán tartva, használható tárgyat készíteni,
 - tudatosan változtatni az alkotás nagyságát,
 - utánzással egyszerű formákat készíteni,
 - esztétikusan becsomagolni egy egyszerű formájú tárgyat,
 - saját alkotása feletti öröme.

3. évfolyam

Célok

- Felkelteni a tanulók érdeklődését a környező világ vizuális sokfélesége iránt.
- Felfedeztetni az emberi alkotások gazdagságát.
- Változatos tapasztalatszerzés a környezet anyagairól, a vizuális kifejezés formáiról, nyelvezetéről, információiról.
- A képzelet gazdagítása, a válogatás, a befogadás alakítása, formálása.
- Fogékonyság, nyitottság az esztétikai élmények felé.
- Az alkotás, a vizuális kifejezés örömeinek átélése, a tantárgy iránti pozitív attitűd
- Élményt adóan járuljon hozzá a tanulási képességek intenzív fejlesztéséhez, a sérülésből eredő hátrányok leküzdéséhez, kreativitásra, aktivitásra ösztönözzön.
- Alkalmat teremteni az individualizációs eljárásoknak akár terápiás, akár tehetséggondozási céllal.
- A tantárgy szerepe a fejlesztési területekben és a kulcskompetenciákban, hogy megvalósuljon az erkölcsi nevelés, a saját munkáért, a közös alkotásért vállalt felelősség, valamint az önfegyelem gyakorlása során.
- Az önismeret és a társas kultúra fejlesztését, az önbizalom erősítését szolgálhatják a tanulói alkotások ön- és társértékelő mozzanatai.
- A tanulói alkotások kivitelezése során az anyagokkal való környezettudatos gazdálkodásra és a szűkebb környezet esztétikus, rendezett kialakítására és fenntartására nyílt alkalom.

Feladatok

- Gyakorlatok, tevékenységek biztosítása a vizuális önkifejezés megvalósításához. Egyéni utak, ötletek segítése, inspirálás.
- A kéz ügyesítése, a finommotorika fejlesztése célirányos gyakorlatokkal.
- A kiscsoportos együttműködés megteremtése különféle módszerek és technikák alkalmazásával.
- Tapasztalatok szerzése a természetben található, az átalakított anyagokról, az anyagelemzés lehetőségeiről, az anyagmegmunkálás módjairól, eszközeiről.
- A tantárgy specifikus tanulási és munkaszokások gyakorlatai, szokásrend, szabályok alkalmazása.
- Az önértékelés, a kritikus szemlélet fejlesztéséhez helyzetek, szituációk teremtése.
- Fokozódó önállóságra készíteni, önkifejezés, ötlet, leleményesség megvalósítását támogatni.
- A népművészet, hagyományok értékeinek megismertetése.
- Folyamatos ellenőrző, segítő, korrigáló, értékelő közreműködés a tanórákon.
- Biztosítani és gyakran érvényesíteni a látványemlékek, élmények, emlékezeti felidézését, megőrzését, egyéni terápiás célokat szolgálva.
- Az egyéni ízlés, stílus érvényesítése a saját tárgy készítésében.

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök

- A megfigyelés, az elemzés, a felidézés képességének fejlesztése.
- A koordinált mozgás, a finommotorika, a ritmusérzék, a térbeli tájékozódás képességének

fejlesztése.

- Az alak-, forma-, szín-, szerkezet felismerésének, értelmezésének képessége.
- A vizuális figyelem, emlékezet, látványolvasás, jel- és információértelmezés, fejlesztés.
- A vizuális nyelv, kifejezőképesség, önkifejezés alakítása, bátorítása.
- A tantárgy-specifikus tanulási és munkatapasztalatok alakítása, eszközhasználati készség fejlesztése.
- Érzelem, az alkotás örömeinek megélése.

3. évfolyam

Témakör	1. Vizuális nyelv és technikák	Javasolt óraszám: 30 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A vizuális nyelv alapelemeinek – szín, forma, tömeg – megismerése, környezeti relációkban való biztos értése, felhasználásuk az alkotótevékenység során.</p> <p>A tanulói személyiség érzelmi és mentális gazdagítása a rajz tantárgy eszközrendszerével.</p> <p>A kooperativitás fejlesztése és működtetése a közös tanulói alkotási folyamatban.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> érzelmek (egyszerű kivitelezésű) grafikus kifejezésének képessége; elhagyás és kiemelés képessége; forma- és színkompozíciós képesség; vizuális ritmus létrehozásának képessége; alakítási készség; formaérzék; alak-háttér, gestalt-látás; téralakítás képessége.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>1.1. <i>A vonal</i></p> <p>A vonal, mint érzelem, indulat kifejezője.</p> <p>A vonal, mint a folt határa</p> <p>1.2. <i>A folt</i></p> <p>Folt létrehozása különféle</p>	<p>Érzelmek kifejezése vonalak segítségével.</p> <p>Kontúr, behatárolás alkalmazása.</p> <p>Folt létrehozása színkeveréssel.</p>	

<p>technikákkal.</p> <p>Foltképzés ceruzával.</p> <p>1.3. <i>A szín</i></p> <p>Színkeverés.</p> <p>Színritmusok.</p> <p>Forma- és színekompóziók létrehozása adott formákból.</p> <p>1.4. <i>Reprodukció, sokszorosítás</i></p> <p>Sokszorosítás nyomtatással.</p> <p>A nyomtatás dekoratív felhasználása.</p> <p>Természeti anyagok felhasználásával vizuális ritmusok létrehozása.</p> <p>1.5. <i>Síkforma, térforma</i></p> <p>A vonal mint a síkforma körvonala.</p> <p>A folt mint a térforma árnyéka.</p> <p>Pozitív-negatív forma.</p> <p>Kompozíciók forgásformákból.</p> <p>Változatos ritmikus térfelületek létrehozása különféle anyagokkal és technikákkal.</p> <p>Egyszerű tér kialakítása – pl. dobozból bababház.</p>	<p>Alapszínek tudatos alkalmazása.</p> <p>Másolás és leképezés.</p> <p>Színezés vonalhatárok betartásával.</p> <p>Sokszorosítási technikák alkalmazása.</p> <p>Tárgykészítési technikák alkalmazása.</p> <p>Sík- és térformák megfigyelése.</p> <p>Sík- és térformák gyakorlati szempontú differenciálása.</p> <p>A forgásformák (henger) létrehozása, megfigyelése tapasztalati úton.</p> <p>A felület fogalmának tisztázása szemléleti-tapasztalati úton.</p>
--	---

<p>Fogalmak</p>	<p>Lágy, kemény, kellemes, erőteljes, rajzszen, folthatár, elválasztás, összekötés, átfestés, alapszín, átmásolás, átlátszó, egész forma, részforma, krumplinyomás, dugónyomás, szerkezet, levélerezet, kerek, gömbölyű, gömbölyded, árnyék, henger, felület, fényforrás, megvilágítás, háttér, szerkezet.</p>
------------------------	--

<p>Témakör</p>	<p>2. Kifejezés, képzőművészet</p>	<p>Javasolt óraszám:</p> <p>30 óra</p>
<p>A témakör</p>	<p>A pszichikus funkciók fejlesztése, az élmények, hangulatok kifejezése</p>	

nevelési-fejlesztési céljai	elemi képzőművészeti eszközökkel. Képzőművészeti alkotások hangulati értékelése, értelmezése képességének fejlesztése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> képalkotó képesség; kompozíciós képesség; készségszintű eszközhasználat; képolvasási képesség; jelzésszintű térábrázoló képesség; emberábrázolás képessége.
--	---

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Alkotótevékenység</i></p> <p><i>2.1. Hangulatok kifejezése</i></p> <p>Évszakok hangulatának kifejezése.</p> <p>Színhangulat kifejezése – az évszakok jellemző színei.</p> <p>Színhangulat kifejezése foltképzéssel.</p> <p>Élmény, hangulat kifejezése színnel és formával.</p> <p>Díszletfestés bábelőadáshoz.</p> <p>Fekete-fehér színek alkalmazása a hangulatfestésben.</p> <p><i>Befogadás</i></p> <p><i>2.2. Emberi kapcsolatok különféle ábrázolásainak megélése</i></p> <p>Művészeti ágak (zene, irodalom, a képzőművészeti ágak, tánc, design legfontosabb megkülönböztető jegyei</p> <p><i>Befogadás – alkotás</i></p> <p><i>2.3. Saját élmények interpretációi</i></p> <p>Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése mozgással, dallammal, gesztusokkal, verbálisan.</p> <p>Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése festéssel, montázssal.</p> <p>Érzelmek kifejezése fantáziakép és bábfigurák készítésével háztartási hulladékokból.</p> <p>Emberi kapcsolatok kifejezése</p>	<p><i>Alkotótevékenységben:</i></p> <p>Átélt élmények, hallott, látott vagy elképzelt történetek vizuális megjelenítése síkban, térben és időben – saját élmény szintjén tetszőleges interpretációban.</p> <p>Polarítások érzékeltetése fekete és fehér színnel.</p> <p>Önkifejezés, érzelmek, hangulatok kifejezése többféle eszközzel: verbálisan, vizuálisan, gesztussal.</p> <p><i>Befogadó tevékenységben:</i></p> <p>Élethű és absztrakt ábrázolású műalkotások megfigyelése.</p> <p>Emberi kapcsolatok vizuális kifejezését ábrázoló művek megfigyelése.</p> <p>Saját munkák, művészeti alkotások, vizuális jelenségek elemi szintű leírása, elemzése és összehasonlítása.</p> <p>Esztétikai élmény átélése.</p>

<p>vizuális eszközökkel. Érzelmeinek kifejezése színekkel – vizes alapú festéssel.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Hegy, domb, völgy, kocsis, vonat, szeretet, testvéri szeretet, csecsemő, kapcsolat, mozdulat, öröm, boldogság, ködös, elmosódott, hideg szín, meleg szín.</p>

Témakör	3. Vizuális kommunikáció	Javasolt óraszám: 20 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Egyszerű képi közlések megalkotási képességének kialakítása.</p> <p>Jelenségek, képek, magyarázó ábrák elemi szintű értelmezési képességének kialakítása.</p> <p>Szabadkézi rajzos és montázstechnikai jártasság kialakítása.</p> <p>Térlátás fejlesztése.</p> <p>Rekonstrukciós képesség fejlesztése.</p> <p>Analízis-szintézis gondolkodási műveleteinek fejlesztése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> ábraolvasás és tulajdonságok felismerésének képessége; képolvasási képesség, képi jelek megértése; reklámok kritikus szemlélete.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p><i>Befogadó tevékenység</i></p> <p><i>3.1. Vizuális jelek értelmezése, „olvasása”</i></p> <p>Képolvasás.</p> <p>Mértani tárgyak egy nézete (pl. kocka – négyzet).</p> <p>Mértani tárgyak két nézete (pl: hasáb, henger).</p> <p>Egyszerű jelzések, piktogramok plakátok.</p> <p><i>Befogadó-alkotó tevékenység</i></p> <p><i>3.2. Megfigyelés utáni alkotás, formaredukció</i></p> <p>Tárgyak nézetei.</p>	<p><i>Alkotótevékenységben:</i></p> <p>Egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenítések tervezése (elemi szintű jel, napirendi rajz, alaprajz, térkép).</p> <p><i>Befogadó-alkotó tevékenység:</i></p> <p>Tárgyak felismerése és jelzése egy nézet alapján.</p> <p>Tárgyak legjellemzőbb nézeteinek megfigyelése, lerajzolása egy nézet alapján.</p> <p><i>Befogadó tevékenységben:</i></p> <p>Képolvasás.</p> <p>Mértani tárgyak felismerése egy nézetük alapján (pl. kocka – négyzet).</p> <p>Mértani tárgyak felismerése két nézetük alapján (pl: hasáb, henger).</p>	

<p><i>Alkotótevékenység</i></p> <p><i>3.3. Vizuális közlések, jelzések tanulói alkotásokban</i></p> <p>Rajzos napirend.</p> <p>Egyszerű piktogramok.</p> <p>Plakát.</p>	<p>Egyszerű jelzések, piktogramok megértése.</p> <p>Plakátok értelmezése.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Alaprajz, plakát, felismerhető, nézet (felülnézet, oldalnézet), sorrend, üzenet, reklám, lényeg, meggyőzés, rábeszélés.</p>

Témakör	4. Tárgy- és környezetkultúra	Javasolt óraszám: 28 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Jártasság kialakítása egyszerű tárgyak készítésében.</p> <p>Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyai forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében.</p> <p>Néhány egyszerű kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása.</p> <p>Környezettudatosság lehetőségeinek felismertetése a vizuális kultúrában.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> manualitás, finommotorika; tárgykészítési képesség; formaérzékelés – nagyság és minőség meglátása; plasztikus formaalakítás képessége; esztétikum iránti fogékonyság; tiszta munkaterület iránti igény.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p><i>Befogadó tevékenység</i></p> <p><i>4.1. Irányított megfigyelés – a környezet tárgyai</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – esztétikum – forma – funkció – anyag 	<p><i>Alkotótevékenységben:</i></p> <p>Egyszerű tárgyak készítése az otthon és az iskola világából (pl.: tolltartó: henger bevonása színes papírral).</p> <p>Tárgykészítés papírból – tároló dobozok, henger- és hasábformák.</p> <p>Tárgykészítés agyagból – edények formába nyomkodással történő alakítása.</p> <p>Agyagedény díszítése pecsételéssel.</p>	

<p>– szín, hangulat stb.</p> <p><i>Alkotótevékenység</i></p> <p><i>4.2. Tárgyak készítése</i></p> <p>Egyszerű tárgyak készítése.</p> <p>Tárgykészítés agyagból.</p> <p>Gömbölyded és szögletes tárgyak készítése.</p> <p>Sablonhasználat.</p>	<p>Gömbölyded és szögletes tárgyak készítése agyagból – tál hurkás díszítéssel.</p> <p>Sablon használata a tárgyak készítésénél.</p> <p>Környezet átalakítása egyszerű eszközökkel.</p> <p>Elemi szintű, gyakorlati alapú anyagismeret szerzése: papír, fa, agyag.</p> <p>Törekvés ízléses díszítésre.</p> <p><i>Befogadó tevékenységben:</i></p> <p>Közvetlen környezet tárgyainak, épületeinek megfigyelése – funkció, anyag, forma szerint.</p> <p>Tárgyak és funkciók megismerése.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Henger, beborítás, használati tárgy, forma, sablon, elsimítás, mintázófa, réteg, karcolás, felező hajtás, átlós hajtás.</p>

<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p><i>A tanuló képes:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – az elemi baleset-megelőzési szabályok betartására, – a tantárgy során használatos eszközök adekvát használatára, – az esztétikus, tiszta környezet igényére és fenntartására, – a szabályos ismétlődés megfigyelésére, ritmus képzésére tárgyak egy tulajdonságának változtatásával, – forma- és színritmus létrehozására, – egyszerű, esztétikus alkotás elkészítésére, – társaival együttműködve nagyméretű alkotás készítésére, – képen látható dolgok megnevezésére, – egyszerű jelenetábrák megértésére, – a plakátok, reklámok elemi kritikájára, – saját alkotása feletti örömré.
--	--

Tevékenységek

- Konkrét gyakorlatok a vizuális alapelemek alkalmazására, a vizuális alapelemek viszonylatainak megjelenítése az irányok, arányok hangsúlyozásában, a kompozíciók létrehozásában.
- Képek alkotása, hangulat kifejezése – időjárás, évszakok.
- Ritmusok alkotása – forma- és színisméltések.
- Látványok megfigyelése, leírása, testmozgások, gesztusok jellemzőinek megállapítása.
- Tárgyalkotás irányítással, folyamatábra, algoritmus alkalmazásával.
- Térrendezés, díszítő munkák.
- Rajzolás, festés, mintázás, tárgy- és agyagnyomat készítése, eszközök használata.

Elvárt eredmények

- Ismerje a tanuló a vizuális alapelemek egyszerű rendszereit, mint a vonalfajták, formák, színritmusok – alkalmazza azokat az alkotásban.
- Ismerje a vizuális alapelemek viszonylatait (irány, arány, kompozíció, hangsúlyozás). Irányítás mellett alkalmazza azokat.
- Váljon gyakorlottá az egyes vizuális elemek használatában. Fejlődjön érzelmi világa és kreativitása, együttműködése, az önkifejezés képessége.
- Tudjon képet alkotni az időjárás, az évszakok hangulatának kifejezésével, a téri viszonylatok spontán rögzítésével, ötletekkel.
- Legyen képes egyszerű vizuális ritmusok létrehozására.
- Tudjon megfigyeléseket tenni és azokat megfogalmazni a természeti környezet vizuális jellemzőire vonatkozóan.
- Tudjon tárgyakat készíteni a megismert anyagokkal.
- Értse a legegyszerűbb vizuális jelzéseket, tankönyvi ábrákat, képeket, piktogramokat.
- Legyen a tanuló képes az elemi baleset-megelőzési szabályok betartására.
- Legyen az esztétikus, tiszta környezetre és annak fenntartására igényére.
- Társaival együttműködve nagyméretű alkotás készítésére legyen képes.
- Tudjon képen látható dolgokat megnevezni.
- Képes legyen egyszerű jelenetábrák megértésére,
- Képes legyen a plakátok, reklámok elemi kritikájára.
- Saját alkotása feletti öröme legyen képes.

4. évfolyam

A tantárgy sajátos fejlesztési célja, hogy a rajz és vizuális kultúra tantárgy élményt adóan járuljon hozzá a tanulási képességek intenzív fejlesztéséhez, a sérülésből eredő hátrányok leküzdéséhez, kreativitásra, aktivitásra ösztönözve az enyhén értelmi fogyatékos kisiskolásokat. Az egyéni vagy közös alkotótevékenység elősegíti a kisgyermek személyiségének pozitív változásait, énképük pozitív megerősítését, kiváltképp az önismeret és a társas kultúra, valamint az esztétikai-művészeti tudatosság kialakítása tekintetében.

A rajz tantárgy természetes módon kínál alkalmakat az individualizációs eljárásoknak akár terápiás, akár tehetséggondozási céllal.

A tantárgy szerepe a fejlesztési területekben és a kulcskompetenciákban, hogy megvalósuljon az erkölcsi nevelés, a saját munkáért, a közös alkotásért vállalt felelősség, valamint az önfegyelem gyakorlása során.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztését, az önbizalom erősítését szolgálhatják a tanulói alkotások ön- és társértékelő mozzanatai.

A tanulói alkotások kivitelezése során az anyagokkal való környezettudatos gazdálkodásra és a szűkebb környezet esztétikus, rendezett kialakítására és fenntartására nyílt alkalom.

A kulcskompetenciák fejlesztése közvetlenül az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség területén valósul meg, de az anyanyelvi kommunikáció, a matematikai kompetencia és a hatékony, önálló tanulás elősegítésére is lehetőséget nyújt a tantárgy.

4. évfolyam

Témakör	1. Vizuális nyelv és technikák	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális nyelv alapelemeinek – szín, forma, tömeg – megismerése, környezeti relációkban való biztos értése, felhasználásuk az alkotótevékenység során. A tanulói személyiség érzelmi és mentális gazdagítása a rajz tantárgy eszközrendszerével. A kooperativitás fejlesztése és működtetése a közös tanulói alkotási folyamatban. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> érzelmek (egyszerű kivitelezésű) grafikus kifejezésének képessége; elhagyás és kiemelés képessége; forma- és színek kompozíciós képesség; vizuális ritmus létrehozásának képessége; alakítási készség; formaérzék; alak-háttér, gestalt-látás; téralakítás	

	képessége.
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>1.6. A vonal</i></p> <p>A vonal, mint érzelem, indulat kifejezője.</p> <p>A vonal, mint a folt határa</p> <p><i>1.7. A folt</i></p> <p>Folt létrehozása különféle technikákkal.</p> <p>Foltképzés ceruzával.</p> <p><i>1.8. A szín</i></p> <p>Színkeverés.</p> <p>Színritmusok.</p> <p>Forma- és színekompozíciók létrehozása adott formákból.</p> <p><i>1.9. Reprodukció, sokszorosítás</i></p> <p>Sokszorosítás nyomtatással.</p> <p>A nyomtatás dekoratív felhasználása.</p> <p>Természeti anyagok felhasználásával vizuális ritmusok létrehozása.</p> <p><i>1.10. Síkforma, térforma</i></p> <p>A vonal mint a síkforma körvonala.</p> <p>A folt mint a térforma árnyéka.</p> <p>Pozitív-negatív forma.</p> <p>Kompozíciók forgásformákból.</p> <p>Változatos ritmikus térfelületek létrehozása különféle anyagokkal és technikákkal.</p> <p>Egyszerű tér kialakítása – pl.</p>	<p>Érzelmek kifejezése vonalak segítségével.</p> <p>Kontúr, behatárolás alkalmazása.</p> <p>Folt létrehozása színkeveréssel.</p> <p>Alapszínek tudatos alkalmazása.</p> <p>Másolás és leképezés.</p> <p>Színezés vonalhatárok betartásával.</p> <p>Sokszorosítási technikák alkalmazása.</p> <p>Tárgykészítési technikák alkalmazása.</p> <p>Sík- és térformák megfigyelése.</p> <p>Sík- és térformák gyakorlati szempontú differenciálása.</p> <p>A forgásformák (henger) létrehozása, megfigyelése tapasztalati úton.</p> <p>A felület fogalmának tisztázása szemléleti-tapasztalati úton.</p>

dobozból bababház.	
Fogalmak	Lágy, kemény, kellemes, erőteljes, rajzszen, folthatár, elválasztás, összekötés, átfestés, alapszín, átmásolás, átlátszó, egész forma, részforma, krumplinyomás, dugónyomás, szerkezet, levélerezet, kerek, gömbölyű, gömbölyded, árnyék, henger, felület, fényforrás, megvilágítás, háttér, szerkezet.

Témakör	2. Kifejezés, képzőművészet	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A pszichikus funkciók fejlesztése, az élmények, hangulatok kifejezése elemi képzőművészeti eszközökkel.</p> <p>Képzőművészeti alkotások hangulati értékelése, értelmezése képességének fejlesztése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> képalkotó képesség; kompozíciós képesség; készségszintű eszközhasználat; képolvasási képesség; jelzésszintű térábrázoló képesség; emberábrázolás képessége.</p>	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Alkotótevékenység</i></p> <p><i>2.1. Hangulatok kifejezése</i></p> <p>Évszakok hangulatának kifejezése.</p> <p>Színhangulat kifejezése – az évszakok jellemző színei.</p> <p>Színhangulat kifejezése foltképzéssel.</p> <p>Élmény, hangulat kifejezése színnel és formával.</p> <p>Díszletfestés bábelőadáshoz.</p> <p>Fekete-fehér színek alkalmazása a hangulatfestésben.</p> <p><i>Befogadás</i></p> <p><i>2.2. Emberi kapcsolatok különféle ábrázolásainak megélése</i></p> <p>Művészeti ágak (zene, irodalom, a képzőművészeti ágak, tánc, design legfontosabb megkülönböztető jegyei</p> <p><i>Befogadás – alkotás</i></p> <p><i>2.3. Saját élmények interpretációi</i></p> <p>Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése mozgással, dallammal, gesztusokkal, verbálisan.</p> <p>Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése festéssel, montázssal.</p> <p>Érzelmek kifejezése fantáziakép és bábfigurák készítésével háztartási hulladékokból.</p> <p>Emberi kapcsolatok kifejezése</p>	<p><i>Alkotótevékenységben:</i></p> <p>Átélt élmények, hallott, látott vagy elképzelt történetek vizuális megjelenítése síkban, térben és időben – saját élmény szintjén tetszőleges interpretációban.</p> <p>Polarítások érzékeltetése fekete és fehér színnel.</p> <p>Önkifejezés, érzelmek, hangulatok kifejezése többféle eszközzel: verbálisan, vizuálisan, gesztussal.</p> <p><i>Befogadó tevékenységben:</i></p> <p>Élethű és absztrakt ábrázolású műalkotások megfigyelése.</p> <p>Emberi kapcsolatok vizuális kifejezését ábrázoló művek megfigyelése.</p> <p>Saját munkák, művészeti alkotások, vizuális jelenségek elemi szintű leírása, elemzése és összehasonlítása.</p> <p>Esztétikai élmény átélése.</p>

<p>vizuális eszközökkel. Érzelmeinek kifejezése színekkel – vizes alapú festéssel.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Hegy, domb, völgy, kocsis, vonat, szeretet, testvéri szeretet, csecsemő, kapcsolat, mozdulat, öröm, boldogság, ködös, elmosódott, hideg szín, meleg szín.</p>

Témakör	3. Vizuális kommunikáció	Javasolt óraszám: 20 óra
<p>A témakör nevelési- fejlesztési céljai</p>	<p>Egyszerű képi közlések megalkotási képességének kialakítása.</p> <p>Jelenségek, képek, magyarázó ábrák elemi szintű értelmezési képességének kialakítása.</p> <p>Szabadkézi rajzos és montázstechnikai jártasság kialakítása.</p> <p>Térlátás fejlesztése.</p> <p>Rekonstrukciós képesség fejlesztése.</p> <p>Analízis-szintézis gondolkodási műveleteinek fejlesztése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> ábraolvasás és tulajdonságok felismerésének képessége; képolvasási képesség, képi jelek megértése; reklámok kritikus szemlélete.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p><i>Befogadó tevékenység</i></p> <p><i>3.1. Vizuális jelek értelmezése, „olvasása”</i></p> <p>Képolvasás.</p> <p>Mértani tárgyak egy nézete (pl. kocka – négyzet).</p> <p>Mértani tárgyak két nézete (pl: hasáb, henger).</p> <p>Egyszerű jelzések, piktogramok plakátok.</p> <p><i>Befogadó-alkotó tevékenység</i></p> <p><i>3.2. Megfigyelés utáni alkotás, formaredukció</i></p> <p>Tárgyak nézetei.</p>	<p><i>Alkotótevékenységben:</i></p> <p>Egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenítések tervezése (elemi szintű jel, napirendi rajz, alaprajz, térkép).</p> <p><i>Befogadó-alkotó tevékenység:</i></p> <p>Tárgyak felismerése és jelzése egy nézet alapján.</p> <p>Tárgyak legjellemzőbb nézeteinek megfigyelése, lerajzolása egy nézet alapján.</p> <p><i>Befogadó tevékenységben:</i></p> <p>Képolvasás.</p> <p>Mértani tárgyak felismerése egy nézetük alapján (pl. kocka – négyzet).</p> <p>Mértani tárgyak felismerése két nézetük alapján (pl: hasáb, henger).</p>	

<p><i>Alkotótevékenység</i></p> <p><i>3.3. Vizuális közlések, jelzések tanulói alkotásokban</i></p> <p>Rajzos napirend.</p> <p>Egyszerű piktogramok.</p> <p>Plakát.</p>	<p>Egyszerű jelzések, piktogramok megértése.</p> <p>Plakátok értelmezése.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Alaprajz, plakát, felismerhető, nézet (felülnézet, oldalnézet), sorrend, üzenet, reklám, lényeg, meggyőzés, rábeszélés.</p>

Témakör	4. Tárgy- és környezetkultúra	Javasolt óraszám: 28 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Jártasság kialakítása egyszerű tárgyak készítésében.</p> <p>Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyai forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében.</p> <p>Néhány egyszerű kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása.</p> <p>Környezettudatosság lehetőségeinek felismertetése a vizuális kultúrában.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> manualitás, finommotorika; tárgykészítési képesség; formaérzékelés – nagyság és minőség meglátása; plasztikus formaalakítás képessége; esztétikum iránti fogékonyság; tiszta munkaterület iránti igény.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p><i>Befogadó tevékenység</i></p> <p><i>4.1. Irányított megfigyelés – a környezet tárgyai</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – esztétikum – forma – funkció – anyag 	<p><i>Alkotótevékenységben:</i></p> <p>Egyszerű tárgyak készítése az otthon és az iskola világából (pl.: tolltartó: henger bevonása színes papírral).</p> <p>Tárgykészítés papírból – tároló dobozok, henger- és hasábformák.</p> <p>Tárgykészítés agyagból – edények formába nyomkodással történő alakítása.</p> <p>Agyagedény díszítése pecsételéssel.</p>	

<p>– szín, hangulat stb.</p> <p><i>Alkotótevékenység</i></p> <p><i>4.2. Tárgyak készítése</i></p> <p>Egyszerű tárgyak készítése.</p> <p>Tárgykészítés agyagból.</p> <p>Gömbölyded és szögletes tárgyak készítése.</p> <p>Sablonhasználat.</p>	<p>Gömbölyded és szögletes tárgyak készítése agyagból – tál hurkás díszítéssel.</p> <p>Sablon használata a tárgyak készítésénél.</p> <p>Környezet átalakítása egyszerű eszközökkel.</p> <p>Elemi szintű, gyakorlati alapú anyagismeret szerzése: papír, fa, agyag.</p> <p>Törekvés ízléses díszítésre.</p> <p><i>Befogadó tevékenységben:</i></p> <p>Közvetlen környezet tárgyainak, épületeinek megfigyelése – funkció, anyag, forma szerint.</p> <p>Tárgyak és funkciók megismerése.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Henger, beborítás, használati tárgy, forma, sablon, elsimítás, mintázófa, réteg, karcolás, felező hajtás, átlós hajtás.</p>

<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p><i>A tanuló képes:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – az elemi baleset-megelőzési szabályok betartására, – a tantárgy során használatos eszközök adekvát használatára, – az esztétikus, tiszta környezet igényére és fenntartására, – a szabályos ismétlődés megfigyelésére, ritmus képzésére tárgyak egy tulajdonságának változtatásával, – forma- és színritmus létrehozására, – egyszerű, esztétikus alkotás elkészítésére, – társaival együttműködve nagyméretű alkotás készítésére, – képen látható dolgok megnevezésére, – egyszerű jelenetábrák megértésére, – a plakátok, reklámok elemi kritikájára, – saját alkotása feletti örömré.
--	--

Tevékenységek

- Érzelmek kifejezése vonalak segítségével.
- Kontúr, behatárolás alkalmazása.
- Folt létrehozása színkeveréssel.
- Alapszínek tudatos alkalmazása.
- Másolás és leképezés.
- Színezés vonalhatárok betartásával.
- Sokszorosítási technikák alkalmazása.
- Tárgykészítési technikák alkalmazása.
- Sík- és térformák megfigyelése.
- Sík- és térformák gyakorlati szempontú differenciálása.
- A forgásformák (henger) létrehozása, megfigyelése tapasztalati úton.
- A felület fogalmának tisztázása szemléleti-tapasztalati úton.
- Átélt élmények, hallott, látott vagy elképzelt történetek vizuális megjelenítése síkban, térben és időben – saját élmény szintjén tetszőleges interpretációban.
- Polarítások érzékeltetése fekete és fehér színnel.
- Önkifejezés, érzelmek, hangulatok kifejezése többféle eszközzel: verbálisan, vizuálisan, gesztussal.
- Élethű és absztrakt ábrázolású műalkotások megfigyelése.
- Emberi kapcsolatok vizuális kifejezését ábrázoló művek megfigyelése.
- Saját munkák, művészeti alkotások, vizuális jelenségek elemi szintű leírása, elemzése és összehasonlítása.
- Esztétikai élmény átélése.
- Egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenítések tervezése (elemi szintű jel, napirendi rajz, alaprajz, térkép).
- Tárgyak felismerése és jelzése egy nézet alapján.
- Tárgyak legjellemzőbb nézeteinek megfigyelése, lerajzolása egy nézet alapján.
- Képolvasás.
- Mértani tárgyak felismerése egy nézetük alapján (pl.. kocka – négyzet).
- Mértani tárgyak felismerése két nézetük alapján (pl: hasáb, henger).
- Egyszerű jelzések, piktogramok megértése.
- Plakátok értelmezése.
- Egyszerű tárgyak készítése az otthon és az iskola világából (pl.: tolltartó: henger bevonása színes papírral).
- Tárgykészítés papírból – tároló dobozok, henger- és hasábformák.
- Tárgykészítés agyagból – edények formába nyomkodással történő alakítása.
- Agyagedény díszítése pecsételéssel.
- Gömbölyded és szögletes tárgyak készítése agyagból – tál hurkás díszítéssel.
- Sablon használata a tárgyak készítésénél.
- Környezet átalakítása egyszerű eszközökkel.
- Elemi szintű, gyakorlati alapú anyagismeret szerzése: papír, fa, agyag.
- Törekvés ízléses díszítésre.
- Közvetlen környezet tárgyainak, épületeinek megfigyelése – funkció, anyag, forma szerint

Elvárt eredmények

- Adekvát eszközhasználat. Alapszínek ismerete.
- A sík- és térformák megkülönböztetésének képessége.
- Egyszerű alkotások létrehozása.
- Vizes alapú festési technika. Biztos eszközhasználat.
- Kooperáció társakkal közös mű létrehozásában.
- Az alapszínek ismerete, a kevert színek felismerése és azonosítása.
- Az alapvető technikák (rajzolás, színezés, festés) alkalmazásának képessége.
- Vizuális percepciók képesség, figyelem, emlékezet.
- Képesség az alkotásra, befogadásra és az új technikák elsajátítására.
- Egyszerű, használható tárgy készítése.
- Az alkotás nagyságának tudatos befolyásolása.
- Utánzással egyszerű formák készítése.

A tanuló legyen képes:

- az elemi baleset-megelőzési szabályok betartására,
- a tantárgy során használatos eszközök adekvát használatára,
- az esztétikus, tiszta környezet igényére és fenntartására,
- a szabályos ismétlődés megfigyelésére, ritmus képzésére tárgyak egy tulajdonságának változtatásával,
- forma- és színritmus létrehozására,
- egyszerű, esztétikus alkotás elkészítésére,
- társaival együttműködve nagyméretű alkotás készítésére,
- képen látható dolgok megnevezésére,
- egyszerű jelenetábrák megértésére,
- a plakátok, reklámok elemi kritikájára,
- saját alkotása feletti örömmre.

VIZUÁLIS KULTÚRA

5-8. osztály

A vizuális kultúra tantárgy közvetlen célja az alkotás örömeinek, az önmegvalósításnak, a felszabadultságnak a kialakítása a tanulóknak, a környező világ vizuális sokfélesége és az emberi alkotások iránti érdeklődés felkeltésével, a kézműves és művészi jellegű alkotások létrehozására, ösztönzés segítségével.

A Művészetek műveltségterület, ezen belül a vizuális kultúra célja egyrészt az ízlés, a képzelő-, és az önkifejezés képességének kialakítása a forma-, szín-, ritmusérzék kibontakoztatásával, a mozgáskoordináció, a figyelem, az emlékezet és a kooperativitás fejlesztésével, másrészt az enyhe fokban értelmi fogyatékos tanulók hozzásegítése a látható világ értelmezéséhez, a szépség esztétikai élményének élvezetéhez.

A vizuális kultúra tantárgy a Nat és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve által megjelölt nevelési, fejlesztési feladatok megvalósítására a művészet és önkifejezés eszközeivel indirekt módon és integráltan kínál lehetőséget.

Az erkölcsi nevelés terén kitartásra és erőfeszítésre tanít a feladatok végrehajtásában, az alkotások eszmei tartalmának értelmezésével és kifejezésével. A magyar alkotók, népi kézműves- és iparművészek munkáinak megismerése és értékelése révén nemzeti azonosságtudatra ébreszti a tanulókat. Önismeret és társas kultúra fejlesztésére alkalmat kínálnak a gyermekmunkákból alkotott (akár tanórai, akár intézményi szinten), szervezett kiállítások, amelynek során lehetőség nyílik a pedagógusi értékeléssel párhuzamosan történő önértékelésre és társértékelésre. A lelki egészség megőrzése, illetve annak helyreállítása, az érzelmi intelligencia fejlesztése különösen fontos az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében. Az érzelmi nevelés számos aspektusát foglalja magában a művelődési anyag a saját, a társak és a képzőművészek alkotásainak révén. A természeti témák alkalmat adnak a környezettudatosság erősítésére, a természeti és az ember által teremtett környezet megőrzésére, minden élő iránti tiszteletre.

Kiemelt általános fejlesztési feladat a tanulók megismerő és befogadó képességének fejlesztése a közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozásával, az ismeretszerzés, a tanulás, a térbeli tájékozódás és a kommunikációs képességek közvetítésével. Kreativitásuk, alkotóképességük és művészeti-esztétikai befogadó képességük élnéltése során fejlődik problémamegoldó gondolkodásuk is. Az önismeret, önértékelés, önszabályozás magasabb fejlettségi szintre emelésére szintén jó alkalmat kínálnak a rajzórák, foglalkozások.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a rehabilitációs rehabilitációs célú feladatokon túl a műveltségi terület lehetőségeket kínál a tehetség kibontakoztatására is. A gyakorlati, manipulációs tevékenységek élményszerűségükkel segítik az ismeretek elmélyítését és serkentik a tanulók kreativitását.

A sajátos nevelési igényű gyermekek/tanulók nevelésének-oktatásának valamennyi momentumát átszövi a rehabilitációs-rehabilitációs tevékenység, ezért van szükség arra, hogy a tantárgy által teljesíthető kiemelt rehabilitációs/rehabilitációs fejlesztési feladatokat leírjuk.

A képzelet, kifejezőképesség, kreativitás fejlesztésére egyik legalkalmasabb szintér a Művészetek műveltségterület. A rajz, a kézművesség és a médiaismeret tantárgyként és

szabadidős foglalkozásként egyaránt változatos és széleskörű lehetőségeket kínál a figyelemkoncentráció, a tartós és szándékos figyelem és emlékezet fejlesztésére, a tevékenységek kitartó végzésének megvalósítására, a feladattartás erősítésére.

A képzőművészeti alkotások esztétikai élményt adóan támogatják a megfigyelő- és elemzőképesség megalapozását, valamint az esztétikai érzékenység készségeinek fejlesztését. A téri, időbeli tájékozódás fejlesztése a tanulók művészeti befogadó és alkotó tevékenységeinek során egyaránt megvalósul. A kommunikációs képességek, az élmények, benyomások megfogalmazásának, kifejezésének képessége szóban és ábrázolásban egyaránt fontos rehabilitációs feladat. A finommotorika és a célszerű, tudatos eszközhasználat fejlesztése egyben a cselekvéses tanulás, ismeretszerzés eszközéül is szolgál.

A tanulók felelősségérzetének kialakítása, megerősítése maguk és környezetük iránt szociális kompetenciáik, erkölcsi tartásuk egyik legfontosabb komponense, ezért kiemelt habilitációs feladat. Az egyéni vagy közös alkotás örömeinek felfedezése, megélése motivációs élményként segíti az ok-okozati összefüggések, következmények felismerését, következtetések levonását.

Az önismeret, önértékelés, a társas kapcsolatok, a pozitív alkalmazkodóképesség, kapcsolatteremtő és együttműködési képesség alapját képezik a tanuláshoz és a későbbi munkavégzésnek, a harmonikus, élhető felnőttkor megteremtésének.

5–6. évfolyam

A tantárgy sajátos fejlesztési célja az alsóbb évfolyamok munkájának szemléletbeli és metodikai tekintetben szerves folytatása. A szakasz fő feladata az alapkészségek megszilárdítása, eszköz szintű rajz- és kézműves-technikai tudás egyre önállóbb alkalmazása, az individuális jegyek, a saját stílus megjelenésének támogatása az alkotó és befogadó tevékenységben.

A terápiás szemlélet és gyakorlat, a cselekvéses helyzetekbe ágyazott képességfejlesztés, a kooperáció támogatása, a másokért vállalt felelősség és az igényes tárgyi-környezeti kultúra iránti igény erősítése az 5–6. évfolyamon is kiemelt feladat az esztétikai tudatosság és kifejezőképesség fejlesztése érdekében. A világhírű magyar képzőművészek alkotásainak tanulmányozása nemcsak esztétikai örömet nyújt, hanem a nemzeti azonosságtudat és a hazafiság érzését is támogatja. Az önismeret és a társas kultúra fejlesztését, az önbizalom erősítését szolgálhatják a tanulói alkotások ön- és társértékelő mozzanatai.

5. évfolyam

Témakör	1. Vizuális nyelv és technikák	Javasolt óraszám: 40 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális nyelv alapelemeinek eszközszintű használata az alkotótevékenység során.	

	<p>A mértani testek tulajdonságainak megtapasztaltatása.</p> <p>A tanulói személyiség érzelmi és mentális gazdagítása a rajz tantárgy eszközkészletével.</p> <p>A kooperativitás fejlesztése és működtetése a közös tanulói alkotási folyamatban.</p> <p>Felelősségvállalás kialakítása, erősítése a kulturált környezet megteremtéséért, illetve fenntartásáért.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> elemi absztrakció képessége; irányított észlelés; kompozíciós képesség; ábrázolási képesség változatos technikákkal.</p>
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>BEFOGADÁS-ALKOTÁS</p> <p><i>1.1. Műalkotások tematikus megfigyelése, leképezése saját élmény szerint</i></p> <p>Műalkotásokon vonalak és foltok.</p> <p>Foltfestés vizes alapon – foltok.</p> <p>Folthatások.</p> <p>Barázdált formák.</p> <p><i>1.2. Alkotás modell/minta alapján</i></p> <p>Természeti formák.</p> <p>Mértani testek tulajdonságai – oldalak, lapok, egyenlő, különböző.</p> <p>ALKOTÁS</p> <p><i>1.3. Szabad alkotások síkban és térben</i></p> <p>Tárgyak ábrázolása síkban.</p> <p>Különféle felületek dekoratív felhasználása.</p> <p>Ritmusképzés szabályos és szabálytalan térformákból.</p> <p>Kocka, téglatest csomagolása.</p>	<p><i>Alkotás</i></p> <p>Vonalabsztrakció alkotása.</p> <p>Vonalhatár felismerése képzőművészeti alkotásokon fellelhető tónusok között.</p> <p>A vonal mint a térbeliség kifejezőjének alkalmazása.</p> <p>Felületeritmusok létrehozása.</p> <p>Halmazmetszetek létrehozása vizuális elemekből.</p> <p>Szabályos és szabálytalan térformák felismerése, csoportosítása.</p> <p>Műalkotások inspirációjára fekete-fehér kép készítése.</p>

	<p>Természeti formák megfigyelése és ábrázolása.</p> <p>Mértani testek ábrázolása síkban, kísérlet a térbeliség érzékeltetésére.</p> <p><i>Befogadás</i></p> <p>Árnyékhatások megfigyelése, értelmezése.</p> <p>Mértani testek tulajdonságairól tapasztalatok szerzése – ahol a lapok találkoznak, él keletkezik.</p> <p>Műalkotásokon vonalak és foltok felismerése, meghatározása.</p> <p>Foltfestés vizes alapon – foltok kontúrozása másolás után.</p> <p>A folthatások tanulmányozása absztrakt képzőművészeti alkotásokon.</p> <p>Barázdált formák megfigyelése.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Folthatár, kontúr, bizonytalan, elmosódott, folt- és színegyensúly, felület, barázda, vájat, hullámos, érdes, síkforma, térforma, szabályos, szabálytalan, lapos, domború, egyforma, egybevágó, derékszög.</p>

<p>Témakör</p>	<p>2. Kifejezés, képzőművészet</p>	<p>Javasolt óraszám:</p> <p>40 óra</p>
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A pszichikus funkciók fejlesztése, az élmények, hangulatok kifejezése elemi képzőművészeti eszközökkel.</p> <p>„Képolvasás” képességének kialakítása és fejlesztése.</p> <p>Verbális kifejezőképesség, érzelmek megfogalmazásának fejlesztése.</p> <p>Képzőművészeti alkotások hangulati értékelése, értelmezése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> karakter alapfokú</p>	

	kifejezésének képessége; technikai képesség (dombormű-készítés); képolvasási képesség; asszociációs képesség; kompozíciós képesség.
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>BEFOGADÁS</p> <p><i>2.1. Tájak, emberek ábrázolása a képzőművészetben</i></p> <p>Műalkotások – tér- és tájábrázolás. (Székely Bertalan: Egri nők; Madarász Viktor: Hunyadi László csatája; Ferenczy Károly: Október; Szőnyi István: Zebegényi temetés; Nagy István: Karám télen; Egri József: Napfelkelte).</p> <p>BEFOGADÁS-ALKOTÁS</p> <p><i>2.2. Illusztrációk</i></p> <p>Kép versekhez, meséhez (pl. A három kívánság). Mese szereplőinek megmintázása.</p>	<p><i>Alkotás</i></p> <p>Felismerhető figurákkal kifejező kép készítése.</p> <p>Pregnáns jegyeket mutató emberábrázolás.</p> <p>Élménykifejezés a plasztika eszközrendszerével.</p> <p>Karakterábrázolás néhány jellemzőjének alkalmazása.</p> <p>Látványszerű alkotás modell után.</p> <p><i>Befogadás</i></p> <p>Műalkotások megfigyelése – tér- és tájábrázolás. Műalkotások megfigyelése képtárban, múzeumban és reprodukciókon.</p>

	<p><i>Befogadás-alkotás</i></p> <p>Irodalmi élmény kifejezése a vizualitás eszközrendszerével.</p> <p>Mese szereplőinek megmintázása agyagból – dombormű készítése.</p> <p>Versekhez táj festése – közös alkotással, nagy felületen.</p>
Fogalmak	Szelíd táj, zord táj, figyelemirányítás, hangsúlyozás, térbeliség, mozgásvázlat.

Témakör	3. Vizuális kommunikáció	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Egyszerű képi közlések megalkotási képességének kialakítása.</p> <p>Jelenségek, képek, magyarázó ábrák elemi szintű értelmezési képességének kialakítása.</p> <p>Szabadkézi rajzos és montázstechnikai jártasság kialakítása.</p> <p>Kísérletek segítése a látványszerű ábrázolásra.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> megfigyelési képesség adott szempontok szerint; alakítási készség; színkeverés képessége; térlátás; elemi térábrázolás; elemzés; vizualizáció.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>ALKOTÁS</p> <p><i>3.1. A vizuális kommunikáció</i></p>	<p><i>Alkotás</i></p> <p>Emberalak rajzolása, festése.</p> <p>Természeti formák ábrázolása modell alapján,</p>	

<p><i>eszközei és technikái</i></p> <p>Látványszerű ábrázolás modell után. Látványszerű ábrázolás a szerkezet feltüntetésével.</p> <p>BEFOGADÁS</p> <p><i>3.2. Vizuális jelek – képolvasás, értelmezés</i></p> <p>Alaprajz, metszet, térképrajz.</p> <p>BEFOGADÁS-ALKOTÁS</p> <p>Forgásformák. Tárgyak kereszt- és hosszmetszete.</p>	<p>ceruzarajzzal, festéssel (falevél, gesztenye, gyümölcsök, virágok).</p> <p>Forgásforma rajza – szerkezet jelölésével (pl. átlátszó henger).</p> <p>Tárgyak két nézetének megrajzolása – segítséggel.</p> <p>Természeti formák ábrázolása háttérrel, környezettel – különféle technikákkal: ceruza, diópác, filctoll, vizes alapú és vízfesték, tempera.</p> <p>Tusrajz virágcsendeletről.</p> <p><i>Befogadás</i></p> <p>Formák adott szempontú megfigyelése.</p> <p>Bonyolultabb formák metszetének megfigyelése (pl. mákgubó, paprika).</p> <p>„ Előtt, mögött takarás” vizuális megfigyelése.</p> <p>Térképrajz értelmezése.</p> <p>Építészeti terek (ház, templom) alaprajzának tanulmányozása, kísérlet az értelmezésre.</p> <p><i>Befogadás-alkotás</i></p>
---	--

	<p>Forgásformák megfigyelése és reprodukciója.</p> <p>Forgás- és szögletes formák megfigyelése, vázolása.</p> <p>Tárgyak kereszt-és hosszmetsetének megfigyelése, vázolása.</p> <p>Térkép alapján útvonal elképzelése.</p>
Fogalmak	Csendélet, valóságű, ellipszis, szerkezeti rajz, egész, forma, részlet, szerkezet, forgásforma, kör, takarás, keresztmetset, hosszmetset, felűlnézet, oldalnézet, oszlop, boltozat, fűhájó, mellékhájó.

Témakör	4. Tárgy-és környezetkultúra	Javasolt óraszám: 34 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Jártasság kialakítása egyszerű tárgyak készítésében.</p> <p>Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyai forma – funkció – anyag összefűggéseinek rendszerében.</p> <p>Néhány egyszerű kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása.</p> <p>A tárgyalató folyamat algoritmizálása.</p> <p>A tárgyalató folyamat lépéseinek tudatosítása, a sorrendiség fontosságának érzékeltetése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> környezettudatosság; elemzőképesség; tervezés képessége.</p>	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/Tevékenységek
------------------	--

<p>BEFOGADÁS-ALKOTÁS</p> <p><i>4.1. Munkavázlat:</i></p> <p>A tárgy funkciójának meghatározása.</p> <p>Ismert anyagalakítási módok.</p> <p>Anyag és technika megválasztása.</p> <p>Kivitelezés.</p> <p>Díszítés.</p> <p>ALKOTÁS</p> <p><i>4.2. Tárgyak értelmezése és készítése</i></p> <p>Kerámiatárgy, ruházati kiegészítők textilből.</p> <p>Fonás, szövés.</p> <p>Használati, szórakozást szolgáló és dísz tárgyak.</p>	<p><i>Befogadás-alkotás</i></p> <p>Precíz alkotó folyamat végig vitele.</p> <p>A tárgy kipróbálása a gyakorlatban.</p> <p><i>Befogadás</i></p> <p>Szerkezet és anyag összefüggéseinek felismerése.</p> <p>A funkció irányító szerepének felismerése a tárgyalakításban.</p> <p><i>Alkotás</i></p> <p>Tárgyak készítése funkció, forma, anyag, szépség szempontjainak tudatos figyelembevételével.</p> <p>Tárgyak gyűjtése, azokról leírás készítése.</p> <p>Használati, szórakozást szolgáló és dísz tárgyak csoportosítása funkció, forma, anyag, szépség szempontjából.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Funkció, anyagalakítási mód, technika, kivitelezés, funkció, kézművesség.</p>

<p style="text-align: center;">Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – egyenletes foltot satírozással létrehozni, – művészi alkotásokon tónushatásokat észrevenni, – ismeretek szerzésére tapasztalati úton a mértani testekről, – felismerhető képet készíteni, – emberalak szoborszerű megjelenítésére, – műalkotásokhoz érzelmeket asszociálni, – emlékezetből egyszerű rajzot készíteni, – tudatos színkeverésre temperával, vízfestékkel, – formát ábrázolni (megközelítő hasonlósággal), – vázlatszerű ábrát készíteni, – egyszerű alaprajzot értelmezni, – funkció szerint csoportosítani közvetlen környezete tárgyait, – képek alapján tárgyakról rövid (szóbeli) jellemzést adni, – törekedni munkája igényes kivitelezésére, – tárgyat készíteni az általa választott technikával.
--	--

6. évfolyam

Az évfolyamra meghatározott tantárgyi **célok, feladatok, a fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök** megegyeznek az 5. évfolyamon leírtakkal.

6. évfolyam

Témakör	1. Vizuális nyelv és technikák	Javasolt óraszám:
----------------	---------------------------------------	------------------------------

		40 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A vizuális nyelv alapelemeinek eszközzintű használata az alkotótevékenység során.</p> <p>A mértani testek tulajdonságainak megtapasztaltatása.</p> <p>A tanulói személyiség érzelmi és mentális gazdagítása a rajz tantárgy eszközrendszerével.</p> <p>A kooperativitás fejlesztése és működtetése a közös tanulói alkotási folyamatban.</p> <p>Felelősségvállalás kialakítása, erősítése a kulturált környezet megteremtéséért, illetve fenntartásáért.</p> <p style="text-align: center;"><i>Képességfejlesztési fókuszok: elemi absztrakció</i></p> <p>képessége; irányított észlelés; kompozíciós képesség; ábrázolási képesség változatos technikákkal.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>BEFOGADÁS-ALKOTÁS</p> <p><i>1.1. Műalkotások tematikus megfigyelése, leképezése saját élmény szerint</i></p> <p>Műalkotásokon vonalak és foltok.</p> <p>Foltfestés vizes alapon – foltok.</p> <p>Folthatások.</p> <p>Barázdált formák.</p> <p><i>1.2. Alkotás modell/minta alapján</i></p> <p>Természeti formák.</p> <p>Mértani testek tulajdonságai – oldalak, lapok, egyenlő, különböző.</p> <p>ALKOTÁS</p> <p><i>1.3. Szabad alkotások síkban és térben</i></p> <p>Tárgyak ábrázolása síkban.</p> <p>Különböző felületek dekoratív felhasználása.</p>	<p><i>Alkotás</i></p> <p>Vonalabsztrakció alkotása.</p> <p>Vonalhatár felismerése</p> <p>képzőművészeti alkotásokon fellelhető tónusok között.</p> <p>A vonal mint a térbeliség kifejezőjének alkalmazása.</p> <p>Felületritmusok létrehozása.</p> <p>Halmazmetszetek létrehozása vizuális elemekből.</p> <p>Szabályos és szabálytalan térformák</p>	

<p>Ritmusképzés szabályos és szabálytalan térformákból.</p> <p>Kocka, téglatest csomagolása.</p>	<p>felismerése, csoportosítása.</p> <p>Műalkotások inspirációjára fekete-fehér kép készítése.</p> <p>Természeti formák megfigyelése és ábrázolása.</p> <p>Mértani testek ábrázolása síkban, kísérlet a térbeliség érzékeltetésére.</p> <p><i>Befogadás</i></p> <p>Árnyékhatások megfigyelése, értelmezése.</p> <p>Mértani testek tulajdonságairól tapasztalatok szerzése – ahol a lapok találkoznak, él keletkezik.</p> <p>Műalkotásokon vonalak és foltok felismerése, meghatározása.</p> <p>Foltfestés vizes alapon – foltok kontúrozása másolás után.</p> <p>A folthatások tanulmányozása absztrakt képzőművészeti alkotásokon.</p> <p>Barázdált formák megfigyelése.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Folthatár, kontúr, bizonytalan, elmosódott, folt- és színegyensúly, felület, barázda, vajat, hullámos, érdes, síkforma, térforma, szabályos, szabálytalan, lapos, domború, egyforma, egybevágó, derékszög.</p>

Témakör	2. Kifejezés, képzőművészet	Javasolt óraszám: 40 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A pszichikus funkciók fejlesztése, az élmények, hangulatok kifejezése elemi képzőművészeti eszközökkel.</p> <p>„Képolvasás” képességének kialakítása és fejlesztése.</p> <p>Verbális kifejezőképesség, érzelmek megfogalmazásának</p>	

	<p>fejlesztése.</p> <p>Képzőművészeti alkotások hangulati értékelése, értelmezése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> karakter alapfokú kifejezésének képessége; technikai képesség (dombormű-készítés); képolvasási képesség; asszociációs képesség; kompozíciós képesség.</p>
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>BEFOGADÁS</p> <p><i>2.1. Tájak, emberek ábrázolása a képzőművészetben</i></p> <p>Műalkotások – tér- és tájbrázolás. (Székely Bertalan: Egri nők; Madarász Viktor: Hunyadi László csatája; Ferenczy Károly: Október; Szőnyi István: Zebegényi temetés; Nagy István: Karám télen; Egri József: Napfelkelte).</p> <p>BEFOGADÁS-ALKOTÁS</p> <p><i>2.2. Illusztrációk</i></p> <p>Kép versekhez, meséhez (pl. A három kívánság). Mese szereplőinek megmintázása.</p>	<p><i>Alkotás</i></p> <p>Felismerhető figurákkal kifejező kép készítése.</p> <p>Pregnáns jegyeket mutató emberábrázolás.</p> <p>Élménykifejezés a plasztika eszközrendszerével.</p> <p>Karakterábrázolás néhány jellemzőjének alkalmazása.</p> <p>Látványszerű alkotás modell után.</p> <p><i>Befogadás</i></p> <p>Műalkotások megfigyelése – tér- és tájbrázolás. Műalkotások megfigyelése képtárban,</p>

	<p>múzeumban és reprodukciókon.</p> <p><i>Befogadás-alkotás</i></p> <p>Irodalmi élmény kifejezése a vizualitás eszközszerével.</p> <p>Mese szereplőinek megmintázása agyagból – dombormű készítése.</p> <p>Versekhez táj festése – közös alkotással, nagy felületen.</p>
Fogalmak	Szelíd táj, zord táj, figyelemirányítás, hangsúlyozás, térbeliség, mozgásvázlat.

Témakör	3. Vizuális kommunikáció	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Egyszerű képi közlések megalkotási képességének kialakítása.</p> <p>Jelenségek, képek, magyarázó ábrák elemi szintű értelmezési képességének kialakítása.</p> <p>Szabadkézi rajzos és montázstechnikai jártasság kialakítása.</p> <p>Kísérletek segítése a látványszerű ábrázolásra.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> megfigyelési képesség adott szempontok szerint; alakítási készség; színkeverés képessége; térlátás; elemi térábrázolás; elemzés; vizualizáció.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	

<p>ALKOTÁS</p> <p><i>3.1. A vizuális kommunikáció eszközei és technikái</i></p> <p>Látványszerű ábrázolás modell után. Látványszerű ábrázolás a szerkezet feltüntetésével.</p>	<p><i>Alkotás</i></p> <p>Emberalak rajzolása, festése.</p> <p>Természeti formák ábrázolása modell alapján, ceruzarajzzal, festéssel (falevél, gesztenye, gyümölcsök, virágok).</p> <p>Forgásforma rajza – szerkezet jelölésével (pl. átlátszó henger).</p> <p>Tárgyak két nézetének megrajzolása – segítséggel.</p>
<p>BEFOGADÁS</p> <p><i>3.2. Vizuális jelek – képolvasás, értelmezés</i></p> <p>Alaprajz, metszet, térképrajz.</p>	<p>Természeti formák ábrázolása háttérrel, környezettel – különféle technikákkal: ceruza, diópác, filctoll, vizes alapú és vízfesték, tempera.</p> <p>Tusrajz virágcsendeletről.</p>
<p>BEFOGADÁS-ALKOTÁS</p> <p>Forgásformák. Tárgyak kereszt- és hosszmetszete.</p>	<p><i>Befogadás</i></p> <p>Formák adott szempontú megfigyelése.</p> <p>Bonyolultabb formák metszetének megfigyelése (pl. mákgubó, paprika).</p> <p>„ Előtt, mögött takarás” vizuális megfigyelése.</p> <p>Térképrajz értelmezése.</p> <p>Építészeti terek (ház, templom) alaprajzának tanulmányozása, kísérlet az</p>

	<p>értelmezésre.</p> <p><i>Befogadás-alkotás</i></p> <p>Forgásformák megfigyelése és reprodukciója.</p> <p>Forgás- és szögletes formák megfigyelése, vázolása.</p> <p>Tárgyak kereszt-és hosszmetsetének megfigyelése, vázolása.</p> <p>Térkép alapján útvonal elképzelése.</p>
Fogalmak	Csendélet, valóságű, ellipszis, szerkezeti rajz, egész, forma, részlet, szerkezet, forgásforma, kör, takarás, keresztmetset, hosszmetset, felülnézet, oldalnézet, oszlop, boltozat, főhajó, mellékhajó.

Témakör	4. Tárgy-és környezetkultúra	Javasolt óraszám: 34 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Jártasság kialakítása egyszerű tárgyak készítésében.</p> <p>Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyai forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében.</p> <p>Néhány egyszerű kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása.</p> <p>A tárgyalató folyamat algoritmizálása.</p> <p>A tárgyalató folyamat lépéseinek tudatosítása, a sorrendiség fontosságának érzékeltetése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> környezettudatosság;</p>	

	elemzőképesség; tervezés képessége.
--	-------------------------------------

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/Tevékenységek
<p>BEFOGADÁS-ALKOTÁS</p> <p><i>4.1. Munkavázlat:</i></p> <p>A tárgy funkciójának meghatározása.</p> <p>Ismert anyagalakítási módok.</p> <p>Anyag és technika megválasztása.</p> <p>Kivitelezés.</p> <p>Díszítés.</p> <p>ALKOTÁS</p> <p><i>4.2. Tárgyak értelmezése és készítése</i></p> <p>Kerámiatárgy, ruházati kiegészítők textilből.</p> <p>Fonás, szövés.</p> <p>Használati, szórakozást szolgáló és dísz tárgyak.</p>	<p><i>Befogadás-alkotás</i></p> <p>Precíz alkotó folyamat végig vitele.</p> <p>A tárgy kipróbálása a gyakorlatban.</p> <p><i>Befogadás</i></p> <p>Szerkezet és anyag összefüggéseinek felismerése.</p> <p>A funkció irányító szerepének felismerése a tárgyalkotásban.</p> <p><i>Alkotás</i></p> <p>Tárgyak készítése funkció, forma, anyag, szépség szempontjainak tudatos figyelembevételével.</p> <p>Tárgyak gyűjtése, azokról leírás készítése.</p> <p>Használati, szórakozást szolgáló és dísz tárgyak csoportosítása funkció, forma, anyag, szépség szempontjából.</p>

Fogalmak	Funkció, anyagalakítási mód, technika, kivitelezés, funkció, kézművesség.
-----------------	---

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – egyenletes foltot satírozással létrehozni, – művészi alkotásokon tónushatásokat észrevenni, – ismeretek szerzésére tapasztalati úton a mértani testekről, – felismerhető képet készíteni, – emberalak szoborszerű megjelenítésére, – műalkotásokhoz érzelmeket asszociálni, – emlékezetből egyszerű rajzot készíteni, – tudatos színkeverésre temperával, vízfestékkel, – formát ábrázolni (megközelítő hasonlósággal), – vázlatszerű ábrát készíteni, – egyszerű alaprajzot értelmezni, – funkció szerint csoportosítani közvetlen környezete tárgyait, – képek alapján tárgyakról rövid (szóbeli) jellemzést adni, – törekedni munkája igényes kivitelezésére, – tárgyat készíteni az általa választott technikával.
---	--

Tevékenységek

- Foltképzés, színek hangulati hatása, vonalak szerepe a térkifejezésben, kiemelésben.
- Formaismétlések, mozgásfázisok, ritmus.
- Komponálás síkban, térben.
- Mértani formák elemzése. Testek létrehozása.
- Térbeli helyzetekről személyes élmények gyűjtése, helyzet meghatározás, viszonyítás, viszonyfogalmak.

Téri helyzet jelölése a síkon – lejjebb, feljebb, elöl, oldalt.

A tér arányainak, színviszonyainak megfigyelése, ábrázolása.

- Fény-árnyék elemzése – sötét és világos kontrasztok alkalmazása.
- A valóság vizuális, képi megjelenítése a térképen, a lakóhely térképének vizsgálata, objektumok beazonosítása.
- Tárgytervezés, tárgyszerkesztés.

Elvárt eredmények

- A tanuló legyen jártas az összetettebb síkbeli alkotások létrehozásában.
- Tudatosan alkalmazza térábrázolásaiban a térjelzéseket (közel, távol, takarás).
- Szerezzen tapasztalatokat az egyszerű tárgyak szerkezetéről.
- Legyen képes művészeti és személyes élményei képi kifejezésére, szabadon választott technikával.
- Tudjon tárgyat készíteni valamely tanult kézműves technikával.
- Szerezzen gyakorlatot az ismert ábrázolási technikák alkalmazásában.
- Tartsa be a balesetvédelmi szabályokat.
- Tudjon egyenletes foltot satírozással létrehozni.
- Emberalak szoborszerű megjelenítésére.
- Emlékezetből egyszerű rajzot készíteni.
- Törekedni munkája igényes kivitelezésére.
- Tárgyat készíteni az általa kiválasztott technikával.

7. évfolyam

Célok

- Formacsoportok megismertetése. Térkompozíciók létrehozásának képessége.
- A nézeti ábrázolás lényegi elemeinek értelmezése, alkalmazása irányítás mellett.
- A fejlettségnek megfelelő ismeretek nyújtása a környezet fontosabb, elvont vizuális információiban.
- Ismeretek nyújtása az alkotás, az ábrázolás létrehozásának folyamatáról, egyes lépéseiről.
- Gyakorlottság, esetenként jártasság a tanult technikákban és az eszköz használatában.
- Pontos képzetek, ismeretek kialakítása az ember lakókörnyezetéről.
- Az emberábrázolás képességének fejlesztése, alakítása.
- Élmények, benyomások kifejezése az alkotásokban.
- Téri helyzetek leírása szóban, megjelenítése szabadkézi rajzban.
- Vizuális kommunikációs készségek fejlesztése a befogadó és alkotótevékenységekben.
- Képi komponálás elméleti és gyakorlati elemeinek elsajátítása.
- Műalkotások nyújtotta élmények értő befogadásának elérése.
- A vizuális közlés köznapi és művészi megnyilvánulásainak megkülönböztetése.
- Zenei élmény vizuális kifejezése az alkotó- és befogadó tevékenységben.
- Jelenet ábrázolása grafikai eszközökkel.
- Képesség fejlesztése a mindennapi élet vizuális jelzéseinek értelmezésére és orientációs felhasználására.
- Hazafiság, nemzethez tartozás érzésének erősítése.
- Jártasság kialakítása összetettebb tárgyak készítésében.
- Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyai forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében.
- Néhány újabb kézműves technika alapfogásainak elsajátítása.
- A tárgyalgó folyamat algoritmizálása.
- A tárgyalgó folyamat lépéseinek tudatosítása, a sorrendiség fontosságának érzékeltetése

Feladatok

- Gazdag tapasztalati anyag biztosítása a térformák, forgásformák tanulmányozásához, elemzéséhez, a térrendezéshez, térkompozíciók létrehozásához.
- Művészeti, zenei, szépirodalmi élmények biztosítása. Az átélt élmények felelevenítése, megjelenítése ábrázolással térben, síkban.
- Szituációk, helyzetek az érzelmek, a viszonyulás kifejezésére, az egyediség, eredetiség bemutatására.
- Tapasztalatok gyűjtése, elemzése a nézeti ábrázolásról.
- Az emberábrázolás gyakorlatainak biztosítása, a méret, az arány elemzése.
- Egyszerű használati tárgy készítésének gyakorlatai.
- Tapasztalatok az ember épített környezetéről, külső és belső terekről, a lakás komfortos, funkcionális alakításáról.

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök

- A térlátás, a téri viszonyok megértésének, kifejezésének képessége.

- A vizuális élmények befogadásának, elemzésének, szelektálásának képessége.
- Az anyag- és eszközhasználati készség és önállóság fejlesztése.
- A megismerő képességek fejlesztése a tér, a szín, a mozgás, az esztétikum vonatkozásában.
- A vizuális memória fejlesztése.
- formaészlelés-formareprodukció; térészlelés és térrendezés képessége.
- A tanulási képességek fejlesztése a vizuális információk felhasználása területén.
- vizuális kommunikáció átfordítása verbális kommunikációra; lényegkiemelés képessége; képalkotás képessége; műelemző gondolkodás.
- formamegfigyelés képessége; térlátás képessége; emberalak ábrázolásának képessége (főbb vonalakban, jellegzetességek alapján); vizuális kommunikációs képesség
- környezettudatosság; elemzőképesség; tervezés képessége.

7. évfolyam

Témakör	1. Vizuális nyelv és technikák	Javasolt óraszám: 16 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Vizuális kommunikációs készségek fejlesztése a befogadó és alkotótevékenységekben.</p> <p>Képi komponálás elméleti és gyakorlati elemeinek elsajátíttatása.</p> <p>Műalkotások nyújtotta élmények értő befogadásának elérése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> formaészlelés-formareprodukció; térészlelés és térrendezés képessége.</p>	
<p>Fejlesztési ismeretek</p>	<p>Fejlesztési tevékenységek</p>	
<p>BEFOGADÁS</p> <p><i>1.1 A művészi kifejezés eszközei</i></p> <p>Színek, tónusok.</p> <p>Sík- és térformák.</p> <p>Képi komponálás eszközei: fény, torzítás.</p> <p>Fények – Rembrandt alkotásai; Ferenczy Károly: Október; Egry József:</p>	<p><i>Befogadás</i></p> <p>Vizuális minőségek alapvető differenciálása, felismerése: szín, tónus, műalkotásokon megfigyelésük.</p> <p>Szabályos és szabálytalan mértani formák tudatosítása.</p>	

<p>_Napfelkelte</p> <p>Torzítások – Otto Dix és Kollwitz művei; Munch: A sikoly.</p> <p>Szimmetria és aszimmetria – Paál László, Munkácsy Mihály, Vasarely Viktor, Barcsay Jenő művei.</p> <p>BEFOGADÁS – ALKOTÁS</p> <p><i>1.2. Térhatások, téri elemek</i></p> <p>Görbe felületek és forgásformák.</p> <p>ALKOTÁS</p> <p><i>1.3. Mozgás- és térábrázolás elemei</i></p> <p>Képalkotás mozdulatábrázolással – tetszőleges technikával.</p> <p>Vizuális ritmus.</p> <p>Makett.</p>	<p>Csoportosítások: sík- és térformák.</p> <p>Képi komponálás eszközeinek észrevétele: figyelemvezetés, hangsúlyozás fénnel és torzítással.</p> <p>Szimmetria és aszimmetria észrevétele, megkülönböztetése</p> <p>A mozdulat mint kompozíciós eszköz megfigyelése.</p> <p><i>Befogadás – alkotás</i></p> <p>Görbe felületek és forgásformák megfigyelése, reprodukciója.</p> <p><i>Alkotás</i></p> <p>Képalkotás mozdulatábrázolással – tetszőleges technikával.</p> <p>Formaredukció alkalmazása. Grafikai technikák alkalmazásának képessége.</p> <p>Térrendezés szín- és formaritmussal.</p> <p>Szénrajz készítése – fényhatás érzékeltetésével.</p>
--	--

	Makett készítése: játszótér, utcarészlet, parasztház, stb.
Fogalmak	Mértani forma, kocka, henger, hasáb, gúla, kúp, tengely, parasztház, modell, makett, torzítás, szimmetria, aszimmetria.

Témakör	2. Kifejezés, képzőművészet	Javasolt óraszám: 16 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A vizuális közlés köznapi és művészi megnyilvánulásainak megkülönböztetése.</p> <p>Zenei élmény vizuális kifejezése az alkotó- és befogadó tevékenységben.</p> <p>Jelenet ábrázolása grafikai eszközökkel.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> vizuális kommunikáció átfordítása verbális kommunikációra; lényegkiemelés képessége; képalkotás képessége; műelemző gondolkodás.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>ALKOTÁS</p> <p><i>2.1. Illusztráció</i></p> <p>Művészeti élmények megjelenítése. Jelenet ábrázolása.</p>	<p><i>Alkotás</i></p> <p>Művészeti élmények megjelenítése a tanult vizuális eszközökkel, pl. Toldi ábrázolása festményen vagy bábfigurával.</p>	

<p>BEFOGADÁS – ALKOTÁS</p> <p><i>2.2. Vizuális reflexiók zenei tartalmakra</i></p> <p>Zenei élmény vizuális kifejezése.</p> <p>Haydn: Évszakok; Vivaldi: Évszakok; Smetana: Moldva; Chopin: G-moll mazurka.</p> <p>Beethoven: VI. Pastorale szimfónia; Mozart: G-moll szimfónia; Kis éji zene.</p> <p>BEFOGADÁS</p> <p><i>2.3. Érzelmek megjelenítése a képzőművészetben</i></p> <p>Művészeti alkotások megfigyelése az érzelmek kifejezése szempontjából – Picasso: Artista család majommal; Anyaság; Vasaló nő; Daumier: Mosónő.</p>	<p>Jelenet ábrázolása grafikai eszközökkel, pl. Nyilas Misivel kapcsolatban.</p> <p>Személyes élmények vizuális megjelenítése.</p> <p><i>Befogadás - alkotás</i></p> <p>Színviszonyok megfigyelése és befogadása.</p> <p>Táj festése zenére – szabad önkifejezés.</p> <p>Zene hatására vonal- és formakompozíció létrehozása (kréta, tus, tempera, vizes alapú festés, kevert technikák).</p> <p><i>Befogadás</i></p> <p>A vizuális közlés köznapi és művészi megnyilvánulásainak megkülönböztetése konkrét példákon.</p> <p>Legjelentősebb stílusok, művészeti</p>
--	---

	alkotások felismerése / ismerete.
Fogalmak	Karakter, jellem, testfelépítés, vézna, szerény, becsületes, artista, zenemű, képzőművészeti alkotás, hangszeres zene, szimfónia.

Témakör	3. Vizuális kommunikáció	Javasolt óraszám: 12 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	<p>Képesség fejlesztése a mindennapi élet vizuális jelzéseinek értelmezésére és orientációs felhasználására.</p> <p>Hazafiság, nemzethez tartozás érzésének erősítése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> formamegfigyelés képessége; térlátás képessége; emberalak ábrázolásának képessége (főbb vonalakban, jellegzetességek alapján); vizuális kommunikációs képesség</p>	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
<p>BEFOGADÁS</p> <p><i>3.1. Jelképek</i></p> <p>Magyar nemzeti relikviák – Szent Korona, jogar, címer, magyar zászló.</p> <p>BEFOGADÁS-ALKOTÁS</p> <p>Grafikus vázlatok; fényképezés.</p> <p>ALKOTÁS</p>		<p><i>Befogadás</i></p> <p>Magyar nemzeti relikviák tanulmányozása, beszélgetés a történetiségükről.</p> <p>Képzalkotási lehetőségek ismerete.</p>

<p>3.2. <i>Kísérlet a látvány ábrázolására</i></p> <p>Tárgyábrázolások környezeti háttérrel. Egyszerű emberábrázolás. Mozgásvázlatok.</p>	<p><i>Befogadás-alkotás</i></p> <p>Magyar nemzeti relikviák érzelmi hatására grafikus vázlatok készítése; fényképezés.</p>
<p>3.3. <i>Álló- és mozgóképi szimbólumok</i></p> <p>Reklámok folyóiratokban és televízióban. Logók. Plakátok.</p>	<p><i>Alkotás</i></p> <p>Vizuális kommunikációt szolgáló emblémák, logók, magyarázó ábrák alkotása.</p> <p>Különös formájú tárgyak látványszerű ábrázolása (ásványok, cseppkövek, termékek). Forgás- és szögletes formák ábrázolása, önárnyék és vetett árnyékhatásokkal. Nézetábrázolás képsík-rendszerben. Emberalak látványszerű ábrázolása modell után. Mozgásvázlatok készítése. Vizuális közlések, szöveg és kép együttes hatásának tanulmányozása. Reklámok tanulmányozása, elemzése – realitások és marketingfogás különbségének érzékelése konkrét példákon. Logók tervezése szabadon választott technikával.</p>

	Plakáttervezés.
Fogalmak	Vetett árnyék, önárnyék, előlnézet, felülnézet, oldalnézet, arány, ásvány, kőzet, cseppkő, cseppkőbarlang, reklám.

Témakör	4. Tárgy- és környezetkultúra	Javasolt óraszám: 14 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	<p>Jártasság kialakítása összetettebb tárgyak készítésében.</p> <p>Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyai forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében.</p> <p>Néhány újabb kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása.</p> <p>A tárgyalkotó folyamat algoritmizálása.</p> <p>A tárgyalkotó folyamat lépéseinek tudatosítása, a sorrendiség fontosságának érzékeltetése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> környezettudatosság; elemzőképesség; tervezés képessége.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>ALKOTÁS</p> <p><i>4.1. Szabadon választott technikával használati és dísz tárgyak alkotása</i></p> <p>Tárgytervezés és kivitelezés:</p>	<p><i>Alkotás</i></p> <p>A tárgyalkotó folyamat gyakorlása, a tanult ismeretek elmélyítése a gyakorlatban:</p> <p>Kerámia – edények készítése és igényes díszítése pecsételővel, írókával.</p>	

<ul style="list-style-type: none"> – kerámia – szövés – ékszerkészítés – nemezelés – építészeti terek modellezése <p><i>4.2. Alkotás képzeleti-érzelmi inspirációval</i></p> <p>Egy vágyott tárgyról rajz készítése.</p> <p>BEFOGADÁS</p> <p><i>4.3. A lakókörnyezet esztétikuma régen és ma</i></p> <p>Épületek elemzése funkció és forma szempontjából.</p> <p>Történeti korok és modern társadalmak tárgyi környezetének tanulmányozása.</p> <p>BEFOGADÁS-ALKOTÁS</p> <p><i>4.4. Zenei élmények vizuális megjelenítése</i></p> <p>Nép- és/vagy műzenei alkotásra vizuális reflexió.</p>	<p>Szövés – szádfán, kereten, szövőszéken.</p> <p>Ékszerkészítés – fagyöngy, kerámiagyöngy, üveggyöngy és bőr kombinációival.</p> <p>Nemezelés – labda, terítő, tarsoly készítése.</p> <p>Egyszerű tárgyak áttervezése és kivitelezése.</p> <p>Egyszerű téráttervezések.</p> <p><i>Befogadás</i></p> <p>Építészeti jellemzők – funkció és forma összefüggéseinek felismerése konkrét példákon.</p> <p>Környezettudatosság lehetőségeinek ismerete és saját élettérbeli lehetőségek szerinti alkalmazása.</p> <p>Funkció irányító szerepének felismerése konkrét példákon.</p> <p>Szentendrei Skanzen megtekintése – verbális és vizuális reflexiók.</p> <p>Szép tárgyak megtekintése – Iparművészeti Múzeum meglátogatása.</p> <p>(Vagy egyéb, a témához kapcsolódó múzeumlátogatás a helyi lehetőségek függvényében.)</p> <p>Tájékozódás a lakóhely néprajzi</p>
---	---

	<p>környezetében.</p> <p>Településtípusok jellemzőinek felfedezése –falú, város.</p> <p><i>Befogadás-alkotás</i></p> <p>Nép- és/vagy műzene hallgatása, élmények kifejezése temperafestéssel, tusrajzzal.</p>
Fogalmak	Lakóhely, emberi szükséglet, célszerűség, hasznosság, kényelem, védelem, homlokzat, nyílászáró, puritán, luxus, társasház, panelház, felhőkarcoló, konyha, családi ház, irodaház, színház, templom, parlament, település, park, tér, főút, mellékutca, autópálya, felüljáró, aluljáró, népművészet, iparművészet.

Témakör	5. Mozgóképkultúra és médiaismeret	Javasolt óraszám: 14 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése és az audiovizuális média társadalmi szerepének, működési módjának tisztázása, a tudatos „médiafogyasztói” attitűd kialakítása.</p> <p>Kommunikációs és együttműködési készség támogatása.</p> <p>Az alkotásra és a művészi értékek nyitott befogadására való beállítódás.</p> <p>A megfigyelés, a tájékozódás, a rendszerezés képességének fejlesztése.</p>	

	<p><i>Képességfejlesztési fókuszok: médiaszövegek</i></p> <p>értelmezése; tolerancia; empátia; önálló és kritikus attitűd kialakítása; nyitottság az információk iránt; személyes adatok védelme.</p>
<p>Fejlesztési ismeretek</p>	<p>Fejlesztési tevékenységek</p>
<p><i>5.1. Elemi elméleti ismeretek a média világáról</i></p> <p>A mozgókép alaptulajdonságai: ábrázolás és reprodukció.</p> <p>Mozgóképi szövegek értelmezése, elemi szintű feldolgozása: adathordozók, megjelenés helye, a valóságábrázoláshoz való viszony, műfaj.</p> <p><i>5.2. A média társadalmi szerepe</i></p> <p>Közlésmód, hatás, informálás és dokumentálás, szórakoztatás, szolgáltatás, illetve az üzleti-gazdasági funkció.</p> <p>Reklám.</p> <p>Hírműsor.</p> <p><i>5.3. Nyomtatott médium:</i></p> <p>Újság, képregény, fotóregény.</p> <p><i>5.4. Az internet</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – tanulás, – kinyílt a világ, – információk, – játék, – kommunikáció, – veszélyek. <p><i>5.5. Műsorelemzés – elemi szinten, saját élmények alapján</i></p>	<p>Mozgóképi szövegek értelmezése, elemi szintű feldolgozása: adathordozók, megjelenés helye, a valóságábrázoláshoz való viszony, műfaj szerint.</p> <p>Művek, műsorok, illetve azok részleteinek csoportos vagy kiscsoportos megtekintése – megbeszélése, elemzése.</p> <p>Az ábrázolás eszközeinek tanulmányozása konkrét példákon.</p> <p>Projektszerű médiafigyelés és produktum készítése.</p> <p>Az internet kipróbálása/használatának gyakorlása: pl. gyermekek számára készült oldalak látogatása, képnézegetés/válogatás, információkeresés, ismerkedés a kommunikáció különböző formáival.</p> <p>Az internethasználat veszélyeinek belátása.</p>

Fogalmak	Reklám, befolyásolás, tudatosság, adatvédelem, művészfilm, dokumentumfilm, tömegkommunikáció, média, médium, reprodukció.
-----------------	---

Tevékenységek

- Térformák elemzése, térkompozíciók. Térrendezés, térépítés.
- Múzeum, színház, mozi élménye. Zenehallgatás. A személyes élmény alapján képek, illusztrációk síkban, térben komponálva.
- Szobrok, terek, képek, plasztikák elemzése.
- Az árnyék létrehozása, ábrázolása.
- Az emberi test arányainak, méreteinek elemzése, látványszerű ábrázolása. Az arc ábrázolása. Önarckép.
- Használati tárgy tervezése, a munkaterv elkészítése, a tanult technikák alkalmazása.
- Tapasztalatok, megfigyelések az épített környezetről. Lakóépület modellezése. Belső tér alakítása, térrendezés.
- Képkalkotás mozdulatábrázolással – tetszőleges technikával.
- Formaredukció alkalmazása. Grafikai technikák alkalmazásának képessége.
- A vizuális közlés köznapi és művészi megnyilvánulásainak megkülönböztetése konkrét példákon.
- Legjelentősebb stílusok, művészeti alkotások felismerése / ismerete.
- Magyar nemzeti relikviák tanulmányozása, beszélgetés a történetiségükről.
- Képkalkotási lehetőségek ismerete.
- Építészeti jellemzők – funkció és forma összefüggéseinek felismerése konkrét példákon.
- Környezettudatosság lehetőségeinek ismerete és saját élettérbeli lehetőségek szerinti alkalmazása.
- Funkció irányító szerepének felismerése konkrét példákon.
- Szentendrei Skanzen megtekintése – verbális és vizuális reflexiók.
- Szép tárgyak megtekintése – Iparművészeti Múzeum meglátogatása.
- (Vagy egyéb, a témához kapcsolódó múzeumlátogatás a helyi lehetőségek függvényében.)
- Tájékozódás a lakóhely néprajzi környezetében.
- Településtípusok jellemzőinek felfedezése –falu, város.
- Nép- és/vagy műzene hallgatása, élmények kifejezése temperafestéssel, tusrajzzal.

Elvárt eredmények

- A tanuló használja tudatosan a vizuális nyelv elemeit.
- Ismerje a mértani térformák legfontosabb tulajdonságait, és tudja azokat felhasználni térelemzéshez, térképezéshez.
- Alkalmazza a fény-árnyékot a plasztikus formák megjelenítésében.
- Legyen képes művészeti élmény hatására kifejező alkotásokat készíteni térben vagy síkban.
- Legyen képes egyszerű mértani testek látványszerű ábrázolására.
- Tudjon embert ábrázolni modell után. Legyen ismerete az ember méreteiről, arányairól.
- Tudjon egyszerű tárgyat készíteni valamely tanult kézműves technikával.
- Szerezzen tapasztalatot a szűkebb, a tágabb emberi környezet, a lakás, a lakóépület komfortos és funkcionális alakításáról és alakíthatóságáról – fejlődéséről.
- Vizuális minőségek alapvető differenciálása, felismerése: szín, tónus, műalkotásokon megfigyelésük.
- Szabályos és szabálytalan mértani formák tudatosítása.
- Csoportosítások: sík- és térformák.
- Művészeti élmények megjelenítése a tanult vizuális eszközökkel, pl. Toldi ábrázolása festményen vagy bábfigurával.
- Jelenet ábrázolása grafikai eszközökkel, pl. Nyilas Misivel kapcsolatban.
- Személyes élmények vizuális megjelenítése.
- Színviszonyok megfigyelése és befogadása.
- Táj festése zenére – szabad önkifejezés.
- Zene hatására vonal- és formakompozíció létrehozása (kréta, tus, tempera, vizes alapú festés, kevert technikák).
- Vizuális kommunikációt szolgáló emblémák, logók, magyarázó ábrák alkotása.
- Különös formájú tárgyak látványszerű ábrázolása (ásványok, cseppkövek, termések).
- Forgás- és szögletes formák ábrázolása, önárnyék és vetett árnyékhatásokkal.
- Nézetábrázolás képsík-rendszerben.
- Emberalak látványszerű ábrázolása modell után.
- Mozcásvázlatok készítése.
- A tárgyalakó folyamat gyakorlása, a tanult ismeretek elmélyítése a gyakorlatban:
- Kerámia – edények készítése és igényes díszítése pecsételővel, írókával.
- Szövés – szádfán, kereten, szövőszéken.
- Ékszerkészítés – fagyöngy, kerámiagyöngy, üveggyöngy és bőr kombinációival.
- Nemezelés – labda, terítő, tarsoly készítése.
- Egyszerű tárgyak áttevezése és kivitelezése.
- Egyszerű téráttevezések.
- Mozcóképi szövegek értelmezése, elemi szintű feldolgozása: adathordozók, megjelenés helye, a valóságábrázoláshoz való viszony, műfaj szerint.
- Művek, műsorok, illetve azok részleteinek csoportos vagy kiscsoportos megtekintése – megbeszélése, elemzése.
- Az ábrázolás eszközeinek tanulmányozása konkrét példákon.
- Projektszerű médiafigyelés és produktum készítése.
- Az internet kipróbálása/használatának gyakorlása: pl. gyermekek számára készült oldalak látogatása, képnézegetés/válogatás,
- információkeresés, ismerkedés a kommunikáció különböző formáival.
- Az internethasználat veszélyeinek belátása

8. évfolyam

A tantárgy célja a 8. évfolyamon biztos tájékozódási képesség kialakítása a vizuális élmények világában a művészeti alkotások mélyebb átélésének motivációja, a tárgyi környezet esztétikuma iránti igény és tevékenység fenntartása segítségével.

A tantárgy az erkölcsi neveléshez, a pályaorientáció támogatásához és a médiatudatosság fejlesztéséhez kiemelten járul hozzá. A tanulói kulcskompetenciák fejlesztését több területen érinti, az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség kiteljesedését egyértelműen célozza meg. Tartalmi keretet kínál a tehetséggondozásra, a gyógypedagógiai habilitációs-rehabilitációs eljárások indirekt támogatására.

8. évfolyam

Témakör	1. Vizuális nyelv és technikák		Javasolt óraszám: 16 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Vizuális kommunikációs készségek fejlesztése a befogadó és alkotótevékenységekben.</p> <p>Képi komponálás elméleti és gyakorlati elemeinek elsajátíttatása.</p> <p>Műalkotások nyújtotta élmények értő befogadásának elérése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> formaészlelés-formareprodukció; térészlelés és térrendezés képessége.</p>		
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek	
<p>BEFOGADÁS</p> <p><i>1.1 A művészi kifejezés eszközei</i></p> <p>Színek, tónusok.</p> <p>Sík- és térformák.</p> <p>Képi komponálás eszközei: fény, torzítás.</p> <p>Fények – Rembrandt alkotásai; Ferenczy Károly: Október; Egry József:</p>		<p><i>Befogadás</i></p> <p>Vizuális minőségek alapvető differenciálása, felismerése: szín, tónus, műalkotásokon megfigyelésük.</p> <p>Szabályos és szabálytalan mértani</p>	

<p>_Napfelkelte</p> <p>Torzítások – Otto Dix és Kollwitz művei; Munch: A sikoly.</p> <p>Szimmetria és aszimmetria – Paál László, Munkácsy Mihály, Vasarely Viktor, Barcsay Jenő művei.</p> <p>BEFOGADÁS – ALKOTÁS</p> <p><i>1.2. Térhatások, téri elemek</i></p> <p>Görbe felületek és forgásformák.</p> <p>ALKOTÁS</p> <p><i>1.3. Mozgás- és térábrázolás elemei</i></p> <p>Képalkotás mozdulatábrázolással – tetszőleges technikával.</p> <p>Vizuális ritmus.</p> <p>Makett.</p>	<p>formák tudatosítása.</p> <p>Csoportosítások: sík- és térformák.</p> <p>Képi komponálás eszközeinek észrevétele: figyelemvezetés, hangsúlyozás fényel és torzítással.</p> <p>Szimmetria és aszimmetria észrevétele, megkülönböztetése</p> <p>A mozdulat mint kompozíciós eszköz megfigyelése.</p> <p><i>Befogadás – alkotás</i></p> <p>Görbe felületek és forgásformák megfigyelése, reprodukciója.</p> <p><i>Alkotás</i></p> <p>Képalkotás mozdulatábrázolással – tetszőleges technikával.</p> <p>Formaredukció alkalmazása. Grafikai technikák alkalmazásának képessége.</p> <p>Térrendezés szín- és formaritmussal.</p> <p>Szénrajz készítése – fényhatás</p>
--	--

	<p>érezeltetésével.</p> <p>Makett készítése: játszótér, utcarészlet, parasztház, stb.</p>
Fogalmak	Mértani forma, kocka, henger, hasáb, gúla, kúp, tengely, parasztház, modell, makett, torzítás, szimmetria, aszimmetria.

Témakör	2. Kifejezés, képzőművészet	Javasolt óraszám: 16 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A vizuális közlés köznapi és művészi megnyilvánulásainak megkülönböztetése.</p> <p>Zenei élmény vizuális kifejezése az alkotó- és befogadó tevékenységben.</p> <p>Jelenet ábrázolása grafikai eszközökkel.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> vizuális kommunikáció átfordítása verbális kommunikációra; lényegkiemelés képessége; képalkotás képessége; műelemző gondolkodás.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>ALKOTÁS</p> <p><i>2.1. Illusztráció</i></p> <p>Művészeti élmények megjelenítése. Jelenet ábrázolása.</p>	<p><i>Alkotás</i></p> <p>Művészeti élmények megjelenítése a tanult vizuális eszközökkel, pl. Toldi ábrázolása festményen vagy</p>	

<p>BEFOGADÁS – ALKOTÁS</p> <p><i>2.2. Vizuális reflexiók zenei tartalmakra</i></p> <p>Zenei élmény vizuális kifejezése.</p> <p>Haydn: Évszakok; Vivaldi: Évszakok; Smetana: Moldva; Chopin: G-moll mazurka.</p> <p>Beethoven: VI. Pastorale szimfónia; Mozart: G-moll szimfónia; Kis éji zene.</p> <p>BEFOGADÁS</p> <p><i>2.3. Érzelmek megjelenítése a képzőművészetben</i></p> <p>Művészeti alkotások megfigyelése az érzelmek kifejezése szempontjából – Picasso: Artista család majommal; Anyaság; Vasaló nő; Daumier: Mosónő.</p>	<p>bábfigurával.</p> <p>Jelenet ábrázolása grafikai eszközökkel, pl. Nyilas Misivel kapcsolatban.</p> <p>Személyes élmények vizuális megjelenítése.</p> <p><i>Befogadás - alkotás</i></p> <p>Színviszonyok megfigyelése és befogadása.</p> <p>Táj festése zenére – szabad önkifejezés.</p> <p>Zene hatására vonal- és formakompozíció létrehozása (kréta, tus, tempera, vizes alapú festés, kevert technikák).</p> <p><i>Befogadás</i></p> <p>A vizuális közlés köznapi és művészi megnyilvánulásainak megkülönböztetése konkrét példákon.</p>
--	--

	Legjelentősebb stílusok, művészeti alkotások felismerése / ismerete.
Fogalmak	Karakter, jellem, testfelépítés, vézna, szerény, becsületes, artista, zenemű, képzőművészeti alkotás, hangszeres zene, szimfónia.

Témakör	3. Vizuális kommunikáció	Javasolt óraszám: 12 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	<p>Képesség fejlesztése a mindennapi élet vizuális jelzéseinek értelmezésére és orientációs felhasználására.</p> <p>Hazafiság, nemzethez tartozás érzésének erősítése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> formamegfigyelés képessége; térlátás képessége; emberalak ábrázolásának képessége (főbb vonalakban, jellegzetességek alapján); vizuális kommunikációs képesség</p>	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
BEFOGADÁS <i>3.1. Jelképek</i> Magyar nemzeti relikviák – Szent Korona, jogar, címer, magyar zászló.		<i>Befogadás</i> Magyar nemzeti relikviák tanulmányozása, beszélgetés a történetiségükről.
BEFOGADÁS-ALKOTÁS Grafikus vázlatok; fényképezés.		Képalkotási lehetőségek ismerete.

<p>ALKOTÁS</p> <p>3.2. <i>Kísérlet a látvány ábrázolására</i></p> <p>Tárgyábrázolások környezeti háttérrel. Egyszerű emberábrázolás. Mozgásvázlatok.</p> <p>3.3. <i>Álló- és mozgóképi szimbólumok</i></p> <p>Reklámok folyóiratokban és televízióban. Logók. Plakátok.</p>	<p><i>Befogadás-alkotás</i></p> <p>Magyar nemzeti relikviák érzelmi hatására grafikus vázlatok készítése; fényképezés.</p> <p><i>Alkotás</i></p> <p>Vizuális kommunikációt szolgáló emblémák, logók, magyarázó ábrák alkotása.</p> <p>Különös formájú tárgyak látványszerű ábrázolása (ásványok, cseppkövek, termékek). Forgás- és szögletes formák ábrázolása, önárnyék és vetett árnyékhatásokkal.</p> <p>Nézetábrázolás képsík-rendszerben.</p> <p>Emberalak látványszerű ábrázolása modell után.</p> <p>Mozgásvázlatok készítése.</p> <p>Vizuális közlések, szöveg és kép együttes hatásának tanulmányozása.</p> <p>Reklámok tanulmányozása, elemzése – realitások és marketingfogás különbségének érzékelése konkrét példákon.</p> <p>Logók tervezése szabadon választott</p>
---	--

	<p>technikával.</p> <p>Plakáttervezés.</p>
Fogalmak	Vetett árnyék, önárnyék, előlnézet, felülnézet, oldalnézet, arány, ásvány, kőzet, cseppkő, cseppkőbarlang, reklám.

Témakör	4. Tárgy- és környezetkultúra	Javasolt óraszám: 14 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	<p>Jártasság kialakítása összetettebb tárgyak készítésében.</p> <p>Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyai forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében.</p> <p>Néhány újabb kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása.</p> <p>A tárgyalkotó folyamat algoritmizálása.</p> <p>A tárgyalkotó folyamat lépéseinek tudatosítása, a sorrendiség fontosságának érzékeltetése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> környezettudatosság; elemzőképesség; tervezés képessége.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>ALKOTÁS</p> <p><i>4.1. Szabadon választott technikával használati és dísz tárgyak alkotása</i></p> <p>Tárgytervezés és kivitelezés:</p>	<p><i>Alkotás</i></p> <p>A tárgyalkotó folyamat gyakorlása, a tanult ismeretek elmélyítése a gyakorlatban:</p> <p>Kerámia – edények készítése és igényes díszítése pecsételővel, írókával.</p>	

<ul style="list-style-type: none"> – kerámia – szövés – ékszerkészítés – nemezelés – építészeti terek modellezése <p><i>4.2. Alkotás képzeleti-érzelmi inspirációval</i></p> <p>Egy vágyott tárgyról rajz készítése.</p> <p>BEFOGADÁS</p> <p><i>4.3. A lakókörnyezet esztétikuma régen és ma</i></p> <p>Épületek elemzése funkció és forma szempontjából.</p> <p>Történeti korok és modern társadalmak tárgyi környezetének tanulmányozása.</p> <p>BEFOGADÁS-ALKOTÁS</p> <p><i>4.4. Zenei élmények vizuális megjelenítése</i></p> <p>Nép- és/vagy műzenei alkotásra vizuális reflexió.</p>	<p>Szövés – szádfán, kereten, szövőszéken.</p> <p>Ékszerkészítés – fagyöngy, kerámiagyöngy, üveggyöngy és bőr kombinációival.</p> <p>Nemezelés – labda, terítő, tarsoly készítése.</p> <p>Egyszerű tárgyak áttervezése és kivitelezése.</p> <p>Egyszerű téráttervezések.</p> <p><i>Befogadás</i></p> <p>Építészeti jellemzők – funkció és forma összefüggéseinek felismerése konkrét példákon.</p> <p>Környezettudatosság lehetőségeinek ismerete és saját élettérbeli lehetőségek szerinti alkalmazása.</p> <p>Funkció irányító szerepének felismerése konkrét példákon.</p> <p>Szentendrei Skanzen megtekintése – verbális és vizuális reflexiók.</p> <p>Szép tárgyak megtekintése – Iparművészeti Múzeum meglátogatása.</p> <p>(Vagy egyéb, a témához kapcsolódó múzeumlátogatás a helyi lehetőségek függvényében.)</p> <p>Tájékozódás a lakóhely néprajzi</p>
---	---

	<p>környezetében.</p> <p>Településtípusok jellemzőinek felfedezése –falú, város.</p> <p><i>Befogadás-alkotás</i></p> <p>Nép- és/vagy műzene hallgatása, élmények kifejezése temperafestéssel, tusrajzzal.</p>
Fogalmak	Lakóhely, emberi szükséglet, célszerűség, hasznosság, kényelem, védelem, homlokzat, nyílászáró, puritán, luxus, társasház, panelház, felhőkarcoló, konyha, családi ház, irodaház, színház, templom, parlament, település, park, tér, főút, mellékutca, autópálya, felüljáró, aluljáró, népművészet, iparművészet.

Témakör	5. Mozgóképkultúra és médiaismeret	Javasolt óraszám: 14 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése és az audiovizuális média társadalmi szerepének, működési módjának tisztázása, a tudatos „médiafogyasztói” attitűd kialakítása.</p> <p>Kommunikációs és együttműködési készség támogatása.</p> <p>Az alkotásra és a művészi értékek nyitott befogadására való beállítódás.</p> <p>A megfigyelés, a tájékozódás, a rendszerezés</p>	

	<p>képességének fejlesztése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok: médiaszövegek</i></p> <p>értelmezése; tolerancia; empátia; önálló és kritikus attitűd kialakítása; nyitottság az információk iránt; személyes adatok védelme.</p>
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>5.1. Elemi elméleti ismeretek a média világáról</i></p> <p>A mozgókép alaptulajdonságai: ábrázolás és reprodukció.</p> <p>Mozgóképi szövegek értelmezése, elemi szintű feldolgozása: adathordozók, megjelenés helye, a valóságábrázoláshoz való viszony, műfaj.</p> <p><i>5.2. A média társadalmi szerepe</i></p> <p>Közlésmód, hatás, informálás és dokumentálás, szórakoztatás, szolgáltatás, illetve az üzleti-gazdasági funkció.</p> <p>Reklám.</p> <p>Hírműsor.</p> <p><i>5.3. Nyomtatott médium:</i></p> <p>Újság, képregény, fotóregény.</p> <p><i>5.4. Az internet</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – tanulás, – kinyílt a világ, – információk, – játék, – kommunikáció, – veszélyek. <p><i>5.5. Műsorelemzés – elemi szinten, saját</i></p>	<p>Mozgóképi szövegek értelmezése, elemi szintű feldolgozása: adathordozók, megjelenés helye, a valóságábrázoláshoz való viszony, műfaj szerint.</p> <p>Művek, műsorok, illetve azok részleteinek csoportos vagy kiscsoportos megtekintése – megbeszélése, elemzése.</p> <p>Az ábrázolás eszközeinek tanulmányozása konkrét példákon.</p> <p>Projektszerű médiafigyelés és produktum készítése.</p> <p>Az internet kipróbálása/használatának gyakorlása: pl. gyermekek számára készült oldalak látogatása, képnézegetés/válogatás, információkeresés, ismerkedés a kommunikáció különböző formáival.</p> <p>Az internethasználat veszélyeinek belátása.</p>

<i>élmények alapján</i>	
-------------------------	--

Fogalmak	Reklám, befolyásolás, tudatosság, adatvédelem, művészfilm, dokumentumfilm, tömegkommunikáció, média, médium, reprodukció.
-----------------	---

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – műalkotások kompozíciós elemeinek célzott megfigyelésére, – ritmikus, szimmetrikus képet komponálni, – egyszerű makettet készíteni, – két híres magyar képzőművészt megnevezni, – vizuális és verbális kommunikáció megfeleltetésére, – egyszerű, élmény utáni alkotás létrehozására választott technikával, – szabad képalkotó önkifejezésre, érzelemvilága harmonizálása érdekében, – műélmény vizuális kifejezésére, – egyszerű formák látványszerű ábrázolására, – egyszerű plakátok tervezésére és kivitelezésére, – egyszerű használati és dísz tárgy tervezésére és megalkotására, – közvetlen környezet esztétikumának, rendjének fenntartására, – értékítéletet hozni természeti és mesterséges környezetének esztétikájára vonatkozóan, – a mozgóképes közlésmód elemi értelmezésére, – különbségtételre a dokumentum és a játékfilm között, – kritikával szemlélni a reklámokat, – a személyiségépítő műsorválasztásra, – internetes viszonylatban ügyelni saját biztonságára, személyes adatai védelmére.
---	--

Tevékenységek

- Vizuális minőségek alapvető differenciálása, felismerése: szín, tónus, műalkotásokon megfigyelésük.
- Szabályos és szabálytalan mértani formák tudatosítása.
- Csoportosítások: sík- és térformák.
- Képi komponálás eszközeinek észrevétele: figyelemvezetés, hangsúlyozás fényel és torzítással.
- Szimmetria és aszimmetria észrevétele, megkülönböztetése
- A mozdulat mint kompozíciós eszköz megfigyelése.
- Görbe felületek és forgásformák megfigyelése, reprodukciója.
- A fény jelenléte a műalkotásokban. Ritmus, szimmetria, aszimmetria megfigyelése a környezetben, a műalkotásokban.
- Ritmuskompozíciók készítése, fedéltervek kivitelezése.
- Zenei, színházi élmények. Hangulatok kifejezése, saját élmény megjelenítése.
- A környezet tárgyainak elemzése, látványszerű ábrázolása.
- Emberalak ábrázolása különféle helyzetekben – önarckép készítése, tabló összeállítása az osztálytársak rajzaiból.
- Különféle folyamatábrák értelmezése a tankönyvek használatával.
- Nevezetes épületek megtekintése különféle építészeti korokból és stílusokból.
- Településtípusok bemutatása filmen, képen, modellen, maketten.
- Tárgykészítés a megismert technikákkal.
- Képzőművészet mozdulatábrázolással – tetszőleges technikával.
- Formaredukció alkalmazása. Grafikai technikák alkalmazásának képessége.
- Térrendezés szín- és formaritmussal.
- Szénrajz készítése – fényhatás érzékeltetésével.
- Makett készítése: játszótér, utcarészlet, parasztház, stb.
- Művészeti élmények megjelenítése a tanult vizuális eszközökkel, pl. Toldi ábrázolása festményen vagy bábfigurával.
- Jelenet ábrázolása grafikai eszközökkel, pl. Nyilas Misivel kapcsolatban.
- Személyes élmények vizuális megjelenítése.
- Színviszonyok megfigyelése és befogadása.
- Táj festése zenére – szabad önkifejezés.
- Zene hatására vonal- és formakompozíció létrehozása (kréta, tus, tempera, vizes alapú festés, kevert technikák).
- A vizuális közlés köznap és művészi megnyilvánulásainak megkülönböztetése konkrét példákon.
- Legjelentősebb stílusok, művészeti alkotások felismerése / ismerete.
- Magyar nemzeti relikviák tanulmányozása, beszélgetés a történetiségükről.
- Képzőművészeti lehetőségek ismerete.
- Magyar nemzeti relikviák érzelmi hatására grafikus vázlatok készítése; fényképezés.
- Vizuális kommunikációt szolgáló emblémák, logók, magyarázó ábrák alkotása.
- Különös formájú tárgyak látványszerű ábrázolása (ásványok, cseppkövek, termékek).
- Forgás- és szögletes formák ábrázolása, önárnyék és vetett árnyékhatásokkal.
- Nézetábrázolás képsík-rendszerben.
- Emberalak látványszerű ábrázolása modell után.

- Mozcásvázlatok készítése.
- Vizuális közlések, szöveg és kép együttes hatásának tanulmányozása.
- Reklámok tanulmányozása, elemzése – realitások és marketingfogás különbségének érzékelése konkrét példákön.
- Logók tervezése szabadon választott technikával.
- Plakáttervezés.
- A tárgyalkotó folyamat gyakorlása, a tanult ismeretek elmélyítése a gyakorlatban:
- Kerámia – edények készítése és igényes díszítése pecsételövel, írökával.
- Szövés – szádfán, kereten, szövöszéken.
- Ékszerkészítés – fagyöngy, kerámiagyöngy, üveggyöngy és bőr kombinációival.
- Nemezels – labda, terítő, tarsoly készítése.
- Egyszerű tárgyak áttevezése és kivitelezése.
- Egyszerű téráttevezések.
- Építészeti jellemzők – funkció és forma összefüggéseinek felismerése konkrét példákön.
- Környezettudatosság lehetőségeinek ismerete és saját élettérbeli lehetőségek szerinti alkalmazása.
- Funkció irányító szerepének felismerése konkrét példákön.
- Szentendrei Skanzen megtekintése – verbális és vizuális reflexiók.
- Szép tárgyak megtekintése – Iparművészeti Múzeum meglátogatása.
- (Vagy egyéb, a témához kapcsolódó múzeumlátogatás a helyi lehetőségek függvényében.)
- Tájékozódás a lakóhely néprajzi környezetében.
- Településtípusok jellemzőinek felfedezése –falu, város.
- Nép- és/vagy műzene hallgatása, élmények kifejezése temperafestéssel, tusrajzzal

Elvárt eredmények

A tanuló képes legyen:

- műalkotások kompozíciós elemeinek célzott megfigyelésére,
- ritmikus, szimmetrikus képet komponálni,
- egyszerű makettet készíteni,
- két híres magyar képzőművészt megnevezni,
- vizuális és verbális kommunikáció megfeleltetésére,
- egyszerű, élmény utáni alkotás létrehozására választott technikával,
- szabad képalkotó önkifejezésre, érzelemvilága harmonizálása érdekében,
 - műélmény vizuális kifejezésére,
 - egyszerű formák látványszerű ábrázolására,
 - egyszerű plakátok tervezésére és kivitelezésére,
 - egyszerű használati és dísz tárgy tervezésére és megalkotására,
 - közvetlen környezet esztétikumának, rendjének fenntartására,
 - értékítéletet hozni természeti és mesterséges környezetének esztétikájára vonatkozóan,
 - kritikával szemlélni a reklámokat

TECHNIKA ÉS TERVEZÉS

1-8.évfolyam

A technika és tervezés tantárgy a problémamegoldó gondolkodást, a saját tapasztalás útján történő ismeretszerzést helyezi a középpontba, melynek eszköze a tanórákon megvalósuló kreatív tervező és alkotó munka, a hagyományos kézműves és a legmodernebb digitális technológiák felhasználásával. A tantervben kiemelt szerepet kap a tanulni tudás, az alkalmazás, a problémamegoldáson alapuló alkotás. Ezt szolgálják a kínált tevékenységek, a nevelés, a kompetenciafejlesztés és a műveltségterület leírt rendszere, az egyes elemek arányos megjelenítése.

A technika és tervezés tantárgy közvetlen célja a tanuló számára fontos, a mindennapi életben előforduló, önmaga ellátásával és a társadalmi környezetben való eligazodással összefüggő ismeretek elsajátítása, a tevékenységek elvégzéséhez szükséges képességek és készségek kialakítása.

A tantárgy elsajátítása segítséget nyújt az életszerű feladatok végrehajtásával és a konkrét problémahelyzetek megoldásával az iskola és a munka világa közötti kapcsolat felismerésére. A gyakorlati munkavégzés hozzájárul a tudás elismeréséhez, az alkotó munka megbecsüléséhez.

A technika és tervezés tantárgy feladata olyan képességek, készségek, szokások kialakítása, amelyek segítik az enyhe értelmi fogyatékos tanulót a hétköznapi élet feladatainak ellátásában, képességeikhez igazodó módon a tanult gyakorlati ismeretek egyre nagyobb önállósággal történő alkalmazásában. Megismerteti az anyagok alakíthatóságát és az alakítási technikákat, biztosítja az eszközök megismerését és célszerűségét. A tantárgy biztosítja a munkafolyamatok gyakorlásához szükséges időt, fenntartja a munkavégzés sikerességével, az alkotás örömeinek átélésével a munkavégzéshez szükséges pozitív hozzáállást. Kellő önbizalmat ad a gyakorlati tevékenységek végzéséhez és kialakul a reális önismeret, önértékelés a tevékenységekben. A tantárgy feladata a munkafolyamatok ésszerű sorrendjének megismertetése, az elkészült alkotások és a környezeti rend megóvási fontosságának felismertetése.

A tantárgy hozzájárul a célszerű és esztétikus élettér kialakításának igényléséhez, a praktikus élet szokásrendszerének elsajátításához, folyamatos figyelmet fordít a tanulók érdeklődésének felkeltésére, motiválására. A munkatevékenység sikerességének érdekében feladata az olyan személyiségjegyek erősítése, mint a pontosság, a türelem, a rendszeret és egymás megbecsülése.

A családi munkamegosztás szerepeinek megismerése és kipróbálása során segíti a tanulót fokozatos bekapcsolódását az önellátásba és a házimunka elvégzésébe.

A tevékenységek végzése támogatja a manuális képességek fejlődését, a finommotorika, a mozgáskoordináció összerendezettségét, amely a munkavégző képesség alapja. A tantárgy a munkafolyamatok és az egyes szakmák legjellemzőbb tevékenységeinek bemutatásával megalapozza a pályaválasztást és nagy szerepet játszik a pályaválasztás előkészítésében.

1–2. évfolyam

A tantárgy a célok elérése érdekében az erkölcsi nevelés területén különösen nagy hangsúlyt helyez a tevékenységek végzéséhez szükséges rend és magatartási formák szokássá alakítására, amely elősegíti a koncentrált figyelmet és lehetővé teszi a fokozódó önállóság kialakulását. Az enyhe értelmi fogyatékos gyermek megérti, hogy a munkatevékenységhez szükséges biztonságos, rendezett környezet megóvása önmaga és a társak testi épségét szolgálja.

A nemzeti öntudat és hazafias nevelés területén a tanuló megtanulja, hogy környezetének szokásrendszere és hagyományai ápolása, az ünnepek méltósága múlik az életkorának megfelelően segített környezeti rend megtartásán.

Az önismeret és társas kapcsolati kultúra fejlesztési területet a tantárgy a reális énkép és önismeret kialakításával, a képességek és készségek kialakításának folyamatát segíti a reális önértékelés és a saját teljesítmény összehangjának megteremtésével. A tanulót fejlettségi szintjének megfelelő feladatok végrehajtásával a teljesítmény fokozására ösztönzi, felismerteti a közösségért végzett munka és egymás segítségének fontosságát.

A családi életre nevelésben a tantárgy a környezet ápolásának, a rendezettség és az esztétikus megjelenés fontosságának felismertetésével vesz részt. A fenntarthatóság, környezettudatosság terén a tantárgy megismerteti az anyagok, formák tulajdonságait, a megmunkálhatóságot, az újrahasznosítás lehetőségeit.

A pályaorientáció területén kialakul a tanulóban a kedvelt tevékenységek végzéséhez kapcsolódó sikerélmény.

Minden gyakorlati munkafolyamat megismerése a kommunikációs kompetenciák fejlesztéséhez járul hozzá az eszközök, anyagok nevének, tulajdonságainak, funkcióiknak megismerésével.

A tantárgy fontos szerepet játszik a választás szabadságának támogatásában, a változások figyelése és tudatosítása által a környezet megfigyelésében és alakításában.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák területén a tanuló elfogadja társai különbözőségét, tiszteletben tartja mások véleményét, képes együttműködni társaival és betartja a szociális érintkezés alapvető szabályait.

TECHNIKA ÉS TERVEZÉS

1. évfolyam

Témakör	1. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési	A személyes higiénia, az esztétikus környezet és a kulturált étkezési szokások iránti igény kialakítása.	

céljai	Elemi szabályismeret, szabályalkalmazás, biztonságos gyalogos közlekedés kialakítása.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
1.1. Önkiszolgálás Öltözködés Étkezés Személyes tér gondozása (tanulóhely, játszóhely, tisztálkodás helye, ruházat)	<p>Igény a rendezett külső megjelenésre. Fokozódó önállósággal az aktuális tevékenységek gyakorlása, az időjárásnak megfelelő öltözék kiválasztása. Az étkezéshez kapcsolódó tevékenységek végzése, a szükséges eszközök kiválasztása, megfelelő használata. Az adott helyszínek és eszközök rendeltetésszerű, körültekintő használata és rendben tartásának gyakorlása. Ruhanemű elrakása, hajtogatása, lábbeli tisztítása.</p>	
1.2. Tisztálkodás (érzékszervek, kéz és láb tisztántartása, fogápolás) Eszközök Alkalmak Helyei	<p>Irányítással a tisztálkodás helyes menetének gyakorlása, személyes higiénét szolgáló gyakorlatok végzése. Helyes fogápolás. A tisztálkodás helyszíneinek megismerése, a tisztálkodási alkalmakhoz kötődő szituációs gyakorlatok végzése.</p>	
1.3. Közlekedés Gyalogos közlekedés szabályai Közlekedés saját településen, az iskola környezetében (városban, faluban)	<p>Szabályok gyakorlása terepasztalon, maketten, csoportos tréning a terepen, valós helyzetben, folyamatosan (úttesten való átkelés, vészhelyzetek megfigyelése, felismerése). Beszámoló, gyűjtés, válogatás, csoportosítás, tanulmányi séta tapasztalatai alapján.</p>	
Fogalmak	Szekrény, fogas, öltöző, felsőruha, fehérenemű, lábbeli, fűzés, gombolás, megkötés, lábbeli, cipőkefe, cipőkrém, időjárás, étkezés, evőeszköz, terítés, tálalás, abrosz, tanulóhely, játszóhely, mosdó, WC, tisztálkodási eszköz, lefekvés, felkelés, gyalogátkelőhely, zebra, forgalom, jelzőlámpa, jármű, rendőr, karjelzés, Állj! Várj! Indulj! Nézz körül! Balra, azután jobbra figyelj!	

Témakör	2. Anyagok alakítása, modellezés	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az anyagok sokféleségének tudatosítása, változatos alakítási technikák elsajátítása, saját elképzelés megjelenítése az alkotásokban.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
2.1. Képlékeny anyagok alakítása	Gyurma megmunkálása, gömb és hengerforma előállítása, adott formák keresése a környezetben.	
2.2. Papírmunkák	A papír fajtáinak, tulajdonságainak megismerése. Megmunkálása tépéssel, nyírással, vágással (olló használatának gyakorlása), hajtogatással.	
2.3. Manipuláció fonállal, zsineggel	Formakövetés, formaalakítás, fűzés. Csokorkötés öltözködéshez, csomagoláshoz.	
2.4. Természetes anyagok	Gyűjtés, csoportosítás (kavics, termések, falevél), formakitöltés, alkotások készítése minta és egyéni elképzelés alapján.	
2.5. Modellezés	Sík- és térbeli elemek (logikai készlet, színes rúd,	

	<p>építőkövek) felhasználásával, csoportosítás, válogatás forma, nagyság, szín alapján. Néhány elemből készült modell összeállítása minta alapján. Saját elképzelés alapján síkbeli és térbeli formák készítése spontán módon és előzetes terv alapján.</p>
Fogalmak	<p>Kemény, puha, képlékeny, homok, agyag, gyurma, sógyurma, gömbölyítés, hengerítés, sodrás, lapítás, mélyítés, csigavonal, papír, sima, gyűrt, hajtogatás, él, tépés, nyírás, nedvszívó, éghető, cérna, fonal, zsineg, spárga, szál, csomó, csomózás, csokor, természetes anyag, műanyag, termés, falevél, toboz, makk, csuhé, kavics, sík, tér, modell, makett, terv, tulajdonság, forma, szín, nagyság, méret.</p>

Témakör	3. Háztartás, gazdálkodás, életmód	Javasolt óraszám: 6 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Képesség fejlesztése a tanuló saját testi fejlődésének, változásának tudatos figyelemmel kísérésére. Képesség kialakítása egészségi állapota regisztrálására, megbízható megfogalmazására.</p>	

Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
3.1. Egészség, betegség		Saját test megfigyelése, a tapasztalt érzések felismerése, megnevezése.
3.2. Egészséges életmód kialakítása		Napirend összeállítása. A rendszeres mozgás szükségességének felismerése. A munka és pihenés közötti egyensúlyra törekvés. Egészséges táplálkozás megismerése (kerülendő és fontos ételek megnevezése, csoportosítása).
Fogalmak	Közérzet, hangulat, jól érzem magam. rosszul érzem magam, napirend, rendszeres, néha, testi változás (fogváltás), nélkülözhetetlen táplálék, kerülendő étel, ital.	

Összegzett tanulási eredmények a ciklus végére	<p>Öltözködés, tisztálkodás tevékenységeinek elvégzése fokozódó önállósággal.</p> <p>Kulturált, szabályos étkezés.</p> <p>A közvetlen környezet rendben tartása.</p> <p>A gyalogos közlekedés szabályainak ismerete és betartása.</p> <p>A természetes anyagok minél szélesebb körének megismerése és használata.</p> <p>A megismert anyagok csoportosítása tulajdonságaik alapján.</p> <p>Anyagok alakításánál az alaptéchnikák egyre önállóbb kivitelezése, az eszközök balesetmentes használata.</p> <p>Egyszerű, néhány elemből álló modell összeállítása utánzással és egyéni elképzelés alapján.</p> <p>A tanuló saját egészségi állapotának megbízható értékelése.</p>
---	---

Technika és tervezés 1. OH-SNE-TET01GY

TECHNIKA ÉS TERVEZÉS

2. évfolyam

Témakör	1. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A személyes higiénia, az esztétikus környezet és a kulturált étkezési szokások iránti igény kialakítása.</p> <p>Elemi szabályismeret, szabályalkalmazás, biztonságos gyalogos közlekedés kialakítása.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
1.1. Önkiszolgálás Öltözködés Étkezés Személyes tér gondozása (tanulóhely, játszóhely, tisztálkodás helye, ruházat)	<p>Igény a rendezett külső megjelenésre.</p> <p>Fokozódó önállósággal az aktuális tevékenységek gyakorlása, az időjárásnak megfelelő öltözék kiválasztása.</p> <p>Az étkezéshez kapcsolódó tevékenységek végzése, a szükséges eszközök kiválasztása, megfelelő használata.</p>	

	Az adott helyszínek és eszközök rendeltetésszerű, körültekintő használata és rendben tartásának gyakorlása. Ruhanemű elrakása, hajtogatása, lábbeli tisztítása.
1.2. Tisztálkodás (érzékszervek, kéz és láb tisztántartása, fogápolás) Eszközök Alkalmak Helyei	Irányítással a tisztálkodás helyes menetének gyakorlása, személyes higiénét szolgáló gyakorlatok végzése. Helyes fogápolás. A tisztálkodás helyszíneinek megismerése, a tisztálkodási alkalmakhoz kötődő szituációs gyakorlatok végzése.
1.3. Közlekedés Gyalogos közlekedés szabályai Közlekedés saját településen, az iskola környezetében (városban, faluban)	Szabályok gyakorlása terepasztalon, maketten, csoportos tréning a terepen, valós helyzetben, folyamatosan (úttesten való átkelés, vészhelyzetek megfigyelése, felismerése). Beszámoló, gyűjtés, válogatás, csoportosítás, tanulmányi séta tapasztalatai alapján.
Fogalmak	Szekrény, fogas, öltöző, felsőruha, fehérenemű, lábbeli, fűzés, gombolás, megkötés, lábbeli, cipőkefe, cipőkrém, időjárás, étkezés, evőeszköz, terítés, tálalás, abrosz, tanulóhely, játszóhely, mosdó, WC, tisztálkodási eszköz, lefekvés, felkelés, gyalogátkelőhely, zebra, forgalom, jelzőlámpa, jármű, rendőr, karjelzés, Állj! Várj! Indulj! Nézz körül! Balra, azután jobbra figyelj!

Témakör	2. Anyagok alakítása, modellezés	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az anyagok sokféleségének tudatosítása, változatos alakítási technikák elsajátítása, saját elképzelés megjelenítése az alkotásokban.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
2.1. Képlékeny anyagok alakítása	Agyag, gyurma megmunkálása, gömb és hengerforma előállítása, adott formák keresése a környezetben.	
2.2. Papírmunkák	A papír fajtáinak, tulajdonságainak megismerése. Megmunkálása tépéssel, nyírással, vágással (olló használatának gyakorlása), hajtogatással.	
2.3. Manipuláció fonállal, zsineggel	Formakövetés, formaalakítás, fűzés. Csokorkötés öltözködéshez, csomagoláshoz.	
2.4. Természetes anyagok	Gyűjtés, csoportosítás (kavics, termések, falevél), formakitöltés, alkotások készítése minta és egyéni elképzelés alapján.	
2.5. Modellezés	Sík- és térbeli elemek (logikai készlet, színes rúd, építőkockák) felhasználásával, csoportosítás, válogatás forma, nagyság, szín alapján. Néhány elemből készült modell összeállítása minta alapján. Saját elképzelés alapján síkbeli és térbeli formák készítése spontán módon és előzetes terv alapján.	
Fogalmak	Kemény, puha, képlékeny, homok, gyurma, sógyurma, gömbölyítés, hengerítés, sodrás, lapítás, mélyítés, csigavonal, papír, sima, gyúrt, hajtogatás, él, tépés, nyírás, nedvszívó, éghető, cérna, fonal, zsineg,	

spárga, szál, csomó, csomózás, csokor, természetes anyag, műanyag, termés, falevél, toboz, makk, csuhé, kavics, sík, tér, modell, makett, terv, tulajdonság, forma, szín, nagyság, méret.

Témakör	3. Háztartás, gazdálkodás, életmód	Javasolt óraszám: 6 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Képesség fejlesztése a tanuló saját testi fejlődésének, változásának tudatos figyelemmel kísérésére. Képesség kialakítása egészségi állapota regisztrálására, megbízható megfogalmazására.	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
3.1. Egészség, betegség 3.2. Egészséges életmód kialakítása	Saját test megfigyelése, a tapasztalt érzések felismerése, megnevezése. Napirend összeállítása. A rendszeres mozgás szükségességének felismerése. A munka és pihenés közötti egyensúlyra törekvés. Egészséges táplálkozás megismerése (kerülendő és fontos ételek megnevezése, csoportosítása).
Fogalmak	Közérzet, hangulat, jól érzem magam. rosszul érzem magam, napirend, rendszeres, néha, testi változás (fogváltás), nélkülözhetetlen táplálék, kerülendő étel, ital.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére	<p>Öltözködés, tisztálkodás tevékenységeinek elvégzése fokozódó önállósággal.</p> <p>Kulturált, szabályos étkezés.</p> <p>A közvetlen környezet rendben tartása.</p> <p>A gyalogos közlekedés szabályainak ismerete és betartása.</p> <p>A természetes anyagok minél szélesebb körének megismerése és használata.</p> <p>A megismert anyagok csoportosítása tulajdonságaik alapján.</p> <p>Anyagok alakításánál az alaptermék egyre önállóbb kivitelezése, az eszközök balesetmentes használata.</p> <p>Egyszerű, néhány elemből álló modell összeállítása utánzással és egyéni elképzelés alapján.</p> <p>A tanuló saját egészségi állapotának megbízható értékelése.</p>
--	--

Technika és tervezés 2. OH-SNE-TET02GY

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére	<p>Öltözködés, tisztálkodás tevékenységeinek elvégzése fokozódó önállósággal.</p> <p>Kulturált, szabályos étkezés.</p> <p>A közvetlen környezet rendben tartása.</p> <p>A gyalogos közlekedés szabályainak ismerete és betartása.</p> <p>A természetes anyagok minél szélesebb körének megismerése és használata.</p> <p>A megismert anyagok csoportosítása tulajdonságaik alapján.</p> <p>Anyagok alakításánál az alaptermék egyre önállóbb kivitelezése, az eszközök balesetmentes használata.</p> <p>Egyszerű, néhány elemből álló modell összeállítása utánzással és egyéni elképzelés alapján.</p> <p>A tanuló saját egészségi állapotának megbízható értékelése.</p>
--	--

3. évfolyam

Cél

- Segíteni a tanulókat a technikai bonyolult világában történő eligazodásban.
- Bőséges alkalmat teremteni a tapasztalatszerzésre, a környezet anyagainak, tárgyainak megismerésére, vizsgálatára.
- Segíteni a képzetekre épülő gondolkodásmód fejlődését, a tapasztalatok szóbeli megfogalmazásának, értelmezésének és feldolgozásának képességét.
- Ügyesíteni az ujjakat, az izmokat, a kéziszerszámok, egyszerű eszközök használata, a műveletek és munkafogások alkalmával.
- Fejlesztani a szem-kéz koordinált mozgását, tökéletesíteni az érzékszervek működését.
- Gazdagítani a személyiséget az alkotás, az önkifejezés, a siker élményének elmélyítésével.
- A tantárgy az erkölcsi nevelés terén kiemelt figyelmet fordít az alkotó munka megszerettetésére, a munkavégzés elemi szabályrendszereinek megismertetésére és mások munkájának megbecsülésére. Megfelelő módon válik képessé a segítség kérésére és elfogadására környezetétől.
- A nemzeti öntudat és hazafias nevelés terén az ünnepekre készülődés és az ünnepi hangulat elkülönítése a hétköznapoktól a környezet rendjében és a megjelenésben. A tantárgy segíti az önismeret és társas kapcsolati kultúra elveit a tevékenységek során kialakuló választással a kedvelt alapanyagok és megmunkálási módok között.
- A családi életre nevelésben nagy szerepet játszik a tantárgy az esztétikus környezet kialakításában. Nagy hangsúlyt helyez a családi életben való munkamegosztás megismerésére, a tanuló képességeinek függvényében az egyszerű önellátási és háztartási munka elvégzésére. Felismerteti a környezetvédelem lehetőségeit a mindennapi életben és a hétköznapi tevékenységek idő és energiatakarékos elvégzésének lehetőségére figyelmeztet.
- A tanuló a pályaaorientáció megalapozásának érdekében megismeri az érdeklődését felkeltő elemi munkákat. A tantárgy tanulása során a tanuló megismeri a környezet technikai berendezéseit, funkcióját, mélyülnek ismeretei az anyagok tulajdonságairól és alakíthatóságukról, a célszerű használatról. Belátja a környezeti károkozás megelőzésének fontosságát, felismeri a veszélyekre felhívó jelzéseket.
- Az esztétikai-művészeti tudatosság a mindennapi élet és környezet esztétikumának kialakulásában, az ízlésének alakulásában támogatja.
- A szociális és állampolgári kompetencia területe a közösségi élet normáihoz történő alkalmazkodás során jelenik meg, szerepet kap a közlekedés elemi szabályainak megismerésében és gyakorlásában, a társadalmi beilleszkedésre való felkészítésben.
- Lehetőséget adni az önellátás tevékenységeinek gyakorlására.
- Hozzájárulni a tanulási, a magatartási és viselkedési szokások elsajátításához, a közlekedési szabályok betartásához.

Feladatok

- Az érdeklődés és a vonzódás felkeltése a tantárgy tartalmi, tevékenységei iránt. A türelem, a feladattudat, a figyelem és koncentrálóképesség fejlesztése.
- A kézszerszámok balesetmentes használatának megtanítása a követelményeknek megfelelően, a tanuló egyéni fejlettségéhez, állapotához igazítottan.
- A takarékos anyagfelhasználás bemutatása, megértése.
- A kéz ügyesítése, műveletek, munkamozdulatok elsajátítására.
- Cselekvések végzése az önellátásban, az egyszerű környezetellátó tevékenység keretében.
- A helyes közlekedés bemutatása, közös gyakorlása.
- A megfigyelő, az elemző-képesség fejlesztése változatos tevékenységek és szituációk során.
- Az egyszerű algoritmusok leolvasásának képességét fejleszteni a munkavégzéshez, a műveletekhez kötötten.

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök

- A megfigyelő-, az elemző-, az összehasonlító képesség fejlesztése.
- A szimbólumok, a jelek, egyszerű algoritmusok leolvasásának képessége. Egyszerű, begyakorolt műveletek végrehajtása.
- Az önkifejezés képessége a tanult technikák alkalmazásával, a örömelemény, a sikerérzés kifejezése.
- Az eszközhasználati készség, a finommotorika fejlesztése.
- Magatartás alakítása az egészségmegőrzés, a balesetmentes közlekedés elsajátítása érdekében.
- A figyelem, az emlékezet, az együttműködés képességének fejlesztése.

Tevékenységek

Gyakorlatok a célszerű, helyes öltözködésre. Összefüggés tudatosítása – öltözködés az időjárásnak, a napszaknak, az évszaknak megfelelően. Higiénés szokások és technikák gyakorlatai a fogmosásban, a kéz, a láb ápolásában, a ruhanemű, a lábbeli tisztításában.

Feladatok önálló megoldása az egyszerű házimunkákban. Az egészséges, az életkornak megfelelő táplálkozás szükségessége, alkalmazása. A háztartást megkönnyítő eszközök, kisgépek megismerése, használata felnőtt irányításával. Balesetveszély felismerése a háztartásban. Körvonalrajzok, alaprajzok készítése. Építés látszati rajz alapján. Modellezés, térrendezés – egyéni elképzelésekkel. Hasznos tárgyak készítése. Anyag-forma-funkció felismertetése. Hagyományos kézműves technika természetes és mesterséges anyag felhasználásával. Nyírás, fűzés, darabolás, csiszolás, hajtogatás, tübefűzés, csomózás műveletei. Balesetmentes szerszámhasználat.

A tömegközlekedési eszközök használatának szabályai: várakozás, felszállás, kapaszkodás, leszállás jelzése, tudakozódás. Veszélyhelyzetek a tömegközlekedésben. Illemszabályok a közlekedésben.

TECHNIKA ÉS TERVEZÉS

3. évfolyam

Témakör	1. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A rendszeres és következetes testi higiénié megteremtéséhez szükséges tevékenységek elsajátítása.</p> <p>A tevékenységek során előforduló veszélyek tudatosítása, és azok kivédésének megismertetése.</p> <p>A tömegközlekedés során a kulturált közlekedés illemszabályainak megismertetése és gyakoroltatása.</p> <p>A legfontosabb közlekedési jelzőtáblákra vonatkozó tudnivalók elsajátítása.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
1.1. Önkiszolgálás Öltözködés	<p>Igény a rendezett külső megjelenésre.</p> <p>Az öltözék kiválasztása több szempont mérlegelésével (időjárás, napszak, alkalom).</p> <p>Öltözködés tempójának és az önállóság fokának javítása (gombolás, csatolás, fűzés gyakorlása).</p>	
Saját ruhanemű gondozása	<p>Hajtogatás gyakorlása, hiányok észlelése, jelzése (gombhiány, húzózár hibája). Ruhanemű gondos tárolása, számontartása (testneveléshez, úszáshoz).</p>	
Étkezés	<p>Az étkezéshez kapcsolódó tevékenységek egyre önállóbb végzése, a tanult tevékenységek spontán elvégzése (gyümölcs megmosása, étkezéshez kapcsolódó helyi szokások spontán gyakorlása).</p>	
Közösségi tér gondozása	<p>Söprés, szemétygyűjtés, portalanítás. Takarítóeszközök ismerete, célszerű, rendszeres használata.</p>	
1.2. Tisztálkodás (tusolás, fürdés menete, szabályai, haj- és körömápolás)	<p>A tisztálkodás helyes menetének gyakorlása, személyes higiéniét szolgáló gyakorlatok végzése.</p> <p>A tisztálkodás helyszíneinek megismerése, a tisztálkodási alkalmakhoz kötődő gyakorlatok végzése.</p>	
Veszélyforrások mosdóban, fürdőszobában, WC-n	<p>Szituációs gyakorlatok, veszélyforrások felismerése, csoportosítása, aktuális piktogramok megismerése.</p>	
1.3. Közlekedés Tömegközlekedés Tömegközlekedési illemszabályok Jelzőtáblák	<p>Tömegközlekedés tudnivalóinak gyakorlása, közlekedési eszközök csoportosítása. Csoportos közlekedés gyakorlása valós helyzetekben.</p> <p>Gyakorlás modellált helyzetekben.</p> <p>A jelzőtáblák céljának, formájának, jelentésének tanulása, gyakorlása.</p>	
Fogalmak	<p>Napszak, alkalom, ünnepi ruha, sportruházat, ápoltság, aktuálisan használt konyhai eszközök és tevékenységek, áramütés, takarítóeszközök, veszélyes anyagok, piktogramok és jelentésük, tömegközlekedési eszközök, közlekedési jelzőtáblák, tiltó táblák, tájékoztató jelzések, udvariasság.</p>	

Témakör	2. Anyagok alakítása, modellezés	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A környezet anyagaival kapcsolatos ismeretek bővítése. A tervezéshez szükséges képességek fejlesztése egyszerű tárgy készítése során. Finommozgások fejlesztése. Mérések pontos elvégzése. Modellezés menetének megtervezése, algoritmuskövetés fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
2.1. Fa megmunkálása Fa tulajdonságai, megmunkálásának eszközei. Fa használatának területei (épület, bútor, tüzelés, papír)	Fából készült tárgyak keresése (válogatás, csoportosítás). Hurkapálcika, puhafa megmunkálása (darabolás, csiszolás, tördelés, faragás, festés, ragasztás).	
2.2. Varrás, vágás Tű balesetmentes használatának szabályai Vágóeszközök balesetmentes használata	Tű befűzése, csomó kötése. Különböző anyagok (textil, műanyag, papír) vágása (csík, egyszerű formák).	
2.3. Természetes anyagok felhasználásával alkotások készítése	Falevél préselése, ragasztása (képeslap). Kavics festése (állat, tárgyak). Termések, magok felhasználásával játékok, díszek készítése.	
2.4. Modellezés	Homokozóban térbeli alakzatok készítése tervek, minta alapján (vár, autópálya, vasútvonal). Kockákból, építőelemekből ház, házsor, utcakép építése (segítséggel) látszati rajz alapján.	
Fogalmak	Szalma, nád, mag, termés, fonal, alaklemez, befűzés, puhafa, keményfa, szeg, kalapács, harapófogó, mérés, mérőeszköz, pontosság, tervrajz, sík, tér.	

Témakör	3. Háztartás, gazdálkodás, életmód	Javasolt óraszám: 16 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Teendők számbavétele a gyógyulás és az egészség megőrzésének érdekében. Az egészséges életmód iránti igény felkeltése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
3.1. Teendők betegség, baleset esetén. Gyógyszerek tárolása, alkalmazásuk feltételei.	Szülő, tanár tájékoztatása, orvos, mentő értesítése (telefonálás gyakorlása, szerepjáték). Gyógyszerekkel kapcsolatos veszélyek megismerése, balesetek elkerülése.	
3.2. Egészséges életmód	Az egészséges életmód kialakításának feltételei, előnyeinek megismerése a saját egészség fenntartásában (egészséges táplálkozás, rendszeres mozgás, káros szokások elutasítása).	
3.3. Munkamegosztás a családban Saját környezet rendben	Részvétel a családi munkában (vásárlás, takarítási munkák). Rendezett környezet kialakítása és fenntartása, szelektív	

tartása	hulladékgyűjtés. Takarítás, takarítási eszközök.
Növényápolás, kisállat gondozása a tanuló környezetében.	Az élőlények tartásával járó felelősség megismerése, növények és állatok gondozásához kapcsolódó teendők számbavétele (rendszeresség, felelősség, megbízhatóság).
3.4. Takarékoság	A személyes teendők számbavétele a takarékoság körében (víz, villany, fűtés, ruhák megkímélése, zsebpénz beosztása)

Fogalmak	Veszélyforrás, segítségkérés helyszínei, formája, egészséges életmód, döntés, választás, káros szokás, felelősség, gondozási feladat, rendszeresség, megbízhatóság, takarékoság, pazarlás.
-----------------	--

Technika, életvitel és gyakorlat 3. NT-98799

Elvárt eredmények a 3. évfolyam végén

- Önállóság, gyakorlottság az önellátásban, az öltözködésben, a tisztálkodásban.
- Egyszerű háztartási tevékenység elvégzése a felnőtt irányításával, mosogatás, terítés, virágápolás.
- A háztartás kisgépeinek felismerése, a funkció megnevezése – használat a fejlettségnek megfelelően.
- Az építődoboz elemeinek, az elemcsaládoknak a megnevezése, gyakorlott használata az építésben.
- Műveleti algoritmus felismerése, alkalmazása irányítással.
- A téri viszonyokra és a téri helyzetekre vonatkozó fogalmak ismerete.
- A papír és a textil megmunkálásában használt kéziszerszámok ismerete, használata. A tanult, a begyakorolt magatartási szabályok betartása a közlekedési helyzetekben. Pozitív megnyilvánulások a munkavégzésben, az együttműködésben.
- A tanuló környezetében meglévő veszélyforrások ismerete és elkerülése.
- Takarítóeszközök ismerete, célszerű használata.
- A gyalogos közlekedés szabályainak helyes alkalmazása a gyakorlatban, a tömegközlekedés eszközeinek és módjának ismerete, a közlekedési jelzőtáblák utasításainak megértése.
- Néhány famegmunkálási, alakítási eszköz és technika elsajátítása, irányítással használati tárgy készítése.
- Esztétikus alkotások készítése természetes anyagokból.
- Makettek készítése tervrajz alapján, változatos anyagfelhasználással.
- Az egészséges életmód érdekében szükséges tennivalók megismerése.
- Aktív részvétel a család életében, képességének megfelelő feladat vállalásával.
- Életkorának és képességeinek megfelelően ismeretek az energiatakarékosságról, a szelektív hulladékgyűjtésről.

4. évfolyam

Az évfolyamra vonatkoztatott célok és feladatok megegyeznek a 3. évfolyamra megfogalmazottakkal.

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök

- Önállóság az önellátás területén.
- Az elemző-, a megfigyelő-, az összehasonlító képesség fejlesztése.
- A megadott szempont szerint csoportosítás képessége.
- Műveletek, munkalépések egymást követő elvégzése.

- A tantárgy fűződő tanulási és munkaszokások elsajátításának képessége.
- A tanult, a használt kéziszerszámok, eszközök gyakorlott használatának készségei.
- Pozitív viszonyulás az egészség megőrzéséhez, a balesetmentes közlekedésben.
- Magatartási és illemszabályok alkalmazásának képességei a közlekedésben.
- A figyelem, az emlékezet, a kreativitás fejlesztése.
- Az együttműködés képességeinek, a munkához való pozitív viszonyulásának fejlesztése.

TECHNIKA ÉS TERVEZÉS

4. évfolyam

Témakör	1. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A rendszeres és következetes testi higiéne megteremtéséhez szükséges tevékenységek elsajátítása. A tevékenységek során előforduló veszélyek tudatosítása, és azok kivédésének megismertetése. A tömegközlekedés során a kulturált közlekedés illemszabályainak megismertetése és gyakoroltatása. A legfontosabb közlekedési jelzőtáblákra vonatkozó tudnivalók elsajátítása.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
1.1. Önkiszolgálás Öltözködés	Igény a rendezett külső megjelenésre. Az öltözék kiválasztása több szempont mérlegelésével (időjárás, napszak, alkalom). Öltözködés tempójának és az önállóság fokának javítása (gombolás, csatolás, fűzés gyakorlása).	
Saját ruhanemű gondozása	Hajtogatás gyakorlása, hiányok észlelése, jelzése (gombhiány, húzózár hibája). Ruhanemű gondos tárolása, számontartása (testneveléshez, úszáshoz).	
Étkezés	Az étkezéshez kapcsolódó tevékenységek egyre önállóbb végzése, a tanult tevékenységek spontán elvégzése (gyümölcs megmosása, étkezéshez kapcsolódó helyi szokások spontán gyakorlása).	
Közösségi tér gondozása	Söprés, szemétyűjtés, portalanítás. Takarítóeszközök ismerete, célszerű, rendszeres használata.	
1.2. Tisztálkodás (tusolás, fürdés menete, szabályai, haj- és körömápolás)	A tisztálkodás helyes menetének gyakorlása, személyes higiénet szolgáló gyakorlatok végzése. A tisztálkodás helyszíneinek megismerése, a tisztálkodási alkalmakhoz kötődő gyakorlatok végzése.	
Veszélyforrások mosdóban, fürdőszobában, WC-n	Szituációs gyakorlatok, veszélyforrások felismerése, csoportosítása, aktuális piktogramok megismerése.	
1.3. Közlekedés Tömegközlekedés Tömegközlekedési illemszabályok	Tömegközlekedés tudnivalóinak gyakorlása, közlekedési eszközök csoportosítása. Csoportos közlekedés gyakorlása valós helyzetekben. Gyakorlás modellált helyzetekben.	

Jelzőtáblák	A jelzőtáblák céljának, formájának, jelentésének tanulása, gyakorlása.
Fogalmak	Napszak, alkalom, ünnepi ruha, sportruházat, ápoltság, aktuálisan használt konyhai eszközök és tevékenységek, áramütés, takarítóeszközök, veszélyes anyagok, piktogramok és jelentésük, tömegközlekedési eszközök, közlekedési jelzőtáblák, tiltó táblák, tájékoztató jelzések, udvariasság.

Témakör	2. Anyagok alakítása, modellezés	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A környezet anyagaival kapcsolatos ismeretek bővítése. A tervezéshez szükséges képességek fejlesztése egyszerű tárgy készítése során. Finommozgások fejlesztése. Mérések pontos elvégzése. Modellezés menetének megtervezése, algoritmuskövetés fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
2.1. Fa megmunkálása Fa tulajdonságai, megmunkálásának eszközei. Fa használatának területei (épület, bútor, tüzelés, papír)	Fából készült tárgyak keresése (válogatás, csoportosítás). Hurkapálcika, puhafa megmunkálása (darabolás, csiszolás, tördelés, festés, ragasztás).	
2.2. Varrás, vágás Tű balesetmentes használatának szabályai Vágóeszközök balesetmentes használata	Tű befűzése, csomó kötése. Egyszerű öltések gyakorlása papíron, textilen. Különböző anyagok (textil, műanyag, papír) vágása (csík, egyszerű formák).	
2.3. Természetes anyagok felhasználásával alkotások készítése	Falevél préselése, ragasztása (képeslap). Kavics festése (állat, tárgyak). Termékek, magok felhasználásával játékok, díszek készítése.	
2.4. Modellezés	Homokozóban térbeli alakzatok készítése tervek, minta alapján (vár, autópálya, vasútvonal). Kockákból, építőelemekből ház, házsor, utcakép építése (segítséggel) látszati rajz alapján.	
Fogalmak	Szalma, nád, mag, termés, fonal, alaklemez, befűzés, puhafa, keményfa, szeg, kalapács, harapófogó, mérés, mérőeszköz, pontosság, tervrajz, sík, tér.	

Témakör	3. Háztartás, gazdálkodás, életmód	Javasolt óraszám: 16 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Teendők számbavétele a gyógyulás és az egészség megőrzésének érdekében. Az egészséges életmód iránti igény felkeltése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
3.1. Teendők betegség, baleset esetén. Gyógyszerek tárolása,	Szülő, tanár tájékoztatása, orvos, mentő értesítése (telefonálás gyakorlása, szerepjáték). Gyógyszerekkel kapcsolatos veszélyek megismerése,	

alkalmazásuk feltételei.	balesetek elkerülése.
3.2. Egészséges életmód	Az egészséges életmód kialakításának feltételei, előnyeinek megismerése a saját egészség fenntartásában (egészséges táplálkozás, rendszeres mozgás, káros szokások elutasítása).
3.3. Munkamegosztás a családban Saját környezet rendben tartása	Részvétel a családi munkában (vásárlás, takarítási munkák). Rendezett környezet kialakítása és fenntartása, szelektív hulladékgyűjtés. Takarítás, takarítási eszközök.
Növényápolás, kisállat gondozása a tanuló környezetében.	Az élőlények tartásával járó felelősség megismerése, növények és állatok gondozásához kapcsolódó teendők számbavétele (rendszeresség, felelősség, megbízhatóság).
3.4. Takarékoság	A személyes teendők számbavétele a takarékoság körében (víz, villany, fűtés, ruhák megkímélése, zsebpénz beosztása)

Fogalmak	Veszélyforrás, segítségkérés helyszínei, formája, egészséges életmód, döntés, választás, káros szokás, felelősség, gondozási feladat, rendszeresség, megbízhatóság, takarékoság, pazarlás.
Összegzett tanulási eredmények a két ciklus ciklus végére	<p>A test és a ruházat gondozása, a kapcsolódó alapvető tevékenységek, szokások ismerete és rendszeres elvégzése.</p> <p>A tanuló környezetében meglévő veszélyforrások ismerete és elkerülése.</p> <p>Takarítóeszközök ismerete, célszerű használata.</p> <p>A gyalogos közlekedés szabályainak helyes alkalmazása a gyakorlatban, a tömegközlekedés eszközeinek és módjának ismerete, a közlekedési jelzőtáblák utasításainak megértése.</p> <p>Néhány famegmunkálási, alakítási eszköz és technika elsajátítása, irányítással használati tárgy készítése.</p> <p>Varróeszközök használata, egyszerű öltésekkel varrás.</p> <p>Esztétikus alkotások készítése természetes anyagokból.</p> <p>Makettek, modellek készítése tervrajz alapján, változatos anyagfelhasználással.</p> <p>Az egészséges életmód érdekében szükséges tennivalók megismerése.</p> <p>Aktív részvétel a család életében, képességének megfelelő feladat vállalásával.</p> <p>Életkorának és képességeinek megfelelően ismeretek az energiatakarékosságról, a szelektív hulladékgyűjtésről.</p>

Technika, életvitel és gyakorlat 4. NT-98800

Tevékenység

A test, a felszerelés tisztaságával kapcsolatos szokások, technikák elsajátítása, gyakorlása. A gyermekek által is elvégezhető házimunkák végzése. A legszükségesebb szolgáltatások ismerete, igénybe vétele önállóan vagy a felnőtt irányításával. Összefüggések felismerése az építés folyamataiban, az illesztés, az egyensúly. Tervezés a térrendezéshez, téralakításhoz. Gyakorlottság a látszati rajz alapján történő építésben.

A szerelődoboz elemeinek megismerése, összeillesztések gyakorlása. Természetes anyagok, műanyagok vizsgálata. Az alapanyagok célszerű, esztétikus megmunkálása. Algoritmus használata a tárgykészítésben. A hulladék hasznosítása. A takarékoság alkalmazása. Öltés, nyírás, csomagolás, darabolás, faragás, kompozíció összeállítása, tervezés. Alaklemez használata.

Közlekedés tömegközlekedési eszközökön. Információs táblák leolvasása, információkérés, tudakozódás. Udvariasság a közlekedési helyzetekben. Veszélyhelyzetek felismerése a gyalogos és tömegközlekedésben, elemzés, modellezés.

Elvárt eredmények a 4. évfolyam végén

- Az egészséges életmódhoz szükséges szokásrend ismerete, betartása. Önállóság, gyakorlottság az önellátásban – öltözés, tisztálkodás, étkezés.
- Egyszerű háztartási munkák gyakorlott elvégzése, háztartási kisgépek használata.
- Részvétel és aktivitás a környezetellátó munkatevékenységben.

- Az építődoboz jártasságszintű használata. Ismeretek a szerelődoboz elemeiről, számszámainak használatáról. A rajz és a tárgy megfeleltetése, alaprajz elkészítése.
- Műveleti algoritmus leolvasása, értelmezése segítséggel, használata a tárgykészítésben.
- Az egyensúly és stabilitás alkalmazása az építésben, a térrendezésben, a modellezésben.
- A téri helyzetre, viszonyokra vonatkozó fogalmak pontos használata.
- Anyagvizsgálati módszerek ismerete – tapasztalatok megfogalmazása.
- Gyakorlott eszközhasználat a papírmunkában, a famunkában, a textilek megmunkálásában, a megismert eszközök tekintetében.
- Az anyag-forma-funkció értelmezése, felismerése a tárgykészítésben – irányítással. Az esztétikai követelményekre való törekvés a tárgykészítésben, a munkában.
- Az anyagtakarékossági szempontok ismerete és alkalmazása a tervező, kivitelező munkában.
- A tanuló tudjon tisztán dolgozni, a problémák megoldásához segítséget kérni.
- A tanult, begyakorolt magatartási szabályok betartása közlekedési helyzetekben. Biztonságos közlekedés gyalogosan és a tömegközlekedési eszközön.
- A közlekedés eszközeinek ismerete, csoportosításuk.
- Veszélyhelyzetek felismerése, elkerülése a gyalogos és a tömegközlekedésben.

TECHNIKA ÉS TERVEZÉS

5-8. évfolyam

A tantárgy tanításának célja a tanulók közvetlen környezetében szerzett tapasztalataikból kiindulva kialakítani a pontosabb, tudatosabb eligazodásukat a technika, a társadalom és a munka világában. A kerettanterv épít a Nat-ban megfogalmazott alapelvekre, a fő témakörökre és tanulási eredményekre.

A tantárgy a fejlesztési feladatok vonatkozásában szintetizáló tevékenységet tölt be. Kiemelt figyelmet fordít arra, hogy a tanulók életmódjának, szokásainak, magatartásformáinak alakítása próbák és gyakorlási lehetőségek során történjen. A pedagógus a tanulók egyediségének, megváltozott tulajdonság-együtteseinek figyelembe vételével járul hozzá a kommunikációs, a kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság és a személyes és társas kapcsolati kompetenciák kialakításához. Feladata az egyszerűbb technológiai folyamatokat és azok kapcsolatait ismétlődő tanulási folyamatban, állandó aktivitásban, egyre önállóbb tevékenységre késztetéssel elsajátíttatni.

A tantárgy kiemelt habilitációs és rehabilitációs feladatai közé tartozik a gondolkodási funkciók, műveletek fejlesztése, a problémafelismerő, a tervező, alakító, konstruáló képesség fejlesztése, a kíváncsiság, motiváltság ébrentartása. A cselekvőképesség fejlesztése, az önellátás kialakítása érdekében a fejlesztés a megfelelő technikák elsajátítására fókuszál, a motorikus képességek fejlesztését állítva a középpontba. A munkához való helyes viszonyulás kialakításához szükség van az akaraterő, kitartás tudatos fejlesztésére, a reális énkép, önismeret kialakítására. Támogatni-segíteni kell a tanulókat a távlati lehetőségeik felismerésében, az önfejlesztő magatartás elfogadásában és gyakorlásában is.

5–6. évfolyam

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében az 5–6. évfolyam fókuszál a megismerési módszerek további fejlesztésére, a szemléletes képi gondolkodás nyomán kialakuló képzetekre, ismeretekre, az elsajátított tanulási szokásokra építve. Hangsúlyosabbá válik az önálló tanulási tevékenység, melyben előtérbe kerül a verbális szint, de a tanulók fejlettségének megfelelően, differenciált módon mindvégig jelen van a manipulációs és a képi szint is.

A nevelési folyamatban jellemző az egész személyiség fejlesztésére való törekvés. A pedagógiai munka középpontjában a saját élményen, tapasztalaton alapuló egészségmegővő problémakörének felismerése áll, a személyes lehetőség és szerep ki- és megtalálása és gyakorlása az életvezetésben, az egészség megővésében. Az életvezetési problémák felismerése kiterjed a családi környezetre is.

TECHNIKA ÉS TERVEZÉS

5. évfolyam

Témakör	1. A személyes szükségletekkel kapcsolatos teendők	Javasolt óraszám: 5 óra
----------------	---	------------------------------------

A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Ápolt, kulturált megjelenéshez szükséges rutinfeladatok megbízható elvégzése. Biztonságos közlekedés szabályainak elsajátíttatása.
--	---

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
1.1. Önkiszolgálás Öltözködés	Divattal, öltözködéssel kapcsolatos ismeretek szerzése (egyéni ízlés, előnyös viselet, öltözködési stílus).
Saját ruhanemű gondozása	Fehérnemű-használat fontosságának belátása (napi váltás, mosás).
Étkezés	Korszerű, sokoldalú táplálkozás megismerése (tanulmányi séta, üzletek kínálata, saját tapasztalat elmondása, fogyókúra, táplálkozási zavarok felismerése).
1.2. Tisztálkodás (a pubertáskor testi higiéniéje)	Megbízható, önálló tisztálkodás, körömápolás, testápoló szerek használatának gyakorlása. Dezodorálás.
1.3. Közlekedés Tömegközlekedés Kerékpáros közlekedés Illemszabályok Jelzőtáblák	Az időjárás hatásának felismerése a közlekedés biztonságára (gyűjtőmunka, baleseti leírások, statisztika). Kerékpározás szabályainak megismerése. Előzékenység, udvariasság szabályainak megismerése, gyakorlása. A közlekedési táblák ismeretének bővítése, tanulmányi séta forgalmas csomópontokon, közlekedési parkban.
Fogalmak	Divat, ízlés, előnyös, kirívó, fogyókúra, táplálkozási zavar, anorexia, elhízás, pubertáskor, testi változás, testápolás, közlekedési szabály, baleseti statisztika, időjárás front, rendőri intézkedés, közlekedési csomópont, forgalomirányítás.

Témakör	2. Anyagok alakítása, modellezés	Javasolt óraszám: 18 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A tevékenységek örömeinek biztosítása. Esztétikus munkadarabok készítése során az önállóság növelése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
2.1. Papírmunkák	Papír (selyempapír, karton, krepp-papír újságpapír, hullámpapír) megmunkálása (festés, lyukasztatás, ragasztás,), tárgyak készítése alkalmakra (jelmez, álarc, dekoráció, ajándék).	

2.2. Drót, zsineg, fonal, alufólia alakítása	Formák, tárgyak készítése minta és egyéni elképzelés alapján. Fonás, sodrás, hajlítás.
2.3. Természetes anyagok használata	Toboz, makk, csuhé, kavics, parafa, termések felhasználásával babák, díszek, képek készítése (festés, ragasztás).
2.4. Modellezés	Egyszerű ház megtervezése, alaprajz, nézeti rajzok és látszati rajz alapján. Makett készítése. A házépítés modellezése. Építőanyagok megismerése tanulmányi kirándulások során (építkezés, szaküzlet felkeresése). Építés, szerelés tetszés szerinti építőjáték felhasználásával (autó, kerítés, jelzőlámpa). Puhafa ragasztása (képkeret).
2.5. Hulladékkezelés	Törekvés a takarékos anyaghasználatra, szelektív hulladékgyűjtés, újrahasznosítás területeinek megismerése, lehetőségek szerinti gyakorlása.
Fogalmak	Papírfajta, tervrajz, lépték, arány, építési mód, épületelem, funkció, szelektív, újrahasznosítás.

Témakör	3. Háztartás, gazdálkodás, életmód	Javasolt óraszám: 13 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Ok-okozati összefüggések felismerése képességének fejlesztése. Problémamegoldó képesség fejlesztése. Pénzügyi ismeretek bővítése. Igények és lehetőségek felmérése, képesség kialakítása ezek mérlegelésére.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
3.1. Egészség-betegség: betegségmegelőzés 3.2. Egészséges életmód	Különböző szituációk feldolgozása (tréning, szerepjáték). Táplálkozás: javasolt és kevésbé javasolt élelmiszerek gyűjtése, csoportosítása. Mozgás, sport területei a mindennapi tevékenységek között (testedzés, kondicionálás, természetjárás).	
3.3. Takarékos energiafogyasztás	A víz-, elektromosság-, hőenergia használata során alkalmazható takarékosági technikák (energiatakarékos égők, szigetelés, odafigyelés a vízcsapok kifogástalan működésére).	
3.4. Házimunkák Lakásgondozás	Rendszeres és időközönként szükséges munkák elvégzése (csoportosítás, gyakorlás,	

	tanulmányi séta). Tevékenység tervezése, gyakorlása, utómunkák.
Ételkészítés	Vendéglátás (szituációs gyakorlatok).
3.3. Gazdálkodás	A család költségvetése, bevétel, kiadás. Közüzemi számlák tanulmányozása, összehasonlítása (a tapasztaltak elemzése). Példák átmeneti pénzügyi zavarok kezelésére.
Vásárlás	Zsebpénz, háztartási pénz, vásárlások tervezése, akciók, kedvezmények, diszkont, internetes vásárlás – ismeretek szerzése, tapasztalatok megbeszélése.

Fogalmak	Tápanyag, zsír, szénhidrát, vitamin, kondicionálás, energiatípus, házimunka, eszköz, tevékenység, költségvetés, bevétel, kiadás, banki művelet, kölcsön, kamat, határidő, akció, leértékelés, kedvezmény.
-----------------	---

Technika és tervezés 5. OH-SNE-TET05GY

https://www.nkp.hu/tankonyv/technika_eletvitel_es_gyakorlat_5_sni/

6. évfolyam

Az évfolyamra vonatkoztatott célok és feladatok megegyeznek az 5. évfolyamra megfogalmazottakkal.

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök

- A tervező-, a rajzoló, a kép- és folyamatábra-olvasó képességek fejlesztése.
- Az egyszerű munkamenet, tárgy elkészítésének, alkalmazásának képessége.
- Tárgykészítési, kéziszerzám-használati képesség.
- A térben, a síkban, az ábrán történő tájékozódás képességének fejlesztése.
- A becslő-, a mérő-, a korrigáló képesség. A pontosságra való törekvés.
- Az önkifejezés képességének, az esztétikum megjelenítésének fejlesztése.
- Tárgykészítés képessége, műveletek végrehajtásának készségei.
- Az egészséges táplálkozás felismerésének képességei.
- Az ön- és környezetellátás, a gondozás képességei, a higiénés szokások következetes alkalmazása. Az önellátás igény szintjének fejlesztése.
- A szolgáltatások önálló igénybevételek képességei.
- A tömegközlekedési információk használatának ismerete és alkalmazásuk képességei.
- Az önálló tanulás képessége.
- Felelős viszonyulás a termelés, a gazdálkodás tevékenységeihez, a folyamatos munkavégzéshez, a családi munkamegosztáshoz.

Technika és tervezés 6. évfolyam

Témakör	1. A személyes szükségletekkel kapcsolatos teendők	Javasolt óraszám: 5 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Ápolt, kulturált megjelenéshez szükséges rutinfeladatok megbízható elvégzése.</p> <p>Biztonságos közlekedés szabályainak elsajátíttatása.</p>	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
1.1. Önkiszolgálás Öltözködés	Divattal, öltözködéssel kapcsolatos ismeretek szerzése (egyéni ízlés, előnyös viselet, öltözködési stílus).
Saját ruhanemű gondozása	Fehérnemű-használat fontosságának belátása (napi váltás, mosás).
Étkezés	Korszerű, sokoldalú táplálkozás megismerése (saját tapasztalat elmondása, fogyókúra, táplálkozási zavarok felismerése).
1.2. Tisztálkodás (a pubertáskor testi higiéniéje)	Megbízható, önálló tisztálkodás, körömápolás, testápoló szerek használatának gyakorlása. Dezodorálás.
1.3. Közlekedés Tömegközlekedés Kerékpáros közlekedés Illemszabályok Jelzőtáblák	<p>Az időjárás hatásának felismerése a közlekedés biztonságára (gyűjtőmunka, baleseti leírások, statisztika).</p> <p>Kerékpározás szabályainak megismerése.</p> <p>Előzékenység, udvariasság szabályainak megismerése, gyakorlása.</p> <p>A közlekedési táblák ismeretének bővítése, tanulmányi séta forgalmas csomópontokon, közlekedési parkban.</p>
Fogalmak	Divat, ízléses, előnyös, kirívó, fogyókúra, táplálkozási zavar, anorexia, elhízás, pubertáskor, testi változás, testápolás, közlekedési szabály, baleseti statisztika, időjárási front, rendőri intézkedés, közlekedési csomópont, forgalomirányítás.

Témakör	2. Anyagok alakítása, modellezés	Javasolt óraszám: 18 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A tevékenységek örömeinek biztosítása.</p> <p>Esztétikus munkadarabok készítése során az önállóság növelése.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	

2.1. Papírmunkák	Papír (selyempapír, karton, krepp-papír újságpapír, hullámpapír) megmunkálása (festés, lyukasztás, ragasztás), tárgyak készítése alkalmakra (jelmez, álarc, dekoráció, ajándék).
2.2. Drót, zsineg, fonal, alufólia alakítása	Formák, tárgyak készítése minta és egyéni elképzelés alapján. Fonás, sodrás, hajlítás.
2.3. Természetes anyagok használata	Toboz, makk, csuhé, kavics, termések felhasználásával babák, díszek, képek készítése (festés, ragasztás).
2.4. Modellezés	Egyszerű ház megtervezése, alaprajz, nézeti rajzok és látszati rajz alapján. Makett készítése. A házépítés modellezése. Építőanyagok megismerése tanulmányi kirándulások során (építkezés, szaküzlet felkeresése). Építés, szerelés tetszés szerinti építőjáték felhasználásával (autó, kerítés, jelzőlámpa). Különböző méretű csavarok, anyák összeszerelése. Puhafa ragasztása, faragása.
2.5. Hulladékkezelés	Törekvés a takarékos anyaghasználatra, szelektív hulladékgyűjtés, újrahasznosítás területeinek megismerése, lehetőségek szerinti gyakorlása.
Fogalmak	Papírfajta, tervrajz, lépték, arány, építési mód, épületelem, funkció, szelektív, újrahasznosítás.

Témakör	3. Háztartás, gazdálkodás, életmód	Javasolt óraszám: 13 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Ok-okozati összefüggések felismerése képességének fejlesztése. Problémamegoldó képesség fejlesztése. Pénzügyi ismeretek bővítése. Igények és lehetőségek felmérése, képesség kialakítása ezek mérlegelésére.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
3.1. Egészség-betegség: betegségmegelőzés 3.2. Egészséges életmód	Különbőféle szituációk feldolgozása (tréning, szerepjáték). Táplálkozás: javasolt és kevésbé javasolt élelmiszerek gyűjtése, csoportosítása. Mozgás, sport területei a mindennapi tevékenységek között (testedzés, kondicionálás, természetjárás).	

3.3. Takarékos energiafogyasztás	A víz-, elektromosság-, hőenergia használata során alkalmazható takarékosági technikák (energiatakarékos égők, szigetelés, odafigyelés a vízcsapok kifogástalan működésére).
3.4. Házimunkák Lakásgondozás	Rendszeres és időközönként szükséges munkák elvégzése (csoportosítás, gyakorlás, tanulmányi séta). Tevékenység tervezése, gyakorlása, utómunkák.
Ételkészítés	Vendéglátás (szituációs gyakorlatok).
3.3. Gazdálkodás	A család költségvetése, bevétel, kiadás. Közüzemi számlák tanulmányozása, összehasonlítása (a tapasztaltak elemzése). Példák átmeneti pénzügyi zavarok kezelésére.
Vásárlás	Zsebpénz, háztartási pénz, vásárlások tervezése, akciók, kedvezmények, diszkont, internetes vásárlás – ismeretek szerzése, tapasztalatok megbeszélése.

Fogalmak	Tápanyag, zsír, szénhidrát, vitamin, kondicionálás, energiatípus, házimunka, eszköz, tevékenység, költségvetés, bevétel, kiadás, banki művelet, kölcsön, kamat, határidő, akció, leértékelés, kedvezmény.
-----------------	---

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére	<p>Ápolt, kulturált megjelenés, következetes és rendszeres testápolás. Az élelmiszerek ismerete és csoportosítása az egészséges táplálkozás megvalósítása és az étkezési zavarok elkerülése érdekében.</p> <p>A test változásainak érzékelése, a pubertáskornak megfelelő higiéniai szokások bevezetése.</p> <p>Önállásulás a gyalogos és közösségi közlekedésben, a kerékpáros közlekedés szabályainak elsajátítása.</p> <p>Új anyagok és újabb technikák megismerése a tárgyak alakításához, modellek készítéséhez.</p> <p>Az egészséges életmód érdekében szükséges tennivalók körének bővítése.</p> <p>A tanuló életkorának és képességeinek megfelelően ismeretek az energiatakarékosságról, a szelektív hulladékgyűjtésről.</p> <p>A gazdálkodással és pénzhasználattal kapcsolatos fogalmak megismerése.</p>
--	---

Technika és tervezés 6. OH-SNE-TET06GY (csak segítségként használom, gyerekeknek nincs)

https://www.nkp.hu/tankonyv/technika_eletvitel_es_gyakorlat_6_sni/

Heti 1 óra

Tevékenységek

A környezet, a háztartás rendjének, tisztaságának gyakorlatai. A tisztaság, a jó közérzet összefüggéseinek feltárása. Egyszerű konyhatechnológiai, ételkészítési módok, eljárások. Jártasság az egytálétel elkészítésében. A változatosság megtapasztalása az étkezésben. A háztartási pénz beosztása. Takarékosági szempontok. Egyszerű konyhatechnikai eszközök használata. Szelektív hulladékgyűjtés. A nem megfelelő hulladéktárolás élettani következményei. A műanyagok, fémdobozok gyűjtése.

A ruházat, a lábbeli szerepe az egészségmegővésben, a jó közérzetben. Környezetbarát szerek megismerése a ruházat tisztításában.

Egyszerű műszaki rajzok, jelek leolvasása, értékelése, szerkesztés, mérés. Egyszerű ház megtervezése, alaprajz, nézeti rajzok és látszati rajz alapján. Makett készítése. A házépítés modellezése. Építőanyagok megismerése tanulmányi kirándulások során (építkezés, szaküzlet felkeresése). Építés, szerelés fémépítő és tetszés szerinti építőjáték felhasználásával (autó, daru, kerítés, jelzőlámpa). Különböző méretű csavarok, anyák összeszerelése. Puhafa ragasztása, faragása, szögelése, szögek kihúzása, kalapács, fogó használata (képkeret). Konstruáláshoz, szereléshez munkaterv készítése irányítással. Szerelés algoritmus alkalmazásával. A mérési

pontosság jelentősége a tervezésben, a kivitelezésben. A kerékpár részeinek felismerése, megnevezése. Jártasság az egyszerű tárgykészítésben, az anyagkezelésben, a funkció-anyag-forma követelményeinek alkalmazásában. Textilmunkák tervezéssel, a munkafolyamat elemzése. Ruhajavító munkák – féslés, szakadás varrása, felszegés, gombvarrás.

Famunkák, illesztés, szerelés. Egyszerű tárgykészítés bőrből, a hulladék hasznosítása. A közlekedés fejlődéstörténetének megismerése. Az utazáshoz szükséges ismeretek, tevékenységek. Tapasztalatok a tömegközlekedés és a szállítóeszközök környezetkárosító hatásáról.

A kiskert növényápolási munkáinak tervezése, végrehajtása. A helyes és a veszélyes eljárások megismerése a növényvédelemben. Kéziszerszámok használata, karbantartása.

Különböző szituációk feldolgozása (tréning, szerepjáték). Táplálkozás: javasolt és kevésbé javasolt élelmiszerek gyűjtése, csoportosítása. Mozgás, sport területei a mindennapi tevékenységek között (testedzés, kondicionálás, természetjárás). A víz – elektromosság -, hőenergia használata során alkalmazható takarékosági technikák (energiatakarékos égők, szigetelés, odafigyelés a vízcsapok kifogástalan működésére).

Elvárt eredmények

- A tanuló rendelkezzen a testápolás alapvető tevékenységével, szokásaival.
- Öltözködjön önállóan az évszaknak, az időjárásnak, az egészség megőrzésének megfelelően.
- Sajátítsa el ruházatának alapvető gondozási szokásait.
- Gyakorlottan végezze az egyszerűbb háztartási munkákat.
- Legyen tájékozott a szűkebb lakóhelyi szolgáltatások használatában.
- Ismerjen fel egyszerű technikai problémát. Megoldások keresése, mérlegelése a konstruálásban, a modellezésben. Gyakorlottság az egyszerű mérésben, rajzeszközök használatában.
- A munkafolyamat algoritmusának pontos követése.
- A megismert anyagokból hasznos tárgy készítése irányítás mellett.
- Az anyag, forma, funkció összefüggéseinek felismerése. Gyakorlottság a megismert kéziszerszámok használatában, munkafogások elvégzésében.
- Munkaszokások betartása: helyes testtartás, rend, anyagtakarékosság, balesetvédelem, munkaeszközök kímélése.
- Munkája során a tanuló tudjon segítséget kérni, társaival együttműködni, segítséget nyújtani.
- Törekedjen a biztonságos közlekedésre. A megismert, begyakorolt szabályokat alkalmazza önállóan. Feleljen meg a közlekedésben elvárt udvariassági szabályoknak. Növekvő önállósággal használja a tömegközlekedés információhordozóit, jelrendszerét.
- Vegyen részt az egyszerű talajművelő eljárások végrehajtásában. Tudja az eszközök balesetmentes használatát.
- Legyen gyakorlott a kiskert növényeinek szaporításában, gondozásában.

7. évfolyam

A szakasz célja felismertetni a munka és technika szükségességét és hasznát az ember életében.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók egyéni tulajdonságaira fókuszálva kell segíteni az eredményesség összefüggéseinek felismertetését a tervezés, szervezés, kivitelezés között, a tanulói tevékenységekre alapozva. Ehhez szükség van az individuális különbségekhez igazodva az önértékelő- és az ítélőképesség fejlesztésére.

Az életmód és a munka világának összefüggései, az életmódból adódó problémák megláttatása során a szabad időre mint szükségletre is figyelmet kell fordítani, támogatva az egyensúly kialakítását a munka-tanulás-szabadidő szervezésében. Kiemelt feladat a tanulók egészségvédelmi, betegségmegelőzési és környezeti ismereteinek bővítése, a veszélyek és elkerülésük lehetőségének ismerete.

Az egyéni különbségek szerepet játszanak a pályaválasztásban, a pályaterületek kiválasztásában és megismerésében is. A pályacél, a folyamatos fejlődés lehetőségének kialakítása érdekében fókuszba kerül a munkavégzés és kézügyesség alakítása, az eszközhasználati jártasság gyakorlása, a tanulás szerepének felismertetése a sikerben.

Konkrét célok

- Felkészíteni a tanulókat az önálló életvitelre, az életüket érintő döntések meghozatalára.
- Ismereteket nyújtani, tapasztalatok birtokába juttatni a pályaválasztásról, szakmatanulási lehetőségekről.
- Bővíteni a tanulók anyag-és eszközismeretét.
- Gyakorlottságot elérni a munkamenet tervezésében, az algoritmusok használatában.
- Az érdeklődés felkeltése a termelés, a gazdálkodás iránt.
- A háztartásvezetés és-szervezés készségeinek fejlesztése.
- Korszerű ismeretek nyújtása a lakás, a ruházat, a lakókörnyezet, a táplálkozás, az ételkészítés területén.
- A feladattudat, a kitartás, az akarat, az erőnlét fokozása.
- Pozitív viszonyulás és attitűd kialakítása az együttműködésben, a munka, a feladat elvégzésében, a normák, szabályok elfogadásában.
- A közlekedési önállóság, a felelősségteljes részvétel és magatartás kialakítása.

Feladat

- Tapasztalati lehetőség, helyszín biztosítása a pályaválasztáshoz.
- Változatos gyakorlatot adni az önálló életvitel ismereteinek megszerzéséhez.
- Változatos anyag és eszköz biztosításával, gyakorlatok végzésével bővíteni az anyag-és szerszámismeretet.
- Önálló tervezési, munkamenet –összeállítási lehetőségeket biztosítani a tárgykészítésben.
- Tapasztalatszerzési lehetőséget adni a háztartás ismereteihez, az önálló döntések

- meghozatalához, a korszerű ismeretek megszerzéséhez.
- Közlekedési helyzetek elemzése, közlekedési tapasztalok gyűjtése, modellezése.
- Magatartás, viszonyulás elemzése.
- Konkrét tapasztalatok biztosítása a termelő, a gazdálkodó szférából, a kertművelés területéről.

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök

- Személyes, alkotó, megtapasztaló utak bejárása, bátorítás.
- Az ábrázoló-, az alakító-, a konstruáló képesség fejlesztése.
- A befogadó-, az alkotóképesség fejlesztése.
- Az anyag-és eszközhasználati készség fejlesztése.
- Reális önértékelés és kritika, mások teljesítményének reális értékelése.
- Önálló tanulás képességének fejlesztése, ismerethordozók használata fejlettség szerint.
- A gondolkodás magasabb rendű műveleteinek fejlesztése, analízis, szintézis, rendszerezés, csoportosítás.
- A döntés képességének fejlesztése.
- Az együttműködés, az önálló életvezetés képességei.

TECHNIKA ÉS TERVEZÉS

7. évfolyam

Témakör	1. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	Javasolt óraszám: 8 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az esztétikus külső megjelenésre törekvés erősítése. A tájékozódás eszközeinek és módjának megismertetése és alkalmazása.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
1.1.Önkiszolgálás	Önállóság a személyes teendők elvégzésében (a tanultak alkalmazása a napi tevékenységekben, a szolgáltatások rendszeres igénybevétele, fodrász, bőrápolás, kozmetikai szerek, sminkelés, körömápolás), a túlzások kerülése.	
1.2. Közlekedés	A település közlekedési viszonyainak ismerete. Tájékozódás a térképen. Közlekedési útvonal kiválasztása. A közlekedési szabályok ismerete és betartása. Tájékozódás a menetrendben.	

Fogalmak	Bőrápolás, sminkelés, alkalomnak megfelelés, térképajta, közlekedési útvonal, közlekedési szabály és jelzés, menetrend.
-----------------	---

Témakör	2. Anyagok alakítása, modellezés		Javasolt óraszám: 26 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Műveleti algoritmusok pontos követése a tervezésben és a kivitelezésben. Egyszerűbb hibák felfedezése és javítása irányítással.		
Ismeretek		Fejlesztési követelmények/Tevékenységek	
2.1. Modellezés	Háztartási gépek használata, világítás, fűtés, vízhasználat (balesetmentes, szakszerű használat, időzítő, fokozat beállítása), az eszközök megfigyelése működés közben. Háztartási eszközök hibájának megfigyelése (csöpögő csap, WC-tartály, festékhiba, szobanövény átültetése) és javítása irányítással. Makett készítése változatos anyagokból, építőelemekből. Alaprajz, térkép tanulmányozása, készítése, eligazodás alaprajzon, térképen.		
Fogalmak	Gép, technikai rendszer, elektromos hálózat, áramtalanítás, mérőóra-állás, vízvezeték, gázvezeték, időzítő, tömítés, hőfokszabályozó, balesetvédelem, használati utasítás, garancia.		

Témakör	3. Háztartás, gazdálkodás		Javasolt óraszám: 18 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A vásárlói jogok megismerése, és szükség esetén alkalmazása. A gazdálkodással, pénzkezeléssel kapcsolatos elemi összefüggések felismerése.		
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek	
3.1. Vásárlás. Szavatosság. Jótállás. Garancia. Csere.	Vásárlás során lényeges körülmények mérlegelése. Szavatossági idő, kezelés, fogyaszthatóság, tárolás módja a piktogramokon: piktogramok megfigyelése, leolvasása. Vásárolt áru cseréje, a feltételek megismerése.		
3.2. Háztartási pénzgazdálkodás	Bevétel, kiadás tervezése, fiktív és valós adatokkal. Közüzemi számlák tanulmányozása, értelmezése.		

	Háztartási füzet használata (zsebpénz felhasználásának figyelemmel kísérése, a kiadások elemzése, hasznos vagy haszontalan célra költötte-e, gyűjtés nagyobb vásárlás megvalósítására).
3.3. Felelős pénzkezelés	Kézpénz, bankkártya használata. Megtakarítások, kölcsön, törlesztés. Bank felkeresése, viselkedési szabályok megismerése, betartása; tennivalók, szükséges dokumentumok megismerése a banki szolgáltatás igénybevételéhez.
Fogalmak	Bevétel, kiadás, rezszi, háztartási füzet, készpénz, bankkártya, jelszó, automata, átutalás, kamat, kölcsön, jelzálog, árverezés, megtakarítás, pontosság, folyószámla.

Témakör	4. Pályaorientáció	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Szakmák, és a szükséges képességek minél szélesebb körű megismertetése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
4.1. Önismeret. Képességek. Főbb érdeklődési területek.	Önismereti foglalkozások, tréning; szívesen végzett tevékenységek, érdeklődés irányának számbavétele, megfogalmazása.	
4.2. Pályaválasztással kapcsolatos alapfogalmak.	A felmerült alapfogalmak megismerése, értelmezése, gyakorlati példák keresése, megbeszélése.	
4.3. Pályaképek, pályatükrök, egyes foglalkozások megismerése.	Foglalkozások, a szükséges készségek, a végett tevékenységek, eszközök számbavétele. Üzemlátogatás. Munkahelyek, foglalkozások megfigyelése.	
4.4. Pályaalkalmasság.	A vizsgált foglalkozásokhoz szükséges képességek, készségek számbavétele.	
4.5. Továbbtanulási, szakmatanulási lehetőségek.	Pályaválasztási tanácsadó felkeresése. Pályaválasztási kézikönyv, szakmákkal kapcsolatos ismertető tanulmányozása.	
Fogalmak	Önismeret, tréning, képesség, készség, ösztönöség, továbbtanulás, pályaválasztás, pályaalkalmasság, önéletrajz, pályaválasztási tanácsadó, jelentkezési lap, foglalkozás, szakma, munkaügyi központ, munkakör, beosztás.	

Technika, életvitel és gyakorlat 7. NT-98801 (csak segítségként használom, gyerekeknek nincs)
Heti 2 óra

Tevékenységek

Az egészséges táplálkozás jelentősége. A kamaszok étrendjének összeállítása, példák a helyes táplálkozásra. Jártasság a főzésben, párolásban, sütésben, habarásban. A lakás otthonossá tétele, a térkihasználás. Terítés a napi étkezéshez és rendkívüli alkalmakra. Jártasság a testápolásban, a testápoló szerek használata. Gyakorlott tervezés a családi pénzbeosztásban. Részvétel a munkamegosztásban, felelősség a növények gondozásában. A szobanövények, a terasz, az erkély, a kiskert növényeinek gondozása, átültetés, szaporítás, gyomtalanítás, öntözés. Tervek a környezet átalakítására a környezeti károkozás elkerülésével. Vetületi ábrák értelmezése, tárgyfelismerés vetület alapján. Mérési pontosság, gyakorlatok mérésekre. A hír, a jel, az információ értelmezése a mindennapok gyakorlatában. Tapasztalatok szerzése a nyersanyagokról, energiahordozókról. Fémek vizsgálata, a tulajdonság és a funkció összefüggései. Tárgykészítés önálló tervezéssel, a munkamenet megválasztásával. Az anyagok átalakításához szükséges szerszámok, eszközök megválasztása, balesetmentes használata, energiatakarékos eljárások keresése. Menetrendek tanulmányozása, használatuk segítségével. Közlekedési helyzetek megítélése. A közlekedési jelzések –a KRESZ– biztonságos, pontos értelmezése. Utazás tervezése.

Elvárt eredmények

- Igényesség a testápolásban, a ruházat gondozásában, javításában, esztétikumában.
- Gyakorlott részvétel a családellátó tevékenységben, a háztartási munkákban, a szolgáltatások igénybevételében.
- Igény, nyitottság a korszerű táplálkozásra. A kulturált étkezés, terítés.
- Takarékosági lehetőségek felismerése, alkalmazása a gyakorlatban, a saját zsebpénz és a háztartási költségek vonatkozásában.
- Ismeretek alkalmazása a saját lakókörnyezet gondozásában, esztétikumának megteremtésében.
- Felelős viszonyulás az ember környezet átalakító tevékenységéhez –a károkozás elutasítása.
- A fejlettségnek megfelelő eligazodás a kommunikációs rendszerek által közvetített jelvilágban. Alapvető ismeret a számítógépes rendszerről.
- Nézetek, vetületek olvasása irányítás mellett. Alapvető ismeretek a szakmatanulásról, a pályaválasztásról.
- A megismert anyagok megmunkálása munkaterv –algorithmus alapján, hasznos tárgy készítése. A megmunkálás eszközeinek balesetmentes, gyakorlott alkalmazása.
- Önállóság az anyag- forma- funkció- esztétikum egységének alkalmazásában.

- Ismeretek alkalmazása a saját lakókörnyezet gondozásában, esztétikumának megteremtésében.
- Mutasson gyakorlottságot a tanuló a közlekedési helyzetek helyes és gyors megítélésében a gyalogos közlekedés szempontjából.
- Értse a közlekedés jelzéseit a gyalogos és a kerékpáros közlekedés szempontjából is.
- Mutasson gyakorlottságot az utazáshoz szükséges személyes csomag elkészítésében, jegy, okmányok és utazási információk beszerzésében.
- Feleljen meg a kulturált tömegközlekedés szabályainak.

8. évfolyam

Az évfolyamra vonatkoztatott célok és feladatok megegyeznek a 7. évfolyamra megfogalmazottakkal.

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök

- A tervezés képessége a tárgykészítésben, a munkamenet összeállításában.
- Egyszerű használati tárgy elkészítésének, javító-, karbantartó munkák elvégzésének képességei.
- Becslő-, mérő-, korrigáló képesség
- Az önálló életvitel, a lakás, a háztartás ellátásának képességei.
- A gondozás, a gondolkodás képességei.
- A higiénés, a táplálékkészítési szokások alkalmazásának képessége.
- A környezet szolgáltató egységeinek igénybevételi képessége.
- Tájékozottság a tömegközlekedés használatában, gyakorlottság a helyi járatokon történő utazásban. A baleset-megelőzési képesség és attitűd fejlesztése.
- Az önálló tanulás képessége. Önértékelés, reális megítélés.
- Felelős viszonyulás a munka világához.

TECHNIKA ÉS TERVEZÉS

8. évfolyam

Témakör	1. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	Javasolt óraszám: 4 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az esztétikus külső megjelenésre törekvés erősítése. A tájékozódás eszközeinek és módjának megismertetése és alkalmazása.	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
1.1.Önkiszolgálás		Önállóság a személyes teendők elvégzésében (a tanultak alkalmazása a napi tevékenységekben, a szolgáltatások rendszeres igénybevétele, fodrász, bőrápolás, kozmetikai szerek, sminkelés, körömápolás), a túlzások kerülése.
1.2. Közlekedés		Tájékozódás a térképen. Közlekedési útvonal kiválasztása. A közlekedési szabályok ismerete és betartása. Tájékozódás a menetrendben.
Fogalmak	Bőrápolás, sminkelés, alkalomnak megfelelés, térkép fajta, közlekedési útvonal, közlekedési szabály és jelzés, menetrend.	

Témakör	2. Anyagok alakítása, modellezés	Javasolt
---------	----------------------------------	----------

		óraszám: 13 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Műveleti algoritmusok pontos követése a tervezésben és a kivitelezésben. Egyszerűbb hibák felfedezése és javítása irányítással.	
	Ismeretek	Fejlesztési követelmények/Tevékenységek
2.1. Modellezés		Általánosan használt egyszerű gépek, berendezések (működő modellek) készítése, tanulmányozása. irányítással. Makett készítése változatos anyagokból, építőelemekből.
Fogalmak	Gép, technikai rendszer, belső égésű motor, elektromos hálózat, biztosíték, áramtalanítás, mérőóra-állás, vízvezeték, gázvezeték, időzítő, tömítés, hőfokszabályozó, balesetvédelem, használati utasítás, garancia.	

Témakör	3. Háztartás, gazdálkodás	Javasolt óraszám: 7 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A vásárlói jogok megismerése, és szükség esetén alkalmazása. A gazdálkodással, pénzkezeléssel kapcsolatos elemi összefüggések felismerése.	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
3.1. Felelős pénzkezelés		Megtakarítások, kölcsön, törlesztés. Bank felkeresése, viselkedési szabályok megismerése, betartása; tennivalók, szükséges dokumentumok megismerése a banki szolgáltatás igénybevételéhez.
Fogalmak	Bevétel, kiadás, rezsi, háztartási füzet, készpénz, bankkártya, jelszó, automata, átutalás, kamat, kölcsön, jelzálog, árverezés, megtakarítás, pontosság, folyószámla.	

Témakör	4. Pályaorientáció	Javasolt óraszám: 12 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Szakmák, és a szükséges képességek minél szélesebb körű megismertetése.	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
4.1. Önismeret. Képességek. Főbb érdeklődési területek.		Önismereti foglalkozások, tréning; szívesen végzett tevékenységek, érdeklődés irányának számbavétele, megfogalmazása.

4.2. Pályaválasztással kapcsolatos alapfogalmak.	A felmerült alapfogalmak megismerése, értelmezése, gyakorlati példák keresése, megbeszélése.
4.3. Pályaképek, pályatükrök, egyes foglalkozások megismerése.	Foglalkozások, a szükséges készségek, a végett tevékenységek, eszközök számbavétele. Üzemlátogatás. Munkahelyek, foglalkozások megfigyelése.
4.4. Pályaalkalmasság.	A vizsgált foglalkozásokhoz szükséges képességek, készségek számbavétele.
4.5. Pályaválasztással kapcsolatos dokumentumok.	Önéletrajz készítése, jelentkezési lap tanulmányozása, kitöltése.
4.6. Továbbtanulási, szakmatanulási lehetőségek.	Pályaválasztási tanácsadó felkeresése. Pályaválasztási kézikönyv, szakmákkal kapcsolatos ismertető tanulmányozása.
4.7. A munkavállalás feltételei.	Tájékozódás a munkaerőpiacon.
Fogalmak	Önismeret, tréning, képesség, készség, ösztönöség, továbbtanulás, pályaválasztás, pályaalkalmasság, önéletrajz, pályaválasztási tanácsadó, jelentkezési lap, foglalkozás, szakma, munkaügyi központ, munkakör, beosztás.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére	<p>Ápolt, kulturált megjelenés, következetes és rendszeres testápolás. Tájékozódás térképen, közlekedési jelzések felismerése és alkalmazása. Menetrend használata. Közlekedéssel kapcsolatos tájékoztatás figyelemmel kísérése. Működő modellek készítése irányítással. Vásárlással, szolgáltatás igénybevételével kapcsolatos fogyasztóvédelmi szabályok és információk ismerete. Háztartási pénzgazdálkodás, felelős pénzkezelés elemeinek megértése, az ismeretek alkalmazása. Pályaválasztás során felmerülő szempontok és teendők megismerése és mérlegelése a helyes döntés érdekében.</p>
--	---

Technika, életvitel és gyakorlat 8. NT-98802 (csak segítségként használom, gyerekeknek nincs)
Heti 1 óra

Tevékenységek

A népi építészet jellegzetességeinek tanulmányozása. Korunk építészeti (acél, vasbeton) jellemzőinek ismerete.

Újságok, könyvek tanulmányozása – a lakás berendezésének, esztétikumának elemzése. A szép otthon, a korszerű lakás és környezet hatása a közérzetre.

Étrend összeállítása korra, nemre, testi állapotra való tekintettel. A takarékoság felismerése a táplálkozásban. Egészségügyi szempontok a tárolás, a tartósítás esetén.

Gyakorlatok tartósítási eljárások, a kiskert hasznosítására. A generációs kapcsolatok elemzése. Beszélgetések, viták a család iránti felelősségről. Az egészséget károsító szerek elutasítása, vélemény, vita – veszélyhelyzetek felismerése, elemzése.

A lehetőségek mérlegelése a családi megtakarításban. Tapasztalatok gyűjtése a munka világáról. A pályaválasztás ismérvei.

Háztartási kisgépek önálló használata, karbantartása. Tapasztalatok, megfigyelések az energiatakarékos fogyasztásról – energia, víz, fűtés. Anyaghasznosítás, karbantartás, egyszerű javító eljárások a háztartásban, a családi ruhatárban. A háztartási gépek, a lakás villamos és gázberendezéseinek helyes használata. Teendők áramütéskor.

A motorizáció előnyeinek és hátrányainak felismerése. Veszélyei. Teendők a közlekedési baleseteknél. Közlekedési helyzetek, szituációk elemzése.

Elvárt eredmények

- A tanuló megjelenésében is mutakozzon meg a következetes testápolási szokások elsajátítása. Legyen ismerete az egészséget fenyegető tényezőkről. Tudja elemezni az alkohol, a cigaretta, a drogok egészségromboló hatását.
- Alkalmazza az egészségmegővő táplálkozási szokásokat, a kulturált étkezést.
- Magatartásában, viszonyulásában mutakozzon meg a családellátó feladatok elfogadása, az idősek segítése, a gyermeknevelés felelősségének felismerése.
- Legyen önálló heti étrendje elkészítésében, tervezésében, a tanult ételkészítési eljárások kivitelezésében, az élelmiszerek tárolásában.
- Alkalmazza a takarékoságot a családi pénzgazdálkodásban, a zsebpénz felhasználásában. Rendelkezzen alapvető ismeretekkel a szobanövények, a kiskert és konyhakert növényeinek gondozásáról. A kertgondozás kéziszerszámaait gyakorlattan használja.
- Értse a célszerű, ésszerű lakástervezés jelentőségét a család életvitele szempontjából. Legyen elképzelése a saját lakásáról, berendezéséről, az egészséges lakás kialakításáról.
- Lássa be a takarékoság, az ésszerűség fontosságát a lakás vízellátásában, világításában, fűtésében. Legyen felkészült a környezetbarát, egészségővő eljárások, technikák, anyagok alkalmazására a lakásban, a környezetében.
- Mutasson gyakorlottságot a háztartási gépek használatában, balesetmentes működtetésében.
- Tudjon modellrajzot készíteni segítséggel, irányítással. Egyszerű szerkesztési feladatokat végezzen gyakorlattan. Használja pontosan a rajzoló-, a mérőeszközöket.
- A megismert közlekedési szabályokat jártasságszinten alkalmazza.
- Pozitív magatartást mutasson különféle közlekedési helyzetekben. Legyen ismerete a közlekedési rendszer várható környezeti hatásairól.
- Értelmezze a munka világáról szerzett tapasztalatait, mérlegelje saját pályaválasztási lehetőségeit.
- Legyen gyakorlott az egyszerű tárgykészítésben, a javító és az elemi karbantartó munkában.

TESTNEVELÉS

1-8.évfolyam

1-8. évfolyam

Óraszámok

Évfolyamok	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Heti óraszám	5	5	5	5	5	5	5	5
Éves óraszám	185	185	185	185	185	185	185	185

A testnevelés az egyik legösszetettebb tanulási terület, meglehetősen komplex célkitűzéssel. Egyik legfontosabb feladata a tanulók testi, lelki, értelmi, érzelmi és szociális fejlődésének biztosítása, mely kiemelten a Nemzeti alaptanterv testi-lelki egészségre nevelés célját valósítja meg, miközben az alapkompenciák és az ezekre épülő Nat kompetencia-összetevők fejlesztése is megtörténik.

A testnevelés tantárgy a tanulókat a játék és a sporttevékenység, illetve a testedzés lehetőségeinek és eljárásainak felhasználásával, a pedagógus személyes példamutató magatartásán keresztül alakítja, formálja. Az egészséges és harmonikus életvitelt megalapozó ismeretek átadása, a szokások kialakítása az alapfokú oktatás kezdeti szakaszában a leghangsúlyosabb. Az alsó tagozat nevelő-oktató tevékenységében ezért kiemelkedő szerepe van a testnevelés tantárgy tanításának, amit a szükséges képzettséggel rendelkező pedagógus végez. A tantárgy jelentőségét növeli, hogy a koordinációs képességek fejlesztésének szenzitív szakaszai nagyrészt erre az életkorra tehetők. A tanulók természetes igényéből fakadó mozgásszükségletet úgy kell kielégíteni, hogy a mozgásműveltség kialakítása és fejlesztése mellett kiemelt szerepet kapjon a motoros képességek fejlesztése. A testnevelés meghatározó szerepet játszik a tanulók szokásrendjének, életvitelének kialakításában. Ebben a korban alapozható meg a mozgás és a mozgástanulás iránti pozitív attitűd, amely jelentősen hozzájárul az élethosszig tartó, egészségtudatos, tevékeny, harmonikus életvitel megvalósításához. Így válhat az egyén később a társadalom aktív tagjává. Az egészségfejlesztés területén a rendszeres higiéniai alapok megismerése, elsajátításának igénye az egész nevelési-oktatási szakaszt végigkíséri. A szabadtéren, a természetközeli helyszíneken végzett rendszeres testmozgás szükségességének tudatosítása a környezet megismerésén keresztül járul hozzá a fenntartható jelen és jövő iránti elkötelezettséghez mint nevelési célhoz.

A testnevelés kerettanterv minden tanuló számára biztosítani kívánja a hatékony és élményszerű tanulást. A gyors mozgástanulásnak, valamint a sportági mozgásformák elsajátításának alapfeltétele a természetes mozgások megszilárdulása. Ennek érdekében érvényesülnie kell a fokozatosság elvének. Az alapkészségek egyszerű végrehajtását gyakorolva jutunk el az összetettebb helyzetekben történő végrehajtásig. A tanulási folyamat során érvényesülnie kell a sikerességnek, az örömteli mozgásos tevékenységnek, amely a játékkal, a játékos mozgástanulással együtt kialakíthatja a testneveléshez, a testmozgáshoz fűződő pozitív érzelmi viszonyulást. A játéktevékenység során is a könnyített szabályoktól haladunk az egyre nehezedő szabályok alkalmazása felé.

Az általános iskola alsó tagozatán elsősorban a játékos cselekvéstanulást helyezük előtérbe. A differenciálás elvét alkalmazva juthatunk el oda, hogy minden tanuló a számára megszerezhető tudás legmagasabb szintjére jusson. Fontos, hogy a gyerekeket a követelmények erő kifejtésre készítsük, de ez ne vezessen kudarchoz, ne váljon kilátástalanná, és ne okozzon hátrányos megkülönböztetést. Ugyanakkor a tanulókat hozzá kell segíteni ahhoz, hogy toleránssá váljanak a társaik gyengébb teljesítménye, esetleg testi és más fogyatékosága iránt.

A testnevelés célja a motoros tevékenységeken keresztül a gyermekközpontú személyiségfejlesztés, az egyéni motoros képességek, a testi és lelki kondíciók eltérő fejlődési ütemének figyelembe vételével a rendszeres fizikai aktivitás, az egészségtudatos, aktív életvezetésre való szocializáció elősegítése. Ennek érdekében a mozgáskészség, a motoros, kondicionális, koordinációs képességek fejlesztése, a motiváció a szabadidős sportokban való aktív részvételre, a szociális és emocionális képességek pozitív megerősítése, preventív egészségtudatos életvezetési szokások kialakítása. E célt szolgálja – többek között a külön témakörként tárgyalt és önálló fejlesztési területként megjelölt tánc is.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a fentebb felsorolt célok kiegészülnek a gyakran társuló testtartásbeli, mozgáskoordinációs és egyéb motoros anomáliák kezelésével, amelyek javítása a szomatopedagógia eszközrendszerével a testnevelés tantárgy habilitációs céljai között szerepel. A tantárgy terápiás célja, hogy az enyhe fokban értelmi fogyatékos tanuló kondicionális, koordinációs képességei és mozgásos cselekvésbiztonsága folyamatosan fejlődjen, hogy erősítse a szocializációs, rehabilitációs folyamatokat, esélyt teremtsen a munka világában való helytállásra.

A motoros készségfejlesztés-edzettség a fittségi szintnövelő és -megtartó testgyakorlatok végzése során, a motoros képességek fejlesztésének és szerepének tudatosítása mellett valósul meg. A motoros készségfejlesztés-mozgástanulás területén a sportágspecifikus és általános taktikai elemek elsajátítása egyénileg, párban és csoportban, valamint a motoros tanulással kognitív, affektív és szociális képességek fejlesztése során valósul meg.

A játék, játékoság szerepe kisgyermekkorától az ifjúkorig egyaránt fontos. Ezt szolgálhatják a játékos mozgásformák egyénileg, párban, csoportban, a sportág-előkészítő mozgásos játékok, az alkotó és kooperatív játékos feladatok, a kognitív, affektív és szociális képességek fejlesztése játékkal. Az egyénileg, párban, csoportban végzett játékos és sportág-specifikus versenyek nagy jelentőségűek a tanulók kognitív, affektív és szociális képességeinek fejlesztésében.

Preventív, életvezetési, egészségfejlesztési célokat szolgálnak a szabadidős sporttevékenységek, az életmódot, életstílust és életminőséget befolyásoló egyéni és társas tevékenységek.

A fentiekén kívül kiemelt általános fejlesztési feladatokat jelent a sajátos nevelési igényű tanulók esetében az erő, az állóképesség, az ügyesség, a gyorsaság növelése, a koordinációs képesség, a mozgástanulási, a mozgásszabályozó, a mozgásalkalmazkodó, az egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és a téri tájékozódó képesség fejlesztése. Pozitív jellemtulajdonságok – akaraté, bátorság, fair play – kialakítása és fenntartása.

Kiemelt habilitációs/rehabilitációs fejlesztési feladat a mozgásigény, kezdeményezőképeség erősítése, motiváció és bátorítás a mozgásos feladatok végrehajtására. Mozgásos játékokban

szabálytartásra, együttműködésre nevelés a játék örömeinek felfedeztetésével. A mozgásos alapttechnikák elsajátítása, a kitarítás és az állóképesség fejlesztése kiemelt feladat az általános kondicionálás, testi hajlékonyság, végtagok ügyességének fejlesztése, a gyorsaság, az ugró, a dobó, az egyensúlyozó képesség alakításával összhangban, a tanuló terhelhetőségének függvényében. A betegségekkel és az időjárási tényezőkkel szembeni ellenálló-képesség, edzettség biztosítása a mozgás segítségével.

Külön figyelmet kell fordítani a saját testen való biztonságos tájékozódás kialakítására a függőleges és vízszintes zónákban, a téri viszonyok pontos felismerésére és orientációra. A viszonzszavak felfogása, adekvát használata, a téri biztonság erősítése folyamatos feladat a tantárgy tanítása során. A gyermekek/tanulók önismereti képességének fejlesztése, az önállóság és a versenyszellem erősítése a mozgásfejlesztő, kondicionálást biztosító gyakorlatok önálló végzését és az általános helytállás képességét támogatja.

A testnevelés tantárgy a Nat és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve által megjelölt kompetenciafejlesztési feladatok megvalósítására integráltan kínál lehetőséget.

Enyhe értelmi fogyatékos gyermekek ismeretsajátítási folyamataiban az egyénre szabott motiváción és differenciált feladatkiosztásokon kívül jelentős szerephez jut a motoros tanulás, a tevékenységbe ágyazott kognitív fejlesztés.

A fizikai állóképesség és a motoros képességek erősen befolyásolják a tanulók iskolai teljesítményét, pályaorientációs lehetőségeit és a jövőbeni munkaerőpiaci alkalmasságukat. A szabadtéri testnevelésórák és szabadidős sporttevékenységek, túrák alkalmat adnak a környezettudatosság erősítésére, a természeti és az ember által teremtett környezet megóvására, minden élő iránti tiszteletre. Testnevelésórán az önállóan végzett, egyéni mozgás- vagy tartásrehabilitációs gyakorlatoknál nagy szerepe van a hatékony, önálló tanulásnak, amelynek transzferhatása hasznosulhat a közismereti tantárgyak művelésében és a kulcskompetenciák fejlesztésében.

Ha a tanuló gyógytestnevelésben vesz részt, vagy gyógytestnevelésben is részt vesz, a gyógytestnevelés végrehajtása során a testnevelés kerettanterv adaptálható elemeit is alkalmazni kell.

1–2. évfolyam

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermekeknek ép kortársaikhoz hasonlóan lételeme a mozgás. A mozgásos játékformák során bővülnek önmagukról és szűkebb-tágabb környezetükről szerzett tapasztalataik, ismereteik, fejlődnek kognitív és prekognitív képességeik.

Az iskolás létforma első két évében a testnevelés tantárgy fő célja a mozgásformák elsajátíttatása, a mozgás örömeinek felfedeztetése, az egészséges életmódra nevelés és az esetleges testtartásbeli rendellenességek és a mozgásos ügyetlenség korrekciója. A közösségi mozgásformák során a kooperáció, a sportszerűség alapjainak megteremtése, a gyermek és szociális környezete számára egyaránt kedvező attitűdök kialakítása.

Az enyhe értelmi fogyatékos kisgyermek számára a testnevelés tantárgy számos lehetőséget kínál a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichikus funkciók fejlesztésére.

A gyógypedagógia eszköztárán, valamint az esetleges terápiás szükségleteken és lehetőségeken túl meghatározó az egyéni különbségekhez alkalmazkodó időmennyiség, a játékoság biztosítása, valamint a gyermeki kíváncsiság fenntartása/felkeltése.

TESTNEVELÉS

1. évfolyam

Témakör	1. Motoros képességfejlesztés – edzettség, fittség	Javasolt óraszám: 70 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A tanulók mozgásképségének és fittségének növelése (eszközökkel és azok nélkül).</p> <p>A vázizomzat erősítése és nyújtása egyszerű, gimnasztikai gyakorlatokkal.</p> <p>Biomechanikailag helyes testtartás kialakítása és fenntartása.</p> <p>Elemi, ritmikus mozgásformákkal az ideg-, légzési, keringési és mozgatórendszer fejlődésének elősegítése.</p> <p>Egészséges testi fejlődés támogatása.</p> <p>Mozgásműveltség kialakítása és fejlesztése.</p> <p>Motorikus képességek fejlesztése.</p> <p>Mozgásigény felkeltése és fenntartása.</p> <p>A motoros képességek fejlesztése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> felismerő, ráismerő és eszközhasználati készségek; gyors, pontos mozgási és testhelyzet-változtatási képesség; megfigyelési és döntési képesség; testérzékelés, a mozgás határainak tudatosítása; téri tájékozódás; a mozgás örömeinek átélése; transzfer hatások a közismereti tantárgyakra.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>1.1. Gimnasztika</p> <p>1.2. Torna</p>	<p>Alapállás, terpeszállás, kartartások, karkörzés.</p> <p>Törzshajlítások előre-hátra.</p> <p>Szökdelések.</p> <p>Egyszerű kéziszer-gyakorlatok.</p> <p>Bordásfal-gyakorlatok.</p> <p>Lábgyakorlatok.</p> <p>Fej-, nyak-, váll-, törzsgyakorlatok.</p> <p>Nyújtás, hajlítás, fordítás, döntés.</p> <p>Tartásos helyzetek: ujjtartás, nyújtott, zárt kartartás – előre, oldalt és magas tartásban.</p>	
Fogalmak	<p>Szökdelés, páros láb, jobb-bal, váltott láb, terpeszállás, harántterpesz, fej, törzs, ujj, kéz, kar, karhajlítás, nyújtás, körzés, kéziszer, labda, szalag, tornabot, bordásfal, hátsó és mellső függés, döntés, fordítás, előre, oldalt.</p>	

Témakör	2. Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás	Javasolt óraszám:
---------	--	-------------------

		70 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A testvázlat tudatosítása, lateralitás, szerialitás, vizuomotoros koordináció, egyensúlyérzékelés és észlelés fejlesztése.</p> <p>A pszichikus funkciók (figyelem, emlékezet, gondolkodás) és gondolkodási műveletek (összehasonlítás, konkretizálás, differenciálás) fejlesztése.</p> <p>Koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és a téri tájékozódó képesség fejlesztése.</p> <p>A közismereti tantárgyak tanulásának habilitációs megsegítése az észlelés, kinezetikus érzékelés, figyelem, emlékezet és térérzékelési képességek fejlesztésével.</p> <p>Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák kialakítása, megerősítése.</p> <p>Testtérkép, lateralitás, szerialitás tudatosítása.</p> <p>Szenzoros integráció fejlesztése.</p> <p>Természetes mozgásformák alkalmazása, gyakorlása, továbbfejlesztése a torna, az atlétika, a sportág jellegű feladatokban, a gyermektáncban.</p> <p>A vízbiztonság megalapozásának előkészítése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> testhelyzet és változásai; pontos megfigyelésre törekvés; járás egyensúlyának megtartása kijelölt nyomvonalon; mozgás sebességének és irányának érzékelése; testrészek, testhelyzetek ismerete; saját test elfogadása.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<i>2.1. Testséma tudatosítását szolgáló játékok</i>	<p>Testhelyzet tudatos változtatása: állások, ülések, fekvés hanyatt, háton, oldalt bemutatással és utánzással.</p> <p>Testrészek megkülönböztetése taktilis ingerlésre, testtájak megmutatása érintéssel.</p> <p>Egyszerű játéktárgyak felismerése tapintás útján.</p> <p>Céltott stimulációk játékok és labda adogatásával.</p> <p>Az egyensúly-érzékelés és -észlelés fejlesztése járással, forgással, gurulással, súlypont áthelyezésével.</p>	
<i>2.2. Atlétikai elemek</i>	<p>Rövid távú futás és járás, hirtelen megállás, szóbeli instrukciók és bemutatás alapján.</p> <p>Mozgás sebesség, irány érzékelése lengetés, hintázás, gurulás alkalmával.</p> <p>Futás: lassú, kötetlen; hosszú egyenletes; változó iramú.</p> <p>Futóiskola: sarokemelés, térdemelés, kanyarodás, alakzatok.</p> <p>Kötetlen futások.</p> <p>Rövid, gyors futások.</p> <p>Akadályfutások (a gyermekekhez adaptált akadályokkal).</p> <p>Állórajt.</p> <p>Szökdelés egy és páros lábbal; helyben és haladva.</p> <p>Szökdelés akadály felett (a gyermekekhez adaptált akadályokkal).</p>	

<p>2.3. <i>Torna</i> A talajtorna és az atlétika alapmozgásai</p>	<p>Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok. Támaszok tornaszámoly alkalmazásával. Guruló átfordulás. Alacsony tornaszekrényre felugrás, leugrás – átugrás (5 ütemben: támasz, feltérdelés, felguggolás, felállás, leugrás). Tornapadon járás, fordulatok. Függés bordásfalon, gyűrűn, lengés gyűrűn. Gyertya kartámasszal. Testsúly megtartása támaszban karhajlítással. Négykézláb járás. Mellső és hátsó helyzetben kúszás, csúszás. Guruló átfordulás előre-hátra – egyedi megsegítéssel. Tarkóállás segítséggel. Függeszkedés bordásfalon és kötélen. Gyűrűn hintázás. Egyensúly gyakorlatok. Járas lábujjon, talpélen, gördülő sarkon. Utánlépés, fordulatok, sarokemelés, térdemelés. Kötélugrás. Helyből és rövid rohammal távolugrás. Dobás, csúsztatás, gurítás, rúgás megkísérlése – labdával és babzsákkal – célba, irányba és távolba.</p>
<p>2.4. <i>Ismerkedés az úszás alapjaival</i></p>	<p>Vízi játékok, fújó gyakorlatok vízben, siklás segítséggel.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Állás, ülés, fekvés, hanyatt, háton, hason, oldalt, járás, távolság, futás, test, kéz, láb, has, hát, fej, szem orr, fül, labda, kocka, baba, séta, forgás, sebesség, gurulás, lengetés, medence, siklás, buborék.</p>

Témakör	3. Játék	Javasolt óraszám: 80 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az egészséges életmód és a rendszeres fizikai aktivitás iránti igény megalapozása. Fizikai erőnlét, állóképesség kialakítása / fenntartása. Játékszabályok által az elemi döntésképesség és szabálytudat kialakítása. Csapatszellemre, sportszerűsége nevelés. Együttműködés, kooperáció elősegítése. Siker és kudarc elviselése képességének fejlesztése. Versenyszellem kialakítása és fenntartása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> társakra figyelés; együttműködés; szabálykövetés, szabálytartás; önellenőrzés; „beszéd”-mozgás koordináció; téri orientáció; kudarcátűrés; győzelem sportszerű megélése.</p>	
<p>Fejlesztési ismeretek</p>	<p>Fejlesztési tevékenységek</p>	
<p>3.1. <i>Futó és fogójátékok –</i></p>	<p>Egyénileg, párban, csoportban végezhető játékok</p>	

<p>fogócska, macska és egerek stb. Páros fogó – Hátsó pár előre fuss! stb. Átfutó játékok – Gyertek haza, ludaim! Adj király katonát! stb.</p> <p>3.2. <i>Énekes és mondókás körjátékok</i> – népi gyermekjátékok</p> <p>3.3. <i>Sor- és váltóversenyek</i> Sor- és váltóversenyek sporteszközök (labdák) beépítésével</p> <p>3.4. <i>Labdajátékok, versenyek</i> A játékok során fokozatosan nehezített szabályokkal történik a játékvezetés, a tanulók haladásának függvényében. Játékok a különböző anyagú, méretű és tulajdonságú labdákkal: gumilabda, kislabda, gyógylabdák, kosárlabda, futball-labda</p>	<p>elsajátítása szerrel és/vagy szer nélkül. Szerepjátékok, szabályjátékok, feladatjátékok értése és reprodukciója. Kreatív és kooperatív játékok értése és reprodukciója Sportelőkészítő játékok értése és reprodukciója. Népi gyermekjátékok értése és reprodukciója. Érzelmek és motivációk szabályozásának elemi szintű megvalósítása. Élményszerűség és öröm érzékeltetése a társas játéktevékenységben. Személyes és társas folyamatok megélése. A konfliktuskezelés elemi szintű ismerete és gyakorlata.</p> <p>Játékos ismerkedés a különböző anyagú, méretű és tulajdonságú labdákkal. Gurítások, dobások célba, irányba, feldobás, elkapás két kézzel, ölelő fogással. Labdaiskola falnál. Labda adogatása körben, zene ritmusára. Kétkezes alsó és kétkezes felső labdafogás. Egykezes felső dobás gyakorlása falnál. Páros labdázás. Érkező labda megfogása és továbbadása társnak. Labdaátvétel. Labdavezetés. Adogató és kidobó csoportjátékok, versenyek (kidobó, Jancsi a körben, labdacica gurítással stb.).</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Fogócska, körjáték, sorverseny, váltóverseny, labda (gumi-, tenisz-, pingpong-, kosár-, röp-, kézi-, gyógy-, futball-), gurítás, dobás, pattintás, megfogás, elkapás, kétkezes, egykezes, felső fogás, alsó fogás, páros, átadás, elkapás, labdavezetés, adogatás.</p>

Témakör	4. Versenyzés	Javasolt óraszám: 60 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A tanulók képessé tétele egyszerűsített szabályokkal zajló versenyzésre sor- és váltóversenyek és egyszerűsített sportági versenyek esetében. A sportoló mint példakép megjelenítése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> mozgáskoordináció; társakra figyelés; együttműködés; szabálykövetés, szabálytartás; önellenőrzés; „beszéd” mozgás koordináció; téri orientáció; kudarcűrész; győzelem; portszerű megélése; egészséges versenyszellem; döntésképeség; reagáló képesség.</p>	
<p>Fejlesztési ismeretek</p>	<p>Fejlesztési tevékenységek</p>	
<p>4.1. <i>Futó és ugróversenyek</i></p>	<p>Egyszerűsített sportági versenyek végrehajtása</p>	

<p>Sorversenyek Váltóversenyek Futóverseny Ugróiskola Kötélugrás-verseny</p> <p><i>4.2. Labdás versenyek</i> Kosárra dobó verseny Labdavezetési verseny Kidobó játék Kézi és röplabda alapmozgásaiból összeállított versenyek Labdarúgás alapjai – kapura rúgó verseny</p>	<p>egyszerűsített szabályokkal. Sor-és váltóversenyek szabályainak megismerése és betartása. Egyszerűsített sportági versenyek megismerése és végrehajtása az írott és íratlan sportszerűségi szabályok betartásával. Sportszerűség fogalmi jelentésének és gyakorlatának megismerése.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Fogócska, körjáték, sorverseny, váltóverseny, a játékok, sportágak neve, labdák neve, gurítás, dobás, pattintás, megfogás, elkapás, kétkezes, egykezes, felsőfogás, alsó fogás, páros, átadás, elkapás, labdavezetés, adogatás, győztes, ellenfél, vesztes, tisztelet, sportszerűség.</p>

Témakör	5. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés	Javasolt óraszám: 40 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformák kialakítása. Relaxációs gyakorlatok mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása. Higiénés ismeretek tudatos alkalmazása, képességének és igényének erősítése. A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepének tudatosítása és szokássá válásának támogatása. A könnyített testnevelés individuális lehetőségének megteremtése. A tanulók betegségtudatának, féltékenységének, esetleges gátlásainak mérséklése, oldása egyéni sikerhez juttatással. A tanulók meggyőzése a baleset-megelőzés fontosságáról, a bekövetkezett baleset esetén a teendők tudatosítása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> egészségtudatosság; mozgásigény; rendszeres mozgás a szabadban, „levegőzés” igénye és élvezete; döntésképeség; gyors reagálás; a körülményekhez való alkalmazkodás; a természet szeretete, megóvása a gyermekek szintjén.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p><i>5.1. Testi-lelki higiéné</i> Relaxációs gyakorlatok Testi-lelki higiéné Egészséges életmód alapelemei – étkezés, ruházat, pihenés, mozgás, a káros anyagok kerülése Az úszás elemei</p>	<p>Játékos relaxációs gyakorlatok végzése. Testi higiénés ismeretek és azok mindennapi gyakorlatának javítása. Lehetőség szerint az úszás elemeinek elsajátítása.</p>	
<p><i>5.2. Természetben űzhető sportok</i> Valamennyi évszakban, lehetőség szerint a sportfoglalkozások 30%-át töltsék szabadban a tanulók. A tornagyakorlatok kivételével valamennyi tematikai egységben szereplő feladatok a szabadban is elvégezhetőek. Túra – balesetvédelem: kullancsveszély</p>	<p>Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtása. Az időjárástól és a lehetőségektől függően futkározás a hóban, hógolyózás, csúszkálás, szánkózás, hóemberépítés.</p>	
<p><i>5.3. Könnyített testnevelés, tartáskorrekció</i> (Konzultációk, tudástranszferek az illetékes szakemberek között: ortopéd szakorvos, gyógytestnevelő,</p>	<p>A tanulók egyéni állapotához, elváltozásaihoz igazodó gyakorlatok. A tantervben foglalt, nem ellenjavallt gyakorlatok, feladatok végrehajtása. Testtartásjavító gyakorlatok. Preventív és korrigáló feladatok megoldása</p>	

gyógytornász, konduktor, szomatopedagógus. Lehetőség szerint törekvés a tanterv szerinti foglalkozásokhoz való visszatéréshez.)	sporteszközök alkalmazásával.
Fogalmak	Pihenés, relaxáció, edzettség, egészséges életmód, egészséges és nem egészséges étel, káros anyag, szabad tér, szabad levegő, természet, időjárás, túra, gyógytorna, korrekció, korrigálás, képesség, betegség, állapot, javulás.

Témakör	6. Tánc	Javasolt óraszám: 40 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A mozgásnyelv megalapozása.</p> <p>Testtudat, mozgás, mozdulatlanság érzékelésének fejlesztése.</p> <p>Térbeli alkalmazkodás javítása.</p> <p>Lateralitás és szerialitás kialakítása, illetve fejlesztése.</p> <p>A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztése.</p> <p>Metrum, tempó, ritmus érzékelése képességének fejlesztése.</p> <p>Helyes testtartás kialakítása és automatizálása.</p> <p>Az együttmozgás élményének megtapasztaltatása.</p> <p>Törekvés az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés lehetőségének kialakítására.</p> <p>A pozitív önértékelés és reakcióképesség növelése.</p> <p>Népi mozgásos gyermekjátékok megismertetése.</p> <p>Csoportos játék- és megjelenítőképesség fejlesztése.</p> <p>Rögtönzés és együttműködés képességének kialakítása.</p> <p>Muzikalitás fejlesztése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> testhelyzet és változásai; pontos megfigyelésre törekvés; járás, ugrás egyensúlyának megtartása; mozgás sebességének és irányának érzékelése.</p>	

Összegzett tanulási eredmények a ciklus végén	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – az alapvető biztonsági szabályok betartására, – testrészei megnevezésére, – testhelyzetének és a testhelyzet változásainak érzékelésére, – szökdelésekre, alap-, terpesz-, és harántállás, valamint nyak-, kar-, törzshajlítás és -körzés végzésére, ülő, fekvő testhelyzet elfoglalására (vezényszóra, bemutatás után és/vagy segítséggel), – a járás és futás közötti különbség gyakorlati differenciálására, – a tanult játékok nevének felismerésére, – empirikus szinten felismerni a labda mozgásának sajátosságait, – az alapvető higiénés követelmények betartására, – a mozgás és játék élvezetére.
--	--

2. évfolyam

Célok

- Az alapvető testi képességek fejlesztésével a rendszeres testmozgás biztosítása, az önkiszolgálás alakítása.
- Koordinációs és kondicionális képességek, feladatmegoldó képességek fejlesztése.
- Fejlődési rendellenességek korrekciója, testtartásjavítás.
- A vízben való mozgás fejlesztése.

TESTNEVELÉS

2. évfolyam

Témakör	1. Motoros képességfejlesztés – edzettség, fittség	Javasolt óraszám: 70 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A tanulók mozgásképességének és fittségének növelése (eszközökkel és azok nélkül).</p> <p>A vázizomzat erősítése és nyújtása egyszerű, gimnasztikai gyakorlatokkal.</p> <p>Biomechanikailag helyes testtartás kialakítása és fenntartása.</p> <p>Elemi, ritmikus mozgásformákkal az ideg-, légzési, keringési és mozgatórendszer fejlődésének elősegítése.</p> <p>Egészséges testi fejlődés támogatása.</p> <p>Mozgásműveltség kialakítása és fejlesztése.</p> <p>Motorikus képességek fejlesztése.</p> <p>Mozgásigény felkeltése és fenntartása.</p> <p>A motoros képességek fejlesztése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> felismerő, ráismerő és eszközhasználati</p>	

	készségek; gyors, pontos mozgási és testhelyzet-változtatási képesség; megfigyelési és döntési képesség; testérzékelés, a mozgás határainak tudatosítása; téri tájékozódás; a mozgás örömeinek átélése; transzfer hatások a közismereti tantárgyakra.
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
1.1. <i>Gimnasztika</i> 1.2. <i>Torna</i>	Alapállás, terpeszállás, kartartások, karkörzés. Törzshajlítások előre-hátra. Szökdelések. Egyszerű kéziszer-gyakorlatok. Bordásfal-gyakorlatok. Lábgyakorlatok. Fej-, nyak-, váll-, törzsgyakorlatok. Nyújtás, hajlítás, fordítás, döntés. Tartásos helyzetek: ujjtartás, nyújtott, zárt kartartás – előre, oldalt és magas tartásban.
Fogalmak	Szökdelés, páros láb, jobb-bal, váltott láb, terpeszállás, harántterpesz, fej, törzs, ujj, kéz, kar, karhajlítás, nyújtás, körzés, kéziszer, labda, szalag, tornabot, bordásfal, hátsó és mellső függés, döntés, fordítás, előre, oldalt.

Témakör	2. Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás	Javasolt óraszám: 70 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A testvázlat tudatosítása, lateralitás, szerialitás, vizuomotoros koordináció, egyensúlyérzékelés és észlelés fejlesztése.</p> <p>A pszichikus funkciók (figyelem, emlékezet, gondolkodás) és gondolkodási műveletek (összehasonlítás, konkretizálás, differenciálás) fejlesztése.</p> <p>Koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és a téri tájékozódó képesség fejlesztése.</p> <p>A közismereti tantárgyak tanulásának habilitációs megsegítése az észlelés, kinesztetikus érzékelés, figyelem, emlékezet és térérzékelési képességek fejlesztésével.</p> <p>Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák kialakítása, megerősítése.</p> <p>Testtérkép, lateralitás, szerialitás tudatosítása.</p> <p>Szenzoros integráció fejlesztése.</p> <p>Természetes mozgásformák alkalmazása, gyakorlása, továbbfejlesztése a torna, az atlétika, a sportág jellegű feladatokban, a gyermektáncban.</p> <p>A vízbiztonság megalapozásának előkészítése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> testhelyzet és változásai; pontos megfigyelésre törekvés; járás egyensúlyának megtartása kijelölt nyomvonalon; mozgás sebességének és irányának érzékelése; testrészek, testhelyzetek ismerete; saját test elfogadása.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	

<p>2.1. <i>Testséma tudatosítását szolgáló játékok</i></p>	<p>Testhelyzet tudatos változtatása: állások, ülések, fekvés hanyatt, háton, oldalt bemutatással és utánzással. Testrészek megkülönböztetése taktilis ingerlésre, testtájak megmutatása érintéssel. Egyszerű játéktárgyak felismerése tapintás útján. Célzott stimulációk játékok és labda adogatásával. Az egyensúly-érzékelés és -észlelés fejlesztése járással, forgással, gurulással, súlypont áthelyezésével.</p>
<p>2.2. <i>Atlétikai elemek</i></p>	<p>Rövid távú futás és járás, hirtelen megállás, szóbeli instrukciók és bemutatás alapján. Mozgás sebesség, irány érzékelése lengetés, hintázás, gurulás alkalmával. Futás: lassú, kötetlen; hosszú egyenletes; változó iramú. Futóiskola: sarokemelés, térdemelés, kanyarodás, alakzatok. Kötetlen futások. Rövid, gyors futások. Akadályfutások (a gyermekekhez adaptált akadályokkal). Állórajt. Szökdelés egy és páros lábbal; helyben és haladva. Szökdelés akadály felett (a gyermekekhez adaptált akadályokkal).</p>
<p>2.3. <i>Torna</i> A talajtorna és az atlétika alapmozgásai</p>	<p>Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok. Támaszok tornaszámoly alkalmazásával. Guruló átfordulás. Alacsony tornaszekrényre felugrás, leugrás – átugrás (5 ütemben: támasz, feltérdelés, felguggolás, felállás, leugrás). Tornapadon járás, fordulatok. Függés bordásfalon, gyűrűn, lengés gyűrűn. Gyertya kartámasszal. Testsúly megtartása támaszban karhajlítással. Négykézláb járás. Mellső és hátsó helyzetben kúszás, csúszás. Guruló átfordulás előre-hátra – egyedi megsegítéssel. Tarkóállás segítséggel. Függeszkedés bordásfalon és kötélen. Gyűrűn hintázás. Egyensúly gyakorlatok. Járas lábujjon, talpélen, gördülő sarkon. Utánlépés, fordulatok, sarokemelés, térdemelés. Kötélugrás. Helyből és rövid rohammal távolugrás. Dobás, csúsztatás, gurítás, rúgás megkísérlése – labdával és babzsákkal – célba, irányba és távolba.</p>
<p>2.4. <i>Ismerkedés az úszás alapjaival</i></p>	<p>Vízi játékok, fújó gyakorlatok vízben, siklás segítséggel.</p>

Fogalmak	Állás, ülés, fekvés, hanyatt, háton, hason, oldalt, járás, távolság, futás, test, kéz, láb, has, hát, fej, szem orr, fül, labda, kocka, baba, séta, forgás, sebesség, gurulás, lengetés, medence, siklás, buborék.
-----------------	--

Témakör	3. Játék	Javasolt óraszám: 80 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az egészséges életmód és a rendszeres fizikai aktivitás iránti igény megalapozása.</p> <p>Fizikai erőnlét, állóképesség kialakítása / fenntartása.</p> <p>Játékszabályok által az elemi döntésképeség és szabálytudat kialakítása.</p> <p>Csapatszellemre, sportszerűsége nevelés.</p> <p>Együttműködés, kooperáció elősegítése.</p> <p>Siker és kudarc elviselése képességének fejlesztése.</p> <p>Versenyszellem kialakítása és fenntartása.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> társakra figyelés; együttműködés; szabálykövetés, szabálytartás; önellenőrzés; „beszéd”-mozgás koordináció; téri orientáció; kudarcátírás; győzelem sportszerű megélése.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>3.1. <i>Futó és fogójátékok</i> – fogócska, macska és egerek stb. Páros fogó – Hátsó pár előre fuss! stb. Átfutó játékok – Gyertek haza, ludaim! Adj király katonát! stb.</p> <p>3.2. <i>Énekes és mondókás körjátékok</i> – népi gyermekjátékok</p> <p>3.3. <i>Sor- és váltóversenyek</i> Sor- és váltóversenyek sporteszközök (labdák) beépítésével</p> <p>3.4. <i>Labdajátékok, versenyek</i> A játékok során fokozatosan nehezített szabályokkal történik a játékvezetés, a tanulók haladásának függvényében. Játékok a különböző anyagú, méretű és tulajdonságú labdákkal: gumilabda, kislabda, gyógylabdák,</p>	<p>Egyénileg, párban, csoportban végezhető játékok elsajátítása szerrel és/vagy szer nélkül.</p> <p>Szerepjátékok, szabályjátékok, feladatjátékok értése és reprodukciója.</p> <p>Kreatív és kooperatív játékok értése és reprodukciója</p> <p>Sportelőkészítő játékok értése és reprodukciója.</p> <p>Népi gyermekjátékok értése és reprodukciója.</p> <p>Érzelmek és motivációk szabályozásának elemi szintű megvalósítása.</p> <p>Élményszerűség és öröm érzékeltetése a társas játéktevékenységben.</p> <p>Személyes és társas folyamatok megélése.</p> <p>A konfliktuskezelés elemi szintű ismerete és gyakorlata.</p> <p>Játékos ismerkedés a különböző anyagú, méretű és tulajdonságú labdákkal.</p> <p>Gurítások, dobások célba, irányba, feldobás, elkapás két kézzel, ölelő fogással.</p> <p>Labdaiskola falnál.</p> <p>Labda adogatása körben, zene ritmusára.</p> <p>Kétkezes alsó és kétkezes felső labdafogás.</p> <p>Egykezes felső dobás gyakorlása falnál.</p> <p>Páros labdázás.</p> <p>Érkező labda megfogása és továbbadása társnak.</p> <p>Labdaátvétel.</p> <p>Labdavezetés.</p> <p>Adogató és kidobó csoportjátékok, versenyek (kidobó,</p>	

kosárlabda, futball-labda	Jancsi a körben, labdacica gurítással stb.).
Fogalmak	Fogócska, körjáték, sorverseny, váltóverseny, labda (gumi-, tenisz-, pingpong-, kosár-, röp-, kézi-, gyógy-, futball-), gurítás, dobás, pattintás, megfogás, elkapás, kétkezes, egykezes, felső fogás, alsó fogás, páros, átadás, elkapás, labdavezetés, adogatás.

Témakör	4. Versenyzés	Javasolt óraszám: 60 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A tanulók képessé tétele egyszerűsített szabályokkal zajló versenyzésre sor- és váltóversenyek és egyszerűsített sportági versenyek esetében.</p> <p>A sportoló mint példakép megjelenítése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> mozgáskoordináció; társakra figyelés; együttműködés; szabálykövetés, szabálytartás; önellenőrzés; „beszéd” mozgás koordináció; téri orientáció; kudarcűrész; győzelem; portszerű megélése; egészséges versenyszellem; döntésképeség; reagáló képesség.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>4.1. <i>Futó és ugróversenyek</i></p> <p>Sorversenyek</p> <p>Váltóversenyek</p> <p>Futóverseny</p> <p>Ugróiskola</p> <p>Kötélugrás-verseny</p> <p>4.2. <i>Labdás versenyek</i></p> <p>Kosárra dobó verseny</p> <p>Labdavezetési verseny</p> <p>Kidobó játék</p> <p>Kézi és röplabda</p> <p>alapmozgásaiból összeállított versenyek</p> <p>Labdarúgás alapjai – kapura rúgó verseny</p>	<p>Egyszerűsített sportági versenyek végrehajtása egyszerűsített szabályokkal.</p> <p>Sor- és váltóversenyek szabályainak megismerése és betartása.</p> <p>Egyszerűsített sportági versenyek megismerése és végrehajtása az írott és íratlan sportszerűségi szabályok betartásával.</p> <p>Sportszerűség fogalmi jelentésének és gyakorlatának megismerése.</p>	
Fogalmak	Fogócska, körjáték, sorverseny, váltóverseny, a játékok, sportágak neve, labdák neve, gurítás, dobás, pattintás, megfogás, elkapás, kétkezes, egykezes, felsőfogás, alsó fogás, páros, átadás, elkapás, labdavezetés, adogatás, győztes, ellenfél, vesztes, tisztelet, sportszerűség.	

Témakör	5. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés	Javasolt óraszám: 40 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformák kialakítása. Relaxációs gyakorlatok mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása. Higiénés ismeretek tudatos alkalmazása, képességének és igényének erősítése. A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepének tudatosítása és szokássá válásának támogatása. A könnyített testnevelés individuális lehetőségének megteremtése. A tanulók betegségtudatának, féltékenységének, esetleges gátlásainak mérséklése, oldása egyéni sikerhez juttatással. A tanulók meggyőzése a baleset-megelőzés fontosságáról, a bekövetkezett baleset esetén a teendők tudatosítása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> egészségtudatosság; mozgásigény; rendszeres mozgás a szabadban, „levegőzés” igénye és élvezete; döntésképeség; gyors reagálás; a körülményekhez való alkalmazkodás; a természet szeretete, megóvása a gyermekek szintjén.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p><i>5.1. Testi-lelki higiéné</i> Relaxációs gyakorlatok Testi-lelki higiéné Egészséges életmód alapelemei – étkezés, ruházat, pihenés, mozgás, a káros anyagok kerülése Az úszás elemei</p>	<p>Játékos relaxációs gyakorlatok végzése. Testi higiénés ismeretek és azok mindennapi gyakorlatának javítása. Lehetőség szerint az úszás elemeinek elsajátítása.</p>	
<p><i>5.2. Természetben üzhető sportok</i> Valamennyi évszakban, lehetőség szerint a sportfoglalkozások 30%-át töltsék szabadban a tanulók. A tornagyakorlatok kivételével valamennyi tematikai egységben szereplő feladatok a szabadban is elvégezhetőek. Túra – balesetvédelem: kullancsveszély</p>	<p>Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtása. Az időjárástól és a lehetőségektől függően futkározás a hóban, hógolyózás, csúszkálás, szánkózás, hóemberépítés.</p>	
<p><i>5.3. Könnyített testnevelés, tartáskorrekció</i> (Konzultációk, tudástranszferek az illetékes szakemberek között: ortopéd szakorvos, gyógytestnevelő,</p>	<p>A tanulók egyéni állapotához, elváltozásaihoz igazodó gyakorlatok. A tantervben foglalt, nem ellenjavallt gyakorlatok, feladatok végrehajtása. Testtartásjavító gyakorlatok. Preventív és korrigáló feladatok megoldása</p>	

gyógytornász, konduktor, szomatopedagógus. Lehetőség szerint törekvés a tanterv szerinti foglalkozásokhoz való visszatéréshez.)	sporteszközök alkalmazásával.
Fogalmak	Pihenés, relaxáció, edzettség, egészséges életmód, egészséges és nem egészséges étel, káros anyag, szabad tér, szabad levegő, természet, időjárás, túra, gyógytorna, korrekció, korrigálás, képesség, betegség, állapot, javulás.

Témakör	6. Tánc	Javasolt óraszám: 40 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A mozgásnyelv megalapozása. Testtudat, mozgás, mozdulatlanság érzékelésének fejlesztése. Térbeli alkalmazkodás javítása. Lateralitás és szerialitás kialakítása, illetve fejlesztése. A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztése. Metrum, tempó, ritmus érzékelése képességének fejlesztése. Helyes testtartás kialakítása és automatizálása. Az együttmozgás élményének megtapasztaltatása. Törekvés az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés lehetőségének kialakítására. A pozitív önértékelés és reakcióképesség növelése. Népi mozgásos gyermekjátékok megismertetése. Csoportos játék- és megjelenítőképesség fejlesztése. Rögtönzés és együttműködés képességének kialakítása. Muzikalitás fejlesztése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> testhelyzet és változásai; pontos megfigyelésre törekvés; járás, ugrás egyensúlyának megtartása; mozgás sebességének és irányának érzékelése.</p>	

Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek	
<p>6.1. <i>Mozgás-narráció</i> Mozgásos dramatikus játékok Kézzjátékok</p> <p>6.2. <i>Tematikus mozgások</i></p> <p>6.3. <i>Népi gyermekjátékok, a népi tánc elemei</i></p>		<p>Érzelmek elemi szintű kifejezése gesztusokkal, mozdulatokkal. Közös cselekvés tanári narrációra. Induló, megálló, gyorsító, lassító gyakorlatok végzése. Egyszerű lépésekből álló karikázók, körtáncok.</p>	
Fogalmak		Térrány, állás, ülés, fekvés, hanyatt, háton, hason, oldalt, járás, távolság, futás, test, kéz, láb, has, hát, fej, szem orr, fül, séta, forgás, sebesség, ritmus, tempó, játék, dal, néptánc, gyermekdal, népdal, hegedű, citera.	

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – az alapvető biztonsági szabályok betartására, – testrészei megnevezésére, – testhelyzetének és a testhelyzet változásainak érzékelésére, – szökdelésekre, alap-, terpesz-, és harántállás, valamint nyak-, kar-, törzshajlítás és -körzés végzésére, ülő, fekvő testhelyzet elfoglalására (vezényszóra, bemutatás után és/vagy segítséggel), – a járás és futás közötti különbség gyakorlati differenciálására, – a tanult játékok nevének felismerésére, – empirikus szinten felismerni a labda mozgásának sajátosságait, – az alapvető higiénés követelmények betartására, – a mozgás és játék élvezetére.
---	--

Tevékenységek

Alapmozgások és szenzoros integrációs gyakorlatok

Mozgásműveltségek fejlesztő gyakorlatok.

A motorikus képességek általános és egyéniesített gyakorlatai.

A mozgásigényt kielégítő csoportos és egyéni játékok. Az egészséges életmód szokásainak megismerése, gyakorlása. Rendszeres testedzés. Az iskolán kívüli mozgáslehetőségek felismerése, igénybevétele, tapasztalatainak megbeszélése. Játékos versenyek, mozgásos vetélkedők. Sportjátékok. Szabályok betartása, alkotása.

A testnevelés szakkifejezéseinek használata, utasítások gyakorlása.

Elvárt eredmények

- A tanuló tartsa be a biztonsági szabályokat.
- A tanuló képes legyen testrészei megnevezésére.
- Értse az órán elhangzó utasításokat és szakkifejezéseket, ezeknek megfelelően cselekedjen.
- Legyen képes alkalmazni a tanult sorakozási formákat, alakzatokat, menetgyakorlatokat.
- A tanuló tudjon empirikus szinten felismerni a labda mozgásának sajátosságait.

- Tudja végrehajtani a bemelegítő gyakorlatokat bemutatás után.
- Legyen képes gyors indulásokra, irány- és iramváltásokra futásgyakorlataiban.
- Alakuljon ki a hajlító mozdulat. Érzékelje a távolba és a célba dobás különbségét.
- Legyen képes mozgásában megkülönböztetni a magasba és a távolba történő ugrást.
- Tudja összekapcsolni és irányítással sorozatban végrehajtani a tanult talajtornaelemeket.
- Ismerje, illetve alkalmazza a labda birtokbavételének és továbbításának egyszerű kéz- és lábtechnikás megoldásait.
- A tanuló képes legyen az alapvető higiénés követelmények betartására.
- Ismerje a tanult játékok nevét, tanári segítséggel tudja és tartsa be a játékszabályokat.
- A tanuló képes legyen a mozgás és játék élvezetére.

3. évfolyam

Célok

- A szervezet előkészítése fokozatosan növekvő és intenzitású mozgásokkal a megnövekedett igénybevételre.
- A meglévő testi adottságok fejlesztése játéktevékenységen keresztül, különös tekintettel a mozgáskoordinációs képességek fejlesztésére.
- A testi fejlődési rendellenesség megelőzése, korrigálása.
- A vízben való biztonságos mozgás fejlesztése.

Témakör	1. Motoros képességfejlesztés – edzettség, fittség	Javasolt óraszám: 70 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A motoros képességek fejlesztése. A tanulók mozgásképességének és fittségének növelése (eszközökkel és azok nélkül). A vázizomzat erősítése és nyújtása egyszerű, gimnasztikai gyakorlatokkal. Biomechanikailag helyes testtartás kialakítása és fenntartása. Elemi, ritmikus mozgásformákkal az ideg-, légzési, keringési és mozgatórendszer fejlődésének elősegítése. Egészséges testi fejlődés támogatása. Mozgásműveltség kialakítása és fejlesztése. Motorikus képességek fejlesztése. Mozgásigény felkeltése és fenntartása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> saját test mozgásszabályozásának képessége; mozgásos alapformák végrehajtásának képessége; mozgáskoordinációs képesség; erőkifejtés és szabályozás képessége.</p>	
<p>Fejlesztési ismeretek</p>	<p>Fejlesztési tevékenységek</p>	
<p><i>Torna</i></p>	<p>Egyszerű fej-, nyak-, váll-, törzs-, kar-, lábgyakorlatok ütemes végzése 2 és 4 ütemben. Nyújtás, hajlítás, fordítás, döntés.</p>	

	<p>Tartásos helyzetek: ujjtartás, nyújtott, zárt kartartás – előre, oldalt és magas tartásban;</p> <p>Hajlított tartások: csípőhöz, mellkashoz, vállhoz, térdhez.</p> <p>Fogásmódok: alsó-és felsőfogás, madárfogás.</p> <p>Állások: alap, terpesz, oldalt és haránt.</p> <p>Melső fekvőtámasz.</p> <p>Egyszerű társas és kéziszer- (labda, kötél) gyakorlatok</p> <p>Szergyakorlatok: pad, zsámoly, bordásfal.</p> <p>Bordásfalgyakorlatok.</p> <p>Mozgásos alapformák: térdelés, ülés, fekvés, emelés, leengedés, hajlítás, körzések, szökdelések, ugrások, rugózások, összetett törzsmozgások.</p> <p>Négy-nyolc ütemű szabadgyakorlatok.</p>
Fogalmak	<p>Alsó, felső, magas, mély, ütem, fekvőtámasz, nyújtott ülés, törzsemelés és -döntés, bokafofás, hintázás (bölcső), malomkörzés, tölcsérkörzés, ugrókötél, súlyzó, tornabot, buzogány, tornapad, zsámoly.</p>

Témakör	2. Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás	Javasolt óraszám: 70 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Hely- és helyzetváltoztató mozgásformák kialakítása.</p> <p>A pszichikus funkciók (figyelem, emlékezet, gondolkodás) és gondolkodási műveletek (összehasonlítás, konkretizálás, differenciálás) fejlesztése.</p> <p>Koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és a téri tájékozódó képesség fejlesztése.</p> <p>Természetes mozgásformák alkalmazása, gyakorlása, továbbfejlesztése a torna, az atlétika, a sportág jellegű feladatokban, a gyermektáncban.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> pontos reakciók szóbeli instrukciókra; döntésképeség; szociális képességek; testhelyzet-érzékelési képesség.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<i>2.1. Szenzomotoros koordináció</i>	Szem-kéz koordinációs játékok, versenyfeladatok – pl. szappanbuborék elkapása.	
<i>2.2. Rendgyakorlatok</i>	<p>Térköz, távköz, takarás, igazodás tartása, testfordulatok adott irányokba.</p> <p>Nyitódás, felzárkózás.</p> <p>Testfordulatok helyben, ugrással.</p> <p>Menetelés ütem-, lépés- és távköztartással, tempóváltásokkal; a lépésváltás megkísérlése.</p> <p>Soralkotások egyes és többes vonalban, oszlopban.</p>	
<i>2.3. Torna</i>	<p>Támaszgyakorlatok talajon, padon, tornaszekrényen.</p> <p>Guruló átfordulás előre-hátra.</p>	

	Gyűrűn és bordásfalon függő gyakorlatok. Egyensúly-gyakorlatok.
2.4. <i>Atlétika</i> Futásfajták: terep, lassú, egyenletes, változó iramú, állórajttal Kötélugrás különféle fajtái Magasugrás és távolugrás elemei Kislabdahajítás Különféle méretű és súlyú labdák célba juttatásának módozatai	Futásfajták gyakorlása. Kötélugrás különféle fajtáinak gyakorlása. Magasugrás és távolugrás elemeinek gyakorlása. Kislabdahajítás állóhelyből és keresztlépéssel. Különféle méretű és súlyú labdák célba juttatása különféle módokon.
Fogalmak	Vonal, oszlop, menetelés, lépésváltás, térköz, távköz, tenyér, oldalsó középtartás, fejjállás, kézállás, híd, függés, tigrisbukfenc, tarkóállás, szekrényugrás, futó- és ugróiskola, váltófutás, hajítás, keresztlépés, dobbantás, belégzés-kilégzés.

Témakör	3. Játék	Javasolt óraszám: 80 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az egészséges életmód és a rendszeres fizikai aktivitás iránti igény megalapozása. Fizikai erőnlét, állóképesség kialakítása/fenntartása. Csapatszellemre, sportszerűsége nevelés. Játékszabályok által az elemi döntésképeség és szabálytudat kialakítása. Együttműködés, kooperáció elősegítése. Siker és kudarc elviselésének képessége. Versenysszellem kialakítása és fenntartása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> társakra figyelés, együttműködés; szabálykövetés, szabálytartás; kudarc és győzelem sportszerű megélése.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
3.1. <i>Labdás játékok</i> Dobó és elfogó játékok Labdavezetés kézzel, lábbal, cselezés védővel szemben Átadások helyben és mozgás közben Célba rúgó és célba dobó játékok Zsinórlabda és labdarúgás elemei	<p>Egyénileg, párban, csoportban végezhető játékok elsajátítása szerrel és /vagy szer nélkül. Szerepjátékok, szabályjátékok, feladatjátékok értése és reprodukciója. Kreatív és kooperatív játékok értése és reprodukciója. Sportelőkészítő játékok értése és reprodukciója. Népi gyermekjátékok értése és reprodukciója. Érzelmek és motivációk szabályozásának elemi szintű megvalósítása. Élményszerűség és öröm érzékeltetése a társas játéktevékenységben.</p>	

<p>3.2. <i>Futáson alapuló játékok</i> Futó- és fogójátékok taktikai elemekkel Sor- és váltóversenyek</p> <p>3.3. <i>Népi gyermekjátékok</i></p> <p>3.4. <i>Küzdősportok elemei</i></p>	<p>Személyes és társas folyamatok megélése. A konfliktuskezelés elemi szintű ismerete és gyakorlata.</p>
Fogalmak	Játékok neve, szabály, védekezés, támadás, védő, támadó, cselezés, célba dobás, labdavezetés, kikerülés, átvétel.

Témakör	4. Versenyzés	Javasolt óraszám: 60 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A tanulók képessé tétele egyszerűsített szabályokkal zajló versenyzésre sor- és váltóversenyek és egyszerűsített sportági versenyek esetében. A sportoló mint példakép megjelenítése. Képességfejlesztési fókuszok: szabálykövetés, szabálytartás; önellenőrzés; kudarcűrés; győzelem sportszerű megélése; egészséges versenyszellem; szociális kompetenciák; kooperáció; koordináció; döntési és reagáló képesség.</p>	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>4.1. Futó, ugró és akadályversenyek Sorversenyek Váltóversenyek Futóverseny Ugróiskola Kötélugrás-verseny</p> <p>4.2. Labdás versenyek Kosárra dobó verseny Labdavezetési verseny Kidobójáték Kézi és röplabda alpmozgásaiból összeállított versenyek Labdarúgás alapjai – kapura rúgó verseny</p> <p>4.3. A sportági versenyek alapjai A versenyfeladatok, labda és labda nélküli sportági versenyek egyre nehezebb formái, közelítve a valódi sportági versenyekhez.</p>	<p>Egyszerűsített sportági versenyek végrehajtása egyszerűsített szabályokkal. Sor- és váltóversenyek szabályinak megismerése és betartása. Egyszerűsített sportági versenyek megismerése és végrehajtása az írott és íratlan sportszerűségi szabályok betartásával. Sportszerűség fogalmi jelentésének és gyakorlatának megismerése. A sportoló mint példakép elfogadása.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Páros fogó, sorverseny, váltóverseny, sportág, labda, gurítás, dobás, pattintás, megfogás, elkapás, kétkezes, egykezes, felsőfogás, alsó fogás, páros, átadás, elkapás, labdavezetés, adogatás, győztes, ellenfél, vesztes, tisztelet, sportszerűség, kidobós, zsinórlabda, kosárlabda, futball, kötélugró verseny.</p>

Témakör	5. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés	Javasolt óraszám: 40 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformákra nevelés. Relaxációs gyakorlatok mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása. Higiénés ismeretek tudatos alkalmazására nevelés. A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepének felismertetése. A könnyített testnevelés individuális lehetőségének megteremtése. A tanulók betegségtudatának, féltékenységének, esetleges gátlásainak mérséklése, oldása egyéni sikerhez juttatással. A tanulók meggyőzése a baleset-megelőzés fontosságáról, a bekövetkezett baleset esetén a teendők tudatosítása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> egészségtudatosság; mozgásigény; döntésképeség; a körülményekhez való alkalmazkodás; a természet</p>	

	szeretete, óvása a gyermekek szintjén.	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
	<p>5.1. <i>Testi-lelki egészség</i> Relaxációs gyakorlatok Testi higiéné tartalmi elemei és azok mindennapi gyakorlata Egészséges életmód alapelemei – étkezés, ruházat. Pihenés, mozgás, a káros anyagok kerülése</p>	<p>Játékos relaxációs gyakorlatok végzésére való képesség kialakítása. Testi higiénés ismeretek és azok mindennapi gyakorlása.</p>
	<p>5.2. <i>Természetben űzhető sportok</i> Labdajátékok, futóversenyek stb. – a torna kivételével valamennyi Túra – balesetvédelem: kullancsveszély, a nap káros sugarai elleni védelem Kocogás Kerékpározás, görkorcsolyázás</p>	<p>Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtása – a védő-óvó intézkedések megismerése és gyakorlata (napsugárzás, kullancs, időjárásnak megfelelő ruházat). Úszás természetes vizekben – csak engedélyezett és kijelölt helyen.</p>
	<p>5.3. <i>Könnyített testnevelés, tartáskorrekció</i></p>	<p>A tanulók egyéni állapotához, elváltozásaihoz igazodó gyakorlatok, a gyógytestnevelővel való konzultáció szerint. A tantervben foglalt, nem ellenjavalt gyakorlatok, feladatok végrehajtása. Testtartás-javító gyakorlatok. Preventív és korrigáló feladatok megoldása sporteszközök alkalmazásával.</p>
	Fogalmak	Higiéné, relaxáció, edzettség, egészséges életmód, tápláló étel, hizlalo étel, egészségre káros anyag, szabad tér, természet, időjárás, túra, gyógytorna, korrekció, korrigálás, képesség, betegség, állapot, javulás, káros napsugárzás, kullancs.

Témakör	6. Tánc		Javasolt óraszám: 40 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Csoportos játék- és megjelenítőképesség fejlesztése. Rögtönzés és együttműködés képességének kialakítása. A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztése. A mozgásnyelv megalapozása és fejlesztése. Az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés lehetőségének kialakítása a tér tárgyaival, illetve páros gyakorlatokban. Testtudat, mozgás, mozdulatlanág érzékelésének fejlesztése. Térbeli alkalmazkodás fejlesztése. Lateralitás és szerialitás kialakítása, illetve fejlesztése. A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztése. Metrum, tempó, ritmus érzékelése képességének fejlesztése. Helyes testtartás kialakítása és automatizálása. Az együttmozgás élményének megtapasztaltatása. Törekvés az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés lehetőségének kialakítására. A pozitív önértékelés és reakcióképesség növelése. Népi mozgásos gyermekjátékok megismertetése. Érzelmek elemi szintű kifejezésének képessége, gesztusokkal, mozdulatokkal. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> testhelyzet és változásai; pontos megfigyelésre törekvés; járás, ugrás egyensúlyának megtartása; mozgás sebességének és irányának érzékelése.</p>		
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek		
<p>6.1. <i>Mozgás-narráció</i> Mozgásos dramatikus játékok</p> <p>6.2. <i>Tematikus mozgások</i></p> <p>6.3. <i>Népi gyermekjátékok, a népi tánc elemei</i> Fiú és lány szerepek a táncban</p>	<p>Kézjátékok. Közös cselekvés tanári narrációra. Közös cselekvés tanulói narrációra. Induló, megálló, gyorsító, lassító gyakorlatok. Testtudat, mozgás, mozdulatlanág érzékelése. Érzelmek kifejezése nagymozgásokkal, tánclépésekkel. Egyszerű lépésekből álló karikázók, körtáncok. Metrum, tempó, ritmus érzékelése.</p>		
Fogalmak	Térirány, hanyattfekvés, háton, hason, oldalt, járás, távolság, futás, test, kéz, láb, has, hát, fej, szem, orr, fül, séta, forgás, sebesség, ritmus, tempó, játék, dal, néptánc, csárdás, rida, gyermekdal, népdal, hegedű, citera, forgás, utánlépés, keresztlépés.		
Összegzett tanulási eredmények a ciklus végén	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – felismerni és használni a legfontosabb kézi- és tornaszereket, – vezényszóra egyszerű mozgás(sor)végrehajtására, – tartáshelyzetek felvételére, – irány, ütem tartására, 		

	<ul style="list-style-type: none"> – labdával irányított dobások, rúgások kivitelezésére, – a játékszabályok betartására, – aktív részvételre a közös játékokban, – a gyakorolt mozgáselemek, sportágak szabad térben, más körülmények közötti alkalmazására, – teste és ruházata tisztán tartására, – a minőségi ételek felismerésére, – egyszerű relaxációs gyakorlatok irányítás melletti elvégzésére, – egyszerű tánclépés utánzására bemutatás után és/vagy szóbeli instrukció alapján, – gyors indulásokra, irány- és iramváltásokra játék és körtánc során.
--	---

Tevékenységek

Alapmozgások gyakorlása.

Mozgásműveltséget fejlesztő gyakorlatok.

A motorikus képességek általános és egyéniesített gyakorlatai.

A mozgásigényt kielégítő csoportos és egyéni játékok. Az egészséges életmód szokásainak megismerése, gyakorlása. Rendszeres testedzés. Az iskolán kívüli mozgáslehetőségek felismerése, igénybevétele, tapasztalatainak megbeszélése.

Játékos versenyek, mozgásos vetélkedők. Sportjátékok. Szabályok betartása, alkotása.

A testnevelés szakkifejezéseinek használata, utasítások gyakorlása.

4. évfolyam

Célok

- Lehetőség biztosítása a mozgásszükséglet kielégítésére, a tanulók testi-lelki és szellemi fejlődésére, motorikus képességeik fejlesztésére, mozgásvágyuk felkeltésére, sikerélmény átélésére.
- A funkcionális rendellenességek folyamatos javítása, testtartási hibák kiküszöbölése.
- A testnevelés és sport tantárgy fő célja a mozgásformák elsajátíttatása, a mozgás örömeinek megélése, az egészséges életmódra nevelés. Az erő, az állóképesség, a gyorsaság és az ügyesség növelése, a motoros, kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése az ismeretek koncentrikus bővítésével együtt történik.
- Fokozott figyelmet kell fordítani az esetleges testtartásbeli rendellenességek és a mozgásos ügyetlenség korrekciójára. A közösségi mozgásformák során a kooperáció, a sportszerűség alapjainak megteremtése, a gyermek és szociális környezete számára egyaránt kedvező attitűdök kialakítása a feladat.
- A motoros képességek fejlesztése.
- A tanulók mozgásképességének és fittségének növelése (eszközökkel és azok nélkül).
- A vázizomzat erősítése és nyújtása egyszerű, gimnasztikai gyakorlatokkal.
- Biomechanikailag helyes testtartás kialakítása és fenntartása.
- Elemi, ritmikus mozgásformákkal az ideg-, légzési, keringési és mozgatórendszer fejlődésének elősegítése.

- Egészséges testi fejlődés támogatása.
- Mozgásműveltség kialakítása és fejlesztése.
- Motorikus képességek fejlesztése.
- Mozgásigény felkeltése és fenntartása.
- *Képességfejlesztési fókuszok:* saját test mozgásszabályozásának képessége; mozgásos alapformák végrehajtásának képessége; mozgáskoordinációs képesség; erő kifejtés és szabályozás képessége
- Hely- és helyzetváltoztató mozgásformák kialakítása.
- A pszichikus funkciók (figyelem, emlékezet, gondolkodás) és gondolkodási műveletek (összehasonlítás, konkretizálás, differenciálás) fejlesztése.
- Koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és a téri tájékozódó képesség fejlesztése.
- Természetes mozgásformák alkalmazása, gyakorlása, továbbfejlesztése a torna, az atlétika, a sportág jellegű feladatokban, a gyermektáncban.
- Vízi biztonság megteremtése.
- *Képességfejlesztési fókuszok:* pontos reakciók szóbeli instrukciókra; döntésképeség; szociális képességek; testhelyzet-érzékelési képesség.
- Az egészséges életmód és a rendszeres fizikai aktivitás iránti igény megalapozása.
- Fizikai erőnlét, állóképesség kialakítása/fenntartása.
- Csapatszellemre, sportszerűsége nevelés.
- Játékszabályok által az elemi döntésképeség és szabálytudat kialakítása.
- Együttműködés, kooperáció elősegítése.
- Siker és kudarc elviselésének képessége.
- Versenyszellem kialakítása és fenntartása.
- *Képességfejlesztési fókuszok:* társakra figyelés, együttműködés; szabálykövetés, szabálytartás; kudarc és győzelem sportszerű megélése.
- Csoportos játék- és megjelenítőképesség fejlesztése.
- Rögtönzés és együttműködés képességének kialakítása.
- A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztése.
- A mozgásnyelv megalapozása és fejlesztése.
- Az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés lehetőségének kialakítása a tér tárgyaival, illetve páros gyakorlatokban.
- Testtudat, mozgás, mozdulatlanság érzékelésének fejlesztése.
- Térbeli alkalmazkodás fejlesztése.
- Lateralitás és szerialitás kialakítása, illetve fejlesztése.
- A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztése.
- Metrum, tempó, ritmus érzékelése képességének fejlesztése.
- Helyes testtartás kialakítása és automatizálása.
- Az együttmozgás élményének megtapasztaltatása.
- Törekvés az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés lehetőségének kialakítására.
- A pozitív önértékelés és reakcióképeség növelése.
- Népi mozgásos gyermekjátékok megismertetése.
- Érzelmek elemi szintű kifejezésének képessége, gesztusokkal, mozdulatokkal.
- *Képességfejlesztési fókuszok:* testhelyzet és változásai; pontos megfigyelésre törekvés; járás, ugrás egyensúlyának megtartása; mozgás sebességének és irányának érzékelése.
- Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformákra nevelés.

- Relaxációs gyakorlatok mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása.
- Higiénés ismeretek tudatos alkalmazására nevelés.
- A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepének felismertetése.
- A könnyített testnevelés individuális lehetőségének megteremtése.
- A tanulók betegségtudatának, féltékenységének, esetleges gátlásainak mérséklése, oldása egyéni sikerhez juttatással.
- A tanulók meggyőzése a baleset-megelőzés fontosságáról, a bekövetkezett baleset esetén a teendők tudatosítása.
- *Képességfejlesztési fókuszok:* egészségtudatosság; mozgásigény; döntésképeség; a körülményekhez való alkalmazkodás; a természet szeretete, óvása a gyermekek szintjén.

Testnevelés 4. évfolyam

Témakör	1. Motoros képességfejlesztés – edzettség, fittség	Javasolt óraszám: 70 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	<p>A motoros képességek fejlesztése. A tanulók mozgásképességének és fittségének növelése (eszközökkel és azok nélkül). A vázizomzat erősítése és nyújtása egyszerű, gimnasztikai gyakorlatokkal. Biomechanikailag helyes testtartás kialakítása és fenntartása. Elemi, ritmikus mozgásformákkal az ideg-, légzési, keringési és mozgatórendszer fejlődésének elősegítése. Egészséges testi fejlődés támogatása. Mozgásműveltség kialakítása és fejlesztése. Motorikus képességek fejlesztése. Mozgásigény felkeltése és fenntartása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> saját test mozgásszabályozásának képessége; mozgásos alapformák végrehajtásának képessége; mozgáskoordinációs képesség; erő kifejtés és szabályozás képessége.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<i>Torna</i>	<p>Egyszerű fej-, nyak-, váll-, törzs-, kar-, lábgyakorlatok ütemes végzése 2 és 4 ütemben. Nyújtás, hajlítás, fordítás, döntés. Tartásos helyzetek: ujjtartás, nyújtott, zárt kartartás – előre, oldalt és magas tartásban; Hajlított tartások: csípőhöz, mellkashoz, vállhoz, térdhez. Fogásmódok: alsó-és felsőfogás, madárfogás. Állások: alap, terpesz, oldalt és haránt. Mellső fekvőtámasz.</p>	

	<p>Egyszerű társas és kéziszer- (labda, kötél) gyakorlatok</p> <p>Szergyakorlatok: pad, zsámoly, bordásfal.</p> <p>Bordásfalgyakorlatok.</p> <p>Mozgásos alapformák: térdelés, ülés, fekvés, emelés, leengedés, hajlítás, körzések, szökdelések, ugrások, rugózások, összetett törzsmozgások.</p> <p>Négy-nyolc ütemű szabadgyakorlatok.</p>
Fogalmak	<p>Alsó, felső, magas, mély, ütem, fekvőtámasz, nyújtott ülés, törzsemelés és -döntés, bokafogás, hintázás (bölcső), malomkörzés, tölesérvkörzés, ugrókötél, súlyzó, tornabot, buzogány, tornapad, zsámoly.</p>

Témakör	2. Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás	Javasolt óraszám: 70 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Hely- és helyzetváltoztató mozgásformák kialakítása.</p> <p>A pszichikus funkciók (figyelem, emlékezet, gondolkodás) és gondolkodási műveletek (összehasonlítás, konkretizálás, differenciálás) fejlesztése.</p> <p>Koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és a téri tájékozódó képesség fejlesztése.</p> <p>Természetes mozgásformák alkalmazása, gyakorlása, továbbfejlesztése a torna, az atlétika, a sportág jellegű feladatokban, a gyermektáncban.</p> <p>Vízi biztonság megteremtése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> pontos reakciók szóbeli instrukciókra; döntésképeség; szociális képességek; testhelyzet-érzékelési képesség.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<i>2.1. Szenzomotoros koordináció</i>	Szem-kéz koordinációs játékok, versenyfeladatok – pl. szappanbuborék elkapása.	
<i>2.2. Rendgyakorlatok</i>	<p>Térköz, távköz, takarás, igazodás tartása, testfordulatok adott irányokba.</p> <p>Nyitódás, felzárkózás.</p> <p>Testfordulatok helyben, ugrással.</p> <p>Menetelés ütem-, lépés- és távköztartással, tempóváltásokkal; a lépésváltás megkísérlése.</p> <p>Soralkotások egyes és többes vonalban, oszlopban.</p>	
<i>2.3. Torna</i>	<p>Támaszgyakorlatok talajon, padon, tornaszekrényen.</p> <p>Guruló átfordulás előre-hátra.</p> <p>Bordásfalon függő gyakorlatok.</p> <p>Egyensúly-gyakorlatok.</p>	
<i>2.4. Atlétika</i> Futásfajták: terep, lassú,	<p>Futásfajták gyakorlása.</p> <p>Kötélugrás különféle fajtáinak gyakorlása.</p>	

<p>egyenletes, változó iramú, állórajttal Kötélugrás különféle fajtái Magasugrás és távolugrás elemei Kislabdahajítás Különféle méretű és súlyú labdák célba juttatásának módozatai</p>	<p>Magasugrás és távolugrás elemeinek gyakorlása. Kislabdahajítás állóhelyből és keresztlépéssel. Különféle méretű és súlyú labdák célba juttatása különféle módokon.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Vonal, oszlop, menetelés, lépésváltás, térköz, távköz, tenyér, oldalsó középtartás, fejjállás, kézállás, híd, függés, tigrisbukfenc, tarkóállás, szekrényugrás, futó- és ugróiskola, váltófutás, hajítás, keresztlépés, dobantás, belégzés-kilégzés, uszoda, medence, higiéné, zuhany, strand.</p>

Témakör	3. Játék	Javasolt óraszám: 80 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az egészséges életmód és a rendszeres fizikai aktivitás iránti igény megalapozása. Fizikai erőnlét, állóképesség kialakítása/fenntartása. Csapatszellemre, sportszerűségre nevelés. Játékszabályok által az elemi döntésképeség és szabálytudat kialakítása. Együttműködés, kooperáció elősegítése. Siker és kudarc elviselésének képessége. Versenyszellem kialakítása és fenntartása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> társakra figyelés, együttműködés; szabálykövetés, szabálytartás; kudarc és győzelem sportszerű megélése.</p>	
<p>Fejlesztési ismeretek</p>	<p>Fejlesztési tevékenységek</p>	
<p><i>3.1. Labdás játékok</i> Dobó és elfogó játékok Labdavezetés kézzel, lábbal, cselezés védővel szemben Átadások helyben és mozgás közben Célba rúgó és célba dobó játékok Zsinórlabda és labdarúgás elemei</p> <p><i>3.2. Futáson alapuló játékok</i> Futó- és fogójátékok taktikai elemekkel Sor- és váltóversenyek</p> <p><i>3.3. Népi gyermekjátékok</i></p>	<p>Egyénileg, párban, csoportban végezhető játékok elsajátítása szerrel és /vagy szer nélkül. Szerepjátékok, szabályjátékok, feladatjátékok értése és reprodukciója. Kreatív és kooperatív játékok értése és reprodukciója. Sportelőkészítő játékok értése és reprodukciója. Népi gyermekjátékok értése és reprodukciója. Érzelmek és motivációk szabályozásának elemi szintű megvalósítása. Élményszerűség és öröm érzékeltetése a társas játéktevékenységben. Személyes és társas folyamatok megélése. A konfliktuskezelés elemi szintű ismerete és gyakorlata.</p>	

Fogalmak	Játékok neve, szabály, védekezés, támadás, védő, támadó, cselezés, célba dobás, labdavezetés, kikerülés, átvétel.

Témakör	4. Versenyzés	Javasolt óraszám: 60 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A tanulók képessé tételére egyszerűsített szabályokkal zajló versenyzésre sor- és váltóversenyek és egyszerűsített sportági versenyek esetében.</p> <p>A sportoló mint példakép megjelenítése.</p> <p>Képességfejlesztési fókuszok: szabálykövetés, szabálytartás; önellenőrzés; kudarcűrés; győzelem sportszerű megélése; egészséges versenyszellem; szociális kompetenciák; kooperáció; koordináció; döntési és reagáló képesség.</p>	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>4.1. Futó, ugró és akadályversenyek</i> Sorversenyek Váltóversenyek Futóverseny Ugróiskola</p> <p><i>4.2. Labdás versenyek</i> Kosárra dobó verseny Labdavezetési verseny Kidobójáték Labdarúgás alapjai – kapura rúgó verseny</p> <p><i>4.3. A sportági versenyek alapjai</i> A versenyfeladatok, labda és labda nélküli sportági versenyek egyre nehezebb formái, közelítve a valódi sportági versenyekhez.</p>	<p>Egyszerűsített sportági versenyek végrehajtása egyszerűsített szabályokkal.</p> <p>Sor- és váltóversenyek szabályinak megismerése és betartása.</p> <p>Egyszerűsített sportági versenyek megismerése és végrehajtása az írott és íratlan sportszerűségi szabályok betartásával.</p> <p>Sportszerűség fogalmi jelentésének és gyakorlatának megismerése.</p> <p>A sportoló mint példakép elfogadása.</p>
Fogalmak	Páros fogó, sorverseny, váltóverseny, sportág, labda, gurítás, dobás, pattintás, megfogás, elkapás, kétkezes, egykezes, felsőfogás, alsó fogás, páros, átadás, elkapás, labdavezetés, adogatás, győztes, ellenfél, vesztes, tisztelet, sportszerűség, kidobós, zsinórlabda, kosárlabda, futball, kötélugró verseny.

Témakör	5. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés	Javasolt óraszám: 40 óra
----------------	--	-------------------------------------

<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformákra nevelés. Relaxációs gyakorlatok mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása. Higiénés ismeretek tudatos alkalmazására nevelés. A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepének felismertetése. A könnyített testnevelés individuális lehetőségének megteremtése. A tanulók betegségtudatának, féltékenységének, esetleges gátlásainak mérséklése, oldása egyéni sikerhez juttatással. A tanulók meggyőzése a baleset-megelőzés fontosságáról, a bekövetkezett baleset esetén a teendők tudatosítása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> egészségtudatosság; mozgásigény; döntésképeség; a körülményekhez való alkalmazkodás; a természet szeretete, óvása a gyermekek szintjén.</p>
<p>Fejlesztési ismeretek</p>	<p>Fejlesztési tevékenységek</p>
<p>5.1. <i>Testi-lelki egészség</i> Relaxációs gyakorlatok Testi higiéné tartalmi elemei és azok mindennapi gyakorlata Egészséges életmód alapelemei – étkezés, ruházat. Pihenés, mozgás, a káros anyagok kerülése</p>	<p>Játékos relaxációs gyakorlatok végzésére való képesség kialakítása. Testi higiénés ismeretek és azok mindennapi gyakorlása.</p>
<p>5.2. <i>Természetben űzhető sportok</i> Labdajátékok, futóversenyek stb. – a torna kivételével valamennyi Túra – balesetvédelem: kullancsveszély, a nap káros sugarai elleni védelem Kocogás Kerékpározás</p>	<p>Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtása – a védő-óvó intézkedések megismerése és gyakorlata (napsugárzás, kullancs, időjárásnak megfelelő ruházat).</p>
<p>5.3. <i>Könnyített testnevelés, tartáskorrekció</i></p>	<p>A tanulók egyéni állapotához, elváltozásaihoz igazodó gyakorlatok, a gyógytestnevelővel való konzultáció szerint. A tantervben foglalt, nem ellenjavalt gyakorlatok, feladatok végrehajtása. Testtartás-javító gyakorlatok. Preventív és korrigáló feladatok megoldása sporteszközök alkalmazásával.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Higiéné, relaxáció, edzettség, egészséges életmód, tápláló étel, hizlaló étel, egészségre káros anyag, szabad tér, természet, időjárás, túra, gyógytorna, korrekció, korrigálás, képesség, betegség, állapot, javulás, káros napsugárzás, kullancs.</p>

Témakör	6. Tánc		Javasolt óraszám: 40 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Csoportos játék- és megjelenítőképesség fejlesztése. Rögtönzés és együttműködés képességének kialakítása. A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztése. A mozgásnyelv megalapozása és fejlesztése. Az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés lehetőségének kialakítása a tér tárgyaival, illetve páros gyakorlatokban. Testtudat, mozgás, mozdulatlanág érzékelésének fejlesztése. Térbeli alkalmazkodás fejlesztése. Lateralitás és szerialitás kialakítása, illetve fejlesztése. A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztése. Metrum, tempó, ritmus érzékelése képességének fejlesztése. Helyes testtartás kialakítása és automatizálása. Az együttmozgás élményének megtapasztaltatása. Törekvés az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés lehetőségének kialakítására. A pozitív önértékelés és reakcióképesség növelése. Népi mozgásos gyermekjátékok megismertetése. Érzelmek elemi szintű kifejezésének képessége, gesztusokkal, mozdulatokkal. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> testhelyzet és változásai; pontos megfigyelésre törekvés; járás, ugrás egyensúlyának megtartása; mozgás sebességének és irányának érzékelése.</p>		
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek	
<p>6.1. <i>Mozgás-narráció</i> Mozgásos dramatikus játékok</p> <p>6.2. <i>Tematikus mozgások</i></p> <p>6.3. <i>Népi gyermekjátékok, a népi tánc elemei</i> Fiú és lány szerepek a táncban</p>	<p>Kézjátékok. Közös cselekvés tanári narrációra. Közös cselekvés tanulói narrációra. Induló, megálló, gyorsító, lassító gyakorlatok. Testtudat, mozgás, mozdulatlanág érzékelése. Érzelmek kifejezése nagymozgásokkal, tánclépésekkel. Egyszerű lépésekből álló karikázók, körtáncok. Metrum, tempó, ritmus érzékelése.</p>		
Fogalmak	<p>Tédirány, hanyattfekvés, háton, hason, oldalt, járás, távolság, futás, test, kéz, láb, has, hát, fej, szem, orr, fül, séta, forgás, sebesség, ritmus, tempó, játék, dal, néptánc, csárdás, rida, gyermekdal, népdal, hegedű, citera, forgás, utánlépés, keresztlépés.</p>		
<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – felismerni és használni a legfontosabb kézi- és tornaszereket, – vezényszóra egyszerű mozgás(sor)végrehajtására, – tartáshelyzetek felvételére, – irány, ütem tartására, – labdával irányított dobások, rúgások kivitelezésére, 		

	<ul style="list-style-type: none"> – a játékszabályok betartására, – aktív részvételre a közös játékokban, – a gyakorolt mozgáselemek, sportágak szabad térben, más körülmények közötti alkalmazására, – teste és ruházata tisztán tartására, – a minőségi ételek felismerésére, – egyszerű relaxációs gyakorlatok irányítás melletti elvégzésére, – egyszerű tánc lépés utánzására bemutatás után és/vagy szóbeli instrukció alapján, – gyors indulásokra, irány- és iramváltásokra játék és körtánc során.
--	--

Tevékenységek

Az alapmozgások gyakorlása

Mozgás összerendezettséget fejlesztő gyakorlatok. Zenés-ritmikus gyakorlatok. A motorikus képességek gyakorlatai a testnevelés témaköreinek megfelelően. Labdás sportjátékok előkészítő gyakorlatai. A mozgásigényt kielégítő csoportos és egyéni játékok. Az egészséges életmód szokásainak megismerése, gyakorlása. Rendszeres testedzés. Az iskolán kívüli mozgáslehetőségek felismerése, igénybevétele, tapasztalatainak megbeszélése.

Játékos sor- és váltóversenyek, mozgásos vetélkedők, küzdőfeladatok. Sportjátékok. Szabályok betartása, alkotása.

A vízhez szoktatás, a vízbiztonság játékos gyakorlása.

A testnevelés szakkifejezéseinek használata, utasítások gyakorlása.

Elvárt eredmények

- A tanuló értse meg és hajtsa végre az utasításokat menetgyakorlat közben.
- Törekedjen a tanult mozgásformák gyakorlatok esztétikus, koordinált végrehatására. Egyéni teljesítménye mérhetően növekedjen.
- Tudjon egyenletes iramban 6-8 percig futni vagy futómozgást tartalmazó tevékenységet végezni.
- Törekedjen a maximális futósebesség elérésére rövid távon, majd a sebesség minél hosszabb ideig történő tartására.
- Tudjon állórajtból indulni, ugrásoknál hangsúlyozott legyen az elrugaszkodás.
- Növekedjen a célba dobásoknál a találatszám, távolba dobásoknál az egyéni eredmény.
- Tudjon a tanult talajtornaelemekből összeállított egybefüggő talajgyakorlatot végrehajtani tanári segítséggel.
- Tudjon egyfajta szekrényugrást végrehajtani, segítségnyújtás mellett elvégezni.
- Alkalmazkodjon a labda méretéhez, súlyához, a repülő labda útjához, ívéhez, irányához, sebességéhez.
- Alkalmazzon egy számára megfelelő labdafogást, elkapást, birtoklást feladathelyzetben és játékban.
- Tudjon a játék helyzetnek megfelelően helyezkedni, viselje el játék közben a kudarccokat.
- Tudjon a mellig érő vízben biztonságosan mozogni.

TESTNEVELÉS

5-8.évfolyam

A testnevelés és egészségfejlesztés műveltségi terület célja a motoros tevékenységeken keresztül a gyermekközpontú személyiségfejlesztés, az egyéni motoros képességek, a testi és lelki kondíciók eltérő fejlődési ütemének figyelembe vételével a rendszeres fizikai aktivitás, az egészségtudatos, aktív életvezetésre való szocializáció elősegítése. Ennek érdekében a mozgáskészség, a motoros, kondicionális, koordinációs képességek fejlesztése, a motiváció a szabadidős sportokban való aktív részvételre, a szociális és emocionális képességek pozitív megerősítése, preventív egészségtudatos életvezetési szokások kialakítása. E célt szolgálja – többek között a külön tematikai egységben tárgyalt tánc is.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a fentebb felsorolt célok kiegészülnek a gyakran társuló testtartásbeli, mozgáskoordinációs és egyéb motoros anomáliák kezelésével, amelyek javítása a szomatopedagógia eszközrendszerével a testnevelés tantárgy habilitációs céljai között szerepel. A tantárgy terápiás célja, hogy az enyhe fokban értelmi fogyatékos tanuló kondicionális, koordinációs képességei és mozgásos cselekvésbiztonsága folyamatosan fejlődjen, hogy erősítse a szocializációs, rehabilitációs folyamatokat, esélyt teremtve a munka világában való helytállásra.

A motoros készségfejlesztés-edzettség a fittségi szintnövelő és megtartó testgyakorlatok végzése során, a motoros képességek fejlesztésének és szerepének tudatosítása mellett valósul meg. A motoros készségfejlesztés-mozgástanulás területén a sportágspecifikus és általános taktikai elemek elsajátítása egyénileg, párban és csoportban, valamint a motoros tanulással kognitív, affektív és szociális képességek fejlesztése során valósul meg.

A játék, játékoság szerepe kisgyermekkoról az ifjúkorig egyaránt fontos. Ezt szolgálhatják a játékos mozgásformák egyénileg, párban, csoportban, a sportág-előkészítő mozgásos játékok, az alkotó és kooperatív játékos feladatok, a kognitív, affektív és szociális képességek fejlesztése játékkal. Az egyénileg, a párban, a csoportban végzett játékos és sportág-specifikus versenyek nagy jelentőségűek a tanulók kognitív, affektív és szociális képességeinek fejlesztésében.

Preventív, életvezetési, egészségfejlesztési célokat szolgálnak a szabadidős sporttevékenységek, az életmódot, az életstílust és az életminőséget befolyásoló egyéni és társas tevékenységek.

A fentiekén kívül kiemelt általános fejlesztési feladatokat jelent a sajátos nevelési igényű tanulók esetében az erő, az állóképesség, az ügyesség, a gyorsaság növelése, a koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és téri tájékozódó képesség fejlesztése. Pozitív jellemtulajdonságok – akarat erő, bátorság, fair play – kialakítása és fenntartása.

Kiemelt habilitációs/rehabilitációs fejlesztési feladat a mozgásigény, kezdeményezőképeség erősítése, motiváció és bátorítás a mozgásos feladatok végrehajtására. Mozgásos játékokban szabálytartásra, együttműködésre nevelés a játék örömeinek felfedeztetésével. A mozgásos alaptermészetek elsajátítása, a kitartás és az állóképesség fejlesztése kiemelt feladat az általános kondicionálás, testi hajlékonyság, végtagok ügyességének fejlesztése, a gyorsaság, az ugró, a dobó, az egyensúlyozó képesség alakításával összhangban, a tanuló terhelhetőségének

függvényében. A betegségekkel és az időjárási tényezőkkel szembeni ellenálló-képesség, edzettség biztosítása a mozgás segítségével.

Külön figyelmet kell fordítani a saját testen való biztonságos tájékozódás kialakítására a függőleges és a vízszintes zónákban, a téri viszonyok pontos felismerésére és orientációra. A viszonzyszavak felfogása, adekvát használata, a téri biztonság erősítése folyamatos feladat a tantárgy tanítása során. A gyermekek/tanulók önismereti képességének fejlesztése, az önállóság és a versenyszellem erősítése a mozgásfejlesztő, kondicionálást biztosító gyakorlatok önálló végzését és az általános helyállás képességét támogatja.

A testnevelés tantárgy a Nat és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve által megjelölt kompetenciafejlesztési feladatok megvalósítására integráltan kínál lehetőséget. Enyhe értelmi fogyatékos gyermekek ismeretsajátítási folyamataiban az egyénre szabott motiváción és differenciált feladatkiosztásokon kívül jelentős szerephez jut a motoros tanulás, a tevékenységbe ágyazott kognitív fejlesztés.

A testi-lelki egészségre nevelés sokféle aspektusa valósítható meg a tantárgy keretében: a kitartás, az erőnlét, a fizikai állóképesség és a kooperativitás fejlesztésével a későbbi munkavégzés és a társadalmi integráció, az egyéni boldogulás esélye kap támogatást. Az erkölcsi nevelés a kitartásban és erőfeszítésben, a sportszerűség megnyilvánulásaiban valósul meg a csapatjátékok során. Az egymásért való felelősségvállalás, a társ segítése, a társas kultúra fejlesztésének jó alkalmai a sorversenyek, a csapatjátékok és versenyfeladatok.

A fizikai állóképesség és a motoros képességek erősen befolyásolják a tanulók iskolai teljesítményét, pályorientációs lehetőségeit és a jövőbeni munkaerőpiaci alkalmasságukat. A szabadtéri testnevelésórák és szabadidős sporttevékenységek, túrák alkalmat adnak a környezettudatosság erősítésére, a természeti és az ember által teremtett környezet megóvására, minden élő iránti tiszteletre. Testnevelésórán az önállóan végzett, egyéni mozgás- vagy tartásrehabilitációs gyakorlatoknál nagy szerepe van a hatékony, önálló tanulásnak, amelynek transzferhatása hasznosulhat a közismereti tantárgyak művelésében és a kulcskompetenciák fejlesztésében.

Ha a tanuló gyógytestnevelésben vesz részt, vagy gyógytestnevelésben is részt vesz, a gyógytestnevelés végrehajtása során a testnevelés kerettanterv adaptálható elemeit is alkalmazni kell.

5–6. évfolyam

A tantárgy szerepe különösen fontos a szabályok betartásának, a becsületes játék normáinak elmélyítésében és versenyhelyzetekben az önuralom és az önfegyelem kialakításában.

A nemzeti öntudatra nevelést, hazafias nevelést segíti a csapat tagjává válás igényének felébresztése, a csapattal való azonosulás érzésének, a közösségért végzett aktív cselekvésnek az ösztönzése.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztését a féltékenység, szorongás érzésének csökkentésével és a megfelelő önbizalom kialakításával segíti.

A testi és lelki egészségre nevelést támogatja az elemi munkavégzéshez szükséges fizikai állóképesség, izomerő kialakítása, a mozgás megszerettetése, a fizikai aktivitás iránti belső igény megerősítése.

Témakör	1. Rendgyakorlatok, téri tájékozódás		Javasolt óraszám: 40 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Nagyság szerinti sorakozás, vezényszavak megértése.		
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<ul style="list-style-type: none"> • Nagyság szerint sorakozni. • Utasítást végrehajtani. • Vezényszóra különböző sorakozási gyakorlatot végezni. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Sorakozások. • Testfordulatok. • Térérzékelés. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i> Segítséggel: egyes, kettes oszlop és vonal kialakítása, nyitódás kartávolságra, záródás, sorakozó magasság szerint, elhelyezkedés szóbeli utasításra. Testfordulatok vezényszóra. Segítséggel: térben való elhelyezkedés szóbeli utasításra, bordásfal mellé, szekrény elé, zsámolyra. Sorakozó magasság szerint sípszóra, nyitódás, záródás, kartávolság.</p>		
Fogalmak	Nyit, zár, kartávolság, tornaszekrény.		

Témakör	2. Alapmozgások		Javasolt óraszám: 70 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Adott jelre tempóváltás.		
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
Utánzással különféle gyakorlatokat végezni.	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Támaszok. – Járások. – Szökdelések. – Gurulások. – Járások. – Mászások. – Függeszkedés. – Távolugrás. 		

	<p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Térdelő támasz. Fekvőtámasz. Rákjárás. Pókjárás. Előre, hátra, akadályon átszökdelés. Nyújtott ülésből guruló átfordulás hátra, oldalra gurulás. Önállóan: járás közben akadályok átlépése, guggoló átfordulás előre. Segítséggel: egyensúlyozó járás megfordított padon. Lépés ritmusának változtatása, lépcsőn járás, kapaszkodás nélkül. Bordásfalra fel-lemászás, függeszkedés térdfelhúzással, lábemelgetéssel. Helyből távolugrás.</p>
--	---

7. évfolyam

Célok

- Kondicionális és koordinációs képességek, valamint a tanulók életkorának megfelelően a légzési, a keringési és a mozgató szervrendszer fejlesztése.
- A szociális és a jellemtulajdonságok, a közösségi és csapatmunka, a társakkal való aktív együttműködés erősítése, egészséges versenyszellem kialakítása.
- A kiegyensúlyozott testi-lelki fejlődés mellett az optimális mozgáskultúra kialakítása, a sport megszerettetése.

Témakör	Tartalom
Rendgyakorlatok	Sorakozások: kétsoros vonalba, kettes oszlopba. Alakzatok, alakzatváltások: félkör, köralakítás vonalból, oszlopból. Sorbontások, fejlődések párokban, járásban. Menetelések, átmenetek: járásból, futásból. Testfordulatok járás, futás közben.
gimnasztika	4-8 ütemű szabadgyakorlatok: alapformák, összetett gimnasztikai elemek. Mozcás közben végzett szabadgyakorlatok: járásban, lassú futásban. Páros, társas, kézi szerrel, sporteszközhöz kapcsolódva végzett bemelegítő gyakorlatok. Légző gyakorlatok. Zenés gimnasztika.
Atlétika	Futasok kerüléssel, átugrással, jelre végzett feladatokkal, fokozódó tempóban, növekvő időtartamig, váltással. Álló- és térdelőrajt: rajtversenyek. Ugrások: helyből, sorozatban. Távolugrás guggoló technikával, elugró deszkáról, közepes és teljes rohammal. Magasugrás: lépő technikával, optimális ellazulás és lendítés – fejlettség szerint. Dobások: kislabda dobás keresztlépéssel, lendületes nekifutás után távolba: keresztlépés, kitámasztás, csípőforgatás, kidobó szög, után lépés. Súlylökés tömött labdával (1,2 kg), oldalfelállással.
Torna	Ismert talajtornaelemek összekapcsolása, összefüggő talajgyakorlat bemutatása. Fejenállás nyújtott testtel. Kézenállás falnál, segítővel. Sorozatgurulások. Szekrényugrások: kismacska, bátorugrás. A szekrény 4. rekeszállásában dobbantó használata javasolt – differenciáltan. Érintő magas gyűrűn. Két elem: nyújtott testű és hátsó lefüggés összekapcsolása. Függés gyakorlatok: mászás fel, le, bordásfalon, kötélén és rúdon – fejlettség szerint. Egyensúlygyakorlatok: tornapad merevítő gerendáján járások, fordulatok, leguggolások, meghatározott kar- és lábtartások.
Labdás gyakorlatok	
Testnevelési és sportjátékok	Labdával végzett testnevelési játékok: kosárlabdázás, labdarúgás. Támadó és védekező játékelemek (emberfogás). Helyezkedések üres helyre. Gyors térfélváltás. Röplabdázás: csökkentett játéktéren, alacsony hálomagasság mellett: alsó nyitás, egy- és kétkezes alkarérintés, kosárérintés, leütés, feladás, sáncolás, mozgáselemek beépítése a sportjátékba.
Természetben üzhető sportok	A helyi lehetőségek függvényében választható a sportágak és a sporteszközök.

Könnyített testnevelés	Kitartóan és önállóan végzett mozgáskorrekció, valamint a testnevelés tantervben a nem ellenjavallt tananyagok.
Úszás	Száralföldi gyakorlatok: célgimnasztika, rávezető gyakorlatok az úszáshoz. Légző gyakorlat. Vízbiztonsági gyakorlatok. Gyorsúszás, mellúszás, hátúszás kar- és lábtempójának gyakorlása. Kartempó és a légvétel összeegyeztetése. Kar-, láb- és légvétel technikájának összehangolása. Vízi játékok.

Tevékenységek

Az atlétikai alapmozgások technikai gyakorlása.
Mozgásműveltséget fejlesztő gyakorlatok. Zenés gimnasztikai gyakorlás.
A motorikus képességek gyakorlása a testnevelés témaköreinek megfelelően.
A kondicionális képességek gyakorlása.
A koordinációs képességek továbbfejlesztése. A mozgáskontroll gyakorlása.
Sportjátékok és testnevelési játékok gyakorlása, szabályok betartása, alkotása.
Az alapvető játékelemek rögzítése, támadási és védekezési megoldások bővítése a kosárlabda, a labdarúgás, a zsinórlabdázás alkalmazásakor.
Az egészséges életmód szokásainak alkalmazása. Rendszeres testedzés.
Sportolás természeti környezetben.
Sor- és váltóversenyek, mozgásos vetélkedők, küzdőjátékok.
A vízbiztonság játékos gyakorlása. Az úszás részmozdulatainak eszköz nélküli gyakorlása.

Elvárt eredmények

- Válgják a tanuló igényévé a rendszeres testmozgás.
- Legyen képes a tanuló a tanult alaki és gimnasztikai gyakorlatok pontos végrehajtására.
- Legyen képes technikai váltásra a gyors, valamint a tartós futás esetén.
- Mutasson fel önmagához viszonyítva mérhető javulást ugró- és dobóteljesítményben, valamint állóképességben, kitartásban, ügyességben.
- Tudja légzését szabályozni különböző mozgásos helyzetekben.
- Legyen képes a zene és a mozgás elemi összehangolására.
- Ismerje és tartsa be a mozgások kivitelezésénél a baleset-megelőzés szabályait.
- Ismerje két sportág játékszabályait.
- Tanúsítson sportszerű magatartást játék közben.
- Legyen birtokában a vízbiztonságnak, alkalmazza a gyorsúszás technikáját.
- Könnyített testnevelés során is mutasson objektíven mérhető mozgásfejlődést.

8. évfolyam

Célok

- A tanulók egészséges testi, lelki, szellemi fejlődésének biztosítása. A mozgásszükséglet kielégítésével a pozitív személyiségjegyek erősítése.
- Esztétikus, kulturált, koordinált mozgás kialakítása.
- Az edzettség fokozása.
- Kondicionális és koordinációs képességfejlesztés.
- Biomechanikailag helyes testtartás fenntartása.
- Aerob és anaerob képességfejlesztés.
- Mozgásigény fenntartása.
- Mozgásműveltség fejlesztése.
- Motorikus képességek fejlesztése.
- Elemi, ritmikus mozgásformákkal az ideg-, légzési, keringési és mozgatórendszer fejlődésének elősegítése.
- Képességfejlesztési fókuszok: saját test mozgásszabályozásának képessége; mozgásos alapformák végrehajtásának képessége; mozgáskoordinációs képesség; erőkifejtés és -szabályozás képessége
- Természetes és nem természetes mozgásformák továbbfejlesztése.
- További sportágtechnikai elemek megismertetése.
- Célorientált motoros tevékenység kialakítása, gondolkodás-, kreativitást fejlesztő motoros tanulás.
- Koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és téri tájékozódó képesség fejlesztése.
- Képességfejlesztési fókuszok: instrukcióra gyors, pontos reagálás képessége; imitációs és elemző képesség; alkalmazkodási képesség
- Együttműködés, kooperáció elősegítése.
- Versenyszellem kialakítása és fenntartása.
- Élethosszig üzhető szabadidős tevékenységek megismertetése és megkedveltetése.
- Játékszabályok által az elemi döntésképesség és szabálytudat
- A tanulók képessé tétele egyszerűsített szabályokkal zajló versenyzésre: sor- és váltóversenyek és egyszerűsített sportági versenyek esetében.
- Képességfejlesztési fókuszok: szabálykövetés, szabálytartás; egészséges versenyszellem; kooperáció; koordináció; döntési és
- reagáló képesség; versenyszellem
- Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformákra nevelés.
- Relaxációs gyakorlatok, mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása.
- Higiénés ismeretek tudatos alkalmazására nevelés.
- A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepének tudatosítása.
- A tanulók betegségtudatának, féltékenységének, esetleges gátlásainak mérséklése, oldása
- egyéni sikerhez juttatásukkal.
- Képességfejlesztési fókuszok: egészségtudatosság; mozgásigény; a körülményekhez való alkalmazkodás; a természet szeretete, fenntartható fejlődés.

Témakör	Tartalom
<p>1. Motoros képességfejlesztés – edzettség, fittség</p>	<p>1.1. Torna Tartásos helyzetek, fogások, ülések, támaszok, függések. Kéziszer-gyakorlatok.</p> <p>1.2. Gimnasztikus mozgás zenére (zumba) Járások.</p> <p>1.3. Atlétika Futások. Ugrások, dobások. Emelés-hordás.</p> <p>1.4. Küzdő – húzó játékok</p> <p>1.5. Testtartást javító, erősítő és légzőgyakorlatok zenére Természetes mozgások (eszközökkel és azok nélkül) a mozgásképeség és fittség növelése érdekében. Testtudat – saját test és eszközök szerepének felismerése az edzettségben. A vázizomzat erősítése és nyújtása egyszerű, gimnasztikai gyakorlatokkal. Gimnasztika optimális élettani terhelés alkalmazásával. Társas gyakorlatok. Négy-nyolc ütemű gyakorlatok. Mászás és függeszkedés – kötél, gyűrűn, bordásfal. Kéziszer-gyakorlatok végzése – karika, szalag, labda, buzogány. Egyensúly-gyakorlatok. Járások törzs- és karmozgással összekötve. Futások iram- és irányváltással. Ugrások, dobások. Emelés-hordás – párban, társakkal.</p>
<p>2. Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás</p>	<p>2.1. Rendgyakorlatok: Térköz, távköz, takarás, igazodás, testfordulatok adott irányokba. Nyitódás, felzárkózás. Soralkotások egyes és többes vonalban, oszlopban</p> <p>2.2. Torna Támaszgyakorlatok, függés és egyensúly-gyakorlatok talajon, padon, tornaszekrényen, gerendán, gyűrűn, bordásfal. Mászás kötél. Függeszkedés, hintázás. Guruló átfordulás előre-hátra. Kézállás, tarkóállás.</p>

	<p>2.3. Atlétika Futásfajták: terep-, lassú, egyenletes, változó iramú, állórajttal. Járások, futások, dobások, ugrások. Kislabdahajítás állóhelyből és keresztlépéssel. Különféle méretű és súlyú labdák célba juttatásának módoszatai.</p> <p>2.4. Úszás Merülési gyakorlatok, vízbe ugrás, tudatos légzés vízben, siklás, mellúszás kar-és lábmunkája siklás közben, eszközzel és eszköz nélkül. Váltóversenyek mellig érő vízben.</p>
<p>3.Játék</p>	<p>3.1. Labdás játékok: Dobó- és elfogójátékok. Labdavezetés kézzel, lábbal, cselezés védővel szemben. Átadások helyben és mozgás közben. Célbarúgó- és célbadobójjátékok. Kosárlabda. Labdarúgás. Röplabda. Kézilabda.</p> <p>Testnevelési és sportjátékok stratégiai és taktikai elemeinek megismerése, szabályainak rendszere, szabálykövetés. Sportági előkészítő kreatív és kooperatív játékok.</p> <p>3.2. Népi gyermekjátékok és néphagyományok Futó- és fogójátékok taktikai elemekkel. Népi hagyományörző mozgásos tevékenységek értéke és reprodukciója. Élethosszig végezhető szabadidős tevékenységek értéke és reprodukciója. Labdás játékok, gyakorlatok. Tanulói kreativitásra alapozó motoros játékok. Érzelmek és motivációk szabályozásának megvalósítása. Élményszerűség és öröm érzékeltetése a társas játéktevékenységben. Személyes és társas folyamatok megélése. A konfliktuskezelés ismerete és gyakorlása.</p> <p>3.3. Táncos játékok Az 1–6. évfolyamon tanultak művelődési anyagából.</p>
<p>4. Versenyzés</p>	<p>4.1. Futó-, ugró-, akadály- és ügyességi versenyek Sorversenyek. Váltóversenyek. Futóiskola – futóversenyek (gyors, kitartó, gát, staféta stb.). Ugróiskola – magas, távol stb. Dobóversenyek (célba, távba különféle eszközökkel). Kötélugró verseny. Kötélhúzó verseny.</p>

	<p>4.2. Labdás versenyek Kosárradobó-verseny. Labdavezetési verseny. <i>Kidobójáték.</i> <i>Labdarúgás.</i> <i>Kosárlabda.</i> <i>Kézilabda.</i> <i>Zsinórlabda.</i></p> <p>4.3. Népi gyermekjátékok, versenyfeladatok (Bigézés, karikahajtás, dióleső, tojásbavágás, csizmadobáló, öcsigolyó /petanque/.)</p> <p>4.4. Úszóverseny – egyszerűsített szabályokkal.</p> <p>4.5. Küzdősportok elemei – birkózás, keleti küzdősportok elemei.</p> <p>4.6. Az olimpiák története – sportidolok, paralimpia</p>
<p>5. Prevenció életvezetés, egészségfejlesztés</p>	<p>Előzetes tudás: A gyakorolt mozgáselemek, szabadidős tevékenységek ismerete. . A tematikai egység nevelési – fejlesztési céljai.: Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformákra nevelés.</p> <p>5.1. A mozgás mint életmód: otthon is végezhető testgyakorlatok Egészségfejlesztő motoros tevékenységformák megismerése és végzése.</p> <p>5.2 Testi-lelki higiéne: Relaxációs gyakorlatok: légző gyakorlatok figyelem összpontosító és lazító testtartások, egészséges életmód alapelvei. A relaxáció mint a lelki egészség- megőrzése egyik eszköze felismerése. Életviteli alapelvek és szokásrendszerek: étrend, bioritmus, higiénia, médiatudatosság, szenvedélybetegségek hatásainak felismerése a testi-lelki egészségre.</p> <p>5.3. Természetben űzhető sportok: labdajátékok, futóversenyek, túra , kocogás, kerékpározás, görkorcsolyázás, úszás természetes vizekben. Prevencióra törekvés az életvezetésben, baleset-megelőzésben Fizikai fittség, edzettség, helyes testtartás fontosságának belátása Biztonságra és környezettudatosságra törekvés. Rendszeres testmozgás, sport egészségmegőrző hatásának felismerése. Önkontrollra, önuralomra törekvés. Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtása – a védő-óvó intézkedések megismerése és betartása (napsugárzás, kullancs, időjárásnak megfelelő ruházat).</p>

	<p>5.4. Könnyített testnevelés, tartáskorrekció Prevencióra törekvés az életvezetésben, baleset-megelőzésben A tantervben foglalt, nem ellenjavallt gyakorlatok, feladatok végrehajtása. A tanulók egyéni állapotához, elváltozásaihoz igazodó gyakorlatok. Testtartás-javító gyakorlatok. Preventív és korrigáló feladatok megoldása sporteszközök alkalmazásával.</p>
Kulcsfogalmak	<p>Bemelegítés, függés, körzés, döntés, 4–8 ütemű gyakorlat, emelés, hordás, egyensúly, súlypont. Fejlődés, szakadozás, biztonság, biztonságérzet, vándormászás, gyors futás, tartós futás, leugrás, felugrás, átugrás, lábmunka, karmunka, hajítás, lökés, kartempó, lábtempó, gyorsúszás, hátúszás, pillangóúszás, delfinmozdulat. Kosárlabda, labdarúgás, röplabda, kézilabda, játékszabály, védő, támadó, cselezés, nyitás, érintés, feladás, átütés, pontszerzés, góllövés, erőszakos, kíméletes, sportszerűség, „fair play”. Kidobójáték, labdarúgás, kosárlabda, kézilabda, zsinórlabda, játékszabály; erőszakos, kíméletes, sportszerűség, „fair play”, esélyegyenlőség, teljesítmény. Higiéné, relaxáció, edzettség, fittség, túra, bioritmus, gyógytestnevelés, korrekció, napsugárzás, UV-A és UV-B, kullancs, médiatudatosság, prevenció, drog, önuralom, önkontroll, prevenció, testtartás, gólyaállás, kobraállás.</p>

Tevékenységek

- Az atlétikai alapmozgások technikai gyakorlása.
- Mozgásműveltséget fejlesztő gyakorlatok. Zenés gimnasztikai gyakorlás.
- A motorikus képességek gyakorlása a testnevelés témaköreinek megfelelően.
- A kondicionális képességek gyakorlása.
- A koordinációs képességek továbbfejlesztése. A mozgáskontroll gyakorlása.
- Sportjátékok és testnevelési játékok gyakorlása, szabályok betartása, alkotása.
- Az alapvető játékelemek rögzítése, támadási és védekezési megoldások bővítése a kosárlabda, a röplabda, a labdarúgás keretében.
- Az egészséges életmód szokásainak alkalmazása. Rendszeres testedzés.
- Sportolás természeti környezetben.
- Részvétel helyi és iskolák közötti versenyeken, ügyességi vetélkedőkön.
- A vízbiztonság automatizálása. A mell-, hát- és a gyorsúszás gyakorlása
- A sportolás higiéniai teendőinek rendszeres elvégzése.

Elvárt eredmények

- A tanuló lássa be a tanult rendgyakorlatok szükségességét, az utasításokat megfelelő önfegyelmel hajtja végre.
- Legyen képes bemelegítésre alkalmas 8-10 gimnasztikai gyakorlat önálló elvégzésére.
- Ismerje a legfontosabb testtartást javító gyakorlatokat, alkalmazza tanórán kívül is.
- Tudjon 6-8 percig kitaróan futni.

- Ismerje és alkalmazza az ugrásoknál az energikus elugrást, a légmunka fontosságát, a biztonságos talajérést.
- Mérhetően javuljon a hajítás és a lökés mozdulata, fejlődjön teljesítménye az előző évihez képest.
- Tudjon 3-6 elemből álló összefüggő talajgyakorlatot (tanári segítséggel) folyamatosan bemutatni.
- Labilis egyensúlyi helyzetben is növekvő biztonsággal uralja testhelyzetét.
- Legyen gyakorlott két sportjátékban, ismerje és tudja betartani a szabályokat.
- Tanúsítson megfelelő önfegyelmet, önuralmat, sportszerű magatartást játék közben.
- Ismerjen két úszástechnikát és legyen képes folyamatos úszásra.
- Tudjon alkalmazkodni az időjáráshoz szabadtéri sporttevékenység közben is.

Osztályfőnöki óra

5-8.ÉVFOLYAM

Óraszámok

Évfolyamok	5.	6.	7.	8.
Heti óraszám	1	1	1	1
Éves óraszám	37	37	37	37

Az osztályfőnöki órák sajátos szerepet töltenek be a tantárgyak rendszerében. Fejlesztési céljaik, tevékenységeik közvetlenül szolgálják a nevelést, mintegy szintetizálva az egyes tantárgyakban közvetített fejlesztési, nevelési célokat, az iskolai nevelési folyamatot, lehetőséget biztosítva a tanítási órákon elsajátítottak elmélyítésére, aktualizálására, a tudásanyagok értékmozzanatokkal történő felruházására.

Az osztályfőnöki óra az osztályfőnöki tevékenység tanórai kereteként, a tanulók közösségi életének fórumaként segíti a tanulók megismerését, az egyéni sajátosságokhoz illeszkedő személyiségfejlesztést.

A tantárgy tematikai egységei szorosan kapcsolódnak a fejlesztési területekhez, azaz minden tematikai egység az egyes fejlesztési területek szempontjából kiemelt jelentőségű: közösség és személyiség – erkölcsi nevelés, önismeret és társas kultúra fejlesztése, családi életre nevelés; tanulás és munka – a tanulás tanítása, pályaorientáció; ember és társadalom – állampolgárságra, demokráciára nevelés, felelősségvállalás másokért, önkéntesség, nemzeti öntudat, hazafias nevelés; egészséges életmód – testi, lelki egészség, médiatudatosság.

Az osztályfőnöki órák célja a gyermekközösségeknek és az egyes tanulók személyiségének fejlesztésével a közösség és az egyén egymáshoz, valamint a társadalomhoz való helyes viszonyának megalapozásával, a tanulók erkölcsi tulajdonságainak, meggyőződésének formálásával, az egyéni és a közösségi érdekek összehangolásával fejleszteni a szociabilitást, a testi-lelki harmóniát, a tanulók társas, egyéni és iskolai kapcsolatait, a szabálytudat erősítését.

Az osztályfőnöki órán folyó munka hozzájárul – az egyéni szükségletek mentén – az énkép, az önértékelés alakításához, a közösen kialakított magatartási és viselkedési szokások elsajátításához, az önbizalom, az öntudatos és a környezetért is felelős magatartás, a világgal szembeni pozitív beállítódás, a demokrácia tisztelete, a tolerancia, az őszinte kommunikáció, az értelmes kockázatvállalás attitűdjeinek kialakulásához.

Az osztályfőnöki órákon kiemelt szerepet kap az önismeret, az önelfogadás és az önfejlesztés. Biztosítani kell a szociális érzékenység légkörét, a konfliktusok kezelésének konkrét megoldásait segítő feladatokat. Az értékek életünkben meghatározó szerepének, az értékek védelmével kapcsolatos felelősségnek a tudatosítása mellett a közvetlen környezet humán értékeinek keresése is a feladatok közé tartozik. Lehetőséget kell teremteni a serdülőkor testi-lelki változásaival kapcsolatos saját élmények, vélemények megvitatására.

Enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében kiemelt jelentősége van annak, hogy a tanulók közvetlen és közvetett úton is szerezzenek tapasztalatokat a felelős állampolgári viselkedésről, a környezettudatos, fenntartható fejlődésről. Olyan helyzetek megteremtése is feladat, melynek során felkészítjük a tanulókat a pályaválasztásra, a reális életcélok megfogalmazására. Tapasztalatokat gyűjthetnek a munka világáról, a szakmákról, ezáltal segíthetjük a pályaválasztásukat, a reális életcélok megfogalmazását, célkitűzését.

Az osztályfőnöki órák a tantervi tartalmakon túl jelentős színterei az aktuális kérdések, események feldolgozásának. A kerettanterv olyan arányos tartalom-meghatározást érvényesít, amely lehetővé teszi az egyes közösségek, az eltérő felkészültségű, fejlettségű, érettségű tanulók számára a válogatást, a felhasználó által történő konkretizálást, olyan tevékenységmegválasztást, amely az aktualitásokhoz illeszkedő feldolgozást is lehetővé teszi.

5–6. évfolyam

A két évfolyam fókuszában az áll, hogy a tanulói aktivitást serkentő módszerek alkalmazásával támogassa a tanulók önmagukért és a társakért való felelősségvállalását, annak megélését, hogy a társak és az egyén egymásra vannak utalva, ennek következményeként a másokért vállalt felelősséget átérzik, vállalásaikért helyt állnak, elfogadják, hogy a szabályok értük és a közösség védelméért vannak.

A tanulók felismerik jellemző tulajdonságaikat, jártasságot szereznek a konfliktuskezelés demokratikus technikáinak alkalmazásában. Segítséggel keresnek olyan, az egyéni jellemzőikhez illeszkedő kikapcsolódást, szabadidős tevékenységet, amely hozzásegíti őket a testi, lelki egészség megteremtéséhez, képesek lesznek felismerni és segítséggel megfogalmazni érdeklődési körüket, amelyeket hozzá tudnak rendelni egyes tevékenységekhez, foglalkozásokhoz. Az osztályfőnöki órák fókuszálnak a családban betöltött szerepekre, a családi tevékenységrendszer jellemzőire, az egyes szerepekhez illeszkedő felelősségvállalás jellemzőire és arra, hogy a tanulók gyakorolják a különbségtételt a jóra ösztönző és a destruktív megnyilvánulások, jellemzők között.

OSZTÁLYFŐNÖKI ÓRA

5. évfolyam

Témakör	1. Közösség és személyiség	Javasolt óraszám: 13 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Megfigyelőképesség fejlesztése, a tanuló saját viselkedésének, reakcióinak, cselekedeteinek önmegfigyelésen alapuló értékelése.</p> <p>Kommunikáció, véleménynyilvánítás képességének fejlesztése. A kulturált vita és konfliktuskezelés készségeinek fejlesztése.</p> <p>Beleérző képesség, tolerancia fejlesztése, a saját és a mások cselekedeteiért érzett felelősségérzet felkeltése. Kooperatív technikák alkalmazása.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> nyitottság, együttműködés, kommunikáció, figyelem, empátia, önkifejezés, véleményalkotás, -nyilvánítás, vitakészség, felelősség.</p>	

Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
1. Önismeret: tulajdonság, viselkedés, önmegfigyelésen alapuló felismerés, befolyásolás 2. Közösségek, amelyekben élek: iskola, évfolyam, család		Saját élmények gyűjtése, feldolgozása. Tulajdonságlista készítése, értelmezése. Az évfolyam mint közösség. A közösség életét befolyásoló szabályok szerepe az iskolai életben. Drámajátékok: konfliktus, vita, feloldás, megbeszélés, viszonyulás a témához. Társas kapcsolatok az évfolyamban, a kapcsolatok kialakulása, változásai, alapvető illemszabályok betartása. A család mint egység, kapcsolatok, szerepek, feladatok. Helyem az évfolyamközösségben, a családban. A közösség céljai, feladatai, az együttműködő közösség, a közös célok elérésének segítő és akadályozó tényezői. Együttműködésen, munkamegosztáson alapuló ismeretszerzés. Felelősségtudat, lelkiismeretesség a társainkhoz, a családtagokhoz fűződő viszonyban. Őszinteség, segítőkészség. Helyzetgyakorlatok, szituációs játékok.
Fogalmak	Önismeret, tulajdonság, viselkedés, társas kapcsolat, vélemény, együttműködés, érték, elfogadás, viszony, szabálykövetés.	

Témakör	2. Tanulás és munka	Javasolt óraszám: 7 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A tanulás iránti motiváció, pozitív attitűd fejlesztése. Az önállóság iránti igény, a felelősségérzet fejlesztése, erősítése. Egyéni tanulási módszerek alkalmazásának alapozása, fejlesztése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> együttműködés, bizalom, önkifejezés, kitartás.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
1. A tanulás: motívumok, a tanulást segítő és nehezítő tényezők. A tanulás tervezése. 2. A munka: munkavégzés a családban, az iskolában.		A különböző tantárgyak tanulását segítő speciális ötletek, eljárások. A tanulás megtervezése, naplóvezetés a tapasztalatokról, következtetések, változtatások, célkitűzések segítségével történő megfogalmazása, folyamatos értékelés. Különböző foglalkozások ismerete, a végzésükhöz szükséges tudáselemek összegyűjtése, elemzése.
Fogalmak	Figyelem, koncentráció, értékelés, önértékelés, tervezés, szervezés, választás.	

Témakör	3. Én és a társadalom	Javasolt óraszám: 8 óra
---------	-----------------------	-------------------------

A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Együttműködésen alapuló aktív részvétel a különböző szintereken zajló társadalmi eseményekben. Egymásra figyelés, alkalmazkodás erősítése különböző közösségekben.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> konstruktív kommunikáció, tolerancia, bizalom, együttérzés, a közvetlen környezet értékeihez való ragaszkodás, érdeklődés az életkorának megfelelő állampolgári szerepvállalás iránt.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>Életem szinterei: az otthon, az iskola</p> <ul style="list-style-type: none"> – A családban: a család fogalma, típusai, tagjai, feladatai – Az iskolában: közösségek, szerepek, feladatok 	<p>A család és annak szerepe az egyén egészséges, harmonikus fejlődésében; a család feladatai: szeretet, érzelmi biztonság.</p> <p>Munkamegosztás a családban, szokások, ünnepek a családban.</p> <p>Alkalmazkodás az iskola rendjéhez, társakhoz, tanárokhoz; az iskola törvénye: a Házirend; az iskola hagyományainak megismerése, ápolása.</p> <p>Az iskolai és otthoni élet összehasonlítása, egyezőségek, különbségek, ezek eredete, a különbségek elfogadása.</p>	
Fogalmak	Család, családtag, családi és nemzeti ünnep, hagyományápolás, érték.	

Témakör	4. Egészséges életmód	Javasolt óraszám: 8 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az egészségmegőrzés igényének kialakítása, az egészségkárosító szokások kialakulásának megelőzése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> önismeret, önértékelés, akaraterő, válogatás, rendszerezés, ok-okozati összefüggéslátás.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>Lelki egészség: énerősítés, belső egyensúly.</p> <p>Testi egészség: étkezés, testedzés, sport, kikapcsolódás, regenerálódás.</p>	<p>Önmaga bemutatása, „ez vagyok – ez voltam”: fotók a múltból, a családról, a gyermekkorról.</p> <p>Adatok gyűjtése önmagáról. Pozitív tulajdonság, képesség. Pozitív tulajdonságok erősítése, negatív tulajdonságok leküzdésének technikái.</p> <p>Helyzetgyakorlatok, szituációs játékok.</p> <p>A lélek egészsége, stressz, veszélyek. A segítség szerepe, a segítségkérés formái, a hozzá kapcsolódó viselkedés.</p> <p>A test, lelki egészséget veszélyeztető szokások, szenvedélyek. Esetek, filmélmények megvitatása.</p>	
Fogalmak	Én-énerő, lelki egészség, testi egészség, akaraterő, stressz, kikapcsolódás, segítségkérés.	

Összegzett tanulási eredmények az évfolyam végén	<p>Fejlődött a tanuló önismerete, reális önértékelése.</p> <p>Kialakult a nyitottság a társas kapcsolatokra, fejlődött a szociális érzület. Felelősséget érez cselekedeteiért, vállalásaiért, megfelelően érzékeli és értékeli a sikert, a kudarcot.</p> <p>Felismeri az iskolai konfliktusokat, törekszik a megoldásra.</p> <p>Megszilárdul az iskolai követelmények szerinti normatartás.</p> <p>Tanulását (segítséggel) megtervezi. Felkészüléséhez figyelembe veszi az előzetes értékeléseket, tapasztalatokat. Különbséget tesz kedvelt és kevésbé kedvelt tevékenységek között, elfogadja, hogy nem csupán a kedvelt tevékenységeket kell elvégezni. Fokozódott kitartása, fejlődött felelősségérzete, feladattudata.</p> <p>Ismeri a testi egészségmegőrzés érdekében legcélravezetőbb technikákat. Különbséget tud tenni pozitív és negatív tulajdonságok között. Képes erőfeszítéseket tenni, akarati tényezőket mozgósítani a változásért, a változtatásért.</p>
---	--

OSZTÁLYFŐNÖKI ÓRA

6. évfolyam

Témakör	2. Közösség és személyiség	Javasolt óraszám: 13 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	<p>Megfigyelőképesség fejlesztése, a tanuló saját viselkedésének, reakcióinak, cselekedeteinek önmegfigyelésen alapuló értékelése.</p> <p>Kommunikáció, véleménynyilvánítás képességének fejlesztése. A kulturált vita és konfliktuskezelés készségeinek fejlesztése.</p> <p>Beleérző képesség, tolerancia fejlesztése, a saját és a mások cselekedeteiért érzett felelősségérzet felkeltése. Kooperatív technikák alkalmazása.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> nyitottság, együttműködés, kommunikáció, figyelem, empátia, önkifejezés, véleményalkotás, -nyilvánítás, vitakészség, felelősség.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>3. Önismeret: tulajdonság, viselkedés, önmegfigyelésen alapuló felismerés, befolyásolás</p> <p>4. Közösségek, amelyekben élek: iskola, évfolyam, család</p>	<p>Saját élmények gyűjtése, feldolgozása.</p> <p>Tulajdonságlista készítése, értelmezése.</p> <p>Az évfolyam mint közösség. A közösség életét befolyásoló szabályok szerepe az iskolai életben.</p> <p>Drámajátékok: konfliktus, vita, feloldás, megbeszélés, viszonyulás a témához.</p> <p>Társas kapcsolatok az évfolyamban, a kapcsolatok kialakulása, változásai, alapvető illemszabályok betartása.</p> <p>A család mint egység, kapcsolatok, szerepek, feladatok.</p> <p>Helyem az évfolyamközösségben, a családban.</p> <p>A közösség céljai, feladatai, az együttműködő közösség, a közös célok elérésének segítő és</p>	

	akadályozó tényezők. Együttműködésen, munkamegosztáson alapuló ismeretszerzés. Felelősségtudat, lelkiismeretesség a társainkhoz, a családtagokhoz fűződő viszonyban. Őszinteség, segítőkészség. Helyzetgyakorlatok, szituációs játékok.
Fogalmak	Önismeret, tulajdonság, viselkedés, társas kapcsolat, vélemény, együttműködés, érték, elfogadás, viszony, szabálykövetés.

Témakör	2. Tanulás és munka	Javasolt óraszám: 8 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A tanulás iránti motiváció, pozitív attitűd fejlesztése. Az önállóság iránti igény, a felelősségérzet fejlesztése, erősítése. Egyéni tanulási módszerek alkalmazásának alapozása, fejlesztése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> együttműködés, bizalom, önkifejezés, kitartás.	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
3. A tanulás: A tanulás tervezése, egyéni tanulási stílus, tanulási stratégiák. 4. A munka: A munka és a személyiség, munkasiker, kudarc, munkafegyelem. A tanulás és a munka értékelése, önértékelés, külső értékelés.	Tanulási szokások, módok, technikák, az önismereten alapuló tanulási módszerek kialakítása, kimunkálása, a tantárgyankénti speciális tanulási technikák alkalmazása. A tanulás megtervezése, naplővezetés a tapasztalatokról, következtetések, változtatások, célkitűzések segítségével történő megfogalmazása, folyamatos értékelés. Különböző foglalkozások ismerete, a végzésükhöz szükséges tudáselemek összegyűjtése, elemzése. Kedvelt tevékenységek, összefüggések ezek és egyes foglalkozások között (pályatükör).	
Fogalmak	Figyelem, koncentráció, értékelés, önértékelés, tervezés, szervezés, választás.	

Témakör	3. Én és a társadalom	Javasolt óraszám: 8 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Együttműködésen alapuló aktív részvétel a különböző színtereken zajló társadalmi eseményekben. Egymásra figyelés, alkalmazkodás erősítése különböző közösségekben. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> konstruktív kommunikáció, tolerancia, bizalom, együttérzés, a közvetlen környezet értékeihez való ragaszkodás, érdeklődés az életkorának megfelelő állampolgári szerepvállalás iránt.	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Életem színterei: az otthon, az iskola, a lakóhely	A helyi társadalmi eseményekről tájékozódás a médiumokon keresztül, személyes részvétel.	

– A lakóhelyen: helyi társadalmi események, a részvétel lehetőségei	Nemzeti ünnepeink: március 15.; augusztus 20.; október 23., az ünnepek helyi aktualitásai, helytörténeti vonatkozások, történelmi emlékhelyek megismerése, személyes részvétel. A lakóhelyi környezet kulturális értékei, hagyományai, természeti kincsei, a megismételhetetlenségből is adódó ragaszkodás, a megóvás felelőssége. Az összefogás jelentősége az értékek védelme érdekében. Emlékhelyek, múzeumok, kulturális események látogatása. Természetvédelmi „örjárat”.
Fogalmak	Család, családtag, családi és nemzeti ünnep, hagyományápolás, érték.

Témakör	4. Egészséges életmód	Javasolt óraszám: 7 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A lelki egészség (mentálhigiéné) iránti igény felkeltése, ennek kialakításához és megőrzéséhez szükséges készségek, képességek kialakítása.</p> <p>Az egészségmegőrzés igényének kialakítása, az egészségkárosító szokások kialakulásának megelőzése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> önismeret, önértékelés, akaraterő, válogatás, rendszerezés, ok-okozati összefüggéslátás.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>Lelki egészség: énerősítés, belső egyensúly.</p> <p>Testi egészség: étkezés, testedzés, sport, kikapcsolódás, regenerálódás.</p>	<p>Viselkedésszabályozás a lelki egészség megőrzése érdekében. Szabadidő eltöltésének, a személyiséget építő lehetőségeinek felismerése, kikapcsolódás, stresszoldás, szórakozás, tanulás. Választás és döntés, azok következményeinek megbeszélése. Irodalmi példák gyűjtése. Dramatikus játék.</p> <p>Építem önmagam: egészséges életrend, napirend, szellemi, fizikai munka, a feltöltődés helyes aránya, igényes szórakozás, sport, mozgás, a test és lélek egyensúlya.</p>	
Fogalmak	Én-énerő, lelki egészség, testi egészség, akaraterő, stressz, kikapcsolódás, segítségkérés.	

Összegzett tanulási eredmények az évfolyam végén	<p>Fejlődött a tanuló önismerete, reális önértékelése.</p> <p>Kialakult a nyitottság a társas kapcsolatokra, fejlődött a szociális érzület. Felelősséget érez cselekedeteiért, vállalásaiért, megfelelően értékeli és értékeli a sikert, a kudarcot.</p> <p>Felismeri az iskolai konfliktusokat, törekszik a megoldásra.</p> <p>Megszilárdul az iskolai követelmények szerinti normatartás.</p> <p>Tanulását (segítséggel) megtervezi. Felkészüléséhez figyelembe veszi az előzetes értékeléseket, tapasztalatokat. Különbséget tesz kedvelt és kevésbé kedvelt tevékenységek között, elfogadja, hogy nem csupán a kedvelt tevékenységeket kell elvégezni. Fokozódott kitartása, fejlődött</p>
---	--

	<p>felelősségérzete, feladattudata.</p> <p>Ismeri és tiszteli a közösségi hagyományokat, részt vesz ápolásukban. Közvetlen környezete természeti és kulturális értékeit ismeri, megóvásukban aktívan részt vesz.</p> <p>Ismeri a lelki és testi egészségmegőrzés érdekében legcélravezetőbb technikákat. Különbséget tud tenni pozitív és negatív tulajdonságok között. Képes erőfeszítéseket tenni, akarati tényezőket mozgósítani a változásért, a változtatásért. Elfogadja, hogy vannak olyan helyzetek, amikor segítséget kell kérni.</p>
--	--

Tankönyv: -
Heti óraszám: 1 óra

<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>Fejlődött a tanuló önismerete, reális önértékelése.</p> <p>Kialakult a nyitottság a társas kapcsolatokra, fejlődött a szociális érzület. Felelősséget érez cselekedeteiért, vállalásaiért, megfelelően érzékeli és értékeli a sikert, a kudarcot.</p> <p>Felismeri az iskolai konfliktusokat, törekszik a megoldásra.</p> <p>Megszilárdul az iskolai követelmények szerinti normatartás.</p> <p>Tanulását (segítséggel) megtervezi. Felkészüléséhez figyelembe veszi az előzetes értékeléseket, tapasztalatokat. Különbséget tesz kedvelt és kevésbé kedvelt tevékenységek között, elfogadja, hogy nem csupán a kedvelt tevékenységeket kell elvégezni. Fokozódott kitartása, fejlődött felelősségérzete, feladattudata.</p> <p>Ismeri és tiszteli a közösségi hagyományokat, részt vesz ápolásukban. Közvetlen környezete természeti és kulturális értékeit ismeri, megóvásukban aktívan részt vesz.</p> <p>Ismeri a lelki és testi egészségmegőrzés érdekében legcélravezetőbb technikákat. Különbséget tud tenni pozitív és negatív tulajdonságok között. Képes erőfeszítéseket tenni, akarati tényezőket mozgósítani a változásért, a változtatásért. Elfogadja, hogy vannak olyan helyzetek, amikor segítséget kell kérni.</p>
--	--

Tevékenységek:

Szituációs játékok, helyzetgyakorlatok: bemutatkozás, társalgás idegennel, telefonálás, tudakozódás telefonon, üzenetmondás üzenetrögzítőre.

Drámajátékok: konfliktus, vita a családban, feloldás, visszafogott önérvényesítés, film megtekintése, megbeszélés, viszonyulás a témához.

Önarckép készítése. Játékos átváltozás – mások átváltoztatása, barát vagy családtag bemutatása, leírása. Öltözködési kultúra bemutatása, játékosan, a valóságban, képeken. Az egészséges fejlődéshez szükséges heti étrend, mozgás, pihenés, szórakozás, heti program összeállítása. Bizalmas közlendők a testünk működéséről – fiúk és lányok külön-külön.

OSZTÁLYFŐNÖKI ÓRA

7. évfolyam

Témakör	1. Közösség és személyiség	Javasolt óraszám: 26 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A vitakészség fejlesztése, érvelés, meggyőzés, mások véleményének elfogadása, kiállítás a meggyőződés mellett/elvetés. Az előítéletes magatartás, a sztereotip megnyilvánulások észrevétele, annak a felismerése, hogy a sztereotípiák kialakulásában nagyon fontos szerepet tölt be a viselkedésünk.</p> <p>Az egyéni és a közösségi érdek viszonyának, a szabályok, törvények szerepének mindennapi életünkben, az értékek és a szabályok viszonylagosságának, a normakövetés fontosságának felismertetése. A felelősségvállalás, a segítségnyújtás képességének fejlesztése. Segítségelfogadás képességének továbbfejlesztése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> önállóság, kreativitás, bizalom, önbizalom, önbecsülés, konfliktuskezelés, problémamegoldó képesség, konszenzusképesség, kudarctűrés, elfogadás.</p>	
<p>Fejlesztési ismeretek</p>		<p>Fejlesztési tevékenységek</p>
<p>1. Önismeret. 2. A társas kapcsolatok szerepe a közösségben. – Iskolai közösségek – A családi közösség – Közösségi élet a helyi társadalomban.</p>		<p>A helyes önértékelés kialakítása bírálat, önbírálat alapján. A bírálat segítő aspektusainak elfogadása. Elvárások önmagával és mások elvárásai a tanulóval szemben. Saját korlátainak a megismerése, felismerése. Reális célok kitűzése a személyiség pozitív megváltoztatására a fokozatosság érvényesítésével. Tolerancia a másság iránt, értékek megismerése, elfogadás. Megbeszélés: csoportok az évfolyamban, klikkek és barátok; sztárok és magányosok. Kortárs csoportok: konfliktusok csoporton belül, csoporthelyzet, alkalmazkodás, tűrőképesség fogalmainak tisztázása. Egyéni képességek a közösség szolgálatában, kooperáció fontosságának, az</p>

	<p>egymásrautaltságnak a felismerése.</p> <p>A család, mint a nevelés legfőbb színtere: érzelmi védettség; generációk együttélése, egymás tiszteletben tartása; demokrácia a családban. Konfliktusok a családban, a türelem, megértés, odafigyelés szerepe a konfliktus kezelésében, feloldásában.</p> <p>Az emberi együttélés írott és íratlan szabályai, a szabályok szintjei és egymásra épülésük: szokás, erkölcs, jog; a szabályok megszegésének büntetése.</p> <p>A helyesen kialakult értékek, magatartási normák megerősítése; az egyéni és a közérdek érvényre jutását szolgáló tevékenységekre való rávilágítás.</p> <p>Az önkormányzat működése az évfolyamban és az iskolában. Közéletiség, demokrácia, egyéni és közösségi részvétel.</p>
Fogalmak	Empátia, tolerancia, konfliktus- és kudarc-tűrő-képesség, egyéni képesség, egyéni érdek, közösségi érdek, egyéni cél, közösségi cél, elvárás, változás, változtatás, közéletiség, demokrácia, elfogadás, együttműködési készség.

Témakör	2. Tanulás és munka	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A tanulás időbeosztásának, a fegyelemnek, a kitartás képességének fejlesztése.</p> <p>A tanulás pozitív, az életet gazdagító tevékenységként való elfogadtatása, belső készítés a tanulásra.</p> <p>A tanulás és a pályaválasztás közötti összefüggés beláttatása.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> alkalmazkodóképesség, rugalmasság, kitartás, kudarc-tűrés.</p>	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
	<p>1. Tanulás: önértékelés, célkitűzések, tervek és végrehajtás.</p> <p>2. Pályaválasztás: a munka szerepe, felkészülés.</p>	<p>A tanulmányi és magatartási helyzet értékelése (helyzetelemzés és célmeghatározás a tanulók önértékelése alapján). Érdeklődés, jellem, motiváció a pályaválasztásban.</p> <p>Pályaválasztási elképzelések, érdeklődési területek, vonzódások.</p>
Fogalmak	Célkitűzés, terv, teljesítmény, munkavégzés, pályakép, pályaválasztás.	

Témakör	3. Én és a társadalom	Javasolt óraszám: 16 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az állampolgárság, a demokrácia fogalmak lényegi tartalmi elemeinek felismertetése saját tapasztalatok, élmények alapján. A demokratikus döntéshozásban való részvétel lehetőségeinek, alapvető szabályainak megismertetése. A lakóhelyhez, az országhoz való tartozás érzése, az</p>	

	<p>identitástudat erősítése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> érdeklődés, médiumokból való tájékozódás, értékek felismerése, hagyományörzés, pozitív viszonyulás mások véleményéhez, a változáshoz.</p>	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
	<p>1. Állampolgárság: jogok és kötelességek 2. Mindennapi demokrácia 3. Értékeink, védelmük</p>	<p>„Állampolgár vagyok”, joggyakorlás és kötelesség-végrehajtás egyensúlyának felismerése. Az iskolai önkormányzat tevékenységében való részvétel. Vélemények megfogalmazása, döntés-előkészítő folyamatokban való részvétel. Politika, politizálás, politikai események, fejlődő demokrácia, médiumok használata. Viták felmerülő problémákról. Hírfigyelés, elemzés. Kulturális örökségünk, amire, akikre büszkék lehetünk. Életünk a „megsebzett bolygón”, a környezetvédelem szükségességének megértése; a környezeti ártalmak számbavétele, megelőzés. Magyarország leggyakrabban látogatott idegenforgalmi nevezetességei, földrajzi helyek, nemzeti parkjaink: képek gyűjtése, rendszerezés, filmek elemzése.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Állampolgár, demokrácia, döntés, kulturális örökség, természetvédelem.</p>	

Témakör	4. Egészséges életmód	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A serdülőkor legjellemzőbb testi-lelki változásainak felismertetése, a lelki bántalmak, sérelmek kezelésének képessége. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> önmegfigyelés, véleménynyilvánítás, konfliktuskezelés, empátia, tolerancia, elfogadás, erkölcs.</p>	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<ol style="list-style-type: none"> 1. A serdülőkor testi, lelki jellemzői. 2. Konfliktusok a családban. 3. Kortárs csoportok. 4. A lelki és testi egészség összefüggései. 	<p>A serdülőkor biológiai és higiéniai problémái, a serdüléssel járó biológiai és pszichológiai változások, önmaga változásának, alakulásának leírása. Nyitottság, zárkózottság. Családi konfliktusok (generációs, életmódbeli, szokásokból eredő), megoldások keresése.</p> <p>Kortárs konfliktusok: rivalizálás különböző területei. Konfliktuskezelési technikák gyakorlása: vita, meggyőzés, konfrontáció. Empátia, elfogadás, tolerancia.</p> <p>Testkultúra a serdülőkorban, ízlés, ízléstelenség, egyéni stílus.</p> <p>Ismerkedés – kapcsolatteremtés, kortársak azonos érdeklődése. Párkapcsolat, a kapcsolatteremtés feltételei, az ismerkedés illemtana. Szituációs játékok, helyzetgyakorlatok.</p> <p>A testi egészség érdekében tett erőfeszítések, helyes táplálkozás, sport, testmozgás, pihenés, kikapcsolódás. Anyaggyűjtések különböző médiumokból.</p>
Fogalmak	Viselkedés, konfliktus, belátás, megértés, vita, egészségmegőrzés, higiénia.

Összegzett tanulási eredmények ciklus végén	<p>Reális önértékelés, önfejlesztési igény kialakulása. A kritika elfogadása, a felelősség felismerése, készség személyiségének fejlesztésére. A közösségért érzett felelősség felismerése, érvényesítése.</p> <p>Saját helyének, szerepének felismerése adott közösségben, törekvés az önérvényesítés és a közösség érdekeinek összeegyeztetésére.</p> <p>Az egyéni adottságoknak megfelelő konfliktuskezelés a környezetben.</p> <p>Az iskola, a tágabb közösség elvárásainak megfelelő normatartás.</p> <p>Reális pályaválasztási célkitűzés, iskolaválasztás.</p> <p>Egyéni adottságaihoz mért erőkifejtés, én-erő mozgósítás a kitűzött célok megvalósítása érdekében.</p> <p>Alapvető állampolgári tájékozottság a közvetlen környezet demokratikus közéletében.</p> <p>Egyéni adottságokhoz igazodó részvétel a természeti értékek védelmében, a kulturális hagyományok ápolásában.</p> <p>A serdülőkor legjellemzőbb megnyilvánulásainak ismerete, képesség önmaga, reakciói elemzésére, következtetések levonására, a szükséges változtatások érdekében erőfeszítések tételére.</p> <p>A testi és lelki egészségi állapot szoros összefüggésének belátása, a megőrzésük érdekében leggyakrabban használható technikák ismerete, törekvés alkalmazásukra.</p>
--	---

Tevékenységek

Kommunikációs helyzetgyakorlatok, dramatikus játék, mimetikus játék, tréningek, terápiák kapcsolatteremtésre, párkapcsolat építésre, helyzetgyakorlatok a rivalizálás feloldására.

A konfliktusos helyzet feloldása szóban; levélváltás – levélírás – telefonálás.

Élménybeszámoló, döntéshelyzetek bemutatása dramatikus játékkal, vita, állásfoglalás.

Saját viselkedés elemzése változó nézőpontból.

Film megtekintése – vita, megbeszélés, tanulságok.

Divatbemutató szervezése.

Érvelés, vitatkozás, példák gyűjtése az emberi természet jellemzőire – merítés a környezetből.

8. évfolyam

Célok

Az egyéni és a közösségi érdek viszonyának, a szabályok, törvények szerepének mindennapi életünkben, az értékek és a szabályok viszonylagosságának, a normakövetés fontosságának felismertetése.

A felelősségvállalás, a segítségnyújtás képességének fejlesztése. Segítségelfogadás képességének továbbfejlesztése.

Képességfejlesztési fókuszok: önállóság, kreativitás, bizalom, önbizalom, önbecsülés, konfliktuskezelés, problémamegoldó képesség, konszenzusképesség, kudarcűrés, elfogadás, alkalmazkodóképesség, rugalmasság, kitartás, kudarcűrés.

A tanulás és a pályaválasztás közötti összefüggés beláttatása. A demokrácia fogalmak lényegi tartalmi elemeinek felismertetése saját tapasztalatok, élmények alapján. A demokratikus döntéshozásban való részvétel lehetőségeinek, alapvető szabályainak megismertetése. A lakóhelyhez, az országhoz való tartozás érzése, az identitástudat erősítése. A serdülőkor legjellemzőbb testi-lelki változásainak felismertetése, a lelki bántalmak, sérelmek kezelésének képessége.

OSZTÁLYFŐNÖKI ÓRA

8. évfolyam

Témakör	1. Közösség és személyiség	Javasolt óraszám: 26 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A vitakészség fejlesztése, érvelés, meggyőzés, mások véleményének elfogadása, kiállás a meggyőződés mellett/elvetés. Az előítéletes magatartás, a sztereotip megnyilvánulások észrevétele, annak a	

	<p>felismerése, hogy a sztereotípiák kialakulásában nagyon fontos szerepet tölt be a viselkedésünk.</p> <p>Az egyéni és a közösségi érdek viszonyának, a szabályok, törvények szerepének mindennapi életünkben, az értékek és a szabályok viszonylagosságának, a normakövetés fontosságának felismertetése.</p> <p>A felelősségvállalás, a segítségnyújtás képességének fejlesztése.</p> <p>Segítségelfogadás képességének továbbfejlesztése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> önállóság, kreativitás, bizalom, önbizalom, önbecsülés, konfliktuskezelés, problémamegoldó képesség, konszenzusképesség, kudarctűrés, elfogadás.</p>
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>1. Önismeret.</p> <p>2. A társas kapcsolatok szerepe a közösségben.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Iskolai közösségek – A családi közösség – Közösségi élet a helyi társadalomban. 	<p>A helyes önértékelés kialakítása bíráló, önbírálat alapján. A bíráló segítő aspektusainak elfogadása.</p> <p>Elvárások önmagával és mások elvárásai a tanulóval szemben. Saját korlátainak a megismerése, felismerése.</p> <p>Reális célok kitűzése a személyiség pozitív megváltoztatására a fokozatosság érvényesítésével.</p> <p>Tolerancia a másság iránt, értékek megismerése, elfogadás.</p> <p>Megbeszélés: csoportok az évfolyamban, klikkek és barátok; sztárok és magányosok.</p> <p>Kortárs csoportok: konfliktusok csoporton belül, csoport helyzet, alkalmazkodás, tűrőképesség fogalmainak tisztázása.</p> <p>Egyéni képességek a közösség szolgálatában, kooperáció fontosságának, az egymásra utaltságnak a felismerése.</p> <p>A család, mint a nevelés legfőbb színtere: érzelmi védettség; generációk együttélése, egymás tiszteletben tartása; demokrácia a családban. Konfliktusok a családban, a türelem, megértés, odafigyelés szerepe a konfliktus kezelésében, feloldásában.</p> <p>Az emberi együttélés írott és íratlan szabályai, a szabályok szintjei és egymásra épülésük: szokás, erkölcs, jog; a szabályok megszegésének büntetése.</p> <p>A helyesen kialakult értékek, magatartási normák megerősítése; az egyéni és a közérdek érvényre jutását szolgáló tevékenységekre való rávilágítás.</p> <p>Az önkormányzat működése az évfolyamban és az iskolában. Közéletiség, demokrácia, egyéni és közösségi részvétel.</p>
Fogalmak	<p>Empátia, tolerancia, konfliktus- és kudarctűrő-képesség, egyéni képesség, egyéni érdek, közösségi érdek, egyéni cél, közösségi cél, elvárás, változás,</p>

változtatás, közéletiség, demokrácia, elfogadás, együttműködési készség.
--

Témakör	2. Tanulás és munka	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A tanulás időbeosztásának, a fegyelemnek, a kitartás képességének fejlesztése.</p> <p>A tanulás pozitív, az életet gazdagító tevékenységként való elfogadtatása, belső késztetés a tanulásra.</p> <p>A tanulás és a pályaválasztás közötti összefüggés beláttatása.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> alkalmazkodóképesség, rugalmasság, kitartás, kudarctűrés.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Tanulás: önértékelés, célkitűzések, tervek és végrehajtás. 2. Pályaválasztás: a munka szerepe, felkészülés. 	<p>A tanulmányi és magatartási helyzet értékelése (helyzetelemzés és célmeghatározás a tanulók önértékelése alapján). Érdeklődés, jellem, motiváció a pályaválasztásban.</p> <p>Pályaválasztási elképzelések, érdeklődési területek, vonzódások. Reális pályakép a képességek, adottságok szerint, mérlegelés.</p> <p>A szakmatanulási lehetőségek megismerése – szakiskolák, speciális szakiskola.</p> <p>Jövőkép kialakítása, az értékteremtés sokszínűsége.</p>	
Fogalmak	Célkitűzés, terv, teljesítmény, munkavégzés, pályakép, pályaválasztás.	

Témakör	3. Én és a társadalom	Javasolt óraszám: 16 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az állampolgárság, a demokrácia fogalmak lényegi tartalmi elemeinek felismertetése saját tapasztalatok, élmények alapján. A demokratikus döntéshozásban való részvétel lehetőségeinek, alapvető szabályainak megismertetése. A lakóhelyhez, az országhoz való tartozás érzése, az identitástudat erősítése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> érdeklődés, médiumokból való tájékozódás, értékek felismerése, hagyományörzés, pozitív viszonyulás mások véleményéhez, a változáshoz.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Állampolgárság: jogok és kötelességek 2. Mindennapi demokrácia 3. Értékeink, védelmük 	<p>„Állampolgár vagyok”, joggyakorlás és kötelesség-végrehajtás egyensúlyának felismerése.</p> <p>Az iskolai önkormányzat tevékenységében való részvétel. Vélemények megfogalmazása, döntés-előkészítő folyamatokban való részvétel.</p> <p>Politika, politizálás, politikai események, fejlődő demokrácia, médiumok használata. Viták felmerülő problémákról. Hírfigyelés, elemzés.</p> <p>Kulturális örökségünk, amire, akikre büszkék</p>	

	<p>lehetünk. Életünk a „megsebzett bolygón”, a környezetvédelem szükségességének megértése; a környezeti ártalmak számbavétele, megelőzés. Magyarország leggyakrabban látogatott idegenforgalmi nevezetességei, földrajzi helyek, nemzeti parkjaink: képek gyűjtése, rendszerezés, filmek elemzése.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Állampolgár, demokrácia, döntés, kulturális örökség, természetvédelem.

Témakör	4. Egészséges életmód	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A serdülőkor legjellemzőbb testi-lelki változásainak felismertetése, a lelki bántalmak, sérelmek kezelésének képessége. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> önmegfigyelés, véleménynyilvánítás, konfliktuskezelés, empátia, tolerancia, elfogadás, erkölcs.</p>	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<ol style="list-style-type: none"> 1. A serdülőkor testi, lelki jellemzői. 2. Konfliktusok a családban. 3. Kortárs csoportok. 4. A lelki és testi egészség összefüggései. 	<p>A serdülőkor biológiai és higiéniai problémái, a serdüléssel járó biológiai és pszichológiai változások, önmaga változásának, alakulásának leírása. Nyitottság, zárkózottság.</p> <p>Családi konfliktusok (generációs, életmódbeli, szokásokból eredő), megoldások keresése.</p> <p>Kortárs konfliktusok: rivalizálás különböző területei. Konfliktuskezelési technikák gyakorlása: vita, meggyőzés, konfrontáció. Empátia, elfogadás, tolerancia.</p> <p>Testkultúra a serdülőkorban, ízlés, ízléstelenség, egyéni stílus.</p> <p>Ismerkedés – kapcsolatteremtés, kortársak azonos érdeklődése. Párkapcsolat, a kapcsolatteremtés feltételei, az ismerkedés illettana. Szituációs játékok, helyzetgyakorlatok.</p> <p>A testi egészség érdekében tett erőfeszítések, helyes táplálkozás, sport, testmozgás, pihenés, kikapcsolódás. Anyaggyűjtések különböző médiumokból.</p>
Fogalmak	Viselkedés, konfliktus, belátás, megértés, vita, egészségmegőrzés, higiénia.

<p style="text-align: center;">Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>Reális önértékelés, önfejlesztési igény kialakulása. A kritika elfogadása, a felelősség felismerése, készség személyiségének fejlesztésére. A közösségért érzett felelősség felismerése, érvényesítése.</p> <p>Saját helyének, szerepének felismerése adott közösségben, törekvés az önérvényesítés és a közösség érdekeinek összeegyeztetésére.</p> <p>Az egyéni adottságoknak megfelelő konfliktuskezelés a környezetben.</p> <p>Az iskola, a tágabb közösség elvárásainak megfelelő normatartás.</p> <p>Reális pályaválasztási célkitűzés, iskolaválasztás.</p> <p>Egyéni adottságaihoz mért erő kifejtés, én-erő mozgósítás a kitűzött célok megvalósítása érdekében.</p> <p>Alapvető állampolgári tájékozottság a közvetlen környezet demokratikus közéletében.</p> <p>Egyéni adottságokhoz igazodó részvétel a természeti értékek védelmében, a kulturális hagyományok ápolásában.</p> <p>A serdülőkor legjellemzőbb megnyilvánulásainak ismerete, képesség önmaga, reakciói elemzésére, következtetések levonására, a szükséges változtatások érdekében erőfeszítések tételére.</p> <p>A testi és lelki egészségi állapot szoros összefüggésének belátása, a megőrzésük érdekében leggyakrabban használható technikák ismerete, törekvés alkalmazásukra.</p>
--	--

Tevékenységek

Helyzetgyakorlatok, dramatikus játék: családi konfliktus bemutatása és feloldási technikák. Szituációs játék egy-egy csoporthelyzetről – elemzés, vita, állásfoglalás.

Film megtekintése: deviáns csoport, deviáns magatartás – megbeszélés, viszonyulás, értékítélet.

Irodalmi részletek bemutatása a lelki élet problémáiról – megbeszélés.

Film megtekintése: a kamaszok érzékenysége.

Sportolási lehetőségek felkutatása.

Étrend, napirend összeállítása.

Munkahely-látogatás, szakiskolák felkeresése. Önismereti tréning, szituációs gyakorlat.

Az emberi természetről való tudás alkalmazása az önismeretben, az emberismeretben, a társas kapcsolatokban.

Az erkölccsel, az emberi természettel kapcsolatos film megtekintése, megbeszélés, elemzés, vita, érvelés.

A fejlesztés várt eredményei

Reális önértékelés, önfejlesztési igény kialakulása. A kritika elfogadása, a felelősség felismerése, készség személyiségének fejlesztésére. A közösségért érzett felelősség felismerése, érvényesítése.

Saját helyének, szerepének felismerése adott közösségben, törekvés az önérvényesítés és a közösség érdekeinek összeegyeztetésére.

Az egyéni adottságoknak megfelelő konfliktuskezelés a környezetben.

Az iskola, a tágabb közösség elvárásainak megfelelő normatartás.

Reális pályaválasztási célkitűzés, iskolaválasztás.

Egyéni adottságaihoz mért erőkifejtés, én-erő mozgósítás a kitűzött célok megvalósítása érdekében.

Alapvető állampolgári tájékozottság a közvetlen környezet demokratikus közéletében.

Egyéni adottságokhoz igazodó részvétel a természeti értékek védelmében, a kulturális hagyományok ápolásában.

A serdülőkor legjellemzőbb megnyilvánulásainak ismerete, képesség önmaga, reakciói elemzésére, következtetések levonására, a szükséges változtatások érdekében erőfeszítések tételére.

A testi és lelki egészségi állapot szoros összefüggésének belátása, a megőrzésük érdekében leggyakrabban használható technikák ismerete, törekvés alkalmazásukra.

ETIKA

1-8.évfolyam

Az etika tantárgy alapvető célja az egyéni és közösségi identitás formálása, stabilizálása, az egyének és a csoportok közti együttműködés megteremtése. Ehhez járulnak hozzá a kulturális hagyományokban gyökerező erkölcsi elvek, társas szabályok megismertetése, az egyén gondolkodásában formálódó, a szocio-emocionális készségek fejlesztése.

A tantárgy magába foglalja az ember fontos viszonyulásait társaihoz, közösségeihez, környezetéhez és önmagához. Ezzel olyan szintézist kínál a tanulónak, amelyben eddigi személyes tapasztalatait és a más területeken megszerzett ismereteket reflektív módon vizsgálja. A tartalom szorosan kötődik más tantárgyak fejlesztési területeihez is.

Az erkölcsi nevelés fő célja a tanuló erkölcsi érzületének és erkölcsi gondolkodásának fejlesztése, a tanuló segítése a társas szabályok, a viselkedésminták azonosításában és saját alakuló értékrendjének tudatosításában. Az egyént és a közösségeket érintő etikai elvek és az ezekből következő kérdések felismerése az árnyalt, a másik ember vagy csoport szempontjait is megértő gondolkodást fejleszti. Az etika tantárgy felkészíti a tanulót az egyéni életvezetésének és társas környezetének erkölcsi szempontból történő mérlegelésére, miközben saját tudását vizsgálja és fejleszti. Eszközei a kérdezés, a rejtett nézetek és a dilemmák feltárása, az érvelés, a meggyőzés, a meggyőződés, a társadalmi normák és közösségi értékek értelmezése. A tananyag alapvető értékeket közvetít. Ezek a segítés, megértés, együttérzés, törődés, szabadság, felelősség, igazságosság, becsületesség, méltányosság, tolerancia, önazonosság. Ezek a tanuló lelkiismeretének fejlődését szolgálják. A témák feldolgozása a tanulót megfontolt döntésre, kulturált véleményalkotásra és felelős tevékenységre készíti.

A tanulóközösség tevékenységei mintát nyújtanak arra, hogy milyen érzelmi-, érdekkonfliktusok és viselkedésmódok segítik vagy akadályozzák az együttműködést. Az ajánlott tantárgyi tartalmak és tanulói tevékenységek olyan képességeket is fejlesztenek, melyek a tanulót az életvezetésében sikeressé és tudatosabbá, társai és környezete problémái iránt érzékenyebbé tehetik, erősítik identitását, aktív társadalmi cselekvésre készítik és segítik a nehéz helyzetek megoldásában.

Az etika alapvető *feladata* az erkölcsi nevelés, ahogy az ép, úgy az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek közösséghez való viszonyának, értékrendjüknek, normarendszerüknek, gondolkodás- és viselkedésmódjuknak a fejlesztése, alakítása. A multidiszciplináris jellegű tantárgy legfontosabb pedagógiai jellemzője ezért az értékek közvetítése, valamint az, hogy társadalmunk közös alapvető normái egyre inkább a sajátos nevelési igényű tanulók értékrendszerébe is beépüljenek, belső igénnyé váljanak.

A tantárgy *középpontjában* a formálódó gyermeki személyiség áll testi, szellemi és lelki értelemben. Ez határozza meg a tanulás-tanítás folyamatát, illetve a tartalmi szerkezetet. Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata, valamint hazánk Alaptörvénye rögzíti az ember elidegeníthetetlen jogát az élethez és a szabadsághoz, következésképpen az etika a személy egyediségét és méltóságát helyezi középpontba, annak képességeitől függetlenül. Erre az alapelvekre kell épülnie minden társas kapcsolatnak és közösségi szerveződésnek. Az etika magában foglalja az ember minden fontos viszonyulását önmagához, társaihoz és közösségeihez, környezetéhez és a világhoz, mert ezek alapozzák meg azt az értékrendet,

amelyre az ember döntései során támaszkodhat. Az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek nevelésének kiemelt célja, hogy a foglalkozások azonos erővel hassanak a különböző értelmi képességekkel rendelkező, eltérő szociális körülmények között élő, kulturális és etnikai szempontból heterogén csoportot képező tanulók fejlődésére.

Az etika tanulása során az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára is az elemi értékek fokozatosan értékrenddé, többé-kevésbé koherens, folyamatosan formálódó meggyőződéseké állnak össze, amelyek később meghatározó módon befolyásolják a felnőttkori életmódot, életfelfogást és életminőséget. A sajátos nevelési igényű tanulók egyedi képességstruktúrájának tükrében az erkölcsstani alapozás, az erkölchöz kapcsolódó kvalitások fejlesztése, valamint az elsajátított tudás szinten tartása a felnőtté válás folyamata során, életminőséget befolyásoló tartópilléré válik.

Az etika tantárgy azoknak az alapértékeknek a megerősítésére törekszik, amelyek összhangban állnak az egyetemes és európai emberi értékrenddel, amely az Alaptörvényből is kiolvasható.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelése során törekedni kell a normaértelmezés egyszerű voltára, az ehhez kapcsolódó követelmények konkrét megfogalmazására.

A *magatartást befolyásoló értékek/erények* egy része személyes jellegű, mivel az énnel és az identitással áll kapcsolatban. Ezeket az értékeket, illetve erényeket az etikaórákon erősíteni kell.

Az *erkölcsi érzék*, a *lelkiismeret* fejlesztése lehetővé teszi, hogy gyermekeink olyan értékeket erősítsenek meg magukban, amelyek egyszerre igazodnak az alapvető erkölcsi értékekhez, valamint saját és közösségeik érdekeikhez.

Az erkölcsi nevelés célja a felelős gondolkodás, valamint a tudatos cselekvés kialakulásának elősegítése. Cél továbbá az empátia, a *szolidaritás* képességének erősítése is. Az erkölcsi nevelés fő feladata az *igazságosság* és a *méltányosság* elvének megértetése és elfogadtatása a gyerekekkel. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésénél különös tekintettel kell lenni az *érzelmi intelligencia* fejlesztésére is, amely a viselkedést lényegi módon befolyásolja.

Az etika tantárgy felépítése nem elsősorban ismeret-, hanem *érték- és fejlesztésközpontú*; ezért fontossága az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésénél kiemelkedő. A tananyag felépítése *spirális szerkezetű*. Az életkornak megfelelő résztémák és tevékenységek háttérben évről évre ugyanazok a nagy tematikai egységek térnek vissza más-más konkrét előfordulási szinten, más-más hangsúlyokkal építve a korábbi tapasztalatokra, kiegészítve és szintetizálva őket. A kétéves szakaszokon belül azonban sem a nagy témakörök, sem pedig a résztémák tantervi egymásutánja nem jelent előírt sorrendet. Az, hogy melyik kérdéskör mikor kerüljön sorra, egyértelműen a tanulócsoporthoz jelen lévő enyhe értelmi fogyatékos gyermekek mentális érettségének ismeretében határozható meg.

A tananyag tartalmát az enyhe értelmi fogyatékos tanulók részére hétköznapi életből merített és oda visszacsatolható tapasztalatokra és *személyes élményekre* kell felépíteni. Ezeket természetes módon egészíthetik ki az életkornak, valamint az adott tanuló mentális képességeinek megfelelő erkölcsi kérdéseket felvető történetek, mesék, mondák, irodalmi vagy publicisztikai szövegek, filmek vagy digitális formában elérhető egyéb tartalmak. Az

etika a tanulókra nem közlések befogadóiként, hanem a tanulási folyamat aktív kérdező, mérlegelő, próbálkozó, vitatkozó és útkereső résztvevőiként tekint.

Mivel az erkölcsi nevelés már kisgyermekkorban, a családban elkezdődik, majd az óvodában és egyre táguló környezeti hatások között folytatódik ideértve a kortársi csoportokat és a médiát is a gyerekek sem az első napon, sem pedig a későbbiekben nem „tisztá lapként” lépnek be az iskola kapuján. Különösképpen igaz ez az enyhe értelmi fogyatékos tanulókra, hiszen a készségek és képességek eltérő viszonylatában más és más ösztönösen kialakult erkölcsi rendet hoznak magukkal. Ezzel összhangban, illetve ezt alakítva kell megpróbálni segítséget nyújtani az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknak ahhoz, hogy el tudjanak igazodni az egymásnak sokszor ellentmondó értéktartalmú információk, üzenetek között, illetve hogy választást igénylő helyzetekben lelkiismeretük szavára hallgatva, morálisan helyes döntéseket tudjanak hozni az életük különböző színterein.

Mivel ez sohasem jön létre a gyerekek személyes megérintődése és elhatározása nélkül, a *pedagógus feladata* a példamutatás mellett a figyelem ráirányítása a különböző élethelyzetek morális vonatkozásaira, a kérdezés, a gondolkodás és az állásfoglalás bátorítása, a szabad beszélgetések, valamint a nézőpontváltást gyakoroltató szerepjátékok és viták moderálása. Nem lehet azonban eléggé hangsúlyozni különösen az általános iskolai korosztályhoz tartozó enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében, hogy az eredmény a közvetítés módján múlik. Egy hiteles felnőtt, akinek értékekkel kapcsolatos nézetei összhangban vannak a tetteivel, *példája révén* hat az enyhe értelmi fogyatékos tanulók erkölcsi értékítéleteire.

Az erkölcsi tanulást számos pedagógiai *módszer* és tevékenység segítheti, amelyek legfontosabb közös jellemzője az *élményszerűség*, a fizikai, szellemi és lelki értelemben vett cselekvő tanulói részvétel. Az etikaórák kitüntetett munkaformája lehet sok egyéb mellett: a szabad beszélgetés, az önkifejező alkotás, a vita, a szerepjáték, a megfigyelés, a kérdezés, a rendszerezés és az elemzés, valamint az iskolai és a helyi közösség életébe, esetleges problémáinak megoldásába, a különböző szintű kulturális és közösségi értékteremtésbe való tevékeny bekapcsolódás. Az erkölcsi nevelés komoly lehetőségeit kínálják ugyanakkor az olyan tanórán kívüli formák is, mint például az iskolai hagyományok ápolása, a társak segítése, vagy a közösség számára végzett bármilyen hasznos tevékenység.

Mindezzel összhangban az *értékelés* módja is eltér a hagyományos tantárgyi értékeléstől. Az osztályozás nélküli értékelés fontos területe lehet a kívánatos magatartási értékek rendszeres megerősítése szóban vagy bármilyen egyéb formában egyrészt a pedagógus, másrészt a társak és a közösség részéről. Az ilyen típusú visszajelzések befogadására jó keretet nyújthatna a tanulói portfólió.

1–2. évfolyam

Az iskolai erkölcsi nevelés a kisgyermekkor alapokra épít. A szeretett személyek által megjelenített erkölcsi normák alakítják ki az első ítéleteket arról, hogy mi a jó, és mi a rossz. A gyerekek az óvodában megismerkednek a társas normák első intézményesített formáival. Ezek betartása révén tapasztalatokat szereznek a családnál tágabb közösséghez tartozás élményéről és rendjéről. A gyermek viselkedésének alakulása függ a környezeti hatásoktól, és visszahat a gyermek egész személyiségének fejlődésére. Az alapvető viselkedési normák megismerése lehetőséget teremt arra, hogy a tanulók képesek legyenek érzelmeiket, mozgásukat ellenőrizni.

Az általános iskola 1–2. évfolyamán egyre több időt töltenek a gyerekek a kortársaikkal. Az együttműködést igénylő feladatokban sikereket és kudarokat élnek át, amelyek jó alapot adnak az önismeret, a társas kultúra, valamint a személyes és társas kapcsolati kompetenciák fejlődésének tudatos pedagógiai eszközökkel való támogatására.

Az ismeretátadás, a képességfejlesztés és a normaközvetítés egyaránt elősegíti az egyéni identitástudat kialakulását, a helyi nemzeti, európai közösségekhez való tartozás személyes megélését. Az 1–2. évfolyamos tanulónak lehetőséget kell biztosítani, hogy átélje a közösséghez, szülőföldhöz, nemzethez tartozás örömét.

Az első két évfolyamon az önismeret és önértékelés, a szociális és környezeti érzékenység, a szűkebb és tágabb környezetben (család, iskola, lakóhely) való tájékozódás, alapvető kommunikációs formák megismerése, elemi magatartási szabályok gyakoroltatása a cél.

A tanulók megismerési folyamataira az észlelés, a figyelem, az emlékezet, a képzelet és a gondolkodás ráépülhet a szóbeli anyanyelvi kommunikáció célzott fejlesztése. Az önkifejezés különféle formái, a mesélés, az élményeken alapuló rajzolás, festés, mintázás és a mozgás lehetőséget teremtenek a kifejezőképesség életkornak megfelelő formálásához is.

A tantárgy lehetőséget nyújt az 1–2. osztályos gyermekek harmonikus fejlődéséhez szükséges állandóság és érzelmi biztonság megteremtéséhez.

Etika 1. osztály

Témakör	1. Az én világom	Javasolt óraszám: 7 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Saját tulajdonságok felismerése, azonosítása, megfogalmazása. Egészséges önértékelés megalapozása. Szűkebb környezet megismerése. Szociális és környezeti érzékenység alakítása.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<i>Ki vagyok én?</i>		
Személyes adataim		
<ul style="list-style-type: none"> – vezeték- és keresztnévem, becenevem, – lakcímem, – iskolám adatai (név, cím, osztályfok). 		
Külső jegyeim		
<ul style="list-style-type: none"> – külső tulajdonságaim, megjelenésem, – mire hasonlítok a családban, – milyennek látom magam, 		
Belső tulajdonságaim		
<ul style="list-style-type: none"> – mit szeretek magamban, – mit szeretnek bennem mások, – miben vagyok ügyes, – jó és rossz tulajdonságaim. 		
Kedvenceim		
<ul style="list-style-type: none"> – kedvenc játékaim, állataim, ruháim, könyveim, ételeim, meséim, mesehőseim 		

Élettörténetem: – kisgyermekkor, óvodai élményeim, óvodám és iskolám összehasonlítása.	
Fogalmak	Lány, fiú, születésnap, tulajdonság, kedvenc, élmény.

Témakör	2. Társaim – Ők és én	Javasolt óraszám: 6 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Személyes kapcsolatokban és a környezetben való tájékozódás képességének fejlesztése. Társak, barátok, segítő közeg fontosságának megéreztetése, közösségi érzés kialakítása. Az egymáshoz való odafordulás jelentőségének elmélyítése. Alapvető kommunikációs formák megismerése, tudatos használatának fejlesztése, személyes érzések és gondolatok kifejezése.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<i>Társas kapcsolataim</i> – családi-rokoni kapcsolataim, közeli és távoli rokonaim; – ki a rokonom, ki az ismerősöm, ki a barátom; – iskolai kapcsolataim az iskolában dolgozó felnőttekkel és osztálytársakkal; – kiket szeretek és kiket nem szeretek környezetemben; – hogyan tudom kifejezni szeretetemet, hogyan fejezik ki mások felém a szeretetüket.		
<i>Kommunikáció kapcsolatfelvétel felnőttel, gyerekkel</i> – gondolataim kifejezése szavakkal, gesztusokkal stb.; – a megfelelő köszönés formái felnőtteknek, társaknak; – felnőtt, társak udvarias megszólítása; – segítség kérése ismerős felnőttől, társtól vagy idegenektől;		
Fogalmak	Rokon, ismerős, ismeretlen, barát, felnőtt, gyermek, megszólítás, köszönés, segítségkérés, udvariasság, szeretet.	

Témakör	3. Közvetlen közösségeim – A család és a gyerekek	Javasolt óraszám: 11 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Családi-rokoni kapcsolatok tudatosítása. Tapasztalatszerzés különböző családi értékekről. Az otthoni és iskolai együttélés örömeinek tudatosítása. Az ünnepekkel és azok hagyományaival való ismerkedés. Mindennapi szokásaink megismerése, szabályok és tilalmak szükségességének megértetése. Az egészséges élethez szükséges napirend megismertetése.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<i>Közösségeim</i> – milyen csoportokhoz tartoztam régen, milyen csoportokhoz tartozom most; – milyen közösségekhez tartozom az iskolában és az iskolán kívül.		
<i>Családom</i> – kik élnek a családban családtagok bemutatása, családrajz; – kapcsolat a családtagokkal; – a családi együttlét örömei; – helyem a családban;		

<ul style="list-style-type: none"> – segítség és munkamegosztás a családban; – ünnepek és hagyományok a családban; – otthoni szabadidős tevékenységek. <p><i>Napirendem</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – egy napom otthon; – milyen feladataim vannak otthon; – egy napom az iskolában; – milyen feladataim vannak az iskolában; – hétköznapok és hétvégék napirendje 		
<table border="1"> <tr> <td>Fogalmak</td> <td>Család, rokon, közösség, segítségnyújtás, hagyomány, ünnep, szabadidő, hétköznap, feladat.</td> </tr> </table>	Fogalmak	Család, rokon, közösség, segítségnyújtás, hagyomány, ünnep, szabadidő, hétköznap, feladat.
Fogalmak	Család, rokon, közösség, segítségnyújtás, hagyomány, ünnep, szabadidő, hétköznap, feladat.	

Témakör	4. Tágabb közösségeim – A lakóhelyi közösség	Javasolt óraszám: 6 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A lakóhelyi környezet és a lakóhely hagyományainak megismertetése. Tájékozódás a lakóhelyen, a lakóhellyel kapcsolatos tapasztalatok bővítése. A különböző településfajták jellegzetességei.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<i>Lakóközösség, amelyben élek</i>		
<ul style="list-style-type: none"> – lakóhelyem jellegzetességei; – lakóközösségem tagjai, a velük való kapcsolatom; – lakóhelyi környezetem hagyományai. 		
Fogalmak	Lakóhely, szomszéd, falu, város, szokás	

Témakör	5. A környező világ	Javasolt óraszám: 6 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A lakóhely élővilágához fűződő személyes kapcsolat kialakulásának elősegítése. A környező élővilág megóvására irányuló felelősségérzet megalapozása.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<i>Jó és rossz</i>		
<ul style="list-style-type: none"> – történetek, mesék jó és rossz tulajdonsággal felruházott szereplői (jó-rossz, szép-csúnya, jószágos-gonosz, igazságos). 		
<i>Növények és állatok környezetünkben</i>		
<ul style="list-style-type: none"> – növények, állatok környezetünkben – növények ápolása, állatok gondozása; – mit tehet egy kisgyermek környezete védelméért. 		
Fogalmak	Tulajdonság, jó-rossz, szép-csúnya, jószágos-gonosz, igazságos, növény, állat, gondozás, természetvédelem.	

Összegzett tanulási eredmények az első évfolyam végén	A tanuló elemi ismeretekkel rendelkezik személyi adatairól, külső tulajdonságairól. A körülötte élő gyermekekhez és felnőttekhez barátságos magatartással közeledik, pozitívan viszonyul a környezetéhez. Udvariasan kommunikál környezetével (gyerekekkel, felnőttel) köszönés,
--	--

	<p>kérés, beszélgetés során. Képességeinek megfelelően nyitott a természet szépségeire, óvja, vigyázza környezetét. Érzéseit, gondolatait rajzban, mozgással és szóban fejezi ki. Különbséget tesz mese és valóság között.</p>
--	---

Etika 1. osztály

2. évfolyam

Célok:

Az erkölcsi nevelés fő célja a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, az európai civilizációban általánosan elfogadott erkölcsi értékek tanulmányozása és ezek alkalmazása a mindennapokban – azzal a szándékkal, hogy mindez segítségükre legyen a megfelelő életvezetés és értékrend kialakításában, az önálló véleményformálásban, erkölcsi problémáik tudatosításában és a felelős döntéshozatalban.

Témakör	1. Az én világom	Javasolt óraszám: 7 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Saját tulajdonságok felismerése, azonosítása, megfogalmazása. Egészséges önértékelés megalapozása. Szűkebb környezet megismerése. Szociális és környezeti érzékenység alakítása.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<i>Ki vagyok én?</i>		
Személyes adataim		
<ul style="list-style-type: none"> – vezeték- és keresztnévem, becenevem, – születési helyem, születésem ideje, – lakcímem, – iskolám adatai (név, cím, osztályfok). 		
Külső jegyeim		
<ul style="list-style-type: none"> – külső tulajdonságaim, megjelenésem, – kire hasonlítok a családban, – milyennek látom magam, – miből ítélnék meg bennünket mások. 		
Belső tulajdonságaim		
<ul style="list-style-type: none"> – mit szeretek magamban, – mit szeretnek bennem mások, – miben vagyok ügyes, – miben hasonlítok társaimra, miben különbözöm tőlük, – jó és rossz tulajdonságaim. 		

<p>Kedvenceim</p> <ul style="list-style-type: none"> – kedvenc játékaim, állataim, ruháim, könyveim, ételeim, meséim, mesehőseim, – miért szeretem kedvenceimet (kedvencekhez fűződő személyes érzések, élmények). <p>Élettörténetem:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kisgyermekkor, óvodai élményeim, óvodám és iskolám összehasonlítása. 	
Fogalmak	Lány, fiú, születésnap, tulajdonság, kedvenc, élmény.

Témakör	2. Társaim – Ők és én	Javasolt óraszám: 6 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Személyes kapcsolatokban és a környezetben való tájékozódás képességének fejlesztése. Társak, barátok, segítő közeg fontosságának megéreztetése, közösségi érzés kialakítása. Az egymáshoz való odafordulás jelentőségének elmélyítése. Alapvető kommunikációs formák megismerése, tudatos használatának fejlesztése, személyes érzések és gondolatok kifejezése. Elemi magatartási szabályok megismertetése iskolai és iskolán kívüli helyzetekben, azok gyakoroltatása.</p>	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p><i>Társas kapcsolataim</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – családi-rokoni kapcsolataim, közeli és távoli rokonaim; – ki a rokonom, ki az ismerősöm, ki a barátom; – iskolai kapcsolataim az iskolában dolgozó felnőttekkel és osztálytársakkal; – kiket szeretek és kiket nem szeretek környezetemben; – hogyan tudom kifejezni szeretetemet, hogyan fejezik ki mások felém a szeretetüket. <p><i>Kommunikáció kapcsolatfelvétel felnőttel, gyerekekkel</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – gondolataim kifejezése szavakkal, gesztusokkal stb.; – a megfelelő köszönés formái felnőtteknek, társaknak; – felnőtt, társak udvarias megszólítása; – a kérés, felszólítás, figyelmeztetés, érdeklődés módjai; – segítség kérése ismerős felnőttől, társtól vagy idegenektől; <p>helyzetgyakorlatok az alapvető illemszabályok betartásával.</p>		
Fogalmak	Rokon, ismerős, ismeretlen, barát, felnőtt, gyermek, megszólítás, köszönés, segítségkérés, udvariasság, illem, szeretet.	

Témakör	3. Közvetlen közösségeim – A család és a gyerekek	Javasolt óraszám: 11 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Családi-rokoni kapcsolatok tudatosítása. Tapasztalatszerzés különböző családi értékekről. Az otthoni és iskolai együttélés örömeinek tudatosítása. Az ünnepekkel és azok hagyományaival való ismerkedés. Mindennapi szokásaink megismerése, szabályok és tilalmak szükségességének megértetése. Az egészséges élethez szükséges napirend megismertetése.</p>	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p><i>Közösségeim</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – milyen csoportokhoz tartoztam régen, milyen csoportokhoz tartozom most; 		

- milyen közösségekhez tartozom az iskolában és az iskolán kívül.

Családom

- kik élnek a családban családtagok bemutatása, családrajz;
- kapcsolat a családtagokkal;
- a családi együttlét örömei;
- helyem a családban;
- segítség és munkamegosztás a családban;
- gyermekkori élményeim;
- ünnepek és hagyományok a családban;
- otthoni szabadidős tevékenységek.

Napirendem

- egy napom otthon;
- milyen feladataim vannak otthon;
- egy napom az iskolában;
- milyen feladataim vannak az iskolában;
- hétköznapok és hétvégék napirendje (miben hasonlít, miben különbözik egy hétköznap a hétvégi napoktól).

Fogalmak	Család, rokon, közösség, segítségnyújtás, hagyomány, ünnep, szabadidő, hétköznap, feladat.
-----------------	--

Témakör	4. Tágabb közösségeim – A lakóhelyi közösség	Javasolt óraszám: 6óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A lakóhelyi környezet és a lakóhely hagyományainak megismertetése. Tájékozódás a lakóhelyen, a lakóhellyel kapcsolatos tapasztalatok bővítése. A különböző településfajták jellegzetességei.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<i>Lakóközösség, amelyben élek</i>		
<ul style="list-style-type: none"> – lakóhelyem jellegzetességei; – lakóközösségem tagjai, a velük való kapcsolatom; – ki lakik az utcában, kik a szomszédaim; – lakóhelyi környezetem hagyományai. 		
Fogalmak	Lakóhely, szomszéd, falu, város, szokás, hagyomány.	

Témakör	5. A környező világ	Javasolt óraszám: 6 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A lakóhely élővilágához fűződő személyes kapcsolat kialakulásának elősegítése. A környező élővilág megóvására irányuló felelősségérzet megalapozása.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<i>Jó és rossz</i>		
<ul style="list-style-type: none"> – történetek, mesék jó és rossz tulajdonsággal felruházott szereplői (jó-rossz, szép-csúnya, jószágos-gonosz, igazságos). 		
<i>Növények és állatok környezetünkben</i>		
<ul style="list-style-type: none"> – növények szerepe életünkben; 		

	<ul style="list-style-type: none"> – állatok szerepe környezetünkben; – növények ápolása, állatok gondozása; – mit tehet egy kisgyermek környezete védelméért.
Fogalmak	Tulajdonság, jó-rossz, szép-csúnya, jóságos-gonosz, igazságos, növény, állat, gondozás, felelősség, természetvédelem.

Összegzett tanulási eredmények a második évfolyam végén	<p>A tanuló elemi ismeretekkel rendelkezik személyi adatairól, külső tulajdonságairól.</p> <p>A körülötte élő gyermekekhez és felnőttekhez barátságos magatartással közeledik, pozitívan viszonyul a környezetéhez.</p> <p>Udvariasan kommunikál környezetével (gyerekekkel, felnőttel) köszönés, kérés, beszélgetés során.</p> <p>Képességeinek megfelelően nyitott a természet szépségeire, óvja, vigyázza környezetét.</p> <p>Érzéseit, gondolatait rajzban, mozgással és szóban fejezi ki.</p> <p>Különbséget tesz mese és valóság között.</p>
--	--

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló elemi ismeretekkel rendelkezik személyi adatairól, külső tulajdonságairól.</p> <p>A Nat-ban meghatározott tanulási eredmények a tanulók sajátos nevelési igénye és egyéni képességei szerint, különösen:</p> <p>A körülötte élő gyermekekhez és felnőttekhez barátságos magatartással közeledik, pozitívan viszonyul a környezetéhez.</p> <p>Udvariasan kommunikál környezetével (gyerekekkel, felnőttel) köszönés, kérés, beszélgetés során.</p> <p>Képességeinek megfelelően nyitott a természet szépségeire, óvja, vigyázza környezetét.</p> <p>Érzéseit, gondolatait rajzban, mozgással és szóban fejezi ki.</p> <p>Különbséget tesz mese és valóság között.</p>
---	--

3. évfolyam

Célok:

Az önfegyelem, önkontroll, a szociális magatartás kialakulásának, a konfliktusok kezelésének segítése a cél. Kiemelt szerepet kap a szociális érzékenység erősítése, a többféle közösséghez tartozás felismertetése; az összetartozás, a szabályok szerepének megértetése.

A tantárgy lehetőség kínál a családi életre nevelés, a hazafias nevelés különféle témáinak feldolgozásához, amit össze lehet hangolni az anyanyelvi kommunikációs kompetencia aktuális fejlesztési céljaival. Az érzések, gondolatok kifejezésére a rajzolás,

festés, mintázás önkifejezési formái mellett egyre hangsúlyosabb szerepet kapnak a szabad, oldott hangulatú beszélgetések.

Törekedni kell a szűkebb és tágabb környezetben jelen levő kulturális örökség bemutatására, annak feltárására, a néphagyományok és helyi tradíciók megismerésére, elsősorban a közvetlen tapasztalás útján.

Témakör	1. Milyen vagyok, milyennek látnak mások	Javasolt óraszám: 6 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Önismeret, önelfogadás segítése, példakép keresése. Önfegyelem, önkontroll, szociális magatartás kialakulásának segítése.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p><i>Tulajdonságaim</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – külső és belső tulajdonságaim, értékes tulajdonságaim – kapcsolataim társakkal, felnőttekkel. <p><i>Szokásaim, érzelmeim, indulataim</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – mindennapi feladataim az iskolában és otthon; szabadidő eltöltése – érzéseim, indulataim kifejezése (öröm, bánat, düh, szomorúság, önzés, önzetlenség). <p><i>Hősök és példaképek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – kedvenc hőseim, pozitív tulajdonságaikkal való azonosulás. 		
Fogalmak	Külső, belső tulajdonság, önismeret, szokás, érzelem, indulat, öröm, bánat, düh, szomorúság, önzés, segítőkészség, példakép	

Témakör	2. Közösségben és egyedül – a társaim és én	Javasolt óraszám: 6 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Hatékony kommunikáció feltételeinek tudatosítása. A baráti kapcsolatok létrehozásához, és az esetleges konfliktusok kezeléséhez szükséges készségek fejlesztése. Szociális érzékenység erősítése.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p><i>Párbeszéd</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – beszélgetés helyzetei, beszélgető partnereim; – a testbeszéd szerepe (testtartás, arcjáték); – beszélgető partnerek figyelembe vétele (gyerek-felnőtt, család-iskola). <p><i>Az igazi barát</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – hogyan választok barátot; az igazi barát tulajdonságai <p><i>Békében és haragban</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – helyes viselkedési formák; – veszekedés, verekedés elkerülése, kibékülés. <p><i>Elfogadva és elutasítva</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – érzéseim, ha magányos vagyok; – hogyan fogadnak el társaim. 		

Fogalmak	Párbeszéd, odafigyelés, testbeszéd, arcjáték, testtartás, barátság, öröm, bánat, harag, veszekedés, kibékülés, magányosság, elfogadás.
-----------------	--

Témakör	3. Az osztály és az iskola	Javasolt óraszám: 6 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A többféle közösséghez tartozás felismertetése. Az osztályon belüli összetartozás érzésének megerősítése. Szabályok szerepének és fontosságának megértése a közösség életében. A saját iskolához való kötődés érzésének erősítése.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p><i>A mi osztályunk</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – kapcsolataim az osztályban, – közös és különböző tulajdonságaink, – közös szokásaink, – egymás segítése, összetartásunk. <p><i>Az osztály működése</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – közös szabályaink tanórán, szünetben, egyéb helyzetekben, – hogyan és miért tartjuk be a szabályainkat. <p><i>A mi iskolánk</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – iskolánk névadója, iskolai hagyományok 		
Fogalmak	Csoport, közösség, osztály, összetartozás, hagyomány, szabály, szabályalkotás.	

Témakör	4. Kulturális nemzeti közösség	Javasolt óraszám: 11 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Annak megértetése, hogy a magyar nemzeti közösség számára fontos összekötő kapocs a közös nyelv, a jelképek, a ciklikusan visszatérő szokások és ünnepek; az ezekkel való azonosulás elősegítése. Ismerkedés Magyarországon élő más népcsoportokkal.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p><i>A nyelv, ami összeköt</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – milyen nyelvet használunk a családban, szűkebb és tágabb környezetünkben. <p><i>Szokások és jelképek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – magyarországi népszokások; – a magyarságot kifejező jelképek. <p><i>Ünnepek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – családi ünnepek; – nemzeti és állami ünnepeink. <p><i>Más kultúrák, más szokások, más ünnepek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Magyarország másfajta kulturális közösségei; szokásaik, ünnepeik 		
Fogalmak	Anyanyelv, jelkép, nemzeti jelkép, népszokás, családi ünnep, nemzeti és állami ünnep.	

Témakör	5. A környezetem és én – Az épített és a tárgyi világ	Javasolt óraszám: 3 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A múlt értékeinek megőrzése, továbbörökítése.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<i>Lakóhelyi épített örökségünk</i> – a múlt építészeti emlékei; lakóhelyünk története		
<i>Tárgyaink világa</i> – a régi világ és napjaink tárgyainak összehasonlítása.		
Fogalmak	Épített örökség, tárgyi örökség, múzeum, világörökség.	

Témakör	6. A mindenség és én – születés és elmúlás	Javasolt óraszám: 4 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A kezdet és a vég elvont fogalmának megismertetése a gyerekek életkorának megfelelő szinten.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<i>Kezdet és vég</i> – a dolgok keletkezése és véget érése; – különböző mítoszok a világ keletkezéséről		
<i>A világ megismerése</i> – kíváncsiság és információszerzés világunkról; – személyes közvetlen és közvetett tapasztalatszerzés;		

Fogalmak	Születés, elmúlás, kezdet, vég, élet, halál, képzelet.
-----------------	--

Összegzett tanulási eredmények a harmadik évfolyam végén	<p>A tanuló életkorának és képességének megfelelő szinten képe van saját külső és belső tulajdonságairól.</p> <p>Figyel másokra, egyszerűen ki tudja fejezni érzéseit, gondolatait.</p> <p>Kialakul szabálytudata, képes a szabályok betartására.</p> <p>Képes másokkal kapcsolatot kialakítani, felnőtt segítségével konfliktusokat feloldani.</p> <p>Érzelmileg kötődik a magyar kultúrához.</p> <p>Elemi szinten megismeri más népek hagyományait, kulturális jelenségeit.</p> <p>A múlt értékeinek megismerésére és azok megóvására törekszik.</p>
---	--

Etika 3. osztály

Tevékenységek

- szabad beszélgetés,
- önkifejező alkotás,
- vita, szerepjáték,
- megfigyelés, kérdezés, rendszerezés
- bekapcsolódás az iskolai és a helyi közösség életébe, esetleges problémáinak megoldásába
- különböző szintű kulturális és közösségi értékteremtésbe való tevékeny bekapcsolódás,
- iskolai hagyományok ápolása

4. évfolyam

Célok:

Az enyhén értelmi fogyatékos tanuló közvetlen környezetébe való beilleszkedésnek, sikeres, egyben önálló életvezetésének kulcsa az erkölcsi normák által meghatározott értékekhez való alkalmazkodás. Az elfogadás, a segítőkészség elveinek megismerése elősegíti a közösségbe való hatékony beilleszkedést. Az önfegyelem, önkontroll, a szociális magatartás kialakulásának, a konfliktusok kezelésének segítése a cél. Kiemelt szerepet kap a szociális érzékenység erősítése, a többféle közösséghez tartozás felismertetése; az összetartozás, a szabályok szerepének megértése.

A tantárgy lehetőség kínál a családi életre nevelés, a hazafias nevelés különféle témáinak feldolgozásához, amit össze lehet hangolni az anyanyelvi kommunikációs kompetencia aktuális fejlesztési céljaival. Az érzések, gondolatok kifejezésére a rajzolás, festés, mintázás önkifejezési formái mellett egyre hangsúlyosabb szerepet kapnak a szabad, oldott hangulatú beszélgetések.

Törekedni kell a szűkebb és tágabb környezetben jelen levő kulturális örökség bemutatására, annak feltárására, a néphagyományok és helyi tradíciók megismerésére, elsősorban a közvetlen tapasztalás útján.

Témakör	1. Milyen vagyok, milyennek látnak mások	Javasolt óraszám: 6 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Önismeret, önelfogadás segítése, példakép keresése. Önfegyelem, önkontroll, szociális magatartás kialakulásának segítése.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p><i>Tulajdonságaim</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – külső és belső tulajdonságaim, – miben vagyok ügyes, – kapcsolataim társakkal, felnőttekkel. <p><i>Szokásaim, érzelmeim, indulataim</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – mindennapi feladataim az iskolában és otthon; – szabadidős tevékenységeim; – érzéseim, indulataim kifejezése (öröm, bánat, düh, szomorúság, önzés, önzetlenség). <p><i>Hősök és példaképek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – kedvenc hőseim, pozitív tulajdonságaikkal való azonosulás. 		
Fogalmak	Külső, belső tulajdonság, önismeret, szokás, érzelem, indulat, öröm, bánat, düh, szomorúság, önzés, önzetlenség, segítőkészség, példakép	

Témakör	2. Közösségben és egyedül – a társaim és én	Javasolt óraszám: 6 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Hatékony kommunikáció feltételeinek tudatosítása. A baráti kapcsolatok létrehozásához, megtartásához és az esetleges konfliktusok kezeléséhez szükséges készségek fejlesztése. Szociális érzékenység erősítése.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p><i>Párbeszéd</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – beszélgetés helyzetei, beszélgető partnereim; – a testbeszéd szerepe (testtartás, arcjáték); – beszélgető partnerek figyelembe vétele (gyerek-felnőtt, család-iskola). <p><i>Az igazi barát</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – hogyan választok barátot; – ki az igazi barátom, milyen tulajdonságai vannak. <p><i>Békében és haragban</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – helyes viselkedési formák; – veszekedés, verekedés elkerülése, kibékülés. <p><i>Elfogadva és elutasítva</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – érzéseim, ha magányos vagyok; – hogyan fogadnak el társaim. 		
Fogalmak	Párbeszéd, odafigyelés, testbeszéd, arcjáték, testtartás, hanglejtés, barátság, öröm, bánat, harag, veszekedés, kibékülés, magányosság, elfogadás.	

Témakör	3. Az osztály és az iskola	Javasolt óraszám: 6 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A többféle közösséghez tartozás felismertetése. Az osztályon belüli összetartozás érzésének megerősítése. Szabályok szerepének és fontosságának megértése a közösség életében. A saját iskolához való kötődés érzésének erősítése.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p><i>A mi osztályunk</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – kapcsolataim az osztályban, – közös és különböző tulajdonságaink, – közös szokásaink, – egymás segítése, összetartásunk. <p><i>Az osztály működése</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – közös szabályaink tanórán, szünetben, egyéb helyzetekben, – hogyan és miért tartjuk be a szabályainkat. <p><i>A mi iskolánk</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – iskolánk névadója, – iskolai szokások és hagyományok. 		
Fogalmak	Csoport, közösség, osztály, összetartozás, hagyomány, szabály, szabályalkotás.	

Témakör	4. Kulturális nemzeti közösség	Javasolt óraszám: 11 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Annak megértetése, hogy a magyar nemzeti közösség számára fontos összekötő kapocs a közös nyelv, a jelképek, a ciklikusan visszatérő szokások és ünnepek; az ezekkel való azonosulás elősegítése. Ismerkedés Magyarországon élő más népcsoportok kulturális hagyományaival.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p><i>A nyelv, ami összeköt</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – milyen nyelvet használunk a családban, szűkebb és tágabb környezetünkben. <p><i>Szokások és jelképek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – magyarországi népszokások; – a magyarságot kifejező jelképek. <p><i>Ünnepek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – családi ünnepek; – nemzeti és állami ünnepeink. <p><i>Más kultúrák, más szokások, más ünnepek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Magyarország másfajta kulturális közösségei; szokásaik, ünnepeik 		
Fogalmak	Anyanyelv, jelkép, nemzeti jelkép, népszokás, családi ünnep, nemzeti és állami ünnep.	

Témakör	5. A környezetem és én – Az épített és a tárgyi világ	Javasolt óraszám: 3 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A múlt értékeinek megőrzése, továbbörökítése. A helyes fogyasztói magatartás alapozása.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<i>Lakóhelyi épített örökségünk</i> – a múlt építészeti emlékei; lakóhelyünk története		
<i>Tárgyaink világa</i> – a régi világ és napjaink tárgyainak összehasonlítása.		
<i>A világ öröksége</i> – a világ legszebb, legkülönlegesebb helyei, építményei, világörökség.		
Fogalmak	Épített örökség, tárgyi örökség, múzeum, világörökség.	

Témakör	6. A mindenség és én – születés és elmúlás	Javasolt óraszám: 4 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A kezdet és a vég elvont fogalmának megismertetése a gyerekek életkorának megfelelő szinten.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<i>Kezdet és vég</i> – a dolgok keletkezése és véget érése; – különböző mítoszok a világ keletkezéséről; – Bibliai ismeretek a világ teremtéséről és végéről.		
<i>A világ megismerése</i> – kíváncsiság és információszerzés világunkról; – személyes közvetlen és közvetett tapasztalatszerzés;		

Fogalmak	Születés, elmúlás, kezdet, vég, élet, halál, túlvilág, képzelet.
-----------------	--

Összegzett tanulási eredmények a negyedik évfolyam végén	<p>A tanuló életkorának és képességének megfelelő szinten képe van saját külső és belső tulajdonságairól.</p> <p>Figyel másokra, egyszerűen ki tudja fejezni érzéseit, gondolatait.</p> <p>Bekapcsolódik csoportos beszélgetésbe.</p> <p>Kialakul szabálytudata, képes a szabályok betartására.</p> <p>Képes másokkal kapcsolatot kialakítani, felnőtt segítségével konfliktusokat feloldani.</p> <p>Érzelmileg kötődik a magyar kultúrához.</p> <p>Elemi szinten megismeri más népek hagyományait, kulturális jelenségeit.</p> <p>A múlt értékeinek megismerésére és azok megóvására törekszik.</p>
---	--

Etika 4. osztály

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén:

A tanuló életkorának és képességének megfelelő szinten képe van saját külső és belső tulajdonságairól.

Figyel másokra, egyszerűen ki tudja fejezni érzéseit, gondolatait. Bekapcsolódik csoportos beszélgetésbe.

Kialakul szabálytudata, képes a szabályok betartására.

Képes másokkal kapcsolatot kialakítani, felnőtt segítségével konfliktusokat feloldani.

Érzelmileg kötődik a magyar kultúrához.

Elemi szinten megismeri más népek hagyományait, kulturális jelenségeit.

A múlt értékeinek megismerésére és azok megóvására törekszik.

Tevékenységek

- szabad beszélgetés,
- önkifejező alkotás,
- vita, szerepjáték,
- megfigyelés, kérdezés, rendszerezés
- bekapcsolódás az iskolai és a helyi közösség életébe, esetleges problémáinak megoldásába
- különböző szintű kulturális és közösségi értékteremtésbe való tevékeny bekapcsolódás,
- iskolai hagyományok ápolása

ETIKA

5-8.évfolyam

Az etika alapvető *feladata* az erkölcsi nevelés, ahogy az ép, úgy az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek közösséghez való viszonyának, értékrendjüknek, normarendszerüknek, gondolkodás- és viselkedésmódjuknak a fejlesztése, alakítása. A multidiszciplináris jellegű tantárgy legfontosabb pedagógiai jellemzője ezért az értékek közvetítése, valamint az, hogy társadalmunk közös alapvető normái egyre inkább a sajátos nevelési igényű tanulók értékrendszerébe is beépüljenek, belső igénnyé váljanak.

A tantárgy *középpontjában* a formálódó gyermeki személyiség áll – testi, szellemi és lelki értelemben. Ez határozza meg a tanulás-tanítás folyamatát, illetve a tartalmi szerkezetet. Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata, valamint hazánk Alaptörvénye rögzíti az ember elidegeníthetetlen jogát az élethez és a szabadsághoz, következésképpen az etika a személy egyediségét és méltóságát helyezi középpontba, annak képességeitől függetlenül. Erre az alapelvre kell épülnie minden társas kapcsolatnak és közösségi szerveződésnek. Az etika magába foglalja az ember minden fontos viszonyulását – önmagához, társaihoz és közösségeihez, környezetéhez és a világhoz –, mert ezek alapozzák meg azt az értékrendet, amelyre az ember döntései során támaszkodhat. Az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek nevelésének kiemelt célja, hogy a foglalkozások azonos erővel hassanak a különböző értelmi képességekkel rendelkező, eltérő szociális körülmények között élő, kulturális és etnikai szempontból heterogén csoportot képező tanulók fejlődésére.

Az erkölcsi nevelés fő *célja* a tanulók erkölcsi érzékének kialakítása és fejlesztése, az európai civilizációban általánosan elfogadott erkölcsi értékek tanulmányozása és ezek alkalmazása a mindennapokban – azzal a szándékkal, hogy mindez segítségükre legyen a megfelelő életvezetés és értékrend kialakításában, az önálló véleményformálásban, erkölcsi problémáik tudatosításában és a felelős döntéshozatalban. Az etika tanulása során – az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára is – az elemi értékek fokozatosan értékrenddé, többé-kevésbé koherens, folyamatosan formálódó meggyőződéseké állnak össze, amelyek később meghatározó módon befolyásolják a felnőttkori életmódot, életfelfogást és életminőséget. A sajátos nevelési igényű tanulók egyedi képességstruktúrájának tükrében az erkölcsstani alapozás, az erkölshöz kapcsolódó kvalitások fejlesztése, valamint az elsajátított tudás szinten tartása a felnőtté válás folyamata során, életminőséget befolyásoló tartópilléré válik.

Az etika tantárgy azoknak az alapértékeknek a megerősítésére törekszik, amelyek összhangban állnak az egyetemes és európai emberi értékrenddel, amely az Alaptörvényből is kiolvasható.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelése során törekedni kell a normaértelmezés egyszerű voltára, az ehhez kapcsolódó követelmények konkrét megfogalmazására.

A *magatartást befolyásoló értékek/erények* egy része személyes jellegű, mivel az énnel és az identitással áll kapcsolatban. Ezeket az értékeket, illetve erényeket az etika órákon erősíteni kell.

Az *erkölcsi érzék*, a *lelkiismeret* fejlesztése lehetővé teszi, hogy gyermekeink olyan értékeket erősítsenek meg magukban, amelyek egyszerre igazodnak az alapvető erkölcsi értékekhez, valamint saját és közösségeik érdekeihez.

Az erkölcsi nevelés célja a felelős gondolkodás, valamint a tudatos cselekvés kialakulásának elősegítése. Cél továbbá az empátia, a *szolidaritás* képességének erősítése is. Az erkölcsi nevelés fő feladata az *igazságosság* és a *méltányosság* elvének megértetése és elfogadtatása a gyerekekkel. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésénél különös tekintettel kell lenni az *érzelmi intelligencia* fejlesztésére is, amely a viselkedést lényegi módon befolyásolja.

Az etika tantárgy felépítése nem elsősorban ismeret-, hanem *érték- és fejlesztésközpontú*; ezért fontossága az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésénél kiemelkedő. A tananyag felépítése *spirális szerkezetű*. Az életkornak megfelelő résztémák és tevékenységek háttérben évről évre ugyanazok a nagy tematikai egységek térnek vissza – más-más konkrét előfordulási szinten, más-más hangsúlyokkal –, építve a korábbi tapasztalatokra, kiegészítve és szintetizálva őket. A kétéves szakaszokon belül azonban sem a nagy témakörök, sem pedig a résztémák tantervi egymásutánja nem jelent előírt sorrendet. Az, hogy melyik kérdéskör mikor kerüljön sorra, egyértelműen a tanulócsoporthoz jelen lévő enyhe értelmi fogyatékos gyermekek mentális érettségének ismeretében határozható meg.

A tananyag tartalmát az enyhe értelmi fogyatékos tanulók részére hétköznapi életből merített és oda visszacsatolható tapasztalatokra és *személyes élményekre* kell felépíteni. Ezeket természetes módon egészíthetik ki az életkornak, valamint az adott tanuló mentális képességeinek megfelelő erkölcsi kérdéseket felvető történetek, mesék, mondák, irodalmi vagy publicisztikai szövegek, filmek vagy digitális formában elérhető egyéb tartalmak. Az etika a tanulóknak nem közlések befogadójaként, hanem a tanulási folyamat aktív – kérdező, mérlegelő, próbálkozó, vitatkozó és útkereső – résztvevőiként tekint.

Mivel az erkölcsi nevelés már kisgyermekkorban, a családban elkezdődik, majd az óvodában és egyre táguló környezeti hatások között folytatódik – ideértve a kortársi csoportokat és a médiát is –, a gyerekek sem az első napon, sem pedig a későbbiekben nem „tisztá lapként” lépnek be az iskola kapuján. Különösképpen igaz ez az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknak, hiszen a készségek és képességek eltérő viszonylatában más és más ösztönösen kialakult erkölcsi rendet hoznak magukkal. Ezzel összhangban, illetve ezt alakítva kell megpróbálni segítséget nyújtani az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknak ahhoz, hogy el tudjanak igazodni az egymásnak sokszor ellentmondó értéktartalmú információk, üzenetek között, illetve, hogy választást igénylő helyzetekben lelkiismeretük szavára hallgatva, morálisan helyes döntéseket tudjanak hozni az életük különböző szinterein.

Mivel ez sohasem jön létre a gyerekek személyes megérintődése és elhatározása nélkül, a *pedagógus feladata* a példamutatás mellett a figyelem ráirányítása a különböző élethelyzetek morális vonatkozásaira, a kérdezés, a gondolkodás és az állásfoglalás bátorítása, a szabad beszélgetések, valamint a nézőpontváltást gyakoroltató szerepjátékok és viták moderálása. Nem lehet azonban eléggé hangsúlyozni – különösen az általános iskolai korosztályhoz tartozó enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében –, hogy az eredmény a közvetítés módján múlik. Egy hiteles felnőtt, akinek értékekkel kapcsolatos nézetei összhangban vannak a tetteivel, *példája révén* hat az enyhe értelmi fogyatékos tanulók erkölcsi értékítéleteire.

Az erkölcsi tanulást számos pedagógiai *módszer* és tevékenység segítheti, amelyek legfontosabb közös jellemzője az *élményszerűség*, a fizikai, szellemi és lelki értelemben vett cselekvő tanulói részvétel. Az etikaórák kitüntetett munkaformája lehet sok egyéb mellett: a szabad beszélgetés, az önkifejező alkotás, a vita, a szerepjáték, a megfigyelés, a kérdezés, a rendszerezés és az elemzés, valamint az iskolai és a helyi közösség életébe, esetleges

problémáinak megoldásába, a különböző szintű kulturális és közösségi értékteremtésbe való tevékeny bekapcsolódás. Az erkölcsi nevelés komoly lehetőségeit kínálják ugyanakkor az olyan tanórán kívüli formák is, mint például az iskolai hagyományok ápolása, a társak segítése, vagy a közösség számára végzett bármilyen hasznos tevékenység.

Mindezzel összhangban az *értékelés* módja is eltér a hagyományos tantárgyi értékeléstől. Az osztályozás nélküli értékelés fontos területe lehet a kívánatos magatartási értékek rendszeres megerősítése – szóban vagy bármilyen egyéb formában – egyrészt a pedagógus, másrészt a társak és a közösség részéről. Az ilyen típusú visszajelzések befogadására jó keretet nyújthatna a tanulói portfólió.

5–6. évfolyam

A közös európai és a magyar múlt örökségének megbecsülése az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésénél is számottevő, hiszen a személyes identitás megalapozásának és fejlesztésének egyik jelentőségteljes pontja. Ebben az életszakaszban alakul ki, illetve erősödik meg a távlatosabb *időszemlélet* az enyhe értelmi fogyatékos tanulók körében.

11-12 éves korban már megélt tapasztalatai vannak a gyerekeknek a jogok és kötelezettségek közötti kapcsolatról, mint ahogy arról is, hogy a társas együttéléshez szükségképpen hozzátartoznak az érdekellentétek és a konfliktusok.

Az épség és fogyatékoság, valamint az egészség és a betegség témakörében nagy szükség van gyógypedagógiai tanár kompetenciájára a gyakorlatban. A határ nagyon szűk; az enyhe értelmi fogyatékos tanuló erkölcsi fejlődéséhez döntő módon járul hozzá, hogy legyen alapvető ismerete a fogyatékoságról, mint állapotról. Ismernie kell a különböző fogyatékoságtípusokból adódó életvezetési eltéréseket, az ebből fakadó nehézségeket, hogy empátiaérzéke fejlődjön. Ettől függetlenül nem szabad, hogy az enyhe értelmi fogyatékos tanuló státuszát magára vonatkoztassa a téma tárgyalásánál, hiszen az alakuló személyiségére negatív irányban hathat.

Ezeket az éveket a nagy barátkozások jellemzik, ami felértékeli a gyerekek számára *az önismerettel és a társas kapcsolatokkal* összefüggő témákat. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók körében alapvető cél *az anyagi javakhoz és a pénzhez való viszony* elmélyült feldolgozása annak érdekében, hogy a tanulók értékrendje a későbbi – lehetőségekhez képest önálló – életvezetésüket is pozitív irányban befolyásolja.

Az erkölcsi témák ezekben az években jó nyersanyagot kínálnak az érdek- és értékkonfliktusok felismeréséhez és feldolgozásához is. A foglalkozásokon érdemes kiemelt szerephez juttatni az elkövetett hibák vagy rossz döntések miatt bekövetkező *károk enyhítéséről, a jóvátételről és a jó visszaállításának lehetőségeiről* való gondolkodást, valamint az ehhez kapcsolódó kommunikációs és közösségi technikák életkornak és képességeknek megfelelő szinten való elsajátítását.

A konfliktusok elemzése során fel kell mutatni, illetve meg kell erősíteni a problémák *erőszakmentes, konstruktív és morálisan elfogadható* kezelésének a mintáit. Különös tekintettel kell lenni az enyhe értelmi fogyatékos tanulók személyiségéből és az adott tanuló képességeiből fakadó eltérésekre és biztosítani kell a több szinten történő differenciálást. Szinte valamennyi témakör alkalmas a tanulók szociális érzékenységének fejlesztésére, amihez ebben az életkorban különösen jó eszközt kínálnak a szerepjátékok. A szabad

beszélgetés mellett talán ez a forma tudja leginkább elősegíteni a tanulókat foglalkoztató kérdések felszínre hozatalát, a kételyek megfogalmazását és a közös válaszkeresést.

Témakör	1. Test és lélek	Javasolt óraszám: 6 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A tanulók testi és lelki egészséggel kapcsolatos ismereteinek gyarapítása és az önmagukért való felelősség érzésének erősítése. A beteg és a fogyatékos emberek iránti empátia fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
Fogalmak	Testi tulajdonság, lelki tulajdonság, egészség, betegség, fogyatékos, lelkiismeret, szándék, döntés.	

Témakör	2. Kapcsolat, barátság, szeretet	Javasolt óraszám: 6 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az őszinte baráti kapcsolatok jelentőségére való rávilágítás. Olyan kommunikációs technikák megismertetése, amelyek segíthetnek a barátság ápolásában és az esetleges konfliktusok feloldásában.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p><i>Kapcsolataim</i> Szorosabb vagy lazább kapcsolat. A rokonszenvet és ellenszenvet meghatározó tényezők.</p> <p><i>Baráti kapcsolatok</i> Barátság, titok, őszinteség, hazugság, tisztelet, egymás segítése. Egymásra utaltság a kapcsolatokban. Fájdalom okozása és annak következményei. Bocsánatkérés, megbocsátás.</p> <p><i>A kapcsolat ápolása</i> A szeretet. A szeretet kimutatásának formái. A figyelmesség szerepe. Milyen szerepe van a kapcsolat ápolásában a személyes találkozásoknak, a telefonnak, az internetnek és a közös programoknak? A konfliktushelyzetek feloldása.</p>		
Fogalmak	Barát, ismerős, rokonszenv, ellenszenv, barátság, őszinteség, hazugság, szeretet, tisztelet, közömbösség, harag, fájdalom, megértés, sértés, megbocsátás, konfliktus.	

Témakör	3. Kortársi csoportok	Javasolt óraszám: 5 óra
----------------	------------------------------	------------------------------------

<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A közösséghez való tartozás fontosságának megéreztetése. A csoporttagok közötti összetartozás érzésének jelentőségére való figyelemfelhívás. Egy-egy személy csoporton belüli helyzetének felismertetése. A csoporton belüli konfliktuskezelés és kárenyhítés néhány technikájának gyakorlati megismertetése. Alapvető tisztelet kialakítása.</p>
<p>Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</p>	
<p><i>Közösségeim, a mi csoportunk</i> A csoport fogalma, csoporthoz való tartozás. A mi csoportunk jellemzői, a csoporttagok összekapcsolódásának oka, tevékenysége, szokásai és jellemzői.</p> <p><i>Mások csoportjai</i> Más csoportok jellemzői; hasonlóságok és különbségek az egyes csoportok között.</p> <p><i>Konfliktusok a csoportban</i> Konfliktusok és problémák előfordulása, és azok megoldása. Vétlen és szándékos károkozás. Büntetés elfogadása, a vétség helyrehozása. A vétség helyrehozásának lehetőségei.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Csoport, közösség, összetartás, beilleszkedés, kirekesztés, általánosítás, előítélet, hiba, vétség, bűn, megbocsátás, jóvátétel, felelősség.</p>

Témakör	4. Társadalmi együttélés	Javasolt óraszám: 7 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az etnikai és vallási sokszínűség tudatosítása és elfogadtatása. A szociális érzékenység fejlesztése és a személyes felelősség érzésének felkeltése. Figyelemfelhívás az internet használatához és a virtuális közösségekhez kapcsolódó tettekre és következményekre. A világháló közösségi portáljainak használatához kapcsolódó lehetőségek mellett szükséges tudatosítani az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára az azokban rejlő veszélyforrásokat. Az alkalmazásokhoz kapcsolódó kulturált és felelős magatartás elemi követelményeinek megismertetése.</p>	
<p>Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</p>		
<p><i>Etnikai közösségek</i> Milyen népcsoportok élnek hazánkban, illetve a környékünkön? Kik vannak többségben az országban, és kik alkotják a kisebbséget? Én hová tartozom?</p> <p><i>Vallási közösségek</i> Ismert vallási közösségek Magyarországon. Többféle vallási csoport egymás mellett élése.</p> <p><i>Társadalmi egyenlőtlenségek</i> Gazdagok és szegények világa. Miért alakul ki vagyoni különbség az emberek között? Kire mondhatjuk, hogy gazdag, illetve szegény? Minek alapján? Kell-e a gazdagoknak segíteniük a szegényeket? Mikor jogos valakit kedvezményben részesíteni?</p>		

<p><i>Virtuális közösségek</i> A virtuális közösségek szerepe mindennapi életünkben. Mi az, amit lehet, és mi az, amit nem lehet, vagy éppen veszélyes közreadni magunkról és másokról egy internetes közösségi oldalon?</p>	
Fogalmak	Népcsoport, vallási közösség, többség, kisebbség, szokás, hagyomány, ünnep, társadalom, vagyon, egyenlőség, egyenlőtlenség, igazságosság, igazságtalanság, gazdagság, szegénység, virtuális közösség.

Témakör	5. A technikai fejlődés hatásai	Javasolt óraszám: 5 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Annak tudatosítása, hogy az emberi tevékenység hatással van a környezet állapotára, és mi magunk is szerepet játszhatunk a természet károsításában vagy védelmében. A modern technika mindennapi életet érintő pozitív és negatív hatásainak felismertetése. A média viselkedést befolyásoló hatásainak tudatosítása.</p>	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p><i>Az ember és a technika</i> „Hogyan befolyásolja a technika fejlődése az ember életét?” A mai világ legfontosabb technikai eszközei, ezek hatása az egyén és közösségek életére. A technikai eszközöktől való függőség és a függőség kialakulása.</p> <p><i>Enyém, tiéd, miénk</i> A személyes, a magán- és a közösségi tulajdon. A tulajdon védelmének formái. Hogyan vigyázzunk meglévő értékeinkre?</p> <p><i>A mozgóképek hatása</i> A reklámokról és azok emberekre gyakorolt hatásáról.</p>		
Fogalmak	Fogyasztás, technikai eszköz, függőség, magántulajdon, közösségi tulajdon, köztulajdon, média, reklám.	

Témakör	6. A mindenséget kutató ember	Javasolt óraszám: 7 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A vallások sokszínűségével és közös jellemzőivel kapcsolatos, különféle forrásokból származó alapvető ismeretek bővülésének elősegítése.</p>	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p><i>A vallás mint lelki jelenség</i> A természeti és természetfölötti világról.</p>		

<p><i>Vallási közösség és vallási intézmény</i> A vallásokhoz kötődő jelképek és szertartások. A világ vallásai közül melyek vannak jelen a lakóhelyünkön és Magyarországon?</p> <p><i>A tudomány</i> A tudósokról és a tudomány világról. Mit csinálnak a tudósok? Világhírű magyar tudósok.</p> <p><i>A művészet</i> A művészetekről, a művészekről és a különböző művészeti ágakról. Mit csinálnak a művészek? Miért fontos számunkra az, amit tesznek?</p>	
Fogalmak	Természeti erő, természetfeletti erő, vallás, egyház, templom, szertartás, vallási jelkép, ima, szent könyv, szent hely, tudomány, tudományos megismerés, művészet, művészi alkotás

Etika 5. osztály

ETIKA 6. osztály

Témakör	1. Test és lélek	Javasolt óraszám: 6 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A tanulók testi és lelki egészséggel kapcsolatos ismereteinek gyarapítása és az önmagukért való felelősség érzésének erősítése. A beteg és a fogyatékos emberek iránti empátia fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p><i>Fejlődés és szükségletek</i> Testi és lelki tulajdonságaim változása az évek során. Az ember legfontosabb fizikai és lelki szükségletei. Miben tér el egymástól a gyerek, a felnőtt és az idős ember?</p> <p><i>Egészség és betegség</i> Az egészséges ember tulajdonságai. Hogyan vigyázhat egy gyermek az egészségére? Egészséget veszélyeztető okok. Hogyan és miért betegedhet meg valaki? Milyen az, amikor én beteg vagyok?</p> <p><i>Fogyatékoság</i> Sérült felnőttek és gyerekek a szűkebb és a tágabb környezetünkben. A sérült emberek állapota hogyan akadályozza mindennapi tevékenységüket? Korosztályi lehetőségek a sérült tanulók támogatásában. Tudunk-e olyan sérült emberekről, akik kiemelkedő képességekkel rendelkeznek a tudomány, a sport és a művészet területén?</p> <p><i>Ép testben ép lélek</i> A jó és a rossz lelkiállapot jellemzői. Mi a lelki egészség? Hogyan tudunk rá vigyázni?</p> <p><i>A lelkiismeret</i> Lelkiismeretünk és tetteink egymásra hatása.</p>		
Fogalmak	Testi tulajdonság, lelki tulajdonság, egészség, betegség, fogyatékoság,	

lelkiismeret, szándék, döntés.

Témakör	2. Kapcsolat, barátság, szeretet	Javasolt óraszám: 6 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az őszinte baráti kapcsolatok jelentőségére való rávilágítás. A tanuló helyének és szerepének átláttatása különböző kortárs-, illetve szimpátia-kapcsolatokban. Olyan kommunikációs technikák megismertetése, amelyek segíthetnek a barátság ápolásában és az esetleges konfliktusok feloldásában.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<i>Kapcsolataim</i> Szorosabb vagy lazább kapcsolat. A rokonszenvet és ellenszenvet meghatározó tényezők.		
<i>Baráti kapcsolatok</i> Barátság, titok, őszinteség, hazugság, tisztelet, egymás segítése. Egymásra utaltság a kapcsolatokban. Fájdalom okozása és annak következményei. Bocsánatkérés, megbocsátás.		
<i>A kapcsolat ápolása</i> A szeretet. A szeretet kimutatásának formái. A figyelmesség szerepe. Milyen szerepe van a kapcsolat ápolásában a személyes találkozásoknak, a telefonnak, az internetnek és a közös programoknak? Konfliktusok a barátságban és annak forrása. A konfliktushelyzetek feloldása.		
Fogalmak	Barát, ismerős, rokonszenv, ellenszenv, barátság, őszinteség, hazugság, szeretet, tisztelet, közömbösség, harag, fájdalom, megértés, sértés, megbocsátás, konfliktus.	

Témakör	3. Kortársi csoportok	Javasolt óraszám: 5 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A közösséghez való tartozás fontosságának megéreztetése. A csoporttagok közötti összetartozás érzésének jelentőségére való figyelemfelhívás. Egy-egy személy csoporton belüli helyzetének felismertetése. A csoporton belüli konfliktuskezelés és kárenyhítés néhány technikájának gyakorlati megismertetése. Alapvető tisztelet kialakítása más – tőlünk teljesen független – csoportokkal szemben.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<i>Közösségeim</i> A csoport fogalma, csoporthoz való tartozás.		
<i>A mi csoportunk</i> A mi csoportunk jellemzői, a csoporttagok összekapcsolódásának oka, tevékenysége, szokásai és jellemzői.		
<i>Mások csoportjai</i> Más csoportok jellemzői; hasonlóságok és különbségek az egyes csoportok között.		

<p><i>Konfliktusok a csoportban</i> Konfliktusok és problémák előfordulása, és azok megoldása. Vétlen és szándékos károkozás. Büntetés elfogadása, a vétség helyrehozása. A vétség helyrehozásának lehetőségei.</p>	
Fogalmak	Csoport, közösség, összetartás, beilleszkedés, idegen, kirekesztés, általánosítás, előítélet, hiba, vétség, bűn, megbocsátás, jóvátétel, felelősség.

Témakör	4. Társadalmi együttélés	Javasolt óraszám: 7 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az etnikai és vallási sokszínűség tudatosítása és elfogadtatása, a kisebbségi tanulók esetében ezek identitáselemként való megerősítése. A szociális érzékenység fejlesztése és a személyes felelősség érzésének felkeltése.</p> <p>Figyelemfelhívás az internet használatához és a virtuális közösségekhez kapcsolódó tettekre és következményekre. A világháló közösségi portáljainak használatához kapcsolódó lehetőségek mellett szükséges tudatosítani az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára az azokban rejlő veszélyforrásokat. Az alkalmazásokhoz kapcsolódó kulturált és felelős magatartás elemi követelményeinek megismertetése.</p>	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p><i>Etnikai közösségek</i> Milyen népcsoportok élnek hazánkban, illetve a környékünkön? Kik vannak többségben az országban, és kik alkotják a kisebbséget? Én hová tartozom?</p> <p>Hazánkban élő népcsoportok. Kisebbség és többség a nemzetben belül. Nemzeti és nemzetiségi jelképek, szokások és hagyományok, ünnepek.</p>		
<p><i>Vallási közösségek</i> Ismert vallási közösségek Magyarországon. Többféle vallási csoport egymás mellett élése.</p>		
<p><i>Társadalmi egyenlőtlenségek</i> Gazdagok és szegények világa. Miért alakul ki vagyoni különbség az emberek között? Kire mondhatjuk, hogy gazdag, illetve szegény? Minek alapján? Elképzelhető-e olyan társadalom, amelyben mindenki egyforma anyagi helyzetben van? Ha lenne ilyen, az igazságos társadalom lenne? Kell-e a gazdagoknak segíteniük a szegényeket? Mikor jogos valakit kedvezményben részesíteni?</p>		
<p><i>Virtuális közösségek</i> A virtuális közösségek szerepe mindennapi életünkben. Mi az, amit lehet, és mi az, amit nem lehet, vagy éppen veszélyes közreadni magunkról és másokról egy internetes közösségi oldalon?</p>		

Fogalmak	Népcsoport, vallási közösség, többség, kisebbség, szokás, hagyomány, ünnep, társadalom, vagyon, egyenlőség, egyenlőtlenség, igazságosság, igazságtalanság, tisztességes és tisztességtelen előnyszerzés, gazdagság, szegénység, virtuális közösség.
-----------------	---

Témakör	5. A technikai fejlődés hatásai	Javasolt óraszám: 5 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Annak tudatosítása, hogy az emberi tevékenység hatással van a környezet állapotára, és mi magunk is szerepet játszhatunk a természet károsításában vagy védelmében.</p> <p>A tulajdonhoz való személyes viszony árnyalása a közösségi és a köztulajdon fogalmának bevezetésével.</p> <p>A modern technika mindennapi életet érintő pozitív és negatív hatásainak felismertetése. A média viselkedést befolyásoló hatásainak tudatosítása.</p>	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p><i>Az ökológiai lábnyom</i> Mit jelent az ökológiai lábnyom? Az ökológiai lábnyom összetevői. Az ember és a természet közötti kapcsolat.</p> <p><i>Az ember és a technika</i> „Hogyan befolyásolja a technika fejlődése az ember életét?” A mai világ legfontosabb technikai eszközei, ezek hatása az egyén és közösségek életére. A technikai eszközöktől való függőség és a függőség kialakulása.</p> <p><i>Enyém, tiéd, miénk</i> A személyes, a magán- és a közösségi tulajdon. A tulajdon védelmének formái. Hogyan vigyázzunk meglévő értékeinkre?</p> <p><i>A mozgóképek hatása</i> A reklámokról és azok emberekre gyakorolt hatásáról.</p>		
Fogalmak	Fogyasztás, technikai eszköz, függőség, magántulajdon, közösségi tulajdon, köztulajdon, média, reklám.	

Témakör	6. A mindenséget kutató ember	Javasolt óraszám: 7 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A vallások sokszínűségével és közös jellemzőivel kapcsolatos, különféle forrásokból származó alapvető ismeretek bővülésének elősegítése.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p><i>A vallás mint lelki jelenség</i> A természeti és természetfölötti világról. Különböző elképzelések a hitről.</p>		

Vallási közösség és vallási intézmény

A vallásokhoz kötődő jelképek és szertartások.

A világ vallásai közül melyek vannak jelen a lakóhelyünkön és Magyarországon?

A tudomány

A tudósokról és a tudomány világáról. Mit csinálnak a tudósok? Milyen kérdésekre keresik a válaszokat és milyen módon? Én milyen kérdéseket tennék fel a világról, ha tudós lennék?

Világhírű magyar tudósok.

A művészet

A művészetekről, a művészekről és a különböző művészeti ágakról. Mit csinálnak a művészek? Miért fontos számunkra az, amit tesznek?

Fogalmak	Természeti erő, természetfeletti erő, vallás, egyház, templom, szertartás, vallási jelkép, ima, szent könyv, szent hely, tudomány, tudományos megismerés, művészet, művészi alkotás, világkép.
-----------------	--

Összegzett tanulási eredmények a hatodik évfolyam végén	<p>A tanuló tisztában van az egészség megőrzésének jelentőségével, és tudja, hogy maga is felelős ezért.</p> <p>Tudatában van annak, hogy az emberek sokfélék, és elfogadja a testi és lelki vonásokban megnyilvánuló sokszínűséget.</p> <p>Képességeinek tükrében gondolkodik saját személyiségjegyein, törekszik vélekedéseinek és tetteinek utólagos értékelésére. Gondolkodik rajta, hogy mit tekint értéknek; tudja, hogy ez befolyásolja a döntéseit, és hogy időnként választania kell még a számára fontos értékek között is.</p> <p>Képes különféle szintű kapcsolatok kialakítására és ápolására; rendelkezik a konfliktusok kezelésének és az elkövetett hibák kijavításának néhány, a gyakorlatban jól használható technikájával.</p> <p>Fontos számára a közösséghez való tartozás érzése; képes elfogadni a közösségi normákat.</p> <p>Elfogadja a sajátjától eltérő véleményeket, szokásokat és kulturális, illetve vallási hagyományokat. Érzékeli, hogy a társadalom tagjai különféle körülmények között élnek, képes együttérzést mutatni az elesettek iránt, és lehetőségéhez mértén szerepet vállal a rászorulóknak a segítségében. Megbecsüli a neki nyújtott segítséget.</p> <p>Tisztában van azzal, hogy az emberi tevékenység hatással van a környezet állapotára, és törekszik rá, hogy életvitelével minél kevésbé károsítsa a természetet. Ismeri a modern technika legfontosabb előnyeit és hátrányait.</p> <p>Tisztában van vele, hogy a reklámok a nézők befolyásolására törekcszenek.</p>
--	--

Etika 6. osztály

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló tisztában van az egészség megőrzésének jelentőségével, és tudja, hogy maga is felelős ezért.</p> <p>Tudatában van annak, hogy az emberek sokfélék, és elfogadja a testi és lelki vonásokban megnyilvánuló sokszínűséget.</p> <p>Képességeinek tükrében gondolkodik saját személyiségjegyein, törekszik</p>
---	--

	<p>vélekedéseinek és tetteinek utólagos értékelésére. Gondolkodik rajta, hogy mit tekint értéknek; tudja, hogy ez befolyásolja a döntéseit, és hogy időnként választania kell még a számára fontos értékek között is. Képes különféle szintű kapcsolatok kialakítására és ápolására; rendelkezik a konfliktusok kezelésének és az elkövetett hibák kijavításának néhány, a gyakorlatban jól használható technikájával. Fontos számára a közösséghez való tartozás érzése; képes elfogadni a közösségi normákat.</p> <p>Elfogadja a sajátjától eltérő véleményeket, szokásokat és kulturális, illetve vallási hagyományokat. Érzékeli, hogy a társadalom tagjai különféle körülmények között élnek, képes együttérzést mutatni az elesettek iránt, és lehetőségéhez mértén szerepet vállal a rászorulóknak segítségében. Megbecsüli a neki nyújtott segítséget.</p> <p>Tisztában van azzal, hogy az emberi tevékenység hatással van a környezet állapotára, és törekszik rá, hogy életvitelével minél kevésbé károsítsa a természetet. Ismeri a modern technika legfontosabb előnyeit és hátrányait.</p> <p>Tisztában van vele, hogy a reklámok a nézők befolyásolására törekszenek.</p>
--	---

7. évfolyam

Célok:

Erre az életkorra új dimenziókkal bővül a fiúk és a lányok kapcsolata, s az ezzel összefüggő témák tanórai feldolgozása szerepet vállalhat a *testi és lelki egészségre*, illetve a *családi életre nevelés* általános céljainak megvalósításában. A témakörrel való foglalkozás különösen fontos az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelése során, következőképpen az erkölcsstan tanítási-tanulási folyamatában is.

13–14 évesen az enyhe értelmi fogyatékos tanulók is nagymértékben önálló használói a legkülönbözőbb technikai eszközöknek, sajnos nem mindig megfelelő kompetenciákkal

felvértezve. Az etika órák keretében ebből kifolyólag központi helyet kell kapnia a *médiatudatosságra* nevelésnek – hangsúlyozva, hogy ez egyúttal fontos szelete az *állampolgárságra és demokráciára* nevelésnek, valamint az *esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség* fejlesztésének is.

Az életkorra jellemző *önállósodást, önállóságra törekvést* az iskola *véleményt, választást és döntést igénylő helyzetek* teremtésével tudja támogatni. Ebből az etika valós, vagy a valóságoshoz nagyon hasonló morális dilemmák mérlegeltetésével veheti ki a maga részét. Ekkoriban a dilemmák már hangsúlyosan célozhatják a *személyes jövőkép* kialakítását, valamint az *identitás* különféle dimenziókban való stabilizálódását. E folyamat kiegészítőjeként fontos szerepet kap az erkölcsstan órákon annak a megerősítése, hogy másnak ugyanúgy joga van a saját identitáshoz, amelynek a szokásokban és vélekedésekben megnyilvánuló másságát tiszteletben kell tartani. Jelentős szerepet kap az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésénél az identitás lépésről-lépésre történő alakítása, különös tekintettel a fogyatékos állapotából adódó egyéni képességekre és készségekre.

Ebben a szakaszban kiemelt szerep juthat az órákon az adott konkrét témákhoz kapcsolódó *információk* különféle forrásokból való összegyűjtésének és rendszerezésének, a *kritikai gondolkodás fejlesztésének*.

ETIKA 7. osztály

Témakör	1. Ki vagyok én, és mi vezérli a tetteimet?	Javasolt óraszám: 6 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az önismeret fejlesztése. Az önellfogadás és az akaraterő fejlődésének támogatása. Személyes értékválasztás.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p><i>Nyelv és gondolkodás</i> Gondolat, gondolkodás. Előítéletek.</p> <p><i>Tudás és értelem</i> Érdeklődési kör, tehetség, elszántság, sikeresség és sikertelenség jellemzői. Ki miben tehetséges?</p> <p><i>Ösztönzők és mozgatóerők</i> Tettek és döntések. Lehet-e befolyásolni az érzelmeket? Vágyaim és céljaim. Mi az, ami akarattal elérhető, és mi az, ami nem?</p> <p><i>Érték és mérték</i> Mi igazán fontos az életemben? Melyek az én értékeim?</p>		
Fogalmak	Nyelv, gondolkodás, szó, tudás, értelem, tehetség, siker, kudarc, felelősség, érzés, érzelem, igény, vágy, cél, döntés, akarat, érték.	

Témakör	2. Párkapcsolat és szerelem	Javasolt óraszám: 6 óra

A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az egymás iránti felelősség érzésének felkeltése. A szexuális visszaélések veszélyeinek tudatosítása – különös tekintettel az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetleges kiszolgáltatottságával kapcsolatos lehetséges helyzetekre.
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p><i>Vonzódás</i> A serdülőkor. A serdülőkorban bekövetkező testi és lelki változások. A férfi-nő (fiú-lány) párkapcsolati vonzódásról. Szimpátiakapcsolatok – tapintatos jelzés és tapintatos hártás.</p> <p><i>Együttjárás</i> Szerelem. Párkapcsolat. Érettség és éretlenség. A párkapcsolatban rejlő örömforrások és konfliktusok. A diákszerelem szépsége.</p> <p><i>Házasság, család és otthonteremtés</i> A házasság. A család. A jó és a rossz házasság ismertetőjegyei. Családalapítás. Családtervezés.</p> <p><i>Visszaélés a nemiséggel</i> Szexuális bántalmazás. Hogyan lehet elkerülni, hogy ilyesminek az áldozataivá váljunk? Hol lehet segítséget kérni ilyen jellegű fenyegetettség esetén?</p>	
Fogalmak	Nemi érés, vonzás, taszítás, szerelem, nemi vágy, szexuális kapcsolat, házasság, család, gyerekvállalás, terhesség, szexuális bántalmazás, áldozat.

Témakör	3. Egyén és közösség	Javasolt óraszám: 6 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az önismeret fejlesztése, valamint az önálló gondolkodás és cselekvés iránti igény kialakítása, fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p><i>Közösségeim</i> Saját csoportjaim. A csoportokban történő állandó változások. Kötődések a csoporthoz. Különböző csoportok – különböző viselkedési elvárások.</p> <p><i>Erőt adó közösség</i> Közösségi együttlét. Páros kapcsolatok és közösségi kapcsolatok – hasonlóságok és különbségek. Szerepem a közösségben. Hogyan tudja az egyén segíteni a csoportot? Miképpen tudja a csoport segíteni az egyént? Önálló vélemény felvállalása.</p> <p><i>Szabadság és korlátozottság</i> Szabadság. Az egyén szabadsága. Alkalmazkodás. Választás. Segítségkérés. Engedelmisség. A jó és a rossz közötti választás. Szabályhoz kötődés és lelkiismeret. Az előítélet és megnyilvánulási formái.</p>		
Fogalmak	Csoport, közösség, önállóság, korlátozás, alkalmazkodás, engedelmisség,	

	szabály, lelkiismeret, bűn, erény, előítélet, tévhit.
--	---

Témakör	4. Helyem a világban	Javasolt óraszám: 6 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az európai identitás kialakulásának támogatása a tanulóknál. A más kultúrák iránti nyitottság erősítése. A legfontosabb általános társadalmi normák funkciójának megértése..	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p><i>Tágabb otthonunk: Európa</i> Az Európai Unió. Az Európai Unió jelképei. Közös értékek. <i>Színesedő társadalmak</i> A munkavállalás lehetőségei külföldön. Különböző kultúrák együttélése. Az etnikai konfliktusok megelőzésének lehetőségei.</p> <p><i>A társadalmi együttélés közös normái</i> Az együttélés szabályai a társadalomban. Törvények. A szabály- és törvénszegés büntetése a társadalomban. Bűnmegelőzés. Büntetés. Jóvátétel.</p> <p><i>Új technikák, új szabályok</i> A világháló kulturált használata. Alapvető etikai szabályok a világhálón.</p>		
Fogalmak	Európai Unió, menekült, befogadó ország, előítélet, etnikai konfliktus, az együttélés szabályai, büntetés, megelőzés.	

Témakör	5. Mi dolgunk a világban?	Javasolt óraszám: 6 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A személyes jövőkép kialakulásának segítése, az egyéni és közösségi boldogulás lehetőségei.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p><i>Jól-lét és jólét</i> Az életünkben megjelenő javak és lehetőségek. A pénz szerepe az ember életében. A testi és lelki egészség szerepe az ember életében.</p> <p><i>Boldogulás, boldogság</i> A jövőkép. Sikerek és kudarcok az emberi életpályán. A tanulás, a pénz, a munka és az emberi kapcsolatok életvezetéshez kapcsolódó szerepe. Különböző foglalkozások.</p> <p><i>A média és a valóság</i> Televízió, rádió, újság, világháló. Milyen képet kapunk a média által a valóságról? Tájékozódás az információk világában. Hiteles és hiteltelen információk megkülönböztetése.</p>		

Fogalmak	Jólét, öröm, bánat, elégedettség, boldogság, boldogulás, vágy, remény, hiányérzet, elégedetlenség, boldogtalanság, drog, alkohol, függőség, értelmes élet, média, befolyásolás, hitelesség.
-----------------	---

Témakör	6. Hit, világkép, világnézet	Javasolt óraszám: 6 óra
Előzetes tudás	Vallásokhoz kapcsolódó, történelmi, jelenismereti, irodalmi és művészeti elemi ismeretek.	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Tények és vélemények elkülönítése. Ismeretek a nagy világvallásokról.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p><i>Az ember mint értékelő és erkölcsi lény</i> Különbség tény és vélemény között. Igaz és hamis állítások. Tévhit és előítéletek.</p> <p><i>Párbeszéd és együttműködés</i> A különböző vallásokat követő emberek együttműködésének jelentősége.</p>		
Fogalmak	Tény, vélemény, állítás, értékelés, tévhit, előítélet, tízparancsolat, meggyőződés, világnézet, hit, vallás, erkölcsi tanítás.	

Összegzett tanulási eredmények a hetedik évfolyam végén	<p>A tanuló megérti, hogy az ember egyszerre biológiai és gondolkodó lény, aki alkalmas tanulásra és mások megértésére.</p> <p>Életkorának és képességeinek megfelelő szinten ismeri önmagát.</p> <p>Nyitott más kultúrák értékeinek megismerésére és befogadására.</p> <p>Képességeinek megfelelő szinten elképzei saját jövőjét; tudja, hogy céljai eléréséért erőfeszítéseket kell tennie.</p> <p>Életkorának és mentális képességének megfelelő szinten tudja, hogy minden döntés szabadsága egyúttal felelősséggel is jár.</p> <p>Irányítás mellett ismereteket szerez a közvetlen környezetében jelenlevő hagyományokról, az emberi- és a társas kapcsolatok természetéről, az erkölcsről, a világvallásokról, a kereszténység európai hagyományairól.</p> <p>Képes megkülönböztetni a helyes és helytelen emberi cselekedeteket.</p> <p>A tisztelet, szeretet, megbecsülés fogalmáról elképzelésekkel rendelkezik, melyet saját segítőkész magatartásával támaszt alá.</p>
--	---

Etika 7. osztály

ETIKA

8. osztály

Témakör	1. Ki vagyok én, és mi vezérli a tetteimet?	Javasolt óraszám: 6 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az önismeret fejlesztése. Az önfogadás és az akaraterő fejlődésének támogatása. Ösztönzés a személyes értékválasztásra.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p><i>Nyelv és gondolkodás</i> Gondolat, gondolkodás. Mi minden befolyásolja, hogy mit gondolok?</p> <p><i>Tudás és értelem</i> Érdeklődési kör, tehetség, elszántság, sikeresség és sikertelenség jellemzői. Ki miben tehetséges?</p> <p><i>Ösztönzők és mozgatóerők</i> Tettek és döntések. Pozitív és a negatív érzések és érzelmek hatása testi, lelki állapotunkra. Lehet-e befolyásolni az érzelmeket? Vágyaim és céljaim. Mi az, ami akarattal elérhető, és mi az, ami nem? Hogyan hat ránk a siker és a kudarc?</p> <p><i>Érték és mérték</i> Mi igazán fontos az életemben? Melyek az én értékeim?</p>		
Fogalmak	Nyelv, gondolkodás, szó, tudás, értelem, tehetség, siker, kudarc, felelősség, érzés, érzelem, igény, vágy, cél, döntés, akarat, érték.	

Témakör	2. Párkapcsolat és szerelem	Javasolt óraszám: 6 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az egymás iránti felelősség érzésének felkeltése. A szexuális visszaélések veszélyeinek tudatosítása – különös tekintettel az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetleges kiszolgáltatottságával kapcsolatos lehetőségek helyzetekre.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p><i>Vonzódás</i> A serdülőkor. A serdülőkorban bekövetkező testi és lelki változások. A férfi-nő (fiú-lány) párkapcsolati vonzódásról. Szimpátiakapcsolatok – tapintatos jelzés és tapintatos háritás.</p> <p><i>Együttjárás</i> Szerelem. Párkapcsolat. Érettség és éretlenség. Párkapcsolati intimitás. A párkapcsolatban rejlő örömforrások és konfliktusok. A diákszerelem szépsége.</p>		

<p><i>Házasság, család és otthonteremtés</i> A házasság. A család. Házasságkötés. A jó és a rossz házasság ismertetőjegyei. Családalapítás. Családtervezés.</p> <p><i>Visszaélés a nemiséggel</i> Prostitúció. Pedofília. Pornográfia. Szexuális bántalmazás. A felsorolt fogalmak ismertetőjegyeinek megbeszélése. Hogyan lehet elkerülni, hogy ilyesminek az áldozataivá váljunk? Hol lehet segítséget kérni ilyen jellegű fenyegetettség esetén? Mi a teendő, ha egy társunkat ilyen veszély fenyegeti?</p>	
Fogalmak	Nemi érés, vonzás, taszítás, szerelem, nemi vágy, szexuális kapcsolat, házasság, család, gyerekvállalás, terhesség, prostitúció, pornográfia, szexuális bántalmazás, áldozat.

Témakör	3. Egyén és közösség	Javasolt óraszám: 6 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az önismeret fejlesztése, valamint az önálló gondolkodás és cselekvés iránti igény kialakítása, fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p><i>Közösségeim</i> Saját csoportjaim. A csoportokban történő állandó változások. Szimpátiakapcsolatok – kötődések a csoporthoz. Különböző csoportok – különböző viselkedési elvárások. Mit helyes és mit nem helyes tenni az adott csoportban?</p> <p><i>Erőt adó közösség</i> Közösségi együttlét. Páros kapcsolatok és közösségi kapcsolatok – hasonlóságok és különbségek. Szerepem a közösségben. Hogyan tudja az egyén segíteni a csoportot? Miképpen tudja a csoport segíteni az egyént?</p> <p><i>Korlátozó közösség</i> Önálló vélemény felvállalása az adott csoportban.</p> <p><i>Szabadság és korlátozottság</i> Szabadság. Az egyén szabadsága. Alkalmazkodás. Választás. Segítségkérés. Engedelmisség. A jó és a rossz közötti választás. Szabályhoz kötődés és lelkiismeret. Az előítélet és megnyilvánulási formái.</p>		
Fogalmak	Csoport, közösség, önállóság, korlátozás, alkalmazkodás, engedelmisség, szabály, lelkiismeret, választás, bűn, erény, előítélet, tévhit.	

Témakör	4. Helyem a világban	Javasolt óraszám: 6 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az európai identitás kialakulásának támogatása a tanulóknál. A más kultúrák iránti nyitottság erősítése. A legfontosabb általános társadalmi normák funkciójának megértetése	

	és a betartásukra vonatkozó igény elfogadtatása.
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p><i>Tágabb otthonunk: Európa</i> Az Európai Unió. Az Európai Unió jelképei. Hasonlóságok és különbségek az európai emberek között.</p> <p><i>Színesedő társadalmak</i> A munkavállalás lehetőségei külföldön. Különböző kultúrák együttélése. Az etnikai konfliktusok megelőzésének lehetőségei.</p> <p><i>A társadalmi együttélés közös normái</i> Az együttélés szabályai a társadalomban. Törvények. A szabály- és törvénszegés büntetése a társadalomban. Bűnmegelőzés. Büntetés. Jóvátétel.</p> <p><i>Új technikák, új szabályok</i> A világháló kulturált használata. Alapvető etikai szabályok a világhálón.</p>	
Fogalmak	Európai Unió, menekült, befogadó ország, előítélet, etnikai konfliktus, az együttélés szabályai, szabályszegés, büntetés, megelőzés.

Témakör	5. Mi dolgunk a világban?	Javasolt óraszám: 6 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A személyes jövőkép kialakulásának segítése, az egyéni és közösségi boldogulást támogató értékek melletti elköteleződés támogatása.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p><i>Jól-lét és jólét</i> Az életünkben megjelenő javak és lehetőségek. A javakhoz való ragaszkodás. A javakról történő lemondás. A pénz szerepe az ember életében. A testi és lelki egészség szerepe az ember életében.</p> <p><i>Boldogulás, boldogság</i> A jövőkép. Sikerek és kudarcok az emberi életpályán. A tanulás, a pénz, a munka és az emberi kapcsolatok életvezetéshez kapcsolódó szerepe. Különböző foglalkozások. Mindennapi feszültségoldás – hasznos és káros lehetőségek.</p> <p><i>A média és a valóság</i> Televízió, rádió, újság, világháló. Milyen képet kapunk a média által a valóságról? Tájékozódás az információk világában. Hiteles és hiteltelen információk megkülönböztetése.</p>		
Fogalmak	Jólét, öröm, bánat, elégedettség, boldogság, boldogulás, vágy, remény, hiányérzet, elégedetlenség, boldogtalanság, drog, alkohol, függőség, értelmes élet, média, befolyásolás, hitelesség.	

Témakör	6. Hit, világkép, világnézet	Javasolt
----------------	-------------------------------------	-----------------

		óraszám: 6 óra
Előzetes tudás	Vallásokhoz kapcsolódó, történelmi, jelenismereti, irodalmi és művészeti elemi ismeretek.	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Tények és vélemények elkülönítése. Ismeretek a nagy világvallásokról.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p><i>Az ember mint értékelő és erkölcsi lény</i> Különbség tény és vélemény között. Igaz és hamis állítások. Tévhittek és előítéletek. Mi járul hozzá ezek fenntartásához, és mi segíti elő megszüntetésüket?</p> <p><i>A nagy világvallások világképe</i> A világvallások helye és szerepe. A jó és a rossz, a helyes és a helytelen fogalma.</p> <p><i>Párbeszéd és együttműködés</i> A különböző vallásokat követő emberek együttműködésének jelentősége.</p>		
Fogalmak	Tény, vélemény, állítás, értékelés, tévhit, előítélet, tízparancsolat, meggyőződés, világnézet, hit, vallás, erkölcsi tanítás.	

Összegzett tanulási eredmények a nyolcadik évfolyam végén	<p>A tanuló megérti, hogy az ember egyszerre biológiai és gondolkodó lény, aki alkalmas tanulásra és mások megértésére. Életkorának és képességeinek megfelelő szinten ismeri önmagát. Nyitott más kultúrák értékeinek megismerésére és befogadására. Képességeinek megfelelő szinten elképzei saját jövőjét; tudja, hogy céljai eléréséért erőfeszítéseket kell tennie. Életkorának és mentális képességének megfelelő szinten tudja, hogy minden döntés szabadsága egyúttal felelősséggel is jár. Ismeretei vannak a függőséget okozó szokások súlyos következményeiről. Irányítás mellett ismereteket szerez a közvetlen környezetében jelenlevő hagyományokról, az emberi- és a társas kapcsolatok természetéről, az erkölcsről, a világvallásokról, a kereszténység európai hagyományairól. Képes megkülönböztetni a helyes és helytelen emberi cselekedeteket. A tisztelet, szeretet, megbecsülés fogalmáról elképzelésekkel rendelkezik, melyet saját segítőkész magatartásával támaszt alá.</p>
--	---

Etika 8. osztály

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén:

A tanuló megérti, hogy az ember egyszerre biológiai és gondolkodó lény, aki alkalmas tanulásra és mások megértésére.

Életkorának és képességeinek megfelelő szinten ismeri önmagát.

Nyitott más kultúrák értékeinek megismerésére és befogadására.

Képességeinek megfelelő szinten elképzei saját jövőjét; tudja, hogy céljai eléréséért erőfeszítéseket kell tennie.

Életkorának és mentális képességének megfelelő szinten tudja, hogy minden döntés szabadsága egyúttal felelősséggel is jár.

Ismeretei vannak a függőséget okozó szokások súlyos következményeiről.

Irányítás mellett ismereteket szerez a közvetlen környezetében jelenlevő hagyományokról, az emberi- és a társas kapcsolatok természetéről, az erkölcsről, a világvallásokról, a kereszténység európai hagyományairól.

Képes megkülönböztetni a helyes és helytelen emberi cselekedeteket.

A tisztelet, szeretet, megbecsülés fogalmáról elképzelésekkel rendelkezik, melyet saját segítőkész magatartásával támaszt alá. A múlt értékeinek megismerésére és azok megóvására törekszik.

Tevékenységek

- szabad beszélgetés,
- önkifejező alkotás,
- vita, szerepjáték,
- megfigyelés, kérdezés, rendszerezés
- bekapcsolódás az iskolai és a helyi közösség életébe, esetleges problémáinak megoldásába
- különböző szintű kulturális és közösségi értékteremtésbe való tevékeny bekapcsolódás,
- iskolai hagyományok ápolása

IDEGEN NYELV

7–8. évfolyam

Az idegen nyelv tanulása társadalmi igény. Az enyhén értelmi fogyatékos tanulóktól nagy erőfeszítést követel, ezért az idegen nyelv tanításának és tanulásának céljait a tanulók valós szükségletei, igényei és egyéni fejlettsége határozza meg. Az idegen nyelv tanítása enyhén értelmi fogyatékos tanulók részére tanórai keretben, az általános iskola 7. évfolyamától javasolt, de az idegennyelv-tudás iránti társadalmi igények növekedése miatt – a szülők igénye szerint – szakkör vagy egyéb nem kötelező jellegű foglalkozás keretében korábban is megkezdhető az iskola döntése alapján, de szigorúan a tanulók egyéni igényeihez és képességeihez igazodva.

Az általános iskola felső tagozatán a cél az, hogy az idegen nyelv tanítása járuljon hozzá a más tantárgyaknál megszerzett alapkészségek megerősödéséhez a tanulói tevékenységek középpontba állításával, a rendszeres ismétlés és gyakorlás megteremtésével. Az új ismeretek elsajátíttatása konkrét tapasztalásra, cselekvésre alapozva, a gondolkodási funkciók különböző sérüléseit, eltérő ütemű fejlődését figyelembe véve történik. A tananyagot a fejlődés egyéni üteméhez, a módosult tanulási képességekhez kell igazítani.

A tanulókat bevezetve egy idegen nyelv tanulásába, fel kell kelteni az érdeklődésüket, fenntartani a motivációjukat a nyelvtanulás iránt; meg kell alapozni a nyelvtanulásukat, ily módon is elősegíteni társadalmi beilleszkedésüket, növelni esélyeiket.

Az idegen nyelvi kompetencia szorosan kapcsolódik és épít az *anyanyelvi kompetenciára*, hiszen a beszédértés és a beszédprodukció az elsődleges, anyanyelven is. Az anyanyelv tanulása során megtapasztalt nyelvi problémák nehezítik az idegen nyelv oktatását. A négy nyelvi készség közül a hallás utáni értésen és a beszédfejlesztésen van a hangsúly. A hallott szöveg értésénél törekedjünk a céloknak és igényeknek megfelelő, autentikus szövegek felhasználására. Az írás és az olvasás nagyon kis mértékben jelenik meg a felső tagozaton az idegen nyelv oktatása során, és célja csupán a hallottak megerősítése, támogatása. Az idegen nyelv tanításának és tanulásának célrendszerében a kommunikációs kompetencia fejlesztésén van a fő hangsúly. A nyelvi kompetencia magába foglalja a lexikai, grammatikai, szemantikai és fonológiai ismereteket, továbbá ezek használatának képességét.

Az interkulturális kompetencia fejlesztése során megismertetjük a tanulókat annak az országnak (vagy országoknak) a kultúrájával, amelynek a nyelvét tanulják. Ezért a nyelvtanítást mindig össze kell kapcsolni a mindennapi élet kultúrájának megismertetésével. Folyamatosan erősítjük a nyelvtanuló interkulturális tudatosságát, azaz, hogy a tanuló legyen képes felismerni és megérteni a saját és az idegen kultúra jellegzetességeit, a köztük lévő hasonlóságokat és különbségeket, s ezáltal erősödjön a hazafias érzése, a magyarságtudata, valamint váljon nyitottabbá és érzékenyebbé más népek kultúrája iránt. A nyelvtanítás során törekednünk kell a pozitív hozzáállás és motiváció kialakítására az idegen nyelv tanulása és más kultúrák megismerése iránt.

Az információs technológiák és az informatikai kompetencia használata ma már elkerülhetetlen, s az idegen nyelv tanításának és tanulásának folyamatába beépítve nagyszerű lehetőséget kínál arra, hogy közvetlenebb kapcsolatot alakíthassanak ki a tanulók a célnyelvvel, és ismerjék meg, majd próbálják meg alkalmazni a kapcsolatteremtéshez szükséges stratégiákat a célnyelvi közösség egy-egy tagjával. Az információs technológiák alkalmazása a célnyelvi kultúra megismerését színesebbé, érzékletesebbé teszi, segít az autentikus környezet megteremtésében, így az önálló ismeretszerzés és a későbbi önálló tanulás lehetőségét is nagymértékben segítheti.

A tantárgyak közötti integráció elérésében nagy szerepe van az idegen nyelv tanításának és tanulásának. Az idegen nyelv tanulása nemcsak további lehetőséget nyújt a

tanulóknak a más tantárgyakban korábban megszerzett tudás felelevenítésére, gyakorlására, új kapcsolódási pontok kialakítására, hanem újabb nyelvi, kulturális, interkulturális, földrajzi és történelmi ismeretekkel gazdagíthatja a tanulókat, melyeket más tantárgyak tanulása során is felhasználhatnak.

Az idegen nyelv tanulása teret biztosít a csoportos és kooperatív tanulási formák alkalmazásának, egyénre szabott módszerek és az önművelés igénye kialakításának, valamint változatos nevelési lehetőségek kihasználásának, továbbá elősegíti a tanulók önismeretének és önbizalmának fejlesztését az egyéni adottságok és képességek megismerésén keresztül.

A differenciálás a tanítás minden részében megjelenik, s ezáltal tekintettel vagyunk az egyéni sajátosságokra, képességekre. Az értékelés során elsősorban a tanuló egyéni fejlődését, motivációját, a nyelvtanulásra irányuló akaratát kell értékelnünk, s az értékeléssel a további nyelvtanulásukat kell segítenünk.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében a nyelvtani anyag többségének elsajátítása implicit módon történik, azaz nem magát a nyelvtani szabályt tanítjuk, hanem a nyelvtani szerkezetet használhatjuk szöveggörnyezetben. Az idegen nyelvi kommunikáció során – a nagyszámú ismétlés révén – a tanuló automatikusan elsajátítja, majd alkalmazza a nyelvet vezérlő különböző szintű szabályokat. A nyelvi kompetencia kialakítása érdekében változatos interakciókban folyamatosan fejlesztjük a tanulók hallási észlelését, hallás utáni szövegértését, célzott és tartós figyelmét, elsősorban verbális emlékezetét és beszédképességét. A sikeres kommunikáció érdekében hosszabb időkeretre, folyamatos ismétlésre, gyakorlásra, játékos keretek között történő, cselekvéshez kötött megvalósításra, egyéni megerősítésre, helyzetgyakorlatokra van szükség.

Az idegen nyelv olvasásának és írásának tanítása enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében csak egyéni fejlettséghez igazodva, a tanulóban erősödő igény alapján javasolt. Az olvasott szöveg értése és az íráskészség fejlesztése csupán másodlagosan, illetve harmadlagosan támogatja a hallás utáni értést és a beszédüket.

Idegen nyelvi szempontból a 7–8. évfolyam a bevezető, alapozó szakasz, melynek során a tanuló megismerkedik egy idegen nyelv tanulásával, felismeri, hogy anyanyelvén kívül más nyelven is kifejezheti magát; megpróbálja felfedezni és megérteni a nyelvet vezérlő különböző, alapszintű szabályokat, melyeknek segítségével a későbbiekben egyre tudatosabbá teheti nyelvtanulását. Felfedezi a nyelvtanulás és a célnyelvi kultúra fontosságát, mely egyben erősíti magyarságtudatát, hazafias érzéseit, közösséghez tartozását. Az idegen nyelv tanulása során fejlődik erkölcsi érzéke, javul kötelességtudata, együttérzése, empátiája, segítőkészsége, tisztelete mások iránt. Megtapasztalja és megpróbálja megérteni, hogy cselekedeteiért, mondataiért felelősséggel tartozik. A helyzetgyakorlatok során igyekszik betartani a szabályokat, és tiszteli társait.

A szakasz alapvető feladata, hogy a tanulók más műveltségi területeken megszerzett ismereteire támaszkodva, olyan alapvető nyelvi fordulatokkal ismertesse meg a tanulókat, melyeket a mindennapi élethelyzetükben felismerhetnek és alkalmazhatnak, s amelyek megalapozzák motivációjukat a későbbi (szakiskolai és egész életen át tartó) nyelvtanulásra.

Az idegen nyelv tanulása során fokozatosan fejlődik önismeretük, kifejező és kapcsolatteremtő készségük (vélemény, akarat, érzelem), a személyes tapasztalatok tudatosításán keresztül pedig bővülnek ismereteik, formálódik szemléletmódjuk, a világról alkotott képük.

Az étkezés, ételek, sport témakörök lehetőséget adnak az egészséges életmód tudatosítására, a preventív szemlélet kialakítására, a betegségek megelőzésére.

Már a nyelvtanítás bevezetésekor tudatosítani kell a tanulóknak az idegen nyelv tanulásának jelentőségét a későbbi életükre, pályaválasztásukra, munkavállalási esélyeikre nézve.

Enyhén értelmi fogyatékos tanulók idegennyelv-oktatása során nem beszélhetünk a(z) (európai) nyelvi szintek meghatározásáról, mivel az idegen nyelv tanulását az egyéni képességek nagymértékben befolyásolják. Ennek ellenére igyekeznünk kell a lehető legtöbbet elsajátítani a tanulókkal, az egyéni lehetőségek függvényében.

Alapvető cél, hogy a tanuló próbálja meg megérteni és használni a gyakoribb mindennapi kifejezéseket és a legelemibb alapvető fordulatokat, amelyek célja a mindennapi szükségletek konkrét kielégítése, továbbá a tanulók hallás utáni figyelmének, fonetikai kifejezésének, szándékos figyelmének, verbális emlékezetének, idegen nyelvi gondolkodásának fejlesztése. A cselekvéshez kötött beszédfejlesztés növelheti az idegen nyelvi megnyilvánulások számát, de a magyar nyelvet sem zárhatjuk ki a tanítási órákból. Fontos – egyéni igényeikhez és képességeikhez mérten – megismertetnünk velük olyan stratégiákat, melyek segíthetik őket a későbbiekben nyelvtudásuk megőrzésében, további fejlesztésében.

A nyelvtanítás sikerében fontos szerepet játszik a nyelvtanulók ismereteinek, érdeklődésének, igényeinek, nyelvi és nem nyelvi készségeinek a tanulási folyamatba történő bekapcsolása. A nyelvtanulás alkalmas a személyiség kibontakozásának támogatására. A siker másik kulcsa a folyamatos pozitív megerősítés, a tanulók önmagukhoz mért fejlődésének elismerése.

A lenti kerettantervi táblázatokban szereplő fejlesztési egységek a Közös európai referenciakeretben szereplő készségekre épülnek, ezek kerültek adaptálásra az enyhén értelmi fogyatékos tanulók nyelvtanulási igényeire. A jelen kerettanterv nem nyelv-specifikus. Jelenlegi formájában kizárólag angol nyelvi példákat tartalmaz, az egyéb nyelvekre történő felhasználást is ezek segítik.

Célok

Általános fogalmak, beszédszándékok megismertetése utánzással történő nyelvtanítás előnyben részesítésével.

A beszédészlelés, a verbális emlékezet, az idegen nyelvi gondolkodás és a sorrendiség fejlesztése. Beszédbátorság megteremtése nagyszámú ismétléssel. Társas nyelvi magatartás kialakítása. A figyelem terjedelmének növelése. Önismeret, önkontroll, önellenőrzés képességének fejlesztése. Egyre biztosabb beszédkészség, beszédbátorság fokozatos növelése. A mindennapi életben előforduló beszédhelyzetek megismertetése a tanulókkal. Önellenőrzés, önkontroll képességének fejlesztése. A nyelvtani anyag implicit módon történő elsajátítása. A térbeli tájékozódás fejlesztése a térbeliség előljárószóinak gyakorlása során. Hallási figyelem, irányított figyelem, idegen nyelvi gondolkodás, verbális memória, időbeli viszonyok kifejezésének fejlesztése. A tanuló szókincsének, világról alkotott szemléletének bővítése, a célországgal kapcsolatos kulturális ismeretek átadása.

Kulcsfogalmak

Titulus, köszönési forma, udvariassági forma, képesség kifejezése, vélemény kifejezése, ünnepekkel kapcsolatos köszönés/köszöntés, szokás. Kérdés-felelet. Utánzás, ismétlés, ritmus, ritmusváltás, mimika, gesztus, szó, mondat. Létezés, birtokviszony, felszólító mondat, gyakoriság, előljárószó, tő- és sorszámnév, többes szám, összevonás, szóhangsúly, intonálás. Személyes adat, család, szűkebb-tágabb környezet, célország, nemzetiség, zászló, évszak, hónap, nap, időpont, napirend, ruházat, sport, élelmiszer, vásárlás, főétkezés, üzlet.

<p>Beszédzándékok, beszédértési készség</p>	<p>BESZÉDÉRTÉS</p> <ul style="list-style-type: none"> - A hallottak utánmondása, ismétlése, majd közös mondása. - Játékos, cselekvéshez kötött gyakorlatok utánzása. - Nyitott párbeszéd (kérdés-felelet). - Szavak, kifejezések, egyszerű mondatok ismétlése. - Egyéni megnyilvánulási lehetőségek. - Páros, csoportos, szituációs gyakorlatok. - Helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez és a beszédpartnerekhez. - Irányított figyelem a beszélőre, részvételi szándék a beszélgetéshez. - Társadalmi szokások használata a beszédhelyzetekben (kulturális eltérések, udvariassági formák alkalmazása). - A különböző köszönési formák felismerése, megfelelő alkalmazásuk megpróbálása. - Személyes adatai ismerete, bemutatkozás. Néhány adat megadása magáról. - A beszéd ritmusának, az intonációnak a megfigyelése és utánzása, lehetőség szerint minél pontosabb visszaadása. (Kézmozdulattal a hanglejtés követése, eltérő intonációk megfigyelése.) - Szavak differenciálása. <p>Nyelvi egységek megértése.</p>
<p>Beszédkészség</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Próbálkozás az angol nyelv hangjainak helyes kiejtésével. - Megfelelő hangerővel, hanglejtéssel, hangsúllyal, intonációval kiejtett szavak kialakítása. - Probléma jelzése, segítségkérés. - Rövid szövegrészeknél törekvés a mondatok sorrendiségének megjegyzésére. - Nonverbális eszközök alkalmazása válaszadáskor. - Érzelmek, vélemény kifejezése. - Javítás elfogadása, törekvés önkorrekcióra. - Törekvés a partnerhez való alkalmazkodásra. - Ritmustartás, ritmusváltás. <p>A fenti követelmények teljesítése rövid párbeszéd, hallás utáni ismétlések, memorizálás, eljátszás, nyitott dialógusok, drámajáték, szerepjáték, audiovizuális anyagok megtekintése során.</p>
<p>Fogalomkörök</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Nyelvtani fordulatok automatizmusig gyakorlása. - Törekvés a sorrendiség megtartására, a logikus felépítettségre. <p>A fenti követelmények teljesítése a következő tevékenységek során: mozgásos feladatok, utasítások adása, megértése, végrehajtása, manipulálás tárgyakkal, képekkel, kép- és szóképekkel, csoportosítás, rendezés, párosítás.</p>
<p>Témakörök, szókincs</p>	<p>EMBERI KAPCSOLATOK: Az ÉN személyem:</p>

	<p>bemutatkozás, személyi adatok, külsőm, életkor, születésnap, lakcím, kedvenc sportom, színem, ételem, barátom.</p> <p>Az ÉN családom: családtagok nevei.</p> <p>TÁRSADALMI KÖRNYEZETÜNK: Hazám, hazám fővárosa, lakóhelyem. Iskolám, az iskola berendezései, iskolai felszerelések, utasítások a tanórán. A célnyelvi ország neve, fővárosa, zászlója, néhány nagyobb városa, ünnepek.</p> <p>TERMÉSZETI KÖRNYEZETÜNK: Időjárás, évszakok, hónapok, napok, napszakok, időpontok. Állatok, növények.</p> <p>EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD: Testrészek. Az orvosnál. Napirend. Öltözködés, ruházat. Sport.</p> <p>VÁSÁRLÁS: Élelmiszerek, ételek nevei. Főétkezések. Üzletek nevei, néhány jellemző árucikk neve. Vásárlás.</p> <p>ORSZÁGISMERET: Ünnepek: Halloween, Christmas, Easter</p> <p><i>Irodalmi művek feldolgozása videofilmel, megbeszéléssel.</i> Ajánlott művek: Mark Twain: Koldus és királyfi, Charles Dickens: Christmas Carol; Robin Hood.</p>
--	---

Elvárt eredmények

A tanuló legyen motivált arra, hogy képességeihez mérten merjen megszólalni a különböző kommunikációs helyzetekben. Alkalmazza a tanult a nonverbális és verbális elemeket, a kommunikáció szabályait.

Próbálja meg a beszédszándékokat automatikusan felismerni, a lényegét megérteni és azokhoz alkalmazkodni.

Próbálja meg felismerni és megérteni a tanult szavakat és kifejezéseket, a tanár egyszerű utasításait, tómondatait. Ismerje fel a tanult kérdéseket, s azokra releváns válaszokat adjon. Próbálja a tanult nyelvtani szerkezeteket alkalmazni. Igyekezzen megfelelő ritmussal a tanult egyszerű mondatokat megismételni, törekedjen a megfelelő kiejtésre, hanglejtésre.

Igyekezzen megtanulni néhány dalt, mondókát idegen nyelven. Próbáljon meg saját magáról 12-15 mondatban összefüggően beszélni.

(Az eredményeket minden tanuló saját fejlődési szintjéhez kell mérni, s inkább az akarat, a motiváció dominál, semmint a pontos nyelvhasználat.)

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

A Pedagógiai Programmal kapcsolatos egyéb intézkedések

I. A Pedagógiai Program érvényességi ideje

- Hatályba lépés időpontja: a fenntartó jóváhagyását követően.
- Érvényességi ideje minimum 4 év, illetve a törvényi, rendeleti jogszabályok iránymutatása szerint.

II. A Pedagógiai Program értékelése, felülvizsgálata

- A dokumentumot, mivel arra épül a tanévi pedagógiai-tanügyi dokumentáció, munkaterv, tanév végén értékeli az iskolavezetés, tantestület.
- Felülvizsgálatát két évente végzi el a szakmai testület – szakértő bevonásával. A fenntartót mindkét esetben informálni, bevonni kell.

III. A Pedagógiai Program módosítása

- A módosítást törvényi, rendeleti, jogszabályok változásai, azok hatályba lépése esetén szükségszerűen elvégezzük.
- A fenntartó határozata, jogszabályilag megindokolt utasítása esetén szintén sor kerülhet a dokumentum átdolgozása.
- A módosítást kezdeményezheti a többcélú intézmény igazgatója, a SZMSZ-ben meghatározott iskolavezetés, a szakmai munkaközösségek, az óvoda, iskola, EGYMI szakmai pedagógiai alkalmazottai, testülete.

IV. A Pedagógiai Program nyilvánosságra hozatalának rendje

A dokumentumot és mellékleteit:

- 1 példányban kézhez kapja a fenntartó,
- 1 példányban az intézmény nevelőtestülete,
- 1 példányban az iskolavezetés őrzi.
- A komplex pedagógiai dokumentumot intézményünk honlapján megjelenítjük.

V. A Pedagógiai Program legitimációja

3. sz. melléklet

KÖZÉPSÚLYOSAN ÉRTELMI FOGYATÉKOS TANULÓK ÁLTALÁNOS ISKOLÁJÁNAK KERETTANTERVE

Módosítva

- a Nemzeti Alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 5/2020.(I.31.) Kr. alapján, amely a 110/2012.(VI.4.) Kr. módosításaként került bevezetésre,
- A középsúlyos értelmi fogyatékos (értelmileg akadályozott) tanulók iskolai nevelésének irányelve alapján,
- A középsúlyos értelmi fogyatékos (értelmileg akadályozott) tanulók számára készült kerettanterv alapján.

A közép súlyos értelmi fogyatékos tanulók igen eltérő egyéni adottságokkal bírnak, fejlesztésük során egyénenként is eltérő nevelési, oktatási igények és szükségletek jelentkeznek. A tanulási képességet a közép súlyos értelmi fogyatékos tanulók esetében elsősorban a kognitív képességek eltérései határozzák meg. Jellemző az idegrendszer (elsősorban a központi, de gyakran a környéki is) struktúrájának átfogó érintettsége. Az érzékelés gyakran differenciálatlanabb, így a releváns ingerek, észleletek feldolgozási folyamata – detektálása (felfedezése-tudatosítása), szelektálása (az adott helyzetben lényegesek szűrése, kiemelése) – is nehezített. Gyakran tapasztaljuk az önkéntelen figyelem ingadozását, csapongását különféle ingerforrások között, vagy merev megtapadását egy-egy dolognál. A figyelem szándékos fókuszálása, irányítása nagy erőfeszítést kíván, így hamarabb alakul ki fáradtság. Ennek megnyilvánulási formái lehetnek rendhagyók, pl. ingerlékenység, kapkodó munkavégzés, indokolatlanul gyakori mosdóba vagy egyéb helyre keredzkedés, egyéb elkerülő magatartás (állandó orrfújás, ceruzahegyezés vagy bármi, az egyénre jellemzően). Az emlékezeti funkciókra jellemző, hogy a munkamemória egyszerre kevesebb, sok esetben csupán egy-egy új elemet tud befogadni. A hosszú távú tárbá nehezebben rögzülnek új elemek. A felejtés kevésbé jellemző, de a felidézéshez gyakran szükségesek a megfelelő kulcsingerek. A felidézést jelentősen támogatja, ha az adott dologhoz, ismerethez a tanulónak pozitív érzelmi kötődése van. A gondolkodásban a megszokott sztereotípiák fontos támpontokat adnak, ugyanakkor ezek okozzák más kontextusban a rigiditást (gondolkodásbeli merevséget, rugalmatlanságot) is. Általában az egy szempont szerinti ítéletalkotás, az egyenes következményes következtetések, a ha-akkor összefüggések felismerése jól alkalmazható. Az új ismeret korábbiakhoz való kötése, változó kontextusban való értelmezése, rugalmas alkalmazása, azaz az ismeretek generalizálása nehezített.

A célok és feladatok meghatározása a Nemzeti alaptanterven (Nat) és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvén alapul. A sajátos nevelési igényű tanulók esetében is a Nat-ban meghatározott egységes fejlesztési feladatokat kell alapul venni. A nevelési-oktatási folyamatot a tanulók lehetőségeihez, korlátaihoz és speciális igényeihez igazodva elsősorban a következő elvek szerint kell megszervezni:

- a feladatok megvalósításához hosszabb időszavakat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van;
- igény szerint sajátos, a fogyatékossgal összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket kell kialakítani és teljesíteni;
- szükség esetén a tanuló számára legmegfelelőbb alternatív kommunikációs módszerek és eszközök, siket tanulóknál a magyar jelnyelv elsajátításának, alkalmazásának beépítése a nevelés, oktatás folyamatába;
- az iskolák segítő megkülönböztetéssel, egyénileg is támogassák a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve; az egyes fogyatékkal élő tanulókkal összefüggő feladatokról a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelve és a vizsgaszabályzatok adnak eligazítást.

A hatályos jogszabályok alapján az iskola pedagógiai programjának részeként, a miniszter által kiadott kerettanterveket kiegészítve helyi tantervet készít. A helyi tanterv elkészítésekor

különös figyelmet kell fordítani a Nat jelzett elvei közül arra, hogy a helyi tanterv a fogyatékossgal, sajátos nevelési igényvel összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket jelenítsen meg, ennek érdekében a kerettanterv tartalmi elemei az igényeknek megfelelően adaptálhatóak, illetve ugyanazon célokat szolgáló elemekkel behelyettesíthetőek. A Nat. szerint meghatározott fejlesztési területek – nevelési célok egyes esetekben összevontan, integráltnak jelennek meg. Az egyes eltérő megnevezésű tantárgyak Nat tanulási terület és tantárgy szerinti megfeleltetése az „A tantárgyak struktúrája és a hozzájuk tartozó óraszámok” cím alatt történik meg.

Témakörök

A Nat témakörei a sajátos nevelési igény típusának és súlyosságának megfelelő módon adaptálva, horizontálisan érvényesülnek a kerettantervben. A témakörök egy adott tantárgyon belül a Nat-tól esetenként eltérő megnevezéssel és más belső elrendezéssel jelennek meg, hogy igazodjanak a sajátos nevelési igényű tanulók speciális tanulási igényeihez, de összességükben – adaptált formában – lefedik a Nat által az adott tantárgyra meghatározott témakörök tartalmi egészét.

1. Célok, feladatok

Az általános iskolai képzés céljai, feladatai

Oktatási, nevelési célok – részcélok, az elérés útjai

A célok meghatározása

Mint minden esetben, az értelmileg akadályozott tanulók nevelésének-oktatásának célja is a minél önállóbb, harmonikus életvezetésű felnőtté válás. Általánosságban ez az egyéni képességek, adottságok maximális feltárását, aktiválását jelenti a lehető legjobb adaptáció és önállóság érdekében. Ennek alapja a gyengébb és/vagy sajátos rajzolatú kognitív képességek, a szociális és kommunikációs adottságok fejlesztése a korrekció és kompenzáció elvének figyelembevételével. Alapjaiban, elveiben nincs különbség a Nat-ban meghatározott főbb célkitűzésekben, de a megvalósulás mikéntjét, a konkrét lehetőségeket az egyéni képességek és az ezekhez igazodó differenciálás határozza meg.

A tanulók adottságai miatt sajátos elemeket is tartalmaz az ehhez vezető út. Tanulóink várható életformája egész életen át valamilyen támogató közösségi szolgáltatáshoz kapcsolódik. Ahhoz, hogy ezeken a kereteken belül a lehető legönállóbb, az adott társadalmi berendezkedésben elfogadott normák szerinti teljes életet élhessenek, több szempontot is kiemelten kell kezelniük. Az oktatás terén a megszerzett tudás várható hasznosulása, praktikus előnye, valamint a minél szélesebb körű tájékozódás, az azonos ismeretanyaghoz való hozzáférés joga együttesen kell, hogy érvényesüljön. A nevelésben egyaránt fontos szempont a társadalmi konszenzuson alapuló normákhoz, írott és íratlan szabályokhoz való alkalmazkodás, a társas érintkezésekben az együttműködő, alkalmazkodni képes

személyiség tulajdonságainak erősítése, valamint a tanuló saját életével kapcsolatos döntéseiben való aktív részvétel, az önrendelkezés, érdekérvényesítés képességének fejlesztése.

A jellemző kognitív akadályok miatt külön kiemelt fejlesztési feladat az épp elsajátított ismeretek gyakorlati alkalmazása, változó feltételek közötti gyakorlása.

A tanítás tervezése, így a megfelelő módszer, szemléltetőeszköz, fogalomhasználat stb. kiválasztása során egyszerre kell tekintettel lenni az egyes tanulók aktuális állapotára, azaz aktuális kognitív, szociális és emocionális fejlettségi szintjére, valamint a biológiai korára. (Részletesebben lásd 5.3 „Oktatási, nevelési alapelvek”)

Oktatási és nevelési célok a Nat alapján, az értelmileg akadályozott tanulókra vonatkozó sajátosságok és ajánlások

- Testi és lelki egészségre nevelés: az értelmileg akadályozott tanulók fizikai-morfológiai adottságai a kóreredettől függően igen sokfélék lehetnek, ezért az általános – Nat-ban megfogalmazott – célkitűzéseken túl szükséges az egyedi adottságokra, szükségletekre és lehetőségekre is tekintettel lenni. Érvényesülnie kell a korrekció és a kompenzáció elvének. Esetenként más szakemberekkel (ortopéd szakorvos, neurológus, konduktor, gyógytornász, szomatopedagógus stb., lelki egészség terén pszichológus, pszichiáter, családgyógyász, védőnő) való együttműködés, konzultáció is szükséges lehet.
- Önismeret és a társas kultúra fejlesztése: kiemelt területe az értelmileg akadályozott tanulók nevelésének, szoros összefüggésben az önállóság fejlesztésével. Ugyanakkor adottságaiknál fogva sokan töredékesen képesek kibontakozni ezen a téren. Tanulóinknál kiemelt feladat annak megtanítása, hogy ismerje fel és tudja kifejezni saját érzelmeit, legyen tisztában saját erősségeivel és ismerje fel saját határait, bizonytalanságait. Ehhez igazodóan legyen képes segítséget kérni és elfogadni, ehhez ismerje meg környezetében a segítő személyek körét, az érdekképviselői szerveket. A szükségletalapú támogatás rendszerében képességeihez, adottságaihoz mérten optimális módon igazodjon el és tudja érvényesíteni érdekeit.
- Felelősségvállalás másokért, önkéntesség, erkölcsi nevelés, családi életre nevelés: a Nat által összefoglaltak konkrét helyzetekben, az értelmileg akadályozott tanuló saját életterére, napi kapcsolataira jellemző módon kell, hogy megjelenjenek. Kiemelt fontosságú a valóságosság, hitelesség, beláthatóság. Az egészséges öntudat fejlesztése mellett kiemelten fontos olyan szokásrendszer következetes jelenléte az iskolai nevelés során, amely interiorizálása (belső meggyőződéssé, élete részévé válása) a tanuló részéről elősegíti a hétköznapi életben való eligazodást, a szükséges alkalmazkodást.
- Médiatudatosságra nevelés: az értelmileg akadályozott tanulók kommunikációs adottságai nagyon eltérőek, de tartalmi és/vagy formai tekintetben többnyire elmaradnak a korosztályi sajátosságoktól. Épp ezért kiemelt jelentőségű a beszélt és az írott nyelv használatának és befogadásának gyakorlása, fejlesztése tartalmi és formai, mennyiségi és minőségi szempontból egyaránt. Ahol jelentősebb akadályokba ütközik a szokásos csatornák alkalmazása, mindenképp indokolt az augmentatív és alternatív kommunikáció lehetőségei közül az adott tanuló számára legmegfelelőbb kiválasztása és tanítása, így biztosítva a kommunikáció jelentőségének és lehetőségeinek megtapasztalását. A médiahasználat ennek egyik eszköze is lehet. A médiumok, a különféle közösségi oldalak, információk megismertetése során kiemelten szükséges a felelősségteljes használatra tanítás, ezáltal az

esetleges abúzusok (visszaélések, kihasználások, bántalmazások) megelőzése, tekintettel arra, hogy az értelmi akadályozottsággal gyakran együtt jár a rejtett szándékok fel nem ismerése, a naivitás.

- A tanulás tanítása, pályaorientáció: Értelmileg akadályozott személyek esetében nem várható teljes önállóság e téren. A pedagógus fő feladata a személyiség kibontakoztatása, a tehetséggondozás, az egyéni hajlamok, érdeklődési kör megismerése és a tanuló támogatása az ebben való kiteljesedésben. Az eredményes tanulási stratégiák, a leghatékonyabb segítségnyújtási formák egyénre szabottan, differenciáltan jelennek meg. Fontos, hogy az egyént érintő döntésekbe mindig bevonják az értelmileg akadályozott személyt, belátható és érthető érveket, szempontokat mutassanak fel, megfelelően a „semmit rólunk nélkülünk” alapelvnek.
- Nemzeti öntudat, hazafias nevelés: Kiemelkedően fontos a közvetlen társadalmi és természeti környezet megismerésének és az ezekkel való harmonikus kapcsolat kialakulásának elősegítése. Az értelmileg akadályozott tanulók elsősorban saját élményeken keresztül, tapasztalás révén ismerkedhetnek nemzeti kultúránk értékeivel. A hazai – nem hazai, magyar – nem magyar kategóriákat többségük megtanulja értelmezni, és a sokszínűség, más nyelvek, kultúrák felfedeztetése, a kölcsönös tisztelet elemi megtapasztalása is elérhető. A nevelés egyik sarkalatos pontja az olyan szociális, kommunikációs, kognitív készségek fejlesztése, amelyek megkönnyítik és teljesebbé teszik a szűkebb és tágabb személyes, közösségi és társadalmi környezetben való eligazodást, részvételt. Ennek módja, mértéke nagy egyéni eltéréseket mutat, de túlnyomó többségük felnőttkorra is több-kevesebb támogatást igényel jogainak gyakorlásában, elemi kötelességeinek tudatosításában (pl. okiratok jelentősége), változó társas-viselkedési helyzetek megfelelő értelmezésében és az ezekhez való alkalmazkodásban.

Az iskolai képzés során az egyéni bánásmód elvét alkalmazva biztosítható a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók személyiségének harmonikus fejlődése.

A képzés célja kialakítani a helyes közösségi magatartást, az együttműködési képességet és a szocializációs készséget a hiányosan működő képességek korrekciója, a hátrányok csökkentése érdekében, miközben folyamatos motivációval, az érdeklődés fenntartásával valósul meg a jól működő funkciók fejlesztése.

A képzés feladata minél nagyobb mértékben előkészíteni az önálló vagy támogatott életvezetés lehetőségét, kialakítani a környezethez való kötődés igényét, a közösségi alkalmazkodást és elfogadást, törekedve az önérvényesítéssel és önálló döntési képességgel rendelkezés kialakítására, a tanuló felkészítésére a lehető legeredményesebb társadalmi integrációra.

Az intézménytípus megalapozza a tanulói képességekhez és érdeklődéshez igazodó, készségfejlesztő speciális szakiskolai képzésben történő részvétel és a gyakorlati munkavégzés feltételeit úgy, hogy fokozott figyelmet fordít azoknak a kompetenciáknak a fejlesztésére, amelyre a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulóknak az iskolai oktatás után szükségük lehet (a készségfejlesztő speciális szakiskola évfolyamain, napközi otthonokban, családban, lakóotthonokban, védő- vagy integrált munkahelyeken).

A középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók nevelésében kiemelt figyelmet kell fordítani az egyénre szabott terápiás eszközök, eljárások alkalmazásával a képességstruktúra

hiányosságainak kompenzálása, az épen maradt funkciók feltárásával, és azokra építéssel. A pedagógusoknak feladatuk a gyakorlatorientált, a mindennapi élet tevékenységeire felkészítő képzés megvalósítása, az életvezetési technikák megalapozása, elsajátítása, gyakorlása. A személyiség gazdagítása érdekében az önefogadásra és mások elfogadására a toleráns magatartás kialakításával tehet szert a gyermek/tanuló.

Mindehhez olyan iskolai légkört kell teremteni, amelyben mind a tanuló, mind a felnőtt jól érzi magát, ahol az emberi és társas kapcsolatok a kölcsönös tiszteleten alapulnak, ahol minden tanuló teljes értékű emberként élheti meg önmagát, a máságot is elfogadva.

2. A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók fejlesztését átfogó területek

A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók nevelése, oktatása, fejlesztése a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott értékekre, az iskolai nevelés-oktatás közös értékeire épül. Alapelveiben, céljaiban illeszkedik a Nat-ban megjelenő kulcskompetenciákhoz, a kiemelt fejlesztési területekhez.

A nevelés, oktatás, fejlesztés tartalmi a Nat tanulási területeihez részben igazodva, de a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók sajátosságait figyelembe véve a következők:

Anyanyelv és kommunikáció, Társadalmi környezet, Életvitel és gyakorlati ismeretek, Természeti környezet, Művészetek, Informatika, Testi nevelés.

A fejlesztés középpontjában olyan képességek kialakítása áll, amelyek elősegítik, hogy

- a) a tanulók az iskoláskort követően önmagukat minél önállóbban el tudják látni;
- b) a tanulók környezetükben képesek legyenek minél önállóbban és minél szélesebb körben tájékozódni;
- c) fejlődjenek a tanulók szociális és kommunikációs képességei, megfelelően tudják azokat használni;
- d) a tanulók ismerjék meg közvetlen tárgyi és személyi környezetüket, és képesek legyenek benne tevékenykedni, valamint azt alakítani is;
- e) a tanulók ismerjék önmagukat, értékeiket és erősségeiket, valamint határaikat.

Mindezekben a tanulók céltudatosságra és az egyéni sajátosságaikhoz alkalmazott önállóságra tegyenek szert – tudjanak dönteni is.

3. A Nat alkalmazása a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók nevelése-oktatása során

3.1. A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók fejlesztését átfogó területek

A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók nevelése, oktatása, fejlesztése a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott értékekre, az iskolai nevelés-oktatás közös értékeire épül. Alapelveiben, céljaiban illeszkedik a Nat-ban megjelenő kulcskompetenciákhoz, a kiemelt fejlesztési területekhez.

A nevelés, oktatás, fejlesztés tartalmi a Nat tanulási területeihez részben igazodva, de a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók sajátosságait figyelembe véve a következők:

Anyanyelv és kommunikáció, Társadalmi környezet, Életvitel és gyakorlati ismeretek, Természeti környezet, Művészetek, Informatika, Testi nevelés.

A fejlesztés középpontjában olyan képességek kialakítása áll, amelyek elősegítik, hogy

- f) a tanulók az iskoláskort követően önmagukat minél önállóbban el tudják látni;
- g) a tanulók környezetükben képesek legyenek minél önállóbban és minél szélesebb körben tájékozódni;
- h) fejlődjenek a tanulók szociális és kommunikációs képességei, megfelelően tudják azokat használni;
- i) a tanulók ismerjék meg közvetlen tárgyi és személyi környezetüket, és képesek legyenek benne tevékenykedni, valamint azt alakítani is;
- j) a tanulók ismerjék önmagukat, értékeiket és erősségeiket, valamint határaikat.

Mindezekben a tanulók céltudatosságra és az egyéni sajátosságaikhoz alkalmazott önállóságra tegyenek szert – tudjanak dönteni is.

3.2 Kulcskompetenciák fejlesztése

Az értelmileg akadályozott tanulók egyénileg nagyon eltérő képességprofilja miatt a Nat kulcskompetenciáinak fejlesztése is egyéni, individualizált módon valósulhat meg. Mindazonáltal a fejlesztésnek vannak olyan átfogó elemei, amelyeknek egységesen érvényesülniük kell.

Kiindulási alap a kognitív fejlesztés, amely meghatározza a többi területen való sikerességet is. Ugyanakkor nem szabad megfélekedni arról sem, hogy az egyes kompetenciaterületek nem elszigetelten, hanem kölcsönhatásban jelennek meg és fejlődnek.

3.2.1 Alapkompetenciák

Az értelmileg akadályozott tanulók nevelését, oktatását, a köznevelésben eltöltött egész idejét áthatja az alapkompetenciák fejlesztése. Abban az esetben, ha ezen kompetenciák valamelyike nem vagy nehezen fejleszthető a szokásosnak tekinthető célkitűzések mentén (pl. verbális önkifejezés, szövegértő olvasás), az egyén képességeihez igazodó korrekciós-terápiás támogatásra van szükség (pl. kiemelten sok közvetlen tapasztalatszerzés, augmentatív kommunikáció). Ahol a speciális módszerek sem vezetnek eredményre, kompenzációt kell biztosítani (pl. alternatív kommunikáció, képes napirend, speciális markírozás, vagyis az egyén számára jól értelmezhető és követhető vizuális jelzések, piktogramok, iránymutatók, vezetőcsíkok elhelyezése, felfestése a téri tájékozódáshoz –

lásd még 2.1 „Nevelési és oktatási alapelvek”). Elengedhetetlen a korábban részletezett személyre szabott, egyéni felméréseken alapuló tanulási utak meghatározása és tágabb időkeretbe helyezése.

A tanulás kompetenciái

A Nat-ban meghatározott kapcsolódó ismeret, készség és attitűd kialakulása részlegesen várható el értelmi akadályozottság esetén. Ez távlati, ideális célkitűzésként értelmezhető, és a fejlesztést kis lépésekre, részcélokra kell bontani, az egyes tanulók képességstruktúrájához igazodva (v.ö. önállósági szintek, differenciálás leírásával). Különös figyelmet kell fordítani a motiváció kialakítására, illetve fenntartására, az én-tudatosság, a saját értékek és lehetőségek felismerésének fejlesztésére. Elsődleges cél a szűkebb, majd tágabb környezetben való eligazodás, a közösségi részvétel különféle szerepköreire való felkészülés, a minél önállóbb életvitel kialakítása.

A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)

A kommunikációs kompetenciák fejlesztése általános, tág értelmezésben megfeleltethetők a Nat vonatkozó célkitűzéseinek. Nélkülözhetetlen az információ befogadásához, az elemi gondolkodási műveletek hatékony működéséhez. Elsődleges a kommunikációs szándék felkeltése/fenntartása, a kommunikációs csatornák hatékony alkalmazása mind a megértés és információszerzés, mind az önkifejezés tekintetében. Mivel a társas helyzetek, kapcsolatok alapja, a szociális készségek fejlesztése szempontjából is kiemelten fejlesztendő terület. A más nyelvekkel való ismerkedés opcionális, sok értelmileg akadályozott tanuló esetében nem megvalósítható. Néhányan azonban rendelkezhetnek a szükséges alapképességekkel, és általános adottságaikhoz képest jó nyelvsajátítási képességük lehet.

A digitális kompetenciák

A digitális kompetenciák alapjaiban megfeleltethetők a Nat elvárásainak. A készségszintben, illetve a támogatási szükségletben lehetnek jelentős egyéni eltérések. A hamis információk kiszűrése, valamint a lehetséges visszaélések elkerülése érdekében fokozottan figyelmet kell fordítani a „gyanús”, „bizonytalan” internetes tartalmak felismerésére, a megfelelő kapcsolati személytől való segítségkérésre, a támogatott döntéshozatal gyakorlására. A verbális kommunikációra képtelen tanulók esetén helyettesítő/kiegészítő jelleggel egyaránt alkalmazunk különféle IKT-eszközöket.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A gondolkodás kompetenciái megfelelően adaptálva jól értelmezhetők az értelmileg akadályozott tanulóakra is. Különös figyelmet kell fordítani a meglévő képességek fejlesztésére, a látókör szélesítésére (v.ö. 1. A középsúlyos értelmi fogyatékos tanuló), az elemi kritikai érzék, óvatosság alakítására, miközben meg kell tartani / ki kell alakítani a környezet iránti nyitottságot, kíváncsiságot is. Alapcél az egyszerű logikai összefüggések felismerése, az ismeretek minél rugalmasabb, eltérő kontextusokban való hatékony előhívása és alkalmazása.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

Az értelmileg akadályozott ember számára kiemelten fontos terület, mivel nagy valószínűséggel hosszú távon, egész életen át valamilyen közösségi ellátásban fog részesülni. Az egyéni és közösségi javakat szolgáló tevékenységek, készségek gyakorlása a személyes jóllétnek is egyik alappillére. A saját személyiség, a külső és belső tulajdonságok ismerete, a viselkedésszabályozás alapjai, az

együttműködési készség (ki)alakítása, a társas kapcsolatok szabályrendszerének megismerése kiemelten fejlesztendő. Cél a harmonikus, reális önértékeléssel, pozitív énképpel rendelkező személyiség kibontakoztatása. Fontos a helyes önellátási-önkiszolgálási szokások (beleértve a napirend, az egészséges életmód), a tanuló önmaga és környezete iránti igényesség kialakítása. Kiemelten fontos, hogy a tanuló érdeklődéséhez, igényeihez mérten megfelelő nemi és szexuális nevelést biztosítsunk, mint az önazonosság, én-tudatosság integráns része. Mint minden nevelésben, kisebb korban a szokások kialakítása van inkább előtérben, de az értelmileg akadályozott tanulóknál is fontos, hogy fokozatosan megtanulják az önálló felelősségvállalást. Ennek kardinális kérdése, hogy a tanuló felismerje a lehetőségek és lehetséges következmények közötti összefüggéseket, tudja, hogy mit jelent a következmények vállalása, és felismerje, hogy mikor van szüksége segítségre a lehetséges következmények feltárásában (támogatott döntéshozatalra való felkészítés). Ez leginkább konkrét élethelyzetekhez, eseményekhez kötötten valósulhat meg.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

A Nat leírásában foglaltak megvalósulásában nagyobb szerep jut az érzelmi alapú megközelítésnek. A kreativitás, az alkotótevékenység sok értelmileg akadályozott ember számára az önkifejezés alapvető eszköze. Ennek elemei épülnek be a felnőttkori foglalkozásterápiás tevékenységekbe is. Sok esetben ez a szabadidő tartalmas eltöltésének egyik módja lehet. Külön figyelmet kell szentelni e téren a kiemelkedően teljesítő tanulók tehetséggondozására.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A vonatkozó kompetenciák megfelelően adaptált értelmezésben megfeleltethetők a Nat leírásának. Elsődleges a pályaorientáció: adjuk meg a lehetőséget, hogy a tanuló különféle területeken próbálja ki magát. Ezáltal felszínre kerülhetnek erősségei, egyben érdeklődésének megfelelő elfoglaltságot végezhet. Fejlesztendő területek a kitartás, a munkafegyelem, az adott tevékenység jelentőségének belátása, a munkavállalói szerepkörhöz igazodó viselkedési normák gyakorlása. Ettől elválaszthatatlan, hogy a tanuló tisztában legyen az alapvető jogokkal, amelyek munkavállalóként megilletik. A különféle eszközök, nyersanyagok, munkafolyamatok célirányos megismertetése is szükséges. Tudatossá kell tenni a különbséget a precíz teljesítményelvárás és a kreativitás, az alternatív megoldások lehetőségei között.

4. Egységesség és differenciálás

A középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók oktatásának követendő szempontja az életkori csoportokban történő fejlesztés megtartása mellett a tanulók egyéni haladási üteméhez igazodó, az önmagához mért fejlődést értékelő, sikerélményt biztosító, a reális életlehetőségeket folyamatosan szem előtt tartó oktatás, nevelés, képzés. A tananyag kiválasztásában és elrendezésében figyelembe kell venni, hogy a foglalkozások célja lépésről lépésre a károsodásokból eredő lemaradások csökkentése a meglévő képességekre építve tanórai keretek között, figyelembe véve a harmonikus személyiségfejlődés igényeit. Fontos a folyamatos ismétlés, gyakorlás, nagy szerepe van a tevékenységek életközegben való alkalmazásának, a cselekvésbe ágyazott ismeretszerzésnek. A tantárgyak tananyagánál a fő hangsúly nem a műveltségátadáson van, hanem azon komplex képességek, készségek, kompetenciák kialakításán, amelyek elősegítik az alapvető fejlesztési célok megvalósítását. A pedagógiai munka során törekedni kell a gyógypedagógiai nevelésben, fejlesztésben kiemelkedő jelentőségű érzelmi motivációra, játékoságra. A nevelési és oktatási módszereket mindig a tanulók életkorának és személyiségjegyeinek megfelelően kell megválasztani.

A tanterv a kultúrtechnikai tantárgyak tanítása során, a magasabb évfolyamokon sem javasol képesség szerinti differenciált csoportokat. A differenciálást az ismeretekben, módszerekben, a tanulói tevékenységekben és a segítségnyújtás mértékében, a tanítási órán kell megvalósítani, mert a gyakorlati pedagógiai tapasztalat azt mutatja, hogy minden tanuló képes fiatal felnőtt koráig ezen a téren továbbfejlődni. A kamaszkor és annak befejeződése után is motiváltak a tanulók az olvasás, írás, számolás elsajátítására. Az egyénre szabott nevelés és oktatás mellett is mutatkoznak - az adott csoporton belül - leszakadó, lemaradó tanulók. A lemaradás oka a súlyos akadályozottságban, hosszantartó betegségben, a képesség, tudás elsajátításához rendelkezésre álló időkeret szűkösségében keresendő. A tanulási képességek terén mutatkozó nagyfokú eltérések leküzdésére fontos a differenciált foglalkoztatás, egyéni és kiscsoportos formában.

Tanórai keretben a figyelemfelkeltés, a cselekedtetés, az ismeretek közvetítése és megerősítése differenciált formában, képesség szerinti csoportok kialakításával, esetenként egyéni bánásmóddal történik. Lehetőséget kell teremteni a feladatok elvégzésében az egyéni igényekhez igazodó segítségnyújtásra, a szemléltető eszközök és tanulói segédletek szükséglet szerinti megválasztására. Ebben a munkában a legfontosabb segítők a pedagógiai asszisztensek és a gyermekfelügyelők. A tanulás szervezésénél döntő az állandó ösztönzés megvalósítása, a cselekedtetés, a különböző tantárgyaknál megjelenő tananyagok kapcsolódási pontjainak különböző szempontú megközelítése, megerősítése. Az iskola tanulásszervezése a napközi otthoni foglalkozásokkal együtt egész napos. A tanulók házi feladatot csak saját kérésre kapnak, minden kötelező tanulási tevékenység az iskolában történik.

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs tanórai foglalkozások célja a károsodásból eredő nagyfokú lemaradások csökkentése, a meglévő képességelőnyökre építve az eredményes személyiségfejlesztés megvalósítása tanórai keretek között egyéni és kiscsoportos formában.

A fejlesztés célja nem a tanórai tananyag átismétlése, hanem a képességek, készségek, kompetenciák terápiás fejlesztése:

- érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, koncentráció, grafomotoros koordináció, tájékozódás;

- bazális stimuláció, beszédfejlesztés, szociális és kommunikációs tevékenység segítése,
- művészeti foglalkozások, zene, rajz, tánc stb.;
- mozgásállapot javítása, sporttevékenység;

A tehetséggondozás során a fő hangsúly az épen maradt részképességek fejlesztésén van, és elsősorban érdeklődési körök alapján szerveződik. Legfontosabb feladata a szabadidő hasznos eltöltésére nevelés, művészetekkel, az egészséges életmóddal és környezettudatos magatartással összefüggő tevékenységek.

A sajátos nevelési igényű tanulók együttnevelésében, oktatásában, fejlesztésében részt vevő pedagógus megközelítése az elfogadás, tolerancia, empátia, és az együttneveléshez szükséges kompetenciák megléte. A pedagógus a differenciálás során figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak – egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző – módosulásait. Szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, ennek alapján egyéni haladási ütemet biztosít. A differenciált nevelés, oktatás céljából individuális módszereket, technikákat alkalmaz; egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres. Együttműködik különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.

A középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók számára szükséges többlétszolgáltatásokhoz tartozik a speciális tankönyvekhez és tanulási segédletekhez, továbbá a speciális gyógyászati, valamint tanulást, életvitelt segítő eszközökhöz való hozzáférés.

Az adaptív oktatás gyakorlati megvalósításának kulcsmozzanatai:

- a bemeneti jellemzők megismerése, melyek alapjaiban kijelölik az egyéni utat, illetve az annak bejárásához vezető stratégia megvalósítandó pedagógiai mozzanatait;
- a kimeneti elvárások, melyek a prognosztizálható fejlesztés/fejlődés kritériumainak, a kimeneti követelmények meghatározásához nyújtanak segítséget.

A bemenet, az iskolai, oktatási folyamat kezdetén szükséges a sajátos nevelési igény pontos, egyénre szabott feltárása, a képességstruktúra, a lényegi személyiségvonások, a szocializációs funkciók területeinek feltérképezésével. A feltárás a gyógypedagógia, a pszichológia módszerével történik.

A funkcionális képességek (az észlelés, az emlékezet, a figyelem, a gondolkodás), a tanult képességek (a kommunikációs, a kognitív, a cselekvés, a szocializációs képességek) és a család legjellemzőbb mutatói (a családi szocializáció szinterei, a kommunikációs, célracionális, dramaturgiai tevékenységrendszer, az interakciók és struktúrák rendszere) együtt jelenthetik a gyermeki szükségletek megfogalmazásának alapjait, amelyre építeni lehet az egyéni út meghatározását, a pedagógiai diagnózist - a stratégiát és terápiát.

A kimeneti elvárások, - a pedagógiai folyamatban a tanulók egyéni jellemzőit, fejleszthetőségi sajátosságait mindvégig figyelembe véve - a társadalmi szükségletből vezethetők le.

A társadalmi szükséglet meghatározásához kiindulópontot a társadalom leírása jelenti, a jelen és a belátható jövő társadalom sajátosságainak számbavétele. Ez azt jelenti, hogy a klasszikus tudásközlés mellett az információrobbanás korszakának jellemzőjeként az integratív, interpretatív szerepet is figyelembe véve lehet az iskola helyi nevelési rendszerét a társadalom szocializációs közegének modelljeként tekinteni.

Így a fejlesztési - nevelési - oktatási - képzési rendszerben érvényesíthetők a következő jellemzők:

- nyitott pluralista tudománykép, mint világkép,

- a munka, a tanulás, a szabadidő, a szórakozás határainak elmosódása, az élethosszig való tanulás szükségessége
- a piaci elemek, mint a gazdasághoz való viszony fő jellemzői,
- nagy választási lehetőség, elágazó életutak, mint az életút jellemzői,
- a nevelés, mint kapcsolat, az értékek, a tudás, a cselekvési minták közvetlen cseréje,
- az identitás és önismeret, mint szocializációs cél,
- párbeszéd, keresés, értékelés, válogatás, kritika, közvetlen megfigyelés, mint tipikus tevékenységek,
- érték pluralitás, egyéni boldogság, mint értékek, és a kíváncsiság, mint motiváció.

5. Értelmileg akadályozott tanulók tantárgyi rendszere és a hozzájuk tartozó óraszámok

Műveltségi terület	Tantárgy	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Anyanyelv és kommunikáció /Magyar nyelv és irodalom	Kommunikáció /Kommunikáció (Magyar nyelv és irodalom)	4	4	4	4	4	4	5	5
	Olvasás-írás /Olvasás-írás (Magyar nyelv és irodalom)	2	2	3	3	4	4	2	2
Társadalmi környezet /Matematika	Számolás-mérés /Számolás-mérés (Matematika) Társadalmi ismeretek	2	2	2	2	3	3	3	3
Történelem és állampolgári ismeretek	Állampolgári ismeretek	-	-	-	-	1	1	1	-
	Hon- és népismeret	-	-	-	-	-	-	1	-
	Etika	-	-	-	-	-	-	-	1
Természeti környezet /Természettudomány és földrajz	Környezetismeret /Környezetismeret	-	-	-	-	1	1	2	2
Művészetek	Ének-zene /Ének-zene	2	2	2	2	2	2	2	2
	Ábrázolás-alkatás /Ábrázolás-alkatás (Vizuális kultúra)	3	3	2	2	2	2	2	2
Informatika/Technológia	Információs eszközök használata /Digitális kultúra	-	-	-	-	-	-	1	1
Testi nevelés /Testnevelés és egészségfejlesztés	Mozgásnevelés /Mozgásnevelés (Testnevelés)	5	5	5	5	5	5	-	-
	Testnevelés /Testnevelés	-	-	-	-	-	-	5	5
	Osztályfőnöki (Közösségi nevelés)	-	-	-	-	1	1	1	-
Életvitel és gyakorlat /Egyéb	Önkiszolgálás /Önkiszolgálás	2	2	-	-	-	-	-	-
	Életvitel és gyakorlat/Életvitel	-	-	2	2	2	2	3	3

	és gyakorlat								
	Játékra nevelés /Játékra nevelés	2	2	2	2	-	-	-	-

6. Tantárgyi kerettantervek értelmezése

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Az egyes műveltségterületi tantárgyak nagyobb átfogó témaegységeit, témaköreit nevezi meg. A tematikai egység – az adott tantárgyi terület sajátosságaitól függően – lehet konkrét téma: pl. <i>Mértékegységek, méretek, pénz</i> , de képességterület is: pl. <i>Összefüggések felismerése</i> . A tevékenységre épülő műveltségterületek tantárgyaiban a tematikai egységek fejlesztési célként jelennek meg.	Órakeret
Előzetes tudás	A témakör elsajátításához, azaz sikeres tanításához és tanuláshoz szükséges kulcsfogalmak, ismeretelemek, szabályok, képességek megnevezése a témakör sajátosságainak megfelelően.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az adott tematikai egység tanítási-tanulási folyamatában hangsúlyos, kiemelt fejlesztési feladatok megnevezése az adott két évfolyamonként meghatározott sajátos tantárgyi fejlesztési célok, feladatok alapján.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési követelmények Ismeretek Tanulói tevékenységek A tematikai egység tartalmi elemeinek és/vagy fejlesztési feladatainak megjelenítése a tematikai egység sajátosságainak megfelelően		Ismeretekben vagy tevékenységekben hasonló tartalmú tantárgyak tematikai egységeinek jelzése, konkrét tudáselemekkel részletezve
Kulcsfogalmak/fogalmak	A tematikai egységben előforduló műveltség kulcsfogalmak, illetve a fogalmi gondolkodás fejlesztéséhez szükséges fogalmi összetevőinek jelzése.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végére	Az adott ciklus végén (az adott tantárgyban) elvárható legfontosabb tudás- és képességelemek.	

Magyar nyelv és irodalom

Célok és fejlesztési feladatok:

A tanulási terület célja, hogy megalapozza valamennyi fejlesztési terület tartalmainak megismerését, elsajátítását, ugyanakkor az anyanyelvi és kommunikációs képességek fejlesztése valamennyi fejlesztési terület feladata. Az anyanyelvi és kommunikációs nevelés során fejlődik a kapcsolatteremtő, a közlő és információszerző képesség, lehetővé válik a verbális és nem verbális kommunikáció alapelemeinek elsajátítása. A tanulási terület hozzájárul a tiszta és helyes hangképzéshez, a beszédkészség fejlesztéséhez, a beszéd általi további ismeretszerzés képességének kialakulásához és megszilárdulásához, továbbá támogatja a fogalmi gondolkodást. A szóbeli kommunikációban nagy nehézségeket mutató tanulók a szóbeli kommunikációt kiegészítő, illetve helyettesítő módszerek alkalmazásával juthatnak hozzá az önkifejezéshez és az ismeretszerzéshez.

Az AAK kifejezés arra utal, hogy a hangzó beszéddel nem kommunikáló és/vagy kommunikációjában súlyosan akadályozott személy számára a hagyományos kifejezési módok (beszéd, írás) helyett más, alternatív megoldásokat kell keresni, ami az egyszerű reflexektől a nyelvi szintű alkalmazásig terjedhet. Az augmentatív kommunikáció az érthető beszéd hiánya következtében súlyosan károsodott kommunikációs funkció átmeneti vagy tartós pótlására szolgáló kommunikációs rendszerek csoportja. Lényege, hogy a beszéd helyett a sajátos nevelési igényű tanuló nonverbális úton fejezi ki magát, felhasználva mindazt a lehetőséget, amelyet a hangjelzések, gesztusok, manuális rendszerek és/vagy a betűket, rajzokat, jelképeket, fotókat, tárgyakat stb. tartalmazó kommunikációs eszközök, valamint hangadó gépek (kommunikátorok) biztosítanak. Minden augmentatív kommunikációs rendszer több, egyénre szabott, térben és időben eltérő használhatóságú kommunikációs eszközből áll, amelyek tartalmazzák a kommunikációs hatékonyságot növelő valamennyi üzenethordozót, segédeszközt, stratégiát és technikát. Az augmentatív kommunikáció hatékony használata megteremti a társadalmi integrációt, az önkifejezést, az intellektuális, érzelmi és szociális fejlődés lehetőségeit.

A tanulók képességeikhez igazodóan ismerkednek az irodalmi-kulturális javakhoz való hozzájutás lehetőségeivel, tájékozottságot szereznek műfaji jellemzőkről, alakul ízlésük, illetve szabadidős lehetőségként találkoznak az irodalmi alkotások különféle formáival.

A tananyag, illetve a tanítási folyamat szervezése során nagy jelentősége lesz a korábban részletezett kognitív képességeknek, részképességeknek.

A tanulási terület speciális feladatai:

a beszéd, az olvasás és írás, illetve ezek speciális alternatíváinak kommunikációs csatornaként, eszközként való felismerése (mind a közlés, mind az információszerzés, a megismerési folyamatok eszközeként), majd egyre szélesebb körű és egyre differenciáltabb alkalmazása;

az olvasás-íráshoz szükséges alapkészségek kialakítása és fejlesztése (téri orientáció, irányok tudatosítása, szerialitás, szem-kéz koordináció, finommotoros precizitás analízis-szintézis folyamata);

a személyközi kapcsolatok megfelelő szabályozásához szükséges kommunikációs szabályok elsajátítása;

az egyénre szabott minél nagyobb fokú önállóság kialakítása az olvasás és írás területén;

minél önállóbb eligazodás írásos, képes anyagokban;

a kulturált kommunikáció minden formájának gyakorlása különböző élethelyzetekben;

infokommunikációs eszközök és programok használata, pl. Piktoverb, Verbalio, telefon, tablet szövegíró funkciójának használata – egyéni képességprofilhoz igazodóan.

Kommunikáció

Évfolyam: 1-8.

Tantárgyi célok és feladatok

Fejlesztő, inger-gazdag környezetben váljon igénnyé és lehetőséggé a sérült gyermek számára a verbális és nem verbális kommunikáció alapelemeinek elsajátítása a magatartás, viselkedés olyan mértékű szabályozása, amely a társas kommunikáció felismerésén, és megértésén keresztül segíti az elfogadott viszonyulási formákat. A pedagógusoknak törekedniük kell a helyes, tiszta beszéd elsajátíttatására, kívánságok kifejezésének, kérdésekre adekvát válasz adásának kialakítására, fókuszálva a beszéd alaki és tartalmi része fejlesztésére, tisztább hanglejtésre, a helyes hangképzésre, a verbális kommunikáció kiépítésére, a tanult versek és mondókák képességeinek megfelelő előadására. A fejlesztés során minden alternatív kommunikációs lehetőség támogatását igénybe kell venni.

További feladatai: a beszédmegértést és beszédet eljuttatni a készség és képesség szintjére, folyamatos motivációval, megfelelő formájú és mértékű dicsérettel és értékeléssel kialakítani és fenntartani a környezettel, közösséggel való kapcsolatteremtés és kommunikáció igényét, fejleszteni és tudatosítani elsősorban a beszéd, vagy az ezt helyettesítő kommunikációs eszköz kapcsolatteremtő, közlő, informáló funkcióját, elérni, hogy a tanulók felismerjék az elemi szintű összefüggéseket, értsenek meg utasításokat, és ennek megfelelően cselekedjenek.

A középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók számára fontos, hogy a beszéd és a megismert jelek használata során megvalósítsák kommunikációjuk és metakommunikációjuk összhangját egyéni szintű kommunikációjukban, fogékonyak legyenek a közösségi élet szokásainak a természetre és a társadalmi környezetre, a helyes érzelmi és erkölcsi viszonyra. A pedagógus feladata elérni, hogy a tanuló megértesse magát, és megértse környezetét, passzív és aktív szókincsét gazdagítsa, a kommunikációs színtereket megismerje, a környezetben előforduló helyzeteket, tárgyakat, élőlényeket, eseményeket felismerje, megmutassa, megnevezze, fogalmi készletét bővítse, ezzel együtt a beszédhez szükséges kognitív műveleti szinteket fejlessze. A tanulói képességekhez mérten kell kialakítani az önálló kapcsolatteremtés igényét és lehetőségét, képessé tenni a tanulót a párbeszédokban és más kommunikációs helyzetekben szükséges viselkedés elsajátítására, felkészíteni a társadalmi együttélés normáira, kommunikációs kapcsolatokra, szociális környezetükben az aktív együttműködésre, miközben megismerik az információs eszközökkel történő kapcsolattartás formáit és lehetőségeit, egyéni igényekhez igazodó segítségnyújtással rendszerezik és értelmezik a tömegkommunikációs és informatikai eszközök által közvetített információkat. Feladat, hogy a tanulók elemi szintű önállósággal tudjanak eligazodni a közvetített ismeretek birtokában a társadalmi jelenségek között, a tömegkommunikációs és információs eszközök biztonságos és mértékletes használatának elsajátításával és segítséggel

az eszközök által közvetített információk értelmezésében, feldolgozásában.

Beszédfejlesztés

- Beszédszervek tudatosítása, artikulációs gyakorlatok (súlyos hangképzési zavarok esetén logopédus bevonása szükséges)
- Szókincs bővítése
- Nyelvtani szerkezetek (pl. viszonyszavak, határozós szerkezetek) közlési szándéknak megfelelő alkalmazása
- Verbális kifejezőképesség akadályozottsága esetén a megfelelő alternatív vagy augmentatív (helyettesítő vagy kiegészítő) kommunikációs eszközök, módozatok megismertetése, tanítása, alkalmazása

KOMMUNIKÁCIÓ (Magyar nyelv és irodalom)

A tantárgy legfontosabb célja, hogy fejlesztő, ingergazdag környezetben váljon igénnyé és lehetőséggé a sérült gyermek számára a verbális és nem verbális kommunikáció alapelemeinek elsajátítása, a magatartás, viselkedés olyan mértékű szabályozása, amely a társas kommunikáció felismerésén és megértésén keresztül segíti az elfogadott viszonyulási formákat. A pedagógusoknak törekedniük kell a helyes, tiszta beszéd elsajátítására, kívánságok kifejezésének, kérdésekre adekvát válasz adásának kialakítására, fókuszálva a beszéd alaki és tartalmi része fejlesztésére, tisztább hanglejtésre, a helyes hangképzésre, a verbális kommunikáció kiépítésére, a tanult versek és mondókák képességeknak megfelelő előadására. A fejlesztés során minden alternatív kommunikációs lehetőség támogatását igénybe kell venni.

További feladatok: a beszédmegértést és a beszédet eljuttatni a készség és képesség szintjére; folyamatos motivációval, megfelelő formájú és mértékű dicsérettel és értékeléssel kialakítani és fenntartani a környezettel, közösséggel való kapcsolatteremtés és kommunikáció igényét; fejleszteni és tudatosítani elsősorban a beszéd vagy az ezt helyettesítő kommunikációs eszköz kapcsolatteremtő, közlő, informáló funkcióját; elérni, hogy a tanulók felismerjék az elemi szintű összefüggéseket, értsenek meg utasításokat, és ennek megfelelően cselekedjenek.

A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók számára fontos, hogy a beszéd és a megismert jelek használata során megvalósítsák kommunikációjuk és metakommunikációjuk összhangját egyéni szintű kommunikációjukban, fogékonyak legyenek a közösségi élet szokásaira, a természetre és a társadalmi környezetre, a helyes érzelmi és erkölcsi viszonyra. A pedagógus feladata elérni, hogy a tanuló megértse magát, és megértse környezetét, passzív és aktív szókincsét gazdagítsa, a kommunikációs színtereket megismerje, a környezetben előforduló helyzeteket, tárgyakat, élőlényeket, eseményeket felismerje, megmutassa, megnevezze, fogalmi készletét bővítse, ezzel együtt a beszédhez szükséges kognitív művelési szinteket fejlessze. A tanulói képességekhez mérten kell kialakítani az önálló kapcsolatteremtés igényét és lehetőségét, képessé tenni a tanulókat a párbeszédekben és más kommunikációs helyzetekben szükséges viselkedés elsajátítására, felkészíteni őket a társadalmi együttélés normáira, kommunikációs kapcsolatokra, szociális környezetükben az aktív együttműködésre,

miközben megismerik az információs eszközökkel történő kapcsolattartás formáit és lehetőségeit, egyéni igényekhez igazodó segítségnyújtással rendszerezik és értelmezik a tömegkommunikációs és informatikai eszközök által közvetített információkat. Feladat, hogy a tanulók elemi szintű önállósággal tudjanak eligazodni a közvetített ismeretek birtokában a társadalmi jelenségek között, a tömegkommunikációs és információs eszközök biztonságos és mértékletes használatának elsajátításával és segítséggel az eszközök által közvetített információk értelmezésében, feldolgozásában.

1–2. évfolyam

A tantárgy különösen fontos szerepet játszik az erkölcsi nevelésben az egyszerű szabályok, utasítások megismerésének, megértésének, betartásának megalapozásával, a társas érintkezési, viselkedési formák alkalmazásának kialakításával, a közösségi lét elfogadásának fejlesztésével és az alkalmazkodás képességének kialakításával a csoportos tevékenységekhez, a fejlesztési helyzet elfogadásához.

A nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés területén fontos szerepet tölt be az alapvető téri relációk megismerésében, a tájékozódási képesség megalapozásában, a közvetlen környezet megfigyelésében, a szűkebb közösség szokásrendszerének, a környezetben előforduló, megtapasztalható népi hagyományoknak a megismerésében, valamint a nemzeti ünnepek jelképeinek és az ünnepeken szokásos viselkedés és külsőségek megfigyelésében.

Az önismeretet és a társas kultúra fejlesztését a tanuló saját testéről, személyiségéről, külső és belső tulajdonságairól szerzett tapasztalatokkal, a családi és iskolai szerepek megismerésével és megfigyelésével, a közösségi élethez, iskolai életformához szükséges alkalmazkodóképesség, türelem, aktivitás kialakításával segíti.

A testi és lelki egészségre nevelést az alapvető tisztálkodási szokások megismertetésével, megnevezésével, utánzásával, az egészség és testi épség megóvását az évszaknak és időjárásnak megfelelő öltözék kiválasztásának segítségével, néhány fontos közlekedési szabály megismertetésével, a közlekedésben szükséges alapvető óvatosság kialakításával, a szervezet belső érzéseinek, komfortjának megfigyeltetésével és a tanuló kommunikációjának megalapozásával segíti.

A családi életre nevelést a családtagok szerepeinek megismerése, a családi munkamegosztás megfigyelése, a családi ünnepek szokásainak, jellemzőinek megismerése, megnevezése, megkülönböztetése segíti.

A fenntarthatóság, környezettudatosság területet a különböző szempontok alapján végzett környezeti megfigyelések, a természeti környezet szépségeinek észrevétele, az érzékszervek érzékelésének megfigyelése, az időjárás, az állatok, a növények és a természeti környezet szemlélése, megfigyelése támogatja.

Témakör	1. Beszédfejlesztés, anyanyelv	Javasolt óraszám: 68 óra
A témakör nevelési-	Artikulációs gyakorlatok végzése során a mozgások pontos követése.	

fejlesztési céljai	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
<ul style="list-style-type: none"> • Száját csücsöríteni fűvésben. • Erős levegőfűvés rövid ideig. • Megnevezett tárgyat megfogni, letenni. • Figyelmét rövid ideig fenntartani. • Megérteni a gesztusok jelentését. • Figyelmét 5-10 percig a tanár mozgásaira összpontosítani. • Pontos követni a mozgásokat. • Fújni-szívni, nyelvét emelni, magánhangzókat tisztán ejteni. • Hangokat eszközökhöz rendelni. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Légző-, fújó-, szívógyakorlatok. • Ajak-, nyelv-, rágógyakorlatok. • Hallási figyelem fejlesztése. • Hangejtés – magánhangzók ejtése. • Szájállások utánzása. • Hangadásra készítő játékos utánzógyakorlatok (állathang utánzása), növekvő szótagszámmal ciklizálás. • Tárgyak megnevezése utánmondással. • Főnevek többes száma. • Melléknevek kapcsolása tárgyakhoz. • Szókincsfejlesztés, alapszókincs növelése (aktív, passzív). • Tárgyak megnevezése, egyeztetése. • Analóg mondatalkotások (főnévhez cselekvések kapcsolása, és fordítva). • Tőmondatok, egyszerű bővített mondatok alkotása. • Legfontosabb gesztusjelek elsajátítása. • Vizuális emlékezetfejlesztő gyakorlatok képekkel, képsorokkal. • Egyszerű képolvasás. <p><i>Fejlesztési tevékenység</i></p> <p>Gesztusok szóbeli megnevezése, együttes alkalmazása.</p> <p>Kooperációs képesség kialakítása: testi és szemkontaktus létesítése.</p> <p>Zörejek, hangszerek hangjának felismerése, hangkeltés.</p> <p>Előmutatás alapján artikulációs mozgások lekövetése.</p> <p>Orron át belégzés, levegő tudatos visszatartása, szájon át kilégzés, hasi légzés gyakorlása.</p> <p>Irányított fújás, hangadással kísért fújás.</p> <p>Rágóizmok erősítése utánzógyakorlatokkal, a helyes nyelés technikája.</p> <p>Zörejek, hangok felismerése.</p> <p>Alap zöngé próbálgatása, érzékelése háton, arcon, gégen.</p> <p>Szajállások utánzásával a hangok felismerése, megkülönböztetése, leolvasása</p>

	<p>szájról. Hívóképek alapján hangutánzások. Tárgy–kép-egyeztetés rámutatás, megnevezés alapján. Válaszadás szófajokhoz tartozó kérdésekre (Ki ez? Mi ez? Mit csinál? Milyen?). Egymástól jól megkülönböztethető hangok differenciálása (p-m, v-l, f-h, c-f), hangok időtartama. Mondókák játékos utánzómozgásokkal, ritmizálás, tapsolás. Versek mondása közösen. Mi hiányzik? Mi változott? Memóriajáték. Az olvasás haladási irányának követése (megtanulása).</p>
Fogalmak	A közvetlen környezet tárgyainak megnevezése (passzív szókincs). Gyertya, láng, hangos – halk, bent, belül, érintés, tapintás, szájtér, fent, lent, kívül, kerekítés, résesítés, zöngé.

Témakör	2. Társadalmi érintkezési formák	Javasolt óraszám: 48 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Szemkontaktus felvétele, egyszerű gesztusok megértése.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • Udvariassági szokásokat elsajátítani. • Eligazodni a verbális és nonverbális (képi és gesztus) utasítások között. • Elsajátítani és betartani a csoport közösen használt gesztusait, szokásainak rendjét. • Elsajátítani a képekkel végzendő tevékenységeket. • Néhány egyszerű szimbólumot megismerni (buszmegálló, átkelő, lift, bejárat, lépcső). • Ismerni teljes nevét, tanárát, társait nevére nevezni, velük elemi szinten kommunikálni. • Érzelmeket felismerni 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Társadalmi érintkezés. • A környezet kommunikatív és metakommunikációs jeleinek jobb megértése. • Irányítás elfogadása, cselekvések követése szemkontaktussal. • Mozdulatok szabályozása adott jelre. • Testkontaktus a félelem oldására. • Kéz gesztusjelei. • Fej gesztusjelei. • Kép mint szimbólum. • Vizuális jelzések, utasítások, képek. • Iskolai környezet. • Saját név. Társak neve. Nevelő neve. • Saját jel. Társak jele. • Köszönési formák. • Hétköznapi teendőkkel kapcsolatos gesztusok kiépítése (étkezés, öltözés, mosakodás). 	

<p>másokon, reakciókat, illetve érzelmi megnyilvánulásokat vállalni.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Megmutatni fényképen szüleit, testvéreit. • Szituációhoz kötni apját, anyját, testvéreit. • Kerülni az erőszakot. • Fegyelmetlenül viselkedni az iskolán kívüli programokon is. 	<ul style="list-style-type: none"> • Érzelmi megnyilvánulások. • A környezet hangjainak felismerése, reakció. • Családi kapcsolatok. Anya neve. Apa neve. Testvérek. Nagyszülők. • Egymás megismerése. • A megköszönés gyakorlása. • Konfliktuskerülő viselkedés. • Étkezések alkalmával használatos szabályok gyakorlása. • Az utcai közlekedés során a közösen elfogadott szabályok betartása. • Az érzelmek hangjainak felismerése, irányítása hangmagasság, hangszín szerint. <p><i>Fejlesztési tevékenység</i></p> <p>Üdvözlés, belépés kopogás után, lábtörés, köszönés, bemutatkozás.</p> <p>Szem irányítása tárgyakra, mozgás követése szemmel.</p> <p>A kéz gesztusjeleinek bővítése.</p> <p>Gesztusok felismerése képekről. Öröm, fájdalom, sírás, ijedség stb.</p> <p>Ütem, intenzitás, időtartam változtatása.</p> <p>Testmozgások, figyelmet felhívó mozgások: taps, simogatás, kézszorítás.</p> <p>Gyere ide! Nem szabad! Pszt! Nono! Nem! Tessék. Gyere az ölembe! Fejrázás, bólogatás.</p> <p>Érzelmi megnyilvánulások megismerése, felismerése és megjelenítése (érzelmek felismerése, megnevezése képekről, szerepjáték: vidám vagyok, szomorú, gyakorlás tükör előtt).</p> <p>A konvencionális viselkedés elemeinek gyakorlása a tanult gesztusok, mimika és kézjel alkalmazásával.</p> <p>Bemutatkozás gyakorlása, nevére történő reagálás. Társak és tanár néven szólítása.</p> <p>Köszönés különböző formáinak gyakorlása.</p> <p>Szituációs játékokban a tanultak alkalmazása, képek és cselekvések alapján, megnevezéssel.</p> <p>Ismerős emberek, állatok, eszközök hangjai, intenzitás, hangerő, ütem változásai.</p> <p>Fényképen megmutatja a tanuló apját, anyját, testvéreit.</p> <p>Analógiás gyakorlattal képekről az anya-gyerek, apa-gyerek kapcsolat megmutatása.</p> <p>Bizalom-játék.</p> <p>Hangfelvételtől a környezet „kitalálása”: erdőben, sportversenyen, iskolai szünetben.</p> <p>Köszönés formáinak megtanulása és gyakorlása (szerepjáték).</p> <p>Tulajdonságok felismerése, azonosítás hang, ruha, tapintás útján (kitalálás, bekötött szemmel).</p>
---	--

	<p>Hangforrás keresése bekötött szemmel, hangforrás felismerése.</p> <p>Képolvasás, képkirakás balról jobbra: név, jel, nap, napos jele stb.</p> <p>Napirend, fontosabb állandó események jelzése.</p> <p>A tanulás során használatos képek alkalmazása, használatuk módja (válogatás, rendszerezés).</p> <p>Szimbólumok keresése és megfejtése utcán, buszon, épületeken, épületekben.</p> <p>Kép mint jelzés. Kép és idő. Kép mint információs eszköz.</p>
Fogalmak	<p>Bemutatkozás, név, osztálytárs, jel-jelzés, tanár-nevelő, <i>üdvözlés</i>, köszönés, a használt jelzések. Gesztusok és gesztusjelek, alkalmazási módjuk. A használt gesztusok megnevezése. Az érzelmek megnevezése. Magas, kisebb, alacsonyabb, felnőtt – gyerek, én, <i>enyém</i>, várj, <i>majd</i>, <i>nemsokára</i>, <i>választás</i>, <i>sorra kerül</i>, tessék, kérem, Ne toladodj! Pakolj el magad után! Sorakozó!</p>

Témakör	3. Testünk és személyes teendőink	Javasolt óraszám: 40 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az enyém – nem az enyém viszonyok elkülönítése.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • Megnevezni, megmutatni testrészeit. • Megérteni a sor eleje, sor vége kifejezéseket. • Megérteni és követni a le, fel utasítást. • A megfelelő érzékszervhez kapcsolni a hall, lát, szagol, érint igéket. • A mosdói higiéniét betartani. • Tisztálkodási szokásait konzekvensen végrehajtani. Kezét, fogát megmosni, haját megigazítani. • Egyre önállóbban kabátot, sapkát fel- és levenni, helyére tenni. • Egyre önállóbban cipőt húzni, kötést, kapcsolást próbálgatni, megoldani. • Saját holmiját felismerni. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <p><i>Testünk</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Testrészek megmutatása együttműködéssel (fej, törzs, végtagok). • Érzékszervekkel végzett gyakorlatok. • Téri tájékozódás. • Kézmosás. Zsebkendő- és WC-használat gyakorlása. • Tisztálkodás, fésülködés segítséggel. <p><i>Öltözködés</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ruhadarabok megismerése, felismerése, megmutatása, megnevezése együttműködéssel. • Cipő, váltócipő, tornazsák személyhez rendelése. • Saját ruhadarab felismerése segítséggel. • Társak ruháinak megkülönböztetése, személyhez rendelése. <p><i>Étkezés</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Néhány étel felismerése, megnevezése segítséggel. • Alapízek megismerése, megnevezése, édes, sós, savanyú. 	

<ul style="list-style-type: none"> • Saját kabátját, sapkáját, sálját megismerni, helyére tenni. • Önállóan fel- és levenni felsőruhát. • Megnevezni (megmutatni) felszólításra 8-10 ruhadarabot. • Társai kabátját tudja személyhez rendelni. • Eligazodni a jelek és fogások között segítséggel. • Illedelmesen kérni, megköszönni, helyet foglalni, az ételeket megnevezni, megmutatni. • Étkezéshez a megfelelő evőeszközt kiválasztani (terítési kellékek). • Ismerni az alapvető higiénés étkezési szokásokat. • Főfogalom alá rendelni az ételeket, képek alapján. 	<ul style="list-style-type: none"> • Alapillatok (szagok) érzékelése, megnevezése. • Edények, evőeszközök megismerése, csoportosítása. • Szokásos ételeink. Kulturált étkezés. • Ünnepi ételeink. Alkalmi terítés. <p><i>Fejlesztési tevékenység</i></p> <p>Mozgásos gyakorlatok keretében a test megtapasztalása. Testét tükörben szemlélve a tanuló mutasson rá fejére, törzsére, végtagjaira.</p> <p>Kezeit, lábait mozgásos gyakorlatok során érintse.</p> <p>Jobb-bal oldala differenciálása segítséggel. Térben történő eligazodás.</p> <p>A WC higiénés használata. A kézmosás pontos menete. Fésülködés (saját fésűvel).</p> <p>Fürdőmozgások játékos utánzása. Babán a tisztálkodási mozgások bemutatása.</p> <p>Öltözködés, vetkőzés gyakorlása.</p> <p>Ruhadarabok megismerése, megmutatása képen is. Macit, babát öltöztet segítséggel.</p> <p>Saját fogas (jel), kabát, nadrág, tornazsák, cipő helye.</p> <p>Társak jelének megismerése.</p> <p>Nap mint nap elmondja a tanuló, mit vett fel reggel, mit vesz le, mire cseréli.</p> <p>Fogasát és saját ruháit rendezi, megnevezi.</p> <p>Mások ruháit kiválogatja.</p> <p>Kabát, sapka, sál önálló felvétele.</p> <p>Ruhadarabokon gomb, cipzár, gallér felismerése.</p> <p>Gombolás gyakorlása.</p> <p>A reggeli ételek megnevezése, azonosítása.</p> <p>Az ebéd fogásainak ismétlése, illetve önálló megnevezése.</p> <p>Szívó-rágó gyakorlatok.</p> <p>Terítéshez használt eszközök elhelyezése.</p> <p>Képekről is az ételek, italok felismerése, megmutatása.</p> <p>Játék közben babája etetése.</p> <p>Illatos, büdös (szaglási gyakorlatok) kiválasztása.</p> <p>Napi étkezések alkalmával a megfelelő étkezési szokások gyakorlása.</p> <p>Tányér, pohár, bögre, csésze megkülönböztetése.</p> <p>Egymás kínálása, a „kérem szépen” kérés gyakori ismétlése.</p> <p>Ételek csoportosítása játékos formában. Étél-evőeszköz egymáshoz rendelése.</p> <p>Édességek, levesek, főzelékek megnevezése, húsok válogatása.</p>
Fogalmak	Öltözködés, ruhadarab, étkezés, evőeszköz.

Témakör	4. Tájékozódás térben	Javasolt óraszám:
----------------	------------------------------	--------------------------

		38 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A közel – távol fogalmának elkülönítése.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • Nevére reagálni. • Jelét mondani (ha képes rá). • Felismerni személyes tárgyait. • Használt jeleket a tanuló társakhoz rendelni. • Tanárát nevén szólítani. • Otthonosan mozogni a tantermi berendezések között. Megmondani (vagy mutatni), melyik helyiségben mit csinálunk? • Segítséggel tárgyakat hozni, vinni, igazítani, nyitni, csukni, megnevezni, megmutatni. • Tájékozódni az iskola helyiségei között. • Köszönni. • A megfelelő személyhez kötni az iskolában történő eseményeket, cselekvéseket. • Tájékozódni otthonában a helyiségek között, azok megnevezését következetesen használni, megnevezésekor azonosítani. • Ismerni az alapvető illetve a közlekedési eszközökön. • Megfelelően viselkedni az utcán. • Szabályokat betartani gyalogos közlekedés, illetve járművön történő utazás alkalmával. • Ismerni a lámpa jelzéseit. • Az utazás közbeni alapvető viselkedési szabályokat megismerni, kialakítani. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <p><i>Iskola</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Berendezési tárgyak, játékok, eszközök felismerése, megmutatása segítséggel. • Az iskola helyiségei, az ott folyó tevékenységek megismerése. Berendezési és használati tárgyak, játékok, eszközök megnevezése, egyeztetése. • Az iskola helyiségei, az ott dolgozók és az általuk végzett tevékenységek megnevezése, megértése. <p><i>Lakás</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • A konyha, szoba berendezési tárgyai. • Használati tárgyak felismerése, megnevezése. • Tárgyak helye a lakásban. • Tárgy – kép egyeztetése. • A lakás egyéb helyiségei és tartozékai. • Ház – lakás. <p><i>Utca, közlekedés</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Közlekedési eszközök felismerése együttműködéssel. • Az utca részei: járda, úttest. • A helyes, balesetmentes közlekedés legfontosabb szabályai. • Megfigyelések az utcán. • Közlekedési eszközök felismerése együttműködéssel. • Gyalogátkelő, jelzőlámpák felismerése, alapvető gyalogos közlekedési szabályok. • Utazás járművel. <p><i>Vásárlás</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kirakatok nézegetése. Piac. Közös vásárlás. <p><i>Tájékozódás saját test körül (két oldalon).</i></p> <p><i>Fejlesztési tevékenység</i></p> <p>Az osztály berendezési tárgyainak rámutató megnevezése. Az iskola helyiségeinek többszöri bejárása, funkcióinak megnevezése, az ott folyó cselekvések lejátszása. Környezetének bejárása, a tárgyak nevének használata, illetve a megnevezés alapján azok megmutatása. A konyhai dolgozók nevét és munkáját ismerje, a karbantartót, az adminisztrátorokat köszöntse a tanuló.</p>	

	<p>Maketten egy ház, illetve lakás helyiségeinek tárgyainak megmutatása, megnevezése, megfigyelése. A helyiségek berendezési tárgyainak főfogalom alá rendezése. Cselekvések helyiségekhez rendelése. Cselekvések személyekhez történő rendelése eseményképek alapján. Saját, vagy tanulóárs, tanár lakásának megtekintése kis vendéglátással. Tankonyhában, illetve szobában ismerkedés a bútorokkal, rámutatás, megtapintás. A tanuló terítőt terít az asztalra. Az ajtókat nyitja, csukja. Edények rendezése, helyük a lakásban. Képeken megmutatja (megnevezi) az említett bútorokat, eszközöket. Szoba, konyha, fürdőszoba, berendezési tárgyai, hozzájuk kapcsolódó cselekvések megnevezése, vagy gesztusokkal történő megmutatása. Séta alkalmával a tanuló megnevezi, megmutatja a villamost, autóbust, autót, kerékpárt. Hangutánczás. Képen felismeri, játéktárgyon megmutatja (megnevezi) a tanuló a közlekedési eszközöket: repülő, vonat, hajó stb. A járdán közlekedik, úttestre figyelemmel lép le. Zebrán történő áthaladás gyakorlása, lámpánál a jelzésnek megfelelő viselkedés. Utazáskor játékos formában a járművek nevének tanulása, hangutánczó gyakorlatokkal és hallás utáni azonosításuk. Udvaron játékos formában a közlekedési szabályok betartásának gyakorlása (indulás, megállás, várakozás). Szerepjáték: utazás – utas, ellenőr, járművezető. Csoportban történő utcai séta: kirakatok előtti beszélgetés, az árak megnevezése. Piacon: nézelődés, áruk megnevezése, megmutatása. Köszönés, kérés, megköszönés gyakorlása. A konvencionális beszédformák alkalmazásának kialakítása. Tárgyak téri helyzeteinek egymáshoz viszonyítása.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p><i>Elöttem – mögöttem, „bele” és „rá”, jobb – bal, járművek, úttest, járda, hangos, gyors, játék járművek, igazi járművek, séta, utazás, közlekedés, zebra, jelzőlámpa, lassú, csendes, udvariasság, nagy-kicsi, tömeg, zsúfoltság, várakozás, indulás, megállás.</i></p>

<p>Témakör</p>	<p>5. Tájékozódás időben</p>	<p>Javasolt óraszám: 26 óra</p>
<p>A témakör</p>	<p>A várakozás fogalmának és kifejezéseinek felismerése.</p>	

nevelési-fejlesztési céljai	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
<ul style="list-style-type: none"> • A nap ritmusát jelző kép- és hangjelzéseket figyelembe venni. • A téli-nyári időjárási elemeket megkülönböztetni. • Képről felismerni két ellentétes évszakot. • Ruhái közül kiválasztani a télit és a nyárit. • Összefüggést találni az évszakok és jellemző jegyeik között. • Tájékozódni a napszakokról. • Nagyobb különbségeket észrevenni. • A tanult fogalmakat megérteni, azoknak megfelelő képet felmutatni. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Tanítási nap – munkanap – pihenőnap. • Tanóra – óráközi szünet – csendes pihenő. • Évszakok. Időjárással kapcsolatos megfigyelések aktív együttműködéssel. • Napszakok: reggel, dél, este jellegzetességei és a hozzájuk kapcsolódó cselekvések megfigyeltetése. • Időjárási jelenségek felismerése segítséggel. • Időtartam megismerése (sokáig tart, rövidebb), differenciálása. • Végzett cselekvések időtartama. <p><i>Fejlesztési tevékenység</i></p> <p>A nevezett időszakok terjedelmének összehasonlítása, a kapcsolódó jelzések megismerése, figyelembevétele (tanítás kezdetét jelző hangjelzés stb.).</p> <p>Séták alkalmával az évszak tudatosítása, összehasonlítása egyéb évszakokkal.</p> <p>Hideg-meleg idő közötti különbség kiemelése, érzékeltetése az öltözködés segítségével.</p> <p>Játékokban a jellemző tulajdonságok kiemelése.</p> <p>A napszakokhoz köthető cselekvések eljátszása.</p> <p>Ki van jelen a tanítási órákon? Ki hiányzik? Milyen az időjárás?</p> <p>Baba öltöztetése (lefekvéshez, kiránduláshoz, ünnepélyre stb.) évszaknak, napszaknak, alkalomnak megfelelően.</p> <p>Időjárásnak, napszaknak, tevékenységnek (pl. naposnak kötény stb.) megfelelő saját ruha kiválasztása, megnevezése.</p> <p>Szituációs játékokban a tanultak gyakorlása.</p> <p>Nap mint nap az időjárási viszonyok ismétlése. A hideg, meleg, eső jelzése. Képekről az időjárási elemek felismerése.</p> <p>Az időjárás és az öltözködés összefüggéseinek megfogalmazása, megmutatása.</p> <p>Időtartam észlelése mozgással, illetve finommimikai jelekkel (hosszan fújok, röviden mondom).</p>
Fogalmak	<p>Tanóra, szünet, munkanap, pihenőnap, majd, hamarosan, soká, <i>napszak</i>, reggel – este, nappal – éjszaka, pontosság, késés, naptár, óra, évszak, tavasz, nyár, ősz, tél, eső, szél, havazás, hideg, meleg, világos, sötét, időjárás, napsütés, borús ég.</p>

Témakör	6. Élőlények	Javasolt óraszám: 38 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az állatokkal és növényekkel kapcsolatban megfelelő magatartás kialakítása, félelem leküzdése.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • Környezetében lévő élőlényeket érdeklődéssel figyelni. • Rendszeres feladatot ellátni (locsolás). • Felismerni és csoportosítani a tanult növényeket, gyümölcsöket, zöldségeket. • Utánzó mozdulatokkal játékosan kertészkedni. • Élőben és képen (báb) felismerni a háziállatokat. Aktívan részt venni a megfigyelő, válogató, keresgélő munkában. • Az állatok hangját utánozni rövid ciklizálással is. • Érdeklődést tanúsítani a megfigyelések során, felidézni a tanultakat. • A táplálékokat a megfelelő állatokhoz rendelni, hangutánzással az állathangot utánozni. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <p><i>Növények</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Környezetünkben lévő virágok, növények. • Cserepes virág, udvari dísznövények. Élő virágok. • Legjellemzőbb gyümölcsök, zöldségek, megnevezési gyakorlatok segítségével. • Mese a növényekről. • A témával kapcsolatos énekek, versek tanulása. <p><i>Állatok</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Háziállatok jellemző jegyeinek felismerése, hangutánzási gyakorlatok. • Hangutánzó gyakorlatok. • Állatmesék. • Ló, disznó, nyúl, kacsra látható tulajdonságai. • Állatok tápláléka, „lakóhelye”. <p><i>Fejlesztési tevékenység</i></p> <p>Gyümölcsök, zöldségek megnevezése. A virágok, növények tulajdonságait érzékelése, tapintása, szaglása, megnevezése. Képekkel, játékkal növények, gyümölcsök csoportosítása, rendezése. Virág, növény ültetése, magok elvetése, a növények fejlődésének figyelemmel kísérése, gondozásuk segítségével. Évszaknak megfelelő gyümölcsök, zöldségek felismerése, megnevezése. Játékos kertészkedés, szituációs gyakorlatok. Mesék növényekről (Répamese). Élő állatok megfigyelése állatkertben, háziállatok falusi udvarban. Háziállatok és vadállatok felismerése képről, megnevezésük, megmutatásuk. Háziállatok tápláléka. Mesében szereplő állatok kiválogatása. Szerepjátékok hangutánzással. Bábozás – állatfigurákkal. Szituációs játékok. Szerepjátékok.</p>	

	<p>Képeken, mesékben állatfigurák kikeresése, sorba rendezése.</p> <p>Játékos helyzetben bábokkal vagy szerepjátékkal gondozás, etetés.</p> <p>Állatmesék (A brémai muzsikások, Kismalac és a farkasok).</p>
Fogalmak	<p>Növények, virágok, illat, <i>érzés, élővilág, íz, zamat, szín</i> (alapszínek), <i>gondozás, locsolás, ültetés, napfény, növekedés, elszárad, elpusztul, kibújik, édes, savanyú, finom, ízes, élő, háziállat, vadállat, élelem, táplálkozás, ól, istálló, búvóhely, gondozó, gondozás, baromfiudvar, alom, széna, kukorica, szőr, toll, szelíd.</i></p>

Témakör	7. Előkészület a felnőtt életre	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Vásárlás, beszélgetés során a várakozás képességének kialakítása.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • Illedelmesen köszönni, ha üzletbe lép. • Kívánságait elmondani, vagy gesztusaival jelezni. • Képen megmutatni az eladót, pénztárost, árut és a vásárlót. • Megmutatni a mindennapos bevásárlás kellékeit, kosarat, pénztárcát. • Kapcsolatot teremteni a környezetében dolgozó szakemberekkel, kérdezni, kérni. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i> <i>Üzletek – vásárlás</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Élelmiszerbolt látogatása, vásárlás együttműködéssel. • Az eladók, pénztárosok, munkájuk, megfigyelésük. <p><i>Munkahelyek – foglalkozások</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • A tanuló szűkebb környezetében előforduló foglalkozások szereplői, munkájuk, eszközeik bemutatása, megfigyelése. <p><i>Fejlesztési tevékenység</i> Élelmiszerbolt pultjainál a különböző árucikkek megfigyelése. Szaglás, tapintás, ízlelés. Eladó köszöntése, kérdezgetés, kérés, megköszönés gyakorlása. Pultok, polcok, árak, csomagolóanyagok megfigyelése. Pénztáros, pénztárgép, pénz megfigyelése. Vásárlás (szerepjáték). Köszönés-elköszönés gyakorlása. Vásárlási szokások, vásárlási kellékek (pénz, szatyor stb.). Tanulmányi séta: ismerkedés a zöldséggel, hentessel, cukrásszal, asztalossal, gépkocsivezetővel, rendőrrel stb. Szerepjátékokkal a megismert foglalkozások megjelenítése az eszközök, tárgyak megfelelő szakmához rendelésével. Élethelyzetekben is és képekről is a mesterségek és a hozzájuk tartozó eszközök felismerése.</p>	

Fogalmak	<i>Élelmiszer, édesség, konzerváru, húсарu, eladó, pultos, pénztáros, vásárló, fizetés, kiszolgálás, udvariasság, kérés, megköszönés, jelzés, gyalulás, fúrás, ismerkedés, köszöntés, búcsúzás, kérem, tessék, nem kérem, bocsánatkérés a társaktól.</i>
-----------------	--

Témakör	8. Ünnepek	Javasolt óraszám: 15 óra
Előzetes tudás	A tanuló türelmesen viselkedik az iskolai és csoport-ünnepélyeken.	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Együttműködés az ünnepi készülődések során.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • Szívesen és érdeklődéssel részt venni az ünnepi készülődésben, megfelelő magatartással alkalmazkodni az eseményekhez. • Ismerni néhány mondókát, verset, amivel részt tud vállalni az ünnepek műsoraiban. • Felismerni, megnevezni és megmutatni képekről az említett ünnepeket. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Hagyományos ünnepek. • Mikulás. Karácsony. Farsang. Húsvét. Anyák napja. • Az ünnepekhez kapcsolódó események életszerű és játékos tanulása, megismerése. • Családi ünnepek. • Ünnepi készülődés, zenehallgatás, versek, mondókák együttmondással. • Nemzeti ünnep: Március 15. A magyar zászló színei. • Iskolai ünnepek. <p><i>Fejlesztési tevékenység</i></p> <p>Karácsonyi díszek készítése (segítséggel). A tárgyak megnevezése, megmutatása.</p> <p>Húsvéti tojás készítése segítséggel.</p> <p>Verseket, dalokat tanulása, előadása anyák napjára.</p> <p>Ünnepi készülődés: ajándékkészítés, színezés, ragasztás, vágás segítséggel.</p> <p>Társak, szülők köszöntése megfelelő gesztusokkal, szavakkal.</p> <p>Ünnepi díszítés gyakorlása. Ünnepi asztal terítése.</p> <p>Az ünnep játékos megjelenítése.</p> <p>Történetek, rövid mesék elmondása képek segítségével különböző ünnepekről.</p> <p>Részvétel az ünnepeken megfelelő viselkedéssel.</p> <p>Készülés (segítséggel) valamilyen jelképpel: pl. zászló, kokárda készítése.</p>	
Fogalmak	<i>Névnap, születésnap, köszöntés-gratuláció, ajándék, kedvesség, öröm, édesség, köszönet, várakozás, hamarosan, nemsokára, ünnep, zászló, hangulat, felvonulás, ünnepi öltözet, ajándékozás, gyertya, díszek, locsolás, szép, kellemes, díszes, ritmus.</i>	

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – az artikulációs mozgások akaratlagos utánzására; – köszönni szóval vagy gesztusokkal tanárainak, társainak. <p>Aktív szókinccse legalább 20–30 szó (ha nem képes beszélni, beszédmegértése érje el a kívánt szintet).</p> <p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – a felszólításokat, utasításokat megérteni és teljesíteni; – együttműködéssel csoportosítani; – rövid ideig egy játékkal, egy helyen játszani; – együttműködéssel manipulálni különböző tárgyakkal, tulajdonságaikat, jellegzetességeiket megfigyelni; – érzékelni a változásokat, amelyek térben és időben személyéhez kapcsolódnak; – felismerni és megnevezni a mindennapi környezetében előforduló személyeket, tárgyakat, – rövid ideig egy tárggyal, egy helyen foglalkozni; – érzékelni és megfigyelni a közvetlen környezetéből érkező ingereket, és beszédállapotának megfelelően reagálni azokra; – figyelemmel kísérni 10-15 perces foglalkozást, – bekapcsolódni néhány mondóka, ének előadásába.
---	--

3.- 4. évfolyam

A tantárgy segíti az erkölcsi nevelést az egyszerű szabályok, utasítások megismerésének, megértésének, betartásának fejlesztésével, a társas érintkezési, kommunikációs formák helyzetek megfelelő alkalmazásának gyakorlásával. Az utasítások és elvárások megértésében, betartásában, végrehajtásban erősíti a kitartást.

A nemzeti azonosságtudat és hazafias nevelés a tágabb környezet személyi viszonyainak, kapcsolatainak megismerésében, a tájékozódás kialakításával a téri és időbeli relációkban, a hagyományok, és a népszokások megismerésében van jelen. A környezet szokásainak követése, a nemzeti ünnepek alkalmával az aktív, alkalomhoz illő megjelenés és részvétel segíti a megvalósítást.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése megvalósul a lényeges külső és belső tulajdonságok megismerésében, a társakkal és a környezettel való kulturált kapcsolatfelvételen, a kapcsolattartás formáinak fejlesztésében, az együttműködési készség megalapozásában, az alkalmazkodóképesség kialakításában. A tantárgy a motivált, aktív részvételre és a jellegzetes, alapvető emberi külső és belső jegyek megismerésére is kihat a terület fejlesztésében.

A testi és lelki egészségre nevelést az alapvető tisztálkodási szokások megismerésével, megnevezésével, utánzásával, az egészség megóvásával, az évszaknak és időjárásnak megfelelő öltözködés kiválasztásának segítségével, néhány fontos közlekedési szabály megismerésével, a közlekedésben szükséges alapvető óvatosság kialakításával, a szervezet belső érzéseinek, komfortjának megfigyelésével és kommunikációjának megalapozásával vesz részt. A családi életre nevelést segíti a mindennapokról és ünnepnapokról, a

családtagok tevékenységéről, a munkamegosztásról, és a foglalkozásokról meglévő fogalmi ismeretek bővítése.

A tantárgy a fenntarthatóság, környezettudatosság fejlesztési területen különösen fontos szerepet játszik a környezet különböző szempontok alapján történő megfigyelésével, a természet jelenségeinek megnevezésével. Az állatok és növények megfigyelése, a tulajdonságok megnevezése mellett hangsúlyosak a szűkebb környezet ápolásának, védelmének alapjai és a környezeti tárgyak épségének megóvására törekvés igényének kialakítása is.

Az anyanyelvi kommunikáció a környezetével korosztályának megfelelő módon történő kapcsolatteremtéssel, a megszólítások helyes és alkalomhoz illő megválasztásával, az egyszerű kommunikációs és metakommunikációs jelek értelmezésével, a tárgyak, személyek helyes megnevezésével, az utasítások megértésével fejlődik. Ezekhez járul az alapvető fogalmak megértése, adekvát használata, a magyar nyelv szabályainak megfelelő, egyszerű mondatok alkotásának gyakorlása és a környezetről lényeges információk megszerzése, rendszerezése, csoportosítása.

A szociális és állampolgári kompetencia az érzelmek felismerésével, megnevezésével és a kommunikációs helyzetnek megfelelő alkalmazásával fejlődik, a megfelelő érvényesülési törekvésekkel és az önuralom fejlesztésével. A kompetenciaterületet erősíti a mindennapi élethelyzetekben a társas viselkedési formák automatikussá válása, a csoportok és a környezet által elvárt magatartási normák betartása.

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség terén a tantárgy segít mozgásos és verbális elemekkel előadni egyszerű verseket, mondókákat. Emellett környezetében és megjelenésében kialakul igénye az esztétikumra, a harmóniára és a praktikumra.

A hatékony, önálló tanulást a feladattudat megerősítése, a kitartás, az önellenőrzés és a javítás igényének kialakítása segíti.

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	1. Beszédfejlesztés anyanyelv	Órakeret: 20
Előzetes tudás	Egyre pontosabban végzi az artikulációs gyakorlatokat.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Analóg mondatok utánmondása, alkotása.	

<i>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</i>	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Feladatokat egyre rutinosabban végezni. • Követni az artikulációs mozgásokat. • Sort alkotni képekről (balról jobbra kirakással). • Megmutatni a megnevezett képet, ill. önállóan megnevezni. • Tárgyat kiválasztani, tárgyak képét azonosítani. • Analóg mondatokat képezni. • Mimikát, gesztusokat jól utánozni. • Jól használni a metakommunikációs jeleket. 	<p>Mozgásnevelés és légzőgyakorlat</p> <p>Ének, zene: hallásfejlesztés és,</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Érzékelni a jól és hibásan ejtett hangok közötti eltérést. • Ismerni a gyűjtőfogalmakat. • Mondataiban bővítményt használni. • Képről néhány mondatot mondani. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Légző-, szívó-, fújó rágógyakorlatok, ajakizom gyakorlatok, nyelvgyakorlatok. • Hallásfejlesztés, hangleválasztó, hangfejlesztő gyakorlatok. • Tárgyak megnevezése segítséggel. • Fogalmak és cselekvések összekapcsolása. • Személyes névmás használata. • Igeragozás (jelen idő, múlt idő). • Kérdések alkotása ki, mi, kik, mik, mit csinál, mit csinálnak? • Gyűjtőfogalmak körének bővítése. • Főnevek toldalékai: helyhatározó és részeshatározó. • Mondatbővítés kérdőszó segítségével, tárgy, melléknév, helyhatározó alkalmazásával. • Tárgyak, személyek tulajdonságai. • Egyes és többes szám differenciálása, megfogalmazása. • Ok-okozati összefüggések felismerése. <p>Tevékenység</p> <p>Bemutatás nyomán utánzógyakorlatok, tükör előtt önellenőrzéssel.</p> <p>A tanult gyakorlatok önálló végzése, és újabb, nehezebb feladatok elsajátítása.</p> <p>Egyre kisebb eltérésű hangpárok megkülönböztetése.</p> <p>Artikulációs mozgásokat utánoz, zöngét hangoztat, zenei hangokkal játszik</p> <p>Az izoláltan ejtett hangok tökéletesítése, ciklizálása, beépítése szótagba, rövid szavakba.</p> <p>Szó eleji hang leválasztása, a leválasztott hang fejlesztése.</p> <p>Képsorok olvasása balról jobbra haladással.</p> <p>A megnevezett kép kiválasztása.</p> <p>Tárgyak, képek sokaságával soralkotás.</p> <p>Eseményképről rövid mondat alkotása: alany, állítmány.</p> <p>A mondat helyességének vagy hibás megfogalmazásának jelzése.</p> <p>Mondatalkotás képről kérdőszó segítségével.</p> <p>A „-ban, -ben” ragok előfordulása cselekvő helyzetben.</p> <p>Analóg mondatok alkotása segítséggel.</p> <p>Mondatok bővítése hol? kinek, minek? kérdőszavak alapján.</p> <p>Melléknévvel a tárgy, vagy kép milyenségét megfigyeli, megnevezi.</p> <p>Jellemző tulajdonságok gyűjtése tárgyról, személyről.</p> <p>Gyakorlás szituatív helyzetben.</p> <p>Cselekvéssorról történet kitalálása helyes nyelvtani megfogalmazással.</p> <p>Egyszerűbb időrendi sorrendek felállítása.</p> <p>Témakörökhöz kapcsolódó szövegek, mondókák, versek tanulása.</p>	<p>Játékra nevelés: szabályjáték,</p> <p>Számolás, mérés: tájékozódás, időrend,</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>sor, soralkotás, képsor, azonos (olyan), különböző (más), eleje (szó), vége (sor), alá, fölé, mellé, ügyes, hibás, Beszédszervek és a kapcsolódó fogalmak ismerete.</p> <p>- tárgy, - kép, - sor, - sok – kevés, - <i>figyelem</i>, - jó – rossz, - kérdés, - ruha, - étel, - gyümölcs, - bútor</p>
<p>A fejlesztés várt</p>	<p>Képes az egyre tisztább hangképzésre, a pontosabb artikulációra.</p>

eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes a mellékneveket, határozószókat, igéket és egyre gyakrabban a viszonyszavakat és a melléknévfokozást is használni.
---	--

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	2. Társadalmi érintkezési formák	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Egyszerű szimbólumokat megért, használ.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A megismert, alapvető viselkedési szokások alkalmazása iskolai és otthoni környezetben.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Megnevezni családtagjait. • Gesztusokkal vagy képről megmutatni szülei foglalkozását, tevékenységét. • A „hol?” „mit csinál?” kérdéseket érteni, a maga módján válaszolni azokra. • Feladatot megérteni és aktívan közreműködni a végrehajtásban. • Kapcsolatokat reálisan megítélni. • Megfelelő módon köszönni felszólítás nélkül. • Saját öltözékére vigyázni, ha hiányosságot tapasztal, jelezze azt. • Iskolán kívüli alkalmakon az elvárt módon viselkedni. • Fegyelmezni magát, sorba állni ruhatárnál, pénztárnál. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Közlések gyakorlása tekintettel, gesztikulációval. • Gesztusjelek bővítése az egész test (fej, arc, kéz) területeire, foglalkozások köréből. • Mozdulatok értelmezése, utánzása. • Érzelmek kifejezésének gyakorlása arcjátékkal. • Otthoni és az iskolai helyes viselkedési szokások számbavétele szükség szerint. • Szülők neve, testvérek neve, száma segítséggel, családtagok tevékenysége (munkája). • Nagyszülő megmutatása fényképről. Képek, diafilmek jelenetei alapján a látható események megfogalmazása. • Cselekvések megnevezése segítséggel. • A válaszok és a valódi események összehasonlítása. • Kívánságok kifejezése, helyes megfogalmazása. Mások kívánságainak meghallgatása, teljesítése. • Téri tájékozódás, saját élettér helyes ismerete, biztonságos közlekedés benne. • Távolságtartás játék és baráti kapcsolat esetén üzletben, utcán, nyilvános helyen. • Kapcsolat első lépése:- ismerős gyermekkel, felnőttel, - ismeretlen gyermekkel, felnőttel, újonnan megismert emberekkel. <p>Tevékenység</p>	<p>Játékra nevelés: Szerepjáték, Didaktikus játék, Szabály játék,</p>

<p>Cselekvéssorok végrehajtása utasítás, rajz, kép alapján. Adott érzélem megjelenítése (pl. hívás, büszkeség, győzelem stb.). Illő és illetlen viselkedések megkülönböztetése a helyzetnek megfelelően. A segítség kérésének módjai. Gyakorlás szituációs játékok segítségével. Élő szituációban apa, anya szólítása, névvel azonosítása. Fényképen anya, apa, testvérek, nagyszülők megmutatása. Mit csinál? Hol van? kérdésre szóval, egyszerű mondattal, gesztusokkal válaszol. Bábokkal lejátssza el az egyszerűbb helyzeteket. Keresztnevet hallás alapján kösse az illető személyhez. A képhez tartozó saját érzések megfogalmazása. A képen felismert érzelmek megnevezése. Szituációs helyzetekben a kívánságok realitásának megítélése. Helyes, helytelen kívánságok, visszautasítás megfogalmazása. A távolságtartás fokozatai barát, családtag, vendég és ismeretlen esetében. Az elkövetett hibák felismerése, javítása legyen természetes. Közös játék során szabályok betartása, viselje el a vereséget, örüljön társai sikerének. Mozi, cirkusz és színházlátogatások alkalmával legyen érdeklő, ne zavarja társait és a többi nézőt. A köszönés formáinak (megtanulása és) gyakorlása. Beszélgetés közben egymás türelmes meghallgatása legyen természetes a mindennapi kommunikációjukban. Kis csoportban vegyen részt kulturális és sporteseményeken, ott viselkedjen megfelelő módon.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p><i>Jó gyerek, boldog, vidám, féltős, ijedt, mérges, tanácstalan, szégyenlős, kérem, nem tudom megtenni, elromlott, hibás, javítható, segítség, gondoz, szabadidő, szabály, család, győzelem, vereség, itt – ott, messze – közel, szeret - nem szeret, barát, vendég, ismerős- ismeretlen, csend, figyelem, előadás, szünet, taps, tetszett, érdekes, unalmas, szeretnék kimenni,</i></p>
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>Képes bővíteni, és egyre pontosabban használni meglévő szókincsét a témakörök kapcsán. Képes együttműködéssel végrehajtani a tevékenységeket. Képes örömmel, és figyelemmel megmutatni képen családját, megnevezni családtagjait, ismerni közvetlen családi viszonyait, gesztusokkal vagy képről tudja megmutatni szülei munkáját.</p>

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / Fejlesztési cél	3. Testünk és személyes teendők	Órakeret: 40
Előzetes tudás	Eligazodik a lateralitás területén.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A személyes teendők egyre biztosabb ellátása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Időhatározókat és mellékneveket használni. • Megmutatni önállóan a megnevezett testrészt, érzékszervet babán és saját magán. • Elvégezni rutinszerűen az iskolában szokássá vált kéz- és fogmosást. • A WC-t, mosdót kevés segítséggel megfelelően használni. • Az ápolat és ápolatlan (haját), tiszta és piszkos (köröm) megkülönböztetése. • Ismerni saját holmiját. • Gondosan, rendszeresen öltözzön, vetkőzzön. • Megállapítani, és jelezni szüleinek, tanárainak, ha ruhája gombhiányos. • Megfelelő viselkedést tanúsítani a közös étkezések alkalmával. • Fő étkezéseket megnevezni, megmutatni. • Néhány jellemző ételt felsorolni napszakhoz rendelve. • Ismerni az étkezéseket megelőző előkészületek sorrendiségét, kellékeit és azok megfelelő használatát. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Testünk. Testrészek megnevezése, megmutatása. • Kézmosás, fogmosás, WC-használat. • Betegség, egészség. A tisztaság és egészség kapcsolata. • Köröm, haj, szempilla megnevezése, ápolása, az ápoláshoz használt eszközök megnevezése. • Fodrász, kozmetikus, manikűrös műhelyének látogatása, munkájának és eszközeinek megfigyeltetése. • Öltözködés. Az öltözködés sorrendje. • Irányítás mellett a ruhadarabok, ruházat részeinek megnevezése. • Évszakoknak megfelelő öltözködés. • Kopott és új ruhák különbségei és hasonlóságai. • Étkezés. Főétkezések. Terítés. Néhány étel megnevezése. • Az étkezésnél használt eszközök megnevezése segítséggel. • Tízórai, uzsonna napszakhoz rendelése. • Ételkészítések, eszközök, csoportosítása. • Nyers és főtt ételek. • A hetes, napos munkája <p>Tevékenység</p> <p>Tanórán, szemléltető eszközökön, saját magán, társán megmutatja, és megnevezi testrészeit.</p> <p>A testrészeket és funkcióit egymáshoz rendeli. Érzékszerveit megnevezi.</p> <p>A test tisztítását megnevezi, folyamatát bemutatja.</p> <p>Fésülködés, helyes fogmosás, körömápolás gyakorlása.</p> <p>Higiénés szokások gyakorlása.</p> <p>WC-használat helyes sorrendjének megnevezése képek segítségével.</p> <p>Betegség, egészség jellemzőinek megfigyeltetése. Játékos helyzetekben gyakorlás.</p> <p>Tisztasági felelős a tisztség vállalásával tanuló társai haját, körmét nap, mint nap megnézi, jelzi, mit tapasztal.</p> <p>Képről megállapítja a pozitív és negatív tulajdonságokat.</p>	<p>Játékra nevelés: Szerepjáték, Szabályjáték, Didaktikus játékok,</p> <p>Életvitel és gyakorlat: Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők,</p>

<p>Az öltözködés menetét mondja el, illetve mutassa meg a ruhadarabokat. Az alsó ruhák, majd a felsők önálló kiválasztásával öltözzön fel. Cipzárt felhúz, gombol. Gallért, zsebeket igazít. A ruhát megpróbálja összehajtani, helyére rakni. Baba öltöztetése. Öltözés-vetkőzés gyakorlása játékhelyzetekben (verseny). Nap, mint nap ismétli felsőruházata nevét. Elmeséli milyen sorrendben öltözött reggel. Tudatosan differenciálja az alsó-felső fogalmát. Babák öltöztetése. Papírbabák ruháinak összeválogatása. Nevezze meg önállóan a ruhák színeit, egyéb jellemzőit, tudja azt megfogalmazni. Divatos és régimódi, fiú és lány ruhák válogatása. Nap, mint nap közösen és egyenként is, és mint napos gyakorolja az étkezéssel kapcsolatos teendőket és a kulturált étkezést. Higiénés szokások, a tisztaság, az asztalrend megteremtése megtartása. Dél-ebéd, reggel-reggeli, este-vacsora. Szokásos ételek megnevezése. Étkezési előkészületek gyakorlása, kézmosás. Reggeli, ebéd, uzsonna szituációs játékok. Segítséggel összegyűjti és előkészíti az étkezéshez szükséges kellékeket. Terít, elpakol. Az ételeket megnevezi. A hetes, illetve napos teendőinek megnevezése, feladatainak bemutatása. Az ünnepi étkezés jellemző kellékeit képek alapján kiválogatja. Gyakorolja, és tudatosan használja a konvencionális beszédformákat. „Jó étvágyat!” „Kérem szépen!” „Köszönöm szépen!”. Ünnepi szokások kialakítása. Ünnepi étkezés, ünnepi ételek és meleg ételek.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Jó étvágyat! Köszönöm! tízórai, uzsonna, ételek, <i>evőeszközök</i>, hetes, napos, <i>feladat</i>, terítés, <i>leszedés</i>, finom, <i>folyékony</i>, <i>illatos</i>, kemény, puha, éhség, szomjúság, alsóruházat, felsőruházat, méret, <i>kopott</i>, új, <i>divatos</i>, <i>elavult/</i>, <i>régimódi</i>, felsőttest, alsóttest, felső végtag, alsóvégtag, sovány, kövér, szűk, bő,- nagy méret, kis - <i>körömápolás</i>, - <i>arcápolás</i>, - <i>hajápolás</i>, - tiszta, - piszkos, - ápolatlan – <i>ápolatlan</i>, - <i>egészséges</i> – beteg, - <i>kezelés</i>,</p>
<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>Képes a közvetlen környezetében található tárgyakat, eszközöket rendeltetésszerűen használni. Képes összehasonlításokat végezni, tud főfogalmi csoportosításokat végezni tárgyi cselekvéses szinten.</p>

Évfolyam: 3.-4.

<p>Tematikai egység / / Fejlesztési cél</p>	<p>4. Tájékozódás térben</p>	<p>Órakeret: 40</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Biztonsággal tájékozódik szűkebb környezetében.</p>	
<p>Tantárgyi fejlesztési célok</p>	<p>Téri tájékozódás függőleges és vízszintes, előre és hátra irányban.</p>	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Analóg mondatokat alkotni. Hol? Hova? kérdéseket megérteni. • Mondataiban használni a bővítményeket. • Ismerni a gyűjtőfogalmakat. Beszédkészségének megfelelően egy-két összefüggő mondatot mondani. • Mellékneveket, határozószókat használni, kérdezni, hangsúlyozni. • Rendet tenni maga körül munkája befejezése után. • Biztonsággal és bátran lépni az iskola különböző helyiségeibe. • Ismerni a villanykapcsolók helyes működését. • Ismerni a játékok, sporteszközök helyét és felhasználási módját. • Az otthon, az iskola és a tanterem rendjét, tisztaságát természetesnek és fontosnak tartani. • Felszólítás nélkül rutinszerűen betartani a közlekedési szabályokat (lámpa, zebra, körülnézés). • Felismerni könyvből, képről is a valóságban tapasztaltakat. • Megnevezni a közlekedési eszközöket, a villamos, trolit, metró, busz utasterét, vezetőfülkéjét. • Ismerni az iskola utcájának nevét. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tárgy megnevezése téri helyzetben. Tárgykeresés. • Helyhatározószók gyakorlása folyamatosan. • Iskola – otthon, udvar, játszótér, sportpálya. • a játék- és sporteszközök megnevezése segítséggel. • Alaposabb tájékozódás a terem tárgyai, tartozékai terén. • A „hol van?” és a „hova való?” megértése. • A padlás, pince megismerése, funkciójának megnevezése irányítással. • Falusi padlások, pincék megismerése a valóságban és olvasmányokból. • Képek alapján az ismeretek elmélyítése. • Az iskola környéke. • A lakás további helyiségei, illetve a fő helyiségek alaposabb megfigyelése. • Eszközök és azok funkciói. • Háló, nappali, konyha, gyerekszobák, fürdő, kamra jellemzői. • Mit hol találunk, mit csinálunk vele, milyen tulajdonságai vannak? • Utca – Közlekedés. Az utcák jellemzői. • Gyalogos- és járműforgalom. • Jelzőlámpák, jelzőtáblák. Sorompó, fényesorompó. • Közlekedési eszközök ismeretének bővítése. • Közlekedési szabályok, viselkedési normák. • Közlekedési és utazási szabályok betartása. • Balesetek megelőzésének feltételei. <p>Tevékenység Képen látható tárgy téri helyzetének megkeresése.</p>	<p>Mozgásnevelés és térbeli tájékozódás,</p> <p>Számolás, mérés: Tájékozódás: helymeghatározás, viszonyítás, fő irányok,</p> <p>Olvasás, írás: Térorientáció s gyakorlatok: téri relációk megnevezése</p> <p>Játékra nevelés: Szerepjáték, Didaktikus játék,</p>

<p>Mondatalkotás helyhatározóval és cselekvéssel. Helyviszonyok gyakorlása Helyhatározó szót tartalmazó utasítások végrehajtása. Mozgás megadott irányba. Tanórákon és tanórán kívül is a neki kedves helyiségekben figyelmes tájékozódás az eszközök, tárgyak között. Kapcsolat keresése más helyiségek, különbözőségét azonosságait illetően. Sporteszközök, játszótéri elemek alaposabb megfigyelése, a tapasztaltak megfogalmazása, helyes, balesetmentes használatuk. Kérésre a kívánt eszközök kiválasztása. Tanári irányítással padlás megtekintése, régi dolgok megfigyelése. Falusi padlás régiségeinek tisztogatása, pince eszközeinek megfigyelése, megnevezése. Képek alapján az emlékek felidézése, megnevezéssel, főfogalom alá rendeléssel. Maketten vagy képeken lakás berendezése, emlékezve ill. felhasználva saját lakóhelye példáját. A helyiségek berendezési tárgyainak összeválogatása, és a megfelelő elhelyezése. A konyhai eszközök szortírozása és megfelelő helyre elpakolása. Szituációs játékokban főzés, takarítás megjelenítése, imitálása. Utcai séta alkalmával spontán megfigyelés. Szervezett látogatás formájában mentőállomás, tűzoltóság, rendőrség jellemzőinek megfigyelése. Képek alapján emlékezetből a látottak azonosítása, megnevezése. A tanult eszközök főfogalmak alá rendezése, megnevezése. Játékos formában alkalmazza, megjeleníti a látottakat. Az utca megfigyeltetése, hangok, zajok megnevezése. Jelzőlámpák utasításának betartása. Zebra használata. Közlekedési eszközök színeinek, méreteinek megfigyelése - összehasonlítása. Rendőrség-közlekedési játékban maketten vagy tanpályán a tanultak gyakorlása, az iskolába vezető út eljátszása. Az iskolába jutás során igénybe vett járművek megnevezése, utcanevek megemlékezésével, segítséggel. Gyalogosan az útvonal utcáit megnevezni. Mégkülönböztető jelzések megismerése, felismerése. Mentő, tűzoltó, rendőrségi autók jellemzői.</p>		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	világos, sötét kapcsoló, <i>egészséges, egészségtelen, veszélyes, biztonságos</i> , erős, gyenge padlás, pince, <i>raktár</i> , fönt, lent, piszkos, régi, új, magas, hideg/ <i>hűvös</i> , <i>nedves</i> , <i>hordó</i> , kosár, <i>prés</i> Helyiségek, <i>eszközök, főzőeszközök evőeszközök</i> , sötétítés, világítás, takarítás, <i>felújítás</i> , pihenés, éjszaka, ágyazás, érkezés, indulás, bejárat, kijárat, helyre tesz, rend, rendetlenség,	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes tájékozódni az intézmény területén. Képes a közvetlen környezetében található tárgyakat, eszközöket rendeltetésszerűen használni.	

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	5. Tájékozódás időben	Órakeret: 40
--	------------------------------	---------------------

Előzetes tudás	Változásokat érzékeli.
Tantárgyi fejlesztési célok	Az idő fogalma és a kapcsolódó cselekvések összekötése.

<i>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</i>	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ismerni a munkanap, pihenőnap fogalmát, a napszakok és étkezések megnevezését. • Ismerni az évszakok jellemző jegyeit, felsorolni, megnevezni. Összehasonlításokat végezni. • Társára figyelni, vele beszélgetni, segíteni munkáját. • Követni és teljesíteni a pedagógus kéréseit. • Felismerni képekről biztonsággal az évszakokat, a jellemző képeket kiválasztani, összerendezni. • Automatikusan sorolni hét napjait, a hétvégi napokat kérdésre tudja kiválasztani. • Érdeklődni, tájékozódni, segítséggel naptáron is. • Használni a ma, tegnap, holnap fogalmát. Mesélni napi élményeiről. • Tudja elhelyezni a napszakokat illetően a különböző cselekvéseket, történéseket. • Beszédében ragokat, határozószavakat, igekötőket használ. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Időfogalmak bővítése. • Napok, napszakok. A hét napjai. Hétvégi napok. • A hét napjainak jelölése, az aktuális nap megjelölése, megnevezése. • Napszakok összekapcsolása cselekvésekkel. Napszakok sorrendje, napszakok és tartózkodási hely megjelölése (állandó szimbólumok, megjelölés használata). • Tegnap, ma, holnap fogalmának kialakítása. • Reggel- dél – délután – este a kapcsolódó rutinszerű tevékenységekkel. • Évszakok, időjárási jelenségek megnevezése segítséggel. • A négy évszak jellemzése. • Nevük megtanítása, képről történő azonosítás Évszakok változásainak megfigyelése. <p>Tevékenység</p> <p>Napi rendszerességgel az aktuális nap bejelölése naptárba, vagy egyéb helyre, a tegnap ...volt, holnap...lesz kifejezések használata segítségével.</p> <p>Napszakok jelölése, megnevezése, képválogatás, cselekvések napszakhoz rendelése, (éjjel, nappal, reggel, délelőtt, délben, délután, este) napszakokhoz kapcsolódó étkezések.</p> <p>A napszakoknak megfelelő tevékenységeket ismer.</p> <p>Kérdésre válaszolva a napszakok és a napszakokhoz kapcsolódó eseményeket felsorolása.</p> <p>Képes napirend készítése. Képes órarend készítése. Napirend összeállítása.</p> <p>Séták, és udvari játék alkalmával gyűjti az időjárással kapcsolatos ismereteket, megfigyeléseket.</p>	<p>Játékra nevelés: Szerepjáték, Didaktikus játék,</p> <p>Számolás, mérés: Tájékozódás: naptárban, napszakok, igeidők, életkor,</p>

<p>Télen a téli sportok, nyáron a fürdőzés emlékeit őrizve az iskolában képekről felidéz azokat, kiegészítve egyéb történésekkel. Képeket gyűjt, szortíroz. Téli-nyári ruhákat válogat, közös halmazba teszi a köztes (is-is) ruhadarabokat vagy képeket. A hét napjait jó sorrendiséggel felsorolja, saját életének eseményeit hozzárendeli. A hétvégi napok kiemelése, jelölése jellemző képpel. Heti program összeállítása képes formában egyszerű jelképekkel. Saját szakköri programjait tudja naphoz, napszakhoz rendelni. Képről a saját heti elfoglaltságát mutatja, elmondja. Évszakok jellemzőinek megfigyelése (a tanév során folyamatosan megfigyelések végzése), képekről felismeri, megnevezi. Téli - nyári sportokat megnevez. Beszédében használ mellékneveket, határozószókat, igéket. Mesék (versek, dalok) az évszakokról, napokról, napszakokról.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Napok neve, napszakok megnevezése, napszakokhoz kötött étkezések megnevezése. évszakok, <i>időjárás</i>, - tél, -tavasz, -nyár, -ősz, - hideg, -meleg, - sportok, - napsütés, -szél, - szeles, - <i>viharos</i>, - hófehér, - jég, fürdőzés, napozás, síelés, szánkózás, havazás, dér, jég, <i>tegnap</i>, ma, holnap, elmúlt, lesz, <i>munkanap</i>, <i>hétféje</i>, <i>pihenőnap</i>, <i>program</i>, nap, <i>felkelő nap</i>, <i>lenyugvó nap</i>,</p>
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>Képes felsorolni, megnevezni az évszakok jellemző jegyeit, felismerni az évszakok változásait. Képes a napszakokat és az étkezések megnevezését, az idő múlását napszakok viszonylatában eseményhez kötötten érzékelni, ismerni a munkanap, pihenőnap fogalmát, Ismeri a napok sorrendjét.</p>

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	6. Élőlények	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Állatokhoz, növényekhez érdeklődve közelít.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A növények és állatok közötti azonosságok, különbözőségek megmutatása, megnevezése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Szeretni a természetet. Megnevezni néhány növényt, virágot, zöldséget kép alapján. • Gondozni növényeket. • A tanultak alapján összehasonlítani, megkülönböztetni, főfogalom alá rendezni, emlékezetből felsorolni a látottakat. • Érdeklődéssel szemlélni a körülötte lévő élővilág létezését. • Egyre hosszabban megfigyelni, összpontosítani. 	<p>Ábrázolás, alakítás: növény és állat ábrázolások, festmény, rajz, színezés, agyag,</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Értetni a rész- egész viszonyát. • Megfogalmazni kérdéseket, kérdésre válaszolni. • Gondolatait, élményeit mondatokban megfogalmazni. • Szeretni az állatokat, felismerni, megnevezni őket. • Lehetőség szerint házi állatokat otthon segítséggel gondozni. • Szerepjátékokban egyszerű mozgásokat és hangokat utánozni. • Bővíteni szókincsét a határozószókkal, igékkel, használni a felkiáltó mondatot. <p>Ismeretek</p> <p>Növények</p> <ul style="list-style-type: none"> • Virágok felismerése, egyeztetési gyakorlatok segítségével. • Gyümölcsök, zöldségek megfigyelése, megnevezése, csoportosítása. • A pálmaház, fűvészkert, házi kert, liget, erdő, parkok megtekintése. • Növény részeinek bemutatása, megnevezése. • Konyhakert fogalmának kialakítása, konyhakerti növények felismerése, megnevezése. • Zöldségfélék. • Kertek, virágok. <p>Állatok</p> <ul style="list-style-type: none"> • Baromfiudvar fogalma. Lakóinak felismerése, megnevezése. Jellemző külső tulajdonságaik megnevezése, segítséggel, táplálékuk, lakhelyük megismerése. • Háziállatok és kicsinyeik, megnevezése. • Gazdasági udvar fogalmának kialakítása. • Néhány erdei állat bemutatása. <p>Tevékenység</p> <p>Virágoskert virágainak felismerése, megnevezése. Élő virágokat azonosít a képen láthatókkal. Megfigyeli az osztályban, folyosón, udvaron található virágokat, növényeket. Szín, forma egyeztetése, megnevezése. Hajtások ültetése, növény locsolása. A vázában víz cserélése. Gyümölcsök felsorolása és képekhez rendelése. Zöldségek megnevezése, ízük, illatuk felismerése. Egy-egy növény részeire bontása, a részek megfigyelése, megnevezése. A növénycsoportok megfigyelése, tapintása, szaglása, ízlelése. Konyhakert növényei, nevük, színük, ízük. Virágoskerti illatok, színek, formák. Tanulmányi séta eltérő évszakokban lehetőség szerint azonos helyszínre, fotó, videofelvétel készítése a látottakról, azok összehasonlítása, elemzése. Képeken a tanultak alkalmazása. Csoportosítás, főfogalmak alá. Kertészkedés (lehetőség szerint cserépben, virágládában, kiskertben). Oktatófilmen vagy vidéki látogatáson megnézi a baromfiudvart. Ismerkedés a haszonállatokkal, szárnyasokkal, emlősökkel. Megfigyeli a jellemzőiket, hangjukat, mozgásukat, stb. Állatok és kicsinyeik, lakhelyük. Állatok etetése, táplálékuk megnevezése segítséggel. Állatkerti séta állatsimogatás. Háziállatok. Vadállatok. Kedvenceink. Beszélgetés, csoportosítás. Élő környezetben megfigyeli a legismertebb állatok jellemzőit, kicsinyeiket, megnevezi őket. Összehasonlítja, megkülönbözteti. Tanórán könyvek, képek alapján a látottak felidézése.</p>	<p>gyurma</p> <p>Ének, zene: dalok a témákkal kapcsolatban,</p> <p>Játékra nevelés: Szerepjáték, Didaktikus játék,</p>
--	--

Tulajdonságaik alapján főfogalom alá rendezés. Állatok mozgásának utánzása, tulajdonságaik megnevezése. Mesék az állatokról. Állatos versek, dalok tanulása. Mesék dramatizálása során állathangok utánzása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	élő, <i>műanyag</i> , illat, íz, <i>zamos</i> , ízes, édes-savanyú, nagy-kicsi, gömbölyű, <i>hosszúkás</i> , <i>növekedés</i> , <i>hervadás</i> , elpusztul, <i>kihajt</i> , <i>hajtás</i> , ág, <i>rész – egész</i> , gyökér, szár, levél, virág, termés, konyhakert, zöldségfélék, virágok, szín, forma, íz, <i>illat</i> , ehető – nem ehető, <i>baromfiudvar</i> , <i>gazdasági udvar</i> , háziállatok, <i>hasznos</i> , kölyök, ellés, fialás, <i>vemhesség</i> , nagy-kicsi, szelíd, harapós, karmolás, <i>dorombol</i> , baromfi, szárnyasok, <i>emlősök</i> , lassú-gyors – <i>fürge</i> , <i>veszélyes</i> , vad, erős-gyenge
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes megevezni, azonosítani a környezetében leggyakrabban előforduló állatokat, növényeket, legfontosabb jellemzőikkel együtt. Képes elvégezni alapvető csoportosításokat.

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	7. Előkészület a felnőtt életre	Órakeret: 29
Előzetes tudás	Türelmesen várakozik, szemlélődik vásárlás során.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Biztonsággal eligazodás a boltban.	

<i>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</i>	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat <ul style="list-style-type: none"> • Beszédében mellékneveket, határozószavakat, igekötős igéket használni. • Emlékezetből néhány jellemzőt felsorolni a látott termékekből. • Termékeket megvizsgál tulajdonságai alapján. • Megnevezni, vagy megmutatni melyik termék hova tartozik. • Ismerni és használni a napszakok szerinti üdvözlési módokat. • Megnevezni, megmutatni a látottakat. • Felismerni a jellemző jegyeket, a megismert tárgyakkal, képekkel csoportosításokat végezni. • Környezetében élő emberek munkáját érdeklődéssel figyelni. • Köszönni, kérdezni. • Türelmemmel figyelni, ha mesterember, munkát végző felnőtt megmutat, vagy 	Játékra nevelés: Szerepjáték, Didaktikus játék,

<p>magyaráz valamit.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Elemi szinten egymáshoz rendelni a munkaeszközöket és a különböző foglalkozásokat. • Egyeztetni képek alapján a látott mesterségeket, tevékenységeket, szerszámokat. • A látott eszközök közül a legjellemzőbbeket megnevezni, megmutatni. • Szerepjátékban gesztusokkal kifejezni magát. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Üzlet, vásárlás. Közös vásárlás, áruféleségek megnevezése segítséggel. • A környék különböző üzletei. • Ruházati bolt. Papírbolt. Élelmiszerbolt. Pizzériák. Cukrászdák. Virágbolt. • Vásárlás önkiszolgáló boltban, viselkedési szabályok betartása. • Az üzlet különböző pontjainak megfigyelése. • Áruféleségek vásárlása, csoportosítása. • Foglalkozások. A tanuló tágabb környezetében előforduló különböző foglalkozású emberek munkájának megismertetése, eszközeik bemutatása, csoportosítása. • Iparosok munkájának megismerése, eszközeik csoportosítása. • Asztalos, villanyszerelő, kőműves, vízvezeték szerelő, rádió, TV- szerelő, pék, cukrász, fodrász, szabó, orvos, nővér, gyógyszerész. • Iparosok bemutatása élőben és képekről. <p>Tevékenység</p> <p>Séta alkalmával a különböző üzletek kirakatainak megfigyelése az áruféleségek felsorolása.</p> <p>Az áruk nézegetése, megnevezése, megmutatása, csoportosítása, főfogalom alá rendezése.</p> <p>Szervezett közértilátogatás alkalmával önállóan összeválogatott áruk kosárba gyűjtése, és a pénztárhoz vitele.</p> <p>Tanár kérésére megkeres bizonyos árucikkeket, megnevez, megmutat, tapint, tapasztal.</p> <p>Az emberi érintkezési formákat gyakorolja. Köszön, kér, megköszön.</p> <p>Szituációs játékokban a tanultak megjelenítése.</p> <p>A fizetés módja (készpénz, bankkártya). A csomagolás (ha lehet, ne műanyag zacskót használjon, inkább kosarat, textilt).</p> <p>Köszönés az iskola dolgozóinak, érdeklődés munkájuk iránt. A műhelyekben (karbantartó, takarító, konyhai és irodai dolgozók) részfeladatokat megtekintése, szerszámok megismerése, megnevezése.</p> <p>A környéken lévő asztalosműhely, cukrászda, varroda, üzletek, megtekintése.</p> <p>Egy-egy részfeladat megfigyelése, szerepjátékokkal rögzítése, felidézése.</p> <p>Tanári felügyelettel illedelmesen, az udvariassági szokásokat betartva a mesteremberek műhelyeinek, eszközeinek, munkamozdulatainak megfigyelése.</p> <p>Megismerkedés a tárgyak tulajdonságaival és néhány munkafolyamat kezdő és végső állapotával (kenyér készítése, hajvágás, ruha varrása).</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>húsfélék, <i>vegyi áruk</i>, pékáruk, konzervek, <i>papíráru</i>, italok, édességek <i>iparos, faanyag, kábelek, zsinórok</i>, áram, <i>veszélyes</i>, forró, éles, hosszú, rövid, nedves, száraz, nehéz, könnyű, <i>megrendel, ráfizet, foglalkozások, szakma</i>, titkárnő, <i>adminisztrátor</i>, gondnok, <i>karbantartó, varrónő</i>, műhely, iroda, <i>feladat</i></p>

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes egyre biztosabban használni a beszéd közlő és kérdező funkcióját. Képes együttműködni szociális kapcsolataiban, köszönni felszólítás nélkül megfelelő módon, iskolán kívüli alkalmakon az elvárt módon viselkedni: fegyelmezi magát, tud sorba állni, várni ruhatárnál, pénztárnál.

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	9. Ünnepek	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Alkalmához illő ruházatban jelenik meg az iskolai ünnepélyeken.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az adott év ünnepi eseményeinek felidézése emlékezetből.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Szívesen és aktívan készülni az ünneplésre. • Rövid, egyszerű dalt, verset az ünnephez kapcsolni. • Közös feladatot pontosan, fegyelmezetten végrehajtani. • Az események szereplőit, kellékeit megfigyelni, azokat visszaidézni, elmesélni, megmutatni. • Az ünnepek hangulatát átérezni. • Bekapcsolódni egyre aktívabban egyénileg is az ünnepi készülődés folyamatába. • Rövid szereplést, feladatot vállalni, a műsorból. • Ismerjen verset, dalt valamennyi ünnepről. • Társait biztatni, együtt örülni örömeiknek, sikereiknek. • Képekről felismerni, megnevezni az ünnepeket, felsorolni jellemzőiket. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verstanulás. Dalok tanulása. • Az ünnepeken való szereplés, alkalomhoz illő ruházat, viselkedés kialakítása, gyakorlása. • Társadalmi, iskolai, családi ünnepek, névnapok további megünneplése. • Közös ajándékkészítés. • Terem dekorációjához díszek készítése, a felhasznált anyagok megnevezése, jellemzése <p>Tevékenység Készülődés az ünnepre. Verstanulás, énekek gyakorlása. Önálló feladat végrehajtása (ajándék, vagy jelkép készítése). Tanulótárs, tanár, szülő felköszöntése. Képekről az ünnepek felismerése, azonosítása szóban.</p>	<p>Ábrázolás, alakítás: dekoráció, ajándék készítése változó technikával,</p> <p>Ének, zene: az ünnepnek megfelelő énekek tanulása, előadása, zenehallgatás az ünnephez kapcsolódóan</p>

Udvariassági szokások gyakorlása. Tanulótársaival közösen és egyénileg is verseket, énekeket tanul. Ünnepségen tevékenyen részt vesz, adekvátan viselkedik. Kézimunkával hozzájárul a kellékek elkészítéséhez. Az ünnepekkel kapcsolatos fogalmakat gyakorolja, ismereteit csoportosítja. A különböző ünnepekhez tartozó eseményképeket összehasonlítja, megkülönbözteti.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ünnepek, zászló, <i>felvonulás</i> , köszöntés, öröm, <i>boldogság</i> , <i>ajándékozás</i> , díszítés, csomagolás - ünnep,- névnap,- születésnap, - <i>fegyelmezett</i> , - vidám – szomorú, - <i>boldog</i> , - <i>hatalmas</i> , - <i>díszes</i> , - ajándék, - szeretet
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes aktívan részt venni a családi és iskolai ünnepeknek. Ismer verseket, mondókákat, dalokat, és azokat mozgással, ritmussal tudja kísélni. Szívesen hallgatni meséket, és részt venni azok előadásában (szerepjáték, bábozás).

5–6. évfolyam

A tantárgy fontos szerepet játszik az erkölcsi nevelésben, ahol a szabályok, utasítások fokozatos bővítésével, megértésük, végrehajtásuk gyakorlásával saját tevékenységekben és a másokkal való kapcsolatokban, a felelősségtudat elmélyítésével a szituációs játékokon, meséken keresztül, a jó–rossz, pozitív–negatív példák elkülönítésével, felismerésével találkozhat a tanuló. A fejlesztési területet az iskolai élet szabályainak betartásával, a deviáns magatartás felismerésével, az irodalmi művek megismerésén keresztül az emberi értékek elismerésével, pozitív és negatív személyiségjegyek megkülönböztetésével, felismerésével, példaképek bemutatásával támogatja.

A nemzeti öntudat és a hazafias nevelés fejlődését a közösséghez tartozás érzésének kialakításával, a közösségért tenni akarás igényének fejlesztésével, népszokásokon keresztül a hagyományok ápolásával, és a nemzeti ünnepek legfontosabb jelképeinek, példaképeinek megismertetésével segíti. Eléri, hogy a tanuló aktívan működjön közre nemzeti ünnepek és megemlékezések alkalmával, ismerje a környezetében előforduló legfontosabb nemzeti emlékhelyeket.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése a saját érzelmek felismerésével és kifejezésével, az adekvát, kulturált közösségi viselkedés alapvető szabályainak betartásával, minél kevesebb pedagógiai segítségnyújtás mellett, és az iskolai, és más intézményi környezetben a megfelelő stílusú és hangnemű kommunikáció és viselkedés alkalmazásának fejlesztésével valósul meg.

A családi életre nevelést a családi és más közösségi kapcsolatok közötti különbség felismerése, a családi ünnepek szokásainak, kommunikációs formáinak gyakorlása, az adekvát magatartás szabályainak megnevezése és az év során aktuális családi ünnepek idejének megismerése támogatja.

A testi és lelki egészségre nevelés megvalósul a higiénés szokások, tevékenységek megnevezésével, eszközök, anyagok felismerésével, kiválasztásával, az időjárásnak, tevékenységnek megfelelő öltözék összeállításával, a kiegészítők megnevezésével és az önálló ízlés kialakításával. Mindemellett a közlekedési szabályok ismerete és betartása, a képességeknek megfelelő méretű térben az önálló közlekedés fejlesztése játszik fontos szerepet.

A fenntarthatóságot és a környezettudatosság fejlődését a környezeti jelenségek változásainak és hatásainak megismerése, a környezet élőlények megfigyelése, csoportosítása, megnevezése, a környezet tárgyainak a gyakorlati életben betöltött funkciói és az egészséges és káros szokások, veszélyes anyagok megismerése, megnevezése szolgálja.

A médiatudatosságra nevelést a különböző infokommunikációs technológiai eszközök megnevezése, rendeltetésszerű használatuk megismerése, a valóság és képzelet elkülönítésének kialakítása, a mértékletességre nevelés terén segíti.

Témakör	1. Beszédfejlesztés, anyanyelv		Javasolt óraszám: 53 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Szókincsbővítés, aktivizálás.		
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<ul style="list-style-type: none"> • Használjon a tanuló kérdő és felkiáltó mondatokat. • Használjon múlt és jövő időt. • Építsen beszédébe viszonzyszavakat, következtetéseket. • Beszéde hangsúlyos, jó ritmusú, megfelelő hangerejű legyen. • Egyre élénkebben vegyen részt a kommunikációban. • Kérdezni, érdeklődni a körülötte zajló eseményekről. • Érteni a határozószók jelentését utasítások végrehajtásakor. • Tárgyakat, képeket gyűjtőfogalom alá rendezni. • Segítséggel elmondani 4-5 verset, mondókát, éneket. • Szókincsét aktivizálni. • Rajzaihoz magyarázatot, mesét rendelni. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Helyhatározók gyakorlása. • Mondatbővítés kérdőszó segítségével. • Hely-, idő-, cél- és eszközhatározó alkalmazása. • Igekötéők, módosító szerepük, hatásuk. • Feltételes mód. Kívánság megfogalmazása. • Leírási, jellemzési gyakorlatok (melléknevek). • Tárgyak megnevezése, mondatalkotás, mondatbővítés. • Két állítmánnal mondatok alkotása. • Felsorolás, összetett mondatok képzése „és” kötőszóval. • Birtokos személyrag és birtokos rag alkalmazása. • Metakommunikációs jelek felismerése, helyes bemutatása. • Beszédtechnikai és beszédmotoros gyakorlatok. <p><i>Fejlesztési tevékenység</i></p> <p>Kívánságok megfogalmazása a „szeretnék” igével. Mi ez?, Ki ez?, Miért?, Hogyan?, Ki?, Hová? kérdőszavak használata a mondatalkotások során. A téri relációk használatának elkezdése beszédében. A viszonzyszavak önálló használata játékokban, foglalkozásokon.</p>		

<ul style="list-style-type: none"> • Élményeit összefüggő mondatokkal kifejezni. • Érthetően, lényegre törően telefonálni. 	<p>A metakommunikáció játékos gyakorlása, érzelmi, hangulati elemek utánzása, bemutatása.</p> <p>Zöngés – zöngétlen, tiszta – hibás ejtés differenciálása.</p> <p>Hallásfejlesztés, hangok kialakítása indirekt módon, utánzással.</p> <p>Hang ciklizálása a ritmusos beszéd érdekében.</p> <p>Szituatív és cselekvéses helyzetekben gyakorlás.</p> <p>Cselekvések megfogalmazása, szituációkban.</p> <p>Környezeti tárgyak megnevezése egyre bővülő körrel.</p> <p>Artikulációs mozgások pontos utánzása.</p> <p>A direkt hangfejlesztéssel kapcsolatos utasítások megértése-kivitelezése.</p> <p>Képekkel egyeztetés, azonosítás.</p> <p>Társak, szülők, mesei hősök stb. jellemzése szóban és képi megfogalmazásban (rajz, szobor stb.).</p> <p>Tárgyak, képek sorba rendezése, megnevezése.</p> <p>Telefonbeszélgetés barátaival, rokonaival (gyorsan, tömören).</p> <p>A hangsúlyos beszéd gyakorlása, a beszéd javítása ritmikus gyakorlatokkal.</p> <p>Beszédrítmus-mozgás összekapcsolása, mondókák, dalok mozgásos megjelenítése.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Hol, hová, honnan, miért, mikor, ki, mivel, kit, mit, soralkotás, rámutatás, pontos, mögé, fölé, előre – hátra, szájtér, légzés, arckifejezés, mimika, szomorú, vidám, kíváncsi, mérges.</p>

<p>Témakör</p>	<p>2. Társadalmi érintkezési formák</p>	<p>Javasolt óraszám: 25 óra</p>
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A verbális és nonverbális kifejezőképesség fejlesztése. Szerepjátékokban a foglalkozásokhoz kapcsolódó tulajdonságok megjelenítése.</p>	
<p>Fejlesztési feladat</p>	<p>Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Megérteni, és megfelelően reagálni egyszerűbb helyzetekben. • Udvariasan viselkedni a felnőttekkel és társaival szemben. • Bemutatkozni megfelelő gesztusokkal, kéznyújtással. • Eddigi tapasztalatai alapján ismereteit rendezni. • Ruházatát rendben tartani, észrevenni, ha cserére szorul, 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Konfliktushelyzetek felismerése, a megoldás keresése különböző példákon keresztül. • Kulturált viselkedés vendégségben és vendégek fogadásakor. • Igényesség a ruházatban. • Különböző alkalmaknak megfelelő ruházat kiválasztása és felkészülés. • Nemek közötti kapcsolat. • Előzékeny, udvarias magatartás kialakítása. • Óvja a tanuló saját és társai dolgait (ruhanemű, szemüveg stb.). 	

<p>cipőjét letörölni.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Megpróbálni a mindennapi tevékenységében az előzékeny, udvarias viselkedést. • A kapott megbízásokat pontosan teljesíteni. • Kulturáltan étkezni. • Helyesen használni minden intézmény jellegzetes fogalmait. • Igényt kialakítani a szabadidő kulturált eltöltésére. • Szívesen visszatérni a már látogatott helyekre, élményekre emlékezni, újdonságokat felfedezni, ezekről beszámolni. 	<ul style="list-style-type: none"> • Megbízások vállalása és teljesítése. • Példaképek keresése környezetében, ismert hősök között stb. • A kulturált étkezés szabályainak elsajátítása. • Az étel kiválasztása és elfogyasztása. • Közintézmények főfogalmának kialakítása. • Mozi, színház, művelődési ház, múzeum, rendelőintézet, kórház, gyógyszertár, posta, tűzoltóság, rendőrség, mentőállomás, repülőtér. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i> Képekről nonverbális közlések leolvasása, megfogalmazása.</p> <p><i>Helyzetgyakorlatok:</i> (elromlik valami az osztályban, valakinek elvész a kedvenc játéka, valakinek nem jut tízórai, mert valaki többet evett). A történetek megismerése, ismétlések után a történetek eljátszása és megoldások keresése.</p> <p><i>Szituációs játék:</i> (Színházba megyünk, milyen legyen az öltözékünk? Orvosi vizsgálatra, kirándulásra hogyan készüljünk?). Helyzetgyakorlatok, képek elemzése, saját tapasztalatok megbeszélése.</p> <p><i>Szerepjáték:</i> (vendégségben, vendégfogadáskor). A kialakult jó szokások további erősítése. A másik nimmel szembeni <i>viselkedésmódok</i> összegyűjtése és megbeszélése. Ajtónál a felnőttek és a lányok előre engedése. Leesett, otfelejtett tárgyak megőrzése, elrakása. A tanuló teljesítsen kisebb-nagyobb megbízásokat. Nyilvános helyen kulturált étkezés. Viselkedés és étkezés feltűnés nélkül (cukrászdában, gyorsétteremben). Közös megbeszélés alapján feladatvállalás, a végzett munkáról beszámolás, a bírálat meghallgatása, az elemzés elfogadása. Szerepjátékokban a foglalkozáshoz kapcsolódó tulajdonságok megjelenítése. Rövid történetek meghallgatása, filmrészletek megtekintése, és a látottak alapján állásfoglalás, indokolás, vitatkozás. Az együttélés feltételeinek tudatosítása, pl. az önzés rossz tulajdonság, az alkalmazkodás fontossága stb. Szervezett kirándulás alkalmával a közintézmények meglátogatása. Az épületek jellegzetességeiről, az intézmények sajátosságairól benyomásokat szerzése. Az egészségüggyel, közlekedéssel, ügyintézéssel, szórakozással kapcsolatos intézményekről ismeretek összegzése, rendezése, eszközei, tárgyai megnevezése</p>
--	---

	(belépőjegy, sorszám, beutaló stb.). Az adott intézményekben zajló tevékenységek megismerése; azok funkcióiról összefüggő beszámolás, élmények elmondása (utaztam repülővel, láttam tűzoltóautót, voltunk színházban, fáj a fogam).
Fogalmak	Igazságtalan, biztos – biztosan, bizonytalan – talán, vélemény, vita, türelem – türelmes, türelmetlen, udvarias, előzékeny, rendszeret, közintézmény, előadás, nézőtér, jegy, színészek, rendezvény, műsor, ambulancia, riadó, gyorssegély, sziréna, fogászat, szemészet, laboratórium, vizsgálat.

Témakör	3. Testünk és a személyes teendők	Javasolt óraszám: 40 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A test és működésének, valamint az egészségmegőrzéssel kapcsolatos teendőknek a megismerése.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • A megismert fogalmakat főfogalom alá rendezni, és szókincsébe beépítve használni. • Kérésre megmutatni a megnevezett testrészt (izületeket). • Nagy biztonsággal tájékozódni saját testén vagy maketten. • Érteni a testtel kapcsolatos fogalmakat. • Gyakori betegségeket megnevezni, problémáit jelezni, és segítséget kérni. • A kapott utasításokat betartani a gyógyulás érdekében. • A ruházatot szezonálisan csoportosítani, és azok minőségi jellemzőit saját szavaival elmondani. • Saját ruházata színeit, egyéb jellemzőit felsorolni. • Észrevenni ruházatán a rendetlenséget. Ruháira vigyázni. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i> <i>Testünk</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ízületek megnevezése (könyök, térd, boka), helyük és funkcióik. • Egészségügyi ismeretek bővítése (fiú – lány közötti eltérés észrevétele). • Tisztálkodás. Testápolás. • A fertőzések elkerülésének, megelőzésének módjai. • Az ismertebb betegségek és jellemző tüneteik. A gyógyulás módja. • Kórházi tartózkodás fontossága. Néhány kezelési mód és kellékeik. • Testrészek, érzékszervek fogalmának kialakítása. Hasonló és eltérő testrészek. • Fiú – lány eltérő fejlődése. <p><i>Öltözködés</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Évszaknak és alkalomnak megfelelő ruházat kiválasztása irányítással. • Ruhadarabok kiválasztása, csoportosítása különböző szempontok szerint. • Divatlapok nézegetése, válogatás, vágás, ragasztás. Öltöztetés, vetkőztetés. • Jelmeztervezés játékosan, segítséggel. • A szekrények rendje. <p><i>Étkezés</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Konzervek, mirelitek, megismerésük, felhasználásuk. (Gyártási idő, szavatosság leolvasása, tárolásuk, 	

<ul style="list-style-type: none"> • Saját ízlés kialakulása, öltözködési stílusát ennek alapján alakítani. • Jelmezbálon szerepelni, eltérő öltözeteket kipróbálni. • Megnevezni az ételeket, áruféleségeket a csomagolás alapján. • Ismerni a menük sorrendiségét. • Egyszerű terítési és főzési műveletet elvégezni, azokat szavakkal, mondatokkal magyarázni, indokolni. • Érteni, és megfogalmazni az ok-okozati összefüggéseket. 	<p>felhasználásuk).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Egészséges táplálkozás. • Hagyományos és ünnepi ételek. • Főzési, sütési kellékek, alapanyagok, előkészítő műveletek. Az ételekről, étkezésekről meglévő ismeretek rendszerezése. • Az egészségmegőrzés témakörében tanultak megfogalmazása és gyakorlása. • Az egészséges táplálkozás alapelvei. • A testmozgás/sport szerepe az egészségmegőrzésben. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Tanári segítséggel a tanuló önmagán és társai testén megmutatja és megnevezi a váll, a könyök, a térd, a csukló és a boka testrészeket.</p> <p>A testen tájékozódik, téri fogalmakat gyakorolva.</p> <p>A jobb-bal, fent, lent és a többi viszonyozót önállóan használja.</p> <p>A testrészek érzékelő funkcióját megnevezi, bemutatja.</p> <p>Az orvosi szobában megnézi a főbb kellékeket.</p> <p>Fertőző betegségek megnevezése, tüneteik felsorolása.</p> <p>A rendszeres és alapos tisztálkodási műveleteket rutinszerűen gyakorolja.</p> <p>Fiú és lány testápolásának, tisztálkodásának jellegzetességei (izzadság, testszag stb.).</p> <p>Képek segítségével az évszaknak megfelelő ruházat csoportosítása.</p> <p>Közös halmazokba rendezi a minden évszakban viselendő ruhadarabokat.</p> <p>Újságokból, katalógusokból különlegességeket kivág, gyűjt, füzetbe rendez.</p> <p>Egyre önállóbban fogalmazza meg gondolatait melléknevek segítségével.</p> <p>Önálló öltözés, vetkőzés.</p> <p>Ruhadarabok szempontok szerinti különválasztása: divatos, régimódi; színek; anyag szerinti; fiú-, lányruhák; felsőruházat, alsóruházat.</p> <p>Saját ízlés szerinti válogatás újságokból, divatlapokból.</p> <p>Önálló „ruhagyűjtemény” készítése. Kiegészítők választása.</p> <p>A ruhanemű megkímélése, gondozása.</p> <p>Közértben a többi áruféleség megfigyelése mellett alaposabb tájékozódás a mirelitárak és a konzervek pultjánál.</p> <p>Segítséggel a tanuló megnevez különböző mirelit árukat, konzerveket.</p> <p>Elkészítési módjukról ismertetőt hallgat és bemutatót néz meg.</p> <p>Beszámol ismereteiről, emlékezetből és eseményképek</p>
--	--

	<p>segítségével.</p> <p>Az ételféleségek körében szerzett ismeretek bővítése, salátafélék, különféle édességek.</p> <p>Az étkezés kulturált viselkedésformáinak gyakorlása.</p> <p>Egészségre káros ételek, italok számbavétele, fogyasztásuk kerülése.</p> <p>Képek alapján a tanuló ünnepi és hagyományos menüt állít össze.</p> <p>Mennyiségi és minőségi különbségeket az étkezésnél megállapít.</p> <p>Tankonyhán ünnepekre szendvicseket, salátákat, turmixokat készít.</p> <p>Megnevezi és használja a szükséges alapanyagokat, kellékeket.</p> <p>Megnevezi a munkaműveleteket, műveleti sorrendet.</p> <p>Az egészséges táplálkozásról képeket gyűjt és étrendjét tudatosan eszerint állítja össze.</p> <p>Figyel testsúlyára. Sporttal kapcsolatos ismereteket szerez, és kedvenc sportot választ, amit rendszeresen gyakorol.</p>
Fogalmak	<p>Test-testrészt, izület, bedagadás, fájdalom, láz, betegség, kezelés, orvosság, kenőcs, recept, gyógyítás, türelem, testhelyzet, testtájak, különböző nemű, nemi jellegzetességek, divatos, ósdi, régimódi, fiús-lányos, ízlés, gyűjtemény (kollekció), divatbemutató, jelmez, álarc, hagyományos, ízléses-ízléstelen.</p>

Témakör	4. Tájékozódás térben	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Megbízható részvétel a közlekedésben.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • Mondatait melléknevek, viszonyszók használatával bővíteni. • Illedelmesen kérdezni. Segítséget kérni, ha szükséges. • Verbális és mozgásemlékezetét egyre tartósabbá tenni. • Tevékenyen részt venni alaprajz, makett elkészítésében. • Megfelelő magatartás a séták, 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <p><i>Iskola</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Műhelyek, raktárak, szakköri szobák, udvar, megismerése funkciójuk megfigyelése. • A műhelyek eszközeinek megfigyelése, kipróbálása, tulajdonságaik megfogalmazása. • Az ott dolgozók nevének megtanulása és használata. Elemi szintű kommunikáció gyakorlása. • A tanterem makettjének elkészítése. • Alaprajz készítése az iskoláról, tájékozódás az alaprajzon. • Környező utcák nevezetességeinek megismerése. <p><i>Lakás</i></p>	

<p>látogatások alkalmával.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Összehasonlításokat tenni, különbségeket észrevenni, azt közölni. • Megkezdett munkáját befejezni. • Saját élményeit mondatokban megfogalmazni. • Épületeket megfigyelni, saját véleményt megfogalmazni az épületekről. • Összefüggést találni a szituációk és a közlekedés fajtái között. • Szűkebb és tágabb környezetét igyekezzen megóvni lehetőségei szerint. • Megbízhatóan részt venni a mindennapi közlekedésben. • Élményeit rajzokkal feldolgozni. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lakóházak típusai. • Jellemző jegyek megfigyelése. • A lakás helyiségei. • Lakás berendezéseinek megfigyelése, megismerése, megnevezése, balesetmentes használata segítségével. • A lakás megóvása, gondozása, díszítése, lakóházak típusok szerinti csoportosítása. • Egyéb épületek a környéken. <p><i>Utca, közlekedés</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Helyi és távolsági, valamint a tömegközlekedés fogalmának kialakítása. • Utak, sztrádák, sínek, alagutak, aluljárók felismerése, megnevezése, balesetmentes használata. • Balesetmentes, óvatos, figyelmes közlekedés. • Járművek, szinterek csoportosítása. • A gyalogos közlekedés szabályainak betartása. • Felkészülés az önálló közlekedésre. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Iskola helyiségeiben, tornateremben, kézműves műhelyben, tanári szobában, irodában, raktárban, konyhában berendezés megfigyelése.</p> <p>Alaprajz készítése tanári segítséggel, színekkel differenciáltan az osztályok helyének megjelölése.</p> <p>Családi ház, társasház, lakótelepi panellakás megkülönböztetése.</p> <p>A lakás helyiségei, berendezései, funkciói, azok rendeltetészerű használata.</p> <p>Fűtés, világítás, azok működésének megfigyelése.</p> <p>Közvetlen környezetében lévő elektromos háztartási gépek megfigyelése, segítséggel kipróbálása.</p> <p>A gépek és az ételféleségek összekapcsolása. (Mit, mivel, miért, hogyan?)</p> <p>Képekről, diákról szép épületek megtekintése, a különlegességek megfigyelése, megfogalmazása.</p> <p>Kulturált viselkedés színházban, múzeumban, az épület szépségeinek felfedezése.</p> <p>Szervezett látogatás során ismerkedés a hajó-, repülő-, vonat- és autóbusz-közlekedés jellemzőivel.</p> <p>A hangosbemondó szavainak értelmezése segítséggel.</p> <p>Tágabb környezetről térkép készítése, azon tájékozódás.</p> <p>A metróállomások, autóbusz és a vasúti közlekedés jellemzőinek összegyűjtése.</p> <p>Hajókirándulás alkalmával a vízi közlekedésről új ismeretek szerzése.</p> <p>A városi közlekedés szintereinek, járműveinek megfigyelése és megnevezése. A tanuló differenciálja és megfogalmazza az út, sín, vezeték fogalmát.</p> <p>Játékokban közlekedési élmények, tapasztalatok</p>
--	---

	<p>felelevenítése.</p> <p>A legfontosabb szabályok rendszeres ismétlése szóban és a gyakorlatban.</p> <p>A gyalogos közlekedés szabályainak betartása.</p> <p>A helyes közlekedés rendszeres gyakorolása párban és önállóan.</p> <p>Játékos módon megjeleníti, csoportosítja a gyalogos közlekedés szabályait.</p> <p>Járművekkel kapcsolatos mesék, versek tanulása.</p>
Fogalmak	<p>Hajóállomás, jegypénztár, kapitány, <i>tömeg</i>, vészfék, helyi közlekedés, jelzés, jegykezelés, állomás, pályaudvar, repülőtér, járatok, nemzetközi, helyi, <i>hangár, remíz, karbantartás</i>, önállóan, <i>körültekintően, makett, tervrajz</i>, alaprajz, emelt, földszint, pince, előtér, díszítés.</p>

Témakör	5. Tájékozódás időben	Javasolt óraszám: 40 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az idő múlásának érzékelése méréssel.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> Felsorolni automatikusan, önállóan a hónapokat, évszakokat, napszakokat. Kapcsolatot találni helyzetek, történések, és az évszakok, hónapok, napszakok között. Kiválogatni a múltra, jelenre, jövőre jellemző tárgyakat, képeket. Tájékozódni az ismétlődő évi események és azok dátumai között. Az aktuális dátumot megmondani, vagy tábláról leolvasni, naptárból sorolni a napokat, kötve a dátumokhoz. Hetesi teendői között felsorolni az ismert napi adatokat. Eligazodni az idő fogalmai között. Elkülöníteni, megnevezni a 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Jelek információjának megértése a tájékozódáshoz, a cselekvés irányításához, az idő alakításához. Évszakok, hónapok neveinek sorrendbe állítása, cselekvésekhez, napszakokhoz rendelése. Szerepjátékokban évszakok megjelenítése. Múlt, jelen és jövő történéseinek megfogalmazása. Filmeken látott események időbeli elhelyezése (díszletek, jelmezek megbeszélése: régen milyen volt a közlekedés – lassabb, mint ma stb.). Eseményképek rendezése: események előzményei, lezárása. Napok, hetek, hónapok, évszakok. Keltezés, dátum (évszám, hónap, nap). Szünet – nyaralás. Éjszaka, nappal. Az óra, perc fogalmának megismerése. Az idő múlása, és az elmúlás kapcsolata. Az életút. Az élet végessége. Fiatal, öreg. Születés, halál-fogalom említése. <p><i>Fejlesztési tevékenység</i></p>	

<p>napszakokat.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Segítséggel leolvasni az egész órát, használni a volt és lesz kifejezéseket az idő megállapításánál. • Ismerni az elmúlással kapcsolatos történéseket. 	<p>Tanári irányítással, képek segítségével az évszakok ismérveinek elmélyítése.</p> <p>A hónapok nevének automatizálása versek, dalok segítségével, eseményekhez rendelésük (születésnap, ünnepek).</p> <p>Naptár használata. A hetek napjainak számlálása, napszakok megnevezése, sorrendiségük begyakorlása.</p> <p>„Mikor lesz?” „Már elmúlt.” – Az idő múlásának megfigyelése.</p> <p>Régi korok meséiből, tárgyaiból segítséggel következtetések levonása.</p> <p>Filmekből látott jövőmotívumok feldolgozása tanári segítséggel.</p> <p>A valóság és a mese elemeinek szétválasztása, a sci-fit tartalmazó képek, történetek megismerése, a félelem legyőzése.</p> <p>Képek időrendbe állítása.</p> <p>A látottak megfogalmazása viszonzyszavak és időfogalmak használatával.</p> <p>Hagyományos és digitális órákon az idő leolvasása.</p> <p>Egész óra, fél óra, perc és óra viszonya.</p> <p>Próbálkozás az óráról az aktuális időpont leolvasására, tájékozódásra, még hány percig tart a tanóra stb.</p> <p>Emberi élet, növények élete, állatok élete témában adatgyűjtés.</p> <p>Korosztályokhoz kapcsolódó tevékenységek, jellegzetességek gyűjtése.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Az idő múlásával, mérésével kapcsolatos fogalmak és szókincs.</p> <p>Dátum (termékeken gyártási idő és szavatosság).</p> <p>Az idő múlása, az elmúlással kapcsolatos fogalmak.</p>

<p>Témakör</p>	<p>6. Élőlények</p>	<p>Javasolt óraszám: 30 óra</p>
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A tápláléklánc alapjainak megértése.</p>	
<p>Fejlesztési feladatok</p>	<p>Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Egyre jobban tájékozódni az őt körülvevő természeti világban. • Analógiákat találni a régi és az új ismeretek között. • Önállóan próbálni megfogalmazni a termények 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <p>Az élő környezet.</p> <p><i>Növények</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • A növények hatása életünkre (jó levegő, vitamin, állatokat táplál, melyeket mi eszünk meg). • A növények fejlődése, a fejlődés feltételei. • A fa részeinek bemutatása, lombos, tűlevelű, 	

<p>évszakhoz történő rendelését és analógiákat.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gyűjteni, megszerezni, megfogalmazni a témakörben. Oszályozni, csoportosítani a növények fajtáit. • Ismerni és gondozni a környezetében lévő növényeket. • Ismerni és felsorolni a már tanult jellemzőket. • Igeközös igétet használni. • Kérdéseit bővített mondatokkal feltenni. • Gondolatait érthető mondatokkal kifejezni. • Hosszan figyelni egy-egy dologra. • Legyenek a tanulónak ismeretei az állatkert állatairól, ismerje fel azokat könyvekből, filmen. • Tudjon állatjelmezben tulajdonságokat megjeleníteni, hangokat utánozni. • Számoljon be a kedvenc háziállatról. 	<p>lombhullató, örökzöld fa fogalmának kialakítása.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gabonafélék megismertetése, felhasználása. • Gyümölcsök, zöldségek, gabonafélék felhasználása, tárolása, tartósítása. • Szobanövények ápolása. • Az eddig tanultak elmélyítése, megszerezése. • Földünkön élő változatos növényvilág. • A növények létfontosságú tulajdonságai (oxigéntermelés). <p><i>Állatok</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Háziállatok fogalmának bővítése. • Ház körül élő állatok csoportosítása (hasznos, káros). • A felsorolt állatok tápláléka, életmódja, haszna. • Vadon élő állatok, erdei, mezei, vízi állatok, ragadozók. • Hobbiállatok. • Csoportosítás kültakaró, táplálkozás, szaporodás, élőhely szerint. • Más földrészek állatai. • Mesék, dalok, versek az állatokról. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Élő és élettelen megbízható differenciálása. Képválogatás, csoportosítás főfogalmak alá.</p> <p>Erdei sétán a tanuló megfigyeli, tapintja a fák részeit. Összehasonlítás, különbségek megállapítása.</p> <p>Tanórán tapasztalatai, emlékei szerint főfogalom alá rendez, csoportosít.</p> <p>Fogalomhoz megfelelő képet rendel.</p> <p>Filmen, vagy a természetben megfigyeli a zöldségek, gyümölcsök betakarítási módját, cselekvően részt vesz a munkálatokban.</p> <p>Zöldségeket, gyümölcsöket, gabonaféléket megnevez, csoportosít.</p> <p>A fagyasztást, hűtést és tartósítást képekről vagy üzemplátogatás során megfigyeli.</p> <p>Filmről, képről az élelmiszerek gyártási és felhasználási módjait is megismeri.</p> <p>Távoli földrészek növényvilága, képek, filmek megtekintése a témában.</p> <p>Környezetében lévő virágokat megnevezi, részeit felsorolja, gondozza azokat.</p> <p>Állatkerti séta vagy kirándulás alkalmával közelről ismerkedik az állatokkal.</p> <p>Megtanulja élőhelyeiket, táplálkozási szokásaikat (világatlaszban az állatok élőhelyei, életviszonyai, tápláléklánc).</p> <p>Ház körüli állatokról személyesen, filmből, könyvből szerez ismereteket, azonosítja az élő állattal.</p>
--	--

	Párhuzamot von háziállatok és élelmiszerek között. Meséket, verseket, dalokat tanul. Állatfarsang, jelmezkészítés, szerepjátékok, mesék dramatizálása.
Fogalmak	Növény- és állatvilág témakörben felmerülő fogalmak.

Témakör	7. Előkészület a felnőtt életre	Javasolt óraszám: 40 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Körültekintő vásárlás, különbség felismerése a fontos és nem fontos árucikkek között.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> Egyre több áruféleséget megnevezni, főfogalom alá rendezni önállóan is. Saját véleményét kifejezni az üzletben látottakkal kapcsolatban. Szerepjátékban azonosulni vevővel és eladóval. Üzletbe lépéskor a tanult udvariassági formákat, rendszabályokat betartani. A látottakat önállóan, emlékezete alapján megszerezni. Ismerni a pénz fontosságát a vásárlás során. A tanultakat készség szintjén, a gyakorlatban alkalmazni. Türelemmel, érdeklődéssel és megfelelő magatartással részt venni a látogatásokon. Szókincse, mondatai tükrözzék a beépült és rögzült ismereteket. Saját véleményt kialakítani a foglalkozásokról (jó, rossz, nehéz, könnyű). Önállóan kérni, megköszönni, elköszönni, kifogást megfogalmazni. Megmondani kérdésre saját nevét, születési helyét és idejét. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i> <i>Üzletek, vásárlás</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Áruház látogatása, áruféleségek megnevezése, konvencionális kifejezések gyakorlása, irányítással. Üzletekről, vásárlásról tanultak megszerezése. Piaclátogatás, vásári áruk, utcai árusok. Piacok, üzletközpontok, közértek, kiskereskedések hasonlósága, különbözősége. Rendszeres vásárlás gyakorlása az apróbb megbízatások teljesítésével. Az önállóság fokozatos növelésével: az áru kiválasztása, vásárlás, fizetés. Megfelel-e az áru minősége? (Csere). A pénz értéke. <p><i>Foglalkozások</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Iskola, üzletek, intézmények dolgozói. Szolgáltatások egymáshoz rendelése, irányítással. További iparosok munkájának megismerése, eszközeik csoportosítása. Szülők, testvérek munkája, foglalkozása. TV-rádió-szerelő, varrónő, ács, villanyszerelő, hangszerjavító, cipész. Minden munkában van szépség és hasznosság. Személyes adatok. Születési hely, idő. Az anya leánykori neve. Lakcím. Az anya tulajdonságainak megfigyeltetése, megfogalmazása. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i> Hasonlóságok és különbözőségek sorolása a különböző helyek (áruház, piac, utcai árusok) között. Üzletek, áruféleségek megszerezése, csoportosítása,</p>	

<ul style="list-style-type: none"> • Ismerni édesanyja nevét (legalább keresztnévét). • Kérdésre kiválasztani édesanyja külső és belső tulajdonságait. 	<p>minőségi kifogás megfogalmazása. Szervezett keretek között csoportos látogatás a különböző vásárlóhelyekre. Tanári kérés szerint vásárlás, fizetés. A tanult kommunikációs formák gyakorlása, szerepjátékokban megjelenítése. Az iskolai dolgozók foglalkozásának megnevezése, feladataik megfigyelése. Mindennapi életében jelenlévő ügyintézők munkájának, eszközeiknek megfigyelése: orvos, asszisztens, titkárnő, jegyeladó, buszvezető, cukrász. Eladók munkájának megfigyelése, szituációs játékokban a szerepek gyakorlása. Mesealakok foglalkozásának felismerése. Összehasonlítás jellemzők megfigyeltetése által. A költekezés megelőzése, felesleges – szükséges mérlegelése. Szervezett formában látogatja meg a különböző szakmák képviselőit, megfigyeli munkájukat és eszközeiket, kipróbálja, megtapasztalja a mozdulatokat. Kér, kérdez, megnevezi a látottakat. Képeken egyezteteti, és főfogalom alá rendezi a megismert fogalmakat, tárgyakat. Név, születési hely, idő automatizált megtanulása. Édesanyja nevének megtanulása. Édesanyja külső tulajdonságait segítséggel megfigyeli, megnevezi. (Születésnap, névnap számontartása, felköszöntés). Érzelmeit kifejezi szóban és gesztusaiban, mások érzelmi megnyilvánulásait észreveszi és tiszteletben tartja.</p>
Fogalmak	A témákkal kapcsolatban felmerülő fogalmak, szókinccs köre.

Témakör	8. Ünnepek		Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Külsőségeiben és tartalmában is készülődés az ünnepre.		
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<ul style="list-style-type: none"> • Szívesen részt venni az ünnepi készülődésben. • Önálló feladattal készülni az ünnepre. • Himnusz hallgatása alatt 	<i>Fejlesztési ismeretek</i> <ul style="list-style-type: none"> • Nemzeti, társadalmi, családi ünnepek csoportosítása. • Az ünnepek eredete, történetének ismertetése. • Nemzeti ünnep. Augusztus 20 (Szent István). Március 15. (Petőfi Sándor). 		

<p>vigyázzban állni.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verseket, dalokat örömmel bemutatni az iskolában és otthon. • Örülni társai sikereinek. • Helyesen értelmezni az ünnepekkel kapcsolatos fogalmakat, megfelelő eseményekhez kapcsolni azokat, játékosan utánozni néhány jellegzetes ünnepi eseményt. • Egyre biztosabban eligazodni a különböző ünnepek időpontja, jellege, eredeztetése tekintetében. • Az ünnepekkel kapcsolatos tárgyismeretét, és a fogalmait gazdagítani. • Legyen megfelelő a tanuló magatartása, részvétele. 	<ul style="list-style-type: none"> • Mikulás, ajándékozási szokások. Karácsony. • Társak jeles ünnepeinek számontartása. • Az ünnepekhez tartozó történetek ismertetése. • Az ünnephez tartozó formai elemek betartása. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Az aktuális ünnepnek megfelelő kellékek, ajándékok készítése segítségével.</p> <p>Figyelmesen hallgatja a történeteket.</p> <p>Képeket gyűjt és rendszerez az ünnepekkel kapcsolatban.</p> <p>Verseket, dalokat tanul és előad, csoportban, vagy önállóan.</p> <p>Versenyekre, vetélkedőkre készül.</p> <p>Nemzeti nagyjaink és az eseményekhez kapcsolódó történeteket ismer meg.</p> <p>Az ünnepek megnevezését és eredetét sokféle helyről, helyzetből hallgatja, nézi.</p> <p>Felköszöntés, gratuláció. Ajándékozás (könyvek, mesék, tárgyak, emlékek).</p> <p>Tevékenyen részt vesz jelképek (zászlók, díszek) készítésében.</p> <p>Tanári segítséggel értelmezi a helyzeteket, tárgyakat.</p> <p>Olvasmányok az ünnepekkel kapcsolatban.</p> <p>Történelmi tárgyak megtekintése, múzeumlátogatások az ünnepekhez kapcsolódóan.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p><i>Nemzet, család, hazaszeretet, ünnepélyes, Himnusz, csend, felvonulás, király, megváltó, ünnepélyesség, ajándék, költő, költemény, előadás, emlékmű, múzeum, tűzijáték, ünnep, egyház, társadalom, nemzet, történet, király, papság, kép, jelkép, korona, szent, vallások, templom, szeretet, gyűlölet, hangulat.</i></p>

<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – kiejtését tudatosan javítani, hangerejét, beszédritmusát tudatosan irányítani; – bővítménnyel mondatot alkotni; – kérdést megfogalmazni, kérdésre adekvát választ adni; – felhívó jellegű kommunikációs megnyilvánulásokra; – a hangulati elemeket megjeleníteni beszédében; – felismerni és megfogalmazni tulajdonságokat; – felismerni, megmutatni érzékszerveit és tudja azok funkcióit; – egyszerű terítési és főzési műveletet elvégezni, azokat szavakkal, mondatokkal magyarázni, indokolni; – megbízhatóan részt venni mindennapjain a közlekedésben; – észrevételeit, szükségleteit jelezni, segítséget kérni, megköszönni. <p>Étkezésnél, kiránduláson megfelelő magatartást tanúsít.</p> <p>Természeti kincseinket és néhány hasznát, jelentőségét ismeri.</p> <p>A témakör fő fogalmait beszédében megfelelően használja.</p>
--	--

	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – segítségével leolvasni az egész órát, használni a volt és lesz kifejezéseket az idő megállapításánál; – az elmúlással kapcsolatos történéseket megérteni; – mondanivalóját kérdések segítségével bővített mondatokkal is megfogalmazni; – főfogalom alá rendezni az állat- és növényvilág témakörökben különböző tulajdonságok alapján; – együttműködni a helyes viselkedési és magatartási szabályok tudatos betartásában; – aktív szókincsét bővíteni a tanult témakörökben; – legfontosabb személyi adatait elmondani (név, cím); – a legfontosabb ünnepek jelentőségét átélni, az ünnepekkel kapcsolatos tárgyismeretét, és a fogalmak használatával beszédét gazdagítani, közös ünnepeken alkalmanként közreműködni. - Himnusz hallgatása alatt vigyázban áll.
--	---

7.- 8. évfolyam

A tantárgy az erkölcsi nevelést a közösségi helyzetekben az alkalomhoz illő viselkedés gyakorlásával, tudatosításával, a jó – rossz, pozitív – negatív példák megnevezésével, szituációs játékokon, meséken keresztül a viselkedés megítélésében az igazságosság és mértékletesség gyakorlásával, és az adott szituációnak megfelelő viselkedési szabályok alkalmazásával és megnevezésével segíti.

Megalapozza a nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés fejlesztését a közösség hagyományainak megismerésével, jeles képviselőinek megnevezésével és azok tiszteletére nevelésével. Erősíti a népi hagyományok, szokások, a hozzájuk kötődő tevékenységek gyakorlása, a nemzeti ünnepek, jelképek megismerése, megnevezése, jelentőségük felismerése, a magyar nemzeti kultúra elkülönítése más népek kultúrájától és szokásaitól.

Az állampolgárságra, demokráciára nevelést segíti az önállóság és önérvényesítés igényének kialakítása, a társas érintkezés alapvető szabályainak megismerése (szituációs játékokon keresztül), a különböző lehetőségek közül, a tanuló igényének megfelelő választás gyakorlása, a megalapozott döntésekre nevelés, a segítség megfelelő stílusú kérésének és elfogadásának megválasztása.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése megvalósul az önkifejezés erősítésével, különböző kommunikációs technikákkal az igények kifejezésében (véleményalkotás tanulása), az érzelmeken uralkodás lehetőségének és képességének megismertetésével, a szociális kapcsolatok megfelelő formáinak gyakorlásával, a közösség értékeinek megismerésével, elfogadásával.

A családi életre nevelést a társas kapcsolatok kialakítása, kezdeményezése, szituációs játékokkal a családban betöltött szerepek gyakorlása, a családi ünnepek és események, jelentős évfordulók, rokoni kapcsolatok megismerése, megnevezése, ünnepi készülődések tervezése, a meghívások, köszöntők, gratulációk gyakorlása támogatja.

A tantárgy a testi és lelki egészségre nevelésben az egészséges életmód (táplálkozás, sport, személyes higiéné) alapvető szabályainak/jellemzőinek megismerttetése ismeretterjesztő

médiумok (könyvek, cd-k) segítségével, az ismeretek megnevezésével a testi és lelki egészség, helyes és helytelen szokások köréből és a test és lélek érzéseinek adekvát kifejezésekkel és fogalmakkal történő megfogalmazásával vesz részt.

A felelősségvállalás másokért, önkéntesség kompetencia terület fejlesztését szituációs játékokon keresztül a segítségnyújtás szükségességének és módjainak felismertetése és gyakoroltatása, a közösség tagjainak kommunikációs jelzéseire figyelés, megfelelő formájú kapcsolattartás és a közösségi munkában feladatok vállalása erősíti.

A fenntarthatóság és környezettudatosság céljait a környezetet megóvó magatartásra és tevékenységre neveléssel, a környezetvédő tevékenységek felismerésével, megnevezésével (pl.: szelektív hulladékgyűjtés, energatakarékosság) segíti elérni.

A pályaorientáció alakítása a munka világának megismerésével – saját életlehetőségek, pályaelképzelés reális felmérésével és a társadalmi munkamegosztás területeinek és fogalmainak, valamint a szakmák tevékenységeinek rendszerezésével valósul meg.

A gazdasági és pénzügyi nevelést a tantárgy a pénz – munka összefüggéseinek megismertetésével, a családi élet, munkahely, foglalkozások témaköréből vett kommunikációs témák feldolgozásával segíti.

A tantárgy segíti az infokommunikációs eszközök megismerését, rendeltetészerű használatát, az érdekes műsorok, programok céltudatos válogatását, a nyilvános és bizalmas információk megosztása közötti különbség felismerését.

Óv a túlzott információadástól, és segíti a megszerzett ismeretek hitelességével és elfogadásával kapcsolatos kétségek felismertetését a médiatudatosságra nevelés területén.

A tantárgy támogatja a tanulás tanítását az egyénre szabott értékelési és motivációs módszerek alkalmazásával való ösztönzés, és az ismeretek (tananyag) iránti érdeklődés felkeltésében, elsajátításában. Fejleszti a környezettel való kommunikációs kapcsolatban a folyamatos érdeklődés az önellenőrzés és javítás iránti igényt.

Az anyanyelvi kommunikáció a tanuló képességeihez és lehetőségeihez mértén fejlődik az önkifejezés minél gördülékenyebb, pontosabb megjelenítésével, a társak kommunikációs jelzéseinek figyelésével és megértésével, a kommunikációs jelzések egyre pontosabb, érthetőbb, tisztább, lehetőség szerint beszéddel kísért megjelenítésével, valamint a nonverbális jelek, gesztusok, képek, piktogramok értelmezésével és használatával.

A természettudományos és technikai kompetenciát a testi, érzékszervi élmények, érzések megfogalmazására való képesség, a társakra és jelzéseikre figyelés, a környezet veszélyeinek felismerése, és megfogalmazása fejleszti.

A digitális kompetencia fejlesztését az IKT – eszközök közötti eligazodás, felhasználásuk módjának megértése és gyakorlása, a szabadidő hasznos és szórakoztató eltöltésének módszerei, a választás szempontjainak megismerése, gyakorlása segíti.

A szociális és állampolgári kompetencia területén a tantárgy keretében megvalósul a közösség tagjaival történő együttműködés és kooperációs készség gyakorlása, a szociális beilleszkedéshez szükséges készségek, képességek fejlesztése, felkészítés a szakiskolai közösségbe történő beilleszkedésre, a felnőtt lét szerepeire és a konfliktushelyzetek megoldásához szükséges technikák elsajátítására és gyakorlására.

A kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia fejlődését segíti a célok kitűzése, megfogalmazása, a lehetőségekhez képest önálló tevékenységek igényének felismerése, a kitűzött célok elérése érdekében lényeges kapcsolatfelvétel gyakorlása.

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség kompetencia terület megerősödik a versek, mesék mozdulatokkal kísérésével, életszerű szituációk eljátszásával, a tiszta, választékos beszédre törekvéssel.

A hatékony, önálló tanulás fejlesztése az önálló kérdezés, felvilágosítás kérés gyakorlásával, valamint a közös munkában történő együttműködéssel, a feladattartás és kitartás gyakorlásával valósul meg.

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	1. Beszédfejlesztés. Anyanyelv.	Órakeret: 60
Előzetes tudás	Megnevezései egyre pontosabbak, szókincsét aktivizálja.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az elsajátított és a begyakorolt udvariassági formulák használata.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hangerőt szabályozni, suttogni, súgni. • Szókincs bővítése és pontosítása. • Szavakat értelmezni szövegösszefüggésben. • Nyelvtani ismeretek bővítése és rendszerezése. • Analóg mondatokat alkotni. • Önmagát és környezetét reálisan értékelni. • Törekvés érthető, összefüggő beszédre. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Artikulációs ügyesítés. Kiejtés javítása. • A hang közvetítő szerepe: hanghordozás változtatása, a közlés tartalma közötti összefüggés. <p><u>Hangtan:</u> hangok – magánhangzók (rövid, hosszú párok)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mássalhangzók: egyjegyű-kétjegyű, rövid-hosszú. <p><u>Szótan:</u> főnév (személyek és tárgyak nevei), ige (cselekvések megnevezése), melléknév (tulajdonságok).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Határozószó (viszonyszavak). • Melléknevek fokozása. Alap- és középfok. Három változó jellemzése, a felsőfok gyakorlása. <p><u>Igeragozás:</u> egyes szám, többes szám. Személyes névmások, személyragok.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Igeidők: jelen-, múlt- és jövőidő. A „fog” ige használata. <p><u>Mondattan:</u> kijelentő mondat, kérdő mondatok.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bővített, és összetett mondatok. • Állító- és tagadó mondatok. • A magán és közéleti kommunikáció tipikus helyzetei, kifejezőmódjuk. <p>Tevékenység</p> <p>Artikulációs gyakorlatok</p> <p>Különböző hangnemű beszéd azonos tartalommal (unott, érdeklődő, gúnyos, gyűlölködő stb.) hanghordozás és tartalom kapcsolata.</p> <p>Magánhangzók rövid-hosszú párok.</p> <p>Hangok – betűk csoportosítása változatos szempontok szerint.</p> <p>ABC ismerete, nevek névsorba rendezése.</p> <p>Tulajdonnevek (emberek neve, városok neve stb.) gyűjtése, helyesírása.</p> <p>Cselekvések megnevezése.</p> <p>Igeidők használata egymás után, egymáshoz kapcsolva.</p>	<p>Ének, zene: Ritmus és hallásfejlesztés, és,</p> <p>Olvasás, írás: Betűtanítás, abc-be rendezés,</p>

<p>A múlt, jelen és jövő összefüggéseinek felismerése. Térbeli- és időbeli viszonyok meghatározása. Két tárgy, személy összehasonlítása. Három tárgy v. személy összehasonlítása. Képekről szógyűjtés, mondatalkotás adott szóval. Szókincs- és témavariációk eltérő helyzetekben. Kijelentő mondatok átalakítása kérdővé, válasz a kérdésre. A cselekvést értékelő kérdésre állító, a valóságnak nem megfelelő kérdésekre tagadó mondatok szerkesztése. Élőben, és magnetofonról hallgatott beszéd módok értékelése: motyogás, halk, hangos, érthető beszéd, hadarás.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Hanghordozás, kiabálás, suttogás, sűgás, Nyelvtani megnevezések. Magánélet, közélet körébe tartozó kifejezések. A gyakorolt nyelvtani formulákhoz kapcsolódó egyszerűsített kifejezések.</p>
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>Képes verbális közlésre (organikus akadályozottság esetén nonverbálisra). Képes mondatbővítésményeket és múlt időt használni, kifejezni magát bővített mondatokkal, mellékneveket, határozószókat, igekötőket használni spontán beszédében. Képes helyesen használni megtanult nyelvtani formákat, tiltó mondatokat fogalmazni.</p>

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / Fejlesztési cél	2. Társadalmi érintkezési formák	Órakeret: 80
Előzetes tudás	Helyes viselkedésmódok ismerete és betartása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Törekvés a kulturált, ápoltság megjelenésre, társas helyzetekben adekvát viselkedésre és kommunikációra.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Felismerni, és megváltoztatni a rossz szokásokat. • Tiszteletben tartani, és érzékelni a személyes tér határait. • Megítélni a látott helyzetek motivációját. • A helyes és helytelen viselkedést megnevezni, indokolni, és a gyakorlatban alkalmazni. • Az elsajátított viselkedésmódok szerint kulturált módon kapcsolatot tartani egyszerűbb helyzetekben. <p>Ismeretek Viselkedésmódok elemzése és megbeszélése.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Testtartás:(pl. Himnusz alatt) beszélgetés során (zsebre tett kéz, vállrángatás) • Ülés: A leülés és felállás udvariassági rendje, az ülés módja (szétvetett lábak, zárt lábak, székről lecsúszva, asztalra felrakva stb.) • Járás: a közlekedés módja csoporttal, párban, egyedül. 	<p>Életvitel és gyakorlat: vásárlás, közlekedés, vendégség,</p> <p>Társadalmi ismeretek: Felkészülés a felnőtt életre: jó és rossz elkülönítése,</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Tekintet: iránya beszélgetés közben (szemkontaktus, bámulás stb.). • Mimika: grimasz mások megnyilvánulása közben. • Gesztikulálás. • Távolságtartás: a beszélgetés távolsága ismert és ismeretlen személynél, átkiabálás az utcán, valakinek a feje felett) • Érintés: Az érintés árnyalatai (kéz a combra, hátba ütés, fenekére csapás, csók arcra, homlokra, szájra stb.) • Megszólítás – Köszönés – Bemutatkozás: korosztály – fiatalabb, idősebb, és nemek szerinti különbségek figyelembevétele. • Viselkedési szokások megbeszélése, elemzése. Az alkalmazkodás, beilleszkedési szokások kidolgozása, begyakorlása. • Köszönési módok megbeszélése. (kinek, mikor, hogyan). Integetés, mint köszönési forma. • Kézfogás. Puszi. • Bemutatkozás – bemutatás. • Megszólítás (ismerős – idegen, fiatal – idős) • Beszélgetés társaságban, véleményalkotás, tanácskérés, kérdezés. • Vendégségben. • Vendég hívás, köszöntés, búcsúztatás, kínálás. • Ajándék átadás és átvétel. • Ajándék kiválasztásának szempontjai. • Mozi, színház, koncert, táncos rendezvény látogatása. • Felkérés tánkra, elköszönés, udvarias visszautasítás. <p>Tevékenység</p> <p>Helyzetgyakorlatok, látott esetek (fotó, videó) a témákkal összefüggésben. A felsorolt helyzetekre rövid történetek eljátszása, a helyes és helytelen viselkedés elválasztása.</p> <p>Iskolai helyzetekben a viselkedésmódok gyakorlása.</p> <p>A már gyakorolt viselkedési szokások átisméltése, gyakorlása szituációkban. A helyzetek megbeszélése, a helytelen viselkedés javítása.</p> <p>A köszönés módja és a köszönő felek közötti viszony megbeszélése.</p> <p>Bemutatkozás módja – a felek közötti viszony szerinti változatok gyakorlása.</p> <p>Helyzetgyakorlatok.</p> <p>Illő öltözet, ruhatár használata, jegy bemutatása, hely megkeresése, viselkedés előadás alatt (zörgés zacskóval, viselkedés idegen szomszédal).</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>félszeg, tolakodó, bizalmaskodó, tisztelet, A témák feldolgozása során felmerülő kifejezések és fogalmak tisztázása.</p>
<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>Képes megérteni a tárgyalt eseteket, észrevenni a helytelen viselkedést, indokolni a választott megoldást, helyes erkölcsi érzékét kialakítani.</p> <p>Képes a tájékozódáshoz, probléma megoldáshoz, feladata elvégzéséhez segítséget kérni, elfogadni és hasznosítani.</p> <p>Képes elsajátítani a szociális beilleszkedéshez szükséges készségeket, képességeket, tiszteletben tartani és érzékelni a személyes tér határait.</p> <p>Képes önmaga és mások viselkedését igazságosan és mértékletesen megítélni.</p> <p>Képes önmagát és környezetét reálisan értékelni.</p>

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	7. Előkészület a felnőtt életre	Órakeret: 54
Előzetes tudás	Elkülöníteni a helyes – helytelen.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Óvatos viselkedés kapcsolatok létesítése során.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • A tárgyalt eseteket megérteni, erkölcsi érzéke helyesen működjön, észrevenni a helytelen viselkedést, indokolni a választott megoldást. • Személyes véleményalkotás. • Őszinte kapcsolatot kialakítani az általa kiválasztott felnőttel. • Gondjait megosztani. • Ismeretlen helyzetekben helyes viselkedési formát választani. <p>Ismeretek</p> <p>Konfliktushelyzetek felismerése, megoldási módok kitalálása.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Boltban vásárol, de nem elég a pénze az áru megvásárlására (mit tegyen?). • Az utcán leszólítja valaki (hogyan reagáljon?). • Húsvéti locsoláskor alkohollal kínálják (mit tegyen?). <p>Aktuálisan előforduló konfliktushelyzetek megbeszélése.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gyermekkönyvek, filmek, ifjúsági filmek részleteiben megjelenő konfliktusok megoldása saját vélemény alapján, és a filmen. • Magán, és hivatalos jelleg elkülönítése. • Ismerkedés: bizalom, bizalmatlanság. • Hol, kivel közölhetem személyes adataimat? (önkormányzat, orvosi rendelő, rendőrség, iskola) • Hol, mikor, kinek írom alá a nevemet? • Segítségkérés – személyi segítő. <p>Tevékenység</p> <p>Képek alapján adott szituációk felismerése, a probléma elemzése, megoldás keresése. A lehetséges megoldások eljátszása után a helyes megoldás kiválasztása, indoklása. (Ismert sorozatokból részletek, a Kockásfülű nyúl c. rajzfilm epizódjai, Frakk filmek, Magyar népmesék).</p> <p>Választás, megkülönböztetés (kinek szóló információt hallasz?).</p> <p>Személyes adatok és iratok kezelésének módja.</p> <p>Szituációs gyakorlatok a személyes iratok használatára (személyi igazolvány, bérlet, diákigazolvány, bankkártya, lakcím, lakáskulcs).</p> <p>Előfordulható helyzetek a helyes és helytelen cselekvésre.</p> <p>Helyzetgyakorlatok. Probléma megfogalmazása</p>	<p>Életvitel és gyakorlat: vásárlás, közlekedés, vendéglátás, orvosi vizsgálat,</p> <p>Társadalmi ismeretek: Állampolgári ismeretek, hivatalos dokumentumok használata,</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	irigység, füllentés, becsapás, lopás, konkrét helyzetekben felmerülő kifejezések és fogalmak tisztázása
A fejlesztés várt eredményei a két	Képes önkifejezéséhez verbális és nonverbális közlési formákat használni. Képes személyes véleményalkotásra.

évfolyamos ciklus végén	<p>Képes hétköznapi helyzetekhez adekvát megnyilvánulással viszonyulni, ismerni és alkalmazni a társadalmi együttélés normáit.</p> <p>Képes a helyes és helytelen viselkedést megnevezni, indokolni, és a gyakorlatban alkalmazni.</p> <p>Képes őszinte kapcsolatot kialakítani, gondjait megosztani az általa kiválasztott felnőttel,</p>
--------------------------------	--

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	8. Társas kapcsolatok	Órakeret: 70
Előzetes tudás	Szerepjátékokban jellemző tulajdonságokat megjelenít.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Együttműködés a társakkal barátságos, befogadó közegben.	

<i>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</i>	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Helyesen használni az elsajátított és begyakorolt udvariassági formulákat. • Törekedni nyílt, őszinte kommunikációra. • Tudni, hogy mit tehet mások előtt és mit nem (pl.: diákszerelem megnyilvánulásai). <p>Ismeretek</p> <p>Kapcsolat az osztályközösségben:</p> <ul style="list-style-type: none"> • barát – haragos • felnőtt – tanuló • Az átlagos érintkezés formái (udvariassági formulák). <p>Kapcsolat az intézmény helyszíneivel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tanárok, irodai dolgozók (ebédbefizetés, könyvtárhasználat, üzenet átadása) • Karbantartók, konyhai dolgozók, portaszolgálat (segítség kérése, üzenet átadása, együtt dolgozás). <p>A nemek közötti kapcsolat.</p> <ul style="list-style-type: none"> • A fiúkra és lányokra jellemző viselkedési módok szabadidőben és munkában. • Nonverbális kommunikáció és illemszabályok. Arcmimika differenciált észlelése. • Lelkiállapot kitalálása arckifejezésből, az esetleges okok feltárása. • Szemmel, fejmozdulattal, mimikával, kézzel kifejezett utasítás közlésének és megértésének gyakorlása. • Külső megjelenés eltérő helyzetekben. Reakció. • Képek, ábrák, szimbólumok, szituációk információinak megértése (postán, közintézményben). • Különböző társasági körök. • Osztályközösség, iskolai barátok, az intézmény dolgozói, családtagok, gyermekek, fiatalok más intézményekből. • Párkapcsolatok az iskolában. Diákszerelem. • A telefonálás illemszabályai. • Viselkedés kötött és kötetlen élethelyzetben (szabadidőben). 	<p>Társadalmi ismeretek: önismeret, társas kapcsolatok,</p> <p>Életvitel és gyakorlat: piktogramok értelmezése,</p> <p>Környezetismeret: Az emberi test, egészségvédelem,</p>

<p>Tevékenység</p> <p>A helyes viselkedés és kommunikációs formulák elsajátítása és gyakorlása játékos szituációkban.</p> <p>Társakra jellemző belső tulajdonságok összegyűjtése, csoportosítás nemek szerint.</p> <p>Grimaszok rögzítése, különböző arckifejezések megfigyelése tükör előtt.</p> <p>Egymás arckifejezésének utánzása.</p> <p>Arckifejezés, testtartás elemzése fotó ill. videó felvételek alapján. Megadott lelkiállapot megjelenítése arccal, testtel.</p> <p>Ápoltság, rendezettség, célnak megfelelő öltözék. (sporthoz, ünnepre, stb.).</p> <p>Tágabb környezetében adódó helyzetek, képek, ábrák stb. megértése (piktogramok, közlekedési táblák stb.).</p> <p>Személyes tapasztalatok, saját kapcsolatok feltérképezése.</p> <p>A másik nemmel szembeni viselkedés alapszabályainak állandó megbeszélése.</p> <p>Elfogadható és nem megengedhető tényezők elemzése egy kapcsolatban.</p> <p>Telefonálás gyakorlása mesterségesen kialakított és valós helyzetekben.</p> <p>Viselkedés kötetlen helyzetben: köszönés, hangoskodás, öltözködés, tisztálkodás.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>barát, barátságos, ellenség, ellenfél, barátságtalan, elutasítás, elutasító, szeretet, szerelem, intimitás</p> <p>szigorú, ideges, gondterhelt, vidám, alkalom, ápoltság, rendezett, kezelési útmutatók ábrái, közlekedési táblák,</p>
<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>Képes az interakciós fél érzelmeinek, gesztusainak, igényeinek felfogására, kerülni a feltűnő, oda nem illő viselkedést.</p> <p>A testbeszéd információközlő értékét ismeri, képes válaszreakciókra, érzelmein uralkodik.</p> <p>Képes az elsajátított viselkedésmódok szerint kulturált módon kapcsolatot tartani egyszerűbb helyzetekben.</p>

Évfolyam: 7.-8.

<p>Tematikai egység / Fejlesztési cél</p>	<p>10. Médiaismeret</p>	<p>Órakeret: 60</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Helyes, helytelen elkülönítése.</p>	
<p>Tantárgyi fejlesztési célok</p>	<p>Egyensúlyra törekedés a szabadidő eltöltése során.</p>	

<p>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Egyszerűbb szókincsű írott anyagból a lényegét megérteni. • Kedvenc műsorát kiválasztani, és figyelemmel kíséreni. • Helyesen viselkedni a könyvtárban. • A papíralapú termékeket helyesen, kímélően használni. • Tudni: a könyv és folyóirat érték, kímélni kell! • Baleset- és rongálásmentesen használni az eszközöket a megszabott keretek között. 	<p>Információs eszközök használata: DVD, CD lejátszása, célzott internet használat,</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Egyensúlyra törekedni a szabadidő eltöltése során. • Törekedni az önkorlátozásra. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tömegkommunikációs műfajok és eszközök közötti tájékozódás. • Írott kommunikáció: (szórólapok, műsorújság, reklám, időjárás-jelentés). • Elektronikus hordozók (számítógép, TV, Videó, DVD, CD, játékok) használata (lejátszás, be-, kikapcsolás, működtetés). • Kisközösségi kommunikáció alapvető helyzetei, magatartásformái. • Könyvtárhasználat. A kívánt könyv, kiadvány megkeresése, kiválasztása. • Írott kommunikáció áttekintése: szórólapok, reklámok, terméktájékoztatók, korosztálynak megfelelő újságok, folyóiratok áttekintése. • Mindennapos, szokásos médiahasználat (rádió, TV). • A műsorok kiválasztásának szempontjai (pl.: korosztályos ajánlás, időpont, családi időbeosztás, stb.). • Véleményalkotás, vitakészség alakítása. <p>Tevékenység</p> <p>Műsorújság használata (időpont, műsor keresése). A kívánt eszköz kiválasztása, működtetése. Szerepjátékok: iskolai hírek, családi hírek. Hang nélkül, csak mimika és testbeszéd alapján kitalálni a hírek tartalmát (szomorú, vidám, semleges hír: baleset bejelentése, sportgyőzelem, időjárás-jelentés stb.) Cím, író szerinti keresés – az abc rend szerinti tájékozódás. A termékek áttekintése, téma keresése, az olvasottak rövid összefoglalása (pl.: hogyan ajánlanád társaidnak az adott cikket, miért érdekes az adott információ? stb.). Hangkazetta, CD, DVD, videó, számítógép működtetése önállóan felügyelettel. Műsorújságból kiválasztja a kívánt programot, az időpont megjegyzése, a látottak megbeszélése, kritika megfogalmazása (tetszett, nem, miért?).</p>	<p>Olvasás, írás: Értő olvasás,</p> <p>Társadalmi ismeret: tanulmányi séta, intézménylátogatások,</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>A médiában használatos szófordulatok, kifejezések tartalma. A használat során előforduló kifejezések és fogalmak. olvasójegy, tagdíj, katalógus, kölcsönzési idő lejár, hír, tájékoztató, készlet erejéig érvényes, tartalomjegyzék, előfizetés, ingyenes lap,</p>
<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>Képes megérteni az ábrák, szimbólumok, szituációk információit, egyszerűbb szókincsú írott anyagból a lényegét megérteni. Képes az önkorlátozásra a szórakoztató elektronikai eszközök használatakor, és az életkori kötöttségeket figyelembe venni műsorválasztás során. Képes a valóságot és virtuális valóságot elkülöníteni. Kiválasztani és figyelni kedvenc műsorát. Képes megfelelően viselkedni a könyvtárban, a papíralapú termékeket helyesen, kímélően használni.</p>

Olvasás

- Az írott/nyomtatott szöveg információforrásként való azonosítása
- Hang és betű megfeleltetésének tudatosítása, megerősítése minél több módon, majd a leginkább bevált módszer (pl. hívókép, fonometrikai jelek) egyénenként differenciáltan alkalmazása
- Betűkből szavak alkotása, amit megelőz a szavakból hangok (majd nyomtatotról betű) leválasztása
- Szavak mondatokká fűzése, majd egyszerű mondatok értelmezése. Fontos, hogy ezek könnyen értelmezhető, a tanulók által ismert és érdeklődésüket felkeltő (vagy érdeklődésükhöz igazodó) tartalmúak legyenek. Legtöbbször tőmondatokat, esetleg egy-egy új információt tartalmazó bővített mondatokat lesznek képesek értelmezni. Szövegalkotáskor a könnyen érthető kommunikáció szabályaihoz kell igazodni.
- A szövegértő olvasás nehezített kialakulása esetén a megelőző olvasási szintek gyakorlása, egyéni képességekhez igazodó választással:
 - szituációelemzés, anticipációs (várható esemény felismerése, pl. terítés → étkezés) képesség,
 - tárgyi szimbólum értelmezése (pl. fakanál = tankonyhai foglalkozás),
 - képi szimbólumok (fénykép, valóságghú vagy egyszerűsített ábra),
 - piktogramok, logók értelmezése,
 - állandó feliratok, szignálszavak, globális szófelismerés (pl. WC, KIJÁRAT, MOZI).

Írás

Hosszú előkészítő szakasz szükséges a megfelelő grafomotoros készségek elsajátításához.

Az olvasás tanításához szorosan kapcsolódva, eleinte előnyomtatott betűkből egymás mellé rendezéssel alkotunk szavakat, ezt követően kezdjük ezeket valóban leírni is.

- A legmegfelelőbb írásforma tanítása (blokk, zsinór, dőltbetűs stb.) az egyén számára differenciáltan
- Az íráskészség kialakulásának akadályozottsága esetén:
 - infokommunikációs eszközhasználat,
 - képes rögzítés (pl. tartalomhoz illő kiválasztása, sorba rendezése, beragasztása).

Tanulóink többségénél az olvasva író módszer, a Meixner-módszer vagy a párhuzamos tanítás a legmegfelelőbb.

Többszörre analízis-szintetizáló módon a leghatékonyabb a tanítás, esetenként a globális felismerés-beazonosítás segít az olvasás jelentőségének felfedezésében.

OLVASÁS – ÍRÁS

(Magyar nyelv és irodalom)

A tantárgy célja, hogy megalapozza és fejlessze az olvasás-írás elsajátításához és gyakorlásához szükséges alapkészségeket és a fogalmi gondolkodást, fejlessze a kommunikációs képességet, a grafomotorikát és az artikulációt.

A közepsúlyos értelmi fogyatékos tanuló esetében a pedagógusok feladata elérni, hogy az életkornak és az egyéni képességeknek megfelelő olvasási és írási technikák folyamatos fejlesztésével és alkalmazásával a tanuló legyen képes az információkat elemi szinten megszerezni, átadni, legyen képes könnyen érthető, rövid szöveg elolvasására, értelmezésére, néhány egyszerű gondolat leírására egyre kevesebb segítséggel.

A tanulóval szemben támasztott elvárás, hogy folyamatosan legyen képes megismerni az olvasott és írott betűk, szavak, egyszerű mondatok jelentéstartalmát, váljon igényné az egyszerű írásos utasítások, figyelmeztetések, feliratok értelmezése, alakuljon ki a tevékenységek és információk piktogramos megjelenítésének értelmezési képessége, folyamatosan bővüljön a környezetben előforduló írásos utasítások megértése, követése.

A képességeknek megfelelő szinten váljon igényvé az olvasási és írási tevékenységekkel összefüggő szabadidőeltöltés lehetőségeinek gyakorlása, alakuljon ki a környezet iránti érdeklődés, az ismeretek megszerzésére irányuló spontán törekvés. Az elsajátított olvasási technikával alakuljanak ki olyan képességek, amelyek hozzásegítik a tanulót a kommunikációs eszközök használatához, a mindennapi életbe való beilleszkedéshez.

Hivatalos iratok, űrlapok kitöltése során ismerje fel, segítséggel vagy önállóan alkalmazza személyes adatait, és védje azokat az illetéktelen használóktól.

A tantárgy feladata valamennyi betűtípus megismertetése (kicsi-nagy, nyomtatott-írott), a feliratokon, számítógépes billentyűkön történő biztos eligazodás érdekében.

1–2. évfolyam

Az első két évfolyamon az olvasás-írás képességének előkészítése folyik. Minden tevékenység arra irányul, hogy a tanulók érdeklődését felkeltse az írásos információ megszerzésére, megalapozódjanak az olvasás és írás elsajátításához nélkülözhetetlen képességek.

Ehhez a gondolkodási, érzékelési és észlelési funkciók közül elsősorban a figyelemre, az emlékezetre, a szem-kéz koordinációra, a finommanipulációra van szükség.

Az erkölcsi nevelés területét megalapozza az egyszerű szabályok betartása, a feladatok elvégzésének és a csoportos fejlesztési helyzetnek megfelelő viselkedés, segítőkész magatartás a társakkal, egyszerű utasítások megértése és végrehajtása, a szabályok megismerése, a rendezett környezetre, a tanszerek, eszközök megóvására való igény kialakítása.

Az önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztésében fontos szerepet tölt be a megfelelő pozitív hozzáállás kialakításával, a türelem magalapozásával, a feladatok végrehajtásával, a társak próbálkozásainak kivárásával és az alkalmazkodóképességgel.

A tanulás tanítását segíti az írásos, képes információk megszerzése iránti igény kialakulása és a tanulás iránti érdeklődés.

Témakör	1. Beszédfejlesztés		Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Hangképző szervek szabályozásának kialakítása, erősítése.		
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<ul style="list-style-type: none"> • Szabályos légzést kialakítani, a levegőt megfelelően beosztani. • Utánzókétsztséget kialakítani. • Környezet alapvető hangjait megkülönböztetni, a hangforrások irányát felismerni. • Hallásdifferenciáló készséget fejleszteni. • Megfelelő hangerőt használni spontán beszéd során. • Beszédmotiváció egyszerű mondókákkal, versekkel, mozgásos játékkal kísérve. • Kétütemű gyakorlat végzése utánzással. • Ritmusérzék fejlesztése együttműködéssel. • Környezet tárgyait, azok rendeltetését megismerni. • Rákérdezésre adekvát válaszokat, jelzéseket adni. • A környezetre vonatkozó önálló megállapításokat tenni, interaktív kapcsolatot alakítani. • 3–4 hangból álló ritmus letapsolása utánzással. • Egyeztetés: szavakat tárggyal, képpel. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Beszédtechnika fejlesztése. • Hallásfigyelem-fejlesztés. • Ritmusfejlesztés. • Szókincsbővítés. • Kommunikációs készségfejlesztés. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Légzéstechnika fejlesztése. Hangképző szervek használatának tudatosítása, gyakorlása.</p> <p>Ajak- és nyelvgyakorlatok. Artikulációs gyakorlatok.</p> <p>Hangok artikulálása, szájról olvasás, állathangok utánzása.</p> <p>Hangforrások, ismert dallamok felismerése, differenciálása.</p> <p>Környezet tárgyainak megnevezése, képolvasás, tevékenységek megnevezése, játékos utasítások végrehajtása.</p> <p>Verseket, dalok szövegének értelmezése.</p> <p>Köszönés, megszólítás.</p> <p>Irányított közös játék társakkal. Szerepjátékok.</p> <p>Szavak ejtése, szótagolás.</p> <p>Új szavak ismétlése, alkalmazása párbeszédben.</p>		

Fogalmak	Fontosabb hangképző szervek, kilégzés, belégzés. Némán, halkán, hangosan. A mozgásokban részt vevő testrészek. Lassú, gyors, egyenletes. Kérdés, felelet, ki? mi? hol? (miért? mikor?) kérdések értelmezése. Alapvető érintkezési formulák. (<i>Rokon, barát, idegen.</i>) Munka, játék. <i>Kedélyállapot</i> kifejezésére szolgáló szavak. <i>Tériorientáció</i> meghatározások.
-----------------	--

Témakör	2. Tériorientációs gyakorlatok	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Eligazodás nagyobb, ismert térben, helymeghatározás követése.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • A relációs fogalmakat megérteni és helyesen alkalmazni cselekvés során. • Soralkotás, balról jobbra haladás spontán módon. • A bal-jobb oldal, irány differenciálása jelölés segítségével. • Testséma kialakítása. • A könyvek, papírlapok kíméletes használata, előre, hátra lapozás egyesével. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Téri relációk felismerése, létrehozása. • Relációs fogalmak. • Irányok. • Eligazodás nagyobb térben (tanterem). • Irányjelző nyilak ismerete és használata. • Eligazodás két dimenzióban (könyv, feladatlap). <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Tárgyak helyének meghatározása, egymáshoz viszonyítása. Relációs fogalmak megállapítása képen. Tériorientáció nagymozgásokkal. Téri relációk felismerése síkban (feladatlapon). Testtájak megmutatása, megnevezése. Soralkotás tárgyakkal, képekkel, rajzzal. Eldugott tárgyak keresése, helymeghatározások. Nyilak elhelyezése, megfigyelése padokon, táblán, feladatlapon. Adott ábra, kép megkeresése könyvben.</p>	
Fogalmak	Elöl, hátul, <i>középen, oda, vissza</i> , alatt, fölött, mellett, alá, fölé, mellé, ki, be, fel, le. <i>Irányhatározók</i> : (bele, fölé, mögé), balra, jobbra, középen, bal, jobb, <i>középső, szemben, háttal</i> . Könnyen érzékelhető <i>ellentétpárok</i> : hideg-meleg, sötét-világos, felnőtt-gyerek, öreg-fiatal, férfi-nő. Ki? Mi? <i>Kérdőszó</i> . Tárgy, személy.	

Témakör	3. Finommozgások fejlesztése	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Ujjak ügyesítése. Biztos ceruzafogás.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • A tanuló hüvelyk- és mutatóujjának egyenkénti, önálló mozgatása. • Tárgyak megfogása két-, illetve három ujjal. • Keményebb agyagok, vastagabb drótok alakítása, megmunkálása. • A zsírkréta, kréta, ceruza helyes fogása és tudatos irányítása. • Író- és rajzeszközök használata megfelelő nyomatékkal. • Ismert tárgyak felismerése tapintással. • Ujjak egyenkénti, akaratlagos mozgatása. • A szerszámok rendeltetésszerű használata utánzással. • Kételemes mozdulatsor felidézése, utánzása megfigyelés után. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ujjak irányított mozgatása. • Tevékenység apró tárgyakkal. • Kéz izomzatának fejlesztése. • Helyes, szabályos, célszerű ceruzafogás elsajátítása, gyakorlása. • Megfelelő nyomaték gyakorlása. • Érzékelési gyakorlatok tapintással. • Ujjak mozgatásának finomítása. • Eszközök, szerszámok fogása. • Mozdulatok utánzása. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Kézujjak (mondókák), ujjak „számlálása”, „zongorázás”. Gyöngy felszedése, Pötyi játék használata, papír tépkedése, mozaik ragasztása. Gyúrás, nyomkodás agyaggal, drót hajlítása. Vonalak húzása megfelelő nyomatékkal és ceruzafogással. Színezés, spontán rajzolgatás. Tárgyak felismerése, kiválasztása tapintással. Játékos gyakorlatok: „zongorázás”, kopogás, integetés. Kopogás alul, felül, kívül, belül, elöl, hátul. „Szerelés” fogóval, anyacsavarral stb. Mozdulatok alapján mindennapi tevékenység felismerése, utánzása.</p>	
Fogalmak	Ujjak, <i>egyenes, behajlított ujj</i> . Kicsi, nagy, egy darab, kerek, lapos, egyenes, <i>görbe</i> , erősen, gyengén, álló-, fekvő egyenes, kör-, kapu- és csészevonal, sötét, halvány, sima, <i>érdes</i> , puha, kemény, gömbölyű, lapos, hosszú, rövid, vastag, vékony, dolgozik, játszik, szerszámok, baleset, óvatosság.	

Témakör	4. Szem-kéz koordinációjának fejlesztése	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Formák helyes felismerése, megnevezése, egyeztetése.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
<ul style="list-style-type: none"> • Labdadobás, -gurítás célirányosan, labdát elkapni. • Stabil építményt készíteni viszonylag pontos illesztéssel. • Kitartó munkavégzés néhány percig, megfelelő mozdulatokkal. • Szabály megértése és betartása, a tanuló képességei szerint. • Feladatmegértés és feladatvégzés kevés segítséggel. • Tekintet tudatosan irányítani, fixálni. • Feltűnő hasonlóságot megtalálni különböző tárgyakon. • Kitartóan gyakorolni a nagyobb gombok begombolását, próbálkozások során a sikertelenséget elviselni. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Célzott gurítás, dobás. • Építés kockával, dominóval, fűzés. • Határok betartása. • Pontok összekötése. • Szemtorna. • Formák összehasonlítása. • Gombolás. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Labda dobása, autó gurítása egymásnak, „kapuba”, célba. Kockák egymásra rakása, építés párhuzamosan, minta szerint. Dominó élére állítása.</p> <p>Fűzőtábla használata, nagy gyöngyök fűzése hurkapálcára, drótra, spárgára, ritmikus sor két színnel.</p> <p>Mozaikkirakás, nyomdázás meghatározott helyre, rajzolás során keret tisztán hagyása, autó végigvezetése „úton”.</p> <p>Pontok közé ceruza, pálcika beillesztése, pontok összekötése ujjal, ecsettel, ceruzával.</p> <p>Mozgó tárgy követése szemmel, tájékozódás egy szemmel.</p> <p>Logikai játék, hasonló formák keresése, egyeztetés feladatlapon.</p> <p>Baba- és saját ruha gombolása.</p> <p>Nagy gyöngy fűzése.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p><i>Gurítás-dobás, cél. A helyváltogatás szinonimái. Kösd össze! Illesztés, igazítás, pontosság, gyöngysor, hosszabb, rövidebb, eleje, vége, közepe, betöltés, kihagyás, bele, mellé, találat, alapszín, sötét, világos, hosszabb rövidebb. hosszában, keresztben, fordítva, méret, szín, forma, ugyanolyan, hasonló.</i></p> <p>Ruhadarabok.</p>

Témakör	5. Emlékezet-, gondolkodás- és figyelemfejlesztés	Javasolt óraszám: 20 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Egyszerű összefüggések, különbségek, hasonlóságok felismerése.</p>	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • Rövid szavakat utánamondani, ismételni, néhány percnyi szünet után felidézni. • Változásokat észlelni, jelezni. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Rövid szavak utánamondása. • Tárgyak megfigyelése, változás észlelése. • Összefüggések felismerése. 	

	<ul style="list-style-type: none"> • Egyszerű összefüggéseket felismerni, megfogalmazni. • Halmazból egy-egy meghatározott tárgyat kiválasztani. • Versek, mondókák értő elmondása (együttmondással). • Ismert tárgyakat ismert fogalmak alá rendelni. • Kérdések segítségével eseménykép tartalmát felidézni, elmondani. <ul style="list-style-type: none"> • Csoportosítás. • Mondókák együttmondással. • Szavak utánamondása. • Versek, dalok, mondókák tanulása. • Figyelemfejlesztő játékok. • Képolvasás. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i> Szavak felidézése és ismételt mondása játékos formában. Tárgyak sorából „Mi tűnt el? Mi változott?” Eseményképek feldolgozása, egyszerű összefüggések felismerése. Színek szerinti válogatás. Mondókák, versek kiválasztása tartalom alapján, rákérdezéssel, tartalom elmondása. Egyes szavak, képről alkotott mondatok azonnali és késleltetett utánamondása. Lefordított képek megtalálása, képes lottó, puzzle-k. Tematikus kép szereplői, tevékenységük felidézése emlékezetből, kérdések segítségével.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Ugyanaz, még egyszer, ugyanolyan, hasonló (részben ugyanolyan), Miért? kérdés, válasz. Étel, ruhanemű, jármű, játékok, bútorok, edények, járművek, funkciójuk.</p>

<p>Témakör</p>	<p>6. Íráselemek tanítása</p>	<p>Javasolt óraszám: 44 óra</p>
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Tárgyak válogatása forma alapján.</p>	
<p>Fejlesztési feladatok</p>	<p>Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Alapformákat egyeztetni, biztosan differenciálni, felismerni a környezet tárgyain. • Felismerhető formákat létrehozni segítséggel, különböző eszközökkel. • Tanszereket rendeltetésszerűen, kíméletesen használni, a vonalközt figyelembe venni. • Az instrukciókat pontosan követni. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Formák differenciálása, egyeztetése. • Formák megfigyelése, körüljárása, átrajzolása. • Irányok követése. • Irányított vonal húzása, átírás. • Helyes testtartás, ceruzafogás. • Határok betartása. • Könyv, füzet használata. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i> Tárgyak megfigyelése, összehasonlítása, felismerése tapintás útján. Egyenes és görbe vonal követése.</p>	

<ul style="list-style-type: none"> • Tudatosan alkalmazni egyenes és görbe vonalakat. • Az íráshoz szükséges körülményeket megszokni. • A hibákat megtalálni, törekedni a hibátlan feladatvégzésre, a hibajavításra. 	<p>Szögletes és kerek formák kirakása, átrajzolása homokba bottal, papírra ujjal, ecsettel, ceruzával. Könyv lapozgatása, előre, hátra lapozás. Képek keresése, füzet lapozása, sorok teleírása, kihagyása, szóköz. Vonallajzolása le, fel, jobbra, balra. Ábrák, pontok összekötése homokban, táblán, feladatlapon. Egyenes, kör, csigavonal, egyszerű szögletes formák szabályos átírása, másolása áttetsző papírra. A folyamatos munka idejének fokozatos növelése. Ábrák kiegészítése, egyszerű formák rajzolása meghatározott helyre, széles vonalközbe.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Egyszerű formák: kerek, <i>szögletes</i>, <i>széles</i>, <i>keskeny</i>, rövid, hosszú, egyenes, <i>görbe</i>, kör- és <i>csigavonal</i>. Összehasonlítás: ugyanolyan, <i>ugyanúgy</i>, <i>ugyanarra</i>, <i>ugyanoda</i>. Helymeghatározások. A könyvben való tájékozódás: üres sor, tele sor, ujjnyi köz, vastag vonal, ... Kösd össze! <i>Kerüld ki!</i></p>

<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló képes a feladathelyzetet elfogadni, együttműködő, motiválható a beszédszervi gyakorlatok végzése során. Képes figyelmét néhány percig a feladatra irányítani. Felismeri környezet hangjait, zörejeit, társai és a vele foglalkozó felnőttek hangját. Képes az irányokat (fentről le, balról jobbra) utánzással alkalmazni. Képes segítséggel alkalmazni – megnevezésre – a téri relációkat. Képes felismerni a soralkotás (két elemből álló) ritmusát, próbálja azt (segítséggel) utánozni. Képes környezete iránt érdeklődni, alapvető kommunikációs készsége alakul (közeledésre adekvát reakció, részvétel közös tevékenységben /passzív is/, elemi szükségletek, igények jelzése). Részt vesz irányított csoportos tevékenységben. Képes a feladatot elvégezni, szabályokat betartani. Képes a tanult verseket, dalokat, mondókákat társaival csoportosan elmondani. Képes elemi szinten a csoportba illeszkedni, ismeri és megnevezi társait és a vele foglalkozó felnőtteket. Képes a különböző íróeszközöket (segítséggel) alkalmazni, gyakorolni a ceruzafogást, tudatosan alkalmazni az író- és rajzeszközök, ceruza megfelelő nyomatékát.</p>
--	--

3.-4. évfolyam

Az alsó tagozat végéig az írás és olvasás elemeinek elsajátítása, a betűk megismerése történik, minden esetben a már megismert betűk folyamatos ismétlésével, gyakorlásával.

Az olvasás-írás tantárgy betűismertetése elsősorban a tő/kiinduló-írásos betűtípus megismertetését célozza meg, ezzel párhuzamosan megtörténhet a nagybetűs alak bemutatása, amelyet a tanulók gyakran hamarabb megjegyeznek általánosabb előfordulása miatt.

Az írás tantárgy a sajátos nevelési igény miatt speciális, a láthatósági szempontokat figyelembe vevő, nagyobb vonalközbe történő, fokozatosan csökkenő vonalméretű füzetet igényel, a tanulók egyéni sajátosságaihoz igazodó íróeszközzel.

Az erkölcsi nevelés területén a tantárgy fontos szerepet játszik az alapvető viselkedési szabályok betartásának megalapozásával, a türelmes feladatvégzés és a társakra való odafigyelés kialakításával, a tanszerek és eszközök rendezettségére neveléssel és az írásbeli munka minőségének fejlesztésével.

A nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés fejlesztését az alapvető téri relációkban való eligazodás fejlesztése, a népi mondókák és rövid versek megismerése segíti.

Az állampolgárságra, demokráciára nevelés területén fontos az iskolai házirend szabályainak megismerése, törekvés a szabályok minél önállóbb betartására.

Az önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztése a minél jobb teljesítmény elérésére törekvéssel, az önellenőrzés iránti igény kialakításával, feladathelyzetekben a társakkal való együttműködés fejlesztésével, egymás munkájának tiszteletben tartásával, és a türelmes várakozásra neveléssel valósul meg.

A tantárgy a tanulás tanítását a tanulás iránti érdeklődés felkeltésével, az egyénre szabott feladatok megoldására törekvéssel segíti.

Kiemelt szerepet játszik a tantárgy az anyanyelvi kommunikáció kompetencia terület fejlesztésében, az írásos kommunikáció megértése iránti igény kialakításával, a beszéd vagy más kommunikációs forma árnyaltabbá, tudatosabbá tételével, a magyar nyelv hangjai és a tanult betűformák egyeztetésével, szavakban a tanult hangok felismerésével és a képek, tárgyak, szóképek egyeztetésével.

A szociális és állampolgári kompetencia fejlesztését segíti a közös szabályjátékokban való motivált részvétel, és feladatvégzésekben a saját és mások teljesítményének értékelésében való aktív részvételre nevelés.

A kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia megalapozását segíti a környezet iránti érdeklődés fenntartásával, a közös játékokban történő aktív kezdeményezéssel és feladatvállalással az írott vagy képes információk megismerésében, és az aktív részvétellel az önellenőrzésben, értékelésben.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	1. Beszédfejlesztés	Órakeret: 10
Előzetes tudás	Hangzódifferenciálás.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Hangszintézis képességének kialakítása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Törekedni az, érthető beszédre, figyelmeztetés után a hibák javítására. • Kezdőhang alapján szavakat differenciálni. • Szókincs bővítést, tudatosabb, árnyaltabb beszéd, az új szavakat szókincsbe építeni. • Rövid mesét végighallgatás után rákérdezésre felidézni, visszamondani. • A kimondott és leírt szó kapcsolatát megérteni. • A csoport előtt önálló „fellépést” vállalni ismert dallal, verssel. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Beszédtechnika fejlesztése. • Hang kiemelése. • Szókincsbővítés. • Irodalmi élmények. • Hangok meghallása szó elején, közben, végén. • Ritmusfejlesztés. <p>Tevékenység</p> <p>Kezdőhang és befejező hang leválasztása. Hangoztatás. Szótagolás, rövid és hosszú szótagok, szavak ritmusos tapsolása. Versek mondókák dalszövegek értelmezéssel. Személyes élmények felidézése. Mesehallgatás, segítséggel visszamondás, dramatizálás. Hangok önálló ejtése hosszan, röviden. Látott-hallott szavak analizálása, magánhangzók kiemelése. Képes újság nézegetése,</p>		<p>Kommunikáció logopédiai feladatok, Szókincsbővítés,</p> <p>Ének, zene: ritmusgyakorlatok,</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p><i>Különböző kedélyállapotok kifejezése. Rokon értelmű szavak.</i> Hangok önálló ejtése. <i>Zöngés hangok ejtésének kitapintása.</i> Magánhangzó, <i>mássalhangzó.</i> Hang, szó, mondat leegyszerűsített megkülönböztetése. Megszólítások, köszönések. <i>Megfelelő hangerő, megfelelő hanghordozás.</i></p>	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>Képes soralkotás alkalmával alkalmazni spontán módon a balról jobbra haladást rögzíteni. Képes szavakban a magánhangzót kihallani, adott magánhangzót megjelölni.</p>	

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	2. Térorientációs gyakorlatok	Órakeret: 15
Előzetes tudás	Egyszerűbb soralkotások.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Téri fogalmak helyes használata (elől-hátul, közel-távol).	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> Emlékeztető segítségével a bal-jobb oldalt, illetve irányt differenciálni. A balról jobbra haladást rögzíteni, és spontán módon alkalmazni soralkotás alkalmával. A téri relációk kifejezéseit a spontán beszéd során is helyesen használni. A hibás helymeghatározást javítani. Eltérő nagyságú bábuval megfelelő számú és irányú lépéseket tenni (kis segítséggel). A megadott instrukciók követése, társak türelmes figyelemmel kísérése. Adekvát, egyszavas válasz adása ki?, mit csinál?, milyen? kérdésekre. Felismerni önállóan a felső, alsó, szélső és középső sorokat, oszlopokat. Az alaprajz és a valóság közti összefüggés felismerése. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> Lateralitás gyakorlása. Soralkotások. Téri relációk gyakorlása. Helymeghatározás tanteremben, udvaron, eseményképen, rajzon. Lépegetés társasjáték-táblán. Játékos feladatok. Képolvasás. Tájékozódási gyakorlat 3x3-as négyzethálón. Ismerkedés a tanterem alaprajzával. <p>Tevékenység</p> <p>Bal-jobb megállapítása, jelölése. Sorok átrendezése, új tagok beillesztése (gyerekek, játékok). Cselekvés alapján a kapott utasítás „megfejtése” Képolvasás, kép kiegészítése meghatározott helyeken (rajz, nyomda). Közös társasjáték, lépés bábuval. Tárgyak eldugása, megkeresése. A kép szereplőinek helyzete, tulajdonságai emlékezetből. Adott sor és oszlop („emelet, lakás”) jelölése bábuval, rajzzal. Saját-, társai- és berendezési tárgyak helyének bejelölése.</p>	<p>Játékra nevelés: Szabályjáték, társasjáték,</p> <p>Számolás, mérés: Tájékozódás, térbeli viszonyok, Összefüggések felismerése,</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Páros testrészek. Alsó, felső, <i>jobb- és bal oldali szomszédok. Térkép, irányok. Pontos helymeghatározások. Sor eleje, vége, közepe, utolsó előtti.</i> Téri relációk fogalmai. Téri relációk mondatba helyezése. Előre lép, hátra lép, még egyszer dob.	

	Külső és belső tulajdonságok. (Szógyűjtés „milyen a...?” kérdésre).
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Kialakul az előnyben részesített oldal tudatos használata. Képes szabad kézzel felismerhető ábrát rajzolni.

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	3. Finommozgások fejlesztése	Órakeret: 15
Előzetes tudás	Kézdominancia.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Megfigyelések, látási differenciálás fejlesztése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ügyesítő gyakorlatokat végezni mindkét kézzel. • Az irányokra vonatkozó utasításokat megérteni és követni. • Egyszerű ábrákat másolni a tábláról. Szabad kézzel felismerhető ábra rajzolása. • Feladatvégzés tudatos vonalvezetéssel, megfelelő ceruzafogással és nyomatékmal. • Az előnyben részesített oldal tudatos használata, domináns oldal kialakulása. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ujjgyakorlatok. • Irányok megkülönböztetése síkban. • Vonalvezetési gyakorlatok. Iránymozgás. • Íráskészség megalapozása. <p>Tevékenység</p> <p>Zongorázás, kopogás, tevékenységek apró tárgyakkal, tépésmozaik készítés. Eseménykép figurái a középponthez, ill. egymáshoz viszonyítva. Ceruzával haladás ábrák, párhuzamosok között. „kockás” papíron kisebb-nagyobb négyzetek, lépcső rajzolása. Színezés, határok betartása. Nyomaték tudatos változtatása.</p>		<p>Ábrázolás, alakítás: Formázások különböző anyagokból, gyurmázás, daratábla, homok,</p> <p>Eltérő vastagságú íróeszközökkel festés, rajzolás,</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Tevékenység megfogalmazása (csipegetés, sodrás, csavarás...). Fokozás alkalmazása (még feljebb, legszélén...).</p> <p>Íráselemek, egyszerű alakzatok nevei. Forma betöltése, kihagyása, Színezés sötétre, halványra.</p> <p>Kösd össze!, Karikázd be!, Húzd alá!, Húzd át! utasítások megértése.</p>	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>Képes spontán beszédben helyesen használni a téri relációk kifejezéseit.</p> <p>Képes az alaprajz és a valóság közti összefüggést felismerni.</p>	

Évfolyam: 3.- 4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	4. Szem-kéz koordinációjának fejlesztése	Órakeret: 14
Előzetes tudás	Egy pontra fixálás.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Mozgó figura követése szemmel.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Próbálkozni megfelelő erővel a jó irányba dobni. • Szimpla csomó kötése, meghúzása. Segítséggel masni-kötés próbálgatása. • Minta után stabil építményt készíteni különböző építőelemekből. • Helymeghatározás alapján a megfelelő elemet kiválasztani. • Két elemet önállóan összeilleszteni, az esetleges hibákat észlelni, javítani. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Célba dobás. • Csomókötés. • Építés • Soralkotások. • Kép összeillesztése. <p>Tevékenység</p> <p>Táblai ábrák célzása babzsákkal, papírrepülővel. Babaruhára, fűző-játékra, saját cipőre csomó kötése. Építés önállóan és minta után. Építőelemek pontos illesztése. Kártyák, dominó sorba rendezése vízszintes és függőleges irányban. Szétvágott kép, mesekocka elemeinek összeillesztése.</p>		<p>Mozgásnevelés és Labdás gyakorlatok,</p> <p>Életvitel és gyakorlat: cipőfűzés, szalagkötés,</p> <p>Játékra nevelés: Didaktikus játékok,</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>cél, irány, közelebb, távolabb, alsódobás, felsődobás, vastag, vékony zsinór, laza, szoros csomó fal, kerítés, oszlop, torony, vízszintes, függőleges elhelyezés, sorok, oszlopok, szomszédok, következő kép széle, kerete, fejjel lefelé,</p>	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>Feladathelyzetben együttműködő, motiválható, képes figyelmét néhány percre a feladatra irányítani.</p>	

Évfolyam: 3.- 4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	6. Íráselemek tanítása	Órakeret: 20
Előzetes tudás	Vizuális nyom észlelése és követése.	

Tantárgyi fejlesztési célok	Vonalrendszer megismerése, tájékozódás a vonalrendszerben.
------------------------------------	--

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az álló, fekvő és ferde vonalak differenciálása és megfelelő alkalmazása. • Felismerhetően egyszerű formák rajzolása (a sikertelen próbálkozások ne szegjék kedvét). • Betűelemeket átírni, differenciálni, felismerhetően másolni. • A helyes irányt követni, írás során a szó- és sorközöket betartani. • A vonalrendszert megbízhatóan ismerni, íráselemek helyét biztosan ismerni. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Álló, fekvő egyenes. • Kör-, kapu- és csészevonal • Hurok- és horogvonalak. • Íráselemek írása vonalrendszerbe, sorközbe. <p>Tevékenység</p> <p>Ritmikus sor 3-4 elemből (– –)</p> <p>Betűelemek felismerése ábrákban. Ábrák kiegészítése, betűelemekkel.</p> <p>Nyitott és zárt forma differenciálása.</p> <p>Hurok- és horog-vonal átírása, másolása. Rajz kiegészítése.</p> <p>Azonos írásjelek felismerése, jelölése, sor folytatása.</p> <p>Ismerkedés a vonalrendszerrel, vastag vonal megállapítása, megkezdett sor folytatása.</p>		<p>Ábrázolás, alakítás: Festés, rajzolás változatos eszközökkel,</p> <p>Játékra nevelés: Didaktikus játékok,</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Egyenesekből kirakható jelek (+, -, relációs jel), kirakása, használata.</p> <p>Kezdőpont, egyező irány, ellenkező irány fogalma.</p> <p>Vonalrendszerbe írás fogalmai. Sorköz, határvonal, kisebb, nagyobb, befér, kilóg.</p>	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>Képes az íráselemek helyének figyelembevételével önállóan sort alkotni a vonalrendszerben.</p> <p>Képes betűelemeket átírni, differenciálni, felismerhetően másolni.</p>	

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / Fejlesztési cél	7. Betűtanítás (a, i, í, o, ó, m, l, e, v, u, ú, t, á, s, p)	Órakeret: 40
Előzetes tudás	Vonalrendszer ismerete.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Rövid – hosszú biztos elkülönítése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Egy-egy hang jelenlétét, hiányát felismerni erősen artikulált, ismert szavakban. • Együttműködve törekedni a minél tisztább kiejtésre. • Hangsúlyozott kezdőhangot kihallani ismert szóból. • Különböző szempontok (tartalom, kezdőhang) szerint szavakat differenciálni. • Betűhöz megfelelő hangot, hanghoz betűt társítani. • A tanult betűt felismerni és egyeztetni a megfelelő hanggal, amit hallott és látott a szóban. • Kérdésre megadott szóval mondatot alkotni. • Ismert szót képpel, képet szóval egyeztetni. • Saját nevét felismerni, ismerős hangot és betűt keresni benne. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hangkihallási gyakorlatok. • Magánhangzók felismerése ajakállásról. • Kezdőhang leválasztása. • Ismerkedés az új betűkkel. • Betű felismerése szövegben. • Hang-betű egyeztetés. • Szógyűjtés. • Szó-kép egyeztetés. • A mondat (analóg mondatalkotás). <p>Tevékenység</p> <p>Játékos hallásfigyelem fejlesztő gyakorlatok.</p> <p>Hang kihallása szó elején, végén, közepén, kezdőhang kiemelése, önálló hangoztatása hosszan, röviden.</p> <p>Szájról olvasás (nevek, ismert szavak), ajakállások utánzása.</p> <p>Ismert betű kiválasztása betűsorból, felismerése, hangoztatása nevekben, ismert szavakban.</p> <p>Ismert betűk alapján szó felismerése, egyeztetése képpel.</p> <p>Aktuális betű keresése újságban, utcai feliratokon.</p> <p>Szavak szótagolása, tapsolása.</p> <p>Tematikus szógyűjtés.</p> <p>Szavak felismerése körülírás alapján.</p> <p>Képolvasás, két-három szavas mondatok alkotása.</p>		<p>Kommunikáció Logopédiai gyakorlatok,</p> <p>Ének, zene: ritmizálás,</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p><i>Személyek, tárgyak meghatározása „Ki? Mi?” kérdések segítségével.</i></p> <p>Emberről jelölő szavak (válaszok „ki?” kérdésre).</p> <p>A „mondat” egyszerű meghatározása. Kezdőbetű, írásjel. Újságcímek, utcai feliratok értelmezése.</p>	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>Képes a feladatokat tudatos vonalvezetéssel, megfelelő ceruzafogással és nyomatékkel végezni.</p> <p>Képes egyszerű szöveget (betűket), ábrákat másolni a tábláról.</p>	

--	--

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	8. Olvasás	Órakeret: 40
Előzetes tudás	Tanult hangok biztos felismerése, kihallása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Rész – egész észlelése.	

<i>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</i>	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • A tanult betűt felismerni hallott és látott szóban. • A betűk kirakása, másolása megfelelő sorrendben. • Aktív részvétel a közös munkában. • Egyeztetni szóképeket tárgyakkal, tárgyképekkel. • 3 betűs szót (minta után vagy diktálásra) kirakni önállóan. • A betűk sorrendjét betartani, a hibákat megtalálni, helyét jelezni, segítséggel javítani. • Önállóan olvasott rövid mondat tartalmát megérteni, visszaadni. • Versmondás értelmesen, hangsúlyozva. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Betűfelismerés. • Két betű összeolvasása. • Szógyűjtés kezdő szótaggal. • Tárgykép-szó egyeztetés ismert betűk alapján. • Szó kirakása. • Szó analízisa. • Tőmondatok olvasása. • Versek, mondókák tanulása. <p>Tevékenység</p> <p>Ismert betűk keresése könyvben, újságban, utcai feliratokon. Szavak felismerése magánhangzók alapján. Azonos kezdőhangú szavak közül a két azonos betűvel kezdődők kiválasztása, elemzése. Azonos szótaggal kezdődő szavak kiválasztása, értelmezése. Szavak felismerése körülírás és kezdőhang alapján. Megadott betűkből szó kirakása. Letakart szó kitalálása 1, 2, 3 felfedett betű alapján. Kép alapján hiányos szó megfejtése, hiányzó betű pótlása. Két szavas mondatok olvasása. Alanyok illetve állítmányok cseréje. Leírt versekben szavak keresése jelölése. Versek, mondókák közös elmondása, ismert hangok, betűk kiemelése.</p>	<p>Kommunikáció kifejező versmondás,</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Betű, szótag, szó, mondat. Ellentétes szópárok. Felismert szavak értelmezése. Szavak alakja, jelentése, írása, kiejtése. Mondat befejezése odaillő szóval. Hasonlóság, különbség konkrét példákon. Kérdőszavak, válaszok párosítása. Kösd össze!, Karikázd be!, Húzd alá! stb. utasítások.
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes szóképeket differenciálni néhány tanult betű alapján. Képes szógyűjtésre tartalom, illetve alaki kritériumok alapján.

Évfolyam: 3.- 4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	9. Írás	Órakeret: 40
Előzetes tudás	Betűformák észlelése nagymozgások és finommozgások segítségével.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A megfelelő betűk és hangok biztos összekapcsolása.	

<i>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</i>	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az írás során a betű megfelelő méretben a megfelelő helyre kerüljön. • A sorokat, sorközöket és a haladási irányt betartani. • 2 betűs szót önállóan, annál hosszabb szót segítséggel írni, másolni. • A betűket és hangokat biztosan felismerni és egyeztetni. • Szavakat kiegészíteni igekötővel. • Pontos, figyelmes másolás, az esetleges hibákat segítséggel javítani. • Önálló munkavégzés (5-6 szó leírása), utána közös ellenőrzés, javítás. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Betűforma vázolása. • Írás sorközbe távolság-tartással. • Két betűs szavak átírása, másolása. • Írás, diktálás után. • Betűk írása sorközbe. • Kétbetűs szavak írása. • Betűk, szótagok, szavak másolása és írása diktálásra. <p>Tevékenység</p> <p>Betűalakítás padon, táblán, írólapon. Betű átírása és írása egyesével. Másolás előírásról, tábláról. Betűk írása egyenként, szóközzel. Szógyűjtés azonos magánhangzókkal, a magánhangzók leírása. Megadott kezdőbetűvel tematikus szógyűjtés. Kétbetűs szavak gyűjtése, írása. Szó kiegészítése igekötővel. Igekötő alkalmazása szó jelentés-változásának megfigyelése.</p>	<p>Mozgásnevelés és téri tájékozódás, alapmozgások,</p>

Két betűs szavak kirakása, betűk megfordítása a (le-el, be-eb, lé-él).	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Írólap tartása, betű helye, mérete, sor, vastag vonal, margó, kezdőhang – első betű. Hosszú, rövid hangok, jelölésük, szó, szótag, egy szótagú szavak. Szavak értelmezése; hasonló, különböző ellentétes értelmű szavak.
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes a helyes irányt követni írás során, a szó- és sorközök betartásával. Képes kétbetűs szavakat gyűjteni, értelmezni, leírni.

5–6. évfolyam

A tantárgy jelentős szerepet játszik az erkölcsi nevelés területén a feladattudat és a feladattartás fejlesztésében, a helyes viselkedési szabályok megerősítésében és megtartásában, a tanuló saját és mások munkájának megóvására vonatkozó törekvésének kialakulásában, megbecsülésére nevelésében, valamint türelemre és kitartásra ösztönzésében.

A nemzeti öntudat, hazafias nevelés fejlesztését a magyar és az idegen nyelv közötti különbség felismerése, a téri orientációs ismeretek bővítése, a magyar népi mondókák és közmondások megismerése segíti.

A családi életre nevelést segíti a saját név felismerése, a családtagok nevének ismerete, vezetéknev és utónév azonosságainak és különbségének és ezek okainak tisztázása, valamint egyszerű köszöntő szöveg írásával felkészülés az aktuális családi ünnepekre.

Az állampolgárságra, demokráciára nevelést megalapozza a tanuló hivatalos személyi adatainak és azok alkalmazásának megismerése, az aláírás jelentőségének megtanítása.

Témakör	1. Beszédfejlesztés	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Vizuális és verbális emlékezet fejlesztése. Gondolatok, szavak kifejezése verbális vagy nonverbális jelekkel.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> Folyamatos, nyugodt, érthető beszéd, hibák spontán javítása. Egyénileg és csoportosan 	<i>Fejlesztési ismeretek</i> <ul style="list-style-type: none"> Helyes artikuláció gyakorlása, hanglejtés, hangerő, stílus. Mondatalkotás megadott szóval, mondatalkotás képről. 	

<p>fellépni az iskolai ünnepélyeken.</p> <ul style="list-style-type: none"> Beszámoló átértékelése eseményekről. Legfontosabb adatait ismerni. A kérdés és felelés formai- és tartalmi követelményeit betartani. Mondanivalót minél pontosabban kifejezni. 	<ul style="list-style-type: none"> Szókincsbővítés. Személyi adatok gyakorlása. Mondat bővítése újabb és újabb bővítményekkel. Mondat befejezése, kiegészítése. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Logopédiai gyakorlatok. Légzőgyakorlatok. Szappanbuborék fújása. Tematikus szógyűjtés, mondatalkotás adott szavakból. Eseményképhez történet kitalálása, majd elmondása közösen. Teljes nevének, lakcímének másolása. Mondat bővítése újabb és újabb bővítményekkel. Mondat többféle befejezése. Versek, mondókák hangsúlyozása.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Különböző kedélyállapotok. Napló. Személyi adatok. Régen, most, majd (igeidők). Kérdő névmások. Kérdés és felelés, társalgás.</p>

<p>Témakör</p>	<p>2. Térorientációs gyakorlatok</p>	<p>Javasolt óraszám: 15 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Alak – háttér elkülönítése.</p>	
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> A tanuló ügyességének megfelelő játékokat tudatosan (nem próba-szerencse alapon) kirakni. Az árnyaltabb helymeghatározásokat megérteni és alkalmazni. Téri relációkat megfogalmazni többféleképpen. Helymeghatározásokat elvégezni különböző pontokhoz viszonyítva. Szabályokat megérteni, keresztretvényt önállóan kitölteni. Függőlegesen írt feliratot felismerni, összeolvasni. 	<p>Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</p> <p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Téri helyzetek transzformálása síkra. Puzzle kirakása. Távolság becslése, ellenőrzése. Játékos feladatok. Helymeghatározások. Tájékozódás 4×4-es táblázatban. <p><i>Tevékenység</i></p> <p>Tájékozódás az iskola alaprajzán. Útvonal együttes bejárása, berajzolása. Elem helyének megkeresése, forgatás, illesztés. Tárgyak elhelyezése közelebb, távolabb. Tűz-víz játék. Tárgy elrejtése, megtalálása. Egyszerű ábrák rajzolása a megfelelő helyre. Térbeli helyzetek megfigyelése, megfogalmazása.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Le-fel, jobbra-balra (közlekedés). Csere, helycsere. Közel, távolabb, innen, túl...</p>	

Oszlopok, sorok számozása, sorok, széle, közepe, önálló munka, önálló ellenőrzés, türelem, kitartás, vízszintes és függőleges feliratok, keresztrejtvény.

Témakör	3. Betűtanítás		Javasolt óraszám: 88 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Betűismertetések, szóképzés (szűkítés, bővítés) műveleteinek végzése.		
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<ul style="list-style-type: none"> • Az új betűt felismerni, írni, és összeolvasni a korábban tanultakkal. • Szavakat analizálni, betűket kapcsolni, összeolvasni. • Munkákat ellenőrizni, hibákat megtalálni, és megfelelően javítani segítséggel. • Szavak jelentésmódosulásait észlelni, és a változást megfogalmazni. • Tulajdonnevek és köznevek közti különbséget megérteni. • Írásjeleket tudatosan használni írás és olvasás során. • Érdeklődni a környezet iránt, önállóan tájékozódni; „felfedezések” a térképen. • Fejtörőket, rejtvényeket megoldani. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Új betű ismertetése. • Szótagok, szavak kirakása. • Hiányzó betűk, szótagok pótlása. • Két szótagú szavak írása. • Nevek, mondatkezdő betűk jelölése. • Mondatvégi írásjel. • Játék a betűkkel. <p><i>Tevékenység</i></p> <p>Betű kiemelése, hangoztatása, írása, olvasása, kapcsolása. Azonos szótaggal kezdődő szavak gyűjtése, értelmezése. Szavak kirakása közösen, minta után, diktálásra, önállóan. Hiányzó betűk, szótagok felfedezése, pótlása. Szavak másolása, diktálás után írása, hibák észrevétele, javítása. Szavak kiegészítése raggal, jellel (szavak értelmének megváltoztatása). Újságban, könyvben nagybetűk keresése. Írásjelek megfigyelése. Kérdő mondatok alkotása. Felkiáltójel, kettőspont alkalmazása, írása. Nagybetűk keresése újságban, könyvben. Városok nevének gyűjtése a térképről. Anagramma kirakása (reték, teker, keret stb.), valamennyi változat leírása emlékezetből. Keresztrejtvény, találós kérdés stb.</p>		
Fogalmak	<p>Szavak tartalma, alakja. Azonos alakú szavak, rokon értelmű szavak. Szavak igekötővel, kezdő szótag, végződés. Szabály (mit írunk nagybetűvel?). Tulajdonnevek írásának szabályai. Mondat meghatározása, fajtái. Különböző érzelmek. „Miért?” (Szomorú, sír, vidám, nevet stb.). Törd a fejed! Ki tud többet? –vetélkedő.</p>		

Témakör	4. Olvasás	Javasolt óraszám: 50 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az írásjelek figyelembevételével olvasás. Kijelentés, kérés, kérdés megkülönböztetése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • 3-4 betűs szót kirakni és leírni hallás után. • Tőmondatokat (szükség esetén segítséggel) olvasni. • Szövegeket megtanulni, felmondani. • Rövid mondatot önállóan olvasni, értelmezni. • Pont, kérdőjel, felkiáltójel értelmezése. • Képsorról összefüggő mondatokat alkotni. Önálló munkavégzés, reális önértékelés. • Ok-okozati viszonyokat, összefüggéseket felismerni. • A település, lakóhely ismert épületeinek feliratait elolvasni. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Hangok és betűk egyeztetése. • Szavak olvasása, szókép és tárgyak egyeztetése. • Versek, mondókák, szövegek tanulása. • Rövid mondatok olvasása, értelmezése. Kijelentő, óhajtó, kérdő mondat. • Eseményképek sorba rendezése, magyarázása. • Összetett mondatok befejezése „pedig”, „de”, „mert” kötőszavak után. • Feliratok olvasása az utcán. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Hangok alapján betűk kirakása. Szavak, tárgyak és képek egyeztetése. Kétszavas mondatok olvasása, alkotása, értelmezése mondatvégi írásjel figyelembe vételével. Hallás után tanult vers írott formájában betűk, szavak keresése. Kérdések feltevése egymásnak az olvasmánnyal kapcsolatban. Cselekvések megnevezése, időrendjük megállapítása. Egyeztetések a tanterem tárgyaival, tárgy- és szóképekkel. Hibás állítások javítása, félmondatok értelmes összeillesztése. Ismert utcanevek, üzletek, középületek nevének olvasása.</p>	
Fogalmak	<p>Kösd össze! Karikázd be! Utasítások. Hang – betű. Szó, mondat, pont, nagybetű. Múlt, jelen és jövő idejű cselekvések. Előbb, később, ok, előzmény, következmény. Hely, helyszín (Válaszok hol? kérdésre, helymeghatározások – szóvégződéses (helyragok)).</p>	

Témakör	5. Írás	Javasolt óraszám: 70 óra
----------------	----------------	-------------------------------------

A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Kis- és nagybetűk differenciálása. Különböző betűalakok azonosítása (írott, nyomtatott betű).	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • A betűk írása során a tanuló figyelmét, önállóságát, feladattudatát, kitartását és koncentrációképességét fejleszteni. • Rendezett füzet, javuló betűformák önálló feladatvégzéskor. • Türelmes, kitartó feladatmegoldás. • Rövid szövegből egy-egy mondat kiemelése, értelmezése. • Olvasmány tartalmának elmondása kérdések segítségével. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Betűk írása sorközbe, vonalrendszerbe. • Szavak másolása. • Írás, diktálás után. • Rövid mondatok másolása. • Puzzle kirakása. • Kezdőbetűk jelölése. • Rövid olvasmány olvasása, értelmezése. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Betűformák gyakorlása. Meghatározott szó keresése könyvből. Másolás, ellenőrzés, javítás. Mondat diktálása szavanként, visszaolvasása mondatként. Másolás tábláról, megjelölt mondat másolása könyvből. Hiányos mondat kiegészítése szóban. Elemek egyenkénti megfigyelése, beillesztése önállóan. Mondat hangsúlyozása és megfelelő írásjel alkalmazása. Több mondatos olvasmány váltott olvasása.</p>	
Fogalmak	Névelő. Mondat fajtái: . ? ! alkalmazásai. Mondat szabályai szóban, írásban. Mondat eleje, vége. Tartalom, szereplők. Betűk, szavak, sorok távolsága. Szabályos, szabálytalan formák. Se több, se kevesebb!	

Témakör	6. Értő olvasás	Javasolt óraszám: 50 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Szavak, szövegek képhez rendelése.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • Események összefüggéseit megérteni és elmondani saját szavaival. • Feliratokat értelmezni kis segítséggel. • Az árufajták értékét összehasonlítani segítséggel. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Rövid történet olvasása, értelmezése. • Utcai feliratok, eligazító táblák. • Információk, hirdetések. • Ételreceptek. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p>	

<ul style="list-style-type: none"> Ételreceptből alapanyagokat, mennyiségeket kiemelni rákérdezésre. 	<p>Történet olvasása, értelmezése mondatonként és egészében. Séta közben feliratok, plakátok, hirdetések olvasása. Árukatalógus nézegetése, olvasgatása, termékek csoportosítása. Árak összehasonlítása. Zacskós leves készítése a leírt útmutató alapján, a leírtak betartása.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Termékek, események, időpontok, olcsó, drága, hozzávaló, főzési idő, forrás, keverés, lassú tűzön.</p>

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló személyi adatait biztosan ismeri.</p> <p>Képes a helyzetnek megfelelő bővített mondatokat, kérdéseket, válaszokat alkotni.</p> <p>Képes saját helyzetéhez képest relációkat megfogalmazni.</p> <p>Képes felismerni, kimondani a tanult betűket, szótagokat alkotni és leírni azokat diktálás után is.</p> <p>Képes szavak elemzésére, betűkártyával való kirakására, másolására, hiányzó betűk pótlására.</p> <p>Képes önállóan szavakat, rövid mondatokat kiolvasni.</p> <p>Képes rövid mondatokat alkotni és leírni azokat a mondatalkotás szabályainak betartásával.</p> <p>Képes automatikusan alkalmazni az írás irányát és helyét a vonalközben.</p> <p>Képes felismerni a tanult betűket, rövid szavakat önállóan leírni.</p> <p>Képes egyszerű szöveget elolvasni, értelmezni.</p> <p>Képes utcai tájékoztató táblákat értelmezni.</p>
---	--

7.-8. évfolyam

A tantárgy különösen fontos szerepet játszik az erkölcsi nevelésben az ismeretelsajátításhoz és a koncentrált figyelem fenntartásához szükséges viselkedés automatizmussá válásának segítségével, a feladattudat, feladattartás és a feladatok helyes megoldása iránti igény megerősítésével, a pontos, precíz munkavégzésre, a tanszerek és taneszközök megóvására való törekvésre neveléssel.

A nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés a magyar irodalmi művek és történelmi események megismerésével, a nemzeti ünnepek jelképeinek, jelszavainak, hőseinek tiszteletével valósul meg.

A tantárgynak fontos szerepe van az állampolgárságra és demokráciára nevelésben. A diákönkormányzat tevékenysége és szabályainak megismerése, a tanulói jogok és köteleességek elfogadása szorosan kapcsolódik a fejlesztési területhez.

A tantárgy a helyes önismeretet és énképet a társas kapcsolati kultúra erősítésével, önellenőrzéssel és hibajavítással fejleszti. A tevékenységek során a társakkal szembeni türelem, megértés erősödik.

A médiatudatosságra nevelésben nagy szerepe van az írásos anyagokban történő egyre biztosabb eligazodásnak, a kommunikációs technológiák és tartalmak közötti helyes választás segítségével és a valóságos és fiktív tartalmak megkülönböztetési képességének fejlesztésében.

A tanulás tanítását támogatja az egyéni tanulási módok hatékonyságának megismerése, az olvasási technikák különböző fokú és tartalmú elsajátítása, és az értő olvasás gyakorlásának fejlesztése.

Az anyanyelvi kommunikációt segíti az érzések, kívánságok írásban történő kifejezésének gyakorlása, a helyesírás szabályainak felismerése, alkalmazása, az irodalmi művek és hétköznapi szövegek tartalmának megismerése iránti igény kialakítása.

A digitális kompetenciaterület fejlesztését a számítógép billentyűin a betűfelismerés, egyszerű szövegek írása, számítógépes játékokban az olvasási és írási képesség segíti.

A szociális és állampolgári kompetencia az alapvető emberi jogok és kötelességek megismerésével, a személyes adatok biztos ismeretével és helyes alkalmazásával erősödik a tantárgy keretében.

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	7. Betűtanítás (cs, gy, zs, ty, ly, x, y, w) , Nagybetűk tanítása.	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Tiszta artikuláció, hallási figyelem.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Kisbetűk és nagybetűk nyomtatott és írott alakjának biztos felismerése. Teljes ABC megismerése.	

<i>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</i>	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Több nevet önállóan ABC sorrendbe tenni. • Egyszerű szavak analizálása, betű hiányának érzékelése, pótlása. • Hibakeresés rosszul kirakott szóban. • Szavakat írni önállóan szókezdő kettős betűvel is. • Gyakrabban használt tulajdonneveket írni. • Tájékozódni térképen, nagyobb, nevezetesebb helyeket megkeresni kevés segítséggel. • 1-2 próbajáték után részvétel szójátékos versenyben a szabályok megértésével, betartásával. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Új betű ismertetése, kapcsolása. • Hiányzó betűk pótlása. • Szavak kirakása, másolása. • Nagybetűk ismertetése, egyeztetése kicsikkel. 	<p>Társadalmi ismeretek: lakóhely, térképhasználat személyi adatok, nevek,</p> <p>Információs eszközök használata: másolás, helyesírás ellenőrző program</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Írás számítógépen, billentyűzet. • Tulajdonnevek írása, olvasása. • Játék a betűkkel. <p>Tevékenység Betű leválasztása, hangoztatása, írásának gyakorlása, összeolvasás. Hiányzó kettős betűk szó elején, közepén, végén. Tematikus szógyűjtés az új betűkkel. Nagybetűk, írása vonalközbe. Másolás, szavak írása tetszés szerint. Betűk keresése, szavak írása billentyűzetten. Város- személy- utca- és intézmény-nevek másolása térképről, telefonkönyvből. Szólánc leírása közösen, „szópóker”, közös fejtörő játék. Keresztrejtvény, mit visz a kishajó?</p>	használata,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Betűk helye a teljes ABC-ben. Különböző betűtípusok, írásmódok. Tulajdonnevek, köznevek, földrajzi nevek írása. Szókincsbővítés különböző témákban. Gyűjtőfogalmak, alárendelt fogalmak párosítása. Rejtvények, találós kérdések.
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes felismerni és megfelelően használni a különböző betűalakokat, írásmódokat. Képes betartani a helyesírás elemi szabályait, helyesen használni az írásjeleket, és rendezett külalakra törekedni.

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / Fejlesztési cél	8. Olvasás	Órakeret: 40
Előzetes tudás	Egyszerű szöveg olvasása (feliratok, reklám, prospektus), értelmezése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Olvasott szöveg megértése, kérdések megfogalmazása rövid szöveg alapján.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Egyszerű szöveget gördülékenyen olvasni. • Hosszabb szavakat pontosan kiolvasni. • Versek, dalokat pontosan, értelmesen, hangsúlyozottan előadni. • Kérdéseket önállóan megfogalmazni. • Az olvasott információt megérteni, tudatosan alkalmazni a felhasználás során. • Aktivitás közös feladatmegoldásban. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Olvasmány olvasása tankönyvből. • Nehéz szavak elolvasása. • Néma olvasás. • Versek, énekek tanulása. • Mondatok olvasása, értelmezése. 	<p>Ének, zene: ritmizálás,</p> <p>Életvitel és gyakorlat: használati utasítás, ételrecept elolvasása, értelmezése,</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Tájékoztató szöveg olvasása. • Eligazodás a gyermeklexikonban. <p>Tevékenység Olvasmány folyamatos végigolvasása. Hosszú, összetett, mássalhangzó-torlódásos és ismeretlen szavak olvasása, elemzése. Némán elolvasott kérdésre hangos válasz. Felsorolásból meghatározott elemek hangos olvasása. Versek, énekek olvasása megtanulása írott szövegből. Hiányos mondatok olvasása, befejezése kép alapján. Éllemiszerek csomagolásán olvasható szöveg elolvasása, értelmezése. Gyermeklexikon (Ablak-zsiráf) címszavainak olvasása, megbeszélése.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Írásjelek, hangsúlyozás, kiejtés, szótagolás, elemzés, összetett szó elemei, ismeretlen szavak magyarázata. Kérdőszavak a hiányzó mondatrészekre. Válasz alapján következtetés a kérdésre. Vers, rím, ritmus. Miből készült? Mire való? (ismert tárgy címszó-szerű leírása). Friss, romlandó, szavatossági idő.
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes a betűk megismerésével összeolvasni, illetve szóképfelismerés segítségével rövid szöveget önállóan elolvasni, értelmezni.

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / Fejlesztési cél	9. Írás	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Rendezett külalakra törekvés, írásos közlés iránti igény.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Egyéni, olvasható, rendezett íráskép kialakítása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Törekedni a betűformák és a füzet külalakjának javítására. • A kihangsúlyozott hosszú mássalhangzós szavakat helyesen leírni. • Egyben lediktált rövid mondatot önállóan leírni. • Üdvözlőlapot megírni kiválasztott minta alapján önállóan. • A kettős betűket biztosan alkalmazni. • Kis-és nagybetűket egyeztetni. • Eligazodni a naptárban és a megfelelő nevek helyes leírása. • Plakát tervezése, a fontos információk felismerése és kiemelése (nagybetűkkel). • Az olvasott információkat önállóan értelmezni, alkalmazni. • A tulajdonneveket spontán felismerni, tollbamondás során is nagybetűvel írni. 	<p>Kommunikáció feliratok gyűjtése séta közben,</p> <p>rendezvényre plakát, meghívó készítése,</p>

Ismeretek <ul style="list-style-type: none"> • Betűírás füzetbe, vonalközbe. • Hosszú mássalhangzók. • Kettős betűk gyakorlása. • Üdvözlőlap írása. • zs és sz differenciálása. • Nagybetűk írása sorközbe. • Nevek másolása naptárból. • Szó kiemelése nagybetűvel. • Nagybetűs feliratok megfigyelése utcán. • Tulajdonnevek felismerése, nagybetűs írás. Tevékenység <p>Új betűk írása szóköz betartásával. Elhelyezésük segédvonal nélküli vonalközbe.</p> <p>Kettőzött mássalhangzós szavak gyűjtése, írása.</p> <p>Meghatározott kettős betűt tartalmazó szavak keresése, másolása hosszabb szövegből.</p> <p>Üdvözlőlapok nézegetése, saját üdvözlőlap tervezése.</p> <p>Diktált szavak írása „zs” és „sz” oszlopba.</p> <p>Kicsihez megfelelő nagybetű párosítása.</p> <p>Kinek van névnapja... ? (dátumok alapján név keresése, másolása).</p> <p>Plakát készítése, egyes szavak csupa nagybetűs írása.</p> <p>Nagybetűs információs táblák készítése (KIJÁRAT, ZÁRVA, 8. CSOPORT, stb.).</p> <p>Diktált szavak között, illetve szövegben tulajdonnév önálló felismerése, írása.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Betűméret-, típus. Kettőzött mássalhangzó, helyesírás, elválasztás. Üdvözlőlap szövege különböző alkalmakra. Mondat, cím, kezdőbetű. Lényeges-lényegtelen esemény, időpont, színhely. Utcai feliratok, információk „megfejtése”. idegen eredetű szavak,
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes a mindennapi életben adódó olvasási feladatok megoldására, önállóan megírni - értékelhető tartalommal –. néhány mondatos levelet. Képes önálló, adekvát választ adni írásban, az írásban feltett kérdésekre. Képes a környezeti elvárásoknak megfelelő alapvető írásos kommunikációs készséggel feladatot megoldani.

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / Fejlesztési cél	10. Értő olvasás	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Szöveghű olvasás hangos és néma olvasással.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az olvasottak globálisan felfogása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
--	----------------------------

<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Képalírások önálló olvasása, értelmezése. • A pontosság jelentőségét megérteni az olvasás és írása során. • Meghatározott témában saját gondolatot megfogalmazni, leírni. • Részt venni dramatizált mese egybefüggő eljátszásában. • Rövid híreket elmondani néhány szóban. • Hírek és személyes élményeket összekapcsolni hasonló helyszínnel, eseményekkel, illetve körülmények felidézésével. • Közkeletű idegen szavakat felismerni és helyesen kiejteni. • Igéket (cselekvést jelentő szavak) kiválasztani szövegből. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rövid hírek, események olvasása újságból. • Hiányzó betűk pótlása szavakban. • Feladatok írásban. • Meseolvasás. • Újságotolvasás. • Tv híradó megnézése, látottakról beszámoló. • Közkeletű idegen szavak elolvasása, értelmezése. • Igék keresése szövegben, igeidők értelmezése. <p>Tevékenység</p> <p>Olvasottak megbeszélése. Hiányos szavakba különböző betűk beillesztése. Írásbeli utasítások néma teljesítése. Mese közös olvasása, dramatizálása. Rövid híradások, értelmezésük. Szerepjáték: hírolvasó, TV bemondó. A hírek végighallgatása csendben. Felidézésének ellenőrzése, videóval. Idegen szavak keresése, magyarázata (Pepsi Cola HBO, Corvin stb.). Igék átírása, átfogalmazása múlt-, jelen- és jövő időbe.</p>	<p>Információs eszközök használata: szövegírás, dokumentum keresése,</p> <p>Társadalmi ismeretek: tájékozódás színterei, hírforrások,</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>ok, okozat, előzmény, következmény, eredmény. Mondatok áttevése múlt-, jelen- és jövő időbe. Szavak értelmének megváltoztatása 1-1 betű cseréjével. Az ország tájai. magyar, külföldi, anyanyelv, idegen nyelv. Külföldi, belföldi hírek, közlemények.</p>
<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>Olvasási gyakorlata spontán módon az eltöltött szabadidős-tevékenységek sorába illeszkedik, képes olvasás-írás képességét információszerzésre, szórakozásra alkalmazni. Képes közkeletű rövidítések, közismert idegen helyesírású szavakat olvasni, írni.</p>

Matematika

E képességterület komoly elvonatkoztatási képességet kíván, ezért értelmi akadályozottság esetén jelentős adaptációra van szükség. Különösen hangsúlyossá válik a kézzelfoghatóvá tehető, saját tapasztalaton alapuló, gyakorlatias, manipulációval összekötött tanítás. Legfőbb cél a hétköznapi életben való eligazodás segítése.

Hosszú előkészületi szakasz szükséges.

- a) Tárgyállandóság, mennyiségállandóság kialakítása: Csoportosító/halmazalkotó tevékenykedés egy-egy megfigyelt tulajdonság alapján, egy-egy tulajdonság biztos felismerése, változások követése, azonosságok és különbségek felismerése.
 - A mennyiségfogalom kialakítása: globális mennyiségekkel, illetve mennyiségi tulajdonságokkal (pl. sok – kevés – semmi, nagy – kicsi, vastag – vékony) ismerkednek a tanulók. A mennyiségekkel való bánás, ezek értelmezése is hosszú gyakorlási időt igényel (játékos formában, pl. homokozóban, vagy egyszerű étel közös elkészítése során: egy kanálnyi, egy pohárnyi, egy vödörnyi...).
 - A számfogalom, a számosság értelmezésének kialakítása külön fejlesztendő terület. Tanítványaink egy részénél ez igen nehéz, esetenként megoldhatatlan.
 - Egyszerű műveletek, elsősorban az összeadás és kivonás elvégzését az értelmileg akadályozott tanulók egy része meg tudja tanulni. Fontos, hogy e téren is tisztában legyenek tudásukkal, illetve meg tudják ítélni, hogy milyen kérdésekben van szükségük külső segítségre.
 - Kiemelten fejlesztendő terület egyrészt a mennyiségek gyakorlati életben való jelenlétének, fontosságának tudatosítása, másrészt a nagyságrendek érzékeltetése, legalább hozzávetőleges értelmezése a későbbi eligazodás, önállóbb életvezetés elősegítése, illetve a kihasználás, becsapás veszélyének csökkentése érdekében.
 - A pénz fogalmával való megismerkedés központi feladat, egyéni képességekhez igazodóan legalább a címletek nagyságrendi megkülönböztetése, néhány legfontosabb árucikk árának címletekhez való kötése.
- b) E tanulási terület kiemelt feladata az időbeli tájékozódás fejlesztése, ami a rendszeresen (napi rutinként) ismétlődő tevékenységekhez, eseményekhez kötve ragadható meg leginkább. A jelenidejűségből (azaz „itt és most” helyzetekből) kiindulva előbb a közelmúlt eseményeinek időbeli elhelyezése, majd a belátható jövőbeli események anticipálása (azaz elővételezése, kikövetkeztetése, megjóslása) válik realizálhatóvá. Mindehhez egyszerű, áttekinthető ábrák, időrendi sorba helyezhető eseményképek, naptárrészek alkalmazása javasolt a megfelelő vizuális megerősítéshez.
- c) A térbeli tájékozódás fejlesztésének más tanulási területekkel összhangban kell megvalósulnia. Itt elsősorban az irányok, viszonyszavak közötti eligazodás, a saját testhez vagy egy meghatározott tárgyhoz/ponthoz viszonyított helymeghatározás kap hangsúlyt.

SZÁMOLÁS – MÉRÉS

(Matematika)

A tantárgy célja kialakítani a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulóknál olyan elemi ismereteket, amelyek eljuttatják őket az érzékeléstől, észleléstől a tárgyfogalmak kialakulásához; megalapozni és kialakítani a tárgyakkal végzett cselekvésekkel a tanulók gondolkodási funkcióit, elemi számfogalmát.

A pedagógusnak fejlesztenie kell a számolás és mérés elsajátításához szükséges alapkészségeket, az érzékelést, észlelést, figyelmet, emlékezetet, gondolkodási készséget és a problémamegoldó képességet, hogy a tanulók alapvető logikai összefüggések felismerése révén az ismereteket gyakorlatban tudják alkalmazni. Feladata felkelteni, fenntartani a környezet iránti érdeklődést, a környezet megismerése során tudatos tevékenységeket végeztetni, az ismeretek megszerzésére irányuló spontán törekvéseket kialakítani, az alapvető térbeni és időbeni tájékozódást fejleszteni, elérni egyszerű utasítások megértését, követését.

Fontos feladat a mennyiség- és számfogalmat kialakítani, hogy a tanuló képes legyen mennyiségeket, számjegyeket felismerni, összehasonlítani, megváltoztatni, alpműveleteket végezni fejből és írásban; szöveges feladatokat értelmezni, a logikai összefüggéseket felismerni, a megoldáshoz szükséges lépéseket felállítani; méréseket végezni, különböző mértékegységek fajtáit, léptéküket, gyakorlati alkalmazásukat megismerni; a pénzzel kapcsolatos elemi ismereteket megszerezni, pénzerméket, bankjegyeket felismerni, értéküket, nagyságrendbeli különbségeket felismerni, a mindennapi életben történő alkalmazásokat segítséggel gyakorolni; továbbá a banki pénzügyi műveletek alapjait megismerni (bankkártya, folyószámla, hitelszámla).

1–2. évfolyam

A tantárgy különösen fontos szerepet játszik az erkölcsi nevelésben, az egyszerű szabályok megértésére és betartására, és a csoportosan végzett tevékenység szabályainak, feltételeinek betartására neveléssel, a képességekhez igazodó feladatok végzésében és befejezésében a minél nagyobb kitartás kialakításával, valamint az alkalmazkodóképesség és feladattudat kialakításával, a türelem és pontosság megalapozásával.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztésében az együttműködéssel történő feladatvégzés megalapozása zajlik, a csoportba való beilleszkedés és az iskolai viszonyrendszerben való eligazodás segítségével.

A tanulás tanítását a tantárgy az által nyújtott információk megismerése iránti igény és az ismeretek befogadása iránti érdeklődés felkeltése támogatja.

Témakör	1. Elemi tapasztalatok a tárgyak tulajdonságairól	Javasolt óraszám: 40 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Azonosságok (egyezőségek), különbségek érzékelése, differenciálás.	
Fejlesztési feladatok		Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
Differenciálás 3 méret között segítségével. Kerek és szögletes tárgyak szétválogatása irányítással. Három szín megkülönböztetése.		<i>Fejlesztési ismeretek</i> Tárgyak kiterjedése. Kicsi, kisebb, nagy, nagyobb, ugyanakkora. Formai tulajdonságok. Kerek, szögletes. Érzékelési gyakorlatok. Piros-kék-sárga-zöld-fehér-fekete, puha-kemény, meleg-hideg. <i>Fejlesztési tevékenységek</i> Tárgyak méretének megtapasztalása. Azonos jellegű tárgyakkól sor kirakása: kicsi-nagyobb-legnagyobb; nagy-kisebb-legkisebb; sor kirakása önállóan, kifejezések hangoztatása. Ugyanakkora keresése, összehasonlítása. Jellegzetes tárgyak kitapogatása zsákban. Vegyes halmazból minta alapján egy-egy tárgy kiválasztása. Színek megnevezése egyenként, hasonló színű tárgyak keresése. Gyors és lassú járás, mozdulatok utánzása. Kemény-puha, meleg-hideg tárgyak kitapintása, azonosítása.
Fogalmak	Tárgyak tulajdonságait jelölő fogalmak. Felszólítás cselekvésekre: gurítsd! Dobd! Kérem! Tessék!	

Témakör	2. Tájékozódás	Javasolt óraszám: 40 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Időbeli és térbeli változások érzékelése cselekvésekkel.	
Fejlesztési feladatok		Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
<p>Megfelelő irányítással, segítségnyújtással a feladatokat végrehajtani a társakra is figyelve.</p> <p>A sorbaállási, helycserés és helyváltó feladatokat megérteni és elvégezni.</p> <p>Felhívásra folyamatokat észrevenni.</p> <p>Türelmesen várakozni majdani eseményekre, várt eredményekre.</p> <p>A „várj! majd!, most!” vezényszavak megértése és alkalmazkodás azokhoz.</p> <p>Egyszerű, konkrét kérdésekre válaszolni az igeidők helyes használatával.</p>		<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Térorientációs gyakorlatok: ide, oda, elé, mellett, előtt, mögött, rá, alá irányok. • Időbeli tájékozódás. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Cselekvések végzése változatos formában az adott térirány gyakorlására.</p> <p>Jövő-jelen-múlt érzékeltetése cselekvésekkel.</p> <p>Éjszakai-nappali tevékenységek valóságban és képekkel illusztrálva.</p> <p>Reggeli, ebéd, vacsora (napirend).</p> <p>Lassan, gyorsan gyakorlása cselekvésekkel.</p> <p>Igeidők gyakorlása a napi feladatok elvégzésével és az iskolai napirenddel kapcsolatban.</p>
Fogalmak	Téri és időbeli tájékozódással kapcsolatos kifejezések, határozószók, irányok (erre, arra, ide, oda, előre, hátra, oldalra, felfelé, lefelé, sorban, mellett, előtt, mögött, alatt, alá, lassan, gyorsan, egyszerre, most, majd utána, előtte). Várj! Most! Majd! Kész!	

Témakör	3. Mennyiségek – Műveletek	Javasolt óraszám: 64 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Relációk felismerése, értelmezése, a relációs jelek jelek ismerete és alkalmazása.	
Fejlesztési feladatok		Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
<p>Közös, egyirányú cselekvést végrehajtani tanárral, társakkal.</p> <p>Önálló, célirányos tevékenység egyszerű feladatvégzés során.</p>		<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Cselekvések mennyiségekkel. • Halmazok létrehozása, megváltoztatása. • Mennyiségek összehasonlítása.

<p>A „többet, kevesebbet” önállóan, az „ugyanannyit” segítségével felismerni, jelezni.</p>	<p><i>Fejlesztési tevékenységek</i> Halmazok létrehozása különböző szempontok szerint (fajta, szín, méret stb.), nagyon különböző elemszámú halmazok összehasonlítása: sok- kevés. Ismerkedés a relációs jellel. Sok-kevés-semmi halmazok létrehozása segítségével, majd önállóan. A „nagyon sok”, a „legtöbb” halmaz létrehozása. Ugyanannyi megállapítása, hangoztatása.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Sok, kevés, semmi. Tegyé! Vegyé ki! Öntsd ki mindet! <i>Még, több. Elég! Válaszd ki! Üres, teli.</i> Nagyon sok. <i>Legtöbb</i>, sok, kevés, több, kevesebb, elfogyott, ugyanannyi.</p>

<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló képes az irányított, közös megismerő tevékenység során társaival együttműködni. Képes érzékelni a tárgyak alapvető formai tulajdonságait, szín, forma és méret szerint (segítséggel) differenciál. Képes felismerni az alapvető tér- és időbeli relációkat, és azokat növekvő önállósággal alkalmazza. A foglalkozás során érdeklődő, a csoportos tevékenységben aktívan részt vesz. Képes együttműködésre. Képes közös, egyirányú cselekvést végrehajtani tanárral, társakkal. Képes felismerni a tárgyak alapvető mennyiségi tulajdonságait, a mennyiségi relációkat, és azokat (segítséggel) helyesen alkalmazni. Képes (segítséggel) használni a megszerzett tapasztalatokat, ismereteket.</p>
--	---

3.-4. évfolyam

A tantárgy egyik legfontosabb szerepe és feladata az erkölcsi nevelésben a szabálykövetési képesség megerősítése, a fokozódó önfegyelemre, kitartásra nevelés.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése a fokozódó együttműködéssel történő feladatvégzés kialakításával történik.

A tanulás tanításában a tanulás iránti érdeklődés felkeltése, a feladatok elvégzésében a kitartásra és a nehézségek leküzdésére irányuló törekvések erősödnek.

Az anyanyelvi kommunikáció fejlesztését a tantárgy a matematikai gondolkodáshoz szükséges fogalmak, tevékenységek megértésével, és a szókinccs bővítésével éri el.

A matematikai kompetencia fejlesztése gyakorlati megfigyeléseken keresztül az egyszerű ok-okozati összefüggések felismerésével és a problémamegoldó képesség fejlesztésével, tevékenységbe ágyazott feladatvégzéssel valósul meg.

A szociális és állampolgári kompetencia fejlesztését elsősorban a feladatmegosztás lehetőségének felismertetésével, a társak munkájának figyelemmel kísérésével, a helyes magatartás kialakításával a feladatok végrehajtása közbeni kapcsolattartással és az alapvető szabályok betartásával támogatja.

A hatékony, önálló tanulási kompetencia a kitartó, megfelelő segítséget kérni és elfogadni tudó feladattudat és feladatvégzés kialakításával fejlődik.

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	1. Elemi tapasztalatok a tárgyak tulajdonságairól	Órakeret: 30
Előzetes tudás	A négy alapszín biztos ismerete.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Mértani testek megismerése, megnevezése.	

<i>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</i>	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • A méret alapján történő differenciálás eredményét önállóan megfogalmazni. • Az ellentét-párokat felismerni. • A felismerések helyes alkalmazása a beszéd során. • Hasonlóságok, azonosságok, különbözőségek felismerése. • Három megadott jellemző alapján a megfelelő elemet megkeresni. • Tárgyakat jellemezni minél több adattal. • A tanult kifejezéseket, fogalmakat szókincsébe építeni. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kicsi, nagy, ugyanakkora, rövid- hosszú, egyenlő hosszú. • Vékony, vastag egyenlő vastagságú. • Kerek, szögletes, • Kocka, gömb. • Keskeny, széles, egyenlő szélességű. <p>Tevékenység</p> <p>Tárgyak, képek egyeztetése, differenciálása, egyeztetése egyre kisebb különbségekkel.</p> <p>Megfigyelések, összehasonlítások, egyenlővé tétel kiegészítéssel, lerövidítéssel.</p> <p>Becslés, ellenőrzés a környezet tárgyain.</p> <p>Válogatás tárgyak között, különböző formák összehasonlítása, tapintás, gurítás, egyeztetés tárgyképpel.</p> <p>Elemek válogatása különböző szempontok szerint.</p> <p>Formaegyeztetés, különbségek, egyezések megfogalmazása.</p> <p>Minta után egyszerű alakzatok kirakása, előrajzolt sablonokba a megfelelő elem illesztése. Tevékenységek logikai játékkal.</p>	<p>Játékra nevelés: didaktikus játékok,</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tárgyak kiterjedésére, formai tulajdonságaira utaló szókincs. <i>Viszonylagosság</i> , ellentét meghatározása, ellentétes fogalmak. Hasonló és egyforma közti különbség, <i>mérés, méret</i> .
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes megtalálni 3 megadott jellemző alapján a megfelelő elemet. Képes nagyság szerint önállóan differenciálni. Képes önállóan megfogalmazni a méret alapján történő differenciálás eredményét. Képes felismerni az ellentét-párokat, felismeréseit helyesen alkalmazni a beszéd során. Képes beépíteni szókincsébe a tanult kifejezések, fogalmak. Képes felismerni, és megfogalmazni játékos szituációban térbeli viszonyokat. Képes megérteni, és érthetően megfogalmazni helymeghatározásokat.

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	2. Tájékozódás	Órakeret: 20
Előzetes tudás	Tárgyak sorba rendezése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A hónapok nevének, évszakokhoz tartozásuknak, sorrendiségüknek biztos ismerete.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Térbeli viszonyokat felismerni és megfogalmazni játékos szituációban. • Helymeghatározások megértése és érthető megfogalmazása. • A balról jobbra és fentről le irány automatikus alkalmazása a különböző tevékenységek során. • Soralkotás, és írás során a balról jobbra irány spontán alkalmazása. • A négy fő irányt megérteni és megbízhatóan alkalmazni. • Napszakok neveit helyesen alkalmazni a spontán beszédben. • Az aktuális nap, a tegnapi és holnap meghatározása kis segítséggel. • Az évszakok körforgását megérteni, szóbeli megfogalmazásokat és szimbólumokat sorba rendezni. • Viszonyítások helyes, és tudatos alkalmazása. • Helyes igeidők tudatos használata spontán beszéde során. • Spontán beszédben a viszony-szavakat helyesen alkalmazni. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alatta, fölötte, előtte, mellette, mögötte. • Közel, távol, fokozatokkal. • Elöl, hátul, középen, eleje, közepe, vége. 	<p>Játékra nevelés: szerepjáték,</p> <p>Olvadás, írás: térorientációs gyakorlatok,</p> <p>Kommunikáció tájékozódás időben, térben,</p>

- Alá, fölé, mellé elé, mögé térben és vízszintes síkban
- Fenn-lenn, fel-le.
- Bal-jobb, balra-jobbra.
- Helymeghatározások.
- Múlt, jelen, jövő, volt, van, lesz.
- Napszakok, napirend.
- Hét napjai.
- Évszakok, hónapok.
- Életkor fogalma.

Tevékenység

Játékos gyakorlatok, helyzetek létrehozása, megváltoztatása, egyéni feladatok a tanterem tárgyaival.

Nagymozgásos feladatok a szabadban, gurítás, dobás távolságának összehasonlítása.

Soralkotás tanulókkal, játékokkal, fogalmak gyakorlása tárgyakon, jelölés feladatlapon.

Cselekvések helyváltoztatással, tárgyakkal, utasítások követése, megfogalmazása, egymás hibáinak észlelése, javítása.

Irányok gyakorlása nagymozgásokkal, cselekvésekkel, vízszintes síkba, feladatlapon.

Bal-jobb gyakorlása nagymozgásokkal, táblánál végzett feladatokkal, eligazodás feladatlapon nyíllal jelölt irányok megértése, betartása.

Eligazodás 3x3-as négyzethálóban meghat. (bal felső, jobb középső stb.) hely megtalálása, ill. jelölt hely megnevezése.

Irányjelző nyilak megfigyelése az utcán.

Napi események közös felidézése, eseményképek önálló sorba rakása.

Spontán beszélgetés, élmények, tervek megfogalmazása múlt, jelen és jövő idejű igékkel.

Napi tevékenységek felsorolása segítséggel eseményképek helyes sorrendbe rakása.

Tevékenységek elhelyezése időben (fogmosás, kézmosás, átöltözés stb.).

Napok sorrendjének gyakorlása, munkanapok, pihenőnapok megnevezése.

Ünnepek, születésnapok elhelyezése időben.

Évszakok váltakozásáról tabló készítése

Képek nézegetése (különböző életkorú szereplők) öregek, fiatalok, gyerekek a családban.

Kulcsfogalmak/ fogalmak

Hely- és irány meghatározások, *fokozatok (távol, távolabb, legtávolabb)*.
Időjárással kapcsolatos szavak, kifejezések (fagy, hőség, vihar, köd).
Időt jelölő fogalmak (tavaly, tavaly előtt, alatt, közben /időhatározói értelemben/, hajnal, éjszaka, kora délután, hétköznap, munkanap, pihenőnap ünnepnap hétvége, vakáció). Aktuális köszönések. Időegységek nevei.

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén

Képes helyesen használni spontán beszédében igeidőket, a napszakok neveit, viszony-szavakat.
Képes ismerni és (segítséggel) helyesen alkalmazni az alapvető tér- és időbeli relációkat.
Képes megérteni, és megbízhatóan, alkalmazni a négy fő irányt.
Képes alkalmazni a spontán soralkotást, és írás során a balról jobbra irányt.
Képes elhelyezni időben a rendszeres napi tevékenységeket.
Képes eseményképek segítségével napirendet összeállítani (értelmezéssel).
Képes meghatározni kis segítséggel az aktuális napot, a tegnapi és holnapi

	napot. Képes megérteni, és sorba rendezni szóban és szimbólumokkal az évszakok körforgását.
--	--

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	3. Mennyiségek - Műveletek	Órakeret: 50
Előzetes tudás	A semmi és a nulla fogalma.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A hozzáadás következményének, logikájának felismerése.	

<i>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</i>	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • A hozzáadás-elvétel, bővítés - csökkentés logikáját megérteni. • Hozzávetőleg helyes becslés, mennyiségek reális megítélése. • A tanult számjegyeket felismerni és írni. • Az 1, 2, 3 számjegy, számkép és mennyiség felismerése, egyeztetése. • Számfogalmat kialakítani 5-ig. • Mennyiségek számlálása 5-ig mechanikusan. • A 0 fogalmának megértése, szókincsébe építse. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sok, kevés, semmi, 0 fogalma, írása. • Több, kevesebb, ugyanannyi. • 1, 2, 3 számjegy ismertetése, írása. • Mennyiségek létrehozása. • Mennyiség, számkép, számjegy egyeztetése. • Számkör bővítés 5-ig. • Műveletek 5-ös körben. <p>Tevékenység</p> <p>Halmazok létrehozása, tárgyak csoportosítása különböző szempontok szerint. Relációs jelek alkalmazása, mennyiségek átalakítása, azonos halmazok létrehozása mechanikus számlálás ötös körben. Számlálási gyakorlatok, pótlás, hozzáadás, elvétel, tárgyakkal, feladatlapon, mennyiségek kirakása, számjegy hozzárendelése, vázolása, írása, gyakorlása. Mennyiségek kiegészítése tárgyakkal, rajzzal, számjegyek sorba rendezése, számjegyek keresése a környezetben. Önálló írásos feladatmegoldások 3-as körben. Összehasonlítás, viszonyítás, növelés, elvétel, becslés gyakorlása. Mechanikus számlálással halmazok létrehozása (5 elemig). Meghatározott mennyiség létrehozása elvétellel, hozzáadással. Számjegy, számkép, mennyiség azonosítása. 5 bontása tárgyakkal, 5 létrehozása pótlással, hozzáadással. 0 fogalma, létrehozása tárgyakkal, cselekvésekkel illetve cselekvések hiányával.</p>	<p>Játékra nevelés: didaktikus játékok,</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	sok, több, kevés, kevesebb, semmi, egyenlő, 1 és egyes, 2 és kettes stb. különbsége növekvő, csökkenő sor, számkép, számjegy, hármas sor, kettes sor, ritmikus sor, kettesével, párosával, hármasával, sorszámnevek, körülbelül, pontosan annyi, emelkedő sorrend, szám-szomszédok, páros, páratlan számok, nulla, semmi, volt, nincs, fogy, elfogy, üres, „Tegyél hozzá!”, „Vegyél el!” „Tedd egyenlővé!”
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Biztos számfogalom, tárgyakat megbízhatóan számlál 5-ös körben. Képes mennyiségi átalakításokat 5-ös körben önállóan végezni. Képes a növekedés és csökkenés fogalmát érteni, spontán beszédében megfelelően alkalmazni. Képes automatikusan a balról jobbra és fentről le irányt különböző tevékenységek során alkalmazni.

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	5. Összefüggések felismerése	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Oszlop és sor.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Direkt összefüggések felismerése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hibák, hiányok észlelése, jelezése. • Jól ismert környezeti tárgyakat főfogalom alá rendelni. • Egyszerű összefüggéseket felismerni, megfogalmazni. • A növekedés és csökkenés fogalmát megérteni, megfelelően alkalmazni a spontán beszédben. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Figyelemfejlesztő gyakorlatok. • Emlékezetfejlesztő játékok. • Ok-okozati összefüggések. • Növekvő, csökkenő számú halmazok. • Gondolkodást fejlesztő gyakorlatok. <p>Tevékenység</p> <p>Soralkotás. Felsorolásból idegen elem észlelése, jelzése. Vegyes halmazban változtatások, hiányok észlelése. Vegyes halmaz elemeinek csoportosítása különböző szempontok szerint. Hasonló képek között kisebb eltérések észlelése. Memória-játék. Tárgyak felismerése körülírás alapján. Hasonló ábrákon különbségek felfedezése. Különböző ábrákon azonos elemek felfedezése. Meghatározott játék kitapogatása zsákban.</p>	<p>Kommunikáció szókincsfejlesztés, szövegértés,</p>

<p>Cselekvések, késleltetett utánczása. Képolvasás során megfigyelt kép utólagos felelevenítése. Ellentét-párok gyűjtése. Tevékenységek logikai játékkal. Logikai hibák felfedezése rövid történetben, hibák megbeszélése, javítása.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>különböző, hasonló, ugyanolyan, hiba, hibátlan, sorrend, hasonló-, ellentétes jelentésű szavak, sok, rengeteg, kevés, alig, Gyűjtőfogalmak: edények, írószerek, tisztaságszerek. oszlop, sor, bal-, jobb-, felső- és alsó szomszéd, méret, szín, forma</p>
<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>Képes felismerni hasonlóságot, azonosságot, különbözőséget. Képes felfedezni, jelezni és javítani feladatlapon különböző típusú „hibákat”. Képes a megszerzett tapasztalatokat, ismereteket (segítséggel) használni. Képes megérteni alapvető fogalmakat, feltenni spontán kérdéseket beszélgetés során. Képes sort alkotni különböző tárgyakkal (balról jobbra), jelölni a sor elejét, végét, közepét.</p>

5–6. évfolyam

A tantárgy az erkölcsi nevelés területén az alkalmazkodó képesség megerősítésével, a fokozódó önfegyelemre, kitartásra neveléssel, a szabályok együttes létrehozásának megtapasztalásával járul hozzá.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztését a tantárgy az együttműködéssel történő munkavégzés gyakorlásával és a feladatmegosztási képesség kialakításával éri el.

A tanulás tanítása az önálló ismeretszerzés iránti igény fejlesztésével, a motivált, kitartó feladatvégzéssel valósul meg.

Témakör	1. Elemi tapasztalatok a tárgyak tulajdonságairól	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Térirányok használata, helymeghatározás fejlesztése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • Különbségeket észlelni, tárgyakat jellemezni megfelelő kifejezésekkel. • Minta után felismerhető formákat másolni. • Tanult formákat felismerni, megnevezni, differenciálni. • Aránytalanságokat érzékelni és megfogalmazni munkavégzés során. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Formai tulajdonságok bővítése. • Síkidomok és mértani testek körének bővítése. • Méretek, arányok. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Nagy-kicsi, vékony-vastag, lapos-mély-magas stb. fokozatai, összehasonlítások, párosítások, sorozatok létrehozása, különbségek érzékelhető ábrázolása rajzban, vágásban, gyurmázásban.</p> <p>Bonyolultabb formák egyeztetése, jellemzőik, felismerésük.</p> <p>Kocka, gömb, téglatest, henger, kúp megfigyelése, jellemzőik megfogalmazása.</p> <p>Hibás rajzon aránytalanságok felfedezése, javítása.</p> <p>Tevékenységek logikai játék elemeivel.</p> <p>Különböző formák létrehozása.</p>	
Fogalmak	Alap-, közép- és felsőfokú melléknevek, szabályos, szabálytalan, félkör, körcikk, körív, csillag, kereszt, kúp, henger, téglatest, túl sok, túl rövid stb., oldalak, csúcsok, egyenes és görbe vonalak, lenyomat, az eredeti tárgy fordítottja.	

Témakör	2. Tájékozódás	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Tájékozódás alaprajzon segítségével.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Az alaprajz lényegének megértése, saját hely megtalálása a tanterem alaprajzán.</p> <p>A térkép lényegét, funkcióját megismerni.</p> <p>A naptár funkciójának, beosztásának megismerése.</p> <p>Az életkorral kapcsolatos fogalmakat, kifejezéseket adekvátan alkalmazni.</p> <p>Különböző órákról időpontok leolvasása (mutató, digitális).</p> <p>Biztosan megkülönböztetni délelőtti és délutáni időpontokat.</p> <p>A bal és jobb irány megkülönböztetése készségszinten.</p> <p>Élménybeszámoló helyes sorrendben 5-6 eseményről.</p>	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Tárgyak pontos helyének meghatározása. • Tájékozódás a tanterem alaprajzán. • Ismerkedés a térképpel. • Eligazodás a naptárban. • Életkor. • Óra. • Térirányok. • Események időbeli sorrendje. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Helyzetek felismerése, létrehozása, egyeztetése megfogalmazása.</p> <p>Utasítások pontos követése, valós helyzet felismerése, ábrázolása síkban.</p> <p>Tanterem bejárása, követése alaprajzon, berendezési tárgyak egyeztetése.</p> <p>Valóságos helyek jelölése alaprajzon és viszont.</p> <p>Megfigyelések az iskola környékének térképén, séták alkalmával látottak felidézése.</p> <p>Környező utcák, terek megkeresése a térképen.</p> <p>Egylapos naptáron hónapok megszámlálása, hetek, napok sokaságának érzékelése.</p> <p>Naptár beosztása, hónapok nevei, sorrendjük, számozásuk.</p> <p>Saját életkor, kisebb, nagyobb testvérek, szülők, nagyszülők életkora, képen szereplők életkorának becslése.</p> <p>Óra számlapjának tanulmányozása, kis- és nagymutató funkciója, járásának iránya, az óramutatók állása egész órákor, nevezetes időpontok beállítása az órán.</p> <p>Másodpercmutató megfigyelése, egy percig tartó cselekvés (kar felemelése).</p> <p>Bal-jobb gyakorlása egymás mögött és egymással szemben.</p> <p>Az irányok megfigyelése az utcán, haladási irány.</p> <p>Eseményképek és személyes élmény mozzanatainak időrendi sorrendbe állítása.</p>	

Fogalmak	<p><i>Tükörkép, alaprajz, felülnézet, térkép, méret, arány, kicsinyítés, nagyítás, irány, utolsó előtti, innenső és túloldal, haladási irány, külső, belső kerületek, főútvonalak, mellékutcák, terek, közben, alatt, 1 hét, 1 hónap, 1 év múlva, 1 héttel ezelőtt, x perc múlva, x perccel múlt.</i></p> <p>Életkorok megnevezése újszülöttől idős korig.</p>
-----------------	--

Témakör	3. Mennyiségek – Műveletek	Javasolt óraszám: 80 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Műveletek alapozása. Páros-páratlan számok megkülönböztetése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Számsor megbízható ismerete (0-10), a növelés és csökkentés folyamatának, eredményének megértése.</p> <p>Számjegyeket megbízhatóan felismerni, és felismerhetően írni.</p> <p>Egyszerű műveleteket elvégezni irányítással, segédeszközökkel.</p> <p>Páros és páratlan mennyiségeket felismerni.</p> <p>A sorszámneveket helyesen alkalmazni a spontán tevékenységek során.</p>	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Mennyiségek meghatározása, összehasonlítása. • Számkörbővítés 10-ig. • Számjegyek írása. • Műveletek. • Páros és páratlan számok. • Sorszámnevek. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Számlálás hozzáadással és elvétellel oda-vissza.</p> <p>Mennyiségek összehasonlítása.</p> <p>Relációs jelek.</p> <p>Számkép kirakása, számjegyek ismertetése, egyeztetése számképpel.</p> <p>Mennyiséggel, számjegyek írása, sorba rakása, számegyenes készítése, beszámozása 10-ig.</p> <p>Műveleti jelek ismertetése, gyakorlása, összeadások, kivonások, pótlások, bontások.</p> <p>Műveletek végzése segédeszközökkel és fejben.</p> <p>Egyszerű szöveges feladatok.</p> <p>Műveletek írása diktálás után.</p> <p>Páros számok fogalma, halmaz felezése, harmadolása.</p> <p>Maradék fogalma.</p> <p>Sorszámnevek jelölése.</p>	
Fogalmak	<p><i>Növekedés, csökkenés, meg, + plusz, -ból, – mínusz, összeg, = egyenlő, marad, eredmény. Számjegy és mennyiség összefüggése.</i></p> <p>Páros, páratlan, maradék, előlről, hátulról, középről, két széléről.</p> <p>Műveletvégzéshez kapcsolódó cselekvések: aláhúzás, bekarikázás, áthúzás, jelölés, javítás.</p>	

Témakör	4. Mértékegységek, méretek, pénz	Javasolt óraszám: 64 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Mértékegységek nagyságrendjének helyes megválasztása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>A nagyságrendbeli különbségeket megérteni a méter és centiméter (m és cm) között.</p> <p>Nehezebb, könnyebb súlyt differenciálni (min. 1/2 kg-os különbség esetén).</p> <p>Nagyságrendbeli különbséget megérteni a mértékegységek között.</p> <p>A pénzérmék egymáshoz viszonyított értékének, a darabszám és az érték különbözőségének megértése.</p> <p>Számtani műveleteket végezni a pénzhasználat területén.</p> <p>A hallott meteorológiai jelentések értelmezése.</p>	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Hosszúság mérése. • Súly mérése. • Térfogat mérése, mértékegységei. • Pénz. • Hőmérséklet. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Mérések a környezet tárgyait.</p> <p>Meghatározott méretű vonalak rajzolása.</p> <p>Becslés, mérés mérőszalaggal a teremben.</p> <p>Km fogalma, nagyságrendjének érzékelése (séta).</p> <p>Összeadások, kivonások hosszmértékekkel.</p> <p>Nagyságrendi különbség érzékelése (liszt, fűszer, gyógyszer mérése).</p> <p>Saját súly mérése személymérleggel, becslés, összehasonlítás.</p> <p>Gramm, dekagramm, kilogramm nagyságrendjének érzékelése élelmiszerek mérésével.</p> <p>Csomagolt áruk súlyának leolvasása, ellenőrzése.</p> <p>Liter, deciliter nagyságrendjének érzékelése.</p> <p>Mérések folyadékokkal.</p> <p>Számolási feladatok különböző mértékegységekkel.</p> <p>Pénzérmék (5, 10 forintos) értéke, értékük egymáshoz viszonyítása, pénzérmék váltása, meghatározott összeg kiszámolása 10-es körben.</p> <p>Hőmérséklet fogalma, mérése, hőmérő működése, leolvasása.</p> <p>Szöveges feladatok.</p>	
Fogalmak	Mérésekkel, mértékegységekkel kapcsolatos fogalmak, rövidítések. Pénzérmék értéke, darabszám és érték viszonya.	

Témakör	5. Összefüggések felismerése	Javasolt óraszám: 32 óra
----------------	-------------------------------------	-------------------------------------

<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Direkt összefüggések felismertetése.</p>
<p>Fejlesztési feladatok</p>	<p>Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</p>
<p>Érdeklődő hozzáállás, kérdések spontán megfogalmazása, információk tudatos gyűjtése a séták során.</p> <p>Feladatok végzése egyre nagyobb önállósággal.</p> <p>Rávezetéssel a sorozat szabályainak megállapítása.</p>	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Számok a mindennapi életben. • Megfigyelések az utcán. • Figyelemfejlesztő játékok. • Logikai feladatok. <p><i>Tevékenység</i></p> <p>Mértékegységek helyes használata és a hibás alkalmazás javítása.</p> <p>Hátszámok növekedése, csökkenése, páros és páratlan oldal.</p> <p>Jelzőablák, útbaigazító jelzések; kirakatnézés, árak (akciós ár, negatív szám).</p> <p>Társasjátékok dobókockával, dominózás.</p> <p>Memória-játék, puzzle, pótlások ritmikus sorban.</p> <p>Számsorban, egyénre szabott feladatsor végzése, ellenőrzése, javítása.</p> <p>Ok-okozati összefüggések felismerése, megfogalmazása eseményképpel kapcsolatban.</p> <p>Növekvő, csökkenő számsor folytatása.</p>

Fogalmak	<p><i>Növekvő, csökkenő sorrend, véletlen, szabály, oda illik, sorrend, páros oldal, páratlan oldal, különböző mértékegységek, olcsó, drága, akció. Személy, helyszín, időpont és kérdőszavai. Tő- és sorszámnevek.</i></p>
-----------------	---

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – felismerni, differenciálni, megnevezni, felismerhetően másolni minta után tanult formákat; – munkavégzése során észlelni különbségeket, megfelelő kifejezéssel jellemezni a tárgyakat, érzékelni és megfogalmazni az aránytalanságokat; – felismerni lakóhelye, Budapest és Magyarország térképét, az irányokat, égtájakat segítséggel meghatározni; – felismerni a hasonlóságot az alaprajz és a térkép között, érteni az alaprajz lényegét, saját helyét megtalálni a tanterem alaprajzán; – eseményképeket (ötnél többet) sorba rendezni, beszámolni, néhány szóval kommentálni; – spontán beszédben az időbeli fogalmakat helyesen alkalmazni; – megkülönböztetni a bal és jobb irányt készség-szinten; – figyelmesen közlekedni az utcán, és felfedezni a tanult ismeretek gyakorlati előfordulását; – megbízhatóan felismerni, és felismerhetően írni a számjegyeket; – megbízhatóan számlálni 10-es körben, műveleteket önállóan végezni 10-es körön belül; – elvégezni segédeszközökkel, irányítással egyszerű műveleteket, felolvasni az írásban elvégzett műveleteket; – a sorszámneveket helyesen alkalmazni spontán tevékenysége során; – eligazodni segítséggel a leggyakoribb mértékegységek használatában, méréseket tudatosan és pontosan végezni; – viszonylag tartós figyelemkoncentrációra, kitartó feladatvégzésre; – felismerni direkt összefüggéseket, logikus gondolkodást igénylő feladatok iránt érdeklődik; – rávezetéssel megállapítani a sorozat szabályát; – biztosan eligazodni sorok és oszlopok között, és képes az oszlopok és sorok egyidejű figyelembevételére.
---	--

7.-8. évfolyam

A tantárgy a fejlesztési feladatok közül fontos szerepet játszik az erkölcsi nevelésben a szabályokhoz való rugalmas alkalmazkodási képesség megerősítésével, a fokozódó önfegyelmre, kitartásra neveléssel, a társak feladatvégzése és próbálkozásai közben a türelmes várakozásra.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztését a kitartó együttműködéssel történő munkavégzés megerősítésével, a gazdasági és pénzügyi nevelést játékokon keresztül, vásárlások segítségével a pénz értékének, szerepének megismerésével, a pénz használatával kapcsolatos feladatokkal segíti a matematikai ismeretek alkalmazását.

A tanulás tanításának fejlődése az önálló ismeretszerzéssel, a feladatok végrehajtásában többféle megoldás keresésével és megtalálásával, a belső igény kialakításával teljesül.

A matematikai kompetencia elsősorban a mindennapi helyzetekben előforduló egyszerű feladatok megoldásának keresése, a tanult matematikai műveletek elvégzése, az egyszerű ok-okozati összefüggések felismerése és a problémamegoldó képesség fejlesztése terén jelentkezik.

A szociális és állampolgári kompetencia a társakat segítve, a feladatok megoldásában együttműködő részvétellel és az alapvető szabályok betartásával fejlődik, amelyhez a hatékony, önálló tanulás, az önálló információ- és ismeretszerzés kialakítása, a tanács, segítség kérési lehetőségek elsajátítása, a feladattudat és feladattartás megerősítése társul.

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	2. Tájékozódás	Órakeret: 24
Előzetes tudás	Tájékozódás alaprajzon, térképen és naptárban.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az óra és az időmérés fogalmainak spontán alkalmazása beszédben.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lényeges információkat megfigyelni, összegyűjteni és összefüggően elmondani. • Felismerni lakóhelye térképét. • Felismerni Magyarország térképét, nagyobb tájegységeit. • Ismerni az égtájakat. • Spontán beszédben helyesen használni a megfelelő időegységeket. • Érteni az időegységek különböző nagyságrendjét. • Reális és irreális terveket, elképzeléseket mérlegelni a jövőre vonatkozóan. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tájékozódás a közvetlen környezetben. • Tájékozódás az iskola területén. • Irányok gyakorlása. 	<p>Társadalmi ismeret: tájékozódás, térképismert, Információs eszközök használata: letöltött képek, térképek, légi</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Ismerkedés a tágabb környezettel. • Földrajzi Atlasz – Térkép. • Égtájak. • Időmérés, az óra. • Eligazodás a naptárban. • A hét napjai. Napirend • Életkor <p>Tevékenység Helyiségek megtalálása emelet és ajtószám alapján. Tanterem alaprajzának lerajzolása. Fénykép nézegetése különböző nagyításokban, részletek összehasonlítása, arányok megfigyelése. Saját település térképének tanulmányozása, iskolánk, lakóhelyünk megkeresése. Az otthon és az iskola közti útvonal „bejárása”. Magyarország térképének tanulmányozása. Földgömb nézegetése. Európa fogalma, Magyarország elhelyezkedése határai. Térkép méretének összehasonlítása, arányok, lépték. A négy égtáj megnevezése, felírása, gyakorlása. Egy hetes időtartam. Eligazodás az óra számlapján, tájékozódás napon, órán belüli időegységekben, időegységek periodikus változásainak megértése. Saját- és környezetből ismert személyek életkora, különböző életszakaszok elnevezései. Beszélgetés emlékekről, jelenről, tervekről.</p>	felvételek, nagyítás, kicsinyítés,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Térkép, alaprajz tanulmányozásakor felmerülő fogalmak, szókincs. alagsor, földszint, emelet, padlás, jobbra, balra, szemben, hátunk mögött, kanyar, előtér, aula, tömegközlekedés, autó, parkoló, Az időegységek nevei, időbeli távolságok, időtartamuk: jövő hét, múlt hónap, tegnapelőtt, holnapután, munkaidő, éjjel-nappal, 1 órája, 1 óráig, 1 órán keresztül, 1 óra múlva, egy hete, két hónapja,
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Alapvető ismeretek az égtájakról. Felismerni saját települése és Magyarország térképét. Megbízhatóan tájékozódni a mindennapi tevékenységek szintjén. Képes biztosan eligazodni, üzeneteket, küldeményeket megbízhatóan átadni az iskolán belül. Képes lényeges információkat megfigyelni, összegyűjteni és összefüggően elmondani. Képes reális terveket, elképzeléseket alakítani a jövőre vonatkozóan.

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	3. Mennyiségek - Műveletek	Órakeret: 70
Előzetes tudás	Önellenőrzés fontossága.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A számjegyek és műveleti jelek írása, olvasása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Műveleteket végezni önállóan, segédeszközökkel, kevés hibával. • Felismerni, kimondani, diktálásra leírni kétjegyű számokat, egymáshoz viszonyított értéküket megállapítani. • Összeadni kétjegyű számokat tetszőleges segítséggel (szükséges). • Írásbeli összeadást (2 tag) és írásbeli kivonást végezni (10-es átlépés nélkül). • Elvégezni a négy alpműveletet, az eredményt ellenőrizni becsléssel, és fejből (írásban). <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Műveletek gyakorlása. • Számkör bővítése 20-ig. • Műveletek 20-as körben. • Számkör bővítése 100-ig. • Műveletek 100-as körben. • A számológép. <p>Tevékenység</p> <p>Összeadás, kivonás, pótlás, bontás 10-es körben. Halmazok számlálása, bővítése egyesével. Számok leírása, összehasonlítása. Bontások, pótlások, kivonások 10 átlépéssel, több tényezős összeadások egymás mellé és egymás alá írva. Azonos tagok összeadásai során szorzás megemlítése. Műveletek kerek tízesekkel, kétjegyű számok növelése, csökkentése 10-esekkel. Tízes átlépés. Helyi érték jelentése! Az eddig tanult műveletek gyakorlása egyre magasabb számkörben. Műveletek végzése, eredmények értelmezése. Szöveges feladatok.</p>		<p>Életvitel és gyakorlat: vásárlás,</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	ismétlés, gyakorlás, számok nevei, <i>kétjegyű szám</i> , <i>helyi érték</i> , <i>összeg</i> , <i>maradék</i> , <i>kivonás</i> , <i>összeadás</i> , <i>számológép billentyűi</i> , körülbelül, becslés, számjegyek nevei, 10-es, 100-as helyi értéke, helyi érték, maradék, szorzás, osztás,	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>Képes műveleteket végezni önállóan, segédeszközökkel kis hiba százalékkal, ismerni a számológép funkcióját, használatának alapjait.</p> <p>Képes egyre magasabb szinten, egyre nagyobb önállósággal megoldani elemi számolási feladatokat.</p> <p>Képes feladat önálló megértésére, megtervezésére, kiszámolására, megválaszolására.</p> <p>Képes feladatát kitartóan igényesen végezni.</p>	

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	4. Mértékegységek, mérések, pénz	Órakeret: 70
Előzetes tudás	Mérések végzése kis segítséggel.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A pénz használatának, fontosságának és a pénz kezelésének megértése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • A környezetében levő tárgyakon pontos mérést végezni. • A mennyiség állandóságának megértése. • Megérteni, hogy a nagyság és a súly között nincs feltétlenül összefüggés (könnyű- és nehéz). • Képes legyen az árakat nagyságrendileg differenciálni. • Megtanulni a pénz gondos megőrzésének, megbecsülésének fontosságát. • Kis segítséggel tájékozódni az időpontok között. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hosszmértékek: méter, centiméter, kilométer. • Űrmértékek: liter, deciliter. • Súlymértékek: kilogramm, dekagramm. • A pénz. • Jövedelem, takarékoskodás, pénzügyek kezelése. • Időmérés: naptár, óra. <p>Tevékenység</p> <p>Mérések mérőszalaggal, hozzáadás, levonás, meghatározott hosszúságok bejelölése, km-es távolságok autóstérképen és a valóságban (sebesség és távolság összefüggései).</p> <p>Térbeli tárgyak 3 adatának lemérése.</p> <p>Mennyiségállandóság szemléltetése folyadékméréssel.</p> <p>Súly növekedésének, csökkenésének megfigyelése hozzáadáskor, elvételkor háztartási mérlegen.</p> <p>Megfigyelések a különböző anyagok fajsúlyával kapcsolatban.</p> <p>5, 10, 20 Ft-os pénzermék felismerése, értékük.</p> <p>Meghatározott összeg kiszámolása többféleképpen.</p> <p>Összegek leírása diktálás után.</p> <p>Egyszerű szöveges feladatok felállítás, megoldása, megválaszolása.</p> <p>Papírpénzek felismerése, nagyságrendjük.</p> <p>Fizetés, nyugdíj, járadék, segély, rendszeres- és alkalmi jövedelem, pénzkezelés, banki műveletek.</p> <p>Időpontok megállapítása, leírása, kiolvasása.</p> <p>Lapozgatás TV újságban dátumok, időpontok olvasása.</p>	<p>Életvitel és gyakorlat: mérések, becslés, vásárlás, fizetés,</p>
Kulcsfogalmak/	hosszúság, szélesség, átmérő, kerület távolság, sebesség, liter, deciliter,

fogalmak	késhegynyi evőkanálnyi, kiskanálnyi, különböző mennyiség-meghatározások, forint, Ft. rövidítés +, -, plusz, mínusz, összeg, maradék, olcsó, drága, óra, perc, de, du., este, mértékegységek és használati területük, vásárlás, áruk, pénztárblokk, fizetés, visszajáró pénz, vásár, akció, árleszállítás, különböző jövedelemforrások, és fizetni valók,
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes a környezetében levő tárgyakon pontos mérést végezni, alapvető jártassággal rendelkezni a tanult mértékegységek terén. Képes megérteni az időegységek különböző nagyságrendjét, a gyakorlatban spontán alkalmazni az idő- és térbeli tájékozódási készségét. Elemi ismeretekkel rendelkezni a pénzzel kapcsolatban (értékek összehasonlítása, nagyságrendbeli megkülönböztetése) megtanulni a pénz gondos megőrzését, megbecsülését, a gyakorlatban használni (segítséggel) a pénzt, mint fizetőeszközt. Képes legyen az árakat nagyságrendileg differenciálni (200 Ft alatti, 1000 Ft feletti /4 jegyű/ összegek).

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	5. Összefüggések felismerése	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Egyszerű állítások, igazságok eldöntése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Feladatmegoldás megtervezése logikai úton, az eredmény értékelése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> Felnőtt irányítása nélkül közös játékban részt venni a szabályok betartásával, konfliktusok elkerülésével. Felfedezni és megfogalmazni a logikai hibákat. Feladatot önállóan megérteni, megtervezni, kiszámolni, megválaszolni. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> Figyelemfejlesztő gyakorlatok és játékok. Gondolkodást fejlesztő gyakorlatok. Szöveges feladatok. <p>Tevékenység</p> <p>Társasjátékok, vetélkedők, pontozásos versenyek villámkérdésekkel váltott témákban. Memória-játék, puzzle. Gondoltam egy számot. Történetben hibák felfedezése (irreális időpont, mértékegység, életkor stb.). Ábra kiszámolása, másolása négyzethálón.</p>	<p>Olvasás, írás: értő olvasás, játékszabályok, szöveges feladatok,</p>

<p>Logikai hiba felfedezése történetben, rajzban. Szöveg értelmezése, megfelelő művelet helyes megválasztása. Több lépcsős feladatok megoldási terve, a lépések végrehajtása, rész-eredmények értelmezése.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p><i>munka – fizetés, szerencse – nyereség, tükrözés, bal-jobb oldal, fejtörő, vetélkedő, pontverseny, győztes, időtartam</i> olcsóbb – drágább irány, távolság, szabály, sorrend, mértékegységek, mérőeszközök nevei, létszám, mennyiség, méret, <i>időtartam</i> fogalmak megfogalmazása, <i>részeredmények, ellentétes műveletek (+,-)</i></p>
<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>Képes felnőtt irányítása nélkül közös játékban részt venni a szabályok betartásával, konfliktusok elkerülésével. Képes keresni, felismerni, megfogalmazni az összefüggéseket a logikai gondolkodás elvárható szintjén, felfedezni és megfogalmazni a logikai hibákat.</p>

Társadalmi ismeretek Évfolyam: 5. - 8.

Tantárgyi célok és feladatok

A tantárgy célja bővíteni a tanulók azon ismereteit, amelyek a társadalmi környezet jobb megismerését segítik elő. Feladata, hogy a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanuló szerezzon gyakorlati ismereteket a szűkebb és tágabb környezetben, valamint sajátítsa el a társadalmi elvárásoknak megfelelő szociális készségeket. Fokozódó önállósággal tudja alkalmazni a beszédfejlesztés tantárgy témakörein belül tanult ismereteket, fejlessze a kifejezőkészséget és bővítse a szókincset.

A pedagógusok teremtsenek lehetőséget arra, hogy a tanuló elemi szinten megismerje saját és más állampolgárok jogait és kötelességeit, bővíthesse látókörét, hogy tágabb környezetét pontosabban megismerje és segítséggel tudja használni a szolgáltató és közintézményeket.

Gyakorlási lehetőséget kell adnia arra, hogy a tanuló megfelelően alkalmazza a tanult viselkedési és magatartási normákat, érintkezési formákat a mindennapi élethelyzetekben, tudja a konfliktushelyzeteket egyes szituációkban felismerni, és begyakorolt konfliktuskezelési minták segítségével igyekezzon azokat megoldani.

Történelem és állampolgári ismeretek

Állampolgári ismeretek

Legfőbb célkitűzések az értelmileg akadályozott tanulók körében:

A tanulóknak legyenek elemi ismeretei a társadalmi normákról, kötelességekről, a különböző személyi okmányok jelentőségéről! Ismerkedjen különféle szolgáltatásokkal, azok elérhetőségével! Mindez valós helyzetekhez kötötten, tanulmányi sémákkal, látogatásokkal, valóság-hű szemléltetéssel vihető közel tanítványainkhoz.

Fontos cél a társadalmi szerepek, a nemi szerepek, az önazonosság fejlesztése.

A tantárgy adjon támpontokat a tanuló saját lehetőségeinek, szerepeinek, személyközi kapcsolatainak alakításához!

Készítse fel a tanulót a különféle személyközi kapcsolatok helyes értelmezésére, legyen megfelelő eszközkészlete ezek kulturált kezdeményezésére (a hivatalos kapcsolattól az intim kapcsolatokig, a párkapcsolatok megéléséig egyéni igény és szükséglet szerint), valamint a helyes-helytelen kapcsolatfelvételek közötti különbségtételre, jó és rossz szándékú kezdeményezések felismerésére, illetve bizonytalanság esetén a támogatott döntéshozatalhoz segítség kérésére! Különös körültekintést igényel a nemi önazonosság alakítása, támogatása már kisgyermekkortól, a szexuális késztetések legitimációja, egyben társadalmilag elfogadott, diszkrét kezelésének támogatása.

Különösen nagy hangsúlyt kell fektetni a korosztályhoz illő, szokásosnak tekinthető viselkedésformák elsajátítására. Ehhez hatékonyan járul hozzá a (többségi) korosztályi csoportokkal való kapcsolatok, ezek révén megfelelő utánzási minták biztosítása.

A más kultúrákkal, népcsoportokkal, a tanulótól eltérő szokásokkal, értékekkel való ismerkedés a sokféleség tolerálását, ezen keresztül saját „másságának” elfogadását segíti elő.

Az értelmileg akadályozott tanuló én-identitásának, önmagának a társadalom részeként való értelmezésének kibontakoztatásához feltétlenül törekedni kell a szülői házzal, illetve más elsődleges kapcsolati személyekkel való együttműködésre.

A történelmi ismeretek biztosítása ünnepekhez kötöten, egy-egy példakép megismerésén keresztül valósul meg. A letűnt korok kulturális öröksége a tárgyi emlékek révén, legendák, történetek, elbeszélések megismerésével ragadható meg. A történelmi időszemlélet kialakulása csak hozzávetőlegesen valósul meg, és csak felsőbb osztályokban.

ÁLLAMPOLGÁRI ISMERETEK

A tantárgy célja bővíteni a tanulók azon ismereteit, amelyek a társadalmi környezet jobb megismerését segítik elő. Feladata, hogy a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanuló szerezzon gyakorlati ismereteket a szűkebb és tágabb környezetben, valamint sajátítsa el a társadalmi elvárásoknak megfelelő szociális készségeket. Fokozódó önállósággal tudja alkalmazni a beszédfejlesztés tantárgy témakörein belül tanult ismereteket, fejleszti a kifejezőkészséget és bővíti a szókincset.

A pedagógusok teremtsenek lehetőséget arra, hogy a tanuló elemi szinten megismerje saját és más állampolgárok jogait és kötelességeit, bővíthesse látókörét, hogy tágabb környezetét pontosabban megismerje, és segítséggel tudja használni a szolgáltató- és közintézményeket.

Gyakorlási lehetőséget kell adni arra, hogy a tanuló megfelelően alkalmazza a tanult viselkedési és magatartási normákat, érintkezési formákat a mindennapi élethelyzetekben, tudja a konfliktushelyzeteket egyes szituációkban felismerni, és begyakorolt konfliktuskezelési minták segítségével igyekezzen azokat megoldani.

A tantárgy az erkölcsi nevelést az iskolai közösség szabályainak megismertetésével, betartásával, az iskolai példaképek bemutatásával, a segítőkészségre és az egymásra való odafigyelésre neveléssel segíti. Kialakítja a viselkedés önszabályozási igényét.

A nemzeti öntudat fejlődését, hazafias nevelést erősíti a nemzeti ünnepek iskolai rendezvényekkel történő megemlékezéseire készülődés, és aktív részvétel során az ismeretek bővülése a nemzeti jelképekről; az ünnepek legfontosabb történelmi szereplői példamutató magatartásának és az ünnepi szimbólumoknak a megismerése.

A tantárgy az állampolgárságra, demokráciára nevelésben a társas lét különböző szintjein (család, osztályközösség, iskolai közösség) a közösségi szabályok megismertetésével, tudatos követésével, a feladatok vállalásával, a közösségért végzett vállalt feladatok kivitelezésére törekvéssel kapcsolódik. A tantárgy tematikája segíti az alapvető, személyes adatok jelentőségének felismerését.

Az önismeret és társas kultúra fejlesztésében fontos szerepet tölt be a saját és a társak belső tulajdonságainak feltérképezésére, a pozitív tulajdonságok, személyiségvonások felismerésére, megerősítésére neveléssel. A társakkal való együttműködés során segíti a közös vélemény kialakítására és a demokratikus döntések meghozatalára törekvést.

A tantárgy fontos szerepet tölt be a családi életre nevelésben a szűk család rokoni kapcsolatainak, a családban betöltött szerepeknek, az ahhoz kapcsolódó feladatoknak, és a család legfontosabb személyes adatainak megismertetésével.

A másokért vállalt felelősséget és az önkéntességet a mások külső és belső tulajdonságainak megismerésével, a megértés, az elfogadás és a toleráns viselkedés jelentőségének felismerésével és az egymás segítésére neveléssel támogatja.

A pályorientáció területén a tantárgy különösen fontos szerepet tölt be a reális önértékelés és a képességek korlátainak, a közösségi vállalások és az egyéni célok lehetőségeinek felismertetésével.

Témakör	1. Család, a családi szocializáció		Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési célja	A család szerepének, saját tulajdonságainak megismerése.		
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<ul style="list-style-type: none"> • Személyes adatokat ismerni. • Ismerni az iskola címét, a tanárok nevét. • Külső és belső tulajdonságokat differenciálni, segítséggel megnevezni és felismerni. 	<i>Fejlesztési ismeretek</i> <ul style="list-style-type: none"> • Személyes adatok. • A család tagjai • Családi munkamegosztás. Feladatom a családban. • Szülők foglalkozása, munkahelye. • Önismeret. Énkép. Tulajdonságok. 		

<ul style="list-style-type: none"> • Az alapvető viselkedési szabályokat ismerni, figyelmeztetésre használni azokat. • A helyes viselkedés formáinak, fordulatainak ismerete, saját érzelmeinek kezelése. 	<ul style="list-style-type: none"> • Viselkedés, különböző élethelyzetekben, iskolában tanórán, kötetlen foglalkozásokon. • Segítés másokon. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i> Születési anyakönyvi kivonat, diákigazolvány, iskolai napló adatainak nézegetése, összevetése. A szülők foglalkozására vonatkozó eszközök, képek megtekintése, ha van rá lehetőség, tanulmányi séta keretében néhány munkahely felkeresése. Milyen vagyok én? Önjellemzés (külső és belső tulajdonságok). Viselkedés családi események (esküvő, születés, gyász, temetés) során. Képek, könyvek, filmek (filmrészletek) megtekintése. Saját élményekről beszámoló, rajz készítése. Szituációs játék, eltérő szerepekben. Szituációk, reakciók, az indulatok levezetése. Beszélgetés, csoportosítás. Szituációs játék. Tulajdonságok megnevezése, csoportosítása.</p>
Fogalmak	Vezetéknév, keresztnév, <i>leánykori név</i> , foglalkozás, munkahely, lakcím, <i>születési anyakönyvi kivonat</i> , személyi igazolvány, <i>személyes adatok</i> .

Témakör	2. Településünk, lakóhelyünk megismerése	Javasolt óraszám: 42 óra
A témakör nevelési-fejlesztési célja	Lakóhelyünk megismerése, a biztonságos közlekedés alapozása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • A tanuló lakóhelyének megnevezése. • Az iskola és otthon útvonalának ismerete. • Ismerni az irányokat. • Ismerni és alkalmazni a térkép jelzéseit. • A falu és város közötti különbség ismerete. Térképen megtalálni saját lakóhelyét. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • A szűkebb lakóhely jellemzői. • Tágabb lakóhely: városunk – településünk – országunk. • Tájékozódás a térképen. • Felszíni formák – színük a térképen. • Vizek, föld alatti forrás, termálvíz. • Szomszédos országok. • A közlekedési szabályok átisméltése, kiegészítése. • A kerékpárosokra vonatkozó szabályok. • Közlekedési eszközök– (szárazföldi, vízi, légi). • A tömegközlekedés feltételei (jegyváltás, kísérő 	

<ul style="list-style-type: none"> • A térkép színeit, a térkép fontos jelzéseit (város, határ, úthálózat) leolvasni. • Jelentősebb folyókák nevét, tájegységét, települését ismerni. • Tájékozódni a földgömbön, megkeresni és megmutatni Magyarországot és néhány szomszédos országot. • Ismerni a közlekedés elemi szabályait. • A kerékpárosokra vonatkozó szabályokat ismerni és gyakorolni közlekedési parkban, gyér forgalmú területen. 	<p>dokumentum).</p> <p><i>Tevékenység</i> Beszélgetés, képek nézegetése. Összehasonlítás, képválogatás. Saját település kisebb területeinek elnevezései (városrész régi neve). Budapest – főváros. Falu – város – főváros jellemzői. Kép, térkép, könyvek, albumok nézegetése. Földgömb, térkép, képek használata. Hegy, völgy, domb, síkság kialakítása terepasztalon. Kirándulás, a felszíni formák megismerése a valóságban. A vizek jelölése a térképen. Föld feletti vizek: patak, folyó, tó. Más országok megnevezése, fővárosok, képek gyűjtése. Közlekedési szabályok, táblák, jelzések válogatása, csoportosítása (tiltó- és tájékoztató táblák). Megfigyelés, beszélgetés, rajzolás, színezés. Tanulmányi séta. Szerepjáték, társasjáték használata. A szabályok biztos ismerete és gyakorlása. Mi a teendő, ha leáll a közlekedés valamilyen okból.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Közlekedés, zebra, gyalogos, átkelőhely, veszély, baleset, irányok, közlekedési eszközök, jármű, jegy, kerékpár, felszereltség.</p>

<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló képes legfontosabb személyi adatait, lakóhelye, iskolája címét közölni. Képes megfelelően alkalmazni a tanult viselkedési és magatartási normákat, érintkezési formákat a mindennapi élethelyzetekben. Képes a gyalogos közlekedés főbb szabályai szerint közlekedni, segítséggel a tömegközlekedési járműveket használni. Ismeri az útvonalat és a járműveket, amelyekkel az iskolába jár.</p>
--	--

7–8. évfolyam

A tantárgy fontos szerepet tölt be az erkölcsi nevelésben a szűkebb társadalmi közösségből vett pozitív példák megismertetése által, az igazságos és segítőkész magatartás kialakításával, a társas kapcsolatokban a szociális konvenciók helyes alkalmazására neveléssel, a megfelelő önkontroll kialakulásának segítségével és a viselkedési szabályok gyakorlatban történő alkalmazásával.

A nemzeti öntudat, hazafias nevelés céljainak eléréséhez kapcsolódik a nemzeti ünnepek és a nemzeti, nemzetiségi hovatartozás megismertetésének megerősítésével, az érdeklődés és kötődés kialakításával a társadalmi közösségekhez. A tantárgy keretében a tanuló megismeri a nemzeti jelképeket, hagyományokat, aktívan részt vesz nemzeti ünnepeken, megemlékezéseken. Kialakul benne a magyar nemzethez való tartozás érzése.

Az állampolgárságra, demokráciára nevelést erősíti a személyi adatok, okmányok fontosságának felismerése, adekvát használatuk elsajátítása, az állampolgári jogok és kötelességek legfontosabb intézményeinek megismerése, érdeklődés kialakítása a közügyek iránt, a szabálykövető magatartás fejlesztése, jogkövetés megalapozása.

A tantárgy az önismeret és társas kapcsolati kultúra fejlődését segíti a saját reális képességek minél teljesebb megismerésével, a lehetőségek és akadályok felmérési képességével, az együttműködő magatartás kialakításával közösségi tevékenységben.

Fejleszti a segítségkérés és -nyújtás szükségességének felismerését különböző szituációkban, az önértékelés eszközeinek felismerését, a társak jogainak, igényeinek tiszteletben tartását.

A családi életre nevelést támogatja a családban betöltött szerepek és a családi munkamegosztás, rokoni, baráti, közösségi kapcsolatok megismerése, a családi életben történő aktív részvétel támogatása.

A felelősségvállalást másokért, az önkéntességet a szűkebb és tágabb környezet érdekében történő tevékenységek iránti érdeklődés felkeltése, a vállalt feladatok elvégzésére nevelés segíti.

A tantárgy segíti a pályaeorientáció támogatását a különböző szakmák tevékenységeinek, eszközeinek, fontosságának megismertetésével, az egyéni képességek és érdeklődés tükrében a szakmatanulás és más „felnőtt” tevékenységek iránti érdeklődés felkeltésével.

Témakör	1. Mindennapi ügyintézés		Javasolt óraszám: 12 óra
A témakör nevelési-fejlesztési célja	A személyes dokumentumok ismerete, és körültekintő, kímélő használatuk fontosságának felismertetése.		
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<ul style="list-style-type: none"> • A tanuló saját személyes adatainak megbízható ismerete. • Külső és belső tulajdonságokat differenciálni, megnevezni és felismerni. • Az alapvető viselkedési szabályokat ismerni, figyelmeztetésre használni is azokat. • A helyes viselkedés formáinak, fordulatainak ismerete, érzelmeinek kezelése. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Személyes adatok, azonosítás. • Önismeret. Énkép. Tulajdonságok. Érzelmek. • Viselkedés, különböző élethelyzetekben. • Közlekedés, vásárlás közbeni kommunikáció és viselkedés. • Empátia. Segítés másokon. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Születési anyakönyvi kivonat, diákigazolvány, személyi igazolvány nézegetése, az azonosítás módja, igazolása (pl. ujjlenyomat).</p> <p>Milyen vagyok én? Önjellemzés (külső és belső tulajdonságok).</p>		

	<p>Viselkedés különböző élethelyzetekben, családi események (esküvő, születés, gyász, temetés) során. Képek, könyvek, filmek (filmrészletek) megtekintése. Videófelvétel készítése helyzetgyakorlatokról, a felvételek megtekintése és megbeszélése (tanulmányi séta, vásárlás közösen).</p> <p>Saját élményekről beszámoló, rajz készítése.</p> <p>Szituációs játék, eltérő szerepekben.</p> <p>Szituációk, reakciók, az indulatok levezetése.</p> <p>Helyes viselkedés – Érzelmi kapcsolatok férfi és nő között.</p> <p>Beszélgetés, csoportosítás. Szituációs játék.</p> <p>Tulajdonságok megnevezése, csoportosítása, vélemények, észrevételek.</p>
Fogalmak	<p>Önismeret, <i>önértékelés</i>, én, <i>énkép</i>, tulajdonság, <i>jellemzés</i>, tulajdonság, viselkedés, <i>bírálat</i>, dicséret, önellenőrzés, önfegyelem, önbizalom, empátia, tolerancia;</p> <p>szeretet, szerelem, esküvő, házasság, születés, gyász, temetés.</p>

Témakör	2. Településünk, lakóhelyünk megismerése	Javasolt óraszám: 12 óra
Előzetes tudás	A szűkebb lakóhely jellemző nevezetességei. Alapvető közlekedési szabályok ismerete.	
A témakör nevelési-fejlesztési célja	A domborzati térképen a tájékozódás erősítése. Váratlan helyzetek kezelési módjának megismerése a közlekedés során.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • A saját lakóhely megnevezése. • Az iskola és otthon útvonalának ismerete. • Ismerni az irányokat. • Ismerni és alkalmazni a térkép jelzéseit. • A falu és város közötti különbség ismerete. Térképen megtalálni lakóhelyét. • A térkép színeit, a térkép fontos jelzéseit (város, határ, úthálózat) leolvasni. • Jelentősebb folyóink, tájegységeink, településeink nevét ismerni. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • A szűkebb lakóhely jellemzői. • Tágabb lakóhely: városunk – településünk – országunk. • Tájékozódás a térképen. • Magyarország jellemzői. • Felszíni formák – színük a térképen. • Vizek, föld alatti forrás, termálvíz. • Szomszédos országok. • Helyünk Európában és a világban. • Földrajz és gazdaság összefüggése. • Gazdasági tevékenységek jelzése a térképen. • A közlekedési szabályok átismétlése, kiegészítése. • A kerékpárosokra vonatkozó szabályok. • Közlekedési eszközök– (szárazföldi, vízi, légi). • A tömegközlekedés feltételei (jegyváltás, kíséző 	

<ul style="list-style-type: none"> • Tájékozódni a földgömbön, megkeresni és megmutatni Európát, Magyarországot és néhány ismert országot. • Ismerni a közlekedés elemi szabályait. • A kerékpárosokra vonatkozó szabályokat ismerni és gyakorolni közlekedési parkban, gyér forgalmú területen. • A tanuló ismereteinek rendezése a járművekkel kapcsolatosan. • Önálló közlekedés egyre távolabbi ponttól, főbb közlekedési csomópontokat ismerni. 	<p>dokumentum).</p> <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i> Beszélgetés, képek nézegetése. Összehasonlítás, képválogatás. Saját település, Budapest – főváros. Falu – város – főváros jellemzői. Kép, térkép, könyvek, albumok nézegetése. Földgömb, térkép, képek használata. Hegy, völgy, domb, síkság kialakítása terepasztalon. Kirándulás, a felszíni formák megismerése a valóságban. A vizek jelölése a térképen. Föld feletti vizek: patak, folyó, tó. Édesvizek – ivóvíz. Sós vizek – tenger, óceán. Más országok megnevezése, fővárosok, képek gyűjtése. Földrészek: Európa, Ázsia, Afrika, Amerika, Ausztrália. Síkság – mezőgazdaság, hegyvidék – bányászat, tenger – halászat. Térképjelek keresése, tartalom megbeszélése. Közlekedési szabályok, táblák, jelzések válogatása, csoportosítása (tiltó- és tájékoztató táblák). Megfigyelés, beszélgetés, rajzolás, színezés. Veszélyforrás, balesetek. Tanulmányi séta. Szerepjáték, társasjáték használata. Csoportosítás, válogatás. A szabályok biztos ismerete és gyakorlása. Alternatív közlekedési lehetőségek. Mi a teendő, ha leáll a közlekedés valamilyen okból.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p><i>Térképpel, felszíni formákkal kapcsolatos fogalmak.</i> <i>Közlekedési szabályokkal, jelzésekkel kapcsolatos fogalmak.</i> Segítség, tájékoztatás kérése.</p>

<p>Témakör</p>	<p>4. Felkészülés a felnőttkori szerepekre, feladatokra</p>	<p>Javasolt óraszám: 48 óra</p>
<p>A témakör nevelési-fejlesztési célja</p>	<p>Az állampolgárok és a tanuló saját jogainak és kötelességeinek elemi szintű megismerése.</p>	
<p>Fejlesztési feladatok</p>	<p>Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • A családi viszonyok ismerete. • Különbségtétel jó és rossz, helyes és helytelen között. • A helytelen cselekedetek elítélése. • Tudatosítani, hogy a szabályokat be kell tartani. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Tagjai vagyunk a társadalomnak. • Viselkedés rokonokkal (család – tagjai). • Viselkedés idegenekkel. • Társadalomra káros tevékenységek. • Törvény, szabályok betartásának fontossága. • Ok – okozat. 	

<ul style="list-style-type: none"> • A tanuló ismeri és betartja az igazolvány használatának szabályait. • A munkafegyelem fogalmának megértése. • Különbségtétel fontos és nem fontos között. Fontossági sorrend felállítása. • Általános balesetvédelmi szabályok megismerése. 	<ul style="list-style-type: none"> • Alkotmány (mindenkire vonatkozik). Állampolgárok vagyunk. • Tagjai vagyunk a társadalomnak. • Munka, munkahely. • Pályaválasztás – szakiskola. • Az önálló közlekedés gyakorlása. • Kulturált, helyzetnek megfelelő megjelenés, ápoltság. • A pénz szükségessége, beosztása. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Beszélgetés, képek válogatása.</p> <p>Saját kép nézegetése kiskori, mostani, az idő múlása.</p> <p>Szerepjáték, konfliktushelyzetek a családban.</p> <p>Pozitív és negatív tulajdonságok és tartalmuk.</p> <p>Rövid történetek megbeszélése, szituációs játékok.</p> <p>Viselkedés idegenekkel: udvariasság, türelem, alkalmazkodás, önzetlenség.</p> <p>A közösség számára „törvénykönyv” összeállítása (pl. szabályok, kötelességek az osztály tanulói számára stb.)</p> <p>Hazugság, lopás, szembesülés a következményekkel.</p> <p>Ok – okozati összefüggések felismerése a törvények esetében.</p> <p>Törvények: írott szabályok.</p> <p>Személyi igazolvány nézegetése. Mire jogosít a személyi igazolvány?</p> <p>Beszélgetés, szituációs játék, képek nézegetése, csoportosítása.</p> <p>Tájékozódás a szakmák köréről. Az iskoláskor utáni tervek.</p> <p>Film megtekintése, megbeszélése, helyes, nem helyes felismerése.</p> <p>Viselkedés, elvárások a munkahelyeken.</p> <p>A balesetek elkerülése.</p> <p>A pénz értékének tudatosítása, takarékoság, pénzkezelés.</p>
--	--

Fogalmak	Szülők, rokonok, szeretet, <i>családfenntartó</i> , munkahely, fizetés, segítség, <i>munkamegosztás, munkafegyelem</i> , törvény, szabály, törvénykönyv, alkotmány, bűn, büntetés, hazugság, lopás, következmény, igazságszolgáltatás, büntetés; <i>vita</i> , veszekedés, kibékülés, <i>bocsánat</i> ; társadalom, személyi igazolvány, állampolgár, sajátkezű aláírás, a pénz értéke, váltópénz.
-----------------	--

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló képes segítséggel használni a szolgáltató- és közintézményeket, fejleszteni feladattudatát, felelősségérzetét. Képes az igazolványokat megfelelően, kíméletesen és biztonságosan használni. Képes a térkép színeit leolvasni, ismeri a térkép fontos jelzéseit (város, határ, úthálózat), elemi ismeretei vannak saját településéről, Magyarország földrajzáról, ismeri a falu, város közötti különbséget. Képes felismerni a konfliktushelyzetet, a begyakorolt konfliktuskezelési minták segítik a megoldásban, érzelmeit tudja kezelni. Képes a megismert tulajdonságok figyelembe vételével saját kapcsolatrendszert kialakítani. Állampolgári érzései kialakulóban, elmélyülőben vannak.
---	---

7.-8. évfolyam

A tantárgy fontos szerepet tölt be az erkölcsi nevelésben a szűkebb társadalmi közösségből vett pozitív példák megismertetése által az igazságos és segítőkész magatartás kialakításával, a társas kapcsolatokban a szociális konvenciók helyes alkalmazására neveléssel, a megfelelő önkontroll kialakulásának segítségével és a viselkedési szabályok gyakorlatban történő alkalmazásával.

A nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés céljainak elérésében részt vesz a nemzeti ünnepek és a nemzeti, nemzetiségi hovatartozás megismertetésének megerősítésével, az érdeklődés és kötődés kialakításával a társadalmi közösségekhez. A tantárgy keretében megismeri a nemzeti jelképeket, hagyományokat, aktívan részt vesz nemzeti ünnepeken, megemlékezéseken. Kialakul a magyar nemzethez való tartozás érzése.

Az állampolgárságra, demokráciára nevelést erősíti a személyi adatok, okmányok fontosságának felismerésére, adekvát használatuk elsajátítása, az állampolgári jogok és kötelességek legfontosabb intézményeinek megismerése, érdeklődés kialakítása a közügyek iránt, a szabálykövető magatartás fejlesztése, jogkövetés megalapozása.

A tantárgy az önismeret és társas kapcsolati kultúra fejlődését segíti a saját reális képességek minél teljesebb megismerésével, a lehetőségek és akadályok felmérési képességével, az együttműködő magatartás kialakításával közösségi tevékenységben.

Fejleszti a segítségkérés és nyújtás szükségességének felismerését különböző szituációkban, az önérvényesítés eszközeinek felismerését, a társak jogainak, igényeinek tiszteletben tartását.

A családi életre nevelést támogatja a családban betöltött szerepek és a családi munkamegosztás, rokoni, baráti, közösségi kapcsolatok megismerése, a családi életben történő aktív részvétel támogatása.

A felelősségvállalást másokért, önkéntességet a szűkebb és tágabb környezet érdekében történő tevékenységek iránti érdeklődés felkeltése, a vállalt feladatok elvégzésére nevelés segíti.

A tantárgy részt vesz a pályaorientáció támogatásában a különböző szakmák tevékenységeinek, eszközeinek, fontosságának megismertetésével, az egyéni képességek és érdeklődés tükrében a szakmatanulás és más felnőtt tevékenységek iránti érdeklődés felkeltésével.

Az anyanyelvi kommunikáció kompetencia terület fejlesztését az aktív szókincs gazdagítása, a verbális társadalmi érintkezési formák gyakorlása, az információk befogadásának, értelmezésének segítése, az információszerzés és – adás megfelelő formáinak elsajátítása segíti.

A szociális és állampolgári kompetenciaterület a segítségnyújtást igénylő élethelyzetek felismertetésével és a hatékony segítségadás módjainak gyakorlásával fejlődik.

A tantárgy a kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia fejlesztésében a feladatok önként vállalására és véghezvitelére ösztönzéssel és a tudatos döntéshozatalhoz szükséges képességek fejlesztésével vesz részt.

A hatékony, önálló tanulást az ismeretek elsajátítására irányuló belső igény kialakítása és az önálló információ-szerzés gyakorlása támogatja.

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	1. Személyi adatok - Önismeret – Társas kapcsolatok	Órakeret: 15
Előzetes tudás	Személyes adatok és bővebb családi kapcsolatok ismerete.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A személyes dokumentumok ismerete, és körültekintő, kímélő használatuk fontosságának felismertetése..	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Személyes adatainak megbízható ismerete. • Külső és belső tulajdonságokat differenciálni, megnevezni és felismerni. • Az alapvető viselkedési szabályokat ismerni, figyelmeztetésre használni azokat. • A helyes viselkedés formáinak, fordulatainak ismerete, érzelmeinek kezelése. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Személyes adatok, azonosítás. • Önismeret. Énkép. Tulajdonságok. Érzelmek. • Viselkedés, különböző élethelyzetekben. • Közlekedés, vásárlás közbeni kommunikáció, és viselkedés. • Empátia. Segítés másokon. • Szeretet, szerelem érzése. Párkapcsolatok. <p>Tevékenység</p> <p>Születési anyakönyvi kivonat, diákigazolvány, személyi igazolvány nézegetése. az azonosítás módja, igazolása. (pl. ujjlenyomat)</p> <p>Milyen vagyok én? Önjellemzés. (külső és belső tulajdonságok)</p> <p>Viselkedés, különböző élethelyzetekben, családi események (esküvő, születés, gyász, temetés) során.</p> <p>Képek, könyvek, filmek, (filmrészletek) megtekintése.</p> <p>Videó felvétel készítése helyzetgyakorlatokról, a felvételek megtekintése és megbeszélése (tanulmányi séta, vásárlás közösen).</p> <p>Saját élményekről beszámoló, rajz készítése.</p> <p>Szituációs játék, eltérő szerepekben.</p> <p>Szituációk, reakciók, az indulatok levezetése.</p> <p>Helyes viselkedés – Érzelmi kapcsolatok férfi és nő között.</p> <p>Beszélgetés, csoportosítás. Szituációs játék.</p> <p>Tulajdonságok megnevezése, csoportosítása, vélemények, észrevételek.</p>		<p>Ábrázolás, alakítás: önarckép, portré adott személyről rajz, festmény,</p> <p>Kommunikáció Társas kapcsolatok: alkotások a tárgyalt témákkal kapcsolatban (vers, film,),</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>önismeret, <i>önértékelés</i>, én, <i>énkép</i>, tulajdonság, <i>jellemzés</i>, tulajdonság, viselkedés, <i>bírálat</i>. dicséret, önellenőrzés, önfegyelem, önbizalom, empátia, tolerancia, szeretet, szerelem, esküvő, házasság, születés, gyász, temetés</p>	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>Képes segítséggel használni a szolgáltató és közintézményeket, fejleszteni feladattudatát, felelősségérzetét.</p> <p>Képes az igazolványokat megfelelően, kíméletesen és biztonságosan használni.</p>	

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	2. Lakóhelyismeret – Közlekedésre nevelés	Órakeret: 15
Előzetes tudás	Szűkebb lakóhely jellemző nevezetességei. Alapvető közlekedési szabályok ismerete.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A domborzati térképen a tájékozódás erősítése. Váratlan helyzetek kezelési módjának megismerése a közlekedés során.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lakóhelyének megnevezése. • Az iskola és otthon útvonalának ismerete. • Ismerni az irányokat. • Ismerni, és alkalmazni a térkép jelzéseit. • A falu és város közötti különbség ismerete. Térképen megtalálni lakóhelyét. • A térkép színeit, a térkép fontos jelzéseit (város, határ, úthálózat) leolvasni. • Jelentősebb folyóink nevét, tájegységét, települését ismerni. • Tájékozódni a földgömbön, megkeresni és megmutatni Európát, Magyarországot, és néhány ismert országot. • Ismerni a közlekedés elemi szabályait. • A kerékpárosokra vonatkozó szabályokat ismerni és gyakorolni közlekedési parkban, gyér forgalmú területen. • Ismereteinek rendezése a járművekkel kapcsolatosan. • Önálló közlekedés egyre távolabbi ponttól, főbb közlekedési csomópontokat ismerni. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • A szűkebb lakóhely jellemzői. • Tágabb lakóhely: Városunk – Településünk - Országunk. • Tájékozódás a térképen. • Magyarország jellemzői. • Felszíni formák – színük a térképen. • Vizek, földalatti forrás, termálvíz. • Szomszédos országok. • Helyünk Európában és a világban. • Földrajz és gazdaság összefüggése. • Gazdasági tevékenységek jelzése a térképen. • A közlekedési szabályok átisméltése, kiegészítése. • A kerékpárosokra vonatkozó szabályok. • Közlekedési eszközök- (szárazföldi, vízi, légi) . • A tömegközlekedés feltételei (jegyváltás, kísérő dokumentum). <p>Tevékenység</p> <p>Beszélgetés, képek nézegetése. Összehasonlítás, képválogatás. Saját település, Budapest – főváros. Falu – város – főváros jellemzői. Kép, térkép könyvek, albumok nézegetése.</p>	<p>Információs eszközök használata: képek, térképek gyűjtése, összehasonlítás</p> <p>Ábrázolás, alakítás: festmény, rajz készítése választott tájról,</p> <p>Ének, zene: Népek dalai és táncai, tájakhoz köthető népdalok,</p>

<p>Földgömb, térkép, képek használata. Hegy, völgy, domb, síkság kialakítása terepasztalon. Kirándulás, a felszíni formák megismerése a valóságban. A vizek jelölése a térképen. Föld feletti vizek: patak, folyó, tó. Édes vizek – ivóvíz. Sós vizek – tenger, óceán. Más országok megnevezése, fővárosok, képek gyűjtése. Földrészek: Európa, Ázsia, Afrika, Amerika, Ausztrália. Síkság – mezőgazdaság, hegyvidék – bányászat, tenger – halászat, Térképjelek keresése, tartalom megbeszélése. Közlekedési szabályok, táblák, jelzések válogatása, csoportosítása (tiltó- és tájékoztató táblák). Megfigyelés, beszélgetés, rajzolás, színezés. Veszélyforrás, balesetek. Tanulmányi séta. Szerepjáték, társasjáték használata. Csoportosítás, válogatás. A szabályok biztos ismerete és gyakorlása. Alternatív közlekedési lehetőségek. Mi a teendő, ha leáll a közlekedés valamilyen okból.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p><i>Térképpel, felszíni formákkal kapcsolatos fogalmak.</i> <i>Közlekedési szabályokkal, jelzésekkel kapcsolatos fogalmak.</i> Segítség, tájékoztatás kérésének módja közlekedés közben.</p>
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>Képes a térkép színeit leolvasni, ismerni a térkép fontos jelzéseit (város, határ, úthálózat), elemi ismereteket saját településéről, Magyarország földrajzáról, ismerni a falu, város közötti különbséget.</p>

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / Fejlesztési cél	3. Történelmi ismeretek – Társadalmi ünnepek	Órakeret: 50
Előzetes tudás	Nemzeti jelképek ismerete. Néhány rege, monda ismerete a magyarság történetéből.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A nemzethez tartozás érzésének erősítése. A nemzeti ünnepekhez és hagyományokhoz érzelmi, és külsőségbeli csatlakozás.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • A Himnuszt és a Szózatot, ismerni, segítséggel elénekelni. • Ismerni a magyar zászlót és címert. • Ismerni a nemzeti ünnep fogalmát, elmondani az ünnepeket. • Ismerni az ünnepekhez kapcsolódó legfontosabb tudnivalókat. • Az ünnepre készülni és külsőségekben is ahhoz igazodni. • Viselkedni az ünnephez méltóan. • Ismerni a hagyományokat, népszokásokat. • A híres uralkodók, és magyar hősök ismerete és tisztelete. 	<p>Ábrázolás, alakítás: ünnepi dekoráció, aktuális ábra, festmény készítése, Ének, zene:</p>

<p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hazánk, Magyarország – magyarok vagyunk. • Nemzeti jelképeink (zászló, címer, Himnusz, Szózat). • A közösségi együttlét alkalmi: az ünnepek. • Nemzeti – családi ünnepek. • Nemzeti ünnepek, az ünnepek rövid összefoglalása. • A magyar történelem áttekintése. • A történelmi távlat érzékeltetése. Időszalag. • Attila és a hunok. • Honfoglalás (Árpád, hét vezér) • Államalapítás, István király, Mátyás király, • Települése történetéhez köthető uralkodó, hadvezér, híres ember megnevezése, tettei • XX. század háborúi, eseményei, jelen időben meglévő nemzetközi kapcsolatok, EU. <p>Tevékenység</p> <p>Dallamfelismerés, zászlók közül a magyar kiválasztása, címer megfigyelése, felismerése.</p> <p>Beszélgetés, képek nézegetése. Tárgyak, rajzok készítése az ünnepre.</p> <p>Ha lehetséges az ünnephez kapcsolódó helyszínek felkeresése (Nemzeti Múzeum, csaták helyszínei, híres szereplőkhöz kapcsolódó épületek, szobrok, stb.).</p> <p>Műsor összeállítása az ünnepel kapcsolatban. Versek, dalok.</p> <p>Október 23. március 15. (történelmi helyszínei, Kossuth Lajos, Petőfi Sándor szerepe az eseményekben), május 1, augusztus 20</p> <p>Mondák olvasása Attiláról, a honfoglalásról. Film megtekintése (Honfoglalás, István, a király.), a látottak megbeszélése. Szituációs játék.</p> <p>A koronázási jelképek megtekintése a Parlamentben.</p> <p>Kirándulás történelmi helyszínekre (Visegrád, Székesfehérvár, stb.).</p> <p>Irodalmi művek, filmek, kapcsolódó részletei, képzőművészeti alkotások (pl.: Egri csillagok, Toldi, Regék Mátyás királyról rajzfilm, stb.)</p> <p>István király jelentősége. A leghíresebb magyar királyok, királynők, csaták, háborúk, hősök.</p> <p>Kapcsolat (helyi, vagy) a városi nevezetességekkel, várral, emlékpark.</p> <p>Háborúk, híres csaták a XX. században, országok összefogása napjainkban, EU.</p>	<p>történelmi korok zenéje, táncai,</p> <p>Kommunikáció ünnepi összeállítás készítése, előadása az ünnepekkel kapcsolatban,</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>nemzet, jelkép, címer, nemzeti zászló, zászlódísz, kokárda, Himnusz, Szózat, szokások, hagyomány, honfoglalás, monda, vezér, király, ezer év, uralkodás, Az idő fogalmának kiterjesztése.</p>
<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>Ismerni és tisztelni a magyar történelem kiemelkedő eseményeit, híres uralkodóit, hőseit.</p> <p>Ismerni a legfontosabb ünnepeket, azok jelentőségét, a nemzeti ünnep fogalmát, a magyar zászlót és címet.</p> <p>Képes a Himnuszt és a Szózatot segítséggel elénekelni.</p>

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	4. Felkészülés a felnőtt létre – Állampolgári ismeretek	Órakeret: 50
Előzetes tudás	Ismerni az alapvető közösségi szabályokat.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az állampolgárok és saját jogainak és kötelességeinek elemi szintű megismerése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • A családi viszonyok ismerete. • Különbségtétel jó és rossz, helyes és helytelen között. • A helytelen cselekedetek elítélése. • Tudatosítani, hogy a szabályokat be kell tartani. • Ismeri és betartja az igazolvány használatának szabályait. • A munkafegyelem fogalmának megértése. • Különbségtétel fontos és nem fontos között. Fontossági sorrend felállítása. • Általános balesetvédelmi szabályok megismerése. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tagjai vagyunk a társadalomnak. • Viselkedés rokonokkal (család – tagjai). • Viselkedés idegenekkel. • Társadalomra káros tevékenységek. • Törvény, szabályok betartásának fontossága. • Ok – okozat. • Alkotmány (mindenkire vonatkozik). Állampolgárok vagyunk. • Tagjai vagyunk a társadalomnak. • Munka, munkahely. • Pályaválasztás - Szakiskola. • Az önálló közlekedés gyakorlása. • Kulturált, helyzetnek megfelelő megjelenés, ápoltság. • A pénz szükségessége, beosztása. <p>Tevékenység</p> <p>Beszélgetés, képek válogatása.</p> <p>Saját kép nézegetése kiskori, mostani, az idő múlása.</p> <p>Szerepjáték konfliktushelyzetek a családban.</p> <p>Pozitív és negatív tulajdonságok és tartalmuk.</p> <p>Rövid történetek megbeszélése, szituációs játékok.</p> <p>Viselkedés idegenekkel: udvariasság, türelem, alkalmazkodás, önzetlenség.</p> <p>A közösség számára „törvénykönyv” összeállítása (pl. szabályok, kötelességek az osztály tanulói számára, stb.)</p> <p>Hazugság, lopás, szembesülés a következményekkel.</p> <p>Ok – okozati összefüggések felismerése a törvények esetében.</p> <p>Törvények: írott szabályok.</p> <p>Személyi igazolvány nézegetése. Mire jogosít a személyi igazolvány?</p>	<p>Kommunikáció Társas kapcsolatok: viselkedés kifejeződése szóban és gesztusokban</p> <p>Társadalmi érintkezés: viselkedési normák eltérő helyzetben,</p>

<p>Beszélgetés, szituációs játék, képek nézegetése, csoportosítása. Tájékozódás a szakmák köréről. Az iskoláskor utáni tervek. Film megtekintése, megbeszélése, helyes, nem helyes felismerése. Viselkedés, elvárások a munkahelyeken. A balesetek elkerülése. A pénz értékének tudatosítása, takarékoság, pénzkezelés.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>szülők, rokonok, szeretet, <i>családfenntartó</i>, munkahely, fizetés, segítség, <i>munkamegosztás, munkafegyelem</i>, törvény, szabály, törvénykönyv, alkotmány, bűn, büntetés, hazugság, lopás, következmény, igazságszolgáltatás, büntetés <i>vita</i>, veszekedés, kibékülés, <i>bocsánat</i>, társadalom, személyi igazolvány, állampolgár, sajátkezű aláírás, a pénz értéke, váltópénz,</p>
<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>Képes egyszerű élethelyzetekben helyesen cselekedni, egyszerű oksági összefüggéseket alkotni. Képes felismerni a konfliktushelyzetet, a begyakorolt konfliktuskezelési minták segítik a megoldásban, érzelmeit tudja kezelni. Képes a megismert tulajdonságok figyelembe vételével saját kapcsolatrendszerét kialakítani. Állampolgári érzéseket kialakítani, elmélyíteni.</p>

ÖNKISZOLGÁLÁS

A tantárgy célja a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók alapvető szociális képességeit az iskoláskor előtti nevelési tapasztalatokra építve tevékenységeken keresztül úgy fejleszteni, hogy önkiszolgálásukban a képességek szerinti részleges vagy teljes önállóságot elérjék.

Feladat a fejlesztések során, hogy a tanulónak egyéni üteméhez és képességeihez igazodva kialakuljon szociális szokásrendszere, és alkalmazásával fejlődjön praktikus képessége, alkalmazkodni tudása, önkiszolgálási, önellátási és önállósági szintje.

A tanuló igényelje a rendet és a tisztaságot, alakuljon ki a személyi higiénia iránti igénye. Késztesse a tanulókat ez az igény az ehhez kapcsolódó eszközök alkalmazására.

Célirányos tevékenységek rendszeres gyakorlásával alakuljanak ki a kívánatos önellátási szokások. A minél kevesebb segítséggel végzendő önellátás érdekében kívánatos a nagymozgásokat célirányossá tenni és a tanuló kismozgásait úgy fejleszteni, hogy ezzel lehetővé váljon az egyre önállóbb öltözés, tisztálkodás.

A tantárgyi fejlesztés alakítsa ki a tanulók fejlettségének megfelelő, olyan önkiszolgálási, önellátási képességeket, valamint szociális motívumokat, amelyek képessé teszik őket magasabb szintű gondolkodási, életviteli és gyakorlati ismeretek befogadására.

A tantárgy fontos szerepet tölt be az erkölcsi nevelésben a rend és a rendszeresség iránti igény kialakításával, a testi és lelki egészségre nevelésben az egészséges táplálkozás alapvető szabályainak megismerésével és az étkezés közben a mértékletesség betartására törekvő kialakításával.

Témakör	1. Öltözködés	Javasolt óraszám: 34 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Saját ruhadarabok felismerése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none">Együttműködés az öltözködés során.Az időjárásnak megfelelő ruhadarabok kiválasztása.A tanuló képességeihez mérten, felnőtt segítségével bekapcsolódni az alapvető gondozási munkába.	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none">Alsó- és felsőruházat fel- és levétele.Ruházarak kezelése.Évszaknak megfelelő öltözködés.Lábbelik ápolása.Ruhák hajtogatása.Fogas, vállfa használata. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Alsó-és felsőruházat felvétele együttműködéssel. Kis segítséggel az öltözködés begyakorlása, megtanulása. Nagy gombok gombolása, cipzár, csat, patent használata. Az évszaknak megfelelő ruhaneműk kiválasztása.</p>	

	Cipő befűzése, letörlése, lábtörlő használata. Ruhák gondos elhelyezése fogason, vállfán, polcon.
Fogalmak	Ruhadarabok, alsó ruházat, felsőruházat, <i>ruházarak</i> , ruhaneműk: kabát, sapka, sál, kesztyű, cipő, nadrág, zokni, ing, blúz, pulóver, <i>vállfa</i> , fogas, időjárás – évszakok: tél-hideg, nyár-meleg, ruhaneműk: eső-esőkabát, hó-csizma, lábtörlő, cipőtisztítás, cipőtisztító kefe.

Témakör	2. Testápolás - személyi higiénia	Javasolt óraszám: 50 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A tisztálkodási eszközök megfelelő használata.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • Kis segítséggel helyesen alkalmazni a tisztálkodó eszközöket és a zsebkendőt. • A szárazra törölközés megtanulása. • WC-használat, fokozódó önállósággal. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Mosakodás. • WC használata. • Fogápolás. • Zsebkendő használata. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i> Kéz- és arcmosás megtanulása, törölközés. Szükséglet jelzése, vetkőzés, öltözés, WC lehúzása, kézmosás. Tükör előtt a helyes fogmosás technikai begyakorlása. Orrfújás helyesen, a használt zsebkendő elhelyezése.</p>	
Fogalmak	Piszkos – tiszta, tisztálkodási eszközök: szappan, szappantartó, körömkéfe, víz, vízcsap, hideg víz, meleg víz, törölköző, mosdókagyló, WC-papír, fogkefe, fogkrém, zsebkendő.	

Témakör	3. Étkezés	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Étkezés során az evőeszközök megfelelő használata.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • Betartani a kulturált étkezés szabályait. • Az evőeszközöket rendeltetésszerűen használni. • Önállóan étkezni. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Étkezés kanállal, villával. • Merőkanál használata. • Terítés. • Felelősi teendők ellátása. 	

	<p><i>Fejlesztési tevékenységek</i> Kézmosás étkezés előtt. Kulturált étkezés evőeszközökkel. Segítséggel leves szedése. Terítés tízóraihoz, ebédhez, uzsonnához. Szükséges eszközök előkészítése a terítéshez, asztal leszedése.</p>
Fogalmak	<p>Evőeszközök: kanál, villa, pohár, merőkanál, szalvéta, levestál, <i>abrosz</i>, mélytányér, lapostányér, kistányér. A kulturált étkezéshez szükséges kifejezések: Jó étvágyat kívánok! Egészségetekre! Kérem szépen... Köszönöm szépen...</p>

Témakör	4. Környezetrendezés – Környezetmegóvás	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A tárgyak rendeltetésszerű használatának és megóvásának megismerése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • Maga körül rendet tartani kis segítséggel, illetve irányítással. • Ismerni az eszközök funkcióját (melyik eszközt mire használjuk). • Különbséget tenni a saját tulajdon, és a közösség, vagy társai tulajdona között. • A szemetet a megfelelő helyre tenni. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Taneszközök, játékok elővétele, elrakása. • Saját tulajdon felismerése. • Polcok, szekrények használata. • Rendrakás. • Virágápolás. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i> Játéktér rendberakása, a játékok eltevése. Taneszközök épségének, tisztaságának megőrzése. Foglalkozások után taneszközök elrakása. Saját tulajdon kiválasztása, elkülönítése másétól (kölcsonadom, visszakérem). Étkezések, foglalkozások befejezése után rendrakás, hulladék összegyűjtése. Virágöntözés.</p>	

Fogalmak	Játékok, taneszközök, könyvespolc, játékpól, tanulói asztal, szekrény, szemetesvödör / <i>hulladékgyűjtő</i> /, <i>partvis</i> , lapát, <i>asztaltörölő</i> , <i>partvis</i> , <i>hulladék</i> , locsoló kanna, öntözővíz, rendrakás, enyém, másé, kölcsönadni, visszakérni.
-----------------	--

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló képes együttműködésre az öltözködés során. Képes saját ruhadarabokat felismerni. Képes cipőjét irányítással fűzni. Képes jelezni, ha fázik, vagy melege van. Képes segítséggel WC használatára és a mosdó használatával kapcsolatos teendőket (személyi higiénia) elvégezni, szárazra törölközni, szükséges esetekben felszólítás nélkül zsebkendőt használni. Képes a fogmosást kis segítséggel végezni. Étkezése kulturált, tiszta. Képes a személyi higiénéjével kapcsolatos teendőket elvégezni étkezések előtt és után. Képes a megfelelő evőeszközzel (de legalább kanállal) enni, pohárból inni, kancsóból tölteni, szalvétát rendeltetés szerint használni. Képes az étkezéshez kapcsolódó udvariassági kifejezések spontán használatára. Képes a terem rendjére ügyelni, az eszközöket rendeltetés szerint használni, helyére tenni. Képes saját tárgyait számon tartani, elkülönítve kezelni, másét tulajdonosának átadni.</p>
---	---

ÉLETVITEL ÉS GYAKORLAT

A tantárgy célja fejleszteni a tanuló manuális képességeit, finommotorikáját és mozgáskoordinációját úgy, hogy tevékenysége során az eszközök használata váljon célirányossá, alakuljon ki elemi munkavégző képessége. Alkalmazni tudja a tanult ismereteket egyre nagyobb önállósággal a gyakorlati tevékenység során, a részfeladatok technológiájának és kapcsolatának megismerésével, a megtanult munkafolyamatok sorrendjének alkalmazásával. Biztosítani kell olyan személyiségjegyek kialakulását, amelyek az iskola befejezését követő új életközegben az eredményes szocializációhoz, munkatevékenységek végzéséhez megfelelő alapot teremthet.

A tantárgy feladata továbbá, hogy járuljon hozzá a tanulók esztétikai neveléséhez, alakítson ki olyan szokásokat, hogy igényük legyen közvetlen környezetük rendben tartására, az otthoni életben is tudják gyakorolni és alkalmazni ismereteiket, hozzájárulva környezetük gondozásához.

A fejlesztés során minél több és változatosabb feladathelyzetben ismerkedjenek meg a tanulók saját és közvetlen környezetüknek, a hétköznapok során szükséges, az önellátáshoz kapcsolódó feladatoknak, munkatevékenységeknek az elsajátításával, alapvető technikák

gyakorlásával. Cél a biztos eszközhasználat elérése a háztartásban és a ház körül előforduló szerszámokkal.

Ebben a folyamatban alakulnak ki olyan szokások, készségek, képességek, amelyekkel a mindennapi életben előforduló, egyszerű önellátó, konyhai, takarítási és gondozási feladatok elvégzésére a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanuló kisebb irányítással képessé válik.

Az önkiszolgálás – ruhagondozás terén ismerje meg, gyakorolja és alkalmazza a tanuló a textíliáknál tanult ismereteket, mosási, vasalási utasításokat (piktogramokat). Ismerje meg a textilek alapanyagaival, általános tulajdonságaival, valamint azok megmunkálhatóságával, kezelésével kapcsolatos általános tudnivalókat, továbbá a varráshoz használatos cérnákat, díszítőöltéseket, gyöngyfűzéshez használatos fonalakat, eszközöket, a kapcsolódó balesetvédelmi előírásokat.

A konyhai műveletek során fontos az egyszerű alapanyagok megismerése, azok tárolása, felhasználhatósága, a munkafolyamatok elvégzése, a szükséges eszközök, azok használata, valamint a tevékenységhez szükséges munkamenet megismerése és gyakorlati alkalmazása.

Szükséges a takarítás, mosogatás eszközeinek, azok használatának, mosogató-, konyhai tisztítószeres leggyakrabban használatos típusainak megismerése és a balesetvédelmi előírásoknak a megfelelő használata.

Fontos feladat a vásárlással kapcsolatos teendők gyakorlása (az áruk megfelelő minőségének ellenőrzése, minőségi kifogások jelzése, teendők a kifogások felmerülése esetén), az árukon lévő piktogramok ismerete, azok figyelembevétele vásárlás során, valamint az ide vonatkozó elemi viselkedési szokások gyakorlása.

Életvitel és gyakorlat Évfolyam: 3– 8.

A tantárgy célja fejleszteni a tanuló manuális képességeit, finommotorikáját és mozgáskoordinációját úgy, hogy tevékenysége során az eszközök használata váljon célirányossá, alakuljon ki elemi munkavégző képessége. Alkalmazni a tanult ismereteket egyre nagyobb önállósággal a gyakorlati tevékenység során, a részfeladatok technológiájának és kapcsolatának megismerésével, a megtanult munkafolyamatok sorrendjének alkalmazásával. Biztosítani olyan személyiségjegyek kialakulását, amelyek az iskola befejezését követő új életközegben az eredményes szocializációhoz, munkatevékenységek végzéséhez megfelelő alapot teremthet.

Feladata, hogy járuljon hozzá a tanulók esztétikai neveléséhez, alakítsa ki olyan szokásokat, hogy igényük legyen közvetlen környezetük rendben tartására, az otthoni életben is tudja gyakorolni és alkalmazni ismereteit, hozzájárulva környezetének gondozásához. A fejlesztés során minél több és változatosabb feladathelyzetben ismerkedjenek meg a tanulók saját és közvetlen környezetüknek, a hétköznapiak során szükséges, az önellátáshoz kapcsolódó feladatoknak, munkatevékenységeknek az elsajátításával. Alapvető technikák gyakorlásával. Cél a biztos eszközhasználat elérése a háztartásban és a ház körül előforduló szerszámokkal.

A folyamatban alakulnak ki olyan szokások, készségek, képességek, amelyekkel a mindennapi

életben előforduló egyszerű önellátó, konyhai, takarítási és gondozási feladatok elvégzésére a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanuló kisebb irányítással képessé válik.

Önkiszolgálás - ruhagondozás terén, ismerje meg, gyakorolja és alkalmazza a textíliáknál tanult ismereteket, mosási, vasalási utasításokat /piktogramokat/.

A textilek alapanyagaival, általános tulajdonságaival, valamint azok megmunkálhatóságával, kezelésével kapcsolatos általános tudnivalókat ismerje meg.

A varráshoz használatos cérnákat, díszítőöltéseket, gyöngyfűzéshez használatos fonalakat, eszközöket, a balesetvédelmi előírásokat megismerni.

A konyhai műveletek során az egyszerű alapanyagok megismerése, azok tárolása, felhasználhatósága, a munkafolyamatok elvégzése, a szükséges eszközök, azok használata, valamint a tevékenységhez szükséges munkamenetet megismerése és gyakorlati alkalmazása.

A takarítás, mosogatás eszközei, azok használata, mosogató- konyhai tisztítószeres leggyakrabban használatos típusai, és a balesetvédelmi előírásoknak megfelelő használata.

A vásárlással kapcsolatos teendők gyakorlása, (az áruk megfelelő minőségének ellenőrzése, minőségi kifogások jelzése, teendők a kifogások felmerülése esetén) az árukon meglévő piktogramok ismerete, azok figyelembevételre vásárlás során, valamint az ide vonatkozó elemi viselkedési szokások gyakorlása.

3.-4. évfolyam

A tantárgy az erkölcsi nevelést a mindennapi életben előforduló önellátással és környezetgondozással összefüggő tevékenységek felelősségének megalapozásával, a napi kötelezettségek elvégzésére neveléssel alapozza meg.

A testi és lelki egészségre nevelést a környezet és a ruházat egészséges, praktikus megválasztására, kialakítására, javítására és a munka, szórakozás, pihenés helyes egyensúlyának megismerésére törekvéssel segíti.

A tantárgy részt vesz a családi életre nevelés céljainak elérésében a családi munkamegosztásban a képességekhez, érdeklődéshez igazodó részvételre és a vállalt feladatok elvégzésére ösztönzéssel.

A természettudományos és technikai kompetencia fejlesztését a környezet alapanyagainak, tárgyainak, eszközeinek és ezek tulajdonságainak és felhasználási lehetőségeinek megismerésével, valamint az egészség megóvására és a betegségek elkerülésére neveléssel támogatja.

A szociális és állampolgári kompetenciaterület céljainak elérését a családi munkamegosztáshoz szükséges alapismeretek elsajátítása, a közösségi környezetért és egyéni érdekekben végzett munkatevékenység összehangolása segíti.

A kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia az önellátásban a képességek és lehetőségek határainak felismerésével, a célok elérése érdekében a kitartó és megtervezett tevékenység elvégzésével erősödik.

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség fejlődésére kihat a személyes megjelenés és a környezet esztétikumára törekvés és ennek felismerése.

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	1. Textilmunkák	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Érzékelés, tapintással.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Anyagok tulajdonságainak megismertetése és megtapasztalása.	

<i>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</i>	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Saját tapasztalatai alapján vizsgálni az anyagokat adott szempontok alapján. • Utánzókézséget, kreativitást fejleszteni, adott anyagból ábrát, formát, tárgyat készíteni (minta után, saját elképzelés alapján). • Környezetében található használati tárgyak közül textileket gyűjteni. • Az olló használatát elsajátítani. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Anyagok tulajdonságai, alkalmazásuk. • Anyagok alakíthatósága. • Ismerkedés textillel. • Olló használata. • Nyírás, Vágás. <p>Tevékenység</p> <p>Anyagok válogatása eltérő szempontok szerint: puha, kemény, törékeny, éghető, tűzálló, természetes anyag, műanyag, Az anyagok felhasználási területei: kő, homok, fa, textil, termékek (vadgesztenye, toboz, magok, bogyók), növényi részek (szalma, nád, gyékény, vessző). Formák kirakása adott anyagokból (gesztenye, kavics, lencse). Vessző hajlítása, szalmából, drótból, fonalból fonat készítése. Homokvár építése a homokozóban, formázás homokozó edényekkel. homoktálcán ábrák készítése. Textilek gyűjtése tanteremben, otthon (képek, tárgyak válogatása, csoportosítása, megnevezése, a tulajdonságra utaló mondatalkotás. Tapintással, bőrön keresztül az anyagra következtetni (selyem, bársony, zsákvászon, gypjú, tüll), bekötött szemmel felismerési gyakorlat. Az olló használatának gyakorlása: nyírás különböző vastagságú textilanyagok nyirkálása, vágás: egyenes vonal mentén, forma kivágása. Textilből kivágott formákból kép összeállítása, felragasztása kartonra, különböző vastagságú fonalból vonal követése, formakitöltés.</p>	<p>Kommunikáció szókinccs</p> <p>Játékra nevelés: manipuláció természetes anyagokkal,</p> <p>Ábrázolás, alakítás: kreativitás az alapanyagok felhasználásában, tárgyak készítése,</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	természetes anyag, műanyag, termés, alapanyag, textiltípusok, Az olló részeinek, és használatával kapcsolatos fogalmak megnevezése.

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes a megismert anyagokat adott szempontok szerint csoportosítani, legfontosabb tulajdonságait, alkalmazásukat ismerni. Képes az ollót balesetmentesen, kis segítséggel használni.
---	---

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	2. Egyszerű háztartási munkák	Órakeret: 40
Előzetes tudás	Hulladékgyűjtés fontossága.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Feladatot vállalása és jó elvégzése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az eszközök használatához szükséges mozdulatok, fogások gyakorlása eszközzel, és eszköz nélkül. • Felelősi rendszer kialakítása, a szükséges munkák jelzésére, az eszközök kiosztására, végzésére. • Irányítással használni a megismert eszközöket. • Szabadtéri- és szobanövényeket gondozni, fejlődésüket figyelemmel kísérni, arról rajzos (képes) naplót vezetni. • A növénygondozást felelősi rendszerben végezni. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • A ház körüli takarítási feladatokhoz használható eszközök és feladatok. • Tanteremben, folyosón egyszerű takarítási munkák. • Tisztítószer tulajdonságai és használatuk. • Növénygondozás. <p>Tevékenység</p> <p>Szabadban használt takarítóeszközök (seprű, szemétlapát, szeméttároló, komposztáló, lombseprű, gereblye, hólapát) megnevezése, használatuk.</p> <p>Az utak, játszótér, udvar rendben tartása.</p> <p>Szemétszedés, a szemétygyűjtők megfigyelése, ha megtelt jelenti a felnőtteknek.</p> <p>Az évszaknak megfelelő takarítási munkák, a hulladék szelektív gyűjtése (zöld hulladékot komposztálóba), a járdák, utak seprése, télen hólapátolás, csúszós út szórása.</p> <p>Seprés, portörítés, játékok lemosása (seprű, lapát, lemosó szivacs, porrongy használata).</p> <p>Tisztító szerek használatának gyakorlása ellenőrzés mellett.</p> <p>A környezet szépítése, az évszaknak megfelelően szükséges növényápolási munkák végzésébe bekapcsolódni, állandó irányítás mellett.</p> <p>Szabadtéri növények (vetése, palántázás, kapálás, öntözés, elnyílt virágok levágása, komposztálása) gondozása.</p> <p>Szobanövények gondozása a tanteremben, folyosókon, irányítás mellett.</p>	<p>Kommunikációszókinccs,</p> <p>Játékra nevelés: szerepjáték,</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Eszközök elnevezése, a gondozott növényekkel kapcsolatos elnevezések.

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>Irányítással, rendszeresen vegyen részt a kerti- és szobanövények gondozásában.</p> <p>Rendszeresen vegyen részt a tanterem, öltöző takarításában (söprés, szemétszedés, portörlés).</p>
---	---

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	3. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Saját ruha felismerése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Alkalmnak és az időjárásnak megfelelő öltözet kiválasztása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Megtanulni, hogy az alsó ruházatot naponta szükséges váltani. • Rendszereteket kialakítani. • Felszólítás nélkül váltócipőt használni. • A rendszeres tisztálkodást természetes szükségletnek tartani. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ruhák válogatása, csoportosítása. • Ruha gondozása, tárolása. • Cipőápolás. • Személyes tisztálkodás. • Bőrápolás. <p>Tevékenység</p> <p>Ruházat kiválasztásának gyakorlása (babaruha, kép, saját ruhák /évszak, időjárás, alkalom/).</p> <p>Az öltöző rendjének megtartása, Ruhák, cipők elhelyezése a kijelölt helyen.</p> <p>Cipőfűzés, cipőkötés gyakorlása.</p> <p>A cipőápolás eszközei, ápolószerek, használatuk módja.</p> <p>Kézmosás módja (fürdés, hajmosás), fontosságának megértése.</p> <p>Takarékos vízhasználat, bőrápolás, allergia megelőzése (megfelelő tisztító- és ápolószerek használata).</p> <p>Fog- és szájápolás fontossága és ajánlott módja.</p> <p>Az időjárás káros hatásainak kivédése (szél, hideg, napsugárzás), panaszait, kérdéseit bátran mondja el.</p> <p>Tanulmányi séta, tisztálkodási- és bőrápoló szereket árusító üzlet meglátogatása, néhány használati utasítás elolvasása, ajánlott szerek kiválasztása, a választás indoka.</p>	<p>Kommunikáció</p> <p>Főfogalom alá rendelés,</p> <p>Játékra nevelés: szerepjáték,</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A tisztálkodó szerek és ápolószerek használatával kapcsolatos fogalmak.
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Váljon szokásává az alsóruha napi cseréje, a rendszeres fogápolás.

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	6. Anyagok alakítása	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Papír gyűrése, simítása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A papír tulajdonságainak megismerése, alakítása különféle eszközökkel és technikákkal.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • A papír változatos, sokoldalú használatát megismerni, technikákat elsajátítani, esztétikus alkotásokat készíteni. • A megfelelő anyagokhoz megfelelő eszközöket választani. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Papírok tulajdonsága, alakíthatóságuk (hajtogatás, tépés, sodrás, vágás, ragasztás, fűzés). • Ajándékok, elemi kompozíciók létrehozása. • Varrás kemény papírlemezre. <p>Tevékenység</p> <p>Papírból különböző formák készítése – eltérő vastagságú papírok hajtogatása (legyező), felezőhajtás, sarkok illesztése, hajtások megerősítése, segítséggel csákó, hajó hajtogatása.</p> <p>Tépés, hajtás mentén, forma kitépés tetszés szerint, mozaik kép, kép ragasztása előkészített alpra.</p> <p>Alkalmas papírok sodrása, formakitöltés, képkészítés az elkészített anyagból.</p> <p>Ollóval csíkvágás vonal mentén, a csíkokból fűzér készítése.</p> <p>Előrajzolt forma kivágása, felragasztása, képkészítés (téli kép, karácsonyi, anyáknap, húsvéti).</p> <p>Papírfűzés, a technika elsajátítása, ritmikus sorok fűzése, az elkészült minta rögzítése.</p> <p>Kartonból, hullámpapírból varrással, festéssel, ragasztással tárgy készítése.</p> <p>Előlyukasztott lemezre varrás egyszerű öltéssel.</p>	<p>Ábrázolás, alakítás, tárgykészítés, anyagismeret</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	papírfajták elnevezése, merkelőtű, ragasztófajták, öltések neve,	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes minta alapján munkadarabot készíteni, alkotását magáénak érezni, legyen rá büszke.	

5–6. évfolyam

A tantárgy az erkölcsi nevelésben a harmonikus, esztétikus és praktikus környezetért végzett tevékenység felelősségének tudatosításával és a takarékoság és mértékletesség igényének kialakításával játszik fontos szerepet.

A testi és lelki egészségre nevelésben különös hangsúlyt helyez a háztartásban előforduló fizikai és mentális veszélyforrások megismerésére, igény kialakítására a testi épség megóvására, a munkatevékenységek végzéséhez szükséges fizikai és lelki képességek fejlesztésére.

A családi életre nevelésben fontos szerepet játszik a tantárgy a családi munkamegosztásban az érdeklődésnek, képességnek megfelelő tevékenységek gyakorlásával, a minél önállóbb önellátás megalapozásával.

A felelősségvállalás másokért, önkéntesség kialakítása a családban és a társak között előforduló segítségadási lehetőségek megismerésére, szükséglet szerinti alkalmazására irányul.

A tantárgy a fenntarthatóság, környezettudatosság fejlesztését segíti az életvitel során felhasznált anyagokkal és energiahordozókkal való takarékos bánásmód elsajátításával, a pazarló szokások felismerésével, valamint a környezetben található erőforrások szükséglet alapú felhasználásával.

Balesetvédelem: minden munkatevékenység során szükséges a balesetvédelemi, valamint a munkavédelmi szabályok ismerete és betartása.

Témakör	1. Textilmunkák		Javasolt óraszám: 40 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az olló és a tű helyes használata.		
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
A tanuló saját tapasztalatai alapján az anyag megmunkálhatóságának megismerése. Irányítással textilt csíkokra vágni, textilcsíkot összevarni, gombolyítani. A száröltést segítséggel, a száلكihúzást és az előöltést önállóan gyakorolni. Tűbefűzést (egyre önállóbban) és	<i>Fejlesztési ismeretek</i> <ul style="list-style-type: none">• Anyagvizsgálat érzékszervi tapasztalatszerzés útján: megmunkálhatóság.• Irányítással textil felvágása, nyírása, segítséggel gombolyítása.• Öltésformák (előöltés, száröltés, szegőöltés: pelenkaöltés).• Varrások eldolgozása.• Csomókötés, gombfelvarrás.• A szövés előkészítése. <i>Fejlesztési tevékenységek</i>		

<p>csomókötést gyakorolni.</p> <p>Bonyolultabb gombvarrási technikákat gyakorolni.</p> <p>Ismerkedés szövött tárgyakkal, a szövés eszközeivel.</p>	<p>Textilfélék alapanyaga, azok elemi szálainak megismerése.</p> <p>(Válogatási gyakorlatok: szín, anyagvastagság, anyagösszetétel alapján).</p> <p>Textilből készült használati tárgyak gyűjtése, csoportosítása.</p> <p>Vágás, gombolyítás, szalagkötés gyakorlása, szálbehúzás, varrási alapismeretek gyakorlása.</p> <p>Fokozódó önállósággal szalagkötés, önállóan szálkihúzás.</p> <p>Önállóan szalagkötés, segítséggel száröltés gyakorlása.</p> <p>Szegőöltések közül pelenkaöltés technikájának megismerése.</p> <p>Új öltésforma megismerése a tübefűzés, csomózás gyakorlásával.</p> <p>Anyag és gomb kapcsolata, gombvarrási gyakorlatok. A tanult tevékenységek folyamatos gyakorlása csökkenő mértékű segítséggel.</p> <p>Szövés anyagainak, eszközeinek megismerése.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Szál, szálirány, anyagnyúlás, előöltés, szálöltés, szegőöltés, elvarrás, pelenkaöltés, szövéssel kapcsolatos eszközök.</p>

<p>Témakör</p>	<p>2. Egyszerű háztartási munkák</p>	<p>Javasolt óraszám: 30 óra</p>
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Étkezéshez saját részre terítés.</p>	
<p>Fejlesztési feladatok</p>	<p>Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</p>	
<p>Takarítási munkákat végezni (tanterem, tankonyha).</p> <p>Önállóan rendet rakni, irányítással teríteni, mosogatni, törölgetni, kenyeret megkenni.</p> <p>A megismert eszközök használatát gyakorolni segítséggel.</p> <p>Tisztítási, hámozási folyamatok megismerése, gyakorlása.</p>	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Seprű, lapát használata. • Tisztító- és fertőtlenítőszer. • Konyhai eszközök helye, rendje. • Egyszerűbb konyhai munkák. • Kenyérkenés, kenyérszeletelés, kenyérpirítás, konzervbontás. • A főzés jellegének megfelelő edények és eszközök kiválasztása. • Gyümölcs- és zöldségtisztítás. • Főzést nem igénylő ételek készítése. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Seprés, portörölés, felmosás, játékok lemosása.</p> <p>Porszívózás gyakorlása, szőnyeg porszívózása önállóan.</p> <p>Tisztító- és fertőtlenítőszer adagolásának megismerése, használatának gyakorlása ellenőrzés mellett.</p>	

	<p>A helyrerakás, terítés, mosogatás, törölgetés gyakorlása. Irányítással terítés, mosogatás, törölgetés. Étkezések előkészítése segítséggel: A kenyérkenés módjának megtanulása. A kenyérszeletelés, kenyérpírítás, konzervbontás módjának megismerése, az eszközök használatának gyakorlása különös tekintettel a baleset-megelőzésre. Megfelelő eszközök és edények kiválogatásának gyakorlása. Egyszerű ételek elkészítésének megismerése, gyakorlása (alma, banán, narancs, sárgarépa, burgonya). Gyümölcssturmix, pirítós, szendvics készítése. Eddigi tevékenységek gyakorlása. Önálló terítés, mosogatás, rendrakás.</p>
Fogalmak	<p>Előkészítéshez és főzéshez kapcsolódó fogalmak. További fogalmak a tisztító-, fertőtlenítőszer használatával kapcsolatos tevékenységek köréből.</p>

Témakör	3. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Ruházarak önálló használata.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Húzózár használata, csatolás, patentolás, kapcsolás, gombolás fokozódó önállósággal. Cipőfűzés, csomókötés, tépőzár-használat. Önálló cipőfűzés. A mosás és vasalás eszközeinek felismerése, megnevezése, használatuk.</p>	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • A megfelelő ruházat kiválasztása. • Ruhanemű kezelése. Ruházarak használata. • Cipőfűzés – fűző megkötése. • Mosás: gépi, kézi mosás. • Teregetés, hajtogatás, vasalás. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Ruházat adekvát kiválasztásának gyakorlása (évszak, időjárás, alkalom). Húzózár, patent, kapocs, csat használatának gyakorlása. Cipőfűzés, cipőkötés gyakorlása (fűzőtáblákon). Cipőfűzés szükség szerint, cipőkötés adódó alkalmanként irányítással. Mosás megismerése, kézi, gépi mosás eszközei, azok használata. Teregetés (szárító), hajtogatás (tárolás), vasalás (babaruhák).</p>	
Fogalmak	További, ruhagondozással kapcsolatos fogalmak (mosószer, csipesz,	

	szárító, vasalódeszka, hőfokszabályozó).
--	--

Témakör	4. Vásárlás		Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Érték és ár közötti összefüggések megértetése.		
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p>Az alapvető árucikkek beszerzésének helye, a vásárlás módja.</p> <p>Egyféle árucikk vásárlása önállóan (vásárlás megtervezése, mit veszek? Hol kapható? Mennyibe kerül?).</p>	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Vásárlás körülményei. • Különböző boltok, áruházak és piac látogatása. • Vásárlás – fizetés – csomagolás. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Vásárlás céljának, menetének megismerése, alapvető árucikkek beszerzési helyeinek ismerete.</p> <p>Vásárlás folyamatának gyakorlása, beszámoló a vásárlás folyamatáról, eredményéről.</p> <p>Tanulmányi séta, piac-, üzletlátogatás, kirakatok nézegetése.</p> <p>Felügyelet mellett alapvető, egyszerű árucikkek beszerzési helyének megismerése, egy tétel vásárlása.</p>		
Fogalmak	<p>Célzott vásárlás helye, ott kapható áruk. Vásárlási folyamatnál használt fogalmak. Közlekedéshez kapcsolódó fogalmak.</p> <p>Vásárlási folyamatnál és fizetésnél használatos fogalmak. További, a közlekedéshez, viselkedéshez kapcsolódó fogalmak.</p>		

Témakör	5. Anyagok alakítása	Javasolt óraszám: 34 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az anyagmegmunkáláshoz használt eszközök körének bővítése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Egyszerű tárgyak, ajándék, elemi kompozíciók készítése a megadott alapanyagokból (sík tárgy, térbeli tárgy).</p> <p>Adott anyagból készült tárgyak kiválasztása, csoportosítása.</p>	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Papírból, fonalból, textilből ajándékok, elemi kompozíciók létrehozása, egyszerű munkadarabok készítése. • Papír, fonal, textil tárgyak készítése. • Különböző anyagok tulajdonságainak felfedezése (fa, kő, fém). <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Kartonpapíron előrajzolt kép kivarrása (karácsonyi képeslap, anyák napjára ajándék).</p> <p>Kartonból, papírból, fonalból és textilből egyszerű tárgyak készítése irányítással (varrással doboz, album, képkeret, babaház).</p> <p>Textilen előrajzolt ábra kivarrása színes fonallal („terítő”, babaruha).</p> <p>Adott anyagból készült tárgyak, alkotások készítése fa (léc csiszolása, festése, faragása), kő („ékszer” készítése, kavicsból állatok, tárgyak készítése festéssel, lakkozással) fém (karácsonyi díszek, „ékszer”).</p>	

Fogalmak	Papír, fonal, textilmunkák, megmunkálás, elkészítés során használt fogalmak, a felhasználhatóságot célzó fogalmak: maradandó, természeti tárgy – emberi alkotás (kavics, mozaik), bánya.
-----------------	--

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló képes a baleset- és munkavédelmet figyelembe venni veszélyes eszközök használata során.</p> <p>Segítséggel tud rendet tartani, teríteni, részt venni a takarításban, mosogatásban, törölgetésben.</p> <p>A kenyér megkenésével próbálkozik.</p> <p>Kis segítséggel képes használni a ruházati zárószerveket, cipőt fűzni, segítséggel csokrot kötni.</p> <p>Néhány alapvető árucikk beszerzési helyét és a vásárlás módját ismeri.</p> <p>Képes segítséggel vásárolni egy tételt.</p> <p>Képes minta alapján esztétikus alkotást készíteni változatos technikával.</p>
---	--

7.-8. évfolyam

A tantárgy az erkölcsi nevelést a munkatevékenységek elvégzéséhez szükséges biztonságos, türelmes és kitartó magatartás szabályainak megismerésével és alkalmazásával segíti. A környezeti tevékenységek során támogatja a segítségkérés szükségességének felismerését és képességeihez mértén másoknak segítségnyújtását.

A nemzeti azonosságtudatot, hazafias nevelést a jellegzetes nemzeti, nemzetiségi ételek, italok megismerésével és a nemzeti ünnepekkor dekorációs kellékek készítésével segíti.

Az egészségre ártalmas anyagok és szokások tudatos elkerülésével, a figyelem ráirányításával a kiegyensúlyozott és harmonikus életvitelre, a pihenés, a munka és a szórakozás helyes arányainak felismerésére és az igyekezet kialakításával ezek betartására a testi és lelki egészségre nevelés céljait valósítja meg.

A családi életre nevelésben törekszik a családi munkamegosztásban az érdeklődés, képesség és igény szerinti részvételre, az önellátásban minél kevesebb segítség igénybe vételére.

A fenntarthatóság, környezettudatosság céljait támogatja a környezet tudatos megfigyeltetésével, a mindennapi életben előforduló helyzetekben az egészségre ártalmas hatások elkerülésével, a természet erőforrásaival való takarékosagra neveléssel.

Az anyanyelvi kommunikáció fejlesztésében a szókincsbővítésben az aktuális témákban, kívánságainak és kifogásainak megfogalmazásában, valamint a személyes élettérrel kapcsolatos igények és kötelezettségek adekvát kommunikációjának gyakorlásában vesz részt.

A természettudományos és technikai kompetencia terület fejlesztését az önellátás és a közvetlen környezet gondozása kapcsán az egészség megóvásával, a betegségek megelőzésével és felismerésével kapcsolatos gyakorlati ismeretek nyújtásával és a közlekedésben és a háztartásban a balesetek elkerülési lehetőségeinek bemutatásával támogatja.

Balesetvédelem: Minden munkatevékenység során szükséges a balesetvédelemi, valamint a munkavédelmi szabályok ismerete és betartása.

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	1. Textilmunkák	Órakeret: 50
Előzetes tudás	Olló, tű biztonságos használata.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Tanult öltések alkalmazása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Textilmunkákhoz köthető rutinfeladatok folyamatos gyakorlása (fonalgombolyítás, vágás egyenes vonal mentén, forma kivágása, tű befűzése, csomó kötése fonalra, varrás eldolgozása egyre önállóbban). • Két anyag összevarrása, beszegése, gomb felvarrása, gumibehúzás. • Megismerkedni a kötés és horgolás eszközeivel, technikájával (érdeklődés szerint, egyéni megsegítéssel). • Körmönfonás. • Szövéshez szükséges eszközöket, alapanyagokat megismerni, a mozdulatokat gyakorolni. • Egyszerű, kisméretű darab szövése, egy, két szín alkalmazásával. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Textillel kapcsolatos tevékenységek megismerése. • Szálkihúzás, fonás, tanult öltések. • Láncöltés megismerése. • Textil szegése, összevarrása kézzel. • Gombfelvarrás, gumibehúzás. • Kötés – horgolás – szövés. <p>Tevékenység</p> <p>Eddigi tevékenységek folyamatos gyakorlása, egyes esetekben alkalmazása önállóan (vágás, tűbefűzés, csomókötés, varrások eldolgozása, rojtozás, fércelő öltés, tanult öltésformák).</p> <p>Textilfajták megkülönböztetése, tanult öltésformák varrása segítséggel.</p> <p>Láncöltés technikájának megismerése.</p> <p>Eddigi tevékenységek önálló gyakorlása. Kisebb feladatok önállóan (gomb hiányzik: varródoboz, mi kell a felvarráshoz? Kiszaladt a gumi: mi kell a javításhoz?)</p> <p>Kötés és horgolás eszközeinek és az elkészíthető tárgyak bemutatása, érdeklődés felkeltése a kézimunkázás iránt.</p> <p>Egyszerű hurkolások próbálgatása, tetszés szerint egyszerű darabok készítése.</p> <p>Kézimunkázás vastagabb fonalból, megfelelő eszközökkel tetszés szerint</p> <p>Szövés előkészítése segítséggel: szövés kartonon, egyszerű rámán.</p> <p>Rossz harisnyák felvágása, összecsomózása, szőnyeghorgolás, önállóan fércelőöltés textilen.</p> <p>Eddig elsajátított gyakorolt tevékenységek önálló alkalmazása.</p> <p>Irányítással szőnyegszövés rámán.</p>	<p>Ábrázolás, alakítás: téma feldolgozása eltérő technikával,</p> <p>színek egymásra hatása,</p> <p>Kommunikáció lakáskultúra, divat,</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	<i>Az alkalmazott technikák nyomán felmerülő alapanyagok, eszközök, technikák elnevezései (tűbefűző, kötőtű, horgolótű, kezdőszem, felvetés, vetélőfa, fonalak megnevezése, stb.)</i>
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes felismerni a tanult textilfajtákat, a tanult öltésformák közül néhányat segítséggel tudjon alkalmazni. Képes egyszerű gombot varrni. Képes felismerni a különböző kézimunkák darabjait, eszközeit.

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	2. Egyszerű háztartási munkák	Órakeret: 40
Előzetes tudás	Az ételek helyes tárolása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Háztartási eszközök és gépek használata egyszerű esetekben.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Önállóan kenyeret, felvágottat szeletelni. • A célnak megfelelő nyersanyagokat, eszközöket és edényeket kiválasztani. • Egy-egy hideg, illetve egyszerű meleg ételt elkészíteni kis segítséggel. • A megismert munkafolyamatokat önálló alkalmazni. • Megadott helyiség önálló takarítása. • Takarítószeres, eszközök önálló használata. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Szeletelés, kés használat. • Konyhai gépek, eszközök megismerése, használata. • Egyszerű étel készítése. • Terítés, tálalás, mosogatás, rendrakás. • Takarítási munkák. • Nagytakarítás. <p>Tevékenység</p> <p>Önállóan élelmiszerek szeletelése, nyersanyagok, főzőedények, eszközök, kiválasztása.</p> <p>Gyümölcssaláta elkészítése. Tízórai, uzsonna, reggeli készítés.</p> <p>Hideg és egy meleg étel elkészítése (turmix, puding, tojásrántotta, burgonyasaláta, franciasaláta, vitaminsaláta) önállóan (melegítés, hűtés).</p> <p>Felnőtt irányítása mellett önállóságra törekvéssel konyhai, háztartási gépek használata.</p> <p>A főzési munkákhoz kapcsolódó tevékenységek gyakorlása (terítés, mosogatás, rendrakás) folyamatosan.</p> <p>Takarítás, különböző helyiségekben (konyha, folyosó stb.).</p> <p>Nagytakarítás műveleteinek gyakorlása, alkalmazása segítséggel.</p> <p>Eddig begyakorolt tevékenységek önálló alkalmazása.</p>	<p>Társadalmi ismeretek: pályaválasztás, munkamegosztás,</p> <p>Kommunikáció vendéglátás, lakás rendje, tisztaság,</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Eddig használt fogalmak, egyszerű kezelést igénylő gépek megnevezése, azok használatához szükséges fogalmak. Gyümölcssláták, ételek neve, elkészítéséhez szükséges fogalmak. <i>Receptek gyűjtése.</i> Tisztítószerek, takarítóeszközök, munkafolyamatok megnevezései, veszélyes anyagok, baleset megelőzés,
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes részt venni az eddig tanult és begyakorolt munkatevékenységekben. Képes részt venni a konyhai munkákban, elkészíteni egy-egy hideg, illetve egyszerű meleg ételt, ismeri az edényeket, eszközöket, az egyszerű konyhai gépek használatát. Képes a takarítási és gondozási munkákhoz és az adott munkadarabok elkészítéséhez szükséges anyagok és eszközök egyre önállóbb kiválasztására. Képes megadott helyiséget önállóan takarítani.

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	3. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	Órakeret: 40
Előzetes tudás	Összefüggés az anyagok tulajdonságai és kezelése között.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Balesetmentes, körültekintő munkavégzés.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Textilanyagok alapanyagai és azok tulajdonságai, piktogramok jelentése, értelmezése, feladat eldöntése a jelek útmutatása alapján. • Vasalás, irányítás mellett. • A piktogramok alapján ruha válogatása, mosás, teregetés, vasalás segítségével (színek, alapanyagok, víz hőfok, vasaló beállítása). <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Textilanyagok alapanyagai és tulajdonságai. • Piktogramok értelmezése. <p>Tevékenység</p> <p>Különböző anyagok vasalásának gyakorlása irányítással (a ruházaton található piktogramok irányító jellegének felhasználásával). Ruhaválogatás alapján mosás előkészítése. Mosás (kézi és gépi mosás) teregetés, vasalás fázisai önállóan. Rendrakás, eszközök elhelyezése, tiszta ruha összehajtása, helyrerakása.</p>		Olvasás, írás: használati és utasítás szövege és értelmezése,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A textil alapanyagának tulajdonságaival, mosásával, vasalásával kapcsolatos fogalmak. Háztartási gépek használatával kapcsolatos fogalmak.	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes válogatni a ruhát színe, anyaga, szennyezettsége alapján, ismeri a mosás, vasalás eszközeit, használatkor a piktogramok utasításait figyelembe venni.
---	---

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	4. Vásárlás - Fogyasztóvédelem	Órakeret: 20
Előzetes tudás	Udvariassági formák vásárlás során.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Körültekintő, megtervezett vásárlás.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vásárlás egyféle alapanyagot • önállóan, néhány tételt segítséggel. • Mérlegelés vásárláskor, tudja kívánságát és kifogásait megfogalmazni (drágább, jobb ízű, több van benne). • A szavatossági idő jelölésének figyelembe vétele vásárláskor. • Ruhán, cipőn található jelzések értelmezése. • Csere lehetőségei, visszaváltás, levásárlás <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vásárlás. • Alapanyagok vásárlása a konyhai tevékenységhez • A termékek szavatosságának ellenőrzése. • Sajt célra ruha, cipő vásárlása • A kezelési útmutató jelzéseinek értelmezése. <p>Tevékenység</p> <p>Konyhai munkához szükséges alapanyagok megválasztása, azok beszerzése (néhány tétel).</p> <p>Recept alapján készülő ételhez alapanyagok beszerzése (vásárlási-fizetési tevékenység), az áruk tüzetes megvizsgálása minőség, mennyiség, ár tekintetében, azok tárolási lehetőségének megismerése.</p> <p>A szavatosság időpontjának egyeztetése, a felírt dátum helyes értelmezése. A szavatosság lényegének megértése (romlott, fogyasztható).</p> <p>Mérlegelés, vita: melyik a jobb, takarékosabb választás.</p> <p>Körültekintő vásárlás, több kirakat, üzlet kínálata, megfelelő szín, anyag, méret, minőség alapján.</p> <p>Döntés szempontjainak megbeszélése.</p>	<p>Számolás, mérés: vásárlási gyakorlat, fizetés, mérőeszközök, mérések,</p> <p>Olvasás, írás: használati és utasítás szövege és értelmezése,</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Az alapanyagok kiválasztásához szükséges fogalmak beszerzési források megnevezése. Vásárlással, fizetéssel kapcsolatos fogalmak, kiegészítve a közlekedés és a	

	viselkedéskultúra ide vonatkozó fogalmaival. Az anyagok eltarthatósága, tárolása, kezelése során bevezetett új fogalmak (szavatosság, lejáratási idő, kezelési útmutató, jótállás).
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes kívánságát és kifogásait megfogalmazni. Képes tájékozódni az üzletben, segítséggel tudjon néhány tételt vásárolni. Képes értelmezni a szavatossági idő jelölését.

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	5. Piktogramok értelmezése	Órakeret: 10
Előzetes tudás	Képi emlékezet.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Ismeretek alkalmazása valós helyzetekben.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> Néhány gyakrabban látott piktogramot felismerni, értelmezni. A tanult piktogramok felismertetése. Gyógyszereken, élelmiszereken, vegyszereken található jelzések értelmezése. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> Jelek megismerése, értelmezése, egyeztetése Használati utasítás, kezelési utasítás, szavatosság jelzései. <p>Tevékenység</p> <p>Ismerkedés az élelmiszereken, tisztítószereken, ruhaneműk kezelési útmutatóján található jelekkel.</p> <p>Megismert jelek megmutatása, értelmezése, egyeztetése, válogatása.</p> <p>Élelmiszereken, gyógyszereken, tisztítószereken ruhaneműk kezelési útmutatóján található jelek megkeresése, megmutatása, és az utasítás szerinti eljárás fontosságának tudatosítása példák alapján.</p>		Olvasás, írás: olvasás, szöveg értelmezés,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Piktogramok jelzéseivel, használati útmutatóival, és azok értelmezésével kapcsolatos fogalmak.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Tudja, hogy a termékeken hol található a piktogramok, felismer közülük néhányat. Képes tevékenységei során a piktogramokat értelmezni.	

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	6. Anyagok alakítása	Órakeret: 34
Előzetes tudás	Anyagok alakíthatósága, tulajdonságai.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az alkotás örömeinek átélése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • A tanult technikákkal irányítás mellett egyszerű tárgyak készítése. • Az anyagok tulajdonságainak megismerése. • Adott anyagból készült tárgyakat keresni környezetében használhatóság, és más tulajdonságaik alapján. • Önállóan tárgyakat készíteni a megismert anyagokból és technikákkal. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Újabb alapanyagok és tulajdonságaik megismerése. • Műanyag, bőr-műbőr, alufólia, papírmásé, üvegfestés, gyöngyfűzés, viasz, gyurma. • Természetes anyagok és műanyagok alakíthatósága és tulajdonságai. Termékek. <p>Tevékenység</p> <p>Egyszerű tárgyak készítése minta alapján változatos anyagokból. A szükséges technika, eszközhasználat elsajátítása. Képek, plakátok, ajándéktárgyak készítése. Eddigiek alapján a megismert technológiai eljárások alkalmazásával elemi figurák készítése segítséggel. Tárgyak készítése különböző alkalmakra. (üvegfestés, gyöngyfűzés, papírmásé)</p>		<p>Ábrázolás, alakítás: több technika alkalmazásával tárgyak, alkotások készítése egyéni ötletek megvalósítása,</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Az anyag eredetére, előkészítésére, feldolgozására, valamint a belőlük készíthető munkadarabok használhatóságával összefüggő fogalmak.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes megismerni különböző anyagokat, megmunkálásának különböző módjait. Képes a tanult technikák alapján elemi figura készítésében részt venni. Képes ismereteit alkalmazni a különböző természetes anyagok megmunkálásakor.	

Természettudomány és földrajz

E tartalmak integrált módon, a környezetismeret tárgy keretében jelennek meg.

A tanulási terület célja, hogy a tanulóknál alakuljon ki az igény a természet- és környezetvédelemre, a környezettudatos magatartásra. Képességeikhez mérten ismerjék meg saját testük jellemzőit, működését, az egészség-betegség, egészségmegőrzés, egészséges életmód alapjait, valamint a nemzeti identitás természettudományos vonatkozásait, illetve ezek hétköznapi megnyilvánulásait (elemi

biológiai ismeretek). A tényanyag megismerésén túl nagy hangsúlyt kell fektetni a felelősségteljes döntés, a tudatosság kialakítására is. A tanulók szerezzenek ismereteket, tapasztalatokat az élő és élettelen környezet (biológiai rendszertani alapfogalmak, földrajzi/földtani alapfogalmak bevezetése képességekhez mérten), természeti jelenségek szabályszerűségeiről, összefüggéseiről (éghajlati/időjárás és fizikai törvényszerűségek, egy-egy kémiai jelenség hétköznapi megtapasztalása)! Tapasztalják meg az ember és természeti környezet (földrajzi, éghajlati adottságok), valamint az épített környezet (falusi, városi életmód) kölcsönhatásait.

Elsődleges ismeretforrás a tapasztalatszerzés, a valós helyzetekben való megfigyelés, gyakorlás, többek között tankertekben, tanulmányi séták, kirándulások alkalmával. Kiemelten fontos, hogy az elsajátítandó elvi alapok tükröződjenek a hétköznapi életben (pl. ha azt tanítjuk, hogy minden étkezés után fogat kell mosni, akkor biztosítsuk ennek lehetőségét, és következetesen tartjuk be az iskolában).

A saját tapasztalási lehetőségeken túlmutató, távoli tájak jellemzői (földrajzi, állat- és növényzeti szempontokból egyaránt) némely tanítványunk számára nehezen megragadhatók, de sokszor építhetünk – megfelelő képi szemléltetés, filmek megtekintése mellett – a kuriózum jellegre, az egzotikum figyelemfelkeltő hatására.

KÖRNYEZETISMERET

A környezetismeret tantárgy felkészíti a tanulót a természeti környezetével való harmonikus együttélésre, felismeri a környezet és saját egészsége, mentális épsége közötti összefüggéseket. Kialakítja igényét az épített és a természeti környezet épségének, szépségének megóvására.

A tantárgy célja bővíteni a tanuló meglévő ismereteit élő és élettelen környezetünk jelenségeiről, megfigyelések alapján következtetések levonása, tapasztalatok hasznosítása a környezet megóvása érdekében. Kialakítani az igényét a természet védelmére, az élőlények és környezetük kölcsönhatásainak megismerésén keresztül környezetkímélő és természetvédő szemlélet kialakítására, törekedni a környezet igényessé, széppé, tisztábbá formálására.

Elsajátíttatni a helyes egészségügyi és higiénés szokásokat, kialakítani olyan alapvető egészségügyi ismereteket, készségeket, amelyek hozzájárulnak a test megismeréséhez, a személyi higiénia és a megfelelő, izléses, praktikus öltözködés iránti igény kialakulásához és az egészség védelméhez.

Tudatosítani az egészséges életmód szokásrendszerét, a helyes táplálkozás, a testedzés, a sportolás jótékony hatását a mindennapokban.

Megismerni a saját testet és annak működését, a betegségeket megelőzni, a leggyakrabban előforduló betegségek tüneteit, a gyógyulást elősegítő terápiákat megismerni és az orvos és a gyógyszerek szerepét tudatosítani.

Megismerni a balesetvédelem egyszerűbb szabályait, az egészséges életmódot veszélyeztető anyagokat, azok káros hatásait és a megelőzés módját.

A tanuló szocializációs szintjét fejleszteni, kialakítani felelősségérzetét a természettel és embertársaival szemben, adott helyzetekben az önálló telefonhasználatot és a megfelelő

segélykérés technikáit elsajátíttatni.

5–6. évfolyam

A tantárgy különösen fontos szerepet tölt be az önismeret és a társas kultúra fejlesztésében és a testi-lelki egészségre nevelésben, amennyiben megalapozza a helyes önismeretet, elősegíti a tanuló saját teste működésének, ápolásának megismerését, elsajátítását; lehetővé teszi a test felépítésének, jellegzetességeinek, a testrészek funkciójának és a szervezet összehangolt működésének megismerését. Mindezzel hozzájárul a jó közérzet feltételeinek, a komfortérzet kialakításának és fenntartásának megismeréséhez.

A tantárgy tanítása a személyes és társas kapcsolati kompetenciák alakításához az egészséges önértékelés és a társas kapcsolatokban szükséges alkalmazkodási képesség fejlesztésével járul hozzá.

Témakör	1. Az emberi test		Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési célja	Az érzékszervekre káros hatások felismertetése és megelőzése.		
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<ul style="list-style-type: none"> • A testrészek nevét, funkcióját ismerni. • Ismerni a belső szervek (szív, tüdő, máj, vese) működését. • Érzékszerveket kímélni (a károsodás megelőzése, javításának módjai). • Ismerni a segédeszközök használatának fontosságát, védelmét, kezelését. • Panaszokat röviden megfogalmazni, a kapott utasításokat betartani. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Testrészek, érzékszervek megnevezése, funkciójuk. • Meglévő ismeretek rendszerezése. • Az érzékszervek funkciója, védelmük. • Ismerkedés a segédeszközökkel. • Az egészség fogalma, a betegségek tünetei. • Betegségek: megfázás, gyomorrontás, influenza és más fertőző betegségek. • Fájdalom jelzése, a fájdalom helye. • Gyógyszer elfogadása. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Tükörképen ismerkedés a saját testtel. Egymás testrészeinek megmutatása, megnevezése. <i>A birtokos ragok használatának gyakorlása.</i> Az érzékszervek funkcióinak tapasztalat közbeni megismerése (szembekötősdí). Képösszerakás, csoportosítás, makettek összerakása, szervek felismerése, megnevezése, funkciója. Szem: Ne hajolj közel a könyvhöz! Fül: zajártalom kerülése. A szemüveg használata, kezelése, tisztán tartása. A hallókészülék használata. Szerepjáték: az orvosi rendelőben, a gyógyszertárban. Betegségek megelőzése. Adott betegség tüneteinek megnevezése, a kezelés utasításainak betartása. Diéta előírásai különböző betegségek esetében: gyomorrontás, influenza, cukorbetegség, ételérzékenység, ekcéma, allergia. Egyedi problémák megbeszélése a foglalkozás keretében, ha lehet, orvossal, védőnővel. Maketten, képen a szerveket megfigyelni (elhelyezkedés, alak, szín, funkció).</p>		
Fogalmak	Fő testrészek és szervek. Látás romlása, hallás romlása, fáj, <i>hányinger</i> , köptető, gyógyszer, borogatás, láz, <i>diéta</i> , gyomorrontás, <i>fertőző, fertőzés</i> .		

Témakör	2. Egészségmegőrzés – Egészséges életmód	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési- fejlesztési célja	Veszélyhelyzetek felismerése és elkerülése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • Önállóan kézmosás, arcmosás, fogmosás szükség szerint. • A rendszeres testedzést bevezetni. • A vitaminok szerepét megismerni. • A napozószerek, bőrvédő- és bőrápoló szerek önálló, szükség szerinti használata. • A tanuló tudja panaszait tömören, lényegre törően megfogalmazni. • Az orvos utasításait, tanácsait követni. • A játék, munka és a közlekedés során kívánatos magatartást tudatosítani. • Váratlan helyzetekben is helyesen viselkedni. • Telefonálás, segítségkérés. • Önfegyelem gyakorlása. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Tisztálkodás. A test tisztán tartása. Hajápolás. Körömápolás. • A mozgásszegény életmód veszélyeinek megismerése, a test edzése. • A vitaminforrások megismerése. • Veszélyforrások a szabadban (a Nap káros hatása, kullancs). • Az iskolások orvosi vizsgálata. • Egészség – betegségek. • Orvosi rendelő, háziorvos. • Az iskolában, az utcán és játék közben előforduló balesetek. • Sportolás, fürdőzés közben és a háztartásban történő balesetek megelőzése. • A mentőláda tartalma. • A felnőttek értesítésének módja baleset esetén. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Önálló mosdás, fogmosás, hajápolás. Hajvágás, a haj ellenőrzésének fontossága (tetűirtás). Rendszeres körömvágás, tisztítás, a körömrágás kerülése. A vitamint tartalmazó élelmiszerek megismerése, csoportosítása. Megfelelő mennyiségű folyadék fogyasztásának szükségessége. A tavaszi és nyári napozás szabályai, rendszeresség, fokozatosság, időtartam, napozószerek. Védekezés kullancscsípés ellen. Az orvosi vizsgálatok helye az iskolában, funkciójuk, aktív együttműködés a vizsgálatokon. Iskolaorvosi, családorvosi, szakorvosi, fogorvosi rendelő. A rendelő felkeresésének módja (rendelési idő, szükséges dokumentumok, tiszta, rendezett öltözék, panasz részletes elmondása). Tanulmányi séta, megfigyelési szempontok szerint (balesetveszély, káros tevékenységek felismerése, orvosi rendelő). Balesetek (az élet minden területén), viselkedés strandon, a</p>	

	<p>Balatonban (természetes vizekben), háztartási baleset esetén, ok-okozati összefüggések felismerése, tanulságok levonása.</p> <p>A mentőláda tartalmának megismerése, a benne lévő eszközök és szerek használatának megismerése (kötszer, fertőtlenítő).</p> <p>Telefon használata (segítségkérés), segélykérő telefonszámok ismerete.</p>
Fogalmak	<p>A használt tisztálkodási eszközök és anyagok, funkciójuk, a különböző hajtípusok mosószerei (száraz, zsíros).</p> <p>Orvosi vizsgálattal, gyógyszereléssel kapcsolatos fogalmak (lázmérő, sóhajtás, száj kitévése [miért?], <i>hallgató</i>, gyógyszer, védőoltás, <i>steril</i>, géz, <i>vérvétel</i>, <i>vizeletvizsgálat</i>, <i>lelet</i>, beutaló, fűró, fogtömés, fogkő, <i>röntgen</i>, foghúzás).</p> <p>Egészséges életmóddal, napozással kapcsolatos fogalmak.</p>

Témakör	3. Élő természet – élőlények és környezetük	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési célja	Annak beláttatása, hogy mi, emberek is a természet részei vagyunk.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> Növényeket, állatokat felismerni, tulajdonságaikat megnevezni. A megszerzett ismereteket önállóan alkalmazni. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Az élő természet nagy csoportjai: <i>növény</i>, <i>állat</i>, tulajdonságai, életmódja, haszna. Időjárás hatása a növényekre, állatokra. A környezet hatása az élőlényekre (szárazság, aszály, árvíz, szélsőséges időjárás). <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>A tanult élőlények változó szempontú csoportosítása. Az emberi tevékenység szerepe a növények, állatok életében.</p> <p>Megfigyelések.</p> <p>Az ember alkalmazkodása az időjárás változásaihoz.</p> <p>Képek összerakása, válogatása, csoportosítása, kísérletek.</p>	
Fogalmak	Élőlény, élettelen, hasznos, káros, <i>életfeltétel</i> , gyökér, törzs, korona, termés, pusztulás, áradás, katasztrófa; <i>szaporítás</i> , születés, növekedés, <i>elmúlás</i> .	

Témakör	4. Élettelen környezet – Környezeti ártalmak	Javasolt óraszám:
----------------	---	--------------------------

		12 óra
A témakör nevelési-fejlesztési célja	A napfény nélkülözhetetlenségének felismerése az életben, káros hatások kivédésének lehetőségei.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • A halmazállapotokat felismerni és megnevezni. • Településén található folyóvizek (forrás, patak, folyó, tó) felkeresése, megfigyelése. • Tudni a víz értékét, ismerni megjelenési formáit (halmazállapotát). 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Az élő és élettelen természet megfigyelése. • Az élet alapvető feltételei. • Levegő, víz, napfény összetevői, ártalmai. • A felszíni vizek (forrás, patak, folyó, tó, tenger). • A víz halmazállapotai. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Élő és élettelen differenciálása. Ismerkedés az élet alapvető feltételeivel. Tudatos törekvés az értékek óvására. Környezet- és természetvédelem köréből képek keresése, tanulmányi séta, kísérletek. Élmények, képek a magas vízállású Dunáról, helyi folyókról. Térkép, földgömb nézegetése, a víz jelzése (kék szín keresése). Kísérletek a víz halmazállapotával kapcsolatban. Csapadékfajták megfigyelése (pára, köd, dér, zúzmara, harmat). Bővebben a víz, a harmat, a pára, a jég jellemzői, megfigyelése.</p>	
Fogalmak	Halmazállapot, levegő, <i>láthatatlan</i> , gőz, csapadék, pára, köd, dér, <i>zúzmara</i> , <i>harmat</i> , árvíz, híd, gát, <i>menekülés</i> , <i>életveszély</i> , mentés, térkép, földgömb, <i>atlasz</i> .	

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – felismerni, megmutatni testrészeit, érzékszerveit, ismeri azok elemi funkcióit; – érzékszerveire vigyázni, a szükséges segédeszközöket megfelelően használni; – teste reakcióit érzékelni, a változásokat jelezni, panaszait megfogalmazni; – testét ápolni, öltözékét rendezetten, tisztán tartani, gondozni; – őszintén, bizalommal együttműködni orvosi vizsgálaton az egészségügyi dolgozókkal; – főfogalmi csoportosításokat végezni az állat- és növényvilág körében. – a környezetben található élőlényekről, élőhelyeikről, testfelépítésük legjellemzőbb tulajdonságairól ismereteket szereznii, rendszerezni; – felismerni a víznek mint nélkülözhetetlen, éltető elemnek a
---	--

	<p>jelentőségét, megjelenési formáit (halmazállapotát) és a felszíni vizek folyásait;</p> <ul style="list-style-type: none"> – egyszerű környezetmegóvó tevékenységet végezni (szemétszedés, törekvés a víz takarékos használatára); – halmazállapotok differenciálására, a csapadékfajták megkülönböztetésére.
--	---

7.-8. évfolyam

A tantárgy kiemelt szerepet játszik az erkölcsi nevelés területén a természeti környezetben megfelelő viselkedésre neveléssel az állat és növényvilág nyugalmanak megőrzése érdekében és a felelős viselkedés kialakítására a közösségi környezetben.

A nemzeti azonosságtudat fejlődéséhez és a hazafias neveléshez a közösségi terek, az épített és természeti környezet ápolásával, a rend és tisztaság fokozott védelmével járul hozzá.

Kiemelt szerepet játszik a tantárgy a testi és lelki egészségre nevelésben az egészségre káros szokások felismertetésével, kialakulásuk tudatos elkerülésére neveléssel, igény felkeltésével a tiszta, gondozott környezet megteremtésére és megóvására, és értelmi képességeinek megfelelő ismeretek nyújtásával a testi változások megismerésére és elfogadására.

A tantárgy a médiatudatosságra nevelésben fontos szerepet tölt be a médiumok felhasználásának megismertetésével és a tanulók látókörének szélesítésével.

A tantárgy a természettudományos és technikai kompetencia fejlesztését támogatja, tudatosítva a környezet védelmének és megóvásának fontosságát. A tanulók megismerik a gyógy- és fűszernövények szerepét és használatukat, felismerik az összefüggéseket az időjárási viszonyok és a természet átalakulása között, és az emberi tevékenységek környezetre gyakorolt hatását.

A szociális és állampolgári kompetencia fejlesztéséhez hozzájárul a környezet és az egészség megóvására nevelés és a betegségek megelőzése érdekében történő közösségi kezdeményezésekben, társadalmi megmozdulásokban való részvétel.

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	1. Az emberi test	Órakeret: 40
Előzetes tudás	Az orvosi vizsgálatról való félelem nem megalapozott, leküzdhető.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Segítség kérése megfelelő módon szükséges esetekben.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Saját testrészek, érzékszervek biztos ismerete. • Érzések, tapasztalatok megfogalmazása. • Jó helyzet-felismerési képességet kialakulása, kívánságok megfogalmazása. • Ismereteket szerzése a védőoltásokkal, elsősegélynyújtással kapcsolatban. • Törekvés a kapkodás, a pánik elkerülésére. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Testrészek, érzékszervek, belső szervek, funkciójuk, védelmük. • Segédeszközök védelme és fontossága. • Betegség témakör bővítése: torokgyulladás, középfülgyulladás, bárányhimlő, herpesz, bőrbetegségek. • Betegségmegelőzés, védőoltások szükségessége. • Az elsősegélynyújtás elemeinek gyakorlása. • Teendők saját, és társai rosszulléte, betegsége, rossz közérzete esetén. <p>Tevékenység</p> <p>Testrészek megnevezése, megmutatása. Könyvben és maketten a csontváz és belső szervek nézegetése, felismerése. Szemüveg, hallókészülék, lúdtalpbetét használata, tisztítása, tárolása. Lázmérés, vérnyomásmérés. Saját tapasztalat alapján az említett betegségek tünetei és az alkalmazott terápia. Beszámoló saját tapasztalatairól, oltási könyv adatainak megbeszélése. Az orvos vagy felnőtt értesítésének módja. Telefonálás gyakorlása.</p>		<p>Kommunikáció: szókinccs, élmények, tapasztalatok megfogalmazása,</p> <p>Ábrázolás, alakítás: emberábrázolás</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Az emberi testtel, betegségekkel kapcsolatos fogalmak, szókinccs. Éles a látásom, homályosan látok. Nem hallom, most jól hallom.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>Elemi ismeretek teste biológiai működéséről.</p> <p>Tudni, hogy betegség esetén hova kell fordulni, ismerje az egészségügyi intézmények funkcióját.</p> <p>Az egészségügyi intézmények funkcióját és betegség esetén segítséget nyújtó intézményrendszert ismerni.</p>	

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	2. Egészségmegőrzés - Egészséges életmód	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Serdülőkori változások elfogadása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az egészségre káros szokások kialakulásának tudatos kerülése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az egészséges életmód fontosságának ismerete. • Ismerni a serdülés jeleit, a bekövetkező változásokat, következményeket, és felelősséget. • Az egészséges életmód fontosságát, módjait megismerni, törekedni a helyes szokások kialakítására. • Megérteni a káros szokásokkal kapcsolatos betegségek, kóros állapotok megelőzésének fontosságát. • Szükséges esetekben használni a telefont. • Néhány fontos telefonszámot ismerni. • Megjelenés, viselkedés az orvosi vizsgálat során. • A gyógyszereléssel kapcsolatos utasítások pontos betartása. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • A test tisztán tartása. • A serdülőkor jellemzői. • A test edzése. • Ideális testsúly. • Helyes, helytelen táplálkozás. • Kerülendő élelmiszerek és üdítők. • Veszélyforrások (dohányzás, szeszes italok, a nemi úton terjedő betegségek). • Iskolai, háztartási és utcai balesetek. • Balesetek megelőzésének lehetőségei. • Baleset esetén felnőtt értesítése, mentő hívása. • A mentők munkája. • A mentőláda szerepe. • Az orvosi vizsgálatához szükséges dokumentáció. • A gyógyszerek használata. • Szexualitással kapcsolatos ismeretek. • A súlyfelesleg káros hatásai. <p>Tevékenység</p> <p>Önálló mosdás, fürdés, hajmosás, hajszáritás. Rendszeres mozgás, testedzés. Egésztelen, veszélyes (válogatás, csoportosítás). Beszélgetés, saját élmények a káros szokásokkal kapcsolatban. A családban, környezetében szerzett tapasztalatok megvitatása. Vélemények ütköztetése.</p>	<p>Kommunikáció szövegértés,</p> <p>Életvitel és gyakorlat: piktogramok, egészséges táplálkozás,</p> <p>Testnevelés: rendszeres testmozgás, edzettség,</p>

<p>Eseményképek, filmek elemzése. Az értesítés módja, szerepjáték, telefonálás gyakorlása. Gyakorlás, kisebb sebek ellátása, fertőtlenítés. Tanulmányi séta orvosi rendelőkben. Gyógyszer, adagolás, recept.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p><i>Súlyfelesleg, önfegyelem, körültekintő</i>, nyugodt, figyelmes, tárcsázás, foglalt, kicseng, vizsgálat, lázmérés, vérvétel, vizeletvizsgálat, lelet, beutaló, fúró, fogtömés, fogkő, röntgen, foghúzás, <i>serdülés, nemi jellemzők</i>, súlyfelesleg, <i>önfegyelem</i>, Személyes adat, igazolvány, <i>TB kártya</i>, telefonszám Magasság és súly közötti helyes arány.</p>
<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>Képes a testi higiénia, a mozgás, a szabad levegőn való tartózkodás iránti igényét fejleszteni. Képes ruházatát ízlésesen kiválogatni, gondozni, tisztán tartani. Képes a balesetveszélyt felismerni, elkerülni, életkorának és értelmi szintjének megfelelően segítséget kérni és nyújtani.</p>

Évfolyam: 7.-8.

<p>Tematikai egység / Fejlesztési cél</p>	<p>3. Élő természet – Élőlények és környezetük</p>	<p>Órakeret: 30</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Szelektív hulladékgyűjtés fontossága.</p>	
<p>Tantárgyi fejlesztési célok</p>	<p>A tiszta környezet megteremtése és megóvása.</p>	

<p>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> Tájékozódni a tanult ismeretek alapján kis segítséggel könyvekben. Gyógyteát fogyasztani (készíteni) szükség esetén, ismert helyzetekben. Felismerni a fűszereket illatukról, tájékozódni élettani hatásukról, használatukról. Tájékozódni a tanult ismeretek alapján kis segítséggel a térképen, és a könyvekben. Részvétel környezetvédelmi akciókban, Föld Napja, Madarak- és fák napja, hulladékgyűjtő akciók stb. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> Növények, állatok, emberek. Ismerkedés a gyógynövényekkel (kamilla, hársvirág, csipkebogyó, kakukkfű). A fűszernövények megismerése, használatuk.(babér, köménymag, majoránna, fokhagyma, bors, stb.) 	<p>Kommunikáció szókincs, kapcsolódó irodalmi alkotások,</p> <p>Életvitel és gyakorlat: fűszerek, gyógynövények a táplálkozásban, vásárlás,</p>

<ul style="list-style-type: none"> • A föld tájainak növényei, állatai (sarkvidék, hegyvidék, sivatag, őserdő). • Az ember szerepe az élő természet megóvásában. • Tájvédelmi terület megtekintése. • A védett növények és állatok fogalmának megismerése. <p>Tevékenység Tápláléklánc összeállítása. Csoportosítás, válogatás. Gyógytea készítése: borogatás-kamilla, köhögés- hársvirág, stb. A fűszernövények megismerése és kipróbálása az ételek készítésénél. Játékos felismerés bekötött szemmel, illat alapján. Tájak és jellegzetes élőlények (összefüggés az éghajlat és növény- állatvilág között). Néhány környezetében élő védett növény, állat felismerése. Takarékoskodni az erőforrásokkal: víz, villany, gáz használata során, szelektív hulladékgyűjtés, veszélyes anyagok elkülönítése (elemek, gumibroncs stb.).</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<i>tápláléklánc</i> , kamilla, hársfa, <i>bodza</i> , táj védelem, bors, fahéj, szegfűszeg, vanília, kakaó, csokoládé bőrszín, arcberendezés,
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Ismeretek a helyes és helytelen táplálkozásról. Képes néhány védett növényt, állatot és a természetvédelem fogalmát ismerni. Képes elemi ismereteket szerezni a növény- és állatvilágról, azok élőhelyeiről, hasznukról, kárukról, környezeti hatásokról és azok következményeiről, felismerni az élőlényeket és környezetük kölcsönhatásait.

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / Fejlesztési cél	4. Élettelen környezet – környezeti ártalmak	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Időjárással kapcsolatos ismeretek.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Tájékozódás térképen, térkép jelzéseinek megismerése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat <ul style="list-style-type: none"> • Alkalmazni a tanult ismereteket. • Tiszta víz, levegő, napfény fontosságát tudatosítani. • A légszennyezés jellegzetes szagát felismerni. • Törekedni a tiszta környezet megtartására. • Ismerni a térképen alkalmazott legfontosabb színeket és jelzéseket. • Saját megfigyeléseiről beszámolni. 	Társadalmi ismeretek: föld országai, természeti kincsek, Ábrázolás, alakítás:

<ul style="list-style-type: none"> • Kísérletek végzésében aktívan részt venni. • A rend és tisztaság iránti igényét kialakítani. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az élő és élettelen természet megfigyelése. • Csapadékfajták megfigyelése. • A víz körforgása. • A felszíni vízfolyások (forrás, patak, folyó, tó). • A felszíni formák (hegy, síkság). • Összefüggés a felszíni és időjárási viszonyok és az élő természet feltételei között. • Élettelen anyagok érzékelhető tulajdonságainak megfigyelése. • Víz, levegő, talaj védelme. <p>Tevékenység Csoportosítás. Térkép nézegetése, térképjelek megismerése, térkép színezése. Magyarország domborzati térképének tanulmányozása. Terepasztalon felszíni formákat alakítani. Képek gyűjtése, rendszerezése. Időjárás megfigyelése, a megfigyelések lejegyzése, figyelemmel kísérése, következtetések levonása. Változások megfigyelése (olvadás, oldódás, égés).</p>	<p>természet- ábrázolás,</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>híd, térkép, földgömb, <i>atlasz</i>, jelzés, síkság, hegy, folyó, tenger, óceán, <i>környezeti ártalom</i>, <i>környezetvédelem</i>, tűzhányó, <i>vulkán</i>, <i>földrengés</i>.</p>
<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>Képes tájékozódni a kis segítséggel a térképen, és a könyvekben. Ismeri a környezetszennyezés fogalmát és a környezetet károsító anyagokat. Képes fejlettségi szintjének megfelelően kialakítani környezetvédő szemléletét. Képes alkalmazni a tanult ismereteket, legyen aktív kísérletek végzésekor, tudjon beszámolni saját megfigyeléseiről.</p>

Művészetek

A tanulási terület célja, hogy hozzájáruljon a harmonikus személyiség fejlesztéséhez, a féltékenység, a szorongás, a gátlás leküzdéséhez.

Az értelmileg akadályozott tanulók körében a Művészetek tanulási terület az önmegvalósítás, az egyéni adottságok, tehetség kibontakoztatásának lehetséges eszköze. Kiemelt cél az értelmileg akadályozott tanulók személyiségének gazdagítása, az esztétikai érzék, a szép iránti fogékonyság, az érzelmi gazdagság fejlesztése. Különösen fontos lehetőség az alkotás, létrehozás örömeinek megélésére, a szociális kapcsolatok mélyítésére, a kreativitás, kísérletező kedv felkeltésére, fenntartására, a döntési képesség fejlesztésére. Itt adódik leginkább lehetőség szubjektív vélemény, egyéni ízlés kialakítására, választási lehetőségek, alternatívák kipróbálására. Ehhez speciális támogatásra van szükség, amely megvalósulhat mintaadással, figyelemfelhívással, célzottan variációk, módosítások beépítésével. Különböző művészek alkotásainak, művészeti stílusoknak a bemutatása, véleményezése szintén inspirálóan hathat.

Kiemelt figyelmet kell fordítani, valamint elnyújtott tanulási-tapasztalatszerzési időt kell biztosítani a különböző technikák, fogások, anyagok, eszközök felhasználásának, alkalmazásának elsajátítására. A közvetlen mintaadás, az utánzási lehetőségek nagy szerepet játszanak ebben.

Vizuális kultúra (Ábrázolás-alkatás)

Külön tudatosítani kell a térbeli és a síkbeli alkotótevékenységek mibenlétét. Kiemelt jelentősége van a szem-kéz koordinációnak, mely az alkotótevékenységgel kölcsönösen hat egymásra (a próbálkozások javítják a koordinációt, és a jobb koordináció sikeresebb tevékenykedést eredményez), valamint a grafomotoros készségek fejlesztésének.

Ének-zene

Cél a zenei önkifejezés elősegítése, a zenei sokszínűség megtapasztalása, a zenei ízlésformálás, a tudatos zenehallgatás, zeneválasztás – ízléshez és alkalomhoz illeszkedően. Fontos szempont az érzelmi telítettség, felszabadultság megélése, az érzelmek kifejezése, megjelenítése a zenében. Értelmileg akadályozott tanulók körében a gyakori mozgáskoordinációs éretlenség miatt fontos a ritmusfejlesztés; az ének és a mondóka gyakran a motiváció eszköze. További eszköz ehhez a hangszerek irányított/céltudatos megszólaltatása. Az elnyújtott tanulási idő miatt különös gondot kell fordítani arra, hogy a kiválasztott zenei anyag vagy mondóka illeszkedjen a korosztályi elvárásokhoz. A zenélés alapjaival való ismerkedés lehetőséget teremt a tehetség felismerésére, kibontakoztatására. Magasabb szintű tehetséggondozásban leginkább a speciálisan e populáció adottságaihoz igazodó színeskotta módszer alkalmazása javasolt. A tipikusan fejlődő kortársakkal való közös zenélés a szociális integráció kiváló terepe.

Dráma és színház (Dráma és tánc)

Cél: az önkifejezés elősegítése, az érzelmek, személyközi viszonyok, kapcsolatok megélése, megértése. Ugyancsak lényeges a mozgáshoz kötött tanulás, mozgáskultúra fejlesztése, csakúgy, mint a téri-vizuális észlelés, alkalmazkodás és kezdeményezés megélése. A dramatikus játékok segítségével elősegíthető a közösségi élmény és önismeret megtapasztalása. Egyes irodalmi alkotások megjelenítése a több tapasztalati modalitás összekötése révén elősegíti a jobb megértést.

ÉNEK-ZENE

A tantárgy célja az együtténeklés örömeivel segíteni a jó hangulat kialakulását, megéreztetni a zene jelentőségét, mozgásos-táncos feladatokat végezni, segítséggel vagy csoportban rövid gyermek- vagy népdalokat közösen és egyénileg előadni. A középsúlyosan értelmi fogyatékos gyerekek számára járás közben, különböző mozgásokkal érzékelhető a dalokban, mondókákban, zenedarabokban a mérő lüktetés, a ritmus.

A pedagógusok feladata, hogy a tanulók a dalok, mondókák ritmusát fokozódó önállósággal tapsolják, kopogják, a tempó és a dinamika figyelembevételével végezzék a gyakorlatokat. Ismertessenek meg a tanulók egyéni képességeihez és érdeklődéséhez mérten minél több mondókát, verset, gyermekdalt, a családi és társadalmi ünnepkörök dalait, azért, hogy a tanulók egyre kevesebb segítséggel vehessenek részt körjátékokban, a pedagógussal megvalósuló együttműködés hatására bevonódjanak a páros játékokba.

Eközben felkelthető a figyelem és az érdeklődés a zene és a hangok, a hangszerek megismerése iránt.

Az ének-zenével mint közös nyelvvel lehetőség nyílik a közösség kialakítására, a sérült és nem sérült emberek összekapcsolására.

1–2. évfolyam

A tantárgy szerepe az erkölcsi nevelésben az egyszerű szabályok megértésének, a közösségi életben nélkülözhetetlen türelemnek és várakozni tudásnak, valamint a csoportos helyzetekben, közös éneklések alkalmával alapvető egymásra figyelés igényének a kialakításában és gyakorlásában van.

A nemzeti öntudatot, hazafias nevelést a népi hagyományok, népszokások megismerésével a magyar népi gyermekjátékokon, gyermekdalokon keresztül támogatjuk.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztését a tantárgy tanítása a felszabadult légkör biztosításával a harmonikus személyiségfejlődéssel, a féltékenység, a gátlás, a szorongás leküzdésével éri el; hozzájárul a reális önbizalom és önértékelés kialakulásához a társas kapcsolatok visszajelzései alapján, megalapozza az alkalmazkodó- és együttműködési képességet.

A testi és lelki egészségre nevelés a mozgás harmóniájának megismerésével, a zene és a mozgás összhangjának megteremtésére törekvéssel, a dalok és zenék hangulatának megfigyelésével történik.

A családi életre neveléshez a családi ünnepek jellegzetes dallamainak alkalomhoz illő hallgatásával, előadásával, megismerésével kapcsolódik.

A médiatudatosságra neveléshez a hangulathoz illő zenék kiválasztásával, a különféle adathordozók és médialehetőségek igénybevételei lehetőségeinek megismertetésével járul hozzá.

Témakör	1. Gyermekdalok – Népdalok	Javasolt óraszám: 40 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Dallamsorok utánzása. Társak testi közelségének, érintésének elfogadtatása, együttműködés.	
Fejlesztési feladatok		Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
<p>Leutánozni mozgást, dallamot dúdolni.</p> <p>Együttműködni.</p> <p>Főbb testrészeket megmutatni.</p> <p>Együttműködéssel egyenes vonalon járni, körbejárni, iránytartással lépegetni, guggolni, körben haladni.</p> <p>Örömmel részt venni a közös éneklésben.</p> <p>Bekapcsolódni a közös játékba.</p> <p>Mondóka, dal ritmusával összehangolni a mozgást.</p> <p>Segítséggel rövid párbeszédet előadni.</p>		<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Altatók. • Tenyérjátékok. • Simogatók. • Ujj- játékok. • Hintáztatók. • Lovagoltatók. • Sétáltatók. • Dalok. • Körjátékok. • Felelgetős játékok. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>A tanult dalok, mondókák ismétlése, egyre bátrabb előadása.</p> <p>Dallam dúdolásával, éneklésével baba ringatása.</p> <p>Mondóka, dal ütemére tapsolás, tenyér körkörös simogatása, csiklandozása.</p> <p>Mondókák ritmusára testrészek, tárgyak megérintése, simogatása.</p> <p>Egyszerűbb ujj-kiszámoló, mondókákra tenyér ökölbe szorítása, majd az ujjak egyenkénti nyitása, csukása, rázása.</p> <p>Ritmusra test, törzs, láb hintáztatása jobbra, balra (Hinta, palinta stb.).</p> <p>Rövid mondókákra lovaglás ritmusának érzékeltetése térden ülve.</p> <p>Énekek, mondókák ütemére léptetés, egyenes vonalon, körben (Dombon török a diót stb.).</p> <p>Néhány soros egyszerű dal mozgással kísért előadása (taps, kopogás).</p> <p>Körjátékok játszása egyszerű szabályok betartásával (Ég a gyertya, ég., Lánc, lánc, eszterlánc stb.).</p> <p>Mondóka, dal ritmusára test, törzs, láb hintáztatása jobbra-balra, előre-hátra.</p>

	Néhány rövid párbeszédű felelgetős játék megtanulása, pl. Volt nekem egy kecském.
Fogalmak	Alszik, ébren van, taps, tenyér, simogatás, csiklandozás, kérdez, válaszol, kar, kéz, tenyér, fej, nyak, törzs, láb, ujjak, ököl, jobb, bal, előre, hátra, ugrik, szalad, vágat, lovaglás, egyenes vonal, kör, guggolás, megáll, elindul, kapu, híd, kézfogás, átbújás, ló.

Témakör	2. Ünnepek dalai		Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű dallam felismertetése, reprodukálása. Ünnepek megismerése.		
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
Bekapcsolódni a közös éneklésbe.	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Családi ünnepek dalai. • Dalok karácsonyra, húsvétra, anyák napjára. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Születésnapra, karácsonyra, húsvétra, anyák napjára rövid dalok, versek tanulása. Közös előadások iskolai ünnepélyeken.</p>		
Fogalmak	Születésnap, karácsony, húsvét, anyák napja, <i>pünkösöd</i> .		

Témakör	3. Ritmus- és hallásfejlesztés	Javasolt óraszám: 40 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az egyenletes ritmus érzékeltetése. Hang- és hallásfejlesztés.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Ritmust tapsolni. Utánozni a mozgásokat. Felismerni a gyors és lassú mozgásokat. Együttműködni.	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ritmikai és dinamikai gyakorlatok. • Fékező és ingerlő gyakorlatok. • Tempóérezkeltető gyakorlatok. <p><i>Fejlesztési tevékenység</i></p> <p>Mozgás közben ritmus tapsolása, hangok ritmizálása. Dallamok, mondókák kíséretével gyorsító-lassító mozgások érzékelése. Gyors és lassú mozgás közötti különbség érzékelése. Állathangok megkülönböztetése egymástól. Jól elkülöníthető zörejek, hangok felismertetése. Magasabb és mélyebb hangok közötti különbség érzékelése hangszerjátékok bemutatásával.</p>	
Fogalmak	Ritmus, taps, kopogás, dobbantás, gyors, lassú, halk, hangos, magas, mély; dalok, mondókák, dob, <i>triangulum</i> , cintányér, karlendítés, ujjmozgatás.	

Témakör	4. Zenehallgatás	Javasolt óraszám: 34 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Énekhangok, beszédhangok elválasztása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Bekapcsolódni az éneklésbe. Néhány percig a zenére figyelni.	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Élőzene hallgatása (dallamok furulyán, gitáron, szintetizátoron stb.). • Egyszerűbb szövegű és dallamú gyermekdalok többszöri eléneklése. • Zenehallgatás hanghordozóról (rádió, magnetofon, DVD). <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Egyszerű dallam hangszeres előadásának többszöri</p>	

	<p>meghallgatása, közös dúdolása. Rövid dalok meghallgatása, közös dúdolgatása, éneklése. Tanult, ismert gyermekdalok meghallgatása. Kedvencek kívánság szerinti meghallgatása.</p>
Fogalmak	A dalokban előforduló fogalmak; halk, gyors, szomorú, vidám.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló segítséggel tud mozgást utánozni, végrehajtani. Képes segítséggel rövid párbeszédet előadni. Bekapcsolódik a közös éneklésbe, képes társaival együtt közönségnek énekelni. Képes a gyors és lassú mozgásokat differenciálni, követni. Képes együttműködni. Képes néhány percig a zenére figyelni. Szívesen hallgat zenét.</p>
---	---

3.-4. évfolyam

Az erkölcsi neveléshez kapcsolódóan az előző évek munkájára alapozva történik meg az egyszerű gyermek- és népdalok érzelmi hangulatának megéreztetése, a bennük megjelenő alapvető emberi értékek, érzelmek megfigyelése. A nemzeti azonosságtudat és hazafias nevelés, a népi hagyományok és a magyar kultúra ápolásával, az ünnepkörök dalainak, zenéinek megismerésével, téri és időbeli relációkban a tájékozódási képesség erősítésével valósul meg.

Az önismeret és társas kultúra fejlesztésében a tantárgy kiemelten törekszik az együttműködési készség erősítésére közös énekes-táncos tevékenységekkel, az önbizalom erősítésével, a helyes önismeret fejlesztésével a közösségi környezet visszajelzései alapján.

A testi és lelki egészségre nevelést a tantárgy a zene, a ritmus és a mozgás összefüggésének megfigyelésével, a zenének, énekek egyszerű mozgással történő kísérésével, és az érzelmek megjelenítésének megalapozásával támogatja, amelyhez a lelki állapothoz, hangulathoz illő zenék és énekek kiválasztása, hallgatása is társul.

A családi életre nevelést és az anyanyelvi kommunikációt a családi ünnepekhez kötődő dalok és zenék ismeretének bővítése, készülődés ezek előadására, mondókákkal, gyermek- és népdalokkal a nyelvi kifejezőkészség fejlesztése segíti.

A tantárgy a médiatudatosságra nevelés fejlesztését a hangulatnak, ízlésnek megfelelő zenék, dalok keresésének segítségével a médiumokban és a zenehallgatás különböző lehetőségeinek bemutatásával, a szociális és állampolgári kompetencia fejlesztését a társakkal való együttműködéssel, közös éneklés és zenélés keretében az egymásra figyelés erősítésével éri el. Fontos az eredmények elérésében a gyermekjátékokban és táncos produkciókban a partnerrel való kapcsolattartás gyakorlása is.

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőkészség fejlődését segíti a zenehallgatás és éneklés iránti igény fenntartása, az ízlésvilág formálása zenei élményeken keresztül és az alkalomhoz és hangulathoz illeszkedő, kedvelt zenék és dalok választásának segítése.

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	1. Gyermekdalok - Népdalok	Órakeret: 30
Előzetes tudás	A mondóka, dal ritmusát és saját mozgását össze tudja hangolni.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Felelgetős játékokban aktív részvételre ösztönzés.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ismerni 15-20 gyermekdalt. • Részt venni közös éneklésben. • A dal szövegét mozgással összekötni. • Segítséggel rövid felelgetős játékot előadni. • Együttműködéssel utánozni tánclépéseket. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dalok. • A tanult dalok folyamatos ismétlése, új dalok tanulása. • Körjátékok. • Felelgetős játék. • Tánccal énekes kísérettel. <p>Tevékenység</p> <p>Évszakokról, ünnepekről, állatokról, virágokról szóló dalok tanulása. Rövid dalok mozgással kísért előadása. A dalok szövegének és dallamának egyre biztosabb elsajátítása, változatos ritmuskísérettel (dob, csörgődob, ütőfa) Körjátékok tanulása. Néhány rövid párbeszédű felelgetős játék előadása (Gyertek haza ludaim, Fehér liliomszál stb.). Rida jobbra-balra utánnézéssel. Zárt rida: kis térdhajlítással előre. Keresztbe lépés és féltalpon oldalt lépés.</p>	<p>Kommunikáció szövegek ismerete,</p> <p>Játékra nevelés: szerepjáték, spontán játék,</p> <p>Mozgásnevelés és utánnézésmozgások,</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A dalokban található ismeretlen fogalmak, zsebkendő, koszorú, kör, guggolás, kapu, híd, átbújás, kézfogás <i>keresztbe</i> , oldalt, jobbra, balra, ugrás, megtámasztás, utánnézés, kérdés, felelet,	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Ismer 10 – 15 verset, gyermekdalt, segítséggel elő tudja adni. Tud lá-lá-val énekelni. Képes a dal szövegét mozgással összekötni, együttműködéssel a lépéseket utánozni. Tud együttműködéssel szerepjátékot játszani.	

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	2. Ünnepek dalai	Órakeret: 40
Előzetes tudás	Bekapcsolódik a közös éneklésbe.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Érzelmi kapcsolatok kialakítása az ünnepekkel.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> Az adott ünnepnek megfelelő rövid dalt segítséggel énekelni. Ünnepeken énekelni társakkal és önállóan. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> Ünnepek dalai. Új szokások kialakítása a szűk közösség ünnepeihez (születésnapok, karácsony, anyák napja). <p>Tevékenység</p> <p>Karácsonyra, húsvétra, anyák napjára, születésnapra, pünkösdre dalok tanulása, éneklése.</p> <p>Aktuális ünnepre rövid műsor készítése és előadása, közös- és egyéni szereplési lehetőségek.</p> <p>A születésnapok, névnapok számontartása, az ünneplés megszervezése.</p>		Kommunikáció ünnepek, szereplés,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	karácsony, húsvét, anyák napja, pünkösöd, születésnap, Az ünnepekhez kapcsolható szókincs. műsor, várakozás, siker feladat, vállalás,	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Tud a megfelelő ünnepeken énekelni társakkal és önállóan.	

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	3. Ritmus- és hallásfejlesztés	Órakeret: 40
Előzetes tudás	Felismerni és megkülönböztetni a magas- és mély hangokat.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Ritmus visszaadása tapsal, kopogással.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> A mozgás és a dal ritmusának együttes megszólaltatása. 		Mozgásnevel

<ul style="list-style-type: none"> • Önállóan előtapsolni a csoportnak. • Játékot elindítani tempó megadásával. • Hangzás alapján hangszert felismerni. • Felismerni a hangszerek hangjának különbözőségét. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ritmikai és dinamikai gyakorlatok. • Fékező és gyorsító gyakorlatok. • Tempóérzékeltető gyakorlatok. • Hang- és hallásfejlesztés. • Ritmushangszerek használata. <p>Tevékenység</p> <p>Az egyenletes lüktetés és a ritmus összekapcsolása. Lassú-gyors járás kísérése tapssal, dobolással. Tempótartás játékos mozdulatokkal. Egymástól eltérő zörejek, hangok felismerése. Társak és felnőttek hangjának felismerése és elkülönítése magnóról. Dob, cintányér, triangulum megszólaltatása. Hangfelismerési gyakorlatok bekötött szemmel hangszer hangjának felismerése.</p>	<p>és alapmozgások,</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>csigavonal, hullámvonal, lábütögetés, kivárás, újraindítás, gyerek, felnőtt, magas, mély taps, koppantás, erős lépés, lábütögetés, <i>kivár, újraindít, tempót tart, dalritmus, egyforma, egyenletes ritmus,</i> Fából, fémből készült hangszerek. halk, hangos, <i>tompa, éles, fa, fényes,</i> csengő,</p>
<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>Ismer hangszereket, ismeri a hangos, halk fogalmát, és tudja differenciálni. Képes a dal ritmusát segítséggel tapsolni, kopogni. Képes társaival is kontaktust teremteni játék közben.</p>

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	4. Zenehallgatás.	Órakeret: 20
Előzetes tudás	Szívesen hallgat zenét.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A kulturált zenehallgatás kialakítása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Felismerni az adott ünnepnek megfelelő zenedarabot. • A zene hallgatásához szükséges figyelmet és fegyelmet kialakítani. • Elsajátítani a kulturált zenehallgatás szabályait. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Évszakokhoz kötődő zenék hallgatása. • Kedvenc zene megmutatása társaknak (DVD, kazetta, stb.). • Megzenésített gyerekversek hallgatása élő- és gépzenei előadásban. • A mindennapokban hallható zene közös hallgatása, elemzése. <p>Tevékenység</p> <p>Már ismert dalok, dallamok az ünnephez kapcsolható hangszerelésben, speciális hangszerekkel előadva pl.: karácsonyi orgonamuzsika, harangjáték, stb.). Legyen türelmes és udvarias a közös zenehallgatás során. Élő koncerten részvétel, az alkalom előtt az előadó eddigi produkciójának megismerése (kazetta, DVD), a legkedvesebb dalok megtanulása, közös éneklése. A zenedarabokban szereplő hangszerek, és az előadó énekes felismerése, a darab hangulatának, dinamikájának megállapítása.</p>		Játékra nevelés: spontán játék,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	orgona, harangjáték, türelem, sorra kerül, kedvenc, választás, Ütendezve éneklés, dal, ritmus, zene, vers,	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes a zene hallgatásához szükséges figyelmet és fegyelmet tanúsítani.	

5–6. évfolyam

A tantárgy tanítása lehetőséget teremt a közös szabályalkotás gyakorlására, az alapvető emberi értékekhez, érzelmekhez kapcsolódó zenék, dalok keresésére, kiválasztására. A nemzeti öntudatot, hazafias nevelést a közösségi eseményeken, ünnepeken keresztül a nemzeti hovatartozás és összetartozás szerepének felismertetésével és legfontosabb nemzeti ünnepeink zenéinek, dalainak megismerésével erősíti.

Az önismeret és társas kultúra fejlesztésében nagy szerepet játszik, a fokozódó együttműködéssel végzett közös tevékenységgel és a reális önértékelés fejlesztésével az önbizalom megerősítésére.

A családi életre nevelésben a tantárgy nagy szerepet játszik a családi ünnepek, hagyományok ápolásának kulturált gyakorlásával, a készülődés fontosságának felismertetésével, a testi és lelki egészségre nevelésben az érzelmek zenére történő, mozgással való kifejezésének fejlesztésével.

A médiatudatosságra nevelést a zenei igényeknek megfelelő médiumok kiválasztásának és elérésének megismertetésével és gyakoroltatásával éri el.

Témakör	1. Gyermekdalok – Népdalok	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	8–10 dal irányított előadása. Szerepjáték eljátszása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Néhány népdalt elénekelni. Táncolni önállóan, egyet balra, egyet jobbra lépni. Szívesen játszani körjátékot. Szerepet vállalni szituációs és felelgetős játékokban.	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Magyar népdalok. • Magyar táncok. • Körjátékok. • Felelgetős játékok. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Népdalcsokrok összeállítása témakörök szerint (növények, időjárás, köszöntők).</p> <p>Egylépéses csárdás: oldalt lépés + fél súllyal zárás, ismétlés ellenkező lábbal.</p> <p>Párválasztók, kifordulós körjátékok.</p> <p>Rövid szituációs gyakorlatok előadása (pl. Egyszer egy királyfi, Gyertek haza ludaim...).</p>	
Fogalmak	A népdalokban található új fogalmak, különböző népek. Csárdás-forgás, kifordulás, befordulás, irányváltás, motívum, ritmus, dallam.	

Témakör	2. Ünnepekörök dalai		Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Aktivitás fejlesztése irányított helyzetben.		
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
Az ünnepnek megfelelő dalt, verset kiválasztani, előadni. Közösen énekelni társaival.	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Családi ünnepek dalai. • Nemzeti ünnepek dalai. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i> Karácsonyra, húsvétra, pünkösdre, anyák napjára, születésnapra dal, vers tanulása. Toborzó dalok megtanulása, Himnusz, Szózat megismerése.</p>		
Fogalmak	Hagyomány, szokás, ünneplés, megemlékezés, karácsony, újév, vízkereszt, húsvét, pünkösd. Március 15., nemzeti ünnep (augusztus 20. október 23.), Himnusz, Szózat. Katonadalok, megzenésített költemények.		

Témakör	3. Ritmus- és hallásfejlesztés		Javasolt óraszám: 40 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Dallam, szöveg ritmizálása.		
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p>Ütemkezdő hangsúlyokat kiemelni.</p> <p>Hangsúlyos és hangsúlytalan részeket mozgással kifejezni.</p> <p>Megadott hangra dalt elkezdni és végigénekelni.</p> <p>A halk, hangos, magas, mély beszédet megkülönböztetni.</p> <p>Közösen énekelt dalt adott jelre hangosan vagy halkán folytatni.</p> <p>Néhány hangszert megszólaltatni.</p>	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ritmikai és dinamikai gyakorlatok. • Fékező és gyorsító gyakorlatok. • Tempóérzékeltető gyakorlatok. • Hang- és hallásfejlesztés. • Ritmushangszerek használata. <p><i>Fejlesztési tevékenység</i> Egyenletes lüktetés és ritmus összekapcsolása. Kettes lüktetés érzékelése. Leülés-felállás, séta-futás váltakozása megadott jelre. Önálló dalkezdés, tempótartás. Halk és hangos közti különbség érzékelése. Magas és mély hang érzékelése. Hangerő szabályozása.</p>		

	Belső hallásfejlesztés, dallambújtatás. Fúvós, húros és ütőhangszerek megnevezése.
Fogalmak	Együtt hangoztatás, ütőhangszerek, fém, fa, erősítés, halkítás, kettes lüktetés, ütemhangsúly, hangos, lágy, zümmögő éneklés; hangsúlyos és hangsúlytalan lépés, belép, megáll, tempót tart, magas és mély beszéd, emelkedő, süllyedő dallamvonal.

Témakör	4. Zenehallgatás	Javasolt óraszám: 44 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megfelelő hangerő megválasztása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Szívesen hallgatni zenét.	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Hangszeres és énekes élőzene hallgatása. • Részvétel zenés koncerten. • A zene pihentető hatásának megtapasztalása. • Hosszabb, összefüggő zenedarab meghallgatása. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Társak előadásának meghallgatása. Megfigyelési szempontok a zenehallgatással kapcsolatban (hangmagasság, ritmus, hangerő stb.). (Kórusművek, hangszeres darabok, szólóhangszerek, nagyzenekari művek részletei.) Relaxációs zene hatásának megtapasztalása. Gyerekeknek szóló musicalrészlet, pl. A padlás, A muzsika hangjai stb. hallgatása, dúdolása, egyes részletek megtanulása.</p>	
Fogalmak	A szükséges zenei fogalmak (kórus, szóló, zenekar, karmester stb.), kikapcsolódás, pihenés; szólóének, kánon, közönség, figyelmes hallgatás, taps.	

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló képes hangsúlyos és hangsúlytalan részeket mozgással kifejezni.</p> <p>Képes megadott hangra dalt elkezdni és végigénekelni.</p> <p>Képes az adott ünnepnek megfelelő dalt, verset kiválasztani, előadni.</p> <p>Képes megkülönböztetni a halk, hangos, a magas, mély beszédet.</p> <p>Képes ütemkezdő hangsúlyokat kiemelni.</p> <p>Szívesen hallgat zenét, van kedvenc zenedarabja.</p> <p>Képes a dal ritmusát együttműködéssel, segítséggel tapsolni, kopogni.</p>
---	--

7.-8. évfolyam

Az előző évfolyamokhoz kapcsolódva tovább folyik a szabályokhoz való rugalmas alkalmazkodás képességének fejlesztése, a szabályok alkalmazásának erősítése, a közös szabályalkotás gyakorlása. A nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés a népi hagyományok, ünnepkörök dalain, mondókáin keresztül a nemzeti összetartozás érzésének erősítésével történik.

Az önismeret és társas kultúra a közösségekben a reális önértékelés kialakításával, csoportos produkciókban történő részvétellel, a társas kapcsolatok és közös tevékenységek segítségével a személyiség fejlesztésével erősödik.

A testi és lelki egészségre nevelést a tantárgy a különböző hangulatok, érzelmek megjelenítésével a zenére történő mozgásban, a feszültségek levezetésének segítségével, a szorongásos állapotok oldásával, zenei élmények nyújtásával segíti.

A családi életre nevelésben nagy szerepet játszik a családi ünnepek, hagyományok ápolásában való aktív részvétel ösztönzésével.

A médiatudatosságra nevelést a hangulathoz, ízlésvilághoz illeszkedő zenei alkotások különféle médiumok lehetőségei közötti keresésének támogatása, és az ízlésnek megfelelő választás képességének megerősítése, bátorítása segíti.

Szoros a tantárgy kapcsolódása az anyanyelvi kompetencia a szövegértés fejlesztéséhez és a megismert dalok tartalmának megértéséhez.

A szociális és állampolgári kompetencia fejlesztése a kulturális sokszínűség megismerésének bővítésével és a közösségi beilleszkedés elősegítésével történik. Az önkéntes szerepvállalás ösztönzése a közösségi, ünnepi rendezvényeken a kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia fejlesztését erősíti.

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség fejlesztését a zenei módszerek segítségével végzett kreativitásfejlesztéssel és az önálló zenei ízlésvilág kialakításának segítségével, a zenehallgatásban a sokszínűség támogatásával, változatos élmények nyújtásával valósítja meg.

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	1. Gyermekdalok - Népdalok	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Ismerjen magyar népdalokat, és legalább egyet a külföldi népek dalaiból.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Verbális memória fejlesztése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Elénekelni legalább 10 népdalt. • Más népek dalaiból egy-egy jellegzetes népdalt ismerni. • Műdalokat, kánonokat énekelni. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Magyar népdalok. • Más népek dalai. • Műdalok (Pál, Kata, Péter jó reggelt, Ég a város, ég a ház is, Künn az ágon újra szól a víg kakukkmadár, - kánonok, stb.) <p>Tevékenység</p> <p>Egyszerű dallamvezetésű népdalok ritmikai előadása. Népdalcsokrok összeállítása, előadása közösen és egyénileg. Ismerje meg és énekelje más népek dalait. Kánonok, közismert dalok éneklése közösen, egyénileg, változatos hangszerkísérettel.</p>		<p>Kommunikáció kifejező szövegmondás,</p> <p>Társadalmi ismeretek: érzelmi megnyilvánulások,</p> <p>szomszédos népek, magyar tájegységek,</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>párosító, vidám, tréfálkozó, emelkedő, ereszkedő dallamvonal, kötetlen, kötött ritmus cseh, román, palóc, francia, kánon oldalt lépés, mellé lépés francia, olasz, lengyel, román,</p>	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>Képes segítséggel énekelni legalább 8-10 egyszerű népdalt, és eljátszani 1-2 gyermektáncot.</p>	

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	2. Ünnepek dalai	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Tudjon részt venni a közös éneklésben, és tudjon az ünnephez adekvát dalt választani.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Aktualitások felismerése, ünnepek elkülönítése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Megfelelő dalt énekelni az ünnepek alkalmából. • Az ünnepélyes alkalmakat átérezni. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Családi ünnepek dalai. • Ballagási dalok • Nemzeti ünnepek és az ezekhez kapcsolódó zeneművek megismerése, egyes darabok megtanulása. <p>Tevékenység</p> <p>Jeles napok dalai, születésnap, névnap köszöntők. Felkészülés a ballagásra. Az ünnepélyes ballagásra előkészületek, közismert, elfogadott dalok megtanulása, éneklése menet közben. Toborzó dalok. Erkel Ferenc: Himnusz, Egressy Béni: Szózat megtanulása. Tolcsvai: Talpra magyar, Szörényi-Bródy: István a király, stb. A tanultak számbavétele, csoportosításuk ünnepek, ritmusuk, hangulatuk, hangfekvésük, személyes, érzelmi okokból, stb. Az ünnepekre tanult ének- és zenedarabok ismétlése.</p>		<p>Kommunikáció ünnepi műsor,</p> <p>Társadalmi ismeretek: az ünnepek tartalma, hagyományok,</p> <p>Testnevelés: állóképesség, téri formák alakítása,</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nemzeti érzés, magyarság, ünnep, szokások, vers, dal, ballagás, búcsú, ünnepelt, kedvenc felejtés, emlék, egyenemű kar, vegyes kar, férfi kar, kórus, Karácsony, húsvét, pünkösd, anyák napja, születésnap, keresztelő, lakodalom, ballagás, búcsú, megható,	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Ismeri a Himnuszt és Szózatot, elhangzásakor megfelelően viselkedik.	

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	3. Ritmus- és hallásfejlesztés	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Tudjon megfelelő tempóban dalt énekelni és tempót tartani.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Hangszerek felismertetése és megszólaltatása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> Hallás után énekelni, kétkezes kopogóst előadni. Egy dallamon belül hangerőt szabályozni, hangszerrel erősíteni, halkítani. Belső hallás kialakulása. Különböző hangszerek hangjainak felismerése. Szólamokat felismerni. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> Ritmikai és dinamikai gyakorlatok. Fékező és ingerlő gyakorlatok. Tempóérzékeltető gyakorlatok. Hang- és hallásfejlesztés. Ismerkedés hangszerekkel. Ismerkedés az emberi hang sajátosságaival. <p>Tevékenység</p> <p>Kotta olvasása ritmusképlettel. Tá-ti-ti grafikus lejegyzése. Hangerő szabályozása. Fokozatos halkítás, erősítés időtartama. Dallambújtatás. Daltöredékből dal felismerése. Fafúvós, rézfúvós, vonós hangszerek hangjának felismerése. Az énekhangok jellegzetességeivel kapcsolatos megfigyelések, saját hang tudatos megfigyelése.</p>		<p>Társadalmi ismeretek: közös koncertlátogatás,</p> <p>Olvasás-írás: írás vonalközbe,</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>kopogós, tá-ti-ti ritmus, dallambújtatás, kezdés, befejezés, hangmagasság, belépés, megállás, fa, cserép, üveg, fém. ritmusképlet, alkalmazás, kirakás koronggal kotta, kottavonal, ritmus, feszített ritmus, lassú tempó. Lassú ének, gyors, szólamok, szoprán, alt, gége, hangszalagok, rekedtség.</p>	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>Képes ritmusképletet lejegyezni és visszaolvasni. Képes észlelni a különbséget a lassú és gyors zene között. Képes hangszerrel erősíteni, halkítani. Kialakul a belső hallása. Képes felismerni megszólaltatás után a hangszereket.</p>	

	Felismeri a szólamokat. Képes irányítás mellett egyszerű ritmust utánozni hangszeres kísérettel.
--	---

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	4. Zenehallgatás	Órakeret: 40
Előzetes tudás	Tudjon többször hallott dalrészletet felismerni.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A zenei ízlés formálása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> Figyelmes, érdeklődő zenehallgatás, a többször hallott részletek felismerése. Hallás után a dalokat felismerni és elénekelni. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> Klasszikus művek részleteinek meghallgatása Szórakoztató zenei felvételek hallgatása. Ismert, népszerű darabok hallgatása. <p>Tevékenység</p> <p>Megfigyelési szempontok alapján néhány mű meghallgatása, egyes részletek megtanulása (pl.: Kodály: Esti dal meghallgatása gyermekkori feldolgozásban, Mozart: Varázsfuvola részlet, stb.)</p> <p>Türelem, egymás kedvencének meghallgatása, tiszteletben tartása. (műdal, tánczene, disco zene, rock zene)</p> <p>A tanulmányok során megismert darabok többszöri meghallgatása, ismertebb részletek közös dúdolása, éneklése.</p>		<p>Társadalmi ismeretek: koncert látogatása,</p> <p>Ábrázolás, alakítás: hangulat megjelenítése,</p> <p>Kommunikáció spontán beszélgetés a zenei élményről,</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Zeneszerző, opera, Beat, rock, disco. Részlet, teljes mű.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes irányítás mellett huzamosabb ideig értelmi képességének megfelelő zenét hallgatni. Képes a többször hallott részleteket felismerni zenedarabokban.	

ÁBRÁZOLÁS – ALAKÍTÁS

(Vizuális kultúra)

A tantárgy célja megalapozni a funkcióöröm motivációs háttérével a különböző ábrázoló-alakító tevékenységekben az alkotóképességet, alakítani és fejleszteni az igényt a kreatív önkifejezésre a vizuális művészetek eszköztárának felhasználásával.

A pedagógusnak törekednie kell arra, hogy fejlődjön a tantárgy szemléletformáló hatása által a középsúlyos értelmi fogyatékos tanuló képzelőereje, fantáziája, esztétikai érzéke, alakuljon ki a pozitív énképe, fejlődjön önismerete a felfedezések és a siker örömeivel. Támogassa a munkavégzés során a tanulóknak az anyagokról szerzett tapasztalatait, tevékenykedjenek szívesen, fejlődjön alkotásvágyuk a tárgyak, cselekvések, jelenségek megfigyelése és a figyelem, feladattudat, észlelés, finommotorika fejlődése segítségével, tapasztalati élményeik alapján ismerjék meg az ábrázolás-alakításhoz szükséges eszközöket, építészeti és művészeti értékeket.

A környezeti adottságok és a differenciálás lehetőségeinek megteremtése támogatja, hogy folyamatosan bővüljenek a tanulók ismeretei a hagyományápolásról, népszokásokról, a nevezetes napokról, megismerkedjenek műalkotásokkal, tantárgy-specifikus jártasságaik, készségeik fejlődjenek.

Fejlesztési (terápiás) feladatok:

Készségek: koordinált mozgáskészség (szem-kéz koordináció) és alakítási készségek fejlesztése.

Képességek, attitűdök:

- Formaalkotási képességek, kompozíciós képesség.
- Vizuális ritmus képzése, tárgykészítés képessége.
- Képzeteket felidéző ábrázolási képesség.
- Képolvasás, képi közlés képessége.
- Plasztikus formaalakítás. Finommozgás fejlesztése.

Pszichikus funkció:

- Vizuális, taktikus percepció. Figyelemfejlesztés.
- Érzelmi fejlesztés: motiváció, örömeztetés keltése alkotó tevékenység révén.
- Emlékezet, alkotó képzelet, forma- és térészlelés, gondolkodás fejlesztése.

Gondolkodási műveletek:

- Megkülönböztetés, azonosítás, összehasonlítás.
- Variálás, kombinálás. Analízis-szintézis.
- Asszociáció, általánosítás, absztrakció, következtetés, ítéletalkotás.

Gondolkodásfajták: perceptív, cselekvéses, analógiás, asszociatív, algoritmikus, kreatív, logikus.

1–2. évfolyam

A nemzeti öntudat, hazafias nevelésben a tantárgy különösen fontos szerepet játszik a hagyományok, a közösségi múlt jellemzőinek megismerésén keresztül, az alapvető kötődés kialakításával a tanuló környezetéhez.

Az önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztésében a megfigyelőképesség fejlesztése, az önértékelés és az önbizalom megalapozása történik.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciáinak a fejlesztésével a tantárgy hozzájárul az esztétikai érzék fejlesztéséhez és a művészetek iránti érdeklődés felkeltéséhez.

A vizuális ábrázoláson keresztül kialakul a gondolatok, érzelmek megjelenítésének igénye.

Témakör	1. Formázások különböző anyagokból	Javasolt óraszám: 60 óra
Előzetes tudás	Alakító tevékenység szándékának megjelenése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Együttműködéssel a tárgyak tulajdonságainak, jellegzetességeinek megfigyelése. Próbálkozások, adott tevékenységek végrehajása együttműködéssel. Együttműködéssel különböző formák kialakításához szükséges mozgások végrehajása. Különböző formák alakítása együttműködéssel.	<i>Fejlesztési ismeretek</i> <ul style="list-style-type: none"> • Anyagok tulajdonságai. • Alakíthatóság. <i>Fejlesztési tevékenységek</i> A tanuló környezetében található tárgyak megfigyelése manipulációval. Homok formázása, edények megtöltése, kiöntése, dombkészítés, gödörásás, taposás, nyomhagyás. Hó formázása, hógolyó, hóbucka, hóember készítése. Gyurmázás (plasztilin, só-liszt gyurma, agyag), gyúrás, puhítás, gömbölyítés, lapítás, hengerítés, mélyítés, kicsípés. Gipszmunka, benyomkodott agyagba, öntőformába folyékony gipsz öntése. Száradás után kiborítása.	
Fogalmak	A tárgyak tapintással megfigyelhető tulajdonságaival kapcsolatos fogalmak; eszközökkel, cselekvésekkel, térbeli tulajdonságokkal, felületi jellemzőkkel kapcsolatos fogalmak.	

Témakör	2. Építés	Javasolt óraszám: 40 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Alapvető manuális kontroll (megfogás, elengedés) kialakítása.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
<p>Tárgyak csoportosítása segítséggel.</p> <p>Segítséggel próbálkozás a gyöngyök ritmikus váltogatására.</p> <p>Segítséggel próbálkozás ritmikus sor készzésére.</p>	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kirakás. • Fűzés. • Nyomótechnikák. • Szűrőjátékok. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Különböző tárgyak egymás mellé helyezésével új formák létrehozása.</p> <p>Előrajzolt formák kirakása pálcikával, terményekkel.</p> <p>Toronyépítés kockából.</p> <p>Nagyméretű gyöngyök felfűzése pálcikára rendszer nélkül.</p> <p>Nyomhagyás agyagban, gyurmában különböző tárgyak segítségével, nyomdázás.</p> <p>Gyöngymozaik rendszer nélküli kirakása.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>A kirakáshoz felhasznált tárgyak. Cselekvések, térirányok.</p> <p>Gyöngy, pálcika, fűzés. Eszközök, cselekvések: (belenyom), tesz, nyom, szűr.</p> <p>A kirakáshoz felhasznált tárgyak. Tevékenységek: épít, tesz, rak, vesz. Sor: kicsi-nagy, színek, pl. piros-kék, egyik-másik.</p>

Témakör	3. Papír formálása, alakítása		Javasolt óraszám: 56 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Alapvető manuális készségek (markolás, csippentés) kialakítása, gyakoroltatása.</p>		
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p>Az aktuális feladatok sikeres végrehajtása segítséggel.</p> <p>Segítséggel pontos illesztések.</p> <p>Olló használatának próbálgatása, helyes használat gyakorlása segítséggel.</p> <p>Papírdarabkák kívánt módon egymás mellé helyezése segítséggel.</p>	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Gyűrész-simítás. • Tépés. • Hajtogatás. • Nyírás. • Ragasztás. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Különböző papírfélékből labda gyűrész.</p> <p>Az összegyűrt papír kisimítása.</p> <p>Szabálytalan formák tépése, csíktépés.</p> <p>Egyszerű ráhajítás, átlóshajítás elképzéssel.</p> <p>Szabálytalan formák nyírása.</p> <p>Olló nyitása, csukása, segítséggel csíkvágás.</p> <p>Kialakított papírdarabok egymás mellé helyezése, ragasztás felületen.</p>		

Fogalmak	Anyag, tevékenység és elkészített tárgy (papír, gyúr, labda, könyv, füzet, hajt). Formák hasonlóság alapján. A papírfélék jellegzetes tulajdonságai és színe, eszközök.
-----------------	---

Témakör	4. Vizuális ábrázolás	Javasolt óraszám: 60 óra
----------------	------------------------------	---------------------------------

A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Formakitöltéshez szükséges mozgáskontroll kialakítása.
--	--

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
<p>A kívánt mozgás végrehajtása segítséggel.</p> <p>Törekvés papírhatár betartására.</p> <p>Az ecset megfelelő használata.</p> <p>Színek differenciálása.</p> <p>A rajzolás eszközeinek megfelelő használata.</p> <p>Egyszerű ember-, állat-, növényábrázolások segítséggel.</p>	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Festés. • Rajzolás. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Festékes kéz- és ujjnyom hagyás.</p> <p>Nagy, sima felületek vízfestéssel történő betöltése szivaccsal, vastag ecsettel.</p> <p>Álló, fekvő egyenesek, egyszerű formák, kör, hullámvonal rajzolása pálcikával homokba, krétával aszfalton és táblán; zsírkrétával csomagolópapírra, vastag ceruzával rajzlapra.</p> <p>Szabadfirka, átrajzolás, rárajzolás, körülrajzolás.</p> <p>Egyszerű formák színezése.</p>

Fogalmak	<p>Eszközök (szivacs, ecset, ecsettál).</p> <p>Tevékenységek (<i>törlés, kenés, festés</i>).</p> <p>Főbb színek: piros, kék, sárga, zöld.</p> <p>Vonalak és ezekből képzett egyszerű figurák.</p>
-----------------	---

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló képes segítséggel megadott tulajdonságok alapján (szín, forma, nagyság) tárgyakat csoportosítani.</p> <p>Segítséggel képes ritmikusan váltogatni a gyöngyöket.</p> <p>Együttműködéssel végrehajt a különböző formák kialakításához szükséges mozgásokat.</p> <p>Képes a szükséges eszközöket kiválasztani és megfelelően használni, együttműködéssel ollót használni.</p> <p>Képes segítséggel a kívánt módon egymás mellé helyezni a papírdarabkákat.</p> <p>Papírhatárt és vonalhatárt igyekszik betartani.</p> <p>Megfelelően használja a festés és rajzolás eszközeit.</p> <p>Differenciálja és megnevezésre felismeri a főbb színeket.</p> <p>Megpróbál egyszerű ember-, állat-, növényábrázolásokat létrehozni.</p>
---	---

Ábrázolás - alakítás **Évfolyam: 1 - 8.**

Tantárgyi célok és feladatok

A tantárgy célja megalapozni a funkcióöröm motivációs hátterével a különböző ábrázoló- alakító tevékenységekben az alkotóképességet, alakítani és fejleszteni az igényt a kreatív önkifejezésre a vizuális művészetek eszköztárának felhasználásával.

A pedagógusnak törekednie kell arra, hogy fejlődjön a tantárgy szemléletformáló hatása által a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanuló képzelőereje, fantáziája, esztétikai érzéke, alakuljon ki a pozitív énképe, fejlődjön önismerete a felfedezések és a siker örömeivel. Támogassa a tanulók számára a munkavégzés során a tanulóknak az anyagokról szerzett tapasztalatait, tevékenykedjenek szívesen, fejlődjön alkotásvágyuk a tárgyak, cselekvések, jelenségek megfigyelése és a figyelem, feladattudat, észlelés, finommotorika fejlődése segítségével, tapasztalati élményeik alapján ismerjék meg az ábrázolás-alakításhoz szükséges eszközöket, építészeti és művészeti értékeket. A környezeti adottságok és a differenciálás lehetőségeinek megteremtése támogatja, hogy folyamatosan bővülnek a tanulók ismeretei a hagyományápolásról, népszokásokról, a nevezetes napokról, megismerkednek műalkotásokkal, tantárgy-specifikus jártasságaik, készségeik fejlődik.

Fejlesztési (terápiás) feladatok:

Készségek:

Koordinált mozgáskészség (szem-kéz koordináció), és alakítási készségek fejlesztése.

Képességek, attitűdök:

Formaalkotási képességek, kompozíciós képesség.

Vizuális ritmus képzése, tárgykészítés képessége.

Képzeteket felidéző ábrázolási képesség.

Képolvasás, képi közlés képessége.

Plasztikus formaalakítás. Finommozgás fejlesztése.

Pszichikus funkció:

Vizuális, taktikus percepció. Figyelemfejlesztés.

Érzelmi fejlesztés: motiváció, örömezés keltése alkotó tevékenység révén.

Emlékezet, alkotó képzelet, forma- és térészlelés, gondolkodás fejlesztése.

Gondolkodási műveletek:

Megkülönböztetés, azonosítás, összehasonlítás.

Variálás, kombinálás. Analízis-szintézis.

Asszociáció, általánosítás, absztrakció, következtetés, ítéletalkotás.

Gondolkodás fajták:

Perceptív, cselekvéses, analógiás, asszociatív, algoritmikus, kreatív, logikus.

3.-4. évfolyam

A népi művészeti alkotások megismerésével, megnevezésével, az önismeret és a társas kapcsolati kultúra az együttműködő készség megalapozásával, a közös alkotások létrehozásával és a saját alkotás értékelésével kell lehetőséget teremteni a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanuló fejlődésére.

A természettudományos és technikai kompetencia fejlesztését elősegíti a környezet tárgyainak és anyagainak alapos és részletes, vizuális és taktilis megfigyelése, megismerése.

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség kompetencia fejlesztéséhez a vizuális művészetek iránti érdeklődés felkeltésével, és az önálló ízlés és stílus megalapozásával járul hozzá a tantárgy.

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	1. Formázások különböző anyagokból	Órakeret: 40
Előzetes tudás	Alakító tevékenység végzése segítséggel.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Szükséges mozgássémák kialakítása gömbölyítéshez, lapításhoz.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • A természetes és mesterséges formák hasonlóságainak megfigyelése segítséggel. • Adott tevékenységeket végzése segítséggel. • Egyszerű emberalak készítése segítséggel. • Egyszerű formák, tárgyak, készítése segítséggel. • Irányítással jellemző jegyeik alapján felismerhető ember, állat, növényábrázolások készítése. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Anyagvizsgálat érzékszervi tapasztalás útján, tulajdonságok. • Felület, szilárdság, forma, méret megismerése. • Anyagok alakíthatósága. <p>Tevékenység</p> <p>A természetes és mesterséges környezet tárgyainak összehasonlítása. Homok formázása, homokvár építése. Homokozó formák használata. Hó formázása, hógolyó, hóember készítése. Alapelemek összeillesztésével emberalak készítés. Állatalakok ábrázolása jellegzetes jegyeik alapján. Gyurmázás, (plasztilin, só-liszt gyurma, agyag formázása).</p>	<p>Olvasás, írás: finommotorika fejlesztése,</p> <p>Játékra nevelés: konstrukciós játék,</p> <p>szabadban játszható játék (homokozás, hóember),</p>

Gipszmunka, bekarcolt, benyomkodott agyaglapra gipsz öntése, száradás után agyag eltávolítása.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tevékenység: hoz, visz, tesz, kever, önt, szór, ás, borít. Anyagtulajdonságok: folyik, szárad, kemény, folyékony, Felületre (sima-érdes), szilárdságra (kemény-puha), formára (kerek, hosszúkás), méretre (kicsi, nagy) vonatkozó fogalmak. Építmény részei: fal, ablak, ajtó, Emberi testrészek. Ember, állat, növény részei.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes elsajátítani különböző ábrázoló- alakító technikákat.	

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	2. Építés	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Építés néhány elemből.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Két kéz manipulációjának összehangolása.	

<i>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</i>	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tagolt építmények építése különféle építőjátékokból önállóan. • Vonalhatárt tartva előrajzolt forma kitöltése. • Irányítással ritmikus sort képezni. • Önállóan tudjon ritmikus sort képezni. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kirakás • Fűzés • Nyomótechnikák • Szűrőjátékok <p>Tevékenység Egymásba helyezhető építőelemek használatával különböző térbeli építmények létrehozása. Előrajzolt forma kirakása, kitöltése különböző anyagokkal. Pálcikák fektetése színváltogatással, formaképzéssel. Gyöngyfűzés alak, szín, nagyság variálásával. Pecsételés, nyomdázás, forma, szín, nagyság váltogatásával. Szabad kompozíció, pl.: agyagkép.</p>	<p>Olvasás, írás: finommotorika fejlesztése, szem-kéz koordináció, Játékra nevelés: konstrukciós játék</p>

Sor- és formaképzés a játék elemeiből. Ritmikus sor képzése 2, majd 3 változó elemmel. Alapformák kirakásával labda, virág, házikó, stb. kirakása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Főbb színek. Egyszerű formák: (kocka, gömb, tégl) kicsi-nagy Színek, formák, nagyság fogalmai. Elkészítendő tárgyak megnevezése, ékszerek megnevezése. Építmények megnevezése (ház, garázs, híd, stb.) építmények részei, Térbeli relációk (alá, mellék, fölé, stb.).
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes vonalhatárt tartva kitölteni az előrajzolt formát. Önállóan épít különféle építőjátékokból tagolt építményeket. Önállóan tud ritmikus sort képezni.

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / Fejlesztési cél	3. Papír formálása, alakítása	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Formálási, alakítási tevékenységek végzése segítségével.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A különböző tulajdonságú papírokhoz alkalmazható adekvát alakítási módok ismeretének megszilárdítása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tevékenységek végzése irányítással. • Egyszerű formák tépése segítségével. • Hajtások pontos illesztéssel. • Egyszerű formák kivágása segítségével. • Segítséggel illessze a papírkép elemeit. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gyűrés-simítás • Tépés • Hajtogatás • Nyírás • Ragasztás <p>Tevékenység</p> <p>Különböző papírfajták gyűrése, simítása különböző méretben. Előrajzolt formák tépése különböző méretben. Felező- és átlóshajtás gyakorlása, él képzése. Alapformák kivágása különböző méretben, és színben.</p>	<p>Olvasás, írás: finommozgások fejlesztése,</p> <p>Játékra nevelés: spontán játék,</p> <p>Kommunikáció élőlények tulajdonságai,</p>

A fenti technikákkal kialakított elemek illesztése, rögzítése. Ember, állat, növény ábrázolása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Papírfajták tulajdonságai, elkészített tárgy, és tevékenység megnevezése. Nagyságra, formára vonatkozó fogalmak: csík, kör, kisebb, nagyobb, stb., differenciáltabb formák Eszköz, tevékenység megnevezése. Ember, állat, növény részei. Elkészítendő tárgy megnevezése (csákó, hajó, stb.). Irányok, térbeli relációk. Illesztéssel kapcsolatos fogalmak.
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Pontos illesztéssel hajt, egyszerű formákat tép, vág, illeszti a papírkép elemeit.

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	4. Vizuális ábrázolás	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Ábrázolás eszközeinek használata segítségével.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A papír- és vonalhatár betartási igényének kialakítása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Megfelelően használni a festés eszközeit. • Körök és egyenesek segítségével különböző élőlények, és tárgyak ábrázolása és megnevezése. • Kifestésnél a vonalhatár betartása. • Együttműködési készség igényének kialakulása közös alkotás elkészítésénél. • Különböző élőlények, és tárgyak jellemző tulajdonságai alapján a rájuk emlékeztető vizuális leképezésük. • Színezésnél vonalhatárt betartani. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Festés • Rajzolás <p>Tevékenység Körökből, egyenesekből ember, állat, növényábrázolások megfelelő színhasználattal. Egyszerű figurális kompozíció készítése megadott témában. (ősi erdő, téli táj, virágos rét, család, stb..)</p>	<p>Mozgásnevelés és térorientáció,</p> <p>Olvasás, írás: finommozgás,</p> <p>Kommunikáció színek, természeti témák, ember, állat növény tulajdonságai,</p>

Szabad festési gyakorlatok tetszőleges színhasználattal csomagolópapíron – közös munka. Ember, állat, növény, tárgy rajzolása, színezés. A figurák kompozícióba illesztése (pl.: meseillusztráció, családrajz tájkép) színezés.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Vonalak iránya, alapformák megnevezése, festési technikák elnevezése, színek felismerése, megnevezése. Ábrázolt élőlények, tárgyak, részeik megnevezése.
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes kifestésnél, színezésnél vonalhatárt betartani. Próbál együttműködni közös alkotás elkészítésénél. Képes segítséggel megfelelően használni a festés eszközeit. Irányítással jellemző jegyeik alapján felismerhető ember, állat, növényábrázolásokat készít.

5–6. évfolyam

A tantárgyban folytatódik a nemzeti öntudat, hazafias neveléshez való kapcsolódás a nemzeti ünnepekhez köthető hagyományok felelevenítésével és a jellegzetes díszítő motívumok és elemek megismerésével.

A testi és lelki egészségre nevelés az alkotói tevékenység folyamatában történő önismereti fejlesztéssel, az érzelmek kifejezésének felismerésével a vizuális művészeti alkotások megismerésének folyamatában zajlik.

Az önkéntesség a segítségnyújtásban, a nevelésben, a másokért vállalt felelősségben, a közös tevékenységekben és a közösen kitűzött célok elérésében jelenik meg.

A médiatudatosságra nevelést a különböző médiákból megszerezhető tapasztalatok gyűjtése, a képi és téri ábrázolás támogatja.

Témakör	1. Vizuális ábrázolás	Javasolt óraszám: 74 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Élőlények, tárgyak sematikus ábrázolása irányítással.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Színek használata a valóságnak megfelelően. A vízszintes és függőleges egyenesek pontos	<i>Fejlesztési ismeretek</i> <ul style="list-style-type: none"> • Festés. • Rajzolás-színezés. <i>Fejlesztési tevékenységek</i>	

összekapcsolása. Felismerhető rajzok készítése különböző élőlényekről, jellemző jegyek alapján.	Természeti környezetünk ábrázolása a színek kifejezőerejének hangsúlyozásával (ős: levélhullás, eső, tél: havazás stb.). Szabad festési gyakorlatok különböző festékviteli módokkal, egyéni és közös munka. Ember- és állatábrázolások gyakorlása. Fej, test, végtagok feltüntetése. Íránykülönbségek érzékeltetése. Virágok ábrázolása sematikusan. Színezés, különböző technikákkal. Tematikus ábrázolások gyakorlása.
Fogalmak	Egyenesek iránya. Ábrázolt tárgyak részei. Színek. Évszakok, természeti jelenségek, színek, hangulatok. Élőlények testrészei. Térbeli elrendeződésre vonatkozó fogalmak.

Témakör	2. Komplex alakító tevékenység	Javasolt óraszám: 70 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű használati tárgyak készítése segítséggel.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Egyszerű tárgyak készítése együttműködéssel.	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Tárgyak (játékok, képek) készítése jellemző jegyeik alapján. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Színes papír kompozíció. Természeti anyagok felhasználásával (levelek, ágak, termények stb.) kompozíció készítése ragasztással. Mozaikkép-készítés különböző anyagokból. Agyag- és só-liszt-edények készítése, díszítése különböző technikákkal (pecsételés, karcolás, rátett díszítés, festés). Agyagbaba, agyagállatok készítése. Egyszerű ünnepi dekorációk készítése különböző anyagokból.</p>	
Fogalmak	Eszközök, anyagok. A tárgykészítés részfolyamatai. Az anyag tulajdonságaira vonatkozó fogalmak. Az elkészült tárgy és funkciója.	

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló képes <ul style="list-style-type: none"> jellemző jegyeik alapján felismerhető rajzot készíteni különböző élőlényekről; irányítással pontosan összekapcsolni a vízszintes és függőleges egyeneseket;
---	---

	<ul style="list-style-type: none"> – irányítással megfelelően használni színeket; – irányítással tematikus ábrát készíteni; – egyszerű tárgyakat készíteni együttműködéssel; – az ábrázolás-alakítás eszközeinek és anyagainak adekvát használatára. <p>Képességeihez mérten alkalmazza a különböző ábrázoló-alakító technikákat.</p>
--	---

7.-8. évfolyam

A tantárgy – építve az előző évfolyamok fejlesztéseire - , segíti a nemzeti azonosságtudat további fejlesztését a díszítő motívumok reprodukálásával, további megismerésével, az *önismeret és a társas kultúra fejlesztését* az önkifejezés lehetőségeinek kibővítésével, erősíti az érzelmi intelligenciát a testi és lelki egészségre nevelésben.

A nemzeti azonosságtudat és hazafias nevelés a nemzeti díszítő motívumok megismerésével, az önismeret és a társas kultúra fejlesztésével történik, az önkifejezés lehetőségeinek kibővítése erősíti az érzelmi intelligenciát és a testi és lelki egészségre nevelést.

A pályáorientációt a művészi foglalkozások repertoárjának megismertetésével támogatja a tantárgy, hozzájárul a szociális és állampolgári kompetencia fejlesztéséhez a külföldi művészeti alkotások megismerésén keresztül.

A kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia az alkotás munkafolyamatának megtervezésével, valamint az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség az érzelmek kifejezésével és a művészeti alkotás által keltett érzések megfogalmazásával fejlődik.

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	1. Vizuális ábrázolás	Órakeret: 50
Előzetes tudás	Tematikus ábrázolás irányítással.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A természet megfigyelési és ábrázolási igényének kialakítása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Összefüggés felfedezése a színek és érzelmek között. • Saját élmények megjelenítése irányítással rajzos formában. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Festés • Rajzolás-színezés <p>Tevékenység Természeti képződmények, jelenségek ábrázolása. Jelentős események (pl.: ünnepek), Személyes élmények (család, hétfégi program) megörökítése. Szabad festési gyakorlatok.</p>	<p>Kommunikáció élmény megörökítése</p> <p>,</p> <p>Környezet-ismeret: természet-ábrázolás,</p> <p>Életvitel és</p>

Színkeverés: piros-kék, piros-sárga, kék-sárga. Egy-egy élmény megörökítése emberalakokkal, tárgyakkal megfelelő térbeli elrendezéssel. Az élővilág és tárgyi környezet elemeinek differenciáltabb ábrázolása tematikusan élmények alapján, többféle technikával.		gyakorlat: kompozíció, ajándék,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Természeti jelenségekkel kapcsolatos fogalmak bővítése. Természeti és tárgyi környezettel kapcsolatos fogalmak körének fokozatos bővítése. Érzelmekkel, hangulatokkal kapcsolatos fogalmak körének bővítése. Ünnepi szimbólumok. A tárgyi környezet elemeinek megnevezése. Élőlények testfelépítésével kapcsolatos fogalmak körének bővítése. Természeti környezettel kapcsolatos fogalmak körének bővítése.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Irányítással felfedez összefüggést a színek és érzelmek között. Próbálja meg irányítással saját élményeit rajzos formában megjeleníteni. Növekvő önállósággal végezze el a feladatokat.	

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	5. Komplex alakító tevékenységek	Órakeret: 50
Előzetes tudás	Tárgyak készítése irányítással.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A kreatív anyagválasztás és a tervezés megvalósítási igényének kialakítása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat <ul style="list-style-type: none"> Egyszerű tárgyak készítése irányítással. Különböző anyagfajták felismerése és szétválogatása irányítással. Egyszerű tárgyak készítése irányítással. Ismeretek <ul style="list-style-type: none"> Komplex alakító technikák. Anyagok tulajdonságai. Tárgyak (játékok, képek) készítési módjának megismerése. Tevékenység <p>Szárított növények festése mártással, csokorrendezés. Gyümölcsnyomda (félbevágott alma, körte, textilfestékekbe mártva.) Díszpárna-varrás, kitömés festett textíliából. Agyagedények készítése, festése. Só-liszt fali díszek évszakra jellemző motívumokkal és színekkel. Farsangi álarc készítése, díszítése.</p>	Információs eszközök használata: Rajzoló programmal kép készítése, kinyomtatása (meghívó, plakát) Életvitel és gyakorlat: tárgy, ajándék készítése változatos technikával,

Préselt virág kompozíció Anyagok válogatása anyagfajta és használhatóság szerint. Őszi falevél kompozíció. Gesztenyebábok. Terménymozaik. Agyagedények készítése. Babaház készítés kartondobozból. Bababútor különböző dobozokból. Fonalbábu készítés. Ujjbáb pingpong labdából.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Anyagok, eszközök. Elkészítendő tárgy. Elkészítés részfolyamatai. Évszakok jellemzői. Ünnepi jellegzetességek. Az anyagok tulajdonságaira vonatkozó fogalmak körének bővítése. Anyagok, részfolyamatok, elkészült tárgy és rendeltetése.
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képességeihez mérten elsajátít különböző ábrázoló- alakító technikákat. Képes az ábrázolás- alakítás eszközeinek és anyagainak adekvát használatára. Képes irányítással felismeri és szétválogatja a különböző anyagfajtaikat. Képes irányítással egyszerű tárgyakat készíteni.

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / Fejlesztési cél	6. Népművészet	Órakeret: 15
Előzetes tudás	Honismert. Régi korok életének ismerete tárgyakon keresztül.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A népművészeti tárgyak iránti érdeklődés felkeltése.	

Követelmények – Ismeretek /fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat <ul style="list-style-type: none"> Néhány népművészeti alkotás szemléltetése, megismerése irányítással. Ismeretek <ul style="list-style-type: none"> Népművészeti alkotások jellemzői. Tevékenység <p>Helyi tájház, helytörténeti kiállítás felkeresése. Gyűjtőmunka: saját otthonában régi tárgyak, eszközök keresése, a tárgyak elemzése. Látogatás a Néprajzi Múzeumba (Budapest), a Szabadtéri Néprajzi Múzeumba (Szentendre), és egyéb népművészeti gyűjtemények helyszínén. Néprajzi, népművészeti albumok szemléltetése.</p>	Társadalmi ismeretek: lakóhely-ismeret, történelmi ismeretek, Múzeumlátogatás, Kommunikáció saját vélemény, élmények,	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hímzés, faragás, szövés, fazekasság, fonás, mézesbáb. Népi mesterségek megnevezése, <i>alpanyagai</i> .	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Irányítással megismer néhány népművészeti alkotást.	

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	7. Elemi ismeretek művészeti alkotásokról	Órakeret: 15
Előzetes tudás	Régi korok életének megismerése tárgyain keresztül.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Művészeti alkotások közül kedvenc kiválasztása indoklással.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat <ul style="list-style-type: none">• Irányítással művészeti alkotások szemlélése, megfigyelése. Ismeretek <ul style="list-style-type: none">• Művészeti alkotások jellemzői. Tevékenység <p>Múzeumlátogatás, művészeti kiadványok, albumok nézegetése, beszélgetés az alkotásokról.</p>	Társadalmi ismeretek: Múzeumlátogatás, történelmi ismeretek, Kommunikáció saját vélemény, élmények,	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Festészet, szobrászat. Egyszerű esztétikai fogalmak, építészet jellegzetességei.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Irányítással szemlélget művészeti alkotásokat, a neki tetszőt kiválasztja, elemzi.	

Információs eszközök használata

Évfolyam: 7 - 8.

Tantárgyi célok és feladatok

A tantárgy célja Felkelteni a t középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók érdeklődését a számítógépek és az irodatechnikai eszközök iránt, bemutatni az eszközök sokszínűségét, gyakorlati alkalmazhatóságát a tanulásban, a játékban és a szórakozásban. A számítógép részeinek, működésének megismerése, grafikával, szöveggel kapcsolatos feladatok értelmezése, megoldása közben ismerik meg a számítógép üzemeltetési rendjét, egészségügyi és balesetvédelmi szabályait, az informatikai eszközök tudatos, célnak megfelelő használatát.

Az irodatechnikai készülékek működtetésének és adekvát használatának gyakorlására a pedagógusnak kell megteremteni a lehetőséget – építve arra, hogy a számítógép használata lehetőséget teremt az egyéni ütemű tanulásra, az utasítások pontos végrehajtására, különböző típusú játékprogramok használatának elsajátítására egyéni szintekhez mért nehézségi fokon.

7.-8. évfolyam

A tantárgy különösen fontos szerepet játszik az erkölcsi nevelésben az információs eszközök mértékletes és fegyelmezett használatára neveléssel, és az információs rendszerek használata során felmerülő etikai kérdések tudatosodásával, és szem előtt tartásával.

A médiatudatosságra nevelésben nagy szerepe van az internetes médiumok által nyújtott kapcsolattartási lehetőségek megismerésének és gyakorlásának, az internethasználat veszélyforrásainak és veszélyeinek megismerésének, a valóság és a virtualitás megkülönböztetési képességének és az információk szűrésének és rendszerezésének tudatosításának. A természettudományos és technikai kompetencia fejlődését támogatja a világ megismerése az internet használatának segítségével.

A digitális kompetencia fejlődését elősegíti az információs technikák magabiztos és kritikus használata, a szabadidő hasznos eltöltése a számítógép segítségével, a kapott információk felismerése, értékelése és használata, az internetes kommunikáció lehetőségeinek megismerése és a számítógépes függőség megelőzése, a játékidő kontrollálása.

Az esztétikai-művészeti tudatosság fejlődéséhez hozzájárul a számítógép sokoldalú felhasználása során a keresett tartalmak elemzése.

A hatékony, önálló tanulást az információs technika által nyújtott lehetőségek tanulást segítő alkalmazásának megismerése, a számítógép lehetőségeinek felhasználása az egyéni ütemű tanulásra, az utasítások pontos végrehajtására és az önálló munkára nevelés és tehetséggondozás segíti.

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	1. Számítógép-kezelés	Órakeret: 26
Előzetes tudás	Balesetvédelmi ismeretek.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Szakszerű és biztonságos számítógép használat.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • A számítógép tartozékainak megismerése. • A számítógépes környezetben való viselkedés szabályait ismerni. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Barátkozás a számítógéppel. • Ismerkedés a monitorral, billentyűzettel, egérrel. • A számítógéppel való foglalkozások rendje, a legfontosabb biztonsági tudnivalók. <p>Tevékenység</p> <p>Megfigyelés, gyakorlás az eszközökkel. Alkotómunka megfelelő szoftverekkel. A számítógép kezelése, a programokkal való tevékenység megadott lehetőségek szerint.</p>		<p>Életvitel és gyakorlat: piktogramok, jelek értelmezése</p> <p>Kommunikáció pontos szövegírás</p>
Kulcsfogalmak/fogalmak	Néhány, a számítógép működtetésével kapcsolatos megnevezés (monitor, billentyűzet, /a billentyűzeten található rövidítések, jelek értelmezése/ egér) és az alkalmazott programokhoz kapcsolódó fogalom (ikon, jel) elsajátítása.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>Ismerni a számítógépes környezetben való viselkedés szabályait. Képes a számítógépet felnőtt jelenlétében szabályosan használni. Képes egyszerűbb gyakorlóprogramokkal az egér és a billentyű használat elsajátítani. Képes a tanult tevékenységeket egyre nagyobb biztonsággal és örömmel végezni.</p>	

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	2. Irodatechnika	Órakeret: 8
Előzetes tudás	Telefonhívás kezdeményezés és fogadása az udvariassági formaságok betartásával.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A megismert eszközök szabályos használata.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • A telefon adekvát használata (amennyiben lehet mobil készüléket is). • A kulturált telefonálási szokásokat megismerni. • Fénymásolatot készíteni segítséggel. • Nyomtatványt (meghívó, plakát stb.) készíteni segítséggel. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Telefon működése és használata, a fax, az üzenetrögzítő működés és használata • Fénymásoló. • Nyomtató. <p>Tevékenység Telefonálás. Házi hívás, helyi hívás, mobil szám hívása közötti különbség. Eltérő készülékek használata. Telefonos szolgáltatások lekérése (pl. pontos idő, faxhang stb.). A telefonálás anyagi vonzatának tudatosulása. A szakszerű használat elsajátítása. A másoló használata, saját munkáról másolat készítése. A nyomtató használat elsajátítása, saját munka kinyomtatása.</p>		<p>Kommunikáció beszédkészség, szövegértés, pontos szövegírás, másolás,</p> <p>Környezet- ismeret: telefonálás,</p>
Kulcsfogalmak/fogalmak	vonal, kicseng, foglalt jelzés, vonalas – mobil készülék, szolgáltató, percdíj, előfizetés, kártyás fizetés, kézi-beszélő, telefonzsinór, Fax, üzenetrögzítő, (a készüléken meglévő jelek, rövidítések és értelmezésük) fénymásolópapír, festék, nyomtatók, festék patron- toner.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes kulturáltan, telefonálást kezdeményezni és folytatni, legyen tisztában a telefonhasználat anyagi vonzatával. Képes a tanult eszközöket megfelelően működtetni, nyomtatványt, fénymásolatot készíteni (meghívó, plakát).	

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	3. Dokumentumkészítés	Órakeret: 4
Előzetes tudás	Biztos tájékozódás a billentyűzeten.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Eligazodás a megismert programokban.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Változások előidézésének módjai számítógép használatával (írás – írott szöveg eltüntetése, ábrák színezése, színek változtatása, méret változtatása, stb.). • Aktivitás a programok kezelésében. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oktatási célú programok használata. • Készségfejlesztő, didaktikai célú szoftverek. <p>Tevékenység</p> <p>A programoktól függően olvasás – írás vagy számolás. Tanulás, gyakorlás (egyéni vagy választott társsal).</p>		<p>Kommunikáció szövegértés, pontos írás,</p> <p>Életvitel és gyakorlat: piktogramok, jelek ismerete,</p> <p>Ábrázolás, alakítás: ábra, kompozíció készítése,</p>
Kulcsfogalmak/fogalmak	Betű, szám, szóköz, sorváltás.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes a számítógéppel és programokkal kapcsolatos egyszerű szóbeli utasításokat megérteni, végrehajtani. Próbálkozzon, segítkezzen abban, hogy a képernyőn változásokat idézzon elő (betű nagyság, szín, forma megváltoztatása, rajz, kép készítése, tetszőleges változtatása).	

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	4. Játékprogramok	Órakeret: 27
Előzetes tudás	Koncentrált figyelem. Szem – kéz koordináció.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az ismert programok önálló használata.	

<i>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</i>		Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Feladatot megérteni és a végrehajtást próbálgatni. • A használt játékprogramot megnevezni és használatának módját (elindítás, bezárás, irányítás) elsajátítani. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Memória játék. • Játék-, illetve tantárgyi alkalmazásokhoz kapcsolódó programok. <p>Tevékenység</p> <p>Képek, összekapcsolódó ábrák párosítása. Gyakorlás tanári segítséggel.</p>		<p>Testnevelés: nagymozgások, finommotorika,</p> <p>Kommunikáció pontos szövegértés és szövegírás,</p> <p>Olvasás, írás: másolás, értelmező olvasás,</p>
Kulcsfogalmak/fogalmak	Valaminek a párja (összetartozik), képernyő, kép, színek, (az aktuális programok használatához tartozó kifejezések és szókapcsolatok).	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>Képes különböző típusú játékprogramok használatát elsajátítani egyéni szintekhez mért nehézségi fokon.</p> <p>Képes az általa használt játékprogramot megnevezni.</p> <p>Képes elfogadni a játékprogram használatának időtartambeli korlátozását.</p>	

Mozgásnevelés, testnevelés és egészségfejlesztés

A személyes jóllét megéléséhez, feltételeinek kialakításához, a fenntartásában való aktív közreműködéshez különböző tantárgyak tartalmainak egymásra épülő, egymást kiegészítő és megerősítő megjelenése szükséges és jellemző az értelmileg akadályozott tanulók nevelés-oktatásában. Ezek elsősorban a játékra nevelés, önkiszolgálás, technika, életvitel és gyakorlat, környezetismeret, állampolgári ismeretek.

A szorosabb értelemben vett testnevelés általános célkitűzései (kondíciós és koordinációs képességek fejlesztése, személyiségfejlesztés, betegségmegelőzés) mellett a mozgásnevelés, majd a testnevelés tárgyakhoz számos speciális feladat kapcsolódik.

- a) A mozgásnevelés és a testnevelés speciális feladatai az értelmileg akadályozott tanulók esetében:

A tanulókkal való foglalkozást számos esetben a mozgásöröm megélésének kialakításával, felfedeztetésével kell kezdenünk. E hiányosság hátterében meghúzódhat a lehetőség felismerésének, az adekvát válaszreakció önszervezésének nehezítettsége, de lehet szorongás egy nagyobb tér észlelésének bizonytalansága vagy egy viszonylag ismeretlen helyzet miatt. A megfelelő módszer megválasztásához mindenképp szükséges a konkrét tanuló viselkedésének elemzése.

- Testtudatosság, testsémafejlesztés, ezen keresztül az én-kép, én-tudatosság fejlesztése.
- Alapmozgások begyakorlása, automatizálása az elhúzódó pszichomotoros fejlődés egyéni ütemének figyelembevételével.
- A mozgáskoordináció, a térészlelés és a téri tájékozódás fejlesztése a tanuló számára, saját maga, majd a tágabb téri környezet viszonylatában. Kiemelt feladat a gördülékeny, ritmikus mozgáskivitelezés begyakorlása, mivel az általános idegrendszeri éretlenség következtében a legtöbb tanuló kihívásokkal küzd e téren.
- Kórképekhez kötött morfológiai adottságok (izomzat, kötőszövet, csontrendszer) korrekciója, kompenzációja (egyes esetekben társszakmákkal együttműködésben).
- A motivációhoz sok játékos elem, mondókák, énekek bevonása ajánlott. Különösen nagy figyelmet kell fordítani a baleset-megelőzésre (különös tekintettel a helyzetfelismerés és a térészlelés zavaraira), az egyes kórképekhez kapcsolódó lehetséges kontraindikációk (ellenjavallatok, jelen esetben fokozott sérülésveszély, egészségügyi kockázat miatt) figyelembevételére.

- b) Játékra nevelés: a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók speciális szükségleteihez igazodó speciális tantárgy. E téren a felfedezés, spontán kezdeményezés, kibontakozás és spontán fejlődés jelentősen akadályozott az ép társakra jellemző fejlődési úthoz képest. Speciális feladataink közé tartozik az egyes játékfajták elsajátíttatása, a játékeszközök használatának megismertetése, a kezdeményezőkézség, a választási és döntési képesség fejlesztése és lehetőségként való megélése, a kreativitás és az egyéni vágyak kibontakoztatása. Ide sorolható továbbá a játékélmény megélése, szabadidős lehetőségként való alkalmazása, elkülönítése feladathelyzettől, más kötelességektől, valamint a társas jelleg megélése, szintjének szabad megválasztása, az életkorhoz illeszkedő lehetőségek megismerése, megtapasztalása.

JÁTÉKRA NEVELÉS

A tantárgy célja elérni, hogy a tanuló egyre jobban ismerje meg a játék folyamán környezetét, a tárgyakat, jelenségeket, építsen kapcsolatot társaival és a felnőttekkel, fejlessze kommunikációs készségét.

Használja adekvátan, az érzékszervek intenzív fejlesztésével a játéktárgyakat (vigyázzon rájuk és tartsa rendben azokat).

A pedagógusnak meg kell teremteni annak lehetőségét, hogy a közepsúlyos értelmi fogyatékos tanuló tanuljon meg alkalmazkodni az osztályközösséghez, elfogadja a közösség szabályait, egyre tudatosabban és pontosabban tartsa be a szabályjátékokban a szabályokat.

Kellő motivációval kell kialakítani érdeklődését a játszóeszközök iránt, fejleszteni kreativitását, ízlését, esztétikai érzékét, fantáziáját, törekedve arra, hogy fejlődjön téri orientációs képessége és a környezetben való tájékozódása. Segítséggel tájékozódjon a játékok és játékszerek között, tudjon hosszabb ideig rendeltetészerűen foglalkozni egy-egy játékeszkővel.

Didaktikus játékok segítségével fejlődjenek kognitív funkciói, beszédképessége és a szókincese.

Az elemi konstrukciós játék során fejlődjön figyelme, képzelete, emlékezete, gondolkodása, finommotorikája, manuális készsége. Aktívan és szívesen vegyen részt a mozgásos játékokban, próbálja az egyenletes lüktetést követni.

A játéktevékenységek feladatai játéktípusonként:

Gyakorló játék: az a játéktevékenység, amelyen keresztül a tanuló különböző képességeit gyakorolja. Ebben a tevékenységben a szerzett tapasztalatok nagymértékben fejlesztik a szenzomotoros funkciókat.

Feladata:

- hang és beszéd játékos gyakorlása,
- mozgást gyakorló játékok alkalmazása,
- játékszerek, eszközök rakosgatásával történő tevékenykedtetés,
- játéktevékenység különböző anyagokkal,
- adott tárgyakkal (pl. kockák, labda) való közvetlen tevékenységen keresztül a tárgyak rendeltetésének (pl. kockából építeni lehet), tulajdonságainak megismerése.

Konstrukciós játék: a manipulációs gyakorlójátékok spontán folytatása, a szerepjáték egyik fajtája. Az egyik olyan játéktevékenységi forma, amelyben a gyerek a felnőttek szerepét, tevékenységét sajátos játékkörülmények között, általánosított formában, képzelete segítségével, felnőttek által használt tárgyak helyettesítésére szolgáló játékeszközökkel újra alkotja.

Feladata:

- a tárgyak használata közben tovább fejlődjenek érzékszervei,

- minél pontosabban figyeli meg a környező világot, annál pontosabb a „konstruálás”, fontos feladat tehát a lehető legpontosabb megfigyeltetés,
- képzelet fejlesztése,
- gondolkodás fejlesztése,
- manuális készség fejlesztése.

Szerepjáték: a témát különböző életszakaszokban más és más hordozza. Első életszakasz: a cselekvés, később a tárgy, legkifejlettebb formájában pedig a szerep.

Feladata:

- a különböző élmények legösszetettebb formában való lejátszása,
- képzelet fejlesztése,
- közösségi kapcsolatok fejlődése /együttjátás/,
- megfigyelések pontosítása,
- gondolkodás fejlesztése,
- beszédkészség fejlesztése,
- érzelmek egészséges elrendezése,
- játékokkal való adekvát bánásmód,
- esztétikai érzékek fejlesztése.

Didaktikus játék: módszer az ismeretek, tapasztalatok bővítésére. Oktatási célok szolgálatába állítható. Sérült gyerekek nevelését ellátó iskolában a didaktikus játék a különböző tantárgyak tanításában a játékoságot segíti elő (pl. számolás-mérés tárgyban páratlan-páros tanításánál játékos párosítások).

Feladata:

- a tárgyak kapcsolatba hozása egymással,
- ismeretek pontosítása, bővítése,
- gondolkodás fejlesztése,
- térbeli elhelyezkedés megismertetése,
- időfogalom fejlesztése,
- szocializációs készség fejlesztése.

Spontán játék: szabadon választott játékkal való játék, szünetekben, délután.

Feladata: ugyanaz, ami a többi játékfajtnál, de mindent a gyerek határoz meg, ő kezdeményez, választ játékot stb.

Szabályjáték: különböző szabályok betartásán alapuló játék. A szabály meghatározza a játék kezdetét, befolyását, befejezését. Kifejezetten közösségi játékforma.

Feladata:

- figyelemfejlesztés,
- fegyelmeztségre nevelés,
- testi fejlesztés, nagy mozgások koordinálása,
- szocializáció fejlődésének segítése,
- értelmi fejlesztés (gondolkodás, figyelem, emlékezet),
- ismeretek, felidézések készsége (pl. Mi változott meg?).

Szabadban játszható játékok: minden játékfajta játszható a szabadban, a mozgásos játékok esetében különösen indokolt a külső helyszín választása.

Feladata: a külső környezet megismerése a játékon keresztül.

1–2. évfolyam

A játékra nevelés tantárgy az erkölcsi nevelésben kiemelt szerepet játszik a közösségi játékokban megjelenő segítőkészség és önfegyelem viselkedési formáinak megalapozásával, a játékeszközök igazságos elosztásának gyakorlásával, a tevékenység idejének megismerésével, az együttjátszás képességének kialakításával, a játék menetében a türelem gyakorlásával, a siker és a kudarc feldolgozási képességének fejlesztésével.

A nemzeti öntudat, hazafias nevelés területének fejlesztését segíti a környezetben való tájékozódás erősödése, a hagyományos népi gyermekjátékok, mondókák, népmesék, közmondások megismerése.

Az önismeret és a társas kultúra az alkalmazkodóképesség fejlesztésével, a közösségi játékban kulturált, kontrollált magatartás kialakításával, a játéktárgyak megosztási képességének fejlesztésével, mások igényeinek figyelésére ösztönzéssel és az érzelmi megnyilvánulások felismerésével és megértésével fejlődik.

A testi és lelki egészségre nevelés területén a tantárgynak fontos szerepe van mozgásos játékok közben a finommotorika, az ügyesség, a gyorsaság, a kitartás fejlesztésében, a játéktevékenység feszültségoldó hatásának felhasználásában, a lelki egészség és a saját és társai testi épségének megvédése érdekében az elővigyázatosságra felkészítésben.

A családi életre nevelést játék közben a családi élet szerepeinek megismertetése, elmélyítése, az esetleges feszültségek feloldását a szerepjátékok támogatják.

Témakör	1. Gyakorló játék	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Testmozgások megfigyelése, utánzása, mozgáskoordináció fejlesztése különféle tevékenységekkel.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Felismerni a különböző tárgyak hangját, majd a hangot adó tárgyat megmutatni. Bekapcsolódni a játékos utánzó gyakorlatokba. Együttműködés, odafigyelés különböző járások közben a társakra. Bekapcsolódni kéz- és ujj-	<i>Fejlesztési ismeretek</i> – Hallásfejlesztés, hang és beszéd játékos gyakorlása: hangforrások megfigyelése. – Beszédfejlesztés, artikulációs gyakorlatok. – Játékos utánzási gyakorlatok, énekes, játékos mondókák utánzó mozgással. – Kéz- és ujj-játékok. – Húzások, labdagyakorlatok.	

<p>játékokba.</p> <p>A labdát gurítgatni, eldobni.</p> <p>A földön kúszó-mászó gyakorlatokat végezni, alacsonyabb lejtőn fel-, lemászni.</p> <p>Játszani rövidebb ideig elmélyülten kockákkal, Montessori- eszközökkel.</p> <p>Nagyobb gyöngyöt felfűzni bőrszalagra, damilra (hüvelyk- és mutatóujj együttes mozgásának differenciáltsága).</p> <p>Felismerni különböző tárgyak hangját bekötött szemmel, majd megmutatni, illetve megnevezni azokat.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Kúszás, mászás, ugrálás, feltérdelés, felülés. – Forgások, forgatások, egyensúlygyakorlatok. – Páros lábon ugrálás játék közben. – Fogások – látás-fogás koordináció kialakítása. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Ajak-, arc-, nyelvjátékok.</p> <p>Hangfelismerés, hallásfejlesztés kockákkal, csörgőkkel, haranggal, a gyerek kelt hangot.</p> <p>Hangok gyakorlása (állathangok, harang) utánzása, játékokkal való ismerkedéskor (autó hangjának utánzása tologatás közben).</p> <p>Hintáztatás (eleinte felnőtt térdén), integetés, kéz- és ujjgyakorlatok (mondókákkal kísérve).</p> <p>Húzogatások, tologatások gördeszkán.</p> <p>Tárgyak rakosgatása. Kockák egymás mellé, egymásra rakása.</p> <p>Gyöngyfűzés szabadon, nagyobb méretű gyönggyel.</p> <p>Homokozás, homok töltése egyik vödörből a másikba, kavicsok rakosgatása.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>A tevékenységek, tárgyak megnevezése.</p>

<p>Témakör</p>	<p>2. Konstruktív játék, manipulációs gyakorlójáték</p>	<p>Javasolt óraszám: 20 óra</p>
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Húzó, dugó, csavaró, toló mozdulatok tudatos alkalmazása.</p>	
<p>Fejlesztési feladatok</p>	<p>Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</p>	
<p>Elfoglalni magát fakockával rövidebb ideig, elmélyülten rakosgatni, eleinte vízszintes irányban.</p> <p>Összeilleszthető síkidomokból kisebb építményeket készíteni, 2-3 elemet használva.</p> <p>Golyókat, pálcikákat használni.</p> <p>3-4 játékeszközt megismerni, rendeltetéseinek megfelelően használni.</p> <p>Saját elgondolásokat megvalósítani, a véletlenszerűen</p>	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Építőközből egyszerű konstrukció készítése. – Összeilleszthető síkidomok használata. – Golyók, pálcák használata. – Játékszerszámok használata. – Előre gyártott elemekből konstruálás (a rendelkezésre álló építőjátékkal). <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Fakocka rakosgatása, építkezés vízszintes irányban – egyenes vonal végigrakása kockával a szőnyegen.</p> <p>Összeilleszthető síkidomokból térbeli konstrukció építése 2-3 elem felhasználásával.</p> <p>Kisebb térszerkezet építése golyókból, pálcikákból.</p> <p>Játékszerszámok próbálgatása, pl. kalapács, seprű.</p>	

épített konstrukciókat utólag megnevezni.	Spontán építés tetszés szerint, az építmény utólagos megnevezése. Egyszerűbb konstrukciók létrehozása (a rendelkezésre álló építőjátékból).
Fogalmak	Ház, kalapács, seprű, torony, vár, híd, vonat, golyó.

Témakör	3. Szerepjáték	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Azonosulás a választott szereppel.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Szabadidőben a rendelkezésre álló eszközöket felhasználva eljátszani a környezetében zajló eseményeket, kezdetleges szinten. Elfoglalni magát a meglévő, illetve a készített bábokkal.	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Természeti és társadalmi környezet hatásainak eljátszása. • Gyerekhez közel álló felnőttek munkája, tevékenységei, környezetben történő váratlan események eljátszása. • Spontán bábozás. • Mese dramatizálása. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Napi tevékenységek eljátszása. Szülők munkájának, illetve otthoni tevékenységének eljátszása. Különböző szakmák eljátszása, pl. eladó, fodrász, sofőr, postás. Kirákott, illetve barkácsolt bábokkal bábozás.</p>	
Fogalmak	Otthon, iskola, reggel, dél, este, reggeli, ebéd, vacsora, anya, apa, 2-3 foglalkozás, pl. orvos, tanító stb. Kanál, pohár, fésű, autó, baba, telefon, szappan, törülköző, 2-3 gyümölcs, illetve zöldség neve, <i>tanult mesék szereplői</i> .	

Témakör	4. Didaktikus játék	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Fogalom – tárgy – tárgykép asszociáció gyakorlása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	

<p>Differenciálni 2-3 féle anyagot, hangot, ízt, szagot.</p> <p>2-3 formát egyeztetni, feltűnőbb azonosságokat és különbségeket észrevenni.</p> <p>2 részből álló képet szétszedni, később összerakni.</p> <p>Sorba rendezni pár mondatos mese képeit.</p> <p>Egy (több) információt tartalmazó kérést végrehajtani.</p> <p>Kiválasztani több tárgyból, képből a megnevezettet.</p> <p>Színeket egyeztetni.</p> <p>2 elemből ritmikus sort alkotni.</p>	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <p>A megismerő tevékenység fejlesztését szolgáló didaktikai játékok:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ÉRZÉKELÉST fejlesztő játékok: tapintás fejlesztése. Hallási figyelem, diszkrimináció fejlesztése. Ízlelés, szaglás fejlesztése. • FIGYELEM, EMLÉKEZET fejlesztése: figyelem tartósságának, terjedelmének fejlesztése. A gondolkodás fejlesztését szolgáló didaktikai játékok. • ANALIZÁLÓ-SZINTETIZÁLÓ képesség. • LOGIKAI MŰVELETEK játékos formái. • IDŐFOGALOM fejlesztése. • BESZÉDMEGÉRTÉST fejlesztő játékok. Beszédfejlesztő didaktikai játékok. • Játékos ARTIKULÁCIÓS gyakorlatok. • SZÓKINCSfejlesztés. Kultúrtechnikák tanításával kapcsolatos didaktikai játékok: • SZÁMOLÁS-MÉRÉS és OLVASÁS-ÍRÁS körében használatos didaktikai játékok. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Tapintás-párosítások tapintással, lekötött szemmel ízlelése, szaglása, majd megmutatása, melyik volt, amit értékelték.</p> <p>Saját hang felismerése magnóról.</p> <p>Zörgetéssel egyforma dobozokban lévő tárgyak hangjainak differenciálása.</p> <p>Funkcionálisan összefüggő képek egyeztetése, hiányok pótlása.</p> <p>Rövid mesék képeinek sorba rendezése, lejátszása instrukciók alapján.</p> <p>Egy információt tartalmazó kérések végrehajtására utaló játékok játszása.</p> <p>Kirakott tárgyakból egy adott tárgy kiválasztása /szókincsbővítés/.</p> <p>Játékos színegyeztetések, párosítások, válogatások, játékos összehasonlítások.</p> <p>Ritmikus sorok alkotása 2 elemből.</p> <p>Különböző vonalak, minták kilépegetése, kirakása játékokkal.</p> <p>Barkochba-játék játszása.</p> <p>Játékos instrukciók követése, analógiás sorok kirakása – több dologból több egyforma kiválasztása, kép-tárgy egyeztetése, szín, forma egyeztetése.</p> <p>Mennyiségek játékos összehasonlítása, összemérése.</p>
---	--

Fogalmak	Különböző játékok során használt tárgyak, ízek, szagok. Környezetünkben lévő hangok közül néhány. Alapvető formák.
-----------------	--

Témakör	5. Szabályjáték	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű szabályok felismerése, megértése és betartása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Bekapcsolódni az egyszerűbb szabályjátékokba és együttműködni társaival. 3-4 körjáték, párválasztó ismerete. Betartani a szabályt egyszerűbb értelemfejlesztő szabályjátékokban. 5-10 percig elmélyülten foglalkozni játékkal.	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Mozgásos szabályjátékok. – Értelemfejlesztő szabályjátékok. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Gyakorló és szerepjátékok játssza, amelyekben a műveletek mozzanatai megadott sorrendben követik egymást.</p> <p>Páros játékok játssza először felnőttel, majd egy társsal.</p> <p>Egyszerűbb csoportos mozdulatjátékok – körjátékok, párválasztók játssza.</p> <p>Érzékelést fejlesztő játékok játssza.</p> <p>Megfigyelést fejlesztő játékok játssza, pl.: Mi változott meg? – játék három tárggyal.</p> <p>Figyelmet fejlesztő szabályjátékok három tárggyal – a figyelem tartósságának, terjedelmének növelése különböző játékok játsszásával.</p>	
Fogalmak	Sor, kör, vonal, pár, labda.	

Témakör	6. Spontán játék	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Társak megkeresése és elfogadása a játék során.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Segítséggel választás a felkínált játéklehetőségek közül, adekvát játék a játéktárggyal.	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <p>Spontán játék szabadon választott játéktárggyal és szabadon választott társakkal, segítségnyújtás mellett.</p> <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Szabad játék bármilyen önállóan választott játéktárggyal és társsal.</p> <p>A felkínált lehetőségek (a már megismert játéktárggyak</p>	

	szabadpolcos elhelyezésével) közül választás segítségével.
Fogalmak	Elérhető játéktárgyak neve.

Témakör	7. Szabadban játszható játékok	Javasolt óraszám: 34 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Eszközök figyelmes használata, testi épség megóvására törekvés.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>A tanuló tudja elfoglalni magát a szabadban, játékot találni magának.</p> <p>Tudjon figyelni játék közben társaira (pl. a homokozóban ne szórja a homokot).</p> <p>Tudjon futó- és fogójátékokba bekapcsolódni.</p>	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Játék a szabadtéri foglalkozási eszközökkel. • Minden említett játékforma, ami a szabadban is játszható. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Hintázás, mászókázás, csúszdázás segítséggel. Homokozóban építkezés, egyszerűbb, nagyobb formák megtöltése, kiborítása. Homokozóban „főzés”, illetve építkezés – forma megtöltése, kiborítása. Vár, gödör építése. Kavicsok rakosgatása. Segítség mellett futó- és fogójátékok játszása.</p>	

Fogalmak	Hinta, mászóka, homok, „torta”, „süti”, „vár”, kő, sár, gödör, csúszda, fogó, futás.
-----------------	--

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló képes együttműködni felnőttel, társaival, játékeszközt a gyakorló játékok szintjén adekvátan használni.</p> <p>Képes különböző építőjátékokkal, konstrukciós játékok elemeivel elmélyülten elfoglalni magát, a kirakott formákat utánozni és önállóan alkotni, a megismert eszközöket adekvát módon használni.</p> <p>Képes eljátszani kezdetleges szinten a környezetében zajló eseményeket.</p> <p>Képes bekapcsolódni és a szabályokat követni a didaktikai játékokban.</p> <p>Képes bekapcsolódni a páros, illetve csoportos mozgásos játékba, követni a szabályokat, társaira figyelni.</p> <p>Képes segítséggel választani a felkínált játéklehetőségek közül, adekvátan játszani a játéktárgyakkal.</p> <p>Képes elfoglalni magát a meglévő, illetve a készített bábokkal.</p> <p>Képes társaival hosszabb ideig balesetmentesen játszani.</p>
---	---

3.- 4. évfolyam

A tantárgy szerepe az erkölcsi nevelésben a közösségi játékok során a segítőkészség és az önfegyelem viselkedési formáinak fejlesztése, a játékeszközök igazságos elosztásának megerősítése, a közös játéktevékenység formáinak bővítése, a türelem, kitartás gyakorlása a játék menetében, a siker és a kudarc feldolgozási képességének fejlesztése. Emellett fontos a gyermek személyiségének kibontakoztatása alkalmazkodó-képességének fejlesztésével, pozitív érzelmi légkörű, játékos, változatos helyzetekben.

A nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés területe a környezetben való téri és időbeni tájékozódás megerősítésével, a hagyományos népi gyermekjátékok, mondókák, népmesék, közmondások ismeretének bővítésével erősödik.

Az önismeret és a társa kapcsolati kultúra fejlesztését az alkalmazkodóképesség megerősítésével, a közösségi játékokban kulturált, kontrollált magatartás fejlesztésével, a játéktárgyak megosztási képességének belső igénnyé válásával és mások igényeinek figyelembe vételével éri el.

A tantárgy segíti a reális énkép kialakulását, az önálló, kreatív kezdeményezések megjelenését.

A testi és lelki egészségre nevelésben szerepet játszik a mozgásos játékok közbeni finommotorika, ügyesség, gyorsaság, kitartás fejlesztése, a játéktevékenység feszültségoldó hatásának segítségével a lelki egészség megvédése, a saját és társak testi épségének megőrzése, és a felkészítés az elővigyázatosságra.

A családi életre nevelés területén el lehet érni játék közben a családi élet feladatainak, szerepeinek megismerését, elmélyítését, szerepjátékokkal a családi feszültségek, konfliktusok feloldását.

Az anyanyelvi kommunikációt a tantárgy az egyszerű közlések, kérdések, utasítások megértésének, adekvát válaszok adásának fejlesztésével, mesék, versek, mondókák, közmondások értelmezésével és a képességeknek megfelelő nyelvi játékok megismertetésével támogatja.

A matematikai kompetenciaterület a szabályok megismerésével, betartásával, logikai sorrendek és következtetések levonásával, a kognitív képességek, figyelem, emlékezet, érzékelés, észlelés, gondolkodás fejlesztésével, a térbeli viszonyok, a téri orientáció felismerésével, gyakorlásával valósul meg.

A szociális és állampolgári kompetencia fejlesztését a közösség szabályainak megismerése és elfogadása, a tevékenységekbe történő bekapcsolódás, együttműködés, feladatvállalás, a várakozás megtapasztalása, a kialakult sorrend elfogadása szolgálja.

A kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia a tevékenységekbe közreműködő társak bevonásával, az önálló és közös tervezés gyakorlásával, a szerepek és feladatok elosztásával és elvállalásával fejlődik.

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség az alkotás örömeinek megélése, különböző anyagokból tárgyak, alakzatok létrehozása, a fantázia bevonásával szerepek eljátszása, helyzetek dramatizálása, mesék, versek, mondókák hallgatása és előadása által fejlődik.

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	3. Szerepjáték	Órakeret: 20
Előzetes tudás	Együttműködés, és türelem.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Beszéddel, mozgással kísért játék játszása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Szerepjáték 3-4 gyerek között. • Egymás „szabályait” elfogadni. • A környezetében zajló eseményeket játékában megjeleníteni. • Bábokkal elfoglalni magát, rövidebb eseménysorokat eljátszani. • Bekapcsolódni dramatizálásba, neki megfelelő szerepet eljátszani. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Élmények eljátszása. • Családi élet eseményei. • Családtagok egymáshoz való viszonya, munkájuk. • Felnőttek tevékenységei, munkái, váratlan események. • Bábozás, dramatizálás. <p>Tevékenység</p> <p>Napi programok eljátszása, időbeliség figyelembevételével. Baba gondozása. Családi kapcsolatok eljátszása (anya, nagymama, testvér). Különböző munkák eljátszása (mosogatás, seprés).</p>	<p>Kommunikáció foglalkozások, család, mesék,</p> <p>Ének, zene: felelgetős játékok,</p>

Különböző foglalkozások eljátszása (boltos, fodrász, orvos). Többször hallott és látott mese bábozása, a szöveg hallgatása közben. 2-5 szereplős mesék dramatizálása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	reggel-reggeli, dél-ebéd, este-vacsora, testrészek, néhány konyhai, illetve fürdőszobai eszköz neve, néhány élelmiszer, gyümölcs, zöldség neve, tanult mesék új fogalmai,
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes bekapcsolódni a dramatizálásba, neki megfelelő szerepet vállalni.

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	4. Didaktikus játék	Órakeret: 10
Előzetes tudás	Szerep és beszéd összhangja.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Logikai és funkcionális összefüggéseket észrevétele.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Differenciálni 6-8 féle hangot. • Megnevezni az alapszíneket. • Ismerni testrészeit, érzékszerveit. • Felismerni a napszakokat képek alapján. • 6-8 képből álló eseménysor képeit sorba rakni. • 3 elemből ritmikus sorokat alkotni (betűkből, számjegyekből is). • Ismerni a sok-keves, kicsi-nagy fogalmakat és használni ezeket. • A tanult formákat megnevezni. • Magánhangzókat, számjegyeket egyeztetni, kilépni, végigrakni. • Szabályokat követni a didaktikai játékok során. <p>Ismeretek.</p> <ul style="list-style-type: none"> • FIGYELEM, EMLÉKEZET, ÉRZÉKELÉS: hallási figyelem, hallási diszkrimináció fejlesztése, ízlelés, szaglás fejlesztése. • ANALIZÁLÓ-SZINTETIZÁLÓ képesség fejlesztése. • LOGIKAI MŰVELETEK játékos formái. • IDŐFOGALOM, időbeli tájékozódás fejlesztése. • BESZÉDFEJLESZTŐ DIDAKTIKAI JÁTÉKOK, ARTIKULÁCIÓS gyakorlatok. • BESZÉDMEGÉRTÉST fejlesztő játékok, SZÓKINCS bővítés. <p>Kultúrtechnikák tanításával kapcsolatos didaktikai játékok.</p> <ul style="list-style-type: none"> • SZÁMOLÁS-MÉRÉS és OLVASÁS-ÍRÁS során alkalmazott didaktikai játékok. <p>Tevékenység</p> <p>„Zsákbamacska” játék játszása, a kitapintott tárgy utólagos megnevezése. Magas-mély differenciálása, halk-hangos differenciálása különböző játékok során. Tárgyak megfigyelése (kirakott tárgyak figyelése, majd letakarás után a megfigyelt</p>	<p>Olvasás, írás: térorientációs gyakorlatok,</p> <p>Számolás, mérés: tájékozódás, összefüggések felismerése,</p>

<p>tárgyak felsorolása).</p> <p>Mi hiányzik? képkiegészítés– arcon érzékszervek, házon ablak.</p> <p>5-6 képből álló eseménysor sorba rendezése, pl.: virág növekedése.</p> <p>3 információt tartalmazó artikulációs gyakorlatok játszása, pl.: különböző arckifejezések utánzása – sírás, nevetés, stb.</p> <p>Analógiás sorok kirakása – több tárgyból, illetve képből több hasonló kiválasztása.</p> <p>Azonos fogalom, eltérő ábra egyeztetése.</p> <p>Logikailag, funkcionálisan összefüggő képek egyeztetése.</p> <p>„Gondoltam valamire” játék.</p> <p>Különböző szín, forma, magánhangzó, számjegyegegyeztetések, magánhangzók, számjegyek válogatása, játékkal kirakása, kilépése.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	„Gondoltam valamire” játék során szóba kerülő tárgyak, állatok nevei.
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>Képes szabályokat elfogadni, követni és újakat alkotni a tárgyakkal folytatott tevékenység közben.</p> <p>Képes figyelni az akusztikus, vizuális, kinezetikus ingerekre. a téri orientációs képesség alakulására, a sorrendiség alapjaira.</p>

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / Fejlesztési cél	5. Szabályjáték	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Elmélyült játék.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Szabályok megértése, elfogadása, az előforduló viták közös rendezése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bekapcsolódni, aktívan részt venni a mozgásos szabályjátékokban. • A szabályokat követni, társaira figyelni. • A vereséget elfogadni, elviselni. • Értelemfejlesztő szabályjátékokban a szabályokat követni: • 20-30 percig képes legyen odafigyelni egy-egy szabályjáték menetére. • Türelmesen kivárni, amíg soron következik. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mozgásos szabályjátékok. • Értelemfejlesztő szabályjátékok. <p>Tevékenység</p> <p>Csoportos mozdulatjátékok játszása, különböző körjátékokban, párválasztókban vegyen részt.</p> <p>Labdajátékok játszása – célba dobások: gurítás, dobás, egymásnak.</p> <p>Csoportos ügyességi játékok (kötélhúzás, kosárba dobás, futójátékok).</p> <p>Könnyebb versenyjátékok játszása – egyéni, illetve csoportos versengésekben való részvétel.</p>	<p>Mozgásnevelés és labdás gyakorlatok, sorversenyek,</p> <p>Ének, zene: körjátékok, párválasztók,</p>

<p>Érzékelést fejlesztő játékok játszása. Megfigyelést fejlesztő játékok játszása (Mi változott meg? 6-8 tárggyal). Figyelmet fejlesztő játékok. Szelektív figyelmi funkciók fejlesztése (méret- és formaérezkelő játékok játszása bekötött szemmel). Társasjátékok játszása közösen, illetve egyszerűbbeket párban (színegyeztetésen alapuló lépegetés).</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	pár, sor, kör, vonal, labda, dobás, gurítás, futás,
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes együtt játszani társaival, és egyszerű játékszabályokat betartani.

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	6. Spontán játék	Órakeret: 20
Előzetes tudás	Érdeklődés játéktárgyak iránt, kreativitás.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Szabályok betartása, játékeszközök közül választás.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> Segítséggel a felkínált játéklehetőségek közül választani, adekvátan játszani a rendelkezésére álló játékokkal. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> Spontán játék szabadon választott játékokkal és szabadon választott társakkal, segítségnyújtás mellett. <p>Tevékenység</p> <p>Szabad játék bármilyen önállóan választott játéktárggyal és társsal. A felkínált lehetőségek közül válasszon segítséggel (a már megismert játéktárgyak szabadpolcos elhelyezésével).</p>	<p>Kommunikáció beszélgetés, egyszerű szófordulatok, szókinccs,</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Elérhető játéktárgyak nevei.	
A fejlesztés várt	Képes fogni, emelni, letenni, összeilleszteni, dobni, gurítani, nyitni, csukni,	

eredményei a két évfolyamos ciklus végén	játékon keresztül az anyagok, tárgyak alapvető tulajdonságaival ismerkedni. Képes önállóan kitalált tevékenységeket játszani növekvő időtartamban, tárgyakat mással helyettesíteni.
---	--

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	7. Szabadban játszható játékok	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Balesetek elkerülése, megfelelő óvatosság.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Türelmes várakozás a játékeszköz használatára.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> Tartsa be a balesetvédelmi szabályokat játék közben. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> Játék játszótéri eszközökön. Minden említett játékforma, ami a szabadban is játszható. Játék a természet kínálta játékokkal. Télen: hógolyózás, szánkózás, hóember-építés. <p>Tevékenység</p> <p>Hintázás, csúszdázás, mászókázás, rollerezés, tricikli használata. Homokozóban építkezés, formatöltés-kiöntés, vár, gödör, alagút építése. Fára mászás. Aszfaltra rajzolás. Ugróiskola. Ugrálókötél, hullahop- karika használata. Kavicsokkal sorkirakás, válogatás. Futó- és fogójátékok játssza. Hógolyózás szánkózás segítségével.</p>		<p>Ábrázolás, alakítás: formázások különböző anyagokból,</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hinta, mászóka, homok, víz, sár, vár, <i>gödör, alagút</i> , fa, ág, kavics, kő, <i>fogó</i> , futás hó, hógolyó, hóember, szánkó,	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes betartani a balesetvédelmi szabályokat játék közben.	

MOZGÁSNEVELÉS (Testnevelés)

A tantárgy célja kialakítani a közepsúlyos értelmi fogyatékos tanulók mozgáskultúráját, javítani a mozgás összerendezettségét. A mozgást a motorikus fejletlenségek, testtartási rendellenességek korrekciójának eszközévé tenni a helyi lehetőségekhez igazodó terápiás eljárások alkalmazásával, kialakítva olyan ismereteket, jártasságokat, készségeket, képességeket, amely a későbbi mozgásos cselekvési biztonságukat, rendszeres fizikai aktivitásukat megalapozza, motorikus képességeiket hatékonyan fejleszti.

A tantárgy sajátos módszereivel, versenyekkel, mozgásos játékokkal segíti a tanulók mozgásvágyának fenntartását, valamint élmények gyűjtését.

A pedagógus feladata a megtanult, begyakorolt testhelyzetek, gimnasztikai gyakorlatok, elemi mozgássorok reprodukálását segíteni az alapmozgások gyakorlásával (csúszás, kúszás, mászás, járás, futás, ugrás, dobás), erősíteni a pozitív személyiségjegyeket. A mozgáskedv felkeltésével a játék az örömforrás, a kapcsolatteremtés eszközévé tehető, rendszeres testedzéssel az ügyességet, az állóképességet, a gyorsaságot, a bátorságot, az edzettséget, a fizikai állóképességet lehet fejleszteni, az izomerőt növelni.

Az elemi munkavégzéshez szükséges fizikai, szociális képességek kialakítását, a tanulók társadalmi mobilizációját elősegíti a téri orientációt, a feladattudatot és feladattartást fejlesztő gyakorlatok, tevékenységek megtervezése. A tanulók társadalmi mobilizációjának elősegítése valósul meg az elemi munkavégzéshez szükséges fizikai, szociális képességek kialakításával. A mindennapi élethez szükséges összerendezett mozgáskészségek kialakítása, térbeli irányok, viszonyfogalmak használata, testhelyzetek, mozgások utánzásának gyakorolása, a gimnasztikai alapformájú gyakorlatok rögzítése, ciklikus mozgássorok elsajátítása is ezt szolgálja.

A tantárgyi fejlesztés támogatja a mozgásos emlékezet, mozgáskészség fejlesztését, kontrollált mozgássorok rögzítését, tornaszerek adekvát, egyre önállóbb használatát.

Csapatjátékokban az együttműködési képesség kialakítása erősödik a játékokkal, versenyekkel és a figyelem, gyorsaság, kitartás és koncentrációs képesség fejlesztése is megvalósul a mozgásos és eszközös feladatokban. A sporttevékenységek teremtenek lehetőséget az egyszerű szabályok betartásának gyakorlására, a mozgásos versenyhelyzetekben, csapatjátékokban a győzelem és a vereség kulturált megélésének kialakítására.

Ha a tanuló gyógytestnevelésben vesz részt, vagy gyógytestnevelésben is részt vesz, a gyógytestnevelés végrehajtása során a mozgásnevelés kerettanterv adaptálható elemeit is alkalmazni kell.

1–2. évfolyam

A tantárgy a segítőkészség, az együttműködés kialakításával, a becsületes és szabályos tevékenységek megalapozásával mozgásos feladathelyzetekben, játékokban támogatja az erkölcsi nevelést.

A nemzeti öntudat, hazafias nevelés céljait a téri tájékozódás fejlesztésével és a helyes testtartásban történő mozgások gyakorlásával segíti.

Fejleszti az önismeretet és a társas kapcsolati kultúrát a pozitív személyiségjegyek megerősítésével, az egészséges önbizalom kialakításával, a fizikai képességek reális megismertetésével, segíti a féltékenység és a szorongás érzésének csökkentését a mozgásos tevékenységekben.

Fontos szerepet játszik a felelősségvállalásban a tanuló saját testi épségének, és a társak testi épségének megóvására törekvés. Megalapozódik a siker és a sikertelenség élményének helyes feldolgozása.

A tantárgy a testi és lelki egészségre nevelésben a mozgásos cselekvési biztonság kialakításával, a bátorság megalapozásával vesz részt a feladatok kivitelezése közben, amelyet a motorikus képességek ügyesítésével, az egyensúly, a figyelem fejlesztésével ér el. A balesetveszélyes helyzetek felismerése és az elkerülés technikáinak gyakorlása segít a testi épség megőrzésében.

Témakör	1. Rendgyakorlatok, téri tájékozódás	Javasolt óraszám: 60 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Térbeli tájékozódás fejlesztése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • Oszlopba, vonalba sorakozni, körbe állni és járni. • Bekapcsolódni egyszerű mozgásos tevékenységekbe. • Egyszerű cselekvéseket végrehajtani irányítással. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Alakzatok. • Térbeli tájékozódás. • Helyzetgyakorlatok. • Egyszerű utasítások végrehajtása. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Segítséggel álljanak körbe, oszlopba, vonalba sík talajon. Az előtte, mellette, mögötte, eleje, fent, lent, vége utasítások alkalmazása.</p> <p>Futás, kúszás, mászás, csúszás, gurulás.</p> <p>Irányítással: menj az ablakhoz, ülj le a padra utasítások végrehajtása.</p>	
Fogalmak	Kör, oszlop, vonal; elől, hátul, fent, lent, előtte, alatta, irány.	

Témakör	2. Alapvető testhelyzetek, szabad- és kéziszer- gyakorlatok	Javasolt óraszám: 80 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Testtudat, testérzékelés fejlesztése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • Részvétel különféle mozgásszituációkban. • Gyakorlatok végzése utánzással. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Statikus helyzetek. • Testrészek. • Páros gyakorlatok. • Testkép: fej, törzs, végtagok. <p><i>Tevékenység</i></p> <p>Segítséggel statikus helyzetek felvétele utánzás alapján, ülés, állás, fekvés, guggolás. Testkép: fej, törzs, végtagok. Testrészek mozgatása utánzás alapján. Harangozás, fűrészelés.</p>	
Fogalmak	Ülni, állni, feküdni hanyatt, hason, mondókák, húzz, testrészek, érzékszervek.	

Témakör	3. Légzőgyakorlatok	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Légzés szabályozása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • Utánzással gyakorlatokat végezni. • A helyes légzést gyakorolni. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Álló helyzetben ki-be légzés. • Ki-be légzés. <p><i>Tevékenység</i></p> <p>Utánzással ki-be légzéskor karok fel-leengedése. Különböző testhelyzetek felvétele. Fújások ki-be légzéskor. Fel-leemelések.</p>	
Fogalmak	Ki, be, száj nyitva, csukva, fújni, szívni.	

Témakör	4. Dobások, labdás gyakorlatok	Javasolt óraszám: 90 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Labdadobás cél felé.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Labdát dobni, gurítani, birtokba venni egyre nagyobb önállósággal.	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Labdagyakorlatok. • Páros gyakorlatok. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Irányítással: ülő és álló helyzetben labdagurítás, ütögetés, elkapás. • Egy-, kétkézes alsó dobás meghatározott irányba. • Labdagurítás egymásnak. 	
Fogalmak	Gömbölyű, gurul, pattog, pöttyös.	

Témakör	5. Játékos versenyek	Javasolt óraszám: 100 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Figyelmeztetésre szabály megtartása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • Egyszerű szabályokat felismerni. • Lehetőség szerint bekapcsolódni a megismert játékokba. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Gyakorló játékok. • Szabályjátékok. • Sorverseny. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Ugrálás. Hintázás. Akadályversenyek, székfoglaló. Sorversenyek: kötélhúzás.</p>	
Fogalmak	Verseny, ki a győztes? ki, be, magas, alacsony.	

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – egyhelyben állni, – segítséggel körbe állni, járni és oszlopba, vonalba sorakozni, – ülésben és állásban egyszerű gyakorlatokat végezni, kúszni, mászni,
---	--

	<ul style="list-style-type: none"> – lépcsőn lefelé kapaszkodással, felfelé utánlépéssel járni, – saját és társai testrészeit megmutatni, megnevezni, – együttműködni a közös foglalkozásokon, – utánnézéssel gyakorlatokat végezni, bekapcsolódni egyszerű mozgásos tevékenységekbe, – a helyes légzést elsajátítani, – labdát dobni, gurítani, birtokba venni, – felismerni egyszerű szabályokat, lehetőség szerint a játékba bekapcsolódni, – együtt játszani társaival, irányítással futkározni.
--	--

3–4. évfolyam

A tantárgy az erkölcsi nevelést folyamatosan támogatja a szabálykövetési képesség kialakításával, a szabálybetartás igényének megalapozásával, a közösségi tevékenységek során az együttműködés, türelem, önfegyelem fejlesztésével.

Az állampolgárságra, demokráciára nevelés elveit és céljait az egymás segítése iránti érzékenység és a csapatösszetartás érzésének felkeltésével támogatja.

Hozzájárul az önismeret és a társas kultúra fejlesztéséhez a konfliktushelyzetekben az önuralom megtartására, a játék helyzet és a valós helyzet felismerésére és adekvát viselkedésre ösztönzéssel. Segíti a féltékenység, szorongás érzésének csökkenését, az önbizalom fejlesztését sikerélmény biztosításával mozgásos tevékenységekben.

Kialakul az alkalmazkodási képesség, a tanuló saját és mások fizikai teljesítőképességének reális felmérése.

A testi és lelki egészségre nevelésben nagy szerepet játszik a fizikai állóképesség és erőnlét javítása, a mozgásigény felkeltése, a helyes testtartás folyamatos javítása.

Témakör	1. Rendgyakorlatok téri tájékozódás	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Tájékozódás alapvető téri helyzetekben.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • Térbeli irányokat alkalmazni segítséggel. • Irányokat helyesen használni. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Tornasor kialakítása. • Testfordulatok. • Térérzékelés. • Egyszerű alakzatok kialakítása. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i> Segítséggel sorakozó magasság alapján. Hol a helyem a tornasorban? Ki mellett álltam?</p>	

	Fordulás jelre: jobbra-balra. Rövid utasítások végrehajtása.
Fogalmak	Alacsony, magas, jobb-bal, oszlop, vonal, kicsi, nagy.

Témakör	2. Alapmozgások	Javasolt óraszám: 80 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Összehangolni a kúszáshoz, mászáshoz szükséges mozdulatokat.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> Lépcsőn lefelé kapaszkodással, felfelé uránlépéssel járni. Járás közben tárgyakat átlépni. Egyes járásmódokat felismerni, egyszerű alapmozgásokat reprodukálni bemutatás alapján. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Egyensúlyozó gyakorlatok. Gurulás. Statikus helyzetek. Lépcsőn járás. Függeszkedés. Kúzás, mászás, szökdelés. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Segítséggel járás tornapadon, lépcsőn. Járás külső-belső talpélen. Guruló átfordulás előre, guggolásba érkezés. Törökülés, nyújtott ülés. Segítséggel: kéz- és lábtámaszok. Lefelé járás lépcsőn folyamatosan utánlépéssel. Bordásfalon függés (térdfelhúzással). Kúzás-mászás akadályok alatt. Folyamatosan szökdelés előre-hátra.</p>	
Fogalmak	Pad, billeg, egyensúly, előre, hátra, emelkedő, lejtő.	

Témakör	3. Alapvető testhelyzetek, légző-, szabad- és kéziszer-gyakorlatok	Javasolt óraszám: 80 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Társakkal ütem tartása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> Két elemből álló mozdulatsort bemutatás után visszaadni. A levegővételt és kifújást jelre végrehajtani. Vezényszavakat ismerni és követni. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Szabadgyakorlatok. Mozgáskontroll. Hasi légzés. Testrészekkel végezhető gyakorlatok. 	

	<p><i>Tevékenység</i> Segítséggel: testrészek mozgatása, ütemre: fej, kar, láb, törzs. Tükör előtt végzett gyakorlatok: döntések, hajlítások, kar- és lábemelések. Ki- és belégzés körmozgással ülésben, állásban. Segítséggel szabad- és kéziszer-gyakorlatok. Két egyszerű mozgáselem összekapcsolása (ugrás terpeszbe, taps fej fölött).</p>
Fogalmak	Testséma, légzés, ütem, egyenletes lüktetés, fújni, szívni.

Témakör	4. Dobások, labdás gyakorlatok	Javasolt óraszám: 80 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Labda földhöz ütögetése és elkapása, pattogtatás.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • Labdát fogni, elkapni, célba dobni, pattogtatni. • Labdát rúgni, célba juttatni. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Alsó, felső dobás. • Labda pattogtatása minél hosszabb ideig. • Páros labdagurítás. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i> Segítséggel: egy- és kétkezes alsó és felső dobás társnak, megadott célba, levegőbe. Labdagurítás társnak ülő és álló helyzetben.</p>	
Fogalmak	Alul, felül, cél, alsó dobás, felső dobás.	

Témakör	5. Játékos versenyek	Javasolt óraszám: 90 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Együttműködés a játék során.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Egyszerű játékszabályokat betartani.	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Szabályjátékok. • Versenyjátékok. • Fogójátékok. • Mozgásos népi játékok. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p>	

	Bújócska, kötélhúzás, versenyfutás. Labdával végezhető váltóversenyek. Karikafogó, fogócska, sapkafogó, kutya fogó. Bújj, bújj itt, megyek..., Lipem-lopom..., Héja, héja...
Fogalmak	Cél, célba érés, győztes, sorverseny, fogócska, fogó, kiszámoló.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – segítséggel tájékozódni alapvető téri helyzetben, a térbeli irányokat alkalmazni. – járásmódokat, egyszerű alapmozgásokat felismerni, bemutatás alapján reprodukálni. – lépcsőn segítség és kapaszkodás nélkül járni. – járás közben tárgyakat átlépni. – szóbeli utasításra, utánpótlással egyszerű alapmozgásokat, elemi szabadgyakorlatokat végrehajtani. <p>Törekszik a helyes légzésre.</p> <p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – a labdát kezelni, dobni, elkapni. – egyszerű mozgásos tevékenységekbe bekapcsolódni, adott jelre mozgását elindítani, megállítani. – felismerni és betartani egyszerű szabályokat.
---	---

5–6. évfolyam

A tantárgy szerepe különösen fontos a szabályok betartásának, a becsületes játék normáinak elmélyítésében és versenyhelyzetekben az önuralom és az önfegyelem kialakításában.

A nemzeti öntudatra nevelést, hazafias nevelést segíti a csapat tagjává válás igényének felébresztése, a csapattal való azonosulás érzésének, a közösségért végzett aktív cselekvésnek az ösztönzése.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztését a féltékenység, szorongás érzésének csökkentésével és a megfelelő önbizalom kialakításával segíti.

A testi és lelki egészségre nevelést támogatja az elemi munkavégzéshez szükséges fizikai állóképesség, izomerő kialakítása, a mozgás megszerettetése, a fizikai aktivitás iránti belső igény megerősítése.

Témakör	1. Rendgyakorlatok, téri tájékozódás	Javasolt óraszám: 40 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Nagyság szerinti sorakozás, vezényszavak megértése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • Nagyság szerint sorakozni. • Utasítást végrehajtani. • Vezényszóra különböző sorakozási gyakorlatot végezni. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Sorakozások. • Testfordulatok. • Térérzékelés. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Segítséggel: egyes, kettes oszlop és vonal kialakítása, nyitódás kartávolságra, záródás, sorakozó magasság szerint, elhelyezkedés szóbeli utasításra.</p> <p>Testfordulatok vezényszóra.</p> <p>Segítséggel: térben való elhelyezkedés szóbeli utasításra, bordásfal mellé, szekrény elé, zsámolyra.</p> <p>Sorakozó magasság szerint sípszóra, nyitódás, záródás, kartávolság.</p>	
Fogalmak	Nyit, zár, kartávolság, tornaszekrény.	

Témakör	2. Alapmozgások	Javasolt óraszám: 70 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Adott jelre tempóváltás.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
<p>Utánzással különféle gyakorlatokat végezni.</p>	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Támaszok. – Járások. – Szökdelések. – Gurulások. – Járások. – Mászások. – Függeszkedés. – Távolugrás. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Térdelő támasz. Fekvőtámasz. Rákjárás. Pókjárás. Előre, hátra, akadályon átszökdelés. Nyújtott ülésből guruló átfordulás hátra, oldalra gurulás. Önállóan: járás közben akadályok átlépése, guggoló átfordulás előre. Segítséggel: egyensúlyozó járás megfordított padon. Lépés ritmusának változtatása, lépcsőn járás, kapaszkodás nélkül. Bordásfalra fel-lemászás, függeszkedés térdfelhúzással, lábemelgetéssel. Helyből távolugrás.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Rák, pók, ütem, taps, ritmus, nyújtott ülés.</p>

Témakör	3. Alapvető testhelyzetek, légző-, szabad- és kéziszer-gyakorlatok		Javasolt óraszám: 60 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Kéziszerek adekvát használata, gyakorlatok önálló végezése.		
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<ul style="list-style-type: none"> • Gimnasztikai gyakorlatokat leutánozni. • Helyes légzéstechnikát gyakorolni. • Négyütemű gyakorlatokat végezni utánzással. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kéziszer-gyakorlatok. • Szabadgyakorlatok. • Légzéstechnika. • Összetett gyakorlatok. • Versenyfeladatok. <p><i>Tevékenység</i></p> <p>Irányítással: labdával, babzsákkal, bottal, szalaggal két ütemre végezhető gyakorlatok.</p> <p>Zenére két mozgáselem összekapcsolása:</p> <ul style="list-style-type: none"> • karkörzés, karhúzás, • karfordulatok: oldalsó, mellső, magas. <p>Irányítással: levegővétel, benntartás, kifújás ütemezéssel.</p> <p>Hasi légzés, mellkasi légzés.</p> <p>Segítséggel: négyütemű kar-, törzs-, lábgyakorlatok végzése.</p> <p>Szóbeli utasításra kar- és lábtartások.</p> <p>Önállóan: léggömbfújás, pingponglabda-fújás.</p>		
Fogalmak	Kéziszerek, funkciójuk, tüdő, ki-belégzés, négy ütem.		

Témakör	4. Dobások, labdás gyakorlatok	Javasolt óraszám: 90 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Labdajáték játszása irányítással.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • Célba dobás egykezes alsó és felső dobással. • Célba rúgás. • Labdavezetés (kézzel, lábbal). 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i> Labdagyakorlatok.</p> <p><i>Tevékenység</i> Önállóan: labdapattogtatás, egykezes alsó és felső dobás. Nagylabda-dobás, -elkapás. Páros labdagyakorlatok. Önállóan: labdavezetés folyamatosan, célba dobás, kosárra dobás, mozgó labda elrúgása.</p>	
Fogalmak	Gurul, cél, kosárlabda.	

Témakör	5. Játékos versenyek	Javasolt óraszám: 100 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Versenyek során a siker érdekében együttműködés a társakkal, az eredmény elfogadása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • Alkalmazkodás csapattársakhoz, öröm mások sikerének. • Versenyszellem kialakulása. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Küzdőjátékok elemeinek alkalmazása. • Versenyjátékok. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i> Irányítással: sor-, futó-, váltóversenyek. Mozgásos népi játékok (Héja, héja...). Társsal végezhető versenyek: talicskázás, labdaviadal. Békaugrás akadály megkerülésével. Váltóversenyek: futás labdahordással, labdaadogató. Fogójátékok, ügyességi játékok.</p>	

Fogalmak

Játékszabályok, szabályok, váltóverseny.

**Összegzett
tanulási
eredmények a két
évfolyamos ciklus
végén**

A tanuló képes

- nagyság szerint sorakozni.
- vezényszóra különböző sorakozási gyakorlatokat elvégezni.
- felismerni és reprodukálni egyszerű alapmozgásokat, járásmódokat.
- egyszerűbb testhelyzeteket utánozni.
- segítséggel bordásfalon függeszkedni.
- gimnasztikai gyakorlatokat leutánozni.
- segítséggel, utánzással négyütemű gyakorlatokat végezni.
- légzését szabályozni.
- egykezes alsó és felső dobással célba dobni.
- lábbal irányt tartva labdát vezetni (mindkét lábbal), cél felé elrúgni.
- csapatához alkalmazkodni, örül mások sikerének.

Kialakul benne a versenyszellem.

TESTNEVELÉS

A tantárgy célja a záró évfolyamokon elsősorban kialakítani a rendszeres mozgás, testedzés, és az egészséges életmód iránti igényt, továbbá a testnevelés tantárgy tanítása során kialakított és begyakorolt mozgáselemeket és a gimnasztikai alapformájú gyakorlatokat rögzíteni, térbeli irányokat, viszonyfogalmakat használni, az alapmozgásokat gyakorolni.

Az egészséges testi fejlődést biztosítja, a motorikus képességeket fejleszti, a testi fejlődés zavarait korigálja a pedagógus egyéni igényekre alapozott munkája. Az évfolyamokon a sportjátékokhoz szükséges elemi és tájékozódási képesség (figyelem) fejlesztése, a labdabiztonság növelése tovább folyik, egyéni igényekhez és adottságokhoz illesztve, alakítva az ügyességet, az erőt, az állóképességet, a kitartást, az edzettséget, a bátorságot, az akaratot. Növekvő elem- és ütemszámú mozgássorok elsajátítása teremt lehetőséget a ritmus és sorrend megtartására a mozgásos feladatokban.

A tantárgy további feladata a sportversenyek elemeinek elsajátíttatása, a sportjátékok alapvető játékelemeinek megismertetése, támogatva a tanulók felkészülését az iskolai sportversenyekre.

A tantárgy az erkölcsi nevelésben fontos szerepet játszik a fegyelemre, a szabályok betartására törekvéssel, és a csapatjátékokban a győzelem és vereség fegyelmezett megélésének az élményével.

Az önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztése az önfogadást, és mások tulajdonságainak megismerésével a társaival szembeni toleráns magatartás kialakítását erősíti.

A testi és lelki egészségre nevelést a rendszeres mozgás iránti természetes igény megerősítése, az állóképesség, a kitartás, a mozgáskultúra fejlesztése, az egészséges testi fejlődés biztosítása a megfelelő, életkorhoz, testi erőnléthez igazodó mozgáslehetőségek kihasználásával támogatja. A testi képességek, izomerő fejlesztése, a magabiztos mozgás és egyensúly megerősödése a saját és mások testi épségének megóvását segíti, a másokért vállalt felelősség érzésének megismerése, az önkéntességben rejlő lehetőségek a tanuló személyiségét építik.

A tantárgy hozzájárul az együttműködési hajlandóság fejlesztéséhez, a feladatvállaláshoz a csoportos mozgásokban, versenyekben.

Ha a tanuló gyógytestnevelésben vesz részt, vagy gyógytestnevelésben is részt vesz, a gyógytestnevelés végrehajtása során a testnevelés kerettanterv adaptálható elemeit is alkalmazni kell.

Témakör	1. Rendgyakorlatok, téri tájékozódás	Javasolt óraszám: 50 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Ütemtartással járások, önálló sorakozás.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • Irányok biztos ismerete, önálló sorakozás felszólításra. • A gyakorlatok egyre pontosabb végrehajtása. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Sorakozás. • Járások. • Menetelés. • Testfordulatok. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Irányítással sorakozó magasság szerint, járás egysoros, kétsoros, háromsoros oszlopban.</p> <p>Helyben járással igazodás, sorbontás, jobb-, baloldal érzékelése.</p> <p>Nyitódás, záródás, helyben járás, jelre elindulás, megállás.</p> <p>Sarkon jobbra, balra fordulatok vezényszóra.</p> <p>Mozgásformák összekötése.</p>	
Fogalmak	Nyit, zár, jobb, bal, magas, alacsony.	

Témakör	2. Gimnasztikai gyakorlatok	Javasolt óraszám: 70 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Vezényszavak biztos ismerete és követése.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
<ul style="list-style-type: none"> • Egyszerű utasítások megértése. • A feladatok sorrendjének megtartása. • Az alapgyakorlatok végzése huzamosabb ideig vezényszavak alapján, illetve emlékezetből, esetleg begyakorolt koreográfiák zenére. • Tartásjavító gimnasztikai gyakorlatok végzése. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Mozgáselemek összekapcsolása. • Szakkifejezések megértése. • Kéziszer- és szabadgyakorlatok. • Gerincoszlop-erősítő gyakorlatok. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Begyakorolt mozgáselemek összekapcsolása. Helyben futás magas térdemeléssel, terpeszállás, törzshajlítás, bokaérintés. Szalag, babzsák, labda, medicinlabda, súlyzó használata. Négyütemű gyakorlatok. Zenére változó ritmusú négyütemű tartásjavító gyakorlatok.</p>
Fogalmak	Négy ütem, zenekíséret, terpeszállás, oldalsó középtartás, mellső középtartás, magastartás.

Témakör	3. Képességfejlesztő gyakorlatok, játékos feladatok	Javasolt óraszám: 80 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Has- és hátizom-erősítő gyakorlatok végzése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • Szóbeli utasításokat megérteni. • Egyre hosszabb ideig végezni a tartásjavító és izomerősítő gyakorlatokat. • A fejlesztést segítő, a szabadban is alkalmazható sporteszközök használatát elsajátítani (helyi adottságokra tekintettel). 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Guggolás. • Kúszás. • Függeszkedés. • Távolugrás. • Állórajt. Futás. • Guruló átfordulás. • Kúszás. Mászás. • Egyensúlyozó járás. • Kerékpár, roller, gördeszka, görkoresolya, korcsolya, szánkó használata. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Segítséggel: guggoló járás. Kúszás padok között. Függeszkedés kötélén vagy bordásfalon. Egy lábról elrugaszkodás, távolugrás nekifutásból. 30-60 m-es versenyfutás állórajtból. Sorozatban guruló átfordulások. Guruló átfordulás hátra.</p>	

	<p>Irányítással: kúszás akadályok között, mászás akadályon át. Pad merevítőjén egyensúlyozás. A sporteszközök biztonságos használata (különös tekintettel a balesetmentes közlekedésre), egyéni megsegítéssel, egyre önállóbban.</p>
Fogalmak	Sorozat, állórajt, méter, időmérés, stopperóra, sporteszközök, használat során felmerült fogalmak.

Témakör	4. Labdás gyakorlatok	Javasolt óraszám: 90 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Egyre biztosabb labdavezetés és irányítás (kézzel, lábbal).	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • Szabályok megértése és betartása. • Dobások, a labda jellegétől függően (helyből, lendületből, egy és két kézzel). • Legalább 2-3 pattogtatás végezni. • Egyre biztosabban labdát vezetni (kézzel, lábbal). 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kislabdadobás, hajítás, lökés. • Átadások. • Labdavezetés. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i> Irányítással: dobóterpeszből kidobás, célba dobás, alsó, felső dobás. Célba dobás: helyből, lendületből. Egykezes, kétkezes mellső átadások, különböző feladathelyzetekben. Váltott kézzel járás közben akadályok megkerülése, labdavezetések.</p>	
Fogalmak	Váltott kéz, labdavezetés.	

Témakör	5. Sportjátékok elemei	Javasolt óraszám: 70 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	1-2 sportjáték szabályos játszása.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
<ul style="list-style-type: none"> • Játék közben a szabályok minél pontosabb betartása. • Kedvenc sporttevékenység kiválasztása, mérkőzések figyelemmel kísérése, szurkolás. • Csapatjátékban aktív részvétel, a „mérkőzés” és az eredmény számontartása, a teljesítmény értékelése. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kosárlabda. • Pingpong. • Tollaslabda. • Labdarúgás. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Irányítással: alapállás, megindulás, megállás, labdavezetés, átadás, kosárra dobás, védekezés. Pingpongozás, átütés, szerválás. Szivacs labda ütögetése. Labdavezetés, kapura lövés.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Kosárpalánk, kapu, gól, kétkezes mellső átadás, félidő, harmad, szerva, szerválás.</p>

<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – a vezényszavakat követni, – megállásnál, vonulásnál a megfelelő lábrend érzékelésére, – irányítással összetett utánzó gyakorlatokat végezni, törekedni az ütemtartásra. <p>Ismeri a használt tornaszerek nevét, azok balesetmentes használatát.</p> <p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – testtömeghez igazodó erő kifejtésre a gyakorlatok végzésekor, – mind hosszabb időtartamban végezni az izomerősítő gyakorlatokat, – egyensúlyozni változó feltételek között, – kitartóan, javuló technikával futni, – törekedni az egészséges életmódra és a rendszeres fizikai aktivitásra, – a megfelelő mozgásmintát követni. <p>Adottságainak megfelelő labdás ügyességgel, együttműködési készséggel rendelkezik.</p> <p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – aktívan részt venni sportjátékokban, – labdát vezetni, labdát továbbítani, – mérkőzés játszására egyszerűsített szabályok figyelembevételével.
--	---

Osztályfőnöki óra

(Közösségi nevelés)

Az osztályfőnöki óra célja az osztályba járó tanulók közösségének kialakítása, fejlesztése, a csoporthoz tartozás, identitás tudatosítása. Az osztályfőnöki óra a pedagógiai folyamatban kiemelt helyet foglal el, céljai és feladatai a nevelési-oktatási folyamat teljes spektrumára kiterjednek. A tantárgy célja a tanulók segítése önismeretük fejlesztésében, személyiségük stabilizálása a lehetséges életpálya elérésének céljai érdekében.

A tantárgy tematikája segíti a szociális képességek (a kapcsolatteremtés, a kommunikáció, az empátia, a tolerancia, a kooperáció, a konfliktuskezelés stb. képességeinek) fejlesztését főként az osztályban megélt saját élmények, tapasztalatok alapján. A tantárgy fontos szerepe a társadalmi beilleszkedés támogatása, az élet különböző területeire érvényes szabályok rendszerezése, a felnőtt élet megkezdésének előkészítése.

Az osztályfőnöki óra lehetőséget ad az iskolai közösségi programokhoz történő kapcsolódás előkészítésére, tervezésére, az ünnepeken, megemlékezéseken a csoport szerepvállalására.

5-6. évfolyam

Témakör	1. Beilleszkedés – Alkalmazkodás	Javasolt óraszám: 32 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Szabályok, helyes napirend ismerete, kialakítása.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
Fejlesztési tevékenységek		
1. A szabályok elfogadása.		
2. Helyes napirend kialakítása.		
3. Veszélyes helyzetek elkerülése.		
Fejlesztési ismeretek		
1. Házirend.		
2. Tűz- és balesetvédelem.		
3. Napirend. Tanórán kívüli elfoglaltságok.		
Tanulói tevékenység		
1. A házirenddel kapcsolatos kérdések megvitatása (kérdések megfogalmazása).		

2. A szabályok megvitatása.
3. Időbeosztás, órarend.
4. Kapcsolatépítés, aktív együttműködés.
5. Veszélyforrások felismerése, megvitatása.

Fogalmak	szabály, veszély, tűz, baleset, óra, tanóra, hiányzás, szabadidő
-----------------	--

Témakör	2. Önismeret – Testi és lelki egészség	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	1. Mondanivaló árnyalt közlése szóban és írásban. 2. Reális önismeret kialakítása.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p>Fejlesztési tevékenységek</p> <ol style="list-style-type: none"> Tulajdonságok megnevezése. Jó és rossz elkülönítése. Saját tulajdonságaim. <p>Fejlesztési ismeretek</p> <ol style="list-style-type: none"> Önjellemzés, reális önértékelés. Milyenek látom társaimat, ők hogy látnak engem? Tulajdonságok összehasonlítása. <p>Tanulói tevékenység</p> <ol style="list-style-type: none"> Saját tulajdonságok számbavétele, feltérképezése (külső- és belső tulajdonságok), fénykép nézegetése: régi – új, mi változott? Önjellemzés készítése és megismertetése a társakkal (önelemzés). Jó – rossz, helyes – helytelen, hiba – bemutatása helyzetgyakorlatokban. 		
Fogalmak	jó, rossz, tulajdonság, helyes, helytelen, elemzés, önelemzés.	

Témakör	3. Aktuális témák	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	1. Osztályközösséget alakítani. 2. Egyéni és társadalmi ünnepeket ismerni, számon tartani.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p>Fejlesztési tevékenységek</p> <ol style="list-style-type: none"> Szűkebb és tágabb közösséget megismerni, annak életét, történéseit figyelemmel kísérni. Aktivitást és együttműködést tanúsítani. A közös eseményeken aktív részvétel. 		

<p>Fejlesztési ismeretek</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Saját teendőinek feltérképezése. 2. A közösség életében adódó aktuális, váratlan események kezelési módjának elsajátítása. 3. Egyéni és közösségi ünnepek, események ismerete, és felkészülés a közösség alkalmaira (ünnepélyek, külső programok). 	
<p>Tanulói tevékenységek</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tervek készítése, dekoráció készítése, öltözék megválasztása, a közös élmények megbeszélése, az elkészült fotók, felvételek közös megtekintése, a látottak megvitatása. 2. Aktív részvétel ünnepeken (családi és közösségi alkalmakon), az ünnepnek megfelelő szokások, külsőségek megtartása (vendégvárással kapcsolatos teendők, ünnepi műsorban szerepvállalás, fényképezés, beszámoló szóban az eseményről). 3. A közösség életében felmerülő probléma megfogalmazása, véleményalkotás, vita. 4. Egyéni tapasztalatok, vélemények gyűjtése. 	
<p>Fogalmak</p>	<p>Az ünnepekkel, eseményekkel, osztályközösséggel kapcsolatos fogalmak köre.</p>

<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló képes</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. az osztályközösség és viselkedéskultúra alakítására, 2. a veszélyforrások elkerülésére, 3. a szabályok alapvető betartására. 4. aktívan részt venni képességeihez mérten az intézmény és a lakóhely életében.
--	---

7-8. évfolyam

<p>Témakör</p>	<p>1. Beilleszkedés – Alkalmazkodás</p>	<p>Javasolt óraszám: 30 óra</p>
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Szabályok ismerete és betartása, veszélyhelyzetek felismerése, előkészület a pályaválasztásra.</p>	
<p>Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</p>		
<p>Fejlesztési tevékenységek</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Az iskolai és otthoni szabályok követésének kialakítása. 2. Veszélyhelyzetek felismerése és azok elkerülése. 3. Ismeretek a készségfejlesztő iskolai képzésekkel kapcsolatban. 		

Fejlesztési ismeretek

1. Iskolai és otthoni szabályok.
2. Tanulói jogok és kötelezettségek.
3. Tűz- és balesetvédelem.
4. A továbbtanulással kapcsolatos ismeretek.
5. Gyakorlati tantárgyakkal kapcsolatos képességek feltérképezése (kézügyesség, kitartás, pontosság, megbízhatóság).

Tanulói tevékenység

1. A házirenddel kapcsolatos kérdések megvitatása (kérdések megfogalmazása).
2. A szabályok megvitatása.
3. Segítségkérés veszélyhelyzetben.
4. Kérdések megfogalmazása a továbbtanulással kapcsolatban (pályaorientáció, alkalmasság).
5. Saját képességek tudatosítása a pályaválasztás érdekében.

Fogalmak

Kötelező tanóra, igazolt-igazolatlan hiányzás, szabály, veszély, mentők, tűzoltó, rendőrség, továbbtanulás.

Témakör	2. Önismeret – Testi és lelki egészség	Javasolt óraszám: 42 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Reális önismeret. Törekvés a káros szokások elkerülésére.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p>Fejlesztési tevékenységek</p> <ol style="list-style-type: none">1. Reális önismeret.2. Az egészség fogalmának ismerete, fontosságának felismerése.3. A káros szenvedélyek kialakulásának elkerülése. <p>Fejlesztési ismeretek</p> <ol style="list-style-type: none">1. Önjellemzés, reális önértékelés.2. Testi, lelki bántalmak, sérelmek következményei.3. Az emberi természet megnyilvánulása, a helyes életvezetés kialakítása.4. Veszélyeztető tényezők, a káros hatások kivédése, kialakulásuk megelőzése.5. Dohányzás.6. Alkoholizmus.7. Káros közösségek hatása. <p>Tanulói tevékenység</p> <ol style="list-style-type: none">1. Önjellemzés készítése és megismertetése a társakkal (önelemzés).		

2. Szituációs gyakorlatok a káros hatásokkal való találkozásokról, hogyan lehet kikerülni a fenti helyzeteket (alkohol, cigaretta és drog visszautasítása), a napirend és az egészséges életmód segítségével.

Fogalmak	Konfliktuskezelés, egészségmegőrzés, függőség, elkerülés, megelőzés.
-----------------	--

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> -képeségeihez mérten a reális önértékelésre -az osztályközösség és viselkedéskultúra alakítására, -a káros szokások felismerésére, -a veszélyforrások elkerülésére, -a szabályok alapvető betartására.
---	--

Legitimációk

Abonyi Montágh Imre Egységes Gyógypedagógiai
Módszertani Intézmény, Óvoda és Általános Iskola

OM azonosító: 038547
Cím: 2740 Abony, Bicskei u. 2.
E-mail: montaghimre.abony@cegleditk.hu
Tel: 06-30/320-0196 (intézményvezető)
06-30/397-3116 (titkárság)
06-30/397-3304 (óvodai csoport)

Az Abonyi Montágh Imre EGYMI, Óvoda és Általános Iskola 2022/2023. tanévében a Helyi Tanterv módosítását a nevelőtestület megismerte, és a 10-4/2022. (VIII.30.) sz. határozatával elfogadta

1. NAGY ANDREA

Nagy Andrea

2. BOROS ANIKÓ

Boros Anikó

3. CSÖRÖGI-MOLNÁR ERIKA

Csörögi-Molnár Erika

4. DÓRA ANIKÓ

Dóra Anikó

5. JUHÁSZ JULIÁNNA

felmentési idejét tölti

6. KERESKÉSNÉ BORSÁNYI TÜNDE

Kereskésné B. Tünde

7. KIRÁLY RITA

Király Rita

8. KOVÁCS EDINA

Kovács Edina

9. KÖKÉNY SZILVIA

Kökény Szilvia

10. NAGY NIKOLETTA

GYED

11. VARGÁNÉ BÍRÓ MARIANNA

Vargáné Bíró Marianna

12. BALÁZS ZSOLTNÉ gyp. assz.

Balázs Zsolt

13. BALOGNÉ POLYÁK ERZSÉBET gyp. assz.

Balogné Polyák Erzsébet

14. BERTA-HERNEK ORSOLYA gyp. assz.

GYED

15. GÖNCZÖL KLÁRA gyp. assz.

Gönczöl Klára

16. JANDÁCSIK NIKOLETTA gyp. assz.

Jandácsik Nikolett

17. MATUSINKA-MÉSZÁROS MARIANNA gyp.assz.

Matusinka-Körös Marianna

18. RAFFAI MIRANDA MARGARÉTA gyp.assz.

Raffai Miranda

19. RÉCSI ISTVÁNNÉ dajka

Récsi István

Diákönkormányzat véleményezése

a 2022. augusztusban módosított Pedagógiai Programról és Helyi Tantervről

Az Abonyi Montágh Imre Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Óvoda és Általános Iskola 2022. augusztusában módosított Pedagógiai Programját és Helyi Tantervét az intézmény Diákönkormányzata a Diákönkormányzat munkáját segítő pedagógussal együtt értelmezte, megismerte, véleményezte.

Abony, 2022. augusztus 30.

Seres Ildikó Viola
Seres Ildikó Viola

DÖK elnöke

Vargáné Bíró Marianna
Vargáné Bíró Marianna

DÖK munkáját segítő pedagógus

Az Intézményi Szülői Szervezet véleményezése

a 2022. augusztusban módosított Pedagógiai Programról és Helyi Tantervről

Az Abonyi Montágh Imre Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Óvoda és Általános Iskola 2022. augusztusában módosított Pedagógiai Programját és Helyi Tantervét az Intézményi Szülői Szervezete megismerte, véleményezte.

Abony, 2022. augusztus 30.

Kecskeméti Kátora Beatrix

ISZSZ elnök

Az Intézményi Tanács véleményezése

a 2022. augusztusban módosított Pedagógiai Programról és Helyi Tantervről

Az Abonyi Montágh Imre Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Óvoda és Általános Iskola 2022. augusztusában módosított Pedagógiai Programját és Helyi Tantervét az Intézményi Tanács megismerte, véleményezte.

Abony, 2022. augusztus 30.

Somodi Dóra

Intézményi tanács tag

Kovács Edina

Intézményi tanács elnök

1. sz. függelék

Pedagógiai Program kiegészítése a Komplex Alapprogrammal

Bevezetés:

Az elmúlt években sokat hallottunk a Komplex Alapprogramról, melynek megismerését, elsajátítását és bevezetését a Ceglédi Tankerületi Központ a kezdetektől támogatja. A Komplex Alapprogram egy, az egész általános iskolai képzést megújító nevelési-oktatási program.

Pedagógusaink az iskolai bevezetés előtt, az elmúlt tanévben továbbképzéseken vettek részt. Itt megismerték a program részleteit, tanítási módszereit, eljárásait, felkészültek az új feladatra.

Ezek után a 2021/2022. tanévben, iskolánk alsó tagozatán bevezetésre került, a következő tanévekben pedig felmenő rendszerben folytatódik bevezetése a felsőbb évfolyamokon is.

A Komplex Alapprogram jelszava „Tanulni élmény”, célja az „Élménysuli” megvalósítása.

Az elvárások szerint ez a program biztosítja:

- a tanulási esélyek növelését,
- tanulmányi eredmények javulását,
- a magatartási problémák számának csökkenését,
- a gyerekek közötti kapcsolatok javulását,
- orvosolja a végzettség nélküli iskolaelhagyás problémáját.

A változások elsősorban az iskolai élet szakmai részét érintik: a tanítási módszerek bővítését, a délutáni foglalkozások, a napközi munkájának megújítását. További célunk, hogy tanulóink leterheltségén javítsunk, hogy az iskolai foglalkozások után már ne egy újabb tanulás következzen, hanem a játék, a pihenés, a kikapcsolódás. Ezzel a pedagógusok munkáját is segíti a program. A tartalmi változás egyik lényeges része, hogy a napközis foglalkozások tematikussá válnak. Tanulóinknak a délutáni foglalkozások keretében lehetőségük lesz részt venni sport, művészet, logikai, digitális, életgyakorlat és művészetalapú foglalkozásokon.

Tanulóinknak reggel 8 órától délután 16 óráig tartjuk a foglalkozásokat. A délelőtti időszakban tanítási órákat, délután pedig a szakköröket, fejlesztést, felzárkóztatást, valamint a napközis foglalkozásokat tartjuk ugyanúgy, ahogyan eddig is tettük. Természetesen a délutáni elfoglaltságok választhatók. Ezért, szülői kérésre, igazgatói engedéllyel, nem lesz kötelező a 16 óráig tartó benntartózkodás.

A 2022/2023-as tanévben a Komplex Alapprogram az 1–2-3. évfolyamon kerül bevezetésre.

1. ALAPELVEK, CÉLOK, FELADATOK

1.1. Célok:

- A végzettség nélküli iskolaelhagyásra vonatkozó országos és intézményi stratégia prevenciós célú beavatkozásainak megalapozása;
- A lemorzsolódás megelőzése, tanulást támogató pedagógiai módszerek alkalmazása.
- Az iskolai nevelés-oktatás az esélyegyenlőség szempontjait figyelembe véve hozzájáruljon a tanulók személyiségének, képességeinek és készségeinek kibontakoztatásához. Segítse a szellemi, testi fejlődésüket és az egészséges életmód kialakulását. Biztosítsa a továbbtanuláshoz szükséges alapvető készségeket, az önművelés képességét.
- Transzverzális készségek fejlesztése (kritikus gondolkodás, kreativitás, kezdeményező-készség, problémamegoldó gondolkodás, kockázatelemzés, döntéshozatal és az érzelmek kezelése).
- Tanulástámogató módszertan (tanítási stratégia) alkalmazása, melynek központi eleme a heterogén tanulócsoportokban folyó differenciált fejlesztés (Differenciált Fejlesztés Heterogén Tanulócsoportokban, DFHT), segítségével képessé váljanak a tanulók az önálló és a társas tanulásra, egyszóval: az eredményes tanulásra.

1.2. Alapelvek:

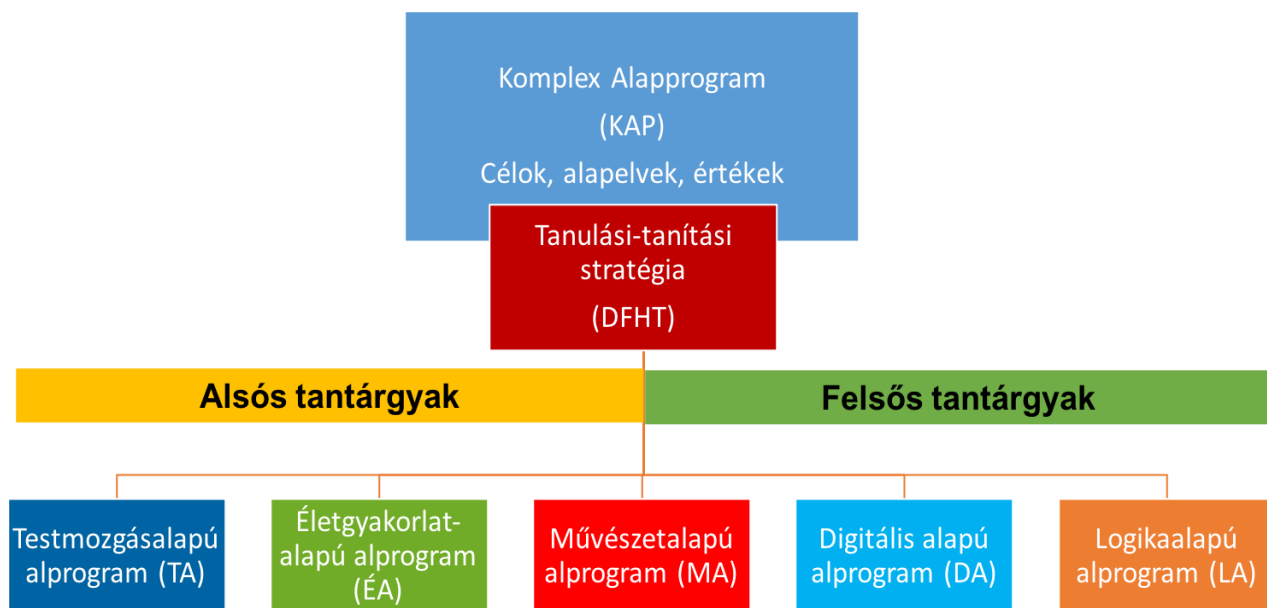
A Komplex Alapprogram megvalósítása során kiemelt jelentőségű, hogy a koherenciát biztosító, a célokkal egybeváogó alapelvekre épüljön, ezzel megalapozva az alprogramok egységes rendszerét.

A program legfontosabb alapelvei:

adaptivitás; 2) komplexitás; 3) közösségiség; 4) tanulástámogatás; 5) méltányosság

Komplex Alapprogram

- egységes rendszerbe ötvözi a pedagógiai gyakorlatban eddig használt differenciált fejlesztést támogató módszereket;
- alkalmazza a tanulók iskolai helyzetét, státuszát megváltoztató és ezzel a tanulási motivációt növelő Komplex Instrukciós Programot;
- különös hangsúlyt fordít a tanulók alapvető képességeinek, készségeinek kialakítására az alprogramok segítségével.

A Komplex Alapprogram jelszava: Tanulni élmény!, amely magával hozza az élményalapú tanulást, ami nem valósulhat meg máshol, mint az Élménysuliban. Programunk eleme a tanulók aktív tanórai részvételének támogatása, mely a pozitív élményeken keresztül valósul meg. Ennek mozgatórugója az interaktív, a tanulók bevonásán alapuló kreatív feladatmegoldás, az együtt tanulás élménye.

2. FELADATOK, ELJÁRÁSOK, ESZKÖZÖK, MÓDSZEREK

2.1 Fejlesztési feladatok:

Fejlesztjük az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges motívumokat (önfejlesztő elképzelések) és tanulási képességeket (stratégiákat és módszereket).

- A tanulási stratégiák, módszerek és technikák megtanítása minden tanulónak a saját képességeihez mérten.
- A mérés, mint a képességfejlesztés alapeleme. Nem az elsajátított ismeretanyag mennyiségének, hanem a kompetenciák szintjének meghatározását szolgálják.
- Differenciált nehézségű feladatokkal, testre szabott egyéni és csoportos foglalkoztatással lehetőséget adunk a képességekhez mért, egyéni haladási ütem kialakítására.
- A tehetséges gyermekeket valós szükségleteik szerint segítjük a saját önfejlesztő stratégiájának kialakításában és megvalósításában.
- Demokratikus alapokon álló, integratív tanár – diák viszonyt alakítunk ki. A tanítási órák légköre, hangulata oldott, a tanulók sikerorientált beállítódással dolgoznak, a pedagógus csak facilitáló szorongásszintet tart fenn.

- Növeljük tanulóink önbizalmát és önértékelését, építjük a pozitív énképét, erősítjük, a belső kontrollos beállítódását fokozzuk a felelősségvállalást, az önállóságot!
- „Én” erős, jó komfortérzésű fiatalok nevelésére törekvés.
- A szocializáció folyamatainak tudatos irányítása, elősegítése.
- Az egyéni munkakultúra kialakítása, a kötelességekhez való pozitív viszonyulás (attitűd) kiépítése.

2.2. Kiemelt fejlesztési feladataink:

- énkép, önismeret,
- hon-és népismeret,
- európai azonosságtudat,
- egyetemes kultúra,
- aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés, közösségnevelés,
- gazdasági nevelés,
- környezettudatosság, fenntarthatóság,
- művészeti nevelés,
- művészeti eszközökkel történő nevelés,
- a tanulás tanítása,
- testi és lelki egészség,
- felkészülés a felnőtt szerepekre, család szerepe,
- testmozgás fejlesztése minden színterén az oktatásnak.

2.3. További feladatok:

A modern személyközpontú, interaktív, tapasztalati tanulásra alapozó tanulásszervezési eljárások, módszerek, pedagógiai kultúra általánossá tétele.

- A tanulás tervezésében, szervezésében és irányításában a **tevékenység-központú tanítási gyakorlatot** honosítjuk meg, mely életszerű helyzetek teremtésével alkalmat nyújt konkrét élmények és tapasztalatok gyűjtésére.
- Növeljük a **tanulók aktív részvételét** igénylő ismeretszerzési módok arányát (megfigyelés, kísérlet, új információs és kommunikációs technikákat alkalmazó anyaggyűjtés, modellezés, szerepjáték, drámapedagógia stb.).
- Differenciált foglalkoztatással, az egyéni haladási ütemhez igazított fejlesztő terheléssel.
- Alkalmazzuk a DFHT módszerét.
- Alkalmazzuk a kooperatív tanulási-tanítási technikákat és módszereket.

- A különböző kommunikációs technikák és konfliktuskezelési stratégiák elsajátíttatása.
- Az alprogramokkal illetve gazdagító, dúsító feladatokkal, programokkal és valódi problémák megoldásával alkalmazkodunk a különböző tanulói képességekhez.
- A szociális, életviteli és környezeti kompetencia fejlesztése a nevelési célrendszer központi eleme; a konstruktív életvezetésre történő felkészítés feltétele.
- Önszabályozási stratégiák, autentikus, életszerű helyzetek kialakítása, amelyek során szerzett kompetenciákat a későbbiekben alkalmazniuk kell.
- A mérési, ellenőrzési, értékelési és minőségbiztosítási rendszerben meghatározott rend szerint funkciójuknak megfelelően elvégezzük a diagnosztikus, a formatív és szummatív méréseket.
- Emberléptékű következetes követelés.
- Fejlesztő hatású visszacsatolás, mérés-értékelés.
- Érdemjegy, pontszám és százalékok nélkül, szóban és írásban is visszajelzést kap a tanuló, ami kiemeli erősségeit és annyi problémával szembesíti, amennyit a közeljövőben reálisan képes megoldani.

2.4. Komplex Alprogramban megjelenő eszközök:

A program szakmai anyagai:

- Nevelési- oktatási program - KAK
- Tanítási stratégia - DFHT
- Alprogrami koncepciók:
 - Digitális alapú (DA)
 - Életgyakorlat-alapú (ÉA)
 - Logikaalapú (LA)
 - Művészetalapú (MA)
 - Testmozgásalapú (TA)
- Alprogrami eszköztár és feladatbank
- Tanítói- tanári kézikönyvek
- Óraillusztrációk, példák
- Foglalkozástervek
- Tankockák

2.5. További tanulást segítő eszközök:

- Az intelligencia és kreativitás - fejlesztő egyéni programok.
- A komplex személyiségépítés teljes eszköztandszere.
- Az ismeretek és összefüggések tanulói felfedezése, a szemléltetés, cselekvés, az aktivizáló módszerek alkalmazása jellemzi a tanulási – tanítási folyamatokat.
- A pozitív motivációs eszközei, a jutalmazás és büntetés módszereinek mértéktartó (nem szélsőséges) alkalmazása.
- Személyes példamutatással neveljük gyermekeinket a változatos kommunikációs technikák alkalmazására, toleranciára, a másság elfogadására, empátiára, az emberi jogok tiszteletben tartása, a konfliktusok kezelésére.
- Önértékelés, önkontroll, önfejlesztő stratégia alkalmazása. Pozitív tartalmú szociális kapcsolatok építése.
- A kulturált és egészséges életvitel kialakítása.
- A hagyományos és digitális ismerethordozók sokaságából kiválasztva az adott életkorban célszerű módszerek és eszközök; egyéni és csoportos aktivitásra serkentő munkaformák alkalmazása.

2.6. Tanulásszervezés, alkalmazott módszerek

2.6.1. Tanulásszervezés folyamatában az alábbi elvek érvényesülnek:

- a rend és fegyelem fenntartása
- tanuló szabadságának biztosítása
- tanulói viselkedés szabályozása
- pozitív tanulási légkör biztosítása
- csoportfolyamatok elősegítése

2.6.2. Alkalmazott módszerek:

2.6.2.1. A DFHT

A tanítás – tanulási folyamatban a **DFHT tanítási-tanulási stratégiát alkalmazzuk**, mint a Komplex Alapprogram hangsúlyos elemét.

A kötelező tanítási órák 20%-ban a DFHT-t (differenciált fejlesztés heterogén tanulócsoportban) szükséges alkalmazni.

A DFHT célja:

- A tudásban és szocializáltságban heterogén tanulói csoportok fejlesztése.
- A tanulói viselkedés pozitív befolyásolása.
- Az alulmotiváltság mérséklése.
- A kognitív, affektív, szociális képességek fejlesztése.
- A tanulók közötti együttműködés elősegítése.

DFHT koncepciója, módszerei:

Egyénre szabott differenciálás

- egyedül végzett munka
- rétegmunka
- teljesen egyénre szabott munka
- részben egyénre szabott munka

Párban folyó munka

- páros munka
- tanuló párok munkája

Csoportban végzett munka

- A kooperatív munka, kooperatív tanulás, kollaboratív munka
- KIP

2.6.2.2. Alapmódszerek:

- tanári magyarázat (frontális tanítás): beszélgetés, kérdezve kifejtés, előadás, szemléltetés
- munkáltatás (egyéni, de nem önálló): variációs módszer, házi feladat
- individuális (egyéni és önálló tanulás): egyéni feladatok.

2.6.2.3. Motiváló módszerek:

- páros munka
- csoportmunka
- játék
- szerepjáték (drámapedagógia)
- vita
- kutató-felfedező módszer
- kooperatív módszerek
- projekt módszer
- szituációs játékok

3. A KOMPLEX ALAPPROGRAM SAJÁTOSÁGAI

3.1. A Komplex Alprogram alprogramjai:

Az „Élménysuliban” minden alprogram megjelenik, hetenként minimum egy órában.

A testmozgásalapú alprogram (TA):

Az alprogram az iskolai testmozgásprogramok három területén kívánja bővíteni, sajátélményszerzést biztosító tanulási környezetben a pedagógusok módszertani repertoárját és szemléletét:

- testnevelés óra
- mozgásos tanulás osztálytermi környezetben
- szabadidős mozgástevékenységek

A TA a testmozgás iskolai környezetben előforduló minden formájára támaszkodva, tanulástámogató eszközeivel vesz részt a tanulói komplex személyiségfejlesztésben.

Az aktív, kreatív, felelősségteljes magatartást kialakító oktatási módszerek alkalmazásával teszi az alprogram a testmozgáson alapuló tevékenységeket a közösségi célok és az egyéni felelősség életgyakorlatává.

Cél még az egészségtudatos, jövőorientált életmód kialakítása.

Az alprogram tartalma:

Fejlődés- és élményközpontú oktatás megvalósítását támogató módszerek és kereszttantervi tartalmak implementációjának támogatása testnevelés órai környezetben, a differenciálásra építve.

Mozgásos tanulást támogató módszerek és tartalmak tanulási folyamatba történő integrálása osztálytermi környezetben.

Önkéntességre és befogadásra épülő informális és nonformális tanulás testmozgás-alapú támogatása iskolai környezetben.

Az életgyakorlat-alapú alprogram (ÉA):

Az Életgyakorlat-alapú alprogram egy olyan pedagógiai rendszert mutat be, amely hozzájárul az egyén és természeti, társadalmi környezete kölcsönhatásának tudatos és felelős alakításához.

Az életgyakorlat koncepció egyrészt figyelembe veszi a tanulók szükségleteit, és ennek függvényében eltérő tanulási-tanítási egységeket tartalmaz.

Minden egységen belül alternatív, a tanulók képességeihez, érdeklődéséhez, tempójához igazítható tanítási eszközöket, munkaformákat ajánl.

Az alprogram célja, hogy az életben hasznosítható ismereteket, tapasztalatokat szerezzon a gyermek, amely sikeres életvezetési kompetenciákkal vérteti fel.

Cél továbbá, hogy megalapozza a vitakultúrát, kritikus gondolkodást és az önálló felelősségvállalást.

Célunk még az életformák sokszínűségének tisztelete, a családi közösségek megbecsülése, az egészséges énkép kialakítása.

A célrendszerben hangsúlyos, hogy az egyén és környezete között dinamikus viszony van, így az életgyakorlat témái komplexek és minden szinten - a rendszerszemléletnek megfelelően - kidolgozásra kerülnek.

Az alprogram tartalma:

- egészséges életmód, életvezetés
- környezettudatosság (fenntarthatóság)
- állampolgári felelősség (közösségi szerepek)
- életút-támogató pályaorientáció
- család, párválasztás
- érzelmi intelligencia (szociális készségfejlesztés).

A művészetalapú alprogram (MA):

Az alprogram a művészeti nevelést célzó tanórák, a művészeteket pedagógiai eszközként felhasználó osztálytermi tanulás és a szabadidős művészeti tevékenységek terén nevelő/oktató pedagógusok metodológiai fejlesztésén keresztül hat a végzettség nélküli iskolaelhagyás mérséklésének irányába.

A művészettel nevelés sok és sokféle lehetőséget teremt a tanulástámogatás megvalósítására.

Az alprogram célja művészeteket célként/eszközként használó tanórák, szabadidős foglalkozások biztosítása a tanulók számára.

Indirekt célok:

- Személyiség- és társas készségek fejlesztése a művészeti tevékenység révén
- Tanulási motiváció, tanulás iránti attitűd alakítása
- Indirekt (kognitív képességeket célzó) tanulásfejlesztés művészeti keretek között
- (Inter)diszciplináris ismeretátadás művészeteken alapuló, résztvevő központú gyakorlatokon keresztül
- Pályaorientáció: művészpályára irányítás, illetve pályaorientáció művészetek révén.

A művészeti tevékenységbe ágyazott fejlesztés keretében lehetőség van a tanuló egyéni sajtságaihoz alkalmazkodó, esélyegyenlőséget biztosító pedagógiai módszerek alkalmazására, ezáltal az adaptivitás biztosítására.

Az alprogram tartalma:

A művészeti tantárgyak és a mozgásra irányuló testnevelés tantárgy a készségtárgyak körébe sorolhatók, s ez arra is lehetőséget ad, hogy hasonló tartalmi elemek szerint épüljenek fel alprogramjaik is.

Fejlődés- és élményközpontú oktatás megvalósítását támogató módszerek és kereshettantervi tartalmak megvalósításának támogatása a művészeti nevelést szolgáló tanórai környezetben, a differenciálásra épülve.

Művészetekre épülő tanulást támogató módszerek és tartalmak tanulási folyamatba történő integrálása osztálytermi környezetben.

Önkéntességre és befogadásra épülő informális és nonformális tanulás művészet-alapú támogatása iskolai környezetben.

A logikaalapú alprogram (LA):

A Logikaalapú alprogram a tanulók gondolkodásának fejlesztését támogató módszerek és stratégiák megismertetésével szeretné növelni a pedagógusok módszertani repertoárját az iskolai élet területein.

Az alprogram feladata megismertetni a pedagógusokat olyan logikai alapú játékokkal, (legyen az sakk, táblás, papír-ceruza, szituációs és egyéb játék), melyeket a pedagógus fel tud használni mind az általános képességfejlesztéshez, mind a közismereti tantárgyi órákhoz.

Az alprogram keretén belül olyan szemléletváltás elindítását célozzuk meg, amelynek segítségével a tanítási és a tanulási folyamat egyaránt élményszerűvé, motiválóvá és egyben fejlesztő hatásúvá tehető.

Az alprogram célja:

A gyerekek egyik legfőbb tevékenységére, a játékra és a játékosságra építve, hogy a gyerekek a tanulást ne érezzék fájdalmas, fáradtságos folyamatnak.

A tanulás és a tudás megszerzése legyen örömforrás – ezzel a tanulók motivációja növelhető. Az oktatásban a különböző logikai játékok és technikák alkalmazása nem öncélúan történik, hanem a tanterv és a tananyag megfelelő részébe való integrálással, szorosan kapcsolódva a megtanulandókhoz és a tanulók életkori sajátosságaihoz.

A játék lehetőséget nyújt a differenciálásra, és a gondolkodási képességeken túl a szociális képességek fejlődése is várható.

Az alprogram tartalma:

- A problémamegoldó gondolkodás fejlesztési lehetőségei a gyakorlatban – stratégiák és algoritmusok.
- A vizualitás szerepe a gondolkodás fejlesztésében.
- Játék alapú megközelítések:
- Térszemlélet, sík- és térbeli tájékozódási képesség fejlesztése
- Dienes játékok és a matematikai gondolkodás fejlesztése
- Sakk játék alapjainak elsajátítása és beépítése az iskolai tanulásba
- Táblás játékok, társasjátékok, papír-ceruza játékok alkalmazása
- Játékstrukturált megközelítések:
- Kártyajátékok – lapot kérünk!, logiccards, set, stb.
- Logikai játékok, logisztorik
- Barkochba és egyéb csoportos szituációs játékok
- Kreativitást és reflektivitást fejlesztő játékok.

A digitális alapú alprogram (DA):

A Digitális alapú alprogram az IKT-műveltség elemeit keresztntantervi, transzverzális megközelítésben értelmezi, és a digitális pedagógiai kultúra komplex, intézményi szintű fejlesztését tekinti feladatának.

Az IKT-műveltség tekintetében a technológiai, a kognitív és a szociális aspektust tekintjük irányadónak.

Az alprogram kidolgozásával a pedagógusok módszertani kultúraváltását segítjük elő, olyan korszerű digitális megoldásokkal, melyek hozzájárulnak az elektronikus tanulási környezet kialakításához, felgyorsítva az intézmények digitális átállását, mely lehetővé teszi, hogy a digitális eszközök alkalmazásával a tanulás élményszerűvé váljon.

Az alprogram célja, hogy kialakítsa a pedagógusokban az oktatásba integrált IT-eszközöket értő és kritikus módon alkalmazó „digitális állampolgár” habitust, melynek révén az összetett problémák megoldása a technológia segítségét is igénybe veszi.

Szeretnénk elérni azt is, hogy a tanulás és a tudás megszerzése legyen örömforrás a digitális alkalmazások használatával, ezzel növelve a tanulók motivációját, kognitív képességeik színvonalát, tanulás módszertani repertoárjukat, pályaorientáció szempontjából releváns ismereteiket, (inter)diszciplináris ismereteik körét, és mindent egybevetve: a tanulók személyiségformálásához is hozzájáruljon.

Az alprogram tartalma:

Az alprogram az alábbi tartalmi pontokból építkezik:

- Játékalapú megközelítések
- Technológiai műveltség, felelősségteljes eszközhasználat
- IKT-műveltség
- Hálózati részvétel és együttműködés, problémamegoldás, kommunikáció és eszközhasználat
- Digitális írástudás
- IKT alapú óratervezés
- Személyes tanulási környezet menedzselése

3.2. Komplex óra

Komplex órák bevezetése – a program komplexitását a kognitív, affektív, szociális képességek együttes fejlesztése jelenti. A kötelező és szabadon tervezhető tanórákat fedi le, amelyekben a tudástartalom (a tananyag keresztntantervi része) kb. 30%-át hordozzák. A

„Komplex órák” tekintetében a tudástartalmak keresztntantervi kapcsolatai mellett a DFHT tanítási-tanulási stratégia, valamint az alprogrami kapcsolódások jelennek meg. Ez utóbbi órák esetében a tantárgyakon átívelő transzverzális készségek fejlesztése is megvalósítható.

Tartalmi fejlesztési pontok:

- legalább 1 alprogrami (max. 3 alprogrami) kapcsolat megjelenik benne
- kapcsolódik az adott tantárgy adott évfolyamának tanmenetéhez, és a tanítói/tanári kézikönyvben megjelenített órához
- minden alprogram (törekedve arra, hogy) egyenlő aránnyal (kb. 20%) jelenik meg (össz. komplex óraszám).

3.3. Ráhangolódás

A ráhangolódás biztosítja, hogy a tanulók lelkesen, motiváltan kezdjék el a napot az iskolában, és érzelmi biztonságban érezzék magukat az osztályközösségben. Heti 1-3 alkalommal javasolja a Komplex Alapprogram 20-25 perces foglalkozás keretén belül. A tanulási környezetet célszerű átalakítani úgy, hogy a tanulók körben ülhessenek székeken vagy szőnyegen, így megkönnyítve a kommunikáció feltételeit.

A foglalkozás felépítése ajánlottan a következő:

- Üdvözlés
- Beszélgetés
- Közös tevékenység/játék
- Zárás

3.4. „Te órád”

„Te órád” - a diák érdeklődéséhez, igényéhez, saját választásához igazítható, amely órákon az osztálykeret nem feltétlenül kell, hogy érvényesüljön. Az óra kiválasztását a pedagógus segíti.

3.5. Házi feladata

Házi feladat: sem írásbeli, sem szóbeli házi feladatot nem ad a pedagógus a tanulóknak. Ez nem azt jelenti, hogy elmaradhat a szükséges gyakorlás és rögzítés, hanem azt, hogy a pedagógusnak az iskolai tanórákon kell a tanulókkal ezeket a feladatokat elvégezni. Úgy kell a mindennapokban terveznie és megvalósítania az óráit, hogy legyen elegendő idő a szükséges gyakorlásra és az új ismeretek rögzítésére az órák keretén belül. A pedagógusnak módosítania kell tervezési szokásain: legyen a tanórákon annyi gyakorlás és ismétlés, hogy ne legyen szükség otthoni tanulásra.

3.6. Értékelés

Az értékelés az iskola nevelőtestülete által elfogadott értékelési rendszer szerint folyik. Nincs ötös fokozatú skálán történő értékelés a reggeli ráhangolódáson, a délutáni alprogrami foglalkozásokon, illetve azokon az órákon, amelyeken a DFHT módszert használják a pedagógusok.

A Komplex Alapprogram értékelési rendszerében egyaránt jelen van

- a helyzetfeltáró (diagnosztikus értékelés)
- a minősítő (szummatív értékelés)
- a fejlesztő (formatív értékelés).

Fontos szerepe van a helyzetfeltáró (diagnosztikus) értékelésnek. Ennek eredménye feltárja a pedagógus előtt a tanuló előzetes tudását, amire építheti további munkáját. Ez határozza meg az oktatási tartalmat és a módszereket. A diagnosztikus értékelést nem csak a tanév elején javasoljuk, ajánlott a tanév közben is felmérni, mennyit fejlődött a tanuló tudása. A tanév közben végzett diagnosztikus értékelés eredménye alapján a pedagógus dönthet arról, hogy változtat-e tanítási stratégiáján. A tanév végi diagnosztikus értékelésnél a pedagógus arról kap visszajelzést, milyen szinten sikerült a tananyagot megtanítani, a tanuló pedig arról, hogy mennyire sajátította el a követelményeket.

A minősítő (szummatív) értékelés egy tanulási szakasz lezárásakor, például egy témazáró dolgozat írásakor jelenik meg. Azt minősíti, hogy a tanuló mennyire sajátította el a tananyagot. A minősítő értékelés igen gyakori a hazai iskolákban.

A Komplex Alapprogramban kiemelt szerepe van a személyre szabott, differenciált, fejlesztő (formatív) értékelésnek. Ennek célja nem a minősítés, hanem a tanulás támogatása. A pedagógus, miután felmérte a tanuló tudását, és segítette a tanulónak a tanulási cél kitűzésében, támpontokat ad a megteendő lépésekről. Majd nyomon követi a tanuló egyéni haladását, és személyre szabottan segíti a tanulási folyamatot. A fejlesztő értékelés alkalmazásánál a pedagógus a gyermek önmagához mért fejlődését veszi figyelembe. Folyamatos visszajelzést ad a tanulónak erősségeiről és hiányosságairól, megbeszéli vele a tanulási célokat, az értékelési szempontokat, a teendőket, és a teendők határidejét. A tanuló egyéni haladásáról és erőfeszítéseiről visszajelzést ad. A pedagógus visszajelzésének mindenképpen tartalmaznia kell a tanuló részéről sikeresen megoldott problémákat, a további fejlesztést igénylő területeket és a teendőket.

Az értékelésnek fontos része legyen az önértékelés és a társak értékelése. Legyen szubjektív, kvalitatív és szöveges. Figyelembe kell venni az eltérő kiindulási nyelvi szinteket.

4. A SZÜLŐK ÉS A TANULÓK TÁJÉKOZTATÁSA

A szülőket és a tanulókat a programról, annak tartalmáról, megvalósításáról, iskola életéről, az iskola igazgatója, és az osztályfőnökök tájékoztatják szóban.

5. AZ ISKOLÁBAN FOLYÓ MUNKA IDŐKERETÉNEK MEGHATÁROZÁSA

A Komplex Alapprogram a tanulók kötelező óraszámának a meghatározása tekintetében nem tér el a törvényben szabályozottaktól.

A Komplex Alapprogram által innovált alprogrami foglalkozások a délutáni időszakra húzódnak:

A foglalkozások időpontjai			HÉTFŐ	KEDD	SZERDA	CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK
1. ó.	8:00	8:45	RÁHANGOLÓDÁS	1. tanítási óra	1. tanítási óra	1. tanítási óra	1. tanítási óra
SZ	8:45	8:55					
2. ó.	8:55	9:40	1. tanítási óra	2. tanítási óra	2. tanítási óra	2. tanítási óra	2. tanítási óra
SZ	9:40	9:55	Tízórai	Tízórai	Tízórai	Tízórai	Tízórai
3. ó.	9:5	10:40	2. tanítási óra	3. tanítási óra	3. tanítási óra	3. tanítási óra	3. tanítási óra
SZ	10:40	10:50	Udvar	Udvar	Udvar	Udvar	Udvar
4. ó.	10:50	11:35	3. tanítási óra	4. tanítási óra	4. tanítási óra	4. tanítási óra	4. tanítási óra
SZ	11:40	12:05	Ebéd	Ebéd	Ebéd	Ebéd	Ebéd
5. ó.	11:45	12:30	4. tanítási óra	5. tanítási óra	5. tanítási óra	5. tanítási óra	-
SZ	12:05	12:35	Ebéd	Ebéd	Ebéd	Ebéd	Ebéd
6. ó.	12:35	13:20	5. tanítási óra 1-2. osztály „Te órád”	6. tanítási óra 1-2. osztály „Te órád”	6. tanítási óra 1-2. osztály „Te órád”	6. tanítási óra 1-2. osztály „Te órád”	5. tanítási óra 1-2. osztály ”Te órád”
SZ	13:20	13:30	Játék	Játék	Játék	Játék	Játék
7. ó.	13:30	14:15	6. óra Játék	7. óra	7. óra	7. óra	7. óra
8. ó.	14:25	15:10	7. óra	8. óra	8. óra	8. óra	8. óra

				AP	AP	AP	
9. ó.	15:20	16:05	8. óra	9. óra	9. óra	9. óra	9. óra
Ü	16:05	17:00	Ü	Ü	Ü	Ü	Ü

A délelőtti időkeretben megvalósuló tanórák során:

- A tanítási órák 20%-ban kívánatos a Komplex Alapprogram tanítási-tanulási stratégiájának, a DFHT tanítási-tanulási stratégiának az alkalmazása (differenciált egyéni munka, a rétegmunka, a pármunka, a kooperatív módszerek, a csoportmunka, a drámajáték és a projektmunka).
- A kötelező és szabadon választható időkeret része a „Komplex órák”, a keresztantervi tartalmak kb. 30%-nak feldolgozása történik ilyen módon.

Jelölések az osztálynaplókban:

A digitálisnaplóban az alábbi jelölések szolgálnak a program megvalósításának jelölésére:

DFHT	–	DFHT –val megvalósított tanóra
TA	–	testmozgásalapú alprogram
ÉA	–	életgyakorlat-alapú alprogram
DA	–	digitális alapú alprogram
MA	–	művészetalapú alprogram
TÓ	–	„Te órád”
RÁ	–	ráhangelódás

Abony, 2020. október 10.

